

Pahcha Simiyame Koorintio Iyojura

The New Testament in Huarijío de Sonora

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society for non-commercial use. This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Language:
Country:
Publisher:
Copyright: © Wycliffe Bible Translators, Inc.
Last Updated: 2023-10-20
ID: 6f683163-ad97-40c8-8632-1e3076cd50e5
ISO: var
ISBN:

Maateo Iyoteria.....	4
Marako Iyoteria.....	54
Ruuka Iyoteria.....	85
Waani Iyoteria.....	134
Eesusi Ajawariae Nokitiame.....	171
Ro'roma Iyotepawa.....	217
Pahcha Ko'korintio Iyotepawa.....	238
Oosa Ko'korintio Iyotepawa.....	258
Ka'karata Iyotepawa.....	271
E'ejesio Iyotepawa.....	279
I'iripo Iyotepawa.....	287
Ko'korosa Iyotepawa.....	293
Pahcha Te'tesaronika Iyotepawa.....	299
Oosa Te'tesaronika Iyotepawa.....	304
Pahcha Timoteo Iyotepawa.....	307
Oosa Timoteo Iyotepawa.....	314
Tiito Iyotepawa.....	319
Iremoni Iyotepawa.....	322
E'eureo Iyotepawa.....	324
Saantiao Iyotepawa.....	341
Pahcha Peero Iyotepawa.....	347
Oosa Peero Iyotepawa.....	354
Pahcha Waani Iyotepawa.....	358
Oosa Waani Iyotepawa.....	364
Paisa Waani Iyotepawa.....	365
Uurasi Iyotepawa.....	366
Waani tetewitewa.....	368

Maateo Iyoteria

Eesusi Riosie Weratiame tetejimarisiria, ehkoriaami Auranisi o'inia
(Ruuka 3:23-38)

1 Kúíraa. Nee Maateo tewaniamea, piiripi puuu Eesusi Riosie Weratiamee weratiamepua tiame, oosa mariki aampa ooka Eesusi ajawaria ahjama. I'wa iyotemane Eesusi Riosie Weratiameo, aatana ehkoriaami tetejimarisichi o'inia eenamekopua, aatia tiichipa puuu Auranitaru tetejimarikopua Raawitaru tiame, ehkoriaami mochiriame ti'tijoerichiopua. O'inemane i'ka iyosi aamowichio.

² Ehkoriaami Aurania Ihsa noonora eneriaipua; Ihsaa, Aakowo noonora; Aakowoa, Uura noonora enerepua poponirama. ³ Uuraa, Paaresi noonora enerepua Saara tiame. Yeeyera ihji ooka tatanao, Taamara tewaniame enerepua; Paaresia, Ehroni noonora enerepua; Ihji Ehronia, Aarami noonora enerepua; ⁴ Aaramia, Aaminawa noonora enerepua; ihji Aaminawaa, Naasoni noonora enerepua; Naasonia, Saromoni noonora enerepua; ⁵ Saromonia, Wooosi noonora enerepua, yeeyeraa Raaja tewaniame. Ihji Wooosi tewaniamea, Ooweri noonora enerepua, yeeyeraa Ruuti tewaniame; Ooweria, Isai noonora enerepua; ⁶ Ihji Isai tewaniamea, Raawi noonora enerepua, yawichi enekame; puuu yawichi Raawia, Saromoni noonora enerepua, ihji Saromoni yeeyeraa, Uuria uupira enekame;

⁷ Saromonia, Roowoami noonora enerepua; Roowoamia, Aawiasi noonora enerepua; Aawiasia, Aasa noonora enerepua; ⁸ Aasa tewaniamea, Osaja noonora enerepua; Osajaa, Oorami noonora enerepua; Ooramia, Uusia noonora enerepua; ⁹ Uusiaa, Ootami noonora enerepua; Ootamia, Aakasi noonora enerepua; Aakasia, Esekia tewaniame noonora enerepua. ¹⁰ Esekiaa, Manase noonora enerepua; Manasea, Aamoni noonora enerepua; Aamonia, Oosia noonora enerepua; ¹¹ Oosiaa, Eekonia noonora enerepua poponirama, isaeri ti'tijoeri Wawironia i'tonioiopua, chapisa i'totiame tiame.

¹² Neipa Wawironia e'enatioio, Eekoniaa, Saratieri noonora enerepua; Saratieria, Soorowaweri noonora enerepua. ¹³ Soorowaweria, Aawiu noonora enerepua; Aawiu tewaniamea, Eriakími noonora enerepua; Eriakímia, Aasori noonora enerepua. ¹⁴ Aasoria, Sooroki noonora enerepua; Soorokia, Aakimi noonora enere-

pua; Aakimia, Eeriuu noonora enerepua. ¹⁵ Eeriuu tewaniamea, Riasari noonora enerepua; Riasaria, Maatani noonora enerepua; Maatania, Aakowo noonora enerepua; ¹⁶ Aakowoa, Oose noonora enerepua, Maaria kuunara enekame, Eesusi yeeyera. Ihji Eesusipu puuu taamoo, Riosie Weratiameko tuuyaa.

¹⁷ Ihji tetejimarira muuwekamea, oosa mariki aampa naao sesenerichi u'matokamepua, ahkasi Auranitaru o'iniaio, Raawitarusiopua; Raawitaru o'iniaioi, wa'achi kehki seseneri u'matorepua, ahkasi Wawironia taawechiopua, i'isaeri ti'tijoerio Wawironia i'totioiopua; Wawironia o'iniaio, wa'achi kehki seseneri u'matorepua, ahkasi Eesusi Riosie Weratiame naawariachisiopua tiame.

Apoe Eesusi naawariachi simiyame nayewaniame
(Ruuka 2:1-7)

¹⁸ Ehpeo neeea, Eesusi naawariachi simiyame aamo nayewemania, achini teereriopua i'wa weechio. Ihji Eesusi yeeyera Oose ahjama neewimerioio, Riosi utewarie peteterepatetiamepua. ¹⁹ Ihji Oose Maaria ahjama neewimeriaa, ki se'wika kaawerumakapaopua, ki suuwe erapatenariapaopua Maariao, ki aawata nane'rejererepua achini teeka peteterepariaopua pu'kao. Pukaepa ihchi poanatamo o'rariaipua, apoeche nane'reka. ²⁰ Nape i'ka Oose wa'a e'raka oiyioio Riosi ku'iwaria, kochirewachi chaanerepua pu'kao:

—Ooséee, Raawi tetejimarichi eename, ka'te suuwe eramitia muuuu, Maaria ahjama neewikao. Ihji Maaria petetepariaa, Riosi Riosiwarie wa'a e'rariae iikamepua.

²¹ Pukaepa muuuu i'ka Maaria sausoopua, i'ka temari naawakameo, Eesusi tewameri eemea ti'tijoeo ooweruopua tiameo, tatakoritiamewichio kokosapuame, newipatemerikoopua.

²² Yooma ihji wa'a ikipuamea, ehkoriaami o'inia Riosi cheeriapua, ahpo nayewaturachiopua, eee cheeri-aepua:

²³ Weemera kutewea, peteterepameripua; ihji peteterepasaapua, temari saumeripua. Ihji temaria, Emanuéri teewapuamepua. Ihji Emanuéri chaniwamea: Riosia taamo ahjamapua, cheeka chaniwamepua.

²⁴ Wa'a chaanetiapa Oosea Riosi ku'iwario, pusaapua, yooma wa'a teetorepua waikao, ahkasi Maaria ahjama ahpo neewiachisi. Oosea neewirepua neewiao

Maaria ahjamao, ²⁵ nape ki noonoterepua pehjoio ahpo uupichitiaio, ahkasi neipami sauria yachapachisiopua. Waikaopua i'ka kuita naawasoopua Oosea, Eesusi tee-warepua pu'kao.

Cherayachitepa e'ename, te'ta pepeniwari machiyame ti'tijoe

2 Uurea weeechio, Eesusi Weereni mochiwachi naaoiopua, Eerore yawichi eneriaipua wa'ao waikamio. Waika taawechiamio, wa'a Eerusareni e'enarepua ookapi ti'tijoe cherayachitepa e'ename. Ihji ti'tijoea, te'ta machiwari pepeniame enerepua, itapiti so'porichi simiyame tísia i'yesika mochtoriaime. ² Ihjia wa'a mochiwachi e'enakao iinatukesirepua ti'ti-joerio, chaachapaka:

—¿Akatia naawariarepua kohja, Uurio yawichiwara enemeri? Teemea so'porichitia tajayame ne'netoka e'enakame teemea, cherayachisi o'iniaopua, ahkasi pu'ka so'porika tiame kahtiachisi, i'wa kohja naawamiachiopua. Pukaepa i'wa e'nakame teemea iy-
orimia te'teretoapu teemea pu'ka kuitao, ahka naawariachio.

³ Waikao Eerore yawichia wa'a chaachapo tuuwame inamukapaopua mehka e'enakameo, wekana eraparepua kiisi kaawe e'rakao, muuwaeme Eeroreka er-akoameai Eerusareni mochiwachio, wa'achi erakorepua tiame Eerorechitiaio. ⁴ Wa'a erapakaopua Eerore yawichia, ahpo kahtiachi napawinasaapua, te'ta isaeri ne'naseriosio, pariseroopua tiame napawinurasaopua, cheeka iinatukerepua pu'kao:

—¿Akatia naawameri ohjoarepu Riosie Weratiamea?

⁵ Waikao ne'naseriosio pa'pamiratuamea chaachaparepua:

—Uurea weeechi naawameripua Weereni mochiwachi; wa'a cheeka nayewame Ehkoriaami Iyoteria, Riosi nayewatura chaachapariaa. ⁶ I'ka eee chaachapaka:

Muuu Weereni mochiwachio, epeche nu'utirakaimua Uura weeechio ki wahjachi te'ta mochiwarichitiaopua, wa'a aamo mochiwachio wa'a naawamerikaitepua pi-iripi tijoe, epeche te'ta weruma tiaameopua ki aaatachitia,

aaata puuua te'ta yawichi enemeriapua, yooma no'o ijinuwachio, isaeri ti'tijoechio.

⁷ Wa'a chaachapatiame nane'resaapaopua Eerorea, ihchi paaesapa pu'ka cherayachi e'enakameo, pu'ka iinatukeka nane'rerepua, achinitio o'inia machenariopua so'porio, cherayachi so'pori naaniatiwariopua.

⁸ Wa'a ikisaopua Eerorea, Weereni siimpanurerepua waikao, chaanesa:

—Yooma aamo ye'kachisi i'yapuapua pu'kao, pu'ka kuita naawariachiopua. Tewisaapa eemea, no'o tu-

uyepuapua, wa'achi siminariame neeeai, ahjachi pa-parawemia.

⁹ Waikao cherayachitepa e'enakamea, Eerore cheeria inatatosika siimparepua. Waikao puuu so'pori cherayachisi o'inia tetewitoka na'naritosi e'enariaa, pu'ka wa'api so'pori ne'netosirepua Weereni ajasipuawichiopua. Waikaopua pu'ka so'pori na'naritokao, pu'ka kuita naawakame ta'perachi tahjepaka yasipakopaopua wa'asi, teewerepua ahpo wa'ami siimpao.

¹⁰ Waikaopua cherayachitepa e'enakamea, tísia kaawe erakorepua, kuita naawakame ohjirachi ajasitiopao.

¹¹ Waikao wa'a karichi muisaopua yooreminao, wa'a kahtiame tetewerepua kuitao, ahpo yeeye Maaria tewaniame ahjama. Waikao cherayachitepa e'enakamea, chopokorieka ajapaka ki nu'uti iyorepua pu'kao. Wa'a ikisaopua ahpo u'paria kaaja wahjonasaopua wa'a manitoame puuyanasaopua, Eesusi kuita ihkokerepua, itapiti tísia nateyáme, naatichitia: apoche o'ro, cho'imori, peeniajuri miira tiamé.

¹² Waikao i'ka nonoraka nokisinioiopua, Riosi ku'iwaria kochirewachi nayewerepua pu'kao, eee chaaneka:

—Ka'te uumatomitia eemea Eerore kahtiachiamio, pirenachi poowechiami uumitia ohso kaawe.

Pukaepa puuua, piirechi poeochiami uumatorepua nonorakao.

Eejito weeechi ujumaniame Oosee

¹³ Wa'a ikisaopua Riosi ku'iwaria, pu'ka te'ta ma'-machiwari nonowasoopua, Oosepechi nayewerepua kochirewachio, puuua Ooseo chaanerepua:

—¡Yaapi ihtakosa Ooséee! Ikanati werisika ujumamitiapua Eejito, wa'a i'toka ichipupamitiapua pu'ka kuitao yeeyera tiame. Wa'a ikisaapua, wa'a mochipua-pua ku'itapi, ahkasi aamo no'o chaaniachisi eenechi, ahka aamo uumpamiachio. I'ka aamo chaanenania neeea, Eeroreo amori i'yasiamekopua pu'ka kuitao merinareka.

¹⁴ Waikao Oosea pu'ka tukawarichi wa'api machenarepua Eejitomio, pu'ka weeechi ichipupamiaopua kuita i'tokaopua tiame, yeeyerama. ¹⁵ Wa'a Eejitoo wa'a mochiwachi ahkasi Eerore mukuyachisi. Ihji wa'a ikitiame ikitiamea, Riosi cheeria pichiwa machenaka teerere puuua, ehkoriaami ahpo nayewaturachi cheeria. Apoe taamo Noono Paamiraa ehkoriaamio, cheeriaipua: “Eejito o'inia paaenania no'o Taanao.”

Eerore yawichia, kukuchi ko'inurena

¹⁶ Eerorea cherayachitepa e'enakameo tísia ahpo wisikuerioopua, tísia nekarepua waikao. Wa'a iikapa puuua yooma kukuchi ooka paamuameopua waanaami, ko'inurerepua, yooma Weereni na'nawakameopua, wa'a norikame mochiwachio tiame, yooma pu'-

ka so'pori machenariachisi na'nawakameopua kukuchi, cherayachitepa e'enakame chaachapariaopua waika taawechi naawamio tuuka. ¹⁷ Ihji kukuchi ko'itiameai, Riosi chaaneriachitia ikitiamepua tiame, ehkoriamei Eremia nayewariachitia, i'ka cheeriachitiao:

¹⁸ Wahka Raama tewaniachi roomosachio, aaata oowitime ki teesa kokosa e'raka naarachani, tísia yuuwesika.

Ihji aaata naarachaniamea, Raakeri tewaniamepua ahpo tatanawichio tísia naarame.

Ihja kiisi teewenariame puuua naarakao, ki nu'uti kaawe erapateniai, ahpo tatana kiterepatekapa.

¹⁹ Neipa Eerore mukisoopua, Eejito kahtioiopua Ooseo pehjio, Riosi ku'iwaria eenechi nayewerepua Ooseo, kochirewachi. Puuua kochirewachio, chaanerepua:

²⁰ —Ehpeomua Oose, werisika Isaeri weeechi no'ramitiapua, puuua aamo taana merinariameapa, mukukamekopua wa'asio.

²¹ Waikao Oosea wa'a simirepua waikao, pu'ka kuita i'toka yeeyera tiame, Isaeri weeechi. ²² Nape Oosea Uurea weeechio, Arakerao tewaniame Eerore taanara yawichiko tuuopa wa'ao waikao, majawerepua pu'kaoiopua pehjio, wa'a ahpo ohjoremiaopua. Waikao Oosea eenechi kochirewachi tuuyetiapao Riosi ku'iwario, wa'ao ki kaawe teeremeriopua wa'ao; ohso kaawe Arirea weeechikamera akiparepua no'rakao. ²³ Waikaoopua Arirea weeechi enasaopua, Nasare mochiwachi yasarepua waikao ohjoekao. Wa'a iika ihja, ehkoriamei Riosi nayewatura chaachapariachitia iintorepua. Ihja eee chaachapariaipua: “Puuu Riosie Weratiame enameria, Nasare tijoe tewa-puamepua.”

Waani Paatoamea kuhsitere yasaria

(Marako 1:1-18; Ruuka 3:1-9, 15-17; Waani 1:19-28)

3 Pu'ka taawechiami Eesusi Nasare mochiwachi ohjoekoioopua, Waani ti'tijoeri Paatoamea Uurea weechiami yaajatoriaipua, ki tijoeekachi. Wa'ami yasaka tuuwicharepua ti'tijoerio, Riosi tuuyewarichi simiyame. ² Ihji Waania ti'tijoeri sisanawekao, eee cheerepua:

—jYooma toaka mochitopuapua aamo ki ka'karuma yooraka mochikao, puuu aamo ki ka'karuma yooraka cheriwemerio, ki mehka kahtioi tiopua pu'kaopua wa'asi! Puuu Apoe aamo cheriwemeria, Apoe ih-simeripua aamo wahjonekao, ahpo ye'karichi muimichioo, ahpokamera ahjama teerepuawichioopua taamoo.

³ Waania wa'a cheeka nayewerepua wa'a chiamekopa Ehkoriamei Iyoterichioopua Isaiao, puuua eee cheeriaipua:

Wahka mehka ki tijoeekachi siinachani aaata, puuua cheechaniamepua:

“Eeme ti'tijoea ooweru tiamea Riosiwichioo, aamo iikachi wahjonamitia poee; nape te'ta pichiwa cheeka, kiisiki kihta a'chi tiame inasokaopua amochio, itapiti a'chi tiameopua ki kaawerumao.”

⁴ Ihji Waani wisachucharaa, tumusari animari kuu-parae netetiame eneriamepua; ihji wahsipuraraa, wi'chie netetiame eneriamepua. Ihji koayaa ohchi koaka yayasariamepua, se'ma se'ori kuhsitere iintuame tiame. ⁵ Eerusareni mochikame ti'tijoea, yooma Uurea weechiami mochikameopua tiameo, Oorani akichiko ohjoemeapua tiame, Waani kahtiachi eeenapariaipua Waani keepumia. ⁶ Ihji Waania wa'a enapasoopua ahpo kahtiachi, i'kao ahpo tatakoriwa toimo erapasoopua Riosichi tuuka, Waania paapatosiriaipua pu'kao Oorani akichi, kaaweruma enepanariameopua taamo Noono Riosichio.

⁷ Nape seenepi simikameo Waania ki ookapi e'nariopa nanaarame ahpo paatoachio, parisero ti'tijoeo, saruseo ti'tijoeopua tiameo, chaanekapua pu'kao:

—jEeme sayawe ti'tijoeri, itapiti ki ka'karuma masitiame, zihšana yoramia e'enaka eemea i'wao, ti'tijoeri ahpo tatakori ma'chitachio Riosichio, ahpo paatoka toimo tuuwachioopua tatakoriario? ¿Aatana aamo chaaneka aamoo, aamo newipamerikoopua Riosi kokosarichio, aamoo kiisi kaawe nokayameo? ⁸ Toipua-pua pahchao aamo tatakorika mochikao, nape pichiwa toinarekaopua aamoo kiisi kaawe aamo nokayao. ⁹ Ki oowera aamo Aurani ojochiwarako erapuapua, aamokamera te'ta ka'karumako erakokaopua Riosichio. Aamoka te'tiame ojochiwa nakiyame enesaa Riosia, i'ka tehte i'wa maaniameoi Aurani tetejimara enepatemiiopua. ¹⁰ Riosi kokosari tepuraraapa, nawachi meteka tehpunamerapua wa'asi yooma ki ka'karuma taakiameopua Riosiwichioo. Yooma aaata ki ka'karuma taakiameopua Riosiwichioo, na'ichi ipaka kosimerapua pu'kao. ¹¹ Neeea yooma ahpo tatakoriwa toinariameo, neeroie paatoamepua paatoao, nape neipa eenamea ahpo Riosiwari paatomeripua iikachio, neee pu'kawichioo kihta nateyamepua. Puuu Apoe neipa eename paatoaa, te'ta piipari paatowa enemeripua; na'ie kosoka piipatiamechitiapua tatakorio. Pu'kao neee kihta nateyamenia pukachio, pu'ka kaakaraoinia ki nateyamenia no'o na'sonemiao. ¹² Puuu Apoe Paamiraraa wa'asi, ahpo sekachi mako-toamepua wa'asi ahjae kasarapupuameopua tiirikoo. Kasarapusaapua tiirikoo katewemeripua pu'kao; nape pu'ka tiiriko moowaraopua na'ichi ipaka tajenateripua kosoka. Puuu ti'tijoeri ki ka'karuma ihpapuachio, kiisi choipame na'ichi ihpapuamepua.

Eesusi paatorewa

(Marako 1:9-11; Ruuka 3:21-22)

¹³ Senepi simikame Waanio paatoka ihsioio Oorani akichio, wa'achi eenariai Eesusiai Arirea o'iniaopua, ahpo paatopuawichioopua. ¹⁴ Nape Waania Eesusio ki paatonariaipua pu'kao, ki nu'uti tiamekopa Eesusio apochio. Pukaepa chaanekaipua Eesusio:

—¿Nape neee? Muuukamera no'o paatometepua.
¿Aatia neekamera aamo paatotapua?

¹⁵ Nape Eesusia chaanekapua pu'kao:

—Eje'e, wa'atepua tiiao, nape wa'atiai no'o paatopuapua, ti'tijoerio nane'remichiopua Riosie no'o weraniamekopua.

¹⁶ Eesusio paatotiache neerochi machenoioopua, te'pa tewekachio wahjoame tetewitiapua. Wa'a o'inia kooroka tiame tekikao, Eesusichi yasipakapua. Pu'kao, yooma teeme wa'a nokayame tetewikapua. ¹⁷ Pu'ka Eesusichi yasipasoopua tewekachi o'inia, chiiame inamuretiapua tewekachi o'inia:

—Ihjipu no'o Taanaa, puuu te'ta no'o nakiyaa. Ihji puuu, te'ta tísia no'o kaawe e'riapua.

Aatia iintota Eesusi ne'newa

(Marako 1:12-13; Ruuka 4:1-13)

4 Riosi Riosiwari wa'a iintosaapua Eesusichio, mehka i'torepua ki tijoeekachi. Eesusi wa'a kah-tioiopua ki tijoeekachio riaorósia, Eesusio aatia iintotarepua pu'kao.

² Wa'a ki tijoeekachio Eesusia, ooka weerewa taawe yasarepua wa'ao, ooka weerewa tukawari tiame, kiisi koaka. Wa'a yasakaopua tísia toore aiwarepua.

³ Wa'a tiioa Eesusio tísia chorowakao, riaorósia, kiisi kaawe iintotenariapapua Eesusio, chaanerepua:

—Pichiwa Riosi Taanara enesaamua, paani enepatepuapua i'ka tehte, ko'kopuapua ihsisa.

⁴ Wa'a chiiopa riaorósio Eesusia, chaanerepua:

—Riosi Ehkoriaami Iyoterichi chiiia, chiiamepua: “Ki kooameche koaka ahjame ti'tijoeria, Riosi chiiacheeoiopua yoorekao, ahjaniamepua.”

⁵ Ehjepamio riaorósia Eerusareni u'parepua Eesusio, Eerusarenio Piipari Mochiwari teewataniachi upasaoi tiopachio, epeche te'pa weeriame tiopachi moenapusaopua, ⁶ chaanerepua wa'a weerakao:

—Pichiwa Riosi Taanara enesaa,
aamo ihpaomua wa'atipoo,
Riosia ahpo ku'iwarieo,
aamo ku'ipameripua ka'chi ikimichioo
—wa'a chiiamepua Riosi Ehkoriaami Iyoterichio. Puuu wa'api Iyoteria chiiamepua tiameo:

Riosia, ahpo ku'iwarie aamo panitomapua,
ki wichipamichiopua pooechi motochikao.

⁷ Eesusia nehjiarepua pu'kao:

—Nape Ehkoriaami Iyoterichio chaanipua tiameo:
“Aamo Riosiwao, ka'te aatiatamua utewarirao.”

⁸ Neipa wa'asiopua riaorósia, kai waapi weeriamechi kawijampa i'torepua Eesusio, wa'a werakaopua yoma-tiame ma'chiachiopua weeechi yawichiwachiamio, ⁹ chaanerepua ne'netekao:

—Nee. Yooma i'ka ye'kari aamo tetewao, yooma aamowichio teerepamania pu'kao, no'okamera yoore-soopua chopokorieka.

¹⁰ Nape Eesusia wa'a chiiopa Satanasio, chaanerepua:

—Se'wisa muuu noochio. Mehka akipaka muuu ki noochi. Kiisi ahjachi chiiamemua, oowera tísia se'wi chiiamemua. Riosi Iyoteri chii eekamera chiiamepua: “Muuua aamo Riosikamera iyorimitiapua, Apoe aamo Paamirakamera. Pu'kakamera yorakeka yasitopuapua kiisi teesaio se'wika.”

¹¹ Wa'a chaanetiapa riaorósia, toarepua waikao. Eesusi toisooopua riaorósio, Riosi ku'iwaripechi wa'a e'enarepua, Eesusi itapiti ku'ipuame nakisoo ku'ipamia.

Eesusia ahpo tehkiwa o'inenapua, Arirea weeechi

(Marako 1:14-15; Ruuka 4:14-15)

¹² Eesusia Waani karichi yachatiamie inamukaopua, Arirea weeechi no'rariapua eenechi, Nasare mochiwachi. ¹³ Nape wa'a Nasare mochiwachio ki itipirepua wa'ao, ohso kaawe Kapenaukamera akipariapua, ohjoremia. Kapenau tewaniachio, kawiyamina Arirea weruma neeroi maaniachi suuwerachi enerepua, Sauroni tetejimara weewarachi enerepua, Nehtari tetejimara weewarachi tiame. ¹⁴ Wa'a iintotiamea Eesusieo, Isaia iyoteriaa tísia pichiwa machenarepua, puuu cheeriaopua tiame:

¹⁵ Wa'a Sauroni tetejimari weewarachio Nehtari tetejimari weewarachi tiameo,

Oorani akichi o'inia ahkasi kawiyamina Arirea pa'we suuwerachisi enerepua.

¹⁶ Wa'a mochikamea tísia tukapachi mochikme eneri-aipua, ki nu'uti tukapachi ahpo te'teriame:

nape aata wa'a eenakaopua taajenachi te'terepa-terepua, kaaweruma uutapachi iintaparepua iikachio.
Puuu wa'a te'terekao wahjiparichi mochikame eneri-aipua ahjaio.

Nape aata apochi eenakopaopua, ma'chireparepua ahpochi iikachio.

Ihji aataa, Eesusi wa'a iintoriaa nayewamepua, Isaia ehkoriaami cheeria ahpo iyoterichi.

¹⁷ Eesusia wa'a o'inia o'inesirepua Riosi kaaweruma tuuyewari chii nayewatusikao. Puuu eee cheeka nayewesirepua ti'tijoeriopua ooweruriopua tiame:

—Yooma toaka mochitopuapua aamo kiisi ka'karu-ma nokayao; ohso kaawe eemea, Riosi kaaweruma chiiakamera na'naritopuapua, puuu Riosi ye'karichi

muijrameo, aamo ohjoekachi eenariamekopua wa'asi.

Eesusi naao so'chi chapiyame paajuteria

(Marako 1:16-20; Ruuka 5:1-11)

¹⁸ Piie taawechi Arirea pa'wesuweko ihtoai Eesusia, ooka aaata ahpo poponieme tewarepua sochichaira neerochi ihpapame, puuua so'chi chapiwa tekipaname eneriaipua. Piiripi puuua Siimoni Peero tewaniame enerepua, piireia Anteresi, wa'api puuu poonira.

¹⁹ Eesusia wa'a tetewakapao, pu'kao chaanerepua:

—¡Nahpe no'o ahjama, ti'tijoeri Riosichi paajutiame enetai, Riosiwichio so'chi upapamechitia!

²⁰ Wa'a chaanetiapa puuua ikanati toisapua ahpo sochichaira, ahjama siimparepua.

²¹ Epeche waanakoopua tiameo, piirechi ooka tewarepua ahpo poponieme. Piiripi puuua Saantiao tewaniame enerepua, piireia Waani. Ihji oooka Sewereo tatanara enerepua, ahpo noonoma nokayame so'chi ikuchaira koyacheka, pawekakerachi mochika. Pu'ka wa'a tewakapaopua Eesusia, paajutesirepua tiameo, ahpo ahjama ohjomichiopua. ²² Ihjia paajutetiaapa ikanati ahjama siimpariapua tiameo, wa'api pawekakerachi toisaopua ahpo noonoo.

Eesusi ki ookapi ti'tijoeri masiteria

(Ruuka 6:17-19)

²³ Wa'a inisikaopua Eesusia, yooma Arirea mochiwachiami ohjotiapua isaeri ka'karichiami napawiwachi, masitekaopua, Riosi chiia ka'karuma tuuyewari, tuuyesika, Riosi ye'kariwachi simiyame nayewesikapua wa'ao. Yooma wa'amioopua, yooma ihta kokorewa yachapatesikapua tiame. ²⁴ Wa'a inisiame inamuka-paopua yooma ihta kokorewa yachapatekao, muuwaeme Nehtari weechiamio, yomachi Siiria weechiamioopua tiameo ti'tijoeri, wa'a e'enariapua yooma ihta kokoriame u'yepakaopua. Puuu muuwaeme kokoriame u'yepatiamea ti'tijoe ooweru tiame, reemo yahchame eneriapua, epiresi ko'koame te'teriame tiame, tu'tuikame kokoriame, ro'roji kokoriame, chookopakame kokoriame tiame. Yooma i'ka ko'koameopua Eesusia, sautekapua. ²⁵ Wa'a teeto-chaniopua Eesusio, muuwaeme Eesusichi papararia-pua: Arirea ohjoeme, Eerusareni ohjoeme, Uurea weechi ohjoeme, Reekapori weechi mochikame, Oorani akichi cherayachimina ohjoeme tiame.

Eesusi roomosate, yasaka masitia

⁵ Seenepi simikame muuwaeme ti'tijoeri ahpo na'naritorioio Eesusia, teewi tekorata yasipakapua masitemiao. Waikao wa'a yasipakopa Eesusio masitemiao, ti'tijoeri pepenipanariamea Eesusi masitiao, waapi eenepakapua Eesusio.

Riosie tísia kaawe erakotewa tesiwa erakoamewichio

(Ruuka 6:20-23)

² Pu'ka muuwari waapi enepakooa Eesusia, o'ineka-pua cheekao:

³ —Aaata Riosichi tuukame ahpo tatakorio, tísia kaawe yorapuamepua Riosieo, cheriwepuamepua tatakoriario; puuu tatakori cheriwetiamea, iinuemerii puuua Riosi ye'karichi muipuameopua.

⁴ Aaata tatakoriaria tísia yuuwesiamieopua, tísia kaawe yorapuamepua Riosieo, apoe Riosi iin-tomerikopua kaawe erapatekao, aaata pu'ka tatakoriaria cheriwekaopua.

⁵ Tísia kaawe yorapuame Riosieopua tiameo, aaata ahpo iikachio tísia tesiwa e'raka ahpo uuyamea Riosichio, wa'a te'tiamekapa Riosichioopua puuukamera muimerikapapua Riosi ye'karichio, te'ta weemera weeeopua.

⁶ Tísia kaawe yorapuame Riosieopua, chorowa e'rameapua Riosichio tísia paramua e'rameapua tiameo, te'ta ahpo kaawe teeremiapa Riosichio; puuukamerakopua te'ta ahpo ta'iria yasitemeria.

⁷ Tísia kaawe yorapuame Riosieopua, aaata tísia kaawe tiamea Riosichio, aaata te'ta tesiwa e'reka tete-wame aaatao, aaata tesiwa e'reka tetewachitia aaata, wa'achitia tesiwa e'reka tetewipuamepua Riosieoi.

⁸ Tísia kaawe yorapuamepua Riosieo, te'ta piipatetiamea iikachi Riosi Riosiwarieo, puuukamerakapapua Riosichi ahpo ahjama tetewimeria.

⁹ Tísia kaawe yorapuame Riosieopua, Riosichi ahpo katewেকেamea, ta'iria mochipuawichio ku'ikamea, puuukamera Riosi tatanara tewapuamekapa.

¹⁰ Tísia kaawe yorapuamepua Riosieo, Riosi nakiya yoorapa na'ara yoraniamea, pu'kakamerawichio puuukawechi ye'karia.

¹¹ Tísia kaawe yorapuame Riosieopua na'ara chaaneniamea, aaata kihta yoorakai wenejiniamea, no'okamera na'naritoapaopua. ¹² Yooma wa'a ikiwa aiwamea no'owichioo, kaawe erakomitia eemea aamowichio emerikopa Riosi nuutiaopua tewekachio. Wa'achitia aiwateretiaipu ehkoriame Riosiwichio na'nayewatukameai.

Oona wa'achitarichi nayewaniame

(Marako 9:50; Ruuka 14:34-35)

¹³ Piirechi taawechiamio Eesusia, oona wa'achitari nayewakapua waikao, eee cheeka:

—Eemea oonaka teeremetepua, i'ka weechi mochikameo ta'iretiame. Nape ki oonachitia enesaa eemea, ka'chi iika ta'iretema eemea aaataoi, kihta oonaemekapa. Ihta oona ki onachari enepakameapa, kihtawichio kaawe enepamepua, ipaniame nahkipua

kasarachio. Riosiai, aaata ki onacharipakamepua wa'asio, ipaka teteimapua pu'kao.

Tajiwa te'terewachitia nayewaniame

¹⁴ Piirechi taawechiamio Eesusia, chaanekapua ti'tijerio:

—Eemea tajayameka te'teremeripua, yooma ti'tijoea ooweru tiameai, i'ka weechi mochikamewichioo, ti'tijoechiopua ooweruchiopua tiame. Aamo i'ka weechi tajayaa kiisi noriwi teeremetepua, naapi tetewiwachiche teeremetepua, te'pa kawijampa o'inia tahjimechitia yomachi mochiwaro, ki wahjika tajayame tetewiniachiche. Wa'a te'tereka eemea, aaata te'pa kawijampa mochiwarika teeremeripua, ahkaoi o'inia teteiwame. ¹⁵ Aamo kaaweruma nokaya tajayaa ma'chiachiche te'teremetepua, yooma ti'tijoe tetewika mochipuawichio. Pukaepa itapiti tahjera uutapariai, aaataai ki noriwi weeramepua pu'kao ki weeresi uutapamichioo. Ohso kaawe te'pa weramapua pu'kao yooremina karichio, weeresi uutapamichio. ¹⁶ Wa'achitia eemeai tahjerachitiao, yooma tetewachi tajitopuapua aamo kaaweruma yoorao. Aamo wa'a te'teretosoo chaachapama ti'tijeria, wa'a te'tiame puuua ahpo Noono te'pa kahtiameo, iyorika mochitoapa.

Riosi nuurarichi simiyame yoorewa, Eesusi masitia

¹⁷ Tajayame te'terewa nayewaka kajusaapa Eesusia, cheekapua waikao:

—Ookapi aaata eeme i'isaeri pa'pamiratuamea, ehkoriame Moise nuurari Riosie kiaretia, no'o sa'runamio eenario tuuyamepua, pu'ka ehkoriame na'nayewatura masitiaopua tiameoi. Nape neea ki wa'a iintomia eenakamenia, ohso kaawe neea pu'ka Moise nuurario, te'ta utewatemia eenakamenia, ohsotia pu'ka ehkoriame Riosi na'nayewatura Riosie chaachapaka iyoteriaopua tiameo, te'ta pichiwatamia eenakamenia, pu'kakamera te'ta nateyameko tuumia. ¹⁸ Ihji no'o chii kiisi wehchi wichimeripua. Yooma puu Riosi iintomia ne'newaka chaachapatiamea, kiisi sewina chaachapapuamepua piiripi iyotichioi, piiripi chi'pichioiopua, ahkasi ki yooma ikiyachisiopua i'ka tuutiameo. ¹⁹ Pukaepa ki ahsieme e'waka mochikamea i'ka Moisetaru kiaretiaopua nuurari, wa'achitia ki ahsieme masitesaa teeme wahjachioi, kiisi iinuumeri teemea Riosi ye'karichi muipuameo. Nape yooma i'ka nuurari chii ahsieme e'waka mochitokamea, ahsieme masitekamea tiame wahjachioi, muimeripua Riosichi ye'karichio. ²⁰ Pukaepa aamo chaanenania, ki te'ta Riosi e'wiame enesooopua aamo iikachio, pa'pariserochitiaopua, iyoteri ti'tijoechitiaopua tiame, kiisi muimeri puuua Riosi ye'karichio.

Eesusia, nekarewachi simiyame nayewena.

(Ruuka 12:57-59)

²¹ Piirechi taawechiamio Eesusia ti'tijerio, nekarewachi simiyame masitekupua, eee cheekao:

—Inamukame eemeapa aamo ki'yami mochiriame chaachapario: “Ka'te aaata merimitia muuua. Aata merisaamua, saaemeriche muuua Riosi kokosario.”

²² Nape neea aamo chaaniamepua, kiisi aaata me'yakaio, ooweraoi tisia aaata na'ara chaanekameai, kiisi kaawe iintokamekaitepua tiame. Aata ki inatame teewakameai aaatao, apoe ahpo wa'api ki teesa Riosi kokosarichi ipayameaitepua, ahkasioi na'ichi ahpo ipaka kosopuame.

²³ Wa'a tiame inatatoame enesaamua Riosi iyoriwachi simiyaiopua itapiti oowewamiao, itapiti ki kaaweruma aamo iintoria inatepasaoimua aaatao, ohso kaawe ki asipuapua Riosi te'ta iyoriwachiopua, itapiti Riosiwichio oowewa i'toaiopua, Riosi tepawechi tooemiaiopua. ²⁴ Ohso kaawe aamo ki kaawe iintoria aaatachio, aamo katewepuapua pahchao. Neipa aamo kaawe katewesaapua na'areriaio, enapuapua waikao Riosi oowewa tooemiaopua.

²⁵ Aatao aamo wenejsoopua karichi yachanarekao, ikanati katewepuapua ahjamao, ke'chu i'toniaipua peereichio. Wa'a peereichi upatiaapa muuua, karichiche yachapuame muuua yoorewa neese-toameeopua. ²⁶ Wa'a pachatiaapa muuua pichiwa teeremerimua, ki ma'chipapuamemua ahkasi yooma natetesa aamo koparoniao. Wa'a tiachipa eemea aaatachi ki kaawe teeresaa, ikanati aamo kaawe erapateka katewepuapua ahjamao, ke'chu epeche aamo teerepoio. ²⁷ Piie taawechio Eesusia, suweporichi simiyame masitekupua, eee cheeka:

Eesusi suweporichi simiyame masitia

²⁷ Piie taawechio Eesusia, suweporichi simiyame masitekupua, eee cheeka:

—Inamukame eemea ki ehpesi o'inia chanitiamekopua: “Ka'te suwepori ihsiii.” ²⁸ Nape neea aamo chaanenapua, aaata tijoeai, oowera ikotuka tetewikai aaata oowitiameo, tatakori suwepori iintokame puu-uapa, ahpo e'rariao.

²⁹ Wa'a tiachipa muuua aamo puusioi tatakori wi-chitesoo, pujisa mehka ipania nakiyamepua ohso kaawe. Epeche kaawe weerewaoi ku'wichi wekatetiaa, ki yooma weerewa kokosari na'ichi ipaniamechitiaopua ki wahjika tajenarichi. ³⁰ Aamooi seeka tatakori wi-chitesoo, ohso kaawepua tehpuaka mehka ipatiaa, ku'wichioi wekateka ki yooma weerewa na'ichi kosiniamechitia, ki wahjiamesi tajenakame tiachi.

Nenewikai poanatumame, Eesusi masitia

(Maateo 19:9; Marako 10:11-12; Ruuka 16:18)

³¹ Piirechi taawechio nenewikai poanatumamechi simiyame masitekapua, eee cheekao:

—Ihja ki ehpesi o'inia wa'a cheetiamepua: “Aata ahpo uupichi poanatumame, poanataro iyosichi to'waka katewesapa, poanatumamepua.” ³² Nape pu'kaonia aamo chaanenania, aataai ahpo uupi ki suwepori iintokoi poanatumame, suwepori iintokamepua ahpo uupichio, Riosio ki ahpo toaka mochinurariopua pu'kao. Aataai, oowitiame ahpo kunachi poanatumame ahjama neewikamea, tatakoriame puuui, pu'ka oowitiameo Riosiwichio, ki poanatumamechitia tetewamekapua.

Eesusia aata ahpo iintomia pichiwatamechi masitewa

³³ Eesusia piie taawechio, aata itapitichi ahpo iintomia pichiwatamechi masitekapua, eee cheekao:

—Inamukame eemea, pu'ka ehkoriai mochiriameopua chaaneretioopua pu'kao: “Ka'te mukiwae pichiwata eemea aamo iintomia, Riosiwichio iintomo tuurikao, ki yorameriai.” ³⁴ Nape neea ohso kaaweo aamo chaanepua, ki aamo itapitichi pichiwata iintojeranania, tewekaeoi, pu'ka tewekao ki aamo iinuwarakopapua, Riosiche iinuwarakopapua pu'kao ahpo kahtiachi. ³⁵ Weeeoi ki aamo pichiwatamete eemea a'chi ikijerakao, aamo iintomiaopua. Weeei kiisi aamo iinuwa puuua, apoe Riosikamera iinuwara puuua, ihte ka kahtiachiopua. Eerusarenichioi ki aamo pichiwatamete eemea aamo iintomia, Apoe Te'ta Yawichi iinuwarakopapua pu'kao, Apoe te'pa kahtiame taamo Noono. ³⁶ Aamo mo'oeoi ka'te aamo iintomotiwichio pichiwatamitiama, pu'ka ka'chi iika aamo sewina ikitepo tiiapaomua piiripi kuupaoio, ohchonasi-patekao, tohsanasipatekaoio. ³⁷ Pukaepa muuua, “eje'e” cheesaa, pichiwa eje'e enepuapua, “ka'i” cheesaa, pichiwa ka'i enepuapua. Epeche u'matoame i'ka ooka pichiwario, riaorósiche eenamepua.

Ki ahpo na'aretiachitia iintowa, Eesusi masiteria

(Ruuka 6:29-30)

³⁸ Eesusia piie taawechi ti'tjoeri masitekao cheekapua:

—Ki ehpesi o'inia inamukame eemeapa chaachapanameo: “Puichi wewetiaa, wa'achi iintopua muuui puichi wewekao; taamechi wewetiaa, taame wichechichio puuui, wa'achi iintopuama taamechi wewekao, wichechichio puuui, puuui.” ³⁹ Nape neea ki wa'a tiame masitiamepua, neea eee chiamenia: Aataai aamo na'ara yoorasoo paanata wewekao, ohsotia piire aamo paanatawa oowepuapua aamo wewemichioopua tiame. ⁴⁰ Aata piire ahka aamo

peereichi upasoo itapiti nu'uti ikitiamewichio, waki-raoi aamo u'yenarekao, kiapuapua pu'kao ohso kaawe, ahkasi aamo ampawakiraoi i'tomichio. ⁴¹ Aata ku'itapioi ahpo ku'inuresoopua itapiti mooketoka, ehpeche tepepioi ku'ipuapua mooketokekao. ⁴² Aataai aamo ihko itanesooi, ihkokepuapua pu'kao. Aataai aamo rewewa itaneka enasoo, rewesaa pu'kao ka'te utewa yooro koparokaopua pu'kao.

Ki nekamucheka teteiwamepua ahpo seepurawakooi

(Ruuka 6:27-28, 32-36)

⁴³ Pu'ka wa'a tiame nayewasaapua neipao, aata ahpo seepurawachi simiyame masitekapua, eee cheeka:

—Inamukame eemeapa ehkoriai chaachapanameo: “Aamo kaawe e'riao nakipuapua, nape aamo seepurawao nekumepuapua.” ⁴⁴ Nape neea aamo chaaniamepua: Aamo seepurawao nakika tetewipua kaawe yooraka, pu'kawichio Riosio itaka ku'iwa, ka'karuma enepatemichio pu'kao. ⁴⁵ Wa'a te'teriameneesaa eeme, tewekachi kahtiame No'no tatanara enemeripua. Apoe Te'ta taamo No'no, yooma napati taamo nakika tetewamepua, ki aata epeche tiame tetewaka. Taaaoi puuua, yooma napati taamo taa-jenekiamepua, ki ka'karuma ti'tjoerikoipua, ka'karumakoiopua tiame. Apoea yu'kioi, napati wa'achitia tamochi yukitiamepua, ahpo piipateriamechi, ki ahpo piipateriamechiopua tiame. ⁴⁶ Aamo nakiniamechee nakiyame enesoo aamo, ¿aatana aamo kaawe ihsiameko tuutapua? ¿Ahkasi te'ta ki ka'karuma ki wa'achi nokayamepu tiame ahpo nakiyao? Ahkasi Rooma weeechi yawiwichio koparowameai, wa'achi nokayamepu pu'kao. ⁴⁷ Aamo Riosiche te'teriameneesaa uuyame enesoo, ¿aachin teeka sewina teereta eemea ki Riosiche te'teriameneesaa? ¿Ki wa'achi nokayamepu puuua tiame, ki Riosiche paparaipua? ⁴⁸ Ahsepari ka'karuma nokipuapua, kiisi se'wika, te'pa kahtiamechitia taamo No'no, nakiyachitia.

Ka'karuma yoorarichi simiyame masitewa Eesusie

6 Eesusia, seepurawa kaawe e'rewa nayewaka kajuapua, ka'karuma yoorarichi simiyame masitekapua, eee cheeka:

—Riosiwichio aamo yoorao, ka'te oowera aamo kaawe teteipuwachewichio ihsimitiapua pu'kao, aata yooma tetewachioopua. Wa'a aamo ihsiameneesoo, kihta aamo kaawe e'rema taamo Noono tewekachi kahtiamea. ² Pukaepa aata ku'iwa ki'yaiopua, ka'te aamokamera kaawe chaachapapuaichio ihsimitiapua ihkokiaio, yooma teteiniachioopua; wa'a nokayame aataai ki ku'itariai ku'yameai, ahkaiopua napawikarichiamioi, poechioopua tiame turupuchaka paajutekao. Pichiwa kaawe chaachapariwa iinumeripua, nape ti'tjoerieche ki Riosie. ³ Aata ku'isaa-

mua wahka tiopachiamioi, ka'te yooma aamo kaawe
ihsiame tetewimichio ihsimitiamua itapitie ku'ikaiopua
ihkokewao. ⁴ Ihjia noriwi teerepuamea aamo kaawe
iintorio, aamo te'pa kahtiame Noonoché nane'remi-
chiopua. Wa'a aamo iintokame enesoo aamo
tewekachi Noonoa, kaawe e'reka aamo tetewimapua.

Eesusi masitia, achini cheeka paparaka nayeweniame

Riosichio

(Ruuka 11:2-4)

⁵ Piirechi taawechio Eesusia, Riosichi paparaka
nayeweniame masitekapua. Pukachi simiyame
nayewemiaopua, eee cheeka o'inekapua:

—Ka'te aamokamera kaawe teteipuwichio
nayewemitia. Wa'a e'raka nokayamea, ahpoche kaawe
teteiwa i'yamepua; wa'a e'raka ahkaoi Riosi
nayewiamea, ahkaoi napawikarichioipua yooremina
ajakaoui, ma'chioipua, pichiwa chaaninia pu'kao, aaata
wa'a nokayamea, yooma ahpo nakiwa kaawe chaacha-
pawa yowikame puuupa, nape ti'tijoerieche, ki Riosie.
⁶ Nape eemea, ki wa'a teeka nayewemeripua Riosio.
Piineri Riosiche ahjama nayewemeri eemea, yooremi-
na karichioipua mochika. Apoe Te'ta aamo Noonoo
wa'a ihsiamé aamo tetewisaapua aamoo, te'pa kahti-
ame aamo Noonoa kaawe e'raka aamo teteimapua.

⁷ Riosi ahjama nayewaiopua, ka'te oowera wihtuki
ni'ochaka nayewe eemea Riosio, wahjachi ki Riosichi
paparamechitiaopua, aaata puuua weeka naewasao,
epeche inamupua e'rakaopua Riosieo. ⁸ Ka'te wa'achi
nokaka nayewemitiapua Riosio, Riosia ke'chu aamo
nayeoi apoe nane'riamepua, yooma aamo inataopua
itanareka, yooma ihta aamo nakika yasitoaopua.

⁹ Ohso kaawe aamo iikachi erakoe nayewepuapua
Riosio, eee cheeka:

Taamo Noonoo tewekachi kahtiame,
tísia iyoriwa taamo teerewia.

¹⁰ Ikanati enajerani teemea, aamo ye'kario, taamo
mochikachi weechio;

Wa'achi teerejerani teemea aamo e'rao, i'wa weee-
chiopua tewekachi tiiaopua tiame.

¹¹ Senepi taawechi taamo oowepuapua, taamo
nakisiao.

¹² Taamo cheriwejerani teemea, taamo ki kaawe
nokario, taamoo aaata taamo na'aria, cheriwiachitia.

¹³ Muuua taamo ku'imitiapua ki ruhjimichioopua ki
ka'karumachio,

ohso kaawe taamo neesetomitia muuua, ki taamo
ruhjimichioopua, te'ta taamo seepurawa Satanasichio.

Yooma i'ka no'o aamo chaaniao, aamoo te'ta yomati-
ame ye'kari Teekorakopapua, amochiopua tiameo,
tísia utewariemekopapua, amochiopua yomatiamé te'-
ta iyoriwao, amochi tiamekopapua, ahkasi ki wahji-
amesiopua amochio.

Wa'asi, wa'a teerejeriamenia amochio.

¹⁴ Aamo na'ara iintokame cheriwesoo, wa'achitia
aamo cheriwema aamo No'noai, tewekachi kahtiamea.
¹⁵ Nape aamoo ki cheriwiamé enesoopua aaata aamo
na'arekameo, wa'achita ki aamo cheriwema aamo
Noonoai, tewekachi kahtiamea.

Riosi iyorika ki koi'wa Eesusi masitia

¹⁶ Eesusia simiteka masitekao, Riosi iyoriwa ki
koi'wamechi simiyame masitekapua, eee cheeka:

—Riosi iyoriwa ki koi'wa yoorao, ka'te aamo
nane'retemitiamua, tísia chorowari aamo aiwariaopua,
ka'te aamo nanarichi tetewetemitiaomua pu'kao. Aa-
ta wa'a nokayame ti'tijoeria, tísia Riosiwichio ahpo ki
koaka nokayame, eratiamepua ti'tijoerio. Pichiwa
chaaninia wa'a nokayameo, yooma iinupakame puu-
uapa ahpo kaawe chaachaparewaopua, nape ti'tijo-
erieche, ki Riosie. ¹⁷ Eemea Riosi iyoriwa ki koi'wa
yoorao, kaawe aamo pusitesa puuyapuapua, kaawe
aamo katewesa kuupaoui, ¹⁸ ki aamo nane'repuawi-
chiopua ti'tijoerieo, aamo chorowari aiwariao, pu'ka
aamo Riosiwichio ki koi'wa iyoriwa ihsiriao, Riosieche
nane'repuawichioipua pu'kao, ki aaatae wa'asi. Waikao
te'pa kahtiame Waikao wa'a aamo te'teresoo, Riosi
taamo Noonoa, tísia aamo kaawe e'remapua.

Aachin teeka tewekachi paarasateniame

(Ruuka 12:33-34)

¹⁹ Piie taawechi Eesusia masitia, tewekachi
paarasarichi simiyame masitekapua, eee cheekapua:

—Ka'te weeka paarasari katewepa eemea, itapiti i'ka
weechi iintuameopua, ki tehpe yemitupameopua, ih-
ta itapitioi, ki tehpe esoratupameopua, itapiti
pikayameoiopua, ihtaoui ichikopua tiiaopua. ²⁰ Ohso
kaawe eemea, tewekachi paarasarikamera iinupua
i'yapuapua, ka'chitia taawechi esoratupamera, ki
pikayamera itapiti, ichikuameoi wa'ao ki'tiachi. ²¹ Wa'a-
tiao eemea, wa'ache inataka mochtomapua.

Weerewachi tahjera iinueniame masitewa

(Ruuka 11:34-36)

²² Piirechi taawechi masiteka oiái Eesusia, i'ka ma-
sitekapua:

—Aamo weerewachi tahjeraa, aamo puusi puuua,
aamo simiyachi tajetoame ki motochimichio; iikara
ne'niachipona puuua tiame. Ka'karuma ne'nepuawi-
chio iinuesaamua aamo puusio, kaaweruma enema-
mua yomatiamé aamo weerewachio. ²³ Nape aamo
puusie ki ka'karuma tiame ne'niame enesaamua,
yomatiamé aamo weerewachi aamo na'atameri muu-
ua, ahkasioi aamo iikachisiopua tiame. Wa'a tiame
ne'nenareka simitesaamua, tukaparichi tiame
tetewinarekaomua, yomatiamé aamo weerewachi
tukapari enepamamua, te'ta tukapari oorosi enepaka.

Ooka teeko ki iinuepuachi chanitiame

(Ruuka 16:13)

²⁴ Piie taawechio Eesusia, eee cheekapua ti'tijoerio: —Aaataa ka'chi iika ihsimetepua ooka teeko ah-separi yorakewao, neneku te'ta ahsepari iyoriwao; aaata ooka teekoemea, piiripikamera teeko e'wiame enesaapua, ki e'wiame enemamua piireo, piiripi teekaokamera te'ta iyoriame enesaamua, piire teekoo kiisi iyoriame enemamua. Wa'achi teereniame i'ka weeechiche iintuame i'yaniamelai, ka'chi iika Riosiwichiokamera te'ta iyoriwa teeremeriakapua, i'ka weeechi iintuamekamera ikotuka yasitoame enesaapua pehjo.

Riosi ahpo tatanachitia neesetowa

(Ruuka 12:22-31)

²⁵ Eesusia masiteka oiaio, Riosi ahpo tatanachitia neesetowa, masitekapua. Pukachi simiyame nayewakao, eee cheeka o'inekapua pu'kao:

—Ka'te te'ta erakomitia eemea, aamo meere ko'komiawichioo, aamo nerojmiaoipua, wisasorioi aamo chuchamiao. Aamowichio te'ta epeche nateyameraa, Riosichikamera ahjaniamela puua, ki itapiti kooamechitia, wisasorioi, yooma ihtaoi i'ka wehjoarichi aamo nakika mochitoa. ¿Ki wa'akosa tiame tetewame eemea? ²⁶ ¿Ki pahtekakosa tetewame eemea tuchiki nokayao, kiisi echayameoipua pu'kao, kihtaoi i'ipameoipua suunujorichio ahpo katewemiao, taamo Noonoa pu'kao ki'yamekopua ko'komichioo? ¿Ki epeche nateyame ohjoare eemea taamo Noonoo tatanaraa, ki pu'ka tuchikichitia? ²⁷ Eemea koi'wamechekamerache inatame eemea, ¿pukaekamera epeche tehpe ahjaka mochitomio o'raniche eemea?

²⁸ ¿Achinikai tahpitika erakona eemea wisasori chuchapumewichioo? ¿Ki tetewame eemea kuhsitere iintuameoi seewao, ki tehki nokayaipua wisasori netekao, ki teesa peeniatiamela sewayo? ²⁹ Naakona, ¿ki epeche tisia peeniatiamela ki Saromonichitia, apoe yawichi, tisiwa nateyame wisasori chuhchamekaipua? ³⁰ Riosio kuhsitere sewayameoi ki tehpe e'rame tisia peeniatiamela enesoo, ¿ki epeche iintotarepua aamooio, yooma ki'yakaopua aamo nakirewaka yasitoa? Wa'a ihsiamela enesoo Riosio, ¿achinikai ki pukachikamera paparani eemea? ³¹ Wa'a teeresoo, kihta a'chi chaachapamete eemea i'kachitiao: “¿Ihtatia ko'kota teemea meereo? —erakoniamela— ¿Achini nokaka tewita teemea taamo wakiratamiao? —erakoniamela.”

³² Yooma ihji ki Riosichi paparamela, wa'a tiameche inatame puua. Eemea yooma aamo nakiwiana nane'riameo, apoe aamo Noonokamerapua, te'pa kahtiamera taamo ne'neka. ³³ Pukaepa eemea epeche

nateyamera inataka mochtipuapua, Riosi ye'karichikamera inataka mochtipuapua, kiisi se'wi erakoka te'teretoka. Wa'a aamo te'teresoo te'pa kahtiamela taamo Noonoa, yooma itapiti aamo nakirewaka yasitoa, kiameripua. ³⁴ Ka'te yuuwesi eemea, meere aamo a'chi teeremia katewenarekao. Ehpeche wa'api aamo a'chi tiia, katewepuachepua. Puua meere aamo a'chi teeremiamela, meere wa'api iinuepuamepua katewepuao. Senepi taawechi machenasiamela taamo a'chi teeremiamela.

Ki aaata a'chi tiame nayewaniame

(Ruuka 6:37-38, 41-42)

7 Eesusia ki aaata a'chi chaaneniamela masitekao, chaanekapua ahpo masitiao:

—Ka'te ki kaawe chaachapamitia eemea aaata ihsiao, itapiti chiao, ki aamo terijeraa Riosio, aaata na'ariapao. ² Wa'a te'teriamela aamo enesoo, wa'achitia ki kaawe chaachapamela eemea. Kehkisa kehchuma aamo na'areria, wa'achi kehchuma na'arepuame eemea. ³ Puua aaata aamo katewenarewaa, aaata puichi pusiwekame, kasarara puhjenariameka tiamepua. ¿Achinikai itapiti tahpitika e'riame eemea aaatao, kiisi weruma teekamekoipua pu'kao ahpo puichio, eemea aamo puichio, epeche weruma teekamekaipua, ki nu'uti kutemorika tiame? ⁴ Eemea, puichi ki nu'uti kutemori teekamea wa'a chaachapasaa, ¿achini iika tetewita eemea, aaata pusiweria kasarara? Eemea wa'a kehchuma teekame enesaa puichio, ¿wa'ana chaachapamete eemea, aaata puichi, kasarara ma'chipakemo tuukao? ⁵ Wa'a te'teriamela enesaa eeme, kihta chaachapamela tiamepua. Ohso kaawe eemea, aamo puichi kutemorikamera pujipua pahchao, waikaope, kihta eina teerema eemea aamo puichio, aaata aamo piirechi kasarara pusiweria, aamo ma'chipasekemichioopua.

⁶ Eesusia masiterepua tiame napawikameo, aaataopua seenekachio, kihta keepunariame Riosichi simiyameopua, peeniatiamela. Pu'ka naewakaopua, cheerepua:

—Ka'te chuhchuri ki'ya eemea itapiti te'ta iyoriniameo, itapiti koowio ki ihpapaseniamela, perera tehte peenia te'tiamela tiamea, koowia pu'ka ihpapasetiaa yooma tekesoka na'atamapua, ti'tioeai chuhchurika noonoimapua tiameo, amochi e'enakaopua ki'kimia. Wa'a tiamekatepua, aaata ki nakiyamea Riosichi simiyameo ahpo tuuyenia.

Achin teeka kaaweruma teerewa i'yaniamela Riosichi

(Ruuka 11:9-13; 6:31)

⁷ Piie taawechio Eesusia, Riosichi kaawe teerewa i'yaniamela masitekapua, eee cheeka o'ineka:

—Aamo Riosichi kaaweruma teerewa itasoo, kaaweruma itapiti aamo kiamapua; aamo Riosichi kaaweruma i'yame enesoo, Riosichi teimache muuua pu'kao; Riosi ta'perachi aamo enasoo itapiti kaaweruma teerewa i'yakao, wahjonepuamemua pu'ka iinueniachipua yeeterao, aamoo pu'ka aamo i'ya kiapuaichipua. ⁸ Kaaweruma e'raka itayamea, kiapumechepua; Riosichi i'yamea, teimeripua Riosichio; Riosichi i'yaka eenamea, wahjonepuamepua kaawe yoramia.

⁹ ¿Aatana eeme aamo taanao takari itakoio, tehte ki-atapua? ¹⁰ ¿So'chi itasooi ahpo taanao, siinoi kiatapua? ¹¹ Aaata oowera ti'tijoe kai ahpo tatanao, ka'karumara ki'yame enesoo itapitio, ¿ki epeche kaawerumara taamo kiatarepu taamo Noonoo, te'pa kahtiamea tewekachi?

¹² Pukaepa eemea kaawe teerenariamea aaata wahjachio, aamo yorajerachitia teeremerimua pu'kao. Wa'a chiiame Riosia, ehkoriami ahpo nayewaturachi nayewariaa iyotetemichio.

Ku'wichi muirachi masiteniame

(Ruuka 13:24)

¹³ Pu'ka kuuwepasa naewaka Eesusia ti'tijoe rio, Riosi ye'karichi muiraa ma'chitekapua eee cheeka:

—Riosi ye'karichi siminariamea, ku'wichi muirachikamera simiyame i'yapuapua poe. Pu-uukamerapua, Riosi ye'karichi eenamea poe. Piirechi poe po'yaitepua tiameo, ki ku'wichi muirachi eename, nape puuua, Riosi kokosamiachikamera simiyamepua. Pu'ka poe ki tehki tiamekopao, muuwaeme pu'ka poe uumpamepua, ki toinariamekapapua ahpo kiisi kaawe nokayao, pu'ka ki ku'wichi muirachi eenamechi poe. ¹⁴ Nape Riosi ahjama ahjaniachio poe ki werepoe puuua, yeetaraai muiwachipua, kúú'wichipua; wa'a muiwao, ki muuwaeme tewayamepua.

Kuuu kaaweruma taakamea, taakerachi machi-wamepua

(Ruuka 6:43-44)

¹⁵ Piie taawechio Eesusia, kaawe ahpo neese-tonurekapua ahpo masitiao, ki pichiwa chaachapamechiopua. Pu'ka ahpo inatenurawa nayewekaopua, eee chaanekapua:

—Eemea kaawe aamo inateka mochtipuapua, Riosichi simiyameo wihkuaka nayewamechiopua, pichiwaka naewamechitia chaachapamechiopua. Sapoorika nokayameopua po'wa konarekao. ¹⁶ Pu'kao eemea wa'a nokayachio, wa'a chaachapachipua tiameo, kaawerumachi puuyanapuapua. Kaawerumachio ka'chitia machenameri ki kaawerumao. ¿Wehchajurichikona taakamepu panijuwari, chuunakaio? ¹⁷ Ki

checheyame kuuua, ka'karuma taakamepua, nape checheyame kuuua, kiisi ka'karuma taakamepua. ¹⁸ Ki checheyame kuuua, ka'chi iika taakemapua ki ka'karumao; checheyame kuuuai, ka'chi iika taakemapua ka'karumao. ¹⁹ Yooma puu kuu ki ka'karuma taakamea, tehpunasa na'ichi ihpapuamepua, tajimichio. ²⁰ Yooma ne'nepasaapa eemea i'ka ma'masitari masitiao, itapiti taakerawachitia machima eemea pu'kao, ka'karuma enesoo, ki ka'karuma enesoo pu'ka masitiao.

Ki yooma Riosi ye'karichi muimeri

(Ruuka 13:25-27)

²¹ Eesusia Riosi ye'karichi muipuame nayewakao, eee cheekapua:

—Ki yooma no'o ahpo Paamira teewame, no'o Noonoo ye'karichi muimeripua. Wa'a no'o Noonoo ye'karichio, no'o Noonoo muimeri kaawe e'rieriache muimeripua. ²² Kajuyachi te'ta taawechio, muuwaeme ki no'o Noonoo e'ra noonoikamea, no'oo chaachapameripua: “Nape Paamira, ¿ki aamo nayewakamekosa teeme? ¿Ki aamo teewaka utewarichi puuyanakame teemei nanaarario reemó? ¿Ki aamo teewarae cheeka ki ookapi ki maenari peeniatiame nokakame teemei?” ²³ Nape neea waikao, chaanemapua pu'kao: “¿Kiisi aamo macheyamenia! ¿Se'wi eemea noochio, tísia na'ara noonowikame!”

Kaari chokitera nayewaniame

(Ruuka 6:47-49; Marako 1:22)

²⁴ Seenepi simikameo Eesusia, kaari chokiterachitia wa'achitaka nayewekapua ti'tijoe rio, eee cheeka:

—Yooma no'o masiteria teetokamea, e'pechi karitakameka iintoamepua. ²⁵ Yu'ki ki nu'uti eenakoioipua, ahkasioi ki nu'uti yeenakoioipua neeroio, eekaoioipua, ki muuenati motakoioipua pu'ka kaario, kiisi ru'mimeri puuua, e'pechi tísia pewatiame nawateka karitatiamekopa. ²⁶ Nape ki no'o masitia teeretokamea, setechi karitakame ikiriachitia. ²⁷ Puu karitariaa, weruma yukisooipua eeka ahjamao, aaki neeroiai ki nu'uti yeenasooipua tiame, pukae ruruputiaopua, ru'mirepua. ¿Wa'a ikitiamea tísia kokosa ikitiamepua! Wa'achi ikimeripu ki no'o masiteriachi pewatiame weritokamea.

²⁸ Eesusi kajusooipua nayewakao, yooma ti'tijoe ria tísia peenia eraparepua Eesusi masitiao, ²⁹ tísia ye'ka-ka nayewamekopapua masitekao, ki iyoteri ti'tijoe chitia, kiisi aaata seeweka nayewamekopa pu'kao.

Eesusia repera kokoriame yachapatena

(Marako 1:40-45; Ruuka 5:12-16)

8 Tapanarami Eesusi roomosachi Riosi kaawe ihsiwa nayeweka kajusaapua ti'tijoe rio, tetekitiapua

wa'a roomosarichi o'iniao. Wa'a tetekitioopua, tisiwa muuwaeme taamo na'naritokapua, ti'tijoe ooweru tiame. ² Pu'ka muuwaeme ahjama nokisinioio Eesusio, aaata chopokorieka weripakapua Eesusio, repera kokoriame, korowari tísia chewipatiamera. Puuuu wa'a iintokao chaanekapua Eesusio:

—Paamiraa, no'o piipatenaresaa no'o sautepuapua no'o kokoriao.

³ Eesusia waikao sekae ihchepakao, chaanekapua:

—Eje'e, aamo sautenariame neeea.

Waikao Eesusia wa'a cheesaapua, chaanekapua:

—Saukame itipisa muuuu.

Waikao kokoriamea wa'a cheesochepea Eesusio, saukame itipikamepua, ikanati. ⁴ Waikao pu'ka saute-saapua Eesusia, chaanekapua pu'kao:

—Née, ka'te tuuyemitia naaju aaataoi, i'ka aamo no'o yoorariaopua. Ihchi siinka kiapuapua pu'ka Riosi ihkorewao, waami tiopachi eenakaopua neeseriosichio. Wa'a eenakao, pu'ka kiapuapua, Moisetaru nuuraretia Riosiwichio oowewario, aamo yachapariawichioo, wa'a tiopachio yoomahka aamo tetewimichio-pua, aamo kokoriao yachapakamekopapua.

Eesusia, rooma kapitai weripateria sautena

(Ruuka 7:1-10)

⁵ Pu'ka repera kokoriame sautesoopua Eesusio, Kapenau mochiwachi siimpatiapua waikao. Wa'a muipuachi nokisinioiopua pehjo, aaata natepatiapua, Rooma yawichi kapitaira. Puuuu Eesusi ahsekao, tísia tesiwa cheeka, chaanekapua:

⁶ —Paamira, itapiti eratori teetoamenia amochio. No'o neesetoka weripateriaa, tesiwatia po'yapu no'o ta'pechio, kiisi werisiame. No'o cheriwejerame neeea sautekekao.

⁷ Wa'a chiiopa pu'kao Eesusia, chaanekapua:

—Wee, kaawepua. Wa'a simimane sautemiao.

⁸ Nape kapitaa wa'a chiiopao chaanekapua pu'kao:

—Nape Paamira, kihta no'o nateyo e'rame neeea no'o petechi pakipuaio. Neeea tísia amochi paparamepua, i'wache o'inia aamo cheesoo, yachapamapua. ⁹ Neeei nuureniamepua no'o epeche paamiratuameei. Nooei noochi iinueme neeeai no'o nuurewa soontaroo. Puuuu no'o cheesoo, “Wa'a siimitia muuuu”, wa'a siimachepua; Piirechi no'o soontarooi chaanesoopua, “Eena wa'ana”, enamachepua wa'anao; no'o ta'pechi yoratioi chaanesoopua, “I'ka yoramitia muuuu”, yoramachepua pu'kao.

¹⁰ Eesusia wa'a chiiopa kapitaa, tísia peenia erapakapua pu'kao, ki nu'uti paparamekopapua. Wa'a iikapa Eesusia, ahpo pukamina nokisiame ne'nepakaopua, chaanekapua:

—Pichiwa chiiamenia i'ka tijoeo, yomatiamie isaeri weechioi, ki tetewikamenia te'ta paparameo.

¹¹ Neeea chiiamepua, i'ka tijoechitia paparakamea,

kaátisia ki ookapi ti'tijoe ooweru tiame, Riosi ye'karichi muimeripua, yomatiamie wehjoarichi mochikamea, yomatiamie nenekumi weeechi e'nakame, cherayachitepa o'inia ariyachitikia o'inia tiame. Yooma puuuu wa'a Riosi ye'karichi mochikao, tísia ta'iria mochimeripua, Aurani ahjama, Ihsa ahjamaopua, Aakowo ahjamaopua tiameo, yooma pirena ta'iria koaka. ¹² Nape yooma puuu ki i'ka tijoechitia paparakamea, isaeri ti'tijoeai pahcha inamukai i'ka Riosi tuuyewari ki nakikamea tiame, tukapachi uhjura-puamepua ki nu'uti oorosu tukapari tiachi, wa'ao ki nu'uti naarakoniachi, taamerao tahpitika cheeniachi ki'suka tísia aiwakaopua.

¹³ Waikao Eesusia ahpo pukamina nokisiame wa'a chaanesaapua, chaanekapua kapitaa:

—Kaawe e'raka no'raka naaju aamo ta'pechio, aamo paparariopa, yachapakame teimamua ta'pechi kokoriameo.

Waikaopu kapitai ta'perachi kokoriamea, Eesusi wa'a cheesoche yachapakame itipiriapua.

Eesusia Peero waasira yachapatena

(Marako 1:29-31; Ruuka 4:38-39)

¹⁴ Eesusia piie taawe Peero ta'perachi ajasitioopua, Peero waasiraopua tísia che'yame tewitiapua, ipetachi po'yame. ¹⁵ Wa'a tiioopua pu'kao Eesusia po'yachi eenakao, sekae ihchepaka yachapatekapua pu'kao. Waikao Peero waasiraa yachapasaapa, itapiti kooame yoramia werisikapua ko'kopuawichio.

Eesusia ki ookapi kokoriame yachapatena

(Marako 1:32-34; Ruuka 4:40-41)

¹⁶ Pu'ka wa'api aario yooma wa'ami ohjoemea waapi, ki ookapi reemoikame u'yepakapua Eesusio. Waikaopua pu'ka na'arari yahchameopua, oowera te'yaka pu-uyanakapua pu'kao. Wa'aoiopua tiameo, yooma ihta kokoriame yachapatekapua tiame. ¹⁷ Ihji Eesusie sautetiamea, ehkoriai Isaia cheeria, ikitiamepua. Puuu Isaiaa, i'ka Eesusi naewakao, eee cheeriaipua: “Puuu yooma taamo kokosa ikitiaopua weerewachio, yomatiamie taamo ihtaoi yuuwesiwaoopua tiameo, taamo apechunekaopua pu'kao, apochi uuka i'torepua, kurusichi mukukao.”

Eesusi na'naritonarekame

(Ruuka 9:57-62)

¹⁸ Wa'a ohjonioiopua pehji Eesusi ahjamao, muuwaeme napawikame tetewikapapua ahpo norikameo, tísia resipakamekapapua wa'asio, paonamina pa'wechi siimpapo tuukapua waikao. ¹⁹ Wa'a chioi Eesusio pehjo, wa'a naaepakapua aaata iyoteri tijoe. Puuuu naaepakao chaanekapua Eesusio:

—Masitari, aamo ahjama siminariame neeeai, ahkaoi aamo simiyachi.

²⁰ Nape Eesusia nehjiakapua pu'kao:

—Keeochia yeewachi ohjoemepua wa'atoui, tuchikiai ahpo ta'sochi kochiyamepua, nape neeeai Tijoe Tijoe-tukamea, ki iinuemepua i'wa weechio ahka no'o che'repasimiachioopua karichio. ¿Kaawe inatakamekosamua naaju no'o ahjama oinariiao?

²¹ Piirechi aaata Eesusi keepuame tiamea, chaanekapua Eesusio:

—Paamira, aamo ahjama oinariamene oiyo, nape no'o noono mukukame, wetemajimerikane pehijo.

²² Nape Eesusia i'ka e'rao nane'riamekapapua, oowera wa'a chiiamekopapua pu'kao, wahjachi wa'a keepuameo wa'achi ahpo e'rameko erakomichioopua pu'kao, pukaepa eee cheeka nehjiakapua pu'kao, Eesusia:

—Pichiwa no'o ahjama oinariame enesaa, kihta eina e'remetemua aamo no'o ahjama siminarewao. Pichiwa enesoo aamo noono mukukameo, wahjipakameka te'teriame Riosichikamera toipuapua pu'kao, wetemajimichioo.

Eesusia eeka teewetena, pa'we pe'konira tiame

(Marako 4:35-41; Ruuka 8:22-25)

²³ Wa'a cheesaapa Eesusia, pawekakerachi mo'moenatiapua. ²⁴ Wa'a pa'wechi nokisinioio ki kuita yukipakapua ki nu'uti eejeka. Pa'we pe'koniraii pawekakerachio, aampasi chi'posiapua, pawekakerao piwiteme teereteka. I'ka wa'a ikinioio Eesusia kochipariaipua pawekakera wasichitu poika. ²⁵ Waikao teeme Eesusi ajawariaa, pusatekapua Eesusio, chaachapaka:

—¡Paamira, Paamira pusasaaa! ¡Werisika taamo ku'isa! ¡Ki piwiteme teetona teeme?

²⁶ Waikao Eesusia pusatetiaapa, taamo chaanekapua:

—Ai eeme, ¿achinikai tisia majayame eemea? ¿Kiisi ahjachi erakona eemea noochio, no'o ihsia tete-wakameai? Wa'a cheesaopua werisikao, ta'omakapua eekao, yu'kiopua tiame.

Waikao yu'kia eekaa tiame ta'omatiapao, teewekapua. Waikao, yooma yúúweeme itipikapua waikao, pa'wechio. ²⁷ Waikao teemea tisia peenia erakokaopua iintoriao, taamo chaachapaka teemea:

—¿Ihtana tijoe iikame ihjia, ahkasi yu'kia eekaii e'wiameo?

Wa'a erakoka itipitiapua pu'kao.

Kaatara weechi ooka tijoe reemoikame

(Marako 5:1-20; Ruuka 8:26-39)

²⁸ Kaatara weechi ajasitioopua paonamina wa'a pa'wechio, pu'ka meereo poecheite mo'moenanioio, senawato ooka ti'tijoe reemoikame taamo natepaka-

pua, Eesusi ahjama nayewamia. Ihji reemoikamea wahjipari toaniachi ohjoeme eneriapua tisia nenekatuame. Wa'a te'tiamekopua pu'kao, aaataa ki u'matome tiiapua wa'amio, poechio. ²⁹ Ihji ooka reemoikamea wahjipame wetemajiwachi ohjoeme senawato pu-uyakamea, weeru sisinakokaopua, chaachapakapua Eesusio:

—¡Muuu Riosi Taanara, ihtana yoramia teetonamua wakinao? ¿Taamo kokosamia eenamemua ke'chu taamo kokosapuame asiyoio?

³⁰ Teesa waanami kaawi kahjenachio, muuwaeme ohjoriapua koowi tepuniame, koaka nokayame. Reemoikamea pu'ka wa'a ohjoame tetewapao, ³¹ ute-wa chaachapakapua Eesusio, pukachi ahpo uhjura-puawichioopua. Puuua chaachapakapua Eesusio:

—¡Eesúsii!, i'ka tijoechi taamo puuyanameri enesaa, pu'ka koowichi taamo reesisepuapua muimichioo.

³² Eesusia chaanekapua waikao:

—E'esa naaju, wa'a muimitia eemea.

Waikao re'remonia pu'ka ti'tijoechi puuyakaopua, koowichi muikapua waikao. Apochi muitiaapa koowia reemonioeo, kai muenáti ujumakaopua, tekoratitipo ruhjikapua pa'wechi neerochi. Waikao wa'ao, yooma wahjipakapua si'sirika.

³³ Waikaoopua koowi tepuyamea, wa'a noonoikopa koowio, ahkasi mochiwachisi ujumakapua tisia majakame. Wa'a ajasisaopua mochiwachio yooma tuuyeriapua wa'a mochikameo, ihtana ikiriamekopua, puuu ooka ti'tijoe re'remoikameopua. ³⁴ Waikao wa'a mochiwachi ohjoemea ikanati Eesusi kahtiachi e'enariapua. Wa'a e'ensaaopua Eesusi ihsiachio, pu'ka iintoria majakaopua, utewaeme itanekapua Eesusio, sewinachi akipamichioopua, ki ahpo weewachi.

Eesusia tu'wikame yachapatewa

(Marako 2:1-21; Ruuka 5:17-26)

9 Kaatara o'inia Kapenau no'rapakao, pawekakerachi mo'moenatiapua Eesusi ahjama. ² Wa'a ajasitioopua Eesusio, aaata tu'wikame u'yepatiapua wa'ao, e'taparachi tekitoka. Waikao pu'ka tu'wikameo, pu'ka u'pakameopua tiameo, tisia apochi paparamekopua pu'kao, Eesusia chaanekapua tu'wikameo:

—¡Oisa erapasaaa temarii!, aamo sautema neeeai, aamo tatakorio cheriweka.

³ Ikanati wa'a cheekopa Eesusio iyoteri ti'tijoea, erakoriapua apochio: "Ihji tijoea, na'arenapua Riosio."

⁴ Nape Eesusia nane'riapa i'ka erakoao, chaanekapua:

—¿Achinikai no'o na'ara cheerio erakoame eemea Riosio? ⁵ ¿Naakonakosa ki epeche ki tehki ohjoarepua: "Aamo cheriwiamenia tatakoriario" —chaniwame, naatikosaoi— "Yachapasa oisí"? ⁶ I'ka tu'wikame no'o cheriaa aamo tetewimichio cheekamenia, neee Tijoe Tijoetukameo, reesiseri iinuekamekopapua i'ka weechi cheriwepuameopua tatakorio.

Wa'a chaanesapa Eesusia pu'ka nekakoameo, chaanekapua tu'ikameo:

—¿Sausáaa, werisika oisíii! ¿Saukame muuuapa wa'asíii! Ehpeo apechunasa aamo ipetao no'asa.

⁷ Wa'a cheesoche Eesusio tu'ikamea, saukame itipikapao, ahpo ipeta apechunasa mookeka no'rakapua. Waikao Eesusia wa'a iintosaapa, iyoteri ti'tijoe ne'nepakaopua, chaanekapua:

—Aaí. ¿Ki saukamekosa, no'rapukosamene pu'ka?

⁸ Waikao Eesusi iintoria yooma tetewikamea, ki nu'u-ti iyoriwa tetewikapua pu'kao. Wa'a iikapa puuuu, weruma kaaweruma paparari nayewaka, paparakapua Riosichio, pu'ka Eesusio weruma utewari kiaretiopua, aaata weechi tijoekoipua.

Eesusie Maateo yeetoniamé

(Marako 2:13-17; Ruuka 5:27-32)

⁹ Ehpeo Eesusi no'o paajuteria ahjama oimichio, nayewamane. Piie taawechi no'o Rooma yawichiwichio koparowaka ihsioio, Eesusia no'o chokichiami u'ma-toaio, no'o paajutesikapua, eee no'o chaaneka:

—Nahpe Maateo no'o ahjama, ahkaoi no'o oiyachi ahjama oitai.

Waikao neeea, ahjama siinkapua. Waika o'inia neeea, ahjama oiyamepua.

¹⁰ Waikaonia pu'ka wa'apichio, no'o ta'pechi paajutekanía aari enamichiopua ko'komiao, noochitia Rooma yawichiwichio koparoame, napawisa ko'kopuachi. Wa'achi wa'a e'enariapua tiame, ki kaawe nokayame, puuuu wa'achi ko'kakapua tiame, Eesusi taamo ahpo masitera ahjama koaka kahtiachi. ¹¹ Neipa meeriamio parisero ti'tijoea, Eesusi nane'rekapao tatakoriame ahjama ko'kariopao, taamo iinatukekapua chaachapakao:

—¿Achinikai aamo masitaria, yawichiwichio koparowame ahjama ko'kakamepua, wahjachi ti'tijoe ahjama tatakoriame?

¹² Wa'a chaachapachaniopao Eesusia, chaanekapua pu'kao:

—Ki kokoriamea ki nakiyamepua ahpo sauteniameo; kokoriamerakamerapua, ahpo sautewa nakiyamea. Neeea, tatakoriame ahjama koayamepua, puuukamerakopapua ahpo tatakoriria sautepuameo. ¹³ Nonorasaapa, Ehkoriaami Iyoterichi chiia, ne'nepuapua, eee chiiachi: “Ki itapiti no'o ooweniameche tetewinare neeea, itapiti me'yetiamé no'o ooweniame. Neeea aamo iikachikamera, kaaweruma enepakame tetewinare neeea, no'okamera oowe e'reka paparakamera.” Neeea tatakorikamera noochi paajutemia eenakame neeea, noochi paparaka enasoo-pua cheriwemiapa tatakoririao, ki ahpo tatakorieme erakoamekoopua ka'i.

Ki koi'wari Riosi iyoriwachi simiyame iinatukewa

(Marako 2:18-22; Ruuka 5:33-39)

¹⁴ Seenepi simikame Waani Paatori na'naritoamea, Riosi iyoriwa ki koi'warichi simiyame iinatukekapua, Eesusio:

—¿Achinikai teeme Waani masitewaraa, pa'pariseroa tiameo, tísia Riosi iyoriwa ki koi'wa yooramepua, nape aamo masitewaraa, ki wa'achi nokayamepuá?

¹⁵ Eesusia nehjiakapua:

—¿Yuuweeme mochtariarepua nenewiwachi paajutetiamea, neewimerio ahpo paajutetiachi ahjama kahtioopua pehjiio? Nape no'o neewimerika tiame apechunatioopua tewekachio, waikamiope o'inemeri no'o masitewaraa, ki koi'wa Riosiwichio iyoriwa yoorakao.

¹⁶ Neeea i'ka wehjoarichio weemera Riosichi te'terewa enepatemia eenakamenia. Oochetiame Riosichi te'terewa nokiwameo, animari ko'yeka kohseniamechitiaopua oowewa, kiteremichiopua pu'ka noki-wameo. Aaata ki koyachiame weemera wisasorieopua, oochetiame wakiraopua. Weemera wisasori churupa-sokoopua, oochetiame wisasori koyacheraa si'-panamiopa pu'kao, wa'a ikisoopua pu'kao, epeche teeremerikopua si'pariachio. ¹⁷ Wa'achitia weemera wiinooi, ki oochetiame wi'chi aarichi toaniamepua. Pu-uua oochetiame wi'chi aarichi toatiaa, si'pama oochetiame aaria wi'chi. Wa'a ikisoopua pu'kao, wa'atia wekamapu wiinoa aaria tiame. Weemera wiinoo weemera aarichi wi'chichi toaniamepua, nenekuti ka'karuma enesoo ki si'pamichiopua.

Airo maarara nayewaniame; aaata oowitiame Eesusi ampawakirachi ihchepakame tiame

(Marako 5:21-43; Ruuka 8:40-56)

¹⁸ Wa'a chaanioipua Waani na'naritoao, senawato wa'a eenaka Uurio ti'tijoeri paamiratuamea. Ihjia ikanati chopokorieka weripakao chaanekapua Eesusio:

—Paamira, yaapiti simijerani neeea no'o maara ne'nemia. Ihipi kiterepakapu no'o maaraa, nape wa'a eenaka aamo sekae ahjachi ihchepasoo, eenechi oijenamapua.

¹⁹ Wa'a chaanetiache Eesusia, ahjama siinkapua ne'nemiao, ahpo yeeka oiya yeetoka. ²⁰ Wa'a simiyoiopua poechio, pukamina naeparia piiripi oowitiame. Puuu oowitiamea, oosa mariki aampa ooka paaumpari i'toame eneriaipua eerasukao. Ihji oowitiamea noriwi ihchepariapua Eesusi wisasoriwachio, e'raka: ²¹ “Wisasorichioi ihchepasaane, saumachenia.”

²² Wa'a ikitiaapa Eesusia, ku'rika ne'nepakao chaanekapua oowitiameo:

—Kaawe erapasa maararaa. Muuuu noochi paparaka ihchepakapao, saukame itipikamemua wa'asi.

Waika wa'apichio, saukame itipiriapua.

²³ Eesusia tijoe paamiratuame ta'perachi ajasitioopa, weeru chaachapa wa'áo naarakokao, pakapuchera chaajateka o'inamerikaopua wa'asi mukukame i'top-uawichioopua wetemajimiao. ²⁴ Eesusia chaanekapua wa'ao:

—Ehsoo eemea, se'wi ajapasaopua pahchúo. Ihji kutwea kiisi mukukamekaitepua, oowera kohchiaite ihjia.

Wa'a chiopua Eesusio ti'tjoeria, a'achekapua na'areka. ²⁵ Wa'a cheesao Eesusia yooremina pakikao, yooma puuyanapua wa'ao. Wa'a ikisaopua pu'ka kiterepakame maaeniameo, sekachi chapika oije-natekapua. ²⁶ Eesusi wa'a iintoriaa, yooma pu'ka weechiami nane'reretiaapua.

Eesusia, ooka ki mamachiriame yachapatena

²⁷ Wa'a o'inia Eesusi machenasoopua, ooka ki mamachiriame na'naritokapua siinakosika, aaatae panitoka i'toniaiopua chaachapasiapua Eesusio:

—¡Ehkoriami Raawichi eenameee, taamo cheriwesa muuuuuuu!

²⁸ Aaata ta'pechi pakisoopua Eesusio, wa'a e'enaka naaepakapua Eesusio. Wa'a e'enakopapua pu'kao, iinatukekapua Eesusia:

—¿No'o kajumio erakona eemea aamo sautekao?

—Eje'e Paamiraaa —chaachapakapua.

²⁹ Waikao Eesusia puichi ihchepakao, chaanekapua pu'kao:

—Saukame itipiame eemeapa, noochi paparakapa.

³⁰ Waikao ki mamachiriamea ti'tjioe, saukame itipikapua. Wa'a iintosaapa Eesusia, chaaneka uhjurakapua ohjirachio:

—Kiisi aaata chaanemitia eemea, i'ka no'o aamochi iintoriao.

³¹ Nape puuuu wa'a puuyasacheo, yooma mochiwachiami nane'reteriapua, ahpo yoraretiaopua Eesusieo.

Eesusi ni'o tijoe nayewateria

³² Pu'ka ki mamachiriame pukeri puuyasooipua ta'pechio, wahjachi ajasikapua wa'ao, ni'o tijoe u'yepame Eesusio, puuuu reemo yahchame eneriapua tiame. ³³ Puuu tijoe ni'oa, Eesusi ma'chipasochepua reemoo, o'inekapua nayewakao. I'ka wa'a iikame tete-wapao Eesusio, ti'tjoeria tísia peenia erakokao, chaachapakapua:

—¡I'wa isaeri weechio, kiisi tetewameai teemea eee ikiwameo, ihtá taawechio!

³⁴ Nape pa'pariseroa wa'a chaachapame inamuka-paopua pu'kao, chaachapakapua:

—Aa nape puuuu wa'a ihsiamepua re'remo puuy-achakao, reemo noonorae ku'iniapa, pukae kianiamekapa puuuu, te'ta utewario.

Eesusia, ti'tjoeri tesiwa e'reka tetewanipua

³⁵ Eesusia yomachi muuwari mochiwachiami oikao, nu'nunti mochiwachiamiopua tiameo, yooma pipiripi i'isaeri napawikarichiamioipua tiameo, masiteka oiria-pua tiameo. Eesusia, Riosi ye'karichi simiyame masitekaopua wa'amio, yooma ihta ko'koame sautesika-pua tiame, ihtaai weerewachi a'chi eraniameopua, sautekapua tiame. ³⁶ Yomachiami wa'ami tesiwa te'tiamekopapua ku'iwa nakikao, po'wa ki tepuniamechitia mochitoamekopua pu'kao, tísia tesiwa e'repakapua pu'kao. ³⁷ Waikao Eesusia ki ookapi ti'tjoeri wa'a tiame tetewikapaopua, taamo chaanekapua ahpo ajawario:

—Riosi tehkiwachio ki nu'uti tehki simiyamepua, nape tekipanamea ki weekapua, ehpeche ki ookapi nakiwamepua pehjio. ³⁸ Pukaepa ehpeche weeka tekipaname itamitiapua no'o No'no tewekachio, Apoe i'ka echiwa Teekoraopua, taamo ku'ika apechunameriopua i'ipario, pu'ka i'ipari ti'tjoeri noochi paparameriopua.

Eesusie oosa mariki aampa ooka, uuka ajawatiame

(Marako 3:13-19; Ruuka 6:12-16)

10 Wa'a cheesapa Eesusia, taamo ahpo ahjama ohjoameo, oosa mariki aampa ooka uusaopua, ahpo waapi ajapanurekapua. Wa'a ikisaopua, taamo nayewatumia siimpameri ajawakapua. Taamo uusaopua siimpamichioo, ahpo utewari taamochi yahchekapua, pu'kae utewarie taamo puuyanemichioopua re'remoopua ti'tjioechio, yooma ihta ko'koameopua tiameo, pukae yachapatemichioopua weerewachi kokoreniamie.

² Ihji teeme oosa mariki aampa ooka ajawatiamea, ihjipua: pahcha simiyamea Siimoni Peero teewataniame, Anteresi Peero poonira; piirea Saantiaokapua Waani tiame, na'pa Sewereo tatanara; ³ piirechia Eeripekapua, piirea Waatorome, epeche piirea Toomasi; wa'a ikisa piirechia tiameo, nee Maateokapua, Rooma kahtime yawichiwichio koparoaka yasioai; piirea Saantiaokapua tiame Arajeo taanara; piirea Taareokapua; ⁴ piirechia tiameo, Siimonikapua Weemuame teewataniame tijoe; piirea Uurasi Ihkar-iótekapua Eesusio, noriwi nehjakame.

Eesusie Riosi ye'karichi nayewatumichio uhjurawa

(Marako 6:7-13; Ruuka 9:1-6)

⁵ Eesusia taamo oosa mariki aampa ooka masitera uusaopua, eee cheeka taamo uhjurapuame ajawakapua:

—Ka'te ohjomitia ki isaeri ti'tjoerichio, Sa'samaria mochiwachiamioi. ⁶ Ohso kaawe isaeri mochikachiami siimpapuapua, po'wa ki tepuniamechitia mochikamechi, tatakorichi wewekakame mochikachi ti'tjoeri. ⁷ Pu'ka ti'tjoerio chaanepuapua: “Aamo Riosi ye'karichi muitemeria, aamo weechi ihsiamie puuupa. Pu'ka aamo nayewemia e'nakame teemea.” ⁸ Pu'ka Riosi ye'karichi simiyame nayeweka nokisikao, yooma aaata kokoriameo sautesipuapua pu'kao; mukukameo ahjatepuapua pu'ka; repera kokoriameoi piipatepuapua pu'kao; reemo na'arari yahchameoipua, ma'chipasepuapua tiame. Eemea pu'ka sauteniame nokisiaio, kihta toomi koparoachi nokisipuapua, wa'a te'teretomeri eemea i'ka Riosi utewario, kihta koparoawachi kiatiamekapapua.

⁹ Toomio itapiti aamo ahjae tarimiao, kihta i'toka siimpapuapua. ¹⁰ Mokewarioi ka'te i'toka siimpamitia, itapiti aamo ahjachi i'tomio, piirechi wakiraioi, piirechi kaakaoi, teesoraoi; wa'atia siimpameri kihta i'tokao, tekipanameo, ahkai aho nokayachio ko'kotepuamekopua.

¹¹ Ookapi ta'peekachiami asikaio, Riosichi paparama i'yapuapua, aaata aamo che'repamiachi kiamia tiiachi. Aamo che'repari kiatiachioi, wa'ache mochisa uumatopuapua. ¹² Aata ta'pechi asiyaio, Riosichi mochikamechitia teepotapuapua. ¹³ Wa'a ta'pechi aamo asiychiamio, Riosichi paparamechitia aamo asipusoo, wa'ache che'repasa uumatopuapua. Nape ki Riosichi iyoriame enesoo, poanachi i'yapuapua che'repapuachio. ¹⁴ Nape wahka mochiwachi, ki aaata aamo kianaresoo che'repapuachio, aamo tarachi pechichisache kaakao uumatopuapua wa'ao, ki aho kaawe e'reretia pechichisa. ¹⁵ Pu'ka wa'a te'tiamechio ti'tjoeri, pichiwa chaaninia pu'kachio, ki teesa tiame wichimerikopua Riosi kokosario te'ta Riosi katewemiachipua ti'tjoerio. Epeche kokosari aiwamerikopua pu'kao, ki Sooroma muuwari mochiwachi, Oomora muuwari mochiwachioiopua tiame, Riosi kokosari aiwariachitiaopua.

Chapinarewa erakoa Eesusichi paparama na'ara yoraniame

¹⁶ Tísia maajoichitia che'maka ohjopuapua aamo siimpachio, wa'a aamo no'o uhjurachio, sapoori ti'tijoe ooweru tiame mochiwarichiami aamo uhjuramenia. Wa'ami ahka aamo tetewisaapua, aamo ko'konaremapua, pu'ka aamo Riosi kaaweruma tuuyesiopa, tísia aamo na'areka tetewimapua. Pukaepa eemea, koorochitia kihta chiiame enepuapua, kihta nekame tiameo. ¹⁷ Pu'ka ti'tijoechio kaawe aamo neesetopuapua, ki senawato yoorewa neesetoamechi wenejipua tiame enepuaichioipua, seenekachioi puuua aamo wenejikao karichiami ahkai aamo toanaremapua. I'isaeri na-

pawikarichioi aamo i'tomapua wepipuawichioo. ¹⁸ Te'ta yawichi peereirachi u'upapuame eemea wenejika, noomina te'teriapa eemea ahjama. Waika chaachapameri eemea no'o nehpuapakao, wa'akachi, te'ta ya'yawichi tetewachi. Eepi wa'a yorapuame eemea aamo ohjoachio ihta ya'yawichichioi, ihta aaata seesenu ya'yawichichioi i'isaeri. ¹⁹ Nape ahkai te'ta yawichichi upatiaio, ka'te seewemitia eemea aamo chaachapamiao, achini ihtana chaachapaka aamo nehpuapuameopua. Riosi Apoea amochi ihsimeripua nehpuapaka, aamo chaachapamiao nayeweteka. ²⁰ Ki aamoe naewai chaachapameri eemea, apoe Riosi ihsimeripua amochi nayewaka, apoe aho Riosiwari.

²¹ Wa'a cheesaapa i'ka nayewasikapua:

—Asimiitepua piie tawechiamio, aaataa no'o ahjama ohjoniopao, aho poponiemeai aho ko'imiitepua; noonoraai aho tatanao, wa'achi iintomiitepua aho taana me'yaka; tatanaraai tiame aho noonoo nekamuchekao, merimeripua tiame aho noonoo, ki tetewinariapa aho noonoo ahjama teereniameo.

²² Ahkai ti'tjoeria aamo nekamuchemeripua no'owichioo, nape ahkasi kateweri taawechisi ki se'wika noochi paparaka te'teretosoopua newipatepuamepua, kakupachi iintapakao. ²³ Pirenapi mochiwachi na'ara yoramia naanaritoniana, pirenachi mochiwachiami ujumapuapua; neee no'o ikimiao, kiisi wehchi wichimeripua, neee Tijoe Tijoetukamea ke'chu aamo yooma ohjoi i'isaeri mochiwachiamio, meritai eenechi oijenakame eenakame enamania.

²⁴ Aataai masiteraa, ki epeche tiamepua aho masitario. Aataai aho teeko tekipanakiamea, ki epeche tiamepua aho teekoo. ²⁵ Puu masiteraa, ki aho masitari epeche tiame tetewiniamechitia, aho tetewipo maaemetepua. Aata tekipanamea, ki aho teeko tetewiniamechitia, tetewipo aho maaemetepua. No'oo, no'o Weseu riaorósi tewatoo, ¿ki epeche eemekamerakosa riaorósi tewapuamepua?

Aatanakamera majawepuame

(Ruuka 12:2-9)

²⁶ Eesusi i'ka taamo masitesaapua, i'ka taamo chaanekapu:

—Nee. Ka'te seewemitia masitari ki ka'karumao aamo na'ariao, yooma itapiti aamo na'aretinamea kihta noriwi itipimerikaitepua. Yooma wa'a chaachapakamea, Riosi te'ta kokosari tísia aiwatepuamepua. Yooma noriwi tiamea, yooma ma'chi teerepapuaite puuua; yooma noriwi na'ara nokitiameai inasoka, yooma nane'repuaitepua, Riosi kokosarichi taawechio, te'ta Riosi ti'tjoeri te'teria katewischioipua. ²⁷ Pukaepa eeme piineri mochikai no'o masiteria, yooma tetewachi masitepuapua aaatao, yooma aamo no'o ki aaata inamuachi masiteriao, yooma inamuachi masitepuapua pu'kao. ²⁸ Ka'te seewe nokisimitia aamo

weerewa merinariameo, aamo weerewa me'yakaipua, ka'chi iika merimeripua aamo iikao, Riosi ahjama yasimeripua. Riosikamera aamo kokosamia seewepuapua, te'ta ki wahjame aiwarichi uhjura-puame.

²⁹ ¿Kikosa tuchikia, piiripi toomichi wa'api nehji-tioiopua pu'kao, ki nane'retare Riosia pu'kao, piiripi pu'kaoio mukukoo? ³⁰ Aamoo Riosia, ¿ki epeche nateyame tetewame ohjoare Riosia, ki tuchikichitia? Puuua ahkasi aamo kuupaoui, nane'riamepua kehkina aamo kuupaekopua. ³¹ Pukaepa kihta seeweka mochitomete eemea, epeche nakiwamekapapua Riosieo, ki tuchikichitia.

Ki aaata seeweka Eesusichi paparameko tuuniam
(Ruuka 12:8-9)

³² Eesusia simiteka masitekao, chiiapua:

—Aaata no'o ahjama tiio tuuyameo, wa'achitia no'o ahjama tiio tuuyo tuuyemania pu'kao, apoe te'ta no'o Noonochi te'pa kahtiamecho. ³³ Nape aaata ti'tijoechio ki no'o ahjama tiio tuukameo, neeea no'o Noochio te'pa kahtiamecho, kiisi machiyo tuumania pu'kao.

Ki napati wa'achi erakowa
(Ruuka 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Pu'ka masitesaapua ti'tijoerio, ki ahpo wa'achitia inataniame masitekapua, eee cheeka:

—No'o i'wa weechi eenariwaa, ki napati ta'iria mochipuawichio no'o eenario erakopuapua, ti'tijoeripua noochi simiyame chaachapakao, ahpo nekakomerikopa. ³⁵ Ahkasi aaata ta'pechi mochikameai, ki wa'achitia ahpo erakomapua no'owichio tiiachipua. Tatanaraa, ahpo noonochi noochi paparamo, ki wa'achitia erakomeripua; mamararaai ahpo yeeyechioi, ki wa'achi tiame erakomeripua noochi paparopa ahpo yeeyeo; momoriawaraai, noochi paparopa ahpo waasio, nekakomeripua. ³⁶ Wa'a te'terewachio, ahpo ta'pechikaipua wa'apio, ahpo seepuraweka enemeripua.

³⁷ Aaata ahpo noonoo ahpo yeeyekamera epeche nakiyameapua ki no'ochitiao, ki no'o ijinuwara teereme tiamepua. Wa'achitia aaata ahpo maaraoi ahpo taanaoi epeche nakiyamera ki no'ochitia, ki no'o ahjama teereme tiamepua. ³⁸ Aaata ki noochi paparawawichio anachaka yasitoamea, na'areniaoi aaataeo, kiisi noochi teeremetepua. ³⁹ No'o ahjama tia noriwi teerenariamea, kihta iinuemeri puuua noochio, ahpo ahjama teerewao. Nape ki inasoamea ahpo noochi tiiao, kaawe teeremetepua noochio, ki ahpo inasoamekapapua noochi tiiao.

Iintorewawichio kianiam
(Marako 9:41)

⁴⁰ Aamo kaawe tetewamea noochi tiopao, no'o kaawe tetewamepua tiame. Wa'achitia no'ooi kaawe tetewamea, no'o Noonoo kaawe tetewamepua tiame, Apoe no'o Noonoo no'o weerakame, tewekachi o'inia kahtiam. ⁴¹ Aaata noochi tiame Riosiwichio kaaweruma nayewatuamea, kaawe uuka tetewameapua Riosi chiiio, wa'achitia ahpo iinuepakamepua, Riosie ahpo kianiamopua. Yooma noochi eneka Riosichi ka'karupakameo, kaawe tetewame no'o Noonoo, wa'achitia ahpo iinuepakamepua Riosie kianiamo. ⁴² Aaataai, pukeri noochi o'ichame paparakao, teesaoi ku'ikoipua pu'kao, neeroioi ki'yakaopua paramusoo, Riosia kaawe e'raka tetewamepua pu'kao, ki wa'atia toimeripua pu'kao, itapiti ahpo kiameripua, tísia kaawerumaopua.

Waani Paatori uhjuria
(Ruuka 7:18-35)

11 Eesusia kajusaapa taamo oosa mariki aampa ooka ajawatiame yorapuame tuuyekao, wa'api wa'ami masitemia simikapua taamo ahjamao, ahpo Noonoo kaaweruma tuuyewari tuuyewamiaopua.

² Waani Paatoria yeetaeka kahtiaopua perekarichio, Eesusi inisia inamukapaopua, ookapi ahpo masitia uhjuriapua Eesusi iinatukemichio. ³ Waania eee cheeka iinatukeneriapua Eesusio:

—¿Muuupu Ehkoriai enamio tuutiame Iyoterichi, piirechikosa puuyetaone, pehji?

⁴ Eesusia iinatuketiapao, nehjiakapua cheekao:

—Nonorasaa eemea, yooma aamo tetewaria no'o ih-sia, tuuyepuapua Waanio, yooma aamo no'o chii inamuriaopua tiame: ⁵ ki mamachiriameo no'o ma'chirepatio tuupuapua; rojowi kokoriaameo, sautio tuupuapua no'oo; repera ko'koriameoi, no'o yachapatio tuupuapua tiame, piipakame itipiteka; na'nakapioio, no'o sautio tuupuapua pu'kaio, inamuteka; mukukameoio, no'o oijenatio tuupuapua eenechi; ahpo tatakoriropua tísia cheriwejerao, nooe cheriwio tuupuapua. ⁶ Noochi kiisi seeweka oowe e'riame, tísia kaawe yorapuameko tuupuapua pu'kao, no'o Noonooopua Riosi.

⁷ Waikao i'ka Waani na'naritoa nonorapusaapua Eesusia, Waanichi simiyame nayewasikapua wa'a muuwario, eee cheeka:

—¿Ihtana ne'nemia siimpaka eemea ooruchi weechiopua? ¿Aaata majaka kuhsichitia chachapia ihsiame eekaekosa, ne'nemia siimpakame eemea wa'ao? ⁸ Ki wa'a tiame ne'nemia siimpakame enesaa eemea, ¿ihtana ne'nemia siimpanareka eemea naaju, aaata tijoe ka'karuma wakiraemekosa? Ka'iii, ka'karuma wakira-

mea peenia tiame, yawichi karichiche wa'a tiame waki-raetaniamepua, apoe yawichikamera. ⁹ Ki wa'a tiame wakiraeme ne'nemia e'enakame enesaa eeme, zih-tanakamera ne'nemia siimpaka eemea naaju, aaata Riosi nayewamekosa? Eje'e. Puu enerepua Riosi nayewatuame, nape ki oowera Riosi nayewatuame.

¹⁰ Waania ki oowera tijoe enerepua, pu'ka Waanio no'o Noonoa ke'chu no'o eenoio masitemiao, cheeriaipua pu'ka nayewakao, eee cheeka:

Neeea, ke'chu aamo o'iniioi masitekao,
wa'a aamo uhjurenania aaata,
yooma ti'tijoe oowera tiame ki kaawe te'teriami ahpo iikachio,

katewetiamochiwamichiopua ahpo iikachio,
yooma pu'ka ki kaawe ahpo te'teriamiopua,
toinuresika na'arariopua, ki kaawe nokiwameo.

Wa'a cheeka nayewakame Riosia Ehkoriaami Iyoterichio, ahpo ehkoriaami nayewaturachio.

¹¹ Pichiwa chaaninia i'kao, yooma oowerruchi naawakamea, ihji Waani Paatoriche puuua, epeche weruma itapiti yorakamea ki wahjachitia; nape Riosi ye'karichi yasipua ahsepakamea, epeche weruma ti-iaitepua, ki Waani Paatorichitia, kihta weruma iintokaipua i'ka weechio.

¹² Waani eenariachisi o'inia ahkasi ehpe taawechemisio, tisia na'areka tetewiniamepua, Riosi ye'karichi muipuame nayewatuamea. Ehpe taawechemioi, wa'achitia tahpitika e'raka kajuka tetewinariame, Riosi ye'karichi simiyame tuuyewaria. ¹³ Yooma ehkoriaami Riosi nayewatukamea, Ehkoriaami Iyoterichi chiiia tiamea, i'ka Riosi ye'karichi muira nayewaka chaachapatiam puuua, ahkasi Waani enasaopu tiameo, pu'kachi ehkoriaamisi o'inia Riosi ye'kari nayewatiame nayewarepua tiame. ¹⁴ Neeea pukaepa i'ka Waanio, ehkoriaami Eeríakotinia pukachio, Riosi na'nayewatura enamio tuuka chaachapariao, pu'kao wa'achi tiame ihswariemekopapua. Aaata wa'achitia erakonariamea, wa'achi erakomapua. ¹⁵ I'ka wa'a tiame pahtenariamea, kaawe inataka ne'nepuapua.

¹⁶ ¿Ihtanako tuutarenia ehpe taawechemi ti'tijoeio? Ihji ti'tijoeia, kukuchika te'tiamepua, muuwaame mochikame nehjiwachiopua, te'eka chaachapakame:

¹⁷ "Teemea chaachatekamepapua pakapucherao, nape ki yaukame eemea. Yuuwesiwa wikatakame teemea, nape ki naarakokame eemea." Ehpiami ti'tijoeia wa'a te'tiamepua. Eemea Riosie paetiai, kiisi e'wekamepua. ¹⁸ Waanio ki e'wakame eemea, ohsotia eemea pu'kao, rooroikame teewakamepua eemea, ki ti'tijoei ahjama koayamekopua pu'kao, mochiwachiami oika. ¹⁹ Ehpeoi no'o Tijoe Tijoeitukame eenakoio, wa'achitia te'teriamiopua, ki no'o e'wekao, ohsotia eemea no'oo, tisia koayame no'o teewamepua, nawajiamopua tiame. Eemea, oowera wa'a no'o chaachapamepua, senepi ti'tijoeche ahjama koayamekopua.

Eemea wa'a chaachapamea no'oo, tatakoriaamera ti'tijoei no'o kaawe e'rio tuuyamepua. Nape aamo no'o na'ariao, no'o kaaweruma ihisia aamo ihchitamapua, no'o yooraka yasitooa, kaawerumakapa, no'o Noonoo tewekachi kahtiamoo, te'ta peenewari machiwarikapua.

Ti'tijoei mochiwachiai mochikame, kiisi yooriame

(Ruuka 10:13-15)

²⁰ Waikao Eesusia wa'a mochiwachio, epeche weeka itapiti peenia ihsiwa ahpo iintoriachio, o'inekapua te'yakao, yooma pu'ka ti'tijoeiopua, ki toinarekopa ki kaawe ahpo nokayao. Eesusia chaanekapua pu'kao:

²¹ —¿Aiiii eemea Korasini mochikame! ¿Aiiii eemeai We'saira mochikame tiamé! I'ka no'o peenasiwao Ti-iro mochiwachi no'o iintosoopua Siironioiopua mochiwachiopua tiameo, pichikemii puuua no'o chiiio Riosichi paparakao, yooma ahpo ki kaawe nokayaopua toakáa. Wisasori suuwiti chuhchamii puuua napisooi ahpo mochi ipaseka, ahpo kiisi kaawe ahpo nokario erakoka, ahpo puuua wa'a tiame e'rakao, tetewiteka.

²² Nape neea aamo chaanemapua pu'ka aamo nokayawichio, te'ta Riosi katewemiachiopua taawechio, Riosia amochio ki nu'uti kokosari amochi teewemiitepua, epeche ki Sooroma Oomora mochiwachiopua tiameo, te'ta kokosari aiwatetiamechitiaopua. ²³ Eeme Kapenau mochikameai, ¿Riosie aamo apechunapuamekosa maayame eemeai te'pa Riosi kahtiachio? ¿Ka'ii, ohsotia eemea kiisi wahjiamochiwachi uhjurapamepua, poanachi ki Riosi kahtiachi, wa'ao te'ta tukapachi! Neeea i'ka peenia tiame amochi iintoriao, Sooroma mochiwachi no'o iintokame enesoo, Sooroma mochikame ti'tijoeia, paparamii puuupa, wa'a iikaopua, ahjaka mochimeriipua pehjo. ²⁴ Nape eemea tetewikameaipua i'ka te'ta kaaweruma no'o peenia ihsiriao, kiisi nakika tetewikame eemea. Wa'a te'tiapa eemea, te'ta Riosi yooma ti'tijoei katewachiopua, epeche tisia kokosari aiwatepuame eemea Riosieo, epeche ki Sooroma Oomora tiame aiwatetiamechitia.

Eesusi apochi resipupuawichio paayea

(Ruuka 10:21-22)

²⁵ Eesusia yooma ti'tijoei inamuachio, ahpo Noonoo nayewekaopua, cheekapua:

—No'no, aamoo tewekachi yomatiamoo ye'kameopua i'ka weechiopua tiame, aamo cheriwema ki'yame neea, aamoo, i'ka ti'tijoei weechi mochikameo, kihtawichio aamo nakimia erakoamechiopua, ki aamo te'ta ma'chiamoo tetewitiamekopapua pu'kao, aapoeo aapoeche, ahpo ahsepari tiame maayameopua, kaawe te'teriamiopua; ohso kaawe muuua, tesiwa te'tiamerakachi aamo tetewitiame muuua, te'ta aamo

machika mochitonariamechiopua. ²⁶ Wa'a ihsiamie muuua No'noo, wa'a tiame iintomo e'rakamekapa.

²⁷ Wa'a cheesapua Eesusia ahpo Noonoo, chaanekapua ti'tijoeio:

—No'o Noonoo yooma no'o ki'yakamepua ahpo itapitiwao, yooma ihta itapiti iintuameopua tiame. Aataai ki te'ta no'o machiyamepua, no'o Noonooche puuua, te'ta no'o machiyamea; no'o Noonooi, aataai ki'tiamepua te'ta machiyamea, neecheepua, te'ta machiyameraa, pu'kao neeaa aatao, no'o Noonoo machitenaria. ²⁸ Pukaepa noochi e'enajeraninia. Aamo noochi e'enasoopua, aamo machitemania no'o Noonoo. No'o Noonoo te'ta machisaapa eemea, resipumeri eemea yooma itapiti amochi pehtiao, yooma aamo ki ka'karuma nokariaopua, cheriwetiame itipikapua. ²⁹ Noochi te'teresa naaju, yooma teitapua waikao aamo resipuka yasitopuameo. Pepenipapuapua naaju no'o masitiao, kiisi tehki tiame aamo masitema neeaa, kaawe e'raka. Kihta utewa cheeka aamo masitemeri neeaa, kaaweruma iikaeka. ³⁰ Neeaa aamo maakurakiao, kiisi pehtiamepua tehki. Ihji aamo no'o nuuriaa, kiisi pehtiamie tiamepua.

Eesusi masitewaraa resipuwa taawechi, tiiriko muurara tehpucharia

(Marako 2:23-28; Ruuka 6:1-5)

12 Piie taawe resipuniame taawechio Eesusia, tiiriko echitiachiami u'matoiopua ahpo ma'masitera ahjamao, ihji ma'masitewaraa cho'chorowame nokisiapaopua tiiriko pahchira koi'siriaipua okisikao. ² Nape parisero ti'tijoea wa'a nokisiopua pu'kao, chaanekapua Eesusio:

—Ne'neo aamo masiterao, resipuniachi taawechioipua, itapiti yooraka nokisinapua, ki reesisewa nokiwameopua.

³ Eesusia wa'a chaanetiapao nehjiakapua pu'kao:

—¿Ki iyonakame eemea Ehkoriaami Iyoterichio ihtana iintorio Raawitaruo ki anachapasaopua toore? ⁴ ¿Ki Riosi kaarirachi pakika paani iyoriva ko'kakamepua, ahpo yeetoka inisia kipotekaopua tiame, pu'ka paanio tiopachi neeserosiche reesiseniame, ko'komichio?

⁵ ¿Ki tetewakame eemea tiameo pu'ka Moisetaru Iyoterichio tiame chiiao, tiopachi pa'pamiratuameopua tiameo, itapiti yoorariopua, Moise nuurari resipuniame taawechioi, itapiti ki reesiseri yoorario? ⁶ Pu'ka resipuniame taawechiwichionia, aata te'ta iyoriniame kahtiotinia pehjo, ki pu'ka tiopachi iyoriwachitia.

⁷ Eemea epeche no'o te'ta machiyame enesaa, ki wa'a no'o chaanemii eemea i'ka ki reesisewaopua. Pahtiamie enesaa eemea i'ka tiopachi iyoriniameo, pahtemii eemea tiamea, Ehkoriaami Iyoterichi chiiapua, Riosio eee cheeriachiopua: "Neeaa, ki oowera itapiti meritiame oowewari no'o u'yepaka no'o iyorijeraninia; neeaa aamo iikachikamera kaaweruma enepaniame,

nakiyamenia, aamo aataopua tesiwe e'remichiopua." I'ka Ehkoriaami Iyoteri chiia nokisiame enesaa eeme, kihta chaachapamii eemea, i'ka ti'tijoei kihta ki kaawe nokayameo. ⁸ Nee Apoe Tijoe Tijoe tukamea, nee wa'api iintokamepua pu'ka resipuniame taaweo, yahchakao.

Tijoe sekachi chookopakame

(Marako 3:1-6; Ruuka 6:6-11)

⁹ Eesusia wa'a tiirikochi o'inia u'matosoopua napawikarichi pakikapua wa'api mochiwachio. ¹⁰ Wa'a tiopachiopua, wa'a tewitiapua piiripi tijoe sekachi chookopakame. Wa'aoi parisero ti'tijoea, itapiti wenejipuame tewinariapua Eesusio, chaachapaka pu'kao:

—¿Reesisewa ohjoarepua, aata resipuniame taawechi yachapatepuao?

¹¹ Nape Eesusia i'ka nayewaka nehjiakapua:

—¿Aatana eemea po'wa aamo puhkue tekoriichi wichisooopua piiripio, ki ma'chipatapua, resipuniame taawechioio? ¹² ¿Ki wa'achi iintotarepu aataai tísia ahpo nakiyame enesaaopua aata tijoeo? ¿Ki epeche nateyame ohjoarepu ti'tijoea oowerua ki po'wachitia? Wa'a teeresoo resipuniame taawechioiopua, aataai tijoe ku'yamea oowitiameoiopua, kihta ki kaawe tiame ihsiamepua.

¹³ Wa'a cheesapua Eesusia, chaanekapua chookopakameo:

—Riisasipaomua aamo seekao.

Waikao chookopakamea, riisasipasaopua seekarao, ikanati saukame itipikapua seekarao, piire kaaweruma ahpo seekachitiao. ¹⁴ Nape parisero ti'tijoea kaawe e'remitioopua Eesusi kaawe iintorio, Eesusi meripuame ahpo katewariapua wa'a puuyasao.

Eesusi ikipuame nayewatiame

¹⁵ Eesusia i'ka noonoimia nane'resaapua, sewinachi siimpatiapua waikao, muuwaeme taamo pukamina nokisiniame ahjama. Eesusia ahpo pukamina nokisiameo, ki ookapi sautesiapua. ¹⁶ Eesusia ahpo sauteriao, ki aata tuuyenuresiapua pu'kao, aatana ihsiriopua sauteriao. ¹⁷ Ihji Eesusi kaawe ihsika oiriaa, ehkoriaami Riosi cheeria teetotiamepua, ehkoriaami Isaia tewaniamechi Riosi cheeria, Ehkoriaami Iyoterichio puuua, eee cheeriai Riosia:

¹⁸ ¡Nee! Senawato yachamiitenia, aata no'owichio yorakemeriopua; puuua aata no'o uuria tijoe enemeripua, aata te'ta no'o nakiya, aata no'oo, tísia kaawe e'raka tetewamera; pukachi yasipameri neeaa no'o Riosiwario. Ihjia te'ta no'o Taana enemeripua. Puuua yomachi weechi mochikameo, no'o chiia cheesimeri enemeripua,

no'oe cheriwepuame tatakori tiameo.
¹⁹ Ihji kaaweche nayewiame enemeripua ti'tijoerio, kaawe e'raka nakikache, kihta uwatiame nayewaka nekayamechitia. Kihta inamupuamepua, aaata tetewachioipua, ihta ki oowe e'repuameopua, utewa cheeka aaatao, weeru nayewaka nekame cheekao.
²⁰ Ihji no'o Taanaa, ki epeche erapatemapua aaata, ka'chi ikime e'raka kahtiameopua, neeroturi kahponakachitiaopua, aaata epeche koomorapatekaopua tisia yuuwesika yasitoameo.
 Puuu no'o Taanaa tiameo, ki wa'atia toimapua ki ku'ikao, aaata noochi teesa paparawa moroyame choipatiame,
 itapiti tahjera meechara choipatiamechitia.
 Wa'a inisimeri no'o Taanaa, noochi enapame ku'isikaopua,
 ahkasi ahsepari teeremeriachisi noochi paparameripua wa'asi,
 ahkasi no'o Taana yawichituwachi, no'oo mochtepasichi.
²¹ Wa'a pu'ka no'o Taana yawichituwachio, yomatiamе wehjoarichi mochikame, no'o Taanachi ahjachi erakoka, ohjoepameripua.

Eesusi wenejiwa reemo utewarie ihisia

(Marako 3:19-30; Ruuka 11:14-23; 12:10)

²² Wa'ao Eesusia, piiripi tijoe ni'o ki ma'chiriame u'yepatiapua. Ihji tijoea reemo apochi yahchapa wa'a teereriapua. I'kao Eesusia, reemo ma'chipasekaopua, saukame itipitekapua ki ma'chiriao, ni'ooi naewatekapua tiame. ²³ Yooma i'ka wa'a iikame tetewakamea, tahpítikatia peenia erakokaopua, ahpo iinatukiapua chaachapaka:

—¿Ki ehkoriaami Raawichi enamerijuare ihji? ¿Ki ihjipu Riosie enamio tuutiame?

²⁴ Nape parisero ti'tijoea i'ka inamukapaopua, ahpo ihchi chaachaparepua:

—Ihji tijoea, Weseuchi eenamepua utewariraa, pukae ma'chipamepua reemonioo.

²⁵ Wa'a ahpo chaachapopa ihchio, Eesusia chaanekapua pu'kao:

—Nape piiripi yawichiwachio, ka'chi iika ahpo wa'apichi nasiwametepua. Ahpo wa'apichi nasiwasapua ooka pirenaturi enepakao, ahpo wa'api soopameripua. Ahkaoi mochiwachioi, ahkaoi ta'pechioi, ahpo wa'api nasiwasaapua, ahpo wa'api soopameripua tiameo. ²⁶ Satanasia ahpo wa'api utewarie aaata reemo ma'chipame enesaa, ahpo wa'apichi nasiwame puuu. Wa'a tiame enesaa, ¿ki ahpo wa'api me'yaka ihsiamepu? Ahpo wa'api

merisaapua, ¿Aachin teeka teetotapua waikao ahpo yawichituaao?

²⁷ Eemea no'ooi, Weseu utewarie no'o ma'chipame teewasooopua reemoo, ¿ihtana utewarie ma'chipame reemo, aamo na'naritoamea naaju? Puuu aamo na'naritoao, Riosi utewarie ma'chipame enesooopua reemo ki Weseu utewarie, se'wi chaachapai no'o wenejina eemea. ²⁸ Nape no'oo Riosi Riosiwari utewarie puuyachame enesooopua reemoo, amochi ihsiamepua wa'a teesoo, aaata Riosi ye'karichi muitiamea.

²⁹ 'Thji no'o reemo puuyaka ihisia, Riosi seepurawa puraka ihkiniamepua. Ki Satanasi purisaa teeme pahchao, ka'chi iika upameriai teemea aaatao Riosi ye'karichio. Nee. Aawataai ki ichikuetare aaata kari-chiopua, ki pahcha purisaopua kariwaameo. ¿Achini ihisika u'yetariapu aaata iinuwarao tisia inatewa iin-ueme enesooopua? Ka'chi iika u'yetariare ki purisaapua pahcha.

³⁰ 'Ki noochi tiamea ku'itokao, no'o seepurawapua. Ki no'owichio na'poamea, Riosi ye'karichi upapuameo, no'o chi'ripakiamepua, ki noochi e'enamichio.

³¹ 'Riosia, ahpo Riosiwari paaeria apochi oowe e'reka e'enekameopua, cheriwame puuu pu'kao. Nape aaata ki nakikameo ahpo Riosiwari paaewao, kiisi cheriwepuamepua pu'kao. Nape ahpo paaeriao ah-pochi paparameopua nakika, ihta ki kaaweruma iintorioipua pu'kao, yooma cheriwekemeripua pu'kao.

³² Riosia, no'o Tijoe Tijoe tukame na'aretioopua, cheriwemapua pu'kao pehjo, nape ahpo Riosiwari chiia kiisi apochi uunarekameopua, kiisi cheriwemapua pu'kao, ahkasi ki wahjiamesi taawea, i'wa wehjoarichioi, Riosi weemera wehjoarichioi.

Ihta kuuu, taakerachi machiwamepua ihtana ku-uukoo

(Ruuka 6:43-45)

³³ Eesusia simiteka masiteka ti'tijoeo ooweruopua tiameo, chaanekapua:

—Eemea aamo nokayaa, itapiti kuuu taakiameka tiamepua. Ka'karuma taakiame enesaa eemea, ka'karuma nokayame enema eemea. Nape ki ka'karuma taakiame enesaa eeme, ki ka'karuma enema eemea aamo yoorao. Ihtaoi kuuu taakiamea, taakiachi machiniamepua ihtanakoo, kaaweruma enesoo, ki kaaweruma enesoooi. ³⁴ ¿Eeme pa'pariserooo, sayawe ti'tijoeee, kiisi ka'karuma eemea! ¿Achini iika ka'karuma naewata eemea kiisi ka'karumakaio? ¿Ki nane'riame eemea aamo iikachi tahpitika ki ka'karuma e'ra, nayewamekopua? ³⁵ Kaaweruma tijoea, ka'karuma ahpo iikachi e'ra, nayewamepua. Ki kaaweruma tijoea, ahpo iikachi ki ka'karuma e'ra, nayewamepua.

³⁶ Pukaepa neeea utewaeme aamo chaaniamepua, utewaeme aamo neesetomichioo, kiisi se'wika aamo masitemichioopua, ka'karumache. Wa'a te'teretomeri

eemea, te'ta Riosi katewiachiopua taawechio, ahkasi nu'utioi ki kaawe chaachapa tiameo, tuumerichekopua. ³⁷ Te'ta Riosi katewiachio, yooma ihta aamo chaachaparia aamo noonowiria tiame katewemeripua. Yooma ihta aamo noonowiria teteiwachi iintapaka, chanimapua aamoo kaawerumakoo, aamo ki kaaweruma enesooiopua. Waika kateweniachio, ahpo chaachaparichi wa'a kateweniachi chapisipuamepua waikao, ihta ki kaawe iintokame enesoo, kaaweruma iintokame enesooiopua, wa'a nane'repuame eemea.

Ti'tijoeri ki ka'karumaa, itapiti Riosi peenia ihsiwache tetewinarewa

(Marako 8:12; Ruuka 11:29-32)

³⁸ Waikao pukeri e'enakame ookapi pariseroa iyoteri ti'tijoea tiame, chaachapakapua Eesusio:

—Masitari, aamo itapiti peenia ihsiwa tetewinare teemea.

³⁹ Nape Eesusia chaanekapua pu'kao:

—Ehpiami ehpe taawechiami mochikame ti'tijoe ooweru tiamea, no'o peenia ihsiwache tetewinariamepua, nape ihji ti'tijoeria, ki tetewitepuamepua wa'asi itapiti Riosi peenia ihsiwaeopua, naatiche tete-witepuame puuuu, Riosi iintoriachiche, ehkoriami Oonasichi. ⁴⁰ Ehkoriami Oonasia, kiiya paika taawe tukawari tiame weruma pawesochi topachi yasari-aiopua ko'kotinameo, ahkasi yo'yotiaiopua eenechi ahjakame. ⁴¹ Niniwe ehkoriami mochiriamea kateweni-achi taawechio, Oonasi cheeria pichikekamea, Riosichi aamo wenejimapua, ki no'o pichikiopa Riosi paajute-waopua. Pichiwa aamo chaaniamenia, neeea aamo nayewiaa epeche ki nu'uti tiamerapua, ki ehkoriami Oonasichitia. ⁴² Wa'achi iintomeripu yawichi oowiti-ameai, yomatiamete Tetuyachi weee yawichituka kahti-ameai, Riosichi aamo wenejimeripua, te'ta Riosi katewiachio; puuu oowitiamea kai waapi siinka Riosichi paparakamekapa, ahkasi ehkoriami Saromoni yawichi kahtiachisi eenakamekapa, Riosichi kaaweruma tuuyewari i'yasikao. Nape eemea pu'ka oowitiame iintoria noonoimitiooi, kiisioi no'o keepunariamepua, no'oo, aamo nayewiameo, epeche tisia weru-makoipua, ki puuu Saromonichitia.

Achini ihsiameko na'arario

(Ruuka 11:24-26)

⁴³ Eesusia ti'tijoeri simiteka nayewekaopua, chaanekapua pu'kao, nape wa'achitarichi naewakao, eee chaanekapua pu'kao:

—Aata tijeochi oowitiamechioi machedasaa na'araria, wahka oiyai wakiwechi ooruchiamio, tisia ai-waka ki tewakapa ahpo ohjoeka resipumiachio, erapame puuuu: ⁴⁴ "Ohso kaawe eenechi no'ramania, no'o yasariachi tijeochi." Waikaopua eenechi ahpo

yasariachi enasaapua tijeochio, kakupa ihpichitiachi enesooopua ahpo yasariachio, wa'a ohjoepamapua eenechio, ki Riosi Riosiwari enesoo wa'a ohjoemeo. ⁴⁵ Nape eenechi wa'a enasopua ohjoemio, oowisani yeeka enameripua wa'a ohjoemio, epeche nanaarame ki ahpochitia. Wa'a ikitiaa ihji tijeoa, epeche teeremeri ihjia apochio na'arario, ki pukerichitia. Wa'achi ikimeri ehpe taawechiami tisia nanaaramea, ki apochi yachatoka ohjoamea Riosi Riosiwario.

Eesusi yeeyera, poponira tiame

(Marako 3:31-35; Ruuka 8:19-21)

⁴⁶ Eesusio, iiweta yooremina ihsoiopua tijeoa nayewekao, ma'chio, wa'a eenaria Eesusi yeeyeraa, Eesusi poponira ahjama pipinira tiame. Ihjia Eesusi ahjama nayewanariame eneriapua. Wa'a ajakoiopua pehjo ma'chi, tamochi eenakapua aata Eesusi tuuyemeri. ⁴⁷ Puuuu, chaanekapua Eesusio:

—Aamo yeeyea, aamo poponi aamo pipini ahjama weeriamepua ma'chi, aamo ahjama nayewamia puuyeka.

⁴⁸ Nape Eesusia ahpo tuuyekameo, chaanekapua pu'kao:

—¿Aatanakamerajuarepu te'ta no'o yeeyea, te'ta no'o poponia pipinia tiame?

⁴⁹ Waikaopua ahpo masiterakamera ma'majoekao, cheekapua:

—¿Ki ihjikosapu no'o te'ta yeeyea, no'o te'ta poponia, no'o te'ta pipinia tiame? ⁵⁰ No'o te'ta tetejima, yooma aata no'o Noono yorajera yooraka mochi-toamera puuuu.

Itapiti wa'achitarichi nayewatiame

(Marako 4:1-9; Ruuka 8:4-8)

13 Eesusia pu'ka wa'api taawechiopua, wa'a wa'api ta'pechiopua, yooremina machedasaa weruma neeroi maaniachimina yasipakapua, neerosuwe. ² Wa'aoi ki ookapi napawiriopa ti'tijoerio, pawekakerachi moonakapua waikao ti'tijoeri nayewemio, puuu ti'tijoea oowerua tiamea, pa'wesuwe itipikapua. ³ Wa'a yasipasaopua waikao, ki ookapi itapiti nayewekapua ti'tijoerio, itapiti wa'achitarichi, puuuu o'inekapua cheeka:

—Piiripi echayamea tiiriko echimia simiriataipua.

⁴ Nape echimiaopua, poowechi ruhjiteriataipua ookapi iimorio. Pu'kao tuchikia wa'a e'enakao, yooma pepeka ko'kariatapua pu'kao. ⁵ Wahjachi iimoria, tehteekachi ruhjiriataipua ki tunakame kahtiachi weee. Puuuai ikanati yaupariataipua yaupao, nape waitiamekopua weee, ⁶ taaa taipasooopua, ikanati wakipateriataipua pu'kao, ki teeresi naawatakamekopua pu'kao. ⁷ Puuu iimoria paikapichio, wehchaekachi

ruhjiriataipua. Pu'kao wehchaa, yaupakoipua weweripakao, wi'ropateka wakipateriatapua pu'kao. ⁸ Nape wahjachi iimori kaaweruma weeechi ruhjikamea, tísia kaawe taakeriatapua; ihji piiripi pahchiraa, piie sientopachitariatapua taakekao; wahjachi pahchiraa kaawe taakekamea tiame, paika weerewa pahchi taakeriatapua pipiripi pahchira iimori; epeche ki weeka taakekamea, piie weerewa aampa oosa mariki taakeriatapua, piiripi pahchiraa. ⁹ I'ka pahtenariamea, kaawe inataka i'yewa nakiyamepua.

Aatia wa'achitarichi nayewaniame

(Marako 4:10-12; Ruuka 8:9-10)

¹⁰ Waikao Eesusi masitewaraa, naaepaka iinatukekapua:

—¿Achinikai wa'achitarichi nayewekamua ti'tijoerio?

¹¹ Eesusia pu'kao, cheeka nehjiakapua:

—Eemea kiatiamepua pu'kao aamo nane'repuao, itapiti Riosi iinuekaopua aamowichioo, Riosi apoeo noriwi iinuekaopua pehjio, nape aaata ki no'o oowe e'rekache keepuamea, ka'lipua. ¹² Aaata Riosichi simiyame nane'renariamea, epeche nane'retepuamepua Riosieo, ahkasi ki ookapi Riosi oowe e'ria kiapuaopua. Nape aaata oowera no'o na'arenareka keepuamea, kihta pahtewari kiapuamepua; pu'kao, teesa ahpo pahteriaoi, u'yepuamepua. ¹³ Pukaepa ki Riosichi te'terenariameo, wa'achitarichi masitiamea pu'kao, pu'kao no'o keepuaio, oowera ki pahteka itipimichioopua; ne'niaio ki tetewika itipimichioopua, pahtewario. ¹⁴ Wa'a iikaopua ihji ti'tijoea, Isaia iyoterichi cheeriachitia ikiyamepua, ehkoriai Riosi nayewaturachi cheeriachitia; Riosia Isaiachi naewakaopua, cheeriaipua:

Nape ihji ti'tijoea keepuaio, ki pahteka inamumeripua;

ihji ti'tijoea tetewaio, kiisi pahteka tetewimeripua.

¹⁵ Ihji ti'tijoea kiisi pahtenariamepua;

ihji ti'tijoea ahpo nakachio, to'peraemepua;

ihji puichioopua tiameo, kiisi pahteka tetewame enepakamepua.

Wa'a te'tiapa ihji ti'tijoea, Riosichi simiyameo, kiisiki pahteka tetewamepua, tetewai;

inamukai kiisi pahteka inamuamepua.

Ihji ti'tijoerio noochi e'enaka pahtekame enesooopua tiameo,

cheriwemii neea pu'kaoi, puhjekaopua tatakorirao.

¹⁶ Eesusia simiteka naewakao, taamo chaanekapua ahpo ajawario:

—Nape eeme no'o pahtenariamea, te'ta kaawe te'terenariamepua Riosichio, no'o kaawe keepukamea masitiao, pahteka tetewinariamea pu'kao, pichikekamekapapua tiameo, noochi paparawao.

¹⁷ Ihjia tísia pichiwa tiamepua, muuwaeme ehkoriai Riosi nayewatukamea, ka'karuma enepakamea tiame,

waika taawechiami mochiriamea, tísia tetewinareka mochikaipua tiameo, i'ka ehpe no'o aamo tetewika mochikao, wa'atia wahjipakamepua ki no'o tetewika. I'kachi tísia inamunariame eneriaipua tiameo, i'ka ehpe taawechiami aamoo, aamo no'o keepuka mochi-toao, nape wa'atia wahjipakame puuua, ki no'o inamuka masitia.

Echayame nayewatiameo, ihtana masiteka cheeria Eesusio

(Marako 4:13-20; Ruuka 8:11-15)

¹⁸ Wa'a cheeka kajusaapa Eesusia, taamo chaanekapua:

—Ehpeo echayamechi simiyame aamo ma'chitemania. Kaawe keepumitiao eeme. ¹⁹ Puuu iimori pooechi ruhjikamea, Riosi kaaweruma tuuyewari puuua, tijoe peewaeme iikarachi echitiame. Riosi ye'karichi simiyame inamukaipua, ki pahtekamepua riaorósie u'yetiapapua ahpo pahteriaoi, ahpo iikachi echitiameopua kaaweruma tuuyewari. ²⁰ Puuu tehtekachi ruhjikamea iimori, kaawe e'raka inamukamepua inamuaopu'ka Riosi kaaweruma tuuyewario, ²¹ nape ki pewatiame weritokamepua Riosichio, ki teeresi naawaekapa Riosichio; ikanati kokosa yooraka naanaritoniapaopua, towayamepua Riosichi ahpo paparario. ²² Puuu wehchaekachi echitiamea iimori, kaawe e'raka inamuamepua inamuaopu'ka Riosi kaaweruma naawesario, nape tísia ahpo toomituwa inatapapua i'ka weeechi iintuameo, ahpo si'ritiamepua pu'kaeo. Yooma ahpo Riosichi simiyame ahpo masiteretiaopua, wa'a iikapapua pu'kao yooma toayamepua. Wa'a iikapa puuua yooma Riosichi simiyame ahpo keepuriaopua penipaka, kihtawichio kaawe eenekame puuua. ²³ Nape kaaweruma weeechi ruhjikamea iimori, puuua pahteka inamukamepua pu'ka Riosi kaaweruma tuuyewario. Ihjia, ka'karuma weeka muuwewa iintomeripua Riosiwichioo, itapiti echitiame ki ookapi taakekamechitia. Ookapi ihji ti'tijoea, tiiriko muuraraka tísia muuwekameka teerekamepua, piiripi iimoriopua, piie weerewa aampa oosa mariki taakekamepua pipiripi pahchirakai, wahjachi ihji tiiriko iimoria, paika weerewa muuwekamepua pipiripi pahchirachioopua muurekao; epeche wahjachi wa'asia, piie sientopahchira pachitakamepua pipirepi muuraraa.

Ki kaaweruma to'iwe tiirikochi

²⁴ Eesusia piirechi wa'achitarichi nayewekao, chaanekapua:

—Riosi ye'karichi mochipuamea, tiiriko iimori echitiameka ikiyamepua. ²⁵ Aaata tijoe teekoraa kaaweruma iimori tiiriko echanurariataipua ahpo wasawachio, nape seepurawaa yoomahka kokochinioio, wa'a

eenakao tukaoo, tiirikotui ki kaaweruma eecheriatapua tiirikochio. ²⁶ Waikao ihji ki kaaweruma tiirikotuia tiiriko yaupariachio, wa'achi yaupaka weweripariatapua tiame. ²⁷ Waikao tiiriko ne'nemia enanioipua, pachitariatapu tiirikoapa, tiirikotuiaipua tiamé. Wa'a tiame tewakapa ahpo teeko tekipanakiamea, ahpo teeko ne'nemia siimpariatapua tuuyemia, ahpo teekochi ajasisaapua chaaneriataapua pu'kao: “¿Ki ka'karumakosa iimori taamo ki'yakamemua echipuawichio? Tahpitika tiapu tiirikotuia tiirikochio, ¿aatia wa'a tiarepua?” ²⁸ Waikao teekoraa chaaneriataapua: “Aa puua, aaata no'o seepurawa iintoriapua, taamo echariao, tiirikotui ki kaaweruma pahchira ipasekao”, cheeriatapu teekoraa. Tekipanakiamea waikao chaachapariatapua: “¿Napotare teemea pu'kao?”, chaachapariatapua. ²⁹ Waikao teekoraa cheeka nehjiariatapua: “Ka'i, wa'atia toipuapua pu'kaopua pehjo, tiiriko ahjama po'tamaoipu —cheeriatapu teekoraa—. ³⁰ Wa'atia toipuapua pu'kao pehjo, ahkasi tiiriko i'ipapuachisi. Ahkasi waika, naponuremania pu'kao, pu'ka tiirikotui, patuka purisa kosimania pu'kao, tiirikochi poanatasapua —cheeriatapu teekoraa—. Tiiriko ki tiirikotuiiekachi i'ipatiameo, tiirijomachi katewermania pu'kao”, chaaneriataapua teekoraa ahpo tekipanakiao.

Wa'achi yoorapuame ti'tijoeai, Riosi katewiachi taaweche, asisoopua.

Wacherai pahchira wa'achitarichi nayewatiame

(Marako 4:30-32; Ruuka 13:18-19)

³¹ Eesusia i'ka wa'achitarichi nayewekaopua tiame, cheekapua tiame:

—Riosi ye'karia wacherai tewaniame kuuu pahchiraka tiamepua. ³² Ihji wacherai kuuu pahchiraa kiisi werumakaipua pahchira, ki nu'uti kuuu weripamekaitepua, ahkasi tuchikiai muuwaeme ta'sotachi wa'a nu'nunti atowarachi. Wa'achitia Riosi ye'karichi mochimeria, ki nu'uti mehtamiitepua, ki ookapi enepakao.

Rewarurachitia wa'achitari

(Ruuka 13:20-21)

³³ Eesusia wa'a tiame taamo nayewesopua, piirechi wa'achitarichi taamo nayewakapua eee cheeka:

—Riosi ye'karichi nayewaniachio, Riosi kaaweruma tuuyewaria rewaruraka ihsiamepua. Aata oowitiame teesa rewarura yahcheka wesosoopua paatusio, rewaruraa yomachi muika weruma a'potiamepua paatusio. Wa'achitia Riosi tuuyewariai, yomachi wehjoarichi mu'ipaka tuuyetowatiaopua, ki nu'uti enepatiamepua Riosi ye'kario, Riosichi paparakameepua.

Aatia tiiachipa Eesusi wa'achitarichi naewaria

(Marako 4:33-34)

³⁴ Eesusia yooma i'ka ahpo masiteria ti'tijoeio, wa'achitarichiche ahjae masitekapua pu'kao, ki wa'achitarichipua, kihta. ³⁵ Ihji Eesusia wa'achitarichi naewaniamea, Riosi ehkoriaami ahpo nayewaturachi cheetiamepua, waika taawechemio, cheeriaipua:

Wa'achitarichiche nayewema neeea;
itapiti nayewatupuame no'o noriwi teereriopua,
ahkasi Riosi i'ka wehjoari mochiwachio, yahchiarichisi.

Eesusia to'iwe wa'achitarichi nayewariao, ihtanako tunapua

³⁶ Waikao Eesusi toisooopua ti'tijoeio, wa'api karichi muitiapua waikao. Wa'a muitioopa teemea, iinatukekapua Eesusio:

—¿Aachin cheeka chanikamua to'iwe naewakao? Naane e'renare teemea Masitari.

³⁷ Waikao Eesusia taamo nehjiakapua cheeka:

—Puuu kaaweruma iimoria, Riosi kaaweruma tuuyewari echayame puua, echayamea neeepua, Riosi Tijo Tijoetukame. ³⁸ Waasa echiwachio, yoomatiame wehjoarichi ti'tijoeio puua. Puuu ka'karuma iimoria, ti'tijoe puua Riosi ye'karichi mochitoame. Puuu ki kaaweruma to'iwea, ti'tijoeio nanaarame puua, ki Riosi ye'karichi mochimeri, Satanasi ijinuwarakapa.

³⁹ Puuu ki kaaweruma to'iwe echakamea, riaorosi puua. I'ipaniamea, i'ka yomatiame weee kajuyachi teeremeri puua, te'ta Riosi katewiachi wa'asi. Puuu echitiame i'ipameria, tewekachi Riosi ku'iwari e'eneri puua. ⁴⁰ Puua ti'tijoeio ki ka'karumaopua, to'iwe ki ka'karumachitiaopua, yooma patuka poanatasapua, ihpapaka na'ichi kosimapua pu'kao, ki teesa aiwanichipua. Wa'asa teeremerikapua i'ka yomatiame wehjoari kajuyachipua. ⁴¹ Nee Tijo Tijoetukamea waikao, tewekachi mochikame no'o ku'iwario, yomatiame wehjoarichi uhjurerania, no'o ye'karichi ki ka'karuma ti'tijoeio wa'a mochikameo, yooma puuyanamichipua, ti'tijoeio ka'karuma tatakoritameopua. ⁴² Wa'a ikisaopua, yooma pu'ka nanaarame aata tatakoritameopua tiameo, na'ichi ihpapamapua ooronachi. Wa'ao puua, tisia aiwameripua tajakao, tisia naarakomeripua tisia aiwapa; kiisi anachapa aiwakaopua wa'ao, tahpitika chanimapua taamera ki'sukao, ki teesa tiame aiwapa puua Riosi kokosario. ⁴³ Waikao Riosi te'ta weruma katewiachi u'matosoopua, yooma ti'tijoeio ooweruaiopua tiamea, Riosi te'ta nakiyachitia noonowikamea, yooma te'ta Riosie pipatiamea, tisiwa kaawe erakomeri puua, taaachitia peenia tiame tajayamechitia, no'o ahjama mochikapua no'o Noono ye'karichio. Epeche pahtenariame enesaa yooma aamo no'o nayewariao, tisia kaawe

inataka i'yepuapua pu'kao, tísia pahtewari nakimerikopua aamoo, aamo masiteka ohjoachiopua.

Wehtere inasotiame toomi wa'achitarichi nayewatiame

⁴⁴ Pu'ka to'iwe ki kaaweruma wa'achitarichi nayewaka kajusaapua, eee taamo chaanekapua ahpo ajawariao:

—Riosi ye'karia, weee toomi majitiame tísia nateyame iinuemeka tiamepua. Aaata nane'resaapua tísia nateyamekopua pu'ka weeeo, ahpo ta'pe no'rakaopua, yooma nehjimapua ahpo iinuekao, ahkasi ahpo kariwaoipua tiame. Pu'ka nejisaapua pu'ka toomitutiameopua, pu'ka toomitutiame i'toka siimapua, pu'ka tísia nateyame weee ahjae tarimiaopua. Pu'ka weee tarisaopua, tísia kaawe eramapua waikao, ahpo tarariachi yasakao. Wa'achi iintomeri aaataa, ki teesa te'ta nateyamechitia tetewamea, Riosi ye'karichi yasiwao. Te'ta Riosi chiia e'weka yasitoma puuua, Riosi ye'karichi ahpo yasipoa reesisepuawichioopua.

Perera ki teesa nateyame nayewaniame

⁴⁵ Eesusia weee wehtere toomichi simiyame kajusaapua nayewakao, chaanekapua taamoo:

—Riosi ye'karia, perera ki teesa nateyamechitia tiamepua. Aaata perera tarayame, ⁴⁶ perera tísia nateyame tewisaa, ahkasi yooma ahpo iinueka toomichi nehjisaopua, tarimeripua pu'kao. Wa'achitia aaata tijoea oowitiameai, tísia nateyamechitia tetewikameapua Riosi ye'kario itapiti pererachitiao, yooma Riosi ahpo nuuria yooraka yasitoma puuua, Riosi ye'karichi yasipoa kiapuawichioopua. Wa'a tiame inatari masitemitia eemea, ahkai aamo masitiachiamio.

Sochichaira wa'achitari

⁴⁷ Perera wa'achitaka nayewasaopua, sochichaira wa'achitarichi taamo nayewekapua, eee cheeka:

—Riosi ye'karichi muimeria, sochichairae pa'wechi chapiwameka ikiniamepua. Yooma ka'karuma so'chi, ki ka'karuma ahjama tiame chapisaopua, ⁴⁸ suuwerachi upasaopua, poanataka uuka ka'karumarao, ihpaniamepua ki ka'karumao. Yooma ka'karuma uusaopua, weruma waarichi toaniamepua. ⁴⁹ Wa'achi ikipuamepua, i'ka wehjoari kajuyachiopua. Waika taawechio yomatiamie wehjoarichi ti'tijoe ooweruopua tiameo, Riosi ku'iwari tewekachi e'enakamea, yooma ka'karumara uusaopua, ⁵⁰ ki ka'karumao na'ichi ihpaniapua pu'kao ooronachi, wa'ao tísia naarakomiachio, na'ie tajaka ki anachapaopua, tahpitika cheemeripua taamera ki'sukao, tísia kokosa tiame aiwakaopua.

Oochetiame masitewa, weemera masitewa tiame

⁵¹ Wa'a cheesaapua Eesusia, taamo iinatukekapua ahpo ajawariao:

—¿Pahteka inamukame eeme i'ka no'o cheeriao?
—Eje'e —chaachapakapu teemea.

⁵² Waikao Eesusia ki ka'karuma toiwamechi simiyame taamo nayewekapua, piirechi wa'achitarichi. Puuua pu'ka wa'achitarichio, eee taamo chaanekapua:

—Aaata Riosi ye'karichi tiame masitiamea, aaata kariwamechitia tiamepua, ahpo ijinuwa to'wachi ka'karumache poanataka uuyamechitia, ki ka'karumao ki uuka. Wa'achitia Riosi kaaweruma tuuyewari ma'masitariai, poanatameripua oochetiame Moisetaru masiteria nokiwameopua, Riosichi te'tereretiao, weemera Eesusi masitiachitia, te'terepuawichioopua, pu'kakamera masitemeri Riosichi simiyame ma'masitaria, oochetiame Riosichi te'tereretiaopua, toaka.

Eesusia ahpo weripariachi eenani

(Marako 6:1-6; Ruuka 4:16-30)

⁵³ Eesusia kajusaapa yooma pu'ka wa'achitarichi taamo nayewekao, wa'a Ooriwo roomosachio, wa'a chaachapaka taamo masitenurakapua, ahkai taamo masiteka ohjoachiopua. Waikao Ooriwo roomosachio o'iniaio, Eesusi nu'utikai weripariachi, nonoratiapua Kapenau tewaniachi. ⁵⁴ Eesusia Kapenau ajasitioopua, wa'a napawikarichi pakikapua, i'isaeri napawikarichi. Wa'a masitekapua waikao weesa, senepi taawechi. Wa'a napawikarichi nanapawiamea, tísia peenia erakokaopua, chaachapakapua ahpo:

—¿Akatia penipakamejoarepua, ahpo tísia peenewariopua, ahpo tísia peenia ihsiaopua tiame? ⁵⁵ ¿Ki ihjipu tijoe, i'wa mochiwachi ma're sipaka itapiti neteyame, taanara? ¿Ki Maaria tewaniamepu yeeyeraa ihji? ¿Ki puu poponirapu Saantiao Oosea tiame, Siimonia Uurasia tiame? ⁵⁶ ¿Ki i'wa ohjoepu pipinirai, i'wa taamo mochikachi? ¿Achini ihsika tísia machiyame enepariarepu?

⁵⁷ Pukaepa Eesusia ki ahpo yoorenariopao e'wekao, chaanekapua pu'kao:

—Riosi nayewatuamea, yomachi kaawe tetewiniamepua, nape te'ta ahpo mochiwachioopua, ka'i.

⁵⁸ Ki apochi pichikiopa wa'a ti'tijoeo, paikapi ki weeka peenia ihsiwa wa'api ihsikapua wa'ao.

Waani Paatori mukuria

(Marako 6:14-29; Ruuka 9:7-9)

14 Pu'ka taawechiamio Eeroreo, Arireasi yawichikoio, tísia peenia ihsiamie inamukapapua Eesusio, ² Eerorea cheeriapua ahpo nuurewao:

—Puuu Eesusia, Waanitaru puuua eenechi ah-jakame, weruma utewari yahchaka eenakame. Pukaepa peenia ihsika oiyamepua —cheere Eerorea.

³ Eerorea me'yakamekapapua Waanio, eenechi oijenakame maaeriapua, apoe kaarenae o'yaeka yahchakamekapapua karichio. Eerorea wa'a iintokame Waanio, i'ka Waanio ahpo wenejika naewakopa, kiisi kaawe iintorio tuukaopua Riosichio, ahpo pa'chi uupira ahjama neewikaopua. Eeripea Eerore pa'chira eneriapua, Eroria kuunaraa. ⁴ Waania chaaneriaipua Eeroreo:

—Muuua aamo pa'chi uupira uupitariapao, kiisi yoorekamemua Riosio, tisia tatakorikamemua Riosichio.

⁵ Eerorea pukaepa waika taawechemi merimo o'rariapua Waanio, nape ki me'yariaipua pehjo, majawiapa Waanimina ti'tijoeripua, Riosio nayewaturachitia tete-wameopua. ⁶ Nape Eerore paamupari paamuachiopua pahkochio, ahpo piisimarara machenasopua yawimia yooma paajutetiame mochikachiopua tetewachi, tisia pu'serekaopua ahpo piisimarao, u'matome chaacharepua tisia teekupakao. ⁷ Pukaepa ahpo piisimaraopua, chaanerepua:

—Nee, ihtaoi no'o itanekooio, aamo kiamache neeea, kiisi wihtuka chiiamenia.

⁸ Waikao piisimararaa ahpo yeeye cheerewachio, chaanerepua Eeroreo:

—Waani Paatori merisa no'o kiamitia naaju, pehtorichi yachasa mo'orao —chaanerepua Eeroreo.

⁹ Waikao Eerore yawichia wa'a chiame yoomae inamutiapao, yuuwesiparepua erapakao: “Ki wa'a cheeme teeriainia naaju.” Nape Eerorea yooma ahpo paajuteria tetewachi wa'a iintomo tuukapao, kiisi wa'a iintomo e'raipua, wa'a iintoriapua. ¹⁰ Waikao Eerorea yeetepatiame yahchaipua Waanio kaarenae o'yaekao, mo'ora tehpunasa u'yepanurarepua, itapitichi oowotoka. ¹¹ Waikaopu piisimararaa pu'ka u'yepatiao, ahpo yeeye ki'yarepua.

¹² Wa'a iintoopua Eeroreo Waanio, wa'a e'enaka Waani na'naritoamea meritiachio, i'ka weerewara i'tokao, wetemajirepua. Wa'a noonoisapua, Eesusi tuyemia siimpapua.

Mariki miiri ko'kotena Eesusia

(Marako 6:30-44; Ruuka 9:10-17; Waani 6:1-14)

¹³ Eesusia Waani ikiria nane'resapao, tisia yuuwesipakaopua poanachi siimo orapakapua piineri tiachi. Waikao pawekakerachi moenasaopua, pukachi simitiapua. Nape ti'tijoea nane'rekapao, muuwaeme na'naritoriapua pa'we suuwerachikoopua ma'chi, ahkaoi yooma mochiwachiami ahpo yeetopasikao, muuwaeme enepasiriapua. ¹⁴ Eesusi tekimiachi asisapua, ki ookapi muuwekame mochiriapua wa'ao, ti'tijoeeri. Waikaopua wa'a noonowiriame tewakapaopua,

tisia tésiwa e'repakapua pu'kao, wa'a erapakapua, yooma kokoriamé u'pariaopua, sautekapua. ¹⁵ Ari enepasopua wa'ao, teeme Eesusi ajawariaa Eesusi naepakao, chaanekapua pu'kao:

—Paamira, ariwatonapa wa'asi, mehka ki'tiachi mochiwachi i'wao. ¿Ki kaawe ohjoare ti'tijoeapa nonoraputia, aapoe kooame i'yamichiopua mochiwachiamio?

¹⁶ Nape Eesusia taamo chaanekapua:

—Ka'i, ki nonoramernia pu'kao. Eeme wa'api ko'kotemeripua pu'kao.

¹⁷ Waikao teemea Eesusi masiteraa, chaachapakapua:

—Nape teemea, mariki paani wa'api itipitiamepua, ooka so'chi tiame.

¹⁸ Waikao Eesusia taamo chaanekapua:

—Ehsoo, no'o u'yepaopua pu'kao.

¹⁹ Wa'a cheesapa Eesusia, wehchi mochipanurakapua ti'tijoeo ooweru tiameopua, paachi. Waikaopua, pu'ka mariki paani uusaopua ooka so'chiopua tiameo, te'pa ne'nepaka cheriwema kiasaopua ahpo Noonoo, taamo ki'yakapua pu'kao, taamoo naachutamichiopua. Wa'a ikitiaapua yooma ti'tijoeeri naachutekapua.

²⁰ Waikao yooma ahka ko'kakapua ahkasi poposaniachisi. Ehjepao ko'kotiamé soparakameo, oosa mariki aampa ooka weeweruma waari na'poatiapua pehji, chi'wapame. ²¹ Wa'a ko'kakame ti'tijoea, mariki mirikapua, ki ihtetaka ooweruopua kukuchioipua tiame.

Nerojampa ihtoria Eesusi

(Marako 6:45-52; Waani 6:16-21)

²² Waikao pu'ka muuwari ko'kotesaopua Eesusia, taamo paonamina uhjurakapua pa'wechio, pawekakerachi taamo mo'moenapuka. Wa'a taamo uhjurasapua apoeo, ti'tijoe nonorapuka itipikapua pehjo. ²³ Yooma nonorapusaapa Eesusia ti'tijoeeri, teewi kaawitiachite akipariapua ahpo Noonoo ahjama nayewamia. Tukapasipoioipua pehjo, iiweta wa'a ihsiriapua piineri. ²⁴ Wa'a keenakoopua teeme masiteraa, paaomi nokisiniapua wa'asi. Nape tisia ekayopao, tisia pe'kosiopa pa'weopua tiameo, tehki nokisiapua wa'apoo. ²⁵ Marikarowaopua Eesusia, taamo nokisichipo eenakapua nerojampa weritoka. ²⁶ I'kao nerojampa weritopao, tisia majakao chaachapatiapua:

—¡Wéiii, naayuripu puuua!

²⁷ Nape Eesusia taamo sisinamukao, taamo chaanekapua:

—¡Ka'te majakoo, oisa erapasa! ¡Ka'te tahpitika erakoo!

²⁸ Waikao Peeroa sisinamukapua tiame:

—¡Paamiraaa, pichiwa Eesusi enesaa no'o Paamira, nerojampa weritoka no'o aamo natepatemitiapuaaa!

²⁹ —¡E'esaaa iiyetasao wa'anaaa! —chaanekapu Eesusia.

Waikao Peeroa pawekakerachi o'inia niipakao, nero-jampa o'inekapua simika, Eesusi natepamia. ³⁰ Nape Peero nerojampa ihtoiopua tísia ekayopao, tahpitika erapakaopua piwiteme teetoapa. Waikao sisinamukapua Eesusio, cheeka:

—¡Yaapitiii, no'o ku'isaaa! —cheeka sisinamukapua.

³¹ Waikao Eesusia, Peero inisiachi asikaopua, ikanati sekachi chapitokapua, chaanekapua Peeroo:

—¿Kiisi noochi paparama muuua teesaai? ¿Achini iika wekakame muuua noochi paparao?

³² Wa'a cheesoopua Eesusio, wa'a pawekakerachi moenasacheopua Eesusia, teewetekapua tísia ekayao. ³³ Eesusio teewetesoopua eekao, teeme pawekakerachi mochikamea, chopokorieka ajapekao Eesusio tísia iyorikao, chaanekapua Eesusio:

—Muuua pichiwa tewekachi o'inia eenakamepua, Riosi weechi eenaka Tijoe Tijoetukame.

Eesusia, Eenesare mochikame yachapateka kokoriame

(Marako 6:53-56)

³⁴ Wa'a neerochi paonasaapua teemea, Eenesare weechi tetekitiapua. ³⁵ Waikao wa'a ohjoemea Eesusikoopua wa'a eenakameo, muuwaeme u'yepatiapua kokoriame. ³⁶ Eesusio tesiwa chaachapopua, ahpo wisasori suuwerachioi ihchepapua itanekapua. Wa'ao waikao, yooma Eesusi wisasoriwachi ihchepakamea, saukame nonorakapua ahpo ta'pechiamio.

Itapiti taamo eiwepua ohchorewapa ikitewa

(Marako 7:1-23)

15 Ookapi Eerusareni e'enakame parisero ti'tijoea, ookapi iyoteri ti'tijoeapua tiamea wa'achi e'enakame, Eesusi naepaka iinatukekapua:

² —¿Achunikai ki paanikosa koayame aamo masiteraa, taamo pa'pamiratuameo masitiachitia?

³ Wa'a chaanetiapao Eesusia tiame, iinatukekapua pu'kao:

—¿Achunikai eemea aamo pa'pamiratuamekamera nokaya, inatamepua yoorepuameo, ki Riosi nuurari yoorepuamekamera? ⁴ Riosi nuuraria eee chiiamepua: “Yooreka yasitopuapua aamo yayawao; ki yooreka yasitokamea pu'kao, mukimachepua.” ⁵ Nape eemea chaachapamepua aaatao, ahpo yayawao chaachapamichiopua: “Yooma no'o iinuekao Riosichewichiopua, wa'a tiipaa neea ka'chi iika aamo ku'imetenia.”

⁶ Wa'a chaachapakao eemea, wehchi ipaka tetewame eemea Riosi nuurari iyoriwao, aamoe wa'apiche nokiwa yoorepuawichiopua na'naritoka. ⁷ Eemea, ¡“wisikuarikamera erakoi”!, chaachapamepua aamo masitiao. Wa'a aamo nokimiao, ma'chiame cheeria Riosia, ehkoriai Isaia iyoterichiopua, eee cheeriaopua:

⁸ Ihji mochiwaria no'o kaawe chaachapanipua chaachapao,

nape oowera chuwaechi,

nape ahpo iikachiopua kai waapi mochikai chaachapamepua noochio.

⁹ Puuua wa'a nokayamea, kihta no'o iyoriwa nokayamepua,

oowera ti'tijoeche nokaya masitiamepua, ki Riosichi eename nokipua.

¹⁰ Pu'ka kajusaapa naewekao Eesusia, ahpo wapichuri ajapanuresaopua ti'tijoeo ooweruopua tiameo, yoomahka taamoo, chaanekapua:

—Pahteka inamumitiapua i'kao: ¹¹ Aaata chu'wachipo rupituniamea, kihta ki kaaweruma chuhkiamepua aaatao; aaata chu'wachi chiia machenakamera, na'atamepua pu'ka aaatao, tatakoriwatekao.

¹² Neipa taamoche ahjama kahtioi Eesusio, teeme masiteraa chaaneka iinatukekapua Eesusio:

—¿Nane'rekamua pariseroo, aamo wa'a chaanesoo, nekamuka inamurio?

¹³ Nape Eesusia cheeka nehjiakapua:

—Pe'yachipua. Yooma puu ki no'o Noono ahpowichio uuriao, ihpapameripua, itapiti to'iwe ki ahpo echariachitia, po'tanaka ihpapaniamechitia. ¹⁴ Ka'te pichikemitia eemea pu'ka parisero ti'tijoe masitiapua. Puuua ki mamachiriai, aaata tukapachi ohjoameo, neesetoka panitonariamepua. Wa'a te'tiamea aaata panitoaiopua wichipasaa, wichipatemapua tiame ahpo panitoaoi.

¹⁵ Waikao Peeroa chaanekapua Eesusio:

—Kaawe taamo tuuyeomua pu'kao, chu'wachi machenamechi simiyameopua, aamo naewariaopua.

¹⁶ Nape Eesusia taamo chaanekapua:

—¿Naakona iiweta ki pahtieme eemea pehji? ¹⁷ ¿Ki nane'rena eemea yooma chu'wachi rupituniameo, topachi eenamekopua, wa'a ikisaopua eenechi machenamekopua weerewachio? ¹⁸ Nape chu'wachi machenamea taamo nayewa, iikachi eenamepua, pu-uukamerapua taamo na'aratiamea. ¹⁹ Ihji na'arari itapiti, tijoe iikachi o'inia machenakamea ihjipua: ki kaaweruma e'raniamera, tijoe ko'inarewa, suwepori nokinarewa, ooweru ikotuwa eraniame, ichikonarewa, wihtunarewa eraniame, na'ara chaninarewa. ²⁰ Yooma puuupua ti'tijoeoer ki ka'kaweruma enepatiamea; puu ki paanikosa koi'wamea, kihta na'ara ikiwamepua iikachio.

Piiripi seenu oowitiame, Eesusichi paparakame

(Marako 7:24-30)

²¹ Neipa wa'a o'inia puuyasaapua Eesusi ahjamao, Ti-iro weechiami e'enatiapua Siironi weechi tiame.

²² Wa'ao piiripi oowitiame Kaanani weechi ohjoemea, Eesusi sisinamukapua:

—;Paamira, ehkoriaami Raawitaru oochiwaraa, no'o tesiwa e'remitia muuuuu! ;Reemoikamekapu no'o kuteweee!

²³ Nape Eesusio kihta nehjiakopa pu'kao, teeme masiteraa, naaepaka utewaeme terijerakapua pu'kao:

—Paamira, ;achinikai ki te'yanimua pu'ka oowitiame aamo pukamina kichiwa cheesiameo?

²⁴ Nape Eesusia taamo nehjiakapua chaaneka:

—No'o Noonoo, isaeri mochikamechiche no'o uhjurakamepua, apochi simiyame tuuyemichioo, wa'ao po'wa wewekakamechitia, te'teriamekopa.

²⁵ Nape puuu oowitiamea, Eesusi ihsiachi ahsesaopua, tísia ahpo tesiwa cheeka ahpo sautejerakao, chaanekapua Eesusio:

—Paamira, taamo cheriwemitiapua no'o kutewe yachapatekao.

²⁶ Nape Eesusia chaanekapua:

—Ki kaawe iintomaoni neeea aamo ku'isaa, no'o Noonoo no'o tetejimarichikamera uhjuratiamekapa pahcha, ku'imichioopua pu'kao. Kiisi kaawepu kukuchi ko'komiao, u'yesa chuhchuri kianiaapua pahchao.

²⁷ Wa'a chaanetiapa oowitiamea, nehjiakapua:

—Wa'atepua tiiao, nape chuhchuriai meesatere ruhjikameo, koayamepua.

²⁸ Wa'a chiopa oowitiameo, chaanekapua Eesusia:

—;Ai muuuu, tísia paparamemua noochio! Muuuu noochi paparakapao, te'ta aamo itayachitia ikimamua. Wa'a cheesoche Eesusiopua, saukame itipiriapu puuu kuteweraa.

Eesusia muuwaeme yachapatena kokoriame

²⁹ Eesusia Tiiro weeechi machenasaapua, Arirea e'enatiapua pa'wechi. Wa'a pa'wesuweo, suuwerachitetu uumatotiapua. Wa'atetu nokisinioio roomosachite mo'moenatiopua, yasipaka Eesusia. ³⁰ Wa'aoi muuwaeme napawikapua ti'tijoe ooweru tiame, chookopakame kokoriame u'yepaka, ki mamachiriame u'yepaka, rojomika ohjoame, ti'tijoe ni'o ooweru no'oopua tiameo, wahjachi ki ookapi itapiti kokoreniame tiame. Yooma pu'kao Eesusi chokichi upatioopua, Eesusia yooma sautekapua pu'kao. ³¹ Wa'a iintokopao Eesusio, ni'oo nayewatioopua, rojomio kaawe ohjotetioopua, chookopakameo sautetioopua, ki mamachiriameo tetewitetioopua tiameo, wa'a napawikame muuwarua, ki nu'uti kaawe erakoapua Riosio, tísia peenia Riosio Eesusio, isaeri Riosiwachio.

Eesusia, naao miiri ti'tijoei ko'kotena

(Marako 8:1-10)

³² Eesusia ahpo kahtiachi taamo paaesapao masiterao, chaanekapua:

—Tísia tesiwe e'renania i'ka ti'tijoeio, i'ka muuwarua taamo ahjama nokayameopua, paika taawe i'

toamekopaopua, kiisi iinueka kooameo. Ki wa'atia uhjuranarenia i'kao, ki ko'kotesao, toore wahji-pamerikopua wahka pooechi nokisiaiopua.

³³ Waikao teeme Eesusi masiteraa chaachapakapua:

—;Nape aatia nokaka tewitare teemea kooameo, i'wa kai waapi ki tijoeekachio, ki ookapi ti'tijoeiwichio ko'kotepuawichio?

³⁴ Eesusia waikao iinatukekapua ahpo masiterao:

—;Ihkina paani to'ame eemeapa?

—Oowisani paani wa'api, ookapi nu'nunti so'chi tiame —chaachapaka teemea.

³⁵ Waikao Eesusia yooma ti'tijoeio, wehchi mochipasurekapua. ³⁶ Wa'a cheesaapua oowisani paani uusaopua ookapi so'chiopua tiame, te'pa ne'nepaka cheriwema kiasaopua ahpo Noonoo, chi'wanasa ki'yakapua taamoo masiterao. Waikao teemea masiteraa, ahkasi yooma ahsepachisi naachuteka teemea, pu'ka muuwariopua. ³⁷ Ihjia yooma ahsepari poposatioiopua. Ko'kotiamie soparakamea, oowisani weeweruma waari pochiwatiapua, yooma chi'wapameopua soparakame. ³⁸ Kehki wa'a ko'kotiamie, naao miirikapua ti'tijoe, ki ihtetakaopua ooweruopua kukuchioi. ³⁹ Neipao Eesusia nonorapuso muuwario, pawekakerachi moenatiapua waikao. Pukachi mo'moenasaopua, Makarani weeechi siimpatiapua.

Pariseroa saruseoa tiame, Eesusi peenia ihsiwa itani

(Marako 8:11-13; Ruuka 12:54-56)

16 Parisero ti'tijoea, saruseo ti'tijoea tiame, Eesusi ne'nemia e'enariaipua, oowera Eesusi peenia ihsiwa teewinaria. Puuuu oowera itapiti ki kaawe iintowachi chapinariapao, chaanekapua Eesusio:

—Riosi peenia ihsiwa taamo tetewitepuapua, wa'a aamo iintosoomua, nane'reme teemea, pichiwa tewekachi eenamekoopua.

² Nape Eesusia chaanekapua pu'kao:

—;Achinkai epeche tiame tetewinare eemea no'oo naania ihsiwao, tísia machika tetewameko tuuyameai itapiti uurapario, ariyachi sehtanasipasoopua tewekachio, kaaweruma ma'chirepamio tuuyameai, ³ eemea, cherayachitepa sehtanasipasooi ki nu'uti yukimio tuuyameai tiame? Yooma pu'ka uurapari machika tetewameai eemea, ;kiisi machika tetewame eemea, ehpiami no'o naania teetoao no'o yoorao, ihtana ikipuame ohjoare ehpe taawechiamio? ⁴ Ehpe taawechiami ki ka'karuma ti'tijoei ki Riosi yooreka mochitoamea, no'o peenia ihsiwachee nane'renariamepua no'o aatanatawao; nape eemea ki tetewitepuamepua wa'asio, no'o peenia ihsiwae no'o aatanatawao, no'o ikimiachee tetewitepuamepua no'o aatanatao, puuu enemeripua no'o naaniatiwatamea. Puuu no'o ikimiao, ehkoriaami Oonasi ikiriachitia teeremeri, pu'kao, ki nu'nuti so'chie ko'kotiaio, simiteriamechitiaopua ahjakao.

Wa'a cheesoopua Eesusio, uumatotiapua wa'ao.

Parisero masitewara rewarurachitia ihsiam

(Marako 8:14-21)

⁵ Paonamina pa'wechi ajasitioopua Eesusia, taamoo ki uparioopua nutukao, paani ki rewarurarachi simiyame taamo nayewekapua. ⁶ Pu'kachi wa'achitarichio, taamo chaanekapua:

—Nee, kaawe aamo inateka ohjopuapua parisero rewarurawarachio, saruseo rewarurachiopua tiameo, yoomachi paatusichi mu'ipameka nokayamechiopua.

⁷ Rewarura nayewatioopua, taamo nutuka ki u'pario ijinatapak teemea. Waikao taamoo, chaachapaka teemea:

—¡Aa e'enone, natakepare teemea nutuka! ¿Ihtana noonoita teemea ehpeo?

⁸ Waikao Eesusia taamo wa'a chaachapame inamukapao, chaanekapua taamoo:

—Ai eeme, ¿kiisi oowe erakoame eemea noochio? ¿Achinikai paani nutuka no'o nayeo erakoame eemea, aamo nutuka natakeparia? ⁹ ¿Kiisi pusakona eemea no'oo aatanakoo? ¿Ki inatepame eemea no'oo, mariki paanieo mariki miiri ti'tijoe ko'koterio, ki ihtetaka ooweruo kukuchiopua tiaméo, kehkina weeweruma waari popochiame na'poatiamekoopua soparakameó?

¹⁰ ¿Ki inatepani eemea neipamioi wa'achi no'o iintoriopua, oowisani paanieoiopua tiame, naao miiri ti'tijoe no'o ko'koteriopua tiame, wa'a soparakameopua kehkina weeweruma waari apechunatiopua? ¹¹ ¿Ki nane'reka inamukame eemea, no'o rewarura naewakoio, pariserochi simiyameo saruseochiopua tiameo, ki paani rewarurara no'o nayewaka cheeriopua?

¹² Ahkasi waika wa'a chiiopa, inateparepua Eesusio ki rewarura nayewaka cheeriopaopua, pa'akachiopua. Parisero masitewakamera naewaka cheeriopua, saruseopua tiame, ki paanikamera rewarurara.

Peeroa Eesusiko tuunapua Riosie Weratiameo

(Marako 8:27-30; Ruuka 9:18-21)

¹³ Makarani weechi puuyasaopua, Sesareami e'enaka teemea, Iiripo yawichi ye'karichi. Wa'ami ohjonioio, taamo ahpo masitiao, iinatuheka Eesusia:

—¿Aatanako no'oko tuuna ti'tijoeeria, no'oo Tijoe Tijoeetukameo?

¹⁴ Teemea chaaneka nehjiakapua pu'kao:

—Ookapi ti'tijoea, Waani Paatoriko aamo tuunapua; wahjachi ti'tijoea, ehkoriaami Eeria aamo maayamepua; epeche wahjachia, ehkoriaami Eremiako tuuyamepua aamoo; epeche wahjachia pehji, aaata piirechi ehkoriaami Riosi nayewatukame maaenapua.

¹⁵ —¿Eemepe, aatanako no'o tuuna eemea? —chaanekapua taamoo.

¹⁶ Siimoni Peeroa, nehjiakao chaanekapua:

—Neeea aamoo, Riosie Weratiamekotipua, Riosi te'ta ahjarichi eename.

¹⁷ Waikao Eesusia, chaanekapua Peeroo:

—Wa'a e'ramekapa muuuu, tísia kaawe yorapuame muuu Siimonia, Oonasi taanaraa. Ki aaata amochi iintokamepua, aamo wa'a tiame inatatekaopua, no'o Noonokamera iintokamepua wa'a eratekao, apoe te'pa kahtiamera. ¹⁸ Wa'a cheeriopua aamoo no'oo, Peero teewa aamo yahchiame neeea, e'pe, cheeka chaniwame. Peero aamo teewame neeea, pu'ka aamo noochi simiyame cheeriao, e'pechitia pewatiamekopa. Pu'ka e'pechio neeea, yooma noochi paparakame wa'a mochiwama neeea, no'o tewekachi tiopachio, ki teteiwame pusieopua. Wa'a no'o tiopachi mochikame ti'tijoeo ooweruopua tiameo, aaataai ki no'o u'yempua, te'ta mukiwari utewariraa apoe Satanasia.

¹⁹ Aamoonia Peeroo, aaata yeetapura ki'yamechitia Riosi ye'karichiopua, muiniame. Puuu yeetapura no'o aamo kiamiaa, no'o aamo aatanakoo cheeriapua. Pukae aaata Riosi ye'karichi pakinariameo, pu'kae aamo wahjopurae reesisemerimua pakimichioo, aaata aamochitia no'o aatanakoo ma'chitame enesoo; nape aaata ki aamo cheeriachitia ma'chitakameopua no'o aatanakoo, ki reesisemerimua pu'kao, Riosi ye'karichi pakimichioo.

²⁰ Wa'a cheesaopua Eesusia, utewaeme taamo chaanekapua ahpo masiterao, kiisi tuumichiopua ahpoo, Riosichi ahpo eenamekoopapua, Tijoe Tijoeetukao, ehkoriaami o'inia Meesia tewaniame.

Eesusia mukimio tuunapua

(Marako 8:31-9:1; Ruuka 9:22-27)

²¹ Waika o'inia Eesusia Eerusareni enasaopua, tísia aiwamio tuutuwisikapua, yooma wa'a Eerusareni isaeri pa'pamiratuameopua, pukaeo, ki teesa ahpo aiwatepuameko tuukapua, ahkasi mukiwachisi ahpo aiwatewachisi, nape meritaiopua, paika taawechi oijenamio tuukapua eenechio. ²² Waikao Peeroa kiisi inamunariapao Eesusi chiiio, poanachi i'tokaopua te'ya cheekao, chaanekapua:

—¡Kiisi mukimerimua! ¡Riosiai kiisi wa'a aamo ikijeramepua!

²³ Nape Eesusia ku'rikao, chaanekapua Peeroo:

—Waamiami se'wisa noochio. Satanasia muuuu wa'a chiiapao. ¿Ki no'o Noono Riosie ikika itipimeriche tuutiame, eerinatame muuuu? Puuu wa'a chaniwamea, oowera tijoechitia inataka chaniwame puuuu, kiisi Riosi inata.

²⁴ Wa'a chaanesaapua Peeroo Eesusia, eee cheeka masitekapua masiterao:

—Aaata noochi paparaka no'o na'naritonariamea, aiwaka ahpo yasitomia eramete puuuu, ki ta'iriache ahpo yasitopo inataka. ²⁵ Aaata ki aiwanariamea noochi

paparawawichioo, ki uumapua weemera ahjario, ki pichiwarikapua puuua noochio, ahpo paparao. Nape ki seewiamea ahpo aiwamiao noochio, kiapuame puuua weemera ahjario, pichiwaka noochi paparakamekapua. ²⁶ ¿Ihtatia kaawe enetapu tijoea, ki ookapi paarasatekaipua toomio, ki uumeri teeresaapua weemera ahjario? ¿Kehkina toomi aamo ahsepamia maaena eemea, weemera ahjari taripua, tariniame enesoopua? ²⁷ ¿Aachin teeretapu naaju puu ki weemera ahjari iinuemea, no'o Noono tisiwari teetokae enasoopua, yooma tewekachi ku'iwari ahjamao? Waika taawechio neeee, yooma aata kiapuame i'toka enameri neeee, yooma aata noochi paparamewichioo. ²⁸ Pichiwa chaaninia, ki wa'atia itipimerikopua aamo ookapiopua, ki tetewikaopua no'o o'iniameopua no'o ye'kari yawichitukao.

Eesusi ahpo sewina tiame ikiria

(Marako 9:2-13; Ruuka 9:28-36)

17 Puhsani taawechi neipao Eesusia, Peero yeetokapua, Saantiao, Waani Saantiao poonira tiame, pu'ka yeetokao teewi kaawichite siimpakapua, kai waapi te'pa weeriachi kaawi. ² Wa'a kaawichi asisaapa Eesusia, sewina tiame eneparepua, yooma pu'ka paika ahpo yeetoria tetewachioopua. Wa'ao Eesusi nanariraa, taaachitia tajayame eneparepua, puu wisasoriwaraa, tisiwa tohsaname eneparepua, tisiwa tohsaname, kiisi ne'neme eraniame, tatapara ihsiame. ³ Pu'ka wa'apichioi, wa'achi ajakame tetewirapua tiameo, Moise Eeria tiame, ehkoriami ahjariame Eesusi ahjama nayewaka. ⁴ Pu'ka wa'a tetewapa Peeroa, senawato kihta inatasa chaanerepua Eesusio: —Paamira, kaawechupena aamo ahjama e'enakame teeme! Aamo erasoo, paika ekapora ajawama teeme i'wa, piiripia aamowichio, piirea Moisewichio, piirechia pehji, Eeriawichio.

⁵ Wa'a chiiioi Peeroo, paawi tajayame eenaka, yooma mo'poreparepua Eesusi ahjama ajaniachio. Waikao pu'ka toomarichi o'iniario, eee chiiame inamuriapu puu paikaa, Eesusi ahjama siimpakamea, Eesusi masiteraa:

—Eeme yooma weeechi mochikame, ihjipu no'o taanaá, ki teesa nakika no'o uuriaa, pukachio no'oo, tisia kaawe e'reka yasitoaaa. Yooreka mochitomiapua pu'kao, e'weka keepuka tiame.

⁶ Wa'a chiiame inamukapa Eesusi masitewaraa, tahpitika erapakaopua, ki nu'uti yoorewa e'reweka Eesusio, chopokorieka ajaparepua, ahkasi wehchisi koomorasipaka. ⁷ Waikao Eesusia wa'a te'tioiopua pehji, wa'a te'tiachi pehji eenakao, ahjachi seekarepakao chaanerepua:

—Ajasisa. Ka'te majako wa'asi.

⁸ Waikao Eesusi masitewaraa ajapaka ne'nepoio, Eesusiche wa'a weeriame tetewarepua, ahpo chokichi.

⁹ Ehjepao kaawichi o'inia tetekiaioopua Eesusia, chaanerepua ahpo yeetoria masiteraa:

—Ka'te aata tuuyemita eemea, i'ka aamo teewi tetewirapua, ahkasi no'o Tijoe Tijoetukameo, no'o meritioi oijenachisi.

¹⁰ Wa'a chiioopua Eesusio, iinatukeria puu paika masitewaraa:

—¿Achinitio yasipameri muuua naaju aamo ye'kari-chio, iyoteri ti'tijoeo ke'chu Riosie Weratiame yawichi yasipoio, Eeriakamera enameriko tuuyamekopua pahchao?

¹¹ Wa'a chaachapopa ahpo masitewaraa Eesusia, chaanerepua pu'kao:

—Pichiwa chaachapame puuua, Eeria pahcha enameriko tuuakao, puuupua, iintomerikoo ti'tijoei Riosichi te'terepua katewemeria. ¹² Nape puu Eeriaa, eenakamekaite puuupa, nape ti'tijoea ki machika tetewikamepua pu'kao, ohsotia a'chikoi yoorarepua na'arekao. Wa'achitia yorapuame neeeai Tijoe Tijoetukamea, pu'ka ti'tijoei nanaarameeo.

¹³ Wa'a chiioopua Eesusio masiteraa, pahteka inamure puuua, Waani Paatori nayewaka chiiamekopua, Eeria yoorari simiteriopa Waanio yorasikao.

Eesusia temari, na'arari tijoeturi yahchame yachapate-na

(Marako 9:14-29; Ruuka 9:37-43)

¹⁴ Wa'a kaawichi o'inia tetekioiopua Eesusio, taamo Eesusi masitera toaria mochikachio, muuwaeme e'enakame mochikame tewakapua wa'ao. Wa'ao piiripi wa'a e'nakamea, chopokorieka weripaka Eesusi natepakao, chaanekapua:

¹⁵ —Paamiraa, taamo tisiwa e'rejerani neeee, no'o taanaa, mumukipamekapu na'ararie. Tisia aiwamekapu wa'a tiipao, weesa na'ichi wiwichipateniamepua reemoeopua, neerochiamioipu tiame. ¹⁶ Pukaepa i'wa aamo u'yepakamenia aamo sautemichio. Aamo masitera sautenurekainia nape ki kajukapua yoorakai.

¹⁷ Eesusia nehjiakapua:

—¡Ai eeme kiisi ahjachi erakoame Riosichio! ¿Akanasi aamo chaaneka neeee, aamo noochi papapamichio? ¿Akatiasi aamo anachata neeee, aamo ki noochi oowe erakoao? Ehsóó, no'o u'yepao pu'ka temario.

¹⁸ Waikao Eesusia pu'ka temario, pu'ka na'arario, te'yaka ma'chipakapua temarichio. Pu'ka na'arari ma'chipasetiaapua temaria, ikanati kaaweruma kahti-apua, saukame.

¹⁹ Neipao Eesusi piineri kahtioio taamo ahjama ajawariacheo, iinatukeka teemea:

—¿Achinkai ki kajukame teemea, pu'ka tijoe reemo na'arari yahcha ma'chipasekao?

²⁰ Wa'a chaachapaniopao, taamo chaanekapua Eesusia:

—Ai eeme, ¿ma'chipamekosa erakokame eemea, ki-isi Riosichi paparaka itayame enesaa? ¿Ki aamo wa'api utewariekosa ma'chipasemo erakokamekosa eemea? Ihjia tisiwa pichiwa tiamepua: Eemea teesaoi te'ta Riosichi paparakame enesaa, mohtasa pahchirakoi kehchuma ki weruma, Riosia aamo kajutemiipua pu'ka na'arari aamo ma'chipasenariaopua; ihtaoi aamo yoranariao, teesaoi Riosichi aamo paparasoo, Riosia aamo kajutemerikoipua kajutekao, ahkasi i'ka kaawioi ikicha weripanurekooi.

Eesusia eenechi tuunapua ahpo mukimia

(Marako 9:30-32; Ruuka 9:43-45)

²² Neipao Arirea weechiami ohjoniaiopua, Eesusia taamo chaanekapua:

—Neee Tijoe Tijoetukamea, tijoe nanaamechi nehjipuamepua. ²³ Neeea pukaeo, meripuamenia me'yao nape paika taawechi oijenamerinia eenechio. Wa'a chi- iopa Eesusio, tisia yuuwesipaka teemea.

Yawichi koparoawa i'isaeri tioparawichio

²⁴ Eesusio Kapenau asisooopua taamo ahjamao, wa'a tiopachi koparoamea, Peerochi e'enaka chaanekapua:

—¿Aamo masitariwaa, ki natetiamepua tiopachi koparowaniameo?

²⁵ —Eje'e, natetiamepua tiame pu'kawichioo —nehji- akapua Peeroa.

Ehjepa petechi pakioi Peeroo, Eesusia ke'chu nayeoi iinatukekapua:

—Siimonii, ¿achini chiiamemua? ¿Aatanakamera koparoame ohjoare i'isaeri ya' yawichia, ahpo tiopawichioo, i'wa wa'api ohjoemekosa, ma'chikosa o'inia enapamekosacheoi?

²⁶ Peeroa nehjiakapua:

—I'wa ohjoemeraa, ka'i.

Eesusia waikao aampachi cheekao:

—Wa'a teeresoo teemea, kihta natetemetepua pu'kawichioo. ²⁷ Nape ki seesenkai natetenia kaawepua, ki aaata ki kaawe eramichioopua. Wa'a teesoo, wiitu siinka weruma neerochi, so'chi po'wachupuapua. Pahcha so'chi aamo ma'chipariachi, ne'nepuapua chu'wachio wahjoneka, wa'a tewimamua piiripi toomi. Pu'kaeche ahsepameripua, yawichi koparowa natetepuameo, taamo na'pawichio koparowaniameo.

Aatana ohjoare epeche tiamea weruma

(Marako 9:33-37; Ruuka 9:46-48)

18 Waikao pu'ka wa'api taawechi, aaata Eesusi ma- sitia pepenipanariamea, Eesusi naaepakao, iinatukekapua:

—¿Aatanakamera ohjoarepu, epeche weruma ene- meria tewekachi ye'karichio?

² Waikao Eesusia piiripi kukuchi paesapaopua, taamo naasipa werapakaopua, ³ cheekapua yooma in- amuachio:

—Tisia pichiwa ihjia: Aaata ki i'ka kuitachitia tiamea apochio, ka'chi iika pakimeri puuuu tewekachio, no'o Noonoo ye'karichioopua. ⁴ Epeche weruma teerenari- amea tewekachi ye'karichio, i'ka kuitachitia teere- meripua, yooma ahpo noonoo chiia pichikiame. ⁵ Aaata kuitachitia noochi paparamea, pakimeripua Riosi ye'karichio, te'pa tewekachio.

Tatakorichi wichiwa eeyowa

(Marako 9:42-48; Ruuka 17:1-2)

⁶ Nape aaata kukuchichitia noochi paparakame tatakorihi wihitekamea, ohso kaawe kutachi o'yesa tusura matasurara, pa'wechi ipaniame nakiyamepua, pu'kao kai waapisi teere piwitewika, si'rika mukimi- chiopua. ⁷ Eesusia pu'ka nayewaka kajusaapa, taamo tatakorihi wichipua, eeyowa tiia taamo nayewekapua. I'ka naewakaopua, eee taamo chaanekapua:

—I'ka wehjoarichi taamo mochikachio, tahpitika ti- iamepua itapiti, taamo wihiteme tiame. Wa'a tiiachi i'wao, ki ookapi mochikamekopa ti'tijoeri ki ka'karuma taamo tatakorihi ruhjitenariame. Nape jai puuu wa'a aaata iintokamea!, kiisi cheriwepuamepua Riosie.

⁸ Pukaepa neee, aamoo chaaniamepua, aamo see- ka aamo taaraoi tatakorihi aamo wihitesoo, ohso kaawe tehpunasa ipania kaawepua, nape mehkaa. Epeche kaawepu piiripi seekaeka, piipiri taaraekaoi, ki wahjame ahjarichi pakiniamea ohso kaawe, ki na'pa seekaekao, na'pa taaraekaoi, ki teesa aiwaniachi pakiniamechitiao. ⁹ Aamo puusioi ki kaawerumachi aamo wihitenaresoo, ma'chipasa mehka ipapuapua pu'kaoi. Epeche kaawepu piiripi puusiekai Riosi ye'kari ahjarichi pakipuaa, ki ooka puusieka ki wahjame na'ichi ahpo ipaniamechitia.

Po'wa wekakamechi wa'achitaka nayewatiame

(Ruuka 15:3-7)

¹⁰ Pu'ka naewaka kajusaapa Eesusia, po'wa wekakamechi simiyame nayewakapua. Pu'ka nayewakao o'inekapua cheekao:

—Ka'te ki kaawe chaaneka tetewi aaataoi u'utichitia noochi paparakameo, no'o te'pa te'ta Noonoo, ahpo tewekachi ku'iwari neesetoamekopapua pu'kao, noochi ahpo paparao ku'ika ki toitemichioopua, ihta keenakooi ku'ipamichio ahpo ku'iwa nakiso. ¹¹ Neee Ti- joe Tijoetukamea, pu'ka po'wachitia wewekame, i'yamia eenakame neee, noochi e'enamichioopua pu'kao, noochi paparaka.

¹² Ihjia, aaata piie sientoo po'wa iinuemeka ti- iamepua. Puuuu, piiripioi ahpo tepuya wekasoo, ika- nati simika i'yamepua pu'kao, wahja ahpo tepuyao

toisa ku'itapioi. ¹³ Pu'ka wekakame teisaa, ¿ki epeche kaawe e'retarepua pu'kao, ki wahjachitia naao weere-wa oosa mariki watani ahpo toariaopua ku'itapi, po'wa?

¹⁴ Wa'achitia no'o Noonoai tísia kaawe erapamepua, aaata ki kaawerumachi oiyai, apochi upatioopua, nu'utichitia apochi paparakopao. Tísia kaawe erapame pu-uua, aaataai i'ka nu'utichitia apochi paparakameo, wekakame itipijerapapua, ki kaawerumachio.

Achini teeka ahpo cheriweka mochitoniamie

(Ruuka 17:3)

¹⁵ Neipao Eesusia, taamo poponiwa cheriwewa nayewakapua. Puuuu pu'ka nayewakao cheekapua:

—Aaata Riosichi paparamie ki kaawe iintosoopua amochio, piineri ihsioi amoe simika katewepuapua pu'ka ahjamao. Kaawe teereka itipinariaapua amochio, ahpo cheriwenuramapua. Wa'a iintosoopua, ahpo kaawe e'reka itipima eeme. ¹⁶ Nape ki katewenare-soopua aamo ahjamao, i'yapuapua ooka paikaoi pu'ka iintoria tetewikame, pu'ka pichiwatarie aamo katewepuapua pu'ka iintorio. ¹⁷ Ki e'wesoopua pu'ka aamo ku'yame katewekaopua, Riosichi paparamie pirenaturichi i'topuapua pu'kao, aamo ku'ika ne'neweka katewemichio pu'kao. Nape pu'kao ki e'wesoo Riosichi paparamie pirenaturio, wa'asi waikao, wa'atia toipuapua pu'kao. Nape pu'kachepa pu'kao, ki Riosichi paparamie tetewipuapua pu'kao, tijoekoio oowiti-amekoio pu'kao ki ka'karumachiche oiyamekopao.

¹⁸ Ihji no'o chiiaa kiisi se'wi ikimeripua: i'ka weeechi aaata ahpo kateweka cheriwesoo, wa'achitia cheriwepuamepua tewekachioi; nape ki aaata ahpo kateweka cheriwesoo, wa'achitia ki cheriwepuamepua taamo Noono te'pa kahtiamieopua tewekachi.

¹⁹ Eenechio chaaninia: Aaata eeme ookaoi paikaoi aamo ki kaawe noonoria katewemia napawisooopua, aamo cheriwepua itasoo Riosichio, no'o Noono tewekachi kahtiamiea, aamo cheriwemapua. ²⁰ No'o Noonoa aamo cheriwemapua, nee aamowichio tatakori natetekamea, aamo napawiriachi ihsioa tiame.

²¹ Waikao Peeroa Eesusi naaepakao iinatukekapua: —Paamira, aaata no'o Riosichi poponiwa ki kaawe iintosoopua noochio, ¿kehkinasi anachetania cheriweka pu'kao, oowisanisi?

²² Eesusia nehjiakapua pu'kao:

—Muuua ki oowisanisi cheriwemerimua pu'kao, ahkasi paika weerewaoi oosa marikisi o'owisanisa †, cheriwemerimua pu'kao.

Yawichichi tekipaname ki cheriwekame aaata

²³ Ahpo cheriweniamie naewaka kajusaapua Eesusia, Riosi ye'karichi simiyame nayewakapua wa'achitari-chio. Pu'ka naewakao, eee cheeka o'inekapua:

—Aaata yawichia, yooma ahpo tehkiwa neesetoame wikirieka koparoamo o'rariataipua. ²⁴ Pukeri o'ichoiki wikiriewa ne'neka, pahcha puuu u'yeparia aaata wikiria ne'niaopua, ki ookapi toomi wikirewakatapua, oosa mariki miiriahka. ²⁵ I'kao teekora, ka'chi iika natetemio tiopa wikiriemeo, toomichi nehjinuremo o'rariataipua wikiriemeo, yooma pu'kao iinueka ahjamaopua, uupiraopua, tatanaraopua tiame, pukae nehjitiamee, natetetiame itipimichio pu'ka wikiriara.

²⁶ Wa'a yoranarewaopua wikiriemea, chopokorieka weripaka tísia naaracheriataipua ahpo teekoo, tesiwa cheeka ahpo cheriwenureka: “Muuu no'o teekoo, ka'te te'ta yaapi no'o e'remitiamua aamo no'o wikirikawichio; no'o puuyemitiapua pehji paikapi taaweo, yooma aamo natetemiitena pu'kao.” ²⁷ Waikao teekora tísia tesiwa chiio pu'kao, tesiwe e'repakaopua pu'kao, yooma cho'weriatapua wikiriara. Wa'a ikisaopua wa'atia toariatapua no'ramichio. ²⁸ Nape puuu wa'api cheriwetiameaio, ahpo ta'pechi no'raio, aaata wa'achi tekipanameopua tiame, piie sienta wa'api wikiriekopua pu'kao toomi, pooechi natepakaopua, kutachi chapikaopua chaaneriataipua: “¡Ehpe wa'api no'o natetepuapua aamo no'o wikirikao!”

²⁹ Waikao pu wikiriemea, chopokorieka weripaka tísia tesiwa cheeriataipua chaaneka: “Ka'te ikanati aamo natetejeramua no'o wikirikao, yooma aamo natetemiitena, aamo wikirikao.” ³⁰ Nape ihjia ki puuyenariataipua pu'kao, ohsotia karichi pachariataipua pu'kao, ahkasi yooma ahpo natetiachisi. ³¹ I'kao wahjachi wa'api tekipanamea, wa'a iintokopa pu'kao, ahpo teekochi wenejiriataipua pu'kao. Nekamuchiapapua pu'kao, yooma i'ka iintoria tuuyeriataipua ahpo teekoo. ³² Waikao teekora paaeriataipua wa'a wenejitiameo, enasooopua pu'kao, chaaneriataipua: “¡Ki tísia na'arame muuu? No'oo yooma aamo cheriwekoipua aamo wikiriao, ³³ ¿ki wa'achi iintomo teereriamua naaju, no'oo aamo cheriwieriachitia?”, chaaneriataipua.

³⁴ Waikao teekora tísia nekakao, karichi yachanurariataipua pu'kao, wa'a yoorakaopua ahkasi wikirieka nateteriataipua.

³⁵ Eesusia cheekapua aampachi pehji:

—Wa'achitia no'o Noonoai ki cheriwemapua aaata, ki ahpo iikachi e'raka cheriwameopua ahpo piirechio, aaata ahpo cheriwenuresoopua.

Nenewikai poanatumame masitewa Eesusie

(Marako 10:1-12; Ruuka 16:18)

19 Neipa pu'ka wa'achitarichi naewasoopua Eesusio, puuyatiapua Arireao. Oorani akichi paonamina e'natiapua waikao, Uurea ye'kari nenekuwachi. ² Ki ookapi wa'ami taamo na'naritokameo Eesusia, yooma sautekapua kokoriameo.

³ Wa'a ohjonioo ookapi pariseroa, iinatukekapua Eesusio, itapitichi wichipatenariapua, eee chaachapaka:

—¿Reesiseri ohjoarepua ahpo uupichi poanatumamea, ihta itapitiwichioo?

⁴ Eesusia nehjiakapua:

—¿Ki iyoname eemea Ehkoriaami Iyoterichio, pukeri Riosi tijoe neterioio, eee chiiachio, “piiripi tijoe neterepua, piiripi oowitiame tiame”, chiiachi? ⁵ Riosia pirenachi Iyoterichio, cheriaipua tiame: “Pukaepa tijoea, ahpo yayawa toayamepua, ahpo uupi ahjama neewisaapa, na'pa pirena piiripi enepamiapa.” ⁶ Wa'a tiiachipa no'o Noono Riosia, ki ookachitia tetewanipua nenewikameo, piiripichitia enepakamekopua pu'kao. Pukaepa Riosi pirenaturia nenewika, aaataai ti'tijoeria, kiisi poanatumetepua pu'kao.

⁷ Wa'a chiiopa Eesusio, eenechi iinatukekapua pa'pariseroa:

—¿Nape aatia Moise Nuurari Iyoteria chiiamepua, reesisewako tuuka pu'kao, iyoterichiche poanataria iyotesa kiasapua nenewikameo?

⁸ Wa'a chaachapopa, Eesusia cheeka nehjiakapua:

—Moisea wa'a iintorepua pu'kao, ti'tijoerio kiisi e'waka mochitonariopa Riosi nuurario, wa'a tiame aamo tisia itariopua aamoo. Pukaepa wa'a iintorepua poanatuwa reesisekao, nape no'o Noonoa pukeri o'iniachisio, kiisi reesiseriaipua wa'a tiameo. ⁹ Pukaepa neeea aamoo chaanenapua, aaata ahpo uupichi poanatumamea, kihta suwepori iintokame enesoo, wa'a iintosapa piirechi oowitiame ahjama neewisaa-pua, apoekamera suwepori iintoamepua.

¹⁰ Waikao teemea Eesusi ma'masitewaraa pu'ka wa'a tiame inamukapao, chaanekame teemea Eesusio:

—Wa'a teeresoo ohso kaawe ki nenewinia nahkipua.

¹¹ Waikao Eesusia, taamo chaanekapua:

—Ihji no'o chiiia, ki yoomawichio puuua, nenewini-amewichioche puuua, puuua, Riosi chiiia te'ta iyorika mochitonariamewichiochepua. ¹² Nenewiniame nayewaniachi tiamea, ki yooma ti'tijoe nenewime te'teriamepua. Iintuame ti'tijoe ahpo naawariachisi o'inia ki tatanatame te'tiamekapa. Wahjachi ti'tijoe tiamea, ki nenewiamepua, kaponitiatimekapapua. Wahjachi ti'tijoe tiamea, ki nenewiamepua, Riosi tehkiwachiche ki wahjiame teetonariapa. Wa'a tiiachipao, ihji no'o chiiia, te'ta Riosiwichio iyorikache yasitonariamewichio-pua.

Eesusia, Riosi kaawerumari yahchena kukuchi

(Marako 10:13-16; Ruuka 18:15-17)

¹³ Piie taawechi Eesusi u'yepanioi kukuchio, i'kawichioo kaawerumari itamichio-pua Riosio, Eesusi masit-eraa te'yariaipua Eesusi u'yepapuaichioo. ¹⁴ Nape Eesusia, chaanekapua masiterao:

—Toowa pu'ka kukuchio noochi e'enamichio. Ka'te wa'ine pu'kao, pu'ka kukuchi tiamekopua no'o Noono ye'karichi muimeria, puuu kukuchi ahpo noonoo ihta chiiioi ikanati pichikiamekopua.

¹⁵ Waikao Eesusia, pu'ka kukuchichi seekarepaka, ahpo Noono paparaka kaawerumari yahchesoopua, uumatotiapua wa'ao.

Aata ki paamira pehji tisia paarasatiame, Eesusi ahjama nayewani

(Marako 10:17-31; Ruuka 18:18-30)

¹⁶ Piie taaweo aata tijoe eenariapua Eesusi ne'ne-miao, puuua chaanekapua Eesusio:

—Kaaweruma Masitari, ¿ihtana iintotarenia ki wahji-amesi ahjari no'o iinuepuamichioo?

¹⁷ Eesusia nehjiakapua pu'kao:

—¿Ihtana tiiachipa no'o tisia kaaweruma tee-wamemua? Te'ta kaawerumaa, piiripi wa'apiche puu-ua, Apoe tisia te'pa kahtiame Riosiche. ¿Wa'a tiamekosa no'o e'riame muuuu? Weeh, pu'ka aamo ki wahjiame ahjari iinuenarewachi simiyameo, no'o Noono nuurarira e'weka yasitopuachepua.

Waikao tijoea cheekapua nehjiakao:

¹⁸ —¿Ihtanapu nuurari no'o e'wemiiia?

Waikao Eesusia chaanekapua:

—Ka'te me'ya, ka'te suwepori ihsi, ka'te ichiko, ka'te wistumitia muuuu aaatao, ki kaawe yorapuawichioo, ¹⁹ aamo yayawao yoorepuapua, aamo piirechioi kaawe e'raka tetewipuapua tiameo, aamo wa'apichitia.

²⁰ Wa'a chiiopua Eesusio puuu tijoea, chaanekapua:

—Yooma pu'kao neeea, yooraka yasitokame neeepa, temarikai o'inia. ¿Ihtanajupu no'o toitiaa naaju pe-hjio?

²¹ Eesusia wa'a chiiopa pu'ka tijoeo, pu'ka pichiwari-ra nane'renariaapa, chaanekapua:

—Te'ta kaaweruma enenariaa, yooma nehjipuapua aamo iinuekao, wa'a iintosaapa muuuu, te'ta toore-muka mochikamerao, pu'ka ihkokepuapua wa'a iintosaapa waikao. Wa'a iintokame enesaamua, tewekachikamera iinuemerimua aamo te'ta pichiwari paarasario, pu'ka ki wahjiame ahjario, aamo i'yáo. Yooma pu'ka iintosaapa muuuu, noochi enapuapua waikao, no'o yeetowa enepaka.

²² Wa'a chaanetiapa puuua, yuuweeme akipakapua, no'rakao, ki ookapi tomiwaemekapa puuua, kihta wekateme e'ramekapa puuua.

²³ Pu'ka no'rasoopua Eesusia, chaanekapua ahpo keepuameo:

—Ihija tísia pichiwapua: aaata tísia tomiwaemea, tísia eerina tiame puuua, ahpo Riosi ye'karichi pakimiao. ²⁴ Eenechi aamo chaaniamenia: aaata ihtaoi te'ta paarasatiamea, epeche ki tehki tiame piiripi tumusari animari i'ikia puusirachiami u'matoteniaméaa, ki aaata te'ta tomiwaemechitia ahpo Riosi ye'karichi pakimiáo.

²⁵ Masiteniamea wa'a tiame inamukapao, epeche tahpitika erapakao, chaachapakapua Eesusio:

—¡Aa, naakona! ¡Wa'a teesoo aatanakamera newimeripua?

²⁶ Waikao Eesusia kaawe ne'nepakao, chaanekapua:

—Ihji newitoniaméa ti'tijowichioo, kiisi ahsepame tiamepua, nape Riosiwichioo ka'i.

²⁷ Wa'a chaachapariopua Peeroa, chaanekapua Eesusio:

—Kaawechupena teeme aamo masitewaraa, yooma taamo iinueriao, toakamepua. Wa'a tiiao uumeri teemea pu'ka paarasario, ¿nape ihtana paarasaripu puuua?

²⁸ Waikao Eesusia, cheeka nehjiakapua Peeroo:

—Kiisi wehchi wichimeri ihji no'o chiiaa: Yooma ihta weemeratatiachi taawechi asisoo, neee Tijoe Tijoe-tukameo yasipasoopua tiame, no'o tísia peenia tiamechi ye'karichio, neee aamoo no'o ku'ika katewemeri ajawamania, pu'ka i'isaeri oosa marikichi aampa ooka tetejimarichio, kateweri enemichio. ²⁹ Yooma aaata ahpo iinuwa toakamea no'owichioo, naatichitia: ahpo kariwao, ahpo papachi, ahpo pipini, ahpo yayawa, ahpo tatana, ahpo weewa tiame, epeche ki ahpo toariachitia kiapuamepua Riosieo, u'matoame piie sientoo si'siento paarasari kiapuamepua, wa'a kehki ki'yakameaipua pehjio, weemera ahjari ki-ameripua tiameo, ahkasi ki wahjiamesi. ³⁰ Wa'a Riosi weemeratariachio, yooma napati wa'achitia paarasateka mochipuamepua, napati te'terewa tiame, ki i'wa weechitia.

Tekipaname noonowiriachitia wa'achitari

20 Eesusia, Peero nehjiaka kajusaapa, yooma taamo wa'a keepuameo, piirechi wa'achitarichi taamo nayewekapua, ahpo ye'karichi simiyame. Puuua eee cheekapua: Ihji Riosi ye'karichi kiapuamea, aaata tekpanakame nateteniaméka tiamepua. Aaata teekoa echakamea, pa'a piari werisika simiriataipua aaata tekpaname i'yamiaopua. ² Ihija tekpaname teewisaapa, piie taawe yowiwame yowitemio tuuka uhjurariataipua tekpanamichioo. ³ Watanichi keenakooopua wa'asi tiame, eenechi simiriataipua wahjachi tekpaname i'yamiao muuwaeka nehjiwachi, wa'amiahka ajariatapua wahja kihta yoorame.

⁴ Pu'kaoi chaaniatapua: “No'o echiwachi siimpamitia eemeai tekpanamiao, kaawe aamo natetemane”, chaaneriatapua. Puuuai, wa'achi siimpariatapua tiame, tekpanamiao. ⁵ Oowetawe asitoio wa'achi iintoriatapua, arikiriopua tiame, tekpaname i'yamiao.

⁶ Marikichi simiyachio, aario, wahjachi wa'ami ahka oowera ajakame tewakatapua. Pu'kao chaaneriatapua: “¿Achinikai ki tekpanakame eemea, ehpe taawechio?”

⁷ Ihija chaachapariatapua: “Ki aaata takewakopa”, chaachapariatapua. Waikao takewaméaa chaaneriatapua: “Siimpamitia eemeai no'o echiwachi tekpanamia.”

⁸ Neipao teekoraa cheeriatapua ahpo tekpanakiame paamiratioo, nateteniachi asisoo aario: “Natetemiamua no'o tekpanakiao, pipiripi paaesika, neipa e'enakamechi o'ineka.”

⁹ Marikichi keenako aari tekpanamia e'enakameopua, ahsieme piie taawe yowiwame sotateriataipua pu'kao.

¹⁰ Pahcha piari e'enamea epeche ahpo natetepo orakoriataipua, nape wa'api kehki piie taawe yowiwame kiatiapaopua. ¹¹ Wa'a ikitaapua, kiisi kaawe erakokao, chaachapariatapua ahpo teekoo: ¹² “¿I'ka ku'i-tapi wa'api tekpanakameoi, wa'achi kehki natetere muuua tamochitia, taamoo yooma taawe tekpanakoipua, tatae aiwakao?”

¹³ “Eje'e —chaaneriatapu teekoraa—. ¿Ki piie taawe yowiwamewichio, e'enakame eemea aamo tekpanamiao? —chaaneriatapu teekoraa pu'kao—. Ahsieme aamo natetekamenia aamoo. ¹⁴ Natetetiame muuuapa, yaapi no'rasa. I'ka neipa e'enakameopua, nooe wa'a kehki e'rekapa, wa'a kehki natetekamenia. ¹⁵ ¿Ki no'o iintonaria iintotarenia naaju, no'o wa'api tomiwaeo? ¿Tísia ikotuchi-amekosamua naaju, i'ka nooe no'o oowe e'reria nateri toomi?”

¹⁶ Wa'a cheesapa Eesusia, cheekapua:

—Wa'achitia no'o Noono ye'karichi muimeria, neipa kuwachi wa'asi e'enakamea noochi paparamiao, pukeri o'iniachi pahcha e'enakamechitia noochi paparamia, wa'achitia napati kiapuamepua, no'o Noono tewekachi kahtiaméopua.

Eesusia paisa simiyame tuuya ahpo mukimiao

(Marako 10:32-34; Ruuka 18:31-34)

¹⁷ Eerusareni siimpapooio Eesusia, taamo ahpo oosa mariki aampa ooka masiterao poanachi i'tokao, chaanekapua:

¹⁸ —Née, Eerusareni siimpani teemea ehpeo. Wa'ao neee Tijoe Tijoe-tukamea, isaeri tioparachi neeserosie nanaaramechi nehjipuamepua, iyoteri ti'tijoechi. Puuu ti'tijoea, no'o merinuremapua. ¹⁹ Wa'a noonowitioopua tísia no'o na'aresao, tísia no'o wepisaopua tiameo, ki isaeri ti'tijoechi kiapuame neee, kurusichi chuhchaka merimichio. Nape wa'a yooraka meritiainia, paika taawe i'toio, oijenamerinia eenechi.

Saantiaoo Waani tiame yeeyera Eesusi itaria

(Marako 10:35-45)

²⁰ Eesusio Eerusareni siimpanioipua taamo ahjameo, Sewereo uupiraa, ooka ahpo tatana ahjama eenakaopua, Aakowo Waaniopua tiame Sewereo tatanarao, Eesusichi eenakaopua chopokorieka weripakapua Eesusio, tesiwa cheeka nayewekaopua, itapiti itanareka. ²¹ Eesusia wa'a iintokopao, iinatukekapua cheeka:

—¿Ihtana eratoame muuuu?

Waikao puuu oowitiamea chaanekapua Eesusio:

—Paamira, neeea aamo itamia eenakamepua, i'ka ooka no'o tatanao, aamo ye'karichi yasipasaamua, aamo kahtiachi nenekuo, chokichi mochitejeraninia, piiripi ahjamina, piireo owemina.

²² Eesusia wa'a chiropa pu'ka oowitiameo chaanekapua:

—Muuua kiisi inatamemua aamo itayao.

Wa'a cheesaopua Eesusia, oowitiame tatanara iinatukekapua:

—¿Anachamerikosa eemea naaju, no'o paasowachi iijimiao iijika, tisiwa chihpuameoipua pu'kao?

Aapoeo chaachapakapua:

—Eje'e —chaachapakapua—, anachaka iijima teemea.

²³ Waikao Eesusia chaanekapua pu'kao:

—Eemea kajutarepua kajuya pu'ka iijikao, nape pu'ka no'o neneku mochipuameo, ki neee iintomeripua pu'kao, apoe no'o Noono iintomeripua pu'kao.

²⁴ Waikao teeme oosa marikia, wa'a chaachapame inamukapa pu'ka tehtemario, nekumeka teemea pu'kao. ²⁵ Wa'a iikopa taamoo Eesusia, taamo chaanekapua:

—Eemea tetewamepua weeweruma tiarieme ya'yawichio, tísia e'raka yooraka tetewamekopua ahpo yoorewachi mochikameo, tísia ahpo utewarieo saateka. ²⁶ Nape amochio eemea, ki wa'a erakoka mochimepua Riosichi iyoriamea. Ohso kaawe eemea, aata paamiratuame enenariamea, eemekamera yorakiamera enemeripua aata aamo ahpoo, kihta aamo weruma uuka. ²⁷ Eemea amochio epeche weruma enenariamea, yorakiamera enemeripua. ²⁸ Wa'a teemeripua, neeeai Tjoe Tjoetukameai ki no'okamera yorakepuawichio, eenakamenia. Neeea Tjoe Tjoetukamea, ohshotia aamokamera yorakemia eenakamenia, ahkasioi no'o ahjarioi nehjimia, mukiwachisi, ki ookapi ti'tjoeuwichioopua, pejana nateteteka kokosapuameopua, tatakoririawichio.

Eesusia, ooka ki mamachiriame yachapatena

(Marako 10:46-52; Ruuka 18:35-43)

²⁹ Taamo Eriko o'inia puuyatioio, ki ookapi Eesusi ahjama e'enatiapua. ³⁰ Pooechi nokisinioio, ooka ki mamachiriame tetewitiapua pooesuwe mochikame. Puuua wa'ami taamo u'matopoio, Eesusi sisinamukapua, wa'ami ihtoame inamukapa. Puuua chaachapakapua: —¿Muuu ehkoriaami Raawitaruchi eenameee! ¿Taamo tesiwe e'resa pahchuu, tísia tesiwa erakoka chaachapame teemeaaa!

³¹ Waikao ookapi wa'a nokisiamea taamo ahjamao, ihchi mochinuriaipua pu'kao ta'omaka. Nape aapoeo ohshotia epeche weeru sisinamukapua Eesusio, chaachapaka:

—¿Paamíraaaa, Raawítaru ehkoriaamichi eenámeee, Taamo tesiwa e'resa pahchúuu!

³² Waikao Eesusia paaekapua weripakao, wa'a ikisaa-pua iinatukekapua pu'kao:

—¿Ihtana aamo yorajerani eemea?

³³ Waikao ki mamachitiamea, muuenati naewakaopua wa'asio, chaachapakapua:

—Paamira, taamo ki mamachiria sautejerani teemea.

³⁴ Waikao Eesusia tesiwa e'repakaopua pu'kao, puichi seekarepakao, sautekapua pu'kao. Ikanati kaawe ma'chiriame itipitekapua. Waikaopu ki mamachiriame sautetiameai wa'a, Eesusi ahjama nokisikapua tiame siimpaniachi.

Eesusia Eerusareni pakina

(Marako 11:1-11; Ruuka 19:28-40; Waani 12:12-19)

21 Eerusareni ke'chu asinioio, Wepaje tewaniachi ajasitioopua Ooriwo roomosachi mo'moenakao, Eesusia ooka ahpo masitera uhjurakapua chaaneka:

² —Eemea paaoo siimpamitiapua, ma'chiachi mochiwachi. Wa'a teimeri eemea piiripi uuru ye'ira, oowira taanaeme. Pu'ka uuru taanarao o'yaeka chuhkuao, na'sonasa no'o u'yepapuapua. ³ Aata aamo wa'inesoo, chaanepuapua pu'kao, aamo Paamirae i'yetonuretiamekopua, ku'itapi, ehjepa upapo tuutiamekopua eenechio.

⁴ Ihji uuru upatiamea, ehkoriaami chanitiame pichiwa eneriapua, waikami Ehkoriaami Riosi cheeriaopua, ahpo nayewaturachioopua Iyoterichio. Eee cheeriaipua:

⁵ Siioni † muuwari mochiwachio, chaanepuapua pu'kao:

“Ne'neo eemea aamo Yawichio; tesiwa teetoka yasitoamepua uuru taanarachio.”

⁶ Puuu ooka Eesusi masitewaraa waikao, yooma wa'a noonowirepua waikao, Eesusi uhjurariachitia.

⁷ Ehjepao Eesusia pu'ka uuru taanara i'yepatiapua, wisasori ipeteka yaasetokapua. ⁸ Waikao muuwaeme

puuyeka ajakamea uumatopuachio, wisasori ipetesia-pua u'matomiachio. Wahjachi puuua, kuhsisawa ipekesiapua, u'matomiachio. ⁹ Waikao pahcha nokisi-amea, pukamina nokisiamea tiamea, weeru chaachapasiapua siinasikao:

—¡Nee tetewísaaa, ehkoriaami Raawi yawichichi o'inia enamériiii! ¡Te'ta kaaweruma Yawichi Riosichi eenámeee! —chaachapaka siinakosiapua simipakao.

¹⁰ Eesusi Eerusareni pakisooapa, yooma weeru noonowikapua muuwari mochiwachio, ihjia chaachapakapua:

—¿Aatana ihjia naaju?

¹¹ Eesusi ahjama nokisiamea chaachapakapua:

—Eesusi ihjia, Riosi Apoe nayewatura, Nasare ohjoeme tijoe, Arirea weechi.

Eesusio i'isaeri tiopa piipateria

(Marako 11:15-19; Ruuka 19:45-48; Waani 2:13-22)

¹² Eerusareni enasaapa Eesusia, i'isaeri tiopachi eenaka yooma puuyanapakua wa'a nehjameo, yooma tarayameopua tiame. Meesa toomi naakuriwanian-chiopua tiameo, yooma yakana ihpapasekapua, kooro nehjiwaopua korokariraopua tiamé. ¹³ Eesusia chaanekaopua pu'kao:

—Ehkoriaami Iyoterichio no'o Noonoo, chiiamepua: “No'o kariwao, no'оче ahjama nayewapuawichio netetiamepua”; nape eemea ichikuame teesowara enepaterepua.

¹⁴ Wa'a i'isaeri tiopachio, ookapi ti'tijoe ooweru tiame Eesusi naaeparepua, ki mamachiriame, chookopari kokoriame tiamé, puuua Eesusie ahpo sautemichio e'enariapua wa'ao. Waikao Eesusia, yooma sautekapua pu'kao. ¹⁵ Nape wa'a i'isaeri pa'pamiratuamea, Eesusi ki maaepori iintokopao, kukuchiopua eee chaachapaka siinako chaachapachaniopua tiopachio: “¡Ee, taamo newipateri Eesusiii, ehkoriaami Raawitaru yawichi o'inia eename oochiwaraaa!”, tísia nenekakapu pa'pamiratuamea. ¹⁶ Wa'a ijikikaopua, chaanekapua Eesusio:

—¿Ki inamuame muuua kukuchioi ihtana aamo chaachapachanio?

—Eje'e, inamuamenia —nehjiaka Eesusia—.

¿Naakona ki iyonamekosa eemea, Ehkoriaami Iyoterichi chiiiao, i'ka kukuchichitia teereniame, nayewaka chani-tiameo, eee chiiachio?:

Ahkasi kukuchia, nu'nunti chiiameai pehji, aamo kaawe chaachapamapua.

¹⁷ Wa'a chaanesopa Eesusio pu'kao, uumatotiapua waikao Wetania mochiwachi. Wa'a ajasisaapa, wa'a che'repatiapua waikao.

Eesusi chuuna kuuu wakipateria

(Marako 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Piario eenechi Eerusarenite e'enapanioio, Eesusia chorowapariaipua. ¹⁹ Puuua, chuuna tetewikapao pooechiami u'matoaiopua, ahseka ne'nekaipua, taakaekoipu e'raka. Nape puuua ki taakaeme eneri-apua, saawarache weeriame. Wa'a tiioapa pu'kao Eesusia, chaanekapua pu'kao:

—¡Kiisi taakemeri muuua wa'asio!

Waikaopu chuuna saawaraa, ikanati waaropakapua.

²⁰ Waikao teemea ikanati wa'a iikopa pu'ka chuunao, iinatukekapua Eesusio:

—¿Achinikai ikanati wakiparepu?

²¹ Eesusia taamo nehjiakapua:

—Neeea pu'ka chuuna wakipatekane, itapiti ki kaaweruma iinueriopa, ki toayame taakemichioo. Pichiwa chiiame neea i'kao: Wa'achitia eemeai, aamo pichiwa Riosichi paparaka no'o itasoo, ihta itapiti ki kaaweruma amochi iinuemeo, pujime tiiamemua amochio, Riosi utewariraeo, kaaweruma taakiame aamo enemichiopua, Riosiwichio. A'chitia kehchumaaoi aamo eerina tiiaopua Riosiwichio aamo taakemiaopua, i'ka kaawi kehchumakooi, kajuyamenia aamo puh-jenekao, aamo i'ka kaawi chaanekooio: “Waami pa'wechi wichime”, wa'a iintotekaoio, kajumania.

²² Yooma ihtaoi amochi eina tiame Riosichi paparaka aamo puhjenurewa itanesoo, aamo ahsieme puhjetiame itipimamua amochio.

Aatana nuurewachi iintoria Eesusi

(Marako 11:27-33; Ruuka 20:1-8)

²³ Ajasisaapa Eerusareni taamo siimpachio, Eesusia i'isaeri tiopachi pakikapua wa'ao. Wa'a yooremina masitioio Eesusio, neeserosi pa'pamuratuamea Eesusi naaepakapua, puuu Uurio o'ochetiamechitia uuniame tiame. Puuua iinatukekapua Eesusio:

—¿Aatana nuurewachi ihsina muuua i'kao? ¿Aatana aamo ki'yakamepua i'ka aamo iintomichioo?

²⁴ Eesusia nehjiakapua pu'kao:

—Nape neea aamo iinatuketao pahchao. Pu'ka kaawe aamo nehjiasoo, aamo nehjiama neeaai waikao, aamo iinatukiao. ²⁵ ¿Aatanakamera iintokame Waani uhjuraka paatomichioo, Riosikosa puuua, aata ti'tjoerikosaoi?

Waikao ihchi ahpo nayewekaopua, chaachapariapua:

—Riosiko tuusoopua taamoo, taamo chaanemapua: “¿Achinikai ki pu'ka pichikeka eeme waikao?” ²⁶ Aata ti'tjoerioiopua ka'chi iika uhjurario chaachapamete teemea, pu'ka yooma ti'tjoeria Waanio, Riosi nayewaturamekoo, erakoamekopua pu'kao. Wa'a tiachio, maapori tiamepua taamowichioo, tamochi nenekamiopa puuua.

²⁷ Wa'a erakoamekapapua, chaachapaka nehjiakapua Eesusio:

—Kiisi nane'riame teemea pu'kao.

Waikao Eesusia chaanekapua pu'kao:

—Wa'a teesoo neeeai ki chanimapua, aatana no'o nuurekamekopua, yooma i'ka no'o ihsimichioo.

Ooka tatanachi wa'achitaka nayewatiame

²⁸ Eesusia iinatukekapua waikao i'isaeri pa'pamuratuameo:

—Ehsoo, ¿ihtana chaachapata eeme i'ka wa'achitarichi no'o aamo nayewamiao? Piiripi tijoea ooka tatanareriataipua. Ihji noonora chaaneriataipua piiripi ahpo taanao: "Taamo panijuwari eechichi siimitia tekipanamia." ²⁹ Ihji taanaraa nehjiariatapua ahpo noonoo: "Ki siminarenia tekipanamia", cheeriataipua. Nape wa'a cheekaipua simiriatapua. ³⁰ Ehjepao piire ahpo taanao wa'achi chaaneriataipua. Ihjia nehjiariatapua: "Siimania." Nape wa'a cheekaio, kiisi simiriatapua. ³¹ Ehsoo no'o tuuyemitiao, ¿aatanakamerapu ihji ooka tatanaraa, kaawe noonoikamepua ahpo noonochio?

—Pahcha simiyamera, ki siimo tuusa simikamera —chaachapakapua i'isaeri pa'pamuratuamea.

Waikao Eesusia, chaanekapua pu'kao:

—Eemea pu'ka pahchachitia te'teriemepua, ki e'weka mochikamekapa te'pa kahtieme no'o Noonoo. Kiisi wehchi wichimeri ihji no'o chiiia: Rooma yawichiwichio ko'koparoamea, ooweru suwepori nokayamea tiame, i'kao ki Riosi ye'karichi muimeri enesoo, eemea epeche ki muimeripua. ³² Eemea Waani Paatorio, Riosi kaaweruma tuuyewari aamo masitemia eenarioio, kiisi pichikere eemea pu'kao, nape yooma Rooma kahtieme yawichiwichio koparoamea, suwepori tekipanamea tiame oowerua, pichikerepua pu'kao, Waani chiiiao; puuu koparoamea, suwepori tekipanamea tiame, pichikekamekapapua Waani chiiiao, ahpo ki kaawe nokaria cheriwejerarepua no'o Noonoo te'pa kahtiemeo. Nape eemea pu'ka no'o Noonoo cheriwetiame tetewikaio, kiisi sewina erapakame eemea kaawerumachio, Waani Paatori cheeria pichikekapua.

Panijuwari wa'achitarichi nayewatiame

(Marako 12:1-12; Ruuka 20:9-19)

³³ Eesusia kajusaapa pu'ka ooka tatanachi simiyame nayewakao, piirechi wa'achitari o'inekapua nayewakao. Puuu pu'ka wa'achitarichio cheekapua:

—Aata tijoea, panijuwari echariataipua. Echisaapua, ko'reteriataipua pu'kao, wa'a ikisaapa, satuneropuachi neteriataipua tiameo. Wa'a iintosaapua, kai waapisi weeriamene'nesori neteriataipua wa'a werika inatepuawichioopua yomachi ma'chiachi echitiachio.

'Wa'a ikisaopua tiameo, ti'tijoe tekipanameri takewariataipua. Yooma wa'a iintosaapua waikao, wahka simiriatapua mehka, seenu weeechi. ³⁴ I'ipaniachi asisooopua, aata uhjurariataipua waikao ooka ahpo seekaraeka kahtia, ne'nemichioopua pu'kao, kehkina ahpo yowiria i'ipatiameo. ³⁵ Nape eechi neesetoka toitiamea wepiriataipua pu'kao, piireo me'yariatapua, piirechi pehjo wa'api pasipuka kahsinariatapua mo'orao. ³⁶ Ehjepao teekoraa eenechi uhjurariatapua epeche weeka, nape pu'kaio, wa'achi yoorariatapua tiame.

³⁷ 'Neipaopua wa'asio, ahpo taana uhjurariataipua waikao: "Pu'kao no'o taanakopao yooremakoipua", e'raka. ³⁸ Nape ihji tekipanamea pu'ka taanarakopao pu'kao, ahpo chaachariatapua: "Ihji tijoea, taamo teeko taanarapua, ihjipua, yooma ahpo noonoo iinuekao, yooma ahjama itipimeria; meritaria pu'kao, teeme yooma ahjama itipipuwichioopua noonoo iinuekao." ³⁹ Wa'a erakosaapua, chapisa me'yariatapua pu'kao.

⁴⁰ Waikao Eesusia iinatukekapua pu'kao:

—Eemea i'ka noonowiriawichioo, ¿ihtana iintomio maaena eemea teekora enasaa, pu'ka tekipanameo?

⁴¹ Waikao aapoeo nehjiakapua Eesusio:

—Kiisi cheriwemapua pu'kao, tísia na'ara noonoikamekopa. Wa'a iintosaapa teekoraa, piirechi ajawamapua ahpo eechichio, ahsieme nehjame ahpo i'ipariaopua ahpo teekochio.

⁴² Waikao Eesusia chaanekapua pu'kao:

—¿Ki iyonakame eemea Ehkoriai Iyoteri chiiiao, eee chiiame?:

Puuu tehte ahjae karitaniame ki nakitiameo, epeche te'ta nateyame enepakamepua, te'ta kaari naawarachi yachaniamechitia.

I'ka wa'a tiame iintokamea apoe Paamirapua, wa'a tiachipa tísia peenia e'riame teemea pu'kao.

⁴³ Pukaepa aamo chaanenania aamoo, pu'ka no'o Noonoo aamo kiaretiaopua u'yepuame eemea, pu'ka ahpo chiiia ye'karichi simiyame masitepuameopua ti'tijoeo, ki kaawe noonowiriopua neesetokao. Pukaepa wahjachi ti'tijoeo kiameripua pu'kao, te'ta ka'karumara, kaawe taaketiamera ahpowichioo, pichiwa paparameopua apochio, te'ta iyorika mochitoame.

⁴⁴ Nape aata no'o Noonoo ahpo karitachi naawarachi yahcheria tehtechi motochikamea, pihtumeri puuuu. Puuu tehte aatachi wichisaa, piwiame pihtunamapua pu'kao.

⁴⁵ Puuu ne'neserosi pa'pamiratuamea, i'ka chiiia keepusaapua, nane'rieriapua Eesusio, ahpokamera nayewaka chiiio. ⁴⁶ Pukaepa chapimo o'rariaipua Eesusio, nape wa'atia toakapua majawiapa ti'tijoeo, pu'ka ti'tijoeo ooweruopua tiameo, Riosi nayewatura erakoamekopa Eesusio.

Nenewiwa pahkotawa wa'achitarichi nayewatiame

22 Eesusia eenechi wa'achitarichi nayewekao, chaanekapua pu'ka keepuameo:

²—Riosi ye'karia naatika tiamepua, aaata yawichi ahpo taana nenewiwawichio, pahkotakameka tiamepua.

³Ihja ahpo ta'pechi weweripateriao, yooma ti'tijoe ooweru tiameo, aaata ahpo paajutenariakamera paajutenureriataipua, nape paajutetiamea, kiisi aaata e'enareriataipua. ⁴Waikao wahjachi ahpo weweripateriapechi uhjurariatapua tiame, eenechi paajutemichiopua aaata wahjachi. I'kao chaanesa uhjurariatapua: "Chaanemitiapua ti'tijoeri paajutekao: No'o teekoa, kooame wasikame weerotiapua wa'asi. Wakasi wi'wiyame pasuriapu ko'isa, aamo paajutiapu, wa'a siimpaka ko'komichio, ahpo nenewiwa pahkotanachiopua." ⁵Nape puuu paajutetiamea tiameo, kiisi e'enariatapua aaataoi. Nape puuu ookapio, ahpo wasachi ne'nemia siimpariatapua; wahjachia ookapi, ahpo tehkiwachi uupariatapua ohso kaawe. ⁶Wahjachi pehja, yawichi uhjurario, chapisa wepika ko'yariatapua pu'kao. ⁷Waikao yawichia tisia nekakao, ahpo soontarowa uhjurariatapua waikao, pu'ka ti'tijoe ko'yameo, ko'imichiopua; wa'a ikisaopua yooma ko'isaopua wa'a mochirachio, kosinureriatapua pu'kao. ⁸Waikao yawichia, chaaneriatapua ahpo weweripateriao: "Yooma yoratiame iinuemenia iinuemeko nenewipuameopa, nape pu'ka ki e'nakameopua te'ta paajutetiaio, kiisi reesisekania pu'kao, no'o neewiwa pahkochi muimichio. ⁹Ohso kaawe eemea, ahkai poechiama ajapasikao, aaataoi paajutepuapua", cheeriatapu yawichia. ¹⁰Waikaopu yawichi weweripateriaa, wa'a noonowiriatapua waikao, yooma aaataoi paajuteriatapua waikao, ka'karuma ti'tijoeri ki ka'karumaoipua tiame. Waikao yooma aaata paajutetia e'enakamea, apoche puuu pochiriatapua nenewiwachio.

¹¹'Ehjepao Yawichia wa'a eenaka ne'nialio yoorekoo, aaata tijoechi ne'neka itipiriatapua, pu'kao ki nenewiniachi wakirataniame chuhchaka eenariopa.

¹²Pu'kao chaaneriatapua: "¿Achini ihsika pakikamua i'wasio, ki nenewiwachi enapaniame wakiraekai?" Nape puuu kihta nehjiaka ihchi itipiriatapua.

¹³Waikao yawichia chaaneriatapua wa'a neesetowao ko'kopuachio: "Purimitia pu'ka tijoeo sekachi tonochi tiame, wa'a ikisa ma'chi ipamitiapua pu'kaopu tukapachi ki ma'chiachi, wa'ao te'ta naarakoniachi; wa'ao tahpitika chaniwachi taameraopua ki'sukao." ¹⁴Riosi ye'karichi muimichio paajutetiamea, ki ookapipu, nape wa'a muimichio uutiaamea, paikapi wa'apipua, pipakame wakiraemeche.

Yawichiwichio koparoaniame iinatukewa

(Marako 12:13-17; Ruuka 20:20-26)

¹⁵Pa'pariseroa, neipa apochi utewaeme nayeweretia Eesusie, puuu pa'pariseroa Eesusi ahpo chapimia katewariapua. Puuu pa'pariseroa, itapiti iinatukemo o'rariaipua Eesusio, Eesusi nehjarichi chapinariapua pu'kao, ahjae wenejipuameopua. ¹⁶Wa'a chaachapasaapua ahpominakamera te'tiameopua, aaata ti'tijoe uhjurariapua Eerore yawichichi te'teriami ahjama, Eesusio chaanemichioopua:

—Masitari, nane'rena teemea aamoo tisia pichiwari chiiamekopua, pichiwa te'ta Riosichi simiyame taamo masitiamekopua aamoo, aaataopua napati wa'achitia tetewamekopua, ki aaata epeche werumaka tiame tetewika. ¹⁷Wa'a tiopua aamoo, taamo tuuyemitia-pua, ¿kaawe ohjoare nateteniaopua Rooma ohjoeme yawichiwichioopua, Seresa tewaniamepua?

¹⁸Nape Eesusia nane'riapa pu'ka erakoao, ahpo itapitichi wichijeraka chaachapopao, chaanekapua pu'kao:

—Wihkuame eemea. ¿Achinkai itapiti chairachi no'o wichtenare eemea? ¹⁹Ehsoo, no'o ki'yaopua piiripi toomi yawichi koparoa.

Eesusia u'yepatiaapa pu'kao ne'nesaa, ²⁰iinatukekapua pu'kao:

—¿Aatanajupu ihji toomichi kahtiame nanariraa, aatanapu teewaraapua tiame i'ka toomichi iyotetiame?

²¹Aapoeo chaachapakapua:

—Seresa yawichi —chaachapakapua.

Waikao Eesusia chaanekapua pu'kao:

—Wa'a teesoo pu'ka yawichio, ahpo kiajerakamera kiapuapua, toomikamera; Riosio ahpo kiajerakamera kiapuapua, iyoriwakamera.

²²Waikaopua Eesusio wa'a tiame inamukapaopua, tisia inatamekoopua, tahpitika erapakaopua, nonorakapua wa'asi.

Eenechi ahjaniamechi simiyame iinatukewa

(Marako 12:18-27; Ruuka 20:27-40)

²³Pu'ka taawechi wa'apioi, ookapi saruseo ti'tijoe wa'a e'enakaipua Eesusi ne'nemia, ki'tio tuuyamekapua eenechi ahjaniameo. Ihja i'ka iinatukekapua Eesusio chaachapaka:

²⁴—Masitari, ehkoriaami nuurarichio, Moisea cheeri-aipua: Aata tijoe pa'chira neewikai ki taanaeka mukisoo, wa'api poonira ahjama neewinuriamapua, pa'chi uupirao, ahpo tatanao ahpo pa'chi tatanarachitia enemichiopua. ²⁵Wee, aamo tuuyemane aachin teeriaopua aaatao i'wao taamo mochiwachio. Piie taaweo, oowisani ahpo poponiamea, pahcha simiyame pa'chiraa, neewisache wa'atia mukuriataipua ki tatanataka.

²⁶ Wa'achi ijikiriata pua wahjachi poponiraai, ahpo pa'chi uupira ahjama nenewikaméa, wa'atia ki tataná-taka yooma pipiripi wahjipariata pua, ahkasi yooma oowisanisi kajuka, kiisi tatanataka wahjipakao.

²⁷ Yooma i'ka wahjipasoo, oowitiameai mukuriatapua waikao. ²⁸ Wee, ihji oowitiamea, yooma pu'ka oowisanisi ahjama neewikame enesaa, ¿aatanakamerapu te'ta kuunaraa i'ka oowitiameo, i'ka oowisanisi ahpo ponnieme ahjama nenewikamea, pichiwa enesoo eenechi ahjapuameo?

²⁹ Waikao Eesusia nehjiakapua:

—Eemea sewina chaachapanipua, kiisi machiyapa eemea Ehkoriaami Iyoterichi chiiiao, ki machiyapa tiameo, Riosi utewarario. ³⁰ ¿Ki nane'riamekosaa i eemea wahjipakameo, eenechi ahjarichio, kiteremerikopua nenewiniameo? Wa'a eenechi ahjatiachio, ti'tijoea oowerua tiame, Riosi ku'kuira tewekachi ohjoemeka te'teremeripua. ³¹ Nape pu'ka eenechi ahjaniamechi naewaniachio, ¿ki iyonakamekosa eemea pu'ka Ehkoriaami Iyoteri chiiiao? Riosia eee cheeriaipua: ³² “Nee puuu Apoea, Aurani Riosiwaraa, Ihsa Riosiwaraa tiame, Aakowopua tiame Riosiwaraa wa'achi.” Riosio pu'ka Riosiwarako tuuyoiopua pehjiio, wahjipakame eneriaipua wa'asio. Riosia wa'a cheekao, simi tiameko tuukamepua ahjaniameo, nape ki weeechi weerewa weerewaeka. Wa'a teeresoo ki aamo chaachapachitia tiame puuuu, wahjipatioo ki eenechi ahjaniameko tuuyao.

³³ Wa'a tiame inamukapa yooma wa'a napawikamea, ma'chiame chiiopua Eesusio, tísia peenia tiame chiiopao, ki teesa pu'sereka inamukapa waikao.

Moise kiaretia nuuraria, aachin tiamerakopu te'ta nateyameraa
(Marako 12:28-34)

³⁴ Waikao parisero ti'tijoea nane'riapa saruseo ti'tijoeo, newitoriopua Eesusio, ahpo poanapuka teesa, kateweriapua ihtanachi chapipuameopua Eesusio.

³⁵ Wa'a ahpo katewesaapua, aaata te'ta peeniamera Moise nuurari, uhjuriapua waikao Eesusi iinatukemichioo:

³⁶ —Masitari, yooma puuu Moise Riosie kiaretiaa nuurari, ¿aachin tiamerajuarepu epeche nateyameraa?

³⁷ Eesusia nehjiakapua pu'kao:

—Epeche nateyameraa, ihjipua: “Aamo Paamira Riosio, yomatiame aamo iikae nakipuapua, yomatiame aamo e'rae iikachi, yomatiame aamo inatarie.” ³⁸ Puu upua epeche nateyameraa, te'ta weruma te'terepuamea. ³⁹ Ookachi simiyamea nuurari, ihjipua tiameo: “Aamo piirechiopua, aamo wa'apichitia nakipuapua tiame.” ⁴⁰ Yooma Riosi nuuraria Moiseo, ahpo naewaturachio pua tiameo, ihji ooka nuurari nokipua ahsepari teereniamepua yorapuameo.

¿Aatanachi machenakamepu Riosie Weratiame?

(Marako 12:35-37; Ruuka 20:41-44)

⁴¹ Pu'ka nehjiasapa, iiweta wa'a mochikopua pehjiio, iinatukekapua pariseroo:

⁴² —¿Ihtana erakoame eemea, Riosie Weratiameo? ¿Aatana ojochiwarachi eenameko maaena eemea pu'kao?

Waikao pa'pariseroa nehjiakapua:

—Raawitaru —chaachapakapua.

⁴³ Waikao Eesusia chaanekapua:

—Wa'a teesoo, ¿aatia tiichipa Raawitaruai ahpo Paamira teewarepua Riosie Weratiameo, Riosie ahpo iyoteteniaio? Ehkoriaami Raawitarua ahpo Iyoterichio, eee cheerepua:

⁴⁴ Te'ta no'o Paamiraa, chaanekapua no'o Paamira Weratiameo:

“No'o ahjamina yasipamitia muuuu, ahkasi no'oo, yooma aamo seepurawao, aamo taratere toapachisi.”

⁴⁵ Wa'a cheekame enesoo Raawitaruo ehkoriaamio, ¿achini teeka Raawichi eename enetapu Riosie Weratiamea, Raawitaru wa'apioi ahpo Paamira tee-wakamekoopua pu'kao?

⁴⁶ I'ka wa'a chiiia Eesusio, aaataai pa'pamuratuame wa'a keepuamea, ka'chi iika nehjiame erakokapua. Waika taaweche o'inia wa'anao, aaataai ki iinatukeme erakoapua Eesusio.

Eesusia ki kaawe nokayo tuunapua pa'pariseroo

(Marako 12:38-40; Ruuka 11:37-54; 20:45-47)

23 Neipa i'kao Eesusia chaanekapua ahpo masitia ti'tijoeoriopua, taamo ahpo masiteraopua tiame:

² —Iyoteri ti'tijoea, parisero ti'tijoea tiame, Moisetaru nuurari neesetora enepakamepua. ³ Wa'a iikamekopa pu'kao, pu'kakamera e'weka mochitopua, Moisetaru nuurarichi simiyame nokisika, nape kihta aampachi na'roetiameo nokisipuapua, pu'ka ahpo na'roeriopua, pu'ka aapoe ahpo na'roeriaopua, aapoe wa'apioi ki ajasepa yorakao. ⁴ Tahpitika pehtiame tiamekoopua yorajerawa, aaataoi ki chewame tiameopua yorakao; Aapoe sutueoi ki ihchepame erakoamekopua puka-

chio yorapuaichio, tísia pehtiamekopaopua pu'kao yorapua. ⁵ Yooma ihji i'ka yooraa, ahpokamera kaawe tetewipuawichio nokayamepua, weeweruma iyotetiame Ehkoriaami Iyoteri e'wewa chiiia, kutachi chuhchaka ohjowa pu'seriamepua, ramakachi tiame. Ihjia tiameo, ahpo wisasoriwa suuwerachio, itapiti peenia tiame chucheraeme ohjoamepua. ⁶ Pahkochi koi'rachioi epeche kaaweruma yasirachi mochinariamepua puuuu, napawikarichioi tiame epeche peenia yoratiamechi momochinariamepua tiame. ⁷ Ihjia wahka ah-

po natepaniachioi poowechio, kaawe ahpo yooreka teepotajeramepua masitari teewaka.

⁸ Nape eemea te'ta yoorekao, aataoi ki masitari tewapuapua, yooma eemea Riosichikamera aamo poniemekapaopua, te'ta pichiware Masitari iinuemekapa, piiripi wa'api, Riosie Weratiame Eesusi. ⁹ Ka'te aawataoi aamo noono teewamitiapua eemea i'ka weechi mochikameo, te'ta iyoriwa yoorekaopua; te'ta aamo Noonoa, te'ta te'pa kahtiamerapua tewekachi, káii waapisi te'pa. ¹⁰ Eemea aawataoi ki aamo ne'netosiamewapuapua, i'ka weechi mochikameo, neechekopua Riosie Weratiamea, aamo ne'netosiamewapuapua aachin teeka aamo teetomiachio. ¹¹ Amochio eemea, epeche weruma tiameraa amochio, apoe inisiame enemeripua itapiti aamo yorakewao. ¹² Puuu ahpo wa'api werumatamea, yooma tesiwa erapatepuamekaitepua; nape ki ahpo weruma uuyameraa, puuukamera werumatapuaitepua.

¹³ ¡Ai eeme iyoteri ti'tijoea, parisero ti'tijoeopua tiame, kiisi ahjachi kaawe simiyamechi chaachapamepua! Eemea wa'a chaachapakao, aamo wa'api yeetepamepua Riosi ye'karichi muipua. Eemea ki muinarepua muiyao, nape kiisioi ki toinariamepua eemea aamo piirechio, Riosi ye'karichi muimichio.

¹⁴ ¡Ai eeme iyoteri ti'tijoea, parisero ti'tijoeapua tiame, kiisioi aamo inata chaachapame eemea! Eemea, ooweru kukunara kariwara u'yamepua. Eemea tiameo, ti'tijoeo kaawe aamo tetewipuwichio, ki e'nekuma ni'ochame eemea. Eemea wa'a aamo nokariawichio, tísia kokosa yorapua eemea Riosieo.

¹⁵ ¡Ai eeme iyoteri ti'tijoea parisero ti'tijoea tiame, ki kaaweruma inatameai chaachapame eemea! Ahkaoi ohjopamepua weechiamio pa'wechiopua tiame, ahpo na'naritomeri i'yakaopua amochitia nokayame enepámichio. Wa'a nokaka eemea aamo te'ta kokosa aiwapuame epechetame eemea.

¹⁶ ¡Ai eeme! ¡Ki mamachiriameai eemea, aata piirechi ki ma'chiriame neesetoka panitonariame eemea! Eemea chaachapamepua aatao: "Aata tiopae pichiware ahpo iintomia, kihta nateyo tuuyame eemea; nape tiopachi maaniamee o'ro ahpo pichiwatasoo, tísia nateyameko tuuyame eemea." ¹⁷ ¡Kiisi ijinatame eemea! ¡Kiisikoi mamachiriame eemea! ¿Ki tiopachi upatiamekapapu o'roa, epeche nateyame enepakamepu? ¹⁸ Eemea tiameo, chaachapamepua: "Riosi tepawetiamechi natewataka iintomo tuuniamea, ki nateyameko tuuna eemea; nape wa'a oowewa towatiamechi aata ahpo iintomo tuuya pichiwatasoo, nateyameko tuuyame eemea." ¹⁹ ¡Kiisi mamachiriame! ¿Ihtanakamera epeche nateyamera maaena eemea, Riosi tepawetiachi toatiamera oowewari, naatikosaoi, Riosi tepawekamera? ¿Ki puuu oowewaria epeche nateyamepua, Riosi tepawechi toa-

tiamekapa? ²⁰ Riosi tepawetiae ahpo iintomo natewatamea, ki Riosi tepawetiachiche nayewaka chiiatepua. Yooma wa'a maaniame to'wetiamewachi ahpo natewatai chiiamepua. ²¹ Puuu Riosi tiopachi ahpo nateyataka ahpo iintomochamea, ki tiopachiche ahpo natewataka chiiatepua, Riosie ahpo natewatai chiiamepua, Riosiai wa'a yooremina kahtiamekopua tiopachio. ²² Tewekachi ahpo natewataka itapiti iintomo tuuyamea, Riosi yasirachi ahpo natewatai chiiamepua tiameo, wa'a ikisaopua tiame, wa'a Riosi yasirachi kahtiamewopua tiame, Apoe Riosichi.

²³ ¡Ai eeme iyoteri ti'tijoea, parisero ti'tijoea tiame, kiisi aamo erakoa chaachapame eemea! Eemea oosa marikio, piiripi poanatakiamewai, Riosiwichio, yooma itapiti echitiame pahchiraopua, meenta pahchirachio, aanisioipua pahchiraoui, koomino pahchiraioipua tiameo, ki e'waka mochitoame eemea epeche nateyameopua Riosi nuurario, i'ka te'ta kaaweruma masiteniamewachio: tísia kaaweruma eneniame ahpo wahjachiopua, tesiwewa e'reniame aata, te'ta Riosi nuurari iyoriwa yasitoniame. I'kakamera yooraka mochimete eemea aamo wahjawichio, kiisi wahjiame teewetoka. ²⁴ ¡Eemea ki mamachiriameai, aata neesetonariame eemea! Eemea ti'tijoeo, ihta nu'uti ki kaawe tiamekoi tísia teripo chaachapamepua; nape eemea wa'a chaachapao, epeche ki nu'uti ki kaawe nokayame eemea, Riosiwichio.

²⁵ ¡Ai eeme iyoteri ti'tijoea, parisero ti'tijoea tiame, ki ahpo masitia nokayame! Eemea pehori tísia ohchorewaemeka te'tiamewapua. Aampache aamo papakoame eemea, nape aamo yooreminao tísia ohchorewaeme itipitekaopua, aamo ki kaawe nokaka ichikorio, eemea tiameo, aamo chowichio tahpitika erakoamepua yooma ihta itapitichio. ²⁶ Eeme pa'parisero, kiisi mamachiriame ti'tijoe: aamo yooreminakamera papakopua pahchao, wa'atiao ma'chio papakotiame itipimawapua. Wa'a tiame papakotiame enesaa eemea, yooma aamo yoorai ka'karuma enemapua waikao.

²⁷ ¡Ai eeme iyoteri ti'tijoe, parisero ti'tijoe tiame, sewina erakoi chaachapame eemea ki kaawerumachi! Eeme wahjipame toaniachika te'tiame eemea aamo yooreminao, ma'chio peenia yooraka tosawetiame, nape yooreminao, tahpitika tiamekaitepua pikameo, oowera tisiwa eiwepua tiame. ²⁸ Wa'a te'tiamekai yooreminao, ma'chio ka'karumaka te'tiamepua, nape aamo yooreminao pochikame kahtiaipua aamo wihkuariao, aamo na'ararioipua tiame.

²⁹ ¡Ai eeme iyoteri ti'tijoea, parisero ti'tijoeapua tiame, kiisi kaaweruma erakoi wa'a chaachapame eemea! Eeme wahjipame wetemajira wejayamepua, aata Riosi nayewatuame meritioopua, kaawe erakoamekapa. Wa'a te'tiameai eemea, tesiwa yoraretupua me'yakao chaachapamepua chaachapao,

nape amochio ki wa'a erakoamekai. ³⁰ Ahkasioi eemea, chaachapamepua tiameo: "Teeme ehkoriaami mochiriame enesaa, ki ku'imii teemea pu'ka Riosi nayewatura ko'yakao, pu'ka eerara wi'sutekao." ³¹ Nape wa'a chaachapaio eemea, pu'ka noonowiria Riosi ehkoriaami nayewatura ko'yakame, pu'ka ojochiwarasisikameko tuuyamepua. ³² Ki wa'achikosa nokayame eemeai, ehpiámikosaoi!

³³ Eeme siinowi iikamepua! ;Sayawe ti'tijoe! ¿Aamo newipamio maayame eemea Riosi aamo kokosamichio, ki teesa tiame aiwapuameo? ³⁴ Pukaepa amochi uhjuremania, te'ta Riosichi simiyame nayewatura, te'ta ma'machiyamera masitekao, te'ta pepeneka ye'kamera, aamoo Riosichi oowe erapatemichiopua. Nape eemea pu'kaoio, ko'imerapua tiame ookapio; wahjachi pu'kaopua tiameo, kurusichi chuhchaka ko'imerapua; epeche wahjachiopua pu'kao tiame, aamo napawikarichiamio, wepika kokosa aiwatemerimeemea, yomachi mochiwachiami wa'achi nokimeripua naanaritoka. ³⁵ Yooma pu'ka aamo ehkoriaami ki kaawe noonowiriawichioo, yooma aamo ki kaawe noonowiriawchioopua tiameo, te'ta kokosari iintomeri Riosia amochio. Yooma eemea Riosie kokosapuamepua, Riosi na'nayewatura ko'yakamekapa, ehkoriaami Aaweri taawechisi o'iniaopua, ahkasi Sakaria Werekia taanara taawechisi, pu'kao eemea, naasipa Riosi iyoriwachi Riosi tepawetiachi ihsoiopua. ³⁶ Neeea i'ka kokosari Riosi iintomerio, ki nu'uti pichiwa chiiamenia, kiisi wa'atia itipimeripua kii iintokao, yooma aamo ki kaawe nokayamechiopua.

Eesusia Eerusareniwichio nanaranipua

(Ruuka 13:34-35)

³⁷ Ai muuu Eerusareni! ;Muuu Riosi na'nayewaturao papaka ko'yakamea, aamokamera no'o uhjurekoipua, Riosi te'ta ka'karuma nayewaturaopua! ;Kehkinasa aamo na'poanarekame neeea aamo tatanao, nu'nunti pipilochitia no'o masatere koominarekaopua, aaata totori yeeyera ahpo tatana koominariachitia! Nape muuu Eerusarenia ohsotia aamo wa'inekamepua. ³⁸ Pukaepa wa'a te'terekamekapa eemea, aamo te'ta iyoriachi tiopaa, ooruchi itipimeripua. ³⁹ Aamo chaaniamenia tiameo, ki no'o tetewipuamekopua, ahkasi taawechi chaachapaniachio: "iNee, Riosi te'ta taamo Paamira Tijoetukamea, kaawechupena tamochi eename puuupa!"

Eesusi Eerusareni tiopao ru'mimio tuuria

(Marako 13:1-2; Ruuka 21:5-6)

24 Eesusi Eerusareni tiopachi machedaso nonorka nokisiniopua, teeme Eesusi masitewaraa tísia peenia tiame peeniatewetiame tetewapa tiopa ka'kariwarao, chaachapasiai teemea:

—iNéee! ;Ne'neo achini yooraka tísia peeniatewetiamepu tiopaa!

² Nape Eesusia poanachi sewina tiame e'rapao, chaanekapua taamoo:

—Wa'a tiame tiiao ihjia, nape ihji wa'a tiame aamo tetewaa ehpe, meeriamahkaopua taawechio, kiisi raampata itipimiitepua tehte to'weraa. Yooma pihtuame itipimiitepua ru'mikao.

I'ka wehjoari kajuyachi naaniatiwa

(Marako 13:3-23; Ruuka 21:7-24; 17:22-24)

³ Wa'a muuwarichi puuyasaapua, Oorio roomosate e'enatiapua waikao. Teeme masiteraa wa'a yasipasoopua Eesusio, naaepaka iinatukekapua, piineri kah-tioio:

—Paamiraa, wiitu i'isaeri tiopachi taamo cheeriao, ¿achinitio wa'a ikimeri puuuu? ¿Ihtana enetapua naania teerewaa, i'ka wehjoari kajuyachi aamo eenechi enamiachiopua?

⁴ Taamoo nehjiakapu Eesusia:

—Waika taawechiami mochikamea, yooma noochi paparakamea amochitia, tísia kaawe ahpo inatemetepua, ki aawata ahpo wisikuemichiopua. ⁵ Waika taawechiamio ki ookapi e'enamerikopua: "Neeepua Apoe Riosie Weratiame", chaachapame. Wa'a chaachapakao puuuu, ki ookapi ti'tijoei wihkuemeripua, ti'tijoe, ooweru tiame. ⁶ Waika taawechiamiopua tiameo, ki nu'uti nasiwaniame inamupuamepua ahkai. Nape wa'a teetoiopua pehjio, ki te'ta majapuamepua pehjio, ki te'ta kajuyachipuapua pehjio. ⁷ Piiripi ti'tijoeturia piirechi ti'tijoeturichi nasiwari mehtameripua. Piiripi yawichituwachi, piirechi yawichituniamечи nasiwasimeripua, ahpo soontarowae. Waika taawechiamio tísia toorewi aiwapuamepua, waikamio ihji wehjoari weechiamioi tiame, ahkai ki muenati noonomeripua. ⁸ Nape yooma i'ka ikiyoiopua pehjio, pukeri o'icharichi enemapua tísia iinya tiame aiwapuachio, ki teesa kokosa tiame aiwapuachio.

⁹ Waika taawechiamio amochitia noochi paparakameopua, tísia nekamuchepuame puuuu, yomatiame i'ka wehjoarichi mochikameeopua; pu'kaopua chapisaoi tísia na'ara kokosa yorapuamepua, ahkasioi merinarekaopua. ¹⁰ Wa'a yoraniapa puuu noochi paparamea, ki ookapi noochi paparamea toimeripua, ahpo noochi paparao. Waikaopua, noochi paparame nekamuchiamekapaopua, ki ookapi noriwi wenejimapua pu'kao. ¹¹ Waika taawechiamiopua tiameo, ki ookapi Riosi nayewatuame puuyamapua, kiisi pichiwa chaachapame Riosi pichiwarirao, puuuu wa'a chaachapakao wihkuekao, ki ookapi ti'tijoe ooweru tiameo, sewina erapatemapua. ¹² Pu'ka taawechiamioi, tísia muuweemapua tiameo, na'ara nokayameai, ahpo piirechi kaawe e'riameai, wekamapua ahpo piirechi kaawe e'riao. ¹³ Nape noochi wa'api teetokamea pa-

parakao, kiisi sewina erapaka ahkasi kajuyachio, newipatepuamepua no'o Noono Riosieo. ¹⁴ Ihji kaaweruma tuuyewari Riosi ye'karichi simiyamea, yomachi wehjoarichi tuuwitopuamepua, ke'chu wa'a ikiniioipua, yomatiame i'ka wehjoarichi, nane'reka mochitopuamichiopua; waika enemeri, i'ka wehjoari kajuyachiopua wa'asio.

¹⁵ 'Ehkoriami Riosi nayewatura Raanieriai, itapiti eee tuuwame cheeriaipua iyotekao, wahka ihtorichio, itapiti tísia iinya tiame werapuamekopua Riosi te'ta iyoriwachiopua, tiopachio. (Aaata i'ka iyoteri iyonamea, Raanieri cheereria pu'ka iinya tiamechi simiyame iyotekao, ahkasi ikisopa nane'remapua pehjiio, ihtanakoopua pu'ka iinya tiame ahpo iyonariao.) ¹⁶ Waika wa'a tiame ikiyopaopua, pu'ka te'ta iinya tiame te'ta Riosi iyoriwachi yachatiame naaniatiwariaopua, Uurea mochikamea ti'tijoeria, tísia majaka kaawichiami ujumeripapua waikao. ¹⁷ Te'pa karijampa ihsiamea, ka'te tekimitiapua itapiti ma'chipamiaopua ahpo petechio, ohso kaawe wa'atia toisa ujumameripua. ¹⁸ Ahpo wasawachi nokayameai tekipanakao, ki ahpo ta'pechio e'enametioi teeremeripua, ahpo wisasoriwaoi ma'chipamiaopua. ¹⁹ ¡Ooweru petetiamea, kohja chiitiamea tiame pehjiio, tísia tesiwa te'teremeripua waika taawechemio! ²⁰ Pu'ka taawechemio, yomatiame ti'tijoeri mochikamea, Riosichi itaka mochimeteopua, ki tuuroi enemichiopua pu'ka kajuyachi taawechemi ikiniioipua, resipuniame taawechemioipua. ²¹ Waika taawechemi aiwaniamio, ki teesa kokosa tiame aiwaniameteeremerikopua, ihta taawechemioi naayachisi o'iniaio, ka'chitia aiwatiamechitiaopua, neipamioipua ki iintumeriopua wa'a ikiniameopua aiwario. ²² Pu'ka aiwari ki ku'we teewetesoopua Riosio, ki aawata newimeriaipua, nape Riosia pu'ka aiwario, ahpo uuriachi ti'tijoerio, ki tehpe teewetemeripua pu'kao, yooma ahpo uuriaio, apochi newipateka.

²³ 'Pukaepa wahka ihtoriachi ahjaka mochitoameopua, aamo chaaniamenia, aaata wa'amahka enasoo aamo chaanekao: ¡"Nee, i'wa kahti Riosie Weratiamea"! ¡"Waamiami ihtonapua"! aamo chaanesooiopua, ka'te pichikemitiamua pu'kao, wa'a chaachapoiio. ²⁴ Aamo mochikachio e'enamitepua aaata ki pichiwa chaachapame, Riosie Weratiame ahpo teewaka. E'enamitepua tiame, wisikuaka Riosi nayewatura ahpo teewaka, ki nu'unti peenia ihsiwa nokimeripua tiame, ahkasi Riosi uuriaoi wisikuemeripua. ²⁵ I'ka aamo tuuyamenia, kaawe aamo neesetoka mochitomichiopua pukachio, ke'chu enapoiopua pu'kao, ²⁶ aaata aamo chaanesoo: "Nee, Riosie Weratiamea, waami ihsiamepua ki tijoeekachi", ka'te siimpamitiapua wa'ao; seenekachiooio aamo chaanesoopua aaatao: "Nee, waami kahtipua yooremina", ka'te pichikemitiamua pu'kaoi. ²⁷ Ka'te pichikemitia pu'kao, no'o enameria yomatiame ma'chiameteeweche tetewiniame enam-

eripua, kuhjipari tahjepakamechitia, cherayachisi o'iniaio ahkasi ariyachisi. ²⁸ Yooma pu'ka wa'a tiame ikiwame no'o aamo chaaneriachitia teetooopua, kihta toiyame enemapua wa'asio, no'o enameriopua wa'asiopua, oonori ruhjiame tetewapachitia eemea, wa'a po'ipu mukukamea erakopapua.

Tijoe Tijoe tukame eenechi enameri

(Marako 13:24-37; Ruuka 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ 'Waika taawechemio, neipa te'ta tísia aiwari u'-matosoopua, ikanati taa tukapasipamapua, meecheai choipameripua ahpo mechatajenaio, so'poriai ruhjimeripua waikao tewekachi o'iniaio; ahkasi tewekachi ohjoeme nanaarame utewariraai, chachapia noonoiapua majaka. ³⁰ Waikao te'pa tewekachio, no'o Tijoe Tijoe tukame enameriopua wa'asi, tísia naaniteremeripua, tahpitika tiame. Waikao yomatiame weeechi ti'tijoeturi ki Riosichi paparakamea, naarakomapua chaachapakao: "¡Ai teemea, kiisiki ahjameripua!", chaachapaka, no'o Tijoe Tijoe tukameo ki nu'uti utewario tajitoame, toomarichi weritoka no'o tekioio. ³¹ Waikao weeechi tekisaapania, no'o ku'iwari ki ku'ita chiiame kusutenuramania ahpo turupucharario, yomachi weeechi inamumichiopua, ahpoo yooma na'poapuamekoopua noochi upapuachiopua, yooma te'ta noochi paparakameopua, pu'kao yooma no'owichio uuriaopua, yomatiame i'ka wehjoarichi naomina ohjoemeopua.

³² 'Pahtemitia eemea, i'ka wauri echiwamechi simiyamechi nayewaniame, wa'achitarichio: Eemea i'ka wauri uuyoiopua sawatakao, nane'rema eemea amori asiamekopapua paamunio. ³³ Wa'achitia teeka no'o enamiachi taawechemio, yooma i'ka no'o cheeria tetewapa ikiwameo, nane'remapua no'o Tijoe Tijoe tukameo, tísia waapi ihtoamekopua wa'asi, ahpo petechi pakiwachi weeriamechitakopua wa'asi.

³⁴ Yooma ihji no'o aamo chaaneria ikipuameo, ikikache itipimapua, ke'chu wahjipoi i'ka no'o cheeria tetewikameopua, waika taawechemio. ³⁵ Tewekaa weeechi tiame kiterepamapua, nape yomatiame ihji no'o aamo chaaneriaa, kiisi wa'atia itipimeripua, kiisi ikikao.

³⁶ I'ka wa'a tiame ikimeriopua keenakoo, aawataai ki nane'riamepua pu'kao, ihta taawechemio ikipuameo, tewekachi ohjoemeai Riosi ku'iwari, kiisi nane'riamepua, neeeai tijoechitia nane'rewao, apoeche nane'riamepua pu'kao, te'pa tewekachi kahtiameteche no'o Noono.

³⁷ 'Ehkoriami Nooe taawechemichitia ikitiameka teeremeri no'o eenariwaa. ³⁸ Ke'chu i'ka weeechi si'riwa neeroiopua, natakeka mochitoriaipua tiameo, pu'ka taawechemi itapiti ta'iria pahkotaka, nenewiwa ta'iria pahkotaka tiame, ahkasi ehkoriami Nooeo, tisiwá ki nu'uti pawekakerachi pakiriochisi. ³⁹ Senawato

yu'ki wawasora eenakaopua, yooma si'ripurepua. Wa'achitia no'o enamio taawechiopua, wa'achitia senawato enameripua; wa'a teeka enameri neeea, neee Tijoe Tijoetukamea. ⁴⁰ Pu'ka taawechio, ooka nokayachio, piiripi wa'api apechunapuamepua.

⁴¹ Ooka ooweru nokayamea tusuka, piiripi apechunapuamepua, toaka piireo.

⁴² Pukaepa ki nane'riapa achinitio no'o enam-erikopapua, no'o aamo Paamiraopua, ka'te kochika mochtomitia eemea no'o enamiao. ⁴³ Eemea inataka keepusaomua i'kao: Aaata kariwaemeraa, nane'riame enesaa ahpo ichikopuao, ki kochika yasimii puua, te'ta taawechi ahpo ichikuepuachiopua. ⁴⁴ Pukaepa eemea ka'te kochika mochtomitiapua, i'ka no'o Tijoe Tijoetukame eenioopua, neeea, senawato enam-erikaitenia.

Kaaweruma seekaerewa, ki kaaweruma seekaerewa tiame

(Ruuka 12:41-48)

⁴⁵ Wa'a cheesaapua Eesusia, eee taamo chaanekapua:

—¿Aatanakamera ohjoare te'ta kaaweruma seekaerewaa? Kaaweruma seekaerewaa ihjipua: aaata teekora e toitiame ahpo ta'pechi neesetomichio, kaawe koi'teka yasitokamepua ahpo teeko ta'pechio, yooma kaawe yooraka yasitokameopua, ahpo teeko weweripateriao ahpo ta'pechi, ahkasi ahpo teeko eenachisi. ⁴⁶ Waikaopua, ihji Teekora eenechi eenasaapa, tísia kaawe yoramapua pu'kao, ahpo ta'pechio tísia kaawe neesetoka yasitorioopua pu'kao. ⁴⁷ Puua teekora, kaawe neesetokame enesoopua ahpo ta'pechio, ¿ki epeche tiame tehki kiatarepua neesetomichio, ahkasioi yooma ahpo iinuwachiopua? ⁴⁸ Nape pu'ka neesetoame ahpo toariao, na'ara iintokame enesoopua ahpo ta'pechio, ⁴⁹ wepikame enesoopua ahpo ta'pechi weweripakameo, oowera yasaka koaka nawajikame enesoopua, ⁵⁰ teekora senawato enesaa, tísia kokosa yoramapua pu'kao. ⁵¹ Wa'achi yorameri Riosiai aaatao, ki ahpo chiia e'waka yasitosoo. Poanatapua pu'kao, ki ahpo chokichi yasitomichio pu'kao, tísia aiwaniachi ipamapua pu'kao, ki teesa naarakoniachi, tahpitika cheeniachi taameraopua ki'supakaopua, tísia aiwakao.

Oosa mariki kutewe wa'achitaka nayewaniame

25 Waikao Eesusia, pu'ka ooka seekaerewachi simiyame wa'achitari naewaka kajusaapua, oosa mariki kutewechi simiyame, wa'achitarichi o'inekapua taamo naewekao, eee cheekao:

—Nee, no'o Noono tewekachi kahtiame ye'karichi muimeria, kaawe ahpo katewetiam e mochtomeripua no'o eenachisi puuyekao, aaata nenewiwachi

noonowitiachitia. No'o keepumitiao i'ka wa'achitarichi no'o chanimiao, i'ka eee tiameo: Piie taawechio, oosa mariki kutewe eneriataipua, muuwaeme napawiriachi nenewipuachio. Wa'a nenewiwachio puua oosa mariki kutewea, neewimeri natepamerikataipua tahjetokao.

² Puua oosa mariki kutewea mariki puua, ki ne'niame eneriataipua ahpo ikitario, nape mariki puua oosa mariki kutewea, kaawe ijinatame eneriataipua ahpo ikitario. ³ Ihji mariki ki ahpo a'chi ikimia inatakamea, ki soparame i'toriataipua aasieteo, ahpo tahjewa to'emiao. ⁴ Nape piire mariki kutewe ki kochika te'terekamea ahpo tahjetomiao, u'matoame soparame i'toriatapua ahpo ahjae tahjemia aasieterao. ⁵ Nape wa'a neewimeri puuyeka mochinio, tehpe eenepakopa neewimerio, kokochipariatapua ki anachapakapa kochirewao. ⁶ Nape naasipa tukaoopua, sisinapuretiatapua tahjera tahjemichio, eee cheeka: “¡Née, wa'a ihtona neewimeri! ¡Tahjetoka natepasaaa!” ⁷ Waikaopu yooma puua kutewea, mochtiritatapua waikao yooma ahpo tahjetomia tajanatemia. ⁸ Nape puua mariki kutewe ki ahpo ikimia inatakamea, yooma soopasaapua ahpo tahjetoa aasieterao, chaachariatapua ahpo wahjachi mariki kuteweo, ahpo ikipua inatakameopua: “Eemea, taamo rewemita ku'witaoi aasiete, amori choipatiameka teeme taamo tahjetoao, wakipamekapua wa'asi aasietera.” ⁹ Nape puua kutewe aasiete i'toamea pehji, chaachariatapua pu'kao: “Ka'i, ki aamo kiama teemea. Aamo kiasaa teemea, ki ijinueka itipimeri teemeai. Tarimitia eemea ohso kaawe.” ¹⁰ Nape pu'ka kutewe aasiete tarimia siimparioopua, puua kutewe ahsepari aasiete i'tokamea, ahjama muiriatapua neewimiachio, pahkochi. Pu'ka ahjama muisoopua neewimeria, yeetepariatapua muirachio. ¹¹ Puua kutewe aasiete tarimia siimpakame e'enasapa, chaachapaka sisinamuriataipua muirachio: “¡Taamo paamiraaa, taamo wahjonesaaa, muinariame teemeee!” ¹² Nape apoe neewimeria nehjariatapua pu'kao: “¡Ka'i eemea! ¡Kiisi aamo machiyamenia aamoo!”

¹³ Eesusia kajusaapa i'ka wa'achitarichi naewakao, taamo chaanekapua ahpo masitewao:

—Pukaepa eemea kaawe aamo neesetopuapua, no'o enamiachi taawechioopua, no'oo senawato enamerikopua.

Teekora tomiwara wa'achitarichi nayewatiame

¹⁴ Pu'ka oosa mariki kutewe noonowiria nayewasaopua, teekora iintoria ahpo tomiwae, wa'achitarichi taamo nayewekapua eee cheeka:

—No'o enamiaa i'ka wa'achitarichitia teeremeripua. Piie taawe aaata teekora, aaata ahpo tekipanatia ah-

po toomi tekipanamichio toowesa simiriataipua wahka, seenu weeechi.

¹⁵ Piiripi pu'ka toomi tekipanamerio, mariki miiri apoche o'ro toomi ki'yariataipua. Piireopua pu'kao, ooka miiri. Piirechi pehjiopua tiameo, piire miiri toomi tooweriatapua pu'kao. Ihji toomi kiatiamea, yoomahka tekipanaka muuepumichio eneriataipua, ahkasi ahpo ye'kachisiopua pipiripio. ¹⁶ Waikaopu mariki miiri apoche o'ro toomi kiatiamea, oosa mariki miiri iintapariatapua pu'kao, tekipanakao. ¹⁷ Puuu ooka miiri apoche o'ro kiatiamea, naao miiri iintapariatapua pu'ka toomio, wa'achitia ooka miiri yowiteriatapua ahpo teekoo. ¹⁸ Nape piie miiri apoche o'ro toomi kiatiamea, kihta muuwepuriatapua, oowera wa'amiahka majisa yasariatapua pu'ka toomio.

¹⁹ Tehpe neipamio teekora enasaapa, ne'neriatapua i'ka noonowiriaopua ahpo toomiwaeo, kehkisa ahpo yowika machenariaopua ahpo toomiwaeo. ²⁰ Waikao mariki miiri toetiamea, pahcha naaepakaopua ahpo teekoo, chaaneriataipua pu'kao: "Íya, i'wa maani aamo toomiwaa mariki miiri, i'wachi maaniamepua tiameo, mariki miiri toomi no'o yowiteria tekipanakao."

²¹ Waikao apoe teekoraa chaaneriataipua pu'kao: "Kaawe iintokame muuuu no'o tekipanakiaa, kaawechupena aamochi oowe e'rere neeea. Kaawe tekipanatekamemua no'o toomiwao, wa'a aamo iintoriawichionia, epeche weruma aamo kiamania tehkio. Kaawe e'ramitia muuuu noochio, wa'achi erameri neeeai amochio." ²² Ehjepa neipao, wa'achi eenariatapu ahpo teekoe ooka miiri toetiamekai toomi. Puuuu wa'achi eenakaopua chaaneriataipua ahpo teekoo: "Paamira, i'wa maani ooka miiri toomi, aamoo no'o tooria tekipanamichioo. I'wachi maanipua tiame ooka miiri, aamo toomiwae yowiteria tekipanakao."

²³ Pu'kao teekoraa chaaneriataipua: "Tísia kaawe iintokamemua tiameo, kaawechupena kaawe iintorenia aamochi e'rarenia. Kaawe neesetoremua no'o tomiwao, wa'a aamo iintoriawichioo neeea, ehpeche epeche tiame aamo toowemania yowitemichioo. Kaawe e'ramitia muuuu noochio, neeeai wa'achitia e'ramepua amochio." ²⁴ Waikaopu piie miiri toomi toowetiamea, ahpo teeko naaepakao, chaaneriataipua pu'kao: "Paamira, i'wa maani piie miiri aamo no'o tooweriaa. Neeea nane'riamekapa ki cheriwiamekopua ki kaawe machenatioo, aamo majawekania, aamoo ki echakamekaio, muuu i'ipamekopua, aamoo oritiameo ki ekasuwakai ekasuwatiame uuyamekopa.

²⁵ Pukaepania aamo tomiwao, kihta muuwepukania, wehtere majika katewekania ohso kaawe. Pukaepa wa'api kehki aamo no'rawenania toomio, i'wa maanipua wa'api kehki." ²⁶ Nape teekoraa wa'a iintoriopua pu'kao, chaaneriataipua pu'kao: "Kiisi kaawe iintokamemua, oowera nahsinaka yasakamemua, kihta yooraka pu'ka toomio, itapiti muuetekao. ²⁷ Muuwejer-

ame e'rakame enesaamua pu'ka toomio, toomi yowiteniachi toamii muuuu, pu'ka toomio ehpe taawechi no'o eenoiopua, yowika manimichioopua paikapioi, paikapioi yowikame no'o teimichioopua eenoio." ²⁸ Wa'a chaanesapa teekoraa, ahpo tekipanatiameoopua chaaneriataipua pu'kao: "U'yemitiapua pu'kao pu'ka piie miiri no'o ki'yaria toomio, naatikamera kiamitiapua pu'kao, oosa mariki miiri muuwepukamera tekipanaka. ²⁹ Wa'achitia Riosichi tekipanameai, epeche kaawe iintokamea Riosie ahpo oowetiao yorajera, epeche kaawe yorapuamepua wi'suamesi; nape kiisi yoorakamea Riosi ahpo ooweria teesaoi Riosi nakiya yorajerawao, teesaoi ahpo oowe e'reretia wekatemapua, kihta yoranarekapapua Riosi tehkirao. ³⁰ Waikao Riosia pu'kao, ki apochi teerenarekopaopua apochi tekipanakao, pu'kao, tuka-pachi ipamapua pu'kao, wa'ao te'ta naarakoniachi, tísia kokosa tiame aiwaniachi, wa'ao tísia aiwakao, ma'chi cheeniachi taamerao ki'supaka."

Yomatime wehjoarichi ti'tijoei katewewa

³¹ Waikao Eesusia teekora ahpo tomiwae iintoria kajuapua, wa'achitarichi naewakao, i'ka wehjoarichi mochiniamie katewerichi simiyame, taamo nayewekapua wa'achitarichio, eee cheeka:

—Nee Tijoe Tijoetukame eenao, norikame tajitoka enamerinia, no'o tewekachi ku'iwari ahjama; wa'a teetoka enamerinia, no'o ye'karichi yasipamiao wa'asi. No'o ye'karichio, tahpitika teeremeripua wa'ao, te'ta peenia tiario. ³² Waika taawechionia, yoomatiame wehjoarichi mochikame ti'tijoeo ooweruo tiameo, no'o kahtiachi upanuremania pu'kao, yooma ahpo nonowiriaopua, katewepuwachio. Waikaonia Tijoe Tijoetukamea, ti'tijoeo ooweruopua tiameo, poanatanania pu'kao, aaata tepuyamechitia po'wao, poanatanamechitia chiiwachio. ³³ Waikaonia pu'ka po'wachitia no'o poanatariao, no'o ahjamina mochiwama neeea. Pu'ka chiiwachitia no'o poanatariao pu'ka ti'tijoeo ooweruopua tiameo, no'o oweminakamera iintapamania pu'kao. ³⁴ Waika wa'a iintosaania, no'o ahjamina mochiwarioo chaanemania pu'kao: "Yooma eeme no'o Noonochi piipakamea, no'o Noono ye'karichi mochimeripua, no'o kahtiachi ahjama. Ihji no'o ahjama aamo mochimiaa, ke'chu naayachikoi o'inia eratiamepua no'o Noonoeo, waika o'inia aamowichio nuuteweniamie. ³⁵ I'ka no'o wa'a iintomiaopua aamo no'o ahjama mochimiao, no'o chorooi eeme ko'koteriawichio; no'o paramukoioopua no'o nerogiteriopa; no'o poechei ihtoio aamo ta'pechi no'o asipuriopa, no'oo aamoo, kaawe noonowiriopua pu'kao; ³⁶ no'oo wisasori nakioio, no'o ki'yariopua pu'kao; no'o kokorioopua, no'o ne'nemia e'enariopua aamoo; no'o perekarichi kahtioio, wa'achi e'enariopua

aamoo, no'o ne'nemia." ³⁷ Waikao no'o ahjamina ajawariaa, chaachapamapua: "Nape Paamira, ¿achinitio wa'a noonowikame teemea, aamo choroio aamo ko'koteriao, aamo paramoi nerojiterioio? ³⁸ ¿Achinitio aamo kaawe yoorakame teemea taamo ta'pechi i'tokao? ¿Achinitio aamo ku'ikame teemea, ki aamo wakiraekoio ki'yakao? ³⁹ ¿Achinitio siimpakame teemea aamo ne'nemia kokorioio? ¿Achinitio aamo ne'nekame teemea aamo karichi kahtioio?" ⁴⁰ Waikao neea Yawichichitiao, nehjiamapua: "¿Ki no'okosa ku'ikai iikame eemea, aaata no'o poponichitia tetewao no'o pipinichitia tetewaopua tiame, tesiwa te'terioio aamo ku'irioiopua?"

⁴¹ Waikao no'o owenamina ajakameopua chaanemania pu'kao: "Eemea se'wimitapua noochio, eemea Riosieo, te'ta kokosarichi uhjurapuamepua, te'ta aiwaniachi na'ie tatae, kiisii seenampa choipachi na'i, Satanasi ipapuachi na'itiachi, wa'a aiwatepuachi pu'kao yooma ahpo ku'iwari ahjama. ⁴² Wa'a yorapuame eemea no'o choroio, kiisi ko'kotekamea, no'oo tísia paramoio, kiisi nerojitekameo; ⁴³ no'o ki machiwachi oiyoio, kiisi no'o asipuriopua aamo ta'pechio; no'o wisasori nakiyoio kiisi no'o ki'yariopa; no'o kokorioiopua kiisi no'o neesetoriopa, no'o karichi kahtioio kiisi e'nariopa no'o ne'nemiao." ⁴⁴ Waikao no'o owenamina ajakamea chaachapamapua: "Nape teemea Paamira, ¿achinitio aamo tetewikame teemea chorowameo, paramuameoio, ki machiwame oiyoio, wisasorioi nakiyoio, kokoriameoi po'yoio, karichi kahtioiopua tiameo? ¿Achinitio ki aamo ku'ire teemea?" ⁴⁵ Nape neea Yawichichitia kahtiaio, aamo chaanemapua: "¿Ki nane'riame eemea aaata tesiwa te'tioio ki ku'irioo, ki nane'riame eemea no'okamera ki ku'irioo?" ⁴⁶ Wa'a teeso no'o owemina poanatiamea, riisaka aiwaniachi uumpamapua, ki wahjika aiwaniachi; puuu no'o ahjamina poanatiamea, ki wahjiame ahjaniachi itipimapua.

Eesusi noriwi chapipua ahpo katewewa

(Marako 14:1-2; Ruuka 22:1-2; Waani 11:45-53)

26 Neipa yooma pu'ka taamo cheesaapa Eesusia, taamo chaanekapua ahpo masitewao:

² —Nane'riame eemea ooka taawe toiyamekopua wa'asio, Semejenato pahko enemiachio. Wa'a pahkochi nee Tijoe Tijoetukamea, kurusichi meripuaenia, nanaamechi ki'yaka.

³ Pu'ka taawechemi ne'neseriosi pa'pamiratuamea, Uurio pirenaturi o'ochetiamea tiame, Kaija te'ta neeseriosi paamiratuame kahtiachi napawiriaipua, te'ta weruma tiopachi. ⁴ Ihjia Eesusi ahpo chapipua katewemia napawiriaipua, a'chikoi yooraka meripuai-chiopua, wistuka. ⁵ Puuu ahpo katewepua chaachapariapua:

—Nape pahkokoio ki chapima teemea pehjoio, ki tahpitika noonoimichiopua pu'ka na'naritoao nenekaka.

Oowitiame, Eesusi peeniajuwa to'wekame tarachi

(Marako 14:3-9; Waani 12:1-8)

⁶ Eesusi Wetania ihsioio Siimoni reperaeme teewataniame ta'perachio, ⁷ wa'a eenaka piiripi oowitiame sewajuya i'tokao, puuu piire riimeta pochikame u'pariapua pu'kao, tísia nateyame. Ihji oowitiamea wa'a enasa, meesa chokichi kahtioiopua Eesusio, moochi to'wepakapua ahpo sewajuya u'pariapua. ⁸ Teemea wa'a iintokame tetewapao, kiisi kaawe erakokao, taamo chaachapaka teemea:

—¿Achinkai ihji oowitiamea na'atanipua pu'ka sewajuya, tísia nateyameoio? ⁹ ¿Ki ookapi toomichi nehjime teeriaipua ohso kaaweo, kihta ko'kome tiamekoopua ihkokepuaichio?

¹⁰ Nape Eesusia inamuriapaopua taamo chaachapao, taamo chaanekapua:

—¿Achinkai wa'a aamo chaachapani eemea i'ka oowitiame wa'a ihsiamete tewikapao? Ihji oowitiame noochi iintoriaa, káátisia kaawe iintotiamepua.

¹¹ Kooamewichio tesiwa te'tiamea, senepi taawechi tetewimeri eemea pu'ka ku'ipuawichioo, nape no'oo ki senepi taawechi tetewimeri eemea. ¹² Ihji sewajuya no'o to'wetiamea, no'o weerewa katewepua ihsitiame puuu, ke'chu no'o mukuyoio, no'o weerewa ki iinyajuwa ujuremichiopua. ¹³ Pichiwa chiiamenia i'kao, ihji oowitime no'o yoorariaa, ahkasi wahka ihtoriachi i'ka Riosi kaaweruma tuuyewari nayewatuniachisi, nayewapuame ihji oowitiamea, inatepasikao.

Uurasi noriwi iintoria Eesusi

(Marako 14:10-11; Ruuka 22:3-6)

¹⁴ Waika taawechemi piiripi taamo Eesusi oosa mariki aampa ooka masiteraraa, Uurasi Ihkarióte tewaniame masiteraraa, ne'neseriosi pa'pamiratuamechi simiriaipua. ¹⁵ Pu'kao chaaneriapua wa'a eenakao:

—¿Ihkina no'o kiatare eemea Eesusi no'o amochi nejisoo?

Aapoeopua chaachapariapua:

—Ahkasi piie weerewa aampa oosa mariki tataparasi toomi.

¹⁶ Waikaopua, pu'ka toomi ahpo kiatiachisi wa'anao, o'ineria Uurasia i'yakao, aachin teeka noriwi nehjimiaopua Eesusio.

Taamo Paamira Aari Koi'wa ko'karia

(Marako 14:12-25; Ruuka 22:7-23; Waani 13:21-30; Pahcha Ko'korintio Iyotepawa 11:23-26)

¹⁷ Pahcha taawechi pahkochio ki rewaruraeme koi'wachioopua paanio, teeme masiteraraa, iinatupekupua Eesusio:

—¿Akana aamo yorakejeranimua Semejenato koi'wariopua?

¹⁸ Wa'a taamo chaanesoopua puuua, taamo chaanekapua:

—I'ka muuwarichi siimpamitia eemea i'ka tijoe ta'perachi, pu'ka wa'a ta'peemeo chaanemitiapua: “Taamo Masitariaa, eee aamo chaanemichio taamo uhjurakapua: Waapi toinapua no'o kiteremiachio; wa'ami simiyamekane aamo ta'pechi, Semejenato koi'wari ko'komiaopua, yooma no'o masitera ahjama.”

¹⁹ Wa'a chaanetiapa teeme masitera, wa'a siimpatiapua waikao. Wa'a e'ensaaopua teemea, yooma iintokapua chaaneretiao, wa'a yoratiapu kooameai.

²⁰ Ehjepami aari enasaapa Eesusia, meesamina yasi-pakapua, yooma taamo ahjamaopua, oosa mariki aampa ooka masitera. ²¹ Wa'a koaka mochinioio, taamo chaanekapua Eesusia:

—Aaata i'wa mochikamea teeme, no'o noriwi nehjimeripua.

²² Waikao teeme masitera, tísia yuuwesipatiapua. Wa'a chiiopao teemea yoomahka pipiripio, iinatuketiapua:

—¿Paamira, aatana ohjoare puuua, neekosa? —chaachapatiapua.

²³ Neipa yooma wa'a chaachapatioopua, nehjiaka Eesusia:

—Aaata piirepua, taamo ahjama ichuyame. ²⁴ Nee Tijoe Tijotukamea, wa'a yooraka noriwi nehjipuumepua, Ehkoriaami Iyoterichio, wa'a chiiopa, nape ¡ai puuua, aaata wa'a iintokamea! Epeche kaawe eneriaipua, ki naawakame enesaa.

²⁵ Eesusia, Uurasi ahpo noriwi ihsiamie iinatukekoiopua cheeka:

—Paamira, ¿neee ohjoarepua?

—Wa'a chiiame muuua —chaanekapua Eesusia.

²⁶ Waikao koi'oiopua pehjiio Eesusia, piiripi paani uusa chi'wanasao, cheriwema ki'yakapua ahpo Noonoo. Wa'a iintosaapua, chaanekapua taamoo:

—Ihji paania no'o weerewapua. Eemea yoomahka eeme pipiripio, chi'watiame ko'komeripua.

²⁷ Wa'a ikisaopua, itapiti iijiwari uusaopua piie paasoo, cheriwema ki'yakapua tiame ahpo Noonoo, wa'a iintosaopua, chaanekapua taamoo:

—I'ka, paasochi maaniameo, yoomahka pipiripi iijimeri eemea i'kao. ²⁸ Ihji paasochi maaniamea, no'o eera puuua. I'ka eeraeo, weemera kateweri ti'tijoeri ahjama no'o yahchapua, yooma ti'tijoeri tatakoriario, cheriwepuamewichio no'o wi'sumeri.

²⁹ Eesusia, simiteka taamo tuuyekao, cheekapua:

—Neeea aamo chaanenapua, ki oosa no'o iijimio tunania, i'ka uuwa neeroraopua, ahkasi no'o Noonoo ye'karichi, taamo mochipachisiopua. Ahkasi waika enemapua, eenechi aamo ahjama iijimiaopua, i'ka panijuwari neeroraopua.

Eesusia Peero ahpo ka'itamo tuuna

(Marako 14:26-31; Ruuka 22:31-34; Waani 13:36-38)

³⁰ Neipao, wiikari wikatasaopua, teewi siimpatiapua waikao, Oorio Roomosachi. ³¹ Wa'ao Eesusia, taamo chaanekapua ahpo masiterao:

—Eemea ehpe tukaoo, yooma eeme no'o toimeripua. Ehkoriaami Iyoterichio, eee chiiamekopua: “Tepuyamea meripuamepua, tepuniamea, chi'ripameripua.” ³² Nape neea eenechi meritai ahjasaapa, Arirea weeechi siimania ke'chu wa'a aamo e'enoio no'o ne'nemio.

³³ Peeroa chaanekapua waikao:

—Yoomahka aamo toitarepua nape neea ka'i; kiisi aamo toimania.

³⁴ Wa'a chiiopua Peeroo, chaanekapua Eesusia:

—Pichiwa chiiame neea ehpe wa'api tukawarichio, ke'chu totojowira kusuyoio, paisa no'o ka'itamirimua.

³⁵ Nape wa'a chaanetiai Peeroa, nehjiakapua:

—Kiisi wihtuka chaaninia pu'kao, mukimiaopua aamowichioo, kiisi aamo toimania.

Wahjachi masiteraai, wa'achi chaachapatiapua.

Eesusia E'semaní tewekachi ahpo Noonoma, nayewatiame

(Marako 14:32-42; Ruuka 22:39-46)

³⁶ Ehjepao Eesusia masitera ahjamao, E'semaní tewaniachi e'enatiapua. Wa'a asisaapua Eesusia, taamo chaanekapua ahpo masiterao:

—I'wa itipimitia eemea ku'itapio. Waami siminania ku'itapio, no'o Noonoo ahjama nayewamia te'pa kahtimeo.

³⁷ Wa'a cheesaopua, waanami akipakapua teesa, Peero yeeka, na'pa Sewereo tatanara tiame. Wa'ao Eesusia, tísia iiyana erapakaopua, ³⁸ chaanekapua ahpo yeetoriao:

—Neeea ehpeo, tísia yuuwesiamepua, ahkasi mukime eraniame iikachio. I'wa no'o puuyemitia eemea pehjiio, ne'neka mochika.

³⁹ Wa'a cheesaopua epeche teesa waanami enepasaapua, wehchisi koomorasipakaopua, chaanekapua ahpo Noonoo tewekachi kahtimeo:

—No'nooo, no'o sewina teeremia enesaamua, i'ka aamo iintomia noochi tísia yuuwesiao, no'o se'wipuaioopua. Nape ki no'okamera e'rachitia iintojeraninia aamoo, aamo e'rachikamera.

⁴⁰ Ehjepao Eesusia, taamo ahpo masitera toariachi eenaio, kokochiame tewakapua taamoo. Wa'a te'tereriopa taamoo, chaanekapua pu'ka Peeroo:

—¿Ku'itapioi ki ne'neka mochime erakona eemea? ⁴¹ Pusakame moochiii, neesetowa itaka Riosichio, ki aamo ahsemichioopua na'arario. ¿Ki nane'rena eemea kaaweruma erakoio, senawato ki kaawerumachi wi-

chitariaio, weerewao ki anachamekopu moochi inatarichi eraniameo?

⁴² Eesusia, oosa simiyachi simisaapua ahpo Noonoma nayewamiao, chaaneka nayewekapua:

—No'noo, ki teeresoo no'o se'winapua i'ka tísia no'o aiwa yuuesiao, aamo e'rachitia iintopuapua, ki no'okamera e'rachitia.

⁴³ Eenechi oosa simiyachi eenaka ne'nioio, kokochiame taamo tewakapua. Teemea puichio, kiisi ne'neme erakoamekapua kokochinaria. ⁴⁴ Wa'a te'tiame toisaa-pao, eenechi siinkapua ahpo Noonoo ahjama nayewamia, paisa simiyachikapua wa'asio. Waikaoi Eesusia, wa'api cheeka nayewekapua ahpo Noonoo.

⁴⁵ Eenechi eenaiopua wa'asio taamo pe'tiachio, taamo chaanekapua:

—¿Iiweta kokochina eemea pehji? ¿Tísia reresipakame eemea? Ne'neka mochikaa, asikame neeepa, Tijoe Tijotukameapa, nanaaramechi kiapuachio, ichipukao. ⁴⁶ Mochisíka wa'ási. Wa'a ihtoamepa no'o noriwi nanaaramechi kiamera.

Eesusi chapiniame

(Marako 14:43-50; Ruuka 22:47-53; Waani 18:2-11)

⁴⁷ Iiweta wa'a chiioi Eesusio, Uurasia piiripi taamo oosa mariki aampa ooka masiteraa, taamo mochikachi asikapua, muuwaeme yeeka soontaro. Ihji ahjama e'-nakamea, nasimacheta makoka e'enakamekapua; puuu wahjachia, kuuu ahjae wewepuame. Yooma ihjia, ne'neserosi paamiratuame uhjuriamekapua, i'isaeri o'ochetiame pirenaturi tewaniame tiame. ⁴⁸ Uurasia noriwi nehjiakaopua Eesusio, chaanekame eneriapua soontaroo:

—Aaata no'o chuchuya, puuu enemapua chapipuamea.

⁴⁹ Pukaepa Uurasia Eesusichi asikao,

—¿Kúíraaa, Masitari! —chaanekaopua Eesusio.

Wa'a chaaneka Eesusio, chuchukapua. ⁵⁰ Waikao Eesusia wa'a yoratiapao, chaanekapua Uurasio:

—¿Ihtana e'raka ihsiamemua?, no'o kaawe uuyaa. † Ikanati iintosa naaju, aamo iintomia eenariao.

Wa'a cheesoche Eesusio, soontaro i'tomeria, naaepaka chapisa i'tokapua.

⁵¹ Nape Eesusi chapinioio piiripi teeme Eesusi ahjama ohjoamea, ikanati ahpo nasimacheta ma'chipasapao, nakachi meteka tehpunekapua nahkarao, piiripi pu'ka te'ta ne'neserosi weripateriaopua. ⁵² Nape Eesusia wa'a iintokopa pu'kao, chaanekapua pu'kao:

—Ka'te wa'a iinto muuua. Yaapiti katewesa muuua pu'ka aamo merimachetao. ¿Ki nane'renakosa muuua ki wa'a ihsimerikopua? ¿Ki nane'riame muuua merimachetae ko'yameo, merimachetae meriniamekoopua tiame? ⁵³ ¿Ki nane'riame muuua no'o nehpurewa

itanesoopua no'o Noonoo, u'matoame piie miiri Riosi ku'iwari no'o uhjuremiikoopua, no'o nehpuami-chioopua pu'kao? ⁵⁴ Nape wa'a no'o iintosoopua, ¿achini ikitapu Ehkoriaami Iyoterichi chiia, no'o Noonoo tewekachi kahtiameopua, ikipo tuuria?

⁵⁵ Waikao wa'a chaaneka terisaopua merimachetae metekameopua, Eesusia chaanekapua ahpo chapimia e'enakameo:

—¿Achini iikai eemea kuuu wewera makoka enapamepua, nasiwaniame maacheta makokaopua tiame, aaata ki nu'uti na'ara iintokamechitia chapimiao? ¿Ki senepi taawechi no'o tetewikame eeme tiopachi masitiame? ¿Achínikai ki wa'a no'o chapika eemea? ⁵⁶ Nape eemea, wa'a noonoimeripua noochio, pu'ka Ehkoriaami Iyoterichi chiiao, pichiwa machenami-chiopua, ehkoriaami Riosi nayewatura, chaachapariao.

Wa'a o'inia Eesusi chapitiachio, piineri toaka teemea, yooma ujumatiapua.

Eesusia te'ta muuwaeme napawitiachi

(Marako 14:53-65; Ruuka 22:54-55, 63-71; Waani 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Wa'a chapisa Eesusia Kaija peereimia napawiniachi i'toretia, ne'neserosi te'ta paamiratuamechi. Wa'a weruma yooremina napawiniachio, wa'a napawiripua, iyoteri ti'tijoe, o'ochetiame tewaniame pirenaturi tiame, Eesusi chapitiame katewemiapua, puuyeka. ⁵⁸ Peerochea waikao, piineri na'naritoriapua neipa, ahkasi ne'neserosi te'ta paamiratuame ta'perachi. Wa'a ta'pechi pakisaapua, tiopachi ne'nesetoame ajakachi weripakapua ne'neka, nane'renariapa puuua, aachin teeremerikopua Eesusichio.

⁵⁹ Yooma neeserosi pa'pamuratuamea, oochetiame pirenaturi tewaniamea tiame, te'ta weruma napawiwachi napawikamea, Eesusi meripuamesi wenejiwa i'yaipua. ⁶⁰ Nape Eesusia ki ookapi itapiti wenejika e'enatiaipua, kihta na'arari teitiapua, yooma wistuki chaachapariapua. Nape wa'asi neipaopua wa'ao, ooka e'enakapua wenejiame, ⁶¹ puuua chaachapakapua:

—I'ka tijoeo teemea, i'ka chiiame inamukapua: “Neeea i'ka tiopa ru'minakaio, paika taawechi weramania eenechi.”

⁶² Waikaopu te'ta paamiratuamea neeserosi, werisika iinatukekapua Eesusio:

—¿Kihta nehjianimua pu'kao, ki nu'uti na'arario tuuka wenejiniai?

⁶³ Nape Eesusia ihchi itipikapua. Waikao te'ta neeserosi paamiratuamea, chaanekapua Eesusio:

—Pichiwa Riosi ahjamechi pichiwataka nehjiapua, ¿pichiwa Riosi Taanarakosa muuua, Riosie Weratiame?

⁶⁴ Eesusia waikao cheekapua:

—Eje'e, wa'atepua, te'ta aamo chiiachitia. Neeea aamo chaanemapua tiameo: No'oo Tijoe Tijoe-tukameo, tewekachi kahtiame no'o tetewipuawite

neeea, te'ta no'o Noono yawichituwa yasirachi ahjami-na kahtiamē, ki nu'uti utewarieka yawichituame. Wa'a o'inia no'oo toomarichi weritoka eename tetewipamepua.

⁶⁵ Wa'a chiame inamukapa Eesusio, waikaopu te'ta ne'neseriosia tísia nekakao, ahpo si'panakapua wisasoriwao. Wa'a iintosaapua, chaanekapua yooma wa'a napawikameopua:

—¿Ihji tijoe chiiaa, tísia na'araripua Riosichioo! ¿Aatia aaata nakita teeme, epeche pichiwatameri? Eeme wa'api inamukamepua wa'asio, Riosio, tísia na'ariamekopua. Waikao te'ta neeseriosia yooma ahpo ahjama napawikameo, iinatukekapua chaanekao:

⁶⁶ —¿Achina erakoame eemea pu'ka chiiao? ¿Ihtana yorapua erakoame eemea pu'ka?

Waikao wa'a napawikame iinatuketiamē, chaachapakapua:

—¿Merisáaa! ¿Merisáaa! ¿Riosi tísia na'ariame puuuaaa!

⁶⁷ Waikao ookapi weruma napawitiachi mochikamea, Eesusi weeriachi e'enapaka akachupiapua, nanarichi. Wahjachia teesa wepakao, chaachapapua iinatukekao:

⁶⁸ —¿Ki Muuukosapu Riosie Weratiame? ¿Ehsoo, taamo tuuyesao aatanakamera aamo wewekame teeme!

Peeroa ki machiyo tuuna Eesusio

(Marako 14:66-72; Ruuka 22:56-62; Waani 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Peeroa wa'a nokioiopua yooreminao, ma'chi kahtiapua Kaija kaarira ta'pewarachio. Wa'a kahtioiopua Peeroo, wa'a enaka piiripi oowitiame wa'api tekipanamea, chaanekapua:

—¿Ki pu'ka ahjama oiyame muuuai, Arirea ohjoeme chapitiame ahjama?

⁷⁰ Peeroa nehjiakapua:

—Ka'i, neee. Kiisi machiyamenia pu'kao, aamo chaachapao.

⁷¹ Waikao Peeroa, waami puuyaniachiami ihtoio, wa'aoi piirechi oowitiame tiamea, Peero tetewikapao tiameo, chaanekapua ahpo wahjachio:

—Ihjipu tijoea tiame, i'ka Eesusi Arirea ohjoeme ahjama oiyamea.

⁷² Waikao Peeroa eenechi ka'itakapua Eesusio cheeka:

—Kiisi machiyamenia pu'kao; ki pichiwa enesoo no'o chiiao, mukitaonia —cheekapua.

⁷³ Ehjepatakirio wa'a nokayamea, Peero naaepakao, utewaeme chaachapakapua:

—Pichiwápua muuu tiameo, i'ka Eesusi ahjama oiyamea, wa'achi cheeka nayewame muuúai.

⁷⁴ Waikao Peeroa, eenechi ka'itakapua Eesusio, paisachi simiyameopua, eee cheeka:

—Kiisiki machiyamenia pu'ka tijoeo.

Wa'a cheesoche Peeroo, kusuchachakapu toteri oowiraa. ⁷⁵ Waikao Peeroa Eesusi cheeria inatepariapua: “Muuua, ke'chu kusuyoi toteri oowirao, paisa simiyame no'o ka'itamerimua.” Wa'a iikapa Peeroa, tísia iiyana erapakapua yuuwesika, ma'chi machenaka nanarariapua.

Piiratochi i'towa Eesusi

(Marako 15:1; Ruuka 23:1-2; Waani 18:28-32)

27 Pu'ka meere ma'chirepasoopua, yooma ne'neseriosia pa'pamuratuamea, i'isaeri pirenaturi o'ochetiame tewaniameapua tiame, Eesusi meripame katewariapua. ² Waikao Eesusi purisapaopua, Piiratochi i'totiapua, Rooma ohjoeme te'ta yawichiwichio yawichituamechi.

Uurasi ahpo me'ya

³ Waikao Uurasi Eesusi noriwi nehjakamea, Eesusi meripame iintoriapao, tísia iiyana eraparepua ahpo tísia na'ara iintoriaopua. Wa'a erapakapua pu'ka piie weerewa aampa oosa mariki tataparasi toomio, eenechi no'rapurepua neeseriosia pa'pamuratuameo, o'ochetiame pirenaturi tewaniameopua tiameo. ⁴ Wa'a iintosaapua pu'ka pa'pamuratuameo, chaanerepua:

—Ki nu'uti tatakore neee aaata kihta iintokameopua nehjakao.

Nape puu pa'pamuratuamea, chaanerepua Uurasio:

—Muuua, muuukamerapua tatakorikamea, teemea kihta noonowikamepua. Amoe wa'api wa'a iintokamemua pu'kao.

⁵ Waikao Uurasi wa'api i'isaeri tiopachi ihpapas-esapao toomio, ma'chi akiparepua wa'a mochiwachio. Wa'a machenasaapa puuua, ahpo kuuuchi chuhchaka wiitarichio, ahpo topepateka me'yarepua.

⁶ Waikao te'ta pa'pamuratuamea pu'ka toomi apechunasaopua, chaachaparepua ahpo:

—Ihji toomio eeraemekopaopua pu'kao, ka'chi iika towapuamepua Riosi oowewari maaniachio.

⁷ Waikaopua kaawe ahpo katewesaopua, Sikoritame Weewara tararepua ahjao, seesenu ti'tijoeri wahjipame toapuachi. ⁸ Waika o'inia ehpiamisiopua pehjo, We'e Eraeme teewaniachipua wa'ao. ⁹ Wa'a teeka pichiwa machenare Eremia cheeriaa Riosi nayewatura, puuua eee cheeriaio ahpo iyoterichio: “Puuu isaeri pa'pamuratuamea, ahpo noriwi nateteriae nehjitiameo, pu'ka piie weerewa aampa oosa mariki tataparasi toomio, eenechi no'raputiame itipikamepua. ¹⁰ Pukae toomie taritiame Sikoritame Weewaraa. Nee Eremiaa, wa'a chiame iyotekamenia, te'ta no'o Paamira tewekachi kahtiamē, no'o nane'reteriachitia.”

Eesusia Piiratochi

(Marako 15:2-5; Ruuka 23:3-5; Waani 18:33-38)

¹¹ Eesusia Piirato yawichichi upasao, eee cheeka iinatuketiapua:

—¿Pichiwa uurio ti'tjoeri yawichiwara muuuu?
—Eje'e, aamo chiiachite puuuu —nehjiaka Eesusia.

¹² Nape puuu ne'neserosi pa'pamiratuamea o'ochetiame pirenaturi tewaniame tiamea, weeru chaachapoipua Eesusi na'arekao, ihchi itipikapu Eesusia. ¹³ Waika Piiratoa Eesusio ihchi itipikopao, chaanekapua Eesusio:

—¿Kiisi inamuamekosamua yooma aamo tísia na'arechanewao?

¹⁴ Nape Eesusia kiisi nehjiakapua pu'kao. Wa'atia itipikapua. Yawichia wa'a tiioapa pu'kao, “iinsa tiame ihjia”, erapakao, ka'chi ikime e'rapua.

Eesusi meripuaichio i'tonurawa

(Marako 15:6-20; Ruuka 23:13-25; Waani 18:38; 19:16)

¹⁵ I'ka pahkochio, aaata karichi kahtiame toiniame eneriaipua pu'ka taawechiamio, aaata itasoopua ma'chi toipuawichioo. ¹⁶ Waika taawechiamiopua, wa'a karichi yasariaipua piiripi tijoe tísia inamuniame, Eesusi Warawasi tewaniame. ¹⁷ Pukaepa Piiratoa machenaka iinatukeriaipua wa'a napawikameo:

—¿Aatanakamera toijerame eemea, Eesusi Warawasi, naatikosaoi, Riosie Weratiame Eesusi?

¹⁸ Piiratoa Eesusi Riosie Weratiame toinuramio o'rari-ai-pua, kihta na'ara iintokamekopua Eesusio, oowera tísia nakiniamekopa Eesusio tísia muuwaeme ti'tjorieopua.

¹⁹ Nape Eesusi katewenioiopua Piiratoeo, Piirato uupiraa, chaanenuraka uhjureriapua Piirato, eee cheeka: “Ka'te katewemitiamua pu'ka tijoechi simiyameopua wenejiniameo, kaaweruma tjoekopa pu'kao, pa'a tukaoopua neea, tísia iinya tiame teemukania amochi simiyameopua, kiisi kaawe tiame aamo iintosoopua pu'ka tjoecho.”

²⁰ Nape pu'ka wa'apichio ma'chio, neerosi pa'pamuratuamea, o'ochetiame pirenaturi tewaniameapua tiame, Warawasikamera toinuramichio, oowe erapaterepua ti'tjoerio, Eesusikamera meripuawichio.

²¹ Pukaepa Piirato eenechi ti'tjoeri iinatukioio aachin tiamera toipuamekoo, Eesusikoio, Warawasikoio, ti'tjoeria chaachapakapua siinakokao:

—¿Warawasikameraa puhjésaa! ¿Warawasikamera puhjésaa!

²² Piiratoa wa'a chaachapopao ti'tjoerio, eenechi iinatukeka chaanekapua:

—¿Ihtana iintotane Eesusio, Riosie Weratiame tewaniameo?

Pu'kao muuwari ti'tjoeria, chaachapakapua:

—¿Kurusíchi me'yaaa!

²³ Wa'a chaachapopao Piiratoa, chaanekapua:

—Nape ¿ihtana ki kaawe iintokamepua wa'a yorapua?

Waikao muuwaeparia, epeche utewaeme chaachapakapua:

—¿Kurusíchi merisáaa, kurusíchi merisáaa!

²⁴ Piiratoa ka'chi ikime e'rapa Eesusi toinariaio, epeche teetopa muuwario chaachapakao, Piiratoa neeroi uusao, yooma tetewachi paanikokapua cheeka:

—Nee aamo noonowinariao, paanikonania pu'kao, kihta teerenariapa noochio, pu'ka meritoio —chaanekapua pu'ka muuwepari tísia siinakoameopua—. Eemekamera kokosapuamepua, neea ka'i.

²⁵ Waikao yooma muuwaria nehjiakapua:

—¿Wéee, pe'yáchiii! ¿Pe'yachi tamochi wíchitapu Riosie kokosáriaaa, yooma taamo tatana tjoetusiwachio-pua tiaméee!

²⁶ Wa'a chaachapopaopua pu'kao, Warawasikamera puhjesa tokapu Piiratoa; Eesusio wepinurarekapua pu'kao, wepisaopua, merinurekapua pu'kao, kurusíchi chuhchaka.

²⁷ Waikao Eesusia soontarokarichi uparetupua kapi-taichi. ²⁸ Wa'a ajapasaapa kapitai kahtiachio Eesusio, yooma wakirapusao, sehtamurame wakirateriapua waikao. ²⁹ Wa'a yorasaopua moochio, wehcha pi'rínaka yawichi mo'kori netesaopua, mosokiraterepua. Wa'a noonoisapua, ahjamina sekachio yawichi teesorara makotesaopua, yawichi teewaka aacherepua na'areka. Wa'a yorasaapua, chopokorieka aajapeka Eesusio, eee chaachapariapua na'arekao:

—¿Kúíraaaa, isaeri yawichíwaraaaa!

³⁰ Wa'a chaachapakaopua akachupiapua paanatao, wa'a nokakaopua tiame, pu'ka wa'api teesorae ahpo ki'yariae, moochi wepariapua wa'ao. ³¹ Wa'a nokisaa-pua na'arekao, pu'ka ampawakira sehtamurameo puhjesaopua, wa'api wakirara chuhcheriapua eenechi. Yooma wa'a noonoisapua yooreminao, merimiachi i'totia Eesusi wa'asi, kurusíchi merimia.

Kurusíchi meriwa Eesusi

(Marako 15:21-32; Ruuka 23:26-43; Waani 19:17-27)

³² Wa'a i'tonioio siimpaniachio, pooechi natepatiapua piiripi tijoe Siimoni tewaniame. Ihji tijoea Siirene weeechi ohjoeme eneriapua. Waikao soontarao pu'kao, Eesusi ku'ika i'tonurekapua kurusio, ki kaka-juopua Eesusiopa mooketokao.

³³ Wa'a nokisia Ókota tewaniachio, ajasitiapua, Wahjipakame Mo'ojowa chanika chaniwamechi.

³⁴ Wa'ao Eesusio waikao, chipuwari neerora wiino ahjama kiatiapua tisiwá chihpuame, nape Eesusia yenasache ki nakikapua.

³⁵ Kurusíchi chuchasaopa so'sontarao, Eesusi wisasoriwao ahpo newitowa te'ekapua pu'kao, aatakam-

era newitokamea, ahjama itipimichiopua, ehkoriaami Riosi na'nayewatura te'ta chaachapariachitia, puuu te'ta itikiapua. ³⁶ Wa'a nokisaopua, wa'api mochika itipirepua inatekao. ³⁷ Wa'a kurusichio moochikamera tepaminao, itapiti iyotetiame chuhcheretiapua, aatia tiichipa meritiamekopua chiiame. Puuu iyotetiamea, chiiamekapua: "Ihjipu Eesusia, uurio ti'tijoeri yawichiwaraa", chiiamekapua.

³⁸ Ooka ichikoame chucharetiaipua tiameo, piiripi ah-jamina, piire a owemina, na'pa puuu neneku chokichi, pipiripi kurusichi. ³⁹ Wa'a chuhkoi Eesusio wa'ami u'-matopamea, na'areka Eesusio, mo'rewaka u'-matopapua chaachapa:

⁴⁰ —iNee, muuu tiopa ru'minakaio, paika taawechi weramio tuukamekaiomua eenechio, ¿ka'chi iika aamo newime o'ranimua ehpeo, pichiwa tísia utewariemeko tuukamekaio? ¡Pichiwa Riosi Taanara enesaa, tekisáoko ehpeo, wa'a kurusichio!

⁴¹ Puuu neeserosi pa'pamiratuamea, puuu o'ochetiame pirenaturi tewaniameaipua tiame, chaachapakapua:

⁴² —Wahjachio newipatiameko tuukaio, ka'chi iika newipame e'ranipua ahpo wa'apioi. Ihjia i'isaeri yawichikai, tekimetiaipua wa'a kurusichio, taamoo pichikemichiopua pu'kao, apoekopua Riosichi eenameo. ⁴³ Riosichikamera oowe e'riameko tuukamepua; wa'a teeresoo, Riosi apoe enamapua newipatemiao, tísia nakiyame enesaapua pu'kao: "Riosi Taanara neee", cheekamekopao.

⁴⁴ Ahkasi puuu ooka ichikuame kurusichi chuchatiameai, na'ara chaachapakapua Eesusio.

Eesusi mukiwa teereria

(Marako 15:33-41; Ruuka 23:44-49; Waani 19:28-30)

⁴⁵ Neipa pu'kaopua, oowetawesi o'inia yooma tukapasipasao, ahkasi arikiri paika keenako simiyachisi, taajenakapua eenechio. ⁴⁶ Paika keenako teetoio Eesusia, weeru sisinakaopua chaachapakapua:

—Eeri, Eeri, ¿reema sawatani? —No'o Riosi, no'o Riosi, ¿achinikai no'o toakamemua? —cheeka chaniwamepua eureo naewaniachio.

⁴⁷ Waikao ookapi wa'a ajakamea, pu'ka inamukapao chaachapakapua:

—¡Néé, keepukao! Ehkoriaami Eeria paaechanipua.

⁴⁸ Waikao puu piiripi puuu, ikanati a'potiame uusa paatatiamechi saampatesao, kuhsichi chuchasa wa'apote oowepakapua, Eesusio pi'pimichiopua.

⁴⁹ Nape i'kao oowioiopua, wahjaa chaachapakapua:

—Ka'te, ka'teopua pehji. Enatakoipu Eeriaa, newipatemia.

⁵⁰ Nape Eesusia eenechi utewaeme sisinakao, mukukapua wa'asi, ahpo Noonochi nehjakapua iikao.

⁵¹ Eesusi mukuyoio isaeri mochiwachi tiopachioi, tísia weruma tiame ikirepua. Puuu wisasori Riosi iyori-

wachi pejana chuhkuameai, pu'ka wa'apichi keenakoo, te'pa o'inia teeresi si'parepua. Pu'ka wa'apichi keenakooi, weeeai, ki muenati noonorepua, ahkasi e'peai yooma tataka kahsirepua. ⁵² Wa'a iikaopua tiameo, wahjipakame toatiachioi, yooma wahjorepua, ki ookapi Riosichi paparaka wahjipakamea, eenechi ahjarepua. ⁵³ Neipa Eesusi oijenasoopua, puuu wahjipakame eenechi ahjakamea, ohjosirepua toatiachi puuyakao, Eerusareni e'enare puuu waikao, wa'a Eerusarenio, ki ookapi ti'tijoe tetewitiamepua.

⁵⁴ Waikao eenechi Eesusi meritiachi nayewakao, puuu soontaro wa'a inateka mochikamea, soontaro kapi-tairaopua tiameo, yooma pu'ka ikiyame tetewapaopua wa'ao, weeeo tiame ki muuenati nokayopao, tísia majariapua. Waikao puu yooma wa'a tiame ikiniopaopua, Eesusio e'repakaopua, chaachapakapua:

—¡Aa, pichiwa Riosichi o'inia eenakame eneriai ihjia, Tijoe Tijoe tukame!

⁵⁵ Pu'ka wa'a ikiyoiopua wa'ao, wa'achi ajakapu ooweruai muuwaeme Eesusi ahjama e'enakame, Arirea o'inia ku'isika na'naritokamea. Ihjia, mekapi ajakapua wa'ao, ne'neka. ⁵⁶ Pu'ka ooweruchio wa'a ajakapua, Maaria Maarena, Maaria Saantiao Oose tiame yeeyera, Sewereo tatanara yeeyera tiame.

Eesusi mukukatewe teesotiachi

(Marako 15:42-47; Ruuka 23:50-56; Waani 19:38-42)

⁵⁷ Pu'ka wa'api aari tukapasipoio, wa'achi eenariapu Oose tewaniameai Arimatéa weeechi tijoe, Eesusichi pichikiamekapaopua tiameo. ⁵⁸ Puuu Oosea, Eesusi yeeyera ahjama ahpo katewesaapua masitewara tiame, Piiratochi simika itariapua Eesusi weerewarao, wetemajimio tuuka. Waikao Piiratoa, kianurarepua pu'kao. ⁵⁹ Ehjepao Oosea, Eesusi weerewara tekipekatiapua, riino wisasori tohsanamechi ikapikapua.

⁶⁰ Pu'kao ikapisaopua, ahpo weemera teesotariachi teekakapua, ahpo mukiso tekipuachio neteriachi. Wa'a tekisaopua weruma tehte chihturame to'petiapua ki'sunaka. Wa'a ikisaapa nonoratiapua. ⁶¹ Nape Maaria Maarenaa, piirechi Maariaapua tiame, wa'a mochika itipikapua pehji, tekitiachi ne'neka.

Eesusi mukukatewetiachi inatewa

⁶² Pu'ka meereo ma'chirepasoopua, yooma katewetiame tewaniame taawechi u'matosoopua, resipuniame taawechio neeserosi pa'pamiratuamea parisero ti'tijoe tiame, pirena siimpariapua Piirato chaanemia.

⁶³ Piiratochi e'ensaapua, chaachapariapua pu'kao:

—Muuu Piirato, muuu taamo paamiratuameraa, naati inatepaka teemea, pu'ka meritiame ahjaka oioiopua, pu'ka tísia wistuameo eee cheekamekoopua: "Neeea meritiaio, paika taawe i'toai oijenamania eenechio." ⁶⁴ Pukaepa teemea, aamo inatenurawa ita-

mia e'enakapua, wa'a mukuteso tekitiachio, ki seenekachi Eesusi masitewarao, Eesusi weerewara ichikosapaopua, oijenario tuumichioopua. Pu'kao wa'a chaachapasoopua puuu meritame wistuniamea, epeche teeremapua, ki pukerichitia.

⁶⁵ Waikao Piiratoa chaaneriapua:

—Weh, kaawepua. Wa'a ajawi soontarora, aamoe wa'api i'toka, inatetepuapua pu'ka mukukame tekitiachio, nape te'ta ki ichikopua teereweka.

⁶⁶ Waikaopu isaeri pa'pamiratuamea, Eesusi tekitiachi e'enasapua Piirato so'sontarowa i'tokaopua, tisia kaawe inatenureriapua. Waikao soontarora wa'a noonowiwaapua, kaawe ikichesa toariapua yeetarchio.

Eesusi ahjaria eenechi

(Marako 16:1-18; Ruuka 24:1-12; Waani 20:1-10)

28 U'matosoopua resipuniame taawechio, pahcha taawechiopua oowisarichio, ma'chirepasoopua Maaria Maarenaa, piirechi Maaria tewaniameapua tiamea, wa'a e'enariaipua ne'nemia Eesusi mukukame tekitiachio. ² Wa'a tekitiachi ajasishopua ooweruo, ki muenati noonoka we'ea, te'pa o'inia tekikopa Riosi ku'iwaro. Ihji Riosi ku'iwaria, tekisache wahjonasa tehtee to'perarao, ikicha yachapasaopua pu'kao, ahjachi yasiparepua. ³ Ihjia, kuhjiparichitia utewaeme tajaaka yasarepua, wisasoriraa, tisiwa tohsaname keepachitia. ⁴ Soontarora wa'a tiame tetewapao, tisiwa majariapua, ahpo sasaweriapua majaka, mukipakame ruhjirepua majakao. ⁵ Ihji Riosi ku'iwaria, chaanerepua ooweruo:

—Ka'te majako eemea. Naane e'rena neeea aamoo, Eesusi i'yasiopua, kurusichi meritame. ⁶ Nape puua ki'tepua i'wao, oijenakamepua wa'asi ahpo cheeriachitia. Naakoo ne'nesakoopua tekitiachio. ⁷ Wa'a ne'nesaapa, yaapi nonoraka tuuyepuapua Eesusi masitewarao, Eesusi oijenariopua wa'asi, Arirea ahpo ihsimio tuuko tuupuapua pu'kao, ke'chu wa'a enapoiopua aapoe. Wa'a ahpo tetewipo chiio tuupuapua pu'kao. I'kache aamo tuuyemia tekikamenia.

⁸ Wa'a chaanetiapapua oowerua Riosi ku'iwarieo, ikanati ujumasiriapua taamo Eesusi ajawaria mochikachi tuuyemio, tisia majakamekaipua kaawe erakoriapua. ⁹ Nape pu'ka ooweru u'mapasioipua nonoraka, senawato pooechi machejeneka Eesusia —Kúíraa —chaanerepua. Waikao oowerua, tisiwa yuwesiaipua, tahpitika kaawe erapaka tetewapaopua, tonochi kooreparepua Eesusio, iyorire. ¹⁰ Waikao Eesusia chaanerepua pu'ka ooweruo:

—Ka'te yuwesipa, iika yachapasa naajúu. Ohso kaawe yaapi nonoraka tuuyepuapua no'o masiterao. Pu'kao chaanepuapua, Arirea no'o tetewimeriko tuuyepuapua.

Soontaroo wihtuki chaachapajewa

¹¹ I'ka ooweruo Eesusi ma'masitera tuuyemia nonorakoiopua, ookapi soontarora wa'a tekitiachi inatekamea, Eerusareni e'enakaopua, ikanati yooma tuuyerepua wa'a neeserosi pa'pamuratuameo, wa'a itapiti ahpo tetewariaopua. ¹² Waikao ihji pa'pamuratuamea i'ka wa'a tiame tuuyetiapaopua, o'ochetiame pirenaturi tewaniachi e'enarepua ahpo wahjachi ahjama ahpo erakoa katewepuawichio, ihtana yorapume kopua Eesusi ki'tiopa mukukame tekitiachio. Waikao ihji o'ochetiame pirenaturi tewaniamea, ahpo napawika katewesaapua, ki ookapi toomi nateterepua soontaroo, wihtuki chaachapamichio Eesusi ahpo wekateriameopua. ¹³ Wa'a ikisaapua, eee chaachapaturarepua:

—Eemea aaatae iinatuketiaa, Eesusi weerewarao, Eesusi wa'api ma'masitera ichikorio tuupuapua, aamo kokochio. ¹⁴ Taamo yawichio nekasoo nane'resapao, teeme kaawe erapatemapua pu'kao, aamoo ka'chi yorapuawichio.

¹⁵ Waikao soontarora pu'ka toomi uusao, wa'a tiame katewetiamie itipirepua. Pukaepa uurio ti'tijoeria, wa'api chaachamepua ahkasi ehpe taawechiamio.

Eesusi ahpo ajawaria uhjurawa

(Marako 16:14-18; Ruuka 24:36-49; Waani 20:19-23)

¹⁶ Piirechi taawechiami neipao, puuu oosa mariki aampa piiripi masiteraa, Arirea siimpariapua Eesusi chaaneriachi kaawichi. ¹⁷ Wa'a ajasisaapa teemea, Eesusi tetewisaapa, tisia kaawe erapatiapua tisia ahjachi paparaka mukukai eenechi ahjariopa, aaatacheo tamochio, ki te'ta oowe e'reriopua, te'ta oijenario Eesusio. ¹⁸ Neipao Eesusia, taamo naaepakao, chekapua:

—No'o Noono Riosi tewekachi kahtiamea, yooma ahpo utewari no'o ki'yakame puuuapa, yomatiamie te'ta aampa tiameopua, tewekachio, i'ka wehjoarichio tiame. ¹⁹ Wa'a tiiahipa neeea ehpe o'inia tiame, yomatiamie i'ka wehjoarichi aamo uhjuraninia, yooma noochi paparakameopua tiame nuurewaka, yomachiami siimpaka masitesimichio tiame, i'ka Riosi kaaweruma tuuyewariopua. Yooma pu'ka aamo masitesiao, no'o masitewara enepatemitiapua, no'o Noonochi paparaka paatosipuapua, noochiopua tiame Taanarachio, Riosiwariichio tiame. ²⁰ Pu'kaoiopua tiame, yooreka mochiwa masitepuapua pu'kao, no'o e'waka mochitomichio, no'o masiteriachitia. Eemea no'oo, te'ta kaawe nane'reka mochitomitiapua, yooma aaata noochi paparakameo, ahjama ihsitomerikopua, ahkasi i'ka wehjoari kajuyachisio.

Wee, nee Maateoa, i'wasi kajuyamenia i'ka Eesu-sichi simiyame no'o iyotiao. Cheriwema wa'asi, no'o aamo kaawe teererewa aamowichioo.

Marako Iyoteria

Waani Paatori ki ti'tijoeekachi

(Maateo 3:1-12; Ruuka 3:1-9, 15-17; Waani 1:19-28)

1 Ihji i'wa iyotapechi iyotetiamea, Riosi kaaweruma tuuyewarichi simiyame nayewaniamepua, Apoe te'ta Riosi Taanara, Riosie Weratiamechi simiyame.

² Ehkoriaami Raawitaru Riosi nayewaturaa, eee cheeka iyoteriaipua Riosi chiiiao, Riosi Taana nayewakaopua wahka ihtoriachi naawameriopua:

Wa'a aamo uhjurenane aaata,
amochi simiyame nayewamichiopua ti'tijoeerio,
kaaweruma pooe ahpo wahjonemichio iikachio,
ke'chu aamo asioiopua weeechiami ti'tijoeeri
nayewemiao,

no'o kaaweruma tuuyewari pichikeka mochtitop-uawichioopua.

³ Puuu Isaia cheeriaipua tiameo:

Wahka ki tijoeekachi siinachaniamepua aaata tijoe,
puuu eee cheechaniame:

“Eeme ti'tijoe ooweru tiame,
riisame pooe wahjonemitiapua aamo iikachio,
Riosi chiiiao aamo iikachi uumichiopua.”

⁴ Puuu wa'a ooruchi siinachania tuutiamea, Waanitaru wa'a teetomia eneriamepua, wahka mehka ki tijoeekachi tuuyeka siinachaniame, ti'tijoe ooweru tiame paatokaopua. Puuu Waania paatoka yaajatoaio eee chaaneka tuuyeriaipua ti'tijoeerio: “Ka'karuma enepaka mochtitomia eemea aamo iikachio, aamo ki ka'karuma nokayao, yooma toakaopua wa'asio. Noochi e'enamitia eemea aamo ki ka'karuma nokayao, toinarepaka, aamo ki ka'karuma toinarepasoo-pania, aamo neeroiye paatomania, aamo tatakoririaoopua amochio, no'o aamo paatoriae Riosie cheriwetiame aamo tetewipuawichioopua, ti'tijoeerio.”

⁵ Wa'a Waani kahtiachio, yooma Uurea weeechi mochtikamea, Eerusareni mochtikamea tiamea, wa'a e'enaparepua Waanie tuuyewa keepumia. Waania ti'tijoe ooweruopua tiame, Riosichi ahpo cheriwejeresoopua ahpo tatakoriario, yooma toinarepasoo-pania ahpo tatakoriario, paatosiriamepua waikao Oorani akichio.

⁶ Waani wakirataa, tumusari animari kuuparae netetiame enerepua, puuu wahsipuraraai wi'chie netetiame enerepua. † Ihji koayaa ohchi enerepua, se'ori

tiame. ⁷ Waania ti'tijoeerio, eee cheeka naaweseriamepua:

—Neipa no'oo piirechi tijoe enameripua, piirechi aaata epeche weruma tiame ki no'ochitia; pu'kao no'oo kiisi nateyamenia, pu'ka kakajoyaraai no'o na'sonemiao. ⁸ Neeea neeroie paatoamepua ti'tijoeerio ooweruopua tiameo, nape apoe enameri enasaapua, ahpo Riosiwari paatomeripua.

Waania Eesusi paatona

(Maateo 3:13-17; Ruuka 3:21-22)

⁹ Pu'ka taawechiamio Eesusia, Nasare mochiwachi o'inia eenakame eneriapua, Arirea weeechi. Waania wa'a eenakopa pu'kao, paatorepua Eesusio, Oorani akichio. ¹⁰ Eesusia wa'a paatotiai neerochi machenaio, tewekachi wahjoriachitepao, Eesusia, Riosi Riosiwari tekiyame tetewarepua, kooroka tiame, pu'ka kooroo apochi eenaka apochi yasipame. ¹¹ Waikao i'ka kooroka tiame Eesusichi yasipoio, teweka wahjorachi o'iniaio, chiiame inamuretupua:

—Muuujupua no'o Taanaa —chiiame—. Muuupua tiameo, te'ta no'o nakika yasitoao. Muuupua tiameo no'o iintomiawichio, te'ta uuriaa.

Satanasio Eesusi aatiataria

(Maateo 4:1-11; Ruuka 4:1-13)

¹² Waikao Riosi Riosiwaria, seenepi pu'ka wa'apichi, mehka i'torepua ki tijoeekachi. ¹³ Wa'a ki tijoeekachio, ooka weerewa taawe yasiterepua wa'ao, oori ohjoachi. Satanasia Eesusio, tatakoriemo o'rariaipua, nape Riosi ku'iwarai wa'achi nokarepua Eesusi ku'ipakao, Satanasi aatiatawao anachapawichio.

Eesusi ahpo o'ichari tehki, Arirea weeechiami

(Maateo 4:12-17; Ruuka 4:14-15)

¹⁴ Neipa Waani karichi pachatioopua, Eesusia Arirea weeechi akiparepua Riosi ahpo Noonoo nayewatumia, Riosi kaaweruma tuuyewari. ¹⁵ Wa'a Arireao Eesusia, eee chanika nayewerepua ti'tijoeo ooweruopua tiame:

—Asikame wa'asiopua no'o Noonoo, uhjuramio tauriaa. Asikamepa aamo mochtikachio, Riosi ye'karichi muitemerio. Pukaepa toaka mochtipuapua wa'asi pu'-

† *tumusari animaria, kaameyo tewaniame animari, kaawai kehchuma.*

ka aamo ki ka'karuma nokayaopua wa'asi, ohso kaawe Riosikamera kaaweruma tuuyewarira pichikeka mochi-topuapua, pu'kakamera yooraka mochitosaa eemea, newipatepuamepua tewekachi Noonoeo.

Eesusia naao sochiero yeetona

(Maateo 4:18-22; Ruuka 5:1-11)

¹⁶ Eesusia Arirea Pa'wesuweko ihtoaio, Siimoni tewarepua ahpo poonima Anteresi ihsiame. Ihjia sochichaira ihpapaka nokariaipua pa'wechio, so'chi i'yaka tekipanaka, wa'a nokaka tekipanameka puuua.

¹⁷ Eesusia pu'kao, wa'ami u'matokaopua chaanesirepua na'pa:

—No'o ahjama ohjoame enemitia eemea. Neeea aamoo ti'tjoeri oowe erapatiam e nepatemapua, Riosi kaaweruma tuuyewarie po'wachuame.

¹⁸ Waikao puuua wa'api toisapa ahpo sochichairao, ahjama siimparepua.

¹⁹ Wa'a ikisaopua tiameo Eesusia, teesa waanakoopua tiameo, Sewereo tatanara tewarepua waikao, Saantiaoo ahpo poonima ihsiame tiame, puuua pawekakerachi mochiriaipua, ahpo sochichaira tehpuriachiami kateweka. ²⁰ Pu'kao Eesusia paajutesirepua tiame ahpo ahjama ohjomichiopua pu'kao. Waikaopu tehtemaria ahpo noono pawekakerachi tekipaname toisaopua, ahjama siimparepua tiame, taamo Paamira Eesusi na'naritoka.

Tijoe na'ararie keewakame

(Ruuka 4:31-37)

²¹ Wa'a inisika Eesusia, Kapenau tewaniachi asirepua resipuniachi taawechi, wa'a e'ensaoopua, i'isaeri napawikarichi pakirepua ahpo ajawaria ahjama, wa'a yooremia o'inerepua masiteka. ²² Wa'ao Eesusi masitia keepuamea, peenia erakoka inamurepua pu'kao, tisia peeneka masitiamekopa pu'kao, Riosi kaaweruma tuuyewario, ki i'isaeri iyoteri ti'tjioechitiaopua. ²³ Nape wa'achi tiopachioi yasariaipua aaata keewakame, na'arari pakitekame. Puuua tisia nekawekao, chaanerepua Eesusio:

²⁴ —¿Ihtana yoramia eenakamemua tamochio, Eesusi Nasare ohjoeme? ¿Taamokosa kokosa yoramia eenakamemua? ¿Ki aamo machiyamekosa teemeapa, Riosichi aamo eenakameko, aamoo te'ta Riosi kaawerumarako?

²⁵ Waikao Eesusia te'yarepua pu'ka na'arari pakiteriao chaaneka:

—¿Ihchi yaasa muuua na'arari! ¿Yaapiti, machenasa muuua pu'ka tijoechio!

²⁶ Waikaopu nanaararia, ki muenati sasaweteka pu'ka tijoe, ki ku'ita sisanaka machenarepua pu'ka tijoechio. ²⁷ Waikaopu wa'a e'enakamea, tisia majakamekapua, ahpo iinatukerepua chaachapaka:

—¿Ihtana weemera penipaniame ihjia, ihji tijoea tisia utewari iinueka nayewamepua, ahkasi riaorósiwari nanaarariai, e'wiamepua? ²⁸ Ihji Eesusi inisiriaa, ki tehpe yomachi nane'reretupua Arirea weechiamio pua mochiwachiami tiame.

Peero waasira yachapatewa Eesusie

(Maateo 8:14-15; Ruuka 4:38-39)

²⁹ Napawikarichi puuyatioopua Eesusia, Siimoni ta'perachi simirepua Anteresi pehterachi tiame, Aakowo yeeka Waani tiame. ³⁰ Wa'a ta'pechi ajasitioopua, Siimoni waasiraa ipetachi poirepua che'yame. Wa'a mochikamea chaachaparepua Eesusio, kokorenio tuuka wa'ao. ³¹ Waikao Eesusia naaepakao, sekachi chapika werisipurepua kokoriameo. Waikao wa'a ikitiaopua kokoriamea, yachaparepua ikanati. Waikaopua yachapatetiaopua, kooame yorasirepua Eesusi ko'kotemia.

Muuwaeme kokoriame Eesusi sauteria

(Maateo 8:16-17; Ruuka 4:40-41)

³² Wa'ao Eesusia taaaa pakiyoio, muuwaeme kokoriame u'yeparetupua, wahjachi aaataa, na'arari yahchawa kokorewa. ³³ Puu ti'tjoeria wa'a karichi muirachio, tisia muuwaeme napawirepua. ³⁴ Eesusia wa'ao, ki ookapi kokoriame yachapaterepua, a'chitiame ko'koame iniwaeme. Eesusia na'arario, kiisi toarepua nayewamichioo, machiwamekapa puuua pukaeo.

Eesusia napawikarichi nayewatuna Riosi kaaweruma tuuyewari

(Ruuka 4:42-44)

³⁵ Eesusia wa'a mochiwachio, amori ma'chirepachi yaxisisapa wa'ao, machenarepua wa'ao mehka ooruchi, ahpo Noono Riosi ahjama nayewamia yu-uweekachi. ³⁶ Siimonia ehjepao, ahpo ahjama mochikameo tiameo, Eesusi i'yamia siimparepua.

³⁷ Puuua tewisaapa, chaanerepua:

—Yooma ti'tjoeria aamo i'yani wiituo.

³⁸ Nape Eesusia cheerepua:

—Pirenachiami siimpameri teemea ehpeo. Nahpe, i'ka Riosi kaaweruma tuuyewario, pirenachiami i'tomia. Pu'kawichio machenakame neea, nayewatumiao.

³⁹ Wa'a ikire Eesusia waikao. Yomachi Arireami oiparepua, i'ka Riosi kaaweruma tuuyewari tuuyesikao, yoomachi napawikarichiami, mochiwachi tiame. Waikao Eesusia wa'a inisirepua waikao, yomachi mochiwachiamio, puuyachasika na'arario, kokoriame sautesikaopua tiame.

Eesusia yachapatena repera kokoriame

(Maateo 8:1-4; Ruuka 5:12-16)

⁴⁰ Piiripi tijoe repera kokoriamea, tawemina chokichi chopokorieka weripakao, chaanerepua Eesusio:

—Aamo no'o sautejerani neeea wa'a aamo erasoo, yachapanarenia no'o kokoriao ko'koame.

⁴¹ Eesusia waikao cheriwepakao, ahjachi seekarepakaopua, chaanerepua:

—Aamo yachapatenare neeea. ¡Yachapakame itipisa naaju muuuu, wa'asi!

⁴² Wa'a chaanesochepa Eesusio, puuu repera ko'koamea, toarepua pu'kao wa'asi. Saukame itipirepua wa'asi. ⁴³ Waikao Eesusia pu'kao, no'anurerepua pu'kao ahpo ta'perachi, nape utewaeme eee chaanesapa pahcha:

⁴⁴ —Nee. Ka'te aata tuuyemitia muuuu i'ka aamo ikiriao. I'kache iintopuapua muuuu. Waami siimitia muuuu napawikarichi neeserosichi, pu'ka neeserosio, pu'ka itapiti i'yetomitiapua Moisetaru nuurari nuura, i'ka Riosi aamo yachapariawichioo. Wa'a ihsimitiamua tiameo, i'ka Riosi iintoriaopua amochio, yooma ti'tijoeeri tetewimichio, aamoo sauakamekopua wa'asi, pu'ka aamo repera kokoriaopua.

⁴⁵ Nape tijoea no'rasaapa yooma tuuyesirepua wa'a mochiwachio, yooma Riosi iintoretiaopua apochio, kaawe iintokao. Pukaepa neipao Eesusia, ka'chi iika te'ta ma'chiamie pakime e'rarepua wa'a mochiwachio. Pukaepa oowera ma'chiche oojowirepua waikao ki tijoeekachiche. Nape ahkasi wa'aoi ahkai mochiame e'enaparetupua Waani keepumiaopua kahtiachi, tetewinariapa pu'kao.

Eesusia tu'wikame sautena

(Maateo 9:1-8; Ruuka 5:17-26)

2 Paikapi taawechemi neipamio Eesusia, eenechi pakirepua Kapenauo. Waikao ti'tijoeeria Eesusio aata ta'pechi kahtiame inamukapao, ² ki ookapi napawirepua wa'ao muirachi, wa'a yeetarachio kiisi ojomime teererepua. Pu'ka napawikame ti'tijoeeria Eesusia, wa'a ihsirepua masiteka Riosichi simiyame. ³ Wa'a teerenioi wa'ao, wa'a e'enarepua naao ti'tijoe aata tu'ikame tijoe upakoame. ⁴ Nape tisia tahchiamie weeriopa muirachio, ka'chi ikime erakoapaopua te'ta Eesusi kahtiachi pachanariaopua ahpo kokoriame u'pariao, karijampa mo'moenarepua. Wa'a mo'moenasaapua, wahjonarepua Eesusi kahtiachi riisakao, wa'a ikisaopua wa'atipo tekirepua kokoriameo, e'ta-parachi tekitoka. ⁵ Waikao Eesusia pu'ka kokoriameo, tisia paparamekopua apochio, tisia tesiwa e'repakaopua pu'kao, chaanerepua tu'wikameo:

—Tisia aamo cheriwiamie neeea. Wa'a e'rapa neeea, aamo sautenania, yooma aamo tatakoriarioopua puhjeka.

⁶ Nape wa'ao ookapi iyoteri ti'tijoea, wa'a chiioa Eesusio apoe te'ta cheriwio tuuyopa tatakorio, ki kaawe erakokaopua, chaachaparepua ahpo: ⁷ “¿Achini iikai wa'a cheeka nayewame ihji tijoea? ¿Ki Riosikamera na'areka wa'a chiiamepu? ¿Ki apoekamerache Riosi cheriwiamepu tatakoriameo? Riosi apoechekamera puuuu, tatakoriameo cheriwiamie.”

⁸ Nape Eesusia nane'riapa pu'kaopua apochi erakoao, chaanerepua:

—¿Achini iikai wa'a tiame no'o erakoame eemea, kiisi no'o kaawe ihsio erakowao? ⁹ Ehsosao naaju, ¿ih-tanakamera epeche ki tehkiuarepua naaju: “Cheriwetiame itipimitia muuuu aamo tatakoriario”, chaniwa, naatikosaoipua naajuoi: “Saukame werisikosa muuuu”, chaniwakosa? ¹⁰ Weh, ehpe wa'api aamo tetewitemania no'oo, te'ta utewari iinueemekopua no'oo, aata te'ta tatakoriameo, te'ta ahsieme sauakame no'o itapitiamekopua, te'ta tatakoriameo ahsieme cho'wetiamie itipitiamekopua.

Wa'a cheesaopua chaanerepua tu'wikameo:

¹¹ —Aamo chaanenane tu'wikame, sauakame werisika, apechunasa aamo ipetawao, oisika no'ramitia aamo petechio.

¹² Wa'a chaanetiache tu'wikamea, ikanati kaaweruma werisika ahpo petechi no'rarepua, ahpo ipetawaopua tiameo, mooketoka. Waikao wa'a mochiamea, ki Eesusichi na'arekamea, tahpitika tiame peenia erapaka Eesusi iintoriao, cheriwema ki'yarepua Riosio, ki nu'uti peenia iintoriopua Eesusichio. Wa'a erakoapaopua chaachaparepua ahpo:

—Ka'chitia taaweche tetewameai teemea, i'ka eee tiame iintoniameo.

Eesusia, Reewi tewaniame yeetona

(Maateo 9:9-13; Ruuka 5:27-32)

¹³ Eesusia wa'a tiame iintosaopua neipao, eenechi pa'wesue eenariamepua. Wa'a enasooopua pa'wesuweo, muuwaeme ti'tijoe ooweru tiameo, napawiriamepua Eesusi eenariachio. Waikao Eesusia o'inerepua wa'a masitekao, apochi waapi enepakameopua keepumiao. ¹⁴ Ehjepamio masiteka kajusaa u'matosaa-pua, Reewi tewaniame tewarepua, Arajeo taanara. Pu-uua toomi koparoaniachi yasariaipua, ya'yawichiwichio koparoaniachi wa'a mochiwachio. Wa'a tetewikapa pu'kao, chaanere Eesusia: †

—Nahpe no'o ahjama. Neeea aamoo, no'o masitewara enejerania.

† Reewi tewaniamea, Maateo wa'apipua.

Waikaopu Reewia pu'serepakapua Eesusi chiiao, ahjama simirepua tiame wahjachitia, ahjama teetomia ahkai Eesusi simiyachio.

¹⁵ Neipapamio piie taawechio, Reewi ta'perachi koi'oiio, Eesusia koi'rachi yasariaipua ahpo yeetoria ahjamao, wa'achi nokariaipua tiameo, muuwaeme ti'tijoe Eesusi keepupuame, Eesusi teetoachi pire-natukame. Wa'achi mochiriaipua tiameo Eesusi chokichio, ti'tijoe koparoame te'ta ya'yawichiwichio, wa'a ikisa muuwaeme wahjachi ti'tijoe tatakoriame, ki kaawe nokayame tetewiniame. ¹⁶ Iyoteri ti'tijoea, wa'a kahtiame tetewapa Eesusio, yooma pu'ka ki ka'karuma ti'tijoe ahjama koakao, puuua iinatukerepua Eesusi masitewarao:

—¿Achinikai aamo masitaria pu'ka ki ka'karuma ti'tijoeeri ahjama koayamepua, pu'ka te'ta yawichiwichio koparoame ahjama, wahjachi ti'tijoeeriopua tiameo, ki ka'karuma nokayame tetewiniame ahjama?

¹⁷ Pu'kao wa'a chaachapame inamukapao Eesusia, chaanerepua pu'kao:

—Ki kokoriamea kihta nakiyamepua me'merikoo. Kokoriamekamera nakiyamepua me'merikoo. Neeea kokoriamekamera sautemia eenakamenia, ki kokoriameo ka'i. Neeea tatakorie kokoriamekamera sautemia eenakamenia, kihta ahpo tatakoriame maayameopua, ka'i.

Ki koi'wa Riosi iyoriwa yoraniame

(Maateo 9:14-17; Ruuka 5:33-39)

¹⁸ Aataa seenepi simiyame taawechi Waani ma'masitewarao, pa'parisero masitia na'naritoameapua tiameo, ki koi'wa Riosi iyoriwa nokayame tetewapao, Eesusichi e'enakaopua chaachaparepua pu'kao:

—¿Achinikai Waani na'naritoamea, pa'parisero na'naritoameapua tiame, ki koi'wa Riosi iyoriwa nokayamepua, nape aamo na'naritoamea, ka'f?

¹⁹ Wa'a chaanetiapao Eesusia, cheeka nehjiarepua:

—¿Toore aiwatariarepu nenewiwachi paajutetiamea, aaata neewikame ahpo neewiriachi kahtioiopua pehijio? Ka'lipua, ohso kaawe yoomahka paajutetiame, ta'iria ko'kopuamepua, ahkasi posaka. ²⁰ Puu neewimerika tiamea, neepua, noochi paparamechio. No'o apechunatiopa ki'tioiopua i'ka weechio, waikaope noochi paparamea o'inemapua ki koi'wa Riosi iyoriwa yorasikao.

²¹ Waikao wa'a cheesapa Eesusia ahpo iinatukiameo, chaanerepua:

—No'o tewekachi apechunatiopa, ehkoriaami o'inia oochetiame nokisitiamea toipuamepua wa'asi, weemera tiame te'teretopuawichio, Riosichi kaawe te'terewaopua, aaataa ki koyacheme tiiachi-tiaopua oochetiame wisasorio, weemera wisasori chuhchekao. Wa'a iintotioopua weemera wisasorie koyacheraa, chu'rupaka si'panameripua oochetiame

wisasorio. Wa'a iikapu oochetiame wisasoria, epeche weere enepameripua yeewasipakao. ²² Wiino weemeraa, ki totoaniamepua oochetiame wichijarichioi. Wa'a iintotiaapu weemera winopatariai, tatateka si'panamaopua oochetiame wi'chijario. Wa'a ikisooopua oochetiame wi'chijario, yooma na'itumeri wi'suka weemera winopataria, wi'chijaria tiame. Pukaepa weemera wiinoa weemera wichijarichi toaniamepua. †

Eesusi na'naritoamea tiiriko muurara tehpunaria

(Maateo 12:1-8; Ruuka 6:1-5)

²³ Piire taawe resipuwa taawechio, Eesusi tiiriko echichiama u'matoio ahpo ajawaria ahjamao, chorowapa puuua, tiiriko kumisiriaipua, muurara okisika.

²⁴ Parisero ti'tijoea wa'a nokisiopa Eesusi ajawariao, iinatukerepua Eesusio, chaachapaka:

—¿Achini iikai wa'a nokayame aamo ahjama ohjoamea, ki reesisenioi resipuwa taawechio, ihtaoi yooramekopua?

²⁵ Nape Eesusia nehjiarepua pu'kao:

—¿Ki nane'riame eemea aamo ehkoriaami Raawitaru iintoriao, ahpo ahjama nokisiame cho'chorowapasoopua piie taawechio? ²⁶ Iiweta Aawiatataruo te'ta neeserosikoipua, ¿ki Riosi kaarichi pakika Riosi paaniwara ko'kakame puuua, Riosiwichio to'weniame tiopachio, ne'neserosiche ko'komichio? ¿Ki pu'ka paani uusa kipotekamepua tiameo ahpo ahjama nokisiria, tisia cho'choroopa?

²⁷ Wa'a chaanesapao Eesusia, chaanerepua tiameo:

—Resipuniame taawea, ti'tijoeiwichio yachatiamepua, ki resipuniame taawekamera ti'tijoeeri ye'kamichio. Resipuniame taawea, Riosie yachatiamepua. ²⁸ Pukaepa nee Riosie Tijoe Tijoetutetiamea, neekamera ye'kamepua, resipuniame taaweo.

Tijoe sekachi chookopakame

(Maateo 12:9-14; Ruuka 6:6-11)

3 Neipao Eesusia, eenechi napawikarichi eenari-ai-pua. Wa'a yasariaipua piiripi tijoe sekachi chookopakame. ² Nape wa'aoi ihpueniame enere Eesusia, aaata resipuniame taawechi sautesoopua, wenejinarua. ³ Eesusia wa'ao, sekachi chookopakameo chaanerepua:

—Werisisa, i'wa weripamitia naasipa.

⁴ Wa'a ikisooopua pu'kao, wahja wa'ao, iinatukerepua cheeka:

—¿Ihtanakamera epeche kaawejoarepua, resipuniame taawechi yoraniaa, kaaweruma yoraniamekosa, ki

† Wa'a cheeka i'ka ooka naawesarichio Eesusia, i'ka masiteka cheerepua, yooma taamowichio, yooma weemera enemerikopua tamochio, Riosi ahjamapua, ahpo mukisooopua tewekachi akipaka. Ehkoriaami simiyameo, yooma kajumio tuurepua wa'asi, yooma weemera enepaka.

kaaweruma yoraniamekosaoio? ¿Meriniamekooi, ah-jateka newipateniakosaoipua?

Nape aapoe ihchi itipirepua, kiisioi ihta nehjiaka.
⁵ Waikao Eesusia kiisi kaawe erapaka ahpo norikame ne'nepasaopua, tísia yuuwesiparepua, kiisi pahteka in-amuamekopa pu'ka chaaniao. Wa'a iikaopua, chaanerepua chookopakameo:

—Ehsoo, riisasipaomua aamo seekao.

Waikao pu sekachi chookopakamea, riisasiparepua seekao. Ahpo seekache riisasipasopua, saukame itipirepua ahpo chookowao. ⁶ Waikao pa'pariseroa wa'a puuyasachepa puua, Eesusi ahpo merimia katewesirepua, Eeroremina chuchukuame ti'tijoe ahjama.

Eesusia muuwaeme masitena pa'wesuwe

⁷ Eesusia muuwaeme Arirea mochikame na'nari-towae ahjamao, ahpo masitera yeekaopua tiameo, Arirea pa'wechi akiparepua. ⁸ Waika taawechiami Eesusiapao, kai waapisi nane'reretiame enere puuupa, tísia peenia ihšiaopua ahpo Riosi utewariego. Pukaepa ahkai yomachiami mochikamea wa'a e'enariaipua Eesusi tetewika machinariapa. Puu wa'a e'enakamea ihji enerepua: Uurea weechi mochikame, Eerusareni mochikame, ahkasi Irumea mochikame tiame, wa'a ikisa muuwae tiame Oorani akichi cheray-achimina ohjoeme. Wa'a e'enakame enerepua tiameo, Tiiro mochiwachiami o'inia e'enakame, Siironi mochiwachiami o'inia e'enakame tiame. ⁹ Pukaepa Eesusia wa'a pa'wechi asiaio, yomachiami weechi o'inia e'enakame wa'a tewarepua. Waikao Eesusia, po'wachuwa nerokakera katewetiame iinuenurarepua ahpo masit-erapua, ki tahchika yasinariapa pu'ka tísia muuwaeme yomachi e'enakame masitekao. ¹⁰ Nape ki ookapi Eesusi kahtiachi e'enakaopua, Eesusichi aampa e'enarepua ahjachi ihchepanareka, ikanati yachapanariapapua ahpo kokoreka mochitoa, ki ookapi wa'asi sautekame inamukamekapa Eesusiopa. ¹¹ Puu ti'tijoe ooweru tiame nanaarari apochi mochitiamea, Eesusi tawemina chopokorieka aajapapua siinakokao, eee chaachapakao:

—¡Muuupua Riosi tepoena o'inia eenakamea, apoe Riosi Taanara tijoe tijoetukamea!

¹² Nape Eesusia wa'a chaachapopa ti'tijoechi mochikame nanaarario:

—Ihchi mochika eemea —cheeka te'yarepua yooma tetewachio, ki nanaararie nane'repuawichiopua, te'ta aatanakoopua ahpo.

Eesusi oosa mariki aampa ooka, uuka ajawaria

(Maateo 10:1-4; Ruuka 6:12-16)

¹³ Pu'ka nanaarari terisaapa Eesusia, teewi kaawieka tiachi moenarepua, paikapi ahpo masitera yeeka.

¹⁴ Wa'a yasipasaapua ookapi ahpo oowe e'reria uurepua, oosa mariki aampa ooka ti'tijoe ajawarepua, ahkai ahpo tehkiwa yorasia nokisimichiopua, Riosi kaaweruma tuuyewari nayewatusikaopua. ¹⁵ Pu'kao ajawasaapa, ahpo Riosiwari utewari yahcherepua, pu'kao pu'ka utewariego nanaarari puuyanasimichiopua, ti'tijoechi muikameo. ¹⁶ Ihjipu oosa mariki aampa ooka uutiamea: Siimoni, pu'kao Peero tewatiame tiame; ¹⁷ Saantiao, Sewereo taanara, wa'a ikisa Waani, Saantiao poonira, pu'ka ookao Waanereje tee-watanime tiame, Te'oni Tatanaraa cheeka chaniwame; ¹⁸ Anteresi, Eeripe, Waatorome, Maateo, Toomasi, Aakowo, Arajeo taanara; Taareo, Siimoni, Kaanani ohjoekame tijoe; ¹⁹ Uurasi Ihkarióte tiame, puua neipao Eesusi ki ka'karuma ti'tijoechi nehjakame.

Satanasichi o'inia eenameko tuuwame Eesusi utewario

(Maateo 12:22-32; Ruuka 11:14-23; 12:10)

²⁰ Wa'a iintosaapa Eesusia ahpo ajawaria ahjamao, ahpo checherepachi no'rarepua ko'koma. Nape wa'apechi ajasitioio, ki ookapi mochiriopa wa'ao ka'chi iika ko'kome teererepua. ²¹ Eesusi tetejimaraa wa'a in-amukapao Eesusio, wa'a e'enariaipua i'tomia, ki inatameka ihsiopa, ki ookapi ti'tijoe ku'inarekao.

²² Iyoteri ti'tijoe Eerusareni o'inia e'enakamea, chaachaparepua:

—Ihji Eesusia, te'ta Weseu Satanasi utewarira yahchamepua apochio, apoe te'ta na'arari teekora. Pu'ka utewarie puuyachamepua na'arario, ti'tijoechi muikameo.

²³ Wa'a chaachapopa pu'kao Eesusia, waapi ahpo ajapanurerepua, chaanenariapa. Wa'a ikisoopua chaanerepua:

—¿Achini iintoka ma'chipatapu Satanasia, ahpo wa'apio? ²⁴ Aataai yawichia ahpo wa'apichi nasiwamea, ahpo wa'api soopameripua. ²⁵ Aata ahpo ta'pechi mochikamea, ahpo ta'pechi mochikamechi nasiwasisaa, ahpo wa'api soopameripua. ²⁶ Satanasiai ahpo wa'apichi nasiwasisaa, ahpo wa'api soopameripua, wa'atia ka'chi iika ahjakame werito-meripua ahpo yawichituwachio.

²⁷ Aata tijoe utewaeme enesoo, aataai ka'chi iika ichikonemeripua ta'perachi pakikao, ki o'yesaapua pahchao.

²⁸ 'Neeea i'ka no'o chiiao, te'ta pichiwa chiiamepua: Yooma aata tijoea oowitiamea tiameo, ihtaio ahpo ki kaawe iintokaio, ihtaio ki kaaweruma cheekaio, cheriwepuame tiamepua; ²⁹ nape Riosi Riosiwari ahpo chaania ki e'wekamea, ka'chitia cheriwepua tiamepua, ka'chitia cheriwepuamepua tatakoriao, ki itayamekapapua ahpo cheriwepuameo. Puu aata wa'a tiamea, wa'api teeka itipimeri puua tatakoriekao, ahkasi ki wahjiamesi.

³⁰ Wa'a cheeka ahpo nehpuware Eesusia, Wesu riarósiwarira apochi iinuko tuuwao.

Eesusi poponira yeeyera tiame

(Maateo 12:46-50; Ruuka 8:19-21)

³¹ Wa'a ihsioi Eesusio tísia naanasoti oika ti'tijoeri sautekao, ma'chi werika Eesusi yeeyeraa, Eesusi poponira ahjamao pipinira tiame, paaenurerepua Eesusio. ³² Waikao wa'a mochikamea Eesusi norikame, Eesusi paaewa inamukapaopua, chaachaparepua Eesusio:

—Aamo yeeyea aamo poponi pipini tiame ahjama, aamo paaechanipua waami ma'chi.

³³ Nape Eesusia, cheerepua:

—Aa no'o tetejima, ¿Aatanakamerajuarepu no'o yeeyea, no'o poponia pipinia tiameo?

³⁴ Waikaopua ahpo norikame mochikame ne'nepakaopua, chaanerepua:

—I'wa mochikamerapu no'o yeeyea, no'o poponia pipinia tiame. ³⁵ Aaataai Riosi e'ra yooramea, no'o yeeyekaite puuu, no'o pooni, no'o piini tiame.

Echayame masiteniame wa'achitari

(Maateo 13:1-9; Ruuka 8:4-8)

4 Piirechi taawechio Eesusia eenechi pa'wesue o'ineriaipua masitekao, wa'a kahtiachio tísia muuwaeme napawiriaipua tiame. Waikaopua pawekakerachi moenasaopua pa'wechi chuhkuamechio, wa'a yasiparepua waikao. Wa'a ikitioopua ti'tijoe-ria, waapi ma'chi ajapare puuu, pa'wesueo. ² Waikao wa'a yasaka Eesusia, itapiti wa'achitarichi masiterepua, muuwaeme itapiti Riosichi simiyame masiteniame. Pu'ka masitewachio cheerepua:

³ —¡Eeme ti'tijoe ooweru tiame, keepumitia pahchuuu!

Wa'a cheesao o'inerepua ti'tijoeri i'ka eee cheeka wa'achitarichi nayewekao:

—Aata tijoea wahka wasachi echimia simiriataipua.

⁴ Puuu echimia simiyaio poechei ruhjiteriatapua ookapi iimori. Pu'kao tuchikia, wa'a e'enaka yooma pepeka ko'kariatapua pu'kao. ⁵ Wahjachi iimoria, waitiame kahtiachi weee echariataipua. Puuu iimoria ku'we yaupariatapua yaupao, nape ki tunakame yasariopapua weeeo, ⁶ taaa machenasaapa taipakopao, wakipateriatapua pu'kao, ki teeresi naawaeriopa pu'kao. ⁷ Wahjachi puuu iimoria wehchaekachi ruhjiriataipua. Puuu yaupariatapua yaupao, nape wehchae si'riputiapa mo'porepakao, wa'atia wakipariatapua kihta taakeka. ⁸ Nape wahjachi iimoria kakupa weechi ruhjikamea echitiaio, ka'karuma yaupaka weweripasaopua, ki ookapi taakeriatapua. Ihji muurara pachitariiaa, piire weerewa aampa oosa mariki pahchitariapua, piiripi wa'api pahchira echitiaopua. Wahjachi

piiripi iimoria, pa'paika weerewa pachitariatapua muuraraa; epeche wahjachi iimoria, pipie sienta pachitariatapua muuraraa, pipirepi pahchira echitiamea.

⁹ Wa'a tiame wa'achitarichi nayewasaapa Eesusia, chaanerepua ahpo masitiao:

—Nahkaesaa eeme, pahteka inamupuapua pu'kao.

Aatia tiachipa wa'achitarichi nayewaniame

(Maateo 13:10-17; Ruuka 8:9-10)

¹⁰ I'ka wa'achitari Eesusi naewaka kajusoopa, wa'a muuwepariame ti'tijoeria, nonowarepua waikao ahpo petechiami. Ehjepamio Eesusi piineri itipisoopa, paikapi Eesusi masitia keepuamea, puuu oosa mariki aampa ooka Eesusi ajawariaapua tiamea, iinatukerepua Eesusio, ihtana cheeka cheeriopua Eesusio, wa'achitarichi nayewakao. ¹¹ Waikao Eesusia eee cheeka nehjiarepua pu'kao:

—Neeea pu'ka ti'tijoerio wa'a cheeka nayewakame-ria wa'achitarichichio, aatiatanariapa pu'kao, no'o te'ta masitia pichiwa pahtenarewa ne'nenariapa pu'kao. Aata aamochitia te'tiameopua, te'ta Riosi ye'karichi muinariameopua, Riosia ki wa'achitarichi ma'chiam eamo tuuyamepua aamoo; nape neea pu'kao oowera keepumia e'enariame nane'riapao, wa'achitarichi nayewekania pu'kao, kihta Riosichi simiyame pepeni-nariapa e'enakame. ¹² Puuu wa'a te'teriamea, ne'naiio ki ma'chiriame itipimeripua, keepuaio kihta pahtemeripua. Wa'a te'tiapa puuu, kiisi ahpo tuuyamepua Riosichio, ahpo ki ka'karuma nokariao, ahpo Riosieo, ahpo cheriwepuawichioopua.

Eesusi echiwame wa'achitaka nayewani

(Maateo 13:18-23; Ruuka 8:11-15)

¹³ Eesusia chaanerepua waikao:

—¿Kiisi pahteka inamukame eemeai, i'ka no'o wa'achitarichi nayeweria? Wa'a teeresaa eemea, ¿achini teeka pahteta eeme wahjachi wa'achitari no'o nayewamiaopua meeriamahkao? ¹⁴ ¡Nee! Puuu echayame no'o nayewaria wa'achitarichio, Aata iimori echayamepua, Riosi ka'karuma tuuyewari echisiamepua. ¹⁵ Puuu iimoria, Riosi ka'karuma tuuyewari-ripua, ti'tijoeri keepua. Puuu iimori echayame echiwachi ruhjikamea, ti'tijoeri iikarachi echitiamepua. Paikapi iimori echayamee poechei ruhjitetiamea, ti'tijoeri peewame iikaamechi ruhjikamepua. Puuu, Riosi chiia keepunapua keepuao, nape Satanasia ikanati wa'a eenaka yooma u'yamepua, pu'ka Riosi ka'karuma tuuyewari keepuriao. ¹⁶ Wahjachi iimori e'peekachi ruhjitetiamea, kaawe e'raka keepuamepua keepuao Riosi tuuyewario, nape ki tehpesi simiyamechi wekatiamepua, ahpo keepuriao. ¹⁷ Puuu itapiti aiwateniaapua Riosiwichioo, ikanati toayamepua ahpo parariao, kihta teeresi naawaekapa Riosi kaaweruma

tuuyewarichio. ¹⁸ Wahjachi iimori wehchaekachi ruhjikamea, naatiju puuuu, i'ka weeechiche iintuame tísia weemuniamé. Puuu ti'tijoeria pu'ka Riosi kaaweruma tuuyewari kaawe keepuame keepuao, ¹⁹ nape epeche ahpo erakoaéopua i'ka weeechi iintuamechi itapitio, ahpo si'ripuamepua, tahpitika erakoamekapa puuuu, toomichio. Puuuu yooma ihtaoi iniwaeka mochinariamepua. Yooma ihji wa'a tiame mu'ipakamea ahpo iikachio, yooma apochi si'ripukao, kihta taakiamépuu apochio, Riosiwichio ka'karumaopua. ²⁰ Nape puuu iimori kakupa weeechi ruhjikamea, ti'tijoeri ka'karuma iikaamechi ruhjikamepua. Puuuu kaawe e'raka keepuamepua Riosi kaaweruma tuuyewario, te'ta pewatiame apochi itipiteka. Wa'a iikamea, kaaweruma taakiamépuu Riosiwichio, tiiriko echitiame muurarachitia. Ookapi ihji tiiriko muuraraa, piire weerewa aampa oosa mariki pachitakamepua; wahjachi ihji tiiriko muuraraa, paika weerewa pachitakamechitia tiame; epeche wahjachi ihji tiiriko muuraraa, ahkasi piire sientooi pachitakame.

Tahjera wa'achitarichi nayewatiame

(Ruuka 8:16-18)

²¹ Eesusia chaanerepua tiameo:

—Riosi tuuyewaria, itapiti tahjeraka tiame puuuu. ¿Aatanana noriwi weratare itapiti ahpo tahjerao, e'ta para teereopua, itapiti kaajonitere noriwioiopua? Aataa ki wa'a iintomeripua. Ohso kaawe te'pa werameri puuuu, weeresi tahjemichio pu'kao, weeresi uutapamichio pu'ka tajayao, weeresi tetewipuwichio. ²² Wa'achitia Riosiai wahka taawechiamio, yooma ahpo teteiwachi toapamapua, yooma ihtaoi inasotiame toatiameoipua, yooma ihtaoi ti'tijoe ki ka'karuma noonowiriaopua, ooweruoioipua tiame. ²³ Eemea inatame enesaa, pahdeka inamumitiapua pu'kao.

²⁴ Eesusia wa'a cheesaa, chaanerepua tiameo:

—I'kao eemea, te'ta inataka inamumitiapua: Kehkisa aamo nakika mochitokamea Riosichi, pu'kachi kehkisa kiapuamepua eemea Riosieo, itapiti te'ta Riosichi eenameopua kaaweruma, nape u'matiame epeche kehkisio. ²⁵ Riosie kiatiame iinuemeopapua, epeche pehji kiapuamepua, i'wa weeechi no'o enasooopua; nape kihta iniwaemeopua Riosie kiaretiao, ahkasi teesa iinuekaoi i'ka weeechi ahpo iinuekao, yooma u'yepuamepua, no'o tewekachi Noonoeopua, kiisi kih-ta tooea, no'o tewekachi o'inia eenechi enasopao.

Iimori weweripari nayewaniame, wa'achitarichi

²⁶ Eesusia chaanerepua tiame:

—Riosi ye'karichio, tijoe echariaka tiamepua. ²⁷ Echakame kohchioopua, pusakame kahtioopua, puuu echitiame yaupasaapua, tukaooi taaweoi tiame,

naapi simitiamepua weweripakao, pu'ka echakame ki teteioipua. ²⁸ Riosi ihsimepua yaupatekao, weweripatekaopua tiame naawaepatekaopua, neipao muuraetepamepua, pu'ka muurara pachitasoopua, iwapa-tiamepua. ²⁹ Pu'ka tiiriko pahchira iwapasoopua, ahsepakame puuuu ohsae tehpunaka i'ipapuachio. †

Wacherai kuuu pahchira wa'achitari

(Maateo 13:31-32; Ruuka 13:18-19)

³⁰ Eesusia eenechi chaanerepua:

—¿Ihtanaka tiame ohjoarepu Riosi ye'karia? ¿Ihtanaka tiame teemea Riosi ye'karichio? ³¹ Aa, wacherai pahchiraka tiame puuuu. Kaawe inataka ne'nemitiao-mua wacherai kuuurao. Kiisi werumakaipua pahchirao, ki nu'nuti weripamekai tiamepua kuuuraa, ³² echitiaapa, kii ookapi atowataitepua, ahkasi tuchikioi ahjachi tatasotachi. Wa'achi tiame Riosi ye'kariai. Ki weruma o'inekaipua, ki nu'uti mehtamepua.

Eesusio aatia tiachipa, wa'achitarichi nayewia ti'tijoe-rio

(Maateo 13:34-35)

³³ Eesusia, weeka tuuyewari masitere puuuu wa'achitarichio, ki tehki erakoka pahthemichio ahpo masitiao.

³⁴ Kihta masiterepua pu'kao, ki wa'achitarichi ku'ikao; nape ahpo wa'api ajawariao, piineri ahpo ahjama mochikoio, tísia tehki tiamekopua pu'ka masitiao, yooma kaawe ma'chiame tuuyerepua pu'kao.

Eesusi eeka teeweteria, pa'wechi

(Maateo 8:23-27; Ruuka 8:22-25)

³⁵ Pu'ka wa'api taawechi tukaoo, Eesusia chaanerepua ahpo ajawaria masiterao:

—Paa siimpapuamepua ehpeo, paonamina pa'wechi.

³⁶ Waikao masiteraa wa'a toisapa ti'tijoerio, paonamina i'torepua Eesusio, wa'api pu'ka pawekakera Eesusi kahtiachi. Wahjachi pawekakeraai pukamina chuchutorepua tiame. ³⁷ Wa'a nokisioio, ki nu'uti eenare yu'kia ki nu'uti eejeka. Waikaopu pa'wea pe'kokao, aampamisi chi'posirepua pawekakerachio.

³⁸ Eesusia wa'a ikinioio, kochipariaipua pawekakera wasichitu poika, itapiti mo'teka. Nape ma'masiteraa tahpitika ikiyapaopua, pusaterepua pu'kao chaaneka:

—¡Masitári, Masitáriiii! ¿Kiisi ka'chi e'ramemua taamo piwitewioio?

³⁹ Waikao Eesusia werisika teeweterepua eekao, pa'weopua tiameo, chaaneka:

—¡Muuu eekáaa, ikanati teewésaaa! ¡Neeroi pe'koniai, moena manipásaaa!

† *Wa'achi teeka weweripaniamepua Riosichio, Riosichi papara-ka weweripakamea, Riosie i'ipapuame puuuu ahpochi i'iwapasoopua; wa'a iintosaapua Riosia, ahpochi taamo i'tomeri puuuu, ahpo ahjama mochimichio ki wahjiamesi.*

Wa'a chaanetiapa eekaa teewerepua, yooma yu-
uweeme itipika. ⁴⁰ Wa'a iintosaapua ahpo masitera
ajawario, chaanerepua:

—¿Achinikai majayame eemea? ¿Kiisiki paparam
eemea pehji, noochio?

⁴¹ Nape aapoeo, Eesusi iintoria tísia seewepakameka-
papua Eesusio, kiisi nehjame erakorepua. Pukaepa
aapoeo, poanachi ahpo chaachaparepua:

—¡Ihtana tijoe naaju ihjia, eekaeoi e'weniamée,
pa'weeoiopua tiamé?

Tijoe na'arari yahchame Eerasa ohjoeme

(Maateo 8:28-34; Ruuka 8:26-39)

5 Wa'a nokisika paonarepua wa'a neerochio, Eesusi
paonamina i'tokao, wa'ao Eerasa weewachi
e'enarepua. ² Wa'a paonamina tekisochepea Eesusio,
aaata naaeparepua pu'kao itapiti na'ararie kee-
wakame. ³ Ihji tijoea wahjipame toaniachi ohjoeme
eneriaipua. Puuuu aaataeoi ki yuuyumpianiame eneri-
aipua moena yahchakao, kaarenaeoi o'yekaio. ⁴ Puu-
ua ki ku'itapisi kaarenae o'yeniaipua tarachio seka-
chiopua tiame, yooma tetepunasa siisimiriaipua,
yooma pipiripi pihtunaka ihpapasa. Wa'a ihsiamekopa
pu'kao, ka'chi yorame erakoretiaipua wa'asi, wa'a
mochikameepua ti'tjoeri. ⁵ Wa'a iintosaapua yooma
tukawari ojawiriaipua, mukuteso wahjipame toaniachi
siinakao, kaawichiami oikaopua tiame, temosochiami
tiame momotochisika, tísia kokosa ijikisika. ⁶ Ihjia wa'a
eename tetewapa Eesusio, mehka ihtoi u'masika
eenakao, chopokorieka weripakaopua chokichi,
⁷ chaanerepua Eesusio, ki ku'ita sisinaka:

—¡Eesúsiii, te'ta te'pa eename Riosichiii, ka'te no'o
te'ta kokosa yoramitiama! ¡Neeea aamoo te'ta tesiwa
cheeka aamo itaniamepua, ka'chi no'o yoramichiopua
kokosakao!

⁸ Wa'a cheeka nayeware na'arari tijoechi kahtiamea,
Eesusie eee cheeka teritiamekapaopua:

—¡Muuu na'arari tijoeturi, ikanati machenasa muuuu
pu'ka tijoecho!

⁹ Eesusia terisapaopua pu'ka na'arario, iinatukere-
pua pu'kao:

—¿Achini teewaeme muuuu?

Waikao na'araria nehjiarepua cheekao:

—Reejioni tewaniame neeea, kii ookapi na'arari tjoeturi-
kapapa.

¹⁰ Waikao pu'ka nanaarari tijoechi mochikamea,
naaracheka itaneriaipua Eesusio, ki se'wiami ahpo
uhjurapuaichiopua wa'ao. ¹¹ Nape wa'api wa'a kahjena
kaawichiamioio, ki ookapi koowi ohjopa wa'ao, ¹² wa'a
ahpo uhjuranurare nanaarari ti'tjoeturia, eee
chaachapaka:

—Wa'a pu'ka koowichioi taamo uhjuramitiapua, wa'a
pukachi taamo muimichiopua —chaachaparepua.

¹³ Waikao Eesusia wa'a uhjurarapua koowichi. Wa'a
uhjuratiapa nanaararia, pukachi muirepua koowichi, ti-
joechi puuyanatiapao. Waikao pu'ka miiri ahka
koowia, pu'ka nanaarari apochi muitiaapa, tahpitika
noonoikao, ki muenati ujumarepua tekoratamio. Wa'a
noonowikaopua, yooma wahjiparepua tekoratatio
ruhjika, pa'wechi neerochi ruhjikapa, si'rika.

¹⁴ Waikao pu'ka koowi inatiamea, ahpo mochiwachi uju-
masirepua yooma tuuyemia mochiwachio, yomachi
o'okapi mochiwachiamiopua tiame. Waikao yooma
wa'ami ohjoemea, wa'a e'enarepua pu'ka ikitia ne'ne-
mia. ¹⁵ Ajasisaapa Eesusi ihsiriachio, puuu nanaarari ti-
joechi iinueriamea pa'akachio, ehpeo yachapakame
yasarepua wa'a Eesusi ihsiachio, kaaweruma wakirae-
ka wa'asi. Waikao wa'a e'enakamea wa'a iintoriopua
Eesusio, tísia seeweparepua pu'kao. ¹⁶ Puuu pu'ka
yooma wa'a ikitiame tetewikamea, yooma tuuyerepua
wa'a e'enakame ne'nemio, aachin teererio puuu tijoe
ki ookapi nanaarari apochi ohjoeriaio, koowioi achipu
noonowiriopua tiameo. ¹⁷ Waikao wa'a e'enakamea
wa'atiame tuuyetiapa Eesusi iintoriaopua tiameo, tísia
seewepakaopua Eesusio, utewaeme itanerepua
chaachapakao:

—Se'wi siimitiamua i'wao, sewinachiami akipaka.

¹⁸ Ehjepao pawekakerachi moenoi Eesusio, puuu
na'arari apochi ohjoeteriamea, utewaeme itaneriaipua
Eesusio, ahpo yeetomichiopua ahpo simiyachio.

¹⁹ Nape Eesusia ki e'rapa chiiio, chaanerepua pu'kao:

—Muuu no'ramitiapua ohso kaawe, aamo pe-
htewachi aamo tetejimachi. Muuuu aamo ta'pewachi
asisaapa, yooma tuuyemitiapua pu'kao, Riosi amochi
iintoriaio, achini iintoka Rioso, aamo tesiweriopua.

²⁰ Waikao pu'ka tijoea, ahpo petechi no'rasaopua,
yomachi Reekapori weechiami mochiwachi oirepua
tuukao, yooma ihta itapiti ahpo Eesusie, kaawe iintore-
tiaopua. Waikao mochiwachiami ohjoemea, tísia pee-
nia e'reka inamurepua Eesusi iintoriaio. †

Airo tewaniame maarara; Aata oowitiame Eesusi wisasoriwachi ihchepakame tiame

(Maateo 9:18-26; Ruuka 8:40-56)

²¹ Eesusio eenechi pe'ku paonasoopua pa'wechio,
muuwaeme napawirepua pa'wesuwe tekiriachio. Wa'a
neerosue kahtioi Eesusio, ²² wa'a eenarepua aaata ti-
joe Airo tewaniame, puuuu wa'a mochiwachi na-
pawikarichi paamiratuame enerepua. Wa'a tewakapa
Eesusio, chopokorieka weripaka taweminao,
chaanerepua Eesusio:

²³ —Paamira, tísia yaapi e'raka eenakamene amo-
chio, amori mukuyame teekane no'o maara petechi.
Wa'a simika ahjachi seekarepajeraninia saumichio, ah-
jame weritomichiopua pehjo.

† Reekapori chaniwamea, Oosa Mariki Mochiwarieme, chanika
chaniwamepua.

²⁴ Waikao Eesusia wa'a simirepua ahjamao. Nape pooechi nokisinioio, muuwaeme tahchiamе ajatori-aipua Eesusichio. ²⁵ Wa'a naasipa muuwaeme nokisini-achioipua tiameo, wa'achi weritoriai aaata oowiti-ameai, erawisu kokoriame. Puuuu wa'a teerekaopua, oosa mariki aampa ooka paaumpari wa'a tiame enerepua wa'asi. ²⁶ Ki ku'witapi aiwakame eneriaipua wa'asi, ki ookapi me'merikochi oiyai wa'asi, wa'api teerekame eneriaipua, kihta sauka, ki ookapi toomi na'atakiopua. ²⁷ Ihji oowitiamea, Eesusi sautiame inamukapaopua, wa'achi eenakame eneriaipua, Eesusie sautetiame itipinariapa tiame. Pukaepa Eesusi ahjama nokisiachi ihtoaiopua naasipao, Eesusi wisasori-warachi ihcherepua, káátisia saunareka. ²⁸ Ihjia wa'a e'raka ihchepasaapua Eesusi wisasoriwachio, saukame itipirepua: "Eesusi wisasoriwachio ihchepakao, saukame itipimania", e'rakapa. ²⁹ Wa'a e'raka ihchepasaopua Eesusi wisasoriwachio, saukame itipirepua ikanati. Ikanati teewekame saaerepua ahpo erawisua. ³⁰ Waikao Eesusia ahpo utewari u'yetia saaekapao, ku'rika chaanerepua apochi tahchiamе muetoao:

—¿Aatanapu noochi ihchepakamea, wisasorichio?

³¹ Nape masiteraa chaachaparepua:

—Nape Paamira, tetewameai muuuu amochi tahchiamе ajatonio amochi ijichepakao, ¿iinatumemua:

"¿Aatana noochi ihchepakamepua?" —cheeka?

³² Wa'a cheesapa Eesusia, neneku ne'nesao, apochi ihchepakame wisasoriwachio ne'neparepua oowitiame.

³³ Waikao oowitiamea ahpo nane'retiamekapaopua Eesusieo, chachapia ihsika majakao, chopokorieka weripakaopua, apoe ihsirio tuurepua. ³⁴ Waikao Eesusia chaanerepua oowitiameo:

—No'o maalala, saukame itipikame muuupa, noochi te'ta paparakamekapa. Wa'a chaanesaapa chaanerepua tiameo: Kaawe eratoka ehpeo, no'ramiti-amua aamo petechi.

³⁵ Iiweta Eesusi oowitiame naewaka ihsiaio, wa'a e'enariame aaata kooriaa, Airo ta'perachi o'inia e'ename. Puuuu chaachaparepua Airoo:

—Aamo maaraapa, kiterepakamepua wa'asi. Kih-tawichio noonotepuame taamo Paamira masitaria wa'asi, taamo ta'pechi siimichioopua wa'asi.

³⁶ Nape Eesusia wa'a chaachapoiopua pu'ka kooriao, chaanerepua kuita noonorao:

—Ka'te paache yuuesipa muuuu, te'ta paparuachepua muuuu, Riosichio.

³⁷ Waikao Eesusia ki yeetokaopua wahjachio, naatiche i'toka simirepua, Peero, Saantiao, Waani Saantiao poonira tiame. ³⁸ Ehjepamio, Airo ta'perachi ajasitioiopa, ne'ku ohjoame tewarepua wa'a mochika inatiameo, weeru chaachapaka naarakokao. ³⁹ Waikao Eesusia yooremina pakisaapua kutewe po'yachio, chaanerepua wa'a po'yachi neesetoka mochikameo:

—¿Achinikai naarakoame eemea? ¿Ki oowera wa'a ti-iai tiamepua kochikache? Kiisi mukukamekaitepua.

⁴⁰ Nape wa'a chiiopa Eesusio, a'acheretupua wa'a mochikameeopua chokichi. Wa'a cheesao Eesusia yooma puuyanarepua wa'a neesetoameo, ma'chisi machenaka tiame. Waikaopua pu'ka kutewe noonorache i'tokaopua yeeyera tiame, ahpo ahjama ohjoameopua tiame, eenechi pakirepua yooreminao, kutewe po'yachio. ⁴¹ Pu'kao sekachi chapikao, cheerepua:

—¿Talita, cumi! —eee cheeka chaniwamepua: ¿Kuita, aamo chaanenane, werisi!

⁴² Waikaopua kutewea oosa mariki aampa ooka paa-muamea, oijenarepua eenechi ahjaka. Wa'a iika weri-sisaapua, oisirepua eenechi. Puuu a'achekamea waikao, sewina ijikirepua tisia kaawe erapaka, tisia peenia tiame tetewa Eesusi iintorio. ⁴³ Nape Eesusia waikao pu'kao, utewame chaanerepua pu'kao, kiisi ahpo tuupuaichioopua wa'a ahpo iintorio, aaataoi. Waikao Eesusia, pu'ka kutewe ahjatesaopua, ko'kotenurarepua pu'kao.

Eesusi Nasare mochiwachi ihsia

(Maateo 13:53-58; Ruuka 4:16-30)

6 Wa'a o'iniaio Eesusia, ahpo weewachi no'rarepua ahpo masitewa ahjamao. ² Wa'a asisaapa ahpo weewachio, resipuniachi taawechioopua, wa'a napawikarichi o'inerepua masitekao. Wa'ao Eesusi keepukamea, ki nu'uti peenia erakokaopua, chaachaparepua ahpo:

—¿Akatia tisia penipakame ohjoare ihji tijoea, i'ka itapiti ki ookapi peenia ihsiaopua? ³ ¿Naakona ki naatikosapu ihji tijoea, kapintero Maaria taanara? ¿Ki Aakowo pa'chirapu ihjia, ki Oose, Uurasi, Siimoni tiamepu tiamea, pu'ka poponirapuaa? ¿Kikosa ihji tijoe pipiniraa, i'wa ohjoemepua tiame taamo ohjoekachi?

Wa'a chaachaparepua ki kaawe e'erakoapa Eesusi masitiao, kiisi paparaniamekapa Eesusichio. ⁴ Waikao Eesusia wa'a chaachapame inamukapaopua pu'kao, chaanerepua:

—Yomachi yooreka tetewiniame Riosi nayewatu-amea, nape ahpo ohjoekachioopua ka'i, ahpo teteji-marichioi, ahpo wa'api petechioi.

⁵ Pukaepa kihta a'chi ihsime e'rarepua wa'ao, ihtaoi peenia ihsiaopua Riosieo. Wa'a mochikameo kiisi pichikenariopa apochio, paikapioi sautesa kokoriame, u'matorepua wa'ao. ⁶ Wa'a te'tiopa Eesusia wa'ao, kiisi kaawe eratoka u'matorepua wa'ao, eee tiame inataska pu'kao: "¿Naakona ahkasi wa'a te'tiame ihji ti'tijoe-ria?"

Waikao Eesusia wa'a o'inia u'matosapao, yooma wa'ami waapiami simiterepua masitekao, Riosi ye'karichi simiyame tuuyewariopua, ahkai ahkasi ti'ti-joekachisi, mochiwachiamio.

Eesusia ahpo ajawaria, Riosi ye'karichi simiyame ma-sitemichio uhjurani

(Maateo 10:5-15; Ruuka 9:1-6)

⁷ Ihji Eesusia ahpo ajawariao kaawe tuuyesaopua pu'kao ahpo yoramiao, o'okache uhjurepua mochiwachiamio, ki ka'karuma tijoeturi puuyanemichiopua, ti'tijoechi mochikame. ⁸ Ahpo siimpachiwichio kihta i'toka siimpanurerepua, teesorache makoka ahpo sekachio, kihta mokewarioi i'tokaopua, nutukaoki kihta i'toka, toomioi kihta i'toka ahjae taripuameo, ⁹ kaakaoi ahpoche chuhchaka ohjoa i'tonurerepua, wakiraohi ahpoche chuhchaka oiya i'tonurerepua. ¹⁰ I'kao eee chaanesa uhjurepua tiameo:

—Aaata ta'pechiami ajasisaa, wa'ache mochisa uumatomiapua wa'ao. ¹¹ Wahka pirenachi mochiwachi aamo ajasiriachio, ki kaawe aamo uutioopua ki inamunareka aamo masitio, puuyasaapua wa'ao, aamo tarachi pechichisa uumatopuapua wa'ao. Wa'a aamo noonoiupua, nane'remichiopua pu'kao, ki kaawe erakoka aamo uumatoamekopua wa'ao, aapoe nane'remeripua epeche ahpo ikimeriopua aiwari kokosario ki Sooroma Oomorachitia, kiisi inamunareriopa, aamo Riosi kaaweruma tuuyewario.

¹² Waikao Eesusi ajawatiamea siimpasaapa, yomachi sisinamurepua Riosi kaaweruma tuuyewario, Riosichikamera e'enamichio paajuteka, yooma apochi ki kaaweruma tiiao, Riosichi tuusa pichiwa toinariameko tuuka, yooma ahpo ki kaaweruma noonowiriao, cheriwepuwichiopua. ¹³ Puuu Eesusie uhjuratiameapua tiameo, ki ookapi nanaarari pu-uyanarepua ti'tijoechio ooweruchiopua tiame, kokoriameoi ki ookapi sauterepua Riosi utewarieo, ooriwo nerosowi chuhchesika.

Waani Paatori meritame

(Maateo 14:1-12; Ruuka 9:7-9)

¹⁴ Te'ta Eerore yawichia, Eesusi tisia sautiame inamukapao, tisia Eesusi nayewaniame yomachiamio, tuuyerepua mochiwachi mochikameo:

—Puuu Eesusi tewaniamea ti'tijoeo, Waanikotinia Riosi nayewatura eenechi ahjakame, pukaepa sautewa utewari iinuempua.

¹⁵ Nape aaata wahjachia chaachaparepua ti'tijoerio:

—Ka'i ki puuupua. Eeriakamera puuuu, eenechi i'wa weechi eenakame.

Wahja wahjachia tiame, chaachaparepua:

—Naatikamera puuuu, aaata ehkoriame Riosi nayewaturao, i'wa weechi eenakame.

¹⁶ Nape Eerorea wa'a chaachapanioiopua, cheerepua ahpo chokichi mochikameo:

—Ka'chitia piirechipua. Waanitarukamera puuuu, te'ta pichiwa, pu'kao nooe mo'ora tehpunenureria, eh-peopua eenechi ahjakame.

¹⁷ Eerorea, Eroria iintowachi karichi yahchakame eneriaipua Waanio, kaarenae o'yeraeka. Eerorea Eeripe uupira ahjama neewikame eneriapua, ahpo pooni uupieria. ¹⁸ Waania Eeroreo chaanekame eneriaipua:

—Muuua aamo pooni uupirao, kiisi uupietame teerriaimua, wa'a iintokapao muuua, kiisi kaawe iintokamemua Riosichio.

¹⁹ Pukaepa Eroriaa Waanio, nekamuchiame eneriaipua pu'kao, merinareka tetewame, nape ka'chi ikime e'rariaipua wa'a e'raio. ²⁰ Eeroreapua Waanio, Riosi nayewaturakopaopua pu'kao, seeweka tetewame enerepua pu'kao, Riosie kaaweruma tjoekopaopua tiame. Wa'a tiichipa seewiaio, ka'chi yorapuwachio neesetoriaipua Waanio. Ki kaawe pahtiaipua Waani chiia Riosieo, pu'sereka keepuame eneriaipua Waanio.

²¹ Nape Eroriaa, tewarepua piie taawechi ahpo iintomichio, Eerore ahsepatioipua paamupari pahko.

Eerorea yooma paajuteriaipua waikao ahpo ye'karichi yawichituameo, Arirea ohjoeme tiamé, weruma te'terriame ti'tjoerio. ²² Eroria maararaa yawimia pakiriaipua pahkochi koi'rachiopua, Eerorea tisia pu'serekapa pu'ka yawiriao, yooma wa'a mochikame inamuachio, chaanerepua ahpo piisi maarao:

—Ihtaoi aamo no'o itanesoo, aamo kiamania,

²³ ahkasi no'o nuurari naasipasioi yawichiwa.

²⁴ Waikao piisi maararaa, ikanati ahpo yeeyechi simikao, iinatukerepua ahpo yeeyeeo ihtana itanejeraopua yawichio. Waikao yeeyeraa chaanerepua:

—Waani Paatori mo'ora itanemitiapua.

²⁵ Waikaopu Eroria maararaa, yaapi eenechi pakisaopua yawichi kahtiachio, chaanerepua pu'kao:

—Ehpe wa'api no'o kiajerania pehtorichi yachasao, Waani Paatori mo'ora tehpunasa.

²⁶ Waikao yawichia wa'a chiiopa ahpo piisi maarao, tisia iiyana eraparepua apochio. Nape yooma paajute-tiame inamuachi wa'a cheekamekapaopua, ka'chi ikime e'rarepua ka'itanariaio. ²⁷ Wa'a tiichipa yawichia, ikanati uhjurepua piiripi ahpo soontaro, Waani mo'ora tehpunasa upamichiopua, pehtorichi yachasa. ²⁸ Waikao soontaroa wa'a akiparepua Waani mo'ora upamia. Puuu soontaroa Waani mo'ora up-asaopua, Eroria maararaa ki'yarepua, pehtorichi yachatiamie. Waikaopu kutewea, ahpo yeeye ki'yarepua pu'kao.

²⁹ Waikao Waani na'naritoamea, Waani meritame nane'rekapao, wa'a e'enarepua Waani weerewara i'tomiaio, wahjipame toaniachi tekimia.

u'matomiachi pooechiamio, poowesue tootowari-amepua kokoriameo, tísia tesiwa chaachapaka Eesusi-chio, teesaoi Eesusi wisasorirachi ihchepajeraka, saukame itipitemichio pua ahpo kokoriamewao. Waikamio, yooma Eesusi wisasoriwachi ihchepakamea, saukame itipiriamepua, ahpo kokorewao.

Itapiti ki ka'karuma enepatiame aaata iikachio

(Maateo 15:1-20)

7 Pa'parisero ti'tijoea, ookapi iyoteri ti'tijoe Eerusareni ohjoeme yeeka e'enakamea, Eesusi naaeparepua. ² Ihjia ookapi Eesusi masitera ki paanikosa koayopaopua, Moisetaru nuurari chiiachitiao, na'arerepua Eesusi ma'masitewarao. ³ (Puuua na'arerepua pu'kao, ki koayamekapa ki weesa paanikosaapua pahchao, ko'komiao. Puuu parisero ti'tijoea, yooma i'isaeri ti'tijoeripua tiamea, pu'ka ehkoriaami Moisetaru nuurari chiia, iyorika mochi-toamekapa pehjiio. ⁴ Ihjia tiameo, te'ta muuwari nehji-wachi no'rakaiopua, tísia kaawe paanikosa koayame eneriaipua. Ihjia tiameo, weeka iinueriaipua tiame itapiti ahpo iyoriwa nokayao, i'ka eee nokiwamechitia: paasoo tísia kaawe papakoniamie, piicheri, pehtoriopua tiame, oronse meetari kaajete, ahpo kochiyachioi, kaawe wichotiame ipetiachi.) ⁵ Pukaepa pa'parisero iyoteri ti'tijoea tiame, pu'kachi simiyame iinatukerepua Eesusio, chaachapaka: ki taamo ehkoriaami nokariachitia nokayamepua? Puuuua ki Riosichi iyorikao, kiisioi te'ta paanikosa koayamepua.

⁶ Eesusia wa'a chaachapao, nehjiarepua pu'kao:

—Isaia ehkoriaami Riosi nayewatukamea, ma'chiame cheeka iyoteriaipua, i'ka Riosi chiiao:

Ihji ti'tijoeria no'o kaawe chaachapanipua chuwaecho,

nape puuuua ahpo iikachi yooreminao,
tísia mehka tiiai chaachapamepua noochio.

⁷ Puuuua tísia iyoriameka nokayai,
noochi simiyame masitekao,
kihta kaawerumakaitepua ahpo noochi iyoriwa nokayao,

pu'ka masitiao wihtukikapa, aapoe erakowachiche machename.

⁸ Eemea wa'a nokakao, toayamepua Riosi ka'karuma nuurario, aamo wa'api erakoakamera yoranarekao, aamo ehkoriaami noonori noonowiriachitia.

⁹ Eemea aamo ehkoriaamichitia nokaria yoorao, ki ahsepari yooramepua Riosi te'ta kaaweruma nuurariopua, ¹⁰ i'ka eee chiiachitia: "Aamo noono aamo yeeyeopua tiameo, ka'karumako tuupuapua, aaata ahpo Noono na'ara cheekamea, ahpo yeeyeoiopua tiameo, meripuamechi puuuua." ¹¹ Eemea ki e'wiamepua pu'ka Riosi kaaweruma nuurario, ki yooreka tetewamekapa aamo yayawao. Eemea ki ku'yamepua aamo yayawao, pu'ka yooma aamo iin-

uekao, Riosi iinuwarako tuuka. ¹² Eemea wa'a tiame masiteka aamo tatanao, ki utewa yorapuameko tuyamepua, ahpo yeeye ku'ipuaopua, ahpo noonooi. ¹³ Wa'a te'tiapa eemea Riosi te'ta Riosi nuurario, kiisi kihta nateyame iintamepua, pu'ka ehkoriaami o'inia aamo te'teretoria teetoapa pehji. Wa'a nokisika eemea aamo tijoetusiachio, aamo tatanachi toisiame eemea, i'ka ki ahpo yayawa yoorepuaopua. Eemea, ki ookapi wa'a te'tiame nokaka mochitoamepua.

¹⁴ Wa'a chaanesapa Eesusia i'isaeri pa'pamiratuameo, ahpo waapi paaesapa wahjachi ti'tijoeo ooweruopua tiameo, chaanerepua pu'kao:

—No'o kaawe keepumitiapua i'kao, nape kaawe inataka, kaawe aamo pahtemichio pua: ¹⁵ Ihtaoi ma'chi eenaka amochi pakiyamea, ki aamo na'itutiamepua Riosichi aamo kaawe teerewao. Aamo Riosichi kaaweruma tiia na'itutiamea, naatipua, aamo ki kaaweruma chiiakamera, aamo iikachi o'inia eenamera. ¹⁶ Eemea pahtiame enesaa, pahtepuapua i'kao, no'o aamo cheeriao.

¹⁷ Eesusi toisooa pu'ka ti'tijoerio, petechi pakisooopua, Eesusi masiteara, iinatukerepua Eesusio:

—¿Achini cheeka chiiamua ma'chi eename tamochi pakiyameo, ki na'itutiamekoopua taamo Riosichi kaawe te'terewao?

¹⁸ Eesusia chaaneka nehjiarepua:

—¿Aa eemea, kiisi pahtekame eemeai pu'kao? ¿Ki nane'riame eemea itapiti aamo rupitua, ki iikachisi pakiyamekopua pu'kao, ¹⁹ ki aamo iikachi te'ta pakiyamekopua pu'kao, aamo e'rariwachi? ¿Ki nane'riame eemea topachikamerache u'matoamekopua pu'kao, siwachituche, neipao pu'kao machenamekopua weerewachio?

Wa'a cheekao Eesusia, cheeka cheerepua yooma ihtaoi kooame enesaa, ka'chi tiameko tuurepua ko'kotiaio, Riosichi kaawe te'terewao.

²⁰ Cheerepu tiame:

—Puuu ti jioe ki kaaweruma erapatiamea, tijoe chu'warachi machenamekamerapua, puuukamerapua, taamo Riosichi kaawe te'terewa na'itutiamea. ²¹ Puuu taamo ki ka'karuma erapatiamea, taamo iikachi o'inia machenamepua, te'ta eratewarachi, yooma ihta suuwe erapori iintonarewa eraniamea, ichikonarewaa, tijoe ko'inarewaa, yooma ihta ki ahpo iinuwa iin-uanarewaa tiame, ²² yooma ihta na'ara nokinarewaa, wihkuenarewaopua tiame, nawajinarewaa, piirechi iinuwa ikotunarewaa tiame; taamo aaata pukamina na'ara chaachapanarewa, weruma ahpo uunarewa, ki inata nokinarewaa tiame. ²³ Yooma ihta aamo yooremina o'inia eratiamea, taamo na'itutiame taamo Riosichi kaawe teerewao.

Seenu oowitiame, Eesusichi paparakame

(Maateo 15:21-28)

²⁴ Wa'a o'iniiao Eesusia, Tiironi mochiwachiami akiparepua, Siironi mochiwachiami tiame. Wa'a asisaapua, aaata petechi pakiriaipua kiisi ahpo nane'rejereka aaataeoi, nape ka'chi iika wa'a ikime teererepua. ²⁵ Ika-nati wa'a eenarepua aaata yeeyera, ahpo kutewe na'arari yahchame u'paka. Puuuu ikanati wa'a eenaka Eesusi kahtiachio, chokichi chopokorieka weriparepua. ²⁶ Puuu oowitiamea, seenu weeechi ohjoeme enerepua Sirojenisi tewaniachi. Wa'a iintoka puuu oowitiamea, Eesusi itanerepua ma'chipasemichioopua, ahpo kutewewachi kahtiameopua na'arari. ²⁷ Nape Eesusia chaanerepua pu'kao:

—Nape kukuchikamera ko'koteniamepua pahchao. Ki kaawepu taamo tatana ko'koamiao, chuhchurikamera kipoteniao.

²⁸ Nape puuu oowitiamea wa'a chiioi Eesusio, cheerepua:

—Pichiwa wa'atepua Paamira, ahkasi chuhchuri koayamepua, kukuchi koayoi meesatere ruhjitiao.

²⁹ Waikao Eesusia chaanerepua:

—Kaawe cheeka nehjiakame muuuu. Aamo tisia kaawe cheeka nehjiariawichioo, aamo kuteweapa yachapakame kahtiame puuuapa aamo ta'pechio. Kaawe eratoka no'ramitia muuuu. Puuu na'arari aamo kutewechi yasariameapa, toarepua pu'kao wa'asi.

³⁰ Waikaopu oowitiamea, ahpo ta'pechi asisaapapua, saukame tewarepua ahpo kuteweo, ta'iria po'yame ahpo kochirachio.

Eesusia yachapatena aaata nakapi ni'o

³¹ Eesusia Tiironi muuwari mochiwachiami oiyai machedasaapua, Siironiami u'matosaapua Reekapori weeechi mochiwachiami tiameo, Arirea weruma neromanichi eenarepua, wa'ao pa'weka tiiachi. ³² Wa'a asisooopua Eesusio, wa'a u'yeparetupua piiripi nakapi ni'o. Puuu nakapi ni'o u'yepakamea Eesusio, ahpo tesiwenurerepua pu'ka nakapi yachapateka. ³³ Waikao Eesusia poanachi i'toka ki tijoe tetewachi pu'ka nakapio, nakachi suhturepakaopua, sekachi akachupasaopua tiameo, sutue chachaterrepua yenichi. ³⁴ Waikaopua tewekachi ne'nepaka weeru panisukaopua iwiwao, nakapi ne'nepakaopua:

—¡Ejata! —chaacharepua eureo naewaniachio, puuu: ¡Wahjosa!, cheeka chaniwame.

³⁵ Wa'a chaanetiache nakapia, wahjorepua nahkarao, kaawe inamupakao. Yeeniraai wi'ropakao, kaawe nayewarepua. Saukame itipirepua wa'asio. ³⁶ Waikao wa'a iintosaapua, ki aaata tuuyenurarepua ahpo iintorio; nape wa'a chaanetai nakapi sautetiamea, newitoka tuusirepua.

³⁷ Waikao inamukamea ki nu'uti peenia erakokaopua, chaachaparepua:

—¡Tisiwa peenia ihsiamepu tijoea, ahkasi tisia nakapikooiopua, inamutiamepua; ni'ooio nayewatiamepua tiameo, kiisi maeepori tiamekoipua!

Eesusi naao miiri muuwaepakame ko'koteria

(Maateo 15:32-39)

8 Piire taawechi Eesusia, ki ookapi napawirioi ahpo oiyachio, Eesusi masitia keepumiao, i'kao kihta ko'kome te'tioi, chaanerepua ahpo ajawarioa:

² —Neeea tisia tesiwa e'riamenia i'ka ki ookapi i'wa no'o masitiachi napawikameo, paika taawe i'-toamekopapua no'o ahjamao pu'kao, yooma soopariopa wa'asi ahpo ko'kometio. ³ Wa'atia no'o nonorapusoopua pu'kao ki ko'kotesao, wahka pooechioi wahjipamaoipua toore, kai waapisi e'enakame ihji i'wa e'enakamea.

⁴ Eesusi ajawaria waikao iinatukerepua:

—¿Nape ihtana ko'kotetariapua, i'wa ki ti'tijoeekachio, ki'tiachioopua ahka taripuachio ko'kotepua?

⁵ Waikao Eesusia iinatukerepua ahpo ajawarioa:

—¿Ihkina paani itipitiame eemea naaju?

Aapoeo chaachaparepua:

—Oowisaniche paani.

⁶ Waikao Eesusia pu'ka muuwaeme e'enariameopua, wehchi mochipanurerepua pu'kao, yoomahka. Waikao Eesusia wehchi mochipasooopua, ahpo sekachi uusaopua pu'ka oowisani paanio, tewekachi ne'nepasopua, cheriyema kiasaopua ahpo Noono, ahpo ajawaria ki'yarepua pu'ka paani chi'wanasao, yooma wa'a mochipakameo, naachutemichioopua. Waikaopu Eesusi ajawariaa, naachuterepua yooma muuwario. ⁷ Wa'a ikisaopua Eesusia, so'chi paikapi maniriopa tiameo, ahpo Noono cheriwema kiasaopua, ahpo ajawaria ki'yarepua pu'ka so'chioi, naachutamichio tiameo.

⁸ Yoomahka ko'kosepatioopua wa'asi, ahkasi yooma ta'iria itipiwachisioopua, pu'ka ko'kotiamie soparakameopua, ahkasi oowisani weeweruma wa'wari popochiame, na'poaretupua. ⁹ Puuu wa'a ko'kakamea, kiiya naao miiri enerepua, ti'tijoe ooweru kukuchi tiame. Ehjepamio Eesusia wa'a iintosaapa nonorapukaopua, kaawe eratonurerepua pu'kao.

¹⁰ Wa'a iintosaopua Eesusia, pawekakerachi moonenasaapua, Ramanuta weeechiami akiparepua, ahpo ajawaria ahjama.

Parisero ti'tijoea, Eesusi peenia ihsiwa iintojerani

(Maateo 16:1-4; Ruuka 12:54-56)

¹¹ Wa'a Ramanuta weeechi ohjoniao, parisero ti'tijoea Eesusi naeparepua. Puuuu naepasopua, o'inerepua Eesusio nekakoa chaachapaka. Wa'a chaachapakoopua parisero ti'tijoea Eesusio, itapiti

peenia ihsiwa itanerepua, ahpo Riosichi eename pichi-watame. ¹² Eesusia waikao weeru panisusaapua iwirao, chaacharepua:

—¿Aatia ehpe taawechemi mochikame ti'tijoeria, Riosi peenia ihsiwache ahpo tetewitejeramepua, no'ooche akana o'inia eename ma'chitame? Nape neeea aamoo, ma'chiamé chiiamepua aamowichioo, kihta tetewitepuamekopua wa'asio, Riosi peenia ihsi-waopua.

¹³ Wa'a chaanesapa Eesusia, toarepua pu'kao. Eenechi pawekakerachi moenasaopua ahpo ajawaria ahjamao, paonamina akiparepua pa'wechio.

Pa'parisero masitia rewarurachitia ihsiame

(Maateo 16:5-12)

¹⁴ Waika taawechio Eesusi ajawariaa, natakepari-aipua ahpo weeru nutuka i'tomiaopua. Piiripi paani wa'api itipitiame eneriaipua wa'asio. ¹⁵ Waikao Eesusia nane'riapao, natakepariamekopua ahpo ajawariao nutukao, paani rewarurachia simiyame masiterepua, eee cheeka:

—Kaawe aamo neesetomitia eemea, parisero ti'ti-joechi rewarurachio, Eerore rewarurachioipua tiameo, ihji ti'tijoe na'arame rewaruraraa, aaatachio mu'ipamepua.

¹⁶ Nape Eesusi ajawariaa poanachi ahpo piiripi paaniche itipitiache, ahpo chaachaparepua:

—Aa, Eesusia rewarurachi simiyame taamo nayewiamepua, taamo natakepariopa weeka paani nutuka taamo upamiao.

¹⁷ Eesusia wa'a ahpo chaachapame inamukapaopua, chaanerepua pu'kao:

—¿Achinikai ka'chi ijikime erakoame eemea, soparamekoipua piiripi paani wa'api iinuekoio? ¿Kiisi noochi te'ta paparapamekosa eemea pehji? ¹⁸ No'o ihsia tete-wai eemea, ¿kiisi pahteka tetewame eemea? Ma'chiamé no'o chiioipua masitekao, aatanakoopua no'oo, ¿kiisi pahtiamé eemea no'oo, aatanakoo? ¹⁹ ¿Ki inata-pame eemea mariki miiri ti'tijoe ko'koterioio? ¿Kehkina waari pochikame apechunatioio ko'kotioio soparakameo?

Aapoeo nehjiarepua:

—Oosa mariki aampa ooka waari enekamepua.

²⁰ Eesusia chaanerepua tiameo:

—Naao miiri no'o ko'koterioio, oowisani paanieoipua wa'asi, ¿kehkina waari pochiwatiamé pua apechunatiameopua soparakameo?

Eesusi ajawaria nehjiarepua:

—Oowisani waari, apoche soparakameo.

²¹ Waikao Eesusi chaanerepua:

—Yooma wa'a no'o iintorioio eemea, ¿kiisi pahtiamé eemea no'oo aatanakoo? ¿Ki soparame ohjoarepua, piiripi wa'apikaipu puu paani?

Eesusia ki ma'chiriame ma'chirepatena, We'saira tewa-niachi

²² Arirea pa'wechi paonasaapa Eesusia, We'saira mochiwachi asirepua. Wa'a tekisaapua, aaata ki ma'chiriame u'yeparetupua. Puu ki ma'chiriame i'toka e'enakamea, tesiwa chaachapaka itanerepua Eesusio, ahjachi seekarepakaoi, sautemichioipua pu'kao.

²³ Waikao Eesusia ma'chi mochiwachi i'tokaopua sekachi panitokao, ahpo a'kae saampatekaopua pui-chio, ahjachi seekarepaka sauterepua. Wa'a ikisaopua, iinatukerepua pu'kao:

—¿Ehsoo ehpeo ne'nepao, tetewamemua ehpeo?

²⁴ Waikao ki ma'chiriamea ne'nepakao, nehjiarepua Eesusio:

—Eje'e, tetewapamenia teesa, nape kutemorika tiame ohjoame.

²⁵ Waikao Eesusia eenechi puichi seekarepasoopua, kawiyame ma'chireparepua wa'asi, ahsieme saukame itipikaopua wa'asi. ²⁶ Wa'a ikisooipua Eesusia, uhjurarerepua ahpo petechi no'ramichio, nape pu'kao chaanesapa pahcha:

—I'wapi o'inia aamo weeriachio, seene simika no'ramitiapua aamo petechio, ka'te eenechi pakimitiapua mochiwachio.

Peeroa Eesusio Riosie Weratiameko tuunapua

(Maateo 16:13-20; Ruuka 9:18-21)

²⁷ Neipao Eesusia ahpo ajawaria ahjamao, pu'ka ki ma'chiriame sautesao, Sesarea nu'nunti mochiwachiamé akiparepua, iiripo weewachi. Pooechi nokisinioi Eesusia, iinatukerepua ahpo ajawariao:

—¿Aatanako no'o tuuna ti'tijoeria?

²⁸ Aapoea nehjiarepua:

—Waanitaru Paatoamekata muuuu, chaachaparepua. Wahjachi ti'tijoeria, Eeriataru aamo maayamepua, nape epeche wahjachia chaachapamepua, piirechi ahka aaatakamua, ehkoriame Riosi nayewatukame eenechi eenariame.

²⁹ —Eemepe, ¿aatanakotipua no'oo? —iinatukere Eesusia.

Peeroa waikao chaanerepua:

—Muuuu, Te'ta Riosie Weratiameramua.

³⁰ Nape Eesusia Peero ahpo cheeriao, ki aaata ahpo ma'chitanurarepua pehjo.

Eesusia ki mukuyai pehjo, ahpo mukimia tuuna

(Maateo 16:21-28; Ruuka 9:22-27)

³¹ Waikao Eesusia, pooechi ihtoi wa'a chaanesaapa Peeroo, apochi simiyame nayewerepua ahpo ajariao, eee cheeka o'ineka:

—Ihji nee Tijoe Tijoetukamea, tísia aiwa-tepuamepua. Kiisi nakika tetewipuaamenia yooma

i'isaeri pa'pamiratuameeo, ihji pa'pamiratuamea naatipua: o'ochetiame ma'masitari tewaniamee, wa'a ikisa te'ta pa'pamira neeserosie, i'isaeri iyoteri ti'ti-joee tiame. Yooma pukae tisia aiwatesapa neea, meripumeepua. Nape meritiaio neea, paika taawechi i'toaionia, eenechi oijenamania.

³² Peeroa Eesusio ahpo ajawariao ma'chiamie wa'a chiiopa ahpo meripo tuukao, poanachi i'toka, te'yarepua Eesusio. ³³ Nape Eesusia ku'rika ne'nesapa ahpo wahjachi ajawariao, utewaeme te'yaka Peeroo, chaanerepua:

—iPoanatu muuua noochio, ka'te no'o naaepa muuua, Satanasi! Kiisi Riosi e'rachitia tetewamemua no'oo Rioso, ikitemo e'rao, ohsotia muuua, tijoe erakoachitia e'ramemua, Satanasi na'naritoame.

³⁴ Waikao Eesusia ahpo ajawariao, yooma muuwaeme wa'a napawikameopua tiameo, chaanerepua:

—Aaata no'oe te'ta masiteniame enenariamea, natakepametepua ahpochwichio teerewa inatao, ahkasi ahpo meripume tiiaio, no'oche ki toaka na'naritomeripua. ³⁵ Aaata ki toakamea ahpo pukeri o'iniasi yooma ihta ahpo ki kaaweruma ihsiao, ka'chi iika iniwaemeripua, Riosi weemera ahjariopua, Riosie ahpo kiapuameopua. Nape toakamea ahpo pukeri o'inia ahpo ki kaaweruma inisiriao, iinuemeru puuua weemera ahjario, Riosie newipaniameo. ³⁶ ¿Te'ta kaawenanapu te'ta weeechi tisia paarasariteniamea, ki iinueniamewichio te'ta Riosi ahjari ki'yao? ³⁷ ¿Iintunakosarepua epeche nateyameo, ki Riosi weemera ahjari taamo kianarewachitia? ³⁸ Aaatai ti'tijoechio, suuwe e'rameopua noochi teerewameo, suuwe erapameopua tiameo no'o ka'karuma masitia, wa'achi teerema neeeai Riosie Tijoe Tijoetukamea pukachio, eenechi no'o weeechi tekisaapa, tewekachi o'inia eenaiopua, yooma no'o Noono tewekachi ku'kuira ahjama.

9 Eesusia chaanerepua tiame:

—Pichiwa chaaninia ihji ookapi i'wa ajakameo, ki wahjipamerikopua pehjiio, ki tetewakaopua, no'o Noono Riosiwari tisiwari tekika noochi yasipameopua, no'o apoe aamo ki'yamechiopua reesiserio, no'o Noono ye'karichi muipuameopua.

Eesusi sewina iikame tetewitiame

(Maateo 17:1-13; Ruuka 9:28-36)

² Puhsani taawe i'toiopua Eesusi wa'a cheerioio, Eesusia Peero yeetorepua ooruchi kaawichi, Aakowoopua Waani tiame. Wa'a moenasao Eesusia, sewina tiame eneparepua ahpo ajawaria tetewachiopua. ³ Ihji Eesusi wisasoriraa, ki teesa tohsaname eneparepua, tajayame, keepachitia tohsaname. Ihji wisasoriraa, tisiwa kaawe wichotiameka tiame eneparepua, kiisi ahsepame tiame aataeoi, wa'a tiame tisia tohsaname wichokao. ⁴ Puuu yeetotiamea wa'ao, Eeri-

ataru tetewarepua, Moisetaria tiame, Eesusi ahjama ajakame nayewaka. ⁵ Wa'a te'teritopua pu'kao Peeroa, chaanerepua Eesusio:

—iMasitarii, kaawechupena i'wa aamo ahjama e'enakame teemea! Paika ekaporatama teemea, piiripi aamowichio, piireo Moisetaruwichio, piireo Eeri-ataruwichio.

⁶ Peeroa wa'a chaacharepua Eesusio, tisia tahpitika erapakaopua ahpo tetewariao. Yooma paikaopua, wa'achi erakorepua tiame. ⁷ Wa'a chiioi Peeroo, paawika tiame tepoona eenakao, mo'poreparepua pu'kao, yooma ajakachio. Waikao wa'a toomarichio aata nayewa chaaniame inamuretupua. Puuuu cheechaniame:

—Ihjiipu no'o Taanaaa, te'ta tisia no'o nakiyaa. Yooma pu'ka Apoe aamo chaaniao, yoorakache mochitopuapua.

⁸ Wa'a tiiai apechusoopua paawio, Eesusiche werirepua wa'ao. Wahjaa ki naania ikirepua wa'ao, Moisea Eeriaa tiame.

⁹ Wa'a kaawichi o'inia tetekinioiopua Eesusi ahjamao, Eesusia ahpo ajawariao, ki aaata tuuyenurerepua pehjiio, pu'ka te'pa kaawichi ahpo tetewariao, ahkasi ahpo eenechi oijenachisiopua ahjaka, i'ka Tijoe Tijoe-tukameo. ¹⁰ Pukaepa ihchi teeweka mochitoriai Eesusi ajawariaa pu'ka ahpo tetewariao. Aapoeo Eesusi oijenaniame nayewariachi inataka mochitorepua, pu'ka cheeriao eee cheeka ahpo iinatukekache: ¿Achini cheeka cheeriamare Eesusia, oijenaniamechi simiyame nayewaiio, mukukai eenechi ahjaniameo? ¹¹ Wa'a erakoapaopua, chaachapaka iinatukerepua Eesusio:

—¿Achikai chaachapani i'isaeri iyoteri ti'tijoea, Ehkoriai Iyoterichio, Eeriakamera enamio tuukaopua pahchao, ke'chu Riosie Weratiame yawichituka yasipoiopua?

¹² Eesusia cheeka nehjiarepua pu'kao:

—Pichiwapu puuua, Eeriakamera enamio tuutiamekopua pahchao, yooma ihta pahcha katewemiaopua poeoo aaata enameriwichioopua. Nape ¿aatia Ehkoriai Iyoteria chiiamepua tiameo, aaata Tijoe Tijoetukameo, tisia kokosa aiwamerikopua, ki nakipo tuuwameopua muuwaemeoipua ti'tijoeo? ¹³ Neeea pu'ka Eeriao, eenario tuuyame neeepa, yooma no'o enamia katewemiaopua; nape pu'kachepa te'ta Ehkoriai Iyoterichio cheeriachitia, tisia nanaamea, a'chikoi na'ara yoorarepua pu'kao.

Eesusia temari ma'chipasena na'arari

(Maateo 17:14-21; Ruuka 9:37-43)

¹⁴ Wa'a chaachapasiaiche, ajasitioopua wahjachi Eesusi ajawaria toitiachio, muuwaeme nooreka mochiniame tewarepua ahpo ajawariao, Moise nuurari ma'masitariopua, weeru chaachapame ahjama. ¹⁵ Puuu muuwaemea wa'a ihtoame tetewapa Eesusio, tisia

kaawe erapaka ujumasirepua, Eesusi natepaka teepotemia. ¹⁶ Waikao Eesusia, iinatukerepua ahpo ajawariao:

—¿Ihtana weeru chaachapai eemea pu'ka Moise nurai ma'masitari ahjamao?

¹⁷ Nape ke'chu Eesusi nehjaniaiopua, aaata pu'ka muuwaemechi kahtiamea, peichi chaacharepua:

—Masitari, saukame itipiniame nayewai teemea.

I'wa aamo u'yepakamene no'o taanao, na'arari yahchame, ni'o iintapakamekapu pu'kao. ¹⁸ Ahkaoi oiyoioopua pu'kao, ihji na'arari yahchaa, utewaeme wiiwichipatiapu puuuu, mumukipateka pu'kao. Wa'a ikitekaopua pu'kao, tootonewatiapua chu'wachio, ma'chi cheeteka taameraopua ki'sutekao. Wa'a yoorakaopua, u'wanakame teetecipapua pu'kao. Aamo ajawaria ma'chipanurekainia pu'ka na'arari yahchao, nape ki kajukapua ma'chipasekao.

¹⁹ Wa'a tiame chaanetiapa Eesusia, chaacharepua:

—¿Ai eeme ti'tijoeria, teesaai ki paparama eemea Riosichio! ¿Ahkasi achinitio wa'a teereta neeee aamo ahjamao, aamo pepenipamichioopua wa'asio, aamoe wa'api Riosichi itamichioopua aamo sautepuawichioo? ¿Ahkasi akanasi anachata neeee, aamo ki oowe e'reka mochikaopua Riosio? Árisa, yaapiti no'o u'yepasao wa'ana pu'ka temario.

²⁰ Waikao u'yeparetupua temario. Nape na'araria Eesusi tetewapao, mukipaterepua pu'ka temario, wehchi wichipatekaopua, ikapurisitekapua pu'kao, chu'wachioiopua toonewateka. ²¹ Waikao Eesusia, iinatukerepua noonorao:

—¿Achinitio o'inia wa'a ihsiaime ihji temaria?

Noonoraa waikao, chaanerepua Eesusio:

—Ahkasi simarokoi. ²² Weesa na'ichi iipapakamepua pu'kao, neerochiami tiame, merinarekaopua pu'kao. Wa'a tiachipa muuuu, yuumpame teeresaamua pu'kao, taamo cheriwepuapua yachapatenekao.

²³ Eesusia waikao wa'a chiopao, chaanerepua:

—¿Yuumpame teeresa —chiiame muuuu? ¡Noochi paparamewichioo, yooma yuumpaniamepua!

²⁴ Waikao temari noonoraa sisinarepua cheekao:

—¿Pichiwa amochi paparama neeeaaa! ¡Muuuu epeche no'o ku'imitiapua, epeche no'o amochi paparamichioopua!

²⁵ Waikao Eesusia muuwaeme tetewachio, te'yarepua na'arario, chaaneka:

—¿Muuu Satanasi na'ararii, ni'o enepatekame i'ka temarii, nakapi enepatekameopua tiameo, ikanati machenamitiapua i'ka temarichio! ¡Ka'te seena aampasi, ahjachi pakimitiamua eenechio!

²⁶ Waikao Satanasi na'araria, ki ku'ita sisinakaopua, mukipaterepua eenechi. Wa'a iintokaopua na'araria, machenarepua wa'asi temarichio, mukipakame toisa temario. Waikao muuwaeme wa'a napawikamea, mukukame maaeriaipua pu'kao. ²⁷ Nape Eesusia

sekachi chapikaopua pu'kao, werisipurepua pu'kao. Waikaoopua Eesusie werisiputiaapa temaria, saukame werisirepua wa'asi.

²⁸ Neipao Eesusio, aaata ta'perachi muiitooopua resipupuachio, Eesusi ajawariaa, iinatukerepua Eesusio:

—¿Achini iikai ki kajure teemea pu'ka na'arari ma'chipakao?

²⁹ Eesusia chaanerepua waikao:

—Pu'ka wa'a tiame na'arari ma'chipaniamea, te'ta Riosichi paparaka ma'chipaniamepua, te'ta apoe Riosiu utewarie. Apoea, apoe ahpo e'ra ihsiamepua.

Eesusia oosa simiyachi tuuna ahpo mukimiao

(Maateo 17:22-23; Ruuka 9:43-45)

³⁰ Wa'a ahpo tetekiriachi o'inia nonowasaa, Arireami uumparepua waikao. Eesusia ki aaata ahpo nane'rejerarepua ahpo simiyachio, ³¹ ahpo ajawariakamera epeche te'ta pahtemichio masitenariapa, pehjiio. Pukaepa pu'kao, chaanerepua:

—Nee Tijo Tijoetukamea, tijo nanaaramechi nehjipuamekaitepua, meripuawichioo. Nape neipa paika taawe i'toioopua meritiachio, eenechi oijenamerikaite neeee, wahjiparichi o'inia machenakao.

³² Nape Eesusi ajawariaa, kiisiki pahtiaipua pu'ka chiao, tisia seewerepua iinatukenariaio.

Aatanakameraa epeche weruma enemeri Riosi ye'kari-chio

(Maateo 18:1-5; Ruuka 9:46-48)

³³ Kapenau mochiwachi ajasirioiopua pu'kao, aaata ta'perachi ahpo che'cherepachio, Eesusia ahpo ajawaria iinatukerepua, cheeka:

—¿Ihtana naewaka chaachapasias eemea pooechi nokisiaio?

³⁴ Nape masiteraa kiisi ahpo tuunariapa chaachapario, ihchi itipirepua, ahpo aatanakamera epeche weruma itipiniame nayewakamekapaopua pooechi nokisiaio. ³⁵ Waikao Eesusia yasipasao, pu'ka ahpo oosa mariki aampa ooka ajawariao, ahpo waapi ajapanuresopua, chaanerepua:

—Aaata epeche weruma enenariamea ahpo wahjachio, ki weruma ahpo uumetepua, ohsotia puuuu, apoekamera yorakemeripua pu'kao.

³⁶ Neipao ti'tijoeekachi oiaio, piiripi kuita koomipaka naasipa werapakao, chaanerepua wa'a mochikameo:

³⁷ —Aaata peenia e'raka apochi uuyamea aaata kuitao, wa'achi e'raka no'o uuyai teeremeripua apochio. Aaata piire no'o kaawe e'reka uukamea, ki no'oche kaawe e'reka uuyai tiamepua, te'ta te'pa kah-tiamera no'o Noono kaawe uuyai teeremeripua, Apoe i'ka wehjoarichi no'o uhjurakamera.

Ki tamomina ihsiamea, taamo ahjama tiamepua

(Ruuka 9:49-50; Maateo 10:42)

³⁸ Waikao Waani Eesusi weerariaa, chaanerepua Eesusio:

—Masitarii, aata tetewikame teemea, aamo teewachi puuyachame na'arari, nape pu'kao, ta'omaka teemea ki taamo ahjama ohjoamekopua pu'kao.

³⁹ Nape Eesusia wa'a chiiopa Waanio, chaanerepua:

—Ka'te ta'omamitia eemea pu'kao. Aataai peenia ihsiame no'o teewaraeo, kiisi na'ara ihsiamepua noochio. ⁴⁰ Wa'a teeresoo aataai ki taamo seepurawa enesaa, taamo ahjama te'teramepua. ⁴¹ Aataai noochi paparamea, piire arapaoui neeroi aamo oowekameo, kiisi wehchi wichiyamepua, Riosie kaawe yorapua.

Tatakorichi wichime te'terewa

(Maateo 18:6-9; Ruuka 17:1-2)

⁴² Aata kukuchichitia noochi paparakame tatakorihi ruhjitesoopua, ohso kaawe enemii puuua, weruma moorino matasurara kutachi o'yesa pa'wechi ipaniaopua. ⁴³ Eemea aamo seekaraoiopua tatakorihi aamo wichitesoo, ohso kaawe aamo tehpuapuapua pu'kao. Epeche kaawe piiripi seekaeka Riosi peenia tiame ye'karichi pakiniaa, ki ooka seekaeka Satanasi ahjama na'ichi ipapuachitia, kiisi wahjamesi tajayachiopua; ⁴⁴ wa'ao na'ioo kiisi wahjame tajenarichio; wa'ao ikuchuwaoi ki wahjipakao, tahpitika eiwepua tiachio. ⁴⁵ Aamo taaraoi tatakorihi aamo wichipatesoo, ohso kaawe puuua tehpuunatia. Epeche kaawe piiripi taaraeka pakiniaa Riosi ta'iria mochiwachi ye'karichio, ki ooka taaraeka Satanasi na'ichi ipapuachi aamo ipaniachitiaopua; ⁴⁶ wa'ao na'ioo kiisi wahjame tajenarichio; wa'ao ikuchuwaoi kiisi wahjika tahpitika tiachi eiwepua. ⁴⁷ Aamo puusioi aamo tatakorihi aamo wichitiame enesoo, ohso kaawe puuua ma'chipatiaa. Epeche kaawe piiripi puusiekai tewekachi pakiniaa Riosi kahtiachi ahjamao, ki ooka puusieka Satanasi na'ichi ipapuachi aamo ipapuachitiaopua; ⁴⁸ wa'ao tisia ikuchuwaoi kiisi wahjame tiachi, na'ioi ki choipachi seena aampa.

⁴⁹ Wa'a te'teremeri eemea, tisia kaawe aamo neesetoka tatakorihi wichiniameo, kihta tatakorihi aamo tewikepuawichio Riosi te'ta katewiachi taawechio, Riosia ahpo taawechi ti'tijoeri katewio, yoomahka na'ie i'yekiamechitia iintomerikopua, tamochi i'yawakaopua taamo tatakorihi ki cheriwetiamero. ⁵⁰ Eemea, ki tatakorihi wichitepuawichio aamo piirechio, te'ta oonaemehitia mochitopuapua, aamo piirechi tetewachio kaawerumache yooraka mochitoka. Oonaeme eneniamea, aamo piirechiwichio kaawe yorapua, nape aamo onachari wekatesaamua, ki-

htawichio kaawe enemamua aamo piirechi ku'imiao. Oonaa, ahpo anachari wekasaapua, ki oosa onachari enepamepua. Pukaepa eemea, kaawe aamo neesetopuapua onachari eneniameo, ki wekapuwichio aamoo, aamo onachari eneniameo. Wa'a te'teresaa eemea, ta'iria mochima eemea aamo wahjachi ahjamao, wa'achitia oonaeme enepakapao.

Eesusia, nenewiwa poanatumame masitena

(Maateo 19:1-12; Ruuka 16:18)

10 Eesusia Kapenau tewaniachi machenasaapua, tetuminatu akiparepua, Uurea weewachiami, Oorani akichi cherayachiami. Wa'ami inisika asiyachiamio, muuwaeme napawisiachio pu'a ti'tijoe ooweruopua tiame, ahpo Riosi kaaweruma tuuyewari masitesirepua, senepi taawechi inisiwachitia. ² Piie taawechi wa'ami inisioio pu'ka weechiamio, ookapi parisero ti'tijoea Eesusi naaepariaipua, itapiti ki kaawe chaachasoopua, chapinariapa. Wa'a erakoapaopua teepotesao, iinatukerepua Eesusio chaachapaka:

—Masitari, ¿reesiserijuare kuunarao, ahpo uupi toiwao?

³ Eesusi pu'kao nehjiarepua:

—¿Ihtana aamo chaaniamekosapu, Moisetaru nuurarikosaapua naaju?

⁴ Apoeo chaachaparepua:

—Taamo ehkoriai Moisetaru reesisekamepua pu'kao, nape iyosichi chanika iyotesa kiasa, ahpo poanatawa pichiwatawao.

⁵ Waikao Eesusia chaanerepua:

—Moisetaru nane'riai Riosio ki reesiamekopua pu'kao, oowera wa'a iintorepua, tisia wa'a chaachapopua pu'kao, kiisi e'wenarekaopua Riosio. ⁶ Nape pukeri o'inia Riosi yooma ihta enepaterioio, ki wa'a teereriaipua, Ehkoriai Iyoterichio Moise wa'api eee cheeriopua: "Riosia pukeri o'inia, piiripi tijoe neterepua piiripi oowitiame tiame. ⁷ Wa'a tiachipa ti'tijoea, toimeripua ahpo yayawao, ahpo uupima pirenatumiaopua wa'asi, ⁸ na'pa piiripichitia teeremeri pirenatusaa." Wa'a tiachipao pirenatutiamera, ki ookakaite puuua, piiripi wa'apikaitepua. ⁹ Pukaepa pirenatutiamero, aataai tijoea oowitiameai, ki poanatumetepua pu'kao, apoe Riosi iintokamekopua pirenataka, pukeri o'inia nenewitiaopua.

¹⁰ Ehjepamio ta'pechi nonorasaapa Eesusi ahjamao, Eesusi ajawariaa, iinatukerepua Eesusio nenewikame poanatumame nayewariame. ¹¹ Eesusia waikao pu'kao, te'ta ma'chiame tuuyerepua, eee cheekao:

—Aata piire ahka ahpo uupichi poanatusa piirechi ahjama neewisaa, suwepori tiame tatakoriamepua, kiisi kaawe iintoka ahpo pahcha uupieriamero.

¹² Oowitiameai ahpo kuuna toisaa, piirechi ahjama neewisaapua, wa'achitia ki nu'uti suwepori iintu-

amepua tiameo, ki nu'uti tatakorika ahpo pahcha kuu-naeriachiopua.

Eesusia Riosi kaaweruwari yahchenapua kukuchichi
(Maateo 19:13-15; Ruuka 18:15-17)

¹³ Neipao, ma'chi kahtioio Eesusio, kukuchi u'yepare-tupua wa'ao, pu'kao Eesusia ahjachi seekarepakao, Riosi kaaweruma neesetori yahchemichiopua pu'kao. Nape Eesusi ajawariaa, ki eerinatemichiopua Eesusio, ki u'yepajereriaipua kukuchio. ¹⁴ Nape Eesusia ahpo ajawariao, wa'iniopa ki apochi e'enamichiopua kukuchio, te'yarepua pu'kao, eee cheeka:

—Tooa pu'ka kukuchio noomina e'enamichio. Ka'te wa'ine pu'kao. ¿Ki nane'riamekosa eemea, kukuchika te'teriamekopua Riosi ye'karichi muimerio? ¹⁵ Pichiwa aamo chaanania, ki kukuchichitia ikanati pichikamea, Riosi chiia ahpo ye'karichi paajutewao, ka'chi iika pakimeripua wa'ao.

¹⁶ Waikaopua piiripi kuita apechunasaapua, koomirepua. Wa'a ikisaopua ahjachi seekarepaka, Riosi neesetori yahcherepua pu'kao, kaaweruma weritomichiopua pu'kao.

Tijoe tomiwaeme Eesusi ahjama nayewaria
(Maateo 19:16-30; Ruuka 18:18-30)

¹⁷ Piie taawechi wahkami u'matoi Eesusio, aaata tijoea u'masika eenaka naaeparepua Eesusio. Ihjia Eesusi tawemina chopokorieka weripakao, taweminao, iinatukerepua pu'kao:

—Muuu Kaaweruma Masitari, ¿ihtana yoratania ki wahjiame ahjari Riosie no'o kiapuawichioo?

¹⁸ Eesusia chaanerepua:

—¿Ihtanawichio kaaweruma no'o teewame muuuu? Apoe Te'ta Kaawerumaraa, piiripiche puuuu, apoeche te'pa kahtiamече Riosi. ¹⁹ ¿Machiyamekosa muuuu, Moisetaru nuurari chiiao? Puuuu eee chaaniamepua aamoo: “Ka'te suuwe erapori ihsi, ka'te me'ya, ka'te ichiko, ka'te wihtucha aaataoi na'ara yorapuaichioo, te'ta yooreka yasitopuapua aamo yayawao.”

²⁰ Waikaopu tijoea, nehjiarepua Eesusio:

—Eje'e Masitari, nu'utikai machiyamenia pu'kao, nu'utikai ahsieme yooraka yasitoamenia pu'kao.

²¹ Waikao Eesusia kaawe e'repakaopua pu'kao, chaanerepua:

—Nape muuuu wa'a tiiaio, piiripi itapiti toitiagemua pehjo: nehjimitia naaju muuuu, yooma aamo iinueka kahtiao, wa'a iintosaamua, tooremuka mochikame ku'imitiamua pukaeo. Wa'a iintosaa muuuu, tewekachikamera iinuemamua, aamo paarasario. Yooma wa'a iintosaapua muuuu, noochi enapuapua waikao, no'okamera yorakeka yasitomia. Ahkasi yooma wa'a iintosaape, iinuemamua waikao, ki wahjiame ahjario.

²² Nape ihji tijoea tísia tomiwaemekapaopua, yu-uweeme itipirepua wa'a tiame inamukapao, yuuwesi-pakapaopua. Wa'a teetoka no'arepua, kiisi wekatentari-apapua ahpo tísia paarasatiao.

²³ Waikao Eesusia ahpo ma'masitia norikame ne'nepakao, chaanerepua pu'kao:

—¿Ki teesa tehki e'rame tísia totomiwaemea, Riosi ye'karichi ahpo muipua!

²⁴ I'ka wa'a chiiopa Eesusio, Eesusi ajawariaa, tahpiti-ka eraparepua Eesusi cheeriao, kiisi pahtiapa puuuu pu'ka chiiao. Waikao Eesusia eenechi chaanerepua pu'kao:

—¿Tísia tehki e'rame aaata tísia paarasatiamea, ahpo Riosi ye'karichi muimiao, ahpo tísia paarasarichi toomichiche paparamekapa, tisiwa weemuame pukachio! ²⁵ Epeche ki tehki tiiatepua tumusari tewaniame animaria, i'ikia puusirachiami u'matoteniaopua, ki aawata te'ta paarasatiameo, Riosi ye'karichi pakimiao.

²⁶ Wa'a tiame inamukapa Eesusi ajawariaa, epeche tahpitika erapakaopua chaachaparepua ahpo:

—¿Aatanakamera newipame teeretapua, wa'a teere-soo?

²⁷ Eesusia wa'a chaachapame inamukapaopua, chaanerepua:

—Ti'tijowichioo ki kajume tiamepua, ki ahpo wa'api newipateme tiamekapapua. Nape Riosiwichioo, kiisi tehki tiiatepua, apoekameraka puuuu, te'ta taamo newipatiameraa. Apoewichioopua Riosio, kihta itapitioi, ki'tiatepua ki kajume tiameo.

²⁸ Waikao Peeroa chaanerepua Eesusio:

—Paamira, kaawechupena teemea, yooma toakamepua taamo weeechi iinuenarewa erakopua, aamokamera ahjama te'teretonariapa.

²⁹ Waikao Eesusia yooma inamumichioopua, weeru naewakao, cheerepua Peeroo:

—Pichiwa chaaninia i'kao: aaataai i'ka kaaweruma tuuyewarichi, noochi te'teriamewichioo, ahpo ta'pewa toakamea, ahpo papachiwao, ahpo pipiniwao, ahpo noonoo, ahpo yeeyeo, ahpo uupio, ahpo tatanao, ahpo weewaoio, ³⁰ kiapuamepua i'ka weeechi mochi-toiopua pehjo, itapiti epeche piire sientosa u'matoka nateyame ki yooma ahpo toariachitiao. Puuu tísia nateyame pu'ka kiapuameraa, Riosie ahpo newipaterapua, ahpo tatakoriria ahsieme cheriweniame, i'ka weeechi mochitoaiopua pehjo, aiwaka mochitoaiopua. Puuuu kiapuamepua tiameo, weemera Riosi ye'karichi mochipuameo, ahkasi ki wahjiamesi ahjaka mochipuachi. ³¹ Nape pu'ka taawechiami Riosie ahpo ye'karichi muipuachio, Riosie reesiseniaopua, ehpiami i'ka wehjoarichi te'ta weruma nateyame tetewiniame paarasatiapao, kihta weruma nateyame tetewipuame puuuu, Riosieo. Nape ehpiami i'ka wehjoarichio, kihta weruma nateyame tetewitiamea kihta weruma paarasatiapao, waika taawechi Riosia ahpo ye'karichi

muipuawichio reesisiaio, te'ta weruma te'terewaeme tetewimapu Riosia.

Eesusi Paisachi simiyame mukimia tuuya

(Maateo 20:17-19; Ruuka 18:31-34)

³² Pooechi nokisinioi Eerusareniteo, Eesusia ahpo ajawariao, pahcha weritoriaipua. Pu'kao oisa teetoka pahcha weritopao, seewerepua Eesusio itapiti ahpo ikipua. Neipa nonosiamea tiamea, wa'achitia seewerepua. Eesusia wa'a erakotopapua pu'kao, poanataapua pu'ka oosa mariki aampa ooka ahpo ajawariao, ma'chiame tuuyerepua pu'kao, ihtana apochi teeremerikopua wa'a Eerusarenio. ³³ Waikao Eesusia o'inerepua tuuyekao, ihtana ahpo ikimiaopua wa'ao:

—Tetewame eemeapa, Eerusarenite asiyamekopua wa'asi. Wa'ao nee Tijoe Tijoetukamea, nanaarame ti'tijoechi nehjpuamepua, isaeri ne'neserosi pa'pamuratuamechi tiame, wa'a ikisao iyoteri ti'tijoechi i'topuamenia tiame, yooma puuu noonoimeripua, no'o mukiwachi uhjurakao. Neeea pu'ka noonoimerie chaachapatioopua, seesenu ti'tijoechi kiapuamenia meripuawichioo, rooma ti'tijoechi. ³⁴ Puuu seesenu ti'tijoechi, no'o tisia na'ara yorameripua, a'chikoi yoorakao wepaka tiame. Puuu ahkasioi no'o nanaarichi akachupemeripua, nanaarakao. Wa'a noonoisaapua, no'o meripuachi i'tomeripua, kurusichi chuhchaka meripuaichipua. Nape wa'a meritiainia, paika taawe simiyachipua, eenechi ahjameri neeea oijenakao.

Saantiao Waani tiame, Eesusi itanewa itapiti

(Maateo 20:20-28)

³⁵ Waikao Aakowoa Waania tiame na'pa Sewereo tatanaraa, Eesusi naepakao, chaanerepua:

—Masitari, itapiti aamo itanenariai teemea taamo yorajera.

³⁶ Eesusia waikao wa'a chaachapatiapao, chaanerepua pu'kao:

—¿Ihtana no'o aamo yorakejerai eemea?

³⁷ Waikao aapoeo chaachaparepua:

—Teemea aamoo, aamo ye'karichi yasipasaapa, taamo reesisejeranipua aamo chokichi mochipua-puawichipua, taamo piiripio aamo ahjamina, piireo aamo owemina.

³⁸ Waikao Eesusia chaanerepua pu'kao:

—Eemea kiisi ijinatamepua aamo itayao. ¿Ahkasioi anachameri ohjoare eemea no'o tisia aiwamia paasochi iijimiachitiao, pu'ka tisia no'o aiwarieo pukachi moropiteka paatoniamechitiao?

³⁹ Aapoeo nehjiarepua waikao:

—Eje'e, anachameri teemea.

Waikao Eesusia chaanerepua:

—Pichiwa aiwatara eemea kokosatiameo, itapiti tisia chihpuame iijikaopua, itapiti tisia aiwaniamechi aamo moropiteka paatoniamechitiao; ⁴⁰ Nape puuu aamo no'o ahjamina mochipua, piiripio no'o oenao, piireo no'o ahjaminao, ki neekamera iintomeripua pu'kao; Apoe no'o Noono tewekachi iintomeripua pu'kao, apoe te'ta apochi reesiseri ki'yamera.

⁴¹ Waikao puuu oosa mariki Eesusi ajawaria ki wa'a chaachapakamea, pu'ka ooka Eesusi ajawaria wa'a chaachapariopao, nekawerepua pu'kao, Saantiaoopua, Waaniopua tiameo. ⁴² Nape Eesusia pu'ka nekaweripao, yooma ahpo ajawaria paaesaopua, pirena ajawakaopua chaanerepua:

—Eeme wa'apiai nane'reka mochitoamepua i'ka wehjoarichio, iintuamekopua aaata ya'yawichio, ahpo tararia ti'tijoechi, tisia kokosa yooraka tekipanatiamekopua pu'kao. Puuu, tisia ahpo weruma erakoka mochitoamepua. ⁴³ Nape eemea noochi paparamea, ki wa'achitia weruma erakoka mochitopuapua. Ohsotia aaata eemea te'ta weruma enenariamea, kiisi aamo weruma e'raka yasitomeripua; ohso kaawe puuu kaawe e'raka ku'imeripua ahpo wahjachio. ⁴⁴ Aata te'ta paamiratuame enenariamea, ohsotia puhkuka teeremeri puuu ahpo wahjachio. ⁴⁵ Neeei Riosie Tijoe Tijoetutetiamekai ki epeche weruma teeremia eenakamenia amochio, no'o kaawe yorakepuawichioo, ohsotia neeea, aamokamera yorakemia eenakamenia, aamokamera kaawe yoramia. Neeea aamowichioo, ahkasioi no'o ahjarioi, aamowichio pejana nehpuapaka nehjimia eenakame neeea, aamo kiisi kaawe noonowiriawichio natetemia.

Eesusia Watimeo ki ma'chiriame yachapatena

(Maateo 20:29-34; Ruuka 18:35-43)

⁴⁶ Eesusi Eriko mochiwachiami u'matoi ahpo ajawaria ahjamao, muuwaeme nokisiame tiame Eesusi ahjamao, pooesuwe yasariaipua aaata ki ma'chiriame, puuu ihkorewa itaka yasariaipua wa'ao. Puuu ki ma'chiriamea, Watimeo tewaniame enerepua, Tiimeo tewaniame taanara. ⁴⁷ Puuu Eesusi wa'ami u'matomioio, puuu Eesusio Nasare ohjoemeko tuuwame inamukapao, weeru sisinamurepua Eesusio, chaaneka:

—¡Eesúsiii, Raawitaru tetejimarisiwachi naawakamee, no'o cheriwejerani neeeaa!

⁴⁸ Wa'a chiiopa pu'kao, waapi ajakamea, te'yarepua pu'kao, nape puuu ki ma'chiriamea teritiaio, epeche uwatiame sisinamurepua Eesusio:

—¡Raawitaru tetejimarisiwachi eenameee, no'o tesywa e'remitiapua pahchúuu!

⁴⁹ Waikao Eesusia weripakao, chaanerepua ahpo chokichi ajatoameo:

—No'o u'yepao pu'ka tijoeo.

Waikao ki ma'chitiame i'noramea, chaanerepua pu'kao:

—Nahpesa naaju aamo paaena Eesusi. Kaawe erapasa naaju. Utewataka werisisa.

⁵⁰ Waikao ipasapa ahpo matomoporao, ikanati niika werisika, Eesusi chokichi eenarepua, ahpo i'norame panitoaeopua. ⁵¹ Eesusia waikao iinatukerepua pu'kao:

—¿Ihtana aamo yoorejeranimua?

Ki ma'chiriamea nehjiarepua cheekao:

—Masitari, ma'chiriame enenare neeea.

⁵² Waikao Eesusia, chaanerepua pu'kao:

—Wee, kaawepua. Kaawe e'raka no'ramitiamua.

Noochi paparapua muuuu, aamo ki ma'chiriaopua muuuu, saukame muuuupa wa'asi.

Waikao ki ma'chiriamea, ikanati ma'chireparepua, kawiyame tetewaka. Waikao puichi saukamea, ahjama simirepua waikao, Eesusi na'naritokao.

Eesusia Eerusareni muuwari mochiwachi pakina

(Maateo 21:1-11; Ruuka 19:28-40; Waani 12:12-19)

11 Eesusia Eerusareni waapi ihtoaiopua, Weetajeo Wetaniao tiame, Ooriwo kaawichi taweminao, ooka ahpo ajawaria chaanerepua:

²—Pao ohjoewachi siimpamitia eemea, i'wa o'inia ma'chiachio. Wa'a muirachio piiripi uuru teimeri eemea, masotatiame wa'asi, puuuu ki yaasetoniame pehjo. Pu'ka uuruo, o'yaeka chuhkuame teimeri eemea wa'ao, wa'a kaari ko're yeetarachi poemina. Na'sonasa no'o u'yepamitiapua pu'kao. ³ Piire ahka iinatukesoo pu'ka uuru aamo na'sochoio, chaanepua pu'kao:

—Eesusi Apoe taamo Paamiraa, ahpo i'yetonurakapua ku'itapio, eenechi upapuatapua ku'we.

⁴ Puuuu wa'a siimpasaa waikao, wa'a tewarepua pu'ka uuruo, yeeta ko'rechi poemina o'yetiame. Waikaopua pu'ka uuru o'yara na'sochoiopua, ⁵ aataa wa'ao sisinamurepua chaaneka:

—¿Ihtana yooraka nooka eemea wa'ao? ¿Achini iikai na'sochani eemea pu'ka uuruo?

⁶ Waikao Eesusi uhjurariaa, te'ta Eesusi ahpo chaanurechitia nehjiarepua. Wa'a chaachapakopua pu'kao, reesiseretupua i'tomichioo. ⁷ Waikao Eesusi uhjurariaa pu'ka uuruo, Eesusi u'yeparepua pu'ka uuruo. Waikao Eesusia pu'ka uuruo, itapitie ipetetiopua pu'kao, yaasetoka yasitopua pu'kao. ⁸ Waikao wehchi ahjama nokisiamea, ahpo kemawa ipekesirepua simiyachio. Wahjachia kuhsisawa ihpapasirepua u'matomiachio.

⁹ Waikao pahcha nokisiamea, neipa nokisiamea tiame, chaachapasirepua siinakosikao:

—¡Tisiwari, tisiwari! ¡Riosichi eename Yawichiii, Te'ta kaawerumara Yawichiii! ¹⁰ ¡Ehpe o'inia werisipupuapua eenechio, ehkoria misi Raawitaru yawichituriao! ¡Cheriwema ki'yame teemea Riosi tisiwa te'pa kahtiameo,

te'ta te'pa tewekachi o'inia aamo uhjurakameopua weeechi!

¹¹ Ehjepa Eerusareni ajasisaapa Eesusia, isaeri te'ta tioparachi pakirepua, wa'a yooremina napawikarichi. Wa'ao yooma ne'nesapa yoorekoo, aarikopa wa'asio, Wetaniami akiparepua ahpo oosa mariki aampa ooka ajawaria ahjamao.

Eechichuna Eesusi wakipanura

(Maateo 21:18-19)

¹² Pu'ka meere Wetaniami nokisinioio Eesusi chorowapasaa, ¹³ mehka o'inia tetewariaipua, echitiame chuunao weeru sawatakame weeriame. Pu'kao ahseriaipua ne'nemia taakaeko o'raka, kihta taakaeme werirepua, saawarache apoche. ¹⁴ Waikao Eesusia chaanerepua pu'ka eechichunao:

—¡Ka'te oosa taakemitia muuuu, ki aawata aamo ko'komichio pu'ka taakiao!

Puuu Eesusi ajawariaa, inamurepua Eesusio, pu'ka eechichuna na'ara chaanerioio.

Eesusi i'isaeri tiopachi ki ka'karumao, ma'chi ihpaparia

(Maateo 21:12-17; Ruuka 19:45-48; Waani 2:13-22)

¹⁵ Neipa i'ka cheesoo Eesusio, Eerusareni ajasirepua. Waikaopua i'isaeri tiopachi pakisaapa Eesusia, yooma puuyanarepua wa'ao, ki kaawe nokayameopua wa'ao, itapiti nehjameopua wa'ao, tarayameopua tiame.

Yooma ru'minerepua meesao, toomi naakuriwaka mochikameopua tiame, waankooi ahjachi mochikao, yooma ru'minaka ihpapaserepua tiame, kooro nehjaka mochikameo, yooma ihpapaserepua koorokario.

¹⁶ Eesusia wa'a tiopachiopua tiameo, aawatao ki towarepua itapiti i'toka nonoramichioopua, yoorekomi nonoraka puuyaniachio. ¹⁷ Wa'a yoorasaapa pu'kao, tisia te'yarepua pu'kao, chaaneka:

—¿Ki Ehkoria Iyoterichio, eee chiame Riosia: “No'o kariwaa, ki noochi paparapuawichio netetiamepua, yomatiam weeechi mochikamewichioo?” Nape eemea no'o kariwao, ichikoame teesowara, iintaparepua.

¹⁸ Neeserosi pa'pamiratuamea iyoteri ti'tijoea tiame, wa'a ahpo chaaneniame inamukapaopua, waika o'inia i'yasirepua aachin teeka Eesusi ahpo merimiao. Nape wa'a erakoaipua majawerepua ti'tijoerio, muuwaeme tisia peenia e'raka keepuamekopua Eesusio. ¹⁹ Tukasipasasooopua wa'asio, Eesusia ahpo ajawaria ahjamao, ma'chi machenarepua wa'a muuwari mochiwachio.

Eechichuna ki taakiame wakipatetiame

(Maateo 21:20-22)

²⁰ Meere piario, eenechi wa'ami uumatonioio, puuu eechichuna Eesusi nayeweriaopua, wakipakame

werirepua wa'asi. ²¹ Waikao Peeroa chaanerepua Eesusio:

—Masitari, ne'neo pu'ka echichunao, tapana aamoo ki taakenureriao wa'asi. Nee, ¿ikanáti wakiparepua wa'ási?

²² Eesusia nehjiarepua:

Wa'a iintokame Riosia aamo tetewimichioopua, itapiti ahpo itanetiapua aamoeo, wa'a iintoka nehjiamekapapua ikanati. ²³ Pichiwa te'ta paparaka nayewesaa eeme Riosichio, ihta itapiti aamo tesiwa e'raka itasoopua, aamowichio iintomeriche puuua, kai nu'utikoipua aamo itayao, kaawi kehchumakoio.

²⁴ Pukaepa, aamo weruma Riosichi itayao, kaawi kehchumaio enesoo werumao, ihta kaawioi wa'a weeriamechitiao, wiitu weripa pa'wechi chaanesoo, wa'a weripamii kaawia. Pukaepa aamo chaaniamenia, kihta seeweka itanepuapua Riosio ihta kehchuma aamo cheriwejeraopua, nape te'ta pichiwa Riosichi paparakaka. ²⁵ Nape eeme Riosi ahjama nayewanariame enasaa eemea, kaaweruma e'raka enamitia muuua aamo iikachio, aamo iikachioi kihta inasoka nayewemia. ²⁶ Aata aamoo ki kaawe iintosoopua, ka'te nekumeka itipimitiamua pu'kao; ohso kaawe cheriwepua muuua pu'kao, wa'achitia Riosiai waikao, aamo cheriwemapua tiameo, ihtaai aamo itayae cheriwekao. Nape muuua ki cheriwame enesoopua aataoiopua aamo piirechio, Riosiaio kiisi aamo cheriwemapua.

Eesusi ahpo masitemia reesiseri iinuwua

(Maateo 21:23-27; Ruuka 20:1-8)

²⁷ Neipa i'ka wa'atiame nayewasaapa Eesusia, eenechi Eerusareni eenarepua. Wa'a i'isaeri tiopachi pakisa yooremina oiyoio, neeserosi pa'pamiratuamea, iyoteri ti'tijoea tiame ookapia, wa'a ikisa o'ochetiame pirenaturi tewaniamea ti'tijoe ma'masitari, ²⁸ Eesusi naapakaopua, iinatukerepua:

—¿Aatana reesiserichi inisiamemua aamo masitiao?

²⁹ Wa'a chaachapopao Eesusia, chaanerepua:

—Pu'kachi aamo no'o iinatukia, aamo iinatukiame neeeai. Pu'ka aamo no'o nehjiasoo, aamo nehjiama neeeai aamo no'o iinatukiao. ³⁰ ¿Aatanakamera ih-sikame uhjuraka Waanio paatomichioo, Riosikamera, ti'tijoeamerakosaai?

³¹ Waikao aapoeo, ihchi nayewakaopua ahpo, chaachaparepua:

—Riosi uhjurario taamo tuusoo, eee cheeka taamo nehjiapapua: “¿Achini iikai ki pichikeka eeme pu'ka chiiao?” ³² Wa'a tiiachio, ¿ihtanakamera chaachapata teemea? Aata ti'tjoerioi, ka'chi iikaoi uhjurario chaachapamete teemea.

Puuua wa'a chaachaparepua majayapa ti'tjoerio, pu'ka Waanio yomarika ti'tijoe ooweru tiameo, Riosie uhjuratiameko, erakoamekopua pu'kao. ³³ Wa'a ti-iachipao, chaachapaka nehjiarepua Eesusio:

—Kiisi nane'riame teemea.

Waikao Eesusia chaanerepua pu'kao:

—Wa'a teesoo neeeai ki aamo tuuyemapua, no'oo aatanakamera no'o uhjurariaopua, i'ka no'o masitia inisimichioo.

Tekipanatewa ichikokame, wa'achitarichi nayewatiame

(Maateo 21:33-46; Ruuka 20:9-19)

12 Ehjepamio Eesusia wa'achitarichi masiteka o'inerepua wa'a i'isaeri napawikarichio. Puuua eee chaanerepua:

—Seenepi simiyachio wahka yasariataipua aata ti-joe panijuwari echayame. Puuua panijuwari echisapao, ko'reteriataipua pu'kao. Naati neteriaipua tiameo, tekesatura, pu'kao i'ipasaopua wa'a sahtunapuawichioopua. Naati neteriaipua tiameo, kai waapisi weeriamene'nesero, wa'a te'pa werika inatepuawichioopua echitiameo. Wa'a ikisaapa neipa tekipaname i'yasaapua, wa'a wasachi eechichi toariatapua tekipanamichioo. Yooma wa'a iintosaapa, mehka akipariatapua seenu weeechi. ² Neipami ahsepasoo pu'ka echitiame i'ipasa naachutapuawichioo, aata uujurariatapua ahpo naachutari i'noramichioopua wa'a kajukame naasipasio. ³ Nape wa'a tekipanamea chapisa wepisapao, wa'atia uhjureriatapua ahpo teekoo, kihta i'toka. ⁴ Waikao wa'a ikitiapa apoe teekoraa, piirechi uhjurariatapua waikao, ahpo ku'iwa. Nape pu'kaoi tekipanamea, moochi weweka na'ara yooraka eeranatesaopua, ahpo teekochi no'apuriatapua pu'kaoi. ⁵ Waikao paika simiyachioopua te'ta teekoraa, eenechi piirechi uhjurariatapua, nape puuua meriretiatapua. Neipao epeche weeka uhjurariatapua, nape pu'kaoi tekipanamea, ookapi ko'isaopua, wahjachio oowera wepisaa nonorapuriatapua ahpo teekochio.

⁶ Waikaopu teekoraa, ki aata uhjurame tiiapaopua, piiripi wa'api taanaekaipua tísia nakiyao, pu'kapechi uhjurariatapua: “Ki merimapu i'kao”, e'raka, “Yooremapua i'ka no'o taanakopao”, e'raka. ⁷ Nape tekipanamea, pu'ka wa'a ihtoame tetewakapaopua, chaachapariatapua: “Ihja taamo teekora taanarapua, ihja ahpo noono mukisooopua, puuukamera yooma ahpo noono iinuekao, teekorachitia itipimeripua. Meritaria pu'kaopua tiame. Wa'a noonisaa teemea, yooma pu'ka iinuemia iinueka itipima teemea”, chaachapariatapua. ⁸ Waikaopua pu'kaoio, chapisa me'yariatapua. Pu'kao merisapao, pu'kao eechichio, ma'chi i'toka ipariatapua. Wa'asa noonoiriata puuua.

⁹ Pu'ka yooma naewasaapa Eesusia, iinatukerepua ahpo keepuameo:

—¿Wee, ihtana iintotapu teekoraa ahpo tekipanateriao, wa'a noonowiriopao? ¿Ko'itarepua ahpo tekipanakiameo wa'a enasaopua? Puuua wa'a iintosaa, ¿ki wahjachi kiatarepua pu'ka tehkiwarao, ki ichikoka tekipanamekamera?

¹⁰ Naakona, ¿ki iyonakame eemea pu'ka Ehkoriaami Iyoteri chiiiao, tehte ki nakika ipatiame nayewachio? Eee chiiamepua Ehkoriaami Iyoterichio:

Tehte tekipaname ihpapariaa ki nakika tetewikao, puuu tehte ipaka tetewitiamea, te'ta nakiwamera eneparepua, te'ta kaari nawatera utewarachitia.

¹¹ Pu'ka tehte te'ta nateyame enepatekamea, Apoe taamo Noono tewekachi kahtiamie iintokamepua.

Teemea pu'ka tehte taamo Noono iintoriao, tísia peenia erakoka tetewame teemea.

Wa'a cheeriamie Raawitarua, Ehkoriaami Iyoterichio.

¹² Puuu ne'neseriosi pa'pamiratuamea, wa'a cheekopa Eesusio, apochi simiyame nayewaka chiio erakoparepua. Wa'a erakoapa puuu, karichi chapisa yachanareriaipua Eesusio, nape majawiapa ti'tijoerio, wa'atia toisa nonowarepua pu'kao.

Ya'yawichiwichio koparoarichi simiyame

(Maateo 22:15-22; Ruuka 20:20-26)

¹³ Neipapao Eesusia, parisero ti'tijoe uhjureretupua, Eeroremina chuchukuame ti'tijoe. Ihji uhjuratiamea, Eesusi noonotemichio uhjuratiame eneriaipua, itapiti ahpo wenejiwa chaachasooopua, ahpo pa'pamuratuamechi wenejimichio. ¹⁴ Wa'a e'enakao chaanere puua:

—Masitari, nane'rena teemea aamoo, te'ta pichiwarichi simiyamekamera chiiamekopua, a'chikoi chaaneniopua ti'tijoeopua, kiisi sewina erapamekopua. Muuuu, wa'a chaaneriaopua kiisi toayamekopua, te'ta Riosi pichiware chii masitekao. Pukaepa i'ka aamo iinatukemo o'rame teemea: “Nee, ¿kaawejoare te'ta yawichiwichio koparoaniame, nateteniao?”

¹⁵ Nape Eesusia nane'riapa ahpo wihkueka chaachapopa pu'kao, chaanerepua:

—¿Achini iikai no'o chapimo o'raka nayewiamie eemea? No'o u'yepamitiaopua piiripi toomi, no'o ne'nemichiopua pu'kao.

¹⁶ Waikako Eesusia u'yepatiapa pu'ka toomio, kaawe ne'nesaapa pu'kao toomichio, iinatukerepua pu'kao:

—¿Aatanapu, ihji toomichi kahtiamie nanariraa? ¿Aatana teewara iyotetiamepua i'ka toomichio?

Waikao aapoeo chaachaparepua:

—Aa puuuu, apoepua Seresa, apoe te'ta yawichi —chaachaparepua aapoeo.

¹⁷ Waikao wa'a chaachapakopa pu'kao, chaanere Eesusia:

—Wa'a teesoo te'ta yawichi iinuwarao, te'ta yawichikamera kiapuapua; nape Riosikamera iinuwarao, Riosikamera kiapuapua.

Wa'a cheeka nehjiatiapao puuu Eesusieo:

—¿Naakonakosa wa'a tiiatepua, tísia inatamekaite puuuu? —ahpo chaachapaka itipirepua.

Mukukai eenechi ahjaniamie iinatukewa

(Maateo 22:23-33; Ruuka 20:27-40)

¹⁸ Waikao Eesusi kahtiachio, saruseo ti'tijoepechi e'enarepua wa'ao. Puuu saruseo ti'tijoea, ki pichikiame enerepua, mukukai eenechi ahjaniamieo.

Pukaepa iinatukeriaipua Eesusio, eee chaachapakao:

¹⁹ —Masitari, ehkoriaami Riosi nayewatura Moisea, eee cheeriaipua ahpo Iyoterichio, aaata neewikame ki tatanatasa mukukameopua ahpo uupichio, puuu wa'api poonira neewimeri tuukamepua ahpo pa'chi uupira ahjamao, ahpo tatanatariaopua, ahpo pa'chitaru tatanara enemichiopua. ²⁰ Nape neea pu'kao wa'achitarichi aamo nayewemania. Puuu wa'achitaria eee teereriataipua: Oowisani tijoe eneriatai puuuu, ahpo poponime. Pahcha weeriamie neewiriataipua aaata oowitiame ahjamao, nape puuuu ki tatanatasa mukuriatapua. ²¹ Waikao puuu wa'api neipa weeriamera ahpo pa'chi uupieria ahjama neewiriatapua, nape puuuu kihta tatanatasa mukuriatapua. Wa'achi iika mukuriata neipa weeriamie pooniraai ahpo pa'chi uupira neewikameai. ²² Yooma puuu oowisani ahpo poponime, wa'achi iika wahjipariatapua, pu'ka oowitiame ahjama nenewikamea, aaataa ki tatanaeka. Wa'asi neipaoi te'ta pa'chira uupiraai, mukuriatapua tiame. ²³ Wa'a ikikame enesaa yooma puuuu, ¿aatanakamera te'ta kuunara enetarepu eenechi ahjarichio, yoomahka puuu oowisania ahpo poponime, pu'ka oowitiame ahjama nenewikame enesoo, pa'chira tiame?

²⁴ Waikao Eesusia pu'kao, cheeka nehjiarepua:

—Aa eemea, tísia se'wi erakoamepua, kiisi pahtiapa ehkoriaami iyoteri chiiiao, kiisi machiyapa tiameo, te'ta Riosi utewarira ihsiao. ²⁵ Wahjipakamea eenechi o'oijenasaapua ahjarichio, aaataa ki nenewika mochito-meripua, tewekachi mochikamechitia te'teriamekapa.

²⁶ Eemea pu'ka wahjipakai oijenaniameo, kihta machiyamepua, Ehkoriaami Iyoteri chiiamekoopua. ¿Kikosa iyonakame eeme pu'ka Ehkoriaami Iyoterichi cheeria Moisetaruo, Riosie ahpo nayewetiameopua, kuhsi uuyari tajenarichi ahpo nayewetioopua? Pu'ka uuyari tajenarichi o'iniiao Riosia, eee chaanerepua Moiseo: “Nee Aurani Riosiwaraa, Ihsa Riosiwaraa, Aakowo Riosiwaraapua tiame.” ²⁷ Wa'a cheekame enesoo Riosio, puuu paika Riosichi paparaka wahjipakameopua, Riosiwarako tuuriopao, wa'a teeresoo ahjaka mochitoamekaitepua pehjo, eenechi weerewa uumerikaitepua. Wa'a tiiachipa eemea, ki pichikiame enesaa eemea eenechi ahjaniamieo, ki nu'uti se'wi erakoamepua.

Epeche nateyame nuurariwa

(Maateo 22:34-40)

²⁸ Waikao piiripi puu Moise nuurewa masitaria Eesusio, tísia peeneka nehjiachaniopa saruseo ti'tijoe iinatukeriaio, Eesusichi eenakao iinatukerepua tiame, eee cheeka:

—¿Achini tiamerapu Riosi nuuraria, te'ta nateyamechitia tetewipumea, te'ta e'waka nokisipumea?

²⁹ Eesusia nehjiarepua cheeka:

—Aamo ehkoriaami Moisea, eee cheeka nayewerepua ti'tijoe: "Eeme isaeri ti'tijoe ooweru tiame wa'achitia, keepuka mochimitia eemea aamo Noono tewekachi kahtiamero, taamo Noono Riosia piiripi wa'apipua, ki'tepua wa'asi piirechia. ³⁰ Te'pa kahtiamero taamo Noono nuuraria, ihjipua te'ta yorapumea: Aamoche Riosia nakika mochitopuapua, yomatiamero aamo iikachi e'rae, yomatiamero aamo inatarie, yomatiamero aamo utewarie tiame." Puuupua te'ta nokaka mochitopumea nuurari. ³¹ Piirechi nuuraria tiame, ihjipua te'ta nateyamea: "Kaawe e'reka yasimitiamero aamo piirechio, aamo wa'api aamo nakiyachitia." Te'ta nuurari nokipumea, ki'tepua wa'asi epeche nateyamea, pu'ka ookachitiaio.

³² Waikaopu Moise nuurari masitaria, chaanerepua Eesusio:

—Eje'e, kaawe chaanimero masitari. Pichiawajupu aamo chiiaa, pichiwa piiripi wa'apipua Riosia, ki'tiamero wa'asi piirechio. ³³ Riosikamera epeche nakika mochitoniamero, epeche te'ta nateyamepua, nape yomatiamero ahpo iikae nakiniamero, yomatiamero ahpo inatarieopua tiame, yomatiamero ahpo utewarieopua tiame, ahpo piirechio ahpochitia nakiniamero opua tiame. Yooma puuua epeche nateyamepua, ki animari Riosiwichio wahseka, oowewari kianiamerochitia.

³⁴ Waikao Eesusia Moise nuurari masitario, kaawe e'raka pichikeriopa ahpo pichiware chiiao, chaanerepua pu'kao:

—Ki se'wi tiame muuupa Riosi ye'karichio.

Waikao tísia ye'kaka nehjiamekopua Eesusio ahpo iinatukeniaio, ki aaata iinatukeme erakorepua pu'kao.

Riosie Weratiame iinatukewa, aatanachi o'inia eename

(Maateo 22:41-46; Ruuka 20:41-44)

³⁵ Eesusia i'isaeri tiopachi masitiaio, iinatukerepua ti'tijoe, eee cheeka:

—¿Aatia tiachipa chaachapame iyoteri ti'tijoea, Raawitaruchi eenameko tuuka Riosie Weratiameo?

³⁶ Raawitaru wa'apiai Riosi Riosiwari erapatetiaopua, cheerepua:

Apoe Riosi Paamiraa, eee chaanerepua ahpo Taana no'o Paamirao:

"No'o ahjamina yasipamitia muuua, ahkasi aamo seepurawao, aamo taaratero no'o toapachisi."

³⁷ Eesusia wa'a Ehkoriaami Raawi Iyoteria cheesapua, iinatukerepua ti'tijoe:

—¿Achini iikai Raawitarua, ahpo paamira teewakame Riosie Weratiameo, tísia ahpo neipami naawakamekopua pu'kao?

Ti'tijoea ooweru tiamea muuwaeme, pu'sereka keepuame enerepua Eesusio.

Eesusio ki pu'sereria iyoteri ti'tijoe masitiaio

(Maateo 23:1-36; Ruuka 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Eesusia i'isaeri iyoteri ti'tijoe masitario, kiisi kaawe noonowirio tuunapua. Pukaepa eee chaanerepua ahpo masitia keepumeo:

—Naane e'reka i'isaeri iyoteri ti'tijoe masitiaio, puuua teteperuma wakirata pu'seriamekapu, kaawe yooreka ahpo tepotejeramepua, ahpo ihtoachi natepatiaapua.

³⁹ Apoeo ahpo napawikarichio tiameo, epeche yoorewa ti'tijoe mochipamiachi momochipamepua, epeche yoorewa ti'tijoe ko'komiachi momochipamepua. ⁴⁰ Puuua kunamukukameopua tiameo, a'chikoi chaachapaka wihkueka kariwaraoi u'yamepua tiame, puuua ka'chi erakopuawichio ti'tijoe, tepekuma ni'okiamepua Riosi cheriwema ki'yakaopua, ahpo tísia kaawe yoratiamewichioopua kunamukukameo. Nape puuua wa'a nokayaio, ki nu'uti kokosapuaitepua Riosieo.

Kunamukukame nehjaria Riosiwichio oowewari

(Ruuka 21:1-4)

⁴¹ Eesusia piire taawe ne'neka kahtioio. Riosiwichio toomi oowewari toaniachio, muuwaeme enapame teteware Eesusia wa'ao, ahpo Riosiwichio oowewa to'wiame. Ki ookapi we'weka tomiwaemea, we'weka to'eriaipua toomio. ⁴² Nape piiripi wa'a eenakame kunamukukamea, ki weeka tomiwamekapaopua, ookapi wa'api nu'nutira toomi to'erepua Riosi oowewario, kiisi weeka nateyame. ⁴³ Waikao Eesusia ahpo ajawaria paesapaopua, chaanerepua:

—Pichiwa ihji oowitiame kunamukukamea, epeche oowewari ki'yakai tiamepua Riosi, ki pu'ka wahjachi ki ookapi tomiwamechitia, Riosiwichio nehjariachitia oowewario. ⁴⁴ Yooma puuua tísia paarasatiamea toomi, ahpo soparawatiakamera ki'yamepua Riosi oowewarichio, nape puuua kunamukukamea, ahpoche ko'komi ahjae tarimia iinuekaiopua, yooma Riosiwichio oowewario.

Eesusi i'isaeri tiopa ru'minamio tuuya

(Maateo 24:1-2; Ruuka 21:5-6)

13 Eesusi i'isaeri tiopachi machenoio, piiripi Eesusi ajawaria chaanerepua:

—;Masitari! ¡Ne'neo, achipu kekechumapu tehte, achini keena ajakamepu raampakarai!

² Eesusia nehjiarepua:

—Eje'e, ¿kaawe tetewamemua pu'ka kaario, kai waapisi ajakamekoo? Nape puuua wa'a tiiiao, kiisi itip-imerikaitepua piiripioi tehte, raampata maaniameo. Yooma wehchi yasipamiitepua wa'a tiiiao, piie taawechemio.

Ke'chu weee kajuyoi naania teetowa

(Maateo 24:3-28; Ruuka 21:7-24; 17:22-24)

³ Ooriwo Roomosachi ajasitioopua i'isaeri tiopa ma'chiachiopua, Eesusia yasiparepua. Wa'a yasipasoopua Eesusio, Peeroa, Aakowoa, Waania, Anteresia tiame, piineri iinatukerepua Eesusio, chaachapaka: †

⁴ —Teemea taamo tuuyejeramemua pu'ka i'isaeri tiopao, achinitio enemerikopua wehchi yasipamiachio, ihtana enemerikopua naania teerewa ikipuachio.

⁵ Eesusia nehjiarepua:

—Eeme waika taawechi ohjoemea, aamo inateka mochtometepua, ki aawata aamo wihkuepuamichio pu'ka taawechemio, ⁶ muuwaeme e'enamerikaitepua chaachapame: “Neeju Riosie Weratiamea.” Pu'ka chaachapao, ki ookapi ruhjimiitepua pu'ka wisikuewachio.

⁷ Eeme pu'ka taawechemio ohjoemea, ki nu'uti nasiwaniame inamuai, ka'te te'ta majamitiapua pehjo, wa'a tiame inamuaiopua, ki kajuyachikai teetomapua pehjo. ⁸ Pirenapi weeechi ohjoemea, piire weeechi mochkamechi nasiwasimeripua ya'yawichi. Weeeai, ki muenati noonomeripua tiame, yoomatiame wehjoarichi, wa'a ikinioio tooretuniameai, ki teesa tiame teetomeripua. Nape yooma pu'ka wa'a tiame teetoaiopua pehjo, pukeri o'ichari enemeripua, te'ta tisia kokosa aiwapuachio, pehjo.

⁹ Eeme pu'ka taawechemio noochi paparaka mochtomea, kaawe aamo neesetoka mochtomapua; waika taawechemio eemea, ya'yawichichi ijitopuamepua eemea; ahkaopua i'isaeri napawikarichiamioi chapisa wepipuame eemea. Eemea te'ta weeweruma ya'yawichichi paaepuamepua noochi te'teriapa, wa'a iika no'o nehpuapaka nayewameri eemea, te'ta ya'yawichi peereichio. ¹⁰ Pukaepa ihji Riosi kaaweruma tuuyewaria, ke'chu i'ka weee kajuyoi, yomatiamie i'ka wehjoarichi nayewatupamepua. ¹¹ Eemea weruma ya'yawichichiami ijitotiao itapiti iinatukemio, wa'a weeweruma ya'yawichi peereichi ajakaio, ka'chi eramitia eemea aamo chaachapamio, Riosia aamo eratiea chaachapameri eemea wa'ao, ki eemeche piineri nokimerikapa wa'ao, wa'achi ihsiamerikopua Riosiai, aamo ahjama ku'ika nayewakao. ¹² Waika taawechemio aho poponimeai, aho poonioi nehjimeripua

meripuawichio, noonoraai wa'achi iintomeripua tiame, aho tatana nehjakaopua ko'ipuamechio; aaata tatanaraai aho noono nehjimeripua tiame meripuaichio.

¹³ Yooma wehjoarichi mochkamea, noochi te'teriopa aamoo, nekamuchemeripua; nape wa'a te'tereniai ki se'wika noochi paparaka newitoka puuyakamea, te'ta kajuyachisio, Riosie newipatepuamepua.

¹⁴ E'ehkoriami Riosi nayewatura Raaneria, wahka ihtoriachi ikipuame iyoteriaipua, itapiti tisia iinya tiame yachapuamekopua i'isaeri tiopachi yooreminao, kiisi yachapuachi tiame. E'ehkoriami Raanieri tuuya iyonakamea, pu'ka taawechi pu'ka tisia iinya tiame tete-wapao, pahtemapua Raanieri cheeriao. Pahteka tete-wamea pu'ka tisia iinya tiameo, kaawichiami ujumamitiapua, yooma Urea weeechiami mochkamea.

¹⁵ Aaata aho karijampa ihsiamiea, ki tekisaa kaawe enemiipua aho itapitiwaoi ma'chipamio; ¹⁶ aaata wahka nokayameai ki e'enasaa kaawe enemiipua, aho petechioi aho wisasoriwa ma'chipamio. ¹⁷ Pu'ka taawechi peteteka mochkame oowerua, aho tatana chiiteka mochkameaipua pehjo, ¡tisia tesiwa te'teremeripua! ¹⁸ Pukaepa pu'ka taawechemio noochi paparaka mochtomea, Riosichi itaka mochtomitiapua, ki tuuroi enemichio pu'ka wa'a ikipuameo. ¹⁹ Pu'ka taawechemio tisia aiwapuamea, ki nu'uti teeremeripua, ka'chitia taawechi tetewiniame, naayachi o'inia i'ka weee yachatiasichio pu'ka, neipami ahkaioi wahka ihtoriachio. ²⁰ I'ka tisia aiwario ki kahporatasoopua Riosio, apochi paparamewichio, aaataa ki itipimeripua ahjakameo. Nape yooma apochi paparakameopua Riosia, aho tatana iintapariaopua, kahporatamapua pu'ka taawechemio tisia aiwaka mochtomeo.

²¹ Waikami taawechemio aaata Riosichi paparamea aaatae aho chaanetiao: “Ne'neo, i'wa kahti Riosie Weratiamea”, wahjachikoieoi chaanetiaapua: “Ne'neo, waamikachi kahtipua”, ka'te pichikemitiapua pu'kao. ²² E'enameripua weeka aaatao, Riosie Weratiameko tuuyame, nape wihtuka chaachapameripua. E'enameripua tiameo, pichiwaka Riosi nayewameka chaachapame, ahkasioi puuua tiameo, Riosi peenia ihsiswa nokisikao. Ahkasioi puuua Riosi aho tatana iintapariaoi, wihkuenaremapua; nape pu'kaopua wihkuenariaio, kiisi yuumpamapua, te'ta pewatiame mochtomekopua Riosichio. ²³ Neeea no'o ahjariao, i'ka wa'a ikipuame aamo tuuyenapua, te'ta nane'reka mochtomichio pu'ka, wahka ihtoriachi ikipuameo.

Tijoe Tijotukamea eenechi enameri

(Maateo 24:29-35, 42-44; Ruuka 21:25-36)

²⁴ Nape pu'ka taawechemio pu'ka aiwari u'imatosoopa, taaaai tukapasipamapua, meecheai aho mechatajenao choipameripua. ²⁵ So'poriai tewekachi o'inia, ki ookapi ruhjiamie tetewipamepua, ahkasi tewekachi ohjoemeai, tisia chachapia noonomeripua

† Aakowoa, Saantiao wa'apipua.

majakao. ²⁶ Waikao neee Tijoe Tijoetukamea, toomarichi eename tetewipuamepua tekika, ki teesa tiame tajitoka eename Riosi utewarieo, tahpitika tiame teetoka uutapari. ²⁷ Waikao neee Tijoe Tijoetukamea tekisaopua, nuuremania no'o ku'iwario, yooma na'poamichiopua no'o poanatariaopua Riosiwichioo, yomatiam naomina i'ka weeechi mochikame, ahkasi i'ka wehjoarichi sihkochiamisioi mochikame. Wa'a i'ka isa tewekachi Riosie apechunatiameoipua wa'asio, yomatiam na'poanuremania pu'kaoi.

²⁸ 'Eemea pepenipamitiapua i'kao, chuunachitia wa'achitarichi no'o aamo masitiao: Pu'ka oowarao rah-tatiame uuyoioipua sawatakao, nane'riame teemea waikao, paamuni asiriamekopa wa'asi. ²⁹ Wa'achitia i'ka a'chitiame simiyoiopua, taa ikiyao, meechnoi, so'porioi tiame tutukapasipasoo, no'o eenamechitiapa nane'riame enemeripua, no'o Tijoe Tijoetukameo, aamo ta'pechi muirachi weeriamechitiaopua, erakopuamekoopua wa'asio. ³⁰ Yooma ihji wa'a tiame teetomeria, pichiwa wa'a teeremeripua kajuyachi taawechio, ke'chu wahjipoi waikami mochikame, tetewimerio. ³¹ Tewekaa weee tiamea wahjipatarepua, nape ihji no'o chiiia te'ta pichiwapua, kiisi wehchi wichika itipimeripua.

³² 'Nape pu'ka keenako ikimiao ihta taaweoio, ki aawata nane'riamepua pu'kao, Riosi ku'iwari tewekachi mochikameai, neeeai wehjoarichi ti'tijoechitiaoi kiisi nane'riamepua, apoche no'o Noono tewekachi kahtiamera, nane'riamepua pu'kao.

³³ 'Wa'a tiachipa eemea, pusakameche mochtopua no'oche enamia inataka, ki nane'riapa achini keenako no'o enemiaopua. ³⁴ Ihjia naatika tiamepua, aaata tijoe teekora seenu weeechi akipakamechitia, ahpo tehkiwao ahpo tekipanatewa tooesaopua yoramichio, ahkasi ahpo eenachisi. Puuua ahpo ta'pechi yeetepawa tekipanatewaopua, chaanesa simirepua: "Ka'te kochika yasimitia muuua, eenechi eenaionia senawato enamiitenia." ³⁵ Wa'a tiachipa eemeai pu'kachitiao, ka'te kochika mochtomitia no'o enamiaopua, ki nane'riamekapa eemea, achini keenako no'o enamiao, seenekachioinia tukapasipooi enamaoinia, naasipa tukaooi seenekachio, seenekachi totori oowira kusuyooipua marikarowa, piarioioipua seenekachi. ³⁶ Aamo inateka mochtopuapua, ki aamo kokochiam tewipuawichio, senawato no'o enoioipua. ³⁷ I'ka no'o aamo chaania, yomachi weeechi mochikame chaaneka chiiamenia: ¡Ka'te natakia mochtomitia eemea, senawato no'o enamiao!

Eesusi noriwi chapipua katewewa
(Maateo 26:1-5; Ruuka 22:1-2; Waani 11:45-53)

14 Ooka taawe toiriai Semejenato pahko enamichio, paani ki rewaruraeme koi'wachio. I'isaeri tiopa ne'neserosi te'ta pa'pamuratuameraa

i'isaeri iyoteri ti'tijoea tiame, Eesusi achini yooraka ahpo chapimia i'yariaipua, wihkueka merimo o'rakapua pu'kao. ² Nape ookapi puuua chaachaparepua:

—Nape pahko simiyoiopua pehjo, ka'chi yoramete teemea pu'kao, ki tahpitika noonowemichio, pahkochio.

Oowitiame peeniajuwa to'wekame Eesusi moochi
(Maateo 26:6-13; Waani 12:1-8)

³ Eesusia Wetania mochiwachi eenariaipua Siimoni ta'perachi, Reperaeme teewatiam tiame tijoe ohjirachi. Eesusio meesa weeriachi kahtioio, wa'a eenarepua aaata oowitiame, piie riimeta pochikame tisia nateyame sewajuya makotoame, apoche narato tewaniamee netetiame sewajuya. Puuua oowitiamea pu'ka riimeta kuhtarachi kahponasaopua, Eesusi moochi to'werepua pu'ka riimetachi peeniajuwao. ⁴ Waikao wa'a iintokopao pu'kao, ookapi wa'a mochikamea, nekaweka tetewarepua pu'ka oowitiameo. Wa'a erakoapa puuua, ahpo chaachaparepua:

—¿Achini iikai na'atame puuua tisia nateyame peeniajuwao? ⁵ ¿Nehjimetiopua pu'kao ohso kaawe, paika sienta taawechi yowiwame kehkiisi, pu'ka toomio, tesiba te'tiamera ku'ime teereriaipua?

Wa'a chaachapaka na'areriaipua oowitiameo.

⁶ Nape Eesusia wa'a chaachapopa pu'kao, chaanerepua:

—Ka'te na'ara chaachapa eemea i'ka oowitiameo; ¿achini iikai na'ara chaachapame ihji oowitiameo? Ihji oowitiamea kihta ki kaaweruma iintokamepua, ohsotia puuua, te'ta kaawerumara iintowa iintokamepua.

⁷ Aata te'ta tooremuameo, senepi taawechi amochi iinuemeripua ku'ipuamewichioo, nape no'ooo, ki senepi taawechi amochi iinuemeripua. ⁸ Ihji oowitiamea ahpo tesiwatia iinuekai i'ka peeniajuwao, no'o moochi to'wekamepua. Ihji oowitiame iintoriaa, ke'chu no'o mukuyoi, no'o weerewachi chuhchekamepua peeniajuwao, no'oo, peeniajutiam katewepuawichio, teesotatiachio, wahjipame toaniachio. ⁹ Pichiwa aamo chaaniamenia i'kao, ihji oowitiamea i'ka noochi iintoriao, ahkaai i'ka wehjoarichi Riosi kaaweruma tuuyewari nayewatutiachio, i'ka oowitiame kaaweruma iintoria inatepaka mochtopuamepua.

Uurasi tewaniame Eesusi noriwi nehjaria
(Maateo 26:14-16; Ruuka 22:3-6)

¹⁰ Uurasi Ihkariote tewaniamea, piiripi puuua oosa mariki aampa ooka ajawariaa, i'isaeri ne'neserosi te'ta pa'pamuratuamechi simirepua, Eesusi noriwi nehjia ahjama nayewamia. ¹¹ Waikao puuua i'isaeri tiopachi te'ta pa'pamuratuamea Uurasi chii inamukapao, kaawe erakoka natetemo tuurepua natekarao. Waikao

o'inia Uurasia, o'inerepua i'yasika achini iintoka ahpo nehjimia Eesusiopua.

Taamo Paamira Eesusi Semejenato pahkokoi, aari ko'karia

(Maateo 26:17-29; Ruuka 22:7-23; Waani 13:21-30; Pahcha Ko'korintio Iyotepawa 11:23-26)

¹² Pahcha pukeri o'iniachi taaweche Semejenato pahkoo, ki rewaruraeme koi'wachio paanio, po'wa Riosi oowewariwichio meriwachiopua, Eesusi ajawariaa iinatukerepua Eesusio:

—¿Akana aamo yorajeranimua, Semejenato pahko ko'kopuachio?

¹³ Waikao Eesusia ooka ahpo ajawariaa uusaopua, chaanerepua:

—Waami siimpamitia eemea muuwari mochiwachi. Wa'a tetewimeri eemea aaata tijoe sikorichi neeroi mahtotoame. Pu'ka na'naritopuapua, ahkasi ta'pechi pakiyachisi. ¹⁴ Wa'a ta'pechi pakiriachio, chaanemitia-pua wa'a kariwaemeo, taamo Masitaria aamo iinatukenukapua, akana yooreko yorapuamekopua, Semejenato pahko ko'kopuameo, ahpo ajawaria ahjama ko'komiachio. ¹⁵ Waikao apoe aamo ne'netemapua, akana yooreko aamo yoramia pu'ka kooameo, te'pa raampatarichi yoorémina. Waikao wa'a yorapupua pu'ka kooameo, taamo ko'komiao.

¹⁶ Waikao Eesusi ajawariaa, wa'a siimpasaapa wa'a muuwari mochiwachio, yooma ahpo chaaneretiachia tetewarepua wa'ao. Wa'a yooremina yoorarepua waikao, pu'ka Semejenato pahkokoi koi'wao.

¹⁷ Waikao Eesusia tukapasipasoopua, wa'a eenarepua ko'komiao, ahpo oosa mariki aampa ooka ajawaria ahjamao. ¹⁸ Waikao Eesusia ahpo ajawaria ahjama mochinioipua koi'rachiopua koakao, chaanerepua ahpo ajawariao:

—Pichiwa aamo chaaneniame neeea, piiripi i'wa koayame no'o ahjamao, no'o toomichi noriwi nehjimerikopua.

¹⁹ Waikaopu ajawariaa, tísia yuuwesipakaopua, yoomahka pipiripi iinatukerepua Eesusio, chaachapaka:

—¿Neejoare Paamira?

²⁰ Eesusia nehjiarepua:

—Piiripi eemepua, i'wa mochikame no'o ahjame, oosa mariki aampa ookao, no'o ahjama pehorichi ichuka koayame. ²¹ Ihji no'o Tijoe Tijoetukamechi iintopuamea, Ehkoriaami Iyoterichi chiia iintopuamepua; nape ¡Ai puuu no'o noriwi nehjakamea, epeche kaawe eneriaipua ki naawasaa!

²² Wa'a cheeka Eesusia koaka mochinioio, piiripi paani uusa cheriyema kiasaopua ahpo tewekachi Noonoo, naasipasi chi'wanasa pu'ka paanio, chi'wapame ki'yarepua ahpo ajawariao, eee chaaneka:

—Ihji paania no'o weerewapua. Ko'komitia eemea pu'kao.

²³ Wa'a ikisaopua, paaso to'wame uusaopua tiameo, tewekachi ahpo Noonoo cheriyema kiasaopua tiameo, ahpo ajawariaa iijinurerepua pu'kao, pu'ka paasochi maaniamepua. Waikao Eesusi ajawariaa, yooma ahka iijirepua pu'kao. ²⁴ Wa'a ikisooa ahpo ajawariao, chaanere Eesusia:

—Puuu paasochi maaniame aamo iijiraa, no'o eera-pua, puuu eeraa Riosi ehkoriaami mochiame ahjama kateweria pichiwatamepua, no'o eera wi'sumiae pichi-wataniame. Ihji eera no'o wi'sumiaa, ki ookapi tatakoriamewichio piipatepuamepua. ²⁵ Ehpeo pichiwa chiiamenia, ki oosa no'o iijimerikopua, i'ka echijuwari neeroraopua, ahkasi no'o Noonoo ye'karichi no'o yasi-paka ye'kachisi. Ahkasi waikamisi iijimerinia eenechio, i'ka echijuwari neerora, weemera ye'karichi.

Eesusi ka'itawa Peeroe

(Maateo 26:30-35; Ruuka 22:31-34; Waani 13:36-38)

²⁶ Neipao, aari koi'wame ko'kosaapua, Riosi wikatari wikataaapa wa'asio, Ooriwo roomosachite e'enarepua E'semaní siimpakao. ²⁷ Wa'a nokisiaio, chaanere Eesusia ahpo ajawariao:

—Yooma eemea noochi paparamekaio, ehpe tukao wa'api no'o chapitioo, piineri no'o toaka uju-mameripua, Ehkoriaami Iyoterichio, eee chiiamekopa: “Me'rema neeea tepuyamerao, wa'a ikitiaapa po'wa tepuyaa, yooma chi'ripamapua.” ²⁸ Meripuamenia me'yao, nape eenechi oijenamerinia; oijenasaapa neeea, Arirea ihsimania wa'a aamo e'enoio.

²⁹ Waikao Peeroa wa'a chiiopa Eesusio, chaanerepua:

—Pe'yachi wahjachi aamo ajawariaa, aamo piineri toita, nape neeea ka'i.

³⁰ Nape wa'a chiiopa Peeroo, Eesusia chaanerepua:

—Pichiwa aamo chaaniame neeea, i'ka wa'api tukaoo, ke'chu oosa kusuyoi toteri oowirao, paisa simiyame no'o ka'itamiitemua, kiisi no'o machiyo tuuka.

³¹ Nape Peeroa utewaeme naawesakao, eenechi chaanerepua Eesusio:

—Nape neeea ahkasioi meripuameaio, kiisi aamo ka'itamernia.

Waikao yooma Eesusi ajawariaa, wa'achi chaachaparepua tiame.

Eesusia ahpo tewekachi Noonoma nayewani, E'semaní tewaniachi

(Maateo 26:36-46; Ruuka 22:39-46)

³² Ehjepamio, E'semaní tewaniachi ajasirepua. Eesusia wa'a ajasitioopua, chaanerepua ahpo ajawariao:

—I'wa no'o puuyemitia eemea ku'itapio, no'oo no'o Noonoma nayewachisi pehji.

³³ Waikao Eesusia, wa'a toisapa ookapi ahpo ajawariao, Peeroche i'torepua, Aakowoo Waani tiame. Pu'ka yeeka simiyaiopua, tísia iyana eraparepua.

³⁴ Wa'a erapakaopua Eesusia, chaanerepua ahpo yee-toao:

—Ki nu'uti tahpitika e'ramenia noochio, no'o iikachi yuuwesiwao, ahkasi mukime e'ramenia. I'wa itipimitia eeme ku'itapiopua pahchu, nape ki kokochika.

³⁵ Waikao Eesusia, teesa wamichuri akiparepua ahpo Noonoo tewekachi kahtiamie ahjama nayewamia. Wa'ao chopokorieka weripakao, ahpo Noonoo, ahpo aiwamia se'witepua itanerepua. ³⁶ Pu'ka ahpo Noonochi itakao, eee cheerepua ahpo Noonoo:

—Muuu no'o No'noo, kihta iinuame aamowichioo, ki kajuka iintome tiiao; pukaepa no'o se'wijeramenia i'ka tísia no'o aiwamiao, nape ki no'o e'rachitia iintoka, aamokamera e'rachitia ohso kaawe.

³⁷ Ehjepao ahpo paika ajawaria toariachi enasaa, kokochiamie tewarepu pu'kao. Eesusia wa'a te'teriopa pu'kao, yooma pusatesaopua pu'kao, chaanerepua Peeroo:

—Siimoni, ¿kohchiamie muuua? ¿Kiisi pusakame yasime e'ramemua ku'itapioi, ne'neka yasimitiooi?

³⁸ Ne'neka mochimitia eemea Riosichi itakao, ki aamo eenechi ahsemichiopua aamo nahsinapari kochirewao. Aamo ki kochimeriko e'raio, aamo wa'api resipariwaa, aamo kochipatiamepua.

³⁹ Waikao Eesusia, eenechi simisaapua ahpo Noonoo ahjama nayewamiao, eenechi simiterepua cheekao, pu'ka wa'api naewaka. ⁴⁰ Eenechi enasaapua oosa simiyachi ahpo ajawaria ne'nemiao, eenechi kokochiamie tewarepua pu'kao. Eesusia pusateniaio, kihta nehjiame erakorepua, tísia kochinariapa. ⁴¹ Ehjepa eenechi enasaa Eesusia paisa simiyachiopua, chaanerepua ahpo ihsiachi yeetoriao:

—¿Iiweta resipuna eemea kokochika? Soparanipa wa'asi; ahseparupua wa'asi keenakoo, no'o Tijoe Tijoe-tukameo, nanaaramechi nehjipuachio. ⁴² Yaapiti mochisisa! Nahpe waami wahja itipiriachi!

Wahja itipiriachi asisaapa Eesusia chaanerepua pu'kao, yooma ahpo ajawariao:

—Wa'atika ihtoame tijoeapa, no'oo Tijoe Tijoe-tukameo, noriwi toomichi nehjakamea.

Eesusi chapisa, i'toniame

(Maateo 26:47-56; Ruuka 22:47-53; Waani 18:2-11)

⁴³ Wa'a chiiio Eesusiopa, wa'atika ihtore Uurasiapa, Eesusi noriwi toomichi nehjakamea, piiripi puuu oosa mariki aampa ooka Eesusi ajawariaa. Ihjia, ki ookapi merimacheta makotoame, yeetoka eenariamepua, wahjachi puuuu, kuuu ahjae wewepua makotoka e'enakamepua. Puuuu te'te ne'neserosi te'ta pa'pamuratuamee uhjuratiame enerepua, iyoteri ti'tijoe uhjuratiame tiame, wahjachi ti'tijoe uhjuratiame tiame,

o'ochetiame pirenaturi tewaniamee. ⁴⁴ Uurasia Eesusi toomichi nehjaio, cheekame eneriaipua: “Pu'ka aaata no'o chuchuyao, pu'ka chapisa i'topuapua, kaawe chapitoka, ki aamo neipumichiopua.”

⁴⁵ Pukaepa puuuu asisaapa, Eesusi naaepakao:

—¿Masitari! —cheekao, chuchurepua. Waikao i'isaeri pa'pamiratuame soontarowaraa, Eesusikamera chapirepua.

⁴⁶ Wa'a yooraka chapinioi Eesusio, i'topuawichioo, ⁴⁷ piiripi Eesusi ajawariaa, ahpo merimacheta ma'chipasa, nakachi meteka tehpunerepua, te'ta ne'neserosi paamiratuameopua, ku'ira.

⁴⁸ Waikao Eesusia chaanerepua ahpo chapiriameo:

—¿Eemea nasimachetawaeka e'enakamepua, kuuu makoka tiame no'o chapimiao, eemea no'oo aaata ichikoameka yooramepua? ⁴⁹ ¿Achini iikai ki no'o chapika eemea, no'oo i'isaeri tiopachi senepi taaweche no'o tetewaio, no'oo masiteka ihsioio? Aa, nape wa'a teetoame ihjia, Ehkoriaami Iyoterichio wa'a chiamekopa, wa'a ikikache itipimerikoopua.

⁵⁰ Wa'a ikinioio yooma Eesusi ajawariaa, piineri toisa ujumarepua.

⁵¹ Piiripiche temari na'naritoriaipu, nape puuuai chapinareretiaipua tiame; ⁵² nape puuuai wisasoriwarachi chapiniaopua, yasipaka newika poiame u'marepua.

Eesusia te'ta i'isaeri napawiriachi

(Maateo 26:57-68; Ruuka 22:54-55, 63-71; Waani 18:12-14, 19-24)

⁵³ Waikao Eesusia, te'ta ne'neserosi paamiratuamechi i'toretupua. Wa'ao yooma ne'neserosi pa'pamiratuamea, o'ochetiame tewaniameapua tiame pirenaturi, wa'a ikisa iyoteri ti'tijoeapua tiame, wa'a weruma nanapawiwa nanapawiniachi napawirepua. ⁵⁴ Peeroa mehka weritoka ne'netoka, na'naritosaaapua, ahkasi te'ta neeserosi ta'perachisi eenarepua, wa'a ta'pechio na'iretiopao, wa'a weriparepua tatapamiao, wa'a ta'pechi inatiame tatapachi.

⁵⁵ Wa'a weruma napawitiachio, yooma i'isaeri pa'pamuratuame wa'a e'enakamea, yooma te'ta, Eesusi na'ara iintoria i'yeriaipua iinatuokekao, nape itapiti merime teerewa; nape Eesusia kihta tewikeretupua, ihtaoi weruma na'ara iintoriao. ⁵⁶ Aapoe muuwaeme wihtuki Eesusi wenejiaio, ki napati wa'achi chaachapaka wenejirepua, aapoe wa'api ahpo nateparika nayewapapua. ⁵⁷ Nape wahjachi wa'a e'enakamea tiamea, wihtuka wenejiriaipua Eesusio, eee chaachapakao:

⁵⁸ —Teemea i'ka tijoeo, inamukamepua chiameo: “Neeea i'ka tiopa ti'tijoe netetiameo, nooe wa'api ru'minasa i'ka tiopao, paika taaweche werapamania eenechio” —wa'a chiiame inamukame teemea.

⁵⁹ Nape wa'a chachapaipua wenejikao, ki napati wa'achi chachaparepua.

⁶⁰ Waikaopu ne'neseriosi te'ta weruma paamiratu-amea, werisika wa'a napawitiachi naasipao, iinatukerepua Eesusio:

—¿Kihta nehjjanimua aamo wenejiwao? ¿Ihtana chanimamua aamo nehpuakao?

⁶¹ Nape Eesusia wa'a chaaneniaio iinatukekao, kihta nehjiarepua, piiripioi naera. Waikaopu ne'neseriosi te'ta weruma paamiratuamea, eenechi iinatukerepua Eesusio, cheeka:

—¿Muuupu te'ta Riosie Weratiamea, te'ta Riosi Kaaweruma Taanaraa?

⁶² Eesusia nehjiarepua:

—Eje'e, neee puua. Eemea wahka ihtoriachio, no'oo Tijoe Tijoetukameo, no'o Noono te'pa kahtiame Ki Teesa Utewaeme kahtiachi ahjama, ahjamina kahtiame no'o tetewimeripua, wa'a o'iniaopua tiameo, toomarichi weritoka no'o tekiyame tetewimeripua, i'ka weechio.

⁶³ Waikaopu ne'neseriosi te'ta weruma paamiratu-amea nekakao, ahpo wisasoriwa panisuka si'panarepua, wa'a iintosaapua, chaanerepua wa'a napawikameo:

—¿Ihtanawichio epeche wenejiwa nakitariapua?

⁶⁴ Inamukame eemeapa, na'araka nayewamekopua Riosichio. ¿Ihtana chaachapame eemea pu'kao?

Waikao yooma ahkao, meripo tuurepua Eesusio.

⁶⁵ Waikaopu Eesusi chokichi ajakamea, o'inerepua Eesusi akachupeka. Wa'a nokisao, Eesusi puusira to'peka wewesao, chaachaparepua:

—Ehsoo, ¿aatana ihsirupu aamo wewekao? —chaachaparepua na'arekao.

Wa'a nokisaopua Eesusio, wa'a inatiame soontarao, nanarichi wewesa ma'chiparepu iinatukeniachio.

Peeroa Eesusi ka'itani

(Maateo 26:69-75; Ruuka 22:56-62; Waani 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Wa'a ikitioio Eesusio, Peeroa teere weririaipua pehji, napawitiachi ma'chi. Wa'aoi wa'a eenaka piiripi oowitiame neeseriosi ku'yamea, ⁶⁷ wa'a weeriametewepa Peeroo, na'isuwe tatapaka, puua kaawe ne'nepaka Peeroo, chaanerepua:

—Muu tiamepua, Eesusi Nasare ohjoeme ahjama oiamea.

⁶⁸ Wa'a chaanetiapa Peeroa ka'itarepua cheeka:

—Ka'i, kiisi machiyamenia pu'kao. Neeea aamo chiaio, ki nane'riamenia.

Wa'a chaaneretiaapa Peeroa, ma'chi mächenarepua waikao, wa'api wa'a ta'pechi muiwachio. Pu'ka wa'apichi kusuriametewepa toori oowiraai. ⁶⁹ Puua wa'api oowitiamea wa'a ku'yamea, eenechi tetewepa Peeroo, chaanerepua wahjachi wa'ami ajakameo:

—Ihji tijoeai, puuupua tiame Eesusi ahjama oiamea.

⁷⁰ Nape Peeroa, eenechi ka'itarepua, ki pichiwako tuukao. Waikao puua ajakame tuuyetiamea,

ehjepamio paisachi simiyachio, chaachaparepua Peeroo:

—Pichiwa muuupua tiame, pu'ka tijoe chapitiame ahjama oiamea, Arirea ohjoemechitia nayewámemua.

⁷¹ Waikao Peeroa, tisia utewaeme ahpo ka'itarepua, eee cheekao:

—¿Kiisi machiyamenia pu'ka tijoeo, aamo chaachapao!

⁷² Wa'ataiaiche, eenechi kusure toori oowiraai, paika simiyachiopua. Waikao Peeroa inateparepua, eee ahpo chaaneretia Eesusio: “Ke'chu oosa kusuyoi toori oowiraai, paisa no'o ka'itameri muua, kiisi no'o machiyo tuukao.” Pu'ka wa'a ahpo wa'a chaaneretia inatepakapaopua Peeroa, nanarerepua tisia yuuwesipaka.

Eesusi Piiratoe, utewaeme iinatukewa

(Maateo 27:1-2, 11-14; Ruuka 23:1-5; Waani 18:28-38)

15 Ma'chirepasoo yooma ne'neseriosi pa'pamiratuamea iyoteri ti'tijoea tiame, o'ochetiame pirenaturia tewaniameapua tiame, wa'a ikisa yooma puua te'ta weruma peereira pa'pamiratuameapua tiamea, Eesusi o'yesa i'tonurerepua Piiratochio.

² Waikao Piiratoai wa'ao, iinatukerepua Eesusio:

—¿Muuukosapu i'isaeri yawichia?

—Wa'atepua, amoe wa'api wa'a chiamepua —cheeka nehjiare Eesusia.

³ Waikao ne'neseriosi pa'pamiratuameo, weeka itapiti utewa chaachapopa wenejikao, ⁴ iinatukerepua eenechio chaaneka:

—¿Oowera kihta nehjjanimua aamo wenejiwao, ki ookapi aamo wenejiniario?

⁵ Nape Eesusia kihta nehjiarepua. Waikaopu Piiratoa: “Aatia wa'a tiamejuarepua”, eraparepua Eesusio.

Eesusi merinurewa muuwarie

(Maateo 27:15-31; Ruuka 23:13-25; Waani 18:38-19:16)

⁶ Piiratoa senepi pu'ka pahkokoio paamuachio, aata na'sonatiame toayame eneriaipua aata peeresoo, aatanakamera peereso ma'chi toinuraniame ti'tijoeo.

⁷ Waika taawechemio wa'a iinueniame eneriaipua piiripi peereso Warawasi tewaniame, wahjachi ahjama pirenatuka ti'tijoe ko'yame, puua muuwaeka nasiwaniachi nasiwakame, ahpo yeetowa nasiwaniame ahjama. ⁸ Waikao muuwaria, Piirato senepi paamuparichi ijintoakamera yoranurarepua, aata piiripi peereso ma'chipaka toiwame. ⁹ Waikao Piiratoa chaanerepua muuwarie:

—¿Aatanakamera nahki eemea toipuaichio, i'ka i'isaeri Yawichiwara?

¹⁰ Wa'a cheere Piiratoa, nane'rejeretoapa pu'ka ne'neseriosi pa'pamiratuameo, ahpo paamiratuwa wa'i-

naka wenejiriopua Eesusio. ¹¹ Nape ne'neseriosi te'ta pa'pamuratuamea yooma muuwari noonotekao, weeru chaachapaterepua, Warawasikamera itamichio puhjepuawichoo. ¹² Waikao Piiratoa eenechi iinatukerepua cheekao:

—¿Nape ihtana no'o yorajerani eemea waikao, i'ka i'isaeri Yawichiwarao?

¹³ Waikao muuwaeme wenejiameraa, chaachaparepua siinakokao:

—¿Kurusichi merisáaa, kurusichi merisáaa!

¹⁴ Piiratoa chaanerepua waikao:

—¿Ihtana na'ara iintokamesapua naajujo, ahkasi meripuawichiooo?

Nape muuwaria simiterepua chaachapakao:

—¿Kurusichi me'yáaa, kurusichi me'yáaa!

¹⁵ Waikao Piiratoa kaawe itipinariapa pu'ka muuwari ahjamao, Warawasikamera puhjerepua waikao. Waikao Piiratoa wepinurarepua Eesusio muuwari tetewachi, wa'a ikisao Eesusio, ahpo soontarowao, kurusichi merimia i'tonurerepua.

¹⁶ Waikaopu soontarao, ke'chu kurusichi merimia i'tomiaio, yawichikarichi ta'perachi i'tosaapua Eesusio, wa'a napawinurarepua yomatiam soontarowa.

¹⁷ Wa'aopua Eesusio, sehtamurame mopowakira chuhchéretupua, wa'a ikisapapua moochio, wehcha mosokira netetiame yahcheretupua. ¹⁸ Wa'a yorasaapa na'arekao, chaachaparepua siinakoka:

—¿Nee, ne'neopu isaeri Yawichio!

¹⁹ Wa'a chaachapakao, moochi weparepua kuhsie, akachupekao. Wa'a nokisaapa, chopokorieka aajapekao, na'arerepua ahpo yawichi teewaka. ²⁰ Neipapa wa'a nokisapa na'arekao, puhjerepua wisasori sehtamurameo, waikao wa'a ikisaopua, wa'api pu'ka wisasori chuhcherepua eenechi. Wa'asi wa'a nokisapao, ma'chiparepua waikao, kurusichi merimia i'tomiaopa.

Eesusi kurusichi meriwa

(Maateo 27:32-44; Ruuka 23:26-43; Waani 19:17-27)

²¹ Piiripi tijoe Siirene eenamea, Siimoni tewaniame eneriaipua. Ihji Siimoni tatanaraa, Arejantoro eneriaipua piiripia, piirea Ruujo tewaniame. Ihji Siimonia, wasachi tekipanai eenaka wa'ami u'matoio, utewa yoraretupua, Eesusi kurusi mahtotoa, ku'ika mahtotomichio.

²² Eesusia Ókota tewaniachi i'toretupua, Wahjipakame Mo'ojoa, cheeka chaniwame rieke naewaniachio. ²³ Wa'ao Eesusio, wiino ooweretupua miira na'petiame, nape Eesusia ki nakirepua pu'kao.

²⁴ Waikaopua Eesusio mukimichio, kurusichi chuhcharetupua. Wa'a noonowisaa soontarao Eesusi wisasoriwao, ahpo newitopua te'erepua Eesusi wisasoriwichioo, nane'renariapapua aatakamera newitokamachenamerikopua Eesusi wisasorieo.

²⁵ Pu'ka kurusichi chuchanioio, watani keenako enerepua. ²⁶ Wa'a kurusichioipua, itapiti iyoteri chuhcheretupua, eee chiiame: "I'isaeri Yawichira ihjia."

²⁷ Wa'a Eesusi meriwachio, ooka ichikoame ko'iretupua tiameo kurusichi chuhchakao, piiripi ahjamina, piirea owemina. ²⁸ Ookapi ehkoriaami Riosi iyotaperichio, i'ka eee tiame ikipuame nayewakao, eee chiiamepua: "Ki ka'karuma ti'tijoechi tetewipuamepua."

²⁹ Wa'ami u'matopamea mo'rewakao, Eesusi na'arekao, chaachaparepua:

—Ehso muuua, tiopa ru'minamo tuukamekai, paika taaweche weramo tuukamekai eenechio, ³⁰ ¿achini iikai ki aamo Riosi utewarie tekika aamo newipanimuma wa'a kurusichio? ³¹ Ne'neseriosi pa'pamiratuameai, wa'a ikisa iyoteri ti'tijoeai, wa'ami u'matopaio, na'arerepua tiame chaachapaka:

—Kaawe newipaterepua wahjao, nape ahpo wa'apio ka'chi iika ahpo newipateme e'ramepua. ³² ¿Riosie Weratiame enesaa, apoe wa'api ahpo tekipumetepua kurusichio, wa'a iintosoopua pu'kao, pichiwa i'isaeri Yawichirako, erakopuawichioopua pu'kao!

Wahjachi ookaa kurusichi chuchukuameaa tiame, na'ara chaachaparepua Eesusio.

Eesusia mukuna

(Maateo 27:45-56; Ruuka 23:44-49; Waani 19:28-30)

³³ Oowetawe enetoioa, yomatiam weeechi tukapasiparepua, ahkasi paikachi keenakoosi. ³⁴ Wa'a keenako teetoio Eesusia, weeru sisinakao chaacharepua:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —puuuu cheeka cheerepua: No'o Riosiwa, no'o Riosiwa, ¿achini iikai piineri no'o toanimua?

³⁵ Wahjachi wa'a mochikamea, wa'a chiiame inamukapaopua Eesusio, ahpo chaachaparepua:

—Keepukao, ehkoriaami Eeria paechanipu, ehkoriaami Riosi nayewatura.

³⁶ Waikao piiripi puuu inamukamea, ikanati u'masika ikanati a'potiame uusaopua, wiino cho'koamechi saampatesaopua, kuhsichi chuchasa Eesusi ooweparepua wa'apote, pi'pimichio. Wa'a iintosaopua cheerepua ti'tijoeio:

—Puuetariaopua pehjio, enamakoipu Eeriaa tekipumia.

³⁷ Nape Eesusia weeru sisinakao, mukurepua wa'asi.

³⁸ Pu'ka wa'apichioi, puuu wisasori te'ta i'isaeri tiopara iyoriwachi to'piamea, cha'rika si'parepua te'pasi o'inia teeresi. ³⁹ Waikaopu rooma kapitaia, Eesusi tawemina weripakao, cheerepua:

—Pichiwa Riosichi eename eneriai ihji tijoea.

⁴⁰ Wahjachi ooweruai wa'achi ajariaipua mehka ajaka ne'neka. Puuu piiripia, Maaria Maarena tewaniame eneriaipua, piire Maariaa, Saantiao epeche nu'utira poonira yeeyera enerepua, puuuu wa'api Maariaa,

Oose yeeyera enerepua tiame, Sarome yeeyera tiame.
⁴¹ Ihji oowerua, Arirea o'inia Eesusi ahjama e'enariame enerepua, Arirea kahtioi Eesusio, tísia ku'ikame. Wa'a nokarepua tiame wahjachi weeka ooweruai, Eesusi na'naritoka e'enakame Eerusarenisio.

Eesusi mukiso katewetiame

(Maateo 27:57-61; Ruuka 23:50-56; Waani 19:38-42)

⁴² Semejenato pahkowichio kateweniachikoo, tuka-pasipachioepua wa'asio, pu'ka meereopua resipuniame taawechikoopua wa'asio, ⁴³ Oose Arimatéa ohjoemea, naanaso eratoka Piiratochi eenakao, Eesusi weerewara itanerepua. Puuu Oosea Te'ta Weruma Pirenatuwa tewaniamechi piiripia, weruma yooreniamechitia tetewiniame eneriaipua. Puuu tiameo, Riosi ye'kari puuyetoka yasitoame eneriai puuu. ⁴⁴ Nape Piiratoa Oosee itanetiapa Eesusi weerewarao, tahpitika eraparepua Eesusio, ikanati mukuriopa. Pukaepa paarepua ahpo kapitaio, Eesusi pichiwa mukuria iinatukenariapa. ⁴⁵ Waikao Piiratoa, pichiwa mukurio tuuyetiapa kapitaieo, reesirepua Ooseo, Eesusi weerewara tekipusa i'tomichioo. ⁴⁶ Waikao ihji Oosea wisasori tohsaname tarisapaopua, simirepua Eesusi weerewara tekipumia. Wa'a asisa tekipusa Eesusi weerewara ahpo ku'iwa ahjamao, pu'ka ahpo i'toria wisasori tohsanamechi ikapisaapua, wahjipame toaniachi i'tokaopua, yooremina teekarepua. Wa'a tekisaopua muirachio, weruma tehte rahpename chihuramee to'perepua. ⁴⁷ Maaria Maarenaa, Maaria Oose yeeyeraa tiame, tetewakamepua pu'kao, Eesusi weerewara tekitiachio.

Eesusi oijenawa wahjiparichi o'inia

(Maateo 28:1-10; Ruuka 24:1-12; Waani 20:1-10)

16 U'matsoopa resipuniachi taawechio, Maaria Maarenaa, piirechi Maariaa Saantiao yeeyeraa, Sarome tewaniamea oowitiame tiame, peeniajuwa tararepua Eesusi weerewarachi chuhchemia. ² Waikaopua pu'ka oowisari pahcha taawechio, Eesusi mukutekitiachi siimparepua pu'ka peeniajuwari chuhchemia. ³ Piari taaa machenoi wa'a siimpakao ahpo chaachapasiriaipua:

—¿Aatana taamo wahjoneta Eesusi tekitiachi muirachio?

⁴ Nape ihji oowerua, ajasisaapa wa'a Eesusi mukukatewetiachio, tehte wa'a to'piameo, ikichatiame tewarepua. ⁵ I'kao, wa'a muisoopua mukukatewechi yooremina ne'nemiao, wa'a yasarepua aaata Eesusi tekitiachi ahjamina, tepekuma tohsaname wakiraeme.

⁶ Puuu oowerua tísia majariaipua pu'ka tetewakao, nape puuu wa'a kahtiamea Eesusi tekitiachi ahjaminao, chaanerepua ooweruo:

—Ka'te majakoo, eemea Eesusi Nasare ohjoeme i'yamepua kurusichi meritame, nape puuu ki'tiamepua i'wao, oijenakame puuuapa wa'asi.

⁷ Wa'a cheesaapa Riosi ku'iwaria, chaanerepua tiameo:

—Yaapiti nonoraka Eesusi ajawaria tuuyemitiapua, Peerokamera pahcha, pu'kao chaanepuapua: Eesusia Arirea ihsimeriko tuuyo, ke'chu ahpo ajawaria wa'a e'enoipua, ke'chu meriwaio ahpo ajawaria chaaneriachitia.

⁸ Waikao oowerua, u'mapaka puuyarepua mukukatewerachio, ahpo sasaweka tísia majakame. Pukaepa aawata tuuyerepua pooechi u'mapasiao.

Eesusia Maaria Maarena machejena

(Waani 20:11-18)

⁹ Piiripi puuu u'masikamea Maaria Maarena enerepua, pu'kao Eesusio oowisani nanaarari puyaneria weerewachio. ¹⁰ Puuu Maariaa piirechi ooka ooweru ahjamao, riisaka e'enarepua Eesusi ajawaria mochikachi, Riosi ku'iwaria ahpo chaaneria tuuyemia. Wa'a ajasisaapua, tísia yuuwesiame tewarepua Eesusi ajawario, naarakoka mochikame. Waikaopua oowerua, chaachaparepua Eesusi ajawario, eenechi oijenariame Eesusia, wa'a cheeka tuuyetiame teemea Riosi ku'iwario, Eesusi tekitiachi yasariamee. ¹¹ Nape ihji Eesusi ajawariaa, wa'a chaanetiapua oowerueo, kiisi pichiwako chaachapame tuurepua.

Eesusia ahpo ajawaria machejenena pooechi

(Ruuka 24:13-35)

¹² Neipatakiro Eesusia, ooka ahpo na'naritoamera machejenerepua pooechi nokisinioio, nape sewina tiame weritopa, ki machiriapua Eesusio. ¹³ Nape waikachuriami machisaapua Eesusikoo, ikanati siimparepua Eesusi oosa mariki aampa piiripi ajawaria mochikachi, tuuyemia pu'kao. Nape puuu Eesusi ajawariaa, kiisi pichikerepua pichiwa tetewiko tuuyetiapua.

Eesusi ahpo ajawaria uhjurani nayewatumichio

(Maateo 28:16-20; Ruuka 24:36-49; Waani 20:19-23)

¹⁴ Pu'kachi meeriamio Eesusia, senawato yooma pu'ka ahpo oosa mariki aampa piiripi ajawaria mochikachi machejenerepua, aaata ohjoewachi meesamina mochikoi. Eesusia wa'a machejenekao, te'yarepua ahpo ajawariaopua chaaneka:

—¿Achini iikai ki pichikeka eemea, no'o oijenario tuuyetiaio? Tísia peewame eemea iikachio, kiisi pichikekapa eemea aamo tuuyetiamee, aaata amochisi e'enakamee. ¹⁵ Neipa wa'a chaanesapaopua Eesusia, ahjama ko'karepua. Ko'kosepasaopua,

ke'chu machenaipua wa'a ta'pechio, i'kao achini nok-
isimia kaawe tuuyerepua. Pu'kao eee chaanerepua:

—Eemea ehpe o'iniaio, yomachiami mochiwachiami
siimpamitiapua, yooma ihta no'o iintoria nayewatu-
mia, ihtana iintoriopua no'oo, yooma noochi pa-
parakameo newipatepuawichioopua. ¹⁶ Kiisi
pichikekamea i'ka tuuyewario, kokosapuame puuuu,
Riosi nekarewaeo. Nape pichikekamea i'ka noochi
simiyame aamo nayewatiao, ahpo ki ka'karuma
nokaya toaka, ahpo paatokameapua tiameo, no'oe
newipatepuamepua Riosi nekarewachio. ¹⁷ Neeea
aamo nayewatusiachio, aamo ahjama inisimeripua
neeea no'o utewarie aamo ku'isikao. Pu'ka noochi pa-
parasiameopua, ma'chiame tetewitesimania no'o ute-
wario, aamo aaata noochi simiyame tuuyesiwachio.
Puuu noochi paparakamea, i'ka naaniatiwari aamo
nokisiame tetewimeripua: Ahkai aamo asikoachi-
amio, no'o teewae puuyachame ti'tijoechi muikame
na'arari; ahkai aamo ajasisiachioopua, pu'ka seesenu
nayewachi nayewame aamo inamumeripua. ¹⁸ Puuu
noochi paparasiamea, amochi tetewimeripua tiameo,

sekae chapikoi sayaweo, ki'kioiopua, ka'chi aamo
ikiyame; itapiti yerowaeme aamo iijikoiopua, ki
mukuyame; aaata kokoriamechi aamo seekarepasoop-
ua, sautiame aamo tetewimeripua pu'kao.

Eesusia tewekachi apechunania

(Ruuka 24:50-53)

¹⁹ I'ka nayewesaapua, neipatakiri taawechiopua,
apoe Paamira Eesusia, tewekachi ahpo Noonoe
apechunaretupua, wa'asi. Wa'a akipasaapa puuuu, ah-
po Noonomina yasiparepua yawichitumiao. ²⁰ Wa'a ik-
isooopua Eesusio, Eesusi ajawariaa, ahkai yomachi
mochiwachiami puuyarepua, Riosi kaaweruma tuuye-
wari nayewatumiaopua, Eesusi iintorio tatakoria
cheriwepuawichioopua tuuyesikaopua. Waikao
nayewatuka nokisinioio, ahkai Eesusichi simiyame
nayewesinioiopua ti'tijoechi, Riosia pu'ka ahjama in-
isirepua ku'isikao, ma'chiame tetewitesikaopua ahpo
utewario, ahpo ajawariachi tisia peenia ihsiwa ki
maenari inisikaopua, ahpoo, cheerichitia. I'wasi ka-
juna ihji iyoteri chiiaa.

Ruuka Iyoteria

Ruuka teepote

1 Kúíraa, weruma teerewaeme Tiiojiroo. I'wa aamo nayewemane i'ka iyoterichio, muuwaeme ti'tijoe Riosi iintoria iyoteka mochtoriaopua, muuwaeme itapiti Riosi iintoriaopua i'ka weechio, taamoo nane'reka mochtioapa pu'kao, yooma ti'tijoeri tetewachi ikitiame. ² Ihji ti'tijoe pukeri o'inia iyotekamea, Eesusi Riosie Weratiamechi simiyame, taamowichio toowerepua yooma Eesusi iintoria iyotetiame, pukeri o'iniachisi Riosie Weratiamee ahpo tetewiteretia, yooma pukeri o'iniachisi ahpo nayeweretiaopua tiame pukae. ³ Wa'a tiiachipao neeeai, tehpe simitekapa i'yaeka i'ka ikitiameo, aamoo Tiiojiroo, weruma tiamekopa aamoo, aamo iyotepamio orapakania waikao, nape ma'chiame chiiamepua i'kao, ⁴ aamoo, nane'remichioopua i'ka Riosie Weratiamechio, yooma itapiti ikitiameopua, te'ta pichiwa wa'a tiame ikitiamekoopua, aamo masiteriachitia.

Riosi ku'iwariaa Waani Paatori naawamio tuunapua

⁵ Uurea weechi te'ta yawichioipua Eeroreo, wa'a yasariaipu piiripi tijoe neeserosi, † isaeri tiopachi neesetoame. Ihji tijoea Sakaria tewaniame eneriaipua, Aawiasi tewaniamechi pirenaturichi neeserosi eneriaipua. Ihji Sakaria uupiraa, Eerisawe tewaniame eneriaipua, Aaronichi o'inia ti'tijoeturichi eename. ⁶ Ihji Sakariaa uupimao, na'pahka kaawe teteiwame enerepua Riosieo, kaaweruma teetoka mochtioamekapa, te'ta Riosi chiiachitia, Riosi yoorewao, ki se'wika mochtioapa. ⁷ Puuua, ki tatanaeme eneriaipua, pu'ka oowitiameopua ki tanayamekopa; oowitiamea, ya'watiame enerepua wa'asi, tijoeai oochetiame wa'asi.

⁸ Piire taaweo, Sakaria ahpo pirenaturi ne'neserosichio, aaata pakimioiopua ti'tijoeriwichio iintomiaopua, iyoriwachio, ⁹ Sakariachi wichiropua pakimiao, te'ta iyoriwachio cho'i moorimiaopua Riosiwichioo. ¹⁰ Sakariao, yooremina ihsoio pu'ka cho'i moorekao, wa'api ma'chi itipikamea, Riosichi nayewarepua paparaka.

¹¹ Wa'a yooremina ihsoiopua Sakariao, senawato wa'a weeriame tetewarepua Riosi ku'iwari, moorera chokichi weeriame ahjamina. ¹² Sakariaa, wa'a weeriame tewakapa moorera ahjaminao, tajinachurepua, tísia

majakapa pu'ka tijoeo. ¹³ Nape Riosi ku'iwaria chaanerepua pu'kao:

—Ka'te mahja muuua. Neeea, Apoe Te'pa Kahtiamee uhjuratiamea aamo tuuyemichioopua, aamo Riosichi itariaopua inamutiamekopapua wa'asi. Aamo uupia, taanaremerikatapua piiripi temarí, pu'ka temari aamo uupi taanaremerio, Waani tewamiatamua, wa'a aamo no'o chaanenurekapu Riosia. ¹⁴ Pu'ka kuita naawasoo tisiwa peenia erakomeri eemea, ahkasi wahjachiai wa'achitia erakomeripua. ¹⁵ Ihji kuita naawameria, ki oowera tijoe enemeripua Riosiwichioo. Kiisi iijame enemeripua ihta utewaeme teekuchameoi. Ihji Waani tewapuamea, Riosi Riosiwari yahchame enemeripua, ke'chu naawaio, pukaepa itapiti yoorame enemeripua Riosiwichioo. ¹⁶ Puuua, muuwaeme isaeri ti'tijoerio, ahpo Paamira Riosichi e'enapumeripua, pukachi paparaka mochtomichioopua pu'kao. ¹⁷ Ihji Waania yooma ti'tijoerio, ehkoriaami Eeriachitia Riosi utewarie nayewemeripua, Riosi Riosiwari, ke'chu eenoiopua pu'ka Paamirao, ti'tijoeri masitemiaopua. Ihji Waania, ti'tijoeri weeweruma tiarieme erakoniaameo, nu'nunti tiarieme erapaniamewichio nayewemeripua pu'kao, wa'a erapakaopua, yooreka tetewimichioopua pu'ka Paamira enameriopua masitemia.

¹⁸ Sakariaa chaanerepua Riosi ku'iwario:

—¿Taanaetare teemea, no'o uupio ya'watuamekoi, neeeai oochetiamepua wa'asi?

¹⁹ Waikao, Riosi ku'iwaria chaanerepua:

—Apoe Kaurieri neeeai, Riosi kahtiachi o'inia eename. Amochi uhjuratiame neeeai, i'ka peeniatiame tuuyepua, chaanemichio aamoo. ²⁰ Nape ehpeo, ki ikanati pichikekapamua Riosi chiiiao, ni'o itipimamua, ahkasi yooma ikiyachisi i'ka Riosi aamo chaaneriao.

²¹ I'ka wa'a tiame ikiyoipua Sakariao Riosieo, ma'chi itipikame ti'tjoeria, yaapi erakoka puuyerepua: “¿Aatia ki machenaniare Sakariaa?”, chaachapaka. ²² Sakariao ahkasi machenasoopa iyoriwachio, nane'rerepua itapiti ikiriopua wa'a iyoriwachio, ki iijyenopapua naewakao, sekaeche nayeopa pu'kao, itapiti tepoena eename tetewiriameko maaerepua.

²³ Wa'a teekaopua, ahpo neeserosi tehkiwa yorasao, no'rarepua ahpo ta'pechi. ²⁴ Neipa i'kao, Sakaria uupira Eerisawe tewaniamea, petetereparepua waikao. Peteterepasaapa, ki ahka oirepua mariki meeche. Ahpo iikachio e'rarepua: ²⁵ “I'ka no'o yoorare Te'pa Kahti-

† neeserosi: Riosi iyoriwa neesetowa

amea No'noa, ki suuwe eramichiopua no'oo, ki tatanatapao, apoe cheeria ihjia, noochi ikimia.”

Riosi ku'iwaria Eesusi naawamio tuunapua

²⁶ Puhsani mechachiopua Riosia, eenechi uhju-rarepua Kaurierio, nape ehpeo, Arirea weeechi, Nasare tewaniame mochiwachi. ²⁷ Wa'a naewanurerepua oowitiame ahjama, Maaria tewaniame enerepua. Puu-ua ki neewiame eneriaipua pehjio, Oose ahjama neewimeri, ehkoriame Raawitaru tetejimarichi, naawakame. ²⁸ Wa'a asisaapa Riosi ku'iwari Kaurieria, pu'ka oowitiameo, chaaneka teepoterepua:

—¡Kúíra Maaria, Riosie kaawe yoratiameáa! ¡Aamo ahjama tiame Riosía!

²⁹ Riosi ku'iwari wa'a tiame inamukapa Maariaa, tahpitika eraparepua, ki pahtekapa wa'a tiame teepotario. ³⁰ Nape Riosi ku'iwaria chaanerepua:

—Ka'te a'chi e'ra Maariaa, kaaweruma iintomeri Riosia aamowichioo. ³¹ Ki maaeme tiiaiopua, pe-teterepameri muuuu. Pu'ka temari naawasooopua, Eesúsi tewamerimua. ³² Puuuu ki nu'uti enemeripua, ahkasioi puuuu Te'ta Werumara Riosio, Taanara tewapuamepua, apoe Paamira Riosia, ki nu'uti ye'kari ki-ameripua pu'kao, ehkoriame Raawitaru teereriachitia ye'kari. ³³ Yawichi enemeripua tiameo, yooma ahkasi Aakowo tetejimarisiwachisi ye'karisiwachi, ahkasi ki seenampachisi ki wahjiam; ihji kuita yawichituni-amea, ki seenampasi enemeripua, ki wahjiamesi.

³⁴ Maariaa iinatukerepua waikao:

—¿Nape ihtana ikika wa'a teereta neeea, ki kuunaemekai, ki neewikameai neeea?

³⁵ Nape Riosi ku'iwaria nehjiarepua:

—Riosi Riosiwaria, amochi enameripua, Te'pa Kahtiameraai tewekachi, amochi yasipameripua. Pukaepa naawasaapa temaria, Riosika tiame iinuemeripua, kih-taoi a'chi tiame, Riosi Taanara tewapuamepua tiameo.

³⁶ Aamo tejima Eerisaweai, kiisi maaepori tiiaio, taanaemeripua tiameo, piiripi temari. Puuuu, ki tatanatameko tuuniameai, puhsani meechea i'tona-papua peteterekao. ³⁷ Wa'a ikikame puuuu, ki'tiopa Riosiwichioo, ki kajume tiameo.

³⁸ Waikao Maariaa, chaanerepua:

—Kaawepua. Riosi nuurewarachi kahtiam neeea. Wa'a erasaa Riosia, wa'a ikitemapua noochio, pu'ka aamo chiiao.

Ikaechepa Riosi ku'iwaria, no'arepua waikao.

Maaria Eerisawe ne'nemia eenaria

³⁹ Pu'ka taawechiamio Maaria, yaapi Uurea weeechi-ami akiparepua, piiripi mochiwachi roomosachiami.

⁴⁰ Wa'ami simikaopua, Sakaria ta'perachi eenarepua, wa'a asiyaio ta'pechio, teepotarepua Eerisaweo.

⁴¹ Eerisaweai, wahka teepotame inamukapaopua

Maariao, Eerisawe simaroraapua topachio, noonorepua. Pu'ka wa'apichi Riosi Riosiwariai, Eerisawechi eenarepua. ⁴² Wa'a iikapa puuuu, ki nu'unti kaawe erapakao, chaacharepua:

—Yomachi ooweruchio, muuukamerapua uutiameapua Riosieo, amochi naawakameo, ki nu'uti uupuamepua Riosieo. ⁴³ Tísia kaawe iintoremua eenakao, tísia kaawe e'rame neeea aamo tetewapao. Cheriwema aamo eenariawichioopua, nape neekamera enameriapua aamo kahtiachio, aamokamera kaawe eratemiao. ⁴⁴ Aamokamera kiameri tiiai neeea kaawe e'rewao, noochi kahtiam simaroo aamo teepotachanioopua, káitisia peenia erapaka noochi noonorioopua. ⁴⁵ Tísia kaawe yoratiame muuuu Riosieo, pichikekapa muuuu aamo chaanenuretiao.

⁴⁶ Wa'a chaanetiapa Maariaa, cheerepua:

Noochio neeea,

ki nu'utiko e'riamenia Paamirao,

⁴⁷ pukachi kaawe erapasiam neeea no'o iikachio,

no'o Te'pa Kahtiamечи Paamira,

no'oo newipatiamechi;

⁴⁸ Riosio no'oo, oowera ki weruma tiamekoipua yorakiame,

noochi ne'nepakamepua,

ahpo iintomeriopua noochi,

ki aaatakoipua no'oo.

Ehpe waanamio yooma ti'tiyoetusiam, e,

Riosie noochi kaawe iintotia,

chaachapaka mochtomapua,

⁴⁹ i'ka Riosi yomachi aampa utewariameopua,

ki nu'uti iintoriopa noochio.

Tísia kaawerumakotinia pu'kao.

⁵⁰ Apoe Riosia tesiwe e'riame aaatao,

ahpo kaawe e'reka yooriameopua, ahjachi pa-parakao;

pu'ka ahpo iyoriameo,

cheriwiamepua pu'kao, ahkasi ihtori tijoetusiwachi.

⁵¹ Apoe Riosia ahpo ki nu'unti utewarieopua,

yooma ahpo weruma erakoame noonowinariao,

pihtuchamepua.

⁵² Ihji Riosia ya'yawichioio, puipamepua ahpo yasirachiopua,

wa'a ikisaopua pu'ka yawichiwa yasirachio,

ki ahpo weruma erakoamerakamera mochi-

wamepua,

wa'a weruma ahpo erakoame yawichi yasirachiopua,

ua,

weruma te'tereparichi apechunakaopua.

⁵³ Cho'chorowa e'raka ahpo iikachi Riosichi enapameopua,

kaawerukamera kiatiamepua Riosieo,

cheriwiamepua pu'kao.

Wahjachiopua,

ki tesiwa erakoka enapameopua apochio,

wa'atia no'rapuamepua pu'kao,
kihta cheriwesa.

⁵⁴ Apoe Riosia, ku'irepua i'isaeri ti'tijoerio,
ahpo seekaerachitia te'terinameopua tiameo,
ki natakepaka ahpo tesiwemiaopua.

⁵⁵ Riosia, pu'ka iintomeri tuuriaipua taamo ehkoria-
amio,

aaata newipatemi uhjuramio tuukao,
yooma Auranisi o'inia tetejimarisiwichioopua,
ahkasi ki wahjiamesi.

⁵⁶ Maariaa, paika meecharaka yasisaa Eerisawe
ta'perachio, eenechi no'arepua ahpo petechio.

Waani Paatori naawaria

⁵⁷ Neipao Eerisawe, pu'ka kuita naawameri asisoo-
ua, saurepua pu'ka kuitao, temari enerepua.

⁵⁸ Waikaopua, Eerisawe tetejimara waapi mochikamer-
aa, e'enarepua waikao, kaawe e'remiaopua sauriao,
tísia kaawe yooratiamekopua pu'kao, apoe Paami-
raeopua Riosio. ⁵⁹ Osanao taawe i'toiopua kohjao, si-
ichitepumia i'toretupua, teewara yahchepuawichioop-
ua, tiopachi neeserosieopua. Wa'a teewatanioiopia
neeserosia, Sakaria tewamo o'rariaipua, wa'a tee-
waekopa noonorao, ⁶⁰ nape yeeyeraa chaanerepua
neeserosio:

—Ka'ipua, ihjia Waani tewapuamepua.

⁶¹ Wa'a chiiopa Eerisaweo, tetejimaraa chaachapare-
pua:

—¿Nape aatia? Ki'te aaataai wa'a tewaniamea,
taamo tetejimachio.

⁶² Waikao, sekae iinatukerepua noonorao, aachin
tewapuamekoopua pu'kao. ⁶³ Waikao noonoraa iyosi-
tasaopua iyotepuachio, wa'a iyoterepua teewarao,
Waani tewapuameko tuuka. Wa'a ikisooopua pu'kao,
ahpo ne'nepakaopua, “naakona”, chaachaparepua.

⁶⁴ Pu'ka wa'apichi Sakariaai, iyenarepua waikao nae-
wasika. Wa'a ikisaapua, ki nu'uti cheriwema ki'yarepua
Riosio, yooma Riosi iintoriawichioopua. ⁶⁵ Waikao pu'-
ka wa'a ikitiameopua wa'ao kuitachi simiyameo,
waapiami mochikamea, ki nu'uti erakorepua Riosichio,
i'ka iintoriaopua. Ahkai mehka ohjoemeoi Uurea
weechi tuuyeretupua i'ka ikitiameo, ahka
roomosachiami ohjoemeoi. ⁶⁶ Yooma i'ka
nane'rekamea aatia tiiao, ahpo chaachaparepua:

—¿Ihtatia enemeriua ihji kohja temaria?

Wa'a erakore puuua, Apoe Paamira Riosio, weruma
teereme tiioa kuitachiopua.

Sakaria wiikara

⁶⁷ Sakariaa, ki nu'unti erapaka Riosi Riosiwariopua
ahpo iikachio, chaacharepua:

⁶⁸ I'isaeri Paamirawa Riosio,

ki nu'uti paparawa chanipuapua pu'kao,

yooma ahpo mochiwachiamiopua ti'tijoeri,
newipatemia eenariopa.

⁶⁹ Apoe Riosia, taamowichio weerakamepua aaata,
taamoo, taamo newipatemi tuuyemichio;
puuu newipatemiaa,

ehkoriaami Raawitaru tetejimarichi eenamepua.

⁷⁰ I'ka newipatemi nayewaka cheerepua ehkoria-
amio,

uhjuramio tuukao,
ahpo nayewaturachioopua, ti'tijoe.

⁷¹ Riosia taamo newipatemo tuuriaipua,
taamo seepurawachio,
taamo nekumiamechiopua tiameo.

⁷² I'ka iintowachioopua ahpo cheeriao,
taamo ehkoriaami cheeriaopua,
pichiwa iintokamepua;

kiisi natakepakepua ahpo katewerio,

⁷³ taamo ehkoriaami Aurani ahjama kateweriao,

⁷⁴ taamo seepurawachio,
na'sonamio tuuriaopua;

wa'a iintosoopua pu'kao tamochio,
kihta seeweka mochi-topuawichioopua,
Riosichewichio yorakesikaopua.

⁷⁵ Wa'a teerekao Riosio,
kakupachi nokisimeri teemea,
taamo iikachio kihta a'chi tiame ki kaaweruma
inatatokao,

ahkasi ki seena aampasi.

⁷⁶ Muuua, no'o taanaai,
Te'ta Riosi Werumarawichioo, nayewatura enemer-
imua;

pahcha teetomerira pu'kao,
katewesika poeopua, ti'tijoeri iikachi,
apoe enasooopua te'ta Paamira tewekachi o'inia
enameriopia,

kaawe e'raka uupuaihiopua.

⁷⁷ I'ka Paamirao naewameripua,
tatakori cheriwemio tuuka,
ti'tijoerio newipatemio tuuka,

⁷⁸ ahpo nakiyae tesiwewa e'riaopua.

Pu'ka Apoe Paamira enasooopua,
weemera ma'chirepakameka teeremapua,
weemera taajenakamechitia apochio,

⁷⁹ pu'ka te'ta tukapachi mochi-toameopua,

taajenamichioopua iikachio,
apochi paparaka enapameopua,
cheriwewa,

Riosichio ta'iria mochiwa teerepaka.

⁸⁰ Puuu Waania simiterepua weripakao, epeche tee-
toka Riosichio, epeche teetokaopua paparaka. Ihjia,
ke'chu o'iniapua, isaeri ti'tijoerichio nayewatukao,
poanachi ohjoere puuuapu ki tijoekachioopua pehjo.

Eesusi naawaria

(Maateo 1:18-25)

2 Pu'ka taawechiamio, Aauhto tewaniame eneri-aipua te'ta yawichi. Puuu iintokamepua yooma ti'tijoeri kehkiwa nane'repua teewara iyopunurakaopua, yomatiame ahpo ye'karichiopua. ² Ihji ti'tijoeri kehkiwa ihtetawa pukeri o'iniachio, Siirenio Siiria weechi yawichikoi enerepua. ³ Pukaepa ti'tjoeria, yooma ahpo naawariachi e'enapuretupua, ahpo iyopumichiopua teewarao. ⁴ Oosea waikao machenarepua Nasare Arirea weechio; wa'a o'iniachio Uurea weechite moenarepua Weereni muuwarichi, Raawitaru tetejimarichi naawakamekapa. ⁵ Wa'a ahpo iyopure Oosea, Maaria ahpo uupi enameri ahjamao, amori sauyamepa wa'asi. ⁶ Wa'ao Weereni nokioio, asire Maariaa ahpo saumiachio. ⁷ Wa'a saure Maariaa pahcha simiyame temariopua. Pu'ka naawasoopua, wisarichi ikapisaapua, wakasi koi'rachi teekarepua. Ki karichi naawakame puuuu, ki tewitiopa ahka che'repapuachio.

Riosi ku'iwari chaachaparia; po'wa tepuyame tiame

⁸ Waika tukaooi, wa'ami ahka che'repariaipua waa-pio, po'wa tepuyameaipua tiame. ⁹ Senawato wa'a weeriame tetewarepua eekachi, aata tewekachi eename, Riosi ku'iwari. Waikao i'ka norikame che'repameo, ki nu'uti uutapatere Riosia, ahpo tisia peeniatiamee tisiwariopua. Pu'ka tetewakaopua, tisia majarepua. ¹⁰ Nape wa'a tiopao Riosi ku'iwaria, chaanerepua:

—Ka'te majako eemea. Kaaweruma aamo tuuyemia eenakamenia, yomatiame wehjoarichio ti'tijoeo ooweruopua tiameo, tisiwa peenia erakopuame. ¹¹ Eh-pe tukao Weereni mochiwarichio, wa'ao aamo newipatemeri naawakamepua, apoe Paamira Riosie Weerapuamea, wa'a Weerenio, Raawitaru mochiwarichi tewaniamepua tiame. ¹² Eee tiame teima eemeapu pu'kao, wisarichi ikapitiame enemapua, itapitichi kaanoachitia wakasi ko'irachi tekitiame.

¹³ Pu'ka wa'apichi wa'a eekachio, Riosi ku'iwari weeriachiopua, ki ookapi ajaparepua ahjama wahjachi Riosi ku'iwari. Puuuu Riosi ka'karuma naewakao, chaachaparepua:

¹⁴ Ki nu'uti peenia tiame naewariii,
ki waapisi te'pa kahtiameoopuaaaa,
weechi mochikame ti'tijoe ooweru tiameoo,
tisia ta'iria mochiwari pu'kawichiooo,
Riosi te'ta te'pa kahtiamee tesiwewaoooo.

¹⁵ Pu'ka tewekachi e'enameo nonorasoopua, po'wa tepuyamea chaachaparepua:

—Siimpataria wa'a Weereni, wa'a ikitiameo Riosi taamo tuuyeria ne'nemia.

¹⁶ Wa'a chaachapasaapa, yaapi teetoka siimparepua wa'ao. Wa'a ajasisaapa puuuu, kahtiame tetewarepua Maariao, Ooseopua tiame. Kohjao, itapitichi kaanoachitia po'yame tetewarepua, wakasi koi'rachi. ¹⁷ Waikao, wa'a po'yame tetewisaapua pukeri naawakame kohjao, yooma tuurepua Maariao, pu'ka tepoena e'-nakame Riosi ku'iwari ahpo chaaneriaopua, pu'ka kohjachi simiyameo. ¹⁸ Waikao yooma wa'a inamukamea, tahpitika erapakaopua chaachaparepua: “iAa, naakó-naa! iItapiti ikipuamejuarepua naaju?” ¹⁹ Nape Maariaa yooma i'kao, senepi apochi inataka yasitorepua, i'ka ikipuameopua. ²⁰ Puuu po'wa tepuyamea, poanachi nokisire puuuapu chaachapasika, kaawe naewasika Riosio, pu'ka itapitio ahpo, chaaneretia, tetewaria tiame.

Eesusio kohjaai pehji, i'isaeri tioparachi tetewitewa

²¹ Osanao taawe i'toiopua kohjao, siichitepumia i'toretupua teewatemia. Ihji kohja temaria, Eesusi teewaretupua, Riosi ku'iwario wa'a cheeriopua Maariao, ke'chu peteterepoiopua pehjo.

²² Maaria ahsepatesoopua ahpo sauria piipatepuuchi taaweo, Eerusareni siimparepua Eesusi temari i'tokaopua tiame, Riosichi tetewipumiapua, Moisetaru nuurari chiiachitia. ²³ Wa'a noonoirepua, i'ka Riosi Iyoterichio eee chiiamekopa: “Yooma pahcha naawakame tehtemaria, Riosiwichio teewepuamepua.”

²⁴ Yayawaraa Eesusio, ahpo tatakoriawichioopua, Moise yoranura yoorarepua, puuuu chii: “Ooka chonoporo oowemitia, ooka piichonioi.”

²⁵ Waika taawechiamioi, Eerusareni yasariaipua piiripi tijoe, Siimeoni tewaniame. Ihji tijoea, tisia kaaweruma eneriaipua, tisia paparama Riosichiopua tiameo, Riosichio, isaeri ti'tijoeri newipatewa tisia puuyetoka yasitoame. Ihji Siimeoni Riosi Riosiwario, eratiame eneriaipua, ²⁶ ki mukimerikopua pehjo, ki tetewaapua pehjo, Riosie Weratiameopua, tisia puuyeniameopua, yoomahka. ²⁷ Ihji Siimeonia, Riosi eratewachi eenariaipua wa'ao, isaeri tiopachio. Wa'achi e'enariopua Eesusi yayawarao, Moise nuurari yoramiao, Siimeonia tetewarepua kuitao. ²⁸ Wa'a ikisaopua, koomirepua kuitao, pu'ka koomikao, cheriwe-ma ki'yakaopua Riosio, cheerepua:

²⁹ Paamira, ehpeo muuuu aamo cheeriao,
iintokame muuuupa,
Pu'ka aamo iintomia tetewikapao,
ta'iria mukimerinia,
³⁰ aamo uhjuraria newipatemerio,
tetewakapa.

³¹ Ihjia aamo iintoriaapua,
aamo tetewachi iintotiamepua,
yooma mochiwari tetewachi.

³² Ihji aamo weechi enateriaa,

yomachi weeechi mochikamewichio, tahjewaripua, yoomahka aamo inatariao, yoomahka pahtepuawichio,

yooma isaeri ti'tijoeripua,
pu'kao te'ta kaawe tetewipuawichipua.

³³ Waikao pu kuita yeeyeraa noonoraapua tiame, tahpitika erapakaopua: "Naakónaa", eraparepua.

³⁴ Waikao Siimeónia, kaawerumari Riosie e'resaapua yayawarao, chaanerepua Maariao:

—Ihji aamo kohja temaria, ki ookapi ti'tijoe ooweru tiamee, ki nakika tetewipuamepua. Puuu i'ka kohja weripaso wa'a teeka tetewikamea, ahpo Noono tewekachi kahtiamечи simiyame nayewatuka oioioo, kiisi kaawe te'teremeripua i'ka Noonora tewekachi kahtiamечи. Wa'a teeremiaipua, wahjachi ki ookapi ti'tijoea ooweruapua tiame, ka'karuma enepaka Riosichio, tísia kaawe te'terepakaopua Riosichio, tísia kaawe erakoka ahjachi paparamapua. ³⁵ Ihjia nayewatuka oioi nane'repuamepua, ihtana erakoameko ti'tijoerio pukachio, kaawe erakowao ki kaawe erakowaoi. I'ka ti'tijoerio kiisi kaawe e'reniamekopao, tísia yuuwesimeri muuua aamo iikachio, ahkasioi nasimachetae aamo iikachi otopuniamechitia.

³⁶ Wa'api tiopachio, wa'a yasariaipua piiripi ootiamе, Aana tewaniame. Ihji oowitiamea, Riosi naewatura eneriaipua tiame, Aanueri maarara eneriaipua, Aasere tetejimari tetejimaeme. Yáá'watiame eneriaipua wa'asio. Pukeri weripai neewisaapua, oowisani paampariche ohjoeriaipua kuunaekao, ³⁷ naao weerewa aampa oowisani paaumpari i'toriaipua. Waika o'inia tiopachi ohjoeme eneriaipua wa'ao, senepi wa'a ihsiame eneriaipua i'isaeri tioparachio, Riosichi naewaka ti'tijoeriwichio. Ki ku'itapisi weesa wa'a iijisia Riosi naewakao, chorowaio ki teewiame eneriaipua. ³⁸ Siimeóni kajukoiopua nayewakao, wa'achi eenare Aanaai wa'ao, pu'ka tetewakaopua kuitao, cheriwema ki'yarepua Riosio, yooma inamuachioipua wa'ao. Waikao i'ka kuitachi simiyame nayewerepua yooma wa'a ahpo tetewaka wa'a tiopachi ajakameopua, pu'ka kuita koomika weeriáío. Waikao pu'ka nayewaria inamukamea, pu'ka kuita maaerepua ahpo newipatemerio, rooma soon-tarowarachi nasiwaka Eerusareni u'yekao, rooma yawichiwatere mochiteniameo, wa'a tiame puuyeka mochitoamekapa puuua.

Nasare e'enawa eenechi

³⁹ Oosea Maariaa tiame yooma yorasaapua Riosi nurari chiiaopua, Nasare nonowarepua pe'ku, ahpo mochiwachi Arirea weeechi. ⁴⁰ Wa'ao nu'uti temaria, epeche epecheche weruma weripatorepua, epeche epecheche peenewarieme enepatoka, epeche utewasipaka Riosieopua, ahpo neesetowachio.

Eesusi nu'utikai tiopachi ihsiriame

⁴¹ Eesusi yayawaraa senepi paaumparichio, Eerusareni siisimpame eneriaipua pahkochio, Semejenato pahko tewaniamechi. ⁴² Eesusio, oosa mariki aampa ooka paamuoiopua, eenechi siimpaparepua Eerusareni, senepi paaumparichi, siisimpaniachitia.

⁴³ Nape yooma kajusooapa pahkoo, nonowanioipua eenechio, Eerusareni itipiriai Eesusia, ahpo yayawae ki nane'reka. ⁴⁴ Yayawaraa, wa'a ihtoame maaerepua muuwarichio. Nape ahkasi piie taawe poorosimiai ki tetewapa pu'kao, i'yasirepua waikao, tetejimarichioipua, muuwari nokisiwachi. ⁴⁵ Ki tewakapa wa'ao Eesusio, pe'ku e'enarepua Eerusareni, wa'a i'yamia.

⁴⁶ Ahkasi paika taawechi neipa, tewarepua pu'kao, i'isaeri tioparachi yooremina kahtiamе, masitaria ahjama naewaka, iinatukekaopua pu'kao, keepukaopua tiame. ⁴⁷ Wa'a mochikame ma'masitarie iinatukeniaapua, tísia peeneka nehjiarepua. Wa'a chiiopua i'kao, ma'masitaria, tísia peenia e'raka inamurepua, tísia peeniopa. ⁴⁸ Wa'a tewakapa yayawaraa, tahpitika eraparepua, wa'a tewakapa pu'kao, nu'utikaiopua pu'kao, tísia machiyame ahjama nayeopa. Waikao yeeyeraa, chaanerepua:

—Eesusi, ¿achiníii wa'a iintoka muuua taamoo, ki tuyesa taamoo? ¿Ki nane'riamemua taamoo, ki ahjame e'raka aamo i'yamekoo?

⁴⁹ Wa'a chaachapopa ahpo yayawao, Eesusia chaanerepua:

—jAa, wa'a erakoka no'o i'yamekosa eemea? ¿Ki nane'riamekosa eemea, no'o Noono kariwarachi itapiti no'o Noonowichio yoramerkoo?

⁵⁰ Nape yayawaraa wa'a chiioi, ki pahterepua.

⁵¹ Wa'a o'inia ahpo yayawae Nasareniko i'totiaapua, Nasare e'enarepua ahpo ohjoewachi. Wa'a ohjoekai Eesusia, ahpo yayawa e'wewachi weripatorepua. Yooma wa'a ikiniameo, yeeyeraa, apoeche inataka yasitorepua. ⁵² Eesusia wa'a o'inia, o'inerepua weripakao ahkasi tijoe werumachitia inatapakao, epeche muuwepasika Eesusi nakiyameo, tísia kaawe ahpo tetewiniame, ahpo Noono tewekachi kahtiamеeoi.

Waani Paatoria ooruchi weeechi

(Maateo 3:1-12; Marako 1:1-8; Waani 1:19-28)

3 Tiiwerio te'ta yawichio, oosa mariki aampa mariki paaumpari yomatiamе Rooma weeechi yawichituka kahtioio, Poonsio Piiratoa, Uurea weeechi rooma ye'karichioipua, ki te'ta weruma yawichi eneriaipua. Eerore yawichia tiameo, Arirea weeechi ki te'ta yawichi eneriaipua, rooma te'ta ye'karichi yawichituwachio. Eerore poonira Eeripea, Iturea weeechi ki te'ta yawichi eneriaipua Tarakoni weeechiopua tiameo, rooma te'ta ye'karichi yawichituwachio. Riisiani ki te'ta

yawichia, Awirinia weeechi yasariaipua yawichitukao, rooma te'ta ye'karichi yawichituwachio. ² Pu'ka taawechemi Eerusarenio, Aanasia, Kaijaa tiame, i'isaeri tioparachi ne'neseriosio puuua, te'ta neeseriosio eneriaipua. Pu'ka taawechemioi Riosia, Waani nayewerepua, Sakaria taanara, ki tijoeekachi yaajatoiopua pu'kao, ³ Riosia pu'kao, ahpo kaaweruma tuuyewari nayewatumichio uuriame enerepua, ti'tijoerio, toinuremichiopua ahpo ki ka'karuma nokayao, ahpo paatokaopua. Pukaepa Waania yooma ahpo ki ka'karuma nokaya toinariameo, yooma Oorani akichiko oirepua paatokao, i'ka ahpo tatakoriwa toinarekameopua ahpo paatokao, Riosie cheriwepuwichiopua tatakoriario. ⁴ Wa'a iintore Waania, ehkoriai cheerichitia Isaia. Ihjia eee cheeriaipua:

Wahka siinachani aaata tijoée,
mehka ooruchi ki tijoeekachi.

Puuua cheechaniamepua:

“Kaaweruma poee katewemitia aamo iikachio,
Te'ta Apoe Paamirao amochi enamichiopua iikachio,
Riosi Riosiwariario.

⁵ Yooma aamo iikachi roomosameo,
yepotapuapua;

yooma aamo iikachi tekopameo,
napatitapuapua;
nohkorameo poee aamo iikachio,
riisatepuapuapua;

motochipua tiameopua aamo iikachio,
ikichapuapua pu'kao, mehka ipaka.

⁶ Yooma wa'a iintokamea pu'kao,
piipakame itipikamepua iikachio,
papakotiame tatakorio,
ki kokosapuamepua Riosio.”

⁷ Pukaepa Waania, muuwaeme ahpo kahtiachi e'enarioiopua ti'tijoeri pa'pamiratuameo, ki ahpo iikachi piipanariai ahpo paatojeriopaopua pu'kao, chaanere puuua pu'kao:

—iSa'sayawe ti'tijoeturipua, tisiwa wiwisituame!
¿Aatanae noochi e'enaka paatonuretiame eemea,
aamo newipamichioopua Riosie kokosapuameo?

⁸ Toipuapua naaju aamo tatakoriao, waikaope, aamo paatomania. Nape ka'te tatakorika mochitomiapua naaju, ma'chiame aamo ka'karumache erapakame iikachio. Eemea Riosichio ki kaawe te'tiameaio, ka'te aamo te'ta piipakame maemitiapua tatakorio: “Aurani tatanarakamera teemea” chaachapakao. Oowera wa'a chaachapame nakiyame enesaa Riosia, ahkasi i'ka tehteoi Aurani tatanara enepatemiipua. Te'ta pichiwari Aurani tatanaraa, ki ti'tjoerichitia naawaniamepua, puuua Riosie piipatewae Riosichi naawakamepua, yooma ahpo tatakori ihsiwao toariamekapa. ⁹ Aamo ne'nepuapua amochio, ki kaawe nokayame enesaa, wa'a weeri tepuraapa aamo ahjaeo, tehpuapuame.

Yooma kuuu ki taakiameo, chokichi meteka tehpuapuamepua, wa'a yorasaapua na'ichi ipapuame.

¹⁰ Waikao wa'a chiiopa Waanio, muuwaeme ti'tijoeeria, iinatukerepua Waanio, Paatomerao:

—¿Ihtana yorata naaju teemea?

¹¹ Waania nehjiarepua:

—Ooka iinuwaeme wakirao, aaata aamo piirechi kiapuapua piiripio; aaata eeme soparame iinuemea kooame, kipotepuapua aaata ki iinuemeo. Wa'a noka aamo ma'chitama eemea, aamo kaawerumachi erapariaopua iikachio.

¹² Wahjachi ti'tijoe yawichiwichio koparoamea, Waani naaepakamea ahpo paatopuwichioo, iinatukerepua tiame:

—Masitari, teemepe, ¿ihtana yorata teemea, Riosichi kaawe teerepuawichioo?

¹³ Waania chaanerepua pu'kao:

—Toinaria eemea aamo ki ka'karuma nokiwao, ka'te u'matoka koparoamitia eemea, aaata wikiriekao.

¹⁴ Soontaroai naaepaka iinatukerepua:

—Teemeape, ¿ihtana yorata teemea Riosichi kaawe teerepuawichioo?

Pu'kao chaanerepua:

—Ka'te u'yemitiapua aaataoi, kihta ki kaaweruma iintokoi utewachi koparoakao. Aamo natetewaeche kaawe erapuapua.

¹⁵ Yooma isaeri ti'tijoeria, Riosie Weratiame enameri puuyeka mochitoamekapaopua, ahpo rulumurakao chaachaparepua: “¿Ki ihji ohjoarepu Riosie Weratiamea, Riosi uhjuramo tuuria?” ¹⁶ Nape Waania inamukapa wa'a chaachapameo, chaanerepua yoomao:

—Ka'i, ki puuu neeee. Neeea, neeroie paatoame neeee, nape piirechi no'o pukamina ihtoamea, Riosi Riosiwari paatomeripua aamoo, te'ta piipari aamo yoorakaopua, o'ro na'ie kokoka piipatiamechitia. Neeea pu'kao, kakajoyaraoi ki na'sopume tiamenia.

¹⁷ Sekachi makotoame puuupa charejicherao, ahpo ahjae kasarapumiaopua tiirikoo, wa'a iintosaopua eka-suaka mooapumiao. Wa'a iintosaapua pu'ka tiiriko kuhsira kasarao, na'ichi kosimapua, pu'ka na'io ka'chitia taawechi choipamechi, ki seena aampasi. Wa'a yorapuamepua, kiisi piipakameopua ahpo tatakoriwaopua apochio. Pu'ka tiiriko pahchira ka'karumaraopua, ahpo tiiriko oomawachi toamapua. Puuu tiiriko ka'karumaraa, ti'tijoeri puuua, tatakoria Riosie piipatetiamera.

¹⁸ Waania utewa chaaneka uunurarepua, Riosi kaaweruma tuuyewariopua, ahpo tatakoriaopua cheriwepuwichioo. ¹⁹ Waania naewatuka oiyaiopua, kiisi kaawe iintorio tuurepua Eeroreo, rooma yawichiopua Eerusareni, pu'ka Eeroreo ahpo pooni uupira ahjama kahtiopa, Eroria tewaniame. Waania, muuwaeme tiame ki kaawe iintoria Eeroreo, teriwame nayewarepua. ²⁰ Pukaepa Eerorea, perekarichi

yahcharepua Waanio, epeche teerepakaopua, ahpo ki kaawe ihsiao.

Eesusi paatowa taawechi

(Maateo 3:13-17; Marako 1:9-11)

²¹ Nape ke'chu peereso karichi yachanioiopua Waanio, Eesusia Waanie paatoretiamepua, piie taawe Waanio, ti'tijoeri paatoka ihsioiopua. Eesusia ahpo paatonioi ahpo Noonoma Te'pa Kahtiamae naeyoio, wahjorepua te'pa tewekachio. ²² Wa'a te'pa o'iniaio, Eesusichi tekirepua kooroka tiame, Riosi Riosiwaria. Pukachi yasipasoopua pu'kao, te'pa tewekachio te'teo-repua, wa'a o'inia chaacharepua:

—Muuua no'o Taanapua, no'oo te'ta no'o nakiya; amochio neeea, ta'iria yasitoame neeea.

Riosie Weratiame, ehkoria mis i o'inia tetejimarisikame

(Maateo 1:1-17)

²³ Ihji Eesusia, ahpo Noonos Riosi tehkiwa o'iniaio, piire weerewa aampa oosa mariki ahka paamuame eneriaipua. Eesusia, i'ka tetejimarisiwachi o'inia eenamepua: Eesusi noonoratewaa, Oose enerepua, ²⁴ Oose noonoraa, Eeri enerepua, ihji waanamio te'ta teerekameraapua te'ta ojochira: Maata, Reewi, Mereki, Ajanai, Oose, ²⁵ Matatia, Aamosi, Naami, Ehri, Naakai, ²⁶ Maaati, Matatia, Siime, Oose, Uura, ²⁷ Ooana, Reejesa, Soorowawe, Saratieri, Neeri, ²⁸ Mereki, Aariri, Koosami, Emorami, Eeere, ²⁹ Osuwe, Erieseri, Oorimi, Maatati, ³⁰ Reewi, Simeoni, Uura, Oose, Oonami, Eriaki-mi, ³¹ Meerea, Meena, Maatata, Naatani, ³² Raawi, Isai, Oowere, Woosi, Saramoni, Naasoni, ³³ Aaminara, Aremini, Arini, Ehroni, Aaresi, Uura, ³⁴ Aakowo, Ihsa, Aurani, Taare, Naakori, ³⁵ Seeruku, Raakau, Peereku, Eewere, Saraa, ³⁶ Kainani, Arajasa, Seemi, Nooe, Raameke, ³⁷ Maatusareni, Eenoko, Aarete, Majareeri, Kainani, ³⁸ Eenosi, Seeti, ahkasi ehkoria mis i opua, Aarani, Riosi tijoe neteria, ahpoka tiame taana.

Eesusi aatiatawa

(Maateo 4:1-11; Marako 1:12-13)

4 Eesusia pochikamepa Riosi Riosiwario, no'rarepua Oorani akichi o'iniaio. Wa'a o'inia Riosi Riosiwaria, ² ki tijoeekachi i'torepua. Wa'ao riaorósia, iikachi noonoterepua Eesusio, ooka weerewa taawe wa'a ihsika, ne'nenariapa pu'kao aatia tiamekopua ahpo iikachio, tísia ahpo Noonochi Riosi iyoriwaopua. Pu'ka ooka weerewa taawechio tísia choroware Eesusia, kiisi koaka oiriamekapa. ³ Wa'a tiioa chorowakao, riaorósia, chaanerepua Eesusio:

—Riosi Taanara enesaa muuua, ¿achinikai ki paani enepatena muuua i'ka tehté, ko'kotai?

⁴ Wa'a chiiopa riaorósio, Eesusia nehjiarepua:

—Ehkoriami Riosi Iyoterichio chaanipua: “Ti'tijoeria Riosichio, ki paaniche koaka ahjameripua, Riosi chiiakamerache te'ta yooraka ahjatoniamepua.”

⁵ Waikao, te'pa apechunakaopua riaorósia, ikanati yomatiamae ne'netesaopua i'ka weeechi ye'kari mochiwao, ⁶ chaanerepua:

—Néé, yomatiamae i'ka ye'kari ki nu'uti mochiwari, aamo kiamania. Yooma ihjia, no'o iinuwapua, aata no'o kianaria kiamania, kianaresaa. ⁷ Aamo no'o yawichiwatere enepasoo no'o chopokorieka weripekao, yomatiamae no'o yawichitua, aamo iinuwa enepatemanía.

⁸ Eesusia nehjiarepua pu'kao:

—Ki yuumpamamu no'oo, Ehkoriami Iyoterichio chiiopa: “Aamoche Riosi paparapuapua, te'ta aamo Paamirache; pu'kache e'weka yasitopuapua.”

⁹ Wa'a o'iniaio ehjepao riaorósia, Eerusareni u'parepua. Wa'a Eerusarenio, te'ta te'pa tiopachi mooenapurepua, wa'a moenapusapao chaanerepua:

—Aamo ihpao i'wa. Riosi Taanara enesaa, ka'chi ikimamua; ¹⁰ Ehkoriami Iyoterichio chiiopa:

Riosia uhjuramapua ahpo ku'iwario, aamoo neesetomichio.

¹¹ Aapoeo puuua, aamo inatetomapua, ki tehtechi motochika wichipamichio.

¹² Wa'a chiiopa riaorósio, Eesusia chaanerepua:

—Nape Iyoterichio chaanipua tiame: “Ka'te oowera aatiata Riosio. Ka'te oowera aatiata ne'nemo oramitiamua Riosi utewario.”

¹³ Riaorósia ki tewakapa ahjae aatiatapao, toarepua waikao, ahkasi piire taawechi yorame tiachisi.

Eesusia ahpo tehkiwa o'inena Arirea weeechi

(Maateo 4:12-17; Marako 1:14-15)

¹⁴ Eesusia, Arirea weeechi eenarepua eenechi, ahpo Noonoe weratiameopua Noonora Riosiwario, i'ka weeechiopua, ahpo tehkiwa yoramia. Eesusia waikao, yomachi inamuretupua wa'a weeechio. ¹⁵ Ahka ahpo asiyachiamio, i'isaeri napawikarichiami masitioio, ti'tijoea oowerua tiame, kaawe e'reka tetewarepua pu'kao.

Eesusia Nasare mochiwachi ihsia

(Maateo 13:53-58; Marako 6:1-6)

¹⁶ Wa'a teetoka asirepua, ahpo weripariachio Nasare. Wa'a asisaapua, napawikarichi pakirepua resipuniame taawechio, wa'a ihsiamekapa, ahkaohpo asiyachiamio. Wa'a yooreminaopua, werisirepua Ehkoriami Iyoteri iyonamiao. ¹⁷ Eesusia werisisa weerioiopua, Isaia iyoteria kiaretu puuua, iyonamichio. Waikaopua pu'ka iyotape wahjonaio, ahpo iyonamichi i'yaio, i'ka chiiame iyonarepua:

¹⁸ Riosia, ahpo Riosiwario no'o weerakamepua,

tesywa te'tiameopua Riosie cheriwepuao,
tuuyemichiopua i'kao,
ahpo ka'karuma tuuyewariopua.

Neeea tatakorie chapitiameo,
puhjewa naewamichio, uhjuratiameia.

Yooma pu'ka ki ma'chiametewaopua,
Riosi iintonariaopua pu'kawichioo,
ma'chitamia eenakamenia.

Ka'chi ikime erakoameopua ahpo iintoriawichioo,
cheriwemia eenakamenia,
ta'iria mochiwamia.

¹⁹ Neeea weratiamepua tiameo,
Riosi naewamichio te'ta paaumpari enamiachi,
pu'ka enameri tuuyemichiopua ti'tijoerio.

²⁰ Waikao iyonasaapa pu'ka Iyoterio, pi'rinarepua
pu'kao, wa'a ikisaopua, wa'api ku'yame ki'yarepua
eenechi. Wa'a ikisaopua, yasiparepua. Eesusi kah-
tioiopua, yooma wa'a mochikameapua napawikari-
chio, ki wahjiametewaopua. ²¹ Wa'a te'tioiop-
ua pu'kao, waikao Eesusia eenechi werisikao
chaanerepua:

—Ihji Iyoterichi ehkoriaami o'inia cheesitiamea, ehpe
taawechi ikiyamepua, noochi simiyamekaitepua aamo
tetewachi weeriametewaopua.

²² Wa'a chiopua Eesusio, yoomahka kaaweruma
nayewarepua pu'kao, Eesusio peeniatiametewaopua.
Aapoeopua ahpo, chaachaparepua:

—iNaakona! iKi Oose taanarapu ihji? iPuukona ene-
tapu Ehkoriaami Iyoterichi chiiiaa?

²³ Waikao Eesusia cheerepua:

—Eemea piie taawechiamio, chaachapameripua:
“Muuua ki ookapi sautekameai, zachinikai ki newipani
muuu aamo wa'apio tekika?” Ihta taawechi no'o
chaanemeri eemea tiameo: “Zachinikai iintoame muu-
ua i'wa aamo mochiwachi wa'apio, aamo Kapenau iin-
toria taamo inamuria?”

²⁴ Pu'kao Eesusia cheerepua waikao:

—Pichiwa chiiamenia i'kao: Aataa Riosi nayewatu-
raa, aataeoi ki nakiwamepua ahpo wa'api mochiwa-
chio. ²⁵ Ka'chi iika wa'a iintomera i'wao, ehkoriaami Ee-
ria ikitiametewaopua tiopua i'wao, Eeria taawechiamio tisia
tooretunioiopua paika paaumpari ki yukukopao, isaeri
weechechio ki ookapi mochikoioopua kunamukukame
tooremuame, ki wa'ao uhjaretu Eeriaa ku'imichioo.

²⁶ Saarepa mochiwachikamera uhjaretupua seesenu
weechechio, waapi Siironi weechechiamio, wa'a ku'imichioo,
piiripi kunamukukame wa'api. Isaeri mochikamea,
wa'a yooraretupua, ki pichikeriopa Eeriaa. ²⁷ Eriseo
taawechiamio, ki ookapi repera kokoriame mochi-
oipua isaeri weechechio, ki sauteretupua piiripioipua
wa'ao, Eriseo, naatichetewaopua piiripi, Na-
mani tewaniame, Siiria weechechio ohjoeme, seenu
weechechio. ZKi wa'a yooraretupu ihji, ki pichikeriapa?

²⁸ Wa'a tiame inamukapa, yooma napawikarichi
mochikamea, tisia nenekarepua, Eesusi ahjamao.

²⁹ Waikao, tahpitika chaachapakaopua, chapisa
ma'chiparepua wa'ao, ma'chi mochiwachi. Wa'api
mochiwachi tekorata i'tore puuua, wa'a ipamia.

³⁰ Nape Eesusia, ki naaniai iikao, naasipami u'matoka
newirepua. Wa'a ikisaopua wa'ao, sewinami akipare-
pua wa'ao.

Tijoe ki kaaweruma tijoetuwari yahchame

(Marako 1:21-28)

³¹ Wa'a newisaa Kapenau akiparepua, Arirea
weechechio. Waikaoopua wa'a masiterepua, resipuniame
taawechechio. ³² Ti'tijoeria tisia peenia e'raka keepurepua
wa'ao, ki teesa peeneka nayeopua.

³³ Wa'a napawikarichio, wa'a yasariaipua tijoe,
reemoniwari yahchame, puuua Eesusi tetewapao, ki
ku'ita sisinaka chaacharepua Eesusio:

³⁴ —ZIhtana yoramia teetonamua tamochio Eesusi
Nasare ohjoeme? ZTaamo ko'imiakosa eename muu-
ua? Neeea aamo machiyamepua aatanakoo, te'pa
tewekachi o'inia tekikamekoo. Muuuua, Te'ta Ki'tiamer-
apua Ihtaaoi Ki Kaawerumao, ihtaaoi Ka'chi Tiamera, te'-
ta Riosichi eenameramua.

³⁵ Waikao Eesusia te'yarepua pu'ka reemonio,
pukachi kahtiametewaopua, pu'kao chaanerepua:

—Ihchi yaasamua, yaapiti machenasa muuuua, pu'ka
tijoecho.

Wa'a chaanetiapa riaorosi reemoniwaria, wichipa-
terepua pu'ka tijoero, ahjachi machenakaopua
weerewachio, ka'chi ikitekaopua tijoero. ³⁶ Wa'a ikiti-
ame tetewapao, ki inata erakorepua, peenia erapakao.
Wa'a te'tiapaopua chaachaparepua ahpo:

—ZIhtana iikame ihji tijoera, tisia utewariemekopua
ahpo chiiiao, ki ka'karuma reemoniowarioi, yooreni-
ame?

³⁷ Ihji ikitiametewaopua, yomachi wa'a mochiwachiamio,
yomachi chaachaparetupua i'ka wa'a ikitiametewaopua.

Eesusia Siimoni Peero waasira yachapatena

(Maateo 8:14-15; Marako 1:29-31)

³⁸ Eesusia napawikarichio, werisika machenarepu
wa'ao, wa'a ikisaopua Siimoni ta'perachi eenarepua.
Wa'aoi Siimoni waasirao tisia che'yopao, Eesusia tesi-
wa chaachaparetupua, yachapatemichio. ³⁹ Waikao
Eesusia kokoriame po'yachi chukipakao, te'yarepua
che'erio. Waikao che'yamea, ikanati yachaparepua.
Yachapasaapua, ikanati o'inerepua itapiti yoorakao,
Eesusi ko'kotepuawichio, yooma wa'a mochikame
tiame.

Eesusia weeka kokoriame sautena

(Maateo 8:16-17; Marako 1:32-34)

⁴⁰ Ehjepamio taaa pakioio, ihta kokoriame ijinuemeai ahpo petechio, wa'a e'enarepua Eesusi u'yepakao, kokoriameo, yachapatemichiopua pu'kao. Waikao pu-uua, yooma pipiripichi seekarepakao, yachapaterepua pu'kao. ⁴¹ Reemoniwariai, muuwaeme puuyanare-tupua tiameo. Reemoniwariai Eesusie puuyanachiaio, chaachaparepua siinakokao:

—jAa Muuua, Riosi Taanaramua!

Nape Eesusia wa'a chaachapopao, te'yarepua pu'kao, nane'riai chaachapopa pu'kao, ahpo, Riosie Weratiamekoo, ki wa'a chaachapamichiopua pu'kao, reemoniwari ti'tijoeturio.

Eesusia i'isaeri napawikarichiami tuuyesina

(Marako 1:35-39)

⁴² Ma'chirepasoopua, machenarepua wa'a mochi-wachi muuwarichio, ki aaata ki'tiachi yasinariapa. Nape wa'aoi ti'tijoeria, tewarepua i'yasikao. Utewa yoorariaipua itipimichioo, ahpoche ahjama yasimichiopua. Ta'omapuaipua itipimichioo, ta'omamo orakoriai puuuapu ki ahka siimichio. ⁴³ Nape Eesusia chaanerepua:

—Ka'chi iika i'wache itipimerinia. Wahjachi mochi-wachi siimerinia tiameo, i'ka kaaweruma Riosi tuuyeturio, tuuyemiao, pu'kawichio uhjuratiamekapania, no'o Noonoe te'pa kahtiameo.

⁴⁴ Eesusia wa'a inisika nayewatusirepua, yomachi Arireami i'isaeri napawikarichiopua, wa'a ikisirepua tiame, Uurea weechiamioi.

So'chi chapiniamie ki maaepori ikitiame

(Maateo 4:18-22; Marako 1:16-20)

5 Seenepi simikame Eesusi Eenesare pa'wesuwe ih-sioiopua masitekao, tahchiamie weriria i muuwaeme ti'tijoeria, Eesusi keepunaria, Riosichi simiyame naawesari. ² Wa'a tiioa Eesusia, ooka pawekakera tetewapa neerosuwe chuchukuameo, pi-iripi puuu tetekorao, tetekiriopa ahpo sochichaira papakomia, ³ wa'a moenare Eesusia waikao. Puuu pawekakera aaata Siimoni tewaniame enerepua. Wa'a moenasaapua chaanerepua Siimonio, pu'ka pawekakerao, epeche mekapi neerochi chuchapamichiopua. Wa'a ikitioopua Eesusia, wa'a o'inia yasaka masiterepua ti'tijoerio. ⁴ Eesusia, ti'tijoeri masiteka kajusaapa, chaanerepua Siimonio:

—Epeche waanami chuchapamitia i'ka pawekakerao. Wa'a ipasemitiamua pu'ka aamo sochichairao, wa'aope chapitai so'chi.

⁵ Nape Siimonia nehjiarepua Eesusio:

—zWa'á? zKi wa'a nokakame teeme yooma tukawari wa'ami ihpapaseka sochichaerao, oowera kihta chapikao? Nape aamo wa'a chiioopao, wa'a ipase-mane.

⁶ Waikao wa'a ipasesoopua sochichairao, ki ookapi chapirepua so'chi. Waikao panisuka ma'chipanioiopua pawekakerachi moenapukaopua sochichairao, ahkasi tehume teetorepua, ki ookapi chaiteriamekapapua so'chio. ⁷ Wa'a teetopua sochichairao, wahjachi pirenachi pawekakerachi nokayame sisinamurepua, wa'a e'enaka ahpo ku'imichio pu'kao. Wa'a e'enasaoopua ku'imiao, ooka pawekakera pochiwarepua, ahkasi churame pochikame, ahkasi piwiteme tiamesi. ⁸ Waikao Siimoni Peeroa, wa'a ikitiame tetewapao, tawemina chokoporieka weripakaopua, chaanerepua Eesusio:

—Paamiraa, aamo poanatujeeraninia noochio, kiisi no'o ne'neme tiamenia aamoeo, tisia tatakoriekapania noochio.

⁹ Wa'a cheere Siimoni Peeroa, ki nu'uti iyoriwapakapua Eesusio, tahpitika erapakaopua tiameo, pu'ka ki nu'uti ki maaepori iintoriopua Eesusio, ki ookapi so'chi puuyanateka. ¹⁰ Wahjachi Siimoni ahjama nokayameai, tahpitika erakorepua tiame iyoriwa Eesusichio, Saantiao, Waania tiame, puuua na'pa Sewereo tatanara. Wa'a te'terelopua Eesusia, chaanerepua Siimonio:

—Ka'te te'ta no'o peenia erapamua, i'ka so'chi no'o aamo chapiteriao, neeea ehpe waanamio aamoo, ti'tijoeri Riosichi aamo e'enapatiame enepatemerikopua, Riosiwichio po'wachuamechitia ti'tijoeopua ooweruopua tiame wa'achitia.

¹¹ Waikao puuua, wa'a nokayaipua so'chi chapika, wa'api toisa ahpo pawekakerao, toare puuua ahpo sochiero eneniameo. Wa'a ikisaopua, yooma ahpo iin-ueka toisaopua tiameo, Eesusi ahjama nokisirepua waikao, ahjama tekipanasikao.

Eesusia repera kokoriame sautena

(Maateo 8:1-4; Marako 1:40-45)

¹² Piire taawechio, Eesusi piie mochiwachi ih-sioio, wa'a eenarepua piiripi tijoe, repera kokoriame. Puuua wehchisi koomorasipakao, tesiba cheerepua Eesusio:

—Paamira, nane'renania aamoo, no'o tesibe e're-soo, no'oo yachapatemerikopua.

¹³ Wa'a chiopua Eesusia, ahjachi seekarepakaopua, chaanerepua:

—Eje'é, wa'a aamo e'riame neeea. Yachapakame itipisa naajú.

Wa'a cheesoche Eesusio, yachapakame itipirepua, ahpo repera kokoriao. Te'ta saukame itipirepua wa'asi, pu'ka kokoriao, kiisi naania ikiteka wa'asi. ¹⁴ Sautesaa-pa Eesusia, chaanerepua pu'kao:

—Muuua, ka'te aaata tuumitia, i'ka no'o aamo sauteriao, ohso kaawe i'isaeri tioparachi siimitiamua i'yetokao, wa'a neeserosio kiamia, pu'ka Moise nuu-

rari chiia kianurawao, pu'ka Riosiwichio oowewario. Pu'ka kiariwa oowewaao, yooma nane'remichiopua aamoo, yachapakamekoopua aamooopua wa'asi.

¹⁵ Nape Eesusio ki mehtajerioipua ahpo iintoriao, ahkaoi yomachiami mehtarepua. Pukaepa Eesusi ahkaoi asiyoio, muuwaeme e'enaparepua keepumiao, ahpo kokoriame i'yetokaopua Eesusio, sautemichiopua pu'kao. ¹⁶ Nape Eesusia tísia resipakapa sautiaio, poanachi siisimiriapua ooruchi, ahpo Noono tewekachi kahtiame ahjama nayewámia, resipunariaapua tiameopua ku'itapioi.

Eesusi tu'ikame sauteria

(Maateo 9:1-8; Marako 2:1-12)

¹⁷ Piie taawechi masiteka ihsioi Eesusio, parisero ti'tijoeai wa'ami ahka mochiparepua keepumia, ookapi Moise nuurari ma'masitari tiame. Ihji ti'tijoea, Eesusi ihsia ne'nemia e'nariamepua, Riosi utewarie ihsia. Puuu yomachi e'enakame enerepua: Arirea weeechi, Uurea weeechi, wa'a ikisa Eerusareni muuwarichi o'inia e'enakame tiame. ¹⁸ Wa'achi e'enarepua tiameo, tu'ikame u'pakame, e'taparachi tekitoka. Muinareriai puuu Eesusi kahtichio, ¹⁹ nape ki ahka pakime tiipa muuwaekapao. Ihjia wa'a karichio, yomachi i'yai ki tewakapa pachapuachio, te'pa mo'moenaka wahjonerepua, karijampara wehchorieme netetiameo. Wa'atipo wahjonasaapua, pu'ka tu'ikameo, wa'atipo tekipurepua e'taparachio, te'ta Eesusi kahtiachio.

²⁰ Waikao Eesusia pu'ka u'pariao, ki nu'unti apochi papariopao, chaanerepua kokoriameo:

—Saukame itipiame muuupa, aamo tatakoria cheriwetiamé.

²¹ Wa'a cheekopa Eesusio, Parisero ti'tijoea, nuurari ma'masitariaapua tiame, erakorepua: “¿Ihtana iikame ihjia chiia? ¿Ki ahpo Riosiko tuunapu? Riosiche puuu wa'aa iintomeria, tatakori cheriwemeria, wa'asi waanamioipua, aataa ka'i.”

²² Eesusia nane'riapa erakoao, chaanerepua:

—¿Achinikai wa'a erakona eemea, ki tatakori no'o cheriwemia iinuekoo, maaeka? ²³ Ehsóo, ¿ihtanakamera epeche tehkiuarepua ne'netewao, tatakori cheriweniame, yachapakame werisiteniamekosaoi i'ka tu'ikameo? Oowera wa'a chaniwamea ki tetewitekao, ki tehki tiame puuu. Te'ta tehki tiamea, te'ta iintoka ikiteka, ne'neteniamepua. ²⁴ Pukaepa nee Tijoe Tijekutamea, iinuekapa nee no'o tatakori cheriwemiao, iintomania.

Wa'a cheesaa chaanerepua tu'ikameo:

—¿Yachapakame werisísaa, aamo chaanenane tu'ikameo! ¡Apechunasa ipetáa, no'rasa petechí!

²⁵ Waikao kokoriamea yooma tetewachi werisikao, ikanati apechunasa ahpo ipetao, no'rarepua ahpo petechi, pooechio, cheriwema kiasika Riosio, ahpo yachapariawichio. ²⁶ Waikao yooma wa'a mochikamea, ki

nu'uti tiame tetewikapa Eesusichio, tahpitika eraparepua apochio, káátisia, peenia iintoriopua Eesusio. Wa'a iikapa puuu, tísia kaawe nayewarepua Riosio. Puuu chaachaparepua ahpo:

—Ki teesa tiame, tetewakame teemea ehpe taawechio. I'ka taamo tetewario, ka'chitia taawechi tetewikamekai teemea.

Eesusia Maateo yeetona, Reewi teewataniame

(Maateo 9:9-13; Marako 2:13-17)

²⁷ Ehjepao wa'a ta'pechi machedasaapa Eesusia, Maateo tewaniame tijoe tetewarepua, Rooma yawichiwichio koparoame, ahpo yooremina koparowachi kahtiame. Wa'a kahtiame tetewaopua, chaanerepua pu'kao:

—Nahpé, no'o ahjáma.

²⁸ Waikao Maateoa, yooma wa'api toisaopua, na'nari-torepua Eesusio.

²⁹ Ehjepao Maateoa ahpo ta'pechio, weruma pahkotarepua Eesusiwichioo, weruma koi'wari yooreka. Wa'ao wahjachi e'enarepua tiame, rooma yawichiwichio koparoame, wahjachi tiame oowera ti'tijoei. Yooma wa'a mochirepua meesa chokichi.

³⁰ Pukaepa parisero ti'tijoea, iyoteri ti'tijoeapua tiame, wa'a oi'inia ki kaawe chaachapasirepua, Eesusi te'ta yeeka oiya masiterao. Pukaepa piie taaweo, Eesusi ahpo yeeka oiya masitioio, pa'parisero ti'tijoea i'iyoteri ti'tijoea tiame, na'ara chaachapariaipua Eesusi yeeka oiyao. Puuu eee chaachapariaipua pu'kao:

—¿Achinikai eemea yawichi koparoame ahjama koayamepua, wahjachi tatakoriame ahjama tiame?

³¹ Eesusia, wa'a chaachapame inamukapao, chaanerepua pu'kao:

—¿Ki kokoriamea sauteniamekosa nakiyamepua? ¿Ki kokoriamekosapu te'ta ahpo sautepuame nakiyamea?

³² Pukaepa nee, tatakoriamera paaemia eenakame-nia, noochi e'enaka itamichiopua, ahpo tatakoria cheriwepuawichioo, yooma toimo tuukaopua, ahpo tatakoriao. Ki ahpo tatakoriame maayameo, ki paayamenia pu'kao.

Ki koi'wa Riosi iyoriwa iinatukewa

(Maateo 9:14-17; Marako 2:18-22)

³³ Piirechi taawechiamio aata ti'tijoeia, chaachaparepua Eesusio:

—Waani na'naritoamea, parisero na'naritoamea tiame, tísia iyoriamepua Riosio ki koaka. Nape aamo yeeka oiya masitiaa, ki wa'achi nokayamepua. ¿Aatia?

³⁴ Wa'a chaachapopa pu'ka ti'tijoeio Eesusia, chaanerepua:

—¿Aiwatarepu tooree neewiwachi paajutetiamea, iiweta ahpo ahjama kahtioipua neewikameo? Ka'ii, neewiwachio, ko'komichio paajutetiamepua. ³⁵ No'o

ma'masitiaapua no'oo ahjama kahtioiopua pehjio, ki iyorimetepua koi'wao, ahkasi no'o no'raka apechuna-niachisi tewekachio, waikaope Riosi iyorimeripua ki koi'wao, kihta koakao, no'o Noonochi ahpo ku'iyeraka nokayaiopua, ihtaoi noochioi itapiti ku'iwa itayaiopua.

³⁶ Wa'a ikisaopua Eesusia, wa'achitarichi nayewerepua tiame, weemera Riosichi te'terewachi simiyameopua, eee cheeka:

—Aataai ki weemera wisasorie koyachiamepua oochetiame wisasorio. Wa'a iintotioopua, wa'atia na'atameripua weemera wisasorio. Puuu weemera wisasoria, iinya teeremeripua pukachio, oochetiamechiopua.

³⁷ Cheerepua tiameo:

—Aataai ki to'wamepua, weemera wiinoopua oochetiame wi'chijarichiopua. Wa'a iintotioopua, puuu aari wi'chia tataka si'pamapua, wa'a ikisooopua pu'kao, wa'atia na'itumapu wiinoai, wi'sukao. ³⁸ Pukaepa wiino weemeraa, weemera wi'chijarichi toaniamepua. Wa'achitia eemeai, kaawe te'terenariaa eemea aamo weemera te'terewaeo no'o Noono tewekachi kahtimechio, kihta na'pemetete eemea oochetiame te'terewaopua Moise nuuriwachi oochetiame nokisitiamepua, animari ko'yaka Riosiwichio kohseka oowepaniameopua.

³⁹ Wa'atepua tiiao, nape eeme parisero pa'pamiratuamea, oochetiame te'tereniakamera pu'seriamepua, weemera Riosichi te'tereniakamera pu'sereme tiioipua. Ihji no'o aamo tuuyeka chiiaa, ki wiinoka tiame puuuu, wiinoa, paamutetiamerakamera, tisia te'yamerapua. Nape Riosichi simiyamea, weemera Riosichi te'tereniakamera, te'ta ta'yameraa.

Resipuniame taawechi Eesusi te'ta ma'masiterao, ti-iriko muurara tehpuhasiwa

(Maateo 12:1-8; Marako 2:23-28)

6 Piire taawechi Eesusia te'ta ahpo masitera ahjama ihtoio, resipuniame taawechio, tiiriko echitiamiami u'matoipua pu'ka ahjamao, Eesusi te'ta masitewaraa, tiiriko muurara tehpuhasika koi'siriaipua, okisikao. ² Pa'parisero ti'tijoea, wa'a nokisiamete tetewapao, chaanerepua:

—¿Achinikai wa'a nooka eemea resipuniame taawechioi, taamoo ki reesiseniamekoipua wa'a nokiwa?

³ Waikao Eesusia nehjiarepua:

—¿Kiisi iyonakamekosa eemea Raawitaru iintoriaopua, ahpo ahjama nokisia ki teesa cho'chorowapasooopua? ⁴ ¿Ki Riosi karichi pakika, Riosi to'wewa paani ko'kakamepu, ahpo yeetoaopua kipoteka tiame, neeseriosiche koaya ko'kometi?

⁵ Eesusi chaanerepua tiameo:

—Puuu resipuniame taawe yahchakao, nee Tijoe Tiioetukame, iintokamepua pu'kao.

Tijoe sekachi chookopakame

(Maateo 12:9-14; Marako 3:1-6)

⁶ Piirechi taawechi resipuniame taawechio, Eesusio i'isaeri napawikarichi ihsioiopua masitekao, wa'achi yasariaipua piiripi tijoe, sekachi chookopakame.

⁷ Ookapi pa'parisero ti'tijoea, i'iyoteri ti'tijoea tiame, Eesusi ichipuka inateriaipua, itapiti ki reesisewa iintotoopua resipuniame taawechio, yawichichi wenejinaripa chapisa. ⁸ Nape Eesusia nane'riaipua ahpo chapinarewao, sekachi chookopakameo chaanerepua:

—Ehsoo enasao wa'ana, i'wa weripaomua naasipa.

Waikao sekachi chookopakamea, wa'a iintorepua.

⁹ Waikao Eesusia wa'a naasipa weripasooopua, chaanerepua ahpo norikame mochikameo:

—Aamo iinatuketaone: ¿Ihtanakamera reesiseripua resipuniame taawechio, kaawerumara yoraniame, ki kaaweruma yoraniamekosaoipua; aata sauteniamera, ki aata sauteniamekosaoipua?

¹⁰ Nape aapoeo kihta nehjiakopaopua, Eesusia ahpo norikame ne'nepakaopua waikao, chaanerepua chookopakameo:

—Riisasipaomua aamo seekao.

Wa'a iintorepua waikao sekachi chookopakamea. Wa'a iintosohepua pu'kao, saukame itipirepua, sekachio. ¹¹ Nape wa'a iintokopa Eesusio, pa'pariseroa tisia nenekarepua Eesusichio. Wa'a iikapa puuuu, ihchi ahpo katewepua, achini yorapuameopua Eesusio.

Eesusi ajawaria, oosa mariki aampa ooka

(Maateo 10:1-4; Marako 3:13-19)

¹² Pu'ka taawechiamio Eesusia, teewi roomosachite akiparepua, ahpo Noono tewekachi kahtime ahjama nayewamia. Wa'a simisaa Eesusia, yooma tukawari ih-sirepua wa'ao. ¹³ Taaa machenasooopua piario, ahpo ahjama ohjosikameopua ahpo masitia keepusikao, ahpo kahtiachi waapi ajapanurerepua. Ahpo kahtiachi ajapasooopua pu'kao, pu'kao oosa mariki aampa ooka uusaopua, ahpo Noono tehkiwachi ahpo ku'ika nokisimichio ajawarepua. ¹⁴ Ihji ajawatiamea naati enerepua: Siimoni, puuuu Peero teewataniame tiame; Anterisi, Siimoni poonira; Saantiao; Waani; Eeripe; Waatorome; ¹⁵ Maateo, Reewi teewataniamepua tiame; Toomasi; Saantiao Arajeo taanara; Siimoni Weemuame teewataniame; ¹⁶ Uurasi Saantiao taanara; Uurasi Ihkariote kuchitewaeme, puuuu neipao Eesusi nehjakame noriwi.

Eesusia ki ookapi masitena

(Maateo 4:23-25)

¹⁷ Ehjepao Eesusia ahpo ajawawa kajusaapa, ahjama tekiyaiopua wa'a yeepoo, ki ookapi tewarepua ti'tijoe-rio, wa'a Eesusi keepumia napawikame, ahpo kokori-

ame sautekepuachio eneriapua tiameo. Puuu ti'tijoeri napawikamea, yomachi ahkaoi e'enakame enerepua: Uurea weechiami, Eerusareni muuwarichi o'inia e'enakame, Tiuro weruma mochiwachi o'inia e'enakame, Siironi weruma mochiwachi o'inia e'enakame, na'pa puuu, Meritaráneo pa'wesuwe weruma mochiraeme. ¹⁸ Yooma ki kaaweruma tijoeturi yahchari aiwameoi, sauteretupua Eesusieo. ¹⁹ Eesusia ahpo utewariego, seekarepakache yachapatiopaopua, yoomahka ahjachi ihchepakaoui, yachapanarerepua, wa'a e'enakamea.

Ta'iria yasiwame, ki ta'iria yasiwame tiame

(Maateo 5:1-12)

²⁰ Waikao wa'a iintosaapa sautekaopua Eesusia, ma-siteka o'inerepua wa'ao, ahkaoui o'inia ahpo keepumia e'enakameopua, ti'tijoeri. Pu'kao yooma ne'nepakaopua, chaanerepua:

—Eeme tesiwa erakoameopua iikachio, ta'iria mo-chitomitia eemea, kiatiamekapa eemea, Riosi ahjama aamo mochipuapua, Riosi ye'karichio.

²¹ Ta'iria mochtomitia eemea, chorowachitia e'ramea iikachio, aiwaka posatepuaite eemea, Riosieo.

Ta'iria mochtomitia eemea, ehpe taawechiami naarakoamea aamo tatakoriwichioo, enamitepua taawechio, aamo Riosie cheriwetiame tatakorio, ta'iria achikomiachio.

²² Ta'iria mochtomitia eemea ohso kaawe, no'owichioo aamo nekamuchenioi, aamo wa'ineka mochinioi, aamo na'ara chaanenioi, aamo ki kaaweruma tijoerichitia ipaka tetewinioiopua, no'o Eesusi Tijoe Tijoe-tukamechi te'teretopa. ²³ Ohso eemea wa'a yoraniao, peenia erakopuapua pu'kao. Eemea ohso kaaweo, kaawe erakopuapua, Riosio aamowichioo ki nu'uti kaawe erapuame aamo nuutekiopa, ki teesa ta'iria mochipuame. Puuu ehkoriai Riosi nayewaturai, amochitia na'aretiamepua tiameo, i'ka ki ka'karuma ti'tijoeo, ehkoriai mochiameo.

²⁴ Nape ai eeme ki Riosichi erakoamea, aamo toomi tisia paarasatiachiche tahpitika erakoamea, eemea pu'kao, ku'itapisi wa'a te'tereka ta'iria mochikamepua.

²⁵ Ai eeme Riosi toakamea, ki Riosie soparame ahpo erakoamea. Wa'a erakoame eemea ehpiamiopua pe-hjio, nape asimiitepua piie taawechiamio, tisia aamo tesiwa erakomiachio Riosichio, tahpitika erakoka Riosie ahpo ku'ipuawichioo.

Ai eeme, ehpe taawechiami ta'iria achikoameapua, kiisi kaawe te'tereka Riosichio, asimiitepua piie taawechiamio, aamoo tisia yuuwesika mochimiachio, Riosio ti'tijoerio, te'ta kateweka ihsioio.

²⁶ Ai eeme aata tisia kaawe nayewaniame ti'tijorieo, ahpo tisia kaawe te'terame erakoamea Riosichio, wa'achitia teteiwame eneriai ehkoriai mochiameai, ahpo ki ka'karuma Riosi nayewaturameo, kiisi pichiwaka chaachapakameo.

Ahpo seepurawa nakiwame

(Maateo 5:38-48; 7:12)

²⁷ Ohso kaawe no'o keepupuapua, no'o aamo chaanemia. Ka'karumara teerewachiche te'teretopua-pua. Aamo na'ara yoorameo, ki nekaka tetewipuapua; aamo nekumiameo, ka'te nekumeka tetewimitiapua pu'kao. ²⁸ Aamo mukijeraka na'arameo, kaaweruma e'repuapua pu'kao. Na'ara aamo chaaniameo, ohso eemea kaaweruma itapuapua pu'kawichioo. ²⁹ Aamo na-narichi wewetioo, oowepuapua piire aamo nanarioi, wewepuaichio. Aata aamo ampawakira u'yenaresoo, ohso eemea aamo wakiraoui kiapuapua pu'kao. ³⁰ Aata itapiti tesiwa tiiapa aamo itanesoo, kiapuapua pu'kao. Itapiti u'yetiameo, ki utewa yorapuapua, aamo no'rawemichioo. ³¹ Aataoi muuuu, aamo yorajerachitia, yorapuapua.

³² Aamo nakika mochikameche nakiyame enesaa-mua, ¿te'tana kaawe ihsiamie enetamua? Pu'ka wa'a tiameo, ahkasi ki Riosi nakiyameai, wa'achi nokayamepua. ³³ Aata aamo kaawe yoorameche, kaawe yoresaamua, ¿ihtana peenia ihsiamie enetamua waikao? Ahkasi ki kaawe te'tiameai Riosichio, wa'achi nokayamepua pu'kao. ³⁴ Aata aamo no'rawepo o'raka reweyameche enesaamu, ¿ihtatia peenia ihsiwie enetamua waikao, pu'ka tatakoriameoi wa'achi nokayamekoo? ³⁵ Kaawe uuka teteipuapua, aata ki aamo nakiyoipua. Aamo reweka itaniameo, rewepuapua pu'kao, ki epeche aamo no'raweniamie puuyeka. Wa'a te'teramea, te'pa kahtiamie No'noeopua, ki nu'uti enemeripua kiapuamea. Wa'a te'tereka mochi-toamea, Riosi nakiyachitia mochiamepua, tisia te'pa kahtiamie tatanarachitia. Te'pa kahtiamie Noo-noeopua tiameo, aata ki ka'karumaoipua, kaaweruma itapiti kiapuamepua Riosieo, ahpo wa'a iintowachio, ki cheriwema kianiaipua. ³⁶ Eemea, tesiwe e'riame enepuapua, taamo Noonopua aamoo, tesiwa e'riachitia.

Kiisi na'ara chaaneniame aataoi

(Maateo 7:1-5)

³⁷ Ka'te ihta ki kaaweruma chaanemitiamua aataoi, kihta a'chi aamo chaanepuawichioopua aataao. Ka'te aata itapiti iintoko tuumitiamua aataoi, ki wa'achi aamo iintorio tuupuaichio. Eemea cheriwame enepuapua aamo piirechio, aamo Noono tewekachi kahtiamie, aamo cheriwemichio tiameo. ³⁸ Chuurame pochikame ihko nehjame enepuapua, puuu aamo ihkokiamea, epeche pochikame aamo ihkokemapua, wi'suame, sasaweka pochiwatiame, pe-watiame sasaweka. Aamo kaawe e'rariachitia ihko nehjaka, wa'achi kaawe e'raka ihkokepuame muuuai.

³⁹ Eesusia cheerepua tiame:

—¿Achini teeka aaata ki ma'chiriamea, kaawe neesetotarepua aaata piirechio ki ma'chiriameopua, ki ma'chitiame enesaa? ¿Ki na'pa wahka tekopachi ruhjitarepua? Pukae eemea pipiripi, ki kakupachi ohjoame enesaa, kihta chaanemete muuua aaataoi. ⁴⁰ Masiteniamea ki epeche pepeniamepua ahpo masitiachitiao. Ahkasi ahpo masitarichitia ahsepari penipasaape, wa'achi ihsimeripua tiameo, ahpo masitarichitia. Wa'achi teeremete eemeai, aaata chaanendariaa.

⁴¹ ¿Achini iikai kasarae pusiwekameko tuunamua piirechio, aamoo ki tetewamekaipua, kutemori teekaopua puichi? Pukaepa muuuai, ¿aachin teeka chaaneta-mua aaatao, muuu wa'api ki kaawerumachi oiyameai enesaa? ⁴² Wa'a tiame teekame enesaa, ¿aatia chaanetaremua aamo poonio: “Ehsoo, aamo pusiweria ma'chipasetaone kasara?” ¡Tísia wistuame muuua, aamo puichi teekai kutemori! Aamo puichi teeka kutemorio, aamo pusiwepupuapua pahchao. Kaawe ma'chiriapa muuua waikao, kaawe pusiwepumamua waikao, aamo piirechi kasara pusiweriao.

Kuuu taakia taakewarachi machiwamepua

(Maateo 7:17-20; 12:33-35)

⁴³ Eesusia, simiteka masitekao, cheerepua tiameo:

—Kuuu ka'karumaa, kiisi taakiamepua ki kaawerumao; kuuu ki ka'karuma taakiamea, ka'chi iika ka'karuma taakiamepua. ⁴⁴ Yooma ihta kuuu taakiamea, ahpo taakiamechi machiwamepua. Wehchajurichiai, ki taakiamepua waurio. Panijuwariai, ki ihta uuyawichiooi, pujiamepua. ⁴⁵ Kaaweruma tijoea oowitiameai wa'achitiao, ahpo iikachi kaaweruma tiakamera, chaachapamepua; ki kaaweruma tijoea oowitiameoi, ahpo na'ara tiakamera iikachi chaachapamepua.

Ooka te'terewa nawatewa

(Maateo 7:24-27)

⁴⁶ Eesusia eee cheeka masiterepua tiame:

—¿Achini iikai aaataa, no'o Paamira teewanipua, ki no'o chiia yoorai? Te'ta no'o Paamira teewamea, ki wa'a teeka yasitomeripua. ⁴⁷ Aata no'o Paamira teewamea, no'o chiia yooramea, eee tiamekatepua: ⁴⁸ Ihjia, teeresi wejisa kaari chokitetiamechitepua. Ihjia teere chokitesa weeramepua kaario, e'pechitia pewatiachi. Waikao aakia, tísia utewaeme eenakaiopua motaka, kiisi ko'rimeripua, tísia pewatiame weeriapa pu'kao. ⁴⁹ Nape no'o keepuaio, ki yooramea no'o chiiao, setechi karitakameka tiamepua, ki pewatiachi chokiteka. I'ka kaariopua, aaki utewaeme enasaopua, ahjachi motaka ru'minamapua pihtunaka. Wa'achitia ru'michianiame aaataa noochi paparao, ki pewatiame kahtiamea noochio, itapiti aiwaka yasitoapaopua.

Eesusi rooma kapitai weripateria yachapatena

(Maateo 8:5-13)

⁷ Eesusia ti'tijoeri nayeweka kajusaapua, Kapenau eenarepua mochiwachi. ² Wa'a Kapenauo, wa'a yasariaipua piiripi soontaro kapitai, rooma tijoe eneri-aipua. Puuuu ahpo ta'pechio, ahpo tísia nakiya nuurewao, tísia kokoriame iinueriaipua, ki paparamepa. ³ Ihji kapitaia, Eesusi wa'amahka oiyame inamukapao, paaenurerepua pu'kao, ookapi i'isaeri ti'tijoe, o'ochetiame pirenaturi tewaniamee. Pu'kao kapitaia, ahpo cheriwenureka uhjurerepua Eesusio, eenaka sautejeraka ahpo ta'pechi kokoriameo. ⁴ Waikao uhjuratiamea Eesusichi e'enakao, ahpo cheriwe nuurio tuurepua kapitaio, ahpo kahtiachi eenaka sautemichioopua, ahpo kokoriameo. Wa'a chaanesaapua uhjuratiamea, chaachaparepua:

—Tísia ku'ijerani teeme pu'ka kapitaio, tísia kaawe erakoma teemea amochio, pu'ka ku'iriao. ⁵ Puuu kapitaia tiameo, tísia taamo ku'ikamepua, taamoo i'isaeri ti'tijoerio, taamo napawikarioi apoe wa'api weerakamepua pu'kaoi.

⁶ Wa'a chaanetiaapa Eesusia, ahjama simirepua, nape waapi ta'pechi ihtoame tetewapa kapitaia Eesusio, wahjachi ahpo kaawe uuya uhjurerepua Eesusio, chaanemichioo: Eee chaani kapitaia:

—Ka'te aamo eerinamitiamua no'o ta'pechisi asikao, ki aaata neeea no'o ta'pechi pakipuaio. ⁷ Wa'a e'rapa neeea, ki simikame neeea nooe aamo paaemiaoi, no'o cheriwejerakao, no'o kokoriame yachapatejerakao. Aamo cheesochepai, yachapatemioche e'rapaopua, no'o weripateria kokoriame iinuekaopua —chiiame uhjurerepua Eesusio ahpo nuurewao—. ⁸ Neeei amochitia nuuramepua tiameai, no'o soontarowaa no'o nuurewachi mochitoamepua tiamé. I'kao amochitia no'o chanisoche: “Waami siimitia”, wa'ache ikimapa; piirechio no'o chaanesooi: “Eena noochi”, enamachepua noochioi. No'o yorakiame mochikameoi, no'o chaanesoo: “I'ka yoramitia eemea”, yoramachepua pu'kao —wa'a chaachapare kapitaie uhjuratiamea.

⁹ Eesusia, yooma i'ka kapitai ahpo chaania inamusaapa: “Aa, naakona wa'a e'ramemua”, eraparepua kapitaio. Wa'a iikapa Eesusia, yooma ne'nepakaopua ahpo na'naritokameo, chaanerepua:

—Aaatchioi ki tewakamenia te'ta i'ka kapitaichitiao, te'ta noochi paparamepua, ahkaoi isaeri ti'tijoechiopua. Waikao Eesusia ki pakika wa'a ta'pechio, yachapaterepua kapitai weripateriaopua kokoriame.

¹⁰ Waikaopu uhjuratiamea, kapitai ta'pechi noonorasaaapua, saukame tewarepua kokoriameo.

Eesusia, kunamukukame taanara sautena

¹¹ Wa'a o'inia neipao Eesusia, Naaini mochiwachi akiparepua ahpo te'ta masitera ahjama, muuwaeme ahpo na'naritoa ahjama. ¹² Waapi Naaini nokisiaio, mukukame i'toame nateparepua, muuwaeme nokisia-ame. Ihji mukukame yeeyeraa, kunamukukame eneri-ai-pua, pú'kache taanaekaipua piiripi wa'api, kiterepatekame. ¹³ Waikao Eesusia pu'ka oowitiameo, tesiwe e'repakaopua, chaanerepua:

—Ka'te naara oowitiame.

¹⁴ Wa'a cheekao Eesusia, chapikerepua e'taparao i'-toniachio. Waikao mooketoameai, ajaparepua. Ajapasoopua Eesusia, mukukameo chaanerepua:

—¡Werisisa temarí! —aamo chaanenane temaríí.

¹⁵ Waikao temaria yasisirepua, nayewasirepua waikao. Wa'a iintosaapa Eesusia, chaanerepua yeey-eráo:

—Wa'a kahti aamo taanaapa, kaaweruma.

¹⁶ Waikao wa'a iintokame tetewakamea, ki nu'uti iin-toriame e'reparepua Eesusio. Wa'a iikapaopua, tísia kaaweruma nayewarepua Riosio, chaachapaka:

—Ki nu'uti kaawerumapu Riosia, ki nu'uti taamo nayewatumeri uhjurekamepua tamochio.

Ahpoopua chaachaparepua tiameo:

—Riosi apoe ihjia, tamochi eenakame, ahpo ijinuwa ku'imia.

¹⁷ Ihji i'wa wa'a ikitiamea, ki tehpe yomachi Uurea weeechi nane'reretupua, yooma norikameopua tiameo, Uurea weeechio.

Waani Paatori uhjuraria

(Maateo 11:2-19)

¹⁸ Waani Paatoria, ahpo masiterae nane'rekapaopua, yooma itapiti Eesusi peenia inisiaopua, ¹⁹ ooka ahpo masitera uhjurerepua Eesusi iinatukemichioo, apoekosapua enamerio, aaata piirechikosakoiopua, taamo puuyemerikoopua enamerio, Ehkoriaami Iy-oterichi Riosi na'nayewatura chaachapariachitiao.

²⁰ Waikao Waanie uhjuratiamea, Eesusichi e'enakao, chaachaparepua:

—Teemea aamo iinatukemichio uhjuratiamekapu, muujuareko iinatukemichio Riosie uhjuratiame enameria, aaata piirechikosaoipua, puuyepuamea pe-hjio.

²¹ Pu'ka uhjuratiamea ajasioio, Eesusia, ti'tijoeri yachapateka ihsire puuua, muuwaeme na'arari yahchame sauteriaipua, yooma ihta ko'koame iin-ueme, ki mamachiriame tiame. ²² Wa'a ihsiai sauteka Eesusia, chaanerepua Waani uhjurario:

—Nonorakao, yooma i'ka tuuyemitiapua Waanio, i'ka no'o ihsia aamo tetewa, yooma i'wa aamo keepuria tiame. Chaanepuapua pu'kao no'oo, ki mamachiri-

ameo ma'chirepatio —tuuyepuapua—; ro'rojioi no'oo, ohjotio —tuupuapua—; repera kokoriameoi no'o sautio —tuuyepuapua tiameo—; na'nakapioi inamutio —tuuyepuapua—; mukukameoi ahjatio —tuuyepua-pua tiamée—; aaata ahpo tatakoriioopa tesiwa er-akoameopua iikachio, Riosi ka'karuma tuuyewarie, no'o kaawe erapatio —tuuyepuapua—. ²³ Aataoi ki suuwe e'riameopua noochi paparakao, tísia ta'iria ya-sitomeriko tuuyepuapua.

²⁴ Waani uhjuraria nonorasoopua Eesusia, Waanichi simiyame nayewesirepua ti'tijoerio. Uwatiame nayewaka iinatukerepua:

—¿Ihtana ne'nemia siimpakame eemea ooruchi weeechio? ¿Oowera paaka eekae nokayamekosa, tijoe chachapia ihsiaime? ¿Aata tijoe rooroikamekosai?

²⁵ ¿Naatikosaoipua, tijoe sosopatiame wakiraeme, tísia nayewame? Ka'i puuua, puuu wa'a te'tiame wakirae-me, ahpoche ta'iriache mochikamea, ya'yawichiche te'ta kaarirachiche mochikamepua. ²⁶ Ki wa'atiame ne'nemia siimpaka enesaa, ¿ihtana ne'nemia siimpaka eemea naaju wa'ao? ¿Riosi nayewatuame tijoe? Eje'e, puuu enerepua. Nape puuua, epeche tiame, ki Riosi nayewaturachitia. ²⁷ Ihji Waania, ehkoriaami nayewati-ame enerepua, Ehkoriaami Iyoterichio, pu'ka Waani nayewakao iyoteria, chaanipua:

Wa'a aamo uhjurenane piiripi nayewatura, aamo nayewatumichio pahcha.

²⁸ Neeea aamo chaanenapua, aaataai i'ka weeechio, ki epeche tiamekopua Waanio, no'o enameriko tuuka ihsikamea; nape te'pa tewekachi Riosi ye'karichio, aaa-ta nu'uti tiamekaipua, epeche weruma tiamekaitepua ki Waanichitiao, weeechio ohjoemeo.

²⁹ Yooma Waani keepukamea, Rooma te'ta yawichi-wichio koparoamea tiameo, pichikeka keepukame Waani chiiiao, ahpo paatonurerepua Waanio, Riosia pu'kao, te'ta papakorepua tatakorio. ³⁰ Nape pa'paris-eroa, Moise nuurari ma'masitaria tiame, ki nakikame puuua ahpo paatopuawichioo, ipaka tetewikamepua, i'ka Riosi ka'karuma tuuyewariopua, Riosio kaawer-uma e'raka oowioiopua, ki ahpo tuunareriopa tatakorio, kiisi cheriwepuame Riosieo. ³¹ Eesusia simiteka nae-wakao, cheerepua:

—¿Ihtanaka tiameko tuutane i'ka ehpe taawechemi ti'tijoerio? ¿Aatia tiame ohjoarepua? ³² Aa, puuu ti'tijo-eria, kukuchi te'eka mochiriamekatepua, eee chaacha-pariaipua: “Taamoo pakapucherae peenia chaachatekoio, kiisi yawikame eemea; taamoo tísia yu-uwesiwa tiame chaachatekoio, kiisi naarakokame eemea.” ³³ Wa'achi te'terekame eemeai, ki yoorakapa Waani Paatori chiiiao. Ohsotia eemea, reemoikame teewarepua Waanio, pu'kao, ki tijoeekachi yaajatopa, ki paani koayamekopua pu'kao, wiinooi ki iijamekop-ua pu'kao. ³⁴ No'ooi Tijoe Tijoeetukameoi, ki yooriame eemea no'o chiiiao, no'oo aamo mochikachiami oiy-

oipua ahjama koaka, aamo ahjama iijika itapiti. Wa'a tiioipa no'oo, oowera posaka no'o pu'seriami teewanipua, iijika pu'seriamiopua tiame. Wa'a chaachapakaopua tiame, no'o tatakoriame ahjama oiyo tuunapua, aaata Rooma yawichiwichio koparoame tiame. ³⁵ Nape ehpe taawechiami ti'tijoerio wa'a te'terioio, Riosi te'ta ka'karuma tuuyewaria taamo ti'tijoeri chaaniao, ki pichikenarerioiopua, Riosi peenewaria ma'chiame tetewitemeripua, yooma aaata Riosi chiia pichikekameopua, Riosio te'ta peenewariamekopaopua.

Eesusia iintoria Siimoni parisero ta'perachi

³⁶ Piiripi parisero tijoe Siimoni tewaniamea, ahpo ta'pechi yeetorepua Eesusio, ko'kotemia. Eesusia kaje-na poipaka yasiparioiopua ko'koma, ³⁷ wa'achi eenare piiripi oowitiame suweporichi tehkieme, Eesusi wa'a eenario tuuo inamukapa. Puuu oowitiame, piire rimeta sewajuya i'toka eenarepua. ³⁸ Wa'a eenakaopua, tarachi chukipaka nanarepua tísia o'kewataka, pu'ka o'kewae papakosaapua Eesusi tarachio, ahpo kupae wakipaterepua pi'wekao. Wa'a ikisaopua, tarachi chuchusaopua, pukae seewajuyae peeniajupua tarachio, to'wepaka. ³⁹ Waikapu pariseroa, ahpo ta'pechi paajutekamea ko'kotemiao, e'raka tetewarepua Eesusio: "Pichiwa Riosichi eename enesaa ihjia, nane'reka tetewimiiipua i'ka oowitiame apochi imachukameo, suwepori nokiwamechi tekipanamekopua." ⁴⁰ Nape Eesusia nane'riapa ahpo e'reniao, chaanerepua:

—Siimoni, aamo chaanemo o'rane itapiti.

Siimonia waikao nehjiarepua:

—Ehsoo no'o chaaneo masitari.

⁴¹ Waikao Eesusia o'inerepua chaanekao, wa'achitarichi nayewekao:

—Ooka ti'tijoea, wikirieriatapua aaatao, aaata toomi reweyame. Piiripi puuu, mariki siiento taawe yowiniame wikirieriatapua, piirea ooka weerewa aampa oosa mariki taawe yowiniame. ⁴² Pu'ka ookao, ki nateteme te'tiopao, na'pa wikiriara cho'weriatapua pu'kao. Ehsoo, no'o chaanemitiao, ¿aatanakamera epeche nakiyame enerepua ahpo reweyameo?

⁴³ Siimonia nehjiarepua:

—Epeche wikiria cheriwetiamera, maaenania.

Eesusia chaanerepua:

—Eje'e, kaawe nehjarumua.

⁴⁴ Waikao pu'ka oowitiame ne'nepakao Eesusia, chaanerepua Siimonio:

—iNee, ne'neo i'ka oowitiameo, achini iintorupua noochio! Nape muuuu ki wa'a iintorumua. Muuuu, aamo ta'pechi asikoioopua, neeroioi ki no'o ki'yakamepua, no'o tarachi papakopuamichoopua. Nape ihji oowitiamea, ahpo o'kewaeoi papakosaopua no'o tarachio, ahpo kupaeoi no'o wakipaterupua,

pi'wekao. ⁴⁵ Muuuu ki no'o chuchukamepua teepotao, nape ihji oowitiamea no'o pakisoche aamo ta'pechi, o'inekamepua no'o chuchuka taarachi. ⁴⁶ Muuuu no'o moochioi, kiisi no'o to'wekamemua ooriwo soowioi, wa'a taamo nokayamekoi muuuu. Nape ihji oowitiamea, yooma iintokamepua pu'kao, ahpo u'paria see-wajuyaoi, no'o tarachioi chuhchekamepua ohsotia.

⁴⁷ Pukaepa aamo chaanenania, i'ka oowitiameo ki ookapikoipua tatakoriario, cheriwetiame itipio tuunania tatakoriario, tísia nakiwari iintokaopua, ki nu'unti paparari iinuekapapua. Ihji oowitiamea, tísia weruma cheriwetiamepua, nape ki weruma cheriwepuame iin-ueame, ki te'ta ahpo nakiwari, tetewitiamepua.

⁴⁸ Wa'a chaanesaapua Siimonio, chaanere Eesusia oowitiameo:

—Aamo tatakoriario, yooma cheriwetiame itipitenania.

⁴⁹ Wa'a cheekopa Eesusio, wahjachi wa'a paajutetiamea, chaachaparepua ahpo:

—¿Ihtana iikame ihji tijoea, ahkasi tatakoriario cheriwio tuuyame?

⁵⁰ Nape Eesusia oowitiamechi ne'nepakaopua, cheerepua aampachi:

—Aamo tatakoriario, aamo paparariawichio, newikame itipikame muuuu Riosie kokosapuameopua. Ehpeo aamo iikachio, ta'iria teetoka no'rapuapua.

Ooweru Eesusi ku'ikame

8 Ku'wetakiri neipao Eesusia, yomachi oiparepua mochiwachiamio, Riosi chiia ahpo ye'karichi simiyame nayewesikaopua, tuuyesika, ahpo oosa mariki aampa ooka, ahpo ajawaria ahjama. ² Wa'achi nokisire ooweruai, Eesusi sauteria kokoriaro, wahjachi ooweruai tiame, ki ka'karuma tijoeturi puhjetiamie. Piiripi ihji oowerua, Maaria enerepua, Maarena teewataniame, pukachio, oowisani reemo puuyanetiame.

³ Wa'achi ihtore Uhwana tewaniameai, Kuusa tewaniame uupira. Kuusaa, Eerore ye'karichi ku'yame eneri-aipua. Wa'achi inisire Suusana tewaniameaipua. Wa'achi nokisiriai muuwaeme wahjachiai, Eesusi ku'ikame itapiti ahpo iinuekae, yooma Eesusi ajawaria ahjama.

Echayame wa'achitarichitia nayewatiame

(Maateo 13:1-9; Marako 4:1-9)

⁴ Piie taawechio, muuwaeme norikame ahpo mochiwachiami puuyakao, Eesusi ne'nemia e'enarepua keepumia. Eesusia ahpo kahtiachi napawikopao, i'ka wa'achitarichi o'inerepua nayewekaopua cheeka:

⁵ —Piiripi echayamea o'ineriataipua echakao. Ihjia echayaio, pooechi ruhjiteriatapua ookapi iimori. Pu'kao ti'tjoeria wa'a u'matopamea, yooma tekeka uumatoriatapua. Tuchikiai wa'a e'nakaopua, yooma

pepeka ko'kariatapua pu'ka iimorio. ⁶ Wahjachi iimoria e'peekachi ruhjiriataipua, waitiame chuhkuachi weee. Puuuai yaupakai, ikanati wakipariatapua tiame, i'ka weee samiyao, ki tehpe e'oka wakipariopa. ⁷ Wahjachi iimoriai wehchajuritere ruhjiriataipua, pukaepa i'kao, wehchajuri weweripakao, wakipateriatapua si'rinaka. ⁸ Neipa wa'asi iimori ruhjikamea, tunakame weeechi ruhjiriataipua, ka'karuma weeechi. Pukaepa puuu weweripakao, piie siiento pahchira taakeriatapua, pipiripi iimoria.

Pu'ka kajusaapa Eesusia, pu'ka keepuameo, ute-waeme nayewaka chaanerepua:

—I'ka wa'achitari pahtenariamea, kaawe inataka i'yepuapua masitiao.

Aatia tiiachipa wa'achitarichi nayeweria Eesusi

(Maateo 13:10-17; Marako 4:10-12)

⁹ Ehjepamio Eesusi ajawariaa, iinatukerepua piineri kahtioio:

—¿Achini chanika chiimua pa'ao, wa'achitarichi nayewakao?

¹⁰ Waikao Eesusia, cheeka nehjiarepua:

—Eemea Riosichi noriwi tiiao, ma'chitepuamepua, nape wahjachi ki Riosi chiia pichikiameopua, ka'i. Wahjachi ti'tijoeri ki Riosi chiia pichikenariameo, wa'achitarichi nayewiamenia pu'kao, inamuaio, ki ma'chiame pahtepuawichiopua, ne'niao, ki pahteka tetewipuawichiopua.

Eesusi ihtanako tuuniame echayame wa'achitaria

(Maateo 13:18-23; Marako 4:13-20)

¹¹ Eesusia pu'ka wa'achitarichi nayewaka kajusaapa, cheerepua ahpo keepuameo:

—Ihji iimori wa'achitari no'o nayewiaa, eee chanika cheekamenia: Iimoria, Riosichi simiyamepua, kaaweruma tuuyewari. ¹² Pooechi ruhjikame iimoriaa ikiriao, Riosichi simiyame nayewetiamepua, ka'karuma tuuyewari, pu'kao keepurioipua ki apochi uuriáa, apochi eenaka riaorósio u'yeripua sewina erepateka, ki Riosichi paparaka newipamichiopua pu'káo. ¹³ Puuu iimori e'pechi ruhjikamea, weee waitiachio, Riosi tuuyewari pichiketiamepua, nape puuu, ki teeresi naawaekapa ahpo pichikeriao, kokosa tiame aiwapa Riosichio, toakame ahpo pichikeriao. ¹⁴ Puuu iimori wehchajuritere ruhjikamea, Riosi tuuyewari pichiketiamepua, nape paarasari weemuniamée, itapiti ki ka'karuma eraniameeopua tiameo, itapiti ki ka'karuma pu'serewaeopua, kihta iintokame taakewachitiaopua, teesa teesache si'rikame. ¹⁵ Nape puuu iimori tunakame weeechi ruhjikamea, pichiwaka kaaweruma iikaeka pichikekamepua ahpo nayeweretiao. Puuu pewatiame ukamepua ahpo tuuyeretia pichikeriao, a'chikoitia tísia aiwaiopua Riosichi teetoapao, tísia

anachakame puuu. Puuu wa'a teeka tísia anachakamea, tísia kaawe taakekamepua Riosichi te'teretowachio.

Tahjerachi simiyame wa'achitari

(Marako 4:21-25)

¹⁶ Puuu iimori taakeniameka tiame puuu, ti'tijoeri tahjeraka te'teriamo. Ihtaoi tahjeraa, ki noriwi weraniamepua, sikori yakana chuhcheka to'pekao, e'ta-paratereoi ki weraniamepua noriwo. Puuu ohso kaawe uutapamichioo, te'pa weraniamepua tepateti-achi, wa'a enapameoopua, uutapemichio. ¹⁷ Ihji ti'tijoe ooweru tiame tahjeraa, ki noriwi te'teremetepua ahpo tahjera te'teriaio, yooma apochi enapameopua ahpo uutapachi e'enamichiopua, Riosichi paparamiao. Asimitepua piie taaweo, Riosio, yomatiamo ki ka'karuma noriwi noonotiameo, ma'chitamiachio.

¹⁸ Kaawe inataka inamumitiapua i'ka no'o chiiao. Te'ta iinuemea Riosie cheriwetiameo, Riosia kajuyachi taawechi enasaopua, epeche iinuemeripua Riosie ahpo kiapua, Riosieo ahpowichio nuutekeka kahtiao. Nape kihta iinuemea Riosie cheriwetiameo, kihta ahpo kiapua teeremeripua Riosieo, ohsotia puuu ahkasi ahpo teesa iinueka erakoaoipua, u'yepuamepua Riosieo. Wa'a teeremeri Riosia, te'ta katewetiachi taawechio.

Eesusi yeeyera nayewaniame, poponira tiame

(Maateo 12:46-50; Marako 3:31-35)

¹⁹ Seenepi simikame Eesusi aaata ta'perachi ihsioio, wa'a eenare Eesusi yeeyeraa, Eesusi poponira yeeka, nape ihjia tahchiamé weeriopa ti'tijoeri muirachio, ka'chi iika muime erakorepua Eesusi ihsiachio.

²⁰ Eesusi yeeyera ma'chi weerioio Eesusi poponira ahjama, aaataa chaanerepua Eesusio:

—Aamo paaechani aamo yeeyea, aamo poponia tiame waami ma'chi.

Wa'a chaanetiaapa Eesusia, cheerepua ahpo norikame ajaka keepuameo:

²¹ —Áaa, ¿Aatanakamerajuare no'o yeeyea no'o po-poniaio tiame, no'o tetejimaria tiameo? No'o te'ta yeeyea, no'o te'ta poponia, no'o te'ta tetejima tiame, yooma aaata Riosi chiikamera keepuamepua, te'ta Riosi chiikamera yoorame, Riosikamera e'waka.

Eesusia eeka teewetena pa'wechi, neeroi pe'konira tiame

(Maateo 8:23-27; Marako 4:35-41)

²² Piie taawechi Eesusia, pawekakerachi pakisaapua ahpo te'ta masitia ahjamao, chaanerepua pu'kao:

—Nahpe, paonamina i'ka weruma neerochio.

Wa'a siimparepua waikao. ²³ Eesusia pa'wechi nok-sinioio, wa'a poitoka kochipariaipua. Wa'a teetoopua

Eesusio, wa'a pa'wechio, ki nu'unti yukurepua, tísia ee-
jeka. Wa'a ikitiopa pawekakeraa, maapori inisirepua,
neeroie pochisika piwiteme teetoka. ²⁴ Wa'a ikiniopa
Eesusi masiteraa, yaapiti pusitesa chaachaparepua
Eesusio:

—¡Masitari, masitari, yaapiti púsasáaa! ¡Piwitepani
teeméee! —chaachaparepua siinakokao.

Waikao Eesusia werisikao, teeweterepua eekao,
pa'we pe'koniraai. Eesusia, teewetesoopua eekao,
teewere pa'we pe'koniraai. Waikao, yooma yúúweeme
itipirepua. ²⁵ Wa'a ikisao chaanerepua ahpo masitia:

—¿Achini ijikikame eemea, aamo noochi paparao?

Nape aapoeo tahpitika erapakamekapapua,
poanachi ahpo chaachaparepua:

—¿Ihtana iikame ihji tijeoa, eekaoi teewetiame,
pa'weeoi yooeniame?

Eerasa ohjoeriame tijoe reemo yahchame

(Maateo 8:28-34; Marako 5:1-20)

²⁶ Ehjepa wa'a tiame ikisaapua pa'wechio, Kaarara
weechi paonarepua, Arirea weruma neerochiopua.

²⁷ Wa'a weechi tekikoiopua Eesusio, wa'a
machejenarepua piiripi tijoe, na'arari tijoeturi
yahchame. Puua wa'a mochiwachi ohjoeme eneri-
aipua, nape neipao, wahjipame toaniachi yaajatoame,
ki chuhchaka wisasori oiyame, poiyame. Ki ku'itapi
wa'a teeka, yaajatoame eneriaipua. ²⁸ Weesa kaarenae
o'yaeka, ya'yachatiame enerepua soontaroeo, nape
puua, tehpunasa kuhsitere uujumame eneriaipua,
pu'ka na'arari tijoeturie i'toniapa.

²⁹ Puua Eesusi machikapa aatanakoo, chopokorieka
weripaka cheerepua sisinaka:

—Eesúsiii, ¿ihtana yoramia teetonamua noochio,
muu Te'ta Te'pa Kahtiame Taanáraaa?

Nape Eesusia wa'a chiiopa na'arari tijoeturio, te'-
yarepua pu'kao chaaneka:

—Yaapi machenasa muua pu'ka tijeochio.

Wa'a chaanetiapa na'araria tijoeturi, chaanerepua
Eesusio:

—No'o tesiwe e'résaa, ki no'o kokosájeraniniaa.

³⁰ Waikao Eesusia iinatukerepua:

—¿Achini tewania muua?

—Piie Siento tewaniame neea —nehjiare reemoa.

Wa'a cheere puua, ki ookapi mitekamekapa
nanaarari reemoniwario. ³¹ Waikaopu tijeochi
mochikamea na'araria, tesiwa chaachaparepua Eesusi-
chio:

—Ka'te taamo kokosamitia taamoo, ki waapisi wichi-
wachi tísia aiwateniachi taamo ihpapakao.

³² Wa'api waapi kahjenakooi, muuwaeme ohjopaop-
ua koowi, pukachi ahpo uhjuranurarepua. Waikao
Eesusia, pukachi reesiserepua muimichio. ³³ Waikao
tijeochi puuyasaopua, koowichi muirepua. Waikao
koowia ahjachi muitiao, tahpitika noonowirepua uju-

maka. Kai muuenati ujumakaopua waatachituo, nee-
rochi ruhjirepua si'rika.

³⁴ Wa'a iikopa koowio, koowi inatiamea, ahpo mochi-
wachi e'enarepua tuumia, tísia majakame. Wa'a aja-
sisaapa, yooma tuurepua mochiwachio, yooma ihta
ahpo ikiriao, ihtana ikirio ahpo tepuya koowio.

³⁵ Waikao yooma wa'a mochiwachi mochikamea,
yooma wa'ami mochikameapua tiameo, wa'a ikitiachi
e'enarepua ne'nemia. Wa'a e'enatioopua Eesusi ihsia-
chio, na'arari tijoeturi iinuekamea, wa'a kahtiame
tetewiretupua, kaawéruma, yachapakamepua wa'asi.
Wakiratakame yasarepua wa'ao, kaawerumapua ki
roorowiame. Nape ti'tijoeria wa'a iintokame tetewapa
Eesusio, tísia majawerepua pu'kao, chachapia nokaka.

³⁶ Puua yooma tetewikamea, yooma tuuyerepua
pu'kao, Kaararami e'nakameopua ne'nemia.

³⁷ Waikaopua yooma nane'resaapa, Eesusi iintoria ah-
po utewariego, tísia seewepakaopua Eesusio, tesiwa
chaachaperepua Eesusio, ahpo weewachio,
machenajeraka Eesusio. Waikao Eesusia, no'rarepua
pawekakerachi chuhkuachio. Wa'a moenamioiopua
pawekakerachio, ³⁸ puu ki ookapi na'arari tijoeturi
puuyanetiamea, tesiwa cheeriaipua Eesusio ahpo yee-
tojeriao, nape Eesusia chaanerepua pu'kao:

³⁹ —Ohso kaawe muua, i'wa aamo mochiwachi
itipimitia muua, yooma tuuyemia aamo mochiwa-
chio, Riosi iintoriaopua amochio.

Waikaopu ihji tijeoa, ahpo mochiwachi no'rasaopua,
yooma tuuyerepua ahpo mochiwachio, ihtana iintorio
Eesusiopua apochio.

Airo maarara oijenatewa; oowitiame Eesusi am- pawakirachi ihchepariame tiame

(Maateo 9:18-26; Marako 5:21-43)

⁴⁰ Waikao Eesusio eenechi no'rakao, Arirea weechi
paonasoopua, muuwaeme napawikame tewarepua
wa'a, kaawe e'raka puuyeka mochiriame. ⁴¹ Wa'a tek-
isooopua Eesusio, wa'achi eenarepua aaata piiripi, Airo
tewaniame. Puu tijeoa wa'a napawikarichi paamirat-
uame enerepua, kokoriame iinueme. Ihjia chopoko-
rieka weripakao, tesiwa chaacharepua Eesusio, ahpo
ta'pechi enajeraka. ⁴² Amori mukuyo tuurepua ahpo
maara, pu'ka ahpo maarara oosa mariki aampa ooka
paamuame, puuuche ahpo iinueka. Waikao wa'a
simiyoio Eesusio, ki ookapi na'naritorepua, tahchiame
weritokaopua norikameo.

⁴³ Wa'a muuwari nokisiniachio, wa'achi ihtoriaipua
piiripi oowitiame, oosa mariki aampa ooka paaumpari
i'toame, erayena kokoreka. Puua me'merikochi i'y-
owakao, ki ookapi na'atakame eneriaipua toomio, kiisi
yachapaka. ⁴⁴ Ihji oowitiamea pukamina eenaka
naepakao, Eesusi wisasoriwarachi ihcheparepua
teesa. Waikaopua, ahjachi ihchepasache ahpo eraje-
nao teewekame saarepua.

⁴⁵ Waikao Eesusia, apochi ihchepatiame saaesao, cheerepua:

—¿Aatana noochi ihcheparu?

Nape aataa ki noonorio tuuyopao, Peeroa chaanerepua Eesusio:

—Masitari, ¿nane'retare teemea, taamo tahchitoka teetoachio motasikao? Wa'a teetoi taamoo: “¿Aatana noochi ihcheparu”, iinatukiamemua?

⁴⁶ Waikao Eesusia cheerepua:

—Nape noochi ihchepakamea, ki oowera noochi ihchepakamepua, noochi machenakame saakame neeea, no'o Riosi utewari.

⁴⁷ Waikao oowitiamea ki newime tiipa ahpo iintoriao, chopokorieka weripaka Eesusio, yooma tetewachi apoe ihsirio tuurepua Eesusio, chachapia ihsika seewiapa. Waikao puuuu cheerepua tiame, aatia ti-iachipa ahjachi ihcheparo, wa'a iintosacheopua, ika-nati saukame itipirio tuurepua. ⁴⁸ Waikao Eesusia kaawe e'rekao chaanerepua:

—No'o kutewée, noochi paparakapa, saukame itipikamemua. No'raka ehpeo aamo ta'pechi, kaawe eratoka.

⁴⁹ Eesusi wa'a chaanioipua oowitiameo, wa'a eenare piiripi kooriaa, Airo ohjirachi o'inia eename, puuuu chaanerepua Airoo:

—Aamo maaraapa, kiterepakame puuuapa. Kihtawichio noonotepuame Paamiraapa.

⁵⁰ I'ka inamuka Eesusia, chaanerepua Airoo:

—Ka'te yuuwesi muuuu. Noochiche oowe e'repua, aamo maaraa, saumitepua.

⁵¹ Eesusia asisaapa wa'a ta'pechiopua, ki aata pak-inurerepua wahjao, naatichie yeetoka pakimio tuurepua wa'ao, Peero, Waani, Saantiao, pu'ka kuita yeeyera tiame, noonora wa'achi, wahjaopua ka'i. ⁵² Wa'a ta'pechi tísia naarakopao, Eesusia chaanerepua pu'kao:

—Ka'te naarako eemea. Ihji kuita kutewea, ki mukukamekaitepua, oowera kohchiaitepua.

⁵³ Wa'a chiiopa Eesusio ti'tjoeria, a'acherepua na'arekao, puuuu pu'ka kuteweo pichiwa mukukameko nane'riamekapa. ⁵⁴ Waikao yooreko pakisao Eesusia, sekachi chapikaopua, utewaeme chaanerepua pu'ka kuita kuteweo:

—¡Kutewéee, yasisísaaa!

⁵⁵ Waikao kuita kutewea, eenechi eenaka iikarao, eenechi ahjarepua oijenakao. Wa'a ikisaopua, yasisoopua kuitao, ko'kotenurare Eesusia. ⁵⁶ Waikao yayawaraa, ki teesa kaawe erakorepua, tahpitika e'rakao Eesusi iintoriao. Nape Eesusia chaanerepua pu'kao, ka'te tuumitiapua i'kao, aawataoi.

Eesusia ahpo ajawaria uhjuria, Riosi ye'karichi simiyame masitemichio

(Maateo 10:5-15; Marako 6:7-13)

⁹ Seenepe simikame tiameopua, Eesusia paesapa ahpo oosa mariki aampa ooka ahpo ajawariopua, yooma pipiripi yahcherepua utewario, ahjae sautemichiopua kokoriameo, ahjae puuyanamichiopua tiame ihtaoi reemoniwari nanaarariopua. ² Yooma wa'a iintosaopua, nayewatumia siimpanurerepua, i'ka kaaweruma Riosichi simiyame tuuyewariopua, yooma ihta ko'koameoipua yachapatemichio. ³ Eesusia pu'kao, chaanesa uhjurarepua:

—Wa'atia siimpamitia eemea, kihta i'toka teesorao, kihta i'toka mokewarioi, nutukaoui kihta i'toka, toomioi kihta kahcheka, wakiraoipua, ahpoche chuchatoa i'toka. ⁴ Ahkaoui mochiwachi aamo che'repachioi, wa'ache mochisa uumatopuapua, pirenachi mochiwachiamio. ⁵ Ahka ki aamo nakiwachi e'enasaa, aamo kaaka pechichisa uumatopuapua wa'ao, kihta Riosi tuuyewari nakiriopa.

⁶ Yooma i'ka chaanetiapa, siimparepua waikao, i'ka kaaweruma tuuyewari, tuuyesimia, sautesimiaopua tiameo, kokoriame.

Waani Paatori meriretia

(Maateo 14:1-12; Marako 6:14-29)

⁷ Pu'ka taawechiamioi Eerore yawichiai, Eesusi ihsia inamukapaopua, wekana e'rarepua, aata ookapia Waaniko tuuopa eenechi ahjakame. ⁸ Wahjachi aataa, Eeriako tuurepua, eenechi ahjakame. Wahjachi piirechia tiame, ehkoriai Riosi nayewatura, oijenakameko tuurepua, eenechi ahjakame. ⁹ Nape Eerorea cheerepua:

—Nape neeea Waanio, me'yakamenia pu'kao, mo'orra tehpunakao. ¿Aatanapu naaju puuuu, ki ookapi itapiti ihsia tuuwamea?

Pukaepa Eerorea nane'renariapa pu'kao aatanakoo, i'yasirepua, aachin teeka ahpo tetewimia pu'kao, machinariapa.

Eesusio mariki miiri ti'tjoeri ko'koteria

(Maateo 14:13-21; Marako 6:30-44; Waani 6:1-14)

¹⁰ Eesusie ajawatiame uhjuratiamea eenechi e'enasaapa, yooma tuuyerepua Eesusio, yooma ahpo ohjoriaopua tuuyesikao, mochiwachiamio. Eesusia waikao e'enariopaopua pu'kao, poanachi ooruchi i'tomo o'rariaipua pu'kao, We'saira muuwarichi waapi, wa'a resipupuamichioopua ahjama. ¹¹ Nape muuwaeme nane'rekamea akanamina uumpariameo, wa'amina na'naritorepua. Eesusia ahka ahpo akipari-achi ahsepatiaopua, pu'ka muuwari ahpo na'naritoka ahsepakameo, kaawe e'reka uurepua. Wa'a ikisaapa

Eesusia, Riosi ye'karichi simiyame nayewerepua, ma-sitekao. Wa'aopua tiameo, ahpo sautejererameopua ahpo kokoriamie u'uyepariao, sautekerepua pu'kao.

¹² Aarikopao wa'asio Eesusi ajawariaa, naaepaka chaanerepua Eesusio:

—¿Ki kaawejoarepa ti'tijoerio uhjuria, wa'ami ahka che'repamichiopua mochiwachiami, kooame i'yamichiopua tiame? Ooruchi i'wao, ki ahka i'yamete kooamea.

¹³ Eesusia chaanerepu pu'kao:

—Eeme ko'kote pu'kao.

Wa'a chaanetiapa Eesusie ajawatiamea, chaachaparepua:

—Nape i'wao mariki paani wa'api maaniamepua, ooka so'chi wa'api tiame. Nape ¿ahsepamanapua yooma ko'kotepuamewichioo? Aamo ehpeche tarijenuresoope kooame, ahsepameripua.

¹⁴ Ti'tijoeria mochikame wa'ao ooweru tiame kukuchimao, u'matoame enerepu mariki miiri. Waikao Eesusia chaanerepua ahpo ajawariao:

—Ooka weerewa aampa oosa mariki ahka, mochipanuramitiapua pi'pirenapio.

¹⁵ Waikao ajawatiamea, wa'a kehkiche mochipanurepua, pi'pirenapio, ti'tijoeria wa'a noonoirepua waikao.

¹⁶ Wa'a ikitioopua Eesusia, pu'ka mariki paani uusaopua, pu'ka ooka so'chiopua tiameo, te'pa tewekachi ne'nepakaopua ahpo Noonochio, cheerepua:

—No'noo, aamo utewarie muuwetejeraninia i'ka kooameo.

Wa'a cheekaopua nu'nunti chi'wanasao, ahpo ajawaria ki'yarepua, yooma ti'tijoeri naachutamichio.

¹⁷ Waikao muuwari mochipakamea, ahkasi ahpo aiwachisi ko'karepua. I'ka sopakameopua chi'wapameo, oosa mariki aampa ooka weeweruma waari, popochiame apechunarepua.

Peeroa Eesusio, Riosie Weratiameko tuunapua

(Maateo 16:13-19; Marako 8:27-29)

¹⁸ Piirechi taawechiopua Eesusio, poanachi ooruchi ihasio, ahpo Noonoma nayewakao, wa'achi mochiriai Eesusi te'ta masitiaapua ahjama. Wa'a mochiniaoi Eesusia, iinatukerepua ahpo te'ta masitiao:

—¿Aatanakata neeea, chaachapani ti'tijoeria?

¹⁹ Eesusie te'ta ma'masiteniamea nehjiarepua:

—Ookapia, Waani Paatoriko tuunapua aamoo; ookapi wahjachia, Eeriataruko tuunapua aamoo; nape epeche wahjachia tiameo, piirechi ahkako tuunapua aamoo, ehkoriami Riosi nayewatura, eenechi ahjasa eenakame.

²⁰ Wa'a cheesaopua Eesusia, ahpo ajawaria iinatukerepua:

—Eemepe, ¿aatanakotipua no'oo? —iinatukerepua pu'kao.

Peeroa nehjiarepua cheeka:

—Muuua, Riosie Weratiamepua, Riosi tijoe enepakame.

Eesusia ahpo mukimio tuunapua

(Maateo 16:20-28; Marako 8:30-9:1)

²¹ Wa'a cheeka ahpo ma'chitakopa Peeroo, Eesusia chaanerepua:

—Pichiwa puuua, nape ka'te tuumitia eemea pu'kao pehjio, aataoi. ²² Nee Tijoe Naawakamea, tísia aiwamerikaitepua pehjio, kiisi nakika teteipumeepua i'isaeri ti'tijoeo, isaeri pa'pamiratuameepua tiame, wa'a ikisaopua tiameo, ne'noseriosi pa'pamiratuamee, Moise nuurari neesetoameepua tiame. Ihji nee Tijoe Naawakamea, yooma pukae meripumeepua me'yao, nape neeea, paika taawechi teetioopua, eenechi ahjakame werisimeri neeea, oijenaka.

²³ Aata no'o na'naritonariamea, ahpo kiapuaichiopua weemera ahjario, ki ahpochewichio inataka yasitomeripua, senepi noochi teetoka yasitomeripua, aiwaiopua. ²⁴ Aata ahpo inatiamea, ki noochi teeretoka aiwanarekao, wekatemeripua ahpo kiapuameo, weemera ahjario. Nape ki suuwe erapamea noochi tiapao, a'chi chaaneniaipua, uumeripua weemera ahjario. ²⁵ ¿Ihtanawichio kaawe enetapu, yooma iinueni-aiopua i'ka weechi iintuameopua, yooma wekapuame enesaapua, ahpo weemera ahjarichiopua Riosichio? ²⁶ Aataeoi ki no'o suuwe erapaka noochi teetokameo, nee Tijoe Naawakameai, ¿ki wa'achi teeretare neeeai suuwe e'rekao, eenechi taawechi no'o eenioopua? Eje'e, wa'achi teerema neeeai eenechi eenaka tekisao, waika te'ta peenia tiachi taawechi no'o Noonowichioo, te'pa no'o Noonoo ku'i-wariwichioopua tiame, no'o Noonochio tísia iyori-wamewichioopua. ²⁷ Pichiwa chaaninia ookapi i'ka ajakameo, ki wahjipama puuua, ki tetewaiopua pehjio Riosi ye'kariwao.

Eesusi sewina tiame ikiwame weerewara

(Maateo 17:1-8; Marako 9:2-8)

²⁸ Osanao taawe neipao, te'pa moenare Eesusia, roomosachi ahpo Noonoo tewekachi kahtiamie ahjama nayewemia. Waani yeetoka simirepua wa'ao, Peero tiame, Saantiao wa'achi. ²⁹ Eesusia ahpo Noonoo ahjama nayewaio, sewina ikirepua nanarirao, ihji Eesusi wisasorirai, ki teesa tiame tohsaname eneparepua, nape tisiwa tohsaname, tajayame. ³⁰ Wa'a ajarepua tiame, ooka tijoe Eesusi ahjama nayewakao. Puuu pi-iripia, ehkoriami Moisetaru enerepua, piirea, ehkoriami Eeriataru yasariame. ³¹ Ihji ooka Eesusi ahjama ajakameaio, tahpitika tiame tajayame ajakaopua tiameo, Eesusi tewekachi no'ramia, tehpe nayewarepua Eesusi ahjamao, Eerusareni meripuaopua.

³² Peeroa, ahpo ahjama mochikameapua tiame, tísia

kokochinariaipua, anachaka mochirepua ne'nekao. Wa'a te'teriapa puuua, tetewarepua Eesusi wa'a ikiyame tísia tisiwariraeo, nape ki teesa tiame tajayáme, wa'achi te'tereka tajayamekoopua, puuu ooka Eesusi ahjama ajariameai. ³³ Puuu ooka ti'tijoeo, Eesusi piineri toakioopua, Peeroa kihta nane'riapa ahpo chanimiao, oowera wa'a chaanekapua Eesusio:

—;Masitari, kaawechupena i'wa nooka teemeai! Pai-ka ekapora ajawama teemea, piiripi aamowichio, pi-irea Moisewichio, wa'a ikisa Eeriawichio tiame. Nape Peeroa kihta inatapa ahpo chanimiao.

³⁴ Peeroo wa'a chaniopua Eesusio, toomari yasiparepua wa'ao, mo'porepaka. Wa'a iikopa toomario, majapochire Peeroa, wahjachi ooka mochikameapua tiame. ³⁵ Wa'a ikisoo toomario, wa'a toomaritereo, chiame inamurepua:

—No'o Taana puuua, no'o weeraria, no'o uurua. Eemea pu'kao, e'weka mochipuapua.

³⁶ I'ka ihkepameo, nayewaka kajusoopua, toomari apechusoopua, Eesusiche weeriame tetewiretupua. Nape aapoeo i'ka ahpo tetewario, ihchi teewerepua pu'ka taawechiamio, aawataoi ki tuuyerepua pu'kao.

Eesusi temari ki kaaweruma tijoeturi yahchame yachapatena

(Maateo 17:14-21; Marako 9:14-29)

³⁷ Meereopua, kaawitiachi tetekiaio wa'asio, muuwaeme nokisiametewarepua ahpo natepameri. ³⁸ Wa'a muuwarichi inisiametewarepua piiripi tijoeta, utewaeme sisinamurepua Eesusio:

—Masitári, no'o tesiwe e'remitia no'o taanao. Piiripi wa'api taanaemekane. ³⁹ Nape na'araria, tísia chachapia ihsitiamekapua. Senawato ki ku'ita sinatekaopua pu'kao, muumukipatiapua pu'kao, chu'wachioopua toonewateka. Pu'kao chapisaopua, ki toinariamekapua pu'kao, ahkasioi weerewaraopua, yooma saasawetiapua. ⁴⁰ Aamo te'ta ma'masitiao utewa yoorakaine ma'chipamichioopua, nape aapoeo ki kajukamekapua ma'chipakao.

⁴¹ Waikao Eesusia chaanerepua yooma wa'a ajakameo:

—Ai eeme, kiiisí ahjachi erakoame Riosichio, oowera yooma wewekakame ti'tjoeri. ¿Ahkasi achinitio wa'a teeretania aamo ahjamao, aamo anachakao aamo wa'a te'tia? Ehsoopua pu'ka temario, no'o i'yetosaoopua wa'ana.

⁴² Pu'ka temario Eesusichi upatioopua, reemoniwari ahjachi kahtiamea, eenechi kai muenati puiparepua pu'ka temario, tísia kokosa yooraka mumukipateka. Nape pu'ka reemoniwario wa'a yoorioopua pu'ka temario, tísia te'yaka ma'chipakesaopua pu'ka reemoniwari mumukipatioo, saukame ki'yarepua pu'ka noonorao.

⁴³ Wa'a ikitiopua Eesusieo, ti'tjoeria, ki nu'uti ihsiame eraparepua Riosichio.

Eesusia oosa simiyamechi chaanipua, ahpo mukimiao
(Maateo 17:22-23; Marako 9:30-32)

I'ka ti'tjoerio ki nu'uti erakoioopua Eesusi iintorio, Eesusia chaanerepua ahpo te'ta masitiao:

⁴⁴ —Tísia kaawe keepukao, i'ka ti'tjoeri chaachapao, wa'a chaachapanioi no'oo, nee Tijoe Naawakamea, wahjachi ki ka'karuma ti'tjoechi, nehjpuamepua.

⁴⁵ Nape aapoeo ki pahteka inamurepua pu'kao, wa'a chiioio. Ka'chi iika chapime erakorepua, pahtewakao, pu'ka iinatukemiaoi suuwe eraparepua.

¿Aatanakamera epeche weruma teerewaeme?

(Maateo 18:1-5; Marako 9:33-37)

⁴⁶ Piie taaweo Eesusie te'ta ma'masiteniamea, nekakome chaachapariaipua ahpo, aatanakamera epeche ahpo weruma teeremeriko nayewakao.

⁴⁷ Nape Eesusia, nane'riapa ahpo ajawaria inatao, piiripi kuita uukaopua ahpo chokichi werapakao, chaanerepua pu'kao:

⁴⁸ —Noochitia kaawe e'reka uuka tetewamea kuitao, ki weruma ahpo e'rakao, noochi kaawe teereniameapua. Noochi kaawe teereniamepua, wa'achitia kaawe teereniamepua, no'o Noonochioi. Wa'a teesoo, puuu kiisi weruma ahpo tetewamea, epeche weruma tiamekaitepua.

Aaata ki taamo wa'iniamea, taamo ahjama teetoamepua

(Marako 9:38-40)

⁴⁹ Wa'a cheesoopua Eesusio, Waania chaanerepua: —Muuua taamoo, taamo paaeriamemua aamo na'-naritomichio, aamo tehkiwachi ku'imichio tiame, nape teemea tapanara nayewatuka ohjoaio, aaata tetewaka teemea ki taamo ijinuwa, aamo teewarachi cheeka ma'chipayame nanaarame reemoniwario. Ta'omaka teemea pu'kao, ki taamo ijinuwakopa.

⁵⁰ Wa'a chiiopa Waanio, Eesusia chaanerepua:

—Pe'yachipua pu'kao, ki taamo ahjama nokayai puuua, ki taamo na'ara nokayamepua, ohsotia puuua taamo ku'yamepua.

Eesusia Saantiao te'yanipua Waani tiame

⁵¹ Paikapi taawe toioiopua, Eesusi tewekachi mooenamiachio, Eesusia oisa teetoka moenarepua Eerusarenio. ⁵² Nape pahchao, ahpo ajawaria uhjurarepua, ahpo che'repauachi i'yamichioo, nu'uti mochiwachio, Saamaria weechio. ⁵³ Nape Eesusi ajawaria wa'a mochiwachi e'enatioio uhjuratioo, ki kaawe uuka tetewiretupua, Eerusarenichi siimpameko nane'rekapua. (Saamaria ohjoemea wa'a teeka

tetewirepua Eesusi uhjurariáo, ki ahpo kaawe uuka tetewamekapapua, Eerusareni ti'tijoerio.)⁵⁴ Wa'a ikisaopua Saantiaoa Waania tiame, i'ka inamusaa, chaachaparepua Eesusio:

—¿Ihtana iintotariapua pu'kao Masitari, tewekachi na'i itatariarepua, ahjae kosimichiopua pu'kao, Eeria Riosi nayewatura iintoriachitia waika ehkoriami taawechemio?

⁵⁵ Nape Eesusia wa'a chaachapopao, ku'rika kaawe ne'nepaka, te'yarepua pu'kao chaaneka:

—¿Aataai Riosichi papamea, wa'ana erakometepua? ¿Kikosa aata aamo na'ara yoorá, wa'achi yoranare eemeai?

⁵⁶ Waikao uumatorepua pirena mochiwachi che'repauachi i'yamia.

Eesusi na'naritonariamea

(Maateo 8:19-22)

⁵⁷ Pooechi siimpoio aataa, Eesusi naaepakao, chaanerepua:

—Paamira Eesusi, aamo ahjama siminare neeeai, ahkai aamo simiyachi.

⁵⁸ Nape Eesusia chaanerepua:

—¿Kaawe inatakame muua aamo chiiáo? Keeochia, keechikai iinuemeppua ahpo kochimiachio, tuchikia tuchikikaio iinuemechi puai ahpo ta'sowao, nape nee Tijoe Tijotukamea, kihta iinuemenia ahkai no'o kochimiachio. Wa'a tiamekoio, ¿no'o ahjama siminariame muua?

⁵⁹ Piirechiopua tiame Eesusia, ahpo ahjama nokisiame inisiameo, chaanerepua:

—No'o ahjama ihsiam e nemitiapua, no'o Noonochi tehkiwa ku'isika.

Nape tijoea nehjiarepua Eesusio:

—Eje'e wa'a ikimane Paamira, nape iuweta pahchao, no'o noono kiterepakame, no'o toimitiapua wetemajimichioopua pehjo —cheerepua oowera wa'a chaanekao.

⁶⁰ Eesusia nane'riapa oowera wa'a chiioopua pu'kao, chaanerepua:

—Toipuapua pu'ka Riosiwichio wahjipakameka te'tiameo, aapoe nokimichioopua ahpo wahjipakame wetemajikao. Muua ohso kaawe, pichiwa no'o Noonochi tehkiwachi teetonaresaa, noochitia teetomitiapua ohso kaawe, Riosi kaaweruma tuuyewarikamera tuuyetopuapua ti'tijoerio.

⁶¹ Piirechi tijoe pooechi nokisinioi natepatiamea, chaanerepua Eesusio:

—Paamiraa, siima neeeai aamo ahjama, ahkai aamo inisiachi ku'isimia, nape no'o puuyepuapua pehjo, no'o ta'pechi aamo ahjama siimio, tuuyemichioopua pehjo.

⁶² Nape Eesusia oowera nane'riamekapa puua, oowera wa'a chiiamekopa pu'kao, chaanerepua:

—Oowera wa'a chiiame muua, ki te'ta no'o ahjama siminariáo. Muua aata yoomameka tiameppua, yoomoka ihtoi pukamina ne'nepame, ahka aamo asimiachiche ne'netomitiapua ohso kaawe. Wa'a tiamea ki te'ta ne'netoameppua ahpo asimichioopua inatariachi. Muua pichiwa no'o na'naritonariame enesaa, ki wekana erametemua aamo no'o ahjama simiao, wa'a erasaa muua, aamo pukamina ne'nepameka tiameppua. Wa'a ikisaamua ka'chi iika no'o Noonochi teetomerimua, no'o Noonochi tehki yorakesikaopua.

Eesusia paika weerewa aampa oosa mariki uhjurani

10 Neipa piirechi taawechio, Apoe Eesusi Paamiraa, pahcha pukeri simiyachi ajawakaipua uhjurawa, eenechi uureppua neipamio, wahjachi ti'tijoe uhjurapuameo. Puua, paika weerewa aampa oosa mariki ti'tijoe enereppua. Puua pu'kao, chaaneriaipua:

² —Ki ku'ichi i'ipapuachio, nape tekipanamea paikapipua. Utewa itanekepuapua, i'ipapuame Teekora, aamo uhjuramichioopua, ahpo tehkiachio.

Wa'a chaanesapaopua, o'okache uhjureppua yooma mochiwachiamio, ahpo asimiachiamioopua, nape aampachi chaanesapa pehji:

³ —Kaawe aamo neesetoka naaju. Po'wachitia te'teretoame eemea, sapoorika te'terime ti'tijoerichio. ⁴ Kihta i'tomeri eemea naatio: mokewario, toomioi, kaakoi. Ka'te tehpe weripamitia pooechioi, teepotakaio. ⁵ Wahka ta'pechi ajasisaai: "Kúíraaa, Riosichi papame ti'tijoeri", chaachapaka teepotapua wa'ao. ⁶ Riosi ti'tijoeri enesaa, kaaweruma aamo teepoteka aamo asipumapua. Ki wa'a tiame enesaa, ki aamo nehjiapua. ⁷ Aata ta'pechi ajasitetiai, wa'ache mochisa checherepasa uumatopuapua wa'ao. Kooameoi, kihta chanika ko'kopuapua, ko'kosa iijiwa kiatiaio, ihchi iijipuapua. Tekipanaka oiyamea, ko'koteniamepua. ⁸ Wahka mochiwachi ajasisaa, ihta kooame kiatiaa ko'kopuapua. ⁹ Wa'a kokoriame mochisoo, sautesaapua, chaanepuapua: "Riosi ye'karia epeche waapi enetoameppua, Apoe Te'ta Yawichi aamo sautena." ¹⁰ Nape ahka mochiwachi ajasitioi ki nakitiaa, ma'chi puuyasapa uumatopuachio wa'asi, ahpo tarachi pechichisaopua kaakao, chaachapasa uumatopuapua: ¹¹ "Aamoo taamo wa'inekopao, we'e moorewaraoi taamo kaakachi chukipakame, taamo pechichisa uumatoma teemea. Nape nane'remitia eemea, taamo Riosi kaaweruma tuuyewario, amochi u'paria aamo nayewetioopua, Riosie newipameriko enerio eemea, ahpo yawichituwachi mochimeri enerioopua." ¹² I'kao, kajusaapa tuuyekao, chaanereppua ahpo uhjurapuameo tiame:

—Pu'ka taawechi Riosi katewiachio, pu'ka mochiwachio ki aamo nahkeriopao, Riosi kokosaria, epeche

teeremiitewua pu'kawichioo, ki Sooroma mochiwari ikiriachitia.

Mo'mochiwari ki e'waka mochikame

(Maateo 11:20-24)

¹³ Waikao Eesusia, ki e'waka mochiwachi mochikame inatepakao, cheerepua pu'kao: “¡Áii muuu Korasini mochiwachi mochikame! ¡Áii muuu We'saira mochiwachi mochikame tiame! Yooma puuu amochi peenia tiame no'o iintoriao, Tiiro mochiwachi iintokame enesooopua Siironi mochiwachioopua tiame, ki ehpesi suuwe erapamii puuuu, napisochi yasipamii puuuu, soso tiame wisasori wakirataka, ahpo tatakoriao, suuwe erapakapa. ¹⁴ Nape aamo wa'a noonoriawichioo ki ka'karumao, epeche weruma enemera Riosi kokosariopua, ki Tiiro mochiwachitia, ki Siironi mochiwachitia tiamea. ¹⁵ Muuu Kapenau mochikameai, ¿tewekachi uumpameri maaena eemea Riosieo? Ka'ii. Ohsotia ki wahjiame ruhjiniachi ihpapapuame eemea, ki teesa aiwaniachi.”

¹⁶ Eesusia eenechi naewaka pu'ka paika weerewa aampa oosa mariki ooka ahpo uhjurameri, chaanerepua:

—Aamo no'o uhjurari keepuamea, no'o keepuamepua; ki aamo nahkiekamea keepukao, ki no'o nahkiekamea keepukao; puuu ki no'o nahkiekamea keepunarekao, no'o Noonoo i'ka weeechi no'o uhjuraria, ki nahkiekamepua keepunarekao.

Paika weerewa oosa mariki ooka ti'tijoe uhjuratiame no'rawa

¹⁷ Neipaopua eenechi e'ensaaopua puuu paika weerewa oosa mariki aampa ooka uhjuratiame, tisiwa kaawe erakokaopua, chaachaparepua Eesusio:

—¡Paamira, ki teesa peenia teerekapua tamochio, reemonioai aamo teewarachiche cheesochepea, taamo e'wekamepua puuyachaniaa ti'tijoechio!

¹⁸ —Eje'e —cheere Eesusia—, pichiwapua teware eemea Satanasi ku'kuyao, Satanasionia, tetewakamekia tewekachi o'inia ipatiameo, su'werichitia wichikameo. Puuu ku'iwariopua, i'wa weeechi ohjoamea. ¹⁹ Neeea aamoo, utewari ki'yakamepua ki'yao, pukaao, pu'ka seepurawa Satanasi utewari newitomichioopua; sayaweo aamo ki'kitioio, ka'chi aamo ikimichioopua, machirie ki'kitiaioopua, kihta saaemichioopua ko'koameo. ²⁰ Nape wa'a te'tiai no'o utewari yahcheriaieo, ka'te pukaekamera aamoo oijeramitiapua, ohso kaawekamera aamo kaawe erakopuapua tewekachi mochimerikapapua Riosi ye'karichi, aamooopua teewarao, Riosi iyotaperichi iyotetiamekapa wa'asi. Puuukamerapu, epeche nateyameraa, aamowichioo.

Eesusi ahpo Noonoo Riosichi teerewa nayewa

(Maateo 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Pu'ka wa'apichio Eesusia, tisia peenia erapaka Riosi Riosiwario, cheerepua ahpo Noonoo tewekachi kahtiameo:

—Cheriwema No'nooo, yomatiame itapiti iintuame teekorao, yooma tewekachi iintuameopua, yomatiame weeechi iintuameopua tiameo, tisia kaawe iintoriopa aamoo, yooma aamo ye'karichi muiniamechi simiyameo, aamo noriwi teeweriopa aapoe ahpo pepeniwachichee pahtenariameoopua; nape nu'nuntika te'tereriame amochi itaka, aamo ye'kariwachi simiyame pahtenarewao, kawiyame ma'chitakamemua pu'kawichioo. Eje'e No'noo, wa'a iintokame muuuu, wa'a tiame inatakamekapa.

²² Ahpo Noonoo ahjama nayewasaapa, yooma ahpo keepuameo, chaanerepua:

—Yooma ihta itapiti iintuameo, yooma kiatiamenia no'o Noonoo. No'o tiiao, aataai ki no'o machiyamepua, no'o Noonooche te'pa kahtiame. No'o Noonoo tiiao tewekachi kahtiameo, neeeche nane'riamepua pu'kao, apoe te'ta Taanarache, ki aata piirechi. Neeeeche puuuu tiameo, no'o Noonoo machinariameo, machitiameraa.

²³ Wa'a cheesaapa ahpo ajawariamechi ku'rikao, chaanerepua, aapoechewichioo:

—Kaawechupena eemea, tetewani eemea ehpe no'o ihsiao. ²⁴ Muuwaeme ehkoriami Riosi nayewaturaa, i'ka aamo tetewa tetewisaapua, tisia kaawe erakomiipua, aapoe tetewapa i'kao, aapoe inamuapua tiame i'kao, nape wa'atia ki tetewarepua.

Kaaweruma tijoe Saamaria ohjoeme, wa'achitarichi nayewaniame

²⁵ Seenepi simikameo, piiripi Moise nuurari masitaria, oowera aatiatakaopua Eesusio, chaanerepua:

—Masitari, ¿ihtana yoratania ahsepanariaa, ki wahjiame ahjaniameo?

²⁶ Eesusia nehjiarepua:

—¿Achini cheeka iyotetiamepu naaju, Moise nuurariaa? ¿Ihtana pahtena muuuu pu'kao?

²⁷ Moise nuurari masitaria, nehjiarepua:

—Wa'ao chaanipua: “Apoe Te'ta Paamirao, nakika tetewipuapua, yooma aamo iikae, yooma aamo utewaeopua, yooma aamo inatarie; aamo piirechiopua, aamo wa'api nakiyachitia, wa'achitia nakipuapua pu'kao.”

²⁸ —Wa'atepua, kaawe nehjiakamemua —chaanere Eesusia—. Pu'ka teresaamua, ki wahjiame ahjamamua —chaanere Eesusia.

²⁹ Waikao, masitari tijoea pu'kao, wa'a ihsiamie e'rapuapua, kaawe iinatukerepua Eesusio eenechi:

—Puuu no'o piirechia, ¿aatanajuarepua?

³⁰ —Keepusao naaju —chaanerepu Eesusia—. Nee. Aaata tijoea Eriko simiriataipua, Eerusareni pooechitu, nape pooechi ihtoiopua, aaata nanaaramee wepireti-atapua, kiiya mukukame toaka. Wa'a yorasaapu, yooma ichikoneretiatapua, ahkasioi wisasori ahpo chuchatoaai. ³¹ Ehjepamio, aaata neeserosiai pu'ka wa'apichi pooechi ihtoriataipua, nape wa'a po'yame tewakaiopua, ikicha u'matoriatapua, kiisi ku'ipasa. ³² Reewi tijoeai wa'ami u'matoaio, wa'achi iintoriata-pua tiame ikicha u'matoka. ³³ Nape piirechi tijoe Saamaria eenamea, wa'ami u'matoaio, wa'a po'yame tewakapaopua, tesiwa e'repariatapua. ³⁴ Ihjia, apechunaka sowijiyoi chuhcheka i'yowesaapua, itapiti aakorrieme chuhchekaopua tiameo, puureriatapua pu'kao na'ituriachio. Wa'a ikisaopua ahpo yaasetoachi tekitokao, mochiwachi i'toriatapua, che'cherepaniachio, wa'a che'repariatapua inatekao. ³⁵ Pu'ka meereo, ooka toomi ma'chipasao, wa'a che'repaniachio teekorao, ki'yariatapua cheekao: "Ía, epeche nateyame enesoo aamo inateriao i'ka tijoe, eenechi eenao aamo natetemanee. Wa'a cheesaa, u'matoriatapua."

³⁶ Wa'a tiame nayewesaapa Eesusia, pu'ka tijoe masitario, iinatukerepua:

—¿Achini tiamera ihji paika uumatokamea, kaawe iintorepua ahpo piirechio?

³⁷ Waikao masitaria, cheeka nehjiarepua:

—Wee, neeea tesiwa e'reka ku'ikamera maayamenia —cheerépu.

—Eje'é —chaanere Eesusia.

Wa'a cheesaopua:

—Wa'achi iintomitia muuui —chaanerepua.

Eesusi Marata Maaria tiame pehterachi ihsiria

³⁸ Piie taawechei Eesusio, Eerusareni simiyoiopua ahpo ajawaria ahjamao, paikapi mochiwachi asisisoopua, aaata Marata tewaniamee tetewiretupua. Puuu oowitiamea, ahpo ta'pechi paajuterepua pu'kao, Eesusi ajawaria ahjama, ahpo ta'pechio ko'komichio. ³⁹ Marataa ahpo ta'pechio, ahpo piini ahjama ohjoeme eneriaipua, Maaria tewaniame. Puuu Maariaa, Eesusi chokichi yasiparepua, Eesusi nayewa keepunaria.

⁴⁰ Nape Marataa, tísia eerina ihsiapapua weeka itapiti yoorakao, chaacharepua Eesusio:

—¿Ka'chi e'ranimua no'o piinio ki no'o ku'ioio, piineri no'o tehki ihsioio kooame yorakao? ¿Ki no'o ku'in-uretaremua no'o Paamira?

⁴¹ Nape Apoe Paamiraa, nehjiarepua:

—¡Aa Muuu Marataa! ¿Tahpitika e'ramemua itapitichio? ⁴² Piiripi wa'apipua, itapiti tísia tahpitika erapuamea. Maariaa, pu'kakamera uunarerepua pu'kao, pu'kao, aaatae ki u'yemetepua.

Eesusia Riosichi nayewaniame masitewa

(Maateo 6:9-15; 7:7-11)

11 Seenepi simikame Eesusio, tewekachi kahtiamé ahpo Noonoma nayeoi, i'ka kajusooa nayewakao, ihji te'ta Eesusi masitiaa chaachaparepua Eesusio:

—Paamira, taamo masitemitia taamooi, Waanichitia ahpo masiterao masiteria, achini cheeka nayeweniamepua, te'pa kahtiamé No'noo.

² Eesusia chaanerepua waikao:

—Aamo Noonoo nayewenariaa, eee chaachapapua-pua:

Muuu te'pa kahtiamé No'noo, aamo teewaa, te'ta tísia iyoriniame enemitiapua.

I'wa weeechi enamitia muuuu, aamo ye'kari yasi-patemiao.

Aamo e'ra ikimitia weeechioi, te'pa tewekachichitia.

³ Soparame taamo kiamitia kooame senepi taawechei.

⁴ Taamo tatakoriario cheriwepuapua,

taamo cheriwiachitia taamo na'ara yoorameo.

Ka'te taamo tooa ki kaawerumachi taamo ruhjimichioo,

taamo newipatemitiamua pukachio.

⁵ Wa'a cheesaapa Eesusia, cheerepua tiame Riosichi itaniameopua, i'ka wa'achitarichi aaata iintoriachitia nayewaka, eee cheere Eesusia:

—Aataa, aaata ahpo piirechi ta'perachi eenariataipua naasipa tukaomiaha. Puuuu wa'a eenakao, chaaneriataipua pu'kao: "No'o reewemitia ookapioi paani. ⁶ No'o ta'pechi eenakapu aaata poorosimiamé, ko'kotemo o'rane pu'kao no'o ta'pechi che'repamiopa, nape kihta iinuekane no'o ko'kotemiao." ⁷ Ta'pechi reweniamea, pichiwa nehjiatarepua nehjiao, nape eee cheeka: "Ka'i, ki werisime e'rani neeepa, yooma yeetepakame teemeapa wa'asi, kukuchia, yooma kokochika pe'tiamépu wa'asi. Ki werisinare neeea, aamo kiamiaio." ⁸ Nape reweka itayameo utewa chi-iopao, ki kichiwa cheemichioopua, rewemapua ohso kaawe, ki suuwe e'raka e'rarioipua, tísia tukao eenakao. ⁹ Nape Riosia ki aaata nahsinepameapapua, a'chitia keenakooi aamo apochi eenakoiopua itapiti itanemiaopua, naasipa tukaokooipua, aamo kaawe e'reka kiamapua. I'yamitiapua, teimapua waikao. Yee-tarachi chochoka sisinamupuapua, wahjonepuamemua waikao. ¹⁰ Yooma wa'a teeka ihta keenakooi itayamea Riosichio, uutepuamepua. Riosichi itasaa, kiapuamemua. Riosichi i'yasaa, teimamua. Riosii yeetarachi aamo sisinamusoo, aamo yeeta-pumapua.

¹¹ ¿Naakona aaata noonoraa ahpo taana paani itasoo, tehtena kiamapua? ¿so'chioi itasooopua ahpo taanao, siinoioi kiamanapua? ¹² ¿ka'waoi itasoo ahpo taana, machirioi kiamanapua? ¹³ Weeh, aamoo tatako-

riamekoi kaaweruma ki'yame enesoopua aamo tatanao, ¿ki kehkisa epeche kaawe e'raka amochi enanaretare Riosia, amochi yasipamiaopua Riosiwarié? Wa'a iintomeri aamo Noonoo tewekachi kahtiámea, yooma aaatao apochi yasipamichio ahpo Riosiwarié, apochi enapaka itaniamechio.

Eesusia reemoniochi uuyame tewaniapua utewario
(Maateo 12:22-30; Marako 3:19-27)

¹⁴ Senepi simikame Eesusia, tijoe yachapate puuua, reemonie ni'opakame. Ihji reemonieme ni'opakamea yachapasaapa, ma'chipasetiaopua reemoniwario, nayewasirepua. I'ka wa'a iikame tetewakame ti'tijoe-ria, tísia peenia eraparepua Eesusichio, wa'a iintokopa.

¹⁵ Nape ookapi puuu tetewikamea, chaachaparepua:
—Áaa, Weseu yahchamekapa apochi, wa'a ihsi-amepua, pu'ka wa'api reemo noonora utewarie.

¹⁶ Nape wahjachi ti'tijoe tiamea, ki pichiwa utewarieme maayameopua Eesusio, pu'ka ahpo iintoriaopua reemo ma'chipaka, itapiti ki maaenari itarepua iintomichioo, te'pa eekachi teteipua tiame.

¹⁷ Nape Eesusia, nane'riapao, Weseu utewarie ihsiame maaeniao, chaanerepua:

—¿Achini teeka nasiwata Satanasia ahpo wa'api? Aata ahpo ijinuwa ahjama nasiwasaa, ¿ki yooma ahpo wa'api soopatarepua? Aata ta'pechioi, ahpo tatanachi wa'api nasiwasaa, ¿ki ahpo wa'api ta'pechio, yooma ahpo ko'itarepua? ¹⁸ Satanasiai, ahpo wa'api ahjama ijinuwa nasiwasaa, wa'achitia ahpo wa'api soopamapua. ¹⁹ Eeme wa'apiai, ti'tijoe puuyacho tusaa reemonio, ¿ihtana utewarie puuyachame eemea? Riosi utewarie chaachapasaa, ki pichiwanamea no'o chaachapao. ²⁰ Nape no'oo, Riosi utewarie puuyachame enesoopua Satanasi reemoniwarioo, Riosi utewarirakamera ihsiamepua. Wa'atiao neee, Riosi utewarie Riosi ye'kari iintapame neee, pukae inisikao, Satanasio newitopakaopua.

²¹ Satanasia, aata weeechi ohjoemekatepua, ahpo karichio ki ookapi aataeka tísia utewaeme, ahpo iinueka kahtiao kaawe neesetoka. Wa'a tiipa puuu aata tijoea, ka'chi iika ichikoneme tiamepua, tísia kaawe neesetoka yasitoamekopa. ²² Nape piirechi tijoe epeche utewaeme enesoopua ki ookapi aataekao, pu'ka ta'perachi iinueka u'yemiao, newitoka yooma u'yemapua pu'kao. Wa'a iintosaapa puuua pu'ka newitoka u'yeriao, ahpo iintonaria iintomapua pukaeo. Weeh, neee Riosie Tijoe Tijoeutetiamea, pu'ka Riosi te'ta utewarie eenakamenia, Satanasi ye'kari utewarira puipamia.

²³ Yomatame aaataa ki noochi ahjama te'teramea, no'o seepurawapua. Ki no'o ku'ika Riosimina upapameapua ti'tijoeio, no'o mamajochakame puuua, ki noochi enepamichio, pu'kao ki no'oeo chi'ripamichio.

Ki kaawerumari tijoeturi eenechi aaatachi eename
(Maateo 12:43-45)

²⁴ Aamo inateka mochtomia eemea, pu'ka Satanasi reemoniwachio. Ihji Satanasi reemoniwaraa, tijoechio machenasaapua, oowera wahka ooruchi oiyaipua aaatachi ahpo pakimiachi i'yakao; ki ahka tewisaapua pakipuachio, erapamapua: "No'o yasariachio kaku-pakaipua, ohso kaawe wa'akamera siimania eenechio." ²⁵ Wa'ao wa'apitia kakupa tiio tewisaapua, ki wa'a Riosi Riosiwarié eina teeresoopua ahpowichio wa'ao, ²⁶ ehpeche oowisani epeche ki ahpochitia nanaarame Satanasi re'remoniwa paajutesaapua, eenechi wa'a pakimapua. Waikao puuu tijoea oowitiameoiopua, epeche ki kaaweruma enepameripua, ki ke'chu ahpo teereriachitia.

Te'ta pichiwari peenia eraniame

²⁷ I'ka wa'a tiame nayeio Eesusio, piiripi oowitiame wa'achi ihsiameai keepukao, sisinarepua cheeka:

—¿Aamo naawatekamea, tísia kaawe e'ramejuarepua, puuu aamo chiiteka weripatekamea!

²⁸ Eesusia chaanerepua pu'kao:

—¿Te'ta kaawe erakoamea, naati puuúá, Riosikamera e'weka mochtioamera, pu'ka chhiakamera keepuamera!

Ki ka'karuma ti'tijoeia ki maaenari naaniatiwa itaya
(Maateo 12:38-42; Marako 8:12)

²⁹ Wa'a ihsoi Eesusio masitekaopua pehjiio, ti'tijoeia epeche epecheche enetorepua napawikao, tísia muuwepakaopua Eesusi norikameo. Wa'a iikopa wa'ao, Eesusia, o'inerepua masitekao. Puuua chaanerepua:

—Ehpe taawechiami ti'tijoeia, te'ta no'o peenia ihsiwae itayamepua no'o naaniatiwao. Nape ki tete-witepuamepua wa'asio no'o naaniatiwaopua no'o peeniasiwaeo, naatiche enemeripua no'o naaniatiwaa, Oonasi ikiriaka tiame, enemeripua pu'kawichioo, no'o naaniatiwaria. ³⁰ Wa'achitiao ehkoriami Oonasi ikiriaa, ehkoriami Níniwe taawechiamiwichio eneriamepua naaniatiwario, Riosie wa'api uhjuria ahpo ma'chitameopua, wa'achitia ehpiami taawechiami neeeai apoe wa'api Riosie uhjurakamepua ahpo ma'chitaro, ehpiamiwichio no'oo ti'tijoei nayewemichioopua. Puuu enemeripua naaniatiwaria, aatanakoo te'ta no'o ma'chitamea, no'o Noonoo no'o mukukoio, eenechi no'o ahjaterioio. ³¹ Wahka ihtoriachi Riosi ti'tijoei te'ta katewiachio, puuu yawichi oowitiame Tetuyachi o'inia eenakamea, Saromoni te'ta peenewari machiwari ne'nemia eenakamea, te'ta wenejimeripua aamoo, ehpe taawechiami mochiriameo. Wa'a iintomeri puuua, kai waapi o'inia eenakamekapa Saromoni tísia pee-

newari keepumiao, eemeo ki ahpo iintoriachitia te'teripopa, no'oo epeche weruma tiariemekoio ki Saromoni-chitiao, no'oo tísia aamo chokichi oiioipua, kiisi no'oo ewakoamekopua no'o aamo masitiao, kiisikoio, no'oo keepunarekao. ³² Wa'achitia Níniwe ohjoekameai, aamo wenejimapua tiameo, Riosi te'te ti'tijoeri katewechio. Wa'a noonoimapua aamoo, tísia pichikeri-apa Oonasi cheeriaopua, aamoo, kiisi no'oo pichikeri-amekopa no'oo masitiao, no'oo epeche tísia weruma tiariemekoipua, ki Oonasichitia.

Tahjera taamo weerewachi tiia

(Maateo 5:15; 6:22-23)

³³ Waikao Oonasi ikiria teereria nayewasaopua, taamo weerewarachi tiia nayewakapua i'ka wa'achitarichio, eee cheekao:

—Tahjeraa, ki noriwi weraniamepua itapiti teereo, te'pa weraniame ohso kaawe, weeresi uutapamichiopua, wa'a enapameopua uutapemichiopua. ³⁴ Puusia, tahjeraka tiamepua taamo weerewachio, pukae tetewiniamepua te'ta kaawerumara pahtewario. Kaawerumache aamo inatame enesoo, puuu tahjewaa amochi tajimeripua, kaawerumachiche aamo oiteka. Nape ki i'ka masitewa kaaweruma pahtewari uusaa-mua, ki kakupachi oimamua, tukapachikamera. ³⁵ Wa'a teesoo, kakupachi mochitonariaa, ki toipuapua choipamichioo, pu'ka kaaweruma pahteriaopua, amochi uuriao. Ki wa'a teeresaa-mua, tukapari enema-mua amochio. ³⁶ Yomachi amochi uutapame enesaa-mua, kihta ki'tiameomua noriwi ihsitiameo, kaawerumache enemamua waikao amochio, yooreminao, aamo itapiti tahjerae, uutapaniamechitia.

Eesusia wiwisituame teewanipua pa'pariseroo, Moise nuurari ma'masitariopua tiame

(Maateo 23:1-36; Marako 12:38-40; Ruuka 20:45-47)

³⁷ Eesusia kajusoo-pa wa'a naewakao, aaata parisero tijoe ahpo ta'pechi paajuterepua, ahpo ta'pechi ko'komichioopua. Eesusia, pu'ka parisero ta'perachi asisaapapua, chitokae poiparepua ko'komiao, wahjachi ahjama ko'komiao. ³⁸ Nape pariseroa, ki paanikoriamekopua Eesusio ko'komia, Moise nuurari nokiwachitiao, iinatukerepua: "Achina tiiachipa ki paanikokamua ko'komiao?"

³⁹ Wa'a chiiopa pu'kao Eesusia chaanerepua:

—Eeme parisero ti'tijoea, aampache kaawe pakoyamepua pehtorio, nape yooreminao wa'atia toayai, ki papakotiame. Wa'ache te'tiame eemea yooreminao, ki papakotiamechitia, aamo yooreminao eemea, pochikame kahtiame eemea, ki kaawe noonoitame ichikoka, yooma ihta ki ka'karuma tiame. ⁴⁰ ¡Ki jii-natame eemea! ¿Ki nane'riame eemea, ma'chi weere-wa netekameo, yooremina tiame neteriamekopua? ¿Ki

nane'riamekosa eemea, ma'chi ahpo weerewachi papakoamea, ahpo yooremina tiame papakomerikopua? ⁴¹ Pukaepa eemea, tiopachiwichio toomio nehjaio, iikachi kaaweruma e'raka kiapuapua, ki ti'tijoeerikamera, aamo kaawe e'remichiopua. Wa'a nokisao eemea, yooma piipateka enemii eemea, yooreminao, ma'chio tiameo.

⁴² ¡Áii eeme parisero ti'tijoea! Eeme oosa mariki simiyame poanatakia Riosiwichioo, yooma ihta aamo echaria i'ipaopua, meenta saawaraopua tiame, ruura i'yowiopua tiame, yooma ihta rahtatiame koi'wameopua tiame, nape wa'a nokakai eemea, ki tesiwe e'riame eemea ti'tijoeri ichikoekao. Wa'a te'tia-pa eemea, ma'chiame tiame eemea, ki pichiwa nakiyamekopua Riosio. Ki ichikoka mochitomete eemea ti'tjoerio, pu'ka Riosiwichio poanatakia ki'yari-waoi, ki toaka kiatoka.

⁴³ ¡Áii eeme parisero ti'tijoea! Eemea napawikarichio, te'ta weruma teerewame mochipachi moomochikonariame, ahpo yooreka teteipuawichiopua ti'tjoerieo. Pooechi ohjoio-pua eemea, yooreka teepotejeranipua.

⁴⁴ ¡Áii eeme wahjipame toaniachika te'tiame, wa'ami uumatoame ti'tjoeria, tísia eiwepuatiachi tekeyame ki wa'a tiame maaekaopua teereo.

⁴⁵ Wa'a chiiopa Eesusio, piiripi puuu Moise nuurari masitaria, chaanerepua Eesusio:

—Masitari, parisero ti'tijoe wa'a cheekaomua, taamo nekamutenamua tiame.

⁴⁶ Nape pu'kao tiame Eesusia, chaanerepua:

—¡Áii eeme iyoteri ti'tijoeai! U'matoka pehtiame iyoriwa yorapuameopua ti'tjoerio, Moisetaru nuurari chiia na'roakao, aamo wa'apioi, kiisi kajume tiiapua iyorikao.

⁴⁷ ¡Áii eeme!, ehkoriaami Riosi nayewatura wahjipakame toatiachi tosawiamea, te'ta nakiriamechitipua pu'kao. Nape pu'ka Riosi nayewaturao aamo wa'api ehkoriaami mochiriame ko'yakamekoipua pu'kao. ⁴⁸ Wa'a te'terekao eemea, kaawe e'riameka nooka eemea pu'kao, pu'ka ko'yariopua, ehkoriaami Riosi nayewatukameopua, pu'ka wahjipakame toatiachio-pua, senepi paaumparichi tosawesikaopua.

⁴⁹ Pukaepa Te'pa Kahtiame No'noa, nane'riapa puu-ua ehkoriaamio, cheerepua: "Wa'a uhjurenane no'oo nayewatura, neipa no'oo ajawariaopua tiame, tu-uyetumeri. Puuuu, ko'ipuamepua ookapio, wahjachio na'ara yoramia, naanaripuame." ⁵⁰ Wa'a nokayamekapa eemea, wa'achitia ki kaawe noonokame eemeai, aamo ehkoriaami noonowiriachitia. Yooma ehkoriaamisi o'inia Riosi nayewatura ko'itiameopua, ⁵¹ Aaweri yasaria taaweche o'inia, ahkasi Sakaria ooka Riosi iyori-wa tepawetiachiami u'matoi meritiachisi ko'itiameo, yooma eeme i'ka ikitiamewichioo, te'ta Riosi kokosari-raa, amochi wichimeripua.

⁵² 'Āii eeme Moise nuurari ma'masitari! Tísia kaawe nane'riai eemea, achini teeka kaawe mochtitopuame Riosichio, ki wa'a te'tereka mochtitoamepua. Wa'a te'terameai eemea, ki toani eeme wahjachioi, kaawe te'tereka mochtitomichioopua pu'kao, Riosichio.

⁵³ Waikao o'inia, parisero ti'tijoea, Moise nuurari ma'masitaria tiame, nekaweka tetewarepua Eesusio. Waikao o'inia wa'anao, ki ta'iria yahcharepua Eesusio, muuwaeme itapiti iinatukeka, ⁵⁴ ki kaawe chaachasoopua pu'kao, chapisa wenejimiipua te'ta isaeri pa'-pamirachioopua.

Eesusie, ki pichiwaka chaachapame teriwa

12 Piie taawechio ki ookapi napawioiopua, ahkasi apochi momotochikao, Eesusia wa'a e'nakameo, o'inerepua masitekao. Pahchao o'inerepua cheekao:

—Eemea aamo inateka mochtitopuapua, pu'ka parisero ti'tijoe masitiaio, ka'karuma masitiameka chaachapameopua ki ka'karuma erakoka masitiaio. Puuu masitiaa, rewaruraka ikiyamepua, ti'tijoechi mu'ipakao.

² Pu'ka ahpo masitiai ki yooreka mochtitooa, noriwi noonowiriaopua tiame, te'ta Riosi katewiachi taawechiopua, yooma ma'chitapuaitemeripua. Kihta wa'atia itipipuaitepua, ki nane'rekao Riosieo. ³ Wa'achita eemeai wa'achi te'terame enesaa, yooma noriwi aamo nayewariaa, yooma noriwi aamo noonowiriaopua tiameo, ma'chiachi toapapuamepua puuu ma'chitakao, taajenachi. Wa'achitia puuu, yooremina yeetaeka ihchi naewatiameai, karijampa weripaka, ma'chitaka sisinamuniameka teeremapua.

Aatanapu seeweme tiamea

(Maateo 10:28-31)

⁴ Pukaepa neea aamoo, no'o kaawe e'riao, aamo chaanenane, ka'te seeweka tetewamua ihta ti'tijoeo, aamoo na'ara yoorioopua, aamoo ahkasi merinariioopua, aamo wa'a chaachapaiopua, ka'chi yorameripua aamo iikao. ⁵ Nape neea aamo chaanapua aatanakamera seewemerio; puuu Riosipua, Apoe taamo Noonokamera tewekachi kahtime. Pu'kakamera seewemeri ki kaawe noonoikamea, pu'kao Apoe kokosariao, taamo iikachikamera kokosamekopua pu'kao, te'ta kokosarichi ihpapaopua, ki wahjiamesi tajayachioopua na'i, wa'a ki wahjiamesi aiwaniame teeremiachi. Pukaepa Riosichikamera iyorika mochtitopuapua, ki wa'a tiame Riosi kokosari ikimichioopua amochio.

⁶ 'ĀTuchikina kehki nateyame eemea? 'ĀKi ooka toomichi wa'api nehjiwamepu mariki tuchiki? Nape ku'ita kehki nateyoi Riosia, ki natakepamepua pu'kao. Ki ku'ita epeche nateyame eemea Riosiwichio. ⁷ Eemea ki teesa nakiwamepua Riosieo, ahkasi aamo kuupaoui kehkitaka ne'neka.

Riosie weratiamechi te'terio tuuwai ki suuwe erapame

(Maateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Ka'te suuwe erapa noochio, aaata ti'tijoeerichioi. Aaata noomina ahpo ma'chitame ti'tijoeerichio, neeeai Tijoe Tijoe tukamea, noomina te'terio ma'chitamaania pu'kao, no'o Noonochi tewekachi kahtimechiopua, yooma no'o Noonochi tewekachi ku'iwari, tetewachioopua tiame. ⁹ Nape ahpo wa'iname ti'tijoeo, ki noomina te'terio tuukao, wa'achitia neeeai, no'o wa'inemapua pukachio no'o ahjama teerewao, yooma no'o Noonochi tewekachi ku'iwari tetewachio.

¹⁰ 'No'o chiia na'arekamea, Riosieo cheriweme tiamepua pehjo, nape aaata Riosi Riosiwari ahpo nayewenia ki e'wiame enesaa, kiisi cheriwepuame puuu Riosieo, kiisi e'wekapa ahpo nayewia Riosiwario.

¹¹ Nape no'o ahjama te'tiamea, wahka i'totiaipua isaeri napawikarichi wenejikao, ka'chi eramitia eemea, aamo nehpuaka nehjiamiaio, ¹² puuu wa'api Riosi Riosiwari amochi yasitoame, ihsimeripua aamo ku'ika nehjiatekao, aamo wenejiwa iinatukewao.

Ahpo paarasatiaeo maaporichi wichime tiari

¹³ Eesusi masitioio, piiripi wa'achi keepuamea, senawato chaacharepua Eesusio peyachi, eee cheeka:

—Masitari, no'o ku'ika chaanemitia no'o pa'chio, taamo noonochi toeria mukukao, naachutamichio.

¹⁴ Nape Eesusia pu'kao, nehjiarepua:

—'ĀAataekona weratiamea pu'kawichio aaata nayewemichio?

¹⁵ Wa'a cheeripua pu'kao, Eesusia cheerepua yoomao:

—Aamo inateka mochtitopuapua, te'ta ikotuwachi simiyameo; ta'iria mochiniamea, ki itapiti te'ta iinueniamepua.

¹⁶ Waikao Eesusia, i'ka wa'achitarichi nayewerepua. Waikao o'inerepua cheekao:

—Aaata tijoe ahpo echariachio, ki ookapi paarasatiamea, ki ookapi apechunamiapa i'ipario, ¹⁷ e'rariatapua: "ĀAkatia katewetane i'kao? Ki iinuene ahkao."

¹⁸ Ehjepao erapariatapua: "ĀAa! Na'sonamane naaju no'o i'ipari toaniachio, epeche weruma ajawamane ih-sisao, pu'ka no'o i'ipamiaio, yooma ojomimichioopua wa'ao. ¹⁹ Wa'a iintosapaonia, chaanemania no'oo: Nee, tisiwá paarasatiame muuuu, ki ku'itapisiwichio. Resipusa ehpeo, ta'iria ko'kósa, ta'iria iijísa, pahkoteka pu'séresa." Wa'asa chaniriatapua. ²⁰ Nape wa'a e'rariopua pu'kao, Apoe Riosia chaaneriatapua pu'kao: "Kiisi inatame muuuu. Wa'a e'rakamekapa muuuu, ehpe tukao mukima muuuu. Puuu aamo paarasatiaa, piirechi aaataoi, kiapuame puuuu", chaaneriata Riosia.

²¹ Waika ahpo keepuameo, chaanere Eesusia:

—Wa'a ikiyame pu'ka tijoechi oowitiamechi tiame ahpochewichio erakoamechio, ki nakika mochitoamechiopua, Riosichikamera paarasario.

Riosia, ahpo tatana inatena

(Maateo 6:25-34)

²² Pukaepa aamo chaanena neeea, ka'te epeche erako eemea, aamo ko'kometiowichioo, aamo chuchamiao wisasorio. ²³ Te'ta pichiwa ahjaniamea, ki kooamee ahjaniamepua, wisasoriai, chuchaniameo. ²⁴ Tetewame eemea kaarachio, ki echayameaipua, ki i'ipameoipua, ki nuutiameaipua ko'kopuameo, tewiteniamepua Riosieo ko'kopuameo. Riosiwichioo eemea, epeche nateyamepua, ki ihta tuchikichitia. ²⁵ ¿Aatana eemea tahpitika e'rai iintonaria, aamoe waminatamua aamo ahjario, piire taaweoi ehpecheo? ²⁶ Ka'chi iika waminame teeresaamua aamo ahjario piie taaweoi, ¿achini iika pu'ka aamo tahpitika e'rario, kiamamua ihta aamo ahjariwachi nakisimiaopua, ihtoriachisi taawewichio? Ohso kaawe Riosichi paparapuapua pu'kao, aamo nakika yasitoao.

²⁷ Ne'nemitia to'iwe seewarao, tísia peeniatiamekopua pu'kao, kihta tekipanameaipua, kihta iku-tamekoioipua ahpo peeniatiame teerepuawichioopua. Wa'a tiamepua. Saromoniai yawichikaipua, ki epeche peeniatiame wakiratakamepua, ki pu'ka seewa tísia peeniatiamechitiao. ²⁸ Riosio, to'iwekoipua pu'kao, tísia peenia tiame teewiame enesooopua pu'kao, ¿kehkisa epeche aamo wakiratetarepua, yooma kiatarepua itapiti aamo nakiwiao? ²⁹ Pukaepa ki te'ta erakomete eemea, aamo ko'komiawichioo, aamo iijimiawichiooi. ³⁰ Pu'ka wa'a tiameo, ki Riosichi te'teriamiemeche wa'a erakoamepua. Nape aamoo, Riosi taamo Noono tewekachi kahtiame nane'riamepua aamo itapiti nakiweka mochitoao, apoe aamo ihsiamepua aamo ku'ikao. ³¹ Wa'a teeso eemea, Riosi neesetowachi mochitonarepuapua, pu'kakamera nakika yooraka mochitoka, apoe ihsiamekopua yooma ihta aamo nakiwia ki'yakao.

Tewekachi paarasatewa

(Maateo 6:19-21)

³² Aamoo noochi paparaka mochitoameo, tísia naki-ka yasitoamenia, no'o pupuku po'wachitia neesetoka tetewamekopao, ka'te seeweka mochitomitia eemea Satanasio, ihtaohi ki kaaweruma aamo na'ara yoranarewao. Aamo Noono tewekachi kahtiamea, tísia kaawe aamo neesetonariamepua ahpo ye'karichi mochipuawichioo, tísia pu'sereka wa'a tiame e'rariapa. ³³ Nehjitiamae maaemitiamua yooma aamo iin-uekaopapua. Riosi tooemitia pu'kao, ahjae ihsimichioopua pu'kao, aaata kiamichioopua ahpo kianariao, ku'ipuame nakiyameo. Wa'atiaomua, tewekachi nu-

utepanimua, kakupa, ka'chi ikiyachi, ki yemipachi, ki'ti-achioipua ichikoameo. ³⁴ Aamo maayachi aamowichio nateyame iinuwaao, wa'a yasima muuuapu aamo inatario, wa'a kahtiachitia aamo iikaopua.

Kaawe ahpo katewame yasipuame

³⁵ 'Ka'te kochika mochimitia eemea, ohso kaawe pusakame mochipuapua, ³⁶ aaata ahpo teeko neewiwachi enameri puuyamechitia te'terepuapua, enasochi yeetapukepuawichioopua pakimichioo.

³⁷ Tísia peenia erakotariare ahpo teeko yorakiamea, wa'a te'teriami tewitiapua ahpo teekoeo. Teekoraai tísia kaawe eratarepua tewisaa, teekoraai tísia kaawe e'reka ajawemeripua kooameo, ko'kopuawichioo.

³⁸ Ahpo teeko naasipa tukaomi ahka eenakoio, tísia kaawe erakotarepu ahpo teeko yorakiamea, pa'a marikarowa ahka eenakoio.

³⁹ Eesusia i'ka wa'achitari masitewari chaanerepua tiameo: "Aata petechi teekora nane'riame enesaa, achini keenako ahpo ichikuepuameo, pu'ka keenako ki kochika yasimiipua, ki ahpo ichikuepuawichioo."

⁴⁰ Wa'achitia eemeai, pu'pusame mochitopuapua ohso kaawe, senawato enamaoi neeea, a'chitia keenakooi.

⁴¹ Waikao Peeroa iinatukerepua Eesusio:

—Masitari, ¿taamochewichio ohjoarepu, puuu wa'achitari aamo cheeriaa, ki wahjachiwichioopua tiame?

⁴² Eesusia chaanerepua waikao:

—Aa, ¿ki pahtekakosa inamukame eemea, ahpo teeko kaarira inatiame no'o aamo nayeweriao? ¿Ki yooma aaatachitiapua amochitia noochi paparameopua, itapiti yoramichio no'o toowewa nuurewaopua, ahkasi tewekachi no'o no'rasoopua eenechi no'o eenachisioopua? Wa'achitia aaata paamira i'wa weeechi ahpo ta'pechi mochikame kianiamae ahpo seekaere kaawe neesetomichioo, mehka weeechi simisoo, wa'achitia neeeai tewekachi no'rasaa, yooma aaata noochi paparameo, yooma napati ahpo inateka mochitomichio toimania pu'kao, no'o kariwao. ⁴³ Pu'ka ahpo teeko kaarira kaawe neesetoka mochiriamea, tísia kaawe erakomeripua ahpo teeko enasooopua, pu'ka ahpo teekoeo tísia kaawe e'reretiapaopua, ahpo tísia kaawe neesetoriaopua, ahpo teeko ta'perao. ⁴⁴ Pichiwa chaaninia pu'ka teekoraao, tísia kaawe iintomerikopua pu'kawichioo, epeche weruma neesetori kiameripua pu'kao, ahkasi yooma ahpo iinuwaaoi. Neeeai wa'achitia iintomeripua eenechi enasaa, tísia kaawe noonoikameopua no'owichioo, no'o neesetokeriaopua tísia kaawe yooraka inateriopao. ⁴⁵ Nape aaata ahpo teeko seekaerewao, ki enameri maaeka ahpo teeko ki kaawe noonoikameo, ki ihkokekaopua ahpo wahjachio, ahpoche kaawe ko'komia inatakameopua, nawa-jikache yasaka pu'serekameopua, ⁴⁶ apoe teekoraao senawato enasaopua, wa'a nokayame tewisaopua, ki-

isi cheriweka tísia kokosameripua pu'kao, yooma ahpo seekaerewa ahjamaopua, ki ahpo e'waka mochiriameopua.

⁴⁷ 'Aaataai ahpo teeko seekarewachitia tiameo, nane'riameai tísia iyoriipua ahpo teeko iyorikameo, oowera yasakameopua kihta yooraka ahpo nuureretiao, epeche weruma kokosari nakiyamepua. ⁴⁸ Nape kihta nane'riapa ki yoorakamea ahpo teekora nuurario, ki te'ta kokosapua nakiyamepua. Epeche machiyame ahpo nuurewao, epeche iyorimete puua ahpo nuurewao. Epeche kianiamea neesetomichio, epeche iyoriwa itaneniamepua ahpo neesetopuaichio tooweretiao.

Eesusichi paparapawichio aaata ahpo poanatuniamie
(Maateo 10:34-36)

⁴⁹ Eesusia, simiteka masitekao cheerepua:

—Neeea, noochi kaaweruma paparawa tajenatemia eenakamenia amochio. Tísia pu'seriami neeea, amochi ti'tijoechi ooweruochiopua tiameo, taje-nakame enesoo noochi paparario. ⁵⁰ Neeea, ki nu'uti aiwarichi u'matomeripua, ti'tijoeo ooweruopua tiameo, te'ta piipakame itipimichio tatakoriario. Ahkasi kajuyachisi iintosaapua tatakori natetekao, tísia aiwamerimua noochio, ki ahjame eraniameo, ahkasi kujuyachisi yoranariapa aamo tatakoriaria natetekao.

⁵¹ ¿Ta'iria yoomahka mochitemia no'o eenakame maayame eemea, napati inatakaopua noochio? Ka'i ki wa'a teeremeripua. Neeea ti'tijoeo ooweruopua tiameo, napati yoomahka paajutemia eenakamenia noochio, noochi paparaka mochitomichiopua. Nape ti'tijoeeria, ki yoomahka napati paparaka mochitomeripua noochio, ki yoomahka napati no'o chiia pichikemeirikapapua. Wa'a te'tiapa ti'tijoeeria, ki napati ahpo kaawe e'reka mochitomeripua, ahkasioi tísia nekakomeripua apochio. Apochi nekakoapa puua, ahkasioi poanatumeripua apochio. ⁵² Wa'a iikaopua, mariki mochikachio piiripi ta'pechio, ooka wa'api no'o nakitarepu wa'ao, wahjachi paikaa ka'ikoio. Wa'a tiapao, ahpo poanatumapua ahpo poponiemea pipiniemeopua tiameo. ⁵³ Yayawaraa, ahpo tatanachitiaoi, ki napati noochi paparamapua; tatanaraai, ahpo yayawachitiao, ki napati noochi paparameripua; waasiraai, ahpo moniawachioi oowitiameo ki kaawe nakika tetewimapua pu'kao noochi paparamekopapua pu'kao; moniawaraa, ahpo waasichio, wa'achi teeremeripua pukachio, ki noochi paparemekopua pu'kao.

Kajuyachi taawechiamio, naania teetomiachi
(Maateo 16:1-4; Marako 8:11-13)

⁵⁴ Eesusia muuwari simiteka naewakaopua pehjo, cheerepu ti'tijoeerio:

—Eemea, ariyachi toomaritame tetewapao, yukimio tuusoo, yuyukuamepua pichiwa. ⁵⁵ I'ka weee tekiyanatikia eejesoopua, tataremeri asimeriko aamo tuusoo, pichiwa wa'a teeremeripua. ⁵⁶ Yooma pu'kao machiyame enesaa eemea, ¿achini iikai ki pahteka tetewame eemea ehpe taawechiami amochi ikiyao, yooma no'o yooraka inisiao, amoe pusie tetewaio? Wa'a teesoo, ki pichiwa nane'riai chaachapame eemea itapiti ikimiao. Wa'a tiapao eemea, oowera wihkuaka chaachapame eemea, aamoe wa'apioi.

Ta'iria te'terewa i'yaniamie ahpo seepurawachi
(Maateo 5:25-26)

⁵⁷ Wa'a cheesaa Eesusia, cheerepua tiameo:

—¿Achini iikai ki aamoe wa'api ahpo katewena eemea, ahpo kaawe teerepuawichioopua ki kaawe ahpo nokario, te'ta Riosi nakiyachitia? ⁵⁸ Aata peereichi aamo i'tonaresoo, ohso kaawe ke'chu peereichi aamo i'tonioi, katewepuapua aamo wenejiamie ahjamao. ⁵⁹ Wa'a i'totiame enesaapamua, ki machenama muua wa'ao, ahkasi aamo ki kaawe iintoria yooma natetesapa. Pukaepa neeea aamoo, chaaniamepua: Ke'chu asioi kajuyachi Riosi te'ta peereio, Riosi ahjama aamo katewepuapua yooma aamo ki kaawe iintoriopua natetepuameo, kihta kokosari amochi teerepuawichiopua Riosi peereirachio.

Riosichi enepaniame te'ta nateyamera

13 Pu'ka taawechiami tiameo, Eesusichi e'enarepua kooria Eerusareni o'inia, Eesusio ahka kahtia-achiami. Puua chaachaparepua Eesusio, Piirato ahpo soontaroeo, Arirea e'enakame ko'yakapua, Riosiwichio mananioiopua animari ko'itiame, i'isaeri tioparachiopua. ² Wa'a tiame tuuyetiapa Eesusia, cheeka iinatukerepua ahpo masiteka ihsiaopua:

—¿Aatia tiachipa ko'iretiarepua? ¿Epeche tatakoriaria, ki wahjachi Arirea mochikamechitia? ¿Riosi kokosari iintokame maaena eemea Piirato? ³ Ka'i puua. Riosia te'ta kokosamepua nape wa'atia, yooma ki apochi e'enakameopua, wahjipakameka teewiamepua pu'kao apochiopua poana, ki seenampasi wa'asi. ⁴ ¿Ihtana erakona eemea, pu'ka oosa mariki osanao mesuka wahjipakameopua Siroe chupakarichio, epeche tatakoriapa ki Eerusareni mochikamechitia, wa'a iikame maaena eemea? ⁵ Ka'i puua. Ki wa'a te'tereriapa wa'a iikamepua. Nape aaata eemea, ahjame ohjoaiopua pehjo, ki Riosichi paparaka aamo tatakoriwa toinaresaa, wahjipakameka tiame eemeapa Riosiwichio.

Eechichuna ki taakiamie wa'achitarichi nayeweniamie

⁶ Eesusia waikao, ti'tijoeo ooweruopua tiameo, eechichuna echiwamechitiaka nayewerepua:

—Aata tijoea, piiripi eechichuna echiwa echari-ataipua, taaketaoipu e'raka. Tehpe neipamio, taakerio o'raka simiriataipua ne'nemia. Nape ne'nioio, piiripioi ki taakeriatapua. ⁷ Wa'a tiioopa pu'kao, chaaneriata-pua ahpo moromatuao: “Paika paaumpari i'tonanepa ejenakao, ki tewaka piiripioi i'ka wauri taakeriao. Po'-tanapuapua ohso kaawe, kihtawichio eina teeremichio-pua wa'ao.” ⁸ Nape pu'ka echiwa inatiamea, chaaneriata-pua echakameo: “Toimitiao pehji. Itapitioi yahcheka kaawe yoramane wejikekao, taaketaoipu wa'a yorataia. ⁹ Taakesoo eenechi paaumparichio, wa'atia toipuapu. Ki taakesoopua waikamio, po'tanapuapu.”

Eesusia tuumurame oowitiame yachapatena resipuniame taawechi

¹⁰ Piie taawe resipuniame taawechio, Eesusia napawikarichi ihsiriaipua masiteka, ¹¹ wa'achi yasariaipua piiripi oowitiame, tuumuware kokoriame. Wa'a ikiteri-ai-pu na'arari tijoeturia, oosa mariki aampa osanao paaumpari i'toriaipua, ki werisika riisakao. ¹² Eesusia wa'a kahtiame tetewapao, apochi enanuresaopua, chaanerepua:

—Oowitiame, saukame itipiamemua, aamo kokoriao.

¹³ Wa'a cheeka ahjachi seekarepasoopua, yachapakame itipire ootiamema, kaawe oisirepua waikao, riisapakao. Wa'a ikikapa oowitiamea saukao, tisia kaawe e'reka nayewerepua, cheriwema Riosio. ¹⁴ Nape wa'a napawikarichi paamiratuamea, tisia nekarepua, Eesusi iintoriawichioopua resipuniachi taawechio, pu'ka oowitiame sautekao. Wa'a iikapa puuuu, chaanerepua wa'ao yooma ti'tijoerio:

—Tekipananiamea, puhsani taawechepua, pu'kache taawechiami e'enamete eemea, aamo sautemiawichioo, ki resipuniame taawechi.

¹⁵ Eesusia waikao chaanerepua:

—Wisikuame eemea! ¿Ki nerojimia i'toamekosa eemea animari ko'rerachi ma'chipasaopua, aamo oisiwao, aamo uuruoikosaoiopua, resipuniame taawechikooikoopua? ¹⁶ Wa'a nokiwachi enesoo, ¿aatia ki sautepuame ohjoare ihji ootiamema, resipuniame taawechikoopua, i'ka ootiamemo ehkoriami Aurani tetejimarichi eenamekoopua, ki ehpesi kokoretetiameopua Satanasieo?

¹⁷ Wa'a chiopua Eesusio, puuu a'chi chaachapamea, ahpo newitotio eraparepua, nape wahjachi ti'tijoeria, ohsotia peenia erakorepua, yooma wa'a, itapiti peeniatiame iintoriawichioopua.

Wacherai pahchira wa'achitarichi nayewaniame

(Maateo 13:31-32; Marako 4:30-32)

¹⁸ Eesusia simitekaopua masitekao, cheerepua:

—¿Ihtanaka tiametatane Riosi ye'karichi simiyameo? ¿Aatia chanika naewatane pu'kao? ¹⁹ Puuu ye'karia, wacherai kuuu pahchiraka tiamepua. Núú'utikoipua pahchirao, echitiaopua ki nu'uti weripame, ahkasi tuchikioi ahjachi ta'sotachi. Wa'a tiame Riosi ye'karia, ki weruma o'inetiaipua, ki ku'wichisi enepame, ki ookapi ti'tijoeri ohjorepuachi.

Rewarura wa'achitarichi nayewaniame

(Maateo 13:33)

²⁰ Eesusia cheerepua tiameo:

—¿Ihtanaka tiameko tuutania tiameo, Riosi ye'kario?

²¹ Ihjia, rewaruraka tiamepua, ooweru paanitameo, paatusi yahchia a'pomichio-pua, muuenati mu'ika. Wa'a iika weruma mehtamepua, Riosi ye'karia.

Ku'wichikachi muira

(Maateo 7:13-14, 21-23)

²² Eerusareni simiyai Eesusia, muuwaeme mochiwachiame masitesirepua, o'okapi mochiwachiame tiame. ²³ Wa'ami simika masitioiopua, aataa iinatukerepua:

—¿Paamira, páikapijoarepu, tatakori newipame-ria?

²⁴ Eesusia chaanerepua:

—Riosi ye'karichi muirachia, ki weeresi puuuu. Wa'a muiniamea ki oowera aata pakime tiichipua ki Riosi reeseri iinuesaa, wa'a tiichipa wa'ao muuwaeme muinariopua, ka'chi iika muiyamepua. ²⁵ Nape taamo Noono tewekachi kahtiame yeetepasaapua wa'ao, aatao ki reesemapua muimichioopua wa'asi. Pu'ka taawechiamio muuwaeme enapoiopua chaachapakao: “¿Paamira, taamo yeetapukesaaa!” Wa'a chaachapoipua paamiraa, chaanemapua: “Ka'i, kiisi aamo macheyamenia aamoo, ahka e'nameo.” ²⁶ Nape aapoea, chaachapamapua: “¿Nape Paamira, ki pirena ko'kakame teeme, aamo poechei ihtoi taamo masiterioio?” ²⁷ Nape neee Paamiraa pu'ka taawechio chaanemania pu'kao: “Ka'i, kiisi aamo maachinia, seesenu eemea noochio. Yaapi se'wisa eemea noochio, ki ka'karuma iintosiame ti'tijoeri.” ²⁸ Wa'a teeremera kajuyachio-pua, no'o eenechi enasoo. Waika taawechio eemea, ki sewina erapakamea iikachio tatakori toakao, naarakoma eemea, pu'ka aamo ehkoriami Riosi nayewatura tetewapaopua, wa'a mochikame yooremina, Auraniopua, Ihsaopua, Aakowoopua tiame, ka'chi ikime e'rapa eemea, pu'ka mochikachi muinariaio. ²⁹ Wa'ao waika taawechio wa'ao, yomatiamema i'ka weeechi ti'tijoe ooweru tiame e'eneripua, i'ka weeechi kapoyachikia, tetuyachitikia, cherayachitepa, ariyachitikia. ³⁰ Pu'ka taawechio, muuwaeme te'ta ahpo muime te'terekai, ki muimapa, ki tatakori papakotiame enesaa; nape, ki muime

te'terekameai, nape papakotiamea ahpo tatakoriwa toakao, muimeriai teeremapua.

Eesusia Eerusareniwichio naaranipua

(Maateo 23:37-39)

³¹ Pu'ka wa'apichioi, wa'achi e'enaka ookapi parisero Eesusichi paparakameai, chaanerepua Eesusio:

—¡Masitári! Yaapiti machenamitia i'wao, aamo merinariapu Eerore.

³² Nape Eesusia chaanerepua pu'kao:

—Nonorakao chaanemitia eemea pu'ka keeochi tísia wihkuameo: “Nee, ehpeo meere tiameo, iiweta pehji i'wa no'o ihsimio” —tuuyemitiapua—, “ti'tijoeri na'arari pakitekame puuyachekaopua, ti'tijoeri kokoriame sautekaopua tiame. Meerekachiopua kajusaapa, wa'a no'o enamio” —tuuyemitiapua pu'kao—. ³³ Ooka taawe toitena neeeapa, no'o asiyachio wa'a Eerusareni. Wa'a asinariame neeea, aaata Riosi nayewaturao, ki ma'chi Eerusareni mukimerikopua.

³⁴ Waikao Eesusia Eerusareni inatakao, chaanerepua pu'ka muuwaro:

—Áii muuu Eerusarenia! Muuu Riosi na'nayewatura ko'yamera, papaka ko'yame amochi nayewatumeri uhjureretiaopua. Kehkinasa aamo na'poakame neeea noochi pirenatumichioo, totori yeeyerachitia ahpo masatere toapanariamechitia, nape kiisi nakikame eemea. ³⁵ Ehpeo muuu Eerusarenia, ooruchi itipimerimua aamo ta'perao, wa'a teeka itipimerimua, ahkasi no'o eenachisi eenechi, waikao chaachapapuameo: “Kaawechupena eenakame muuua, te'ta Amoe Paamira Riosichi eename.”

Eesusia a'popari kokoriame sautena

14 Piie taawechio, Eesusio ko'komia yeetotioipua, aaata parisero paamiratuame ta'perachio, wa'achi mochiriaipua tiame wahjachi pa'parisero. Puuu wahjachi pa'pariseroa, inateriai puuuu Eesusio, aatia iintotarepu erakoka. ² Wa'achi yasariai piirechi tijoeai, a'popari kokoriame. ³ Eesusia Moise nuurari ma'masitario, parisero ti'tijoeopua tiame, iinatukerepua:

—¿Reesiseniamejuarepua resipuniame taawechio, kokoriame sautewao? ¿Eje'é, ka'ikosaoi?

⁴ Nape aapoeo, kiisi chaachaparepua. Waikao ki chaachapakopa pu'kao, apochi uukaopua kokoriameo, sauterepua. Wa'a ikisaopua, uhjurarapua no'ramichio.

⁵ Pu'ka tijoe sautesaapa Eesusia, chaanerepua yooma wahjao:

—¿Aatana eemea ki ma'chipata aamo oisio, aamo taanaoiopua tekoriichi wichisooopua neeropairachi, pe'yachi resipuniame taawechikoio?

⁶ Nape aapoeo, kihta nehjianarere puuuu.

Nenewiwa pahkochi paajutetiame

⁷ Eesusia, ko'komia mochipuapuachio, epeche weruma te'teriame mochipamiachi uuyopua pu'kao, i'ka wa'achitaka nayewarepua:

⁸ —Wahka nenewiwachi paajutetiaa ko'komichioo, ka'te te'ta iyoriwachi yasipamitiamua, seenekachi epeche weruma tiame paajutetiame enasoo, ⁹ ki aamo werisipuka, sewina yachapamichioopua. Wa'a yoratiaamua, tísia suuwe e'raka, sewina yasipamamua. ¹⁰ Ohso kaawe muuuu wahka paajutetiaa, mehka iyoriwa mochipamiachi yasipapuapua. Wa'a tiaaopu aamo paajutekame enasaa, ahpo chokichi yasipatemaopua, epeche iyoriwa mochikachio. Wa'a aamo yoratioopua wahjachi aamo ahjama napawikamea, te'ta iyorika aamo tetewimapua. ¹¹ Apoe wa'api ahpo weruma iintamia, suuwe erapatepuamepua; nape ki ahpo weruma uuyamea, weruma teewepuamepua Riosieo, ahpo te'ta katewiachi taawechio.

¹² Ahpo paajutekameo chaanerepu tiame:

—Itapiti kooame pahkotasaamua, ka'te totomiwae-meche paajutemitiamua, aamo tetejimacheoi, aamo wa'achi yorame te'tiameopua. ¹³ Ohso kaawe ihtaoi kooame pahkotasaa, naatikamera paajutepapua, ki totomiwaemera ti'tijoe ooweru tiame, a'chi iika kahpokame ti'tijoe ooweru tiame, rojowi ti'tijoe ooweru tiame, ki mamachiriame tiame. ¹⁴ Pu'kakamera paajutepuapua, ka'chi iika nateteme tiopa pu'kao, aamo no'rarewa paajutewao. Nape aapoeo ki aamo no'raweme teereriopua paajutewao, aamo Noono tewekachi kahtiamea, ki teesa aamo kaawe ikitema puuuu, ka'karuma ti'tijoe ooweru tiame oijenatiaio.

Aari te'ta koi'wa wa'achitaka nayewatiame

¹⁵ Piiripi wa'a kahtiamea meesa chokichio, wa'a chiopa Eesusio, chaacharepua:

—Wa'a teeresoo waika taawechio, ¿ki teesa ta'iria ko'komerijoarepua wa'a, Riosi ahjamao?

¹⁶ Nape Eesusia, chaanerepua pu'kao:

—Wa'atepua tiiao, nape siimerichemua, Riosie paajutetiachio. Wa'a cheesaapua o'inere cheekao:

—Piie taawechio piiripi tijoea, weruma kooame yoorariataipua paajutewa. Wa'a ikisaopua, muuwaeme paajuteriataipua wa'ao. ¹⁷ Yooma wasipatesaapapua, uhjuriataipua waikao yooma paajutemichioopua, ko'komia e'enamichioopua. ¹⁸ Nape puuuu, a'chikoi chaachaparepu ki e'nanariapa. Piiripia cheeriatapua: “Ka'chi eranurepuapua ki no'o siinkoi, we'e no'o tararia ne'nemia simiyo tuupuapua”, cheeriatapua. ¹⁹ Piirechia cheeriatapua: “Mariki maakurawa oisi no'o tarario tuupuapua, ka'chi no'o e'repo tuupuapua ki no'o simikoi, pu'ka oisi ne'nemia no'o simiyo tu-

upuapua.”²⁰ Ehpeche piirechia cheeriatapua: “Ka'i, pukeri neewikame neeea, ki siima neeea. No'o cheriwenurepuapua pu'kao, ki no'o simikoi”, cheeriatapua.²¹ Ehjepao, uhjuratiame enasaapa: “Ki e'enanarekapu”, chaaneriataapua ahpo teekoo. Wa'a chaanetiapa teekora, tisia nekariatapua. Wa'a ikisaopua eenechio, cheeriatapua: “Ehpeo yaapi siinka, yooma paajutemitiapua, kihta paarasatiameoi, pooechiami aamo tewaya, yooma sihkochiami aamo tewaya tiame. Te'ta tésiwa te'tiamera paajutemitia: rojowika ohjoame, panaka ohjoniamé ki ma'chiriapa, wa'a mahka ruhjika kahpokame.”²² “Paamira, yooma yoorakameniapa aamo cheeriao, nape itipina pehji mochipuapuachio, ko'komia”, cheeriata uhjuratiamea.²³ Waikao teekora chaaneriataapua: “Wahka epeche mehka pooechiami i'yasaopua, utewa yorasaopua e'enamichioo, mochiwapuapua wa'ao. Yooma ko're chokichiami, aamo tewariaoi, muinurepuapua no'o ta'pechi, pochimichiopua i'wa.”²⁴ Aataai ki nakikamea no'oe paajuteti aio, kiisi ko'komeripua no'o kooameo.” Wa'a teeremeri Riosia, ti'tjoerichio.

¿Ihtana aiwaniame Eesusi na'naritoniaméoi?

²⁵ Piirechi taawechio, seenepi simikame Eesusia, muuwaeme nokisioiopua ahpo ahjamao, ku'rikao chaacharepua:

²⁶ —No'o pichiwa na'naritonariamea, epeche no'o nakimeripua ki ahpo yayawachitia, epeche ki ahpo ponichitia, ahpo pipiníoi, epeche ki ahpo uupichitia, epeche ki ahpo ahjarichitia. Ki wa'a teeka no'o nakiyame enesaa, ka'chi iika no'o na'naritomerimua.²⁷ Ki ahpo maaporichi teetonariamea no'owichioo, ka'chi iika no'o na'naritome enemeripua. Kaawe ahpo inataniamepua ke'chu no'o na'naritoaio.²⁸ Ke'chu no'o na'naritoaio, kaawe aamo ne'nepuapua amochio, ihtanakamera ehpeche nateyamerakoopua, aamo iintomiaio. ¿Ki aata karitameai, pahcha ne'nesapa ahpo wekatemiaopua toomio, o'ichamepua?²⁹ Ki wa'a iintokame enesoo, ahpo kaari o'inekai ki kajusoo, suuwe erapori chaanepuamepua waikao, wa'ami u'-matopamee, a'acheka pu'kao.³⁰ Waikao ti'tjoeria, pu'ka ki kajukame ne'nekaio, chaachapamapua: “Nee, ¿kiisi kajurepu tiame?”³¹ Yawichiai, ki nasiwameripua aata piirechi yawichichio, ki newitomeri enesaa, ahpo oosa mariki miiri soontaroeopua, piirechi yawichichi, piire weerewa miiri iinuemechiopua soontaroo.³² Ki newitomeri teeresaapua, uhjuramapua waikao katewemichio, kehkiio kiamio tuuka, ki nasiwapuwichio.³³ Pukaepa muuua, kaawe inatapuapua pahchao, noochi enanariaa. Aamo iinueka kahtia, epeche nateyamera maaesaamua ki noochi enaniamechitia, ka'chi iika enamerimua noominiao, noochi te'tereto-miao.

Oonaai wekatiame ahpo onachari

(Maateo 5:13; Marako 9:50)

³⁴ Wa'a cheesapa Eesusia, oonachi simiyame naewarepua wa'achitarichio. Puuua cheerepua ti'tjoerio: —Eemea, oonachitiapua. Oonaa, tisia nakiwamepua, onachariesaapua pehjo. Nape ahpo onachari wekatesaapua, ¿achini iika eenechi onataparetapua?³⁵ Ki kaawe ihsiamepua to'iwe wasachi wakipatewawichioo, itapiti kasaraoi echipuamewichio onawepuaoi, ipapuamepua wa'asi. Pahteka inamumitia i'ka no'o cheeriao, ki wa'a ikipuaichio aamoo.

Piiripi po'wa wekatetiame, wa'achitarichi nayewaniame

(Maateo 18:10-14)

15 Yooma yawichiwichio koparoamea, wahjachi ti'tjoeria tiame tatakoriwaeme, Eesusi waapi e'enarepua keepumia.² Parisero ti'tjioea wa'a noonokopa pu'kao, ahpo chaachaparepua Eesusio, pa'parisero ti'tjioea:

—Nee, achini ihsiamepua. Ihji tjoea, yooma tatakoriameoi, toayamepua ahpo naepamichioo, ahjama koayamepua tiameo.

³ Wa'a chaachapopa i'kao, Eesusia i'ka wa'achitarichi nayewerepua:

⁴ —¿Aatana eemea piie sientio puhkuemea po'wa, piiripi wekatesaa, ki simiyamepua i'yamiao, piiripi toiyameopua sientio?⁵ Ihjia i'yai tewesaapa, mooketoka no'rasaapa ahpo ta'pechio, kaawe e'raka chanimpua waapi ohjoemo:⁶ “¡U'masio ne'nemia! Tewakasai neeeapa no'o wekateria po'wao. Pahkotamane pu'ka no'o tewariawichioo.”⁷ I'ka wa'achi tiame, epeche kaawe erapuame te'pa tewekachi mochikame Riosi ku'iwariieopua wa'asi, aataoi we'wemerakamera ahpo tatakoria toimo tuukameopua Riosio, ki wahjachitia ti'tjioeo ooweru tiamechitia, ahpo tatakoria ki toinareriachitiaopua wa'asi.

Oowitiame ahpo tomiwao tewakame

⁸ Waikao tepuyame nayewasaopua Eesusia, toomi wekatetiame nayewarepua waikao wa'achitarichio. Puuua cheerepua:

—¿Aatana oowitiame, oosa mariki toomi oosa mariki taawechi yowiwame iinuekai piiripi wekatesaapua, ki chichika i'yatarepua ahkasi ahpo tewayachisio, tukupachi enesoo tahjekaoioopua?⁹ Tewisapaopua i'kao, ¿ki yooma ahpo kaawe e'ria tuuyetarepua, ahpo tisia kaawe e'raopua, ahpo wekateria tewariapao? I'ka oowitiame kaawe e'reka tetewamea chaachapamiipua: “¡Kaawechupena muuua tewakamepua! ¡Teemeai aamo tewariopao, amochitia tisia kaawe era-koamepua!”¹⁰ Wa'achitia Riosiai, tisia kaawe erama-

pua ahpo tewekachi ku'kuiwara ahjamao, aaata tísia tatakoriichi wekakameoio, apochikamera eenariopao paparamiao, tatakoriiria chewipuawichioo, aataoi apochi paparamia eenariopao, ahpo tatakoriiria cheriwepuawichioo.

Aaata ahpo taana cheriwekame, wa'achitarichi nayewaniame

¹¹ Eesusia naewarepua tiameo, cheeka:

—Aaata tijoea ooka tatanaeriataipua. ¹² Piie taawechi neipa weeriamea, chaaneriataipua ahpo noonoo: “No'noo, no'o kiajeraninia aamo mukusa tooemio.” Wa'achiopa ahpo taanao noonoraa, yooma ahpo tatana naachuterepua iyosichi iyopusapua, yooma pipiripi weewara iinueka itipiniameopua. ¹³ Waikao ehjepamio pooniraa, yooma ahpo weewa nehjisaopua, wahka akipariatapua waikao, méhka pirenachi weechi. Wa'a asisaopua, o'ineriatapua ahpo toomi na'ataka, itapiti suwepori ihsiwachi. ¹⁴ Ahpo tomiwa sopasoopua, ki nu'uti toorewi eenariatapua wa'a weechio. Waikao puuua tísia toore aiwapao, ¹⁵ tehki i'yasiriatapua pu'ka weechio. Ehjepamio tewisaapa tehki, o'ineriatapua tekimpanakao, koowi inateka, wa'api ohjoeme tijoe, puhkura. ¹⁶ Waikao ihjia tekimpanaio, tísia chorowapaopua, koowi koi'teniameoi ko'konareriataipua, nape ki kiatiapaopua pu'kaoi, wa'atia itipiriatapua. ¹⁷ Waikao tísia aiwapa tooreo, e'rariatapua: “No'o noono kahtiachio ki aiwaniachi tooreo, paaranipua wa'ao. Muuwaeme no'o noono ahjama tekimpanamea, ki aiwanipua tooreo. Nape neeea i'wao, amori mukuyame kahtinia toore. ¹⁸ No'ramane ohso kaawe, no'o noono kahtiachi. Wa'a asisaa chaanemane: No'no, iinya iintokame neeea. Taamo Noono te'pa kahtiamechio, tatakoriikame neeea noochio, amochiopua tiame. ¹⁹ Kiisi aamo taana enemetekoinia ehpeo, nape wa'atíoi, aamo no'o cheriwesoo, oowera tekimpanamechitia, uupuapua. Wa'a chaanemane no'o noonoo, asisaa.” ²⁰ Waikao wa'a erasaopua, no'ariatapua ahpo noonochio.

'Noonoraa i'ka asiopua ta'pechio, wa'a ihtoame tetewapaopua mehka o'inia ihtioopua pehjó, tísia tesywa teetopa ahpo taanao, u'masiriatapua natepamiao. Natepasaapa noonoraa, koorepaka chuchuriatapua pu'kao. ²¹ Waikao taanaraa, chaaneriatapua ahpo noonoo: “No'noo, tísia tatakoriikame neeea, te'pa kahtiamé Noonochiopua, amochiopua tiame. Kiisi aamo taana enemete neeea.” ²² Wa'a chiiopa ahpo taanao noonoraa, yaapiti sisinamuriatapua ahpo ta'pechi mochikameopua chaaneka: “Yaapiti. U'yepake wisasori, epeche ka'karumara, chuhchepuapu. Aanio tiame u'yepamitia, sutuchi chuhchepuame, wa'a ikisa kaaka we'wemera. ²³ Wa'a ikisaopua tiameo, weesero i'no-ramitiapua, epeche wiiyamera. Pahkotapuapu merisa,

ta'iria ko'kopuawichio, tísia kaawe erakoka. ²⁴ Pahkote-mané i'ka no'o taanao, mukukameka teereriopua pu'kao, eenariopa. Ihjia eenakao, eenechi oijenakamekatépuu. I'ka no'o noorao, wekatekai neeea, eenechi tewakamepuu.” Waikao o'ineriata pahkoa, yoomahka pu'sereka.

²⁵ 'Nape pahcha naawakamea pa'chira, wasachi ih-siriatapua tekimpanakao. Ihjia eenaiopua, ke'chua asiyaiopua ahpo ta'pechio, weeru chiiame inamuriatapua, sooni cheeteniamé yawika. ²⁶ Waikaopua asisaa-pa ahpo ta'pechio, aaata ahpo ta'pechi mochikame iinatukeriatapua cheeka: “¿Ihtana pahkotania i'wao?” ²⁷ Wa'a tekimpanamea, nehjiariatapua: “Aamo pooni pahkoteniapua. Aamo noonoo, aamo pooni pahkotiapua eenechi eenariopa wahka oiyai, pu'kawichioopua, weesero me'yeriapua epeche sowiyamera, eenario tuukaopua kaaweruma.” ²⁸ Waikao pa'chiraa tísia nekakao, kiisi pakinareriataipua wa'ao. Nape noonoraa kahtiachi eenakao, cheriweka nayewekaopua, pak-inureriatapua. ²⁹ Nape taanara pa'chiraa, chaaneriata-pua ahpo noonoo: “Nape muuuu, ki ehpesi no'o tekipanaoioopua aamo e'weka, seenepioi ki e'wekoo, seenepioi ki no'o pahkotiamemua, no'o taaenarichio, no'o kaawe e'ria ahjama ko'komichioopua, pu'sereka. ³⁰ Nape muuuu i'ka aamo taana enasoopua, oowera suweporichi oika na'atakameoipua toomio, ikanati me'yamemua epeche wiiyame weeseroo, no'owichioo ki wa'a iintokameai.” ³¹ Waikao noonoraa chaaneriata-pua: “Nape no'o nooláá, muuuu senepi taawechi no'o ahjama kahtiamépuu, yooma no'o iinueka kahtiaopua, yooma aamo iinuwapua tiame. ³² Nape i'ka aamo poonio, mukukameka teereriopua pu'kao, eenechi eenakaopua, oijenameka ikiriopa pu'kao; wekakameka teereriopua tiameo, eenechi tewitiameka ikiriopa pu'kao. Pukaepa kaawepua, kaawe e'raka pahkoteniamepuu.”

Waikao Eesusia, kajusapa pu'ka noonora ahpo taana cheriwetiameo nayewakao, chaanerepua yooma ahpo masitia keepuameo:

—Wa'achi teeka cheriwiamé te'pa kahtiamé taamo Noonoo, ahpo tatakoriwa tuuka enapameo apochiopua, ahpo tatanachitia uuka.

Aaata teeko neesetokiame, kiisi kaawe iintokame

16 Eesusia ahpo masitiachi keepuameo, i'ka piirechi wa'achitarichi nayewerepua:

—Aaata tijoe tísia paarastiamé weechio, ahpo paarasatia neesetokiameo, yooma ahpo paarasatia, na'atame inamuriatapua. ² Teekoraa wa'a tiame inamukapaopua pu'kao, paaesa iinatukeriatapua pu'kao: “¿Achini iikai no'o ichikuame muuuu? Yooma nane'riamenia aamoé no'o ichikokenioo. Yooma ihtetaripapua no'o tomiwa aamo ma'chipariaopua, yooma kehkisas-

aapua, no'o iyotaperichi toapuapua, no'o nane'remi-chiopua. Ki tekipanamerimua wa'asio noochio."

³ Waikao ahpo teeko tehkiwa neesetoamea, e'rariata-pua: "¿Ihtana yoratarene ehpeo?, no'o teeko u'yesoop-ua tehkio. Ki utewaemia wa'asi wasachi

tekipanamiao, ihkorewa itakaio, tisia suuwe e'ramenia.

⁴ Aa, inatepane no'o iintomio, aachin teeka no'o ku'ipuaichiopua, ki tehkiekoio."

⁵ Waikao yooma ahpo teeko wikirieme paaesapao, iinatukeriatapua. Pahcha simiyameo, chaaneriata-pua: "¿Ihkina wikiriemua taamo teekoo?", chaaneriata-pua. ⁶ Puuu tekipanamea, cheeriata-pua pu'kao: "Neeea, piie sientu piire weere-wa aampa oosa mariki weeweruma sikori, waariri tewaniame, ooriwo nerowoi koi'wame wikirienia. Puuu waariria, piire weerewa aampa mariki ri'ritoro to'wame enerepua pipiripio." Waikao tehki paamiratu-amea, chaaneriata-pua pu'kao: "Nee, tamochiche nane'rewa itipimeri ihjia. Aamo wikiriao, naasipasi cho'wemane, ooka weerewa oosa mariki waariri wa'api, wikirieka itipimerimua." ⁷ Piirechi tekipanameo iinatukeriatapua tiameo: "¿Kehkinapu aamo wikiriao?" "Neeea, piie sientu aaneka wikiriemia tiirikoo", cheeriata-pua wikiriemea. Waikao tehki paamiratuamea, chaaneriata-pua pu'kao: "Nee, ka'te tuumitia naaju aataoi, neeea, naao weerewa aaneka, wikirieka itip-itekania aamoo", chaaneriata-pua. ⁸ Teekora nane're-saapa i'ka iintorio, e'rariata-pua: "¿Ki teesa inatame puuu?", e'rariata-pua.

Pu'ka wa'achitari kajusapa Eesusia, chaanerepua ahpo keepuameo:

—Tisia pichiwa ihjia: Tukapachi ohjoamea, te'ta a'chikoi nokaka pepeniamepua ahpo ihsimiao, ki Riosichi paparaka mochitoamerakamerachitia, ki Riosi taajenarichi ohjoamechitiao.

⁹ Pukaepa aamo chaanania, ka'te wa'achi noonoomitia eemea, pu'ka tehki paamiratuameo, ki kaawe iintoriachitia. Ohso kaawe eemea, paikapioi iin-uekaio, ookapieoi ku'ika mochitopuapua aata tisia tooremuka mochikameo. Wa'a nokayame enesaa eemea, tewekachikamera ohjorewachi te'ta paarasarikamera iinuemeripua.

¹⁰ Kaawe iintokame enesaamua paikaoi aamo Riosie kianiao, kaawe iintomerimua, epeche kiatiai Riosieo neesetomichioo. Nape ki kaawe neesetosaamua, paikapioi Riosie aamo neesetotetiao, ¿ihtana aamo ki-atara Riosia, ehpeche aamo itapiti neesetomichio?

¹¹ Aamo iinueka paikapioi ki kaawe neesetoka ya-sitokame enesoo, ¿kiapua tiamejuarepua Riosieo, itapiti neesetokepuawichioo ahpo kehkiwachi? ¹² Aata kiisi peeniame enesoo, ahpo wa'api iinuwaioi neese-tokao, ¿kiatariamejoarepua aataeo, ahpo iinueka neesetokemichioo?

¹³ Eesusi wa'a tiame masitesaapa, eee cheerepua:

—Aataai ka'chi iika yorakemetepua ooka teekoo wa'api keenakoo, eee tiamekopa: piiripi ahpo teeko yorakioio, piire ahpo teekooi wa'apichi keenako ahpo yorakejemerikopua. Puuu waikao, piiripi teekokam-era yorakiopaopua, piire teekoa nekamapua; piiripi teekokamera ahsieme yorakepuamepua, piie ahpo teekoo toaka. Wa'a tiachiopua aataai, Riosikamera te'ta nakiyamea, ka'chi iika weemumetepua toomi-chio.

¹⁴ Pa'parisero ti'tijoea, pu'ka inamukapaopua, a'achere puuu, toomikamera pu'seriapapua.

¹⁵ Waikao Eesusia chaanerepua:

—Nape Riosia nane'riamepua aamoo, toomichikam-era te'ta paparamekopua, ki ahpokamerachi. Eeme pa'pariseroa, te'ta aamo yooreka tetewijeranipua ti'ti-joerio, nape aamo iikachio eemea, aamo wahjachi ti'tijoerichio, kiisi kaaweruma ijinatamepua. I'ka weeechi mochikame te'ta nateyamechitia tetewao, Riosiwichioo, tisia iinya tiame teerewa tetewamepua.

Riosi nuurari; Riosi ye'karichi simiyame tiame

¹⁶ Pu'ka nayewaka kajusaapa Eesusia, i'ka eetiame simiterepua masitekao:

—Ke'chu eenoi Waani Paatorio, ti'tijoeria, ehkoriai nokiwa yooraka mochitoriaipua, ahpo ehkoriai Riosi na'nayewatura masiteriachitia. Nape puuu Waani Paatori enasaapua, weemera nokiwa masiterepua ti'tijoe-rio, Riosi ye'karichi muimichiopua pu'kao. Pukaepa ki ookapi Riosi yawichituwachi mochirachi tisia muinar-erepua wa'ao.

¹⁷ Pu'ka Waani Paatorichi simiyame wa'a tiame te'ta pichiwa ikirepua, te'ta wa'a tiame ikimeriko tuuti-amekopua Ehkoriai Iyoterichio Riosieo. Yomatiamie Riosi cheeria ikikache itipimerikai teererepua, ahkasi nu'nuti naawesari chanitiamioipua, te'ta nateyame tetewaka, te'ta nu'nuntiraoipua iyoti. Ihji weeea, ihji tewekaai, pahcha ki naania ikitarepua, nape Riosi cheeriaa ka'i, wa'api teeremeripua.

Eesusi masitia, aata ahpo neewiria sa'runaniame

(Maateo 19:1-12; Marako 10:1-12)

¹⁸ Kaawe inatamitia i'kao: Aata ahpo uupi toisaa, pi-irechi ahjama neewikameka ikiyameopua, suwepori iintowa. Wa'achi teekao, aata Riosichi chiia toisaa, pi-irechi masitewa pichikemichio, suweporika iintokame Riosimina. Aata tijoe ootiamie toitiame ahjama neewisaa, suwepori iintokamepua tiame Riosi ne'nia-chio. Wa'achi teekao, aata piirechi masitewa pichike-saa ki Riosi taamo chiia, suwepori iintokamepua Riosi-chio, toakame puuuapa Riosio.

Tijoe paarasatiame Rasaro tiame, wa'achitarichi nayewatiame

¹⁹ Eesusia tiameo, Riosi chiia Ehkoriaami Iyotetiame nateyarachi nayewakao, i'ka wa'achitarichi nayewepua ti'tijoerio. Eesusia o'inekao cheerepua:

—Aaata tijoe eneriataipua, tísia tomiwaeme, tísia nateyame wisasori chuhchame eneriataipua, te'ta to'totomiwaeme koaya koayame, ihtaoi ki tooremuame eneriataipua ahpo ta'pechio. ²⁰ Wa'achi ohjoeriataipua tiame, aaata Rasaro tewaniame. Ihji Rasaroa, pochikame ehchaeme weerewachio enerepua, pu'ka paarasatiame ta'perachi, yayasariataipua, muirachi.

²¹ Ihjia pu'ka paarasatiame ta'pera muirachi yayasariataipua, ko'kotiamé wehchi ruhjikameoi, ahpo ihkokepuaichio. Chuhchuriai wa'a kahtioio, wa'a enapaka saasaeriataipua ehcharao. ²² Pu'ka ihkoriame mukisooipua, Riosi ku'iwaria, Aurani kahtiachi i'toriataipua, Riosichi ka'karuma enekame mochikachi. Puuu tijoe paarasatiame mukisooipua, wetemajiretiatapua.

²³ Wa'a ahpo upatiachi kahtiaipua, ki ka'karuma wahjipame mochikachiopua, ki teesa aiwapaopua wa'ao, Aurani Rasaro ahjama kahtiachi ne'nepariatapua, te'pa. ²⁴ Waikaopu te'ta paarasatekamea, tísia aiwapa ahpo upatiachio, sisinamuriatapua Auranio, cheeka: “¡No'nó Auráni, no'o tesiwéee! Uhjura pu'ka Rasaroo, piiripi suhturaoi saampatesa, no'o yenichioi seipatemane teesa. Tahpitika e'ranine parae i'wa na'ichio.” ²⁵ Nape Aurania chaaneriataipua: “Nape, ¿ki nane'rena muuuu, weechi kahtiaipua tísia tomiwaekao, tísia aamo ta'iria yasariopua ki Riosichi inataka? Nape Rasaroa tísia aiwaio weechio, tísia kaaweruma enepakamepua Riosichio, pukaepa i'wa kahtiamepua no'o ahjamao tísia ta'iria, muuuu wa'a.

²⁶ I'waoipua taamo pejanao, káii waapisi akipame teeresi po'ipua waata, aaataai ka'chi iika u'matometepua wa'apoo, wa'aponaai aaataai ka'chi iika u'matometepua.” ²⁷ Waikao paarasatekamea chaanerepua Auranio: “Wa'a teeresoo muuu no'no Aurania, pu'ka Rasaroo, no'o noono ta'pechi uhjuramitiapua, weechi kahtiame. ²⁸ Wa'ao mariki no'o poponiekao, tísia utewaeme chaanenurapuapua pu'kao, Riosi chiiakamera pichikenuraka, ki i'wa te'ta aiwaniachi upapuaichio pu'kao.” ²⁹ Nape Aurania, nehjiariatapua pu'kao: “Nape aapoeo puuuu, iinueme puuuapa Riosi cheeriao, ehkoriaami nayewatura iyoteria, ehkoriaami Moise iyoteria kiaretiaopua tiame. Pu'ka e'weka mochimeri puuuu. Ki Moise e'wesaa tooweretiao nuurari, aaataoi wahjipakame oijenaka wa'a eenakoipua aamo chiia tuuyemiao, oijenakao, ki pichikemapua.”

³⁰ Nape paarasatekamea nehjiariatapua: “Eje'e, wa'atepua tiiao, nape ki e'wekameai Riosi nayewatura iyoteriao, i'wa o'inia oijenakame wa'a enasoo, yooma

nayewesoo achini tiio i'wao, pichikemapua pu'kao. Wa'a iikapa puuuu Riosio, yooma ahpo toimio tuumapua ahpo tatakoriwao.” ³¹ Nape waikao Aurania, chaaneriataipua: “Ka'i. Ki e'wiame enesaa pu'ka Riosi Ehkoriaami Iyoterichi chiiao, aaata wa'a eenakoipua i'wa o'inia oijenakameo, ka'chitia pichikemapua pu'kaoi.”

Tatakoriichi wichiame maapori teerewa

(Maateo 18:6-7, 21-22; Marako 9:42)

17 Eesusia, ahpo te'ta masitiao chaanérepua:

—Aaata tatakoriimichio ihsiamea, wa'api iintumeripua, na'ara yorapuaichio ihsiamea; nape ¡wéii!, wa'a iintokamewichio. ² Ohso kaawe eneriaipua pu'kao, moorino matasuraraa tehte, kutachi o'yesao, pa'wechi ipatiaa, kátisia teeresi akipamichio pa'wechi, ki tatakoriichi ruhjinamichioopua, i'ka nu'nuntichitia noochi paparakame o'iniameoopua. Pukaepa eemea wa'a aamo noonoimiao, tisiwá aamo neesetopuapua, aamo inateka eemea, pu'kao.

³ Wa'a cheesapa Eesusia cheerepua tiame:

—Kaawe keepusao. Aaata piire aamo na'aresoo, teripuapua pu'kao; nape ahpo cheriwenuresoo, cheriwepuapua pu'kao. ⁴ Oowisanisa simiyame aamo na'aresoo, wa'a iintokai ahpo cheriwenuresoopua pehjo, wa'apichi kehki cheriwepuapua, oowisanisa.

Taamo Riosichi paparawa utewarira

⁵ Piie taawechi Eesusi ajawariaa chaanerepua Eesusio:

—Paamira, taamo ku'imitiapua tamochio, epeche taamo ahjachi eramichioopua amochio.

⁶ Waikao Eesusia wa'achitarichi naewakao, chaanerepua ahpo te'ta masitiao:

—Weruma kehki no'o ahjachi erakowa ki nakiniamepua. Ku'ita kehki no'o ahjachi erakoame enesaa eemea, wacherai kuuu pahchira nu'utikoichitiao, i'ka aoso aamoo chaanesoopua: “Po'taka wiitu weripa neeroi pa'wechi”, wa'a weripamii puuuu. Noochiche ahjachi e'rakaimua, soparamepua noochio.

Aaata yorakekiamera teeremeri

⁷ Nape ka'te weruma aamo maayame eemea, no'owichio yorakawichio itapiti noochi ahjachi e'rakao. Keepuka i'ka wa'achitari: Aaataai ahpo yorakiame teekoraa, ahpo yorakiao wahka oirioipua wasachi tekipanakao, resipakame eenakoipua tekipanakao, ki chaanemapua: “Koi'wachi yasipasa. Aamo weeremane kooame.” ⁸ Ohsotia teekoraa chaanemapua: “No'o weere kooame, no'o neesetopuapua ahkasi no'o aiwaka koayachisi. No'o ko'kosopa ko'kopua muuuu.”

⁹ Teekoraa, cheriwemaai ki kiatarepua ahpo nuurewa yoorariawichioopua. ¹⁰ Wa'achitia eemeai, te'ta Riosi

chiia yooraka mochitoaiopua, kihta aamo wikirieko eramete eemea Riosio. Ohsotia eemea amochio erakopuapua: "Teemea, taamo Riosi yorakemeriche yooraka mochitoamepua."

Eesusia, oosa mariki repera kokoriame yachapatena

¹¹ Piie taawechi Eerusareni simiyai Eesusia, Arirea weechiami Saamaria weechiami tiame u'matorepua. ¹² Wa'ami ihtoioopua pooechio, piiripi mochiwachi asiyoio, oosa mariki ti'tijoe machejenarepua, repera kokoriame. Ihji kokoriamea, mehka ajapaka ¹³ sisinamurepua:

—¿Eesúsi masitáarii! ¡Taamo tesiwe e'résaaa!

¹⁴ Eesusia wa'a chaachapameo tetewapao, chaanerepua:

—Ne'neseriosichi siimpamitia eemea, pu'ka napawikarichi neeserosi mochikachi, aamo tetewimichio pu'kaopua, aamo yachapakamekopa wa'asi.

Wa'a siimpaiopua waikao, saukame itipirepua.

¹⁵ Wa'a iikapa piiripi puuua, saukame itipikapao, Eesusi ihtoachi no'arepu eenechi, cheriwema kiamia. No'raioopua, weweru cheesika cheriwema kiasirepua Riosio, kaaweruma naewaka pu'kao. ¹⁶ Eesusi natepasaapa, wehchisi koomorasipakao, cheriwema ki'yarepua Eesusio. Ihji tijoea, Saamaria tijoe enerepua. ¹⁷ Waikao Eesusia cheerepua ahpo ahjama nokisiameo:

—¿Ki oosa marikisakaipu saukamea? ¿Ki e'enakame wahja watania? ¹⁸ ¿Ihji seenu tijoeche eenarepua Riosi cheriwema kiamiao?

¹⁹ Eesusia waikao seenu tijoeo, chaanerepua:

—Werika no'rasa ehpeo, noochi paparakapa saukamemua.

Achini teeka asimeri Riosi ye'karia

(Maateo 24:23-28, 36-41)

²⁰ Piie taawechi Eesusi masitioio, pa'parisero ti'tijoea utewaeme iinatukeriaipua Eesusio, achinitio enamio Riosi ye'kariwao. Wa'a tiame iinatuketiaapa Eesusia, chaaneka nehjiarepua:

—Riosi ye'karia amochi tiiatepua wa'asi, ki pusie tetewiwame. Pu'ka ye'karichi eenepatiameo, amochio eenariamekopua wa'asi. ²¹ Pu'kao ki pusie tetewiniamekapao, ka'chi iika cheepuamepua: "Nee, i'wane weeri", "wa'ane kahti", yooremina aamo iikachi kahtiamekopaopua, puuua aamo kaawe te'ta tiamepua Riosichio.

²² Eesusia simiteka ahpo masitiao, chaanerepua ahpo masiteka ihsiao:

—Asimitepua piie taaweo, aamoo piie taaweo, no'o tisia tetewinaremiachio, nape wa'a erakoai ka'chi iika no'o tetewimeri eemea. ²³ Pu'ka taawechiamio, ti'tijoe-ria chaachapameripua: "U'masi ne'neo, i'wa kahti."

Wahjachia chaachapamapua: "Waami tetewika teemea pu'kao, ne'netaria." Nape wa'a chaanenai, ka'te siimpamitiapua ahjamao. ²⁴ Neeea, waika taawechio ki wa'a chaachapamechi enameripua. Nee Tijoe Tijoe-tukame eenao, kuhjiparichitia ma'chiame enameri neeea, yooma ma'chiame tetewachi. ²⁵ Nape ehpe taawechiami pehjo, ki no'o nakiyame ti'tijoe-rieo, weeka itapiti ikimeri neeea, tisia kokosa tiame. ²⁶ Pu'ka yooma u'matoso eenechi no'o eenoio, naatika teeremeripua, Nooe tewaniame tijoe taawechiami, te'tereka mochitiachitia. ²⁷ Ihji Nooea itapiti yooraka mochiripua, tekipanaka koakache, nenewikaoipua tiameo, ahkasi Nooeo pawekakerachi pakiriachisiopua, i'ka yomatiamie weechi si'ririnioioopua, te'ta werumara si'riri, yu'kie. ²⁸ Rooti tewaniame taawechiamio, wa'achi te'tereriaipua, ahpo wahjipoioopua. I'ka ti'tijoe-rio wa'achi nokaka mochikoioopua Nooe taawechitia, oowera koakaopua, oowera tarakaopua tiame, itapiti nehjakaopua, echakaopua, karitakaopua tiame. ²⁹ Rooti machenoioopua Sooroma mochiwachi muuwarichio, senawato ki ku'ita na'i yukurepua Sooroma mochiwachio, yooma wahjiparepua pukao, choochoka. ³⁰ Wa'achitia senawato enamania waika taawechio, nee Tijoe Tijoe-tukamea, eenechi i'ka weee eenaiopua.

³¹ Pu'ka taawechio, karijampa ihsiamiea itapiti yoorakaio, kihtawichio inatametepua ahpo tekimiao, yooremina ahpo karichi iinueka ma'chipamiao. Wahka ihsiamieai kuhsitereo, kihta inatameripua ahpo no'ramiaopua petechio, ahpo itapiti ma'chipasa i'tomiaio. ³² Nane'riame eemea, Rooti uupirao, itapiti ahpo toaria i'noranaria ukana ne'nepariopaopua, oona enepariopua. ³³ Aaata i'wa weechi ohjoewache epeche nateyame maayamea, ki Riosi weemera ahjarichi ohjoewachitiao, wekatemeripua te'ta ahjario, ki wahjiamesi ahjaniameo. Nape aaata i'wa weechi ohjoewa ki epeche nateyame maayamea, ki Riosi weemera ahjarichi mochiwao, puuua teimeripua te'ta pichiwari ahjario, ki wahjiamesi ahjaniameo.

³⁴ Pu'ka taawechi tukao no'o eenoio, aamoo chaanania, ooka pe'tiamea kokochikao, apechunapuamepua piiripio, piireo toaka. ³⁵ Ooka ooweru nokayamea tusukao, i'topuamepua piiripio Riosieo, piireo toaka. ³⁶ Ooka tijoe nokayamea wasachio, piiripio wa'api i'topuamechepua Riosieo, piireo toaka.

³⁷ Waikao keepuameraa, iinatukerepua Eesusio:

—Nape ¿akana wa'a ikimeri puuua?

Waikao Eesusia chaanerepua:

—Wa'achitia itapiti mukukame po'yachio, naania tiatachiatia oonori weeru nokiwao, no'o aamo ikipo tურიო, naania teeremeripua achinitio ikipuamekoopua pu'kao.

Kunamukukame peereichi ahpo katewejera, wa'achitarichi nayewaniame

18 Piie taawechio Eesusia, ti'tjoerio, ki toaka paparapuawichioopua Riosichio, eee cheeka nayewerepua wa'achitarichio:

²—Wahka muuwari mochiwachio, yasariataipua piiripi tijoe peereira, kiisi iyoriame eneriataipua Riosio, ti'tjoerio, ki tesiwa e'riame. ³ Wa'achi ohjoeriataipua tiame piiripi oowitiame kunamukukame, aaatae na'ara yoraniame eneriataipua. Wa'a yoraniapa ihji ooitamea, peerei kahtiachi simiriataipua ahpo katewepuai-chio. ⁴ Weesa eenakame eneriapua, pu'ka peerei tijoe-chio, nape ihjia ahpo wa'inariataipua, ki ikanati katewenareka. Nape puuu tijoe peereira, ki toaniapa senepi ejenakao, erapariatapua pu'ka ooitameo: “Ka'chitia taawechi tesiwa e'riameaipua aaataopua Riosichio, ⁵ ikanati katewekemanee i'ka ooitame, tísia kichiwa chiiopua pu'kao, noochi ejenaka.”

⁶ Wa'a cheesapa Eesusia, ahpo masiteka ihsiao chaanerepua:

—Kaawe inatamitia i'ka peereira tijoe iintoriao, ki pichikiamekaipua Riosi kaaweruma tuuyewari chiiao. ⁷ Ihji tijoe Riosi chiia ki pichikiameaipua, kaawe iintokame enesoo, ¿ki epeche kaawe iintomerijoare Riosia ahpowichio poanariopua ijinuwaopua, apochikamera paparameopua? ¿Ki ikanati nehpuaterepua te'ta ahpo ijinuwao? ⁸ Riosia, kiisi puuyeka cheriweri puuu, aaata apochi enasoopua ahpo tatakori cheriwepuawichio. Nape neea no'o iinatukiamepua, nee Tijoe Tijoetukame eenao, ¿tewimerijoarenia pehjo, aaata noochi paparameopua?

Parisero tijoe, yawichiwichio koparowame tiame, wa'achitarichi nayewaniame

⁹ Eesusia i'ka wa'achitari nayewerepua, ahpoche kaawe nokayame maaeka Riosichio, wahjachio ki kaawe nokayame maaerepua:

¹⁰ —Ooka ti'tjioea i'isaeri tiopachi e'enariataipua, Riosi ahjama nayewamia. Piiripia, parisero tijoe eneriataipua, tísia ahpo iyoriame maaetame Riosichi. Piirea, yawichi koparoori ichikoame eneriataipua. ¹¹ Parisero tjoea, werisikaopua eee cheeka nayewariatapua Riosio: “No'no Riosi, cheriwema ki'yaninia ki wa'achitia tiamekapa wahjachi te'terimechitia: aaata ichikoame; ki kaaweruma yoorame wahjachiwichio; suwepori ihsia yoorame; ki waami weeriamae aamo ahjama nayewame, yawichiwichio koparome.”

¹² Neeea oosa iyoriame neea chorowario, oowisari taawechisiopua. Neeea no'o yowiyao, senepi oosa mariki toomi iinuekaionia, aamo poanatakiamenia piiripio.”

¹³ Nape puuu yawichiwichio koparomea, ahpo muripa sonikao, chiiatapua mekapi werikao: “No'o tewekachi kahtiamae No'nóo, no'o tesiwe e'remitia muuu, no'oo tatakoriamekopa.”

¹⁴ Pu'ka cheesapa, Eesusia cheerepua:

—Neeea aamo chaanepua, ihji yawichiwichio koparomea, cheriwetiame no'rarepua ahpo ta'pechio, nape piirea ka'i. Riosia ki keepuamepua aaataoi, ahpo wa'api werumataka naewameopua. Nape tesiwa cheeka nayewameopua, cheriwiamae Riosia pu'kao, tatakoriario.

Eesusia kukuchio, ahpo kaawerumari yahchena

(Maateo 19:13-15; Marako 10:13-16)

¹⁵ Eesusi masiteka ihsioio, wa'a e'enariapua ooweru kukuchi i'toka, Eesusi kahtiachisi upanariapa, Eesusio ahjachi seekarepaka ahpo kaawerumari yahchemichio. Nape Eesusi te'ta masitewaraa wa'a uparetioopua, wa'ineriapua ooweruo, pu'ka kukuchi Eesusichi asitepuawichio. ¹⁶ Nape Eesusia ki reesiseniopa pu'ka kukuchi, apochi asitepuawichio, chaanerepua:

—Tooa pu'ka kukuchio noochi e'enamichio. ¿Ki nane'riame eemea pu'ka kukuchika te'tiamekopua Riosi ye'karichi muimeria? —cheere Eesusia. Simitekaopua cheekao, Eesusia cheerepua:

¹⁷ —Pichiwapua no'o chiia: Ki kukuchichitia uukamea Riosi paajutewao, ahpo ye'kari muimichio, kiisi reesisepuamepua Riosio, ahpo ye'karichi pakimichio.

Temari te'ta paarasatiame, Eesusi ahjama nayewani

(Maateo 19:16-30; Marako 10:17-31)

¹⁸ Piiripi tijoe itapiti paamiratuamea, iinatukerepua Eesusio:

—Kaaweruma Masitari, ¿aachin iintotania ahseparariaa, ki wahjiamae ahjaniamae?

¹⁹ Eesusia chaanerepua:

—¿Achini no'o kaaweruma teewamemua? Te'ta Kaawerumaa, Riosichepua, ki aaata wa'asi. ²⁰ ¿Kikosa nane'riamemua Moise nuurari chiio? ¿Ki eekosa chiiamepua?: “Ka'te suwepori nokimitia eemea, ka'te merimitiapua aaataoi, ka'te ichikoemitiapua aaataoi, ka'te wihtuka wenejimitia aaataoi, aamo yayawao muuu, yoorekache tetewipuapua.”

²¹ —Wee Masitari, nape neea pu'kao, yooma yooraka yasitokamenia pu'kao, temariai o'inia —chaanere iinatukeniamea.

²² Eesusia wa'a chiiopao, chaanerepua pu'kao:

—Nape toitiame muuu aamo iintomiaopua pehjo. Nehjimitiaopua naaju, yooma aamo paarasatiao, wa'a iintosaapa muuu, yooma ihkokemitiapua pu'kao yooma aaata tooremuka mochikameo. Wa'a iintosaamua, te'pa Riosi kahtiachi iinuemamua aamo

paarasario. Yooma wa'a iintosaapamua waikao, noochi enepuapua no'o ku'isimiao.

²³ I'ka inamukapa paamiratuame tijoea, iiyana eraparepua Eesusi wa'a chiiao, ki ookapi itapiti paarasatiamekapapua. ²⁴ Waikao Eesusia wa'a iikopa pu'kao, yooma wa'a keepuka ajakameo chaanerepua:

—Ki teesa tehki tiamepua, paarasatiamewichioo, Riosi ye'karichi pakipuameopua! ²⁵ Animari tumusaria epeche ki tehki enemiipua, i'ikia puusirachiami u'matoteniapua, ki puuu tijoe paarasatiamechitiaopua, Riosi ye'karichi pakimichioo.

²⁶ Inamukamea chaachaparepua waikao:

—Aa! Wa'a teeresoo, jaatanakamera newipatapua waikao?

²⁷ Eesusia waikao chaanerepua:

—Ti'tijoeiwichioo, ka'chi iika iintome tiamekoio, nape Riosiwichioo, kihta tehki tiamekaitepua. Nape Riosia aata ahpo te'ta paarasarichi weemuwa toisoo, apochikamera te'ta weemusoopua waikao, reesisemapua pu'kaoi, ahpo ye'karichi pakimichioopua.

²⁸ Waikao Peeroa muuwaeniachio, chaacharepua:

—Wa'a teeresoo teemea, kaawe te'tiamepua aamo ajawariaa, aamo ahjama ohjomiaopua yooma toakamekapao, taamo iinueriaopua itapiti.

²⁹ Eesusia chaanerepua:

—Pichiwa puuuu, yooma aataa ahpo ta'pe toikamea, ahpo uupioi, ahpo poponioipua, ahpo tetejimaoui, ahpo tatanaoipua, Riosi ye'kariwichio ikimiapa ahpo, ³⁰ ehpe o'inia i'ka weechio epeche nateyame tewimeripua Riosichio, Riosie ahpo kiapuameopua, wa'asi kajuyachi taawechio, weemera mochiwachioopua tiameo, weemera ahjari kiapuamepua tiameo, ki wahjiame.

Eesusia paisachi simiyame tuunapua, ahpo mukimiao

(Maateo 20:17-19; Marako 10:32-34)

³¹ Eesusia poanachi i'toka ahpo ajawariao, chaanerepua:

—Ehpeo Eerusareni mo'moenama teemea, wa'ao, yooma ikimiachipua wa'asio, pu'ka ehkoriai nayewatura iyoteriaopua, no'o Tijoe Tijoetukamechi simiyameopua. ³² Wa'ao seesenu ti'tijoeria no'o Tijoe Tijoetukameo, na'ara yorapuatepua, na'ara chaanepuatepua tiameo, akachupepuamepua tiame; ³³ pu'ka nanaarame ti'tijoeo wepipuatepua, wa'a yorasaopua meripuatepua, nape neea meritiao, paika taawe simiyachio, ahjaka oijenamania.

³⁴ Nape Eesusie ajawatiamea, kihta pahterepua pu'kao, wa'a chiioio; ka'chi iika pahteme tiame enerepua.

Eesusia ki ma'chiriame sautena, Eriko tewaniachi

(Maateo 20:29-34; Marako 10:46-52)

³⁵ Eesusia amori asiyai Erikoo, aata ki ma'chiriame poochi kahtiame tetewarepua, ihko itaka kahtiame.

³⁶ Ihji ki ma'chiriamea, weeru cheetoame inamukapa poochi nokisiameo, iinatukerepua:

—ǀIhtana yooramepu wa'a cheetoamea?

³⁷ Waikao neesetoamea chaanerepua:

—Aa, Eesusi Nasare ohjoemepua, i'wami u'matoame.

³⁸ Waikao ki ma'chiriamea, sisinamurepua Eesusio:

—ǀEesusi, ehkoriai Raawi taanara! ǀNo'o cheriwesa pahchúu!

³⁹ Pahcha nokisiamea chaaneriaipua pu'kao:

—ǀIhchi yasaakáa!

Nape puuuu ohsotia weeru sisinakao, chaanerepua:

—ǀMuuúu! Raawi taanáaa! ǀNo'o tesiwésaa!

⁴⁰ Waikao Eesusia weripakao, ki ma'chiriameo, ahpo weeriachi u'yepanurarepua. U'yepatiaapa pu'kao, Eesusia iinatukerepua:

⁴¹ —ǀIhtana aamo yorajeranimu no'óo?

Waikaopua ki ma'chiriamea nehjiarepua:

—No'o ma'chirepatejerani neea.

⁴² Waikao Eesusia chaanerepua:

—Saukame itipinamua aamo ki ma'chiriao. Muuuu saukamemua, noochi paparakapa.

⁴³ Waikao ki ma'chiriamea, ikanati ma'chireparepua puichio. Wa'a iikapa puuuu, wa'api o'inia na'naritorepua Eesusio, tisiwa kaaweruma nayewasika Riosio. Waikao yooma ti'tijoeria wa'a tiame tetewikamea, ka'karuma nayewasirepua tiame Riosichio, tisia kaaweruma chaachapakaopua Riosio.

Eesusia Saakeo tewaniame nayewena

19 Eesusia Eriko mochiwachi pakisao, riisaka u'-matomo o'rariaipua, ² nape Saakeo tewaniame tewakapao, sewina eraparepua. Puuu Saakeoa, yawichiwichio koparoame, paamiratuame enerepua, tisia tomiwaeme tijoe. ³ Ihji tijoea, tisia tetewinareriaipua Eesusio, nape wichipa weeriamekapao, ki ajasepapapua ti'tijoeri aampamiopua tetewinariaio, ⁴ pahcha u'masirepua Eesusi u'matomiachi, sikomoro tewaniame kuuuchi moenamia, te'pa werika tetewinaria. ⁵ Eesusia teeriami u'matomiaio, te'pa kahtiame tewakapao, chaanerepua:

—Saakeo, yaapi tekisa wa'ao, aamo ta'pechi no'o i'tojeraninia ko'komia.

⁶ Waikao Saakeoa, ikanati tekikao, ahpo ta'pechi i'torepua, kaawé e'raka. ⁷ Waikao ti'tijoeria, Eesusi Saakeo ahjama akipakame tetewikapao, ihchi ahpo chaachaparepua:

—ǀNaakona! ǀTatakoriame ta'perachi siminapua?

⁸ Ehjepao ta'pechio, wa'a mochikai nayewakao, Saakeoa yooma inamuachi chaanerepua Eesusio:

—Tísia kaawe erapaka aamo chiiáeo, kaaweruma enepanariapa ehpeo, naasipasi kiamane no'o iin-uekao, tooremuka mochikameopua ihta, yooma no'o ichikoneriao, naaosa epeche no'o ichikoneria kiamania pu'kao.

⁹ Waikao Eesusia chaanerepua yooma wahja wa'a mochikameo:

—Riosi newiparia, ehpe o'inia o'iniamepua i'ka ta'pechio, ihji Saakeo Riosichi paparariopa, Aurani tetejimarisiwachi enepaka, Riosi te'ta ye'karichiopua.

¹⁰ Nee Tíjoe Tíjoetukamea i'ka wehjoarichio, i'ka Saakeoka te'teríame, i'yaka eenakamenia, te'ta Riosichi paparama, ti'tíjoe ooweru tiameo, tatakoriameo, te'ta newipatemia kokosapuáio.

Oosa mariki toomi wa'achitarichi nayewaniame

(Maateo 25:14-30)

¹¹ Neipa Saakeo ta'perachi machenasaapa Eesusia, pooechi ihtoai Riosi ye'karichi simiyame nayewakao, ti'tíjoeria waapikopa Eerusarenio, wa'a enemio maaere puúua, Riosi ye'kario. Eesusia wa'a erakopa pu'kao, i'ka wa'achitarichi nayewerepua waikao.

¹² Waikao Eesusia o'inerepua nayewakao eee cheeka:

—Wahka yasariataipua piiripi tíjoe, yawichi enemeri, puúua wahka akipariataipua mehka pirenachi weeechi, ahpo yawichichitia werapuachi, yawichi wera-tiaapa enasaa, ahpo weeechi yawichitumichio. ¹³ Nape ke'chu simiyaiopua, oosa mariki ahpo tekpaname paesaopua, watani sienta taawesi yowi-wa ki'yariatapua pu'kao, pipiripi. Puúua chaaneriata-pua pu'kao: "Íya, tekpanamitia eemea i'ka toomio, no'o eenachisiopua." ¹⁴ I'kao simisoo, tíjoe ki nakiyamea, pukaminachi uhjurariatapua asimíachiopua, chaachapaka: "Ki nahki teemea pu'ka tíjoeo, taamo yawichi enemichio." ¹⁵ Nape wa'a chaachaparioi pu'kao, yawichi weraretiatapua. Waikao eenechi enasaapapua ahpo weewachio, paeriatapua waikao, ahpo tooeriaopua toomio, kehkisa yowiteriarepua ahpo toomio, e'raka. ¹⁶ Pahcha eenakamea ahpo teeko tomiwarae tekpanakamea, cheeriatapua: "Paamira, i'wa maani aamo tomiwaa, oosa mariki toomi epeche muuwekamepua pipiripia." ¹⁷ Waikao yawichia chaaneriata-pua: "Kaawe iintoremua. Kaaweruma iintokame tekpanamemua", chaaneriata-pua. "Wa'a aamo iintoriawichio, kaawe iintorepua aamo tehkiwachio, oosa mariki muuwari mochiwari, aamo yachamane yawichitumichio." ¹⁸ Piire wa'a eenakamea ahpo tehkiwaeo cheeriatapua: "Paamira, i'wa maani aamo toomiwaa, mariki toomi tiame, ehpeche muuwekame pipiripichi." ¹⁹ Pu'kao, yawichia chaaneriata-pua: "Mariki muuwari mochiwari, aamo yawichitemane aamo." ²⁰ Ehpeche piirechi eenakamea, chaaneriata-pua yawichio: "Paami-

ra, i'wa maani aamo tomiwaa, wisasorichi to'waka kaawe kateweka neea. ²¹ Ki tekpanakania pukaeo aamo majawiapa, kihta to'wakameai toomio yowiyamekopua; aamoo, kihta echakaiopua tiameo, apechunamekopua i'ipario." ²² Waikao yawichia chaanerepua pu'kao: "Aamoopua ki kaaweruma tekpanameo, aamo wa'api naawesarie chapimania aamoo. ²³ Wa'a tiame no'o e'rekame enesaa, çachinikai ki toomi tekpanateniachi to'wakamua, paikapioi yowimichio no'o eenoiopua? Oowera kihta iintoremua." ²⁴ Puúua kajúsa chaanekao, ahpo waapi ajakameo chaaneriata-pua: "U'yemitiapua pu'ka toomio, naatikamera kiamitiapua pu'kao, oosa mariki epeche yowitekamera." ²⁵ Nape ki tekpanakamera u'yemeria, chaachapariata-pua yawichio: "ÍPu'káa? çKi oosa mariki ki'yakamemua pu'kaopa?" ²⁶ Nape yawichia chaaneriata-pua waikao: "Inuemea, iinuekai epeche kiapuamepua; nape ki iinuemea, ahkasi teesa iinuekai, u'yepuamepua." ²⁷ Wa'a cheesaapa, yawichia cheerepua: "Yooma no'o seepurawao, ki no'o nahkiekamea no'o yawichi enemichio, i'wa no'o u'yepamitia pu'kao. I'wa upasaapa pu'kao, yooma ko'imitiapua pu'kao, no'o tetewachi."

Eesusi cheerepua tiameo i'ka wa'achitarichi ikipuame inatakaopua:

—Neeei eenechi tekisaapa i'ka weeechio, wa'achi iintomeri neea, i'ka weeechi yawichi yasipamiaapa.

Eesusia Eerusareni pakina

(Maateo 21:1-11; Marako 11:1-11; Waani 12:12-19)

²⁸ Eesusia i'ka nayewasaopua, Eerusarenite u'ma-torepua. ²⁹ Eesusia Weetajeo waapi ihtoaiopua Weta-nia tiame, wa'ao Ooriwo kaawichio, ooka ahpo ajawaria uhjurarepua chaanesa:

³⁰ —Waami siimpamitia eemea mochiwari, wa'a muirachio, wa'a teima eemea piiripi uuru o'yetíame, ki aaata oiwame pehji ahjachio. Na'sonasa no'o u'yepamitia pu'kao. ³¹ Aatao aamo chaanesoo: "çAchini ikai na'sochani eemea pu'ka uuruo? Apoe Paamiraa nakiyapua i'kao", chaachapapuapua, pu'kao.

³² Waikao uhjuratiamea siimpakao, yooma wa'a tiame nateparepua pu'kao, Eesusi cheeriachitia. ³³ I'ka uuru na'sochaniaio, teekora iinatukerepua:

—çAchini ikai na'sochani eemea, pu'ka no'o puhku uuruo? —cheerepua.

³⁴ Waikao puúua, chaachaparepua:

—Taamo Paamira Eesusia, ahpo rewenurekapu ku'i-tapi.

³⁵ Waikao Eesusia u'yepatiapa pu'ka uuruo, ahjachi ipetesapa wisasorio, yaasetorepua pu'kao. ³⁶ Waikao Eesusio, uuruu yasioiopua pu'kao, yooma wa'a nokisiamea, ahpo wisasorie ipekesirepua simiyachio, pahcha. ³⁷ Asiaiopua Ooriwo roomosachi o'inia tekiwachio, yooma muuwaeme nokisiamea kaawe e'rakao,

weeru chaachapasirepua siinakao, ka'karuma naawesari siinasika Riosio, ki teesa tiame ki maaenari yooramekopa, ahpoo peenia e'raka tetewaria. ³⁸ Puu-ua chaachapasirepua:

—¡Ée Yawichí! ¡Tewekachi eename yawichí! ¡Apoeo tisia te'ta kaawérumaraa! ¡Tewekáchio ta'iria mochiwáaa! ¡Pu'ka ki nu'uti teerewame tewekachi o'inia eenameo, te'ta weruma iyoriwa pu'kawichio!

³⁹ Ookapi parisero wa'achi nokisiamea, chaanerepua Eesusio:

—Masitáarii, te'ya pu'ka aamo na'naritoameo, ki wa'a chaachapamichiopua pu'kao.

⁴⁰ Nape Eesusia nehjiarepua:

—I'ka ti'tijoe ooweru tiame wa'a chaachapame no'o teewetekekoio, ahkasi ihji i'wa tehteewaapechi siinakomapi, no'o asiya kaawe e'rewa siinakowao.

⁴¹ Waapi enepasaapa muuwari mochiwachio, nanarare puuua mochiwachi ne'nekaopua cheeka:

⁴² —Yuuwesinania aamoo ki no'o machiriopa aatanakoopua no'oo, aaata aamo newipatemia eenakameo. Nape eemea aamo wa'inekamepua noochio. ⁴³ Ehpeo ki teesa teeremeri aamo mochiwarichio, aamo seepurawaa norikame noorepaka ki ujumamichioo, ahjachi mooenapuame ajawasaapua norikameo. Kiisi kaawe teeremera eemea aamo ikiyao, aamo seepurawaa e'ensaaapua, yooma we'ee i'morataka mo'moenasaapua norikameo, ⁴⁴ aamo aampa e'enamapua ko'isikao, yooma aamo tatanama ko'isika wehchi wewekaopua. Yooma ohjorewao sa'mikoreopua tiameo, yooma ko'rinamapua, chi'rinaka. Yooma wa'a tiame ikimeri muuua, ki machika tetewikapua muuu mochiwachia, aaata aamo newipatemia eenariaopua.

Eesusia i'isaeri napawikarichi tioparachio, nanaarame nehjame puuyanaria

(Maateo 21:12-17; Marako 11:15-19; Waani 2:13-22)

⁴⁵ Neipa i'ka cheesaopua, napawikarichi eenakaopua, wa'a pakirepua yooremina tiopachi weerimechi. Wa'ao, wa'a nehjameopua, tarayameopua tiame, yooma puuyanarepua pu'kao. ⁴⁶ I'ka puuyachaiopua, chaanérepua:

—¿Ki Ekhoriame Iyoterichio, eee chiamepua: “No'o kariwaa, no'oche naewapuachipua wa'ao?”, nape eemea ichikoame teesowara, iintapare eemea.

⁴⁷ Wa'a iintosaapua, wa'a masitesirepua waikao tiopachi, senepi taawechi. Waikao o'inia neeserosi pa'pamiratuamea, iyoteri ti'tijoea tiamea, wahjachi ti'tijoe wa'a mochiwarichi pa'pamiratuamea tiameai, i'yasirepua waikao, aachin teeka ahpo merimiaopua Eesusio, wa'asi werapapuawichiopua Eesusi masitiao.

⁴⁸ Nape ka'chi yorame e'rarepua pu'kao, muuwaeme ti'tijoeo, pu'ka masitiachi chuchutopa pu'kao.

Eesusi ahpo iintomia reesiseri iinuwewa

(Maateo 21:23-27; Marako 11:27-33)

20 Piie taawechio Eesusio, ti'tijoei masitioopua tiopachio, pu'ka Riosi ka'karuma tuuyewari nayewioio, wa'a e'enare neeserosi pa'pamiratuamea, iyoteri ti'tijoea tiame, mochiwari pa'pamiratuamea tiame. ² Ihjia Eesusi naaepakao, iinatukerepua:

—¿Aatana nuurena aamoo, i'ka yoramichioo? ¿Aatanachi utewaemua, i'ka aamo ihsiaopua ma-sitekao?

³ Waikao Eesusia, chaanerepua pu'kao:

—Eemekamera no'o nehjiapapua pahchao: ⁴ ¿Aatana ihsire Waanio, paatopuame ki'yakao, Riosi iintoriarepua, ti'tijoeosaoi?

⁵ Waikao aapoeo ahpo chaachaparepua:

—Riosi iintorio taamo tuusoo, waikaopua taamo chaanemapua: “¿Achini iikai ki pichikeka eemea pu'kao?” ⁶ Ti'tijoei reesiserio taamo chaachapasooi, ti'tijoeiai taamo ko'imapi waikao tehte pasipupaka, ti'tijoeia, Riosie reesisetiameko erakoapa puuua.

⁷ Wa'a erakosaapua puuua, chaachaparepua:

—Ki nane'rena teemea —chaachaparepua.

⁸ Eesusia chaanerepua waikao:

—Neeei ki aamo nehjiamane waikao, aatana no'o reesiaopua, i'ka no'o yoramichioopua.

Ki ka'karuma echayame neesetotiame wa'achitarichi nayewaniame

(Maateo 21:33-44; Marako 12:1-11)

⁹ Waikao Eesusia, i'ka wa'achitarichi nayewerepua ti'tijoeo:

—Aata tijoea panijuwari ajawariataipua ahpo wasachi weweripamichioopua, wa'a iintosaapua, aaata naasipasi uupuaichio taakesoo, yahchariatapua neesetomichioo. Wa'a iintosaapua, mehka simiriataipua pirenachi weeechi. ¹⁰ Asisooa taakemiachiopua, uhjurariatapua ne'nemiao ahpo inatetiao, ahpo ne'netepuaichioopua naasipasio, ahpo naachutawao. Nape echiwa inatiamea pu'ka uhjuratiameo, wewesa uhjurariatapua pe'kuo, wa'atia seekaekaopua kihta i'toka. ¹¹ Waikao eenechi uhjurariatapua, pu'kaoipua echitiachi inatiamea, na'ara chaaneka wepisaopua, wa'atia seekaeka uhjurariatapua eenechio, kihta i'toka. ¹² Waikao paisa simiyachio teekoraa, piirechi eenechi uhjurariatapua, nape i'kaoi eechi inatiamea, kiiya merika wepisaopua, ma'chi ipariatapua.

¹³ Neipao wa'asipao, teekoraa e'rariatapua: “¿Ihtana yoratane ehpeo?”, e'rariatapua. “Aa, no'o taana uhjuramane naaju, no'o te'ta nakiya, yooremakoipua pu'kao, no'o taanakopa.” ¹⁴ Nape eechi inatiamea, i'kao wa'a eenakopao, chaachapariatapua ahpo: “Nee, ihjipu tijoea, yooma ahpo noono iinuekao, ahjama itipimeria.

Meritariapua pu'kao, taamowichio itipimichiopua, taamo teeko iinuwarao." ¹⁵ Waikaopua pu'kao, ma'chipasaopua pu'kao, me'yariatapua pu'kao.

Waikao Eesusia wa'a cheesaapua, iinatukerepua ti'ti-joerio:

—¿Ihtana iintomo erakona eemea, apoe echijuwari teekora enasaa? ¿Ki ko'itariarepua pu'kao? ¹⁶ Eje'e, yooma ko'imapua enasaa, wa'a iintosaapua pu'kao, pi-irechi inatetemapua wa'ao, tekipanamichioo.

Ti'tiJoeria i'ka Eesusi ahpo nayeweria inamukapao, chaachaparepua:

—¿Naakona, kiisi wa'a noonoimii teemea!

¹⁷ Waikao Eesusia ne'nepakao chaanerepua:

—¿Wa'a erakona eemea? Nape ¿ihtana chanika chaanikosapu Ehkoriaami Iyoteria? Eee chiiamepua:

Puuu tehte karitamee,

ki nakika ipatiamea,

puuu tehte wa'apia,

epeche te'ta nateyame tehte enepamiitepua.

¹⁸ Pukachi tehte motochikamea, kahsimeripua chapakarao; pu'ka tehtee mesukamea, pihtukame itipimeripua. Wa'a chiiame Ehkoriaami Iyoteria. ¿Ki no'okamera nayewaka chiiamejuarepua?

¹⁹ Ihji wa'achitaria, ahpowichiokopa pu'ka chaniwao, tiopa ne'nesero pa'pamuratuamea, iyoteri ti'tijoe tiamea, wa'api chapime erakoriaipua Eesusio, nape se'sewepakapaopua ti'tiJoeria, ka'chi ikime e'rarepua, chapinariai.

Te'ta yawichiwichio koparoawa

(Maateo 21:45-46; 22:15-22; Marako 12:12-17)

²⁰ Waikaopu wa'a tiopa pa'pamiratuamea, aaata ajawarepua Eesusi na'naritomichio, aatia iintota inatemia, ihtaoi ki kaawe cheesooopua pu'kao, yawichichi i'toka wenejinariapa chapisá.

²¹ Ihjia waikao waika taaweichio, ka'karuma ti'tijoe ahpo eratenareka Eesusio, chaachaparepua pu'kao:

—Masitari, aamo chiiiaa pichiwapua, nane'rena teemea aamoo, pichiwarichi teetoka masitiameko, Riosi nakiyachitia mochijeraka, yooma taamoo aaataoi, nu'nuntio weewerumaoui wa'achitia.

²² Pukaepa aamo iinatukena teemea:

—¿Kaawe ohjoarepu Seresa yawichi kopariari nateteniaoi, ka'ikosa?

²³ Nape Eesusia nane'riapaopua ki kaaweruma erakoai wa'a chaachapopaopua, chaanerepua pu'kao:

²⁴ —No'o ne'neteo piiripi toomi. ¿Aatanapu wa'a toomichi netetiamea? ¿Aatanapu tiame wa'a teere iyotetiamea, teewara?

—Seresa puuuu —chaachaparepua.

²⁵ Waikao Eesusia chaanerepua:

—Puuu enesoo toomichi kahtiameo, pu'kawichio kiapuame enesoo, pu'ka kiapuapua; nape Riosiwichio iyoriwa kiapuame enesoo, Riosikamera iyoripuapua.

²⁶ Waikaopu chapimeria, kitachi chiia chapime e'rarepua Eesusio, ti'tiJoeri tetewachio. Ohsotia puuuu, tísia peeneka nehjiopa Eesusio, ihchi itipirepua, tísia peenia erapakaopua tiameo, Eesusi chiia.

Eenechi ahjaniamechi simiyame iinatukewa

(Maateo 22:23-33; Marako 12:18-27)

²⁷ Neipamio, Saruseopechi e'enariaipua Eesusichi iinatukemio, itapiti ki kaawe chaachasoo chapinaria-pao. Puuu Saruseo ti'tijoea, ki pichikiame eneriaipua, mukukai eenechi ahjaniameo. ²⁸ Puuuu wa'a te'ti-amekapaopua, chaachaparepua Eesusio:

—Masitari, ehkoriaami Moisea taamo chaaneka toeriaipua ahpo nuurariwachioopua, aaata pa'chira mukisoo ki tatanaeka ahpo uupichio, kaawe neewimio tuunapua wa'api pooniraoipua, pukachi oowitiame tatanaremichioopua, ahpo pa'chi tatanarachitia enemichioopua. ²⁹ Nee, aaataa oowisani ahpo poponieme eneriataipua. Yooma puuuu pipiripio, ahpo pa'chi uupira ahjama neewiriataipua. Pahcha neewikamea ahjamao, wa'atia ki tatanaeka mukuriatapua.

³⁰ Oosachi simiyamea, ³¹ paisachi simiyamea tiamea, yooma puuu oowisaniapua tiamea, wa'achitia neewika pu'ka ootiamae ahjama, yooma wahjipariatapua tiameo, ki tatanaeka. ³² Neipao oowitiameai, wa'atia mukuriatapua tiame, ki tatanaeka. ³³ Weh, ¿achini tiamera puuu ti'tijoe, te'ta kuunara enetapua pu'ka oowitiameo, eenechi yooma ahjatiachioopua, pichiwa ahjaniame enesooopua eenechio?

³⁴ Waikao Eesusia chaanerepua:

—I'ka weeechi ahjarichio, nenewiniachipua wahjipaniachipua tiameo, ³⁵ nape Riosi weemera ahjari ki'yariachioopua ahpo ahjamao, ki nenewiwachi enemeripua wa'ao. ³⁶ Wa'ao, ki wahjipaniachi enemerapua tiameo, yooma Riosie eenechi ahjatetiachio, ti'tijoea ooweru tiamea, Riosi ku'iwarika te'teremeripua, ka'chitia taaweichi wahjipame. ³⁷ Eenechi ahjapuamea pichiwa enemeripua, wa'atiame taamo tetewitenapua inatari-chio, Moisetaru tuuriaeopua Riosi ahpo chaaneriaoi, kuhsi tajenakamechi Riosio, ahpo chaaneriaoi tuuriaeoi. Pu'ka Riosio, Auranitaru Riosiwako tuurio cheerepua, Ihsa Riosiwara, Aakowoo Riosiwara tiame. ³⁸ Riosia wa'a cheekao, wahjipariamekoiopa ahjameko tuuriamepua pehjo, Riosia ahjakame Riosiwarakapa. Wa'a teesoo Riosia, eenechi oijenatemeripua yooma ahpo ijinuwao, ti'tijoeo ooweruopua tiameo, i'wa weeechio wahjipakamekoiopua.

³⁹ Waikao ookapi iyoteri ti'tijoea, chaachaparepua:

—Wa'atepua. Ahjachi chaanimua masitari.

⁴⁰ Aapoea ki oosa aampa iinatukerepua waikao, naawesarichi wichipamichioopua, seewiapa Eesusi nehjiamiaopua, iinatukenariai.

¿Aatanachi o'inia eenamepu Riosie Weratiamea?

(Maateo 22:41-46; Marako 12:35-37)

⁴¹ Nape Eesusia, wa'a chaachapasoopua iinatukerepua pu'kao:

—¿Achini tiachipa ti'tijoeria, Raawitaruchi eenameko tuuyamepua Riosie Weratiameo? ⁴² EHKoriami Raawitaruai ahpo Wiikari Iyoterichio, eee cheerepua iyotekao:

Te'ta Riosi Paamiraa, chaanekapua no'o Paamira Meesíao: †

“No'o ahjamina yasipamitiamua pehjo,

⁴³ ahkasi no'oo, yooma aamo seepurawao, aamo taaraterere toapachisi tekeka.”

⁴⁴ Eee cheekame enesoopua, ¿aatia tiachipa ehkoriami Raawitaruai ahpo paamira teewarepua Meesíao, ki ku'itapi neipami naawamerioipua pu'kao? Aataa ki ahpo paamira teewamepua, ahpo neipa naawakameopua. Wa'a cheeriopa ehkoriami Raawiaipua, Meesiaa epeche paamirakai tiamepua Raawitaruchio. Wa'a teesoo Meesiaa, ki ehpesi o'inia wa'apitia paamira yasitoamepua, puuu Meesiaa, nee Riosie Weratiamepua.

Eesusia Moise nuurari ma'masitari wenejina

(Maateo 23:1-36; Marako 12:38-40; Ruuka 11:37-54)

⁴⁵ Waikao yooma inamuachio, Eesusia chaanerepu ahpo te'ta masitiao:

⁴⁶ —Naane e'reka eemea, Moise nuurari ma'masitari nokayaeo, puuu tepekuma wakiraeka ohjowa pu'seriamepua, ahpo te'ta ka'karumako maetiameopua Riosichio; muuwaeka nehjiwachi ohjoaiopua, ahpo yooreka teepotejerameopua; napawikarichioipua, epeche ka'karuma mochipaniachi momochipanariamee; pahkotaniachioipua, epeche ahpo teteiwachi mochipanariame, ⁴⁷ ooweru kunamukukame kariwaraopua, u'yeka pu'seriam; ki ku'itapisi ahpo Riosiwachi paparamechitia chaachapaka, oowera ahpo kaawe teteipuawichio nokaka. Nape puuu wa'a nokayamea, ki nu'unti kokosa aiwamiitepua Riosieo.

Kihta iinuemera toomi kunamukukame oowewari

(Marako 12:41-44)

21 Eesusia wa'a ihaiopua ti'tijoeri naewekao, tetewarepu wa'ao, aaata ti'tijoeo ooweruopua tiameo, weeka totomiwaemeopua, toomi na'poa toaniachio, weeka toomi to'wame. ² Aata ootiamete warepua tiameo, wa'achi eenariame toomi na'poaniachio toamia, puuu kunamukukame eneriamepua. Eesusia pu'kao, ooka wa'api toomi, kiisi weeka nateyame to'wame tetewakamepua. ³ Wa'a iikopao

† Meesia chaniwamea, Riosie Weratiame chaniwamepua, rieko naerawachio.

Eesusia, ahpo norikame ajakame ti'tijoerio, chaanerepua:

—Nee, pichiwa chaanine i'ka oowitiameo, epeche nehjai tiamekopua pu'kao, Riosiwichio oowewao, ki wahjachitia ti'tijoeri tisia totomiwaemeo. ⁴ Weeka totomiwaeme ti'tijoeria, ahpo soparatiakamera oowewamepua Riosio, nape ihji oowitiamea, kihta itipitiai ahpo ko'komiawichio taripuameo, yooma nehjarepua Riosiwichio oowewakao.

Eesusia i'isaeri tiopara, pihunapo tuuria

(Maateo 24:1-2; Marako 13:1-2)

⁵ Wa'api i'isaeri tiopachi toomi toaniachi puuyapanioipua, Eesusi te'ta masitewaraapua ookapia chaachapasiriaipua:

Nee ihji tiopaa, ¿ki tisia peenia te'tiame tehtee peeniatiamepua? ¿Kikosa te'ta peeniatiamepua itapitie ti'tijoeri oowewariáo?

Nape Eesusia wa'a chaachapopao, cheeka nehjiarepua:

⁶ —Nape yooma ihji tisia peeniatiamete aamo tetewao, enamitepua piie taaweichio, piiripioi ihji tehtera to'weteka ahjae peeniatiametea, piiripioi ki itipimeriitepua raampatao.

Ke'chu kajuyoi i'ka wehjoario, naania teetowa

(Maateo 24:3-28; Marako 13:3-23)

⁷ Waikao Eesusi te'ta masitiaa iinatukerepua Eesusio: —Masitari, ¿achinitio enetapu wa'a ikimeri ihji tiopaa? ¿Ihtana naaniatiwachi nane'reta teemea wa'a ikimiao?

⁸ Eesusia cheeka nehjiarepua:

—Naane e'reka naaju, ki aamo wisikuepuawichioo, muuwaeme enapamitepu no'oko tuukao. Puuu chaachapamapu: “Nee puuu, Riosie Weratiamea; no'o eenaria asikamepua wa'asi.” Nape ka'te pichikemitiapua pu'kao, wa'a chaachapao. ⁹ Nasiwaniame inamuaioopua wahkao, weeru nokayo tuuoipua ahpo ahjama nasiwaka ti'tijoerio, ahkai i'ka wehjoarichio, ki te'ta seewepuapua pu'kaopua pehjo. Yooma puuu, te'ta aiwari pukeri o'iniachi enemeripua. Puuu, ki kajuyachikai teeremapua pehjo.

¹⁰ Eesusia simitere puuuapu cheekao:

—Pirenapi ti'tijoeritukamea, pirenachi ti'tijoeritukame ahjama nasiwasimeri puuu; pirenapi yawichiwachio, pirenachi yawichiwachi ahjama, ahpo chapisimeripua nasiwasikao; ¹¹ weeeai, ki muenati noonomeripua, yomatiamete wehjoarichio; toorewai tisia aiwaniame ki nu'uti teeremeripua yomatiamete wehjoarichio; tisia majaniameai ki nu'uti teeremeripua ahkasi yomatiamete wehjoarichio; tewekachioi káátisia iinyatiame teteipuamepua, itapiti ikiyameo.

¹² Nape ke'chu wa'a teetoiopua noochi paparama, tísia na'ara yoramia naanaritopuamepua. Waika taawechemio aaata noochi paparameopua, napawikarichiami upapuamepua wenejikao, napawikarichi te'ta pa'pamiratuamechio, karichi toapuachio; waika taawechemio tiame, ahkasioi te'ta weruma ya'yawichichi upapuamepua tiame wenejikao, noochi paparaka mochitoapaopua. ¹³ Yooma puuu noochi paparapa ya'yawichichiami i'topuamea, noochi simiyame kaawe chaachapameri puuu, ya'yawichichi pe'peirachi i'totiapaopua. ¹⁴ Nape pu'ka taawechi no'o nehpuwachi chanimiao, ka'chi eramete puuu ahpo ki kajumia chanimiao, ahpo no'o nehpuwaka nehjiamiaopua. ¹⁵ Nee wa'api ahjama ihsimeripua puchio, ahpo no'o nehpuwachi ku'ikao, aaatao ya'yawichioi, ka'chi iika newitome teeremichioopua, aaata no'o nehpuwaka nayewameopua. ¹⁶ Waikachiami taawechemio aaata ahpo wa'api ta'pechio, ahpo wenejpuamepua, ahpo noonoeopua, ahpo papachieoiopua, ahpo tetejimaioopua, ahkasi aaata ahpo kaawe uuyameeoi, ahkasi aaatao meripumeoipua. ¹⁷ Pu'ka taawechio no'owichioo, yoomahka ahpo nekamumeripua nekamua, ¹⁸ nape ahpo Riosichi te'ta weemera ahjarichio, te'ta newitoka puuyameripua, kihta wekateka piiripioi ahpo kuupaopua. ¹⁹ Yooma aaata ki toakamea noochi ahpo paparao, newitoka puuyameripua, Riosi weemera ahjarichi mochipuameopua, Riosi ye'karichio.

²⁰ Pu'ka taawechemio Eerusareni mochikameo, pochikame tetewapa norikame seesenu weechi e'enakame soontaroo, asikame enemapua Eerusareni mochiwario, wehchi yachapuameoopua pihtunaka. ²¹ Waikao, yooma Uurea weechiami mochikamea, kaawichi ujumapuapua, ka'chi ikipuaichio. Eerusareni mochikamea ma'chiami ahka ohjoamea, ka'chi iika nonowameripua ahpo ta'pechio. ²² Wa'a teeremeripua wa'ao, tísia aiwaniachi taawechikooopua, Risia ki ahpokamera e'weka mochikopapua, tísia kokosamapua pu'kao. Wa'a teeremio tuuyame, Ehkoriai Riosi Iyoterichioopua. ²³ Ai, puuu ooweru peteterepakame mochikameapua pu'ka taawechemio, kukuchi chiiteka mochikameapua pehjo! Ki teesa tesiwa te'teremeri puuu, ki teesa iinyatiame ikiniopa weechio, ti'tijoe-rio. Weeeai kokosa aiwameripua tiameo, wa'a tiame ikiyopa. ²⁴ Pu'ka taawechi mochikamea, ki nu'uti teeremeripua ko'iniameo; chapitiamea, seenu weechi i'topuamepua, pirenachi; Eerusareni mochiwaria, ahkasioi teketiame itipimeripua, ki Riosi iyoriamee nanaarame. Wa'a teeremeripua waika taawechemio, ahkasi Riosio newitoka machenachisi, yomatiame nanaarame ti'tijoe-rio.

Eesusi Tijoe Tijoe tukameo aachin teetoi eenechi enameri

(Maateo 24:29-35, 42-44; Marako 13:24-37)

²⁵ Pu'ka ihtoria taawechio, taaachio tísia iinyatiame teetomeripua, meechachio tiame, so'porichioi wa'achi. I'ka weechioi, ki nu'uti siimapua wekana eraniamea. Ti'tijoe-ria, ka'chi ikime erameripua tiameo, pa'weo tahpitika chioopua, pe'kokao te'okaopua. ²⁶ Ki nu'uti iinyatiame simiyopa weechio, tewekachioopua tiameo, mukipaka ruhjimapu ti'tijoe-ria, ki ahjame e'rapa ahpo iikachio, ki teesa majakaopua ahpo iikachio, tisiwa iinya tiame ikimia i'ka weechio, chaachapamapua. ²⁷ Waika wa'a teerenioio, tetewipume nee Tijoe Tijoe tukamea, eenameo, naasipa toomari weritoame, ki nu'uti utewarieme teetoka, tahpitika tiame teetoka. ²⁸ Yooma wa'a tiame tísia iinyatiame tetewiniopao, waika taawechemio ti'tijoe-ria, kaawe erakoka yooma ahpo katewemapua, kihta toyame nane'riapa tewekachi ahpo apechunapuachio.

²⁹ Waikao Eesusia simiteka naewakao, cheerepua tiameo i'ka eetiame wa'achitarichio:

—Naakoo, inataka ne'nemitaopua chuunao, ihta ku-uoi. ³⁰ I'ka sewayoopa teemea, nane'remapua waapi teeto paamuniopa. ³¹ Wa'achitia ihjai, yooma tetewapa i'ka aamo no'o chaaneria, amori asinapua ihjia, erakopuapua, pu'ka Riosi iintomiaopua i'ka weechio, yawichitukao.

³² Yooma i'ka iinyatiame tetewikamea, waika taawechemio ohjoekamea, ki wahjipama puuu, ki tetewaopua pehjo, yooma ikiyameopua ihta no'o cheeriaopua. Kiisi wehchi wichimapu no'o chiia.

³³ Yomatiame we'ea tewekaa tiame, kajutarepua, nape no'o chiia wa'api teeremeripua, kiisi sewina iika ki wahjiamesi. Yooma no'o cheeria ikikache itipimeripua.

³⁴ Aamoo, kaawe aamo inateka mochimitia eemea. Ka'te te'ta weemuka moochi eemea. Aamowichio kaawe eratewa yoraioopua, ka'karumachi simiyame yorapuapua pu'kao, ki u'matoka nawajika wekaniachioopua. Ka'te aamo iikachi peewanate pu'ka itapiti aamowichioche yoraniameoipua; ki yooresaa eemea no'o chiiao, senawato mesuma eemeapu, pu'ka iinyatiame taaweopua, teeremerioopua, ihta kaari amochi ru'miamechitia, matachinaka. ³⁵ Kaawe aamo neesetopuapua naaju, ki aamo wichimichioopua itapiti wiitari ihsumarichio pu'ka taawechio, ki teesa iinya tiame ikiwame teeremichio, yomatiame i'ka wehjoarichi mochikamewichio. ³⁶ Aamo neesetoka mochimitia aamo iikachio, pu'ka taawechiwioopua. Senepi nayewaka mochimitia aamo Noono te'pa kahtiame ahjamaopua, ki se'wika, ahkasi no'o eenachioopua, no'oo Tijoe Tijoe tukameo, yooma katewemioopua, ti'tijoe-ri te'tereka mochiriaopua.

³⁷ Senepi taawechio, napawikarichi ijsire Eesusiapu masitekao, tukaoopua, ooriwo kookochire puuuapu teewi, kaawitiachi. ³⁸ Senepi piario, ti'tijoeria wa'a eeje-naparepu keepumia.

I'isaeri pa'pamiratuame noriwi ahpo katewia, Eesusi chapipua

(Maateo 26:1-5, 14-16; Marako 14:1-2, 10-11; Waani 11:45-53)

22 Waika taawechiamio, amori asiaipua pahkoa, paani ki rewaruraeme koi'wameo, Semejenato pahko tewaniamea tiameo, ² napawikarichi ne'nesero pa'pamiraa, i'isaeri iyoteria tiamea, naapi i'yaioopua Eesusio, aachin teeka meripuameopua nape noriwí, ki isi aaata tetewachi, majayapa ti'tijoerio, ki ahpokamera chapisipuwachiopua puua.

³ Piie taaweo, Uurasi Ihkariótea, piiripi puuu Eesusi ajawaria, oosa mariki aampa ooka ajawatiamea, Satanase noonoteretupua. ⁴ Ihjia noriwi simikao, isaeri napawikarichi ne'nesero pa'pamiratuameopua, yooma tuuyere puuuapu akana teipuame Eesusio, noriwi tarichere puuuapu pu'kao, pukamina naewaka.

⁵ Waikao aapoeo, tísia kaawe erakokaopua, natetemo tuurepu Uurasio. ⁶ Uurasia kaawe iintasaopu pu'kao, i'yasire puuuapu aachin teekao ahpo nehjimiaoopua Eesusiopua, wahka noriwi, ki muuwaeme tetewachiami.

Taamo Paamira Ariwatopi Ko'karia

(Maateo 26:17-29; Marako 14:12-25; Waani 13:21-30; Pahcha Ko'korintio Iyotepawa 11:23-26)

⁷ Asisooa pahko paani ki rewaruraemeo, pu'ka po'wao te'ta meriwachiopua, Semejenato pahkowi-chioopua, ⁸ waikao Eesusia, Peeroo Waaniopua tiameo, chaanerepu pu'kao:

—Siimpamitiapa eemea, kooame yoramia, Semejenato pahko kooame, taamo ko'komiaopua.

⁹ Uhjurapuamea iinatukerepu:

—¿Akana yorajeranimua pu'kao?

¹⁰ Eesusia chaanerepu pu'kao:

—Nee, muuwari mochiwachi muisaapao, wa'a teteima eeme piiripi tijoe, neropai sikori mahtotoame, pu'ka na'naritopuapua, ahkasi karichi pakiyachisi.

¹¹ Wa'ao, asika chaanepuapua kariwaemerao: “Masitaria iinatukiapu, akana yooreko enamerikopua, Semejenato pahko kooame yorakepuaichio, ahpo masitari ahjama ko'komiachio.” ¹² Waikaoopua, tepakarichi aamo ne'netema puuuapu, yooma katewetiamie ajakachi, kooame ahjae yorapuameopua, yooreminao, weere enemapu wa'ao. Wa'a yorapuapua kooameo.

¹³ Waikao siimpasaopua wa'ao, yooma wa'a tiame teware puuuapu, ahpo chaaneretiaichitia. Waikaoopua, wa'a yoorarepu kooameo.

¹⁴ Ehjepamio wa'a e'natioopua, Eesusia waikao, yasi-parepu ko'komiao meesa weeriachio, yooma ahpo

ajawariopua ahjama. ¹⁵ Wa'aopua Eesusia cheerepu:

—¡Káátisia e'rainia i'ka Semejenato koi'niameopua aamo ahjamao, ke'chu no'o tísia aiwatenioiopua!

¹⁶ Pichiwa simiyame ihjia, ki seenampa no'o ko'komania i'kaopua, ahkasi Riosi ye'karichi mochikapa, yooma ihta ikimerio, ikikopa.

¹⁷ Waikao, iijipaso uusapao ahpo sekachio, cheriwe-ma nehjisaopua ahpo Noonoo tewekameo, chaanerepu ahpo ajawatiameopua:

—Íya, iijio pu'kao, yoomahka pipiripio; ¹⁸ ki oosa aamo oowemania i'ka uuwa neerora iijiwariopua, ahkasi Riosi ye'karichi mochipachisi taamo ahjama.

¹⁹ Wa'a cheekaopua, paaniopua tiameo uusaopua, cheriwema kiasaopua ahpo Noonoo, pu'ka paanio, naasipasi chi'wanasaopua, te'ta ahpo masitia ki'yarepu chi'wapame ko'komichioo. Wa'a iintosaapua chaanerepu:

—Ihji paania, no'o weerewapua aamo tatakoriwichio pejana natetemia. No'o ki'tioiopua, i'ka nokaka mochitomiapua, ahkasi taawechisi, no'o aamowichio mukuka iintoria inatapasika.

²⁰ Wa'a ikisaopua Eesusia, paanio ko'kotioopa, wa'achi iintoka apechunaka iijipasoo, pu'ka iijipaso ne'netekao chaanerepu:

—Ihji aamo iijimiao, no'o eerapua, aamowichio wi-sumeri aamowichio mukukao. Pu'ka wa'a no'o mukuriaeo, Riosiea aamo tatakoria cheriwepuame pichiwatame puua, yooma noochi paparakameo.

²¹ 'Aa, nape i'wa kahtipua apoea te'ta puuu no'oo, noriwi iintomeria. Taamo ahjama kahtipua koaka.

²² Neeea Tijoe Tijoetukamea, wa'a yooraka meripua-menia, wa'a tiame inatariopa apoe no'o Noonoo, tewekachi kahtiamieo. Nape ai puuu, no'o noriwi nehjikamea.

²³ Waikao Eesusi ajawaria, Aatanakamerajuarepu wa'a iintomeria, chaachaparepu ahpo.

Aatanakamera epeche weruma teeremeria

²⁴ Ehjepao, Eesusi ajawaria, ahpo wa'ineriai puuuapu waikao, aatanakamera ahpo weruma paamiratuame enamerikopua. ²⁵ Nape Eesusia wa'a chaachapame in-amukapaopua, chaanerepu:

—Yomatiamie ahkai wehjoarichio, mochikamepu ya'yawichio, tísia utewa yooraka tetewamekopua, ahpo yawichituwachi ye'karichi mochikameopua. Pu'ka ya'yawichi ti'tijoeria, tísia iyorika tetewamepu.

²⁶ Nape eemea amochio, ki wa'a te'tereka mochitopua-pua. Ohso kaawe eemea amochio, napati aamo wa'achi te'tereka mochitomeripua. Aata epeche weruma paamiratuame enenariamea, ki werumachitia teeremeripua amochio; aata nuuriamera enenariamea, aata puhku seekaerewachitia tiame enemeripua, ahpo wahjachiwichioo. ²⁷ ¿Aatanakosa naaju,

epeche teerewaamea, meesachio mochikamera koaka, meesachi ajawiamekosa kooameo? ¿Ki puuu ohjoarepu naaju, mesachi mochikame koaka? Nape neeea, aamo paamiratuameai, aamokamera yorakiamerania.

²⁸ Nane'renania aamo aiwario no'o ahjamao, yooma ihta no'o aiwa teetoria ikiyachi. ²⁹ Pukaepa neeea, wa'achitia no'o Noono weerariachitia ahpo ye'karichi ye'kamichioo, wa'achitia aamo ajawame neeeai, ³⁰ no'o ye'karichi ye'kamichiopua no'o ahjamao. Aamo ya'yawichi ajawamania no'o ye'karichio, oosa mariki aampa ooka yawichituwachiopua, isaeri ti'tijoeri tetejimarichiopua.

Eesusia Peeroe ahpo ka'itapo tuuna

(Maateo 26:31-35; Marako 14:27-31; Waani 13:36-38)

³¹ Nape ke'chu wahka ihtoriachi ahpo ajawaria ikimioio pehjo, ehpe taawechiami ikipuame nayewerepua ahpo ajawario. Waikao Eesusia Siimoni Peeroo chaanerepua:

—Aa muuu Siimoni Peero, utewaeme aamo chapipuapua, Satanasia tahpitika aamo yoojoranariamekapu yuuwesitekao, yooma aamoo no'o ajawaria-chiopua, tiiriko moorachitia aamo eejepunariapu, wa'a aamo yooraka aamo u'yenariapa te'ta noochi paparao. ³² Nape neeea itakamenia no'o Noonochio, aamo ku'ipuaichioopua, kiisi sewina erapamichioopua aamo noochi paparao. Pu'ka wa'a tiame yooma ikisaopua Satanasia aatiatario, eenechi kaawerumachi enepasaopua, tísia ye'kame enemamua waikao, te'ta aamo kaawe cheeka tuuyemiaopua, no'o aamo wahjachi ajawariaopua, kiisi toaka mochinurekaopua pu'kao, te'ta noochi iyoriaopua.

³³ —Nape Paamira —chaanere Peeroa— Satanasia kiisi no'o yuumpameripua no'o aatiatao. A'chitiameoi no'o yoraniao pukao, anachamania aamowichioo, karichi yachataiopua, meripuamekaipua.

³⁴ Nape wa'a chiioi Peeroo, Eesusia chaanerepua pu'kao:

—Muuu Peeroa, ka'te aamo oise e'remua, te'ta. Wa'a chiiaiomua, ke'chu kusuyoipua totorio, paisa simiyame no'o ka'itamapua, kiisi no'o machiyo tuuka.

Eesusi ajawaria Eesusichi paparawa aatiatawa

³⁵ Waikao Eesusia, chaanerepua ahpo ajawario:

—Nane'riame eemeapa, no'o aamo wekanami mochiwachiami uhjurarioiopua kihta i'toka uhjurarioopua, kihta toomi i'toka, kihta i'toka mokewario, kaka joyaoi weekao. ¿Ihta itapiti nakiwa aiwakamekosa eemea wa'ami ohjoaio?

Aapoeo nehjiarepua:

—Ka'i. Kihta nakiwa aiwakame teemea.

³⁶ Eesusia chaanerepua waikao:

—Nape ehpe waanami ki aamo ahjama no'o kah-tioio, nakimeri eemea aamo itapiti i'toka ohjomiao, toomio, wisasoriopua tiame; aaata eemea ki peeturi maacheta iinuemea, tarimaopua piiripi ahpo ampawakiraoui nehjisa.

³⁷ Chaanerepua tiameo:

—Ehpe asirupua, pu'ka Ehkoriaami Iyoteri chiiao noochi simiyameo, puuu chiia: “Nanaaramechi teteipua puuu, na'aramechitia.” Yooma puuu wa'a cheeka iyotetiame Ehkoriaami Iyoterichio, ikimachepua.

³⁸ Eesusi ajawariaa chaachaparepua:

—Aa, i'wa iinueka teeme ooka nasimachetao, aamo nehpuapuaeo.

Nape Eesusi chaanerepua:

—Ka'te wa'a chaachapa eemea. Ki nasiwaka taamo nehpuameri teemea.

Eesusia, E'semaníchi ahpo Noono tewekachi kahtiame ahjama nayewani

(Maateo 26:36-46; Marako 14:32-42)

³⁹ Eesusia wa'a cheesapa, Ooriwo kaawichite no'rarepu, yayasaniachi ahpo Noono nayewemia, ahpo ajawarewaoi yeetoka. ⁴⁰ Asisapao cheerepu:

—Nayewamita eemea Riosi ahjamao i'wa, ki aamo a'chi e'ra na'arachi, ruhjimichio.

⁴¹ Wa'a cheesaapapua, epeche wa'ami akiparepua, piie tehte pasipuniachi keenako, wa'aopua, ahpo Noono ahjama naewamia. Wa'ao chopokorieka weripakao cheerepua:

⁴² —No'noo, no'o cheriwepua muuu i'ka tísia no'o aiwamiao, wa'a tiame erasaamua noochio; nape ki no'o chiiachitia iintojeraninia no'oo, aamo te'ta e'rachitia iintojeraninia no'oo.

⁴³ Waikao piiripi Riosi ku'iwaria, wa'achi machejenarepu chokichi, iika yachapatemichioopua, ahpo tahpitika e'rao. ⁴⁴ Wa'aopua, ki nu'unti tahpitika e'raka apochiopua, epeche yuuweeme nayewere puu-uapu ahpo Noono, taipochiraoipua, ki ku'ita wehchisi ichuparepu, eerachitia.

⁴⁵ Werisisaapa puuu wa'a o'inia, waami eenarepu ahpo ajawario, toariachi. Wa'a enasao, kokochiame tewakapua pu'kao, kihta yorame e'ropa yuuwesikao, ⁴⁶ chaanerepu:

—Mochisisa, mochika nayewe eemea Riosio, aamoo, ki aamo ruhjimichioopua na'ara e'rachio.

Eesusia chapinia

(Maateo 26:47-56; Marako 14:43-50; Waani 18:2-11)

⁴⁷ Wa'a chiioipua pu'kao, wa'atika nokisirepua soon-taroapa muuwaeme ti'tijoeri ahjama, pahcha weritorepu yeetoamea, piiripi puuu oosa mariki ooka Eesusie te'ta masiteniamea, ihji tijoea, Uurasi tewaniámera.

Ihjia, Eesusi naaepakao chuchurepu. ⁴⁸ Nape Eesusia wa'a yoratiaopua, chaanerepua:

—Uurasi, ¿piiripi chuchuwachi nehjanimua, Tijoe Ti-joetukameo?

⁴⁹ Waikao ahjama mochikamea, maapori tiame simiy-opao, chaanerepua Eesusio:

—Paamiraaa, ¿nasiwasitariare merimachetae?

⁵⁰ Waikao piiripi Eesusi na'naritoa, pu'ka na-pawikarichi ne'nesero paamiratuame seekaerewao, meteka tehpunarepu nahkaraopu piiripi, ahjamina weeriamera. ⁵¹ Eesusi cheerepua:

—¿Ka'te wa'a iintomua! ¡Mooena yasaka!

Waikao Eesusia, nahkara tehporiachi chapikaopua, weemera enepaterepu eenechi. ⁵² Wa'a ikisa Eesusia, ne'nesero pa'pamiratuameo, napawikarichi kapitaopua tiameo, mochiwari pa'pamiratuameopua tiameo, ahpoo i'tomia e'nakameo, chaanerepua:

—¿Merimacheta i'toka enapani eemea no'o chapimiao, kuuu makoka tiame, no'oo, ki nu'uti ichikoamechitia? ⁵³ Ki ehpesi aamo tetewachi no'o ih-sioi napawikarichio, ¿kiisi no'o chapika eemea? Nape ehpe wa'a noonoimeri eemea, ehpe kiatiamе Tukapari Noonoraai, wa'a iintomichioo.

Peeroa, ki machiyo tuuna Eesusio

(Maateo 26:57-58, 69-75; Marako 14:53-54, 66-72; Waani 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Waikao chapisao, ne'nesero paamiratuame ohjirachi i'toretupu waikao. Waikao, Peeroa na'nari-tore puuua, mekapi. ⁵⁵ Eesusi i'toamea ajasisaapa, ta'pechio na'yarepua. Wa'a ikisaapa, wa'a mochiparepua tatapamia. Peeroai wa'achi yasipariaipua tatapaniachio. ⁵⁶ Wa'a tekipaname piiripi oowitiamea, na'i ta-jayachio, kaawe ne'nepaka pu'kao, cheerepua:

—¿Ki pu'ka ahjama oiyame ihji?

⁵⁷ Peeroa chaanerepua:

—Ka'i, ki maachinia pu'kao.

⁵⁸ Neipatakiriopua, piirechia cheerepua:

—Puuuchi muuui, ahjama oiriamea.

Nape Peeroa nehjiarepu:

—Ka'i, seenunia pu'kao.

⁵⁹ Epeche ehjepamio, piie keenakomi ahkao, cheerepu piirechi:

—Puuuchi ihjai, ki aata piirechi ihjia, Arirea tijoea ihjia.

⁶⁰ Nape Peeroa chaanerepu:

—Ka'i, kiisi maachinia aamo chiiao.

Pu'ka wa'apichi chiioi Peeroo, totoria kusurepu.

⁶¹ Waikao, Eesusio ku'rika ne'nepakoopua, Peeroa, inateparepu waikao, eee cheeria: "Ke'chu kusuyoi totorio ehpe o'iniao, paisa no'o ka'itamamu." ⁶² Wa'a iikapa Peeroa, machenakaopua wa'ao, ki teesa yuuwesika nanararepu.

Eesusia na'arenia

(Maateo 26:67-68; Marako 14:65)

⁶³ Eesusio inatiamea, na'ara chaanerepu pu'kao, wepaka. ⁶⁴ Puichiami purisaopua ki ma'chiremichioo, wewesapa, chaanerepua Eesusio:

—Ehsoo, ¿aatana aamo weweru?

⁶⁵ Ki ookapi na'ara naawesari chaanerepua tiame.

Eesusia te'ta isaeri napawirachi katewewa

(Maateo 26:59-66; Marako 14:55-64; Waani 18:19-24)

⁶⁶ Ma'chirepasoopua, mochiwari ne'neseroa, na-pawikarichi ne'neserosi pa'pamiratuamea, iyoteri ti'tijoea tiame, napawire puuupua. Waikao Eesusia, wa'a uparetupua, te'ta napawi napawitiachi. Wa'a upatiopaopua, iinatukeretupua:

⁶⁷ —Taamo chaanemitiakoo, ¿Riosie Weratiameko tuyamemua, taamo yawichi enemichioo?

Nape Eesusia cheerepua:

—Eje'e no'o cheekoio, kiisi no'o pichikema eemea;

⁶⁸ itapiti aamo iinatukekooi, kihta pichiwaka no'o nehjiamе eemea. No'oo pichiwaka aamo nane'retekoio te'ta aatanakoo, kiisi no'o toimapua. ⁶⁹ Nape ehpe o'inia nee Tijoe Tijoetukamea, ye'kamia yasi-pamerinia, no'o Noono tewekachi kahtiamе yasirachi yawichitumia yasipamania, no'o Noono ahjaminaopua, tísia utewariekaopua.

⁷⁰ Waikao puu pa'pamiratuamea, chaanerepua Eesusio:

—Wa'a teesoo, ¿Riosi Taanarakoti muuua?

Eesusia nehjiarepua:

—Wa'atepua. Ki se'wipua aamo chaachapao.

⁷¹ Waikao pa'pamiratuamea, ahpo chaachaparepua: —¿Ihtana nakita teeme epeche nane'reniameo? Soparame ahpo ma'chitari cheekamepua wa'asio, ahpo wa'api chuwae.

Eesusi Piiratoe iinatukeniachi

(Maateo 27:1-2, 11-14; Marako 15:1-5; Waani 18:28-38)

23 Waikao, Te'ta Weruma Napawitiachi o'iniao, yoomahka werisikao, Piirato peereirachi i'toretu Eesusia. ² Wa'a upasopua, Piiratochi wenejirepua waikao, chaachapaka:

—¿Yawichi! I'wa aamo u'yepaka teeme i'ka tijoeo, weeru chaachapatiapu taamo mochiwachio ki natetepo tuuyekaopua, te'ta Seresa yawichiwichio koparoaniameopua, rooma yawichi kahtiamеopua. Apoeopua tiameo, Riosie Weratiame yawichiko tuuyapu puuua.

³ Wa'a chaanetiaapa Piiratoa, chaaneka iinatukerepua Eesusio:

—¿Pichiwa yawichiju muuua, i'isaeri ti'tijoeo?

Eesusia nehjiarepu pu'kao:

—Wa'atepua, aamo chiiachitia.

⁴ Wa'a tiame inamukapa Piiratoa, napawikarichi neeserosi pa'pamuratuameo, yooma wa'a napawikame ti'tijoeripua tiameo, chaanerepua:

—Pu'ka aamo chaachapa i'ka tijeochio, kihta a'chi tiame iintoria tewakamenia pukachio. Wa'a tiiachio ihjia, ki asiyamepua te'ta kokosapuameo.

⁵ Nape aapoeo, epeche utewaeme chaachaparepua Piiratoa:

—Ahpō masitiaepu ti'tijoerio, weeru chaachapatia-pua, yomachi taamo mochikachiopua. Ihjia, Arirea weeechi o'inesao wa'a tiame masitekao, wa'achi ihsnapua ahkasi i'wa Eerusarenioi.

Eesusia Eerore yawichi peereirachi ihsiwa

⁶ Piiratoa Arirea o'inerio tuuopa Eesusio, iinatukerepua wa'a muuwaameo, Eesusio Arirea tijeokoopua.

⁷ Pu'ka muuwaameo, Arirea ohjoemeko tuukopa Eesusio, Eerore yawichie katewepo tuurepua waikao, Eerore ye'karichikopua wa'ao. Waikao Piiratoa, Eerorechi i'yetonurerepua Eesusio, pu'ka taawechiami Eeroreo, Eerusareni eenariamekopua. ⁸ Eerorea Eesusi tetewapao kaawe e'rarepua, tehpe o'inia tetewinareka yasitoriaipua, Eesusi tisia peenia ihsiame inamuka-paopua, tisia tetewinarere puuua achini ihisao. ⁹ Ahpō kahtiachi upatiopao, Eerorea ki ookapi itapiti utewa chaaneka iinatukerepua, nape Eesusia kihta nehjiarepua. ¹⁰ Wa'achi mochirepua tiameo, neeserosi pa'pamiratuame, Moise nuurariwa ma'masitari tiame, tisia utewaeme wenejika. ¹¹ Waikao Eerorea soon-tarowaraopua tiameo, na'arerepua waikao a'chikoi chaaneka Eerore tetewachi yooma ahjama wa'a mochikameopua tiame. Yawichi wisasorira chuhcherepua tiame na'arekao. Kajusaapa wa'ao na'arekao, eenechi Piiratochi i'yetorepua Eesusio. ¹² Waika o'inia kaawe erapare Eerorea, Piiratochi ahpo nekumeka mochiriao.

Eesusi merinureretia

(Maateo 27:15-26; Marako 15:6-15; Waani 18:39-19:16)

¹³ Waikao Piiratoa Eesusi u'yepatiaopua, yooma napawinurerepua i'ka ti'tijoeo: i'isaeri neeserosi pa'pamiratuame, mochiwari pa'pamiratuameopua tiame, yooma wa'a Eerusareni mochiwarichi mochikameopua tiame. ¹⁴ Napawisooopua, Piiratoa chaanerepua:

—Ki nu'unti wenejika no'o u'yepariai eemea i'ka Eesusio, ti'tijoeri weeru nokitio chaachapaka, nape i'kao neeea, aamo tetewachi te'ta iinatukekamenia, eeme wa'api tetewakamepua pu'kao, no'oo kihta na'ara iintokame tewakamekopua pukachio. ¹⁵ Eerore-ai kihta na'ara iintoriame tewakapa, no'o uhjurekamepua i'ka Eesusio. Ma'chiame tetewame eemeai, kihta iintoriamekopua pu'kao, meripuawi-

chioo. ¹⁶ Waikaonia wa'a tiioopao pu'kao, wepisache toimania pu'kao.

¹⁷ Wa'a chaanere Piiratoa wa'a muuwari napawikameo, senepi paamuparichi Semejenato pahkochio, piiripi peereso toiwamekopua pu'kao, ti'tijoeri kaawe erakomichioo. ¹⁸ Nape muuwaria Eesusikamera toinariopua Piiratoa, yoomahka weeru sisinaka chaachaparepua:

—iKa'i pu'káo! iWarawasikamera toipuapua ohso kaawe! —chaachaparepua.

¹⁹ Nape Warawasia tijoe ko'yame eneriaipua, nasiwari mehtachame eneriai puuua. ²⁰ Piiratoa eenechi chaaneriaipua ti'tijoerio, Eesusikamera toinario tuuka.

²¹ Nape muuwari ti'tijoeria, epeche utewaeme si-inakokao, chaachaparepua:

—iKurusichi merisáaa, kurusichi merisáaa!

²² Paisa simiyachi wa'a chaachapoipua Piiratoa, chaanerepua:

—iNape aatía? iIhtána iintokamepua naaju ki kaawerumao? Neeea ki tewakame pu'kao, ihta meripume tiameo. I'kao neeea, wepisache toimania.

²³ Nape muuwaria, wa'api chaachaparepua si-inakokao:

—iKurusíchi merisáaa, kurusíchi merisáaa!

—chaachapaka. Wa'a chaachapaka simiterepua, ahkasi Piiratoopua ahpo erakoa e'wachisi. ²⁴ Waikao Piiratoa pu'ka muuwaeme chaachapao, e'wérepua.

²⁵ Piiratoa waikao wa'a iintorepua waikao. Tijoe ko'yamekamera, puhjerepua waikao, Eesusiopua, nanaaramechi ki'yarepua, aapoeo ahpo e'ra nokimichiopua pu'kao.

Eesusi kurusichi meriwa

(Maateo 27:32-44; Marako 15:21-32; Waani 19:17-27)

²⁶ Ehjepamio, pooechio i'tonioiopua Eesusio kurusichi merimiao, pooechi nateparetupua piiripi tijoe, Siireneo ohjoeme Siimoni tewaniame, tekipanaio eename. Waikao Eesusi mooketoaopua kurusio, pu'ka ku'ika mooketonureretupua, Eesusi pukamina weritoka.

²⁷ Wa'a pooechi Eesusi i'toniachio, ki ookapi nokisiriai ti'tijoea ooweru tiame. Oowerua tesiwe e'rekaopua Eesusio, weeru chaachapasirepua naarakoka. ²⁸ Nape Eesusia ooweruchi ku'rika ne'nepakao, cheerepua pu'kao:

—Eerusareni Ooweru, ka'te naarako eemea no'owichioo. Aamowichikamera naarakopuapua, aamo tatanawichio tiame. ²⁹ Enamiitepu taawe chaachapaniamea, Ehkoriaami Iyoteriao eee chiiiao: “iTisia kaawe erakomeri ooweru ki tatanatamea, ka'chitia taawechi ki peteterepakamea, ka'chitia taawechi kohja chitekamea!” ³⁰ Pu'ka kajuyachi taaweo chaachapama ti'tijoeria tiame: “iTamochi ru'misa kaawíi! iTaamo wetemaka ichipupasa kaawíi!” ³¹ I'ka nokioiopua no'o

siyoname kuuu ki wakiyame kuuu pehjiio, zachipu nokitarepua, no'o kuuuchitia wakipasoopua wa'asi? Ihji kuuu siyoname weritoame chaniwamea, no'o weeechi oioio ahjariamepua; ihji kuuu wakiyame chaniwamea, no'o i'wa kiteremio no'o cheeka chiipua.

³² Wa'a chaanerepua Eesusia, soontaroe i'toio pu'kao, ahpo merimiachi. Wa'achi i'toretupua tiameo, wahjachi ooka ti'tijoe, ti'tijoe ko'yame, Eesusichitia ko'ipuame kurusichi. ³³ Ajasisaapua Mukukame Mo'o-joa tewaniachio, kurusichi chucharetu Eesusia mukimichioo. Wahjachi ooka ti'tijoeopua tiameo, wa'achi chokichi ku'kurusichi chucharetupua, piiripia ahjamina, piireia owemina, ku'kurusichi wahjipamichiopua tiameo. ³⁴ Wa'a kurusichi chuhkuaio Eesusia, cheerepua ahpo Noono Tewekachi kahtiameropua:
—No'no, cheriwepuapua i'kao wa'a nokayoio, ki no'o te'ta machiyamekapa, wa'a nokayamepua.

Wa'a chuhkoi Eesusio wisasorirao, puuu inatiamea soontaro, ahpo newitowa te'erepua wisasorirao, aatanakamera, ahpo ahjama itipimerikopua pu'kao. ³⁵ Muuwari ti'tijoea ooweru tiamea, wa'a ajarepua ne'neka. I'isaeri pa'pamuratuamea wa'achi ajarepua tiameo, Eesusi kurusichi chuchatiameo, na'areka, eee chaachapaka:

—Newipatio tuurepua wahjao, ehpeo ahpo wa'api newipatemetepua, Meesia enesaa Riosie Weratiame.

³⁶ Soontaroai Eesusio na'ara chaachaparepua, itapiti cho'koame nero, pi'piteka. Puuuu wa'a yoorakao, chaachaparepua:

³⁷ —Isaeri yawichi enesaamua, zachini iikai ki aamo soontarowa nuuriamemua, aamo tekimpumichioo, aamo nehpuapaka?

³⁸ Te'pa kurusichi moomimino, wa'a manirepua iyotetiamea, puuuu chiiame: “Ihji, isaeri ti'tijoei Te'ta Yawichirapua.”

³⁹ Piiripi tijoe ko'yame kurusichi chuchatiamea, na'arariaipua Eesusio chaaneka:

—¿Ki Meesakosamu muuuu, Riosi taamo uhjureriao newipatemichioo? Yaapi aamo newipasa naaju, taamo newipatepuapua tiame.

⁴⁰ Nape piire kurusichi chuchatiameapua tiame, ta'omarepua pu'kao, wa'a chiipao:

—¿Kiisi iyorina muuuu Riosikoipua pu'kao? ¿Ki wa'achi teerenia muai? ⁴¹ Teemea na'ara noonoikapa i'wa chuchatiamepua, nape puuu apoea, kihta yoorakai i'wa chuchatiamepua.

⁴² Wa'a cheesaapa, chaanerepua Eesusio:

—Aamo ye'karichi kahtiaio, no'o inatepajeraninia.

⁴³ Eesusia chaanerepua waikao:

—Ehpe o'inia no'o ahjama yasimeri muuuu, te'ta peenia tiame paarasarichiopua.

Eesusi mukuya

(Maateo 27:45-56; Marako 15:33-41; Waani 19:28-30)

⁴⁴ Wa'a te'terenioi wa'ao, oowetawe o'inia tukapasi-parepua, ahkasi paika keenako simiyachiopua arikiri, yoomachi weeechi tukapasipaka. ⁴⁵ Taaaai, ahkasi wa'a keenakosi, choipakame yasarepua waikao. Eerusareni tiopachioipua waikao, Riosi iyoriwachi to'piameai wisasoria, te'pa o'inia teeresi si'parepua tiame.

⁴⁶ Eesusia arikiriopao, ki ku'ita sisinarepua cheeka:
—i'No'no, aamo neesetowachi toaninia no'o iika! Wa'a cheesache, mukurepua.

⁴⁷ Waikao rooma kapitaia, yooma wa'a iikame tete-wapaopua, kaaweruma nayewerepua Riosio, wa'a ikisaapa cheerepua:

—Pichiwa ihji tijoea, kihta iintokame eneriaipua, ki kaawerumao.

⁴⁸ Yooma wa'a e'enakamea ne'nemio, yooma i'ka iikame tetewikamea, no'wapaio, ahpo moripa chonisirepua, kiisi kaawe noonowiretio, erasikaopua.

⁴⁹ Yooma Eesusi tetejimaraa, Eesusi kaawe tetewikameapua tiamea, ooweru tiamea Arirea o'inia Eesusi na'naritokamea, wa'a itipirepua pehjiio, mehka ajaka ne'neka.

Eesusi mukukatewa

(Maateo 27:57-61; Marako 15:42-47; Waani 19:38-42)

⁵⁰ Eerusarenio, yasariaipua piiripi tijoe, Oose tewaniame. Puuuu isaeri tijoe eneriaipua Arimatéa ohjoeme. Puuuu, te'ta weruma napawirachi teerime eneriaipua, kaaweruma tijoe. ⁵¹ Puuuu ki ahpo pirenaturi wa'achitia inatame eneriaipua, wa'a ikitiamechitiaopua Eesusichio. Ihjiai tiameo, Riosie ye'kari yasi-papuame, inataka yasitoame eneriaipua. ⁵² Ihji Oose Piiratochi simikao, itanerepua Eesusi weerewarao, katewemio tuuka. ⁵³ Reesisetiaapa puuuu, Eesusi chuchatiachi eenaka tekipurepua. Tekipusaapua Eesusi weerewarao, riino tewaniamechi wisasori tohsanamechi uusaopua, ahjachi ikapirepua. Ikapisaopua, wahjipame toaniachi i'torepua tekimia, weemera teesotatiame, ki aaata tekiwachi pehji. ⁵⁴ Wienechi enerepua pehjiio, sawarachi resipuniameo, amori o'ichachi.

⁵⁵ Arirea e'enakame oowerua, na'naritokaopua, kaawe tetewarepua Eesusi weerewarao, tekitiachio.

⁵⁶ Puuu ooweru Arirea e'enakamea, ahpo che'repachi nonowasaapa, peeniajuri na'poarepua, itapiti chuhchepuameopua tiame. Wa'a ikisao oowerua sawarachi taawechio, resipurepua, wa'atia yachatiamekopapua, Moise nuurario.

Eesusi eenechi ahjani

(Maateo 28:1-10; Marako 16:1-8; Waani 20:1-10)

24 Waikao oowerua, oowisari taawe o'wichari-chiopua (toomikochi eneriaipua waika taawechiamio), pa'a piari siimpaprepua Eesusi tekitiachio, ahpo peeniajuri na'poario, i'toka. ² Wa'a ajasisaa ne'nioiopua tekitiachio, wahjonatiame tewarepua wa'ao, puuu wa'a tehte yeeteraa, ikicha yasarepua. ³ Wa'a muirepua waikao ne'nemiao, nape Eesusi weerewaraa, kitererepua wa'ao. ⁴ Waikao oowerua, weeka inatarepua, ihtana ikiriaopua wa'ao. Ka'chi ikime e'roiopua pu'kao, senawato ahpo chokichi ajapakame tetewarepua, ooka tijoe tísia totosaname tajayame wakiraeme, tewekachi e'ename Riosi ku'iwari. ⁵ Pu'ka tewakapaopua ahpo chokichi ajakame, tísia majarepua pu'kao. Wa'a iikapa puuu seewepamaopua pu'kao, wehchisi koomorasiparepua, yoorewika. Waikao Riosichi e'enamea chaachaparepua:

—¿Achinikai wahjipame toaniachi i'yani eemea, aata ahjameo? ⁶ Puuu aamo i'yaa, ki'tepua i'wao, ahjakamepua wa'asi eenechio. ¿Ki nane'renakosa eemea Arirea kahtiaio ⁷ paika taawechi teetoio oijenamio tuurio, nanaaramechi nehjitiaiopua kurusichi meritiaio?

⁸ Waikao oowerua, inateparepua Eesusi cheerimeopua. ⁹ Wa'a iikapa puuu nonorarepua, tuuyemia pu'ka oosa mariki aampa piiripi Eesusi te'ta masitiao, wahjachi wa'a mochikame Eesusichi paparama tiame. ¹⁰ Tuumia e'enakamea Eesusi ajawario, naati enerepua: Maaria Maarena, Uhwana, Maaria Saantiao yeeyera tiame, wa'a ikisa wahjachi ooweru, ahjama ohjoame tiame. ¹¹ Nape Eesusi ajawariaa, kiisi pichikerepua pu'ka ahpo tu'tuyameo, kiisi maaeporikopa chaachapao.

¹² Nape wa'a tiioi Peeroa, u'masirepua ne'nemiaopua, tekitiachi. Asika yooremina ne'nioiopua, kiteerepua aataai, ahjae ikapi tiameche wa'a yasarepua, riino wisasori. Waikao Peeroa no'rarepua tahpitika erasikaopua: “¡Naakona wa'a ikirepua!”, erasika.

Emausi pooechi ikitiame

(Marako 16:12-13)

¹³ Pu'ka wa'api taawechi Eesusia, ooka ahpo na'nari-toame machijenerepua, Emausi mochiwachi simiyameopua pooechi, wa'ao Eerusareni piari mchenasao, oowetawesi asiwame. ¹⁴ Puuu pooechi nokisiaio, Eerusareni ikitiame ahpo nayewesiriaipua. ¹⁵ Wa'a nokisinioiopua nayewasikao, senawato naaepaka ahjama weritore Eesusia. ¹⁶ Nape wa'a Eesusi ahjama siimpaiopua, aapoeo Eesusi tetewaio, kiisi machirepua. ¹⁷ Ku'itapi simiyaiopua ahjamao, iinatukere Eesusia:

—¿Ihtana naewasina eemea pooechi nokisikao?

¹⁸ Waikao yuuwesiame ajapakaopua Kereojá tewaniamea, chaanerepua:

—¿Muuuchekosapua, ki nane'reka itipiameopua pehjo, ihpi taawechiami Eerusareni ikitiameo?

¹⁹ Eesusia wa'a cheeka nehjitiaapua, eenechi iinatukerepua:

—¿Ihtana ikiretupua naaju?

Waikao aapoeo, chaachaparepua:

—Wa'a Eerusarenio aata meriretiapua, Nasare tijoe Eesusi tewaniame, Riosi nayewakame enekame. Puuu, ki ookapi itapiti kii maaepori iintokameaipua, tísia peenia ihsiwa. Weruma masitari Riosichi eename enekamepua, tísia kaawe tetewitiame ki ookapi ti'tijorieo. ²⁰ Nape taamo ne'neserosi pa'pamuratuamea, rooma ya'yawichichi nehjariapua kurusichi meripuawichio. ²¹ Pu'ka Eesusieo teemea, taamo mochiwa yawichiwa poanatuwa puuyetoai teemea, na'sopuameopua wa'asi taamo rooma yawichi ye'karitere mochitoao, nape puuu mukukamepua wa'asi, paika taawe i'toamepua. ²² Pa'a piarioi ooweruai taamo ohjoekachi ohjoemeapua tiamea, tísia taamo majatekapua, ki teesa tiame taamo tuyeriaepua. Pa'a piari siimpakai Eesusi tekitiachio, ²³ ki tewako tuukapua wa'ao, wa'a e'enakaiopua ne'nemiao. Wa'a nonorasaapua, ooka tijoe tewekachi e'ename tetewiko tuukapua, Riosi ku'iwari. Ihji Riosi ku'iwaria Eesusio, eenechi ahjario tuuriatapua. ²⁴ Wa'a chaachapariopa ihji ooweruo, wahjachi taamo ahjama mochikame tiame, siimpaiopua tiame ne'nemiao, wa'achi chaachapakapua tiame ooweru taamo tuyeriachitia, kitererio tuukapua tiameo, Eesusi mukukame tekitiachio.

²⁵ Waikao Eesusia chaanerepua:

—¿Kiisi ijinatame eemea i'ka wa'a tiame ikitiameo, aamo pahtemiao? ¿Kiisi pahtekame eemea, ehkoriame Riosi nayewaturao aamo chaaneriameopua ahpo iyoteriachio? ²⁶ ¿Ki wa'a tiame aiwamerikosaaipu Meesiaa, apoe Riosie Weratiame tewaniamea, ke'chu tewekachi moenaipua, yawichi yasipamiaopua?

²⁷ Wa'a chaanesaapua, o'inerepua waikao, kaawe tuuyekao, yooma ahpo nayewaka chaachapario tuurepua puuu Riosi nayewaturao, ahkasi Moise Iyoterichi o'iniaopua, ahkasi yooma wahja Riosi nayewatura chaachapariachisi, Riosie ahpo iyotetesiwao.

²⁸ I'ka pooechi nokisiameo, ahpo ta'pechi ajasimioio, Eesusio riisaka u'matamerikopua, ²⁹ nape aapoeo ute-wa yoorarepua chaachapakao:

—Ariwanipa wa'asi, ohso kaawe taamo ta'pechi che'repasa u'matopuapua meere.

Waikao ahjama asirepua ta'perachio. ³⁰ Ehjepao ko'kopuachioipua wa'ao, Eesusia, piiripi paani uusaopua, cheriwema ki'yarepua ahpo Noonoo. Wa'a iintosaapua pu'ka paanio, naasipa chi'wanasaopua, wa'a ko'komeri ki'yarepua. ³¹ Ahkasi wa'a iintokopa Eesusio,

ahpo ta'pechi paajutekamea, machirepua Eesusio, ahpo ki'yoiopua paanio chi'wanoi. Waikao Eesusia wa'a iintosao, ahjama kahtiaiopua tetewachi, senawato ki naania ikirepua. ³² Wa'a ikikoopa chaachaparepu:

—¿Kíkosa tamochi eename saaeka teeme iikachio, pu'ka taamo nayewioio, pu'ka Ehkoriaami Iyoterichi chia taamo nayewioio tuuyekao, puuu apoe Eesusikopa, wa'a erekore teemea?

³³ Waikaopua ikanati werisika siimpaparepua Eerusarenio, wa'a ajasitiopa, pu'ka oosa mariki aampa piiripi Eesusi ajawariaopua, napawikame tewarepua wa'ao, wahjachi ahpo ahjama ohjoame tiame.

Puuu pu'ka ajasikameo, chaachaparepua:

³⁴ —¿Pichiwa Eesusi oijenariaa, Peero tiame machejeneriopa!

³⁵ Waikaopu ooka wa'a ajasikamea, yooma tuurepua tiameo, pooechi ahpo ijikiriao, achini teeka ahpo machiriopua Eesusio, ahpo ko'komia paanio, naasipa chi'wanasa ki'yoio.

Eesusia ahpo te'ta masitewara machejenena

(Maateo 28:16-20; Marako 16:14-18; Waani 20:19-23)

³⁶ I'kao, wa'a chaachapaoiopua tuukao, naasipa weripame tetewiretupu Eesusia. Wa'a weripasaapa, teepotarepua cheeka:

—Kúíra, Riosie ta'iria mochikáaa.

³⁷ Senawato wa'a weeriame tetewikapapua, tísia majarepua, naayuri maayapa. ³⁸ Nape Eesusi chaanerepua:

—¿Achinikai tísia majawa eemea? ¿Tísia tehkikosamua no'oo aatanako pichikemiao? ³⁹ ¿Ki neekosapua naaju? Ne'nesao naaju no'o sekachio, no'o tarachioopua tiame. Noochi ihchepaka, ne'neo. Tijoee neea, ki naayuri. Naayuria, ki no'oka tiame weerewaeme puuu.

⁴¹ I'kao ki te'ta ahpoko maaeka teteopao, chaanerepua:

—¿Iinue eeme ko'kopuame? No'o kiapuapua ko'komichioo, nane'retai neekopua.

⁴² Waikao so'chi wahsetiame kiaretupua. ⁴³ Waikao pu'ka kiatiapua, ko'karepua ahpo ajawaria tetewachi.

⁴⁴ Ko'kosepasaopua, chaanerepua:

—Yooma ihji no'o ikiriao, yooma no'o aamo nayeweriapua, aamo ahjama oiyaiopua pehjo. Yooma ihji no'o ikiriao, Ehkoriaami Moisetaru Iyoteria chiapua, ahpo Iyoterichio, ehkoriaami Riosi nayewatura, chaachaparia tiame, wa'a ikisao, yooma Ehkoriaami Wiika Iyoterichi chiiapua tiame.

⁴⁵ Wa'a cheesaapa, yooma epeche kaawe tuuyerepua Ehkoriaami Iyoterichi chiiapua, kaawe ma'chiame, ki tehki eramichioopua pahtekao. ⁴⁶ I'ka Iyoterichio, ma'chiame chiiamepua Riosie Weratiameo, meripuamekopua, meritiaopua, paika taawechei oijenamiopua eenechio.

⁴⁷ Yomachi weeechi siimpameri eemea tuuyemiao, i'wa Eerusareni o'inekao, yooma i'ka no'o iintoriao. Riosichi paajutepuapua ti'tijoeripua ooweruopua tiameo, ahpo tatakoria cheriwepuawichioo, yooma aaata ahpowichio uukameopua no'o iintoriao, yooma ahpo toimo tuukameopua ahpo tatakoriameo. ⁴⁸ Tuuyemitia i'kao eemea, yooma i'ka no'o iintoria tetewikamekapa eemea. ⁴⁹ Nape ehpeo pehjo, Eerusareniche nokimera eemea, ahkasi Riosi kiamo turia, kianiachisi. Ahkai ki se'wi ohjomeri eemea pehjo, ahkasi no'o Noonoo tewekachi kahtiamero, utewari aamo ki'yachisi.

Eesusia tewekachi moenani

(Marako 16:19-20)

⁵⁰ I'ka weeechi oika kajusaapa Eesusia, ahpo Noonoo tewekachi kahtiamero oijenatetiapa wa'asio, Wetania eenarepua waikao muuwaeme yeekao, ahpo na'nari-toame. Wa'a asisaopua te'pa seekarepakao, kaawerumari yahcherepua wa'a ti'tijoerio. ⁵¹ Wa'a iintosaapa Eesusia, te'pa apechupua tewekachi, ahpo ne'neka ajakameo weeechi toaka. ⁵² Waikao ahjama na'narito Wetania e'enakamea, Eesusi tewekachi moenoioopua: “¿Nee, te'ta pichiwa tewekachi o'inia eenakame enerepua.” Waikaopua kaaweruma nayewasacheopua, nonowarepua Eesusio, Eerusareni nonowarepua, tísia kaawe eratoka. ⁵³ Wa'a o'inia waanamio, apoe wa'api ahpo Riosi tioparachi nanapawirepua, senepi taawechei Riosichi paparamiao.

Wa'asi ihji no'no iyoteka chiiapua. Cheriwema wa'asio, yooma i'ka no'o iyoteria iyonamerio. Neeea Riosieo, tísia kaaweruma teetojeramenia amochio.

Waani Iyoteria

Riosi Naera tijoe tijoetukame

1 Kúira, yomatiamé wehjoarichi mochikame ti'tijoe, ooweru kukuchi tiamé. Neeea Waani tewani-amepua, piiripi puuu Eesusi ajawaria, Riosie Weratiame weratiame. Ihji no'o iyoterichio, taamo te'pa kahtiamé Noonochi simiyame nayewamania, aachin teereriopua i'ka weeechi eenariao. Paikapioi nayewama neea, ihtana yooraka oikame Eesusio, i'ka wehjoarichi mochirachiopua.

Wee, i'wa o'inemania paikapioi taamo Noonochi te'pa kahtiamé, no'o pahteteria. Ihji no'o iyoteri chiiaa, ihjipua:

Pukeri o'inia ke'chukoipua i'ka wehjoarichio, Riosi tiariraa ahjaka yasariai puuuapa, puuu tiarirachi kahtiamé, Naera tewaniame enerepua. Puuu Naera tewaniamea, Riosi te'ta tiarirachi teerewaame enerepua; puuu te'ta tiari Naeraa, Apoe te'ta Riosikai teererepua. ² Puuu Tiari Naeraa, wa'apitia kahtiamé enekamepua Riosichio, Riosi tiarichi teerekao. ³ Riosia pukae te'ta tiarichi tiame Naerao, yooma ihtaoi iintuame enepaterepua; yooma ihtaoi iintuamea, piiripi ihtaoi ki'tiamé, ki pukae enepatetiamea, Naerae. ⁴ Pukachi Naera tiarirachio, te'ta ahjari teereniamé enerepua, ti'tijoeerichi tahjiamé enerepua, puuu ti'tijoeerichi Tahjewaria ti'tijoeerichi pahtepatiame puuu; yooma ti'tijoe ooweru tiame i'ka wehjoarichi mochikameo, taamo Noonochi Riosichio simiyame pahtemichiopua. ⁵ Puuu Pahtewari Tajayamea, i'ka wehjoarichio, ti'tijoeerichi tukapachi mochitoamechi eenarepua. Puuu tukaparia ka'chi iika cho'wakamekopapua pu'ka wa'a eenakame Tahjewario, puuu Tahjewaria wa'api tiamepua ti'tijoeerichi tahjewakao.

⁶ Pu'ka taawechiami pu'ka Pahtewari Tajayame tukapachi te'teriaméchi eenoio, piirechi Waani tewaniame ki neea, yasariaipua, Riosie uhjuratiame. ⁷ Puuu Waani Riosie uhjuratiamea, pu'ka Pahtewari Tajayamechi simiyame nayewekamepua, aatanakoo puuu Pahtewari Tajayamea. Puuu Waania ti'tijoeerichi, pu'ka Pahtewari Tajayamechi paparanurekapua, keepuka pichikemichiopua pu'ka Pahtewari Tajayame chiiao.

⁸ Wa'a tiachio Waania, ki puuukamerakai enerepua, Pahtewari Tajayamea. Puuu ti'tijoeerichi, oowera Pahtewari Tajayamechi simiyame nayewemia eenakame enerepua, aatanakoo Puuu Pahtewari Tajayamea. ⁹ Puuu

te'ta Pahtewari Tajayamea, i'wa wehjoarichi eenakamepua yooma ti'tijoeerichi tahjepamia, Riosichio simiyame pahtetemia.

¹⁰ Puuu Pahtewari Tajayame i'wa wehjoarichi eenakamea, Riosi Naera puuu, Riosi inataka naewamia. Nape pu'ka taawechiami ti'tijoeerichi, pu'ka Riosi Naerao tewekachi o'inia eenakameoipua ahpo weee neteriachio, ki machika tetewarepua pu'kao, apoe iintokamekoipua, yooma ihtaoi weeechi iintuame netekaopua. ¹¹ Ihjia, ahpo weeechi eenakame eneriapua, apoe ahpo neteriachi, nape weeechi mochikame ti'tijoeerichi, apoe iintokamekoipua yooma ihtaoi itapiti iintuame netekao, kiisi nakika tetewarepua pu'kao. ¹² Nape muuwaame ti'tijoeerichi ki wa'a erakoka tetewarepua pu'ka te'ta Pahtewari Tajayameo i'ka weeechi eenakameo. Nape te'ta apoe i'wa wehjoarichi eenakamea, kaawe uuka ahpo tetewikameo, ahpo chiia pichikekameopua tiame, Riosia ahpo tatanara enepaterepua pu'kao. ¹³ Ihji Riosi tatanara enepatetiamea, ki ooweruchi naawamekapa Riosi tatanara tiamepua, Riosie uutiamékapua Riosi tatanara puuu.

¹⁴ Puuu taamo Noonochi Riosi tiaria ahpo Naerao, tijoe iintapamo eraparepua pu'kao, i'ka weeechi oimichiopua ahpo e'rari naewatukao. Pukaepa oowitiamechi naawaterepua pu'kao, i'ka wehjoari mochiwachio. Wa'a iika Riosi Naeraa, tijoetusaapa tamochi yaajatokamepua, te'ta apoeche Riosi Taanarachitia. I'kao teemea, Eesusi ajawariaa, ma'chiamé tetewamepua, Riosi tisiwarichi o'inia eenakamekopua pu'kao, ki nu'unti Riosi utewari yachatoka. Puuu i'ka weeechi oiaio, i'ka weeechi mochikameopua, tisia ahpo nakiya tetewiterepua, kihta wihtuki nayewaka, te'ta Riosi pichiwarichi simiyameche nayewasika. ¹⁵ Waika taawechiami Oorani akichiko oikame Waania, ti'tijoeerichi paatokao, pu'kachi naewaka cheekame puuuai cheekao:

—Ihji Eesusipua, puuu tapanara no'o nayewaka cheeriaa no'o neipa enamio tuukao, puuu epeche weruma teerewi iinuemeko tuuriaa ki noochitiao, ihji tijoea ke'chu no'o ki'tioio, ki ehpesi o'inia yasariamepua wa'asi.

¹⁶ Ihji Eesusi Riosi Tijoetukamee, kiatiamé teemea te'ta kaaweruma teerepuamepua Riosichio, taamoo senepi taawechi piipatesipuameopua, tatakorisawaopua taamoo. ¹⁷ Pu'ka ehkoriaami animari manaka kosoti-

amea, Moise nuurari yoorakao tatakori ahpo cheri-wepuawichioo, kihta tatakori kokosarira natetekamepua. Nape Riosia tísia taamo nakiyapao, ahpo te'ta Taana mukirae nateteterepua taamo tatakori kokosapuameopua. Wa'a tiichipa tatakori cheriwewaa, Eesusi iintoriawichioe, kianiame teemea Riosieo. ¹⁸ Riosio, aaataai ki tetewamepua pu'kao. Apoe Riosie Tijoe Tijoetukamechiche tetewiniamepua. Wa'a tiachio ihji Eesusia, apoe taamo Noono Riosi wa'apikaitepua, tijoe weerewaeme enepakame.

Waani Paatoamera, Eesusi Riosie Weratiame nayewanipua

(Maateo 3:11-12; Marako 1:7-8; Ruuka 3:15-17)

¹⁹ Waaniai paatoka oiaio, ma'chiame ahpo ka'itakame puuuu, ki apoeko tuuka Riosie uhjurapo tuutiameo. Wa'a cheekame Waania ahpo ka'itakao, piie taawechi i'isaeri ya'yawichieo iinatuketiao aatanakoopua ahpo. ²⁰ Waania pu'kao, ma'chiame cheeka nehjiakamepua cheekao:

—Ka'i, ki Riosie Weratiame neeea, Riosi apoe uhjuramo tuuriao, Meesia tewaniameo.

²¹ Waikao uhjuratiamea, eenechi iinatukekao, chaachapakapua:

—¿Aatanakamera muuuu naaju? ¿Ki Eeritarukosamua naaju, puuu eenechi ahjakame?

—Ka'i, ki puuu neeea —cheeka nehjiaka Waania.

—¿Ki muuukosapua naaju Eeriaa, Riosi naewatura te'ta uhjurapo tuutiame?

—Ka'í, piirechi neeea ki puuu —cheeka nehjiakapu Waania.

²² —¿Aatanakosa muuuu naaju? ¿Aatanakoti muuuu? Taamo tuuyepuapua, wa'a taamo chaachapamichio taamo uhjurario.

²³ —Neeea aatapua, wahka siinachaniame ihkepaka, puuuu wahka ooruchi cheechaniame: “Kaaweruma pooe wahjonamitia eemea, aamo iikachio, pu'ka te'ta taamo Paamirao amochi eenaka pakimichio, aamo iikachio.”

Wa'a cheeka nehjiaka Waania, ahpo iinatukeka uhjuratiameopua. Puuu wa'a cheeka nehjiatiamea, ehkoriaami o'inia, wa'a cheepo tuutiamepua Isaiaeo, Ehkoriaami ahpo Iyoterichio.

²⁴ Waikao pa'pariseroe uhjuratiamea, ²⁵ chaachapakapua Waanio:

—¿Achinikai paatona muuuu wa'a teeresoo, ki Riosie Weratiame enesaa, Eeriaoi ki muuu enesaa, Riosie uhjuratiameopua, aaataoi Riosi nayewaturao?

²⁶ Waania waikao chaaneka nehjiakapua:

—Neeea ki aaata werumakaitenia, oowera neeroie paatoame neeea. Nape amochio oiyaitepua aaatao, pu'kao ki machiyame eemea pehjo, puuuu ahpo Riosi-

† *i'isaeria uurio ti'tijoeri cheeka chaniwame tiame.*

warie paatomeri puuuu, ki neeroiye. ²⁷ Pu'kaonia kaka-joyaraoi ki nateyamenia no'o na'sonemiao, no'oo, neipa naawakamekoipua pu'kao.

²⁸ Yooma i'ka wa'atiame teerekame Wetania tewaniame mochiwachiopua, Waanio, Oorani akichi paonamina paatoka kahtioipua.

Eesusia, Riosie Po'wachitia teteiwame

²⁹ Pu'ka meerekachio Waani Paatoria, wa'ana ih-toame tetewapa Eesusio, cheekapua:

—Nee, wa'ana ih-toame puuuu, Riosieo po'wachitia tetewiniamea, taamo tatakoriwichio pejana oowewapume. Puuupua, te'ta taamo pejana mukimeria, yooma taamo tatakorieka mochikao, natetekao. ³⁰ Ihji puuujupua, no'o tapanara cheeriao, no'o neipa naawakameoipua, ki nu'uti tiari iinuemekai tuuriaa, pu'kao ke'chu no'o naaoio, ki ku'itapisi yasariameko tuuria. ³¹ Neeea wa'apiai ki nane'riamekainia, aatanakoopua enemerio, nape wa'a tiiai neeea, neeroiye paatosiameainia i'isaerio, i'ka enameri eenachisio.

³² 'Nape ehpeonia Riosi Riosiwario kooroka tiame ahjachi tekikopao Eesusichio, ma'chiame machikamenia pu'kao, puuukoopua. ³³ Neeea ki nane'riamekainia aaata enamerio; nape apoe no'o uhjurakamea, neeroiye no'o paatonurekaipua ti'tijoerio, puuuu no'oo, eee no'o chaanekamekaipua tiameo: “Aaata Riosi Riosiwari ahjachi tekikameo, puuu enemerikopua apoeo, Riosi Riosiwari paatomerikoopua, ti'tijoerio.”

³⁴ Neeea pu'ka wa'a tiameo tetewikapao, puuuko tuuyamenia weechi uhjuremo tuutiameo, puuuu pu'kaonia, Apoe Riosi Taanarakotinia, Apoe weechi tijoe tijoetukame.

Pukeri simiyame Eesusi ma'masitewara

³⁵ Eenechi meereo wa'api wa'ao, Waania ooka ahjama weeriaiopua ahpo masitia, ³⁶ ahpo weeriachiami u'matoi Eesusio, cheekapua:

—¿Nee, waami ihtona Riosi Po'wa teewataniamea, taamo pejana mukimeria!

³⁷ Waikao masiteraa, na'pa Waani ahjama ajakamea, wa'a chiiame inamukapaopua ahpo masitari Waanio, na'pahka na'naritokapua Eesusio, wa'amio. ³⁸ Eesusi ahpo pukamina nokisiopao, ku'rika ne'nepakao, iinatukekapua:

—¿Ihtana erakotona eemea noochio?

Waikao aapoeo chaachapakapua:

—Masitari, ¿akana checherepame muuuu?

³⁹ Waikao Eesusia chaanekapua pu'kao:

—¿Nane'renare eemea? Nahpeo naaju, nane'retai no'o checherepachio.

Ahjama siimpakapua waikao checherepachio. Nape tísia aarikopa wa'asio, wa'a che'repatiapua waikao Eesusi checherepachi.

⁴⁰ Piiripi puuu ooka Eesusi na'naritokamea, Anteresikapua, Siimoni Peeroo poonira, Waanio puuuu chiiame inamukame, Riosi Po'wa teewataniameko tuyame Eesusio. ⁴¹ Wa'a che'repasaopua pu'ka meereo, ke'chu ihta yooraiopua pehjio, ahpo pa'chi Siimoni Peero i'yamia akipakapua. Waikao Siimoni tewisaapua, chaanekapua:

—Tewakame teemea Riosie Weratiameo, puuu Riosi uhjuramo tuuriaa, puuuu Apoe Meesia.

⁴² Wa'a chaanesaapua, Eesusi kahtiachi upatiapua. Eesusia Siimonio, ahpo kahtiachi upatiame tetewapao:

—Kúíraa —cheeka teepotesaapapua, chaanekapua— Siimoni teewaeme muuuu te'ta teewarao, Waani taanara, nape neea Seeja aamo tewamania.

Ihji Seeja chaniwamea, Peero chaniwamepua riekonaewaniachio.

Eesusia ahpo ahjama oojomichio paajutenapua Eeripeo, Natanaériopua tiameo

⁴³ Eenechi meereo Eesusia, Arirea weeechiami oinarepakapua. Wa'ami nokisinioi pooechio, Eeripe natepatiapua. Wa'a tetewikapa Eeripeo, chaanekapua:

—Nahpe no'o ahjama, no'o ahjama oitai.

⁴⁴ Ihji Eeripea, We'saira mochiwachi ohjoeme eneriapua, Anteresi ohjoekachiopua Peero tiame. ⁴⁵ Waikao Eeripea Natanaéri i'yamia simikapua. Natanaéri tewisaapua, chaanekapua:

—Eesusi Nasare ohjoeme natepaka teemea Oose taanara. I'ka Eesusi nayewaka cheeriai Moiseai ahpo Iyoterichio, aaata naewakaoopua, ehkoriami Riosi nayewaturaa, wa'achi chaachapakamepua tiameo ahpo iyoterichio.

⁴⁶ Natanaéria wa'a tiame tuuyetiaapua, cheeka nehjiakapua:

—¡Aa Nasare? ¡Naakonakosa puuuu? ¡Aaata kaaweruma machenamii teerepua wa'a?

Eeripea chaanekapua:

—Nahpeo naaju, amoe wa'api tetewitai.

⁴⁷ Waikao Eesusia, ahpo kahtiachiana tetewapa ih-toame Natanaério, chaanekapua pu'kao:

—Néé, wa'ana ihtona isaeri tijoe, tísia kaaweruma, kihta a'chi tiame wihtuniameo.

⁴⁸ Wa'a chaanetiao Natanaéria, chaanekapua Eesusio:

—¿Achini ihsika no'o machikamemua?

Eesusia chaanekapua waikao:

—Neeea ke'chu Eeripe aamo noochi enanurioio, chuunaterere kahtiame aamo tetewikame neea.

⁴⁹ Natanaéria, chaanekapua waikao:

—¡Aa muuuu, Apoe Paamirakaitemua wa'a teesoo, Apoe Riosi Tijoetukame! ¡Muuúa, isaeri yawichiwaramua, te'ta enameriko tuutiamera!

⁵⁰ Eesusia wa'a chaanetiapao, cheekapua:

—¿Muuua chuunaterere aamo tetewario tuuriamekopa, wa'a e'ramemua noochio? Muuuu no'o ahjama oiyame enesaa, epeche tiame tetewimamua, no'oo aamo tetewitemia.

⁵¹ Wa'a cheesaapa Eesusia, yooma ahpo paajuteriao, chaanekapua:

—Pichiwa chiiamenia i'kao, eemea tewekachio, wahjokame tetewimiitapua, Riosi tewekachi ku'kuwarario, no'o Riosi Tijoetukamechi tetekisika, eenechi tewekachi moonapame.

Eesusi iintoria Kaanani mochiwari aaata nenewinioio

2 Paika taawechi simiyachi Kaanani tewaniachio, nenewiwa enekapua wa'ao, ookapi mochiwachi Arirea ye'karirachi. Wa'a ihsiapu tiame, Eesusi yeeyeraai. ² Eesusia ahpo masitera ahjama, paajuteretiapua tiame wa'a nenewiwachi. ³ Eesusi yeeyeraa, wahjipasooa wiinoo, ehpeche nakiniamekoopa wiinoo nenewiwachio, chaanekapua Eesusio:

—Sooparetupa wiinoapa.

⁴ Eesusia nehjiakapua waikao:

—Ye'ye, ¿ihtana no'o iintojeraka chiiamemua wa'a cheekao? ¿Eenechi iintujeraka chiiamemua wiinoo? Ki asiyame neea pehjio, wa'a iintomiachio.

⁵ Ihji yeeyeraa wa'a chiioio, chaanekapua wa'a nokayameo naachutakao:

—Eemea oowera e'wemitiachepua pu'kao chiiio.

⁶ Wa'a ajariapua tiame puhsani sikori, tehte netetiame. Puuuu neeroi ahjachi toaniame piipaniamewichio eneriapua, isaeri ti'tijoerio. Piiripi puuu sikoria, piire sientio ritiro ahka uuyame eneriapua. ⁷ Nape wa'a cheekai Eesusia, chaanekapua pu'ka naachutameo:

—Neeroiye pochiwamitia naaju pu'ka weeweruma tehte sikorio, eeme naachutamea.

Waikaopu puuu naachutamea pochiwakapua pu'ka sikorio, póóchikame. ⁸ Wa'a noonowisooopua pu'kao, Eesusia chaanekapua pu'kao:

—Ehpeo ku'wita itusao, pahko paamiratuame i'yetomitiapua.

Waikao wa'a ikiretupua. ⁹ Waikao puuu pahko paamiratuamea, ki nane'rekaopua achini teereriopua wiinoo, naachutameche nane'reriameopua, yenasaoopua pu'kao, chaanekapua pu'ka wa'a neewiameo:

¹⁰ —Ahkai pahcha naachutaniame wiino epeche ta'yameraa, neipa tehpe iijinioi nanachutaniame wiino ki te'ta ta'yameraa, nape muuuu, neipawichio katewememua pu'kao.

¹¹ Wa'asa iintoka Eesusia Kaanani tewaniachio, Arirea weeechiopua. Puuu ki maaenaria pukeri pahcha

simiyame iintoriamekapua, puuu iintoriaa ahpo aatanako ne'netiamekapua. Pukachipa masiteraa, epeche pichiwa tewekachi o'inia eenameko, erapakapua waikao.

¹² Neipao, nenewiwa u'matosoopua wa'asi Eesusia, Kapenaumi siimpatiapua waikao, Eesusi yeeyera ahjama, poponira tiame; wa'ao, ookapi taawe mochitipua.

Eesusie ujumaputiame tiopachio, ki ka'karuma ti'tijoeo
(Maateo 21:12-13; Marako 11:15-18; Ruuka 19:45-46)

¹³ Amori asiyachi Semejenato pahkoopua, Eesusia taamo ahjamao, Eerusarenite mo'moenatiapua.

¹⁴ Eerusarenioapa tiopachio Eesusia, wa'a tiopachio ki ookapi tewakapao weeka itapiti nehjameo, oisi, po'wa, kooro, wa'a ikisa toomi naakuriwame tiaméo ti'tijoe.

¹⁵ Waikao Eesusia wepijoera netesapaopua, yooma weweka puuyanakupua, wa'a mochikameo nehjakaopua, pu'ka puhkura oisio po'waopua tiamé, yooma ma'chi uhjurakapua pu'kao, wi'wiyaka. Pu'ka wa'a toomi naakuriameo, yooma ru'minekapua meesao, toomiopua tiameo yooma wi'sunekapua wehchio, chirineka. ¹⁶ Pu'ka kooro nehjame naepakao, chaanekapua:

—Yooma puuyanamitia i'ka i'wao! ;Ka'te weruma itapiti nehjiwachi iintamitia eemea, no'o Noonoo kariwarachio!

¹⁷ Waikao masiteraa, inatepare puuuapu pu'ka Ehkoriaami Iyoterio, chiia: "No'nóo, ki tisiwa nu'nuti wa'ina-ka tetewamenia kahtine, kariwao."

¹⁸ Isaeri ya'yawichia, chaanekapua nekakoka:

—¿Aatana puuuu, aamo wa'a ihsitiamea? Yorasao naaju, ihtaai itapiti Riosichi eename, taamoo aamo tetewimichioo, pichiwa Riosichi eenamekoo.

¹⁹ Eesusia nehjiakapua pu'kao:

—Ru'misoo i'ka tiopao, neeea, paika taaweche weramania eenechio.

²⁰ Waikao Isaeri ti'tijoea chaachapakapua pu'kao:

—Ooka weerewa aampa puhsani paamupari ariwatiameoi i'ka tiopa weerakao, ¿muuuu, paika taaweche wa'apiche werataremua eenechio?

²¹ Nape Eesusia, tiopa naewakao, ahpo wa'api weere-wa naewaka cheeriapua. ²² Waikao teeme Eesusi masiteraa, inatepakapua ke'chu oijenaio wa'a cheeriaopua Eesusia; waikao teemea, pichiwapu puuu Ehkoriaami Iyoteri chiiaa, erapakapua; waikaopua tiameo, pichikeka teemea, Eesusi taamo masiteriao.

Eesusia yooma machiyamepua, aatia tiamekopua iikachio

²³ Eerusarenioapa, Semejenato pahkochi Eesusio, muuwaeme pichikerepu pu'kao aatanako, apoe ki ookapi ki maenari yooramekopua, itapiti. ²⁴ Nape

Eesusia, ki pichiwako erapakapua pu'ka chiiao, machiyapa aachin erakoamekopua pu'kao. ²⁵ Puuuu ki tuuyeniai nane'riamepua aatanakamera apochi parapamekopua, machiyamekapapua ihtana inatamekopua ahpo iikachio.

Eesusi Nikoremo tiame

3 Wa'ao yasariaipua tiame piiripi tijoe, Nikoremo tewaniame, parisero tijoe enepakame. ² Ihjia, tukao eenakaopua Eesusi kahtiachio, chaanerepu:

—Masitari, nane'rena teemea, taamo masitemichio uhjuratiameko, Riosieo. Ki'tepu aaataaio, aamo yooraria yooramea, ki ahjachi yasisoo Riosio.

³ Waikao chaanerepu Eesusia:

—Ki waapisi noochi eename e'raka, aamo chaanena-
nia i'kao, pichiwa kiisi sewina tiame ihjia, ki eenechi naawakamea, ka'chitia muimapua Riosi ye'karichio.

⁴ Nikoremoa iinatukerepu waikao:

—Nape, ¿achini iika tijoetuta teeme eenechi, oochetiameapa? ¿Achini iika ahpo yeeyechi pakika, tijoetuta teeme eenechi?

⁵ Eesusia nehjiarepu pu'kao:

—Kiisi sewina tiamepua pu'kao. Ki oowitiame yeeyechi tijoetukao, Riosi Riosiarichi tijoetukamea, ka'chi iika machimapua Riosi ye'kariwao. ⁶ Tijoechi tijoetuyamea, tijoepua; Riosi Riosiarichi tijoetuyamea, Riosi Riosiarichi ihchiamepua, ahpo naawariao.

⁷ Ka'te ka'chitiachitia tetewa muuuu i'ka no'o chiiao: "Weemera tijoetumerimua, eenechi." ⁸ Eekaka tiame puuuu, ahka kahtioio ki teteiwame; ahkaminaoi simiyoi ekayo, ki tetewamemua pu'kao, nape ki tetewaiopua eekao, amochi saayamepua ekayoo. Wa'achi teeka saaniamepua tamochio, Riosio taamo eenechi naawatekame enesoopua, ahpo Riosiarieopua.

⁹ Nikoremoa, chaaneriapua eenechi:

—Kiisi pahtenania pu'kao.

¹⁰ Eesusia chaanerepu waikao:

—Nee, muuuu isaeri masitarikai, ¿ki pahtiamemua?

¹¹ Kiisi se'wi no'o chiiaa, pichiwarichi simiyamea. Neeea no'o Noonoo tewekachi ahjamao, teemea aamo i'ka weechi mochikameo, tewekachi simiyame itapiti chaachapamepua, nane'riamekapa teemea, te'ta pichiwarichikamera simiyamekopua pu'kao. Nape eemea, kiisi pichikenariamepua pu'kao, taamo chiiao.

¹² Ki no'o pichikiame enesaamua, i'ka weechi iintuame aamo nayewiao, ¿achini iika pichiketa muuuu, te'ta tewekachi iintuame aamo no'o nayewiao?

¹³ Aataaai te'ta tewekachio ki moonamepua, naatiche puuuu, te'ta tewekachi o'inia eenakameche, te'ta tewekachi Riosichi teereka yasitoameche, ehpe taawechiamio puuuu, weechi tekika tijoe tijoe-tukame. ¹⁴ Yepowechio, wa'achitia Moise apechunari-
chitia siinowe tetewipuawichioo, wa'achitia apechuna-

niame tetewipuame neeeai Tijoe Tijoetukamea. Waikao yooma noochi paparakamea, saupukame itipimapua ahpo tatakoriario. ¹⁵ Wa'a iikoopua, yooma puuu noochi paparakamea, ki wahjiamesi ahjari te'teremeri puuu, ki wahjipaka oosa simiyame wahjiparichiopua.

Riosi nakika kahtia yomatiamе wehjoarichi

¹⁶ 'No'o Noono Riosia tisia nakikamepua weechi mochikameo, ahkasi ahpo piiripikoi ahpo Taanao, pu'kawichio nehjakamepua, aaataoi weechi mochikame ahpo Taanachi paparakameo, ki kokosari saaemichioopua no'o Noonoeo, ohso kaawe ki wahjiame ahjarikamera kiapuawichioopua. ¹⁷ Riosia ahpo Taanao, ki aaata ti'tijoeeri kokosamichio uhjuratiamepua i'wa wehjoarichio, ohso kaawe puuu, ti'tijoe ooweru tiame newipatemichioamera, uhjuratiamepua.

¹⁸ 'Riosi Taanarachi pichikeka paparakamea, ki aiwatepuamepua Riosi kokosario; nape ki ahpo Taanachi paparakameo Riosia, ahpo kokosari aiwapuuchi teerepakamepua wa'asi, ki Riosi te'ta piiripi Taanarachi paparakopa. ¹⁹ Pukachipa aiwamerapua Riosieo, na'arachikamera mochinarekapapua tukapachi, ki e'enanariapapua, Riosi Taanara tajayachio. ²⁰ Yooma ki kaaweruma nokaka mochikamea, ki uunariamepua Riosi te'ta kaaweruma chiiaa, uutaparichi enepaniameopua, ki ahpo ma'chitapuaichio ahpo ki kaaweruma nokayao. ²¹ Nape ka'karuma nokiwame nokaka mochitonariamea, Riosi tahjewa kaaweruma uutaaparichi eenepamepua, ahpo Riosichi kaawe nokayao, ma'chiame tetewipuawichioopua.

Waani Paatoamea, eenechi Eesusi nayewanipua

²² Neipa i'kaopua Eesusia, Uurea weewachi simikapua taamo ahjamaopua masiteramao, wa'ami nokisinoio paatosikapua, ti'tijoe ooweru tiame. ²³ Waania waikamio, Eenoni tewaniachi pa'paichi ihsirepua paatokaopua tiame, Saarimi tewaniachi waapio, weeru maaniopa neeroio. ²⁴ Yooma ihji wa'a tiame simikapua, ke'chu Waani pachanioopua karichio.

²⁵ Piie taaweo, Waani na'naritoamea ookapi, piiripi isaeri tijoe ahjama chaachapakapua, tatakori piipaniamechi simiyame. ²⁶ Waikao wa'a chaachapasaopua, Waani na'naritoamea, Waani kahtiachi e'enakapua tuyemia, pu'kao chaanekapua:

—Masitari, puuu waami yasakameopua taamo ahjamaopua Oorani akichi cherayachimino, pu'kaopua epeche werumako tuuriaopua amochio, paatoatapua ehpeo, muuwaamea, yooma wa'a enapatapua ahpo paatotemio.

²⁷ Waikao Waania chaanerepua ahpo masiterao:

—Pe'yachipua, aawataai kihta yoratarepua, ki Riosie kiatiame enesaapua ahpo ihsimio. ²⁸ Eeme wa'api inamukamepua no'o cheerioio, ki Riosie Weratiameko tuurio no'oo, aaata Riosie uhjurapo tuutiameo, neee no'oo, pahcha uhjuratiameko tuurio, ke'chu pu'ka eenioopua. ²⁹ Nenewiwachio, moniawá ahjama neewimeria, mo'nera enemeripua. Mo'nera kaawe e'ria, neee puuu, kaawe e'raka yorakiamerapua ihtaio ahpo yorajekeraopua. Wa'a tiichipa neeeai ki nu'uti kaawe e'raka tetewaninia pu'kao. ³⁰ Ehpeo puuukamera, epeche weruma enetoaopua, no'oo epeche nu'uti enetoioopua, pu'ka apoeo te'ta tewekachi eenamekopapua, no'oo weechiche tijoe naawakamekopa.

Te'pa tewekachi o'inia eename

³¹ 'Apoe te'ta tewekachi eenameopua, yomarika aampa tiamepua. Teemea, weechi ohjoemea, weechiche simiyameche nayewamepua. Nape tewekachi ohjoemea, tewekachi tiame nayewamepua, yomachi aampa tiame itapitichio, ti'tijoechiopua tiame, ³² ahpo te'ta tetewaria nayewamepua, te'ta ahpo Noono ahpo nayeweria inamuria tiame; nape wa'atitio pu'kao, ookapipupua, pu'ka chiiao uuyamea.

³³ Nape pu'ka chiiao uukamea, pichiwa chiame nane'rekamepua pu'kao, pu'ka chiiao, te'ta tewekachi eenamekopua, te'ta tewekachi Noonora o'inia eename. ³⁴ Puuu Taanaraa naawesaa, ahpo Noono chichu'warachitia naewamepua, yooma apoe Noonora tiiaa, ahpo Taanachi yasitoamekapa, ahpo Riosiwari.

³⁵ Noonoraa, ki teesa nakiyamekapapua ahpo Taanao, ki nu'unti utewari ki'yarepua pu'kao, yomachi aampa tiame ihtaio. ³⁶ Pukaepa pukachi paparakamea, tewayamepua pukachio, ki wahjiamesi ahjaniame, nape ki pukachi paparakamea, kiisi tewayamepua pukachio, ki wahjiame ahjaniameo, ohsotia puuu, Riosi kokosario, apochi petereka mochitoamepua.

Eesusi oowitiame nayeweria, Saamaria weechi ohjoeme

4 Waika taawechiamio pa'parisero ti'tijoea, Eesusio epeche muuwaeme paatoame inamurepua ki Waanichitiao, ² ki apoe Eesusi paatoamerakamekoipua, teemekamera paatoioopua masiterara. ³ Pukaepa Eesusia machenakapua wa'a Uurea weechio, Arirea no'rakapua taamo ahjamao.

⁴ Saamaria weechiami u'matosaapa, ⁵ wa'atumi nokisikaopua, Siikari tewaniachi ajasitiapua, ma'chi ke'chu muiwachi. Wa'a ke'chu asiwachio, ehkoriaami Aakowo weewarachi eneriapua, Oose ki'yariachi weeeopua ahpo taana, wa'ao, neropaira neteriachi tekoritaka. ⁶ Wa'ao, resipakamekapa Eesusia, paira tekoritiachi yasipakapua resipumio, oowetawe

wa'asi. ⁷ Waikao teeme Eesusi ajawariaa, piineri toisa Eesusio, Siikari mochiwachi siimpatiapua kooame tarimia. ⁸ Wa'a piineri itipirioi Eesusio, wa'a eenaria aata oowitiame, neeroi paimia. Eesusia pu'kao chaaneriapua:

—No'o kiamitia ku'ita neeroi. Paramuna nee.

⁹ Nape Saamaria oowitiamea, chaaneriapua Eesusio: —¿Achini iikame muuua naaju, muuua isaeri tijoekai no'o itanenamua neeroio, no'oo Saamaria ohjoe-mekooi?

¹⁰ Eesusia nehjiariapua pu'kao:

—Muuua nane'riame enesaamua no'oo aatanako, ahka eenameoio, nane'riame enesaamua tiameo, Riosio aamo ihta kianareka kahtiamekoo, muuukamera no'o itanemiipua neeroio, nape neeroi ki wahjiame ahjaniame.

¹¹ Puuu oowitiamea chaaneriapua waikao:

—Nape Paamira, muuua ki iinuemepua aamo ahjae ma'chipapuameoipua neeroio, itapiti wiitarioiopua, kai waapisi teere maaniameopua neeroi ma'chipapuameopua ahjae. ¿Akana uuka no'o kiata-mua pu'ka neeroi ki wahjiamesi ahjaniameo? ¹² Ki eh-pesi nerojiniachi ihji neeroia, taamo ehkoriami Aakowoo, taamo tooweriachisiopua i'ka tekoriachi pairao. I'wa nerojikamepua Aakowoai apoe, wa'api tatanaraa tiame, yooma puhkura ahjama wakasi. Ki ehpesioi, ki teiwachi i'wao, neeroi ki wahjiame ahjaniameopua, aataeoi. ¿Epechekosa iintotaremua naaju, ki te'ta taamo ehkoriami Aakowo weruma tiamechitia?

¹³ Eesusia nehjiariapua waikao:

—Aamo pairachi ma'chipaka nerojiniamea, yooma paramumeripua eenechi, ¹⁴ nape no'o aamo ki'ya nerojitemiaa, ki oosa aampa paramumerimua. Ihji neeroia aamo no'o nerojitiaa, amochi wa'api pajenameka teeremeri puuua, ahkasi ki wahjiamesi, aamo ki wahjiame ahjateka.

¹⁵ Puuu oowitiamea wa'a chiropa Eesusio, chaaneriapua:

—Paamira, wa'a teeresoo no'o kiamitia naaju muuua, pu'ka neeroi ki wahjiamesi ahjaniame, ki oosa paramumichiopua no'oo, ki oosa no'o enamichiopua i'wa neeroi paimiao.

¹⁶ Eesusia waikao chaaneriapua pu'kao:

—Kaawepua, nape paaemitia naaju aamo kuunaoi, wa'a ikisaomua, noochi e'enamitiapua na'pahka.

¹⁷ Nape oowitiamea nehjiariapua:

—Ki kuunaemekoi neeaa.

Eesusia chaaneriapua waikao:

—Pichiwa chaanimua, ki kuunaeko tuukao. ¹⁸ Mariki tijoe ahjama ohjoekame muuupa, ihji ehpe aamo ahjama kahtiaoi, ki aamo kuunakopa. Wa'a tiichipao aamo chiia, pichiwapua.

¹⁹ I'ka inamukapa oowitiamea, chaaneriapua:

—Naatiko erapaninia aamoo, Riosie ne'neteniame.

²⁰ Taamo ehkoriami Saamaria ohjoekamea i'wa wa'api paparaweriaipua Riosio, i'ka wa'api kaawieka tiiachi, nape eeme i'isaeri ti'tijoeria, Eerusareni siimpapo tuunapua Riosichi paparamiao.

²¹ Eesusia chaaneriamepua:

—Pichikemitiamua i'kao, akanache Riosichi paparaniamea, ki nateyamepua Riosiwichioo, Riosichi paparaniameo ahkakoikopua. Enamitepua meere ahka taaweopua, aamoo, ki i'wa kaawichiche aamo Riosichi paparamericheopua, Eerusarenioicheo. ²² Eemea, ki machiyamepua aamo te'ta paparawiao. Teeme i'isaerikamera nane'riamepua aatanakamera paparawiao, Apoe te'ta aamo Newipatiameo, wa'akamera machenakamekopua te'ta taamo i'isaeri tetejimarichi. ²³ Nape asikamepua wa'asi, ki wihtuka te'ta paparapuameopua ahpo iikachio, ahpo Noonoopua tewekachi kahtiamoo, wa'a teeka paparajerimekopua apochio. ²⁴ Riosia, ki pusie tetewiniamekopao, iikachi eraniamee paparaniamepua, pukachio.

²⁵ Waikao oowitiamea chaaneriapua:

—Wa'a teeremeriorepua tiiao, nape teemea, pu'ka enameriche puuyamepua, Riosie Uutiame, apoe enasaapua, ma'chiame taamo chanimichiopua aachin teeremiao, yooma itapitichi simiyameo.

²⁶ —Neeekaita puuua —chaaneria Eesusia—. Pu'ka ahjama nayewaka weeriaitemua —chaaneriapua.

²⁷ Wa'a chiiioi Eesusio, teeme masitewaraa e'enatiapua itipiriachio. Masiteraa, a'chi erapakaipua, pu'ka oowitiame ahjama nayewaniameo, kihta iinatuheka teemea, pu'ka ahjama nayewao. ²⁸ Waikao, puuu oowitiamea, ahpo pairiachi toisapaopua ahpo sikorio, wa'atia u'masikapua mochiwachio. Wa'aopua yooma, paaekaopua chaaneriapua:

²⁹ —U'masio pahchu. E'enasao, ne'nemia i'ka tijoe, yooma no'o yoorario, tuuria. ¿Ki Riosie Weratiame ohjoarepu?

³⁰ Waikaopua, puuyaka mochiwachio, e'enariapua Eesusi kahtiachi. ³¹ Ke'chu asikoi pu'kao, teeme masitewaraa, ko'konurekai teemea Eesusio.

³² Nape Eesusia taamo chaanekapua:

—Ko'kakame neeepa.

³³ Teemea waikao taamo chaachapakapua:

—¿U'yeparetiarepua naaju, ko'kopuameo?

³⁴ Eesusia wa'a taamo chaachapopao, taamo chaanekapua:

—Neeea itapiti kooame ko'kakamepua, aamoo, ki machiya pehji. No'o koayaa naatipua tiameo, No'nowichio tehki, kajumichio uhjuratiame. ³⁵ Eemea chaachapaniarepu, naao meeche toinapa i'ipapuachio, nape neeaa aamo chaanenapua, i'ipapuamea asikame puu-uapa. Pukaepa neeaa aamo chaaniamepua, i'ipapuameo, ti'tijoeri Riosichi e'enapupuame naewaka chiiamepua. ³⁶ I'ipaniachi tekipanakamea yow-

imeripua; pu'ka Riosiwichio i'ipamechitia tekipaname yowiraa, Riosichi upapania weemera ahjari uumichio peenia eraniamepua; pu'ka weemera ahjari uupuawichio echakamea, i'ipakame ahjama kaawe erakoamepua, puuu yowiraa, ahpo kaawe erakowarapua. ³⁷ Wa'a tiiachipao, ki ahpo echariachi i'ipaniapua. ³⁸ Wa'a aamo uhjurakame neeea, ki aamo echariachi i'ipamichioo, Riosi tehkirachio, wahjachi ohjoriachi pahchaopua tiameo, eemeai ehpeo i'ipamea, ku'ipanipua tiameo wahja ohjoriachiopua, tehkiwachio.

³⁹ Pu'ka oowitiameo cheeriopao: "Yooma no'o tuyekapua no'o ihsiriao", Siikari ohjoemea waikao, ki ookapi ahjachi erakokapua Eesusichio. ⁴⁰ Siikari ohjoemea, wa'a iikapao, ajasisaapa Eesusi kahtiachio, itipinurekapua ahpo mochiwachi che'repamichioo. Waikao Eesusia teeme tiame, wa'a itipitiapua ooka taawe. ⁴¹ Waikao wa'a itipitioio epeche weeka Eesusichi paparakapua pehjo, aapoe inamukapapua Eesusio, apoe wa'api chiia. ⁴² Puuu Saamaria weemera paparakamea, chaanekapua waikao pu'ka oowitiame:

—Ki aamo cheeriowichioche pichikena teemea ehpeo, tamoe inamukapa tiame, te'ta pichikena teemea, pu'ka chiiio. Nane'rena teemea ehpeo, i'ka tijoeo, pichiwa te'ta Riosie Weratiamekopua, yooma wehjoarichi mochikameo newipatemia eenakamekopua.

Eesusia, yawichi seekaerewa taanara sautena

⁴³ Eesusia pu'ka ooka taawe i'toai Saamario, taamo ahjama u'matokapua Arireami. ⁴⁴ Eesusia ki Uurea weechiche itipinarekapua tekipanakao, Apoe wa'apio cheekapa: "Riosi naewatoamea ki peenia e'raka uuniamepua ahpo wa'api weewachio, te'ta ahpo machiwachio." ⁴⁵ Arirea weechi asiyachiamio, kaawe e'raka tetewiretupu wa'ao, wa'achi nonorakamekapapua tiame, Eerusareni pahkochi, tetewakamekapapua tiameo, itapiti yooriaopua wa'ao.

⁴⁶ Wa'a o'iniiao Eesusia, Kaanani e'enatiapua eenechi, pukeri simiyachio ahpo machenariachi, Arirea weechi, neroio ahpo wiino iintapariachi. Wa'a Kape nau yasariaipu piiripi tijoe yawichi seekaerewa, ahpo taana kokoriame iinueme. ⁴⁷ Waikao ihji tijoea, inamukapao Arirea eenario tuuopa Eesusio, Eesusi kahtiachi eenakapua i'tomia. Wa'a enasaapua, utewa yoorakapua Eesusio, ahpo ta'pechi enamichio, ahpo taanao tisia kokorio tuukaopua, amori mukuyo tuuka wa'asi. ⁴⁸ Eesusia pu'kao chaanekapua:

—Eeme ti'tijoeri i'wa ohjoemea, ki noochi paparanariamepua, ki tetewaa pehjo no'o peenia ihsiwaopua Riosieo.

⁴⁹ Nape yawichi seekaerewa tijoea simitekapua naaracheka utewa chaanekao Eesusio:

—Nape Paamira, no'o cheriwepuapua wa'atoui, nape yaapiti, amori mukuyamekapua no'o taanaa.

⁵⁰ Waikao Eesusia chaanekapua:

—Aamo taana ahjanipua pehjo, saukame kahtipua wa'asio, kaaweruma. Simika ne'nemitiao.

Waikao yawichi seekarewaa, Eesusi chiia paparakapapua, kaawe eratoka no'rakapua. ⁵¹ I'ka no'roiopua pooechio, ihji tijoe nuurewaraa amori ta'pechi asioi natepakao, chaaneriapua:

—iAhjame aamo taanaa, yachapakame kahtime puuuapa!

⁵² Waikao apoe iinatukeriapua, achini keenako o'ineriopua yachapakao, ahpo taanao. Puuu ku'kuyamea nehjiariapua:

—Tapanata taa kayeoi, toakapua che'eria —chaachaparepua.

⁵³ I'ka noonoraa waikao, inatepariapua Eesusio, achini keenako yachapakame kahtio tuuriopua, pu'ka kokoriame ahjakame kahtio tuuriopua. Wa'a iikapapua kokoriame noonoraa, tisia Eesusichi paparakapua. I'ka noonorao ta'pechi asisoopua, yooma pu'ka ta'perachi mochikamea tiame, Eesusichi papararepua.

⁵⁴ Ihji Eesusi ki maaepori iintoriaa, oosa simiyachi iintoniamekapua, Uurea o'inia enasapaopua, Arireao.

Eesusia tu'ikame yachapatena, We'seta ohjoeme

5 Pu'ka neipachiami Eesusia, Eerusarenite mooenatiapua isaeri ti'tijoeri pahkotachi siimpaka.

² Eerusarenio, waapi Po'wa Yeeta tewaniachio, wa'a tootoaretiaipua neeroi tekopatetiachio, euroo nayewaniachio We'seta tewaniachi. Wa'a neeroi maniteniachio, mariki arakokari ajarepua wa'a norikameo, neerochi pakiniachio. ³ Wa'ao, ki ookapi mochikame tetewitiapua kokoriame, puuu: ki mamachiriame, rojomi, chookopakame, tu'ikame, petika puuyamekapua wa'ao, neeroi maaniame noonochisi.

⁴ Ti'tjoeria aaata Riosi tewekachi ku'iwari, eepi wa'a eejenaka noonotiame maayame enerepua neroio, pahcha pakikamea pu'ka neeroi noonosochio, saukame machenaniamekopua ahpo kokorio. ⁵ Piiripi puuu kokoriame wa'a po'yamea, piire weerewa oosa mariki aampa osanao paamuame eneriaipua kokorekao, uwanapakame. ⁶ Eesusia wa'a po'yame tetewaopua ki ku'itapisi kokorerioopua pu'kao tiame, iinatukekapua:

—¿Yachapanariame muuuai naaju?

⁷ Kokoriamea yaapiti nehjiakapua Eesusio:

—Eje'e, nape ki'tiapu no'o neerochi pachamerio, neeroi noonosoopua. Senepi no'o pakimio o'roio, piirechi paapakiapu pahchao, i'wa neerochio.

⁸ Eesusia chaanekapua waikao:

—iWerisisao naaju! iApechunasa pu'ka aamo ipetao! iI'toka no'rasa naaju!

⁹ Pu'ka cheesochepea Eesusio saukame itipikapua tijoea. Waikao sautetiamea ahpo e'tapara apechu-

nasaopua, mookeka no'rakapua. Nape resipuniachi taawechikopa pu'ka taawechio, ¹⁰yoorewa inatewa i'isaeria, chaachapariapua sautetiameo:

—Resipuniachi taawechikoi ehpeo; zachinikai mooketonamua aamo ipetao, ki reesiseniachikoi itapiti tehki yoraniameo?

¹¹ Waikao sautetiamea chaaneriapua i'isaeri yoorewa inatiameo:

—No'o yachapatekamea, no'o e'taparawa apechunaka mookeka no'ranurekapua.

¹² Waikao yoorewa inatiamea i'isaeri iinatukeriapua sautetiameo:

—¿Aatanapu puuuu, aamo e'tapara mookeka no'ranurekamea?

¹³ Nape puuu tijoe sautetiamea, ka'chi iika nehjiame e'rarepua pu'kao, ki nane'riapa puuuu, aatana ihsiriopua ahpo sautekao, pu'ka Eesusio ki naania ikiriamekopua muuwaeme ohjoachio. ¹⁴ Ehjepamio Eesusia, eenechi tiopachi natepasaopua sauteriao, chaanekapua:

—Nee, saukame muuupa! Ehpeo ka'te oosa aampa tatakoriimitia, ki eenechi ki kaaweruma aamo ikimichiopua, epeche tiameopua.

¹⁵ Waikao saukame tijoea ahpo iinatukekamechi iyoriwa inatiamechio, aatana ihsirio tuuka ahpo sautekao, Eesusiko tuuyere pu'kao ahpo sautekameo. ¹⁶ Pukaepa isaeri ya'yawichia, Eesusi i'yasirepua aachin teeka ahpo na'ara yoramiao, ki iyorioopapua pu'kao, resipuniame taawechio. ¹⁷ Eesusia, wa'a tiachipa piie resipuniame taawechio, i'isaeri pa'pamiratuamee wa'wa'ineniaipua aaata sautemichioo, chaanekapua pu'kao:

—No'o tewekachi Noonoa, a'chitia keenakooi tekipanamepua, pu'ka ihsia ihsia nenea, pu'ka tehkiwara yooraka. Yooma no'o ihsiaa itapitio, apoe Noono ihsiamepua no'oeo.

¹⁸ Pukaepa i'isaeri ya'yawichia, epeche neka-muchekapua Eesusio merinareka, ki resipuniame taawechiche tekeka tetewamekopua Eesusio ki iyorika. Ihji i'isaeria nenekarepua Eesusio tiameo, ahpo Noonoko tuuyopa Riosio, Riosichitia ahpo uuyamekopapua.

Riosi Taanara ahpo Noono utewari iinuwera, ihtaoi ahpo iintomiaopua weechio

¹⁹ Waikao Eesusia, ehpeche epeche kaawe ahpo tuuwikaopua, chaanekapua:

—Pichiwa chaani nenea Riosi Taanaraa, ki nooe e'rachi yooramekopua ihtaoi. No'o Noono ihsia, yorasiame nenea. ²⁰ Riosia, nakiyamepua no'oo, ahpo Taanao. Pukaepa apoe wa'api tetewitenapua yooma ihta no'o yoranario. Pukaepa ahpo Taanachi ihkepateka ahpo inatao yorasitenapua ahpo Taanao,

pukaepa pukachi ihcheka inisiame Taanaraa ahpo Noono erasia yorasikaopua. Puuuu epeche tiame iintomiitepua pehjo, aamo i'isaerio, epeche peenia erakomeri tiame. ²¹ No'o Noono aaata tatakoriichi wahjipakame ahjatenario, neee yooramepua pu'ka, weemera ahjari piipari ki'yakao. Wa'a tiachiopua no'o Noono ihsinariao, no'oe ihsiamepua. ²² Apoe Noonora, kihta apoe chiiamepua aaatao, aaata cheenare-saa, ahpo Taanachi chiiamepua ihta ahpo chianariaopua. ²³ Noonora, yooma ahpo Taanae ihsiamepua, apochitia weruma tetewipuawichiopua. Wa'a tiachipao, Noono Taanara ki iyoriamea, apoe Noonora ki iyoriamekaitepua, apoe Noonora ahpo Taanachi yasioamekai tiamekopua.

²⁴ 'Ki wihtuki aamo chaaniamenia, aaata yooreka keepuamea no'o chiiio, kaawe uuka tetewameopua no'o uhjurakameoi, kiamania pu'kao, weemera ahjario ki wahjiamesi; ihjia kihta seenampa iinuemeru puuuu, Riosie ahpo kokosapuaopua wa'asio ahpo tatakoriawichioo, paonakamekopa pu'kao weemera ahjarichio, tatakorika wahjiparichio newitoriopa. ²⁵ Ihjia te'ta pichiwapua, weeka tatakoriichi wahjipakameka tiamea, ehpe wa'api taawechiami inamumeripua no'o Riosi Taanara chiiio, yooma no'o chiiio yooreka inamukamea, no'oe kipuamepua pu'ka weemera ahjario, ki wahjiamesi ahjapuameopua wa'asi. ²⁶ Pu'ka ki wahjiame ahjari no'o Noono tiameo, noochi teerepati-apa, no'o weechi tijoetutioio naawatetiaio. Pukaepa nenea, noochi tiamepua ki wahjiame ahjario, apoe no'o Noonochitia. ²⁷ Neeepua no'o Noonoe utewari kiatiamea, yooma weechi ti'tijoerio nee katewemichiopua pu'kao, pu'ka kiisi kaawe noonoriaopua. Nee puuuu aawata wa'a iintomeria, tijoe weere-waeme naawatetiamekapa. ²⁸ Ka'te tahpitika erakomitiapua, i'ka no'o aamo chaaneria, nenea, epeche tiame iintomiitenia pehjo, ahkasi yooma wehtere toatiameoipua wahjipakame, ahjakame werisipumiitenia, ²⁹ no'oche chaachasocheopua ahjapukao. Puuu no'o ahjateriaa, i'ka weechi noochi paparaka kaaweruma iintokamea, no'o ahjama ohjoremichio kiamania, ahkasi ki wahjiamesi. Nape puuu no'o ahjateriaa, ki noochi paparapa ki kaaweruma iintokamea, ki teesa kokosapuame puuuu, ahkasi ki wahjiamesi.

Aatana nuurewachi Eesusi ihsiria

³⁰ 'Nenea, no'o tijoe weerewachi inataria, ki seenu inataripua no'o Noono inataria. Pukaepa nenea, ka'chi iika iintomerinia itapiti ki no'o Noono inataria enesoo. Yooma ihta no'o ihsiaa, te'ta kaaweruma puuuu, no'o Noono inatari iintonariopua pu'kao, Apoe no'o Noono uhjurakame ahpo iintonaria ihsimichiopua weechio. ³¹ Eeme wa'api no'o chaachapachitia oowera tijoechitia chii enesaane, kihta nateyame enemiiipua, no'o chii

ataanako tuuyaa, oowera tijoe oijeramechitia chiiame enemiinia waikao. ³² Nape kahtiaitepua piirechi aaata, noochi ihsika pichiwatame no'o aatanakoo, puuu noochi ihsywa pichiwatamepua no'o chiiiao. ³³ Waani Paatori nehjiariaa, pu'ka aamo uhjuraria iinatukemichio aatanakoo, pichiwaka tuurepua eee cheeka nehjiakao: "Ki neepua Riosie Weratiamea, puuu no'oo neipa enameripua", cheekapua. ³⁴ Nape Waanio no'o aatanako ma'chitariao, ki aaata weechi tijoe pichiwataniame nakiyamenia no'o aatanakoo. Oowera wa'a chiiamenia Waani cheeriao, pu'ka no'o ma'chitiamechi noochi paparakameo, tatakoria cho'weka cheriwenariapa. ³⁵ Waania, tajayameka teerekamepua no'o ma'chiamie nayewakao, no'oo aatanakoo; eemea, ku'witapisi oowera kaawe erakokamepua wa'a kahtiachi e'enapakaopua, keepumiao. ³⁶ Nape kahtiaitepua piirechi no'o ma'chitamea, no'o Noono apoe puuu, epeche weruma tiari tiaame, ki Waanichitiao; Apoeo no'o ihsitiae, te'ta ma'chitamepua no'o aatanakoo. ³⁷ No'o Noono no'o uhjuraapa, i'wa weechio apoe wa'api pichiwataka no'o nayewakamepua, aamoeo ki tetewaoipua pu'kao, ki inamuamekaipua pu'ka iyenario. ³⁸ Ki pichikere eemea pu'kao, apoe aamo chaanenariaopua, ki pichikekapa eemea pu'kao, noochi chu'wachie aamo nayewenariaopua. ³⁹ Eemea kaawe iyonanipua pu'ka Ehkoriaami Iyoteriaopua i'yachikao, nape oowera iyonakache teimo orakokaopua ki wahjiamie ahjariopua. Nape eemea, puuu wa'api iyoterio noochi simiyame nayewamekoipu, ki pahteka iyonakame eemea pu'kao. ⁴⁰ Pukaepa ki noochi e'enakame eemea, nooe aamo kiamichioopua, pu'ka ki wahjiamie ahjariopua.

⁴¹ 'Eeme ki uunariamea Ehkoriaami Iyoterichi noochi chiiiao, aamo kaaweruma nayewamekoi no'oo, ki uuka tetewamenia. ⁴² Wa'a chaachapai eemea no'o kaaweruma naewakao, nane'riame neeea aamoo, wihutuki chaachapamekopua aamoo, kiisi nakiyai wa'a chaachapame eemea Riosio. ⁴³ No'o Noono kaaweruma tuuyewari aamo i'yetoka eenakamenia, nape eemea, ki no'o kaawe e'raka tetewakamepua no'o eenariao. Nape aaata piirechi ahka enasooopua, ki nane'riai ahka o'inia ahpo eenariachio, pu'seremii eemea puuukamera enasoo. ⁴⁴ Eemea ki no'o kaawe e'raka uuka tetewiniamea, aataai wa'a te'teremiiipua ki no'o machiyapa no'o aatanakoo. Eemea wa'a te'tiapao, aataoi amochi asiyame kaawe e'riamekapao, ki no'o kaawe e'reka uukamepua no'o asikoio, no'oo te'ta Riosikoi, ki no'o machikamekapapua. ⁴⁵ Nape wa'atiao ka'te aamo no'o wenejimeri maaemitiapua no'o Noonochio, kajuyachi taawechi katewerichioopua. Ki neee iintomeripua pu'kao, Moise wa'api aamo wenejimeripua ahpo nuurarieopua, Riosie ahpo kiaretiaeopua ehkoriaamio, puuu wa'api Moise kiaretia nuurari nokisika mochitowa, aamo wa'api ahjachi erakoae.

⁴⁶ Moise chiia pichikesaa, noochi paparamera enemii eemea, Moiseo noochi simiyame nayewaka iyoteriopa. ⁴⁷ Nape ki pichikere eemea pu'kao. Waikao, ¿achini teeka pichiketa eemea i'ka no'o chiiiao?

Eesusia mariki miiri muuwaeme ko'kotena

(Maateo 14:13-21; Marako 6:30-44; Ruuka 9:10-17)

6 Neipa i'kao Eesusi ahjamao, paonatiapua Arirea pa'wechio, Tiiwerio pa'werachi tewaniamechiopua tiame. ² Muuwaeme ti'tijoe ooweru tiamea, pa'we suuwerachiko taamo na'naritokapua taamo tetewitoka, pu'ka Eesusio ki nu'nuti ki maaenari yorasiamekopapua, ko'koame sautesikao. ³ Wa'a tetekitioopa Eesusia, teewi yasipakapua nahpuchi, teemea waikao, norikame mochipakapua Eesusio. ⁴ Wa'a taamo nokayoio, amori asiyachikapua Semejenato pahkoa. Pukaepa pu'ka pahkochi simiyame taamo nayewemio maaekai teemea. ⁵ Nape Eesusia ki ookapi ahpo na'naritorioapaopua, chaanekapua Eeripeo: —¿Achini iika tewita teeme kooame, yooma i'ka muuwaemewichio?

⁶ Oowera wa'a cheekapua Eesusia Eeripeo, aatia cheetarepua e'raka, ahpochi paparaopua, nane'riai cheere Eesusia ahpo iintomiao. ⁷ Nape Eeripea nehjiakapua:

—Ooka sienta taawe sotatiame taritaii kooame, ki ahsepatariaipua posaka ko'koniamieopua.

⁸ Waikao piiripi masitera Anteresi tewaniamea, Siimoni Peeroo pooniraa, chaanekapua Eesusio:

⁹ —Piiripi kuita temari nutukarache maanipua, nape mariki paani wa'api, seewara tewaniame tiiriko paani, ooka so'chi ahjama, nape ¿ihtanapua, ki ookapiwichio?

¹⁰ Eesusia taamo chaanekapua ahpo ma'masiterao: —Mochipanuremitiapua pu'kao, yoomahka.

Waikao mochipakapua paasepochi, weeru paasepochikopa wa'ao, mariki miiri ahkakapua mochipakamea, ti'tijoeapua ooweruapua tiame.

¹¹ Eesusia kiatiapa pu'ka mariki paanio, pu'ka ooka so'chiopua tiameo, cheriwema ki'yakapua ahpo Noono te'pa tewekachi kahtiamieo. Wa'a iintosaapa Eesusia, taamo ki'yakapua pu'kao yooma ti'tijoeeri naachutemichioopua. Waikao teemea yooma naachutekapua, yoomahka ko'kotiapua ahkasi poposaka aiwaniachisi.

¹² Waikao Eesusia yoomahka aiwaka poposatioopa, taamo ahpo ajawariao, chaanekapua:

—Yooma na'poamitiapua chi'wapame soparakameo, kihta wa'atia wekamichioopua.

¹³ Waikao teeme na'poanuraretiamea, oosa mariki aampa ooka waari weeweruma na'poatiapua chi'wapame soparakameopua, pu'ka mariki paani tiiriko seewara tewaniamee, paanitatiame. ¹⁴ Waikao yooma puuu ti'tijoe ooweru tiamea, i'ka ki nu'uti ki maaenari

Eesusi iintoriao, ki nu'uti peenia tiame chaachapakapua ahpoo:

—¡Te'ta pichiwa Riosie tamochi ti'tjioerichi enamio tuutiamera ihjía!

¹⁵ Nape Eesusia nane'rekaopua ahpoo, utewachi i-topuamekoopua yawichi weramiaopua, poanachi akipakapua ki naania iika wa'ao, epeche teewiami ooruchi.

Eesusia nerojampa ihtoria
(Maateo 14:22-27; Marako 6:45-52)

¹⁶ Tukaoopua wa'asi, teeme masiteraa pa'wesuwe tetekisaapua, ¹⁷ pawekakerachi mo'moenatiapua. Pawekakerachi mo'moenasaapa, wa'a pa'wechipo nokisiniapua, Kapenau muuwari mochiwachipoopua. Teemea Eesusio ki eenopa tukaokopaopua wa'asio, teemeche piineri uumatokapua, Kapenaukoo. ¹⁸ Wa'a keenako Tiiwerio pa'wechipo nokisinioio, ki muuenati eejekapua, ahkasi pa'weoi ki nu'unti pe'koteka, te'pasi wewerisiapua pe'konio. ¹⁹ Téhpe nokisinioio pa'wechipo, tehki nokisikaopua pawekakerao matakakesikao, taamo pukamina ihtoame tetewitia aaatao, nerojampa weritoame. Teemea, wa'a ihtoame tetewapao tísia majaka teemea, ki machikapa Eesusikoopua, tukaokopa. ²⁰ Nape Eesusia taamo sisi-nachachapua cheeka:

—¡Ka'te majako eemea, neeekaite puuuu!

²¹ Waikao teemea majayaio kaawe erapakapua. Waikao tísia kaawe e'raka moenaputiapua pawekakerachio, wa'a ikitioopua, ikanati Kapenau pawekakera chuchupachi ajasitiapua.

Ti'tjioeria Eesusi i'yani

²² Pu'ka meereopua, wanamina pa'wechi itipikamea, ki tetewakapa puuuche pawekakera wa'a pa'a piari chuhkuameo, nane'reriapua pu'ka masiterao piineri uumatoriopua, ki Eesusi ahjama. ²³ Waikatakirio, pi-irechi pawekakerachi Tiiweria eename, chuchupakame tetewariapua, Eesusi ko'koteriachimina muuwaeme ti'tjioerio. ²⁴ Waikao ki tewakapa Eesusio pu'ka Tiiweria eename pawekakerachio, i'yamo oraparia puuuu. Pukaepa pu'ka pawekakerachi mo'moenasa, Kapenau siimpariapua.

Eesusipua, kooame ahjatiamea

²⁵ Paonasaapa pu'ka neerochio, wa'a tewisaapa Eesusio Kapenauo, iinatukekapua Eesusio:

—Masitari, ¿achinitio asikamua i'wao?

²⁶ Nape Eesusia cheeka nehjiakapua pu'kao:

—¿Eemea pahtekamekosa eemea no'o aatanakoo, ki maaepori iintokopao, wa'a tiachipa noochi paparanariame eemea? ¿Oowera aamo no'o ko'kotemichio e'-nakamekosajuopua naaju, no'o i'yasikao? ²⁷ Ka'te resi-

pamita eemea aamo kooameche ki tehpe e'rameche i'yakao, ohso kaawe eemea tehpe e'ramera kooame i'yame enepuapua, pu'ka kooame ko'kosaa eeme, ki wahjiamesi ahjari eneniame, pu'kao, nee Tijoe Tijoe-tukamea, nooe inisia aamo ki'yakao. Wa'a iintomichio no'o uhjurakame no'o Noonoo i'ka weechio.

²⁸ Waikao aapoeo iinatukekapua:

—¿Ihtanakosapu taamo nokijera Riosi?

²⁹ Eesusia nehjiakapua pu'kao:

—Naati puuuu, no'o ahpo uhjurariachi pichikeniamie.

³⁰ Waikao aapoeo chaanekapua:

—¿Ihtatia ki maaepori tiame yoratamu, pu'kao tete-wakapa, aamo pichikemichio? Yorasao naaju pu'kao. Árisa, eenechi ko'kotesao naaju. ³¹ Moisetarua wa'a iintokamepua, maana koi'ra ko'kotekao taamo ehkoriaami mochiriameo, wakiwechiami nokisinioio. Wa'a chiame Ehkoriaami Iyoterichio, eee cheekao: “Apoee, tewekachi eename koi'wame, ko'kotekapua.”

³² Waikao Eesusia chaanekapua:

—Nape neee, ki Moisetaru iintorio tuunania pu'kao, Apoe iintorio tuunania pu'kao no'o Noonó, tewekachi kahtiamie. Puu Apoeopua tiameo, pu'ka te'ta pichiware kooame ki'yameraa, tewekachi eenameo. ³³ Te'ta pichiware kooamea, tewekachi o'inia eenakamerapua, Apoeopua tewekachi o'inia tekikame; puu te'ta tewekachi kooamea, tewekachi tekekamepua ahjae te'ta weemera ahjari teerepuawichioopua.

³⁴ Aapoea waikao, wa'a chiioapa Eesusio, chaachapakapua Eesusio:

—¡Aa Paamiraa, naakonakosa wa'a tiamepua? ¡Pu'kakamera kooame taamo kiamitiapua ohso kaawe!

³⁵ Waikao wa'a chaachapakopa pu'kao Eesusia chaanekapua:

—Nape neee, ki aamo kooame erakoa chiiamenia. No'o wa'api naewaka chiiaitenia, no'oo kooamechitia nayewakaopua. Neeekaite puuuu, puuu kooamea. Noochi paparaka e'enakamea ko'komiao, kiisi chorowameripua wa'asi, noochi paparakamea, ki oosa paramumerioipua. ³⁶ Nape no'o aamo cheeriachitia, eemea ki pichikenapua no'o chiiiao no'oo aatanakoo, tetewaiopua. ³⁷ Yooma puuu no'o kiapuamea no'o Noonoo, noomina e'enameripua; wa'a ikisoo pu'kao, neee uumeripua. ³⁸ Neeea ki no'o e'ra yoramia eenakamenia tepoonaopua tewekatepao, naati e'ra yoramia eenakamenia, Apoe puuu no'oo uhjurakame.

³⁹ Apoe no'o uhjurakame e'raa, kaawe neesetopuamepua pu'ka no'o kiapuameo, neee pu'kao, eenechi ahjatemerinia pu'kao i'ka weechio mukukoi, pu'ka kajuyachi taawechi te'ta asisooopua wa'asi.

⁴⁰ No'o Noonoo nakiyaa, ki wahjiamesi ahjaniamepua, aaata pahteka tetewikame ahpo Taanaopua aatanakoo, ahpo Taanachikamera paparakaopua. Waikao yooma aaata noochi paparamieo, wahji-

pakameoi i'ka weechio, waika kajuyachi taawechiopua, eenechi ahjatemaniana pu'kao.

⁴¹ Waikao puuu i'isaeri ti'tijeria rurumurakao, kiisi kaawe chaachapakapua Eesusio, Eesusio chiopao: "Neeepua tewekachi o'inia tekikame koi'ra." ⁴² Wa'a cheekopao ti'tijeria, chaachapakapua:

—¿Ki ihjipu Eesusi, Oose tewaniame taanara? ¿Ki machiyame teemea pu'ka yeeyerao, pu'ka noonoraopua tiame? ¿Achinikai tewekachi o'inia tekikameko tuunapua?

⁴³ Waikao Eesusia chaanekapua pu'kao:

—Tooa pu'ka aamo rurumura chaachapao. Te'ta pichiwamekaite neeea no'o chiiao, te'ta tewekachi no'o eenamekoo, te'ta pichiwari puuu; neepua te'ta tewekachi kooamea, no'o ahjae te'ta ahjari aamo ki'yaa. ⁴⁴ Nape aataai ki keepukame no'o Noonoo chiiao, noochi e'enanurawa paajutetio, ka'chi iika enameripua noochio, pu'ka Riosi kooame uhjuraria ko'komiao. Nape no'o Noonoo paajutewa e'waka e'enakamea, ko'komeripua pu'ka kooameo. Waikao neeea pu'kao, weemera ahjarichi te'terewa kiamania. Pu'kaonia wa'a iintoriaopua, kajuyachi taawechio, eenechi ahjatemaniana wahjipariameoipua. ⁴⁵ Ehkoriaami Isaia Iyoteriachio chaanipua: "Yooma Riosi mochiwarichi mochimeria, Riosie masitetiame enameripua." Wa'a tiachipa, yooma no'o Noonoe pepenitetiamea, yoorekamea tiame, noomina e'enamepua.

⁴⁶ Aawataai ki tetewai Riosi ahjae pepenipakamepua, Riosio ki aata puusie tetewiniamekopua, naatiche tetewikamepua pu'kao Riosichi wa'api eenakame.

⁴⁷ Wa'a tiachio te'ta pichiwa ihjia: noochi paparakamea, weemera ahjari iinuapakamepua, te'ta ahjari ki wahjiamesi. ⁴⁸ Neeekaitepu puuu kooamea, ahjatime pu'ka weemera ahjario. ⁴⁹ Aamo ehkoriaamia maana koi'ra ko'kakaipua wakiwechi nokisiaio, wahjipakamepua. ⁵⁰ Nape neeea seenu kooame naewaninia, tewekachi o'inia tekikame, pu'ka ko'kakameo ki mukimapua seena aampa. ⁵¹ Neeēju puuu kooame ahjatime, te'ta tewekachi o'inia eenakamea. Pu'ka kooame ko'kakamea, mukukai, ahjari teeremapua ki seena aampasi. Puuu kooame no'o weerewa puuu, i'kao, i'wa wehjarichi mochikame kiamania pu'kao, ki seena aampasi ahjamichioipua pu'kao.

⁵² I'isaeri ti'tijoea ki pahtipaa puuu, ahpo chaachapakapua:

—¿Achini iintoka taamo kiatapua ahpo weerewa ko'kopuaopua?

⁵³ Waikao Eesusia wa'a chaachapopao, chaanekapua:

—Neeea pichiwa aamo chaanenapua, ki aamo ko'kosoo no'o weerewao, iijisoo tiame no'o eeraraooi, ki iinuemeri eemea amochio, te'ta pichiwari ahjario.

⁵⁴ Ko'kakamea no'o weerewao, iijikamea tiame no'o eerao, iinueme puuuapa, ki wahjiamesi ahjaniameo; pu'kao neeea kajurachi taawechio, mukukoiopua

pu'kao, eenechi ahjatema neeea. ⁵⁵ No'o weerewaa ki oowera kooamepua, no'o eeraa tiame ki oowera iijiwariipua. ⁵⁶ No'o weerewa ko'kakamea, no'o eera iijikamea tiame, noochi ohjoeka kahtime puuu, neeeai pukachi kahtimepua. ⁵⁷ No'o Noonoo ahjaria no'o ahjari puai, apoe no'o uhjurakame. Pukaepa, noochi koayamea, noochi uuka ahjamapua ahjario. ⁵⁸ Puuupua te'ta kooame tepoona eenamea tewekachi, ki puuuka tiamepua maana koi'ra taamo ehkoriaamio ko'karia, pu'kao ko'kakaio wahjipatiame; nape i'ka kooame ko'kakamea, mukukai, ahjamapua, ki seena aampasi.

⁵⁹ Pu'ka wa'atiame masiteka Eesusia Kapenau napawikarichio.

Ki wahjiamesi ahjaniame naawesari

⁶⁰ Muuwaemea, yooma i'ka wa'a tiame inamukapao, ahpo ihchio chaachapariapua:

—Nape ihji pu'ka chiiao, ki teesa tehki tiamepua. ¿Aaatatia pahteta pu'kao?

⁶¹ Nape Eesusia nane'riapa pu'ka ahpo masitia chaachapao, chaanekapua:

—¿Kiisi pahtena eemea no'o masitiao pehjo?

⁶² ¿Achipu erakotariamare eemea no'o aatanako pahtesaopa, no'oo Tijoe Tijoetukameo te'pa tewekachi tetewime teeresaapua no'o yasariachio, ke'chu i'ka weechi no'o tekioiopia? Waikaope tisia pahtemerii eemea, i'ka aamo tuuyao. ⁶³ Taamo iikarakamera ahjatimepua taamo weerewao; ki iikaeme enesaa teeme taamo weerewachio, ki ahjamii teemea taamo weerewaraa, oowera weerewachea piineri, kihtawichio kaawekamepua. No'o aamo nayeweriaa te'ta iikachi simiyamepua, te'ta pichiwariamera ahjari amochi teerepame, aamo kaawe e'reka u'wisoopua. ⁶⁴ Nape iintuna eemea paikapi ki no'o pichikiame.

Wa'a cheere puuuapu Eesusia nane'riapa pukeri o'inia aatanako ahpo ki pichikemerio, wa'a ikisa aatanako tiame ahpo nehjimerio noriwi. ⁶⁵ Eesusi aampachi cheekapua tiameo:

—Pukaepa aamo chaanekamene ki aata enamio tuuka noochio, ki no'o Noonoe eratetiame enesoo.

⁶⁶ Waikao o'inia neipao, puuu muuwaeme Eesusi ahjama ohjoamea keepuka, toakapua Eesusio, ki ohjokapua ahjamao wa'asi. ⁶⁷ Wa'a iijikopapua pu'kao, Eesusia taamo iinatukekapua tiame, ahpo oosa mariki aampa ookao:

—¿No'o toitare eemeai?

⁶⁸ Siimoni Peeroa nehjiakapua yooma taamowichioo:

—Paamira, ¿aatanachi uumpata teeme? ¿Ki muu-uchekosamu, taamo ki wahjiame ahjari masitekamea?

⁶⁹ Aamokamera pichikiame teemea, aamo nane'riamekapa teemea, te'ta pichiwa tewekachi o'inia eenamekopua, aamoo Riosie, Te'ta Weratiamekopua.

⁷⁰ Eesusia waikao chaanekapua pu'kao:

—Nape Peeroo, ki yooma eeme wa'achi er-akoamekopua. Piiripi eemea na'arame tijoeputa, aamo oosa mariki aampa ookao, no'o poanataka uurioipua, no'o ahjama tekipanamichiopua.

⁷¹ Wa'a cheekao Eesusia, Uurasia nayewaka cheeri-
apua, Siimoni Ihkarióte taanara, puuu Uurasikamera enemerikopua te'ta na'aramerio, nanaaramechi ahpo nehjakaopua, noriwi. Eesusia nane'riame eneriapua wa'a iintomerikopua, Uurasia wa'apikai oosa mariki aampa ooka uutiamea.

Eesusi poponiraa ki paparariaipua Eesusichio

7 Neipa i'kao Eesusi ahjama Arirea weeerachiami ohjotiapua. Eesusia ki oinarekapua Uurea weechiopua, i'isaeri pa'pamiratuameepua merinarenia-
pao. ² Ekapora Pahko asiyopaopua i'isaeri papakotao, ³ Eesusi poponiraa ki nakiyapaopua ahpo pa'chio, chaachapakapua Eesusio:

—¿Achini iikai ki Uurea siminamua wa'a mochikame aamo na'naritoameai, aamo tetewimichiopua pahkochi, aamo ki maaenari tísia peenia tiame ih-
siaopua tiame? ⁴ Aaataa ahpo weruma tetewijeramea ki itipiamepua noriwio, ohso kaawe ahpo tetewi-
amepua, ahpo peenia ihsiao, ahpo weruma tiiapua, machipuawichiopua. Wa'a simika iintometiaimua aamo peenia ihsiao, yooma wa'a pahkochi nokayameo, aamo pu'sereka tetewimichiopua.

⁵ Aapoe wa'api poponiraa, oowera wa'a chaachapamekapua, ki ahjachi paparapapua Eesusichio.

⁶ Nape Eesusia wa'a chaachapopao, chaanekapua pu'kao:

—Ka'i. Ki siimania pehji wa'ao, ki asiyame neeea noochio pehji, no'o te'ta ma'chiamie oimiachiopua; nape wa'a tiainia noochio, amochio ka'chi tiamepua aamo siimpamiao. ⁷ Eemea ki seepurawaemepua wa'ao, nape neeeape, neeea no'o seepurawao, ma'-
chitamekapapua pu'kao, ki kaawe nokayao. ⁸ Eemea siimpanariaa siimpapuapua. Neeea i'wa itipimapua pehjo, ki asiyapa pehjo, no'oo te'ta ma'chiamie oimichioopua pehjo.

⁹ Wa'a cheeka itipika Eesusia Arireao, teeme ahjama ohjoameapua tiame.

Eesusia ekapora pahkotaniachi ihsiuwa

¹⁰ Neipa ahpo poponi siimpasoopua, wa'achi siimpatiapua tiame, nape Eesusia noriwi teetoka. ¹¹ I'isaeri pa'pamiratuamea pahkochio, i'yaka ohjoriapua Eesusio, iinatukeka ti'tijoerio.

¹² Wa'a pahkochio, muuwaeme ti'tijoeri kaaweruma naewamekapua Eesusio, ooweru tiame, nape pu'kachepao noriwi teereka. Eesusi naewamea ookapi, kaawerumako tuuyamekapua Eesusio, nape wahjachia

Eesusi na'araka naewamea, ki kaawerumako tuuyamekapua Eesusio, ti'tijoe wisikuiameko tuuyapua pu'kao.

¹³ Nape Eesusi kaaweruma chaachapamea, wichipa nayewaka kaawe chaachapaka nayewamekapua Eesusio, majayamekapa i'isaeri pa'pamiratuameo.

¹⁴ Naasipa simiyoipa ekapora pahkoo, Eesusia tiopachi pakikao, wa'a napawikame masitekapua, ti'tijoe ooweru tiame. ¹⁵ Waikao wa'a tiopachi i'isaeri wa'a e'enamea, peenia erakoka inamukapa Eesusi masitiao, chaachapakapua:

—¿Achini ihsika ki ookapi machiyame ihji tijoea, ki penitetiameaipua ma'masitarieo?

¹⁶ Eesusia inamukapa pu'ka chaachapao, chaanekapua:

—No'o masitiao ki nooechi simiyamepua, apoe no'o uhjurakamee chanitiame ihjia. ¹⁷ Aaata te'ta Riosi e'ra e'weka mochikamea, machika inamumapua i'ka no'o chiiao, nane'remapua tiameo no'oo Riosichi eename nayewamekoopua; machika inamumapua no'oo, no'o nayewao oowera noochi machename enesoopua.

¹⁸ Aaata piire ahka apochiche machename masitiame enesaa, ahpokamera kaawe e'repuawichio masitiame puuu; nape aaata ahpo uhjurakamekamera kaawe e'repuawichio i'yamea, te'ta pichiwari nayewamapua ahpo uhjurario, kihta ahpowichiokamera kaawe e'repuawichioopua i'yakao.

¹⁹ ¿Ki pichiwakosapu Riosi Moisetaruo ki'yaria nuuraria? Pichiwa tiame enerepua, nape eemea kiisi yooriamepua pu'ka nuurario. Eemea pu'ka Riosi nuurari te'ta yooriame enesaa, kiisi no'o merinaremi eemea.

²⁰ Waikaopu ti'tijoeria, chaachapakapua:

—Nawajikamepu muuuu, teekupakame muuuu chiia. ¿Aatanapu aamo merinariamea?

²¹ Waikao Eesusia chaanekapua pu'kao:

—Nee, piiripi tijoe sautekainia, nape eemea ki nu'uti no'o nekaweka tetewakapua, resipuniame taawechi no'o wa'a iintoriopa. ¿Achini tiiachipa no'o nekawekame eemea? ²² Eemeai kiisi iyoriamepua, eemeai resipuniame taawechioi, aamo siichitepuwa nokayamekopapua, pu'ka nokiwao te'ta iyorimichio kiatiamekaipua, Moiseeo. (Nape ki Moisekamerae o'inetiamekoipua ihji siichitepuwa nokiwaopua, aamo wa'api ehkoriaami noonorikamera o'ineriamekoipua, i'ka siichitepuwa nokiwameopua.) ²³ Waikao aamoo resipuniame taawechioi, aamo tijoe kohjakoi siichitepuameaipua, Moisetaru nuurari iyorikao, ¿achini iikai nekakona eemea no'oo aaata sautesoo resipuniame taawechio? ²⁴ Kiisi oowera wa'a teeremeche tiamechiche ne'nekache chaachapamete eemea. Eemea aaatao ki kaawe iintorio chaachapanariaa, ke'chu aaata te'yaioipua, te'ta kaawe teeremio ne'nesapa, teripuapua terinariaa.

Eesusia ahpo eenariachi nayewania

²⁵ Eerusareni ohjoemea, Eesusi kaawe nayewame in-amukaopua, ahpo chaachapakapua:

—¿Ki ihji ohjoare i'yanamea merinareka? ²⁶ Wa'a ihsinapua yooma inamuachi nayewaka, aataai ki a'chi chaanenapua pu'kao. ¿Wa'atia kaawe e'renakosapua i'isaeri yoorewa neesetoameai, pichiwa Riosie Weratiamekopua Riosichi eenameo, i'ka wehjoarichi mochikamechiwichio weratiamekoopua? ²⁷ Nape teemea i'ka tijoeo, ¿nane'riamekosa teemea, akana naawakamekoopua? Nape te'ta Meesia eenoiopua, puuuu Riosie Weratiame tewaniameo, aataai ki nane'remeripua, ahka i'ka weechi o'inia eenariachio, teemea tewekachi o'inia enameriko erakoapa.

²⁸ I'ka wa'a tiame inamukapao Eesusia, tiopachi ma-siteka weeru nayewakao, chaanekapua pu'kao:

—Eje'e no'o maachi eemea, maachi eemea no'o ohjirachiopua tiameo, nape eemea ki maachipua ki i'ka wehjoarichiche no'o ohjoemekoo. Neeea aataa aamo ki machiyamee, uhjuratiamepua. ²⁹ Neeea maachipua pu'kao, pukae uhjuratiamekapa i'wa wehjoarichio.

³⁰ Wa'a chiioapa Eesusio, iyoriwa inatiamea, chapisa i'tomo orapakapua Eesusio, peereso yachamia. Nape wa'a erakokameai, ki chapikapua pu'kao, Riosieo wa'a tiame po'yopua pehjiio. ³¹ Nape Eesusio muuwaeme ki nakiyoioopua, muuwaeme ahjachi erakoriapua tiame, wahjachia chaachapariapua:

—¿Aatana aata epeche tiame iintotamarepua ki ihjichitia, i'ka eee tiame ki maaenari yoorakao? ¿Ki ihji-juare Riosie Weratiamea?

Eesusi chapimia uhjuratiame

³² Iyoriwa neesetoria, ihchi kaawe naewaniopa Eesusio, ki anachapariapua waikao, ikanati uhjurariapua waikao, Eesusi chapimichio. ³³ Waikao Eesusia ahpo chapimia e'enakameo, chaanekapua:

—Ku'itapi yasimeri neeea, aamo ahjamaopua pehjiio. Wa'a ikisaapa neeea, no'ramerinia, no'o uhjurakame kahtiachi. ³⁴ Wa'a no'o no'rasoopua, no'o i'yaio eemea, ki no'o teimeripua. No'o yasimiachio ka'chi iika e'e-nameri eemea wa'ao, no'o ahjamao.

³⁵ I'isaeria ahpo chaachapakapua:

—¿Achini cheeka chaanipua naaju ki ahpo teipo tuukao? ¿Wahka simika chiiarepua naaju seesenu weechi, wahkami ahka mochikame, ki isaeri ti'tijoe-erikamera masitemia? ¿Akahtia akipatapua ki teipua?

Aaki neeroi ahjame yeename

³⁷ Eesusia kajuyachio pahkoo, epeche iyoriwa taawechiopua pahkoo, werisika chaachanekapua:

—Aata piire ahka paramuamea, noochi e'enaka nerojimeripua. ³⁸ Noochi eenaka nerojikamea, tísia kaawe erameripua ahpo iikachio, ki ku'ita neeroi u'l-mamechitia akichi. Wa'a chiame Ehkoriaami Iyoterichio.

³⁹ I'ka wa'a tiame cheekao Eesusia, Riosi Riosiwari ku'iwa naewaka cheeriapua pu'kao, Riosie Eesusichi paparakameo kiapuameopua pu'kao. Nape ihji Riosi Riosiwari ku'iwaa, ahkasi Eesusi eenechi tewekachi mooenasopa, kiapuamepua Eesusichi paparamo.

Ahpo pi'pirena poanatuwari

⁴⁰ Wa'a cheekame inamukamea Eesusio, chaachapakapua:

—Pichiwa wa'a ikitiame ihjia, ehkoriaami enamo tuutiamea Riosi nayewaturaeo.

⁴¹ Nape wahjachia chaachapapua:

—Apoe ihjia, Riosie te'ta uutiamera, Riosie Weratiame.

Epeche wahjachia tiame, chaachapapua ookapi:

—¿Nape Arirea o'inia enatare puuuu? ⁴² ¿Ki Weereni machenamerikai puuuu, Raawitaru tetejimarichi, ehkoriaami yasakame Weerenichi wa'api? ¿Ki wa'akosa chaanipu Ehkoriaami Iyoteri?

⁴³ Wa'a chaachapakapua puuuu Eesusio, ahpo poanatuwapua. ⁴⁴ Ookapi puuu ki wa'achitia ahpo inatamea, chapinareriai puuuu Eesusio, nape ka'chi yoorakapua pu'kao, wa'a e'erakoaiopua.

Yoorewa ya'yawichia ki Eesusichi paparamo

⁴⁵ Waikao iyoriwa inatiamea wa'ao, wa'atia nonowakapua parisero mochikachio, wa'ao te'ta ne'neserosi pa'pamuratuamea, iinatukekapua pu'kao:

—¿Achinikai ki chapika eemea pu'kao?

⁴⁶ —Seewepaka teemeapu pu'kao, ki nu'uti peeneka nayewamekopa, kiisi aawatachitia —chaachapakapua nehjiariapua, iyoriwa inatiamea.

⁴⁷ Waikao te'ta ne'neserosi pa'pamuratuamea, chaachapariapua:

—¿Aa eemeai, sewina erapakapua naaju, ahjachi paparanarekao? ⁴⁸ ¿Akana inamuame eemea, aata taamo pa'pamiratuameo, aataai pa'pariseroai, pukachi paparanariamekoo? ⁴⁹ Ka'ii, wa'a nokayamepua, ki machiyamea taamo masitiao. Wa'a te'teriapa puuuu, kokosapuamepua Riosieo.

⁵⁰ Nape Nikoremoa, puuu piie tukaoo Eesusi nayewemia eenakamea, chaaneriapua ahpo napawirichio:

⁵¹ —Taamo nuurari yooreka mochitoniamia, iinatuteka nane'renuriamepua pahcha, itapiti aata a'chi iintoria katewenariaa.

⁵² Apoeo nehjiariapua:

—¿Ki muuju tiame Arirea tijoe, puuuchitia? Ne'neo amoe, i'ka Ehkoriai Iyoterichio ki wa'a chiio, aawatai puu Riosi na'nayewaturao, ki Arirea puuyakamekopua.

⁵³ Napawikamea, yooma i'ka chaachapasaapa, nonowariapua tiame, ahpo ta'pechiami.

Oowitiame suwepori ihsiame

8 Nape Eesusia, teewi ajasitiapua roomosachite, Oriiwo tewaniachi. ² Pu'ka meereo, piari yasisaapa, eenechi wa'a e'enatiapua i'isaeri tiopachi. Wa'ao, muuwaeme ahsekapua pu'kao. Waikao Eesusia yasipakao, o'inekapua eenechi, masiteka. ³ Wa'a ih-sioipa Eesusio masitekao, Moise nuurari ne'nesetoria, pa'pariseroa tiame wa'a e'enakapua, piiripi oowitiame i'toka, suwepori ih-sioi chapitiame. Ihjia pu'kao, naasi-pa werapakao, ⁴ chaachapakapua Eesusio:

—Masitari, i'wa weeri ihji oowitiame, suwepori ih-sioi chapitiame. ⁵ Moisetaru nuuraria, pasaka merinuramepua wa'a iintokameo. Nape muuua, ¿ihtana iintopuameko chiiamemua i'ka oowitiame wa'a iintokameo?

⁶ Oowera wa'a chaachapakame puuua, Eesusio ki kaawe chaachasoo, chapinariapa. Nape pu'kao wa'a chaachapoio, Eesusia chukipaka wehchi iyotekapua. ⁷ Waikao, simiteniapaopua iinatukekao, riisasipakao Eesusia, chaanekapua pu'kao:

—Aaata eemea ki tatakorieme enesaa, pasipupua-pua, i'ka oowitiameo.

⁸ Wa'a cheesapa, eenechi chukipaka simitekapua iyotekao, wehchi. ⁹ Waikao wa'a chaanetiapa aaata pasipumeria, aaataai ki pasipukapua, piiripi o'inekaopua ahpo tehte makoyao, wa'atia ki pasipusa yooma pipiripi ahka ihpapasa nonorakapua, o'ochetiame pahcha o'ineka, ahkasi yooma. Wa'a ikitoopua Eesusia, piineri toitiapua, oowitiameche ahpo chokichi weeriameche ahjama. ¹⁰ Waikao Eesusia oowitiameo, nannarichi ne'nepaka iinatukekapua:

—¿Akana uumparupu aamo wenejiamea? ¿Piiripiai, ki aamo pasipurupua?

¹¹ Ka'i —cheekapu oowitiamea— aaataai, Paamira.

Waikao Eesusia chaanekapua pu'ka oowitiameo:

—Neeei wa'atia aamo toiyamepua, kihta terika. Neeea aamo ki kaawe iintoriao, cheriwetiame aamo itipitiamea. Kaawe erakoka no'rasa naaju. Ka'te oosa aampa, tatakorimitia naaju.

Eesusia yooma wehjoarichi tajayame

¹² Waikao Eesusia, eenechi simitekaopua masitekao, ahpo masitiao, chaanekapua:

—Nee puuua, i'ka wehjoarichi mochikame tajayamenia, ki tukapachi ohjomichio. No'o na'nari-toamea, ki tukapachi oimeri puuua, no'o tahjera uuta-

pachi oiyapa. No'o tajaya pahtewari apochi uukamea, te'ta weemera ahjari iinuepamepua, ahkasi ki wahji-amesi.

¹³ Pa'parisero iyoriwa inatiamea, chaanekapua Eesusio:

—Amoe wa'api, nayewanimua, aamo wa'api. Ahpo wa'api nayewaniamea, kiisi pichiwapua chiiaa.

¹⁴ Eesusia nehjiakapua:

—Nape wa'atiai, no'o wa'api nayewainia, pichiwa chaaninia, nane'riapa no'oo, aatanako. Neeea nane'riamenia no'oo, akana o'inia no'o eenamekoo, akana no'o no'wamerikooipua tiameo; nape pu'kao eemea no'oo, ki nane'riamepua. ¹⁵ Eemea, ki no'o te'ta machiyamekai aatanakoo, ki pichikiame eemea no'o pichiwa chiiao, no'o weechiche ohjoeme maayamekapapua, oowera weechi mochikamechitia inatamepua. Nape aamoo wa'atia ki kaaweruma inatopua noochio, kihta aamo iikachio i'yame neeeea, kaawerumakoio ki kaawerumakoio, aaatchioipua amochio. ¹⁶ Nape amochi i'yame enesania, ki ookapi teimiinia ki ka'karuma noochi inatao. Wa'a ikimeri neeeea amochio, ki piinerikapa neeeea te'ta pichiwatamea, ookakapa teemea amochi i'yameria, neeepua piiripia, no'o Noonopua piirea, Apoe no'o uhjurakamera, te'pa tewekachi kahtiame. ¹⁷ Aamo yoorewa iyoriwachio, ooka tijoe wa'achi chaachapaka pichiwatameo, pichiwachitia uuyame eemea. ¹⁸ Wa'a teeresoo aamo yoorewa iyoriwao, waikao ooka pichiwatamea iniwae neeeai: no'o Noonopua piiripia, apoe no'o uhjurakamera, neeepua piirea. Na'pa teemea, wa'achi chaachapaka pichiwatamepua, no'o chiiao.

¹⁹ Waikao aapoeo chaachapakapua:

—¿Nape akana kahti aamo noonoa?, ki naaniatepua i'wao.

Eesusia nehjiakapua:

—¡Aa, wa'a chaachapaka nayewame eemea, te'ta no'oo ki machiyapa, te'ta no'o Noonooi ki machiyapa! Te'ta no'o machiyame enesaa eemea, machiyame enemii eemea no'o Noonooi.

²⁰ I'ka wa'atiame cheeka masiteka Eesusia isaeri tiopachio, waapi toomi ihkokewa toaniachio, tiopachiwichio ku'iwariopua. Wa'atiame masitioipua, ki aaata a'chi yoorare Eesusio, chapinariapua pu'kao. Puu Eesusi chapinariiai ki chapitiamea, apoe wa'a teerere puuua, ki asiyapa pehji, Riosi nakiyachitia chapipuameo.

“No'o simiyachio ka'chi iika siimpamete eemea”

²¹ Eesusia eenechi chaanekapua:

—Siimerikaite neeeapa. Waikao eemea, ahkai no'o i'yaio, ki no'o teimii eemea, wa'a no'o simiyachio. No'o simiyachio, ka'chi iika siimpameri eemea.

²² I'isaeri yoorewa inatiamea ahpo chaachapakapua waikao:

—¿Ahpo merimerijoarepua naaju, ka'chi iika siimpo tuukaopua ahpo simiyachio?

²³ Nape apoeo simitekapua chaaneka:

—Eemea i'wa teere tijoetukamepua weeechi; neeea, te'pa tewekachi o'inia eenakamepua; no'o te'ta ahjaria, ki i'wa weeechi o'inekamepua. ²⁴ Neeea aamo tatakoriichi wahjipamio tuukamenia, ki no'o machisaa no'oo, te'ta aatanakoo, aaata te'ta aamo tatakoriiria cheriwiameraopua. Wa'a tiachipao, ki noochi e'enaka aamo cheriwenuresoopua tatakoriiriao, aamo tatakoriie wahjipameri eemea.

²⁵ Aapoeo ki pahtekapao, chaachapakapua Eesusio:

—¿Aatana muuua naaju?

Eesusia chaanekapua:

—¿Aatia eenechi aamo chaanetania? Aamo chaanekame neeepa aatanakoo. ²⁶ Neeea ki ookapi iinueme neeea, aamo wenejime tiiao, nape ki iintomania. Puuu ki kaawe aamo noonowiria no'o wenejime tiiaa, aaata no'o uhjurakamechi o'inia eenamepua, apoe te'ta nane'riamerachi o'inia, pukaepa te'ta pichiwari tiamepua.

²⁷ Nape apoeo kiisi pahteriapua Eesusio, ahpo Noono tewekachi kahtiame nayewaka chiioipua.

²⁸ Pukaepa Eesusia kiisi pahteka inamuriopao, ehpeche tuuyekao chaanekapua:

—No'oo, Tijoe Tijoetukameo me'yakameo, te'pa apechunasapa kurusichi no'oo, nane'rema eemeapu no'oo, apoe tewekachi eenamekoopua, ki nooe ihsiameko tiameopua no'oo, no'o Noono naewasoche, chaachasiamekopua neeeai. ²⁹ No'o uhjurakamea, no'o ahjama yasitoamepua, ki piineri no'o toaka, no'oo ahpo e'ra yorasiopa, ahpo kaawe e'riakamera.

³⁰ I'ka wa'a chiiame inamukapao, muuwaeme ahjachi oowe erapakapua.

Riosi tatanara nayewaniame; tatakori teekoraeme nayewaniame tiame

³¹ Waikao Eesusia, pu'ka i'isaeri ahpo tuuya pichikekameo, chaanekapua:

—Wa'api te'teretosaa eemea, no'o masitewa penipakao, pichiwa no'o masitera enemapua waikao.

³² Wa'a te'teretoka epeche epecheche, no'o machipama eemea no'oo, aatanakoo, wa'api aamo te'teretosoo noochi paparaka, senepi aamo tatakoriirioio aamo piipatesima neeea tatakoriaio. Wa'a iintoka aamo, puhjesiame enema neeea puhkuchitia chapitiame iinueniameo.

³³ Nape wahjachi Eesusi chiia ki pichikiamea, chaachapakapua:

—Nape teemea, ehpe taawechi Aurani tetejimara teemea, ki aawata puhkurachitia chapika mochitiame

teemea, seenepioi. ¿Achini tiachipa taamo puhjemio tuunamua, taamo puhku mochiniachitiao?

³⁴ Eesusia chaanekapua:

—Pichiwa pichiwapua no'o aamo chaaniaa, senepi tatakoriika kahtiamea, puhkuchitia kahtipua chapitiame. ³⁵ Aaata puhkuchitia yasitoame piie ta'pechio, ki tejimarapua wa'a ta'pechio, nape te'ta tejimaraa piie ta'pechio, te'ta taanarakamera puuua. ³⁶ Nape nee Riosi Taanara, aamo puhjesoo tatakoriio, pichiwa na'soame itipima eemea, pu'ka aamo chapitiamechitia mochikao, tatakori puhkurachitiao. ³⁷ Nane'riamenia aamoo, Aurani tetejimari ti'tijoetukamekoopua, nape wa'a te'teriamiakai eemea, no'o merinarepua, ki pichikiapa eemea, no'oko aamo tuuyao, tewekachi o'inia eenamekoo. ³⁸ No'o Noonochi simiyame tete-witenia nayewani neeea, nape aamo noonoa piirechipua, pu'ka aamo noono aamo chaanesia yorasi-na eemeai.

³⁹ Aapoeo nehjiakapua waikao:

—Ka'i, Auraniakamera tetejimari teemea, pukachi puuyakamekopua.

Eesusi chaanekapua:

—Aurani tetejimari enesaa eemea, Auraniichitia mochimii eemea, wa'achi nokaka, Riosi chiia pichikeka, ahjachi paparaka tiame. ⁴⁰ Nape eemea, sewina nookapua, no'o merinarepua, no'oo te'ta Riosi pichiwariakamera no'o nayeio, te'ta apoe no'o Noonochi inamuriaopua. Apoe Aurania ki wa'a tiame iintomii puuua. ⁴¹ Eemea, aamo piirechi noono ihsia, yooranokayame eemea.

Aapoeo nehjiakapua:

—Kiisi noonoeme teemea piirechio, piisi noonoo; piiripi wa'apikamera taamo paamiraa, apoe te'ta Riosiche.

⁴² Eesusia wa'a chaachapakopao, chaanekapua:

—Apoe paamira Riosio, pichiwa aamo paamira enesoo, no'o nakika uumii eemea waikao, ki sewina Riosichi no'o eenakameko tuuka, ki seenu neeea pu'kao, apoe wa'apikaite neeea. ⁴³ ¿Iiweta ki no'o pah-tiame eeme? Eemea ki pahtiamapua, oowera weeechi tijoe no'o tetewapa, pukaepa ki pichikenariame eemea no'o aatanakoo chiia. ⁴⁴ Satanasipua, te'ta aamo paamiraa. Pukaepa pu'ka aamo paamirae nuurenia, nokisinare eemeapu, no'o merinare eemea, aamo paamirao wa'api wa'a e'ropapua, merijerario. Aamo paamiraa, kihta iinupua pichiwariichi simiyameo, pukaepa ki nakika tetewanipua ihta pichiwario. Ihji wistuaa, apoe wa'apichi ikika machenamepua, ihjia, wistuniame apoe noonorapua. ⁴⁵ Pukaepa wa'achi te'te eemea, ki no'o pichikekao, no'o pichiwa chiiao. ⁴⁶ ¿Aatana eeme no'o chaanetapua, akana no'o a'chi ihsiriao, na'ara iintorio? ¿Kiisi wistuame enesoo, aatia ki no'o pichiketa eemea? ⁴⁷ Riosi ahpo paamiraamea,

Riosi yoorenepua. Eemea, ki yoorenepua Riosio, seenukapa aamoo, paamirao.

Riosie Weratiamea ke'chu Auranikoi yasariame puuupa

⁴⁸ Isaeri tijoea chaachapakapua:

—¿Ki Saamaria tijoe muuuu, reemowari yahchame amochio?

⁴⁹ Eesusia chaanekapua:

—Ka'i, ki reemowari yahchame neeee, no'o Noonochi kaawerumari yachatoame neeee; eemea wa'a chaachapakao, ki no'o yooretiamie eemea.

⁵⁰ Nape neeee, ki nooe no'o weruma iintani neeee, pi-irechipua wa'a tiame no'o iintamea, apoepua, Riosi; apoepua chanimeria, aamo chaachapao pichiwakoo.

⁵¹ Ihji no'o chiiaa, tisiwa pichiwaripua, pichiwachitia uukamea no'o chiiao, ki tetewimapua apochio mukiwario.

⁵² Isaeri ti'tijoeria chaachapakapua waikao:

—Ehpeo pichiwa erakoame teemea, reemo na'arame yahchamekopua amochio, aamoo chiiopao: "Aaata noochi paparakamea, kiisi mukumeripua." Nape taamo ehkoriai Aurania, yooma Riosi na'-nayewaturaapua tiame, yooma wahjipakamepua wa'asi. ⁵³ ¿Naakonakosa muuuu epeche tiame ohjoare muuuu, ki mukimeriko tuumeriwichio? ¿Ihtanakoo aamo maayamemua?

⁵⁴ Eesusia nehjiakapua:

—Nooe wa'api no'o nayewasaane no'oo aatanakoo, kihtawichio natemii puuuu no'owichioo. Nape no'o Noonokamera wa'a chaanipua, no'oo aatanakoo, aamo wa'api aamo Riosiwa teewa. ⁵⁵ Nape pu'kao eemea, kiisioi ahjama te'teriai chaachapani eemea amochio. Neeekamera, ahjama teereka yasitoamepua. Ki no'o Noonochi ahjama no'o teerewaeme tewasaania, wihtumii neeeai, amochitia. Nape neeee, ahjama teerewaemepua, pu'ka cheesia ikisiamie neeee.

⁵⁶ Aamo ehkoriai Aurania, tísia kaawe e'arakapua no'o machiyapao. Pichiwa no'o machika puuuu, peenia e'raka no'o tetewakapua waikao.

⁵⁷ Isaeri ya'yawichia chaachapakapua waikao:

—Ki weeka paamuamemua pehjo, ooka weerewa oosa marikioi paamupario, ¿achini tiichipa tetewako tuunamua Auranio?

⁵⁸ Eesusia chaanekapua:

—Te'ta pichiwapua no'o chiia, ki ehpesi o'inia kahtiai tiame neeee; ke'chu Auranio ki tijoeturioi pehjo, ahjakame yasitoame neeee.

⁵⁹ Waikao wa'a cheesopa Eesusio ya'yawichia tehte uusa, papaka merimo erakoaipu. Nape Eesusia, ki tetewiniame enepakaopua weerewarao, newikapua wa'ao, wa'a isaeri tiopachio machejenakaopua.

Eesusia ki ma'chiriame ma'chirepateria

⁹ Eesusia isaeri topachi machenasaapa ti'tijoeri mochikachi uumatonioio, aaata ki ma'chiriame tewitiapua wa'ao. Ihjia, wa'api teeka naawakame eneriapua. ² Waikao aaata teeme Eesusi ajawariaa, chaanekapua:

—Masitari, ¿aatia tiichipa wa'a tiiare ihjia ki ma'chirekao, ahpo yayawa tatakoriropua wa'a tiamejuarepua, apoekosaoi tatakoriropua, wa'a tiiare puuuu?

³ Eesusia taamo nehjiakapua cheeka:

—Ka'i. Kihta pu'ka wa'a tiichipua, ahpo yayawa tatakoriawichioo, apoe wa'apioi tatakoriawichioo; nape puuuu, pukachi ikitiamie ne'netepuawichio ikitiamepua Riosi utewarieo, kaawe ihsiamekopua ki ma'chiriame sautekao, Riosi ahpo utewarieopua. ⁴ I'ka kaaweruma yoorachitia nokisimeri teemea, no'o uhjuratiame te'ta nakiyachitia, i'ka weeechi ajatoapua pehjo. Ki wa'a nokisisaa teeme, ki Riosi tehkiwarakamera nokisima teemea. ⁵ Neeee, i'wa wehjoarichi kahtiaa pehjo, neee inisimapua tahjetosikaopua, kaawe pahtemichioopua Riosi kaaweruma tuuyewario.

⁶ Wa'a chiiaipua pehjo, wehchi akachupaka wesosaopua, pu'ka tijoe puichi chuhchepakapua. ⁷ Wa'a yorasaopua pu'kao, chaanekapua pu'ka ki ma'chiriameo:

—Ehpeo waami aamo i'tonurepuapua Siroe tewaniachi neeroi maaniachi pusitepuapua; wa'ao, Uhjuratiame cheeka chaniwame.

Waikaopu ki ma'chiriamea wa'a i'totiapa papakosaa-pua ahpo puichio, ma'chiriame eenarepua Eesusie ahpo uhjuratiachio. ⁸ Waikao pu'ka waapi ohjoemea, wahjachi tiameopua machiyamea, ki ma'chiriame tetewikamea, ahpo chaachaparepua pu'kao:

—¿Ki ihjipu tijoe, ahkaoi ihkoriwa itaka yayasame?

⁹ Wahjachi ookapia chaachapariapua:

—Eje'e, puuupua.

Nape wahjachi pehja chaachapariapua:

—Ka'i, seenu puuuu, nape wa'achi tiamepua tijoe.

Nape puu ki ma'chiriameai ma'chirepakamea, chaanerepua:

—Neee puukaitepua.

¹⁰ Apoeo waikao, chaachaparepua:

—¿Achini iika ma'chiriamemua ehpeo?

¹¹ Waikao ki ma'chirekamea chaanerepua:

—Aaata Eesusi tewaniame iintokapua, no'o kawiyame ma'chirepatekao. Puuuu, ahpo a'kae wesosapa we'eo, no'o puichio chuhchesaopua, Siroe neeroi maaniachi no'o uhjurakapua, no'o puichi papakomichioo. Wa'ao pusitesache kawiyame ma'chiriame itipikania.

¹² Waikao apoeo chaachaparepua pu'kao:

—Ehpepe puuuu, ¿akana kahtipua ihsisaa?

Sautetiamea nehjiarepua:

—Iiná. Ki tetewakania ahka akipariachio.

Parisero tijoea, utewaeme iinatukenapua, ki ma'chiriai yachapatetiame

¹³ Waikao ookapi puu iinatukiamea, resipuniame taawechikopa, Eesusi sautioiopua pu'ka ki ma'chirerimeo, kiisi kaawe erakoriapua Eesusichio. Waikaopu tijoea, parisero pa'pamuratuamechi u'pariapua, te'ta Moisetaru nuurari ne'nesetoamechi. ¹⁵ Waikao wa'a u'pasaopua, iinatukeriapua tijoeo, achini iikapa ma'chiriamekoopua pu'kao. Waikao ki ma'chirieriai sautetiamea, chaaneriapua:

—Puuu Eesusi tewaniame no'o puichi wehsara chuhchesaopua, no'o pusitemichio no'o uhjurakapua Siroe neeroi maaniachi. Wa'a iintosache, kawiame ma'chiriame oiyamenia.

¹⁶ Wa'a chiopua, ookapi pariseroa ahpo chaachapariapua:

—Puuu tijoe wa'a iintokamea, kiisi Riosichi eenamepua wa'a teesoo, kiisi iyoriamepua resipuniame taawechio.

Nape wahjachi puuuu chaachapariapua:

—Nape, ki Riosichi eenamea, ¿iintotariarepua wa'a tiameo, itapiti ki maaepori tiameo?

Wa'a chaachapaapua ki napati wa'achitia inatame eneriapua, pa'pamuratuamea. ¹⁷ Waikao eenchi iinatukeriapua sauteriameo:

—¿Aachin chaani muuuu pu'ka tijoe aamo sauteriao?

Waikao sautetiamea, nehjiariapua pu'kao:

—Neeea, aaata Riosichi eenamekotinia pu'kao.

¹⁸ Waikaopu isaeri pa'pamuratuamea, ki pichikeriapua pu'ka tijoeo ki ma'chirerio tuuyao, aaata sautetiameoi, ahkasi yayawara paaesapa pichikeriapua.

¹⁹ Ihjia yayawara paaesaopua iinatukeriapua:

—¿Pichiwa ki ma'chiriame naawakame ihjipu aamo taanaa? Wa'a teerekame enesoo, ¿ihtana ikirepua?, ma'chiamepua ehpeo.

²⁰ Waikao yayawaraa nehjiariapua:

—Eje'e, te'ta nane'riame teemea, ki ma'chiriame naawakamekopua, ²¹ nape ki nane'rena teemea aaata sauterioo, aatia tiachipaai ma'chiriamekopua pu'kao. Apoekamera iinatukepuapua, puichi sautetiamera, apoe nane'reme tiamepua wa'asi, ki temarikapa wa'asi. Apoe wa'api aamo kaawe nehjiapua, pu'ka aamo iinatukeriao.

²² Yayawaraa wa'a cheeka nehjiare puuuu, parisero pa'pamuratuameo majayapa, nane'riamekapa pu'kao, Eesusi Riosichi eename sauterioo tuusoo, ma'chipapuameko tuutiamekopua, napawikarichiopua wa'asi. ²³ Pukaepa yayawaraa, ahpo taanakamera iinatukenurieriapua ohso kaawe.

²⁴ Waikao parisero pa'pamuratuamea, eenechi paaesao sautetiameo, chaaneriapua:

—I'ka aamo ikiriao, Riosikamera kiapuapua cheriwe-mao, ihji tijoe aamo sautekamea kiisi Riosi nuurari iyoriamekopua, ki nu'uti tatakoriame.

²⁵ Waikao sautekamea chaanerepua pu'kao:

—Pichiwa tatakorikame enesoo aamo chaachapachitiao, neea ki nane'riamepua pu'kao. Nape i'kache te'ta nane'riamenia, pukerio neea, kiisi ma'chiriamekainia, ehpeo neea kawiame ma'chiriamenia.

²⁶ Apoeo eenechi iinatukeriapua pehji:

—Nape, ¿ihtana aamo yoorarupua? ¿Achini iintorupua aamo tetewitepuawichio?

²⁷ Waikaopu sautetiamea, chaaneriapua pu'kao:

—Aamo chaanekasai neeepa. ¿Ki no'o inamukamekosa eeme? ¿Eenechi aamo chaanejerani eemea naaju? ¿Epeche kaawe nane'renariamea naaju, ahjachi paparanariapa eemeai naaju?

²⁸ Wa'a chiopao sautetiameo, pa'pamuratuamea waikao, te'yariapua chaachapaka:

—Ihchiasamua pu'kao. Muuukamerapu ahjachi paparama. Teemea, Moisetarukamera chiia oowe e'riamepua. ²⁹ Pu'kakamera nane'riame teemea, Riosie nayewetiamekopapua, nape i'ka tijoeo, kiisikoi kihta nane'riame teemea, ahka machenakameo.

³⁰ Waikao tijoe sautetiamea chaaneriapua pu'kao:

—¿Naakonakosa! ¿Ki pahtiame eemea akana o'inia eenamekoopua Eesusio, no'o puichio sautékame?

³¹ Aataai tatakoriamea, ka'chi iika wa'a iintomeriapua, ki Riosi utewarieme enesaa. Wa'a teesoo puu no'o sautekamea, kiisi ihta tatakoriemera puuuu. Apoekamera puu Eesusia wa'a teesoo, Riosi utewarae no'o sautekamea, puuuu te'ta tewekachi No'no utewarira iinuemepua, Riosio te'ta ahpo utewario, ki oowe aaata tijoe ki'yamekoopua. ³² Aata oowera tijoea, i'ka weee yasipariachisi o'inia, seenepioi ki inamuamepua, aaata sautiameopua, ki ma'chiriameo. ³³ Wa'a tiachipao, ihji tijoea ki Riosichi eenakame enesaa, ka'chi iika iintomii puuuapu, ihtaoi i'kaka tiame iintowao. Wa'a teesoo ma'chiame apoepua, Riosichi eename.

³⁴ Waikao chaachapariapua pa'pamuratuamea:

—¿Wa'a taamo chaaniame muuuu? ¿Taamo masitiame muuuu, tísia tatakorie pochikame naawakameai?

Waikao ki ma'chiriame sautetiamea, waika o'inia u'y-eretupua reesiserio, i'isaeri napawikarichi pakiniameopua.

Ki apochi iinuekapa Riosi Riosiwario, ki ma'chiriameka te'teriame

³⁵ Waikao Eesusia, pu'ka ahpo sauteria wa'a napawikarichi wa'a i'isaeri napawikarichio, ki reesiseniame inamukapaopua pakimichioo, i'yasitiapua pu'kao. Tewisaopua iinatuketiapua Eesusieo:

—¿Paparama muuuapa, Riosi Tijoetukamechio?

³⁶ Sautetiamea cheekapua:

—¿Pukachi paparatara neeee, ki machiyameaipua pehjo? No'o tetewitepuapua pu'kao, no'o ahjachi paparamichioo.

³⁷ Eesusia chaanekapua waikao:

—Tetewani muuuapa pu'kao, neee puuuu apoea aamo ahjama nayewame.

³⁸ Waikao sautetiame ki ma'chiriamea, chaanekapua Eesusio:

—¡Naakona! ¡Muuupua? ¡Eje'e, wa'a teesoo, amochi paparama neeee!

³⁹ Eesusia waikao, yooma ahjama ajaka inamumichioo, cheeka nayewekapua pu'kao:

—Neeea i'ka wehjoarichi eenakamenia, ti'tijoe ooweru tiame ahpo iikachi pahtetemia, aachin te'teremochikamekopua ahpo iikachio, Riosichi ahpo te'terewa, pukachi kaawe te'terewao ki kaawe te'terewaoi. Puuu ki ka'karumachi nokayamea, ki ma'chiriameka te'teriame puuuu, puuuu ki kaawe te'teriamepua Riosichio. Pu'kawichio eenakame neeee, ti'tijoe ooweru tiame ki ma'chiriameka te'teriameopua apochio, puhjemia pu'ka ki ma'chiriameka te'teriaio, noochi e'enasoo ahpo tatakoria, cheriwejerakao. Nape puuu ki ma'chiriameka te'teriameopua apochio, ki tetewamekapua puuuu, ahpo ki kaawe te'teriaopua Riosichio, wa'api teeka itipimeriipua ahpo ki ma'chiriachitia.

⁴⁰ Wa'a chiropa Eesusio, ookapi pa'parisero wa'a waapi ajaka inamukamea, chaachapakapua Eesusio:

—¡Naakona, ki mamachiriamekosa teemea?

⁴¹ Eesusia wa'a chaachapopao, chaanekapua pu'kao:

—Pichiwa ki mamachiriame maeria enesaa eemea, aamo Riosichi ki kaawe te'terewa erakokao, noochi e'enamiipua aamo cheriwepuwichioo. Neeea waikao aamo cheriwemiipua aamo tatakoriwao. Nape eeme aamo mamachiriame erakoamea ki ka'karumachi te'teriaai, wa'api teereka itipimeri eemea ki mamachiriamechitia, aamo kiisi kaawe noonowiriachitia Riosichio, apoe Riosi tetewachio.

Po'wa ko'rerachi ichikoamea

10 Wa'a cheeka kajusaapua Eesusia, ahpo simite-wa masitewachiopua, i'ka masitekapua:

—Pichiwari chaaninia, ki yeetapuwachiami pakiyamea po'wa ko'rechio, ichikoameche puuuu; ² nape yeetapuwachiami pakiyamea, apoe tepuyakamerapua po'wao. ³ I'ka tepuyameo, wahjonenapua yeetapukiamea waikao pakisaapao tepuyamea, nayewenapua po'wao ma'chi puuyanania, yooma pipiripichi teewaka, po'waai i'ka iyenao, machika inamuamepua. ⁴ Yooma puuyanasaapa ahpo tepuyao, pahcha weritoamepua ahpo na'naritopuwichioo, tepuyamea.

Waikao po'waa, na'naritoamepua pu'kao, machika inamuamekapapua ahpo yeetotoameopua. ⁵ Aata seenu enesoo, ki na'naritomapua pu'kao, ohsotia ujumamapua pukachio, ki machiyapa pu'ka seenu tijoeopua, iyenao.

⁶ I'ka wa'a tiame nayewekai Eesusia pu'ka pa'parisero pa'pamiratuameo, nape puuu pa'pariseroa, kiisi pahteka inamukapua Eesusio, ahpo apochi paparuame nayeweka chiioiopua pu'kao.

Eesusi po'wa tepuyamechitiao, kaawerumara tepuyame

⁷ Waikao wa'a cheesaapa Eesusia, simitekaopua pehjo, cheekapua yooma inamuachio:

—Weruma inataka inamumitiamua i'kao. Neeepua yeetapuraa, po'wa ko'rerachi muiniachio. ⁸ Yooma no'o ke'chu eenoi e'enakamea, ahpokamera na'naritomichio ti'tijoei yeetokamea, wi'wisikuame puuuu, ichikoamepua tiame. Nape aata no'o na'naritokamea, no'o puhku po'wakameka te'teriamepua, puuuu, ki e'waka inamukamepua pu'ka wi'wisikuame chaachapao. ⁹ Neeepua pu'ka ko'rerachi muiniamea, wa'a pakikamea no'oe tepupuame puuuu, tísia kaawe neesetopuamepua no'oeo, newipuatepuame puuuu tiaméo. Ahkai no'o ohjotioiopua tepuka, kihta tooremumeri puuuu.

¹⁰ Ichikowaria, na'ara iintoka ichikoemia e'enamepua, merimia, kajuka na'atamia; nape neeee, ahjamichio eenakamepua, no'o korewachi enepameopua, te'ta ahjario, paarasateka kiamania. ¹¹ Neeea, kaaweruma tepuyamerania. Kaaweruma tepuyamea, ahpo mukiwachisi nehpupamepua ahpo po'wa tepuyao. ¹² Oowera natetewachi tepuyamea, ki ahpo iinuwakopa po'wao, ki kaawe tepuyamepua pu'kao, itapiti oorie naepatioopua ahpo tepuyao, piineri toisa u'mamepua po'wa tepuyao. Waikao oorua, wa'a eena-ka ko'koniamepua po'wao, chi'chiripatiamepua pu'kao. ¹³ Oowera tekipanaka tepuyamea, toisa uuju-mamepua pu'ka po'wa ahpo tepuyao, ka'chi e'rakapua wewekatekai, ki ahpo puhkukopua pu'kao.

¹⁴ Neeea, kaaweruma tepuyamerakamerania, no'o ijinuwakopa pu'kao, ahjama tiame neeee, aapoeai wa'achitia tiamepua noochio. ¹⁵ Neeea te'ta no'o Noonoo, wa'achitia no'o machiyao, neeeai wa'achitia machiyamepua. Neeea, no'o po'wa tepuyao, wa'achitia no'oe machiyachitia pu'kao, no'o po'wa tepuyai wa'achitia no'o machiyamepua tiame. ¹⁶ Neeea pirenachiamio, iinuenia tiame po'wa no'o tepuyao, ki i'ka ko'rechi mochikame. I'noramernia pu'kaai, pirenapi ko'rechi iintapamiapa, piiripi wa'api enepuwachiopua tepuyameo. Aapoeopua no'o e'wekai, no'o na'naritomapua teetoachio. Wa'atiao, piiripi wa'api enemapu tepuyamaraa, neeeche, ki aata piirechi tepuyame.

¹⁷ Apoe no'o Noonoa no'o nakiyamepua. No'o Noonoa i'kawichio no'o nakiyamepua: no'o ahjario no'o po'wachitia tepuyawichio pejana nehjimichio, wa'a iintosaapua noochio, eenechi no'o ahjatemiapa.

¹⁸ No'o ahjario aataai ki no'o u'yemepua, nooe wa'api no'o kaawe e'rachi ki'yamepua pu'kao. Neeea iinuenia utewario noochio, no'o ahjario wahjiparichi uhjurakaio, eenechi noochi enatemala no'o ahjario. Wa'a tiameo, no'o Noonoe yahchetiamenia pu'kao.

¹⁹ Waikao eenechi ki napati wa'achitia erakoka inamukapa Eesusi chiiao, o'inekapua ahpo poanatakao.

²⁰ Muuwaemea chaachapakapua:

—Rooroikamepu ihjia chiia, itapiti na'arari yahchamepua. Nape rooroikame enesaa ihjia, ¿aatia keepuna eemea pu'kao?

²¹ Wahjachia chaachapakapua:
—Nape ihjia, kiisi na'arari yahchameka chiamepua. ¿Naakonakosa na'arari yahchameai sautetapua ki ma'chiriameo?

I'isaeri pa'pamuratuamea, ki nakika tetewamepua Eesusio

²² Seenepi simikameo Eerusarenio tuuroi taawechemio, i'isaeri ti'tijeria pahkotakapua, ahpo weemera tiopawichio pahkotewa. ²³ Waikao Eesusio wa'a Saromoni Arakokari teeriami oiyoipua, ²⁴ i'isaeri ti'tijeri pa'pamuratuamea, taamo noorepakao Eesusi iinatukekapua:

—¿Achinatiosi wa'a taamo teeremamua, ki aamo aatanako taamo nane'retekao? Amoe enesaa Riosie Weratiameo, ma'chiame taamo chaanepuapua.

²⁵ Eesusia nehjiakapua:

—Aamosa chaanekasai neeepa, ki pichikena eemea. Yooma puuu no'o Noonoo utewarie no'o yooraa, no'o nayewanipua, aatanakoo; ²⁶ Nape eemea, ki no'o pichikenapua, wa'a te'te eemeapu, ki no'o tepuyakapua. ²⁷ No'o ijinuwa no'o puhku po'wachitiaa, no'o machika inamuame puuu. Neeeaio, te'ta machiyamepua pu'kao, wa'a te'teriamekapapua, aapoeo kihta seeweka no'o na'naritoamepua. ²⁸ Neeea ki'yamepua pu'kao, ahjari ki wahjiameo, ki seena aampasi wahjipaniameo, ki seenampasi wahjipameripua, puuu te'ta wahjiparichio, kiisi wahjipameripua; aataai no'o seepurawaa, kiisi no'o u'yemeripua pu'kao. ²⁹ No'o Noonoa, yooma no'o na'naritoame ki'yakamepua. Puuu apoeo, epeche weruma tiamepua ki aatachitia. Pukaepa aataai ka'chi iika u'yemetepua ahpo sekachio, no'o ki'yaopua pu'kao.

³⁰ No'o Noonoa, neea tiameo, piiripikaitepua.
³¹ Waikao, pa'pariseo pa'pamuratuamea, eenechi pasipumo o'rariaipua Eesusio, ³² nape Eesusia chaanekapua:

—Ki ookapi itapiti ka'karuma aamo tetewitekame neea, no'o Noonoe. ¿Aachin tiamera pu'ka kaaweruma itapiti aamo teteweteriawichio, no'o pasipunariame eemea?

³³ Waikao i'isaeri pa'pamuratuamea, chaanekapua Eesusio:

—Ka'karuma yoratiamewichioopua ka'ii, aamoo, Riosi aamo teewamekopapua, taamochitia tijeokaio, pu'kawichio aamo pasipunariame teemea.

³⁴ Waikao pa'pamuratuamea wa'a chaachapakapua, Eesusia chaanekapua pu'kao:

—¿Naakonakosa! ¿Naakonakosa ki pahtiam eemea, wa'a chiamekopua Riosio Ehkoriaami Iyoterichio? Puua, eee cheeriapua ahpo na'nayewatura nayewakao: “Eemea, riosipua, no'o Riosio, tatanarakapua.”

³⁵ Nane'riame teemea Ehkoriaami Iyoterichio Riosi cheeriaa, pichiwapua pu'kao, Riosi ahpo chiiao kiisi wihituamekopa, teemea pu'kao kihta ka'itame tiamekopua pu'kao. Pu'ka ahpo na'nayewaturao riosi teewariaopua Riosia, te'ta pichiwapua, pu'ka na'nayewaturao ahpo chiia chu'waremichio ti'tijerichio tu'tuyesikao. ³⁶ Weh, Riosi iintorioo, no'o ahpo chiia ti'tijeri nayewatumichio weerakamekoipua, ¿achini iikai nekakoame eemea noochio, no'o Riosie Tijoe Tijoe tukameko tuuyoo? ³⁷ No'o yooraa, ki Riosi ihsia yoorame enesoo, ki no'o pichikepuapua no'o, no'o Riosichi eenameko tuuyao. ³⁸ Nape no'o yooraa, Riosiche yorame tiameche enesoo, pu'kakamera pichikepuapua, puuukopua no'o ma'chitameo, te'ta no'o aatanakoo.

³⁹ Nape isaeri pa'pamuratuamea, ki wa'a teeka pahtekapa puuu, eenechi pasipumo orapakapua Eesusio, nape Eesusia newikapua wa'ao.

⁴⁰ Wa'a o'iniaopua waikao, paonamina Oorani akichi e'enatiapua, Waani Paatori yaajatoriachi, ti'tijoe paotoka ooweru tiame. Wa'a mochitiapua waikao paikapi taaweche. ⁴¹ Wa'a mochinioio ki ookapi ti'tijoe ooweru tiame, no'o Paamira Eesusi machimia. Ihji wa'a e'enakamea, Eesusi masitia keepusaapua, ahpo chaachapakapua:

—Aa, wa'a teeso Waani Paatori nayewariaa i'ka ti-joechi simiyameo, Waania kiisi yorakaipua itapiti peenia ihsiwao, te'ta pichiwa cheeriamepua.

⁴² Wa'a erapakaopua, muuwaeme Eesusichi pa-parakapua, Eesusi ihsia masiteka.

Rasaro mukuria nayewaniame

11 Wa'a mochioopua pehjo, wa'a asikapua aata kooria Wetania mochiwachi o'inia eename. Puua Eesusio chaanekapua Wetania mochiwachio, tisia kokorepariata aata Rasaro tewaniame. Ihji Rasaro, ooka pipiniemekapua, piiripia Maaria tewaniame, piire Marata tewaniame. ² Ihji Maaria, Eesusi tarachi

sewajuya to'wepakamekapua, ahpo kupae pi'weka, wakipatekame. ³ Ihji ahpo pipiniemea, Eesusi paaenurekapua, ahpo pa'chi Rasaroo kokoriopa. Puu-ua ahpo uhjurawao, chaanenureriapua Eesusio:

—Paamira, aamo kaawe e'riaa, kokoriapua.

⁴ Eesusia, wa'a tiame inamukapao, cheekapua:

—Ihji tijoe kokorewaa, kaawerumachi kajumiitepua. Ohso kaawe, Riosi ihsiwa tetewipuawichio iikamepua, aatanakoo pu ahpo Tijoetuteriao, pukachi ya-sitoamekopua Riosia, apoeo.

⁵ Naatiopua, tisia nakiyame enerepua tiame, Maariao, Maratao, Rasaroopua tiame. ⁶ Wa'a tiioi Eesusia, ooka taawe itipikapua pehjo, ahpo kahtia-chio. ⁷ Neipa i'kaopua, ooka taawe puuyesaopua, chaanekapua taamoo ahpo masiterao:

—Ajasika. Siimpapuapu Uurea weeechi eenechi.

⁸ Waikao teeme Eesusi masitewaraa, chaanekapua Eesusio:

—Nape isaeri ya'yawichio, iiweta aamo merinarioi wa'ao, ¿wa'a siminaremua eenechi?

⁹ Nape Eesusia taamo nehjiakapua:

—Pe'yachi wa'a teeremapua noochio. Wa'atiori neea tekipanamerichepua. ¿Tepekumanapu taawea? Neeea ti'tijoeri tukapachi ohjoameo, Riosi kaaweruma tuuyewarie, tahjepamerichenia. Pu'ka tahjewarichi oiyamea, kihtae motochimapua. ¹⁰ Nape ki apochi i'toamea Riosi kaaweruma tuuyewari tahjerao, tukapachi oiyamepua, pukaepa motochimapua.

¹¹ Wa'a cheesapa Eesusia taamo chaanekapua:

—Taamo kaawe uuya tijoea, kohchiamepua, nape ehjepa wa'a ajasitioopua, pusatemia pu'kao.

¹² Waikao teeme masiteraa, chaachapakapua Eesusio:

—Wa'a teeso, kohchiam eenesa, apoe wa'api pusamiitepua.

¹³ Nape Eesusia Rasaroo, mukukameko tuuka cheeri- apua, ki oowera kohchiamekopua resipuka. Nape teemea ki pahtiamekapao, oowera kohchiam e maaekapua. ¹⁴ Waikao Eesusia, eenechi taamo chaanekao, ma'chiam e taamo tuuyekapua:

—Rasaroa mukukame puuua. ¹⁵ Kaawechupena ki wa'a yasarenia wa'a ikinioio, pu'ka wa'a no'o iintomeri tetewakao, epeche kaawe teeremerikopua aamowichio, aamo no'o te'ta pichiwataopua, no'oo te'ta aatanakoo. Nahpe naaju, siimpaka ne'netaria Rasaro ikiria.

¹⁶ Waikao Toomasia, taamo wahjachi masiterao, chaanekapua:

—Nahpesa naaju teemeai. Pe'yachi Eesusi ahjama ko'itaria teemeai.

Eesusi Rasaro tewaniame oijenatewa

¹⁷ Eesusi ahjama Wetania ajasitioiopua, Eesusia tu-uyetiapua, naao taawe i'toamekopua Rasaro mukukame katewetiachio. ¹⁸ Wetaniao, waapikopa Eerusarenio, piie keenako ku'itapi simiwachi, ¹⁹ muuwaeme e'enariapua wa'ao, Maratao, Maariaopua tiameo, kaawe erapatemia yuuwesiao, ahpo pa'chi mukuria yuuwesiwaopua. ²⁰ Marataa Eesusio, wahka ihto tuuwame inamukapao, machenariapua natepamia. Maaria ahpo kariwachi itipiriapua pehjo.

²¹ Marataa natepasao, chaanekapua Eesusio:

—Paamira, i'wa aamo yasisoo, no'o pa'chia ki kiterepamiipua. ²² Nape wa'atioipua aamoo, nane'riamenia aamoo, ihtaoi itaka aamo Noono Riosi nayewasoo, aamo inamumerikopua, ahkasioi ki maaepuame tiameoi.

²³ Eesusi chaanekapua:

—Aamo pa'chia eenechio, ahjamitepua.

²⁴ Marata chaanekapua:

—Nane'renania ahjamioo, nape kiteremiachioopua wa'asi taaweo, yooma wahjipakame ahjapuniachio- pua.

²⁵ Eesusia chaanekapua waikao:

—Nee apoe puuua, eenechi ahjaniam e ikitiamea. Neeepua tiameo, ahjari aaata yahchiameraa; noochi paparakamea, mukukaio, eenechi ahjamapua.

²⁶ Noochi paparama, ki mukuyai pehji no'o eenoi kiteremiachi wa'asi taaweo, ki mukimapua seenepioi. ¿Wa'a tiame pichikiamemua Marata?

²⁷ Marata chaanekapua:

—Eje'e, wa'a tiame e'ramenia Paamira. Neeea aamoo, Riosie weratiameko e'riamenia aamoo, apoe Riosie Weratiame, apoe Riosi Taanarakopua tiame, ehkoriami o'inia, enameriko tuutiame.

Eesusia naarani, Rasaro mukukatewetiachi

²⁸ Wa'a cheesapa Marataa, pe'ku eenakapua ta'pechi, ahpo piini Maaria tuuyemia. Marataa, nakachi chukipakao chaaneriapua:

—Eenariapu Paamiraapa, aamo paayapu waami.

²⁹ I'ka inamukaopua, ikanati werisika eenariapua natepamia. ³⁰ Eesusia, ki pakiriai pehji mochiwachio pu. Ma'chi yasariai puuapu Marata natepariachi. ³¹ Ahjama mochika kaawe eratiamea, wa'ami akipakopa na'-naritoriapu, mukukatewetiachi simiyame maaeka, naarachemia.

³² Maariaa, Eesusi kahtiachi asisaopua, chopokorieka weripakao chaanekapua:

—Paamira, i'wa aamo yasisoo, ki kiterepamii no'o pa'chia.

³³ Eesusia, Maaria naarame tetewapaopua, ahjama e'enakemetiameo, Marata tiame, tahpitika erapaka puuipu, yuuwesipaka. ³⁴ Waikao cheekapua:

—¿Akana kateweka eeme?

Aapoeo chaachapakapua:

—Nahpeo Paamira, ne'nepuapu.

³⁵ Ajasitioopa Eesusia, nanarakapua. ³⁶ Waikao nanarakame tetewakapao, chaachapakapua:

—¿Ki teesa nakiyai teeriai, puuuai!

³⁷ Wahjachia chaachaparepu:

—Ihji ki ma'chiriame sautekamea, ¿ki itapiti iintome teeriamarepu, ki mukimichioo?

Rasaro eenechi ahjatewa

³⁸ Waikao Eesusia ajasitioopua Rasaro mukukatewetiachio, eenechi tahpitika erapakapua apochio. Rasaro tekiriatiachio, nu'uti teesotatiachikapua, tehte rahpe-name chihturamee to'petiame. ³⁹ Eesusia waikao aata cheekapua:

—Ikichanaopua pu'ka tehte, se'wi weerao.

Waikao Marata kiterepakame piiniraa, chaanekapua Eesusio:

—Nape Paamira, iyyanakame ujuremapu puuuu, naao taawe i'toamekapa wa'asi, i'ka ikiriachioopua.

⁴⁰ Waikao Eesusia chaanekapua Maratao:

—¿Ki aamo chaanekosane, aamoo noochi ahjachi erasoo, Riosio ki nu'unti iintomerikopua, itapiti aamo tetewimerio?

⁴¹ Waikao, ikicha werapatiapu tehtea. Wa'a ikitioopa Eesusia, te'pa tewekachi ne'nepakao chaachakapua:

—Cheriwema No'noo, aamoo no'o inamuriawichioo.

⁴² Nane'riameai neeea aamoo, senepi aamo no'o nayewesoo no'o inamuamekoo. Nape ehpeo neeea aamoo, yooma inamumichioo, weeru nayewaka aamo chaaniamenia, pu'ka aapoeopua tiameo, nane'remichioopua no'oo, te'ta amoe no'o uhjuratiamekopua.

⁴³ Wa'a cheesapa weeru sasinakaopua, cheeka te'ta Rasaro tekitiachi ne'nepakao:

—¿Rasaróoo, machenasa wa'áaa!

⁴⁴ Waikao mukuriamea machenakapua, yooma weerewa wisasopurae wipirika puritiame tarachisi o'inia na'pa toonorama, na'pa seekarama ahkasi moochisi nanarima. Eesusi chaanekapua waikao, wa'a ajakameo:

—¿Puhjeke wipipuriráo, oisimichioo!

Achini teeka i'yaname Eesusi chapipuame

(Maateo 26:1-5; Marako 14:1-2; Ruuka 22:1-2)

⁴⁵ Muuwaeme isaeri ti'tijoeri, Maaria ahjama e'enakamea, tetewakapua wa'a iintokopao, Eesusichi paparakapua. ⁴⁶ Nape ookapi puuu i'isaeria ki Eesusichi paparakamea, pariserochi e'enakao, yooma tuuyeriapua pu'kao, Eesusi iintorioa. ⁴⁷ Waikao neeserosi pa'

pamiratuamea, yooma ahpo na'poasaopua parisero ahjamao, chaachapariapua:

—¿Achini yorata teeme i'ka tijoo? Ki ookapi ihsina puuuapa, itapiti ki maaenari yoorakaopua, ⁴⁸ wa'atia taamo toisooopua, yooma ti'tijoeria ahjachi pichikemerapua. Wa'a ijikisoo, tamochi e'enaka kajuka pihtunamerapua rooma tijoea, taamo iyoriachioi tiopao, wehchi yachamerapua, pihtunaka.

⁴⁹ Nape piiripi wa'api puuuu, Kaija tewaniamea pu'ka taawechemio, te'ta ne'neserosi paamiratuameraa, cheeriapua:

⁵⁰ —¿Kiisiki pahtena eemea? ¿Ki nane'renakosa eemea, ehpeche kaaweko, piiripi wa'api mukisaa yoomawichio, ki yooma mochiwari wahjipamichioopua?

⁵¹ Nape ki ahpo e'rachi wa'a cheekapua, Riosie erate-tiapa wa'a cheekamepua, pu'ka paaumparichio te'ta neeserosi paamiratuao. Pukaepa wa'a tiame cheeriai Kaija. Riosia wa'a chaniteriapua Kaipao, taamoo pahtemichioopua, Eesusio, ti'tijoeri pejanaka mukimerikopua, pu'ka tatakoria kokosapuamewichioo, ⁵² ki i'isaeriwichioche mukimerikopua, yooma wehjoarichiami mochikamewichioopua tiamé, yooma Riosi tatanarachitia te'teriamo, pirenapi wa'api pirenaturichi, pirenatupuaichio. ⁵³ Nape ki wa'a tiame pah-teriai puuu pa'pariseo napawikame wa'ao, pu'ka taawechi o'inia wa'ana, nanapawiriapua a'chi teeka ahpo merimiao, chaachapamia.

⁵⁴ Pukaepa Eesusia, ki te'ta ma'chiamé oiyapua, isaeri mochikachiamioopua, mehka wa'a o'inia siimpasao Raaini mochiwachi e'enatiapua, waapi wakiwechiamio. Wa'a itipika Eesusia waikaopua, taamo ahjamaopua masiterao.

⁵⁵ Asiyachikapua isaeri pahkotaopua, Semejenato pahkoo, muuwaeme ti'tijoeri po'poanami mochikamea, e'enariamekaipua Eerusarenio, ke'chu pahkokoikopua, ahpo Riosichi piipatepuawichioopua, wa'a nokiwamechikopua wa'ao. ⁵⁶ Waikao pahkochi e'enakamea, ahkachiami tiopachiami aajatoka chaachapariapua ahpoo:

—Ihtana erakona eemea, ¿enamereare Eesusia i'wa pahkochio, ki enatarekosaoipua?

⁵⁷ Wa'a nooka ahpo chaachaparia ti'tijoeria, te'ta neeserosi pa'pamiratuamea, parisero pa'pamiratuame tiamea, nuurarioipa puuuapu, ahpo tuutiamichio aataeo Eesusio tetewisoo, chapimichioopua pu'kao.

Piiripi oowitiamea, Eesusi peenijuwari to'weria

(Maateo 26:6-13; Marako 14:3-9)

12 Puhsani taawechi toioio pahko asimioio, Eesusia Wetania eenakapua eenechi, Rasaro ohjirachi, ahpoo, ahjateria ta'perachi. ² Wa'ao kooame neteketiapua, aari koi'wame Eesusi kaawe e'rewawichioo. Marataa, oiyapua ajawaka kooame, Rasarao

kahtiapua koaka Eesusi ahjama meesachi. ³ Maariaa Eesusio, naasipa kiuro tísia nateyame uusapa peenijaurao, apoche narato sewajuyamee netetiame, tarachi to'wekaopua, ahpo kupae pi'wekapua wakipateka. Ihji peeniakame e'oniraa, yoomachi karichi mu'ikapua.

⁴ Nape Uurasi Ihkariótea, piiripi Eesusi wa'api masiteraa, noriwi iintomeria pu'kao, cheekapua:

⁵ —¿Achini iikai ki nehjiretupua ohso kaawe, paika siento taawechi yowiwamechi, ahjae ku'ipuaichioo, kihta iinuwaeme ko'kometiwichio?

⁶ Uurasia, ki tésiwa te'tiame cheriwai cheeriapuapu, ichikoapa cheeriapua toomi, ahpo neesetoapua, katewetenia. ⁷ Eesusia chiiapua:

—Ka'te a'chi chaane pu'kao. Tooa pu'kao, enemapu no'o kiterepamichio, kateweriai i'ka peenijaurao.

⁸ Tesiwa erakoamea, wa'api iintumerapua, nape no'oo, ki yooma taawechi amochi iinuemera eemea.

Rasaro meripua ahpo katewewa

⁹ Isaeri ti'tijoeri muuwaamea, nane'rekapao Eesusio, Rasaro ta'perachi kahtiameko, muuwaeme e'enakapua wa'ao, nape ki Eesusiche ne'nemia, Rasaro ne'nemia tiame, Eesusio pu'kao, ahjateria eenechi. ¹⁰ Pu'ka ahjateretiawichio, neeserosi pa'pamiratuamea, i'yasikapua tiame a'chi teeka ahpo merimiaopua Rasaroo, ¹¹ Rasaro ikitiamewichioopua, muuwaeme Eesusikamera na'naritokopa, ahpo neeserosi pa'pamuratuame masitiaopua, toaka.

Eesusi Eerusareni pakiniame

(Maateo 21:1-11; Marako 11:1-11; Ruuka 19:28-40)

¹² Pu'ka meereo, Eesusi Rasaro oijenateria chaachapaniamea, ahkasi Eerusareni yooma mochiwachi nane'reretiapua, mehtakao. Pukaepa muuwaeme Eerusareni pahkochi e'enakamea, Eesusi Eerusareni asiyame inamukapaopua, ¹³ tahku saawara tepunasaopua, kuhsi saawaeme tiame, ma'chi muirachi puuyeriapua Eesusi natepamia. Eesusi natepasaapua, ahjama nokisikaopua, weeru siinakosiapua chaachapakao:

—¡Taamo Riosiii! ¡Taamo Riosiii! ¡Taamo newipatesaaa! ¡Taamo newipatesaaa! ¡Kaawechupena Riosichi o'inia eenamemua! ¡Kaawechupena yawichi enemerimua i'isaerichio ti'tijoechi!

¹⁴ Eesusia uuru taamo i'yakeriachi yasitoaa, Ehkoriaami Iyoterichi chiia ikiriapua, pichiwa wa'a tiame ikipua, machenariapua. Ehkoriaami Riosi Iyoteria, eee cheeriaipua:

¹⁵ Ka'te majawemua, Siioni Riosi mochiwaria.

Nee, wa'a ihtonapa aamo te'ta yawichia, uuru taanarachi yasitoka.

¹⁶ I'ka wa'a tiame uuruichi ihtotiameo, pukeri simiyachio, ki pahteriai teemea, nape neipa taamo Paamira

Eesusi no'rasoopua tewekachio, waikapa inatepatiapua, Ehkoriaami Iyoterio pu'ka naewaka cheerioopua.

¹⁷ Puuu muuwaeme ti'tijoe ooweru tiamea, Eesusie Rasaro oijenatetiame tetewikamea, Eerusareni nono-rasaapua, yooma tuuyeriaipua Eesusi iintoria ahpo tetewariapua, Rasaro oijenatekaopua. ¹⁸ Wa'a tiame inamukapaopua Eesusi iintoriao, pahteriapua waikao Eesusio te'ta weruma tiamekopapua pu'kao. Pukaepa muuwaeme natepamia puuyakamepua. ¹⁹ Pa'parisero pa'pamiratuamea, wa'a Wetania nonorakame inamukapaopua, Eesusi Rasaro oijenateriao, chaachapariapua ahpo:

—Nee, yoomahka ti'tijoea, ooweruapua tiameo, Eesusikamera pu'sereka tetewamepua. Kihta yorame te'teriami teemeapa, ti'tijoeri tewetepuameopua, i'ka Eesusichi parapaniameo.

Eesusi i'yaniname nayewemia, ri'rieko ti'tijoe

²⁰ Eerusareni pahkochi e'enakamechio, ri'rieko ti'tijoeeri tiame e'enariapua ookapi. ²¹ Ihjia, Eeripe piiripi Eesusi ajawaria naeepariapua, We'saira ohjoeme Arirea weechi. Puuu ri'riekoa chaanekapua Eeripeo:

—Paamira, machinariai teemea, Eesusio.

²² Waikao Eeripea, Anteresi tuuyesaopua, pirena e'enaka tuuyekapua Eesusio. ²³ Waikao Eesusia chaanekapua:

—Kaawepua, e'enanuremitiapua pu'kao, keepumichioopua no'o ti'tijoeri nayewiao.

Waikao Eesusia yooma ti'tijoeri nayewekao, o'inekapua cheekao:

—Asikame neeeapa, tetewipuawichioo no'o te'ta weruma iintomia. Pukaepa ehpeo neee yooma aamoo, no'o ikimiachi simiyame nayewemania, yooma no'o ku'we ikimeria, no'o te'ta aatanakooko ma'chitameripua. ²⁴ Ihji no'o ikimia chiia, kiisi wehchi wicheripua. Neeea no'o ikimaa, piiripi tiiriko pahchiraka teemeripua. Ki mukusaa puuu tiiriko pahchiraa, piiripi wa'api teereka itipimeripua, ki muuweka; nape echitia mukisaapua wehtereo, ki ookapi muuwemeripua, taakekao. ²⁵ Aaata i'ka weechi ahjari epeche te'ta nateyamechitia tetewamea, ki Riosikamera ahjari ahpo kianariachitia, wekatemeripua pu'ka te'ta ahjari Riosie ahpo kianarewaopua. Nape ki epeche nateyame tetewamea i'ka wehjoari ahjario, ki pu'ka ahjarichitia ahpo kianarenario Riosie, kiapuamepua pu'ka te'ta ahjario Riosie ahpo kianarewaopua, pu'ka te'ta ahjari ki wahjamesi ahjaniameopua. ²⁶ Aaata piire no'o yorakeka yasinariamea, noochi enamitiapua; ahkai no'o kahtioi no'o yorakeka yasitoameo, no'o Noonoo, kaawe no'o ihsikiame tetewimapua pu'kao.

Eesusia ahpo mukimia chaanipua

²⁷ Ehpe neeea i'ka no'o ikimiao, ki nu'uti tahpitika erapaninia. Nape ζihtana chanitania i'kao no'o ikimiao: "No'o Noonoo, no'o apechunamitia i'ka no'o ikimiao", cheetarenia naaju? Ka'inia pu'kao, pu'kawichio eenakamenia i'ka wehjoarichio, i'ka ti'tijoechio.

²⁸ —Ohso kaawe no'o Noonoo, aamo iintonariakamera iintopuapua no'oeo —wa'a tiame inatamenia.

Waikao tepoona o'iniao cheechaniapua:

—Neeea no'o amoe iintonariao, o'inekame neeepa amoe iintokao; iiweta simitiame neeea pehjo, amochi iintokao.

²⁹ Waikao ki ookapi wa'ami ajakame ti'tijoe ooweru tiamea, te'teoko tu'tuikapua. Wahjachia, Riosi ku'iwari Eesusi nayewerio chaachapapua.

³⁰ Nape Eesusia chaanekapua wa'a chaachapameo:

—Aamo tewekachi inamuriaa, ki no'owichiokamera simiyamepua, aamowichiokamera simiyamepua, aamoo tetewimichio, Apoe no'o Noonoo, no'o ahjama nayewamekopua. ³¹ Tísia waapi teetoamepua naatia, puuu na'arari noonorao, newitopuachio. Puuu na'arari nokinarepuawichio pa'pasuame ti'tijoe-rio yomachi wehjoarichio, ma'chi ipapuameopua Riosi tetewachio. ³² Waikao yooma no'o Noonoo iintonareria iintosooa noochio, no'o apechunatioopua no'o Noonoo, yooma aaata te'ta pichiwa no'o ijinuwa, yooma te'ta ahsieme natetetiame wa'asi, itipimeripua yooma ihta tatakoriamea.

³³ Pu'ka wa'a cheeka nayewaria Eesusia, ahpo a'chi teeka meripuame nayewaka cheerepua, ahpoo kuru-sichi chuchaka apechunaka meripuame. ³⁴ Waikao keepuameraa chaachapakapua Eesusio:

—Nee, ζnape ki senepi wa'apitia ahjamerikaipua Riosie Weratiamea, Ehkoriaami Iyoteri chiiachitia? ζAchini wa'a chaanimua pu'kao, apechunaka meripuameko tuukao meripuaichio, pu'ka Tijoe Tijoe-tukameopua? ζAatanakosapu puuu Tijoe Tijoe-tukamea, ki muuu enesaa?

³⁵ Eesusia chaanekapua:

—Nee Apoepua, nape i'wa no'o kahtioipua pehjo aamo tahjewachitia, ohso kaawe no'o chiiakamera pichikepuapua, ki aamo chapipuaichio tukaparieo. Puuu tukaparie chapitiamea, ki ma'chiriame puuu Riosi tahjewachi teerepuameo. ³⁶ Tahjewarikamera pichikeka mochtupapua, iiweta amochi tiioipua pehjo Riosi te'ta pichiware tahjewao. Wa'a tiame enepasaa eemea, Riosi tahjewarachi mochtioame enemapua.

I'ka cheesapa Eesusia, wa'ami akipakapua noriwi, pu'ka ti'tijoe-rio, toisa.

Aatia tiachipa ki Eesusichi paparakame ti'tijoe-ria

³⁷ Puuu ti'tijoe-ria Eesusio, ki ookapi ki maaenari yoorakameopua ahpo tetewachio, wa'atia itipikapua, ki ahjachi paparaka. ³⁸ Ihji wa'a ikitiamea ki Eesusichi paparakao, pu'ka cheeka cheeria Isaiatarua, Ehkoriaami ahpo Iyoterichio:

Paamira, ζnape aatana pichikekamepua, amochi simiyame taamo nayewariao?

ζAatana amochi eenakamepua, ahpo tatakoriaria cheriwepuawichio?

³⁹ Wa'a te'tiapapua, ki machika Eesusio aatanakoo, ki eenarepua pu'kao ahjachi paparaka. Ehkoriaami Isaiia pu'kao, wa'achi cheeriamepua tiame ahpo iyoterichio, eee cheekao:

⁴⁰ Riosia ki apochi e'enanarekameopua ahpo tatakoriaria cheriwepuawichio,

wa'apitia toare Riosia,

ahpo ki mamachiriamechitia

peewaeme te'teriamechio, iikachio;

i'ka iikarachiopua peewame enemichio.

Wa'a te'teriamekapa puuu,

kiisi e'wakapa puuu,

Riosi apochi paaewao,

kiisi machika tetewamepua apochi kiisi ka'karuma te'teria,

pukaepa ki noochi e'ename puuu,

no'o cheriwekemichio ahpo tatakoriaria.

⁴¹ Ehkoriaami Isaiia, waika o'inia tetewikaopua Riosio ki nu'uti tísia peenia tiame iintomiaopua ahpo Taanachi Eesusiopua, ti'tijoe-ria tatakoriaria te'ta cho'wepuawichio, wa'a cheeka iyotere puuu ahpo Ehkoriaami Iyoterichio.

⁴² Nape wa'a te'terierio i'kao, wahjachia, muuwaeme pichikeriapua wa'ao, wa'api wa'ao i'isaeri pa'pamurakaipua tiameo. Nape ki chaachariapua, seewiapaopua pariseroo, ahpo ma'chipapuameopua napawikarichio; ⁴³ Wa'atia ahpo iintare puuuapu, ohso kaawe ti-joekameraa ahpo kaawe e'rewa nakire puuuapu, ki Riosi.

Eesusi naawesaria ti'tijoe-ria wenejiwa

⁴⁴ Eesusia weeru nayewakao cheekapua:

—Noochi paparama, no'o uhjurakamechi paparamepua tiame, wa'apichi. ⁴⁵ No'o tetewamea, no'o Noonoo tetewamepua wa'api, apoe te'ta no'o uhjurakamera. ⁴⁶ Tahjewarichitia eenakame neeea weechio, noochi pichikekameo ki tatakoriaria tukapachi oimichio, wa'asi. ⁴⁷ No'o keepukai ki yoorekameo, ka'chi yoromania pu'kao; ki pu'kachi eenakame neeea, newipatenia eenakamenia ohso kaawe. ⁴⁸ No'o ehpeo ki nakika tetewikamea, no'o chiiioi tiameo, pu'ka wahjipachi taawechi wa'asi, enemera no'o chiiioi aamo

wenejiao, aamo te'tia kateweniachio. ⁴⁹ No'o nayewaa, ki nooe chiia puuua, apoe no'o Noono no'o uhjurakame, no'o ki'yaria puuua, no'oo aamo chaanemichioo. ⁵⁰ Nane'renania, pu'ka no'o Noono no'o ki'yaria aamo chaanemichioo, aamo ki wahjiame ahjariwawichikopua pu'kao. Pukaepa wa'atiame naawesari aamoo, tuuyesina neeea, te'ta wa'achi chiiame, no'oo kiasinia, no'o Noonoeo.

Eesusia ahpo ma'masitia tarachi papakona

13 Ke'chu pahkokoi Semejenato pahkoo, nane'riame enere Eesusia, asiriamekopua ahpo Noonochi siimerikoopua, i'ka weee toakaopua. Eesusia taamo ahpo ajawario, tísia taamo nakika yasitoamekaipua, ahkasi wa'a teereka mukukamepua.

² Ke'chu taamo koaka mochipanioio, Uurasi Ihkarióte Siimoni taanaraa, riaorósie usuwetiapa ahpo iikachio, noriwi nehjimo orapariapua Eesusio. ³ Eesusia, yooma nane'riamekapaopua, ahpo Noonoe yooma ihta ahpo iintomia kiatiamekoopua reesiseri, nane'riamekapua tiameo, ahpo Noonochi no'ramerikopaopua tiame, ahpo ma'masitia neesetorichi tooemo eraparepua, yooma ahpo Noonoe weeechi tehkiwaopua. ⁴ Wa'a erapakapaopua Eesusia, werisika koi'rachio, ahpo ampawakira pujisaopua, ⁵ neeroi neropetorichi toasaopua, wisasori ahjae wakipateniame kaichi chuchakapua. Wa'a ikisaopua yasipakaopua, taamo ahpo ajawaria ma'masitia tarachi taamo o'inekapua papakokao, yooma taamo pipiripio.

⁶ Nape Peerochi asitioiopua ahpo tarachi papakopuameo, chaanekapua Eesusio:

—¿Neeekosa tiame, no'o Paamira?

⁷ Eesusi nehjiakapua:

—Eje'e. Ehpeo ki pahtiam eemea i'ka aamo no'o papakoao, nape ehjepa neipatakirio pahtemeri eemea.

⁸ Peeroa ahpo wa'inekaipua chaaneka:

—Ka'i neeea no'o Paamira, Kiisi no'o toima neeea no'o Paamira.

Nape Eesusi chaanekapua:

—Ki no'o aamo papakosoo, kihta teeremapua noochio.

⁹ Waikao Siimoni Peeroa, chaanekapua:

—Aa, wa'a teresoo Paamira, yooma no'o uupepapua sekachiami tiame, nanarisichiami tiame.

¹⁰ Wa'a chiiopa Peeroo, Eesusia chaanekapua:

—Pukeri uupakameapa, tarachiche papakonia nahkipua. Piipakame eemeapa wa'asi, nape ki yoomahka.

¹¹ Eesusia nane'riapa wa'a cheekapua, aatanakoopua ahpo noriwi na'ara yorameriopua.

¹² Neipa yooma kajusaapua papakokao, eenechi chuchasapa ahpo ampawakirao, eenechi yasipakapua

ahpo yasariachi. Wa'a ikisaopua chaanekapua taamoo ahpo ma'masiterao:

—¿Pahtena eemea ihtanakoopua i'ka no'o iintorioa?

¹³ Eemea no'oo, aamo Masitariwa teewamepua, aamo Paamirawa tiame. Pichiwa chaachapame eemea pu'kao, pichiwa puuu neeea aamowichioo. ¹⁴ Weh, neeea te'ta aamo Masitarikaipua te'ta aamo Paamirawa, neeea ki weruma no'o uukaopua aamo tarachi papakokame enesoopua, eemea noochitiao, wa'achitia aamo ki weruma uuniame te'terepuapua. ¹⁵ Neeea aamo tarachi papakokamepua, aamoo no'oo ki weruma no'o uuya, aamo tetewimichiopua, aamoo wa'achi te'teretomichiopua, ki weruma aamo uuka. ¹⁶ Eemea inataka inamumitiapua i'kao: aaataai ki epeche weruma tiamepua ahpo teekochio; aaata uhjuritameai, ki epeche weruma tiamepua ahpo uhjurakamechioi.

¹⁷ I'ka pahtekame enesaa eemea, tísia ta'iria mochito-meri eemea, aamoo ki aamo weruma uuka mochitoame enesoo.

¹⁸ 'Neeea aamoo, ki yoomahka te'ta piipakameko turiao, pichiwa wa'a tiamepua, tetewamekapa neeea no'o ajawaria iikachio. Nane'riamenia piiripi eeme no'o ajawario, kiisi kaawe iintomerikopua noochio. Nape ihji wa'a tiame iintomeria, wa'a tiame tetewitia- pa ehkoriaami o'inia, wa'a tiame iintomeripua. Ehkoriaami Riosi nayewaturao, wa'a tiame iintopuame tetewika chaachapariopua, Ehkoriaami Iyoterichiopua, eee chaachapaka iyoteriaopua: "Piiripi puuu no'o ahjama oiyamea, no'o pukamina na'ara iintokamepua." ¹⁹ I'ka wa'a tiame aamo chaanenania, ke'chu wa'a tiame no'o ikiyoiopua, aamo nane'remichiopua no'oo, yomatiame no'o ikimiao, tetewamekopua. Neeea Apoepua te'ta neeea, te'ta ihtaai tetewameopua ke'chu ikiniameoipua pehji. ²⁰ Eemea i'ka pichiware no'o cheemiao, inataka keepupuapua: No'o uhjurakame kaawe uuka tetewamea, no'o kaawe uuka tetewamepua tiame; no'o kaawe uuka tetewamea, no'o uhjurakame kaawe tetewamepua tiame.

Eesusia Uurasi ahpo noriwi ihsimio tuuna

(Maateo 26:20-25; Marako 14:17-21; Ruuka 22:21-23)

²¹ Wa'a cheesaopua Eesusia, iiyana erapaka apochiopua, taamo chaanekapua:

—Pichiwa simiyame ihjia, piiripi eemea, nanaaramechi no'o nehjimerapua noriwi.

²² Waikao teemea, tahpitika erakokao, nenekuti taamo ne'nepakapua: "¿Aatanakamera ohjoare teemea?", taamo erakoka. ²³ Waikao no'oo, Eesusie epeche nakiwa eraniameo, chokichi kahtiamekopa pu'kao, ²⁴ Siimoni Peero tewaniamea, sekae no'o naewakapua, ihchi no'o iinatukenuurakapua pu'kao, aatanakamerakopua. ²⁵ Waikaonia waapi chukipakao:

—¿Aatanakameraju no'o Paamira? —chaaneka iinatukekania.

²⁶ Waikao Eesusia, ihchi no'o cheekapua:

—Ihji paani ichuka saampatesa no'oo ki'ya, puuu enemapua.

Wa'a cheesapa, Uurasi ki'yakapua paani ichuka saampatesa, Siimoni Ihkarióte taanarakapua. ²⁷ Neipa pu'ka paani iintotioiopua, Uurasia apochi pakiteriapua Satanasio, ahpo na'ara iintomichioopua. Wa'a iikopa Uurasio Eesusia chaanekapua:

—Uurasi, yaapi werisika siinka, iintomitiapua pu'ka aamo iintonareka kahtiao.

²⁸ Nape piiripiai wahjachi teemea, Eesusi ahjama koayamea, kiisi pahtekapua aatia tiachipa Eesusio, wa'a chaaneriamekopua Uurasio. Neeche pahtekamepua pu'kao. ²⁹ Puuu wahjachia, poanachi tarimia siinkameko erakoapua, itapiti taripua pahkowi-chioo, aata tesiwewa te'tiamewichiooi, ihkokepuamekoiopua. Wa'a erakokamekapua Uurasio, puuu iintotoamekopapua, taamo toomi na'poasika kisiriaopua. ³⁰ Waikao Uurasia, ikanati ahpo paani chi'wanetiame ichuka ko'kosaapua, simikapua waikao wa'asi ahpo iintomia yoramiaopua. I'ka Uurasi simioiopua, tukaokapua wa'asio.

Weemera nurari

³¹ Neipa Uurasi simisooopua Eesusia taamoo chaanekapua:

—Ehpe tetewipua neeea, te'ta peenia tiame no'o iintomerio; te'ta peeniatame tetewipuameopua tiame, te'ta no'o Noono inatariaopua no'o iintomiaopua.

³² Neeea no'o iintomiaeo, No'o Noono tísia peeniatame inataria tetewitesoo, Apoe no'o Noono tísia peeniatame inatariao, no'o iintoriae tetewitemapua pu'kao, ti'tijoe ooweru tiame tatakoriario, ahsieme natetetiame itipiniame tetewitekao. Ehpe wa'api tukawarichi iintopuamepua wa'asi. ³³ Eeme no'o kukuchiwa, kihta itipina neeeapa aamo ahjama yasimiaopa. No'o i'yama eemea i'yao, nape ki no'o teimapua. No'o simiyachio eemea, ka'chi iika siimpamete eemea, isaeri ya'yawichioi wa'achi chaanekamenia no'o iinatuokekoopua. ³⁴ Ehpeo neeea, tísia aamo nakiyao, tísia kaawe aamo nakika mochitojerania. ³⁵ Wa'a te'teretoka aamo mochitosoo, yooma ti'tijoea ooweru tiamea, amochi tetewimeri eemea no'o masiteriao, no'o aamo kaawe nakika mochitoniaméo.

Eesusia ahpo ka'itapotí Peeroe

(Maateo 26:31-35; Marako 14:27-31; Ruuka 22:31-34)

³⁶ Siimoni Peero teewaemea, ka'chi iika ahjama siimpuame inatakaopua pehjo, chaaneka iinatuokekapua Eesusio:

—¿Akana akipatamua Paamira, ka'chi aamo ahjama siimenia?

Eesusia chaaneka nehjiakapua:

—No'o simiyachio ehpeo, ka'chi iika no'o na'naritomerimua pehjo, nape piie taawechiope.

³⁷ Peeroa waikao utewa cheeka iinatuokekapua eenechi:

—Nape Paamira, ¿aatia tiachipa ki siimetenia? Nape Paamira, kiisi ka'chi e'ramenia ahkasi mukukainia, aamo nehpuwawachio.

³⁸ Peero wa'a chiioa chaaneka Eesusia:

—Wa'a chiimemua chiiao, nape neeea aamo chaanenapua, ke'chu kusuyoi totori oowirao pa'a piario, paisa simiyame no'o ka'itameri muuuu, kiisi no'o machiyo tuuka. ¿Pichiwa wa'a e'ramemua aamo chiia?

Eesusia Noonochi pooe

14 Eesusia wa'a chaanesa Peeroo, yooma taamo ahpo ma'masiterao chaanekapua:

—Ka'te yuuwesi, no'o siimo tuuyoio, noochi ahjachi e'rakache mochipuapua ohso kaawe, Apoe no'o Noono Riosichi tiame. ² No'o Noono tewekachi kahtia-chio, ki ookapi iintunapua ahka mochipuachio. Ki wa'a teeresoo, ki cheemiinia wa'a simika aamowichio katewemio tuuyao, yooma pipiripi ahka aamo mochimiachio. ³ Ehpe ki tehpe simisao, ahkasi aamowichio katewesapa enamania eenechi, wa'a aamo i'tomaniapua no'o ahjama, no'o ahjama mochimichio. ⁴ Nane'riame eemeapa, achini teeka asipuameo wa'ao.

⁵ Toomasia chaanekapua waikao:

—Nape Paamira, ¿achini nokaka asita teemea wa'ao, kiisi nane'renaoi teemea wa'a pooeoi, ahka aamo simiyachio?

⁶ Eesusia chaanekapua:

—Neeekamerapua puuu pooea, no'o yasimiachi asitemeria; neechepua te'ta pichiware aamo tuuyekamea; neechepua tiameo, te'ta ahjari ki'yamer-aa, ahkasi ki wahjiamesio. Aawataai ki asima no'o No'nochio, ki no'oeo. ⁷ No'oo te'ta machiyame enesaa eemea, no'o Noono tiame, te'ta machimii eemea. Machikamekai eemeapa no'o Noonoo, noochi tetewaka ohjoamekai eemeapa no'o Noonoo.

⁸ Eeripea waikao chaanekapua:

—Nape Paamira, ahjama ohjoamekai teeresaa teeme, ¿achinikai ki tetewame teemea? Taamo tetewitesao naaju. Tetewisaa teemea pu'kao, tisiwa kaawe erakomii teemea waikao.

⁹ Eesusia waikao chaanekapua:

—¿Kiisikosa no'o machika tetewame muuuu Eeripe, ki ehpesi no'o aamo ahjama oiyo? ¿Aatia tiachipa aamo tetewitejerata eemea no'o No'noo? Neeekamera puuuu, Apoe no'o Noonoo; no'o tetewamea, apoe no'o Noono tetewamepua. ¹⁰ ¿Ki pichikiamekosa eemea no'o tiario no'o Noonochi tiamekopua, apoe

no'o Noono tiario noochi tiamekoopua? No'o nayewao ki nooe chiamepua, weechi tijoechitiao, no'o Noonoa noochi tiamekapao, apoekaitepua noochi chiiao.

¹¹ Waikao Eesusia yooma taamoo, chaanekapua:

—No'o pichikepuapua no'o chiiao, no'oo no'o Noonochi kahtiamekopua, apoe no'o Noonoo, noochi kahtiamekopua wa'achitia. Ki no'o chiia pichikesaa, no'o ihsiaoi pichikepuapua, apoe no'o Noono noochi ihsia. ¹² Pichiwa chaaninia, aaataai noochi paparamea, no'o Noono tehkiwa no'o inisia teetomeripua, apoepечи no'o Noonochi paparamichio ti'tijoe paa-juteka, ooweru wa'achitia. Nape puuu apoepечia, epeche muuwaeme paajutemeri ki noochitia no'o Noonochio, no'oo no'o no'ramerikopa no'o Noonochio. ¹³ Eemea aaata no'o Noonochi enatekamea aaata tatakorrira cheriwepuawichioo, ihtaoi tatakorrira no'o Noonoe cheriwepo tuuka masitemeripua, nape no'o ahpowichio no'o kurusichi mukuriae natetewachi itaka. No'o kurusichi mukuria ki ookapiwichio tatakorrira natetekao, no'o Noono tisia peenia tiame inataria puua, yooma wehjoarichi mochikamewichio, tetewimichipua. ¹⁴ Ihtaoi ahpo cheriwepuawichio noochi eenakameo, cheriwemachenia pu'kao, nape ahpowichio no'o iintoriae natetewachitia, noochi itasoopua.

Eesusia Riosi Riosiwari Te'ta Piipari uhjuramo tuuya

¹⁵ 'No'o nakiyame enesaa eemea, no'o e'weka mochitopuapua, no'o aamo nuuria. ¹⁶ Wa'a aamo te'tereka mochitopao, no'o Noono nayewemania aamo uhjremichioopua ahpo Riosiwarioopua, aamo ahjama teetomichioopua ki wahjiamesio, aamo ku'isimichioopua aamo teetowachio, yooma ihta aamo nakiyachisio, aamo oisa erapatesimichioopua tiamé. ¹⁷ Puuu iintomeripua amochio, te'ta pichiware tiamera pahtetekao. I'wache weechi nokiwame pu'seriamеa, ki kaawerumachiche mochitonariamea, ka'chi iika uumeripua pu'ka no'o Noono Riosiwari ku'iwarao, ki uuka tetewamekopa puua, no'o Noonoe ahpo kiamiao. Eemekamera kiatiamepa pu'ka Riosiwario, puua epeche ku'iwa yasitomeripua yooma pipiripichi amochio, ki wahjiamе aamo ku'isimeripua no'oo no'rasoopua. ¹⁸ Ka'chitia taawechi aamo piineri toayai neea neesetokao; eenechi enamerikaite neea, pu'ka wa'api Riosiwari amochi yahchamechi, nooe amochi yasitomiaopua, ki wahjiamе amochi te'ta ku'isimia. ¹⁹ Ki mehka toiaitepua, i'ka weechi mochikame ki ka'karumao, ki oosa no'o tetewimichioopua i'ka weechio, nape eemea noochi te'teretokamea, eenechi no'o tetewimiitepua no'oo oijenasocheo pehjo. Neeea wahjipaniame newitosaapua, kajuyachi taawechio, aamoo wahjipakamekoipua, eenechi aamo ahjatемania. ²⁰ Nape eenechi no'o ah-

jakame tetewapaopua ke'chu no'o no'roipua tewekachio, pahtemeri eemea waikao, pichiwa No'nochi eenamekopua, no'o Noonoo neeepua tiameo, piiripi wa'apikai tiopua. Waika waanamio, eemea no'o ahjamao piiripi wa'apika teeremeripua, no'oo amochi teetoamekopua no'o Riosiwario. ²¹ No'o nuuraria kaawe neesetoka i'toamea, pichiwa no'o nakiyame puua. Wa'a teeka no'o nakiyameo, no'o Noonoi tisia nakiyamepua pu'kao. Pu'ka wa'a te'teriamеchi, no'o Noonoo neea tiameo, pukachi taamo tetewitemapua, piiripichitia, Riosi Riosiwari.

²² Waikao Uurasia, nape ki Ihkarióte Uurasia, iinatukekapua:

—Paamira, zaatia taamoche taamo tetewitetamua, ki aamo paparameopua ka'i?

²³ Eesusia, nehjiakao chaanekapua:

—Aamoo noochi paparasoopua, no'o Noonoo neea tiameo, piiripichitia yasitomeripua amochio. ²⁴ Nape ki no'o nakiyamechiopua kihta yasitomeri teeme puchio, ki no'o e'weka yasitoamekopua pu'kao, no'oo, no'o Noonoochi chiia nayewerioipua. Ihji no'o chiia aamo inamuaa, apoe no'o Noono naawesa puua, apoe wa'api i'ka weechi no'o uhjurakame, ahpo noochi nayewa inamupuawichioopua.

²⁵ 'Neeea iiweta aamo ahjama kahtiaapua pehjo, i'ka yooma aamo tuuyamepua. ²⁶ Nape no'o Noonochi no'rasoopua, no'o Riosiwari ihsimania aamo ku'ikao, no'o Noonoo aamochi uhjuramia. No'o Riosiwari ihsimapua aamo tuuyekao, yooma itapiti aamo masitachio, yooma no'o aamo masiteria, inatepatesika.

²⁷ 'Neeea te'ta kaawe erapari aamo ki'yamepua, ki weechi mochikame kaawe erapari ki'yamechitia. No'o aamo kaawe erapari ki'yaa, no'o wa'api kaawe erapari iinuekapua. Pukaepa no'o kaawe erapari iinuemea, kihta yuuwesipuapua no'o simiyawichioo, itapiti seewekaoipua a'chi teeremiaopua, no'o ikimiaopua ku'we. ²⁸ Eemea, no'o inamukame eemeapa no'o simio tuuriamеkoo, nape eenechi amochio yasimia enameriko tuuriao. Noochi paparamea, no'o te'ta nakiyame enesaa, kaawe erakomete puua kihta yuwesika no'owichioo, no'o Noonochi simiyaa, amochi enamiapa eenechi wa'a no'o simiyopa, nape Riosi Riosiwari, yomachi amochi yasitome teereniamеchi Riosiwari. No'o Noono Riosiwari yasipasaapa neea, ahkaoi teeremeri neea no'o Noono Riosiwari yasitoea, ki weechi no'o weerewae yasitoriachitia. ²⁹ Ke'chu ikiyoi i'ka, yooma aamoo chaanania, i'ka wa'a tiame ikisooopua, pichiwa no'o cheerio erakomichioopua aamoo, wa'a erakoapa eemea, kihta seeweka noochi paparaka mochitomichioopua i'ka weechio, noochiche ahjachi erakoka.

³⁰ 'Ki tehpe toina neeepa ki no'o aamo nayeweka yasimiaopua wa'asi, waapi ihtona tukaparichi ye'kameapa, puuu te'ta no'o na'ara yoramеria, apoe

te'ta Satanasi tewaniamea, puuua te'ta ki ka'karuma nokayakamera, noonora. Puuua kiisi iinuekaitepua apochio, no'ochi newitomiaopua, ³¹ nape yooma ti'tijoeeri nane'remichio no'oo, tísia nakiyamekopua no'o Noonoo, pu'ka iintomo e'raria iintomania ehpeo, no'o Noonoo tísia e'weka. Werisisa, nahpe.

Eesusi te'ta pichiwari panijuwari

15 Wa'a o'inia puuyatioopua, pooechi nokisinioio Eesusia, eee cheesika taamo masitesikapua, ahjama nokisinioio:

—Neeea, uuwa echitiamepua, no'o echakamea, apoe no'o Noonopua. ² Yooma no'o paanira ki taakimeo, tehpuchenapua pu'kao; nape kaawe taakimeo, katewekenapua pu'kao, charewa ki ka'karumao puhjeneka, epeche taakemichioopua. ³ Eemea, cheriwetiame eemeapa tatakorio, piipaka itipikame, amochi uukapa muuua no'o cheeriao, pichikeka. ⁴ Wa'a aamo te'teresoopua noochio, wa'achi teerema neeeai amochio, amochi yasimania. Yooma uuwa paaniraa, ki ihchiame enesaa, kihta taakemapua. Wa'achi te'terena eemeai noochioi, ki noochi ihcheka te'terame enesaa, kihta muuwemii eemeai, aamo taakimechitiaopua.

⁵ Neeepu uuwa echitiamea, eemea paanirapua. Noochi ihchiapa eemea, neeeaa amochi taakimepua, nape ki no'oeo eemea, kihta muuwemiiopua taakekao. ⁶ Ki noochi ihchiame yasinariamea, ki uuka tetewipuamepua, paanira ikicha ipatiamechitia, wakipasoopua kosopuaichio.

⁷ Eemea noochi ihcheka te'teretonariamea, no'o chiao, iyorika uuka yasitonariamea, ihtaohi ahpo nakiya no'o itanemeri puuua, aamo muuwewari taakemichioopua. ⁸ Aamo nokisiamechi ka'karuma taakesoo, no'o Noonoo amochi ihsiwarao, ahpo kaawerumari amochi teteiwa ihsimeripua. Pukachi naania teeremeri eemea, no'oe masitetiamkoopua. ⁹ Wa'achitia no'o Noonoo aamo nakika yasitoachitia, wa'achitia aamo nakika yasitoame neeeai. Wa'achitia mochtipuapua eemeai i'ka no'o aamo nakiyaopua, ka'te wa'atia wekate eemea. ¹⁰ Wa'api teetosaa eemea no'o masiteria teetokao, wa'api amochi tetewika uupuamepua, aamo no'o nakirao.

¹¹ Peenia erakosa naaju, ihji no'o aamo chaaniaa, pu'kawichioopua, ki teesa aamo peenia erakomichio, amochi yasitoniamekoo inataka. ¹² I'kache aamo nuurenania, aamo kaawe tetewaka mochipuame, ahpo nakika, no'o aamoo te'ta kaawe nakiriachitia. ¹³ Ki'te te'ta epeche nakiwamea, ki'te mukiwachisi nakiwamea aatao, ahpo kaawe e'rawichioopua. ¹⁴ E'wakame eemeapa, i'ka aamo no'o nuureriao, pukaepa aamo, aamokamera kaawe e'riame neeeaa. ¹⁵ Neeea aamoo, ki no'o tekipanatewa teewaninia wa'asi, tekipanamea ki yooma nane'reteka yasitoame puuua ahpo teeko-

chio, itaohi ahpo yoranareka kahtiaopua pu'kao. Nape neeeaa aamoo, no'o kaawe e'rewachitia tetewamenia aamoo, yooma no'o Noonoo e'ra aamo nane'retesiapaa.

¹⁶ Ki eemekamera no'o uukamepua, aamo ahjama oimichioopua; neekamerapua aamo uukamea, no'o masitia masitesimichioopua ti'tijoeo ooweruopua tiame, noochi paparamichioopua pu'kao. Aata aamo ku'yao noochi paparariame enesoo, no'o iintoria ahpowichio kurusichi inatakao, no'o Noonoo cheriweewa itasoo, cheriwemeri no'o Noonoo te'pa tewekachi kahtiaamea, ihtaohi itapiti ahpo cheriwejera itakoiopua.

¹⁷ Nape ka'te ahpo newitome erakomitia eemea, Riosichi paparamichio e'enatewa nokayaiopua ti'tijoeo, ooweruopua tiame. Ohsotia aamo chaanenania wa'a aamo nokisiachi pu'ka yooraka: Kaawe aamo nakika mochtowa, masitepuapua, napati aamo wa'achitia uuka tetewika.

I'ka weechi nanaarame ti'tijoeeri Eesusi na'areniam, ijinuwarama

¹⁸ Eesusia simiteka pehji taamo masitekao, eee cheekapu:

—Ki noochi paparameo aamo nekumesoo, nane'repuapua no'ooi wa'achi teeretiopua pahcha ki aamochitia, nekamuchekao. ¹⁹ Eemea, i'ka wehjoari ki ka'karuma yooraka nokisiame enesaa, kaawe e'raka tetewi puai eemea, ki ka'karuma yoorameeo. Nape eemea, no'o paajutekopa noochi e'enariopa, no'o ijinuwa iintapame neeeaa, ki wa'achi nokaka mochtomichioopua, ki ka'karuma yooraka mochtomechitia. Ehpeo aamoo noochi te'teriapakoo, nekamucheniame eemea pukaeo. ²⁰ Nane'repupuapua no'o cheeria: “Yoorewa naewakao, ki epeche yooreka tetewiniame tekipanameraa, ahpo teekorachitiaopua.” Kaawe uuka tetewipuame enesaa no'o masiteriao, kaawe uuka tetewipuame aamo masitiaai, no'o nuurarikapa. No'o na'aretiame enesoo, na'arepuame eemeai. ²¹ Yooma aamo na'ara yoraniamea, noochi te'teriapa wa'a aamo yorapuamepua. Ki no'o Noonoo uhjurariachi ahjama te'teriapa, wa'a aamo yorameripua, nanaaramea.

²² Ki no'o eenakame enesoo kihta teeremii puuua ki no'o nakika mochtikapa kokosapuameo, ki tetewikame enesaapua tísia peenia tiame no'o ihsiriao, ki aata iintome tiaoopua. Nape ehpeo no'o eenakoio ki no'o uuka tetewikamea ti'tijoeo ooweru tiamea, no'o Noonoo kokosapuameterere mochtomeripua. ²³ Aata ki no'o uuka tetewamea, no'o Noonoo ki uuka tetewamepua. ²⁴ No'oo, ki yooma tetewachi ki maaenari yoorakame enesoo, itapiti ki aata yorame tiameo, kihta a'chi teeremii puuua, ki no'o uuka tetewaiopua. Nape ehpeo yooma no'o ihsia tetewakao, na'pa taamo ki nakika tetewikamepua, no'ooi no'o Noonoo. ²⁵ Nape yooma ihji ikiniamea, ehkoriaami Riosi nayewatura no'o ikimio

chaachapatiamepua. Puuu ehkoriaami nayewatuaa, ehpe taawechiami ki no'o nakiyo tuuwa, chaachapakame puuuu iyotekao: "Kihta iintokai ki nakiniame neeea."

²⁶ 'No'oo, no'o Noonochi no'rasoo eemea, kaaweruma nayewameri eemea no'o iintoriao, no'o Riosiwari aamo ku'imichio no'o uhjurariae. Puuu no'o Riosiwari yomatiamie ihta no'o iintoria aamo inatepatesikaopua, yooma no'o iintoriao, kaaweruma nayewesimichioopua ti'tijoeerichio, pichiwa te'ta wa'a teeriopua no'oo.

²⁷ Eemea no'o ajawariaa, pukerisi o'inia no'o ahjama ohjokamekapao, wa'a chaachapameripua.

16 'Yooma i'ka aamo chaanesika yasitokame neeea, aamooopua, ki no'o toaka mochtomi-chiopua, anachaka pu'ka ki teesa tiame aiwari enameriopua. ² Ma'chi ihpapapuame eemea napawikarichio, ahkasi aamo me'yakameai, ahpo kaawe e'repuame maaemerapua Riosieo ahpo wa'a iintoriawichioopua. ³ Wa'a nokimera puuuu, ki te'ta no'o Noonochi te'tereka mochtioapa, no'ochioi.

Riosi Riosiwari taamo piipatewao

⁴ 'Wa'a aamo chaanena neeea, nane'reka mochimichiopua i'ka wa'a tiame ikiniopua, no'o aamo chaaneriao. Pukeri simiyachio, ki aamo chaanekania i'kao, aamo ahjama oiyapaopua pehjo, nape ehpe aamo chaaniamenia, simiyapa wa'asi. ⁵ Nape eemea, aaataa ki no'o iinatuketiamepua akana no'o simiyao, ma'chiamie aamo no'o tuuyekamekopua, akana no'o simiyachio. ⁶ Oowera no'o simiyache, yuuwesina eemea. ⁷ Nape pichiwa chaani neeea, kaaweruma simiyamekopua aamowichioo no'o simiyaa. Ki no'o simisooopua, ka'chi iika enameri amochio aamo Ku'itomeria, nape nooe simisaapania no'o Noono kahtia-chio, nooe wa'api iintomania aamo Ku'itomeri uhjurekao, puuu aamo Ku'imeria, nooe wa'api Riosiwari enameri puuuu, amochi enameria. ⁸ Ihji no'o Riosiwari i'ka weeechi enasaapa, puuu iintomapua tetewitekao, yooma ti'tijoe ooweru tiameo ahpo iikachio, kiisi ka'karumakopua, tísia tatakorkamekapaopua. Nape puuu Riosiwaria tiameo, pu'ka ki ka'karuma nokaka mochtikameo, tetewitemapua tiameo aachin nokaka ahpo ka'karumachi enepamiaopua tiame. No'o Riosiwaria ihsimapua tiameo, yooma noochi paparakameo nane'retekaopua, pu'ka na'arari noonora, no'o Noono kokosaritere teereniakopua wa'asi, pu'kao te'ta kokosapuawichioopua te'ta kajuyachioopua taawechio. ⁹ Ihji kiisi kaawe nokiwamea tatakorka mochtioame tewaniame puuuu, ki noochi paparaka mochtioamekopua pu'kao. ¹⁰ No'o Riosiwaria, apoe ihsimapua ki ookapi paajutekaopua aachin teeka kaawerumachi enepameriopo, no'o Noonochi e'enamichio paajutekao. I'wa weeechiche itipisaane, no'o chiia inamukameche e'enatemiinia no'o Noonochio.

Nape simisaane no'o Noonochio, ahkai yomachi tiame enamania no'o yasitoo, no'o Riosiwari tiarirao aaatachioi, no'o Noonochi paajutenariaopua. ¹¹ Te'ta na'arari Noonora, no'o Noonoe kokosaripuache chanitiamekopaopua, no'o Noono ki ka'karuma katewemiao, te'ta pichiwa enamerichepua, kiisi wa'a-tia itipimeripua pu'kao.

¹² 'Ki ookapi iinuenia pehji aamo chaanemiao, nape ehpeo eemea, ki pahtemapua pehjo. ¹³ Nape apoe Riosi Riosiwari te'ta pichiwaremea, amochi enasaapa, yooma aamo masitemapua, noochi simiyame pichwarichioopua. Apoe Riosiwaria ki seenu Riosiwari ihsimeripua masitekao, apoe no'o Noonoe ahpo chaanesiwa masitesimapua. Puuu no'o Riosiwaria tiameo, puuu teetosimeripua aamo masitekao, ahkasi wahka ihtoriachisiopua, itapiti ikipuamechi simiyameopua. ¹⁴ No'oo, puuu ihsimapua no'o kaawe chaniwa tetewipakaopua, akatiasi no'o soparamekoopua, no'o ihta aamo kiamiaopua ku'iwario, no'o iinuwachio uuyapapua aamo kiamiaopua. ¹⁵ Yooma no'o Noono iinuekao, no'o iinuwapua tiame. Pukaepa no'o iinuachi uumio tuuna neeea, aamo kiamiawichioo.

Yuuwesiria kaawe erapari enepameripua

¹⁶ 'Ku'itapi toiyachio, kiteremania i'wao, nape eenechi ku'itapichio, no'o tetewimeri eemea.

¹⁷ Ookapi teeme Eesusi ajawariaa, taamo ahpo chaachapai teemea:

—¿Ihtana ku'itapi naewaka cheeriamare Eesusia, ki ahpo tetewipo tuukao, wa'a ikisao eenechi ku'itapi ahpo tetewipo tuuriao? ¿Ihtana chanika cheeriamarepua, neipao ahpo Noonochi simimio tuukaopua tiameo?

¹⁸ ¿Aatia wa'a cheeka nayewariare Eesusia, "ku'itapi", cheekao?

¹⁹ Eesusia nane'riapa ahpo iinatukepuameo, chaanekapua:

—No'o ku'itapi ki tetewisaa, eenechi tetewipo tuuriao, ¿pu'ka nane'renariame eemea? ²⁰ Kaawe keepumitia naaju i'kao: Aamo naarakoio yuuwesikao, ki nu'uti siimera kaawe erakoniamie, wahja tijoechiopua ki ka'karumachio. Nape neipa yuuwesisaapa, kaawe erakomeri eemea eenechio. ²¹ Aata oowitiame saumeria, iiyana e'rame puuuu ahpo saumiachi asiyoopua, kokosa aiwamiapa puuuu, nape pu'ka sauniame aiwari u'matsoopa, yooma natekepamepua pu'kao, wa'a ikisaapa kaawe ejeramepua eenechio.

²² Eemea, wa'achi te'teremapua ehpeo, ehpeo yuuwesina eemea, nape eenechi no'o amochi tetewitemia machejenesoopua, eenechi peenia erakomeri eemea aamo iikachio, nape te'ta peenia erakorie ki aaata u'yeme tiamee.

²³ Pu'ka taawechemi no'o Noonochi simikoio, eemea kihta no'okamera itanemeripua waikao, ihtaio aamo itayaopua Riosichi ta'iria mochtopuaopua. Pu'ka aamo kiapuao, Apoe te'ta Noonokamera itanemeri eemea pu'kao, Apoe iintomeripua yooma aamo itaya ki'yakao, yooma ihta apochi ta'iria mochtioniameopua. Wa'a iintomeri puuuu aamoo, no'o ijinuwarakopa. ²⁴ Ahkasi ehpeo, kihta wa'a tiame itayame eemea no'o Noonochio, no'o ijinuwako tuukao. Nape no'o Noonochi simisooopua, no'o Noono itanepuapua, yooma ihta aamo nakiyaopua, no'o Noonochi ta'iria mochtopuaopua. Wa'a te'teretosaa eemea no'o Noonochio, tísia ta'iria tiame mochtomeripua, tísia kaawe erapuame tiiaeme.

Riosie Weratiamea newitomeri i'ka wehjoarichi na'arameo

²⁵ Ahkasi ehpeo, itapiti wa'achitarichi aamo nayewekame neeea, nape asinapa no'oo, ki wa'achitarichi aamo nayewemiaopua, ma'chiame aamo ne'netemania waikao, no'o No'noo. ²⁶ No'oo no'o Noonochi no'rasoopa, aamoe wa'api itameripua no'o Noonoo, tewekachi kahtiameo. No'o Noonochi no'rasaapa, ki neee ihsimeripua, no'o Noonochi aamowichio itanekaopua. Wa'a te'terewa iinuemeri eemea no'o Noonochio, no'o ijinuwarakapa. ²⁷ Apoe no'o No'noa aamo inamumapua, tísia aamo nakiyamekapa. Wa'a tiame puuuu tísia aamo nakikao, aamoo tísia no'o nakika mochkamekopapua, aamoo no'o pichikeriopua tiameo, no'oo te'ta no'o Noonochi eenamekopa. ²⁸ Neeea no'o Noono tiarirachi machenakame neeéa, weeechi enamiaapa, pukaepa neeea ehpeo, i'ka weeechi mochkame toisaopua, no'o Noonochi no'rameripua, no'o Noono Riosi tiarichi yasimia.

²⁹ Waikao teemea Eesusi ajawariaa, chaachapakapua:

—i;Aa, ehpeo ma'chiame nayewakame muuuu, kihta itapitichi wa'achitarichi naewaka! ³⁰ Wa'atiaio, ehpeo nane'rekame teemea aamoo, yooma ihta yomatiamé machikamekopua, ke'chu ihta aamo iinatukioio, yooma nane'riamekopua.

³¹ Eesusia nehjiakapua:

—¿Ehpeope, pichiwa pichikiamé eemea, no'oo aatanakotiao? ³² Nape wa'a erakoai eemea, ki tehpe simiyachi ujumamiite eemea, piineri toakaoopua no'oo —chaaneka Eesusia—. Nape aamo ujumakoi, ki piineri kahtiai teerema neeea, no'o Noonoa no'o ahjama kahtiai teeremapua, Apoeo noochi yasitoamekapa Riosiwariario. ³³ Yooma i'ka aamo chaanekame neeea, kihta a'chi e'raka aamo mochtomichiopua. I'ka weeechi mochkaoopua pehjó, itapiti a'chi tiame na'arari aiwameri eemea. Nape eeme noochi ahjachi

erakoamea kaawe erakomitiapua, no'oo newitoriopa i'ka wehjoarichi te'ta na'arari noonoraopua, i'ka weeechi ki ka'karuma yooraka mochiniameo ye'kaka yasitoameo.

Eesusia ahpo Noono, ahpo ajawariawichio itani neesetori

17 Eesusia wa'a cheesika taamo masitekoiopua mochipatiapua ku'itapi. Eesusia waikao, te'pa ne'nepakao, eee cheeka nayewekapua ahpo Noonoo: —No'o Noonoo, asikame neeepa aamo yahchariachio, aamo te'ta inataria iintomiachio yomatiamé i'ka wehjoarichi mochkamewichioo. Kaawe no'o iintomia tetewijerania pu'kawichioo, neeeai aamoo tísia kaawe aamo te'ta inatariaopua kiisi ki ku'itapisi ehkoriai o'iniaopua, ehpe i'ka taawechi no'o iintomeriopua. ² Muuuu No'no, reesiseri no'o ki'yakamemua, ki wahjiame ahjari kiamichiopua, yooma aaata amochi paparaka e'enakameo, i'ka weeechi mochkameo. Yooma pu'kao amochi e'enakame ahpo tatakori cheriwepuawichioo, no'o ki'yakame muuuu pu'ka piipatemichio. Wa'a iintokame muuuu, amoe no'o uhjurakamekopamua i'ka weeechí, no'oo, pu'ka tatakorikameo, pejana natetemichiopua tatakoririao, amoe wa'api kokosapuameo, te'ta weemera ahjari kiapuawichiopua ki wahjiamé. ³ Neeea pu'kao, weemera ahjari ki'yamepua, noochi paparaka amochi paparaka tiame e'enakamekopapua pu'kao, aamoo te'ta pichiwari Riosikamerakopua. Neeea wa'a iintokamepua pu'kao, pu'ka iintomichio amoe uutiamékapua, pu'ka iintomichio weeechi no'o naawatekamekopua.

⁴ T'ka weeechio neeea, aamo te'ta kaaweruma tiiao yomatiamé weeechi aamo nayewakamenia; neeea tiameo, aamo no'o nuureria i'ka weeechi no'o iintomichioo, yooma iintokamenia wa'asio. ⁵ Ehpeo, noochi aamo tetewitepuapua, pu'ka amochio pu'ka ki nu'uti tísiwari aamo tiiaopua, ke'chu i'ka weeechi naayachisiopua, taamo pirena te'tereniaméopua taamo tiarichio.

⁶ Neeea i'ka no'o ahjama ohjokameo, yooma aamo tiia ma'chitekame neeepa pu'kao, aachin tiamekopua aamoo. Ihjia aamo ijinuwakapao, no'o ijinuwapua tiame, amoeo wa'a tiame noochi tetewiniamekopua. I'ka aapoeo, no'o e'wekapao, aamo e'wekamekopapua tiameo. ⁷ Ehpeo ihjia, nane'reka mochtioamepua, yomatiamé no'o tiia, amochi o'inia eenamekopua. ⁸ Wa'a tiame pahtekamepua, yooma no'o masiteriaopua no'o chuwaéo, amoe inatarichi e'rario noochi eenamekopua nayewamichioo. Wa'a tiame pahtekamekapaopua, amochi paparamépuu.

⁹ Pu'ka wa'a teeremichio aamo uuriaoopua, aamo itaniamenia pu'kawichioo, kaawe inateka neesetomi-

chiopua pu'kao. Wahjachi ki aamo ijinuwaopua, kihta aamo itaniamenia pu'kawichioo, aamoche ijinuwawichio noochi iintapariawichio itaniamenia neesetojerakao. ¹⁰ Yooma no'o ijinuwaa, aamo ijinuwapua tiameo; yooma aamo ijinuwaai, no'o ijinuwapua tiame. Pu'ka wa'a teereniachi ijinuwakao, ma'chiame piiripi tiame teemea.

¹¹ Neeea ki itipimapua i'wao, nape aapoeo i'wa itipimerapua. Pukachipa muuuu te'ta kaaweruma Noonoa, kaawe neesetopuapua pu'kao, aamo mochiwarikopua, pu'kao, apochi kaawe erakoka mochitomihiopua, taamoo pirena te'teriachitia. ¹² Neeee i'ka weeechi kahtiaopua pehjio, kaawe inatekame neee pu'kao, amochi eename inatewarie. Aamo no'o uukeria ajawariopua, yomarika noochi paparaka mochi-toamepua, nape piiripia ka'i, Ehkoriaami Iyoterichio chiachitia.

¹³ Ehpeo aamo kahtiachi no'rainerinia. Nape no'o ahjama ohjokameopua, weeka itapiti kaawe e'rari tuyekamenia pu'kao, kaawe erakomichiopua noochitia. ¹⁴ Tuuyekame neeeapa pu'kao, yooma aamo iintomia inatarichi eenameopua. Puuu aamo inatarichi eename uukamekapua, amochi ijinuwa eenepakame puuuapa. Wa'a iikapa puuuu, ki i'ka wehjoarichi ahpo ohjorewa iinuekaite puuuapa, noochitia wa'achitia ki i'wa wehjoarichi ohjoekai tiamepua. Pu'ka i'wa ohjoeraemea, kiisi taamo nakika tetewamepua. ¹⁵ Neeea no'o ahjariao, ki aamo puuyanamichio itaninia i'ka wehjoarichio, ohso kaawe aamo inatejeraninia, i'ka weeechi ki ka'karuma noonoraopua, ka'chi yoramichiopua pu'kao. ¹⁶ Neeea ki i'wa weeechi ohjoerewaemekapao, wa'achi te'tiame no'o ajawariai. Pukaepa aamo neesetojeraninia pu'kao, ki apochi panisumichiopua Satanasio, apochi erapatekao. ¹⁷ Ku'imitia pu'kao, ahpo piipakameche mochitonaretekapua pu'kao, aamo te'ta kaaweruma e'rarie iikachi naawesika, amochiche paparaka ohjoremichiopua pu'kao, kiisi sewina erapaka. ¹⁸ Neeea aamoo, te'ta no'o uhjuraretiachitia weeechi ti'tijoeri nayewemichioo, wa'achitia uhjurakame neeeai pu'kao, yomachi mochiwachiami nayewemichioopua, amochi eename tuuyewario. ¹⁹ Neeea, yomatiamie no'o ihsiwachio, aamoche kaaweruma tuuyewari ti'tijoeri tuuyeka ihsikamenia, pu'ka ti'tijoerio te'ta aamo ijinuwara enemichiopua, aamo pichiwariwachi te'ta paparakamekopa.

²⁰ Ki i'kache ajawariawichioche aamo itanenania, yoomawichiopua tiameo, wahjachi amochi paparariopua pehjii. Puuupechi nokisimeripua amochi paparatekao, aamo tuuyewari nayeweka tuuyesikao.

²¹ Neeea aamo itanenapua tiame ku'imichioo, yooma amochi paparaka mochikameo, te'ta kaawe ahpo nakika mochitomihiopua, te'ta pirena te'tereka, te'ta taamoo, pirena te'teriachitia. Pu'kaonia te'ta tamochitia pirena te'tereka mochitojeraninia, pu'ka aata ki

taamochi te'terameopua, pichiwako erapamichiopua no'oo, amoe no'o Noonoo uhjuratiamekoopua.

²² Neeea yooma noochi paparakameo, piiripi wa'api pirenaturi iintapakamenia, piiripi wa'api pirenaturi teereka ohjoremichiopua, no'oo aamo no'o Noonochiopua tiameo, piiripichitia pirena te'teriachitia.

²³ Neeea pu'ka noochi paparamechio, yasitoamenia no'o Riosiwario; muuu no'o Noonoo, noochio yasitoamemua tiameo, piiripi wa'api Riosiwarikapa teemea taamo te'terewachio. Wa'a teereka piiripi Riosiwarichi teemea, yooma aata pipiripi tamochi paparamechi, yasitoame teemea piiripi teeka taamo Riosiwariwao. Wa'a teekao, aata ki tamochi paparamea, tamochi paparameo ka'kaweruma itapiti yoorame tetewapaopua, kaawe ahpo nakika mochi-toameopua tiameo, nane'rema puuuu pu'ka tamochi paparame iikachio, itapiti tisia kaaweruma iinuemekoopua. Waikaopu ki tamochi paparamea, noochi paparapa ka'karuma yoorameko erapamapua, itapiti kaaweruma ijinuemekoopua iikachio. Wa'a erapakaopua, pichiwa no'o tewekachi amochi o'inia eenameko erapamapua, ki oowera tijoeko maaeka. Aapoeoipua waikao, nane'remapua tiameo, wa'achitia ahpo nakiwamekopua amoeo, muuu no'o No'noo, no'noo nakiyamechitia.

²⁴ No'noo, yooma tamochi paparakameopua, no'o ahjama mochtejeraninia pu'kao, pu'ka aamo no'o ki'yariaopua newipatemichio. Neeea tetewijeraninia no'o kahtiachi mochikaapa, tetewimichiopua neee muuukopua, ki ehpesioi wa'apitia ahjaka yasitoame, piiripi tiarichi wa'api, ke'chu i'ka weee naayachikoipua pehjio. ²⁵ Muuu no'o Noonoo, Te'ta Kaawerumara muuuu, nape i'ka weeechi ki amochi inataka mochi-toamea, te'ta kiisi aamo machiyamepua, aamoo te'ta kaawerumarakoipua. Nape neee, te'ta aamo machiyamerapua, ahkasi aamo te'ta tiarirachi, aamo wa'api tiarichi machenakamekapa. Yooma noochi paparakamea, nane'riamepua no'oo, amochi o'inia eenakamekopua. ²⁶ Pu'kao neee aamo tiiao, ma'chiame tuuyekamenia, wa'api teetomeri neee amochi simiyame masitekao, aamo kahtiachi no'rakaio. Wa'a yasaka ku'isimania no'o Riosiwario, kaawe ahpo pirena mochitomihiopua pu'kao, kaawe ahpo nakika wa'achitia, taamo ahpo nakiyachitia.

Chapinia Eesusi

(Maateo 26:47-56; Marako 14:43-50; Ruuka 22:47-53)

18 Waikao Eesusi teewesoopua ahpo Noonoo ahjama nayewakao, ajasika uumatotiapua Seeroni kohjochioopua, paonamina. Pao ajasisaapua waikao, itapiti taakiame echitiachi yeepo muiiapua. ² Uurasia Eesusi noriwi na'arekamea, machiyamekapua tiame wa'asi wa'ao, weesa eenakamekapapua wa'ao, taamo Eesusi ahjamao. ³ Ihji Uurasia, ne'neserosi pa'pami-

ratuameo pa'parisero pa'pamiratuameopua tiameo, ahjama ahpo kateweriai puuuu, muuwaeme soontaro ahpo kiapuaichiopua Eesusi chapipuumewichio. Ehjepamio Uurasia, muuwaeme soontaro yeeka wa'atikia ihtoame tetewetiapua Eesusi chapisa i'tomia wa'asi. Puuu soontaroa, yoomahka tahjetoka nokisi-amekapua, ahpo merimacheta makotoka tiame. ⁴ Waikao Eesusia nane'riamekapua ahpo ikimiao, pahcha weripaka pejanao, iinatukekapua, wa'a e'-nakameo:

—¿Aatana i'yame eemea?

⁵ Aapoeo chaachapakapua:

—Eesusi, Nasare tijoe.

Eesusia waikao chaanekapua ahpo i'yasiameo:

—Neeju puuuu.

Puuu Uurasi Eesusi noriwi nehjamea, wa'achi weeriapua tiame, Eesusi i'yasiame ahjama. ⁶ Puuu Eesusi i'tomia e'enakamea: “Neeepua”, cheekopa Eesusio, ukana ruhjikapua majaka. ⁷ Waikao Eesusia eenechi iinatukekapua:

—¿Aatana?

Aapoeo eenechi nehjiakapua:

—Eesusi, Nasare ohjoeme.

⁸ Eenechi chaaneka Eesusia:

—Neesakotine. No'o i'yame enesaa, toipuapua no'o ahjama nokisiao, nonoramichioopua.

⁹ Wa'a tiame ikitiamea wa'ao, Eesusi eee cheeria enerepua ahpo Noono ahjama nayewaio: “Aamoe no'o kiatiao, piiripioi ki wekatekamenia.” ¹⁰ Waikao Siimoni Peeroa, ahpo merimachetaeka ma'chipaka, nakachi meteka tehpunekapua ahjamina, pu'ka Marakoo tewaniameopua, te'ta ne'neserosi weripateriaopua.

¹¹ Nape Eesusia chaanekapua Peeroo:

—Yaapi katewesamua pu'kao. ¿Ki iijimerikosa neea pu'ka tísia chihpuame iijipasochi, no'o iijimichio no'o Noonoe kiatime, no'o Noonoe e'rariaeopua? ¿Ki kaju-ka simitemerine pu'ka, no'o Noonoopua yorajera?

Eesusi iinatukeretiapua Aanasie

(Maateo 26:57-58; Marako 14:53-54; Ruuka 22:54)

¹² Waikao isaeri ya'yawichi soontarowaraa kapitai-waraa tiame, chapisa purakapua Eesusio. ¹³ Pahchao Aanasie i'yetotiapua, Kaija si'yarao, puuuu te'ta ne'neserosikopua pu'ka taawechiamio. ¹⁴ Puuu Kaijakapua, piie taawechio cheekamekaa: “Epeche kaawe enema piiripi wa'api mukisaa, yoomawichioopua, ki muuwaeme wahjipamichioopua.”

Peeroa ki machiyoti Eesusio

(Maateo 26:69-70; Marako 14:66-68; Ruuka 22:55-57)

¹⁵ Siimoni Peeroa, nee Waania tiame, mekapi ajatoka na'naritokapua Eesusi i'toniachio. Neeea, machi-wamekapapua pu'ka te'ta neeserosi paamiraepua,

neea yooremina pakikapua Eesusi i'toniachio, te'ta neeserosi kaarira ta'perachioopua. ¹⁶ Nape Peeroo, ma'chi itipikapua muiwachio. Ehjepamio neea, eenechi machenakaonia, wa'a muirachi inatiame oowitiame nayewekania, Peero reessemichioopua pakimichioopua ta'pechio. ¹⁷ Waikaopu puuu oowitiame iinatukekapua Peeroo:

—¿Ki muuupu tiame, i'wa upatiame masitewara?

—Ka'i —nehjiakapua.

¹⁸ Tuuroikopao wa'a nu'nurewaa, ihsawi choatiame kosoriapua. Wa'a ikisaopua wa'a ajakapua tatapaka, Peeroai wa'achi kahtiapua waikao na'isue, tatapaka.

Te'ta tiopa neesetoamea, utewaeme iinatukewa Eesusi

(Maateo 26:59-66; Marako 14:55-64; Ruuka 22:66-71)

¹⁹ Te'ta neeserosia, iinatukiapua Eesusio ihtana masitia, masiterachi simiyameopua tiameo. ²⁰ Eesusia nehjiakapua pu'kao:

—Yooma tetewachi masitekame neea ti'tijoeo ooweruopua tiameo. Ki seenepiche simiyame masitekame neea napawikarichiamioopua, i'isaeri ti'tiopachiamioopua tiame, yooma i'isaeri nanapawiriachiamioopua. Kihta masitekame neea noriwio.

²¹ ¿Achinikai no'o iinatukenamua? Aapoe iinatukepua-pua ohso kaawe, no'o masiteria. Puuu nane'renapua no'o cheeriao.

²² Wa'a chiiopa Eesusio, chokichi weeriameraa, wewekapua chaaneka:

—¿Wa'a cheeka nehjianimua te'ta neeserosi paamiratuameo?

²³ Waikao Eesusia chaanekapua:

—Ki kaawe no'o cheekame enesoo no'o chaanepapua ihtanachi ki kaawe no'o cheerio, nape kaawe no'o cheekame enesoo, ¿kihtanawichio no'o wewemetemua?

²⁴ Aanasia waikao purinurasaopua, Kaija i'yetonurakapua, piirechi te'ta paamiratuame neeserosi.

Peeroa eenechi ka'itani Eesusi

(Maateo 26:71-75; Marako 14:69-72; Ruuka 22:58-62)

²⁵ Kaija ta'perachio Peeroo tatapoioopua wahjachi ahjamao, aaataa iinatukekapua pu'kao:

—¿Ki muuupu tiame puuu tijoe chapitiame masiterawa?

Peeroa ahpo noriwitakao, cheekapua:

—Ka'iii.

²⁶ Waikao piirechi tiame Kaija seekaerachi kahtimeea, Peero tehpuneria nahkara tejimaraa, chaanekapua tiame:

—¿Ki pa'a aamo tetewikane pu'ka chapitiame ahjama, teewi itapiti taakeri echichi?

²⁷ Peeroa, eenchi ka'itakapua ahpoo. I'ka ahpo ka'itioopua, pu'ka wa'apichi kusuchacha totori oowiraai.

Eesusi Piiratochi iinatukewa

(Maateo 27:1-2, 11-14; Marako 15:1-5; Ruuka 23:1-5)

²⁸ Kaija petechi o'iniao, Rooma yawichi ta'perachi i'totiapua waikao, wa'ao peereitaniachi. Wa'a mochioio, ma'chirepapua wa'asi. Nape wenejiameraa i'isaeri ki muikapua wa'ao, ki na'arame teerenariapapua ahpo piipariwachio. Wa'a pakisaapua, ki ko'kome teere-merikapapua Semejenato pahko koi'niameo.

²⁹ I'isaerio ki muikopao, Piiratoa machenaka chaanekapua pu'ka Eesusi u'pakameo:

—Ti'tijoeee, ¿ihtana wenejina eeme i'ka tijoeo?

³⁰ Aapoeo chaachapakua:

—Kihta iintokame enesoo, ¿aamo u'yepatariamare teeme?

³¹ Piiratoa nehjiakapua:

—Aamoe i'topapua pu'kao, aamo yooreka mochikae katewepuapua pu'kao.

I'isaeri pa'pamiratuamea chaachapakapua waikao:

—Merinare teemea pu'kao, nape Rooma yoorewaa, ki taamo toayamepua merimichioo.

³² Wa'a chaachapariachio, ma'chiame naania ti-iamekapua achini yooraka meripuameopua Eesusio, kurusichi chuhchaka. ³³ Piiratoa eenechi pakika peere-
iniachiopua, Eesusio paaesa iinatukeriapua:

—¿Iisaeri ti'tijoeri yawichijuarekosa muuuu?

³⁴ Eesusia nehjiariapua:

—¿No'o yawichiko e'ranimua amoe, oowerakoi wa'a chaanikosamua, inamukapa?

³⁵ Piiratoa nehjiariapua:

—¿Iisaeri tijoekosane nane'remetiao? Ki nane'riame neeea nane'riao, nape aamo tetejimari wa'api, i'wa no'o aamo u'yepakamepua. ¿Ihtana iintokamemu naaju wa'a yorapua?

³⁶ Eesusia cheerepua waikao:

—No'o yawichitumiaa, ki i'ka weechi enemeri puua. I'ka weechi yawichi enesaane ye'kario, iinuemi-
inia no'o wa'inamerio, ki no'o chapisa kiapuaichioopua i'isaeri ti'tjoerichiopua; nape no'o yawichiwamiachio, ki i'wa weechipua.

³⁷ Waikao Piiratoa chaaneriapua:

—Wa'a teesoo, ¿pichiwa yawichimua?

Waikao Eesusi nehjiakapua:

—Eje'e wa'atepua, aamo chiiachitia. Pu'kawichio naawakamenia i'ka weechi eenakao, yooma ti'tijoe-
rio, te'ta pichiwarichi simiyameo, machitemia. Yooma puuu te'ta pichiwarichi te'terenariamea, no'o te'ta pichiwari chii, e'wiamerapua.

³⁸ Piiratoa cheeriapua:

—¿Ihtanajuarepu pichiwaria?

Eesusi peerierae merinurawa

(Maateo 27:15-31; Marako 15:6-20; Ruuka 23:13-25)

Wa'a cheesaapua machenakapua eenechi, isaeri ti'ti-
joeri nayewemia. Chaanekapua pu'kao:

—Kihta ki kaaweruma iintokame ihji tijoea, kihta tewakekamenia pukachio ihta ki kaaweruma iintorio.

³⁹ Nape eemea senepi Semejenato pahkoio, piiripi peereso maamachipamekopaopua, ¿ki i'kakamera puhjesa toijerani eemea, i'isaeri Yawichikamera Eesusi tewaniame?

⁴⁰ Waikao aapoeo weeru chaachapakapua eene-
chio:

—¡Ka'ii! ¡Pu'kao ka'iii! ¡Warawasikamera puhjepua-
puaaa! —chaachapakapua.

Nape puuu Warawasia, ichikoamekapua.

19 Waikao Piiratoa nuurakapua, Eesusi wepipuai-
chio wepirae. ² Eesusi wepisapa soontarora,

yawichi mo'kori netesaopua wehcha apoche, mosoki-
ratekapua na'araka. Wa'a yorasaopua, yawichi wisas-
ori chuhchekapua. Puuu wisasoria, sehtanamekapua teesa. ³ Waikao soontarora Eesusi naaepakao, chaania-
pua:

—¡Née, ne'neopu, isaeri yawichia! —chaachapaka wepayapua sekae.

⁴ Wa'a noonowiretioopua Piiratoa, eenechi machenakaopua Eesusi i'tokao, chaanekapua muuwari napawikameo:

—Née, ma'chipakania pu'kao tetewimichio, kihta tewakapa pu'kachio, a'chi tiame iintoriaopua ki kaawerumao.

⁵ Eesusia wa'a weeriapa waikao, yawichi mo'kori apoche wehcha netetiamee mo'koritetiame. Puuu Eesusia, yawichi wakirata wakiratetiamekapua tiame, tepekuma wakira sehtamurame. Waikao Piiratoa chaanekapua wa'a muuwaeme napawikameopua, ti'ti-
joeo ooweru tiame:

—Wa'a weeriamepu tijoea. ¿Ihtana iintotaria pu'kao?

⁶ Waikao puuu te'ta ne'neserosi pa'pamiratuamea, wahjachi tiameopua yoorewa inatiameapua, Eesusi ne'neka siinakokapua chaachapakapua:

—¡Kurusichi me'yaaa! ¡Kurusichi me'yaaa!

Piiratoa chaanekapua waikao:

—Ka'i neeea, ki merinariamenia pu'kao. Te'ta merinaresaa, aamoe wa'api i'toka meripuapua, kurusichi chuhchakao. Neeea utewaeme iinatukeka i'yekai ki kaawe iintorio, kihta tewakamenia pukachio.

⁷ Waikao i'isaeri pa'pamiratuamea chaachapakapua:

—Ihji tijoe meripuamechepua, wa'a chiiame taamo nuurari yoorewewa mochikaa. Wa'a yorapuamepua, ahpoo Riosichi eenameko tuuyopa, oowera tamochitia tijoekai.

⁸ Piiratoa waikao, wa'a tiame inamukapao, tísia seewepakapua pu'kao. ⁹ Eenechi yooremina pakikaopua, eenechi iinatukeriapu Eesusio:

—¿Akana eename muuuu naaju? ¿Ihtana tijoe muuuu naaju?

Nape Eesusia ki nehjiariapua pu'kao.

¹⁰ Waikao Piiratoa chaaneriapua:

—¿Kiisi no'o nehjiamemua? ¿Ki nane'renamua no'oo, aamo merime tiariemeko kurusichi chuhchakao, no'ooio aamo toime tiameko?

¹¹ Eesusia chaanekapua:

—Kihta iintomii muuuu, ki wa'a tiame teeketiamene saapua no'o Noonoeo, tepoona o'iniaopua. Nape pukachipa, puuu no'o amochi u'pakameraa, epeche na'ara noonoikamepua.

¹² Wa'a tiame inamukapa Piiratoa, achini teeka toipuaichio i'yakao, Eesusi pejanao ta'omamo o'raipua ti'tijoerio. Nape i'isaeri ti'tjoeria, simitekapa sisanakao, chaachapakapua:

—Pu'ka tijoe toisaamua, ki kaawe teeka itipimamua aamo te'ta yawichichopua Seresa. Aataai yawichi enepakamea, Seresa seepurawarapua.

¹³ Wa'a chaachapopa pu'kao, Piiratoa ma'chipanurakapua Eesusio. Waikao peerei kateweniachi yasirachi yasipakapua, nuurari yasirachi tewaniamechi, Euroe naewaniachio, Kawata, Tehtewetiame Poee, cheeka chaniwame. ¹⁴ I'ka nokioio, oowetaweapapua wa'asi, pu'ka meere enemiachikapua Semejenato pahkoo, yooma kateweniachikapua wa'asi, pahkowichioo. Piiratoa chaanekapua i'isaerio:

—Née, wa'a weeri aamo yawichiwaa, tesiwa yoratiame.

¹⁵ Nape aapoeo sisinakokapua:

—¡Kurusichi me'yáaa! ¡Kurusichi me'yáaa!

Piirato chaanekapua:

—¿Kurusi chuhchaka meritarene aamo yawichi wa'api?

Nape i'isaeri ne'neseriosiai chaachapakapua:

—Ki'tiame piirechi taamo yawichiwaa, apoe Seresa yawichichepua.

¹⁶ Waikao Piiratoa, ki'yakapua pu'kao, kurusichi chuhchaka meripuaichioopua, i'toka.

Eesusi kurusichi meriwa

(Maateo 27:32-44; Marako 15:21-32; Ruuka 23:26-43)

¹⁷ Waikaopua i'totia Eesusia. Waikao wa'a o'inia machedasaopua Eesusia kurusi mahtokao, ahkasi Mukukame Mo'ora Wakiyame tewaniachisi mahtotokapua, Euroe nayewaniachioo, Ókota tewaniachi.

¹⁸ Waikao wa'a ajasitioopua, kurusichi chuchatiapua Eesusia, ooka kurusichi chuchatiame naasipa chuchatia Eesusia. ¹⁹ Wa'a ikitioopua Piiratoa, itapitichi iyotenurakapua Eesusi kurusiwachi chuhchepuame, pukachio chiiamekapua: "Eesusi Nasare tijoe, uurio

ti'tjoeri yawichira." ²⁰ Muuwaeme wa'a enapaka iyona-pua pu'ka wa'a iyotetiameo, waapi muuwarichikopua wa'ao mochiwachio. Pu'ka Eesusi kurusichi chuchatiameo naati, rieke naewachi iyotetiamekapua, raatini nayewaniachi, euroe nayewaniachi tiame. ²¹ Pukaepa isaeri ne'neseriosi pa'pamuratuamea, chaachapakapua Piiratoa:

—Ka'te iyotemitiamua wa'a kurusichio: "Uurio ti'tjoeri yawichi ihjia" —cheekao. Ohso kaawe iyotemitia muuuu kurusichio, eee cheeka: "Uurio ti'tjoeri yawichiko tuukame ihjia."

²² Nape Piiratoa nehjiakapua:

—No'o iyoteriaa, wa'a chiiame iyotetiame puuupa.

²³ Kurusichi chuchasaopa Eesusio soontarora, ahpo naachutekapua wisasorirao, naaochi ahpo. Nape ampawakira tepekumao, yomatiamene ihchiamekopa soontarora, ki si'pananariapao, ²⁴ pu'ka ampawakirao, ka'chi iika naachutame tiamekopa pu'kao, ahpo newitowa te'eriapua pu'kawichioo. Puuu wa'a noonotiamea, ehkoriai o'inia wa'a teeremio tuutiamekapua, Ehkoriai Riosi Iyoterichio.

Puuu Ehkoriai Iyoteria eee chiiamepua: "No'o wisasoriwao ahpo naachutekapua, pu'ka wisasori newitowawichioo, apochi newitowa te'eka."

²⁵ Eesusi kurusichi waapio, wa'a ajakamea naatika-pua: Eesusi yeeyera, Eesusi ye'chira, Eesusi yeeyera ko'chira tiame, Maaria Kereojá tewaniame uupira, wa'a ikisa Maaria Maarena tewaniame tiame. ²⁶ Eesusia no'oo, ahpo yeeye ahjama weeriamene tetewapao, chaanekapua ahpo yeeyeo:

—Ye'yee, aamo chokichi weeriamene, aamo taanapua ehpeo.

²⁷ Waikao no'oo, te'ta ahpo nakiya weerario, no'o chaanekapua:

—Nee, ehpe waanamio no'o yeeyea, aamo yeeye enemapua.

Waika o'inia Eesusi yeeyerao, no'o petechi ohjoetekania.

Eesusi kurusichi mukuria

(Maateo 27:45-56; Marako 15:33-41; Ruuka 23:44-49)

²⁸ Wa'a cheesapa Eesusia, nane'riapa ahpo na'ara yorapua, wa'a tiame ikimio tuuyo Ehkoriai Iyoterichi chiiio, ahsieme ikimichioopua wa'a chiiameo, cheekapua:

—Paramunane.

²⁹ Wa'aoi kurusitereo wa'a weratiamekapua, itapiti cho'koame to'wame. Waikao wa'a isapatesa itapiti a'potiameo, iisopo kuhsira kuachi chuchasa ki'yakapua wa'apote, Eesusi pi'pika rupitumichioopua. ³⁰ Eesusia pu'ka pi'pisaopua nerojika, chaachapakapua:

—Kuuwepakamenia wa'asi.

Waikao Eesusia, koomorasipakao ahpo iikao, ahpo Noonochi no'rapukapua.

Aaata soontarora Eesusio, nasijicherae wachikachi checheria

³¹ Waikao isaeri pa'pamiratuamea, pu'ka meere o'ichachikopua, ahpo te'ta iyoriwa taawechiopua pahkoo, Piirato itariaipua Eesusi chapakara kahsinepuaichioo, ikanati mukimichiopua erawisuka. Wa'a tiame itariai Piiratoa, ki tehpe chuchumichiopua wa'ao, amori asiyamekopa resipuniame taawechio, pu'ka kurusichi chuchukuameo ikanati tekipusa katewepuawichiopua waikao, wahjipakame toaniachiopua. ³² Waikao soontarora, wa'a e'naka kahsinakapua chapakarao, na'pa Eesusi chokichi kurusichi chuchatiameo, piiripio pahcha, piireo neipa. ³³ Nape Eesusi chapakara kahponemiaio, mukuriopa pu'kaopa, wa'atia toitiapua waikao, ki kahponesa chapakarao.

³⁴ Nape piiripi soontarora, nasijicherae checheka yee-watakapua Eesusi wachikachio, wa'a yooratiapao, eera wi'sukapua neerompakame. ³⁵ Nee Waani te'ta i'ka wa'a tiame tetewikamea, te'ta pichiwa chiiame neea. Te'ta pichikepuapua i'kao. ³⁶ Ihji wa'a tiame ikitiamea, Ehkoriaami Iyoterichi chiiapua, puuua eee chanitiame: "Piiripioi o'wara ki kahsinetiapua." ³⁷ Pirenachi Ehkoriaami Iyoterichioi, eee chiiamepua tiame: "Puuua tetewipueamepua, chokichi ajakamea, checheka otowinakupua."

Eesusi mukukatewewa

(Maateo 27:57-61; Marako 15:42-47; Ruuka 23:50-56)

³⁸ Neipa Eesusi mukusoopua, Oose Arimatéa mochiwachi o'inia eenakamea, Piiratochi eenaka itarepua reesiseri, Eesusi weerewara tekipumio tuuka, wa'a ikisaopua katewenario tuuka wahjipakame toaniachi. Piiratoa waikao, reesiserepua pu'kao. Puuu Oosea, Eesusichi paparama eneriaipua tiame, nape noriwi teereka, seewiapa puuua isaeri ya'yawichio. Waikao Oosea, tekipusapua Eesusi weerewarao, i'tokapua wahjipame toaniachi. ³⁹ Nikoremo tiame, Eesusi ahjama nae-wakame piie tukao, wa'achi eenakapua tiame, piire weerewa aampa oosa mariki pehtiame u'matoame pe-tejitiame i'toka, sewajuya mirira tewaniame, ároe tee-waeme sewajuya ahjama na'petiame. ⁴⁰ Waikao Oosea Nikoremo tiamea, riino wisasori peeniajurichi isapatesaopua, ahjae ikapisapa ahpo yoyorachitia isaeri ti'tijerio, katewemia i'tokapua wahjipame toaniachi.

⁴¹ Eesusi kurusichi mukukachio, waapikapua wa'ao itapiti taakewa echitiachi. Wa'ao, weemera yeewatatiachikapua, mukukame tekipuachi, ki aaata tekiwachiopua pehjo. ⁴² Wa'a katewetiapua Eesusia, waapikopa wa'ao ahpo mukiriachio, resipuniame taawechioi asiyachikopua wa'asi, Semejenato pahkowichioo, yooma kateweniachikapua wa'asi.

Eenechi ahjaniame Eesusi

(Maateo 28:1-10; Marako 16:1-8; Ruuka 24:1-12)

20 Maaria Maarenaa, piiari tukapoi eenariaipua wa'a Eesusi katewetiachio, nape wahjonatiame tewakapa wa'ao, yeetera tehteo ikicha iintapatiamé, ² u'masiriapua waikao taamoo tuuyemiao, Peeroopua no'oopua tiame. Puuua tamochi eenakao chaanekapua:

—Ma'chipaka i'toretia taamo Paamiraa wahjipame toaniachio, wahka i'toretiare puuua, ki nane'rena teemea i'totiachio.

³ Wa'a chiiopa Maaria Maarenao, ujumasika teemea, nee Peero tiameo, wa'a wahjipakame toaniachiopua ne'nemia. ⁴ Pirena ujumasikai teemea, pahcha asikania wahjipame toaniachio, epeche uwatiame u'masikapa. ⁵ Nape pahcha asikainia, ki pakikania. Pakirachi chukipaka yooremina no'o ne'nioipua, wisasorirache wa'a maaniapua sa'runatiame. ⁶ Peeroa no'o pukamina asika yooremina pakisao, pu'kachi tetewikapua tiame, riino wisasoriche ahjae ikapitiame wa'a maaniame. ⁷ Moochi ikapitiamea wisasori, poanachi yachatiame, kaawe ikapitiame. ⁸ Waikao neea tiame wa'a pakisaopua wahjipame toaniachio, kaawe ne'nesaopua yooreminao, pichiwa oijenario erapakania waikao. ⁹ Ki inatepai teemea wa'a tiame ikimioipua, ki pahteriapa teemea pu'ka Iyoteri Ehkoriaami chiiapua, oijenamio tuuyoioipua pu'kao. ¹⁰ Wa'a tiame tetewisaapua wa'a yooreminao, Peeroa nee tiameo, nonoraka teemea taamo petechio.

Eesusia Maaria Maarena machejenena

(Marako 16:9-11)

¹¹ Maaria Maarenaa wa'a itipikapua pehji, wahjipame toaniachi ma'chio, naaraka. Maaria Maarenaa wa'a itipikaio eenechi taamo petechi enasaopua, eee tiame taamo tuuyekapua:

—Neeea ma'chi itipisaa naarakao, yooreminapo no'o ne'nioipua chukipakao, ¹² wa'a mochikame tetewakane ooka Riosi ku'iwari, tísia totosaname waki-raeme; piiripia Eesusi poiriachi moota kahtiapua, piire tarachitu. ¹³ Puuua no'o iinatukekapua: "¿Achinikai naaranimua?" Waikao nehjiakania pu'kao: "Neeea no'o Paamira ki tewakapa naaramenia, ki nane'riapa ahka i'totiachio." ¹⁴ Wa'a cheesania ku'rika no'o ne'nepasoo, waapi weeriame tetewakania aaata, pu'kao Eesusikoi kiisi machirania. ¹⁵ Puuua no'o, iinatukekapua: "¿Achinikai naarani muuua? ¿Aatana i'yani muuua?" Waikaonia, tísia o'kewaekapaopua ki ma'chiamé tetewapaopua Eesusikoio, wa'a echitiame inatiame maaekao, iinatukekania: "No'o Paamira wekatekapa naaramenia, ki nane'riapa aaata i'toriameo. Muuu i'tokame enesaa, no'o tuuyepuapua ahka aamo teekari-

achio, no'o wa'a siimichiopua i'noramiao." ¹⁶ Waikao no'o chaanekapua: "Maaria." Wa'a cheesoche machika inamukania pu'kao. Waikaonia, tísia kaawe erapakao, ku'rika ne'nepakao chaanekania: "¡Naakona muuukaitepua, Masitari!", eureo naewakao, Raawoni chaniwamepua. ¹⁷ Waikaonia chapakachi koorepakainia, iyoriwa iyoreka Eesusio, nape apoeo no'o chaanekapua: "No'o tooamua pehjo, no'oo ki mooenamekopua pehjo, no'o Noonochiopua. Nape muua no'o ma'masiterao chaanemitiamua, no'oo, no'o Noono kahtiachi mooenamio tuuyo, pu'kao yooma aamo Noonorachi tiame; puua apoe no'o Noonoa, no'o Riosiwapua, yooma aamo Riosywa tiame."

¹⁸ Wa'asa tiame taamo tuuyekapu Maaria Maarenaa, taamo petechi no'rasapua taamo tuuyemiao.

Eesusi ahpo ajawaria machejeneria

(Maateo 28:16-20; Marako 16:14-18; Ruuka 24:36-49)

¹⁹ Pu'ka wa'api taawechio amori tukapasipoio, taamo isaeri ya'yawichi majayapao, taamo kariwa yeetesa yooremina mochikai teemea. Nape wa'a te'terenioio yeetaekao, senawato wa'a weeriamete tetewika teemea Eesusio. Wa'a werikao taamo teepotekapua cheeka:

—¡Kúíra, kaawe erakoka mochiwíi! ¡Ka'te majakóo!

²⁰ Wa'a cheesapa puua, taamo ne'netekapua ahpo sekachi, ahpoopua wachikachi chechetiachi tiame. Waikao tísia kaawe erakoa teemea, taamo Paamirao eenechi tetewapa. ²¹ Waikao eenechi taamo chaanekapua:

—¡Kúíra, iika yachapasa eemeapa amochío!

Wa'a cheesaopua taamo chaanekapua:

—Neeea no'o Noono no'o uhjurariachitia, wa'achitia aamo uhjurame neeeai, eemepechi simitemichiopua no'o i'wa weeechi o'ineria no'o Noono tehkiwao.

²² Pu'kawichioo, neeeaa aamo kiamapua ku'iwario, no'o Noono utewarira utewarieme Riosiwari.

Wa'a cheesapao, tamochi pupuchekapua cheeka:

—Ía, amochi u'wi eemea, Riosi utewario. ²³ I'ka Riosi kaaweruma tuuyewari aamo teetoachio, no'o Noono utewarie aamo nayewatuachio, yooma aaata uuka tetewikame aamo nayewatuao, cheriwetiame itipimeripua ahpo tatakoriario, Apoe te'ta no'o Noonoeo. Nape ki apochi uuka tetewikamea pu'ka aamo nayewatuao, wa'atia itipimeripua ahpo tatakoriario, kiisi cheriwetiame no'o Noonoeo.

Toomasia, Eesusi oijenakame tetewani

²⁴ Toomasia, piiripi puua oosa mariki aampa ooka Eesusi ajawariaa, puua tiameo Okasauti teewataniamea, ki'tiaipua taamo ahjamao, Eesusi pukeri pahcha taamo mochikachi machejenoipua. ²⁵ Nape teemea neipamio, tuuyekapua chaachapaka:

—¡Tetewakasai teemea taamo Paamirao!

Nape Toomasia, ohsotia chiipua:

—Oowera wa'a chaachapani eemea, kiisi pichiwakoi. Nooe tetewisaape, pichikemia pu'kao. Ahkasi nooe sutue tahchinesaape raositeretetiachio, ahkasi nooe sekae ne'nesaape wachikachi yeewatatiachio tiameo, pichikemia.

²⁶ Nape osanao taawechi neipao, eenechi taamo napawikoio wa'api ta'pechio, wa'achi kahtiapua waikao Toomasia, taamo yooremina yeetaeka mochikoio. Wa'a te'terioi taamoo, senawato wa'a weeriamete tetewika teemea Eesusio, wa'a yooreminaopua taamo chokichi. Waikao Eesusia, taamo teepotekapua cheeka:

—Kúíraa, kaawe erakósa.

²⁷ Waikao Eesusia Toomasi wa'a tetewapao, chaanekapua:

—Ehsoko naaju. Yaapi no'o ne'nesa naaju. No'o sekachi raositeka yeewatatiachio. Yaapi no'o ne'nesao naaju, no'o wachikachi yeewatatiachio naaju. ¿Ki neekosapu naaju Eesusia? Ka'te oosa aampa ki maaemitiamua naaju, pichikemitiachemua.

²⁸ Waikao Toomasia chaachakapua:

—¡Nee, pichiwa no'o te'ta Paamírakamera muua, Apoe no'o Riosywa!

²⁹ Eesusia chaanekapua:

—¿No'o tetewapa pichikenapua ehpeo? Ki no'o tetewai pichikiamea, te'ta kaawe erakowa kiapuamepua no'o Noonoeo.

Aatia tiachipua ihji iyotapea

³⁰ Eesusia muuwaeme itapiti ki maaeniame yoorakapua pehji, nape puua ki yooma iyotetiamepua i'ka no'o iyotiachio. ³¹ Nape ihji no'o iyoteriaa, pukachi aamo pichikemichio puua, Riosi tiarie naawakamechi pichikemichio, Eesusi Riosie Weratiamechi; yooma aaata pukachi paparakameo, weemera ahjari kiapuamepua pukao, ahkasi ki wahjamesi ahjari.

Eesusia oowisani ahpo ajawariachi machejenena

21 Neipa i'kao, eenechi tetewitiapua Eesusia, Tiiw-eria Pa'wechi suuwerachi. Eee teerekapua wa'ao: ² Wa'a mochimioi Siimoni Peeroa, Toomasi (Okasauti teewataniame tiame), Natanaéri (Kaana ohjoeme Arirea weeechi), Sewereo tatanara tiameo, wahjachi ooka no'o ahjama Eesusi masitewara tiame. ³ Waikao Siimoni Peeroa, taamo chaanekapua:

—So'chi chapimia siimania, no'o sochichaira i'toka.

Waikao teemea, chaanekapua tiame:

—Siimpama teemeai aamo ahjama.

Wa'a chaachapasao siimpakapua teemeai, so'chi chapimiaopua pawekakerachi. Nape pu'ka tukawariachio, yooma tukao nokakai, kihta chapika teemea. ⁴ Pi-

ari taaa cherayoio, pukeri asitoo teemea suuwerachio, wa'a weeriame tetewaka teemea aatao. Ki machikai teemea pukerio, nape Eesusikai teereriapua, puuu aataa. ⁵ Puuuu wa'a werikao, taamo sisinamukapua cheeka:

—Tehtémarii, ¿weeka chapitú so'chíi?

—;Ka'íii, kihtáaa! —chaachapaka teemea.

⁶ Waikao Eesusia taamo chaanekapua:

—;Aamo ahjamina pawekakerachi ipasesa pu'ka aamo sochichairáo, wa'aope chapima eeméaaa! Waikao wa'a ipasao teemea, kiisi chechewa teemea sochichairao, ki ookapi chuchatopa so'chio.

⁷ Waikao nee Waania, Eesusi ne'nepaka machikapao, chaanekania Peeroo:

—;Nee naakona! ¿Ki Eesusikaitepu puuu, puuu aataa taamoo sisinamukamea? Apoe taamo Paamirakaite puuu.

Waikao Peeroa, nane'resache Eesusikoopua, yaapiti u'masikapua ahpo wisasoriwa chuchamia, pu-jakamekapa puuuu neerochi tekipanamiapa. Waikao chuchasache wisasorio, ikanati asinariapa Eesusi weeriachi, ikanati neerochi niipaka ka'keka akipakapua.

⁸ Teeme pawekakerachi itipikamea, tesiwatia panisutoka pawekakerachi sochichairao, suuwerachisi e'enaka teemea; so'chi chapitiachi o'inia, kiiya piie siento matokahka eneriapua suuwerachisio. ⁹ Wakiyachi puuyasaapa, na'itiame tewitiapua wa'ao, wa'a ihsawichio piiripi so'chi wahseniame po'yapua, paani tiame.

¹⁰ Waikao Eesusia, taamo chaanekapua:

—I'norame ookapi so'chi, pu'ka weemera aamo chapiria.

¹¹ Waikao Siimoni Peeroa, pawekakerachi moenaka na'sonasaopua sochichairao, suuwerachisi u'pakapua setechi. Póóchikame chuchatome eneriapua, so'chi apoche weeweruma, piire siento ooka weerewa aampa oosa mariki ahka, so'chi eneriapua. Ki ookapikoi so'chi, kiisi tehpuria sochichairaa. ¹² Eesusia taamo chaanekapua waikao:

—E'enasana wa'ana ko'komia.

Aaataai teemea ki iinatukeme erakoapua aatanakoo, machikapa teemea wa'asi Eesusikoo. ¹³ Eesusia pu'ka paanio, chi'wanasa taamo naachutekapua. Wa'achi iintokapua so'chioi chi'wanasa.

¹⁴ Ihji Eesusia paisa simiyachikapua, senawato taamo machejeniachiopua.

Eesusia Siimoni Peero ahjama nayewanipua

¹⁵ Neipa ko'kosepatioopa, Eesusia chaanekapua Siimoni Peeroo:

—Siimoni Waani taanara, ¿epeche nahkimua no'oo ki i'ka no'oo aamo ajawaria wahjachitia?

Peeroa nehjiakapua Eesusio:

—Eje'e Paamira, nane'riamemua no'oo aamoo, nakiyamekoo.

¹⁶ Oosa simiyachio, chaanekapua Peeroo:

—Siimoni Waani taanara, ¿pichiwa no'oo nakiyamemua?

Peeroa nehiakapua eenechio:

—Eje'e, pichiwa aamo nakiyamenia.

Waikao Eesusia chaanekapua:

—Kaawe neesetomitia muuuu naaju, no'oo ijinuwaopua po'wa.

¹⁷ Eesusia Peeroo, paisa simiyachi iinatukekao chaanekapua:

—Siimoni Waani taanara, ¿tiisiwá no'oo nakiyamemua?

Peeroa, paisa simiyachi ahpo iinatukioio Eesusio, tísia yuuwesipakao, chaanekapua:

—Yomatiamé nane'riamemua no'oo; nane'riame muuuu no'oo, káatisia aamo nakiyamekoo.

Eesusia waikao chaanekapua pu'kao:

—Kaawe neesetomitia naaju, no'oo ijinuwaopua po'wa, noochi paparakameo. ¹⁸ Pichiwa aamo chaanania, temarikaio muuuu, amoe apechuka seekara wakiratariaipua, waikamio ahkaio aamo siminariachi siisimiriainua; nape aamo oochetupasoopua, aataa aamo seekara apechuneka wakiratemapua, ki aamo siminariachi i'toka.

¹⁹ I'ka Eesusi wa'a cheeriaa, Peero mukimia naewaka cheeriapua, a'chi teeka mukimia pu'kao, Eesusichi simiyame nayewaturiamekapapua. Neipa i'ka cheesao Eesusia, chaanekapua Peeroo:

—Nahpesa naaju. No'oo na'naritomitiamua.

Eesusi ahpo weeraria te'ta nakiya

²⁰ Waikao nee Waania, wahjachi Eesusi ajawaria ahjama ihtoania, Eesusi pukamina nokisiwachi. Neeekapu Eesusi chokichi kahtiamea, pu'ka Eesusio aari koi'wame koayoio, aatakamera iinatukekamea Eesusio, aatanakoopua ahpo noriwi nehjimerio. ²¹ Waikao Peeroa, no'oo Eesusi pukamina ihtoame ne'nepakao, iinatukekapua Eesusio cheeka:

—Paamira, ¿ihjipe? ¿Ihtana ikimera puuuu?

²² Eesusia chaanekapua pu'kao:

—I'kao no'oo tewekachi o'inia eenachisi no'oo ahjatenariao, ¿ihtanawichio nane'renariamemua pu'kao? Muuuu oowera no'oo na'naritopuapua.

²³ Wa'a chaaneriopa Eesusio Peeroo no'oo naewaka, yooma Riosichi paparakamechio, no'oo ki no'oo mukimeriko erakowa, mehtariapua. Nape ki no'oo ki mukimio wa'a cheeka naewariaopua Eesusia. Pu'kao Eesusia oowera chiiapua: “No'oo pu'kao, ahkasi tewekachi o'inia no'oo eenachisi ahjatenaresoopua seenekachio, ¿ihtana tiamepua aamowichio?”

²⁴ Neee Waania, yooma i'ka no'o iyoterichi chiia, pichiwa chiiame puuua, nooe wa'api Eesusi ahjama oika tetewamekapa. Yooma ehpiami mochitoamea, te'ta pichiwa no'o chiiameko i'ka no'o iyotiao.

²⁵ Eesusia ki ookapi itapiti yoorariopua pehjo, ki yooma iyotetiamepua i'ka iyotaperichio. Yomatiame Eesusi cheeriaa iintotiame tiameo, yomatiame iyotetiame enesaa, pochikame yasipamiipua yomatiame i'ka

wehjoarichio, yomatiame i'ka iyotaperi iyotetiamea, kisi ojawika.

Ehpeonia i'wasioi iyotesa kaawe e'raka itipiamentia, yooma Eesusi inisiria no'o tetewaria iyoteriapua. Wa'asi kajunania no'o iyotiao. Ehpeo cheriwemapua yomatiame i'ka wehjoarichi no'o iyoteria inamukameo. Wa'asipua wa'asi.

Eesusi Ajawariae Nokitiame

Riosi Riosiwara enamo tuuria

1 Kúira Tiijirroo, weruma iyoriwa tiame. Kaaweruma kahtiare muuua. Kaaweruma yasisaamua tísia kaawe enemiiipua. Nee aamo iyotepuamea, aamo no'o pahcha simiyame iyoterichi iyotepuriaa, Eesusi Riosie Weratiame iintoria iyotepukamenia, masiteria tiame. ² Pu'kaonia, pukeri o'iniachisi ahkasi tewekachi apechunatiachisi Eesusio, yooma iyotekania iintoriao. Ihji Eesusia ke'chu mooenai tewekachio, ahpo ajawario Riosi Riosiwarie nuurerepua pu'kao, ahpo nayewatumichio pua pu'kao, neipa ahpo tewekachi moenasoopua. ³ Neipa mukukai oijenasaapua, Eesusia ahpo ajawario, apoe wa'api ahpo tetewiterepua eenechio, ahpo masitera mochikachi machejeneka, ahpo ajawario, pichiwa ahpo oijenario erakomichio pua. Eesusia ahpo ajawario pua tiameo, ahpo te'ta Noono ye'karichi simiyame nayewerepua, Apoe tisiwa te'pa kahtiame.

⁴ Nape neipa eenechi oijenasaopua tiameo, ahpo ajawaria ahjama koayaio, Eesusia ahpo ajawario, ki ahka puuyanurerepua Eerusarenio pua pehjo. Wa'a cheesaapua eee chaanerepua:

—Riosi iintomia puuyemitiapua pehjo, no'oo aamoo ki ehpesi aamo nayeweka yasitoria. ⁵ Eemea ehpe taawechiamio, neeroie paatotiamepua Waani Paatorieo, nape ku'we eemea Riosia ahpo Riosiwarie aamo paatomeripua, ahpo utewarie aamo teetomichio apochi simiyame nayewatukaopua.

Eesusia tewekachi moenaria

⁶ Piiechi taawechiami neipao, Eesusi ahjama mochikaio, Eesusi ajawariaa, iinatukerepua Eesusio:

—¿Paamira, ehpe taawechiami enetarepu aamo yawichitumiaa, yooma i'ka i'isaerichi ikimiaopua?

⁷ Waikao pukachi simiyameo, chaanere Eesusia:

—Pu'kao ki aamo nane'reporipua pehjo, i'ka itapiti Riosi iintomiaopua, apoekamera Riosi nane'riameka-paopua pu'kao. ⁸ Nape ke'chu aamo nane'rioopua pu'kao, i'ka aamo chaaninia aamoo: Eemea Riosi Riosiwari amochi enasoopua, Riosi utewarie teetomeri eemea no'o nayewatukao, Eerusareni o'inesaopua ahkasi yomachi Uurea weechiami ohjomeripua, Saamaria weechiami tiamé, yomachi mochiwachiami, pu'ka noochi simiyame nayewatuwao; neipami eeme-

chitia noochi paparakamea, noochi simiyame nayewatuka nokisimeripua, ahkasi yomatiamé i'ka wehjoarichi mochiwachiami, noochi paparamichio nayewatukao.

⁹ Neipa i'ka cheesaapa Eesusia, ne'neka ajanioipua pehjo Eesusia, tewekachi apechunaretupua, ahkasi toomarichi wekaka. ¹⁰ Pu'ka ne'neka ajakoiopua pehjo, senawato Eesusi ajawaria chokichi ajakame tetewiretupua ooka ti'tijoe, totosáme wakiraeme.

¹¹ Ihji ooka Riosi ku'iwaria chaachaparepua:

—Arirea ti'tijoerii, ¿achini iika wa'a teeka ne'neka itipina eemea pu'ka tewekachi moenaka akipariachio? Puuu wa'api Eesusia, ahpo wa'achi teeka tewekachi moenariachitia, wa'achi teeka eename tetewipuamepua, kii ookapi ti'tijoeri yeeka tekiyame tewekachi o'iniao.

Maatia weraniame Uurasi teetoriachi

¹² Waikao wa'a ijikisaapua wa'a kaawichi Ooriwo taakeri echitiachi tewaniachi o'iniao, yoomahka Eerusareni e'enarepua eenechi, sawarachi † oiwa keenako reesisewachi. ¹³ Puuu Eesusie ajawatiamea, Eerusareni nonowasaapua, raampakarichi mo'moenarepua wa'a naanapawika mochikachi, naatia: Peero, Aakowo, Waani, Anteresi tiame, Eeriipe, Toomasi, Waatorome tiame, wa'a ikisa Maateo, Aakowo Arajeo taanara, Siimoni We'muame teewataniame, naati tiame, Uurasi Aakowo poonira. ¹⁴ Wa'ao yooma puuu, wa'a nanapawiamé eneriaipua Riosichi iyoriwa nayewamia, Maariaa Eesusi yeeyera, Eesusi poponiraapua tiame, wahjachi ooweru tiame.

¹⁵ Seenepi simikame Eerusareni wa'apiopua napawitioio, Peeroa werisika nayewerepua napawikameo. Wa'a napawikamea, piire sienta aampa piire weerewahka napawiriaipua. Pu'ka napawikameo Peeroa, chaanerepua:

¹⁶ —Riosichi poponiwaa pipiniwa tiame, no'o keepumitiaopua ku'witapio. Ehkoriaami Raawitaru iyoteriaa Riosi Riosiwario, aaata wahka ihtoriachi na'ara iintomeriko tuuriaa, ikikache itipirupa puuu. Uurasi wa'a iintomia nayewaka cheeriamepua, Uurasi pichiwa wa'a iintokamekopapua, pichiwa muuwaeme yee-ka eenakamepua Eesusi chapisa i'topuawichioopua.

¹⁷ Puuu Uurasi, Eesusi ahjama taamo ohjoio, wa'a iin-

† *I'isaeria, pu'ka taawechi resipuame eneriaipua.*

tokamepua Eesusi na'arekao. ¹⁸ Pu'ka na'ara iintoriao teemekamera tetewikamepua, ahpo Eesusi na'ara iintoria nateteretiaepua, weee tarariamekopua Uurasio. Wa'a iintosaopua neipao, tekoratatipo wichika, yooma ta'pariamepua topachio, ma'chi wichika siiwarao.

¹⁹ Uurasi ikiriao, yooma Eerusareni ohjoeme ti'tijoeria, tísia nane'reka ohjoemepua pu'kao. Pukaepa pu'ka we'e tarario, Akerama teewartepua, riekoo nayewarichio, puuu weee wa'a teewaraa, Eeraeme Weee cheeka chaniwamepua. ²⁰ Uurasi ikiriaa, te'ta Wiika Iyotaperichi chiiachitia ikirepua, Raawi iyoteriachitiaopua, ehkoriamio. Wiika Iyoterichio eee cheeriame puuu:

Uuruchi toipuapua ohjirao,
ki aaata ohjoepuapua wa'ao.

Puuua cheeriamepua tiameo:

Pu'ka tehkiwa teetoriachio, piirechi werapuapua.

²¹ Pukaepa Uurasi tehki towariachio, piirechi werapuamepua, nape Eesusiche ahjama oikame, iiweta Apoe Paamirao, taamo ahjama oiyoi. ²² Nape puuu Eesusio, Waanie paatoniachisi o'inia, ahkasi tewekachi moenariachisi tetewikame enemeripua. Te'ta pu'ka tetewakame nakiwamepua, taamo ahjama pichiwatamichiopua Eesusio, pu'kao, te'ta pichiwa oijenakamekopua.

²³ Waikao wa'a cheesooa Peeroo wa'a raampa karichi napawitiachio, Eesusi ajawariaa ooka ne'neparepua waikao werapuameo, Uurasi Eesusie weratiamechitia teetomichiopua, aaata pu'ka ooka uutiameo, Riosie uutiamkoopua werapuawichioo. Piiripi puuu, Oose enerepua werapuamea, Warawasi teewataniame, Uhto teewataniameopua tiame. Piire, Maatia tewaniame enerepua. ²⁴ Waikao Riosichi nayewarepua, chaachapaka:

—Muuu No'no tewekachi kahtiameraa, muuu te'ta machiyamerakapa pu'ka ti'tijoeri iikara te'teriao, taamo ne'netepuapua aatanakamerakopua taamo weramiao, i'ka ookao. Amoe uupuapua i'ka werapuameo, ²⁵ i'ka Uurasi teetoriachi tehki werapuawichioopua, Uurasio simikamekopua pu'kaopua wa'asio, ahpo te'ta kokosa aiwamiachiopua wa'asio, ahpo ki kaawe iintoriawichioo.

²⁶ Waikao puuu oosa mariki aampa piiripi Eesusi ajawariaa, aaata pu'ka ooka piiripi werapuame inatariao, itapiti ihpapaka nane'repuamechi iyoterepua teewarao, pu'ka ihpapaniamechio nane'repuawichiopua Riosio, aatanakamera e'rariopua werapuameo. Waikao Riosie nane'repuame ihpapatiamechio, Maatiachikamera wichirepua werapuamea. Wa'a yooraka nane'retioopua Riosie eratiameo, Maatiakamera weraretupua, Uurasi tehkiwara teetoriamechioopua. Waika o'inia Maatiaa, Eesusi ajawaria ahjama oisirepua, Uurasi tehkiwaeria yorasika, pu'ka Eesusi oosa mariki aampa piiripi ajawari ahjámao.

Riosi Riosiwari eenari

2 I'ipari pahko asisooopua, yooma puuu oosa mariki aampa ooka Eesusi ajawaria napawiriachiopua, ² senawato te'pa tewekachi o'inia inamuretupua, weruma eeka cheetoamechitia. Puuu cheetochaniamea Eesusi ajawaria mochikachi, pochikame yasiparepua. ³ Waikao weeka yeenika tiame puuyarepua, na'ika tiame tajenarieme. Puuu na'i yeenia yooma Eesusi ajawariachi moochi chachasooopua yomatiamewa'ao yooremina mochikamechio, pochikame yasipare Riosi Riosiwaria. ⁴ Wa'a iikaopua Eesusi ajawariaa, pochikame ahjachi muipaterepua Riosi Riosiwario, yooma ihta oi seesenu naeraoi kajuteka, Riosi Riosiwari kiaretia iyenawa.

⁵ Pu'ka wa'a ikinioio Eesusi ajawariao, puuu yomachi weeechi Eerusareni e'enakamea, yooma Eerusareni mochikameapua tiameo, pu'ka weruma eeka ahpo inamuriachi, ujumasirepua ne'nemia.

⁶ Waikao Eesusi ajawariaa wa'a e'enakameopua, yooma aaata pipiripi naewarichi, iyenaka nayewerepua. Waikao wa'a e'enakame seesenu ti'tijoeria, ahpo wa'api naewachi nayewetiaopua Eesusi ajawariaeo, tísia wekamuwa erakorepua. ⁷ Waikao ahpo nayewa nayewachaniopao, tahpitika erakokao, chaachaparepua ahpo:

—¿Ihtana ijkikame ohjoare naaju ihji ti'tijoea? Naakona, ¿ki Arirea ohjoemekosapu ihji ti'tijoe? ⁸ Nape Arirea ohjoeme enesaa, ¿achini iika taamo nayewa nayewachaniamepua, yooma pipiripi taamo seesenu nayewamechi? ⁹ Ihji ti'tijoeri ahpo seesenu naewachi inamukamea, wekanami weeechi o'inia e'enakamepua: Paratia weeechi e'enakame, Meeria weeechi e'enakame, Eerami e'enakame, Meesopotami e'enakame, Uurea e'enakame tiame, Kaparosia e'enakame wa'achi, Poonto e'enakame, Aasia e'enakame tiame, ¹⁰ wa'a ikisa Rijia e'enakame, Paanjiria e'enakame tiame, Eejito e'enakame tiame, Riiwia weeechi e'enakame tiame, Siirene weeechi waapi. I'wa nookapua tiameo, Rooma muuwarichi e'enakame, Iitaria weeechi o'inia; ookapi ihjia i'isaeri naawakame enerepua, epeche ookapi puuu isaeri enepakamepua.

¹¹ I'wachi nookapu tiameo, Kereta e'enakame, Aarawia weeechi e'enakame tiame. Yooma ahka ma'chiame pahteka inamuame teemea pu'ka Eesusi ajawariao, ma'chiame taamo nayewa nayewachaniamekoo, Riosio yooma ihta peenia iintoriamekoopua taamowichioo.

¹² Yooma ihji ti'tijoeria, ki nu'unti peenia erakorepua, ki teesá peenia tiame ikitiopua wa'ao. Wa'a erakoa-poopua, chaachaparepua ahpo:

—¿Ihtana ikiwame i'wao? ¿Ihtanapua?

¹³ Nape aaata wahjachia, na'arakao chaachaparepua:

—Aa puuuu, nawajikamepua.

Peero naewaria

¹⁴ Wa'a chaachapopa Peeroa, yooma pu'ka Eesusi ajawaria ahjama weripakao, pu'ka ti'tijoeri ahpoo nawajiam teewariao, weeru sisinaka chaanerepua:

—Yooma ti'tijoeri yomachi e'énakamea, yooma i'wa Eerusareni ohjoeme tiaméa, kaawe no'o keepumitipua pahchuo. ¹⁵ Teemea, kiisi nawajika chaachapamepua. ¿Aatana nawajita piarikooiopua pehjo?

¹⁶ Ihji taamo ikiyaa, ehkoriaami chanitiamepua, Ooeri iyoteriachi, Riosi nayewatura. Ihjia cheeka iyoteriakupua:

¹⁷ Neipami taawechiamio, Riosi nayewatura kajumiachiopua wa'asio, Riosia cheeriapua:

Yooma weechi mochikamewichioo, no'o Riosiwari kiamania pu'kao;

yooma noochi paparaméo, aamo tatana tehtemario, no'o kaaweruma nayewamichiopua,

aamo mamaraopua tiame, wa'achi chaachapamichio;

aamo tehtemario, ka'karuma yoorari inatatemichiopua pu'kao;

o'ochetiamea yayawatiamea tiame, peenia tiame teemumichiopua kochirewachio,

ahpo peenia erakoa tewekachi mochipua.

¹⁸ Pu'ka taawechiamio, no'o seekarachitia mochikameo, ti'tijoeo ooweruo tiameo,

no'o Riosiwari yahchemania pu'kao,

noochi simiyameo peeneka nayewamichiopua, ki se'wi simiyame;

¹⁹ Neeea tewekachio, itapiti tetewitemania neipamio, itapiti peeniatiwari uurapari tetewitemania neipami teetomeri wa'asi,

wehchioi itapiti eera uurapari teetotemania waikamio,

itapiti na'i uurapari tiame, itapiti morowa tiame.

²⁰ Taaaai tukapamapua, meechaai eeraka tiame ikimapua sehtanasipaka,

ke'chu no'o aamo Paamirao Riosi Tijoetukame eenoio pehjo,

yooma wa'a tiame teetomeripua, nape no'o Taana eenaiopua Tijoe Tijoetukameopua,

tahpitika teetoka enameripua, pu'ka taawechio.

²¹ Yooma pu'ka Riosi Tijoetukamechi paparakamea, newipatepuamepua pukaéo, tatakoriwao.

²² Eeme i'isaeri ti'tioeria, keepusa i'ka naawesari: Nane'rena eemea Eesusi Nasare ohjoeméo, Riosie weratiamekopua pu'kao, pu'ka weruma itapiti, peenia tiame ihsiriapa, Eesusia pukaé peenia ihsiauae ahpo pichiwatarepua, pichiwa Riosie weratiamekopua ahpoo, pu'ka taamo nane'reka mochitomichiopua.

²³ Nape ihji Eesusichi ikitiamea, Riosi e'rariachitia teerekamepua, Apoe Riosi Taanarao, amochi kiati-

amekopua meripuaichio. Eeme wa'api nokakamepua pu'kao, nanaaramechi ki'yakao. Pukaepa wa'a noonoire eemea, kurusichi meripuaichioo. ²⁴ Nape Riosia i'ka ahpo Taana Eesusio, eenechi ahjateré puuua, oijenatekao. Wa'a iintoka Riosia Eesusio,

newitoterepua wahjipaniameo; wahjipaniameo ka'chi iika newitome tiamekopua Eesusio. ²⁵ Taamo yawichi ehkoriaami Raawitaru ikipo tuuriai, i'ka Eesusi ikiria cheeka cheekame puuuai, eee cheeka iyotiaiopua:

Neeea no'o Noonoo, ki piineri no'o toaka tete-wamepua,

pukaepa no'oche ahjama inisiame tetewamenia, pukaepa ki majayamenia noochio, apoeo no'o ahjamakopua pu'kao.

²⁶ Pukaepa peenia e'raninia noochio, no'o iikachio, pukachi ahjachi e'rapa;

pukaepa no'o yeenieoi, ta'iria nayewamenia wa'a e'rapa;

no'o weerewaai ahjachi e'ramepua, ahpo oijenatepuao mukukai, amoeopua No'noo.

²⁷ Muuuu no'o iikaai, ki toimapua wahjiparichio, aamo Taana Te'ta Piipari weerewaraoi, kiisi toimamua pikamichioo.

²⁸ Muuuu no'o tetewitekamemua aachin iintoka no'o mukukoio,

eenechi no'o ahjatemio; wa'a ikitiapao neea, tísia ta'iria yasitomerikopua, aamo kahtiachi ahjamao.

²⁹ Ihji ehkoriaami Raawi wa'a cheeriao, ma'chiame ki ahpo weerewa nayewaka cheerepua, apoeai Raawitaruo, wetemajitiamekopua mukisoo, i'ka Raawitaruo tetewikame teemea wetemajitiachio. ³⁰ Ihji Raawitarua Riosie naewaniamekapa, ma'chiame tiame enerepua, i'ka Riosi ahpo chaaneretiao, pichiwa ahpo tetejimarisiwachi machenamerikopua piiripi aata yawichi, ahpo tetejimariwachi yawichitumeri. ³¹ Wa'a tiame pahtekapa Raawitarua, ke'chu ehpiami simiyame ikiyoiopua pehjo; pukaepa, wa'a cheeka iyoterepua Eesusi oijenatepuao, ka'chi iika pikamerikopua weerewarao, wa'a iikaopua, kiisi itipimerikopua wahjiparichio mukukaio. ³² Ihji Ehkoriaami Iyoteri no'o aamo tuyeriaa, Eesusi naewaka cheetiamepua, i'ka Eesusio, Riosie oijenatetiame. I'ka wa'a ikitiameopua teemea, tetewákame teemea. ³³ Ehpeo Riosie Eesusia,

tewekachi i'toretupua, pu'kao ehpeo ahpo chokichi yasitenapua, te'ta ahpo weruma teerewaeka. Riosi ahpo ahjama yachapasaopua Eesusio, tamochi teerepanurarepua ahpo Riosiwari, ahpo utewarie teetopuawichiopua, ihtaoi ahpowichio nokiwao. Puuupua ihjia, ehpe i'wa aamo tetewariaa, ehpe i'wa aamo inamuriaopua tiameo, yooma i'ka itapiti aamo naewachi taamo nayewariaopua. ³⁴ Waikao, ma'chiame pichiwa ki ahpo naewaka cheere Raawitarua, ki apoekamera ki

moenariopua tewekachio. Pukaepa Raawitarua, Eesusi ahpo Paamira naewakaopua, eee cheerepua:

Apoe no'o Noonoo Paamira Riosia, chaanerepua no'o Paamira weeechi enamerio:

"I'wa yasipamitia no'o ahjamina,

³⁵ ahkasi no'o aamo seepurawao newitoachisi, ahkasi aamo taaratero so'mipaka tesiwa te'tereka toapachisi."

³⁶ Yooma i'isaeri ti'tjoeria, te'ta weruma nane'rewa iintaka mochitopuapua, i'ka Eesusi aamo me'yariaopua kurusichio, ki nu'uti teerewa kiaretiamene eriopua pu'kao, pu'kakamera te'ta Noonoraio, ki nu'uti Paamiratumichio uuriamekopua pu'kao, yomatiamene wehjoarichi mochikame ti'tjoerichio, yooma ihta yomatiamene i'ka weeechi iintuameopua tiame.

³⁷ Waikao i'isaeri ti'tjoea, aapoe me'yario tuuwapa Eesusio, ki teesa iiyana erakorepua apochio, ahpo ki kaawe noonowirio tuuwapa. Wa'a erakoapa puuuu, iinatukerepua pu'ka Peeroo, yooma wahja Eesusi ajawariaopua tiameo, chaachapaka:

—¿Ihtana noonoita teemea ehpeo, taamo ki kaawe nokaria kaawe itipipuawichio?

³⁸ Peeroa waikao chaanerepua:

—Eemea, Riosichi aamo ma'chitapuapua ohso kaawe, pu'ka aamo ki kaawe noonowiria erakoao, Riosio eemea, aamo cheriwenurapuapua. Pu'ka ki kaawe aamo noonowiria erakoao, Riosichi aamo paatoka tetewitepuapua. Aamoo kaaweruma inatamekopua, Riosio e'rariopua amochi yasipariopua ahpo Riosiwari. ³⁹ Ihji Riosiwari paatoniamene, Riosio ehkoriami o'iniio taamo kiamo tuuriaopua, aamowichio, aamo tatanawichio, seesenuwichio tiame, yooma Riosichi paparamopua tiame, Riosichi e'enakame.

⁴⁰ Peeroa tehpe weeka itapiti tuuyerepua pehjo, apoe Riosie Weratiameo, Eesusikopua pu'kao. Wa'a cheesaopua chaanerepua tiameo:

—Yooma ki ka'karuma nokiwameopua ti'tjoeo, poanatuapua pu'kao.

⁴¹ Waikao, yooma Riosichi simiyame Peeroo nayewaturia pichikekamea, ahpo paatonurerepua, yoomahka pipiripi Riosichi ma'chitaka, ahpo ki ka'karuma yoorario. Waika taawechio, paika miiri ahka Riosichi eneparepua, te'ta Riosichi paparakao, yooma Eesusi ikiria pichikekameopua, iintoria. ⁴² Wa'a iika paatotiamene, yoomahka Riosio chiia na'naritopua, pu'ka Eesusi ajawariae masierio. Puuu papatotiamene, waika o'inia ahpo nanapawirepua, wahjachi Eesusichi paparamene ahjamao, kaawe erakoka teetomiaopua, Riosichi nayewamiaopua, Eesusi Aari Ko'karia †, yorasimiaopua.

† Ihji Eesusi aari koi'wamea, Riosie Weratiameo nuuraria enerepua, inatepaka mochitopuawichio. Eesusia paanio, ahpo weerewako tuukamepua, puuu echijuwari neeroraio, ahpo eerako tuukamepua.

Pukerio achin te'tereria Eesusichi paparakameo

⁴³ Waika o'inia yomatiamene Eesusichi paparakamea, Riosie tisia peeniatiwari tetewiwa mochitopua, Eesusi ajawaria nokisiwaeopua. ⁴⁴ Yooma Riosichi paparakamo mochikamea, yoomahka ahpo kipotiamene eneparepua, ihtaio ahpo kipoteka mochipuameo. ⁴⁵ Ihjia, a'chitia ahpo nakisiachi, ahpo ku'isiamene enepua, ahpo iinueka itapiti nehjisa. ⁴⁶ Tiopachio ki toarepua napawikaopua, senepi taawechi. Ahpo ta'pechio napawisaio tiame, yooma ahpo kaawe uuka mochitopua, pu'ka Paamira Aari Koi'wameopua, koayaio. Wahjachi kooameopua tiameo, ahpo kipoteka ko'karepua pu'kao, nape kaawé erakoka. ⁴⁷ Ihji we'wemera Eesusichi paparamene, tisia kaawe tetewiniamene enepua aataeoi wahjachio. Puuu we'wemera Eesusichi paparasiamene, wahjachi paparakame ahjama enepasirepua, Riosie.

Chookopakame kokoriame yachapatewa

3 Piire taawechiamio, Peeroo Waani tiame tiopachio e'noiopua, arikiri Riosio ahjama nayewamia tiopachio. ² Wa'a tiopa muirachio, yasariai aata chookopakame kokoriame. Wa'a tiopa muirachio, puuu rojomi kokoriame, wa'a ujuparetiaipua senepi taawechio, ihko itamichio, wa'ao, Peeniatiamene teewaeriachi muirachio. ³ Puuu, Peeroo Waani tiame tiopachio muiyame tetewapao, ihko itanerepua pu'kao. ⁴ Nape Peeroo Waani tiamea, chaanerepua:

—Ehsoo, taamo ne'nepao.

⁵ Waikao kokoriame ne'neparepua, itapiti ahpo kiauame maaeka. ⁶ Nape Peeroa cheerepua:

—Toomio ki iinuenia, nape aamo kokoriao aamo yachapatemia iinuenia: Eesusi Riosie Weratiameo, utewarie.

Wa'a cheesaopua chaanerepua:

—¿Werisísaa! ¿Kaaweruma oisísaa saukame!

⁷ Waikao Peeroo ahjamina sekachi chapikao, werisipurepua. Waikaopu chookopakame sautetiamene, pu'ka wa'apichi werisipuniaio, tonochi utewarepakaopua, oisirepua. ⁸ Wa'a iika oisisaapua chookopakamea, tisia kaawe e'raka niinipakao, Riosichi paparamene; wa'a inisika pakirepua tiopachio. ⁹ Pu'ka chookopakame oisikameo, yooma ti'tjoeritewarepua pu'kao, Riosio ahpo iintoria pukachio, tisia cheriwema ki'yaopua pu'kao, tisia kaaweruma naewakaopua Riosichio. ¹⁰ Yooma machirepua chookopakame sautetiamene, puuukopua chookopakame kokorekameo, tiopa muirachio yayasamekoopua pu'kao, i'isaeri tiopachio, Peeniatiamene muirachio tewaniachi yayasariameo, ihko itaká. Wa'a iikame tetewikame chookopakameo, yooma weruma

peenia erakorepua chookopakameo, wa'a ikikame tetewapao.

Peero masiteria tiopachi

¹¹ Peeroo Waani tiame tiopachi ohjoio, pu'kao tiopateriami nokisioiopua Saromoni tewaniachi, puuu yachapakamea, chokichi weritoriaipua tiameo. Waikao yooma ti'tijoeria, wa'a ihtoame tetewapa yachapakameo, wa'a ujumasirepua ne'nemia, tísia peenia erakokaopua yachapariopa. ¹² Peeroa wa'a noonoikopao, cheerepua pu'kao:

—Eeme ti'tjoeri, ¿achini iikai taamokamera weruma erakona eemea, taamoe utewarie yachapaterio erakoka i'ka tijoe? ¹³ Ka'ipua. Ki teemekamera iintokaitepua. Keepusao naaju. Ihji sautetiame aamo tetewariaa, Riosikamera iintokamepua sautekao, ahpo te'ta utewarie, puuu wa'apia Aurani Riosiwara, Ihsa Riosiwara tiame, Aakowo Riosiwara wa'achi. Puuu Riosiwara iintokamepua, aamo ehkoriaami o'inia Riosiwara. Puuu wa'api Riosi ihsikamepua, Eesusi werumatakaoiopua, ahpo Seekaechitia yasimichioopua. Pu'ka eeme i'isaerio, Piiratochi nehjaria meripuaichio, Piirato ki merinarioio aamo utewa yooraria meripuaichio.

¹⁴ Eemea Piirato, Eesusi Te'ta Kaawerumara puhjenarioiopua, tijoe ko'yakamera itaria, puhjepuawichioo.

¹⁵ Wa'a nokaka me'yakame eemea Eesusio, pu'ka Eesusi te'ta ki wahjiame ahjari taamo ki'yameopua. Eemea pu'ka me'yarepua me'yao, nape Riosia eenechi oijenaterepua pu'kao. Yooma i'kao, taamoe wa'api tetewakamepua, teeme Eesusie wa'api ajawátiame.

¹⁶ Ihji tijoe aamo machiyachitia ikiriao, Eesusi utewarira iintokamepua sautekao, tonochi utewatekao oitekao. Ihji wa'a ikitiamea i'ka tijoechio, Eesusichi parapakapa wa'a ikitiamepua, yoomá aamoo, tetewachi.

¹⁷ Eeme no'o tetejimari wa'api, nane'renania aamoo, aamo pa'pamiratuameopua tiameo, ki nane'riamekopua aatanakoo, wa'a noonowiriopua Eesusi me'yakao.

¹⁸ Nape puuu wa'a aamo noonowiriao, wa'a teeremiapa wa'a noonowirepua, wa'a ikimio tuutiamekapa, ehkoriaami Riosi nayewaturaeo, Aapoeo chaachapariopua, ihji Riosi Uutiamea, tísia aiwameri puuu.

¹⁹ Wa'a teesoo pu'ka aamo noonowiriawichioo, Riosichi e'enamitia eemea, apoe aamo noonowiriawichioo, aamo cheriwemichioopua, pu'ka aamo noonowiria Eesusichio, ki peteremichioopua wa'asio.

²⁰ Wa'a aamo noonoisooopua, eenechi uhjurepuame eemea i'ka Riosie Weratiameopua, pu'ka aamo puuyetoka mochitoao weeechi yawichitumeriopua, apoe yasipamichioopua waikao, aamo yawichichitiao. Ihji enapuame aamo puuyeka mochitoaa, ihji Eesusi puuu, ehkoriaami Riosi nayewatura chaachaparia. ²¹ Nape Eesusia pehjo, tewekachi yasimeripua pehji, ahkasi Riosi yahchariachisioopua ahpo eenechi enamiachio.

Waika enasaapua Eesusia, te'ta kakupachi aamo iintapameripua i'wao, te'ta ehkoriaami Riosi nayewatura chaachapariachitia. ²² Moisetaruai, ahpo Ehkoriaami Iyoterichio, cheeriaipua: “Apoe taamo Paamiraa Riosi, aamo tetejimari ma'chipamapua, piiripi noochitia Riosi naewame. Yoorepuapua pu'kao, yooma ihtaoi aamo nuuriao. ²³ Aata ki e'wakamea pu'kao, kihta teeremeripua Riosichio, poanachi te'teremeripua Riosi ijinuwarachio, ki seená aampasi.”

²⁴ Yooma puuu Riosi na'nayewakamea, wa'achi chaachapariamepua, yooma i'ka ikitiameopua, Saamueri taawechi o'inia ahkasi ehpesi. ²⁵ Yooma Riosi aamo kiamo tuuriao ahpo na'nayewaturachio, kajukame itipimeripua amochi enasooopua, pu'ka Nayewatura Riosi enamo tuuria. Nane'riame eemea tiameo, Aurani ahjama ahpo katewiaoopua Riosio, cheeriopua Aurano: “Amochi machenameripua piiripi tijoe, yoomá weee mochikamewichioo, ki teesá kaawe iintomeri.” ²⁶ Pukaepa aamo i'isaeri ti'tjoerio, Riosia Eesusi naawatesao, amochikamera uhjurerepua pahchao, amochi pahcha cheriwepuawichioopua tatakorio, aamo toinaresoopua aamo ki ka'karuma nokayao.

Peeroa Waania tiame, ya'yawichi iinatukewachi

4 Neipa taawechiamio, Peeroo Waanio tiame ti'tjoeri ahjama nayewioio Eerusareni tiopachi ma-sitekao, wa'a e'enarepua ookapi tiopachi neesetori. Puuu piiripi kapitai yeeka e'enarepua, tiopachi inatiame, naati yeeka tiame, saruseo ti'tijoe, puuu Moise nuurarira neesetoame enerepua. ² Puuu neka-mucherepua Peeroo Waaniopua tiame, Eesusio meriti-ai eenechi ahjariae, pichiwa iintapariopua tuuyopua, eenechi ahjaniameo. ³ Puuu wa'a erakoapao, chapisa yeeteparepua pu'kao, nape tísia aarikopua wa'asio, meerewichio toarepua katewepuao. ⁴ Nape muuwaeme ti'tijoe ooweru tiamea, kaawe e'raka inamukamea pu'ka eenechi ahjapuame tuuyewario, pichikerepua. Pu'ka wa'a ikipuame pichikekamea, ahkasi mariki miiri enetorepua, ti'tijoeche ihtetakao.

⁵ Pu'ka meereo i'isaeri ya'yawichia ahpo napawirepua, Peero katewemia Eerusareniopua. Wa'a napawikamea tiameo, tuuyewari pa'pamiratuame enerepua, Moisetaru nuurari neesetoame. ⁶ Wa'a mochirepua tiameo, Aanasia te'ta tiopachi paamiratuamera, wa'a ikisa Kaija, Waani, Arejanto, wahjachi tiame te'ta tiopachi paamiratuameo, tetejimara.

⁷ Waikao wa'a napawisaapua, ahpo napawiriachi upanurarepua Peeroo Waani tiame. Pu'kao upatioopua, naasipa ajawaka iinatukerepua, chaachapaka:

—¿Aatanachi utewaeka peenia nokayame eemea, pu'ka ki maaepori aamo nokayao? ¿Aatana reesisewachi wa'a nokayame eemea?

⁸ Waikao Peeroa, Riosi Riosiwari ku'irae naewakao, cheerepua:

—Yooma eeme te'ta pa'pamiratuameopua ti'tijoei, ⁹ i'ka rojomi taamo cheriweka sauteria katewenariao, pukachi simiyame taamo iinatukiao, ¹⁰ ma'chiamie chanimania pu'kao, yooma aamoopua, yooma aamo i'wa napawikameopua, yooma aaata i'isaeriopua tiame. Ihji tijoe i'wa weeriamie aamo tetewachio, Eesusi ihsikamekaitepua yachapateka ahpo utewarieo, Nasare tijoe enekame, Apoe puuu aamo merinureria, nape Riosio eenechi ahjateria. ¹¹ Ihji Eesusia, aamo wa'api ipaka tetewariapua, nape ehpeo tísia nateyame enepakame, yomatiamie ihta itapitichiopua. Ihji Eesusia, tehte te'ta nateyamechitia enepakamepua, itapiti tehte te'ta kaari naawarachi yachaniamechitia.

¹² Ki'tepua wa'asi i'ka weechio, aataai taamo tatakorio, te'ta puhjiamiea.

¹³ Waikaopua ya'yawichia, Peeroo Waani tiameopua, kihta seeweka nayewiopua pu'kao oowera ti'tijoeikai, tísia pepeniamekopua pu'kao, tahpitika eraparepua. Waikao nane'rerepua pu'kao, Eesusi ihsiriopua masitekao. ¹⁴ Waikaopu pa'pamiratuamea, pu'ka yachapatiamechi simiyameo, kihta chaachapame e'rarepua, pu'ka saukameo wa'achi weeriopua pu'kao tetewachi, yachapakame wa'asi. ¹⁵ Waikao Peeroo Waani tiameo, ma'chi puuyanasaopua ku'itapio, aapoeche ahpo nayeweka itipirepua waikao, ihtana ahpo noonowimiao. ¹⁶ Puuu ahpo chaachaparepua:

—¿Achini yoorata teeme i'ka ti'tijoeo, i'ka nokariao i'wa Eerusarenio, yooma nane'reniamepua wa'asio, ihji oika yachapatetiamea, pichiwakoopua? Pu'kao teemea, ka'chi iika ka'itametepua. ¹⁷ Kihta yoramepua tiiao, nape a'chitiaoi teewetenia nakiyame puuu, Eesusichi simiyame masitiao, ki weruma mehtamichiopua wa'asi. Mamajochatia kaawepua pu'kao, teewemichiopua wa'asio, pu'ka Eesusichi simiyame masitiao.

¹⁸ Wa'a erapasaapa puuu, Peeroo Waani tiameo, eenechi ahpo mochikachi upanurerepua. Wa'a upasaapa pu'kao, utewaeme chaanerepua pu'kao, kiisi masitemichiopua wa'asi Eesusichi simiyameo. ¹⁹ Nape Peeroa Waani tiame wa'a chaanetiapao, chaacháparepua:

—Eemea, eeme wa'api ne'nepuapua aatakamera yoorepuameo, Riosioi, aamo chaachapaoi, ²⁰ nape teemea taamoo, kiisi teewemeriko erakoamepua taamo tetewario taamo inamuriaopua tiame Eesusichio.

²¹ Waikao isaeri pa'pamiratuamea, oowera mamajochasa toarepua Peeroo, Waaniopua tiameo. Ki wepisa toarepua pu'kao, muuwaeme ti'tijoe ooweru tiameo, Riosi peenia ihsiwa pu'sereka tetewiriopua pu'kao. Pukaepa ti'tijoeio, majawekaopua tiame. ²² Ihji pa'pamuratuamea, kihta chaachapame erakorepua aapoeo,

pu'ka sautetiameopua, apoe wa'api nayewame tiopua pu'kao, ooka weerewa paamuamekopua tijoeo wa'asi.

Eesusichi paparamea, ahpo nayewatumia oisa teetowa itaniame

²³ Waikaopua toitiapao, Peeroa Waania tiame, wahjachi Eesusichi paparame mochikachi nonowarepua. Pu'kao wa'a e'enasao, yooma tuuyerepua ahpo ikiriao, pu'ka pa'pamuratuame noonowiriaopua apochi, yooma ihtaopua tiameo, ahpo mamajochatiame. ²⁴ Ihji Eesusichi paparame kaawe keepusaapua, yoomahka pirena kaawe erakoka nayewerepua Riosichi pa-parakaopua chaachapaka:

—Muuu te'ta yoomachi Paamiraa, Muuu amoe netekameraopua tewekao weeeopua tiameo, yooma ihtaopua pa'weoi, taamo anachari kiamitiapua utewari, ki seeweka nayewatupaichiopua aaataioipua, yooma ihta amochi simiyame naawesariopua. ²⁵ Muuu aamo Riosiwario, aamo Raawi seekarewachi naewakao, cheeriaimua:

¿Achini iikai ki no'o nakiyamea no'o puipameriko erakoame eemea,

ka'chi iika no'o newitome tiiai eemea?

²⁶ Yooma ya'yawichi weechi mochikamea, pu'kawichio noochi nasiwamia pirenatuamepua, no'o Uuria

Weerariamechi nasiwamiaopua tiamé.

²⁷ Puuu aamo Raawichi cheeriao, pichiwa ikikamechepua. Eerore yawichia, Poonsio Piiratoa tiame, seesenu ti'tijoeio tiameo, i'wa Eerusarenio napawikamepua, aamo Uuriame merimia, Eesusi, pu'kao aamo seekarewachitia yasitoame. ²⁸ Puuu, pichiwa wa'a noonowiretupua, te'ta aamo cheeriachitia. ²⁹ Ehpeomua Apoe taamo te'ta Paamiraa, taamo ku'imitiapua ki majamichiopua taamo mamajochameo, taamoo, anachaka aamo nayewamichiopua. ³⁰ Tamochi teerepuapua aamo seekao, amoe sautepuawichiopua aaataoi ahpo sautejeresoo, aaata aamo Taanachi paparakameo. Tamochioi itapiti aamo peenia ihsiwa yorajerasaa, taamo ku'ipapuapua aamo tetewitepuaiichiopua utewarirao.

³¹ Kajutiopa Riosi nayewekao, wa'a mochikachio noonorepua, Riosio wa'a kahtiopa ahjama. Pu'ka noonosoopua yooremina mochikamea, ahpo iikachio peenia eraparepua, Riosi Riosiwari apochi eenariopa. Pukaepa wa'a puuyasaapa, oisa e'raka nayewasirepua eenechio, Riosi tuuyewario.

Yoomahka ahpo iinuwaio, ki ahpochechichio erakowa

³² Eesusichi paparamea muuwaeme enerepua, yoomahka pirena, ahpo tetejimachitia mochikame. Pukaepa yooma ahpo iinuekao, ahpo kipotepuamewichio iinuerepua. ³³ Waikaopu yooma puuu Eesusi

ajawariaa, utewaeme te'teretorepua ahpo Paamira Eesusi oijenaria naewatukao. Riosiai epeche teetorepua pukachio, ahpo ku'isika cheriwewaeo. ³⁴ Eesusichi paparamechio, kitererepua chorowaniamea. Weewae-meai, kariwaemeai ahpo ijinuwa nehjisaapua, ³⁵ Eesusi ajawaria kiasirepua, kehkisa ahpo ku'inariaeopua. Waikaopu Eesusi ajawaria yooma Eesusichi paparakameche, kiasirepua naachutekao, ki cho'-chorowamichiopua pu'kao. ³⁶ Weee nehjiwa naewaniachio, wa'achi yasariaipua piiripi tijoe Oose teewaeme, puuuu Wenawe teewataniame eneriaipua Eesusi ajawariaeo. Puuu teewaraa, "Kaawe Erapatiame" chaniwame puuuu. Puuu tijoea, tiopachi ku'yame eneriaipua, Chipire tewaniachi o'inia eenakame eneriaipua, pawenasipa weeechi. ³⁷ Ihjia ahpo weewa nehjisaopua, Eesusi ajawaria uujuyparepua toomio, naachutepuaichio kooame nakisiameo.

Ananiaa tatakoriwa, ahpo uupira Saajira tiame

5 Nape piirechi tijoea, ki wa'achi iintorepua, Ananiaa tewaniamea ahpo uupimaopua Saajira tewaniame. Puuuu ahpo weewa nehjisaapua, ² paikapi toomi ahpowichio katewesaopua, ki ahsieme i'yetorepua Eesusi ajawariaopua, pu'ka nehjitiame toomio. Ihji Ananiaa, wa'a eenakaopua yooma Eesusi ajawaria ajakachio, wehchi to'weparepua toomio cheeka:

—I'wa maani weee taamo nehjaria toomia. ³ Waikao Peeroa chaanerepua:

—Anania, ¿achini iika aamo toakamua Satanasi wisikuepuawichioo, Riosi Riosiwarikamera aamo wihkuenaremichioo, ki ahsieme aamo wihkueka upamichiopua toomio? ⁴ Ke'chu nehjiwai weee, ¿ki aamo weekosakaipua? ¿Achini iikai wihtumio o'raka nehjaka eemea weeeo, ki ahsieme upanariapa toomio ki wihkuamechitia, aamoo te'ta weeka nehjariachitia tetewipuawichioo? Puuu aamo iintoria, ki nu'unti wihkuatiamepua Riosiwichikamera, ki ti'tijoeriwichikamera.

⁵ I'ka inamusache Ananiaa, mukukame wichirepua. I'ka tetewikamea wa'a ikitiopao, ki nu'uti iyoripo eraparepua Riosio. ⁶ Waikao wa'a e'enaka aaata tehtemaria, wisasorie ikapisapao weerewarao, apechunasa i'torepua wetemajimia.

⁷ Paika keenako tepepio, puuu uupiraa wa'a eenarepua. Puuu uupiraa kihta nane'riame eneriaipua pehjo, ahpo kuuna ikiriao. ⁸ Pu'kao Peeroa chaanerepua:

—¿Eee kehkichi nehjaka eemea weeeo?

—Eje'e. Wa'a kehkichi nehjitiapua —cheerepua.

⁹ Waikao Peeroa chaanerepua:

—¿Achini iikai wa'a noonoimo o'raka eemea, aamo tisia kokosapuame tiame Riosie? Ka'chi ikimete muuuu ehpeo. Ne'neo wa'a ajakameopa, aamo kuuna i'

tokame puuuapa, wetemajimiao; ehpeo aamopechi i'tomia e'enakamepua.

¹⁰ Wa'a chaanesoche Peeroo, mukukame wichirepua ikanati, puuuai. Pu'ka tehtemari muioipa, mukukame poirepua wa'asi. Waikao ma'chipasaapua, kuunara wetemajitiachi wetemajirepua tiame. ¹¹ Yooma ti'tiopachio, aaataa i'ka ikitiame inamukameopua tiameo, tisia majaka inamurepua, wa'a ikitiameopua wa'a.

Eesusi uhjurawaa muuwaeme ki maaenari yoorani

¹² Yooma puuu Eesusi ajawariaa, ki ookapi Riosi peenia ihsiwa tetewiterepua ti'tijoeriopua, Eesusi utewarieo. Eesusichi paparama, eepi nanapawiriaipua tiopatere, Saromoni tewaniachio. ¹³ Wahjachi ti'tijoe-ria, kaawe tetewiriaipua pu'kao, nape ki nanapawiriaipua ahjama, tisia iyoriniame tetewapa wa'ao. ¹⁴ Nape wa'atioipua, Eesusichi paparama, epeche epecheche teetorepua muuwesikao, ti'tijoeopua, ooweru tiame. ¹⁵ Muuwaeme ti'tijoeriaio, e'taparachi puyanariaipua ahpo kokoriamewao pooesuwe Peero u'matomiachi toamia, Peero ekawiraraa ahjachi u'matosaapua sautemapua, erakokao. ¹⁶ Ahkasi Eerusareni mochiwachiamioi wa'achi noonoirepua, Peero u'matomiachi puuyanekaopua kokoriameo, pooechi. Waikao yooma Eesusi ajawariaa, yooma kokoriame Eesusichi paparak sautesirepua, wa'ami u'umatokao.

Eesusi ajawaria chapipume naanaritowa

¹⁷ Wa'a tiame inamukapa napawikarichi pa'pamiratuamea, wahjachi tiame saruseo ti'tijoe pirenaturiai, kiisi kaawe erakore puuuu ahpoche tisia erakowae pochikapa, muuwaeme ti'tijoe ooweru tiame Eesusi ajawariakamera na'naritoamekopua. ¹⁸ Waikaopua, pu'ka Eesusi ajawario chapisaopua, yeeteparepua meeresi. ¹⁹ Nape tewekachi Riosi ku'iwaria, wa'a eena-ka tukao, wahjonerepua Eesusi ajawario, yeetaeka mochikachio. Puuuu yeetapuka puuyanasaopua, chaanerepua:

²⁰ —Eemea, simitepuapua tiopachio masitekaopua ti'tijoerio, pu'ka weemera ahjarichi simiyameopua.

²¹ Wa'a chaanetiamekapa Eesusi ajawariaa meere piario, simiterepua masitekao, wa'api tiopachio.

Waikao wa'a nokayoiopua masitekao, puuu te'ta isaeri napawikarichi pa'pamuratuamea, eenechi napawirepua, ahpo yeetepariachi simiyame katewemiaopua. Wa'a napawisaopua, Eesusi ajawario, upanurerepua eenechio, pu'ka noonowiria katewepuawichioopua. ²² Nape wa'a yeetepatiachi e'enasaapua i'noramaria, ki aaata tewarepua yeetepatiameo. Wa'a ikisaopua, wa'atia nonowarepua, ahpo pa'pamuratuamechi tuumiaopua. ²³ Pukachi e'enakaopua chaachaparepua:

—Ki'tiapua wa'ao. Yooma yeetaeka weririapua weeriao, inatiameai wa'achi ajariapua ajariao, nape taamo yeetapusa ne'nioipua yooreminao, ki'tia wa'ao aataai.

²⁴ Waikao yoorewa inatiame kapitairaa, tiopachi neesetori pa'pamuratuamea tiame, i'ka inamukapao, wekana erakokao chaachaparepua: “¿Ihtana ikini-amekosapua naaju i'wao?” ²⁵ Wa'a erakoiopua pehjo, wa'a eenare aata tijoea chaanesikao:

—Aamo karichi mo'ariaa ti'tijoe, waami nokayamekapua tiopachi masiteka.

²⁶ Waikaopua tiopachi inatiame kapitairaa, piirechi yeeka simirepua tiame, pu'ka Eesusi ajawaria ahpo yeetepariachi i'noramiaopua. Nape ki e'raka chapisa u'parepua, majawiapa pu'ka ti'tijoeripua, ahpo pasipupuawichioo. ²⁷ Waikao pa'pamiratuamea, ahpo mochikachi u'yepatiapua pu'kao, naasipa ajawaka iinatukerepua pu'kao:

²⁸ —¿Ki utewaeme wa'ineka teeme aamoo, ki masitemichioopua wa'asi Eesusichi simiyame utewario? ¿Ki wa'a noonoire eemea ohsotia? ¿Ki yomachi Eerusareni pochiware eemea aamo masitiaeo? Eemea pukao taamokamera sahtuchamepua, pu'ka Eesusio taamokamera me'yario tuuka.

²⁹ Waikao Peeroa, wahjachi Eesusi ajawariaa tiamea, nehjiarepua:

—Wa'atepua tiiao, nape teemea, Riosikamera yooremepua, ki ti'tijoerikamera. ³⁰ Pu'ka Riosi taamo ehkoriami mochikame Riosiwarao, pu'ka Eesusi eenechi ahjatekame, pu'kao aamoo, kurusichi chuhchaka me'yaria. ³¹ Pu'ka wa'api Eesusio Riosia, eenechi ahjaterepua, wa'a iintosaapua, epeche te'ta weruma yasira ki'yarepua pu'kao, ahpo ahjamina yasimichioopua, te'ta ki nu'uti weruma Paamirachitia yasimichioopua. Riosia pu'ka Eesusio ahpo ahjamina yasakao, te'ta ki nu'uti Newipatiamera enepaterepua pu'kao, yooma isaeri ti'tijoe ooweru tiameo, cheri-wepuawichioopua tatakoririao, yooma ahpo ki kaawe nokayao pichiwaka toinaresoopua. ³² I'ka Eesusi Riosi eenechi ahjateriao, tamoe wa'api tetewikamepua. Yooma wahjachi Eesusichi paparama, ki tetewameai Eesusi oijeraniao, Riosi Riosiwariae ahpo nane'retia te'ta pichiwatame puuui.

³³ Waikaopua aapoe noonowirio tuuwapa Eesusi me'yakao, ki teesa nenekarepua, ahkasi ko'inareka Eesusi ajawariaopua. ³⁴ Nape piiripi parisero tijoea, Amariieri tewaniamea, werisika ma'chi uhjarepua ku'itapi Eesusi ajawariao. Ihji Amarieria wa'a mochiwachio, tísia nakiwame eneriaipua, Moise nuurari masitiame. ³⁵ Waikao ihjia pa'pamuratuameo, chaanerepua, yooma wa'a napawikameo:

—Eeme isaeri ti'tijoe, aamo chaanemane no'o e'rao. Ki te'ta yorajepo e'raninia i'ka ti'tijoeo, seenekachi ki kaawe teeremaai eeme. ³⁶ Nane'riame eemea piie

taawechiamio, Teurasi tewaniameo, muuwaeme ahjama werisiriopua, weruma ahpo maaeka. Pu'kao meriretiopua, yoomahka ahpo ahjama ohjoao, naao sientohka. Wa'a iikapa puuua, yoomahka chi'ripaka kajurio. ³⁷ Neipaoipua tiameo, aata Uurasi tewaniameai, wa'achi iintoriai puai, muuwaeme pirenatusao. Nape meriretu puai, pu'ka na'naritoameai, yooma chi'ripaka. ³⁸ Pukaepa, ehpe tiichio, toitia kaawe eneriaipua ohso kaawe. Oowera ti'tijoerichi eename enesaa, wa'atia u'matmapua. ³⁹ Senawato seenekachi Riosichi eename enesoo, ka'chi iika saipatema eemea i'kao, Riosichi nasiwame enemeri eemea, Riosi puipariame.

⁴⁰ Waikao Amariieri chiia kaawe e'resaapua, uhjarepua waikao Eesusi ajawariao, upapuaichio. Upasaapua i'kao, ki oosa naewanuresaapua Eesusio, wepisache toarepua pu'kao. ⁴¹ Waikao wa'a weruma napawitiachi puuyaiopua, ka'chi erakorepua Eesusiwichio wepiretia aiwakaio, ohsotia kaawe erakorepua wa'a yoratiapua. ⁴² Wa'a yoratai puuua, kaawe erakoka simiterepua Eesusichi simiyame masitekao, senepi taawechi wa'api isaeri tiopachio, yomachi wa'api mochiwachiami ta'pechiamioopua tiame.

Oowisani tijoe nachutari ajawatiame

6 Pu'ka taawechiamio Eesusichi paparama, epeche teetorepua muuwaepakao. Wa'a teetopa i'isaeri ti'tijoeri rieko naeraemea tiame, ki kaawe erakorepua, ahpo wahjachi i'isaeri euro naewamechio, ahpo tetejima ki kukunaameo, ki ajasepo tuuka kooameo, senepi taawechi nachutaniameopua. ² Waikao puu oosa mariki aampa ooka Eesusi ajawariaa, napawinurere puuua, Eesusichi paparama. Napawisoopua piiripi puu Eesusie ajawatiamea, cheerepua wa'a napawikameo:

—No'o keepumitia yoomahka. Ki yekimeri teemea nachutakao, ki toime tiapa teemea masitekao, Riosi kaaweruma tuuyewari tuuyekao. ³ Pukaepa ajawatia kaawepua aata kooame nachutameri. Aamoe chaachapamitia eemea amochio, aatanakamera ajawapuame amochi uuka oowisani ti'tijoeo, nape ka'karuma ijinatamera ti'tijoe, ahsepari ahjachi oowe e'repua te'terime nachutapuawichioo, apochi yahchaka ohjoamera Riosi Riosiwario, kaawe e'rariwa tiame. ⁴ Wa'atiaopua teeme Eesusie ajawatiamea, wa'apitia simitemapua masitekao, Riosichi itasikaopua tiame aamo kaawe te'teretopuawichioo.

⁵ Waikao chaanetiamea, yooma ahka ahpo pirena kaawe iintasaapua pu'kao, apochi i'yasaapua aatao, Teiwa uurepua piiripio, kaawerumakooopua pu'kao, soparame yahchamekopua apochio, Riosi Riosiwario. Wa'achi te'terime uuretupua wahjachioi, Eeripeopua, Poorokoro, Nikanoriopua tiame, Tiimoni tewaniame,

Paramena tewaniame tiame, Nikorasi Antiokía ohjoekame tiame. Ihji tijoea pukerio, isaeri tijoe enepakame, ehpeopua Eesusichi paparama. ⁶ Wa'a ikisaopua i'ka oowisanio Eesusi ajawaria u'yeparepua. Waikaopua Eesusi ajawariaa, ahjachi seekarepaka Riosichi naewakao, pu'kakamera uurepua naachutamichioo.

⁷ Waikao puuu Eesusi ajawaria nokisiachio, Riosi kaaweruma tuuyewari tuuyekao, epeche mehtasirepua Eerusarenio, wa'ao, yomatiam wa'a weeechi-amiopua tiame. Wa'a ahkasio, ahkasi muuwaeme isaeri tiopachi neeserosiai, Riosichi paparepua.

Teiwa chapisa i'toniame, te'ta weruma kateweri napawirachi

⁸ Teiwaa, piiripi puuu naachutamea, weeka itapiti peenia ihsiwa ihsikamepua tiameo Riosi ihsiwaeo, muuwaeme ti'tijoeri tetewachiopua, ti'tijoeria pu'sererepua Teiwa masitiao. ⁹ Nape Puhku Puhjetiam napawikari tewaniachi te'teriam Eerusareni o'inia e'enakamea, kiisi pu'sereka tetewarepua Teiwa masitiao. Pukaepa Teiwa masitiao, o'inerepua Teiwa chiia ka'itakao. Yooma puuu Aasia weeechiami o'inia e'enakame enerepua, Siirene tewaniame mochiwachi, Arejanti mochiwachi tiame, wa'a ikisa Seerisia mochiwachi. ¹⁰ Yooma ihji ti'tijoea Teiwa newitonariaipua, ka'chi iika newitome teererepua, Teiwao Riosi ihsiopa ahjama ku'isikao, ahpo Riosiwario. ¹¹ Waikao puuu ti'tijoea, ki newitome tiapa Teiwao, aaata nateterepua Teiwa wenejimichio, Eerusareni ohjoemechiopua. Ihji natetetiamea waikao, ahkasi oiachio chaachaparepua wenejikao: "Na'ara chiiame inamukame teemea, Moise masiteriao, wa'a cheekaopua, na'arina-pua Riosio." ¹² Wa'a chaachapakaopua, weeru noonowiterepua ti'tijoerio ki kaawe erakoteka, wa'achi chaachapakao ki kaawe erakoterepua tiameo, isaeri pa'pamuratuameoi, ahkasi tiopachi iyoteri ti'tijoei nenekaterepua. Wa'a iikapao, Teiwa chapisao, weruma kateweri napawirachi uparetupua. ¹³ Wa'a napawitichi upasaopua, puuu wihtuka wenejiamea, chaachaparepua:

—Ihji tijoea, kiisi teewenarepu na'ara cheekaopua, i'ka taamo tiopao, Moisetaru nuurai taamo iyorio. ¹⁴ I'ka Teiwao chiiame inamuka teemea, Eesusi Nasare tewaniameo, yooma ru'minamio tuuyamekapua i'ka tiopao, pu'ka Moise nuurari taamo yooriaopua tiameo, yooma taamo toitemio tuuyapua tiameo, taamo ehkoriami o'inia taamo nokisiwaoi.

¹⁵ Nape Teiwaa wa'a chaachapaka wenejiniaipua, sewina iikaopua nanarirao, Riosi ku'iwarika tiame eneparepua, tewekachi eename.

Teiwa ahpo nehpuwaka naewa

7 Te'ta neeserosia, iinatukerepua Teiwao: —¿Pichiwapu ihji aamo chaachapawaa?

² Waikaopua nehjiarepua:

—Ka'íi, ki wa'atepua. No'o keepumitiaopua ku'itapi-ooio, yooma eeme pa'pamuratuamea, yooma eeme keepuamea tiameo. Riosia, Auraniaruo tetewiterepua ahpo, taamo ehkoriami Meesopotami weeechi kah-tioopua pehji, ke'chu Aarani mochiwachi eenioopua. ³ Riosia chaaneriaipua pu'kao: "Machenamitia aamo weewachio, aamo tetejimachio, wa'a ikisaomua, no'o aamo tuuyemiachi weeechi siimitiapua." ⁴ Waikao Aurania Riosie siminuretiapao, Kaareo weeechi machenasaopua, Aarani weeechi eenarepua mochiwachi. Neipao wa'ao, ahpo noono mukisooopua, Riosia i'wa u'parepua, ehpe aamo mochikachi. ⁵ Aurania waikamio kihta weewaeka yasariaipua, ahkasi i'wami ahpo ohjoekachio. Nape Riosia i'wami kiamo tuuri-aipua weeeo, ahpo tatana tatanasiwachiopua tiame. Pu'ka ahpo wa'a chaanetiameo, ke'chu aaata tatanaekoi eneriaipua. ⁶ Nape Riosia Auranio chaanekame eneriaipua tiameo, pu'ka tatanachi puuyakameo, seesenuchitia mochimerikopua wahka seenu weeechiopua, puhkuchitia, naao sienta paamu-parichisi. ⁷ Nape Riosia pu'ka puhkuchitia mochitiameo, cheerepua: "Neeea pu'ka aamo puhkuekachitia mochitiameo, ki teesa aiwatemanía pu'kao. Nape neipa wa'a no'o puuyanasoopua pu'ka i'isaerio, noochi paparameripua, i'wa no'o upasoopua eenechi."

⁸ Riosia wa'a cheesaapua ahpo kateweka Aurani ahjamao, pu'ka Auraniopua ahpo kateweri naaniatiwachtiao, ahpo siichitepujewerepua, yooma ahpo tatanaopua tiame tehtemari. Neipamio Aurania, pahcha weerime tatanaesaopua, osanao taawe i'toi siichitepurepua, Ihsa tewaniameo. Ihsaai, wa'achi iintorepua ahpo taanachi Aakowooi; puuu Aakowoi tatanatasikaopua, wa'achi inisirepua siichitepuwa inisikaopua tiameo, yooma ahpo oosa mariki aampa ooka tatanasiriao. ⁹ Ihji Aakowo tatanaraa, epeche kaawe tetewiniopua ahpo pooni Ooseo, ki kaawe erakorepua papachiraa pu'kao. Wa'a tiame ki kaawe erakoapa puuu ahpo poonichio, ti'tijoe tarayamechi nehjarepua, Eejito siimpamechi. Nape Oosea wa'a yooratiaio, tísia kaawe teeremai teerepua Riosieo. ¹⁰ Riosia, yooma ihta a'chi ikiyoio, nehpuwarepua pu'kao. Neipamio Eejito weechioo, Riosia Ooseo, ki teesa tiame machiwari ki'yarepua pu'kao. Pukaepa Eejito yawichia, Araoni teewataniameapua tiameo, tísia kaawe tetewapa pu'kao, weruma ye'kamechitia yahharepua pu'kao, yooma ahpo kariwachi neesetoame, yomatiam weeechiopua tiame, Eejitoo.

¹¹ Wa'a weruma teereka kahtioiopua Ooseo, wa'a pu'ka taawechiamio, weruma toorewi eenarepua, yomachi Eejitoo weechiopua, wa'a ikisa Kaanani weechi tiame. Pukaepa taamo ehkoriaami noonoria, ka'chi ikime erakorepua tooremuri. ¹² Waikaopu taamo noonori Aakowoa, Eejito ki tooremuniame inamukapa tiirikowichioo, wa'a uhjurarepua waikao, taamo ehkoriaami noonoriwa papachio, tiiriko tarijupamichioopua wa'ao. Ihjia pahcha simiyamechi enerepua pukeri. ¹³ Oosea, oosa simiyachi uhjuratioi ahpo papachio, ahpo ma'chiterepua ahpo papachio. Wa'a iika nane'rere-tu Eejito yawichieo, Oose tetejimaraa. ¹⁴ Ehjepamio Oosea, upanurarepua ahpo noonoo Aakowo tewaniameo, yooma ahpo ta'pechi tetejimaopua tiame. Puuu ta'pechi tetejimaraa, paika weerewa oosa mariki aampa mariki enerepua. ¹⁵ Waikao Aakowoa, wa'a iika Eejitoo, eenarepua. Wa'a ohjoekai mukurepua, taamo noonori tatanaraapua tiame, yooma wahjiparepua wa'a. ¹⁶ Ihji weerewaraa Kaanani weewarachi i'tosiretupua, Siikeni weechi toasimia, ehkoriaami Aurani tarariachi, wahjipame toapuachio. Puuu weeea, Aamori tewaniamechi tatanara, taritiame.

¹⁷ Amori asiyoi Riosi Aurani kiamo tuuriachi weeeo, ki ookapi muuwekame eneriai i'isaeriapa, Eejitoo.

¹⁸ Waika taawechiami Eejitoo, piirechi yawichi yasiparepua, Oose ki nakiyame. ¹⁹ Ihji yawichia, taamo ehkoriaami noonoriwao, ki nu'uti tesiwa yooraka tetewarepua. Puuu taamo yayawaopua tiameo, ki nu'unti na'ara yoorarepua pu'kaoi, ahkasi pu'ka kohjawaraopua yooma ihpapanura, toore wahjipamichioopua pu'kao.

²⁰ Pu'kachi taawechiami naawariai Moiseai, puuu kohjaa tisia peeniatiame eneriaipua. Ihji kohjaa, paika meeche inateretupua, ahpo yayawaeopua petechio.

²¹ I'ka kohjaa paika meeche i'toioopua, akisuwe neerochi toiretupua apoe yeeyeraeo, aaatae teipuaichioopua pu'kao. Waikao wa'a eenaka, yawichi maaaraa, neerochi po'yame tewakaopua itapitichi pohjachuka, apechunarepua pu'kao. Wa'a ikisaopua ahpo taanachitia weripaterepua. ²² Waikao Moisea, yooma masitere-tupua, Eejito te'ta pepenipari machiwariopua. Ki teesa peeneka nayewame eneparepua, ahpo yooraoi, tisia inatame.

²³ Moisea, ooka weerewa paamuaipua, ahpo tetejima tekipanachi ne'nemia, machenariaipua, i'isaeri ti'tijoeri. ²⁴ Wa'a oiyai tekipananiachio, aaata ahpo tejima wepayame tetewapao Eejito tijoeo, me'yarepua pu'kao ahpo tejima nehpuapakao. ²⁵ Ihji Moisea, ahpo pahtepo o'rariaipua, apoekopua ahpo tetejima, Eejito pu-uyanamerio, nape aapoe, kiisi pahterepua. ²⁶ Pu'ka meere eenechiopua, Moisea, eenechi nateparepua nasiwaniame, nape ooka isaeri wa'api ahpo. Puuu pu'kao, ta'omakao chaaneriaipua: "Ka'te nasiwaa, zachinikai nasiwani eemea, eeme wa'apikai?" ²⁷ Waikao Moise tetejimaraa, chaanerepua: "zAchinikai papakina-

mua tiame taamo nasiwachio? zAatana aamo weerakame aamoo, taamo ta'omamichioo?" ²⁸ zNo'okosa merinarepua tiameo, tapana aamo me'yariachitia, eejito tijoe?" ²⁹ Moisea wa'a tiame inamukapao, simirepua Eejitoo. Mehka u'marepua Mariani weeechi, wa'ao, seenuchitia ohjoerepua. Wa'ao neewisaapua, ooka tatanaerepua.

³⁰ Wa'a Miriano, ooka weerewa paamupari ohjoekao, wa'a wakiwechi, waapi Sinai kaawichiami oiyoio, wa'a nayewere Riosia, weeru kuhsichi taje-nakaopua. ³¹ Moisea waikao, weruma ihtanakaitepu erapakao, ne'nemo oraparepua waapi weripaka. Nape Riosia waapi weritoio, chaanerepua: ³² "Aamo ehkoriaami Riosiwara neeea, Aurani Riosiwara, Ihsa Riosiwara tiame." Waikao Moisea tisia majarepua. Oowera chachapia ihsirepua majakao, kiisi ne'neme e'rareoipua wa'a tajenarichio. ³³ Waikao Riosia cheerepua: "Pujisa mo'korio, aamo kaakaopua tiame, no'o tetewachi werika, yooresa. ³⁴ Ma'chiame tetewaninia no'o mochiwario, Eejito mochikameo, tisia aiwaka mochikopua pu'kao, tesiwa chaachapaka, pukaepa tekikamenia ku'imia pu'kao. Muuu enemeripua puuua, pu'ka ti'tijoeri ku'imeriopua no'o ku'ika."

³⁵ Ihji kuhsichi nayewakamea, i'ka Moise wa'api weerarepua Eejito uhjurapuaichio, ahpo tetejima neh-pumichioopua, Riosie paamiratuamechitia, i'ka Eejitoo kahtioio: "zAatana aamo weerakame aamoo taamo ta'omamichioo?" chaanetiame. ³⁶ Wa'a ikire Moisea wa'ao. Waikao Riosia pu'kao, ki ookapi peenia ihsiwae yorateka, puuyanarepua Eejitoo, ahpo utewarie ku'ikao Moiseo. Ihji peenia ihsiraa, Eejito mochikoi enerepua pukerio, neipao Pa'we Sehtanamechi paatenioi, wa'a ikisa wakiwechiami nokisinioi, ooka weerewa paamuparisi. ³⁷ Moise wa'api enerepua, isaeri ti'tijoerio chaanekamea: "Riosi aamochi machenatema-pua piiripi, noochitia Riosi nayewatura." ³⁸ Ihji Moise wa'api enerepua tiameo, isaeri ti'tijoeri, wakiwechi nokisioio paamiratuame. Puuu enerepua tiameo, Riosi ku'iwari ahjama nayewakamea, te'pa Sinai kaawichioopua. Puuuchi enerepua tiameo, taamo ehkoriaami noonori ahjama yasakamea, pu'ka Riosi nuurari taamo a'chi teeka mochitopuameo, tuuyeka.

³⁹ Nape pu'kao, taamo ehkoriaami mochiriamea, ki yoorerepua pu'kao, ohsotia ahpo iikachioopua, sewina erakorepua, Eejito nonowanarewa eenechi, Eejito ti'tioechitia mochitonarewa. ⁴⁰ I'ka Moisea sinai kaawichi ihsioiopua, Riosi nuurari kianioiopua, taamo ki'yami mochiriamea, chaachaparepua Aaronio: "Muuua, taamo netekemita itapiti taamo ahjachi paparamia, i'ka Moisea Eejito taamo ku'ika puuyanakameapa, ki naaniajupua puuuapa wa'asi, itapiti ikireoipua."

⁴¹ Waikao Aaronia, wakasi taanara riosirewa netekerepua, yooma ti'tijoeri ku'iwae itapiti netetiamee o'roe, pu'kao pu'ka riosieka mochimichioopua. Wa'a ikisaapua

pu'ka ahpo riosi neteriaopua tooroo, wakasi me'resa manawerepua, kohseka. Waikao wa'a noonoisao, ahpo wa'api netetetiachi, ahpo riosiwaka paparawerepua, pahkotekaopua. ⁴² Waikao Riosia towarepua pu'kao, ahpo wa'api riosichi neteria, paparaweka mochimichiopua, itapiti so'soporichiopua tiame, paparawemichiopua tiame. Pu'ka wa'a tiame noonowitiame chaachapare Riosi ehkoriaami nayewaturaa taamo ehkoriaami mochiriamea, eee chaachapaka iyoteriaopua Riosieo:

¿No'o oowekamena eemea wakiwechi nokisiaio, no'onawichio kohsekamena eemea, no'owichio kaaweruma erakokaopua aamo iikachio? ⁴³ Eemea no'o iyoriwa karitera mooketoriaipua mooketoao, nape ki ka'karuma iikaeka, ohsotia eemea, aamo neteriakamerachi, inataka nokisirepua, Mooroki tewaniame aamo riosiwatiachi. Wa'achitia tiameo, Reejani so'porichi paparare eemea tiame,

wa'achi tiame so'pori netesa. Pukaepa Wawironia aamo i'totemania, seesenuchitia mochimichiopua wa'ao, puhkuchitia.

⁴⁴ Puuu iyoriwachi Riosi karitera † i'toniamea wakiwechi nokisinioio, Riosi te'ta cheeriachitia netetiame enerepua, ehkoriaami Moisetaruo, Riosi cheerio tuuyeriachitia, ahpo moochi tetewiteriachitia tiamé. ⁴⁵ Pu'ka Osuwetaru ahjama nokisinioio ahpo Riosie kiapuaopua weee, pu'kao wa'a mochikame u'yerioiopua weeeo, pu'kachi mookeka nokisiriaipua tiame, pu'kachi Riosi karitera iyoriwachi. Ihjia Riosi karitera i'tokao, wa'a nokisiretupua ahkasi Raawitaru taawechemisi.

⁴⁶ Raawitaru eneriaipua te'ta weranariamea, Riosi kaari tiopao, wa'a ohjoremichio Aakowo Riosiwarao, wa'a enapaka paparapuwichiopua Riosichi iyoriakao, yoomá i'isaeri ti'tijoiropua tiame. ⁴⁷ Nape pu'ka tiopao Saromonikamera iintorepua, te'ta weerakao, ⁴⁸ Riosio ki weeechi karichi ohjoemekoipua, Riosio Ehkoriaami Iyoterichio, eee cheeriopa:

⁴⁹ No'o nuurari yasiraa tewekachi o'iniapua; no'o ihteka kahtiachio weepua. Wa'a kehchuma kahtiame enesoopua weeechi ihtekao,

¿Kajutare eemea, no'o kariwa netekao, no'o kehchumawichio?

⁵⁰ ¿Ki Neee iintokamepu tiameo, yooma itapiti netekao?

⁵¹ 'Eemeai i'wa napawikamea, wa'achitia tísia peewaeme kuhtaemepua, ki ku'rime tiame Riosie ku'richaniaiopua. Eemea wa'achi te'tiamepua aamo ehkoriaami noonoriwachitia, tísia peewaeme aamo iika-

† Puuu Riosi kariteera, wi'chi yokitiame eneriaipua, ahpo siimpachio, sa'runasa i'tosiniame, tuuminasa.

chio, kiisi keepunariame eemea Riosio, aamo chaaneniameopua Riosiwarieo. ⁵² ¿Aatana ehkoriaami Riosi na'nayewatura, ki na'ara yoorakamepu, aamo ehkoriaami mochiriamea, aamo noonori? Yooma pu'ka Riosi na'nayewaturaopua, kiisi kaawe yoorakamepua pu'kao, pu'kao, Riosi Te'ta Kaawerumara enameriko tuuyoio, ohsotia ko'yakame puuu pu'kao. Ahkasi ehpiami taawechio eemea, wa'achi noonokamepua, ahkasioi pu'ka Te'ta Kaaweruma Riosi enameri tuutiameopua tiame, me'yare eemeai. ⁵³ Eemea pu'ka Te'ta Kaaweruma Eesusi me'yakamekapao, kiisi iyoriame eemea Moise nuurario, pu'ka nuurario eee chiiame: "Ka'te aaata merimitia muuuu." Puuu wa'a chiiame nuurari Moise kiatiamea, Riosi apoe iintokamepua ki'yakao, ahpo tewekachi nuurewarie ku'iwarie.

Teiwaa meriwame

⁵⁴ Ihji isaeri pa'pamiratuame wa'a napawiriamea, ahpo wa'a chaaneniapao, tísia nekamuparepua Teiwachio, ki'pupaka taameo. ⁵⁵ Nape Teiwaa, kihta seeweka Riosi Riosiwarieopua, te'pa ne'nepaio, Riosi tahpitira tiari tetewarepua, tewekachi wahjorachio, Riosi ahjama weeriame tetewarepua Eesusio, Riosio ahjamina kahtiachi. ⁵⁶ Waikao chaacharepua:

—¡Nee! ¡Wahjore tewekachio! ¡Wa'a weeri Eesusi Tijoetukamea, Riosi ahjamina!

⁵⁷ Nape wa'a napawikame ti'tijoea, kiisi inamunariapa Teiwa chiiio, ahpo nahka to'pekao, yooma aampa e'enarepua Teiwao, weeru chaachapaka. ⁵⁸ Waikaopua chapisao, te'ta napawirachi ma'chipasao, ma'chi i'torepua mochiwachio, merimia. Wa'a ikisaopua, yoomahka pasipuka me'yarepua Teiwao. Wahjachi ne'neka ajakamea, ahpo kaawe iintamechitia wa'a nokiawo, ahpo wakira pujisaa, Sauro tewaniameterere to'warepua, tarachi. ⁵⁹ Teiwaa ahpo papaniaio, Riosichi nayewerepua, cheeka:

—No'o Paamira Eesusi, no'o iikao, aamo kahtiachi no'o i'tomitiamua.

⁶⁰ Wa'a cheeka chopokorieka weripakao, weeru sininarepua cheeka:

—¡Eesusi, wa'a nokayoiopua i'kao, cheriwemitiapua! Wa'a cheesache, mukukame wichirepua.

Aata Sauro tewaniame Eesusichi paparama na'araria

8 Pu'ka taawechi Teiwa meritoio, wa'achi ihsiria Sauro tewaniameai, puuu eneriaipua tiame, Teiwa merinioi kaawe iintameapua meripuawichio. Ihji Sauroa, parisero eneriaipua isaeri tijoe.

Ihji Sauroa pu'ka taawechi o'inia o'inerepua, Eesusichi paparamaopua tesiwa yorasikao, kokosa yorasikao, Eerusareni mochiwachio. Eesusichi paparama muuwaeme eneriaipua, yooma Uurea weeechiamio, chi'rika mochikame, Saamaria weeechiami

tiame, naatiche ki ujumakame eneriaipua, Eesusi ajawaria. ² Riosichi te'teretoame ti'tijoea, Teiwa apechunasa wetemajirepua. Wa'a ikitiameopua, tísia naaracherepua pu'kao, yuuwesika. ³ Nape Sauroa simiterepua pu'ka Eesusichi paparamemo, tesiwa yorasika, yooma ta'pechi pakisika puuyachasika pu'kao, ti'tijoeipua ooweru tiame chapisaopua, perekarichi toamia.

Riosi kaaweruma tuuyewari, Saamaria mochikame sisi-namuwa

⁴ Nape ujumakamea wa'a Eerusarenio, ahkaoi nokisai, simiterepua Eesusichi simiyame nayewakao, Eesusi iintoriaopua ahpowichio. ⁵ Eeripea piiripi puuu oowisani kunamukukame naachutemichio weratiamea, Saamaria eenariaipua muuwari mochiwachi. Wa'a enasaapa puuu, Riosie Weratiamechi simiyame nayewarepua wa'ao. ⁶ Eeripe nayewario, yoomahka yooreka keepuretupua wa'ao, Eesusichi itakaopua, tísia peenia ihsiopa pu'kao, sautekao. Waikao ki ookapi puuu, Eesusichi papararepua. ⁷ Ki ookapi yachapaterepua tiame, ki ka'karuma na'arari yahchameopua, puuu na'araria, ki ku'ita siinakoka puuyaparepua puuyachaniaio; muuwaeme tu'ikameoipua yachapaterepua, rojomiwa kokoriame tiame. ⁸ Wa'a inisia Eeripe wa'a muuwarichio, weruma kaawe erakoretupua wa'ao.

⁹ Wa'a ohjoeriaipua piiripi tijoe, Siimoni tewaniame. Ihji tijoea, puusi wihkueka machiyame eneriaipua. Puuu, muuwaeme wihkuekame eneriaipua wa'asio, itapiti yooraka ahpo peenia ihsiwaeopua, yomatiamé wa'a weechi mochiwachiamio. Ihjia epeche machiyame ahpo tetewipuawichio ihsiame eneriaipua ki aaatachitia. ¹⁰ Wa'a ihsiopa Siimonio, yooma ti'tijoea yooreka tetewiriaipua pu'kao, ahkasi ya'yawichiai peenia e'reriaipua pu'kao. Pukaepa chaachapame eneriaipua:

—Ihjiape, pichiwa Riosi utewara iinuemepua.

¹¹ I'ka yooreka tetewakao, ki ku'itapisi wa'a te'tereriaipua wa'ami ohjoemia. ¹² Nape Siimoni na'nari-toamea ti'tijoea, Eeripe nayewa Riosi ye'karichi simiyamera tísia pu'sereka inamukapao, Eesusi Riosie Weratiameo ahpowichio iintoriamekopaopua tiameo, Eeripechikamera eeneparepua, Eeripe chiiakamera pichikiapa. Wa'a iika Eesusichikamera papararepua. Wa'a iikopaopua pu'kao Eeripea, yooma paatorepua pu'kao, ti'tijoeopua ooweruopua tiame. ¹³ Waikao ahkasi Siimoniai kaaweruma tiamekopua Eesusichi simiyameo, Eesusichi papararepua tiame. Wa'a iintokoopua pu'kao, paatorepua tiame. Wa'a o'iniao, Eeripe ahjama oisirepua. Eeripe ahjama oikao, tísia peenia e'rerepua, Eeripe peenia ihisiao.

¹⁴ Eesusi ajawaria Eerusareni mochikamea, Saamaria mochikameo, apochi uuka mochiko tuuopa Riosi tuuyewariopua tiameo, Peero uhjurarépuwa wa'ao Waani tiame. ¹⁵ Waikao puuu uhjuratiamea Saamaria e'nasaopua, yooma Eesusichi paparakameo, Riosi Riosiwari simiyame kaawe ma'chiame masiterepua. Chaanerepua pu'kao aaata Eesusichi paparanaresoo, Riosia pukachio, ahpo Riosiwari yahchemerikopua, aapoeo pukae ahpo ku'ika mochitomichio.

¹⁶ Aataai ki nane'reka mochitoriaipua, Riosi iintoriaopua aapoechio Eesusichi paparariopao, pukachi yahcheriaopua ahpo Riosiwario. Puuu oowera paato-tiame mochiriame eneriaipua pehjo, Eesusichi paparakao. ¹⁷ Waikao, Saamaria ohjoeme Eesusichi paparakameo pahteriopapua Riosi Riosiwario apochi uuriamekopapua Eesusichi paparaka, Peeroa Waania-pua tiameo, ahjachi seekarepasoopua, pirena cheriwe-ma ki'yarepua Riosio, Riosio ahpo Riosiwari ahjachi enepariopa.

¹⁸ Waikao Siimonia, Peeroo Waani tiameo, Saamaria mochikame Eesusichi paparakamechi ahjachi seekarepakoopua Riosi Riosiwari kiaretiawichio, puuu Siimonia wa'a nokayopao puusi wihkueniame maaerepua. Pukaepa wa'a nokiniameo, toomie tarinariaipua, wa'achi ihsinariapa. ¹⁹ Pukaepa eee chaaneriaipua Peeroopua Waaniopua tiame:

—Noochi nehjimitia pu'ka aamo pepenia nokaka, wa'achi ihsimichio no'ooi, aatachi no'o ihchepakoi seekarao, uudemichio Riosiwario.

²⁰ Nape Peeroa chaanerepua:

—¡Teesana ki inatanimua aamo chiia? ¡Aamo toomichi pikapuapua ohso kaawe! Riosie kianiamea, ki toomichi kianiamepua; Apoe Riosi ahpo Riosiwari ki'yaa, kihta natekachi ki'yamepua. ²¹ Wa'a cheekamekapa muuuu, ehpe waanamio muuuu, kihta ihsimeripua Riosi tehkichio, kihta kaawerumakapa muuuu aamo iikachio. ²² Yaapiti Riosichi aamo cheriwepua itamitiapua, yooma tuuyeka aamo ki kaaweruma erapario, nape te'ta pichiwaka Riosichi tuumitiapua naaju. Aamo te'ta pichiwaka cheesoo Riosia, aamo cheriwemapua. ²³ Naaniaju noochio, tísia iinya tiamechi aamo kahtio. Aamo na'arariaa, aamo chapirepua wa'asi.

²⁴ Waikao Siimonia nehjiarepua:

—No'owichio ka'chi ikimichio nayewamitiapua aamo Riosichio, kihta no'o a'chi ikimichio no'o aamoo, ki kaaweruma chaaneriawichio.

²⁵ Ahpo uhjuratia kajusaapa wa'ao, pu'ka Riosi tuuyewari naewakaopua, ihji Peeroa Waani tiamea, nonowarepua waikao Eerusareni. Waikaopua ahpo uumatosiachiamio, yooma masitesirepua mochiwachiamio, Saamaria weewachiamio.

Eeripe tomikatewiamo nayewia, Etiopía ohjoeme

²⁶ Neipatakirio i'ka Eeripeo, Riosi ku'iwari machejenerepua pu'kao. Ihjia Eeripeo chaanerepua: —Werisika muua teetu siimitiapua, Eerusareni o'inia, Kaasa tewaniachi akipame pooechi.

²⁷ Waikao Eeripea werisika simirepua, pu'ka pooechituo. Pooechitu ihtoaiopua, wa'a nateparepua aaata tijoe, wa'achi pooechitu ihtoame, Etiopía weechi ohjoeme. Puu tijoea, weruma teerewa iinueme enerepua, Etiopía yawichi tomiwara katewekiam. Eerusareni o'inia no'rakame eneriaipua, ahpo Riosiwa iyoririaopua, kaawai kaaretachi yasitoriaipua. Puu Etiopía yawichia, oowitiame eneriaipua waika taawechiamio, Kaantasi tewaniame oowitiame. ²⁸ Ihji tijoea, Isaia tewaniame iyoteria iyonasiriaipua, ehkoriaami Riosi nayewatura iyoteria. ²⁹ Waikao Riosi Riosiwaria chaanerepua Eeripeo:

—Kaareta chokichi weritomua.

³⁰ Waikao Eeripea kaareta chokichi weritoaiopua, ehkoriaami Isaia iyoteria, iyonasiame inamurepua. Pu'ka iyonasiame inamukaopua, iinatukerepua pu'kao:

—¿Pahtiemejoaremua pu'ka aamo iyonasiaó?

³¹ Waikao puu tijoea, nehjiarepua:

—Ka'i, tehkipua pahteniaa ki aaatae masiteniaa.

No'o ku'isaomua pahchu, pahtieme enesaa.

Waikao utewa yoorarepua, ahpo ahjama kaaretachi moenamichioo.

³² Ihji tijoea iyonasiriaa, eee chiiachi iyonasiriaipua:

Po'wachitia i'toretupua meriwachio, ihchi itipirepua, po'wa poasikira sikiniamechitia.

³³ Na'ara yooranioipua pu'kao, ki aawata eenarepua pejana naewameo.

Kiterema puua tatanaraa, aaata ahpo naewapuameo, pu'kao,

ke'chu tatanaekoi u'yetiapa i'ka weechio.

³⁴ Waikao iyonamea Tiopia tijoe, iinatukerepua Eeripeo:

—¿Aatana naewaka cheekame ihji Riosi naewaturaa? ¿Ahpo wa'api naewaka, aaata piirechikosaoi?

³⁵ Eeripea, pu'ka wa'api iyonarichi nayewakao, kaawe tuuyerepua pu'kao, yooma a'chitiame ikitiame Eesusichio. ³⁶ Waikaopua yooma Eeripe cheeria pichikekapao, ahpo paatomo eraparepua. Neeroi maaniachi ajasitioopua tijoea, chaanerepua Eeripeo:

—Nee, i'wane maani neeroi; ¿ki kaawejoarene i'wa paatotia?

³⁷ Eeripea chaanerepu pu'kao:

—Eje'e. Kaawepua, nape pichiwa aamo pichikesoo. Tijoea waikao nehjiarepua:

—Aamo pichikena neea, pu'ka Eesusi Riosie Weratiameo, pichiwa no'owichio mukuriopua, apoekopua tiameo, te'ta Riosi Tijoetukamekoo.

³⁸ Waikao tetekisaapua kaaretachio, neerochi muika paatoretupua Eeripeo. ³⁹ Neerochi puuyatiaopa, Eeripea ki naania ikirepua wa'ao, Riosi Riosiwaria apechunatiapa sewinachi i'toka. Waikaopu puu tijoea, ki tewakapa Eeripeo u'matopua, ki oosa tewarepua wa'asi. Nape wa'a ikisaopua, ihjia tisia peenia eratoka u'matopua. ⁴⁰ Wa'a ikisaopua Eeripea, ikanati pu'ka wa'apichio, Aasoto mochiwachi, ahpo tetewarepua. Wa'a o'inia, Sesarea mochiwachi akiparepua, yooma mochiwachiami nayewatusika, pu'ka Riosi ka'karuma tuuyewario, Eesusichi simiyameo.

Eesusichi papaparia Sauro

(Nokitiame 22:6-16; 26:12-18)

9 Sauroa, tisia nekamuka Eesusichi paparaka mochtioameo, pukaepa tisia nekamuchekaopua pu'kao, yooma ko'imo tuurepua pu'kao, tisia tahpitika cheeka oiriaipua ahkai oiyachio. Wa'a e'rapaopua, te'ta isaeri neeserosi paamiratuamechi eenariaipua, wa'api Eerusareni, ² pu'kao iyojura reeseri itanémia, Raamahko ahpo i'tomiaopua. Wa'a Raamahko napawikarichi pa'pamuratuame asinariame eneriaipua, pu'ka reeseri Eerusareni ahpo itariao, wa'a napawikarichi pa'pamuratuame iyonamichioopua pu'kao, puua iyonasaapa, piirechi reesewa ahpo kiamichioopua. Pu'ka piirechi reeseri iyoteria, yooma Raamahko mochikame Eesusichi paparameo, chapisa pe'pereso Eerusareni upameri enerepua. ³ Nape wa'a simika pooechi ihtoio Sauroo, senawato ki nu'uti uutapasiparepua tepoona o'inia, nape ki teesa tisia ute-waeme tajayame, Sauro norikameo tisiwa uutapasipaka. ⁴ Wa'a iikapa Sauroa tisia majakao, wehchi wichirepua. Sauroo wichikame po'yoioopua tewekachio, ahpo chaaniame inamurepua:

—Sauróo, Sauróo, ¿achini iikai noochi nasiwánimua?

⁵ Waikao Sauroa iinatukerepua:

—¿Aatanamua chiiia?

Nayewachaniamea nehjiarepua:

—Neeea Eesusipua, aamo ahjachi nasiwa. Aamo wa'api na'atanimua wa'a ihsikao, itapiti animari, icherachi motayamechitia.

⁶ Sauroa waikao chachapia ihsikao, nehjiarepua:

—Paamira, ¿ihtana cheenariamemua no'oo?

Waikao tepoona o'inia Paamiraa, chaanerepua:

—¿Werisí! Waami siimitiamua Raamahko mochiwachi, wa'a chaanepuamemua, itapiti aamo yoramiao.

⁷ Puu Sauro ahjama nokisiamea, tajinachukame ajarepua wa'ao, wa'a nayewachaniame inamurepua inamua, nape ki tetewarepua aaatao. ⁸ Wa'a chaanetiapa Sauroa, werisirepua, nape werisiaiopua tiisi ma'chirerepua. Wa'a iikopa Sauroo, puu ahjama nokisiamea, sekachi panitoka i'torepua Raamahko mochiwachisi. ⁹ Raamahkoo, paika taawe yasarepua ki ma'chirekao, ki koakaopua tiame, kiisi nerojikaio.

¹⁰ Raamahkoo, wa'a yasariaipua aaata tijoe, Anania tewaniame. Ihji tijoea, Eesusichi paparama eneriaipua tiame. I'kao kochirewachio, Eesusi Paamiraa chaanerepua:

—¡Ananía! —chaanerepua.

Waikao Ananiaa teemurichio, nehjiarepua:

—¿Ihtana Paamíraa?

¹¹ Waikao chaanere Apoe Paamiraa:

—Werisika siimitiapua, wa'a Pooe Riisame tewaniachi. Wa'a asisaapa, Uurasi kariwara i'yapuapua, pu'ka kaari tewisaapa, aaata Sauro tewaniame iinatukepua-pua wa'ao, Taraso o'inia eenakame. Ehpe wa'api wa'a ihsiamepua, noochi paparaka. ¹² Puuu Sauro tewaniameai tiameo, ehpe wa'api kochirewachio, aamo tete-wanipua tiameo, aamoo, ahpo puichi seekarepaka sautiame.

¹³ Ananiaa nehjiarepua:

—Nape Paamira Eesusi, ki teesa na'ara ihsiame inamukamenia pu'ka tijoeo, yooma Eerusareni mochikameopua, amochi paparama. ¹⁴ Puuu tijoea tiameo, i'wa wa'apioi reesiseri itamia enamerikaipua, i'wa pa'pamuratuameeoi, yooma amochi paparamaopua, chapisa i'topuawichio Eerusareni katewepuawichioo.

¹⁵ Nape Eesusi Apoe Paamiraa, chaanerepua Ananiao:

—Nape wa'a ihsiamekoipua tuunioi Sauroo, siimitiapua muuuu, pu'ka tijoeo nookamera uukamekopa. Neeea pu'kao, yomachi ki i'isaeri mochikachiamio, uhjuramerinia, wa'ami ya'yawichio tiame, aaataoipua tiameo, i'isaerichi tijoe. ¹⁶ Nee wa'api ne'netemapua pu'kao, aachin teetomerikopua pu'kao, no'owichio aiwasikaopua.

¹⁷ Waikao Ananiaa, wa'a eenasaapua ahpo tuuyetiachio, wa'a tewarepua Sauroo. Waikao Ananiaa chaanerepua pu'kao:

—No'o Riosichi pooniwa Sauroo, Eesusi Paamiraa, i'wa no'o uhjurakapua aamo po'yachi, i'wa eenaka aamo sautemichio puichio, aamoo eenechi ma'chirepatepaka. Eesusieo amochi uhjuratiamenia tiameo, no'oo aamo weramichio Eesusio amochi yachamichio ahpo Riosiwario, aamo yorasiachi ku'imichio ahpo tehkiwachio.

¹⁸ Waikao wa'a chaanesaapua, Sauroo ahjachi seekarepasaopua, Riosichi itarepua sautemichioopua puichio. Wa'a cheeka itasoche Riosichi paparaka, ikanati sinapewaka tiame ruhjikapua puichi o'inia. Wa'a ikisaopua ma'chiriame itipirepua, eenechi kawiyame tetewaka. Wa'a iintosaapua Sauroo wa'a ikisaopua, Eesusi weeraria enepatepua. Waikao Sauroa werisasaapa, Eesusichi paparakaopua, ahpo paatorepua.

¹⁹ Wa'a ikitiaopua ko'karepua waikao, utewaparepua eenechio. Wa'a tiaapua, Raamahko itipirepua ookapi taawe, Eesusichi papareme ahjama.

Sauroa Raamahko nayewatuna

²⁰ Wa'a o'inia o'inere Sauroa, pu'ka Eesusi Riosi Taa-narao, Riosi wa'apichi eenamekopua, Riosi tiarichi. Wa'a cheeka nayewasire puuuu, ahkai mochiwachi-amio, i'isaeri napawikarichio. ²¹ Yooma i'ka nayewatu-ame inamukamea, chaachaparepua:

—¡Naakona! ¿Ki ihjipu na'ara iintokame Eesusichi paparama, Eerusareni kahtiao? ¿Ki puuupu tiame i'wa eenakamea, Eesusichi paparama chapisa Eerusareni i'tomo o'rakame, te'ta neeserosi yawichichi katewepuachio?

²² Sauroa, epeche yekatorepua ti'tijoeri oowe e'retekaopua Eesusichio, pu'kao Riosie Weratiameo, te'ta Riosi tiarirachi o'inia eenameo. Wa'a chioopua Sauroo, te'ta masitari isaeri ti'tijoea, ka'chi ijkime erakorepua, kihta tewakapa ahpo chaachapamiao.

Sauro ku'iwa u'mamichio

²³ Neipa muuwaeme taawechiamio, i'isaeri te'ta pa'pamuratuamea, ahpo na'poasaapua Sauro ahpo merimia katewepua. ²⁴ Pukaepa puuuu merinarekao, senepi taawechi tukao tiame puuyeriaipua Raamahkoo, wa'a muirachio, nape Sauroa nane'rerepua pu'kao. ²⁵ Pukaepa Sauro na'naritoamea, weruma waarichi tekipurepua wanaminao, sa'mikore yeewachitipo ma'chipakaopua. Wa'a iika newipateretupua ahpo seepurawachio.

Eesusichi paparama uutiam Sauro

²⁶ Sauroa Raamahko machenasaapa, Eerusareni asisaapa puuuu, wahjachi Eesusi ajawaria ahjama enepamia teetoriaipua. Nape Eesusi ajawaria Eerusareni asisoo, majawerepua Sauroo, ki nane'riamekapa Eesusichi paparamakoo. ²⁷ Pukaepa Sauro natepasaapa Wenawea, Eesusi ajawariachi u'parepua, tetewipuawichioopua pu'kao. Waikao Wenawea yooma tuuyerepua pu'kao, yooma ihta Sauro ikikame Eesusieo, Raamahko pooechi ihtoao. Yooma tuuyerepua tiameo, Eesusie Sauro nuureratiaopua, achini teeka utewaeme teetoriopua Eesusichi simiyame nayewatukaopua Sauroo, yomachiami Raamahko mochiwachiamio. ²⁸ Wa'a ikisao Sauroa, wa'a Eerusarenichi Eesusi ajawaria ahjama teereparepua. Waikaoopua wa'ao, ahkai Eesusichi simiyame nayewarepua ti'tijoerio. ²⁹ Nape ri'rieko nayewame nayewioio Eesusichi simiyameo, ki pu'sereka inamuretupua Paoro nayewao, newitoka nayewaniapa Sauroeo. Pukaepa merinaretupua pukaepa. ³⁰ Nape ookapi Eesusichi paparama, merinarenioopua Sauroo, Sesarea i'torepua, pa'wesuwe mochiwachi, Sesarea o'inia puuu i'tokamea, Taraso mochiwachi uhjurarepua waikao, pawekakerachi.

³¹ Waika o'inia Paoroo, tisiwa te'ta Eesusichi paparama enepariopao, ta'iria mochirepua waikao, yooma Eesusichi paparama Uurea mochikamea, Arirea mochikamea tiame, Saamaria mochikamea wa'achi, Riosichio iyoriwa te'teripao. Puu ahjachi erakooa Eesusi Paamirachio, epeche epecheche peewapasika, epeche ta'iria mochisika Riosi ku'iraeo. Wa'a iikao ki ookapi muuwepasirepua, Eesusi Paamirachio.

Eenea tewaniame yachapatetiame

³² Peeroa piiripi Eesusi ajawaria, ahkai oiya masiteka Eesusichi simiyameo, piie taaweo Riira mochiwachi asirepua. ³³ Wa'a mochiwachio, aaata tu'i kokoriame tewarepua, Eenea tewaniame. Ihji tijoe Eenea tewaniamea, osanao paamupari i'toame eneriaipua tu'ikameo. ³⁴ Peeroa, tesiwa tiame tetewapa Eeneao, sautekao chaanerepua pu'kao:

—Aamo Eeneao, Eesusi Riosie Weratiamea, aamo sautekame itipitenapua wa'asi. Werisisa, apechunasa katewemitiamua aamo ipetao.

Waikao Eenea tewaniamea, ikanati werisirepua, yachapatetiame wa'asi. ³⁵ Muuwaeme Riira mochikamea, Saaroni mochiwachia tiame tetewarepua saukame itipikameo. Pu'ka kokoriame sautetiame tetewikapao, Eesusichi paparasirepua tiame, Apoe Paamirachi.

Taawita tewaniame oijenatewa

³⁶ Pirenachi mochiwachi Oope tewaniachio, wa'a tewarepua tiame aaata Eesusichi paparama, puuua, Taawita tewaniame enerepua oowetiame. Taawita teewaa rieko naewachio, Roroka teewarapua. Puu oowitiamea, kaaweruma enerepua, yooma kaawe tetewika ku'yame. ³⁷ Pu'ka taawechiami Roroka tewaniamea, kokorepaka mukuriaipua. Pu'ka weerewara papakosaopua, te'pa rampakarichi kateweraipua yooreko. ³⁸ Riira mochiwachio waapikopa Oope mochiwachio, Peeroa Oope oiya inamuretupua. Waikao ooka Eesusichi paparama, wa'a uhjureretupua, yaapiti enanuremichio.

³⁹ Waikao Peeroa paaetiaapao, ahpo uhjureretia ahjama eenarepua. Enasooa Peeroo, te'pa karijampa i'toretupua mukukame po'yachi. Wa'ao Peeroo, ooweru kunamukukamea, naarakoka ne'neterepua Peeroo, itapiti pu'ka kiterepakame neteria, sipicha, wakira, pu'kao ahjaka kahtiai neteria. ⁴⁰ Peeroa yooma pu'yanasapa pu'kao, Riosichi paparaka nayewarepua. Waikao pu'ka weerewa ne'nepakao, cheerepua:

—iTaawitaa, werisisaa!

Waikao mukuriame oowitiamea, ne'neparepua. Wa'a kahtiame tetewapa Peeroo, yasisirepua. ⁴¹ Waikao Peeroa, sekachi chapika werisipurepua. Wa'a ikisaa-pua, paesapa Eesusichi paparama, kukunara wahji-

pakameopua tiameo, ahjakame ki'yarepua pu'kao.

⁴² Yooma Oope mochikameai, nane'rerepua i'ka ikitiameopua Riira mochiwachio. Pu'ka nane'rekapaopua, muuwaeme papararepua Eesusichio. ⁴³ Peeroa wa'ao, muuwaeme taawe itipirepua, Oope mochiwachio, Siimoni wi'chi yokiyame ta'perachio.

Peero Koonerio tiame

10 Sesarea mochiwachio, wa'a ohjoeriaipua aaata tijoe Koonerio tewaniame, soontaro kapitaira eneriaipua, piie sienta soontaro pirenaturi, Iitaria tewaniamechi. ² Ihji tijoea yoomahka Riosi iyoriame eneriaipua ahpo ta'pechio, senepi Riosichi nayewame, ti'tijoerioi tisia ku'yame enerepua, koamechio tesiwa te'tiameopua. ³ Piie taawechi Koonerioo, ahpo ta'pechi kahtioiopua arikiri waanamio, ahpo kahtiachi eename tetewarepua aaata, tepoena eename Riosi ku'iwari. Ihji tewekachi eenakamea Koonerio kahtiachio, chaanerepua Koonerioo:

—iKúira Koonerio!

⁴ Koonerioa majakame ne'nepakao, nehjiarepua:

—Kúira. ¿Ihtana teetoamemua noochio paamira?

Waikao tewekachi eename Riosi ku'iwaria, chaanerepua Koonerio:

—Aamo Riosichi paparariaopa, kaawe e'retiame muuua Riosieo, aamo tisia ku'ika yasitoaai aaata, peenia e'reka tetewitiamemua tiameo. ⁵ Muuua Oope uhjuramitiapua aaata, wa'a mochiwachio Siimoni Peero teewataniame i'noramichioopua. ⁶ Wa'a ta'pechio, piirechi Siimoni ta'perachi kahtipua, wi'chi iyokame pa'we suuwerachi. Puu Peero aamo tu'uyemapua, apoe enasaa.

⁷ Koonerioa, wa'a cheesa no'rasoopua tewekachi eenakameo, ooka ahpo nuurewa paaerepua, piiripi soontaro tiame Riosichi iyoriame tiame, pukachio Koonerioo oowe e'rewa tiame enerepua. ⁸ I'kao yooma tuuyesa uhjureretupua Oope mochiwarichio.

⁹ Pu'ka meereopua i'ka pooechi waapi nokisirioio, Peeroa oowetaweopua wa'asio, karijampa moenariaipua, Riosichi paparamia. ¹⁰ Wa'a ihsiaiopua Riosi ahjama nayewakao, chorowapariaipua. Chorowapasopua, ahpo kooame yoranurariaipua. Waikaopua ahpo kooame yorakenioio, kochirewachi wichikameka ikirepua. ¹¹ Wa'a ahpo ikiwatereopua, te'pa tewekachio, wahjoame tetewarepua. Wa'a o'inia, weruma wisasori apochi waapi tekiyame tetewarepua, naomina o'yaeka ta'rame. Ihjia ahpo waapi tekikao, ta'raka ipeparepua wehchi. ¹² Pu'ka wisasorichio, kii ookapi chuchutorepua yooma ihta ahjakame, chuchuka ohjoame, wehchi petika ohjoame itapiti animari, ma'saeme eekachi ohjoame tiame. ¹³ Pu'ka tekisoo-pua, tewekachi o'inia inamurepua Peeroa, eee cheechaniame:

—Werisisa Peeroo. Yaapi merisa ko'kosa.

¹⁴ Waikao Peeroa nehjiarepua pu'kao:

—Ka'i, ki ko'komania pu'kao, no'o Noono Paamira Riosíi. Ka'chitia taawechi koayamenia, ki no'o aamo reesiseria ko'komichioo, ki aamo iyoriniameopua kooameo.

¹⁵ Nape Riosia eenechi chaanerepua:

—No'o aamo reesisia ko'kopuame ki'yaa, kiisi ki iyoriniame tewamete muuua pu'kao.

¹⁶ Paisa simiyame wa'a cheechaneretupua. Wa'a ikitioopua, eenechi apechuneretupua wisasorio, te'pa tewekachio. ¹⁷ Peeroo weeka inataka itipioiopua pehji, ihtana cheerio e'rioopua ahpo chaaneretiao. Peeroo wa'a tiame inataka kahtioipua karijampao, puuu Koonerio uhjurariaa, Siimoni wi'chi iyokame ta'perachi, muirachi ajarepua wa'asi, Peero akana kahtiamie iinatukeka. ¹⁸ Puuuu sisinamukao chaachaparepua: “¿I'waju Siimoni Peero ohjirachio?” ¹⁹ Peeroo wa'a kahtioio pehji ahpo chaaneretia inatakao, Riosia eenechi chaanerepua inatarichio:

—Peeroo, ne'nesao muuua. Aamo ta'pe teereo paika tijoea aamo i'yachanipua. ²⁰ Ehpe wa'api werisika tekisaa, kihta seeweka siimpupua ahjamao, nee uhjurakamekapu pu'kao.

²¹ Waikao Peeroa tekirepua teepotemiao, pu'ka Koonerio uhjurario. Pu'kao teepotasaopua chaanerepua:

—Kúíra. Neeju aamo i'yaka te'teretoaa. ¿Ihtana eratoka teetoame eemea noochio?

²² Aapoeo chaachaparepua:

—Kúíra. Teemea kapitai Koonerio uhjuratiamekapua, kaaweruma tijoe Riosi iyoriamee, kaawe tetewiniameopua tiameo, i'isaeri ti'tijoeo. Ihji Koonerioa aamo paaenurekapua, Riosi ku'ira tewekachi eenamee, aamo paaenureretiapa, Koonerio ta'perachi enamichioopua aamoo, aamo keepupuawichio wa'a enasoo, Riosichi simiyame aamo nayewa.

²³ Waikao Peeroa muinurarepua yooreko, wa'a che'repamichioopua pu'kao. Pu'ka meereopua piari yasisisaapua, ahjama simirepua waikao, wahjachi yeeka tiame, wa'api mochikame Oope, Eesusichi paparamie.

²⁴ Pu'ka meere ahpo puuyariachioopua, Sesarea ajasirepua Koonerio ohjirachi. Wa'a ta'pechi ajasioio, Koonerioa wa'a yasarepua, weeka ahpo tetejima paa-jutesa ahjama, wahjachi tiame ahjama, kaawe ahpo tetewame tiame, seenu yeeniemeopua ahpo nayewa.

²⁵ Koonerioa Peero asikame tetewapao, weruma yooreka teepoterepua pu'kao, chopokorieka weripaka.

²⁶ Nape Peeroa sekachi apechunakao, chaanerepua:

—Ka'te wa'a iinto no'ochio, werumachitia tijoe iyorikao. Oowera tijoeakaite neeeai amochitia.

²⁷ Pu'ka ahjama nayewasikao, yooremina pakirepua. Wa'a yooreminao, muuwaeme mochikame tewarepua napawikame. ²⁸ Waikao Peeroa cheerepua:

—Eemea nane'riamepua wa'asio taamo isaeri ti'tijerio, ki reesiseniamekoopua taamoo, seesenu ahjama te'terepuawichioopua. Wa'a te'teriame teemea ki ehpesio. Nape Riosia no'o chaanekamepua pu'kao, aaataoio ki chaanepuameo, kiisi piipariemekoo, seesenu ahjama te'tereniameo, ka'chi ikiwamekoopua taamo Riosichi iyoriwao. ²⁹ Wa'a chaanetiapania Riosieo, ikanati kihta chanika eenakania amoe paaetiapaonia. Ehpeo no'o chaanejeraninia aamoeo, itapiti e'raka aamo no'o paaeriaopua.

³⁰ Koonerioa waikao, yooma tuuyekaopua ahpo ikiriao, o'inerepua cheeka:

—No'o keepumitiao no'o tetewario. Naao taawe i-tonapua ehpesio, i'ka wa'api keenakoio arikiri ahkao, no'o ta'pechi Riosichi naewaka kahtioio, no'o ne'neka kahtiachi eenakapua aaata tijoe, tohsaname waki-raeme, tatapara ihsiamie. ³¹ Puuuu no'o chaanekapua: “Inamukame Riosia aamo nayeweriao, tete-wakamepua tiameo, aamoo tísia ki'yamekopua tiameo, wahjachi tijoeoi. ³² Pukaepa muuu Koonerioa, aaata uhjuramitiapua Siimoni Peero i'noramichioo, Oope mochiwachi kahtiamie, piirechi Siimoni tewaniame ta'perachi. Puuu Siimonia, pa'we suuerachi ohjoemepua, wi'chi iyokame tijoe.” ³³ Wa'a chaanetiapa neee tewekachi eenameo, ikanati aamo uhjurekania paaepuawichioo. Kaawechupena eenakame muuua, no'o paaewa tesiwekao. Ehpeo i'wa mochikame teemea Riosi tetewachi aamo keepumia puuyekao, Apoe Paamira cheeria taamo tuuyepuawichioo.

Peero naewaria Koonerio ta'pechi

³⁴ Peeroa waikao Koonerio ta'pechio, o'inerepua cheekao:

—Ehpeo neee, pahtiamepua, Riosio taamoo napati taamo nakika kahtiamekopua, ki aaatache piiripi, epeche kaawe e'reka tetewame. ³⁵ Aaata tijoeoi Riosi iyoriameo, ka'karuma yoranariameopua tiameo, kaawe uuka tetewamepua Riosia, ki isaeri ti'ti-joekoipua. ³⁶ Wa'a tiiamekapa Riosia, tísia nakiyamekapua yomatiamie wehjoarichi ti'tijerio, Riosia ahpo Taanao, pahchao, isaeri ti'tijerichi uhjurepua Eesusi Riosie Weratiameopua, pu'kao, te'ta yomatiamie ihta aampa tiiamerao. Pukaepa puuuu yomachi oikamepua, te'ta Riosi chiia kaaweruma tuuyewari nayewatukao, yomachiami ti'tijoeo ooweru tiameo, ahpo tuuyewari chiiae Riosichi paparamichioopua, ka'karuma erakoame enepamichioopua ahpo iikachio, Riosie cheriwetiaapua yooma ihta ahpo tatakoririao.

³⁷ Inamukame eemeapa, i'ka wa'a tiame naawesario, Arirea o'ineriopua i'kao, wa'a o'inia i'ka nayewatuwao, ahkasi yomachi mehtariopua, Uurea weeechio. Ihji wa'a ikitiamea, neipa Waani Paatori nayewaturioi ene-

riamepua, Riosimina e'enamichio sisinamurioi ti'tijoe-
rio, ahpo tatakoriwa toaka paatomichio. ³⁸

Nane'renachi eemea Eesusio, Riosie uutiamekopua
ahpo Riosiwari yahchekao, ahpo Riosiwari weer-
arepua pu'kao, ahpo tehkiwa o'inemichio. ³⁹

Nane'rena eemea Eesusio, Riosi utewarieo, wa'a teeto-
riopua, yooma riaorósie na'itutiametepua sauteka. ⁴⁰

Pu'ka yooma teetoriao, taamowichio ikiriaopua
tiame, taamoe tetewikamepua pu'kao, Eesusi ajawati-
amea, yooma i'isaeri weechio iintoriaopua, yooma
Eerusareni muuwarichio, ikiriaopua tiame. Ihji Eesusia,
tísia na'araka meritiametepua, kurusichi chuhchaka, ⁴¹

nape Eesusio Riosia, paika taawe i'toi mukukoio,
eenechi ahjaterepu. Wa'a ikisaopua, eenechi ahjasaa-
pua, tamochi eenaka tetewitekapa, ⁴²

nape ki yooma ti'tijoechi, taamochekamera ahpo ahjariachiche,
ahpo pichiwatameriche. Puuu pichiwa eenechi ah-
jakamepua, taamo wa'api ko'kakamepua ahjama,
teeme wa'api ahjama ohjokamepua tiame, eenechi ah-
jakoio. ⁴³

Apoe Riosi ihsikamepua taamo uhjurakaopua
tiame, yooma ti'tijoechi chaanemichio, Riosie wera-
tiamekopua Eesusio, i'ka wehjoarichio yooma weechi
ti'tijoechi apoekopua te'ta katewemerikoopua pu'kao,
wahka ihtoriachi i'ka weee kajuyachio, yooma
wahjipakame ahpo oijenateria, ki wahjipakameoiopua
tiame. ⁴⁴

Yooma ehkoriai Riosi na'nayewaturaa
chaachapariapua, Riosio aaata uhjuramio tuukao, te'-
ta tatakori choaniamewichio meripuameo. Puuu Riosie
uhjurapo tuutiamea, ihjipua Eesusi, taamo tatakori
natetewawichio meritiametepua. Pukaepa yooma Eesusi iin-
toriao ahpowichio iintorio erakoamea, cheri-
wepuamepua, tatakoriao, yooma aaatai wa'a er-
akokamea. ⁴⁵

Yooma ehkoriai Riosi na'nayewaturaa
chaachapariapua, Riosio aaata uhjuramio tuukao, te'-
ta tatakori choaniamewichio meripuameo. Puuu Riosie
uhjurapo tuutiamea, ihjipua Eesusi, taamo tatakori
natetewawichio meritiametepua. Pukaepa yooma Eesusi iin-
toriao ahpowichio iintorio erakoamea, cheri-
wepuamepua, tatakoriao, yooma aaatai wa'a er-
akokamea. ⁴⁶

Riosia ki i'isaeri ti'tijoechi, ahpo Riosiwari ki'ya

⁴⁴ Pu'ka wa'a tiame inamukapa ki isaeri ti'tijoechi
Koonerio paajuteriaa, Riosi Riosiwari noonotetiaopua,
tísia peenia eraparepua, Eesusi ahpowichio wa'a
iintoriopao. Wa'a iikapa puuu, ahpo seesenu naer-
achi naewaka tísia kaawe erakoka cheriwema ki'yare-
pua Riosio. ⁴⁵ Waikao, puuu i'isaeri ti'tijoechi ookapi
Eesusichi paparakamea, Peero ahjama e'enaamea,
ke'chu Eesusichi paparai siichitepuwetiametepua,
chaachaparepua: "i'Naakonakosa puuuai cheriweti-
ametepua, ahpo tatakoriaopua tiame, kiisioi si-
ichiteputiametepua puuu? i'Wa'a teesoo, aataai
kaawe Eesusichi paparametepua, kihta siichiteputi-
ametepua, ahpo tatakoriwa cheriwepuawichio? Wa'a
teesoo Riosia, aataai ahpo Taana Eesusichi pa-
parakame enesoo, kaawe uuyamepua pu'kaoi,
pukachi yasitoapua, ahpo Riosiwari." ⁴⁶ Ihji si-
ichitepuwetiametepua Eesusichi paparakamea, wa'a

chaachaparepua, pu'ka ki siichitepuwetiametepua,
ahpo wa'api seesenu naerachi kaawe erakochaniopua,
Eesusichi paparakao. ⁴⁷ Waikao Peeroa yooma wa'a
napawikameo, chaanerepua:

—Waikao Riosia, ma'chiametepua, pu'kao ta-
mochitia tiameo, ma'chiametepua ki'yariopua ahpo Riosie-
wario, oowera Eesusichi paparakopuapua. Wa'a
iintokame enesoo Apoe Riosio, aataai taamo wa'ini-
ame wa'a teesoo, i'ka Eesusichi paparakameo, pa-
atopuawichio?

⁴⁸ Peeroa wa'a tiame kaawe iintatiopua, paatonur-
erepua waikao, Eesusi Riosie Weratiamechi papara,
pu'kao Eesusichi paparametepua tetewipuwichio.
Waikao yoomahka wa'a e'enaamea Koonerio ta'pera-
chio, Peero, paikapi taawei utewa yoorarepua wa'a
itipimichio, Koonerio ta'perachio. Waikao Peeroa,
wa'a ikirepua.

Peero tuuiwa, Koonerio ta'perachi ikitiametepua

11 Pu'ka taawechemetepua, pu'ka Koonerio ta'perachi
ikitiametepua, yooma ahkaio Uurea weechiametepua,
i'isaeri ti'tijoechi Eesusichi paparakamea, nane'reka mo-
chitiapua, ki i'isaeri ti'tijoechi, Eesusichi papara-
mekopa, Riosi kaaweruma tuuyewari pichikekaopua.

² Nape puuu, ki nane'reriapua pehjo, siichiteputi-
ametepua apochi nokiwameopua, ki nateyamechitia tetewi-
warioi Riosio pu'kao. Pukaepa Peeroo Eerusareni
enasoopua, Eesusi ajawaria napawiriachio, teriretupua
Eesusi ajawariao, wahjachi wa'a mochikameopua
tiame, i'isaeri ti'tijoechi Eesusichi paparakamee. ³ Puuu
te'yaka chaachaparepua Peeroo:

—i'Chini iikai wa'a no'raka muuu, ki siichiteputi-
ametepua mochikachio, ahjama ko'kakamua tiameo, kaawe
e'riamechitia?

⁴ Waikao Peeroa wa'a chaachapopao, chaanerepua:

⁵ —No'o Riosichi poponiwa, no'o keepumitia
pahchuo, neepechi aamo nehjiamakoo, aatia ti-
iachipa wa'a no'o oiriao.

i'Piie taawechi Oope mochiwachi no'o kahtioi no'o
Riosi ahjama nayewakao, itapiti tetewitiametepua
Riosio, itapiti tewekachi o'inia eename, wisasorika ti-
iame naomina o'yaeka. Puuu wisasoria no'o kahti-
achisi tekika ta'rapakapua. ⁶ No'oo kaawe ne'nepa-
soopua pu'kao, pukachi yooreminao ki ookapi
chuchukuapua itapiti ahjakame, yooma ihta animari ki
koi'wame, ihjichitia: animari naa taaraame, animari
sa'pa koayame mawiyachitia, topae ohjoame animari
siinoichitia, te'pa eekachi ohjoameopua tiame tuchiki.

⁷ Pu'ka tetewaiopua Oope mochiwachio, no'o chaane-
niametepua inamukania tewekachi o'inia: "Peeroo, werisisa.
Werisika Merisa ko'kosa." ⁸ Neeea waikao pu'ka wa'a
cheechaniameo, chaanekania: "Ka'i Paamira. Neeea
no'o kutachitipoo, kiisi u'matotiametepua ki reesiseni-

ameopua kooame.”⁹ Waikao tewekachi cheechani-amea, eenechi no'o chaanechaniapua: “Riosi apoe aamo ko'konuriao, kihta ka'itametemua pu'kao.”

¹⁰ Waikaopu wisatoria, paisa simiyachi wa'a cheesoopao Riosio, yooma apechukapua eenechio te'pa tewekachi. ¹¹ Waikaopua, pu'ka wa'apichio apechusocheopua pu'kao, wa'a e'enakapua paika ti'tijoe Sesarea ohjoeme, puua no'o i'yasika e'enakame eneriapua. ¹² Waikaonia Riosi Riosiwario, ahjama siinurakapua pu'kao. Waikaonia kihta cheeka siimo erapakania ahjamao, ki i'isaeri ti'tijoe koipua uhjuratiameo. Waikao neea, i'ka puhsani i'isaeri Eesusichi paparakameo, no'o ahjama siimpamichio uusaopua, pirena e'enaka teemea, Oope mochiwachi o'iniaopua Koonerio ta'perachio. ¹³ Sesarea ajasitioopa, Koonerio, yooma taamo tuuyekapua ahpo ikiriao, yooma a'chitiame siinkameopua wa'ao. Puua wa'ao, aata tetewako tuukapua tewekachi eename, puua apochi eenakao chaanetiapiapua pukaee eee cheeka: “Oope tewaniachi uhjuramitia ti'tijoe, Siimoni i'noramichiopua, Peero tewataniame. ¹⁴ Apoe aamo chaanemapua enasaapa, aachin teeka aamo newipamerikopua aamo tatakoriario, yooma aamo ta'pechi ohjoemeopua tiame.” ¹⁵ Waikao no'o Sesarea ihsioiopua Koonerio ta'perachi napawikame nayewekao, Riosia ki isaeri ti'tijoeo iikachi noonoteriapua. Tisia pu'serekapa Eesusi iintoriaopua ahpowichioo, Eesusichi paparepua waikao. Ahpo wa'apichi nayewa nayewakao, tisia pu'sereka nayewarepua ahpo Eesusichi paparao, ahpo tatakoriario cheriwetiame itipikapua. Wa'a iikopaopua pu'kao, nane'rekania Riosi Riosiwario pukachi eenarioopua, tamochi eenariachitia, pukeri Eesusichi taamo papararioopua. ¹⁶ Waikao wa'a iikopua pu'kao, Eesusi cheeria inatepakania waikao, eee cheeria: “Pichiwa chiiame neea, Waania neeroiye paatoriaipua paatoao, nape eemea Riosi Riosiwario, paatopuamekaitepua.” ¹⁷ Waikao wa'a teeriopao i'kao ki i'isaerikoi, Riosi Riosiwario noonotetiamekopaopua pu'ka iikachio, wa'achitia taamo peenia erakoriachitia pukeri Eesusichi taamo paparioo, zihitana ka'itania, pu'ka Riosie ikitiameo? zKi kaawe iintoriokosa tuutarenia Riosio?

¹⁸ Waikao Eerusareni ohjoeme isaeri ti'tijoei Eesusichi paparakamea, yuuweeme itipirepua, wa'a chaanetiapa Peeroeo. Tahpitika tiame peenia erakorepua Riosichio, tisia kaawe iintoriopua ahpowichioo. Waikao chaachaparepua tahpitika peenia tiame e'rakao:

—iNaakonakosa cheriweretupua tiame Riosieo, kiisi i'isaeri ti'tijoeikaipua?

Antiokía tiopa

¹⁹ Ehpeo, Eesusichi paparama chi'ripakame nayewamania i'ka no'o iyoterichio. Neipao Teiwa meritioi ujumakamea, Eenisi mochiwachiami e'enarepua, wahjachi Eesusichi paparakamea Chipire tewaniachi e'enarepua, wahjachi puua ujumakamea tiame, Antiokía tewaniachi e'enarepua, Eesusi Riosie Weratiamechi paparapa chapipuai uujumasaapua. Waikao wa'ami ohjorepua pu'ka taawechiamio, Riosi ka'karuma tuuyewari nayewatukaopua, nape isaeri ti'tijoeerichiche. ²⁰ Nape wahjachi isaeri ti'tijoeia, Siirene ohjoemea Chipire ohjoemea tiame, pu'ka ujumakamechi pepenipakamea, Antiokiami ohjoparepua Eesusi ka'karuma tuuyewari naewatuka. Nape puua wa'a ajasisaapua tiameo, rieko ti'tijoei masiterepua tiame, machimichiopua pu'kaoi, Eesusi Riosie Weratiamechi simiyameo. ²¹ I'kao wa'a ohjoi ri'rieko nayewekao, Riosia i'ka ri'rieko iikarachio, apochi paajutesirepua pu'kao, ahpo Riosiwarioopua. Pu'ka wa'a inisiaopua Riosi Riosiwario, apochi paajutesikao, muuwaeme Eesusichi paparepua. Wa'a iikaopua, Eesusichikamera paparaka mochitorepua waikao, ahpo ki kaaweruma te'tereriaopua toaka.

²² I'ka inamukapa Eesusi ajawatiamea, Eerusareni tiopachi mochikame pa'pamuratuamea, Wenawe uhjureropua waikao, Antiokía mochiwachio. ²³ Wenawe Antiokía asisaapa, Riosio tisia kaawe iintorio tetewikapaopua wa'ao, tisia kaawe erapare Wenawe. Wa'a te'teretoriopua wa'ao Wenawe, kaawe e'raka tuuyerepua wa'ao, yooma pu'kao, ki se'wika mochitomichiopua ahpo Eesusichi papararichio, pewatiame mochitonureka Eesusichio, Apoe te'ta Paamirachiopua. ²⁴ Wenawe wa'a uhjuratiameo, kaawe e'rame tijoe eneriopua pu'kao, Riosi Riosiwarioopua puua, ta'irepakamekopaopua tiameo, tisia paparamekopua Riosichio, pukaepa Antiokía uhjuratiame enere Wenawe. Puua yooma wa'a tiamekapapua, muuwaeme Eesusichi paparaterepua, Eesusichi owe erapateka.

²⁵ Neipao Wenawe wa'ao, ki ookapi enepariopua Eesusichi paparakameo, Taraso muuwarichi akiparepua waikao, Sauro i'yasikaopua ahpo ku'imichio.

²⁶ Sauro tewisaopua, Antiokía i'torepua yeeka.

Waikaopua Antiokíao, piie paaumpari mochirepua wa'ao masiteka, pu'ka weemera muuwekameopua, Eesusichi paparakameopua. Wa'a Antiokía enere, Eesusichi paparama, Riosie Weratiamechi paparakame tewatiachio, pahcha pukeri wa'a teewaka o'inetiachiopua.

²⁷ Pu'ka taawechiamio, wa'a Antiokía e'enariaipua ookapi ti'tijoe, Eerusareni o'inia e'enakame, Riosi na'nayewatura eneriapua tiame. ²⁸ Piiripi puua tijoe

Akasi tewaniamea, chaanerepua Antiokía ohjoemeo, tísia toorewimio tuuyo tuurepua Riosio, yomachiami i'ka weechiamio. Puuu cheeriaa, pichiwa wa'a teereka-pua, Kaurio tewaniame yawichikoipua, rooma weechiami mochiwachio. ²⁹ Tísia tooremuniopa yomachi Uurea weechio, Antiokía mochikame Eesusichi paparama, itapiti ku'iwa uhjurenariapaopua pu'kawichioo, yooma a'chitia ahpo ahsepatia, ku'ipaka na'poarepua, yoomahka pipiripi. ³⁰ Wa'a noonoirepua waikao. Waikao yooma a'chitia ahpo ahsepatia na'poasaopua pu'ka ku'iwao, Wenawe uhjurarapua Sauro ahjama, i'tochekaopua pu'ka ku'iwao, yomachiami pipiripi mochiwachiami pa'pamuratuameopua, yooma tooremuame naachutemichioopua pu'kao.

Saantiao meriretia; Peeroo karichi yachaniame

12 Pu'ka taawechiami Eerore yawichiai, paikapi Eesusichi paparama chapinurarepua, tísia na'arenareka. ² Saantiaoo merimachetae merinurarepua pu'kao, Waani pa'chirao. ³ Eerorea pu'ka isaeri napawikarichi ya'yawichio, kaawe uuka teteopua pu'kao, chapinurarepua Peeroo. Ihji wa'a nokitiamea, paani ki rewaruraeme pahkotanioi nokiretupua. ⁴ I'ka chapisaopua perekarichi yahcharepua, naao na'nao soontaro inatetekaopua. Pu'kao, neipa ma'chipasa pahko u'matosoopa, katewemo o'rariaipua pu'kao, wa'a muuwarichi ohjoeme iinatukekaopua, aatia yorapumekoopua pu'kao. ⁵ Nape Peeroo wa'a kahtioi perekarichi yeetepatiameo, Eesusichi paparama, ki toarepua Riosichi itakaopua, utewaeme chaachapakaopua, Peeroo ma'chipuawichioopua Riosieo.

Riosia Peero ma'chipani karichio pereso

⁶ Pu'ka tukao wa'api meereo, Eerore ma'chipamiachi Peero katewemiao, Peeroo, ooka soontaro inatewachi poiriaipua naasipa, kaarenae o'yaeka kochika. Wahjachi ooka soontarora, yeetachi ajarepua inateka.

⁷ Wa'a teerenioiopua tukaoo, senawato wa'a eenare Riosi ku'iwaraa Peero po'yachi yooremina. I'ka wa'a eenakooopua, weeru uutapasiparepua wa'ao. Puuu Riosi ku'iwaria waikao, Peero wachikachi noonoteka pusaterepua. Pusatesaopua chaanerepua:

—Yaapiti Peeroo, werisisa.

Pu'ka wa'a chaanetiochepa na'sore kaarenaa, sekachi o'yaraa tiame. ⁸ Waikao Riosi ku'iwaria chaanerepua:

—Ikanati wakiratasa kaakatasa tiamé.

Wa'a iintosoopua Peeroo, Riosi ku'iwaria chaanerepua:

—Yaapi kematoso no'o na'narito.

⁹ Peeroa machenarepua waikao na'naritoka, oowera na'naritoka ki nane'riai ahpo ikiyao. Oowera teemuameka e'rarepua. ¹⁰ Pirenapi unatiame weeri-

achi uumatotioopa, pirenachi tiameo, sisioki yeetachi ajasirepua waikao, puuyaniachipua wa'asi wa'a perekarichio. Puuu wa'a yeetaraai apoe wa'api wahjorepua. Puuyatioopua ahpo ma'chiparia Riosichi eename ku'iwari ahjamao, piiripi poee paonaka uumatotioopua, puuu Riosi ku'iwaria ki naania ikirepua pi-ineri toaka. ¹¹ Waikao Peeroa pusakameka ikirepua. Wa'a ikisaopua e'rarepua:

—Pichiwa wa'a teesoo no'o ikiyao Riosieo. Ehpeo nane'renane, Apoe ihsirio Riosio no'o karichi ma'chipakao. Ahpo ku'iwari uhjurarapua, no'o Eerorechi nehpuakao, yooma isaeri pa'pamiratuameo, no'o na'ara yoranariaopua tiame.

¹² Yooma pusasaapa Peeroo, Maaria ta'perachi siimo oraparepua, Waani Marako tewaniame yeeyera kahtia-achi. Wa'a Peeroo asimo o'rachio, wa'a mochiurepua muuwaeme, Riosichi paparako Peerowichio. ¹³ Peeroo teepotasoopua kaari yeetarachio, puuu Rooro tewaniamea nuurewaraa, nehjiarepua. ¹⁴ Nape puuu machikai Peero naewachaniao, ki wahjonesa wa'atia u'masirepua, tísia kaawe e'raka, wa'a werichanio tumia Peeroo, yeetachi.

¹⁵ —¡Wííhtuame! —chaachaparepua aapoeo.

Nape nuurewaraa, utewa chaanerepua —Pichiwaá. Waikao aapoeo chaachaparepua:

—Ki puuukoi chaanipua, iikarachichekoipua chiiaa.

¹⁶ Nape Peeroa simiterepua yeetapunurekao, kaari yeetarachio chonaka. Waikao aapoeo wahjonesaapa, tetewisaapa Peerokopaopua:

—Naakona muukaite —chaachaparepua waikao, kaawe erakoka. Sewina ijkirepua tetewapao, ki maaeriaiopaopua pu'kao. ¹⁷ Waikao Peeroa pakisaa-pua, sekae ihchitarepua pu'kao, ahpo keepupuawichioopua ku'itapioi. Waikao Peeroa o'inerepua nayewakao, yooma a'chi tiame ahpo ikiria, a'chi teeka ahpo ma'chiparetiaopua perekarichio, ahpo Noono tewekachi kahtiaameopua. Saantiao tuuyenurerepua tiame ahpo ikiria, wahjachi pichikiame tiame poponiwari. Wa'a machenasaapa, pirenachi akiparepua.

¹⁸ Meere ma'chirepasooa, perekarichi soontarora, ki teesa wekana erakorepua, Peerochi simiyame aatiati-achi wa'a ikiriopua. ¹⁹ Eerorea, i'yanurerepua pu'kao, nape neipao, ki tewariopa Peeroo, utewaeme iinatukesache soontaroro, ko'inurerepua pu'ka soontaroro. Neipao Eerorea, Uurea machenakaopua, Sesarea akiparepua ohjoremia.

Eerore mukuria

²⁰ Eerore nekasooopua Tiio mochiame ahjamao, Siironi mochiameopua tiame, na'pa ihji ahjama nekatiamea, Rasito itanerepua Eerore itanemichio ahpo ahjama napawipuawichioo. Wa'a napawisaapua, Eerore ahjama ahpo katewepuawichio, wa'a noonoimo

o'rarepua, ki ahpo u'yepuawichiopua, ahpo kooame tariwachi kianinameopua. ²¹ Eerorea yahcharepua piie taaweo, pu'ka Tiiro mochikameo Siironi mochikameopua tiame ahpo kahtiachi napawipua-chiopua. E'enasoopa Eerorea, yawichi wakirataniame wakiratasaopua, yawichi yasirachi yasipaka nayewerepua. ²² Waikao o'inesoopua nayewakao ti'tijoeia, o'inerepua chaachapakao, siinakoka:

—¡Néé, keepusao eemea! ¡Ihji nayewamea, Riosi apoe puuua, ki tijoééé!

²³ Waikao tewekachi eename Riosi ku'iwaria, pu'ka wa'apichi ahjachi eenakaopua, tisia kokorepaterepua Eeroreo, Riosichitia iyoriniame ahpo e'rariopa, ti'tijoe-rio wa'a chaachapopa. Wa'a iika mukure Eerorea ikuchuapakao, kiisi tehpe simiyachi.

²⁴ Wa'a wa'a ikitiameeo yoomachi mochiwachiami nane'reretipapua, weruma mehtare Riosi ka'karuma tuuyewaria, muuwaeme ti'tijoe Eesusichi papararepua, ooweru tiame.

²⁵ Wenawea Sauroa tiame, Eerusareni kajusaopua ahpo tehkiwao, Antiokía nonowarepua eenechi, Waani yeekaopua, pu'ka Waanio Marako teewaemeopua tiame.

Wenawea Sauroa tiame, o'inenapua ahpo ohjoa Riosi naawesari i'towa

13 Pu'ka taawechiami Riosi na'nayewatuamea Antiokía tiopachi mochiriaipua, masitari ti'tijoea tiame. Riosi chiia masitiamea, ihji enerepua: Wenawe, Simeoni (Niijeri teewataniame), Ruusio tiame (Siirene eename tijoe), Manaeni (Eerore yawichichi weripakame), wa'a ikisa apoe Sauro. ² Piie taawechio Eesusichi paparamo, Riosichi paparaka nayewenioiopua kiisi koakao, Riosi Riosiwaria wa'a eenaka napawikameo, moochi nayewerepua inatarichio chaaneka:

—No'o poanatekemitia Wenaweo Sauroopua tiame, no'o paaeriakamerakopapua pu'kao, no'o tehkiwa teetomichiopua.

³ Waikao Riosichi paparaniame nayewai kajusaopua, kiisi koaka nokarioio, Wenawea Sauroa tiame, Riosi chiia nayewatumichio ajawaretupua; aampa seekarepaka ahjachio, Riosi ku'iwari yahcherepua, Riosi Riosiwari. Wa'a yorasaopua uhjaretupua waikao, Riosi tehkiwa teetomichio.

Chipire weeechi pawenasipa nayewaturia Paaroo, Wenawe tiame

⁴ Uhjuratiaapa Riosi Riosiwariopua, ahkasi Sereusia tewaniachi ajasirepua pa'wesuwe, wa'a o'inia pawekakerachi mo'moenasaopua, Chipire tewaniachisi e'enarepua, pawenasipa weeechi. ⁵ Chipire weeechi ajasisaapa pawenasipao, Saramina pawekak-

era chuchupachi, wa'a o'inerepua Riosi tuuyewari naewatukao, i'isaeri napawikarichiamopua. Puuu Waani, Eerusareni o'inia yeeka enatiameai, wa'achi ihtoame enerepua tiameo, Paoro Wenawe ahjamaopua tiame, Riosi tehkiwachi ku'isika. ⁶ Wa'a pawenasipa weeechi masitesikao, ahkasi Parajo tewaniachi e'enarepua.

Wa'a tewarepua aaata tijoe Warajesu tewaniame, puuua isaeri tijoe enerepua. Ihji tijoea riaorósi tekipanakiame eneriaipua, ahpo masitiao wihtuka Riosichi eenameko tuuka. ⁷ Puuu tijoea Serejio Paoro tewaniame eneriaipua, ki te'ta yawichi ahjama oiyame, tisia inatame. Ihji ki te'ta yawichia, apochi upanurarepua Wenaweo Sauroopua tiame, keepunariapua pu'kao, Riosichi simiyame nayewatusiaopua. ⁸ Nape puuu Warajesua, Eerima teewataniamea (riaorósimina simiyame, masitiame cheeka chaniwamepua), puuua wa'inerepua Wenaweo Sauroopua tiame, pu'ka ki te'ta yawichio, nayewepuawichioo, ki pichikemichiopua pu'ka chaachapao. ⁹ Nape Sauroa (Paoro teewaemea tiame), ki nu'uti yahchameapa utewari Riosi Riosiwario, puichi kaawe ne'nepaka itipisaapua ku'itapi, ¹⁰ te'yarepua cheeka:

—¿Muuu riaorósichi eename, muuu yooma ka'karuma seepurawaa, yooma na'arari wiskuari pochikame yahchame, ¿ahkasi achinitio wa'a teeretamua aamo na'ararie? ¿Kiisi toime e'ranimua pu'kao? Toipuapua muuua pu'kao, wa'asi, ki eerina aamo ihsimichiopua Riosio, Riosi kaaweruma pooe masitewachiopua. ¹¹ Ehpeopua muuua, kokosapuame muuuapa wa'asi Riosio. Ki ma'chiriame itipimeri muuua wa'asi, pu'ka aamo tisia na'ara ihsiriawichio; wa'a teeremerimua meeriamesi. Muuwaeme taawechi ki ma'chiremamua; taaaai teesa ta'wesameo, ki tetewimamua.

Ikanati tukapachi wichirepua chaanetiache. Waikao imasuka i'yarepua, aaata ahpo ku'imichiopua, panitoka. ¹² Waikao ki te'ta yawichia, pu'ka Paoro masitia yooma inamukapaopua, i'ka nokaya tetewikaopua tiameo, tisia iyoriwamekopua Riosio. Waikaopua yooreka yasitomo erapakapao Riosio, Eesusichi papararepua.

Paoroa Wenawea tiame Antiokía, Piisiria weeechi

¹³ Wa'a te'teresapa Parajo mochiwachio, Paoroa ahpo ahjama nokisiameo tiameo, pawekakerachi mo'moenasopua, Pereka mochiwachi uumparepua Pajiria weeechi; nape Wanimaragoza, wa'asi toisa no'arepua Eerusareni. ¹⁴ Pereka o'iniario Paoroche ahjama nokisikao, Antiokía e'enarepua eenechio, Piisiria weeechi. Wa'aopua resipuniame taawechio, napawikarichi e'enarepua keepumia, wa'a mochiparepua yooreko. ¹⁵ Neipa pa'pamiratuamea Ekhoriama Iyoteri yonasaopua, chaachaparepua Paaroo, itapiti iinuesoo ahpo cheemia, ehpe chanimichio.

¹⁶ Waikao Paoroa werisikao, sekae nayeweka ihchi-wasaopua yooma napawikame ne'nepakaopua, cheerepua:

—Yooma eeme isaeri ti'tijoe, wahjachi tiame Riosichi yoriameapua ti'tijoe, no'o keepumitiaopua pahchuo.

¹⁷ Ihji taamo Riosiwaa, puuu wa'apipua i'ka taamo ehkoriaami noonoriwa uuka tetewikamea, ihji wa'api iintokamepua muuwepatekaopua Eejito mochikoio-pua. Ihji wa'api Riosi iintokamepua tiameo, taamo ehkoriaami puhkuchitia Eejito mochikoio puuyanakaopua ahpo utewarieo, tísia aiwaka mochikoio-pua. ¹⁸ Ihji wa'api Riosi enerepua tiameo, kiisi iyoriniameoipua taamo ehkoriaami mochiriameepua, tísia kaawe neesetokamepua pu'kao, ooka weerewa paamuparisi, nokisinioipua wakiwechiamio. ¹⁹ Ihji Riosi wa'apichipu tiamea, Kaanani weee u'yesaa, taamo ehkoriaami noonoriwa ki'yakamea, wa'a Kaanania oowisani ti'tijoe-eri mochiwari puipasaopua ki ka'karuma nokayameopua. ²⁰ Wa'a iintosaapa Riosia weewara ki'yakao, naao sienta aampa ooka weerewa mariki paaumpari yawichituterepua wa'ao, taamo noonoriwao, te'ta pa'pamuratuame tu'tuyewari ajawesikaopua, pe'pereira, ahkasi Saamueri taawechisi wa'a teerepua. Saamueri o'inia wa'anao, Saamueri wa'api Riosi nayewatura enerepua, pahcha púkeri Riosie nayewatura ajawanioipua. ²¹ Waika taawechiami Riosi na'nayewatura ajawasioio, i'isaeri ti'tijoeria, yawichi itanerepua Riosio, ahpoo yawichitupuawichio-pua. Waikao Riosia, Saauri tewaniame weerarepua yawichitumichioo, puuu Saauria, ooka weerewa paamupari yawichitupua. Ihji Saauria, Kiiisí tewaniame tijoe taanara enerepua, Chaamini tetejimarisiwachi naawakame. ²² Neipamio Riosia, Saauri u'yesapa yawichiwao, Raawitaru weerarepua waikao, Riosio pukachi tewako tuuria, ahpo kaawe e'rewao, pu'kao, weemuamekopua pu'kao, ahpo yoratiao. ²³ I'ka Raawi tetejimarisiwachi u'pakame Riosia, i'isaeri newipate-meriopua, ihji Eesusi tewaniame enerepua, ehkoriaami o'iniao, Riosie enamio tuutiameopua. ²⁴ Waani paa-toamerao ke'chu i'ka Eesusi enoio, ti'tijoeri tuuyeka ihsiriaipua, ahpo tatakoria toinurekao wa'asi, ahpo paatonurerepua ohso kaaweo, apochi te'ta pichiwa tetewipuawichio-pua, ahpo tatakoria yasitao, toinariamekopua wa'asi. ²⁵ Puuu Waani Paatori wa'api ai cheeriaipua tiameo: “Neeea, oowera paatoamepua neeroiyeo, ki neekapapua pehjio, aamo puuyeka mochitao, puuu no'o neipa ihtoaitepua, puuu apoe te'ta cheriwemeria, yooma ihta ki kaaweruma nokitiameopua. Neeea, kihta nateyamenia pukachio, pu'ka kaakaraoi no'o na'sonemiao kakajoyarao.”

²⁶ 'Poponí, Riosichi no'o poponiwarii, yooma eeme Aurani tetejimarisiwachi e'ename, wahjachi tiame eeme Riosi iyorika mochitoame, ihji Eesusi ka'karuma tuuyewaria, yooma tamowichio uhjuratiamepua, Apoe

Riosio, uhjuraria. ²⁷ Nape Eerusareni i'isaeri pa'pamiratuamea, kiisi machika tetewarepua pu'kao, apoe Eesusikoipua pu'kao, Riosi uhjurario, senepi resipuniame taawechi ahpo napawikarichio, pu'ka chiia nayewame yonaiopua. Pukaepa wa'a noonoirepua Eesusi me'yakao, puuu wa'a noonowiraa, Ehkoriaami Iyoterichi chiiachitiao, pichiwa machenakamepua.

²⁸ Pu'ka Eesusio kihta a'chitiame tewakaipua meripuawichio, pa'pamiratuamea Piiratochi u'parepua, kurusichi chuhchaka meripuawichio-pua.

²⁹ Neipao yooma Eesusi kurusichi meriwame u'-matosoopua Ehkoriaami Iyoterichi chiiachitiao, tekipuretupua kurusichio, wa'a ikisaopua, mukukatewechi tekiretupua. ³⁰ Nape Riosia pu'ka mukukoipua, eenechi ahjaterepua. ³¹ Eenechi oijenasaapa Eesusia, muuwaeme taawechi mamachenarepua, ahpo ahjama e'enakameopua Arirea o'iniao Eerusareni. Ehpeo puuu nokayamepua Eesusi eenechi ahjaria pichiwatakaopua, ti'tijoerio.

³² 'Wa'a tiachipa teemea, pu'ka wa'api Riosi taamo ehkoriaami mochiriame iintomio tuuyeria, pu'ka wa'api simiteka aamo nayewatuame teemea, ahkasi aamo mochikachiami u'yepasikaopua. ³³ Wa'a tiachipao taamoo, taamo ehkoriaami o'inia tijoetusiwachi e'e-nameo, Riosia ehpe taawechiamio pichiwa wa'a tiame iintorepua ahpo cheeriao, Eesusi mukukoio, eenechi ahjatekao. Riosia ehkoriaami Wiika iyotaperichio, Eesusi naewakao chiame Riosia: “Ehpeo muuu no'o Taanapua; neeea aamoo, aamo Noono enepakamepua, aamo tijoetutetkao.” ³⁴ I'ka Eesusio Riosia ke'chu ikiyoiopua mukiwao, eenechi ahjatemo tuuriaipua Ehkoriaami Iyoterichio, ki pikamichio-pua Eesusi weerewarao. Pichiwa iintaparepua ahpo cheeriao, Raawitaru ahpo iintokemo tuuriachitiaopua kiisi wehchi wichika itipimerikopua, eee ahpo ikitemio tuukao: “Neeea Riosia yooma no'o cheeriao, te'ta pichiwache iintomerinia, Raawi no'o seekarewa no'o iintokemoche cheeriachitia.” ³⁵ Pirenachi iyoterichio Wiika tewaniame Iyoterichio, ihji wa'api Raawiai Riosichi paparaka nayewaiopua, eee cheekamepua ahpo iyoterichio: “Muuu no'o Riosia aamo Taana Te'ta Tísia Piipariameoopua, mukukoioopua, kiisi toimamua pu'ka weerewara pikamichio.” ³⁶ Ihji Raawitarua wa'a cheeka iyoteriaa, ki ahpokamera wa'a teeremia nayewaka cheeriamepua, pu'ka Raawitaruo, yooma ahpo Riosia tehkiwa kajusa mukisaopua, pikariamekopua weerewarao, puuu, ahpo ehkoriaami noonori wahjipakame toatiachi, wetemajitiame puuu. ³⁷ Wa'a teeso Raawia, ki ahpo naewaka cheeriamepua ahpo Ehkoriaami Iyoterichio, Eesusikamera naewaka cheeriamepua, pu'ka weerewarao Riosia, eenechi ahjateriopua pu'kao, ki pikamichio-pua. Wa'a tiachio-pua puuu ehkoriaami Raawi iyoteriaa, Eesusi Riosie Weratiamekamera nayewaka cheeriamepua. ³⁸ Puuu taamo tatakoriawi-

chio nateteka mukukamepua, puuua mukiwameo newitokamepua, taamoo weemera ahjarichi iintapapuaichiopua, te'ta kaaweruma ahjari ki wahjiamechi. I'ka Eesusi te'ta aamowichio iintoria mukuka, pu'ka te'ta inataka mochitojerani neeea. ³⁹ Yooma aata i'ka Eesusi iintoriao, ahpo pejanaka mukurio erakoamea, yooma ihta ahpo ki kaawe noonowiriaopua, yooma te'ta cho'wetiamie itipimeripua wa'asi; yooma puuu ehkoria miso Moise nuurari nokisitiamea, kihtawichio kaawe enekamepua, kihta te'ta cho'wiame eneriopua puuua tatakorio. ⁴⁰ Wa'a tiiachipa eeme i'isaeri ti'tijoeria, kaawe inataka pahtepuapua, aamo ehkoria mi Riosi na'nayewatura Riosie chaachapariaopua. Pu'kao eee chaachapaka iyoteriaio:

⁴¹ Nee, eeme no'o iintomo tuuya na'ariamea, kihta nateyame tetewikameapua pu'kao; eeme ki no'o pichikeka na'ariamea, tahpitika erakosa no'o iintomia te'ta peenia iintosoopua, ki pu'serekamea oowera ne'nepasa toisa nonorapuapua; nape no'oo, pu'ka taawechi no'o iintomia, ki teesa peenia tiame enemeri puuua, ki aata ahsepari maaeme tiame, aaataeo aachin teererio tuuyetiai.

⁴² Paaroo kajusooa napawitiameo, ahpo ahjama ohjoame machenoio napawikarichio, ti'tijoeri ki i'isaeria, ki muika keepukamea Paoro cheeriaio, eenechi e'enanurarepua pu'kao, eenechi resipuniame taawechiopua, pu'ka wa'apichi simiyame ahpo nayewepuawichiopua. ⁴³ Muuwaeme i'isaeri ti'tijoeria, i'isaeri ti'tijoeri enepakameapua tiame, Paoroa ahjama nokisirepua. Paoroa Wenawea tiame poechei nokisi aiopua, chaachapasirepua ahpo ahjama nokisiao: —Simitemitia eemea, pu'ka Riosie aamo nakirewa teetoachio, pewatiame te'teretokapua pukachio.

⁴⁴ Eenechi sawarachi resipuniame taawechio, kiiya yooma wa'a mochiwari e'enarepua waikao, pu'ka Paoro nayewa keepumiaopua, Apoe Paamira Eesusichi simiyameo. ⁴⁵ Nape wa'a napawikarichi i'isaeri pa'pamiratuamea, tisia muuwaepariopua wa'ao, neka-mucherepua Paaroo. Wa'ina e'rerepua pu'kao, epeche keepuniopa pu'kao ki ahpochitia. Wa'a erakoapua puuua, na'ara yoorarepua Paaroo, ka'itaka Paoro chiiao.

⁴⁶ Waikao Paoroa Wenawe ahjamao, uwatiame nayewaka nehjiarepua pu'kao, chaaneka:

—Aamo isaeri ti'tijoerio, aamokamera pahcha tuuyepuamekai ihji Riosi tuuyewaria, nape aamoo, ki nakiyopa i'ka Riosi tuuyewari ki wahjiame ahjaniameo, wahjachi ti'tijoechi nayewatuma teemea ohso kaawe, ki i'isaeri ti'tijoechi. ⁴⁷ I'ka ki i'isaeri naewepuameopua tiameo, Ehkoria mi Iyoterichio, cheeriai Riosia: Aamo i'isaeri ti'tijoerio tahjerichitia ajawakamenia, yooma pu'ka ki i'isaeri mochiwarichiopua tiame,

eeme nayewemichiopua pu'kao tiame, ahkasi yomatiamie i'ka wehjoarichisi.

⁴⁸ Wa'atiame chaniwame inamukapa ki i'isaeri ti'tijoeria, tisia kaawe erakorepua, Riosi tuuyewario tisia kaawerumako tuuka. Waikao yooma nakikamea pu'ka weemera ahjari ki wahjiameo, apochi uurepua pu'ka Riosi kaaweruma tuuyewario. ⁴⁹ Wa'a iika Riosi tuuyewaria, yomachi mehtarepua wa'a wehjoarichiamio, Riosichi pichikiamee nayewaturae. ⁵⁰ Nape i'isaeri napawikarichi pa'pamiratuamea, ookapi ooweru nayewarepua tisia kaawe te'tereka mochitoame wa'a napawikarichio, ookapi ti'tijoeriopua tiame, tisia kaawe te'tereka mochitoameopua wa'a muuwarichio, weruma te'tewaka mochikameopua, pu'ka Paaroo Wenawea tiame, weeru chaachapaka ujumapumichiopua pu'kao, tisia na'arekao. ⁵¹ Waikao Paoroa Wenawea tiame, ahpo ki kaawe erakoa ahpo pechichisapa kaakao, uumatorepua wa'ao Iikonio mochiwachio. ⁵² Nape nu'uti Antiokia mochikame Eesusichi te'ta paparakamea, kaawe erakore puuua, Paoro masiteriae pepenipakamekapa puuua, Riosi Riosiwario apochi yasipariopa, apochi ahjama oimia.

Paoroa Wenawea tiame, Iikonio nokiniame

14 Iikonio ajasisaapa wa'asi, Paoroa Wenawe tiamea, pirena muirepua i'isaeri napawikarichio ti'tijoeri nayewemia. Wa'aopua, pu'ka nayeweriaopua Eesusichi simiyameo, ki ookapi oowe e'repaterepua i'isaeri ti'tijoeria ki i'isaeri ti'tijoeriopua tiame. Wa'a iikapa puuua, ki ookapi papararepua Eesusichio. ² Nape puuu ki Eesusichi paparakamea i'isaeri pa'pamiratuame, kiisi kaawe erakoapa puuua Paoro masitiaio, nekaomichio ki i'isaeri ti'tijoeo noonoterepua pu'kao, ki aata wa'asi pichikemichio Paoro Wenawe tiame masitiaopua, Eesusichi paparamio, ki epeche muuwepamichiopua. Wa'a noonowirepua, pu'ka Eesusichi paparakameo, ki nakipuawichiopua wa'asi ahpo mochiwachio. ³ Pukaepa Paoroa Wenawea tiame, tehpe eeneparepua wa'ao, utewaeme nayewekaopua Eesusichi simiyameo, kihta seeweka te'ta pichiwako tuurepua, ahpo masitiaio. Apoe te'ta Riosiai ahjama inisirepua ahpo te'ta peenia ihsiwae ku'isikao, ahpo ki maaenari ihsiwaeopua tiame, pukae peenia ihsiwae pichiwatasikaopua, Paoroa Wenawe tiame masitesiao. ⁴ Wa'a te'terepakaopua wa'a Iikonio mochiwachio, ooka poanaturi eneparepua: pirenaminao isaeri pa'pamiratuame ahjama, pirenaminao Paoro ahjama Wenawe tiame. ⁵ Wa'a ikisaapua i'isaeri pa'pamiratuamerachi enepakamea, te'ta i'isaeri ti'tijoeria, te'ta ki i'isaeri ti'tijoeria tiame, Iikonio ya'yawichichi ahpo katewepua, Paoroa Wenaweo tiame pasaka ko'ipuawichiopua. ⁶ Nape Paoroa Wenawe tiamea, wa'a noonoimia nane'rekapao, Rikaonia weechiami

uumparepua, Risitira mochiwachi Erewe mochiwachi tiame e'enaka, wa'a iika newiparepua ahpo pasipupua. ⁷ Wa'a ikisaopua tiameo, wahjachi weeechi ohjorepua tiame, yooma wahja weeechiami tiame masitesika, pu'ka Riosi ka'karuma tuuyewario.

Risitira tewaniachi pasipunia Paoroa

⁸ Nape Risitira e'enakaiopua, wa'a tewarepua aaata, tu'irewa kokoriame, wa'a tiame naawakame eneri-aipua kiisi oiyame. ⁹ I'ka tijoeo keepuka kahtioiopua Paoroa, kaawe ne'nepakaopua puichio, tísia Riosichi paparame tetewarepua pu'kao, ahsepari tiame ahpo yachapatepuaichio. ¹⁰ Waikao Paoroa, utewaeme naewakao, chaanerepua:

—jWerisika weripa, utewarieme muuupa aamo tonochio!

Waikao tu'ikamea, niika werisirepua. Oisirepua waikao. ¹¹ Waikao wa'a iintokame tetewakapa Paoroo, weeru chaachaparepua, ahpo wa'api nayewachi naewaka, Riikoni nayewaniame:

—jNee, tamochi tetekire ri'riósii, tijoea te'tiame enepakame!

¹² Wenaweo, Seeusi riosi teewarepua †, Paoroo Eremesi riosi teewarepua ††, te'ta nayewamekopapua pu'kao. ¹³ Puuu Seeusi tioparachi neesetoamea, wa'achi muuwari ma'chi muirachi, iinueriaipua ahpo tiopawao; puuu Paorocho eenakaopua Wenawechi tiame, tooro u'yepariaipua, Paoroo Wenawepua tiameo ko'yeka oowewemia. Pukaepa sewateriaipua Paoro ihsiachio Wenawe tiameo, ri'riosichitia paparawemiaopa pu'kao, ahpo muuwari ohjoeme ahjama. ¹⁴ Nape Wenawea Paoroa tiame, nane'rekapa pu'ka noonowinariao, ahpo si'panarepua wakirao, tísia iiyana erapakapaopua ahpo yorakepua. Waikao wa'a erapakaopua Paoroa, muuwarichi naasipa weripaka, utewaeme sisinamurepua pu'kao, cheeka:

¹⁵ —jKa'téee, ka'te wa'a nooka taamóó! jTeemea aamóka te'tériamekaitepua tiaméé, oowera ti'tijoe! Ki aaata ri'riosikaite teemea. Teemea aaata Riosi naewamia e'enakamepua, nape te'ta pichiwarikamera Riosíi, Apoe te'ta teweka netekamerachi nayewaniame, Apoe te'ta i'ka weee yahchakame, pa'weoipua Apoe netekamerachi simiyameopua tiame, yooma ihta i'ka paika Riosi neteriachi ahjakame iintuameopua tiame. Pu'ka te'ta Riosichi simiyame aamo nayewemia e'enakame teemea, pu'ka aamo ri'riosiwa ti'tijoe neteriameo, toaka mochtomichioopua pu'kao, kihta kaawewichioamekopua pu'kao, aamoo ohso kaaweo te'ta Riosi pichiwarikamerachi, paparaka mochtomichio. ¹⁶ Apoe Riosia, taamo ehkoriaami mochiriameo, a'chikoi erakoka ki ka'karuma yoraka mochirioopua,

† Seeusia, Úpite teewarapua tiame. †† Eremesia, Meekurio teewarapua tiame.

ki ahpo nakiyoopua pu'kao, ¹⁷ Riosia ki toaka tete-warepua pu'kao tísia kaawe yorakao. Puuu tísia taamo nakiyapaopua, taamo yukitekerepua, yooma ihta taamo echariao tísia taamo taaketemichioopua, taamo ta'iria mochtomichioopua pu'ka koaká.

¹⁸ Nape yooma i'ka nayewetiaipua, tesiwatia ewaterepua pu'kao, ki ahpo oowewemichioopua pu'ka tooro me'yenekao.

¹⁹ Nape pukeri oowe erapatetioi wa'ao, wa'a e'enaka ookapi i'isaeri ti'tijoea Antiokía e'ename, wahjachi Iikonio e'enakamea tiame, puuu ikanati eenechi sewina erapateriamepua Risitira mochtameo. Wa'a iikaopua, Paorocho aampa e'enariamepua pasipusikao. Ihjia pasipukepasaopua, ma'chi ipariamepua mochiwachio, panisutoka i'toka, mukukame maaeka. ²⁰ Waikao Eesuchi paparakamea, wa'a e'enariaipua mukukame apechunamiao, nape norikame ne'neka ajakoiopua pehjo, Paoroa noonoka werisirepua, tísia pasiputiao; wa'a ikisaopua, eenechi wa'api mochiwachi pakirepua. Wa'a ikisaopua pu'ka meereo, Erewe mochiwachi akiparepua Wenawe ahjama.

²¹ Neipao Erewe mochiwachi mochinioopua Riosi ka'karuma tuuyewari nayewatukao, muuwaeme Eesuchi paparasoopua wa'a ti'tijoeo ooweruopua tiameo, Paoroa Wenawea tiameo, Risitira mochiwachi e'enarepua pe'kuu Erewe o'iniao, wa'a ikisao Iikonio tewaniachiami uumatokao, Antiokía nu'utirachi ajasirepua pe'kuo. ²² Yooma i'ka pipiripi mochiwachiamio, muuwaeme weemupaterepua pu'kao Riosi naawesari-chio. Pu'ka wa'a ahpo te'teriaio, ki se'wika nokisinurerepua pu'kao, ahpo Eesusichi paparaopua. Anachanurerepua pu'kaopua pehjo, aiwaiopua Eesusiwichio. ²³ Yooma pipiripi ti'tiopachi ahpo inisiachioopua tiame, pa'pamiratuame ajawasirepua tiameo, ti'tiopachi neesetomerioopua. Ahkai ti'tiopachi pu'ka ajawasiaiopua, wa'atia kiisi koaka pu'ka ajawaiopua Riosichi itaka aatanakamera ajawapuamekopua, yooma ahkai pipiripi ti'tiopachioopua, neesetomerio. Wa'a te'teretorepua ahkasi ahpo kuuwepachisio.

Paoroa Wenawea tiameo, eenechi e'enanipua Antiokía Siiria weeechi

²⁴ Risitira tewaniachi puuyasaapa, Piisiria weeechiami nokisikao, Paajiria weeechi e'enarepua. ²⁵ Wa'a Paajiria weeechiami nokisiaio, Pereje mochiwachi ajasirepua. Wa'a nayewaturepua pu'ka Riosi kaaweruma tuuyewariopua waikao, Pereje o'iniao, Aataria weeechi e'enarepua. ²⁶ Wa'a Aataria weeechio, pawekakerachi mo'moenasaopua, weruma Antiokía nonowarepua eenechi pe'ku, ahpo ajawasa uhjuratiachioopua, Riosi tehkiwa yoramichioopua. Pu'ka yooma tehki yorapume kajusaapua, eenechi e'enakame enerepua.

²⁷ Wa'a weruma Antiokía ajasisaapa ahpo puuyariachio

o'inia, yooma napawinurerepua wa'ao Riosichi paparakameo. Wa'a tiopachi napawisooopua, yooma tuuyerepa napawikameo, aachin teerio Riosio ahpo ohjoriachio, yooma ihta teetoria Riosio, apochi paparuawichioopua. ²⁸ Waikao Paoroa Wenawea tiame, ki ku'witapisi itipirepua wa'ao, Eesusichi paparama ahjamaopua.

Eerusareni napawiwa

15 Waika taawechiami weruma Antiokía kahtioiopua Paoro, wa'a e'enariaipua ookapi i'isaeri ti'tijoe Eerusareni o'inia e'enaka, Eesusichi paparakameaipua, iiweta siichitepuwa yooraka mochi-toame. Puuuu wa'a e'enasapua, tiopachi o'ineriaipua masitekao, wa'a mochikame Eesusichi paparakame. Ihjia ahpo masitewachio chaachapariaipua pu'kao:

—Eemea Eesusichi paparamepua papara, nape ki siichiteputiame enesaa eemea, Moisetaru nuurari chiiachitia, ki newipatepuame eemea Riosio, aamo tatakoriario. ² Pu'kao wa'a chaachapaka masitioopa, ki nu'uti ki kaawe erakoa simikapua wa'ao, Paoro eo Wenaweeopua tiameo, kiisi kaawe tiame tetewiriopa siichitepuwa masitewa teetoniamopua. Pukaepa wa'api Antiokía tiopachi pa'pamiratuamea, Paoro Wenaweeopua tiame Eerusareni uhjuraepua, Eesusi ajawaria Eerusareni mochikamechiopua, aachin teeremio chaachapamichioopua siichitepuwachi simiyameopua, wahjachi wa'a tiopachi pa'pamiratuameopua tiameo, ihtana chaachapamerikoopua pu'kao. ³ Waikao Paoroa Wenawea tiame Eerusareni siimpaio, Eenisia weewachiami uumatoaio Saamaria weechiami tiame, wa'ami tuuyesirepua ti'opachi-amio, achini teeka ki i'isaeri ti'tijoeai, ka'karuma enepariopua Eesusichi paparakao, ahpo ehkoriaami o'inia ki kaawe nokaka mochitoriao, toaka. I'ka wa'a tiame inamukapa tuuyetiamea, tisia kaawe erakoka itipirepua.

⁴ Eerusareni ajasisoopua Paoro Wenaweeopua tiame, wa'a tiopachio Eesusie ajawatiamea, wa'a pa'pamiratuameeopua tiameo, kaawe e'raka uuretupua. Pu'kao, yooma tuuyerepua Riosi iintoriaopua, ahpo ohjoriachiamio.

⁵ Nape ookapi pa'parisero Eesusichi paparakamea, ajasika chaachaparepua:

—Puuu ki isaeri ti'tijoe Eesusichi paparakamea, siichitepuwa yachatometepua apochio, Moisetaru nuurari chiiachitia.

⁶ Waikao puuu Eesusi ajawaria, wa'a pa'pamiratuamea tiopachioopua tiame, ahpo na'poasa nayewarepua, i'ka pa'parisero chaachapariachi simiyameopua.

⁷ Tehpe nokioi pu'ka pa'parisero chaachapariachi simiyame ahpo katewekao, ahpo katewesaapa puuuu,

eenechi napawitiachi e'enasooopua, Peeroa werisika chaanerepua yooma napawikameo:

—Eemea noochitia Riosichi poponiwa, no'oo nane'riame eemeapa, ki ehpesi o'inia no'o weratiamekopua Riosio, ki isaeri ti'tijoeichi no'o nayewatumi-chiokoopua, i'ka Eesusichi simiyame kaaweruma tuuyewario, pu'ka ti'tijoeio, Eesusichi paparamichioopua tiameo. ⁸ Riosia, nane'riamekapa taamo iikachi e'rao, nane'rere puuuu i'ka ki i'isaeri ti'tijoei ooweruopua tiameo, apochi paparanariamekopua pu'kaoio, ahpo kaaweruma tuuyewari keepusao. Riosia apochi paparakopa pu'kao, pukachi yasiparepua ahpo Riosiwario, tamochitia yasiparichitia, pukeri Eesusichi taamo papararioopua. Riosia wa'a iintorepua puka-chio, kiisi i'isaeri ti'tijoeioopua pu'kao, kiisioi siichitepuwa yoratiamekoiopua pu'kao. ⁹ Wa'a teesoo Riosia wa'a iintorioopao pukachio, ki seesenuchitia tetewakamepua pu'kao, tamochio. Riosia pu'kao, oowera apochi paparariocheoi, tamochitia te'ta piipaterepua tiameo, pu'ka tatakoriario. Wa'asa iintokamekapu Riosi, kiisi ihta Moise nuurari ahsepari nokarioopua pu'kao. ¹⁰ Riosi apoe wa'a tiame inatakame enesoo, zaatia ki kaawe iintorio erakota teemea Riosio, ki siichitepuwa yahchetiamekoi piipatetiamekoopua Riosio? ¿Aatia utewa yorata teemea pu'ka siichitepu-niameo, tamochi wa'apioi, tisia pehtiamekoopua, pu'ka wa'a tiame nokiawo? ¿Aatia utewa yorata teemea pu'kao, itapiti taamo ehkoriaami mochiriameai, kiisi ahsepari nokariaopua Moise nuurari iyorikao? ¹¹ Riosia, ki i'isaeri ti'tijoe piipatiaioopua tatakoriario, kihta nateyame tetewarepua siichitepuwa nokiameo, naatikamera te'ta nateyame tetewarepua tatakori piipatiameo, Eesusichikamera te'ta paparaniamera. Wa'a tiichipao teemeai, kihta nateyame tetewime-tepua tiameo, siichitepuwa nokiniameo.

¹² Wa'a cheesooopua Peeroo, yooma wa'a napawikamea, yuuweeme itipirepua, pu'ka cheeria erakoka. Waikao Paoroa Wenawea tiame, o'inerepua tuukao, yooma Riosi iintoriaopua ahpo ohjoriachiamio, aachin teetorioopua Riosio, ahpo ki maaenari peenia ihsiwaeopua apochio, ki i'isaeri ti'tijoei mochikachiami inisioioopua, Eesusichi paparatekao. ¹³ Paoro kajusooopua ahpo ohjoria tuukao, Saantiaopechi werisirepua naewamiao; puuuu chaanerepua yooma wa'a napawikameo:

—Poponiraa, no'o keepumitia pahchuo. ¹⁴ Ihji Paoro taamo chaaneriaapua, achini iintoka Riosio ki i'isaeri ti'tijoeio taamo ahjama Riosichi pirenatariaa, Siimoni Peero taamo tuuyeriachitia ikitiamepua tapanaramio, Koonerio petechioopua ki i'isaeri ti'tijoeichio, aachin teeka Riosio pu'ka iikarachio ahpo Riosiwario noonotarioopua. ¹⁵ Ihji taamo wa'a ikitiamea ki i'isaeri ti'tijoei ahjama taamo Riosichi pirenatutiamea, ehkoriaami Riosi nayewatura chaachapariachitia, ikitiamepua,

Riosi nayewatura ehkoriaami ikipuameko chaachaparia, Riosia eee cheeka iyoteteriaipua:

¹⁶ Wahka ihtoriachi enasaapa neeee, eenechi apechunaka weramania no'o mochiwariopua no'o Raawi kaario;

eenechi ajasipumania ru'mikameka te'teriamo,

¹⁷ yooma pu'kao chi'ripariamo, noochi napawinamania eenechio,

pu'kao noochi mochtomichiopua yoomahka pirena, yomatiamo ti'tijoeturiopua noochi paparamichiopua tiameo,

aaataoi ihta ti'tijoeturioipua,

ihta yeeniewa nayewameoipua.

¹⁸ Wa'a cheekame Riosia, Apoe Paamiraa, tísia ehkoriaamisi o'iniao.

¹⁹ Pukaepa wa'a tiopao, toitia kaawepua wa'asio, kihta utewa yorania kaawepua wa'asio siichitepuwao, Eesusichi paparakame ki i'isaeri ti'tijoeopua. ²⁰ Wa'a tiachipao, oowera iyotesa uhjurati soparame kaawepua wa'asi, pukachi iyoterichio chaanecheoipua, ahpo utewaeme neesetonurekaopua ahpo suwepori nokiwameopua, kihta ko'konureka itapiti ri'riosi oowewatiameo, itapiti sa'paoi topepateka meritiamoepua, ihtaoni animari eerara ki ko'korureka. ²¹ Ihji iyorewa uhjurariaa, Moise nuurari chiiachitia nokiniamepua, ehkoriaami o'inia wa'a teetojeretiame, ehpe taawechemioi senepi resipuniame taawechemioi, wa'a tiame iyoneniamepua iyoriwao, ahkaoni i'isaeri napawikarichiamio.

Antiokía Eesusichi paparakamewichio iyotepari

²² Waikao Eesusi ajawariaa, Eerusareni tiopachi pa'pamiratuame ahjamaopua tiameo, pu'ka siichitepuwachi simiyame katewesaapua, iyoteri uhjuramo oraparepua, weruma Antiokía tiopachio pa'pamiratuamewichio. Wa'a erakosaapua ke'chu neteyaiopua iyoteri iyojuraopua pehjo, ooka tijoe ahpo tiopachi uurepua, Paaroo Wenawe ahjama siim-pamichioopua, ahpo iyojura i'tomichioopua pu'kao. Puuu ooka uutiamea ihji enerepua: Uurasi Wasawasi teewaeme piiripi, piirea, Siira tewaniame, na'pa puuu kaawe tetewiniame enerepua Riosichi poponiwaao.

²³ Waikaopua iyojura netesao, Antiokía uhjurarepua, pu'ka nao ti'tijoe i'tocheka. Pu'ka iyojurachi chiiia, eee chiiame enerepua:

“Teeme Eesusie ajawatiamea, Eerusareni tiopachi pa'pamiratuameopua ahjamao, yooma i'wa mochikame poponiwaopua pipiniwaopua tiame ahjameopua, aamo teepotena teemea, yooma ki i'isaeri ti'tijoe ooweru tiame Eesusichi paparakameopua, yooma aamo Antiokíami mochikameopua, yooma Siiria weeechi mochikameopua tiame, yooma Siiria weeechi mochikameopua tiameopua wa'achitia.

²⁴ Nane'rekame teemea wa'a e'enario ookapi ti'tijoe, ki i'wa Eerusareni o'inia taamo uhjuraria, wa'ao aamoo, wekana erapaterio tuuwame, ahpo sewina tiame masiteraeo. ²⁵ Wa'a tiachipa wa'a uhjuramo orapaka teemea, aaata ti'tijoeopua Paoro ahjamaopua, Wenawe tiame, tísia taamo nakiya poponiwa ahjama.

²⁶ Ihji Paoroa Wenawe tiame, tísia maapori tiiachi ohjokamepua Eesusi tehkiwachi nokisiaiopua, ahpo ahjario ahkasi wekateme teeka ahpo Paamira Eesuwichio tekipanapa. ²⁷ Puuu Paoro ahjama taamo uhjura, Uurasi puuu, Siira tewaniame piirea, aapoe kaawe aamo tuuyemichioopua, i'ka iyoterichi aamo uhjuriao. ²⁸ Teemea Riosi Riosiwario aamo chaanariamepua, pu'ka wahjachi aamo utewa chaachapariaopua, siichitepuwa yoramichioopua aamo newipariwichio, pu'kao teemea ki aamo yorajeramepua wa'asio. Aamo Riosie newipatepuamewichio, Eesusichiche paparakaipua soparamepua. Nape i'kache aamo yorajerani teemea: ²⁹ ki ko'komachepua eemea ri'riosi oowewatiameo; ki ko'komache eemea tiameo, itapiti sa'pa eerampakameopua; ki nokimache eemea tiameo, ihtaoni suwepori nokiwameo. Yooma i'kao, mehka te'teresaa eemea, kaawe enemapua. Wa'asi kajuna teeme i'ka taamo iyotiao. Kaawe e'raka mochtomitia naaju.”

³⁰ Neipao, kaawe teetonureka uhjuratiapa, Paoroa Wenawe tiame Antiokía uumparepua, ooka uhjuratiame ahjama. Antiokía ajasisaapa puuu, tiopachi napawinuresaapua, yooma Eesusichi paparameopua, pu'ka ahpo iyojura i'toao, pu'ka ki'yarepua.

³¹ Waikaopu Eesusichi paparame iyonasaapa chii, tísia kaawe erakorepua waikao, wa'a chanika uhjuraretiapa. ³² Waikao Uurasi, Siira tiame, yorakamekapa pu'ka Riosi nayewaturao, pepeneka naewaka nokarepua wa'ao, pu'ka Eesusichi poponiwaao, oisa erakoka paparamichioopua Eesusichio, pewatiame te'teretoka ahjachio. ³³ Tehpe wa'a mochikoiopua pu'kao, eenechi nonoramioio Uurasi Siiraopua tiame, Antiokía poponiwaao, itapitie ku'iparepua nonoramioio. ³⁴ Nape Siira, no'ramiao wa'asi, epeche kaawe teeremio eraparepua wa'a ahpo itipimiao, pukaepa wa'a itipirepua. ³⁵ Paoroai Wenawe tiame, wa'achi itipirepua tiame pehjo Antiokía, Antiokía nayewatuka taamo Paamira Eesusichi simiyameo, pukeri paparasiamopua Eesusichio, epeche kaawe teeretomichioopua Eesusichio.

Paoroa oosa simiwa o'inena

³⁶ Neipa ookapi taawechemio Paoroa, chaaneriaipua Wenaweo:

—Siimpatia kaawepua eenechi yomachi weeechiami nayewatumia, taamo masiteka ohjoriachi, pu'ka

taamo Paamirachi simiyame nayewatukao. Ne'nepuapu wa'ami ti'tiopachiamio, aatia teetonarepua Riosichio.

³⁷ Wenawea, Wanimarako yeetopo o'rariaipua tiameo ahpo Paoro ahjama siimpamiachiopua, ³⁸ nape Paoroa kiisi yeetonarerepua Wanimarakoo, pukeri pahcha simiyachi Paajiria weeechi nokisinioipua, ahpo na'pa toaka Eerusareni no'rariopa. ³⁹ Waikao Paoroo, ki yeetonarekopua Wanimarakoo, tísia ahpo chaachapasapa, poanaturepua. Waikao Wenawea, apoe yeetoka simirepua Wanimarakoo, Chipire weeechi pawenasipa akiparepua waikao, pu'ka ahjamao. ⁴⁰ Paoroa waikao, poanachi Siirache yeeka simirepua, ahpo Riosichi poponiwaeo, Apoe Eesusi Paamira kaawe neesetowachi uhjuratiaapa. ⁴¹ Waikao Paoroa Siira ahjamao, naatichiami uumatorepua, Siiria weeechiami, Siirisia weeechiami tiame, epeche pewatiame mochitonuresikaopua wa'ami ti'tiopachi, Eesusi Riosie Weratiamechio, Riosichi poponiwaopua.

Paoroa Siira tiame, Timoteo yeetona

16 Nape Rerewe u'matoka Risitira asisaapua, Paoroa wa'a tewarepua aaata Timoteo tewaniame, Eesusichi paparama. Puuu yeeyeraa isaeri oowitiame enerepua, Eesusichi paparama tiame. Ihji Timoteo noonoraa, rieko tijoe enerepua. ² Ihji Timoteoa Risitira mochikame Eesusichi poponiwaeo, Iikonio mochikame Eesusichi poponiwaeopua tiameo, kaaweruma nayewaniame enerepua pukaeo. ³ Wa'ao Paoroa ahpo ahjama simijereriaipua Timoteoo, nape yeetomiapapua pu'kao, siichiteputerepua Timoeoo, ka'chi chaachapamichiopua i'isaeri ti'tijoeopua wa'amio, yomachiami ahkai nane'reniame eneriopa, Timoteo noonorao rieko tijoekopua, ki yooramekopapua siichitepuwao. ⁴ Wa'a machenasapua Timoteo yeetokaopua yomachi weeechiami ohjorepua, mochiwachiami eenechi oisa erapateka Eesusichi paparakameo, pewatiame mochitonurekaopua pu'kao Eesusichio. Wa'a inisikaopua tiameo, yooma tuuyesirepua tiame, pu'ka Eerusareni mochikame iyoteriaopua tuuyenuraka, Eesusi ajawaria chaachapariopua pa'pamuratuameopua tiame. ⁵ Wa'a inisiriopua Paoroo, ki ookapi pewatiame itipirepua Eesusichio, ahpo paparao, ki ookapiopua tiame epeche muuwekameopua, Eesusichi paparakamea.

Maseronia ohjoeme tijoe, Paoro tetewaria kochirewachi

⁶ Ihjia Aasia weeechi siimpai Riosi kaaweruma tuuyewari nayewatumiao, ki reesietiapa wa'amio Riosi Riosiwarieopua, Rijira weeechiami uumparepua, wa'a u'matokao, seene siimpaka Kaarasia weeechiami Miisia weeechi suuwerachisi e'enarepua. ⁷ Wa'ami nok-

isikao, Miisia weeechiami suuwerachi uumatokao, Wiitinia weeechi muimo o'rariaipua, nape Eesusi Riosiwariraa, ki reesiserepua pu'kao, wa'ami muimichio.

⁸ Waikao Miisia weeechio semejenatoka uumatosaopua, pawekakera chuchupachisi tetekirepua waikao, Torowasi tewaniachiopua pa'we suuwe. ⁹ Wa'a mochinioio Paoroa, Maseronia ohjoeme ahpo paeniame teemuriamepua, puuu ahpo chaaniame: "Paoroo, asimitia tiame i'wa Maseroniaoi, taamoo ku'imia." ¹⁰ Pu'ka ahpo chaanenia teemukapa Paoroa, yaapiti ihtakotiapua Maseronia siimpapuawichioopua, Paoroo Maseronia Riosie paaetiamekopapua, Riosi tuuyewari nayewatumichioopua wa'aopua tiame.

Paoroa Siira tiame, Iiripo tewaniachi

¹¹ Waikao Toroasi puuyasaapa, Samotasia tewaniachi ajasitiapua neronasipa weeechi, riisaka simika wa'apoopua neerochi; pu'ka meereopua, Neeapori mochiwachi paonatiapua. ¹² Wa'a o'iniaio, Maseronia weeechiami e'enakao, Iiripo tewaniachi te'ta muuwarichi ajasitiapua, wa'ao rooma ye'karichikapua. Wa'a itipitiapua waikao paikapi taawe. ¹³ Piie respuniame taawechi wa'a Iiripo mochiwachio, ma'chi puuyatiaipua wa'ao akisuepa, wa'amahka ooruchi i'yakaopua Riosi ahjama nayewapuawichioopua. Wa'ami ohjoai teemea i'yakao, ooweru tewaka teemea ookapi, akichi e'enakame wa'a pu'seremia. Waikao wa'a mochipaka teemea, Eesusichi simiyame nayeweka, Riosi chiia ka'karuma tuuyewari. ¹⁴ Piiripi puuu oowerua Riiria tewaniame eneriapua, Tiatira mochiwachi ohjoekai eenakame, sesetamuri wisasori nehjamekapua, te'ta nateyamera wisasori. Puuu oowitiamea, Riosichi paparama eneriaipua, nape ki machiyame Eesusichi simiyameopua pehjio. Ihji oowitiamea, Paoro masitia Eesusichi simiyame inamukapaopua, pu'ka iikachi noonoteria Riosia, ahpo Riosiwarieopua. Wa'a ikitiapua puuu oowitiamea Eesusichi paparakapua, pichikekapaopua Paoro masitiao. ¹⁵ Yooma pu'ka oowitiame pehterachi ohjoemea tiameo, Eesusichi paparakapua tiame. Wa'a ikisooopua pu'kao, yooma pirena paatotiapua. Ahpo papatotioopua puuu Riria tewaniame oowitiamea, tísia utewa cheeka taamo paa-jutekapua ahpo petechio, eee cheeka:

—Ehpeo no'o aamo Riosichi piinichitia tetewame enesaa, no'o ta'pechi che'cherepapapua.

¹⁶ Wa'a Iiripo mochikaio pehji, eenechi puuyatioipua Riosichi nayewemiao, naati natepatiapua waikao, aata oowitiame na'arari yahchameopua apochio, ihta ikipuame tuuwichari eneriapua. Ihji oowitiame teekoraa, ki ookapi yowiyame eneriapua pu'ka ihsiaeo.

¹⁷ Puuu oowitiamea, ahkai naanaritoapua Paoroo, taamo ahkai nokisioiopua, wa'achi iijitoapua taamo

pukamina siinasikao. Puuuu na'ara chachanesiaipua Paoroo:

—Nee. Ihji puuu wa'a nokisiamea, wihtuki chaachapamepua, te'ta Riosichi simiyame nayewatuo tuuyaopua, Riosichi newipari nayewatuo tuuyame puuu. Ka'te pichikemitia pu'kao, aamo wisikuiamekopua pu'kao.

¹⁸ Puuuu muuwaeme taawe wa'a cheeka oikapua taamo pukaminao. Paoroo nahsinapakaopua kichiwa chiiiao, te'yekapua pu'kao, apochi yachatoaopua na'arari. Puuuu chaanekapua pu'kao:

—Eesusi utewarachi aamo te'yaninia, Apoe Riosie Weratiamechi. Yaapi machenamitiapua pu'ka oowitiamechio, ikanati.

Waikaopu oowitiamechi kahtiamie na'araria, ikanati teewekapua, oowitiamechi machenaka.

¹⁹ Waikaopu pu'ka oowitiame na'arasiame tetekoraa, ki yowimerikapa wa'asi toomi pu'ka oowitiameeo, Paoroo chapisika panisutokapua waikao Siira tiame, ahkasi rooma yoorewa inatiame ajakachisi, muuwari mochiwarichi peereira karichi. ²⁰ Pu'ka yoorewa inatiameo chaanekapua:

—Ihji i'isaeri ti'tijoea, kiisi ta'iria mochitiapu i'wa mochiwachio. ²¹ Itapiti taamo te'terejerapu utewachi, ki taamo yorame tiia, rooma ti'tijoeaka.

²² Puuu wa'a muuwepakameai, wa'achi chaachapakapua Paoroo Siiraopua tiame. Waikao puuu yoorewa inatiamea, kuhsie wepinurakapua wakirara puhjesa. ²³ Waikao tísia wepisaapao, perekarichi yeetepatiapua pu'kao, wa'a ikisapao, wa'a perekarichi inatiameo, inatenuresa toakapua pu'kao. ²⁴ Wa'a chaanetiapa wa'a perekarichi inatiamea, epeche yooremina yeetepakapua. Wa'a yooreminaopua, kuuu yeewamee tonochi ki'kichesa toiretupua.

²⁵ Naasipa tukaomio, Paoroo Siira tiame Riosi ahjama nayeoiopua wikataka tiame Riosiwichioo, wa'achi pe'pereso keepuka mochikoioopua tiameo, ²⁶ senawato ki muuenati noonore weee wa'ao, mochikachio. Wa'a iintokopa weee noonoka wa'a perekarichi nawateraa, yohjaparepua, wa'a perekarichi yeetaraai, wahjorepua waikao tiame; waikao kaarenaai yooma na'sokaai, tonochi ki'kicheraai, wahjorepua tiame. ²⁷ Waikao wa'a perekarichi moromaa pusasaapa, yooma wahjonatiame tewakapaopua wa'ao, ahpo merimo o'rariaipua ahpo merimachetaeo, ahpo wa'a inatiao, yooma ujumario o'raka. ²⁸ Nape Paoroo cheeka sisinamurepua pu'kao:

—Ka'te wa'a iinto muuu paaché, yooma i'wa mochiwi teeme pe'pereso aamo inatiao.

²⁹ Waikao perekarichi moromaa, tahjera itasaapa ahpo wahjachio, wa'a eenarepua u'masika, chachapia inisika majakameo. Waikaopua, chopokorieka weriparepua Paoroo, Siiraopua tiameo, yooma inamukapua pu'kao, ahpo ariwatopi chaachapariaopua. ³⁰ Pukaepa

puuyanasaapa Paoroo Siiraopua tiame, iinatukerepua pu'kao:

—Eeme Riosi ti'tijoea, ¿achini iintoka newipata neeea Riosieo?

³¹ Aapoeo nehjiarepua waikao:

—Eesusichiche paparapuache muuuu, Apoe te'ta Paamirachiopua, Apoe aamo newipatemapua waikao; aamo ta'pechi mochikameo tiameo, Eesusichiche paparasoo pu'kao, newipatemapua tiameo.

³² Waikao wa'api tukaoopua pehjiio, Paoroo pu'ka ta'perachi yeetotiaopua Siira tiame, kaawe tuuyeriapua pu'kao Eesusichi simiyameo, yooma pu'ka ta'perarachi inamuachiopua tiame. ³³ Wa'a ikisaapua Paoroo, Siiraapua tiame, papakoriapua waikao eearnariachiopua wepitiai. Waikao Paoroo, neeroi maanichi i'toka paatorepua pu'kao, yooma pu'ka ta'perachi ohjoemeopua tiame, yoomahka paatorepua pu'kaoi, ahpo Eesusichi paparawao te'ta pukachi paparamie ahpo tetewipuawichio. ³⁴ Wa'a ikitiao perekarichi moromaa, eenechi ahpo ta'pechi i'tokao ko'koterepua. Apoeopua waikao, yooma i'ka ta'perachi ahjamaopua, tísia peenia erakorepua Riosichi, Riosio apochi u'pariopa Eesusichi paparaniameopua.

³⁵ Piariopua ka'kateweri ti'tijoea, ahpo yoorewa inatiame uhjurarepua moromao, Paoroo Siiraopua tiame puuyanapuaichioo. ³⁶ Perekarichi moromaa, chaanerepua Paoroo:

—Aamo puhjenuretiame neeea, ka'kateweri ti'tijoeo. Puuyasa naaju ehpeo, kaawe eratoka.

³⁷ Nape Paoroo ahpo ma'chipanurawa uhjuratiameo, chaanerepua pu'kao:

—¿Achinikai noriwi kateweri ti'tijoea, taamo noriwi puhjenarepua, ahpo ki kaawe noonowiria ichipunariapa? ¿Ki yooma tetewachi wepitiamie teemea, rooma ti'tijoeakai, noriwi taamo puhjenureniame teemea, ke'chu taamo katewenioiopua pehji? Aapoe e'enanuremitiapua pu'kao, taamoo puuyanamiao.

³⁸ Waikao uhjuratiamea, wa'a chaachaparepua ka'katewerio. Pu'ka inamukapua ka'kateweria, rooma ti'tijoeakai te'tereriopua pu'kao, ki teesa majaka inamurepua. ³⁹ Waikao ka'kateweria wa'a e'enakao, ahpo cheriwenurerepua Paoroo Siiraopua tiame, ahpo ki kaawe noonowiriawichioopua. Waikao puhjesapa pu'kao, wa'a muuwari mochiwachio puuyanuresache toarepua waikao. ⁴⁰ Puuyanatiapa perekarichiopua, Riiria ta'perachi e'enatiapua waikao. Neipao, wa'ao kaawe neesetonuresaapa Eesusichi paparamieo, uumatotiapua wa'a mochiwachio.

Tesaronika weeru noonoitiamie ti'tijoeerie

17 Taamo siimpachi siimpaiopua, Aanjiporiami uumatotiapua Aporoniame tiame, Paoro ahjama Siira ahjamaopua tiame. Wa'a nokisikaopua Tesaroni-

ka ajasitiapua, i'isaeri napawikari weeriachi. ² Paoroa wa'api ihsiamekapaopua napawikarichi muitiapua wa'ao. Wa'a napawikarichio, paika resipuniame taawechi eejenatiapua wa'ao, oowe erapatekaopua wa'a ti'tijoeopua ooweru tiame, pu'ka Riosi Iyoterichi chiiapua. ³ Kaawe nayewetiapua wa'ao, i'ka weechio Riosio, aaata uhjuramio tuuriopua pu'kao, aaata Riosie Uutiame †. Ma'chiame chaanetiapua pu'kao pu'kachi simiyameo, puuu Riosie Uutiamea, tísia aiwamerikopua pu'kao, ahkasi mukiwachisi. Nape puua eenechi oijenamerikopua paika taawe teetoachio; wa'a chanitiamekopua Riosieo, Ehkoriaami Iyoterichio. Paoroa ma'chiame tuuyekapua tiameo:

—Ihji Riosie Uutiame no'o aamo nayewiaa, Eesusi tewaniamepua, puuupua Riosie Weratiamea.

⁴ Waikao ookapi isaeri ti'tijoea ooweru tiamea, Paoro chii pichikekapaopua, Eesusichi paparakapua; muuwaeme rieko ti'tijoeri tiame Riosichi paparamepa wa'asi, wa'a ikisa, muuwaeme ooweruo weruma te'tereka mochikame tiaméa, Paoro ahjama e'enepakapua, wa'a ikisa Siira tewaniamea tiame.

⁵ Nape wahjachi i'isaeri ki Eesusichi paparamepa, wa'ina naka tetewarepua, Paoro ahjama enepaniameo. Waikaopu i'isaeri nenekakamea, tahpitika na'ara noka pu'seriame, noonotekapua waikao, weeru chaachapamichio Paoro na'arekao. Puuu tahpitika chaachapasikao, ahkasi Aasoni ta'perachi ajasiriapua, wa'ao weeru noonowikapua, Paoro i'yakaopua Siira tiame. I'ka tewisaapua, ya'yawichichi upanuretiame eneriaipua panisutokao, yooma muuwaeme tetewachi. ⁶ Nape ki tewakapa Paoro Siiraopua tiameo, Aasonikamera chapisa i'tokapua, panisutoka ahkasi yoorewa yawichichopua, muuwaeme tetewachi. Wa'ao chaachapakapua wenejikao:

—Puuu ooka ti'tijoe i'wa ohjoame Paoro tewaniamea Siira tewaniame tiamea, yoomachi weechi nokisiamekapu wewekapusikaopua ti'tijoerio, i'wa e'enakame puuu ehpeo. ⁷ Ihji Aasonia, ahpo ta'pechi che'repatiamekapapua pu'kao. Ihji ti'tijoea, Seresa yawichitua, puipanariamekapua pu'kao, piirechi yawichi kahtiameko tuuka, Eesusi tewaniame.

⁸ Nape wa'a yoorewa ya'yawichia ti'tijoeri tetewikamea tiame, kichiweka inamuriapua pu'ka panisutokame wenejika chaachapariao. ⁹ Waikao ya'yawichia Aasonio, Riosichi poponiwaopua tiameo, toomiche koparoasa toariapua pu'kao.

Paoroa Siira tiame, Weerea mochiwachi

¹⁰ Waikao Aasoni toitioiopua aariopa, waikachu tukaoopa, Eesusichi paparamepa poponiwaao, teemea Paoroa Siira tiameo, ikanati Weerea mochiwachi

† Ihji Riosie Uutiame, Riosie Weratiame chaniwame puuu, rieko naewachio.

uhjuratiapua. Weerea ajasitioopua, i'isaeri napawikarichi e'enatiapua. ¹¹ Ihji i'isaeri Weerea ohjoemea, epeche kaaweruma iikaeme eneriapua, ki Tesaronika mochikamechitia. Ihji Weerea ti'tijoea ooweru tiame, kaawe e'raka uukapua Riosi kaaweruma tuuyewario. Senepi taawechi i'yawiaméa eneriapua Ehkoriaami Iyoterichi chiiapua, Paoro masitiao, nane'renariapua pichiwa chiiapua. ¹² Eesusichi simiyame Paoro masitiao, muuwaeme isaeri ti'tijoe pichikekapua ooweru tiameo, ki ookapi ri'rieko tiame oowéruma; ookapi puu Paoro masitia pichikiamea, weruma tiame te'tereka mochikamekapua, ti'tijoea ooweru tiame. ¹³ Nape Tesaronika mochikame i'isaeria, Paoro Weerea mochiwachi Eesusichi simiyame masiteka ihsiame inamukapao, Weerea e'enariapua tiameo, weeru chaachapatemiapua Paoro na'arekao, wa'a Weerea ohjoeme ti'tijoerio. ¹⁴ Nape Weerea mochikame Riosichi poponiwaa, ikanati ke'chu weeru noonowin-iopua, Paoro pa'wechitu uhjuratiapua Aatenami; nape Siira Timoteoa tiame, Weerea itipikapua pehjo. ¹⁵ Paoro i'tosiame ahjamao, Aatena muuwari mochiwachisi ajasitiapua. Ehjepami taawechiami taamo i'tosiamea Weerea e'ensapa eenechio, Siira Timoteoopua tiameo, yaapiti Aatena e'enanureriapua Paoro kahtiachi.

Paoro, Aatena te'ta muuwarichi ihsiria

¹⁶ Aatena mochinioio, Siira puuyekaopua Timoteoopua tiame, Paoroa ki nu'uti tesiwa erepakapua wa'a muuwarichi ohjoemeo, wa'ao pochikame weeriopua ri'riosi netetiameopua, yooma ihta ri'riosiopua.

¹⁷ Waikao ahpo i'toa Eesusichi simiyame nayewemiaopua wa'ao, i'isaeri napawikarichio o'inekapua, taamo i'toa Riosichi simiyameopua. Wa'a napawikarichio i'isaeri ti'tijoeria ki i'isaeria ti'tijoeria tiame, Riosichi paparamepa eneriapua paparao, nape ki nane'riame eneriapua pehjo, Eesusichi simiyame ka'karuma tuuyewariopua. Wa'api wa'a muuwari-chiopua naasipao, senepi eejenapamekaipua tiameo, ti'tijoeri wa'ami enapameopua, Eesusichi simiyame naewemiaopua. ¹⁸ Wa'a e'enakapua wahjachi ti'tijoeri, inatari pepenitame, aatia tiachipaopua taamo ahjao ahpo penitame; wahjachi ti'tijoea tiame, achini tiachipa i'ka weechi taamo mochiko, ahpo penitiame; yooma ihta itapiti wa'atiame simiyamechi, pu'seriame nayewaka. Ookapi puuu Paoro chiiapua, chaachapakapua:

—¿Ihtana chanika chiiame ihji tijoea kiisi inatame chiiame, oowera kihta chiiapua oowera pu'seriame nayewaka?

Nape aaata puuu chaachapakapua:

—Iina, nape seesenu ri'riosi nayewameka chiiamepua.

Wa'a chaachapakapua Eesusi nayewaniame inamukapao, aaata mukukaiopua, eenechi ahjakame.
¹⁹ Waikao puuua, Aareopako tewaniachi taamo i'tokapua, aapoe nanapawirachi. Wa'a siimpanioio taamo chaachapasiapua:

—Taamo masitemitia eemea pu'kaoi, taamo masitejerani teemeai, pu'ka weemera simiyame aamo i'toao.
²⁰ Sewina tiamekate puuua taamo machiyao, pukaepa te'ta kaawe taamo nane'retejerani teemea.

²¹ Yooma Aatena ti'tjoeria, seesenu wa'a mochikame tiamea, pu'kache weemera simiyameche itapiti i'yacheka pu'seriami eneriapua.

²² Napawika nanayewaniachio Paoroa, naasipa weripaka nayewekapua:

—Eeme Aatena ti'tjoeri, kii ookápi itapitichi paparamepua, tetewikame neeea aamoo, yooma itapitichi ri'riosi netetiamechi paparamekoopua, oowe e'riamekoopua. I'wa muuwarichi te'ta ohjoniachio, muuwaeme ajakame tetewikania ri'riosi netetiame, tepawetiachiami ajakame, ri'riosi tehtee netetiame.

²³ Nape piiripi tepawechi iyotetiachio, chiiamekapua: "Ihji Riosia, ki machiwamepua pehjo."

Wéé, i'ka Riosi ki machiwamechi simiyameo, aamo nayewemania. Puuu Riosi aamo ki machiyaa pehjo, Aaata puuua ki nu'uti tisiwa ki ahsepame tiame utewarieme puuua, puuua eee iintókame: ²⁴ Puuua apoe iintokamepua i'ka wehjoari netekao, yooma ahjachi iintuameopua tiameo. Apoekamerapua yomatiamewehjoari Te'ta Nuurari Tiiameraa, yomatiamewekaopua aampa tiamepua tiame tísia ahpo utewario; puuua, ki weeechi tiopachiami ahka ohjomepua, ti'tjoeri neteriachio. ²⁵ Apoe te'ta taamo Noono Paamiraa, ki aaatae neesetoniamepua, apoekamerakapua taamo neesetoamea, apoekamerakapua taamo ahjari ki'yamea, apoepua tiameo, taamo iwiya ki'yamea, ihtaoipua tiameo, taamo nakika mochikao.

²⁶ Ihji Riosia, apoe iintokame tijoe netekao, pukeri o'icharichio piiripi wa'api tijoe netekoio, ki ookapi ti'tjoeri mehtasirepua, ahkasi yomatiameweechi pochiyachisi. Ihji wa'api Riosia pukeri yawichituwa yahchakao, piiripi yawichituwa o'inekaipua ahkasi yomatiamewehjoarichio yawichituwa enepaterepua, ahkasi yomatiamewehjoarichi yawichituwa mehtarepua, ahpo yawichituwa weerariaopua piirechi werasikaopua. Apoe iintokamepua tiameo, ahkasi yooma pipiripi yawichiwa asiyachi suuwerao. ²⁷ Nape te'ta ihji Riosi inataka iintoriaa, yomatiamewehjoarichi mochikame yawichituwa, apochi e'enamichio iintokame, apochi e'enaka paparamichio iintokamepua, ihta ti'tjoerikoipua. Riosia, a'chitiaoi teeka apochi e'enajerare puuua, imasukaoi ahpo i'yasikao ki mamachiriamechitiao. Puuu Riosi teipuamea, kiisi tehki tiiaitepua teipuawichioo, tewinariamewichioopua

pu'kao, Riosio tamochio, kiisi mehka kahtoi tiioapa tamochio, aaatachioi. ²⁸ Riosio kiisi mehka kahtioti neeea, ahkasi taamo wa'api iwiyaai, apoe wa'apikopapua taamo ahjao, apoe ihsiamekopapua pu'ka iwiwa taamo ahjari ki'yakao, ahkasi taamo iikachioi apoe ihsiamepua taamo ahjatekao, yooma weerewachi taamo noononiamewehjatewaoipua. Aaata aamo ehkoriai i'iyoteriai, eee chaachapariaipua tiameo: "Teemea Riosi tetejimarikaitepua." ²⁹ Wa'a teeso teemea wa'a tiachipao, Riosie wa'api ti'tjoeritetetiamekapao, Riosio ka'te ki aaata ki ahjamee tijoe enepatetiameko, erakomete teemea, ki i'ka itapitie ki ahjamee netetiamechitia, riosirewaeniamechitiao: o'roe netetiamchitiao, sisiokieo, tehteeo, ihtaoie itapiti ri'riosirewa, ti'tjoerie neteniameweo. ³⁰ Ihji wa'api Riosi ki aamo machiriaa, aamo ti'tjoe ooweru tiame ki ahpochi paparaka mochikoioipua ahkasi wahka ihtoriachisi ehpesiamio, kihta kokosari iintokamepua ti'tjoeri pehjó, yomatiamewehjoari puuyetoka yasitoapaopua, apochi paparapuawichioipua ki ka'karuma ahpo nokayao toaka, aapoe neteka ri'riosi ahjachi paparaopua tiamé. ³¹ Nape ki ka'karuma yooraka mochinariamewepua, yahchakame puuua aaataeo, ti'tjoerio, ihta taawechi katewepuameo. Puuu aaata ti'tjoeri katewemeri Riosi uuriaa, mukukoi eenechi oijenateka ma'chitarepua aatanakoo.

³² Waikao ookapi puuu keepuamea, pu'ka mukukai eenechi ahjaniamewenamukapaopua, na'areka a'achekapua Paoroa. Nape wahjachi keepunariameaipua chaachapakapua Paoroa:

—Pu'kao, meeriamahka keepunariame teemea.

³³ Wa'a chaachapasoopua, puuyatiapua wa'ao.

³⁴ Nape wahjachi Paorochitia inatamea, pichikerepua pu'kao. Piiripi puuua Rionisio tewaniamekapua, Aareopako tewaniamechi pirenaturichi tijoe, piireo oowitiamekapua, Ramarisi tewaniame, ookapi wahjachi aaata tiame.

Paoroa Koorintio mochiwachi ihsiria

18 Neipa i'kao Paoroa, Aatena machenasaapua, Koorintio e'enatiapua waikao. ² Waikao wa'ao, wa'a natepatiapua aaata Aakira tewaniame isaeri tijoe, puuua, Poonto weeechi eenakame eneriapua, pukeri eenakame. Puuu uupiraa, Pisisira tewaniamekapua, ahjama eenakame tiame. Ihjia Iitaria weeechi ohjoekao e'enakame eneriapua, yooma i'isaeri puuyachanioipua wa'ao. Ihjia, Rooma muuwari mochiwariachio, puuyakame eneriapua wa'ao, Kaurio yawichie, puuyanuretiapa wa'ao. Paoroa piie taaweo, Aakira pehterachi siminarekapua ne'nemia. ³ Ihji Aakiraa, wisasokari neteka tekipanamekopaopua Paorochitiao, wa'a itipitiapua ookapi taawe. ⁴ Waikao wa'a mochikao, senepi sawarachi resipuniame taawechio, wa'a na-

pawikarichi eeenapatiapua, wa'a masitemiaopua Riosi tuuyewario, i'isaeri ti'tijoerio ki i'isaeri ti'tijoeriopua tiame.

⁵ Siirao Timoteopua tiame, Maseronia o'inia e'enasoopua Paoroa, masitekache teetotiapua waikao, i'isaeri ti'tijoerio, Eesusi te'tako tuukaopua, Riosie Weratiameo, aapoeo, puuyeka mochitoriaopua enamichioo. ⁶ Nape oowe erapateniamea masitekao, Paoroa na'areka ki nahketiapa ahpo masitia, ahpo wakirao pechichikaopua, chaanekapua pu'kao:

—Aamoe nane'renapua a'chi ikisaa, Riosie aamo kokosatoo, ka'chi teerema neeea. Ehpeo neeea ohso kaawe, seesenu ti'tijoechi siimania masitemiaopua, ki i'isaeri ti'tijoechi.

⁷ Wa'a cheesooopua Paoro, wa'a puuyasaapa napawikarichio, Tiisio Uhto tewaniame ta'perachi e'enatiapua, puuu Eesusi Paamirachi paparama eneriapua tiame, wa'api napawikarichi chokichi ohjoeme. ⁸ Pirechi Eesusichi paparama tiame, Kirihpo tewaniame wa'api napawikarichi paamiratuamea, yooma ahpo ta'pechi mochikame tiame, Eesusichi paparakapua tiameo. Muuwaeme wahjachi Koorintio ohjoemea tiame, Paoro Eesusichi simiyame chiia pichikekopao, papatotiapua pu'kaopua waikao. ⁹ Piie tukawarichio apoe Eesusi Paamiraa, chaaneriapua Paoro kochirewachio:

—Paoro, muuuu ka'te seeweka simitemitiapua no'onaewakao, ka'te teewemitiaoi aamo teetoao. ¹⁰ Aamo ahjama ihshai teetomeri neeea, aamo na'ara yoranioopua, anachaka aamo teetomichioopua. I'wa muuwarichi no'o mochitiaa, ki ookapikaitepua noochi paparameripua pehjo.

¹¹ Pu'ka nane'reriopa Paoro Koorintio, piie paamupari aampa naasipasi itipitiapua wa'ao, Riosi ka'karuma tuuyewari masitekaopua.

¹² Nape pu'ka taawechiami taamo mochikoio, Karioni yawichikoi Aakaya weechio, puuu i'isaeri ti'tijoeri ki Eesusichi paparakamea, ahpo pirenaturiapua Paoro nekamucheka wenejimichio. Waikao pukaeo, Paoro chapisa i'totiapua Karioni yawichichio, pereira karichi katewemia. ¹³ Karioni yawichio, chaachapakapua wenejikapua Paoro:

—Ihji tijoea, seenu nokiwame masitiamekapu puuu, ki taamo Riosichi paparachitia nokaya.

¹⁴ Nape Karioni yawichia, Paorochi simiyame ahpo wa'a chaaneniapao, chaanekapua i'isaeri ti'tijoeo:

—Nee, tisiwa tiame enesooopua pu'ka Paoro wenejiaopua noochio, aata meripuame tiame enesoo, aamo keepumii neeea. ¹⁵ Nape ki wa'a tiamekopua aamo chaachapao, nape oowera aamo nokiwa tiamekopua pu'kao, aamoe katewepuapua pu'kao, kihtawichio pakimetenia wa'ao.

¹⁶ Wa'a cheesaapua, ma'chi puuyanapua pu'kao, wa'a pereira karichio. ¹⁷ Nape puuu wenejiamea, So-

htenikamera chapisikapua waikao, piiripi tijoe wa'api napawikarichi paamiratuame, pu'kao Eesusichi parapara tiameo. Waikaoopua wa'api yawichi tetewachioopua, tisia wepipakapua pu'kao, pu'ka yawichio tisia nokitioo katewetaoipu, erakoka. Nape yawichi Karionia, wa'a noonoikoipua pu'kao ahpo tetewachi, oowera tetewikapua pu'kao.

Antiokía enasa Paoroa, eenechi o'inenapua ahpo paisa simiyame oira

¹⁸ Neipa i'ka wenejitiaiopua Paoroa, muuwaeme taawe itipitiapua Koorintioo. Pu'ka neipami wa'a mochisaapua Paoroa, pu'ka Koorintio tiopachi poponiwao, u'matomio tuusaapua wa'asi, Siiria weechi uumpatiapua waikao pawekakerachi, Pirisiria yeetoka, Aakira tiame. Nape Seenkera tewaniachi asisaapua pawekakera chuchupachi, ke'chu eenechi uumatonioiopua pawekakerachio, ahpo kuupa sikitekapua waikao, pu'ka kuupao Riosio, ahkasi itapiti Riosiwichio iintosapa tehpunamio tuuriamekapua. ¹⁹ Seenkera puuyasa Eejasio asisaapua Paoroa, na'pa toisaapua waikao, Aakirao Pirisiriao wa'api uupiraopua tiame, wa'a napawikarichi e'natiapua waikao. Wa'a napawikarichi i'isaeri nanapawiachioopua, Paoroa wa'a nayewaka ku'itapio. ²⁰ Aapoeo taamo itipinuriaipua pehjo, nape Paoroa ka'chi iika itipimio tuukapua. ²¹ Nape u'matoaiopua wa'ao, cheekapua pu'kao:

—Riosi erasoo, eenechi enamane aamo ne'nemia.

Wa'a cheesooa Paoro, u'matotiapua waikao Eejasio, Sesarea paonamia siimpatiapua waikao, pawekakerachi. ²² Sesarea asisaapa pawekakera chuchupachio, wa'a tetekisaapa, Eerusarenite mo'moenatiapua waikao, Paoro ahjama. Wa'a Eerusareni e'ensaaapa, yooma teepotetiapua wa'ao Eesusichi paparama. Eerusareni o'inia, eenechi Antiokía tetekitiapua waikao. ²³ Wa'a Antiokíao, ookapi taawe mochisaapa, eenechi puuyatiapua wa'ao, eenechi yomachi ohjomia taamo ohjoriachi, yooma pipiripi mochiwachiami wa'amio, Kaarasia weewachioopua, Rijia weechioopua tiame. Yooma wa'a ohjokao, epeche ku'ipasitiapua masitekao, pewatiame te'teremichioopua Eesusichio, ahpo papara.

Aaporoa Eejasio nayewatunapua

²⁴ Wa'a taamo teetoiopua Paoro ahjamao, pu'ka taawechiamio, aata eenariaipua Eejasioo, Aaporo tewaniame, Arejantia muuwari mochiwachio tijoe-tukame, puuu isaeri tijoe enerepua. Puuu tijoea, tisia yekiyame enerepua nayewakao, ki teesa penipakame Riosi nayewaopua Ehkoriama Iyoterichio. ²⁵ Tisia machiyame eneriaipua Riosichi poeo; tisia weemuame eneriaipua Eesusichi simiyame nayewakao, nape oowera neroie paatoniamече

machiyai, Waani Paatori yooraria, kihta nane'rekamekaipua Eesusie paatoninameo, Eesusie ahpo Riosiwarie paatoninameo. ²⁶ Aaporoa Eejesioo, kihta seeweka nayewame enerepua wa'a napawikarichio. Nape Pirusiriaa Aakira tiamea, tapanarami Eejesio itipikame wa'a taamo u'matopoio, Aaporo keepusaa-pua nayewao, ahpo ta'pechi paajuterepua, epeche kaawe ma'chiame tuuyepuwichio, ki ahpo nane'riaopua pehjo, Eesusie paatoninamechi simiyameopua, ahpo Riosiwari tamochi yasipatekaopua, taamo ahjama inisimichioopua. ²⁷ Aaporoa Eejesio kajusaapa masitekao, Aakaya weechi siminarepa-soopua paonamina, wa'a Riosichi poponiwaa, kaawe iintarepua tiame. Waikaopua wa'a Aakaya Eesusichi poponiwaopua, iyosi iyotesa uhjurerepua pu'kao, Aaporo, pu'kao kaawe uuka asipumichioopua ahpo mochikachio. Waikao, Aaporoa Koorintio muuwari mochiwachi asisaapa Aakaya weechio, wa'a Eesusichi paparamo, tísia ku'iparepua pu'kao, epeche pepenipatekaopua Eesusichi simiyameo, yooma pu'ka Eesusichi oowe e'repakameopua, Riosi cheriwepuwichioopua pu'kao. ²⁸ Aaporoa, tísia utewaeme ihsikame eneriapua wa'ao, pu'ka Aakaya mochikame i'isaeri ti'tijoechiopua, Eesusiko chaanesika te'ta Riosie Wera-tiameopua. Pu'ka wa'a chiiameo, Ehkoriai Iyoterichi ne'netoka masitesirepua pu'kao, te'ta pichiwa chiiamekoo pu'ka wa'a tiameo, yooma inamuachi. Wa'a inisika masitetiapa, ka'chi iika ka'itame erakorepua.

Paoroa Eejesio ihsiria

19 Aaporoa Koorintio ihsioio, Paoro ahjama nokisinioio tepaniami kaawiekachiami uumatokao, Eejesio tetekitiapua. Wa'a ajasitioopua, wa'a mochiria-pua ookapi Riosichi paparamo. ² Pu'kao Paoroa iinatukekapua:

—¿Nane'riamekai eemeapa amochi eenariopua Riosi Riosiwario, Riosichi aamo papariachisi o'iniapua?

Aapoeo chaachapakapua:

—Kiisioi inamuamekai teemea Riosi Riosiwari simiyameo.

³ Waikao Paoroa eenechi iinatukekapua:

—¿Aachin chaanetia eeme paatoaio?

Aapoeo chaachapakapua:

—Waani paatoachitia paatotiamekata teemea, aata Waani Arirea weechi paatoriachitia.

⁴ Wa'a chaachapasoopua, Paoroa chaanekapua waikao:

—Nane'riamenia pu'kao, Waania neroieche paatoriamekopua ti'tijoechi, nape Waania cheekamepua tiameo: “Neipa no'o eenamechi paparakamea, yooma ihta tatakori cheriwepuamepua Riosieo.” Puu neipa Waani eenakamea, apoe Eesusi puua, Riosie Weratiame, ehpe taamo nane'reka mochitoapua. Puu Apoe

Eesusia, puu wa'apikaitepua Waani aamo paatoio, aamo iikachi yasipakamepu Riosiwari.

⁵ Waikaopu Paoro tuuyenime, chaachapakapua:

—¿Naakonakosa, wa'a tiame puua naaju? Wa'a teeso, ¿Waanie taamo paatotioopua neerochio taamo ki ka'karuma nokiwa toinarekao, Riosia taamo iikachi yachapaterepua ahpo Riosiwario? —chaachapakapua waikao.

⁶ Waikao aapoeo, Paoro ahjamao Riosi cheriwema kianarepakopaopua ahpo weemera simiyame nane'rekapao, waikao Paoro ahjachi seekarepakao, Riosi cheriwema ki'yakapua pu'kawichio. Waikaopua Rioso apochi yahchariopa Riosi Riosiwario, tísia kaawe erakokaopua, ahpo naerachi kaawe e'rekapua Rioso.

⁷ Puu ti'tijoe kaawe erakoka naewakamea, oosa mari-ki aampa ookahka ti'tijoeopua.

⁸ Wa'a Eejesioo, paika mecha nokitiapua Paoro ahjamao, Paoro i'isaeri napawikarichi masitioio. Wa'a napawikarichio, kihta seeweka nayewatuka Paoroa, Riosi ye'kariwachi simiyameopua, utewaeme oowe erapatioopua ti'tijoeo ooweruopua tiameo. ⁹ Nape Paoro wahjachio, kiisi pichikenariopua ahpo masitiao, pu'ka Riosi Kaaweruma Pooerachi simiyameo, wa'atia toisa puuyatiapua wa'a napawikarichio. Nape Eesusichi paparakameo, pirenachi i'totiapua waikao, Tiirano tewaniame masitikarichi; wa'a simitetiapua waikao masitekao. Wa'a nokitiapua waikao, utewaeme masitekaopua senepi taawechi. ¹⁰ Wa'a Eejesio masitekao, ooka paamupari ahsieme nokitiapua wa'ao. Wa'a Paoro masiteriaa Eesusichi simiyamea, kai waapisi nane'reretiapua wa'amio, ahkasi yomachi Aasia weechiamisi; wa'ami mochikameai, muuwaeme wa'a e'enakapua Paoro keepumiaopua Eesusichi simiyame masitia. Puu wa'a e'enakamea, i'isaeri ti'tijoeikapua, ri'rieko ti'tijoei tiamé. ¹¹ Riosiai ki teesa teetoapua Paorochio, itapiti ki maaenari inisikaopua, tísia peenia tiame ki maaenari inisikaopua. ¹² Tísia Riosi utewarieme e'repakaopua Paoro, ahkasi ti'tijoeia ahpo wisasoriwaoi upapakao, Paoro wisasoriwachi ihchepatesao, ahpo kokoriame iinueka sautemia i'topakapua, na'arari tijeoturi pakitekameoi, pukae ma'chípamia.

¹³ Ookapi i'isaeri seesenu wa'ami ohjoameai, ahpo puuyachame teewameopua na'arari tijeoturio, wa'achi noonimo o'rariaipua, Eesusi teewarachi te'yaka pu-uyanamo o'rakaopua na'arario, eee chaachapaka te'yariaipua:

—Eesusi teewarachi aamo te'yaninia Paoro nayewamechi. Yaapiti machenasamua pu'ka tijeochio.

¹⁴ Puu wa'a nokayamea oowisani ti'tijoe Eesewa tatanara eneriaipua, ne'neseriosio te'ta paamiratuam-
¹⁵ Nape pu'kao wa'a noonimo o'roiopua Eesusi teewarachio, puu na'arari tijeochi kahtiamea, chaanerepua pu'kao:

—¿Aatanana eemea wa'a no'o chaanemiao?
Eesusikamera machiyamenia, Paoroo-pua tiame, nape eemeo, kiisi machiyamenia.

¹⁶ Wa'a cheeka puuu na'arari tijoechi ahjachi kahti-amea, nasiwasiterepua pu'kao, oowisani ti'tijoechio. Waikao, puuu oowisani ti'tijoea yooma eeranatetiame ujumarepua, ki wakiraeka poiya. ¹⁷ I'ka wa'a tiame inamukapa yomachi Eejesio mochikamea, i'isaeria ri'rieko ti'tijoechi tiamea, tísia majarepua. Wa'a iika Eesusi utewari iyoriwaa, ki ku'wichisi mehtarepua yomachi wa'amio.

¹⁸ Waikaopu muuwaeme tatakoriamea, Paorochi e'enakapua, Riosichi tuumia ahpo tatakoriario, wa'a iika Eesusichi paparakapua. ¹⁹ Waikaopu riaorósiwa nokayamea, yooma u'pariapua ahpo ki ka'karuma nokiwa iyotapeopua, pu'kao puuuu, yooma na'ichi ih-papaka kosokapua, yooma taamo tetewachi. Yooma wa'a iyotaperi kositiame natekaraa, ahkasi ooka weerewa aampa oosa mariki miiri taawechi yowiwame eneriapua. ²⁰ Wa'a ikisika epeche weeresi teetoapu Eesusichi paparianiamea.

²¹ Neipa i'kao Paoroa, Maseronia weechi siimpuapo erapakapua, Riosi Riosiwari i'toniapa wa'ao, wa'a o'iniario Aakaya weechi, Aakaya weechi o'iniario, ahkasi Eerusareni. Paoroa eepi chachaniaipua: "Eerusareni asisaania, siimachenia weruma Rooma mochiwachio." ²² Wa'a siimo erapasaapa Paoroa Maseronia weechio, pahcha uhjurakapua ooka ahpo ku'yameopua, Timoteoopua, Eerahtoopua tiame. Nape teemea pehjio, wa'api Eejesio itipikapua ookapi taawe.

Weeru chaachapari Eejesio weruma mochiwachio

²³ Pu'ka taawechiamio Eejesio muuwarichio, ki teesa noonowikapua wa'ao, Riosichi Kaaweruma Poee, na'-naritokamechiopua. ²⁴ Ihji weruma noonowitekamea, Reemetio tewaniamekapua, Atemisa riosiewareniamie tiopara tataparasio, nu'nunti tiopa neteka tekpanameo, teekora. Ki ookapi yowiyamekapua, Atemisaka tiame riosiewareniamie, ki ookapi netekao, tekpanakiameapua tiamé. ²⁵ Ihji Reemetioa, yooma na'poasapa ahpo tekpanatiameo, ahpo tekpanatiamechitia itapiti neteka nokayame na'poasaopua tiameo, chaanekapua ahpo tekpanatiao ahpo na'poariaopua tiame:

—Eeme ti'tijoe, yooma i'ka itapiti tehkichi tekpanamea, nane'reka mochiwi eemea, i'ka tehkieche yowika taamo ahjaka mochitoamekopua. I'ka tehki kiteresoopua, kiteremeru teemea taamo tísia paarasateka mochitoao. ²⁶ Ihji Paoroa cheeka oiyamepua, ihji ri'riosichi taamo paparao kihta nateyamekopa puuuu, kiisi ahjame ri'riosi netetiamekapa puuuu. Wa'a cheeka oika i'wao, ki ookapi toi-

terepua wa'asi taamoe ri'riosiwa netetiachi paparamo, wa'a cheeka oikamepua ahkasi Aasia weechiamio, ahkasi yomatiame wa'ao. ²⁷ Wa'a inisiopa i'ka tijoeo, taamo tehkiwaa teere wichitoamepua, taamoo nehjaka yowiyao. Wa'a cheeka oiwamea, ki teesa na'itu tiamepua taamo tehkiwawichio. Simitesoopua i'ka wa'a cheesikao, taamo tehkiwao wekameripua wa'asio. Wa'a ikitioo, puuu Atemisa riosirewaa kiisi iyoripuepua wa'asio waikao; ihji Atemisa tiopara peenia tiiiai, wekameripua pu'sereniamea tiame, aaata wa'a Atemisa tiopachi muuwaeme enapaniamieo, Atemisa riosichitia paparianiameai wa'asi.

²⁸ Waikaopu i'ka inamukamea, tísia nekakoka Paorochio, weeru chaachapakapua:

—¿Atemisa Eejesio riosia, ki nu'uti riosi puuuu!

²⁹ Waikao wa'a chaachapasikaopua ki kuita roorokao, ooka Paoro ahjama ohjoame chapikapua, Maseronia e'enakame ti'tijoe: piiripia Aakayo tewaniame, piirea Arihtako tewaniame; pu'ka chapisaopua te'ta nanapawiniachisi panisutoka i'tokapua. ³⁰ Paoroa nane'resapao, pejana nayewamo o'rakaipua wa'a eenakao, nape Eesusichi paparamo ahjama mochikamea ki toakapua siimichio. ³¹ Ookapi wa'a Eejesio yoorewa neesetoamea, Paoro kaawe e'riamea tiame, utewa chaanenureka uhjureriapua Paoro, ki pakimichio-pua wa'a napawitiachio. ³² Wa'a napawiniachio, yooma wewekaka nayewaka puuuu. Ookapi puuu piiripi itapiti chaachapakapua, wahjachia, piirechi itapiti. Kiiya yoomarika wa'a e'enakamea, kiisi nane'reriai aatia tiachipa, wa'a napawirioio wa'a e'enariapua tiame. ³³ Nape ookapi Eesusichi paparamo i'isaeri ti'tijoea, Arejanto tewaniame kaawe tuuyewaopua, itaneriaipua Paoro ahjama ohjoameopua, neh-pupamichio-pua wa'a muuwari napawikamechiopua. Wa'a yoratiapa puuuu, sekae teeweteriaipua muuwario nayewemiapa, ³⁴ nape muuwaria, machika isaeri tijoe-kopa pu'kao, ki toitiapua neh-pupamichio. Waikao puuu wa'a napawikamea, ahkasi ooka keenako ahka siinakokapua, eee chaachapaka:

—¿Atemisa Eejesio riosia, ki nu'uti riosi puuuuu!

³⁵ Waikao wa'api muuwari yawichi iyoteriraa, ahkasi teewetiai te'tewesoopua pu'ka muuwario, chaanekapua pu'kao:

—Ti'tijoechi Eejesio ohjoeme, ¿ki nane'reniamekosa eemea, teemekamerakopua Atemisa riosi tiopara inatiamerakoo, pu'ka tewekachi o'inia wichikameopua Atemisaka tiameopua tehté? ³⁶ Aataai ki ka'itame tiopua i'kao, ihchi mochipuapua ohso kaawe, kihta noonopuapua kihta kaawe inatasaopua pehjio. ³⁷ Wa'a tiachio, kihta iintokamewicho upatiame ihji ti'tijoea, kihta ichikokamepua Atemisa tioparachio, kihta a'chitiame nayewakamepua Atemisa taamo riosirewaoi. ³⁸ Puuu Reemetio tijoea, itapiti ki kaawe nokariame iin-uesapua aaatachiopua, peereichi u'paka katewemete

puuuu. ³⁹ Nape aaata tísia ki kaawe nokitiame katewenariamea, te'ta weruma kateweniachi, i'tomete puuuu. ⁴⁰ Ihji eee ikitiame tamochio, taamo maaporichi teerepamaoipua taamoo. Seenekachioi teemea teemekamera kokosapuamepua, te'ta rooma yawichio, kihta iinuekapa teemea taamo nehupuka chaachapamiao.

⁴¹ Wa'a chaanesapa ihji Eejasio yawichi iyoteria, nonorapukapua waikao.

Paoro Maseroniami oiwa, Reesia weeechi tiame

20 Neipa weeru noonoitiameteewetioopua, Paoroa ahpo kahtiachi paaesapaopua Eesusichi paparameo, kaawe tuuyesapa pu'kao, Maseroniami siimpatiapua waikao. ² Yooma ohjosaapa Maseronia weeechiami mochiwachio, yooma wa'ami mochikame Eesusichi paparameo, oisa erapatetiapua Eesusichio. Wa'a ikisaapua, Keeresia weeechi e'enatiapua, ³ wa'ao, paika meeche mochihiapua wa'ao. Wa'a o'inia Siiria weeechi siimpapoi, pawekakerachi moenoi ahpo chapupuame aaata i'isaerie nane'rekapao, ki pawekakerachi siimpatiapua wa'ao. Waikao Paoroa Maseronia weeechiami nonorapo orapakapua, ohso kaawe. ⁴ Wa'amio taamo ahjama siimpakapua, Sopate tewaniame tijoe Piiru taanara, Werewe mochiwachio tijoe. Wahjachi taamo ahjama siimpamea, Tesaronika ohjomekapua, piiripi puuuu, Arihtako tewaniame, piirea Seeunto tewaniame. Wa'achi ihtoapua tiame, Kaayo tewaniame, puuuu Rerewe mochiwachio tijoekapua; piirechi taamo ahjama ihtoapua tiame, Timoteo tewaniame. Wa'achi taamo ahjamao, naati ihtoapua tiameo: Tikiko tewaniame, Torojimo tewaniame tiame, puuu na'paa, Aasia weeechi ti'tijoekapua. ⁵ Yooma ihjia Iiripo ajasitioopua, pahcha uumatosaapua wehchio, Toroa tewaniachio taamo puuyeriapua. ⁶ Teemea Paoro ahjamao, Iiripo itipika teemea, Paani Ki Rewaru-raeme Koi'wa pahko u'matosoopa, uumatonariapa. Waikao pu'ka pahko u'matosoopa, pawekakerachi mo'moenasaapua, mariki taawechi paonatiapua, pahcha uumpakame mochikachiopua, Toroa tewaniachio; wa'ao, oowisani taawe mochihiapua.

Toroa tewaniachi ohjotiamete

⁷ Ehjepamio, pahcha simiyachi oowisani taaweo, Apoe Paamira Eesusi Aari Ko'karia, yoramia napawitia-pua wa'ao. Paoroa pu'ka kooame ko'kotioiopua, wa'a poponiwa masitesikapua, Eesusichi paparame. Wa'a masitiai Paoroa, pu'ka meere u'matomiapa puuuu, ki ku'itapisi masitesika Paoroa, ahkasi naasipa tukaomi teetoio, itapiti ikitiapua. ⁸ Wa'a taamo napawiriachio, kaaria paika raampachikapa wa'a yooreminao. Wa'a yooreminao, weeru uutapachikapa wa'ao, weeka ajakachi tahjera. ⁹ Piiripi temari Eutiko tewaniamea,

kahtiapua kaari machineporachiopua, Paoro keepuka. Paoro ki ku'itapi ihsiopa wa'ao masitekao, ihji temaria, ki waapisi kochipakaopua wa'ao, tenawika wichikapua wehchisi, wa'a paika kaari raampachi o'iniaopua. Teere wichisooopua, aaata yahchaka ne'niamea pu'kao, "mukukamepua wa'asi", chaachapaka-pua. ¹⁰ Waikao Paoroa tekikao, chukipaka koomipakao wichikameo, wa'a keepuame Riosichi paparakameo, chaanekapua:

—Ka'te majako eemea. Ahjaitepua pehjiio.

¹¹ Waikao Paoroa werisipusaopua pu'kao, eenechi moenasooopua, ko'kotiapua waikao. Wa'a ko'kosepatioopa Paoroa, eenechi simitekapa masitekao, ahkasi ma'chirepachisi. Ma'chirepasooa, puuyatiapua wa'ao. ¹² Puuu temari wichikame i'toamea ta'perachio, ki nu'uti kaawe erakosiapua eenechi ahjariopua pu'kao.

Toroa o'inia Miireto uumpatiame

¹³ Paoroa weeechiami u'matomerikapa puuuu, pahcha taamo uhjurakapua Aasoni mochiwachio, wa'a ahpo puuyenuresapa taamoo. ¹⁴ Aasoni mochiwachio taamo natepasaapa teemea Paoro ahjamao, Mitire-neami siimpatiapua waikao, Paoro ahjama pawekakerachi mo'moenasao. ¹⁵ Mitirene o'inia uumatosaapa, pu'ka meereo, Kiiio tewaniachi ma'chiachiami e'enaka teemea. Wa'ami u'matosoapa teemea, yooma tukawari pawesimika teemea pehji; ahkasi meere ma'chirepasooa teemea, Saamo tewaniachi ajasitiapua. Wa'a o'inia yooma taawe pawesimikao, Miireto ajasitiapua waikao. ¹⁶ Paoro ki asinarekapua Eejasioo, ki tehpe eenepanariapua wa'ao Aasia weeechio, yaapi asinariapa Eerusarenio, ke'chu Semejenato pahko asioio, ka'chi ikitioopua pooesiminiachio.

Paoro nayewaria, Eejasio pa'pamuratuamewichio

¹⁷ Miireto o'inia Paoroa, Eejasio tiopachi aaata uhjurakapua, wa'a pa'pamuratuameo ahpo kahtiachi e'enamichiopua. ¹⁸ Pu'ka pa'pamuratuameo ahpo kahtiachi e'enasooopua, Paoroa o'inekapua chaanekapua pu'kao:

—Nee, nane'riame eemea achini teerio no'oo amochio, no'oo pukeri eenariachisi Eejasio mochiwachio-pua, Aasia weeechio. ¹⁹ Neeea aamo tesiwe e'riapao, tísia o'kewaka yasitokamenia, ihtaio a'chi no'o ikiyaopua, aaataeoi ki ka'karuma i'isaeri no'o merinarewaio. ²⁰ Nape neea merinareniaio, kiisi toaka simitekamenia aamowichio Riosichi kaawe enemiao, yooma tetewachi masitekaopua, yooma ti'tiopachiamio, ahkai aamo ta'pechiamio tiame. ²¹ Pu'ka i'isaeri ti'tijoerio, ki i'isaeri ti'tijoerio tiameo, yooma tuuyekamenia aachin teeka e'enamichiopua Riosichio, ahpo tatakoriario toinarekao, Riosichi e'enaka ahpo

tuumichiopua, yooma aataaiopua, Riosichi itamichiopua ahpo tatakoriwa cheriwepuawichio, Eesusichi paparaka. ²² Ehpeonia Riosi Riosiwario, Eerusareni simijereniamenia, ki nane'reriamenia itapitiwichiojoarepua, aatiaoi no'o teeremeriopua wa'ao. ²³ Neeea naatiche nane'riamepua, Riosi Riosiwario nane'reteniapao, ahkaoi oiyao tisia aiwameriopua, karichi no'o yachatiao. ²⁴ Nape tisia aiwaio neea, ka'chi tiamechitia tetewamenia pu'kao; no'o ahjaroi ki te'ta nateyame tetewamenia, noochio te'ta nateyameraa, naatiche puuua: no'o Paamira Eesusi tehkiwachiche, no'o teetoa ahkasi no'o kajumiachio, Eesusie no'o kiaretiao, yomachi nayewatumichio i'ka Riosi taamo te'ta nakiwarichi simiyame.

²⁵ Ehpeo eemea kaawe inamumitiapua i'kao: Aataai no'o oiriachi tetewikamea, i'ka Riosichi simiyame ye'kari nayewatukao, ki oosa aampa no'o tetewimeripua wa'asi. ²⁶ Neeea te'ta ma'chitanariamepua no'oo, ahkaoi yomachimi no'o oiriameopua Riosichi simiyame nayewatukao. Aata ki Riosie newipatepuame itipikame enesoopua, kihta no'o toiterio tuuyewari eramania noochio. ²⁷ Yooma ti'tjoeri tuuyekame neeepa no'o oiriachiamio, yooma ihta Riosi no'o tuuyeriaopua tuuyepuaichio, ahsepari no'oe chanitiame puuupa wa'asi. ²⁸ Wa'a tiachipao, yooma eeme pa'pamiratuame neesetori ajawatiameo Riosiwario, kaawe aamo neesetoka mochitojeraninia, yooma Riosichi te'tereka mochitoameopua, Eesusichi paparaka. ²⁹ Neeea kaawe nane'riamepua eemechio, no'oo ki aamo ahjama kahtioopa, sapoorichitia amochi e'eneriameopua aamo po'wachitia ko'konarekao, yooma aamo Eesusi te'teriamiopua, ahkaoi aamo napawitiamechio, tiopachioi ki tiopachioi, ahkasioi yomatiameoi aamo, kajuyachisi aamo toinaretepakaopua, Eesusichi paparaka. ³⁰ Eemechio, amochi wa'api puuyamitepua, aamo se'wi ikitenariameopua, Eesusichi simiyame masiteniamiopua, ahpo masitiakamera na'naritopuawichio. ³¹ Pukaepa eemea, kaawe aamo inateka mochitopuapua pu'kao; no'o masiteriakamera na'naritopuapua, no'o senepi taawechi masiteria, ahkasi paika paamuparisi simiyame, aamo tesiwa e'riapa masiteka, o'kewasika aiwai.

³² Ehpeo no'o Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiameo, Riosi neesetorachi aamo toania, pu'ka neesetora epeche aamo teetomichio Riosichio, Rioso, ahpo katewiachi taawechio, aamo reesimichio pu'kao, ahpo piipateria mochiwachi mochipuawichio. ³³ Neeea Riosiwichio no'o ihisiriao, kihta toomichi ihsikamenia, kihta wisasorio no'o kiapuaichio. ³⁴ Nane'riame eemea no'oo, no'o sekae tekipanaka tewisikamekopua, itapiti no'o nakiyawichio, no'o ahjama nokisiamie ko'kotepuachio tiame. ³⁵ Senepi wa'api cheeka masitekamenia

ti'tjoerio, tekipanaka ku'ipo tuuka, aata tesiwa te'tereka mochikameo, itapiti nakiwewachio. Taamo Paamira Eesusia, wa'a tiame taamo tuuyamepua: "Epeche ta'iria itipiniamepua Riosichio, aata kaawe e'raka kiasaa, ki aatae ahpo kianiachitia."

³⁶ Neipa i'ka cheesaapa Paoroa, chopokorieka weripaka, Riosichi nayewekapua, yooma taamo ahjama.

³⁷ Wa'a ikisaopua, yoomahka yuuwesikao, yoomahka naarakoka ahpo koorepatiapua. ³⁸ Paoro ki oosa tetewimiapao, itipikamea tisia yuuwesikapua wa'ao, wa'a ikisao, ahjama siimpatiapua pawekakera chuchukuachisi.

Eerusareni simiwa Paoro

21 Wa'a poanatusaapa pu'ka Riosichi poponiwa pa'pamurachio, pawekakerachi mo'moenaka teemea, wa'a o'inia waikao, seene siimpaka teemea Kooso mochiwachi pawenasipa. Wa'a o'inia pu'ka meereo, Roore tewaniachi ajasitiapua pawenasii weechi, wa'a Roore o'inia waikao, Patara tewaniachi e'enaka teemea pawekakera chuchupachi. ² Wa'a Patara tewaniachio, tewaka teeme piiripi pawekakera, Eenisia weechi simiyame, paonamina pa'wechi. Pukachi mo'moenasao, pukachi siimpaka teeme wa'apoo. ³ Wa'a pa'wechi nokisiaopua, Chipire weechi pawenasipa, tetewisika u'matotiapua, Chipire weee pawenasipao, owemina toaka. Wa'a teetokao teemea, Siiria weechi ajasitiapua Tiuro mochiwachi, wa'ao pawekakera chuchupachi pa'wesuwe. Wa'a tetekipuapo tuuopa itapiti i'toniameo, wa'a tetekika teemea waikao. ⁴ Wa'a Tiuro tetekisisaapa teemea, wa'a tewaka teemea taamo i'yatosia Eesusichi paparamo. Waikao wa'a itipika teeme pu'ka ahjamao, oowisani taawe. Aapoeopua Paoro, Riosiwario ne'netiapaopua, ki kaawe tiame siimeriopua Eerusarenio, ki taamo siminurakapua wa'ao. ⁵ Neipao, oowisani taawe u'matosoopa, poponiwa mochikachi puuyanioio, muuwaeme taamo ahjama e'nakapua pa'wesuwechio. Puu pa'wechisi taamo ahjama e'enakamea, muuwaemekapua, ooweru, kukuchi tiame. Wa'a pa'wesuwe chokoporieka ajapakao, Riosichi paparatiapua. ⁶ Waikao ahpo koorepaka kaawe teetonuretiapa teemea, teemeai wa'achi chaanesaopua, pawekakerachi mo'moenaka teemea. Waikaopua wa'a taamo toisao, nonorakapua ahpo pe'petechiamio.

⁷ Waikao Tiuro o'inia puuyasao Paoro ahjamao, Toremaira tewaniachi e'enatiapua waikao. Wa'a teepotesaapua poponiwao, piie taawe itipitiapua wa'ao. ⁸ Pu'ka meereo wa'a puuyasaapa, Sesarea ajasitiapua. Wa'a Sesareao Paoro, Eeripe ta'perachi e'natiapua waikao. Puu Eeripea, Riosi tuuyewari nayewatoamekapua, piiripi puu oowisani ajawati-

ame, kooame naachutamichioo. Wa'a mochitiapua waikao ahjama, ookapi taawe. ⁹ Ihji Eeripea, naao maaraeme eneriapua ki neniame pehji. Yooma naao ihjia, Riosi nayewatuame eneriapua. ¹⁰ Wa'a taamo mochikoio, wa'a eenaka piiripi tijoe, Uurea weechitepa eenakamekapua, Akausi tewaniame Riosi nayewatura. ¹¹ Puuua tamochi eenakao, Paoro wahsipurara uusaopua, ahpo tonochi seeka ahjama purisaopua, cheekapua:

—Ihji wahsipura teekoraa, wa'a yooraka purisa chapipuamepua Eerusarenio, i'isaeri ti'tijoeo, ki i'isaeri ti'tijoechi kiapuamepua chapisao. Wa'a no'o chaanekame Riosi Riosiwaria.

¹² Wa'a tiame inamukapa teemea pu'ka Akausi chiaio, i'wa Sesarea Eesusichi paparamea tiame, ute-waeme yoorakai teemea Paoroo, ki siimpapuawichio Eerusareniteo. ¹³ Nape Paoroa ohsotia taamo chaanekapua:

—Ka'te no'o wa'ine eemea naarakokao, no'o wa'a simichioo. ¿Ki nane'riame eemea wa'a chaachapakao, epeche tísia no'o yuwesitioo, aamoo epeche tesiwa e'repakao? Neeea ka'chi e'raninia Apoe Eesusiwichioo, puritiaio, ahkasi meritiaio, wa'a Eerusarenio.

¹⁴ Ka'chi yoramekopa pu'kao, sewina erapamichio chaaneniaio, wa'atia toitiapua waikao chaanesa:

—Riosichi itama teemea aamowichioo, Apoe e'raria iintomichioopua amochio.

¹⁵ Wa'a chaachapasaapa, yooma ihtakosao, siimpatiapua waikao Eerusarenio. ¹⁶ Ookapi tijoe Eesusichi paparame taamo ahjama siimpakapua, Sesarea ohjoeme. Ihji ti'tijoea Eerusarenio, Naasoni ta'perachi taamo i'tokapua, wa'a taamo checherepamichioopua. Ihji Naasoni tewaniamea, ki ku'witapi i'toame eneriapua Eesusichi paparakao, puuua Chipire ohjoekame tijoe.

Paoroo Saantiao ne'nemia eenaria

¹⁷ Pu'ka meereo Eerusareni mochikame Riosichi poniwaa, tísia kaawe erakokapua taamo e'nariopa.

¹⁸ Pu'ka meereo Paoroa, taamo ahjama siinkapua Saantiao ne'nemia, wa'api Eerusarenio. Wa'a Saantiao kahtiachio, wa'a mochiriapua ookapi ti'tijoe, tiopachi pa'pamiratuame. ¹⁹ Neipao Paoroa teepotesaapa pu'kao, yooma ihta pipiripi tuuyekapua pu'kao, Riosi teetoriaopua apochio, yooma ahpo oiriachi ikitiameopua tiame, yooma Riosi tehkiwa ahpo iintoriaopua tiameo, ki i'isaeri ti'tijoechiopua. ²⁰ Aapoea, yooma inamusaapa i'kao, Riosi iyorikapua, cheriwema ki'yakaopua, Riosio apochi iintoriawichioopua. Wa'a ikisaopua Saantiaoa, chaanekapua Paoroo:

—Eesusichi paparame i'isaeriaa, ki ookapi miiripua miiria, nape yooma ihjia pehji, Eesusichi paparameai, Moisetaru nuurari nokisiwa na'naritoamepua. ²¹ Nape

puu mi'miria aamo inamukame puuuapa, wahka seesenu weechiami aamo masitiachio, aamo wa'i-nameko tuuo, pu'ka aamo masitia tatanarao, ki ahpo siichitepuwa nokaka mochitomichioopua. Wa'a cheekao muuuu, pu'ka Moisetaru nuurario, sewinatamekata muuuu, taamo ehkoria miso o'inia yooraka mochitoao, wa'a ihsikao muuuu, kiisi iyoriamekatamua Moise nuurario. ²² ¿Ihtana noonoika aamo nehpuata teeme, i'wa aamo eenario nane'resoopua Eerusarenio? ²³ I'ka aamo yorajerani teemea. I'wa mochikapu naao ti'tijoe itapiti ahpo iintomo tuuria tísia ku'itiame Riosieopua, wa'a i'isaeri tiopachio siimpamerikapu tiameo, Riosi tísia ahpo iintoriawichio itapiti oowewari i'yetomia.

²⁴ Pu'ka naao yeetoka simipuapua, pu'ka aamo oowewari Riosi kaawe eratewa kiamiao, Moise nuurari chiiachitia. Wa'a iintosaapa muuuu, pu'ka naao ti'tijoe Riosi oowewariraoi amoe iintokepuapua tiameo, Riosiwichio ki'yakao wa'a neeseriosio, pu'ka naao ti'tijoe wichioopua, tísia kaawe iintoriopa Riosio. Wa'a aamo iintosoopua aamoo, Moisetaru nuurari yooramechitia aamo tetewimapua. ²⁵ Nane'riame muuuapa taamoo, pu'ka ki i'isaeri ti'tijoe Eesusichi paparakameo, kihta utewa chaachapakamekopua, siichitepuwa nokipuaoo. Nape i'kache ka'itari eee chiame iyotesa uhjuriame teemea pu'ka i'isaeri ti'tijoe Eesusichi paparakameo: “Kihta suwepori nokaka mochitomitiapua, ka'te ko'komitiapua ri'riosi oowewetiameopua, ihtaio sa'pa eerae-meopua, ihtaio topepaka meritameoi.”

Paoro tiopachi chapiwa

²⁶ Waikao Paoroa pu'ka meereo, i'isaeri tioparachi siimpapua waikao, pu'ka naao ti'tijoe i'tokao. Nape ke'chu muiaio, tiopachio, Paoroa yooma yoorarepua pukeri o'ichachi nokiwameopua, Moisetaru nuurari chiiapua piipatepuameo, ahpo naao yeetoa ahjamao. Wa'a iintosaapa Paoroa yooremina pakirepua ahpo naao yeetoa ahjama, yooma wa'a tiopachi mochikame ahpo inamuameo chaanerepua: “Oowisani taawe toiyamepapua taamoo Riosi oowewari oowewapuawichioopua, taamo piipariwichio taamo cheriwema ki'yawa Riosio.”

²⁷ Amori asiyoi pu'ka oowisani taawe puuyepuameo, ookapi i'isaeri ti'tijoe Asia e'nakamea, wa'a tetewakapa Paoroa i'isaeri tiopachio, weeru noonoiteriapua ti'tijoe, Paoro chapipuawichioopua. ²⁸ Waikaopua ujumasikaopua Paorocho, weeru chaachapasiriapua siinakokao:

—i'isaeri ti'tijoe, taamo ku'isa eemea, chapipuapu ihji tijoe! Ihjikapu tijoea, yomachi oika sewina tiame masitiame, pu'ka Moisetaru nuurari chiiio, natepuka naewamekapua pu'kao, pu'ka ti'tijoe Moise nuurari yooreka mochikameo, ki yooreniurapua pu'kao. Ehpeo

ahkasi i'wa taamo napawikarichi eenakamepua, kiisi yooremia i'waoi, rieko ti'tijoe u'pakao.

²⁹ Wa'a chaachapaka weeru noonoitekamea, pu'ka Paaroo rieko ahjama oiyame tetewikapaopua wa'a Eerusarenio, Eejasio eename tijoe, Torojimo tewaniame.

³⁰ Wa'a chaachapakaopua, u'masika panisutoka ma'chipasapua Paaroo, yeeteparepua wa'a tiopachi ko'rera muirachi. Wa'a ikiniioipua, ki ookapi isaeri ti'tijoeri ujumasirepua wa'ao ne'nemia, yomachi Eerusareni ohjoeme. ³¹ Amori merinioi Paaroo, rooma kapitai tuuyeretiapua, yooma Eerusareni ti'tijoerio, tahpitika nokayo tuuka Paorochio. ³² Waikaopua kapitai, ikanati na'poasapa ahpo soontarowao, u'masika ne'neriapua wa'ao, piie sienta soontaro yeeka. Waikaopu Paoro wepayamea, wa'a nokisiame tetewikapa soontaroo, teewekapua wepakao.

³³ Waikaopu kapitai asisaapua, Paaroo u'yesapaopua pu'kao, ooka kaarenae o'yenuretiapua. Wa'a iintosaa-pua kapitai, iinatuwekapua pu'ka ti'tijoerio: "¿Aatana-pu ihji tijoea naaju? ¿Ihtana iintokamepua naaju?"

³⁴ Ookapi ti'tjoeria, piiripi itapiti chaachapapua, wahjachi puuu ti'tjoeria sewina chaachapapua. Kapitai waikao, kihta nane'reporikopua wa'ao, ahpo soontarokarichi i'tonurekapua waikao. ³⁵ Pu'ka soontarokarichi ajasisaapa, wa'a mo'moenaiio ihterachipoteo, mookeka mo'moenatiapua Paoroa, tahpitika nokayopa wepinareka ti'tjoerio, Paoro merinarekao.

³⁶ Puuu muuwari e'nakamea, pukamina nokisika siinakosiapua, chaachapasika:

—¡Merisaa, merisaa!

Paoroa ahpo nehpuka naewani

³⁷ Amori pachaniaipa soontaro karichio, Paoroa chaanekapua kapitai,

—No'o toimitiao pu'ka ahjama nayewemichioo.

Kapitai waikao, iinatuwekapua Paaroo:

—¿Rieko nayewamekosamu naaju? ³⁸ ¿Ki muuukosapu naaju Eejito tijoe, tapanaramio naao miiri uusaopua nasiwamerio, wakiwechi simikame nasiwamia?

³⁹ Paoroa nehjiakapua pu'kao:

—Ka'i. Isaeri tijoe neeea, Taraso muuwari mochiwachi tjoetukame, puuu mochiwaria, ki nu'uti tiame, Siirisia weeechi. Nape no'o cheriwamitia muuuu, pu'ka ahjama nayewemichioo, kú'witapioi.

⁴⁰ Reesetiapa Paoroa, werisika sekae ihchi mochinurakapua ti'tjoerio. I'ka ti'tjoeri te'tewesooPaoroa, o'inekapua waikao nayewekao, euro naerawachi, eee cheeka:

22 —Tehtémari poponíi, pa'pámira tiaméé, no'o keepumitiapua ku'itapio pahchu, i'ka no'o nehpuwaka chanimiapua.

² Euro naerachi nayewetiapa puuu muuwaria, epeche yúúweeme itipikapua waikao. Paoroa eee cheeka o'inekapua waikao:

³ —Neeea, Isaeri tjoepua, Taraso tjoetukame Siirisia weeechi; nape neeea, i'wa eenakamepua no'o penitapuawichioo, Amarieri tewaniame te'ta masitarie. Ki se'wika yasitokamekai neeeai, pu'ka taamo ehkoriaami yooraka mochitoriao. Ehpeoi Riosichio, tísia weemua-mentia, eemechitia wa'achitia. ⁴ Neeea pukerio na'arimeai neeea, Weemera Riosichi Poe tewaniame na'naritoameo, ahkasioipua ko'inarekao. Pukaepa pe'pereso mo'wamekainia, ti'tjoeo ooweruopua tiameo. ⁵ I'wa napawikarichi te'ta neeserosia, yooma i'wa pa'pamiratuameapua tiameo, pu'ka no'o ihsiriao, tísia nane'riamepua; aapoe wa'api noonoikame puua, pu'ka wa'a no'o iintomichio reesiseri ki'yakamekapa, Raamahko te'ta neeserosi i'yetomichioo, yooma pu'ka Riosi Weemera Poochi te'terimeo, i'wa Eerusareni upapuawichioopua chapisa. Nee wa'api Raamahko simika upapakamentia pu'kao, i'wa pe'pereso karichi moapuawichioopua pu'kao, kokosapuawichioopua.

Paoroa ahpo Eesusichi paparame eneparia

(Nokitiame 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Nape wa'a simiaio neeea, amori asiyaipa Raamahkoo, kiiya oowetawe enetoioipa, senawato tisiwa utewaeme tajenakapua, te'pa tewekachio. Nape ihji tajayaa, epeche utewaeme tajayamekapua ki taaachitia, puuuu, yooma no'o norikame tahjepakapua. ⁷ Neeea wa'a ikitiapao, wehchi wichikania. Waikao te'pa o'inia nayewachaniame inamukania, cheechaniame: "Sauroo, Sauroo, ¿achini iikai no'o na'ara yooraka oiyamemua?" ⁸ Neeea nehjiakapua waikao: "¿Aatana-mua Paamira?" Puuu ihkeparia, cheeka no'o nehjiakapua waikao: "Eesusi neeea Nasare tijoe, pukachi aamo nasiwa yasitoa." ⁹ No'o ahjama nokisiameai tetewakapua tajayameo, nape no'o nayeweniao, ki inamukapua. ¹⁰ Waikaonia, iinatuwekania no'o nayewechaniameo: "¿Ihtana no'o yorajeranimua Paamira?" Apoe Paamiraa no'o chaanekapua waikao: "Yaapiti werisisaa, Raamahko siimitia muuuu. Wa'a chaanepuamemua ihtana aamo yoramiao." ¹¹ Waikaonia ki ma'chiriame itipikapaopua pu'ka tajenakameeo, panitotiania waikao, no'o ahjama nokisiameeo, ahkasi Raamahko muuwari mochiwachisio.

¹² Wa'a Raamahkoo, Anania tewaniame yasariaipua tijoe. Puuuu, tísia e'waka kahtiamé Moisetaru nuurariopua, yooma wa'a mochiwachi isaeri ti'tjoeo, tísia kaaweruma nayewaniameeo. ¹³ Puuuu wa'a eenakao, no'o chaanekapua yachapatekao: "Sauro no'o Riosichi pooniwa, ma'chiriame itipisa." Wa'ache cheesoche, ma'chirepakania puichio, kawiyame tetewipakania waikao Anania tewaniameopua. ¹⁴ Waikao Anania

no'o chaanekapua eee cheekao: "Puuu taamo ehkoria-mi Riosiwara, ahpowichio itapiti yorakemichio aamo uukamepua. Puuu Riosi aamo uukamea, Eesusi wa'api noonora puuuu, aamoo ahpo Taana te'ta machimi-chiopua, Apoe Te'ta Kaaweruma tiameraopua, pu'ka ahpo Taana Eesusiopua, aamo chaanesia yorasimi-chiopua, te'ta e'wetoka Eesusiopua. ¹⁵ Muuuu, yooma aamo tetewaria Eesusichio, aamo chaaneriaopua tiameo, nayewamerimua pu'kao, yomatiamie aamo oiyachiamiopua, pichiwataka. ¹⁶ Nape yaapiti naaju. Ih-tana puuyenamua naaju Riosichi aamo tuumiao, yooma aamo Eesusichi na'ara ihsia toinarekao, Riosiopua aamoo, cheriwemichioo. Aamoo wa'a iintosoo aamo paatomania, aamoo Riosi cheeria pichiwataka; aamo Riosi tehkiwa yoramichio weeraka tiame, pu'ka aamo Riosie nuureretiaopua, ehpe o'inia o'inemichio, weratiame itipimichiopua wa'asi."

Paoroa tuunapua achini teeka ahpo uhjuratiame ki i'isaeri ti'tijoechiopua

¹⁷ Waikao ikanati wa'a iintokania. Pukaepa i'wa Eerusareni enasaania, tiopachi eenakainia Riosi ahjama nayewamiao. Wa'a tiopachi no'o ihsioio, noochi eenakapua aata no'o nayewiamie, ¹⁸ Eesusikapua ahpo no'o tetewitiame. Puuuu no'o chaanekapua: "Paoro, ikanati machenamitiamua i'wa Eerusareni, i'wa Eerusareni mochikamea, kiisi aamo pichikeripua noochi simiyame aamo nayewioio." ¹⁹ Waikao chaanekania pu'kao: "Paamira, yomachi nane'reniamenia napawikarichiamio, aachin iintorio no'oo amochi paparakameo. Neeea amochi paparakameo, yooma wepaka chapika oikamenia pe'pereso toapuai-chiopua wepika. ²⁰ Teiwa merinioio neeeai, wa'achitia kaawe iintakamenia tiame meripuawichioo, wa'achi werikame neeeai, Teiwa me'yame wakirara inatekaopua tiameo." ²¹ Nape Apoe Eesusi Paamiraa, no'o chaanekapua: "Pe'yachi wa'a iintokai, ka'chi erapua-pua pu'kao, neee yooma aamo cheriwekamenia wa'asi pu'kao, aamo ahjama teeremeri neee, ehpe o'inia waanamio. Muuuu ihtakomitia ohso kaawe, no'oo kai waapi aamo uhjuramerikopua noochi simiyame nayewatumichioo, seesenu ti'tijoechi ki i'isaeri ti'tijoechi."

Paoroa soontaro nuuramechi

²² Waikao Paoro keepuame ti'tijoechia, ahkasi "seesenu ti'tijoechi ki i'isaeri ti'tijoechi" nayewatumio tuukopa Paoro, kiisi keepunarekapua wa'asio. Waikao ti'tijoechia weeru siinakokao, chaachapakapua: —jMerisa pu'kao! jMerisaa! jPu'kao ki oosa tetewinariame teemea i'wao! jKiisi ahjame nakiyame puuuu!

²³ Pu'kao simitiopa siinakokao, ahpo wisasoriwao si'panarepua nekakokao, we'eo tiame te'pa eekachi ih-papapopao, ²⁴ kapitaia waikao Paoro, yooremina i'-tonurekapua waikao karisontarochio. Wa'ao, iinatukeka wepiretiapua, aatia tiachipa siinakorio ti'tijoechiopua merinareka. ²⁵ Nape Paoro, puritiaiopa wa'asi ahpo wepipuawichioo, chaaneriapua ahpo waapi weeriameopua soontaroo:

—¿Ki se'wi noonoiemeri eeme, pu'ka rooma nuurari iyoriwa? ¿Wepiamekosane rooma tijoekai, kihta kaawe ne'nesa no'o iintoria tuuwao?

²⁶ Waikao kapitaia, wa'a chiame inamukapa Paoro, te'te soontaro nuuramechi eenakao, chaaneriapua pu'kao:

—Naane e'reka muuuu i'ka tijoee, rooma ti-joekaitepua.

²⁷ Waikao soontaro te'ta nuuramea, ikanati werisika Paoro weeriachi eenakao, iinatukeriapua pu'kao:

—¿Pichiwa rooma tijoekaita muuuu?

Waikao Paoroa cheeriapua pu'kao:

—Eje'e, wa'atepua.

²⁸ Kapitaia chaaneriapua waikao:

—jNaakona! Nape tisia nateyamepu rooma eneniamea. Neeea ki ookapi natetekamenia rooma enepaniamewichioo.

Paoroa chaaneriapua waikao:

—Nape neee kihta natetekamepua pu'kawichoo, neee rooma naawakamekapa.

²⁹ Pu'kache inamukapa Paoro wepimeria, ikicha ajapariapua. Ahkasi kapitaiai nane'rekapa rooma tijoekopao, ki teesa majaweriapua kiiya ahpo iintomio, te'ta ki kaawe ahpo iintokame e'rakaopua kaarenae o'yekamekapaopua.

Paoroa te'ta weruma napawiriachi, i'isaeri

³⁰ Waikao te'ta soontaro nuuramea, nane'renariapa pu'kao, aatia tiachipa i'isaeri ti'tijoe nekamucheniamieo, pu'ka meereopua, yooma i'isaeri neeseriosio, te'ta tuuyewariopua tiameo, napawinureriapua pu'kao. Waikao te'ta soontaro nuuramea, Paoro kaarena o'yerara puhjesapaopua, wa'a i'tonureriapua te'ta weruma napawitiachi. Waikao te'ta soontaro nuuramea, yooma napawiriopao, wa'a naasipa werapaka Paoro, iinatukekapua Paoro yooma napawikame inamuachio, eee cheeka:

—¿Ihtana chiiamemua aamo wenejiniameo?

23 Waikao Paoroa yooma wa'a te'ta napawitiachio, kaawe ne'nepasaopua pu'kao, chaanekapua pu'kao:

—I'isaeri poponiwa, neee Eesusichi no'o paparaso wa'anao, kihta ki kaawe no'o iintorio e'raka yaaatamenia Riosichio, ahkasi ehpe taawechiamisi.

² Waikao Anania apoe te'ta i'isaeri neeserosi yawichia, wa'api Paoro chokichi ajakameo piiripio, chu'wachi wewenurekapua Paoroo, seeka matakae.

³ Waikao Paoroa chaanekapua te'ta neeserosi yawichio:

—¿Wa'a no'o yoratenamua aamo yoorewa inatetiae no'o wewetekao, ki Riosikamera ki iyorika ihiaitemua no'o nanarichi wewetekao? ¿Ki tísia wa'achi iintotarepu tísia aamo wewekao?

⁴ Waikao, waapi ajakamea, chaachapakapua Paoroo: —¿Wa'a teeka te'yani muua, isaeri ne'neserosio, te'ta paamiratuamerao?

⁵ Paoroa wa'a chaanetiapao, chaanekapua pu'kao: —¡Naakonakosapua! No'o poponiwa, no'o cheriwejeraninia pu'ka no'o cheeriao, ki nane'reriapa pu'kao, te'ta aamo neeserosi paamirakooipua. Nane'resaania, ki wa'a cheemiinia pu'kao, Moise Iyoteri chiio chiipa: “Ka'te na'ara chanimitiamua aamo yawichio, aataoi.”

⁶ Waikao Paoroa nane'rekapao Saruseo ti'tijoe koo paikapi pu'kao, wahjachio parisero ti'tijoe koo tiameo, utewaeme nayewaka chaanekapua pu'kao, wa'a napawitiachio:

—Isaeri no'o poponiwa, parisero neee, parisero tetejimarachi eename neeeai. No'o i'wa upatiamea, mukukai eenechi oijenaniamechi simiyame no'o pichikia, katewemiawichio upatiamenia.

⁷ Wa'a cheekopa Paoroo, apoe wa'api ahpo nayewaka chapisikapua, parisero ti'tijoea saruseo ti'tijoeapua tiame, ki yooma napati pichikiamekapapua eenechi oijenaniameo. ⁸ Saruseo ti'tijoea, ki pichikiame eneriapua mukukai oijenaniameo, Riosi ku'iwari iintuwaoi, Riosi Riosiwarioi, ihtaoi na'arari tijoeturioi. Nape pa'parisero ti'tijoea yooma pu'kao, iintuameko erakoamekapua pu'kao. ⁹ Wa'a tiiachipao, yoomahka parisero ti'tijoea saruseo ti'tijoea tiamea, weeru ahpo chaachapakapua nekokokao. Waikao ookapi Moise nurari ma'masitaria, parisero ti'tijoe chaachapachitia erakoamekapa puua, ajapakao eee chaachapakapua yooma wa'a napawikameo, Paoro chiia nehupakao:

—Ihji tijoea kaawerumapua. Kihta ki kaaweruma chiame inamukame teemea pu'kao, i'wa napawitiachio. Puuu Riosie ahpo machejenetio tuuriaa, ka'chi tiame puua, pichiwakooi puua.

¹⁰ Waikao te'ta soontaro nuuramea, ki nu'uti simiyamekopa nekoniamemo wa'ao, ki na'atapuachiapua Paoroo, ahpo soontarowao ahpo karisontarochi i'tonurekapua pu'kao.

¹¹ Wa'aoi pu'ka tukawarichioi, Apoe Paamiraa Eesusi, eenechi ahpo tetewiterepua Paoroo. Waikaopua chaaneriapua Paoroo:

—Ka'te tesiwa erapamua aamo ikiyao. I'wa Eerusareni aamo nayewariachitia no'oo, wa'achiche cheeka nayewapuapua, Rooma te'ta muuwarichiapua.

Paoro merimia ahpo kateweniame

¹² Ma'chirepasoopua meereo i'isaeri ti'tijoe nanaamea, Paoro merimia ahpo kateweriapua waikao, kiisi ko'komio tuukaopua pehjo, iiweta ki me'yaapua Paoroo. ¹³ Puuu wa'a chaachapakamea ti'tijoe, u'matoame ooka weerewa eneriapua.

¹⁴ Waikao wa'a chaachapasaapua, neeserosi pa'pamuratuamechi e'enariapua, o'ochetiame tewaniame tu'tuyewachi tiame, pu'kao chaachapariapua:

—Ki teesa pichiwaka chaachapakame teemea, ki ko'komio tuukaopua, iiweta ki me'yaapua Paoroo.

¹⁵ Pukaepa teemea kapitaio, wisikueka upajerani teemea Paoroo, epeche kaawe katewemio tuuka. Kapitai upanoinapua Paoroo, wa'ami ahka puuyeka mochima teemea merimia, ke'chu asiyoioapua.

¹⁶ Nape Paoro piinira taanaraa temari, pu'ka nane'rekapaopua, Paoro tuuyeriapua pu'ka noonowinariaopua, karisontarochi simika. ¹⁷ Waikao Paoroa, paesapa aata kapitaio, chaaneriapua pu'kao:

—I'ka temario, te'ta aamo paamiratuamechi i'tomitiapua, itapiti tuumerikapu puua pu'kao.

¹⁸ Waikao kapitaia pu'ka temariopua, te'ta soontaro nuurarichi u'pakaopua, chaaneriapua pu'kao:

—Puuu Paoro peereso kahtiamea, i'ka temari aamo u'yepanurakapua, itapiti aamo tuuyemichiopua.

¹⁹ Waikao puuu te'ta nuuraria soontaro, sekachi chapika poanachi i'toka temario, iinatukeriapua pu'kao:

—¿Ihtana no'o chaanemo o'raimua?

²⁰ Waikao temaria chaaneriapua pu'kao:

—Aata isaeri ti'tijoea, eenechi aamo wisikueka itanemio tuukapua Paoroo, epeche kaawe katewemio tuukao, eenechi weruma napawitioopua. ²¹ Nape ka'te pichikemitiapua pu'kao, oowera wa'a chaachapakamekapu puua, ohsotia puua poeche puuemio tuuyapua, ke'chu asiyo merimia. Puuu wa'a chaachapakamea, u'matoame ooka weerewakapua, kiisi ko'komio tuukapua nerojimiao, ki me'yaapua pehji Paoroo. Aamo e'wesoo, wa'a noonomerikapu puua.

²² Waikaopu te'ta soontaro nuuraria, pu'ka ahpo tuuriao, ki aata tuuyeneriapua.

Eeri te'ta yawichichi uhjuraniame Paoro

²³ Waikaopu te'ta soontaro nuuraria, ooka kapitai paesapaopua, pi'pie si'siento soontaro ye'kameopua pipiripi kapitaia, chaaneriapua pu'ka ka'kapitaio:

—Ooka siento soontaro wehchi nokisimeri na'poametiapua, paika weerewa aampa oosa mariki kawachi nokisimeri tiame, wa'a ikisa tiameo, ooka siento merijichera makoka nokisimeri. Pu'ka yooma na'poasao, Sesarea siimpapuapua, ehpe tukao tepetukao. ²⁴ Paorooi kaawai kiasaopua ahjachi yasitomi-

chioo, kaawe neesetopuapua pu'kao, aamo nokisiachi siimpachio, ahjakame asimichio Eeri yawichichio.

²⁵ Puuuu wa'a cheesaapua, iyosi iyotesa ki'yariapua kapitaio, eee chiame:

²⁶ "Neee Kaurio Riisia kuchitewaemea, aamo soon-tarora te'ta nuurameraa, aamo te'ta yooreniame yawichio, i'ka iyotesa uhjurenane aamoo, aamo Eeri tewaniamepua yawichi. Ikachio, wa'a aamo uhjuriane tiameo, no'o tísia kaawe e'rewa teepotario. ²⁷ Ihji Paoro wa'a i'toniamea, i'isaeri ti'tijoe chapisitiamekapu i'wa Eerusarenio. Pu'kaonia, amori meriniopao, nehpuakania pu'kao no'o nuuria soontaroeo, i'kao neeea nane'rekapao, rooma tijoekopua. ²⁸ Neeea, te'ta kaawe nane'renariapa ihtatia ohjoare wenejiniameo, napawinurekania te'ta i'isaeri pa'pamiratuameo, te'ta napawiniachio, wa'a napawitiachi chaachapamichio-pua ihtanakoopua Paoro iintorio. ²⁹ Nape Paoro wenejiniamea, ahpo wa'api i'isaeri nokiwa yoorewa eneriapua, ki rooma nuurewachitia; puuuu, kihta meriwame asiyame eneriapua, kihta karichi yachaniameóipua. ³⁰ Pukaepa neeea, ookapi i'isaeri ti'tijoe meripua inamukapania pu'kao, wa'a aamo uhjurekania i'kao. Pu'ka Paoro wenejikameo, amochi e'enanurekania pu'kao, amochi e'enaka katewemichio, Paoro te'ta itapiti ki kaawe iintokame enesoo. Pu'kache no'o aamo tuuya uhjuramenia."

³¹ Waikao soontarora, yooma ahpo nuuretiachitia neesetosiriapua Paoro. Waikaopua Paoroa, pu'ka wa'api tukao i'toretia. Wa'a mochiwachi i'totiachio, Aantipati tewaniachi eneriapua. ³² Puuu wehchi nokisiamea Paoro neesetokao, tukaoche neesetosapao, Eerusareni e'enariapua eenechio pu'ka meereo. Ma'chirepasoopua, kawachi nokisiameche, Sesareami uumparepua, Paoro i'tokao. ³³ Sesarea ajasisaapua, Eeri yawichi kiasapaopua pu'ka iyoterio, wa'a towariapua Paoro. ³⁴ Waikao Eeria, pu'ka iyojura iyonasaapa, iinatukeriapua Paoro, ihtana weechi tijoekopua Paoro. Waikao Paoroa Siirisia weechi tijoeko tuusoopua, ³⁵ chaaneria Eeriaa:

—Ehjepa aamo wenejame e'enasoopa, aamo keepumane aamo nehpuwao.

Waikao neesetoka yachanurariapua Paoro, Eerore yayasariachio ahpo ya'yawichitewa ne'nemia enasaa.

Paoroa Eeri yawichichi ahpo nehpuani

24 Neipa mariki taawechio, Anania te'ta neeserosi paamiraa, Sesarea eenariapua, ookapi tuuyewari o'ochetiame tewaniame yeeka, naati u'pariapua tiame ahpo nehpuamerio, Teturo. Puuuu Eeri yawichichi e'enariapua, Paoro wenejiwa chaachapamia. ² Waikao napawitiachi upatiopua Paoro, Eeriaa wenejameo, naewanurekapua. Waikao Teturo tewaniamea, o'inekapua cheekao:

—Muuu te'ta kaaweruma yawichíí, aamo iintowachi ta'iria mochikame teemea, aamokamera te'ta machiwachi epeche kaawe teetoame teemea, yooma taamo weechi ohjoemea. ³ Aamo Eeri te'ta weruma yoorewa tiamerao, yooma aamo kaawe ihsiao, kaawe uuka tetewame teemea ahkaoi mochiwachiamio. ⁴ Nape ki aamo tehpe eenepajerapao, aamo taamo kaawe e'rewesoo, taamo tesiwejerani teemea ku'witapi, taamo wenejia keepukaopua. ⁵ Ihji tijoea, tísia kichiwa ihsiamekapu, ahkaoi ahpo pakiyachiamio i'isaeri ti'tjoerichio. Yooma weechi i'isaeri ti'tjoerichio, tísia nasiwatiapu puuuu. Ihjikamerakapu te'ta masitaria, Nasare pirenaturichi masitiamea. ⁶ Ki yooremo o'rariapua taamo tiopachio, nape ke'chu ihta iintoopua pu'kao, chapika teemea pu'kao. Teemea, taamo nuurarithia katewemo o'riapua, ⁷ nape Eerusareni te'ta soontaro nuuraria, puuuu Riisia tewaniamea, utewachi taamo u'yesapao, amochi taamo e'enanurakapua katewemiao. Pukaepa i'wa e'enakame teemea, amochi katewemia i'ka taamo wenejiao. ⁸ Amoe iinatukesaa-pua muuuu, amoe nane'remapua pu'kao, pichiwakopua, taamo chaachapao.

⁹ Wahjachi i'isaeri wa'a ajakamea, wa'achi chaachapakapua tiameo, Teturo chiia pichiwatata. ¹⁰ Waikao Eeri yawichia, sekae nayewenurekapua Paoro, nayewamichio. Waikao Paoroa, o'inekapua waikao, ahpo nehpuakapua cheekao:

—Tísia kaawe e'raka cheemania no'o nehpuwao, aamoo ki ehpesi yawichitamekopua i'ka weechio, yooma nane'reka yasitoamekopua aamoo, yooma i'ka weechi ikiwameo. ¹¹ Muuuu iinatukesaa, nane'remama no'oo, ki tehpe simiyamekopua no'o Eerusareni eenario, oosa mariki aampa ooka taawe i'toamekopua no'oo, Riosichi paparamia eenarioiopua Eerusarenio. ¹² Ki tetewitiamea aaata nekawiameo wa'amahkao, aaataoi weeru nokiteniameo i'isaeri tiopachio, napawikarichio, Eerusarenio wa'amahkao. ¹³ Ihji no'o wenejamea, ka'chi iika pichiwatamapua ahpo wenejiao, kiisi pichiwakopa chaachapao. ¹⁴ Nape no'o ehkoriai Riosia yooreka yasitoaa, pichiwa puuuu. Pu'ka wa'api Riosi Tijoe Tijetukame masiteka yasitoame neeea, i'ka Weemera Riosichi Pooe tewaniame, nape pu'kao no'o wenejamea, ki kaaweruma masitewa teewanipua. Neeea yooma Ehkoriai Iyotetiame pichikiamepua, Moisetaru iyoteria, Riosi na'nayewatura iyoteria tiame. ¹⁵ Neeea no'o wenejamechitia, nane'reka yasitoamea, eenechi taamo oijenatesoopua Riosio, wa'achitia napati taamo katewemerikopua, ka'karumao ki ka'karumaoi tiame. ¹⁶ Pukaepa neeea, tísia iyorika yasitoamepua Riosichio, kihta a'chi teerenariapa Riosichio, ti'tjoerio tísia kaawe e'raka no'o tetewijerapa.

¹⁷ "Neeea mehka oika, ookapi paamusapa eenechi eenakamenia, ku'iwa u'pakaopua Riosichi poponiwa

tooremuamewichioopua, Riosiwichioo, itapiti oowewari u'yepaka tiame. ¹⁸ Pu'ka Riosi oowewa wa'a no'o toayoi tiopachio, wa'a no'o tewakapu ookapi i'isaeri ti'tijoeria Aasia weeechiana e'enakame, no'o Riosi oowewari toemia simirioiopua, no'o Riosi ahjama kateweriwichioo, i'isaeri ti'tjoeri nokiwarichitiaopua. Nape neea wa'a tiopachio kihta na'ara ihsikame tete-witiamentia, aataoi no'o weeru nokiteriaoio, ti'tjoeriai wa'ao, kiteeriaipua weekao. ¹⁹ Puuukamera i'wa e'e-name teeriaipua no'o wenejimiao, itapiti te'ta ki kaaweruma no'o iintokame enesoo. ²⁰ Nape ki e'nariopua pu'kao, ihji Eerusareni ti'tijoe i'wa e'enakamera, no'o wenejimeripua, aapoekamera Eerusareni te'ta weruma napawitiachio, te'ta itapiti ki kaawe no'o iintokame enesoo, aapoekame inamukamekapua wa'a napawitiachio. ²¹ Nape wa'a te'ta napawitiachio, kihta te'ta na'ara iintokame tewitiamentia, i'kache no'o cheekopa nenekamepua wa'ao: "Eemea mukukai eenechi ahjaniam no'o pichikiopa, no'o wenejiamepua."

²² Nape Eeria, kaawe nane'riamekapa pu'ka Weemera Pooe masiteniam, wa'atia toimo orapariapua pehjo. Pukaepa yooma wa'a napawikameo, chaaneriaipua:

—Apoewawichi Riisia enasopa, katewemania pu'ka aamo peereirao.

²³ Waikao Eeriaa chaaneriaipua ahpo kapitaio:

—I'toka i'kao waami yahchaka iinuemiachi, kaawe neesetopuapua pu'kao. Yooma wa'a ne'nemia enapameo reesisepuapua pu'kao, itapitie ku'inariameopua wa'a enapakao.

²⁴ Paikapi taawechi neipao, wa'a eenare Eeria ahpo uupi Ruusira tewaniame ahjama, isaeri oowitiame. Paoro kahtiachi e'nasaapua, ahpo mochipariachi paaeriaipua Paoroo, keepunariaipua pu'kao, achini teeka paparaniame Eesusichio, Riosie Weratiamechio.

²⁵ Waikao Paoroa chaaneriaipua, te'ta kaawerumache yasitomerikopua, kiisi newitoteka ahpo ki kaawe yoranarewao, nape pu'ka aata ki ka'karuma yoorakameo, kokosapuamekopua Riosieo, katewewa taawechio. Nape Eeria wa'a tiame inamukapao, seeweparepua. Wa'a erapakaopua, chaaneriaipua Paoroo:

—Wa'asi, wa'asi, no'raka ehpeo aamo kahtiachio. Meeriamahka aamo keepumane eenechio.

²⁶ Eeria weesa paaeriaipua Paoroo, nape ki pichiwa keepunareka paaeriaipua, ohsokamera puua, Paoro toomiwarakamera inatariapua, Paoro peereso kahtia, ma'chipawa nateteniame. ²⁷ Ooka paamupari u'ma-toiopua, piirechi yawichi weraretupua Eeri yawichituriachio, Poonsio Ehto tewaniame. Nape Eeria, ahpo yawichiwa toyaiopua, ki ma'chipasa toariaipua Paoroo, kaawe itipinariapa i'isaeri ti'tioechiopua, wenejiam.

Paoroa Ehto peereirachi

25 Ehto Sesarea mochiwachi enasaapua, wa'a ahpo yawichituwa yasipamiachio, paika taawe yasisaapa wa'ao, Eerusareni moenariapua. ² Wa'a asisooopua i'isaeri ti'tijoea te'ta neeserosi pa'pamiratuamea wa'a tiopachio, wahjachi i'isaeri pa'pamiratuameapua tiameo, Ehto yawichichi e'enariapua Paoro wenejiwa nayewemia. ³ Tesiwa chaachapaka itaneriaipua yawichio, Paoro Eerusareni upajerakaopua eenechio, Ehto wa'a Eerusareni katewejerakaopua Paoro. Nape aapoeo, oowera wa'a chaachariapua poochi merinariapa. ⁴ Nape Ehto wa'a chaanetiapao, chaaneriaipua:

—Ka'i neea pu'kao. Paoro wa'api Sesarea peereso yasimeripua pehjo, neeaioopua tiameo, ku'we no'rameripua. ⁵ Aata pu'ka katewenaria Paoro simiyameo, no'o ahjama siimpapuapua, ookapi i'isaeri pa'pamiratuamea. Itapiti te'ta ki kaawe iintokame enesoo, Sesarea wenejipuapua.

⁶ Ihji Ehto, osanao taawe oosa mariki ahka wa'a kahtiao, no'rariapua eenechi Sesarea. Sesarea asisaapa pu'ka meereo, ahpo yawichituwachi yasisaapua, ahpo kahtiachi upanurakapua Paoro.

⁷ Paoro upatioopa yawichi kahtiachio, puu i'isaeri pa'pamuratuame Eerusareni e'enakamea, Ehto kahtiachi norikame ajapakaopua, weeka itapiti na'ara tiame wenejikapua Paoro. Nape aataki kihta ahpo wenejia pichiwa chaachapakapua Paoro. ⁸ Waikao Paoroa Ehto yawichichi ahpo nehpuwachio, cheekapua:

—Nee, Ehto yawichii. Yooma ihji ti'tijoe chaachapari-aa, kiisi pichiwapua. Nee kihta na'arakamepua pu'ka i'isaeri ti'tjoerio, pu'ka iyoriwachioi, pu'ka i'isaeri tioparachi iyoriwachioi, te'ta Seresa yawichichioi, ihtaai rooma yoorewarichioi.

⁹ Waikao Ehto, yooma neneku peereiniame inamusaapua, kihta weruma a'chi tiamekoipua Paoro, nape kaawe itipinariapa i'isaeri pa'pamuratuamechio, oowera iinatukekapua Paoro:

—¿Eerusareni aamo uhjurajeranimua, wa'a aamo katewepuwachio?

¹⁰ Nape Paoroa wa'a chaanetiapua, cheeka nehjiakapua:

—Ka'i. I'wa kahtiame neeepa rooma peereirachi, te'ta yooma no'o katewepua tiichikamera. Te'ta nane'riame muuupa no'oo, kihta iintokamekoniam aataoi i'isaeri ti'tioechio. ¹¹ Ki nu'unti na'ara iintokame enesania, meripua nakiyame enesoinia, kihta chanimiinia meripua. Nape kihta na'ara iintokame eenesaane, aataki ki reesemetepua no'oo, nanaarame i'isaeri ti'tjoeri no'o i'tomichioo. Nape aamoo ka'chi iika kateweme teeresoo, te'ta Seresa

weruma yawichichikamera no'o i'tojeraninia, wa'akamera no'o katewekepuawichioo.

¹² Waikao Ehtoa, ahpo tu'tuyewari ahjama nayewasaapua poanachio, eenechi enasaapua chaanekapua Paaroo:

—Wa'a tiame aamo itayopao, wa'a rooma yawichichi i'topuame muuua, Seresa te'ta yawichi aamo katewemichioo.

Ehto Aaripa nayewia, Paoro wenejiwachi simiyame

¹³ I'ka chaachapatioi ookapi taawe i'toiopua, Aaripa epeche yawichiai, wa'achi eenakapua Sesarea ahpo uupi Werenise tewaniame yeeka. Ihji Aaripa yawichia, Ehto yawichi yawichitumia kaawe e'remia e'enakame eneriaipua wa'ao. ¹⁴ Ehtoa ookapi taawe itipikopa wa'ao, Paorocho simiyame nayeweriapua Aaripa yawichio. Ihjia chaaneriapua pu'kao:

—I'wa kahtiapu piiripi tijoe Eeri toaria peereso.

¹⁵ Eerusareni no'o oioyoio, wa'a isaeri tiopachi neeseriosi pa'pamiratuamea, o'ochetiame tewaniame pirenaturi tiamea, no'o itanekaipua Paaroo, ahpo kiapuachioo. ¹⁶ Nape neea rooma ti'tijoerio, ki wa'a nokiwameko tuukania pu'kao, ki pirena ajawaka te'ta iintoria iinatukesapapua, ki pahcha katewesaopua ahpo nehpuapua wenejiwao.

¹⁷ Pukaepa pu'ka taawechi noochi e'enasoopua Paoro wenejiameo, ikanati pu'ka meereopua, no'o yawichi yasirachi yasipasaapa, i'noranurakania waikao, pu'ka peeresoo. ¹⁸ Nape puu wenejiamea, aataai kihta te'ta tiame chaachapakapua Paaroo, no'oo te'ta weruma iintorio maaeriachitiao. ¹⁹ Puu pu'ka wenejiamea, apoeche ahpo yooreka mochiwache eneriaipua. Naatiche wenejikapua Paaroo, aatache Eesusi tewaniame, pu'kao mukukai eenechi ahjakameko tuuwame. ²⁰ Neeea ka'chi ikime e'rapania pu'ka katewemiao, iinatukekania Paaroo, Eerusareni ahpo i'tojeraopua, wa'a ahpo katewepuawichioo.

²¹ Nape apoe Paaroo, ki Eerusareni ahpo katewenurekapua. Ohso kaawe te'ta yawichichi ahpo katewerekapua puuua, Rooma kahtime te'ta yawichichi. Pukaepa i'wa yachatoamekania pehjo, ahkasi Rooma no'o uhjurachisi, te'ta weruma Aukuhto Seresa yawichichi.

²² Waikao Aaripa yawichia, chaaneriapua Ehtoo:

—Keepusa kaawe eramiinia pu'kao.

—Kaawepua —cheeriapua Ehtoa—. Meere aamo keeputemane wa'a teesoo —cheeriapua.

²³ Pu'ka meere Aaripaa, napawiniachi eenariapua ahpo uupima, Paoro keepumia. Te'ta weruma teetoka eenakapua ahpo so'sontarowa ahjama, te'ta weruma te'terewaeme wa'api mochikameai, ahjama muikapua tiame weeresi yoorekoo. Yooma tisia nateyame waki-raemekapua. Waikao wa'a napawitiachio Ehtoa, upa-

nurakapua Paaroo. ²⁴ Ehtoa waikao, cheeka nayewekapua napawitiachio:

—Aaripa yawichii, wahjachi tiame taamo ahjama napawikame, wa'a weerame eemea i'ka Paoro aamo tetewachio, Eerusareni e'ename pu'ka wenejiameo, pu'ka iintoria chaachapamia aamo keepumiao. No'oo puu i'isaeria, no'o merinuriaipua pu'kao, ²⁵ nape neea, pu'ka wenejiwao ki meriwame asiopao, ki me'yakania. Nape apoe wa'api te'ta yawichichi ahpo katewenurekopao, wa'a tiachipa wa'a uhuramo o'rania, te'ta Rooma Aukuhto yawichichi. ²⁶ Nape kihta tewakapa neea pu'kao, itapiti te'ta weruma na'ara iintorio, kihta iinuekane no'o te'ta yawichi chaanemiao, Rooma kahtimeopua. Pukaepa i'wa u'pakania napawitiachio, yoomahka iinatukepuachioo, nape muu te'takamera Aaripa yawichi. Wa'atiao itapiti aamo tewikesoopua na'ara iintorio, pu'ka iyotesa uhjuramania waikao, te'ta weruma Rooma yawichichioo. ²⁷ Ki kaawe tiame maaenania, aataa peresoo no'o uhjuraniao, kihta te'ta na'ara iintoria iyotesaopua.

Paoroa nayewena Aaripa yawichi ahpo nehpuapua

26 Wa'a chaanetiapa Aaripaa Ehto yawichioo, chaanekapua Paaroo:

—Muuuuechi aamo nehpuo.

Waikao Paoroa, sekae ihchitasaopua wa'a napawikameo, eee cheeka o'inekapua:

² —Muuu te'ta Aaripa yawichiii, tisia nateyame e'ramenia, ehpe aamo tetewachi no'o nehpuamiaopua, yooma ihta i'ka i'isaeri nanaaramee no'o wenejiwao. ³ Neeea noochio epeche kaawe e'ramepua, aamo tetewachi no'o nehpuamiaopua, epeche machiyamekopua i'isaerio, aachin tiamekopua pu'ka nokiwao, ihta taamo peereitaoipua tiame i'isaerio. Pukaepa no'o anachaka keepusaa, tisia kaawe enemiimua.

Paoro ihsika yasitoria, ke'chu Eesusichi paparaio

⁴ Neeea i'isaeri ti'tijoeo, nu'utikai nane'reniamenia, achini teeka yasitoriaopua no'o weewachio, neipaoi no'o weripasoopua Eerusarenio, achini no'o teereriopua. ⁵ Apoe nane'rekamekopua no'oo, te'ta parisero kopao, pu'ka parisero te'ta Moise nuurari iyorika mochitoo, no'oo pu'kao te'ta iyorika yasitokamekoopua, pu'ka no'o ma'chitanariaa ma'chitamapua. ⁶ Ehpeo i'wa no'o weraniame peereichio, no'o ehkoriai noonoriwa Riosiwara paparapa i'wa weraniamenia, pu'ka Riosiwara iintomo tuuriachi pichikiapa. Puu Riosi iintomo tuuriaa, weemera ahjari taamo kiapuamepua, ahpo ahjama mochipuame, ki wahjamesi, nape pahchao taamo oijenatemeripua mukisoo. ⁷ ;Naakonakoo, yawichi Aaripa! Ihji no'o wenejiamea, ki Riosi iintomo tuuria puuyeka moch-

toamepua, nape yooma taamo oosa mariki aampa ooka tetejimarituriaa, Riosi te'ta iintomo tuuriakamera puuyeka mochitoamepua. Pu'kawichio iyorika mochi-toamepua, ehkoria miso o'inia, senepi taawechi kiisi toaka wa'api teetoka. Nape ihji no'o wenejiamea, kihta wa'a te'tiamepua. ⁸ Waikao eemea no'o wenejiamea:

—¿Achini iikai eemea kiisi pichikiamepua Riosio, eenechi ahjatiamekopua mukukoio? —cheekapu Paoroa, ahpo wenejia ne'nepakao.

Paoroa Eesusichi paparama na'arario tuuna

⁹ Nee, Aaripa yawichí, neeeai pukeri simiyachio, kiisi pichikiamekaipua Eesusio Riosichi eenamekoopua. Pukaepa neee Eesusi Nasarenichi pichikiameo, na'ara yoramia naanariainia pu'kao, yooma ko'inareka.

¹⁰ Wa'a iintokamenia Eerusarenio. Neeea Eerusarenio, muuwaeme Eesusichi paparama, karichi to'wakamenia, wa'a neeserosi pa'pamiratuame nuurachio. I'ka Eesusichi paparama ko'iniameo, wa'achi e'rakamepua neeeai. ¹¹ Kiisi seenepi simikame yomachi napawikarichi oika, utewaeme na'ara yoorakamenia pu'kao, toimichiopua pu'kao, ahpo Eesusichi paparao. Tisia nekamuchiameai neee pu'kao, wa'a tiipaonia pu'kao, ahkasi seesenu mochiwachiamioi naanaritokamenia pu'kao, kiisi ta'iria mochiteka.

Aachin teeka papararia Paoro Eesusichi

(Nokitiame 9:1-19; 22:6-16)

¹² Pu'ka eratoka simikamenia Raamahkoo, pu'ka i'isaeri tiopachi pa'pamiratuamee uhjuratiaio. ¹³ Nape no'oo poechei ihtoiopua, amori oowetawe enetoiopua, tewekachitepa o'inia no'o tahjepakame tetewakania, nape epeche utewaeme tajayame ki taaachitia, no'o norikamesio, yooma no'o ahjama nokisiamechio.

¹⁴ Wa'a iikapa teemea, yooma wehchi ruhjikapua. Waikao te'pa o'inia, cheechaniapua euro naerachio: "Sauroo, Sauroo, ¿achinikai noochi nasiwanimua? ¿Ki aamo wa'api na'atanimua wa'a ihsikao, oisi ahpo ichera chejiwa temuyamechitia?" ¹⁵ Wa'a chaanetiapa neeeai, iinatukekania: "Paamira, ¿aatana muuua chiia?" —chaanekania waikao. Waikao no'o chaanekapua:

"Eesusi neee aamo ahjama nasiwao. ¹⁶ Werisísaa. Neeea aamoo, no'o yorakeka yasitomichio aamo machejeniam neeeai, aamoo no'o nayewatuamera enemichiopua, yooma i'ka no'o aamo tetewiteriao, yooma ihtaiopua tiameo, no'o aamo tetewitemiaopua pehjo. ¹⁷ Nee Eesusia, ahkai no'o aamo uhjurachi, aamo ahjama ihsimania, i'isaeri ti'tijoechio, ki i'isaeri ti'tijoechioopua tiameo, aamo neesetoka.

¹⁸ Yooma i'ka nayewejerania ti'tijoechio, nane'reka mochitomichiopua ahpo, ki kaawe nokaka mochi-toamekopua, pu'ka nane'resaapua, Riosi yooreka mochitomichiopua. Ehpeopua pehjiopua, ki ka'karuma

nokaka mochitoamepua tukaparichi nokiwame, ki machiriamechitia te'terewachi. Nape muu Paoroa, muu ihsimeripua puusira wahjonekaopua, ka'karuma nokiwachio. Wa'a iikame enesaapua waikao, ki Satanaskamera yooreka mochitomeriopua, Riosikamera yooreka mochitomeriopua waikao, ahjachi paparakao. Noochi paparama enepasooopua Riosia, cheriwemapua pu'ka tatakoriario. Waikao yooma ahpo piipateria tatakorio, ahpo Piipateria Mochitiachi, mochitemapua." Wa'asa no'o chaanekapu Eesusia.

Paoro tewekachi tetewitiame e'wari

¹⁹ Wa'asa iikameka neeeai, Aaripa yawichi. Waikao o'inia, pu'ka Eesusi e'waka yasitoame neeeai, yooma pu'ka no'o chaaneretia yorasika, tewekachi o'inia no'o nayewetioio. ²⁰ Pukeri simiyachio, Raamahko mochiwachi nayewatukania pahchao, neipao Eerusarenio mochiwachi, wa'a ikisa yomatiam Urea mochiwachi. Yooma wa'ami oisaapa, ki i'isaeri ti'tijoechio oisikania, yooma wa'achi chaanekania tiameo, Riosichi e'nanurekapua pu'kao, ahpo cheriwewa itamichiopua tiameo, ahpo tatakoriwa cheriwepuawichioo. Yooma toinurekania pu'kao, ki ka'karuma yooraka mochikao, ohso kaawe ka'karumakamera yoranurekaopua pu'kao. Wa'a te'teresaapua, pichiwa Riosichi paparamechitia ahpo te'terepo tuukania, ti'tijoechioopua pu'kao, yooma tetewipuawichioopua pu'kao, ahpo Riosichi ka'karuma eneparioopua. ²¹ Pukaepa neeeai Eerusarenio tiopachio, Eesusichi simiyame naewamekapua, chapitiamenia merinarekao. ²² Nape ahkasi ehpeoi Riosie no'o neesetotiamekapaopua, wa'apitia simitiamenia, Eesusichi simiyame nayewatukaopua, yooma ti'tijoechiochio, te'ta weeweruma tiamewichioo, ki weeweruma tiamewichiooioopua. Kiisi se'wika i'toame neeeai, pu'ka ehkoria Riosi na'nayewatura chaachapariaopua, Moisetaru iyoteriaopua tiameo, yooma pu'ka chaachapariaopua, ahka ihtoriachiopua pehjo, itapiti te'ta aiwameri ikipo tu'tuitiameopua Riosie Uutiameo, Meesia tewaniameopua. Puu Meesia, Eesusi puuua, Nasare ohjoekame. ²³ Ihji Meesia Riosie Uutiameo, pu'ka ehkoria chaachaparia ikirepua mukukao. Ihji Eesusiai apoe cheekamepua tiameo, apoekopua tuuka ehkoria nayewatiameo, eenechi ahjamio tuutiameopua mukukaio, paika taawe simiyachiopua. Ehkoria chaachapariaopua tiameo, ihji Eesusia itapiti tajayameka teeremerikopua, yooma ihta ti'tijoechioopua, yooma aaata tukapachi mochi-toamewichioopua, yoomahka tatakoriario cheriweka newipatepuaichiopua Riosieo, ihta ti'tijoechioopua, i'isaeri ti'tijoechio, ki i'isaeri ti'tijoechioopua tiameo.

Paoro Aaripa yawichi Eesusichi paparatendaria

²⁴ Wa'a cheeka ahpo nehpoiopa Paoroo, Ehtoa, sisi-naka chaanekapua Paoroo:

—Paoróo, ¿ki rooroikamekosa muuuu? Muuuu, u'ma-toame aamo penitapao, rooroikamekoimua.

²⁵ Nape Paoroa nehjiakao chaanekapua:

—Ka'íí, te'ta yawichi Ehtóó. Kiisi rooroikamekaite neeea. Kihta a'chi tiame neeea. Te'ta pichiwa chiiame-nia no'o chiiiao. ²⁶ Ihji Aaripa yawichiaa, kaawe machiyamepua i'ka itapiti no'o nehpuka chiiiao, pukaepa ahjachi e'raka nayewiamenia pu'kao. Ki wa'a-mi ahka noriwi ikikamepu no'o chiiiao, pukaepa nane'riamecheko e'ramenia Aaripa yawichio. ²⁷ Aaripa yawichii, ¿pichikiamemua pu'ka ehkoriami Riosi na'-nayewatukame chaachaparia? Eje'e, nane'riamenia aamoo pichikiamekoo.

²⁸ Waikao Aaripa yawichia cheekapua Paoroo:

—Kiiya no'o Eesusi Riosie Weratiamechi, paparame erapatiamemua.

²⁹ Paoroa chaanekapua waikao:

—Kiiyaoi ahseparioi, noochitia te'ta Eesusi paparame erajeraninia, nape ki no'ochitia i'ka kaarenae o'yaeka; ki aamoche wa'a e'riamenia, yooma i'wa napawikame no'o keepuamechiopua tiamé.

³⁰ Waikao Aaripa yawichia werisikaopua ahpo uupima Wereniseo, Ehto yawichi tiame, yooma na'pa ya'yawichi ahjama e'enakameopua tiame. ³¹ Yooma puuuu ajasika ma'chi uumpakapua, Paoroichi simiyame ahpo katewemiaopua, aachin teeremiaopua pu'kao. Wa'ao puuuu, ahpo chaachapariapua:

—Kihta iintokame ihji tijoea, meripuameoi ki ahsepamepua, karichi yachapuameoi ki ahsepamepua.

³² Waikao Aaripa yawichia chaaneriapua Ehtoo:

—Ihji tijoea toipuame eneriaipua, ki te'ta Seresa yawichichi itakame enesoo, ahpo katewepuameo.

Paoro te'ta Rooma weruma mochiwarichi uhjurawa

27 Waikao wa'a napawitiachio, Ehto yawichia Aaripa yawichia tiame, yooma katewesaapa taamo uhjurapua, Rooma i'totia teemea waikao Iitaria weeechi. Waikao Paoroa wa'a siinpaniachio, Uurio tewaniame kapitai soontarowae neesetotiapua, wahjachi pe'pereso i'toniame ahjama. Ihji Uurio tewaniamea, te'ta rooma yawichi kapitairakapua, piie sienta soontaro pirenaturi ye'kamekapua, Te'ta Weruma Yawichi Soontarowara tewaniame, puuuu teewaerai-pua tiameo, Aukuhto pirenaturi. ² Sesarea o'iniaio, Aramiti upatia teemea, pawekakera chuchupachi. Wa'a o'iniaio pawekakerachi mo'moenaka teemea, amori Aasia weeechi pawesimerichi, puuuu simiyaio tetekiwachio chukipasimerichi. Taamo ahjamao simikapua tiameo, Arihtako Tesaronika ohjoeme,

Maseronia weeechi. ³ Wa'a ikisaa pu'ka meereo, Siironi tewaniachi chukipakapua pawekakeraa. Wa'ao Uurio kapitaia, kaawe uuka tetewikapua Paoroo, reesisekapua wa'ao, Paoro kaawe e'ria ne'nemichioopua, Paoro ku'inariameopua itapitio, reesisetiapua tiame. ⁴ Siironi puuyasaapa teemea, Chipire pawenasipa weeechiamina uumatokapua, Chipire nehpuasi eekao, tamomina ekayao. ⁵ Wa'a o'inia pa'we simikao, Siirisia waapiami uumatotiapua Paajiria tiame, waikao Miira muuwari mochiwachi ajasitiapua, Riisia weeechi.

⁶ Wa'a Miira mochiwachio Uurio kapitaia, wa'a tewekapaopua piiripi pawekakera Arejantia o'inia eenameo, Iitaria simiyamekopua pu'kao, wa'a mo'moenaputia teemea. Waikao pukachi uumatotiapua pawesikao. ⁷ Pukachi pawesikaopua waikao, weeka taawe tehki nokisikaopua muuwénatio, Kiiniro ma'chichimi e'enatiapua. Eekao tamomina puuchiopa peh-jio, Saramoni ma'chichimi e'enatiapua, ki ekayachiami. Wa'a nokisika Keretami e'enatiapua pawenasipa weeechi, pu'kao noorika ku'risikao. ⁸ Wa'a Kereta tetuyachi muuenati nokisikaopua, Kakupa Pawekakera Chuchupaniachi tewaniachi, ajasitiapua waikao, waapi Raasea tewaniachikapua wa'ao.

⁹ Wa'a nokisinioiopua tisia tehki nokisikaopua eekao, ki ku'itapi wekatetiamekapaapua, tuurawiai amori asiyachikopa wa'asio, tisia maapori teeremerikapa pa'wesimitiao. Waikao Paoroa, kaaweruma tuuyaipua pawekakera i'toameopua:

¹⁰ —Pa'pamiratuame, maapori teetomeri tetewamenia, i'ka taamo siimpao. Maapori tiame tamochio, ki ahjapuameoi te'tiamepua, yooma taamo i'toaa pawekakerachio, wewekatepuamekopua tiame. Pukaepa i'wa itipitia kaawe eneriaipua peh-jio, ahkasi tuurawi u'matoachisiopua.

¹¹ Nape soontaro kapitaia, pawekakera i'toamekam-era e'wekapua, ki Paoro chiiia. ¹² Ohso kaawe uumatopo erapakapua wa'ao, ki kakupakopa wa'ao itipiuameo pawekakera chuchupachio, ki kaawe teeremioopa te'ta tuuroi wa'a itipiniamewichio, uumatotiapua wa'ao. Ihji kapitaia, Weenise ajasimo o'rakapua ohso kaawe, wa'a pawekakera chuchupachio epeche kakupakopua wa'ao tuurawi u'matoachisi itipiniaio, epeche kaawe nehpuawichio kopua wa'ao, ahkai eenakoi weruma eekao. Wa'a Weenise pawekakera chuchupachio, Kereta weeechi pa'we naasipakaapua.

Weruma yu'ki pa'wechi

¹³ Waikao ke'chu puuyaniaio, tekiyana o'inia eekoopua teesa, ikanati uumatiapua waikao Kereta chokichiami nokisika. ¹⁴ Nape wa'a nokisinioio, senawato cherayachi kawiyanakia ki nu'uti eejekao, ki muuenati taamo takiputokekapua pawekakerao.

¹⁵ Waikao teemea ka'chi iika ye'katoame tiipa pawekakerao, taamo toaka teemea taamo takiputomi-chiopua eekao. ¹⁶ Waikao teemea, Kaura tewaniachi pawenasipa, pukaminami uumatoka teemea, wa'a pukaminamio ki te'ta ekayachikopua. Wa'ami nokisi- aio, newikakera panitoniamio, tehki nokaka moena-putiapua, tísia ekayopa. ¹⁷ Moenapusaapa pu'kao, weruma pawekakerao, wiitarie wipirinaka puritiapua ki kahsimichioopua. Waikaopua ekajitora wisasorio, yooma tekiputiapua tiameo, setechi chaipuameo pawekakerao, siintoka uwatiame panisutotiaapua eekao. ¹⁸ Pu'ka meere ma'chirepasoopua eekaa, epeche ki muuwenati taamo wewekopa pawekakerao, pa'weoi ki muuwenati noonotekopa pe'kokao, pawekakera mookecheraa, o'inetiapua waikao ihpa-pasikao. ¹⁹ Paika taawechi wa'a teetonioipua eekae i'-towaeo, waikaopua, aapoe ahpo ahjae tekipana ihpa-pakapua waikao, yooma pawekakerachi ahjae tekipananiameopua tiameo. ²⁰ Wa'a neerochi nok- isikao, muuwaeme taawe ki tetewitia taaa, so'poriai. Epeche tahpitika iintokopa eekao yu'kiopua tiame tamochi motakao, ki taamo ahjamio erakoai teemeapa.

²¹ Tehpe wa'a te'tetonioipua tísia chorowakao, Paoroa taamo naasipa weripaka chaachakapua, yooma taamo inamuachio:

—Pa'pamira, no'okamera e'weme teeriai eemea ke'chu puuyanioi Kereta weechio. Ki puuyasaa teeme wa'ao, ki wa'a ikimiai teemea, i'ka tísia maapori iki-wao, itapiti wewekateniamio tiameo. ²² Nape tísia maapori tiame teetioipua tamochio, ka'te yuuwesimi- tia. I'ka pawekakerao yooma pihtukooipua, ki wahji-pamerikaite teemea, aaataai. ²³ Pa'a tukaoo, Riosi ku'i- warie nayewetiame neeea, no'o Riosiwa iyorika kahtia. ²⁴ Puuu Riosi ku'iwari no'o chokichi weripakao, no'o chaanekapua: “Ka'te mahjamua Paoroo, i'ka aamo maapori ikiyao, asimeriche muuua, te'ta Seresa yawichichioipua. Wahjachi aamo ahjama nokisiameai, aamo i'wa ihtopua ahjamao, newipameripua tiameo.”

²⁵ Wa'a tiiachipa eemea ehpeo, oisa erakomitiapua, neeea tísia ahjachi e'ramenia no'o Riosichio, wa'ache iintoka itipimerikopua. ²⁶ Naatichipa wekamerapua, ihji pawekakera wahka weechi pawenasipa chaika. ²⁷ Kereta puuyatiachi o'iniaio, oosa mariki aampa naao taawe nokisinioio ahkaoi i'toniai eekao, Aati- atiko pa'wechiami nokisia teemea. Naasipa tukaomi ahkaopua, pawekakerachi tekipanamea, waapi tetewiriapua itapiti we'eka tiame. ²⁸ Waikao ihtetaka- pua neeroi weeruo. Wa'ao neeroia, piire weerewa oosa mariki aampa puhsani neneku matokasi, eneka- pua. Epeche waanami ihtetatiapua eenechio, piire weerewa aampa oowisani nenekumi matokasi, eneri- apua wa'ao. ²⁹ Wa'a kehki ihtekakapa wa'ao, ma- jawekapua waikao pu'ka pawekakerao, temosochiami ahka motochipuameo. Waikao, naao ihkonchura

pawechaira ihpapatiapua waikao pukaminatipoo, neerote chaimichioipua pu'kao. Waikao wa'a noonoisaoipua, Riosichi itakapua ku'we ma'chirepario. ³⁰ Nape pu'ka pawekakera chaiputioipua wa'asi, pawekakerachi ku'kuyamea, newikakerachi ujumamo o'rariaipua pehjo. Puuuu, pawekakera tawemina ihpa- pamerichitia pawechairao, newikakerakamera na'- sochariaipua ahjachi puuyanariapua weechio. ³¹ Waikao Paoroa, wa'a noonoimeri erapakaopua, yooma inamuachio, chaanekapua kapitaio: —Ki aamo wa'inesoo i'ka ti'tijoe ujumanario, eemeai ki newipamapua waikao.

³² Waikao soontaroa kapitaie nuuretiapao, teh- punekapua newikakera o'yarao, neerochi uumpami- chiopua pa'wechio.

³³ Amori ma'chirepoiopua, Paoroa yoomahka ko'konurekapua pu'kao. Pu'kao chaanekapua:

—Oosa oowisani taawe i'tonapa teemea, ihtana taamo ikipuame puuyetokaopua, kiisi koaka. ³⁴ Aamo utewa chaaninia ko'komichioo, utewaremichioipua aamoo aamo newipawichioo, i'waopua, aaataai ki wekamerikopua, piiripi kuuparaai.

³⁵ Wa'a cheesaopua Paoroa, piiripi paani uusao, cheriwema kiasaopua Riosio, chi'wanasa ko'kakapua. ³⁶ Waikao yooma oisa erapakao, ko'kosikapua waikao tiame. ³⁷ Wa'a nokisiame pawekakerachio, ooka sienta paika weerewa oosa mariki aampa puhsanika teemea. ³⁸ Neipa ahpo aiwachisi ko'kosaapa, neerochi ihpapati- apu tiiriko i'toniamea, ki te'ta peteremichioipua pawekakerao.

Pawekakera piwitewitiame

³⁹ Ma'chirepasooa pawekakerachi ku'kuyamea, ki machikapua pu'ka weeeo. Nape sihkoraka tiiachikopa wa'ao, wa'ami naasipao ki temosochika tiiopa wa'ao, wa'asi i'toka chuchapamo orapakapua pawekakerao, wa'asi asitepo teeresoopua. ⁴⁰ Waikao pu'ka pawekak- era nerochairao, wa'api tehpuhesa toitiapua. Waikao, pawekakera ka'ketora tetekiputiapua ahjae suuwena- puawichioipua wa'a sihkochio. Waikao tiameo, eenechi na'sonetiapu pawekakera ekajitoraai, oowepote panisuka sa'ranatiapua. Waikao eekaa wa'a ikitiopao, muenati ku'ika takijipaka, suwenapakapua wa'a sihkochio. ⁴¹ Nape wa'ate ihtoaiopua taweminao, seete roomosachi chaikapua neeroteereo, wa'asio ki noonokapua. Wa'a iikopa pu'ka pawekakerao, pa'we pe'koniraa ki muenati wepakao, yooma kahsichapua pukaminarao. ⁴² Waikao soontaro kapitairaaa, wa'a ikiyopa pawekakerao, ki ka'keka ujumamichioipua pe'peresoo, ko'imo o'raipua pu'kao. ⁴³ Nape pawekak- era kapitaia Paoro newipatenariapaopua, ki reesiseka- pua ko'imichio. Wa'a ikisaapa nuurakapua, yooma pepeniamera ka'kekao, pahcha puuyamichioipua

weechio. ⁴⁴ Wahjachi ki pepeniameopua ka'kekao, taparasichi chuchutoka puuyanuretiapua ka'kekao, pawekakera chi'wapame uusaopua. Wa'a nokaka puuyatiapua pawekakerachio, ka'karuma e'enatiapua weechio, wakiyachio.

Paoroa Marata weechi pawenasipa

28 Wa'a weechi newipatiachio, Marata tewaniachiko tuuyetia teemea. ² Wa'a weechi ti'tijoe-ria, kaawe uuka taamo tetewikapua, kaawe yooraka. Wa'a e'enatioio, tísia tuuropa wa'ao yukuyopao, yooma muuwaemewichio na'yeketia teemea, muuwaeme wekanami, taamo tatapamichioopua. ³ Paoroa, na'ichi toamia paikapi kuuu kairiaipua; nape pu'ka kuuu na'ichi toanioiopua, kuuuchi machenaka sayaweataaeo, Paoro sekachi ni'yepaka ki'kikapua. ⁴ Waikao wa'a ti'tijoe-ria, sekachi chuchapakame tetewapa sayaweo, chaachapakapua ahpo: —Ihji tijoea tijoe ko'yamekoipu seenekachi. Newikameaipua pa'wechio, Riosia ki ta'iria yahchamepua kokosakao, ahpo tísia tatakori-amekokoiopua. ⁵ Nape Paoroa na'ichi sasawekaopua sayaweo, na'ichi ipakapua. Paoroa ka'chi iikapua sayawe ki'kitiaio. ⁶ Puuu Paoro ki'kitiame tetewikamea, mukimeri puuyeka mochikaipua, tísia ahpo a'popakaopua. Nape tehpe puuyenioi ka'chi iikopa pu'kao, sewina erapakapua waikao, “aaata riosikoipu naaju”, chaachapaka. ⁷ Wa'a waapi i'ka Paoro ikiriachio, wa'a maniriaipua ookapi waasa, wa'a te'ta weruma tiaame tijoe wasawara, Puurio tewaniame. Puuu, epeche weruma tiame eneriaipua wa'ao, wa'a Marata weechiopua pawenasipao. Puuu tísia kaawe yooraka taamo tetewikapua, paika taawe simiyame taamo ku'ipaka. ⁸ Puuu Puurio noonoraa, erawitari kokoreriaipua pu'ka taawechiamio, che'eka. Paoroa wa'a tiame inamukapa Puurio noonorao, wa'a siimpatiapua waikao pu'ka ne'nemio. Paoroa wa'a ajasitioopua, pu'kao aampa seekarepakaopua, Riosichi itanekaopua pu'ka yachapario, yachapatekapua pu'kao. ⁹ Waikao yoomachi wa'a weechi ohjoemea, i'ka yachapateriame inamukapao, wahjachi kokoriameapua tiamea, wa'achi e'enariapua tiame, Paoro i'yasikaopua ahpo yachapatepuaichio. ¹⁰ Waikao taamo mochikoio, wa'api mochikamea taamo kaawe e'rekao, taamo pochiwekapua ahpo kaawe yoorarie, yooma taamo wa'a mochikakaniaopua. Wa'asi taamo u'matomiachioopua neipamio, taamo ku'ika mo'moenapukapua tiameo, yooma itapiti taamo nakimiaopua pawesiniachio.

Paoroa Rooma muuwarichi asina

¹¹ Uumatopuachi asisooopua, paika meeche i'tonioika-pua wa'a Marata weechi pawenasipao, uumatoka

teemea waikao, piirechi pawekakerachioopua. Puuu pawekakeraa, wa'achi puuyekame eneriapua tiameo, tuurawi u'matooiopua pehji. Puuu pawekakeraa, Arejantia eenakamekapua tiiriko i'toame. Pu'ka pawekakera mootaminao, ooka wa'achi te'tiame ajawetiamekapua, ri'riosi netetiame. Puuu ooka ri'riosi netetiamea, ahpo poponiemeko tuuyetia teemea, piiripi puuu Kahtori tewaniame, piiree Poorusi tewaniamekapua †. ¹² Wa'a puuyasaa, Sirakusi ajasitiapua waikao, pawekakera chuchupachi. Wa'a mochitiapua waikao paika taawe. ¹³ Sirakusi puuyasaapua, Reejio tewaniachi e'enatiapua suwesika teetoka. Pu'ka meereo, tekiyana eejesooopua, Reejio puuyasaapua, eekae panisutotiaapua teemea pawekakerao, piie taawechi ajasitiapua ahkasi Pooteori tewaniachi, pawekakera chuchupachio. ¹⁴ Wa'a tewaka teemea ookapi Eesuisichi paparama. Puuu waikao, ahpo ta'pechi taamo paajutekapua, wa'a taamo checherepamichioopua oowisani taawe. Neipa Pooteori o'iniao, wehchi pooesimika teemea, ahkasi te'ta weruma Rooma muuwarichioopua. ¹⁵ Wa'a Rooma mochikame Riosichi poponiwaa, waapi taamo nokisiame nane'rekapaopua, waapi Aapio pooechiami itapiti noonoiupame naewaniachi karichio, wa'a taamo natepakapua ookapia, Rooma o'inia taamo taamo natepameria; wahjachi Rooma neipa puuyakame taamo natepameria, pu'ka wa'api Aapio pooechiamio, Paikaná Nawajira tewaniachi waapi taamo natepakapua. Paoroa wa'a ahpo natepatiame tetewapao, oisa erapakapua. Waikao Paoroa kaawe e'rakao, cheriwema ki'yakapua taamo Noonoo Riosio. ¹⁶ Wa'a uumatosaapa, ahkasi Rooma ajasitiapua waikao, te'ta muuwarichi. Wa'ao Paoroa, te'ta weruma Rooma muuwarichi ajasisaopua, piineri ohjoremichio reesisetia Paoroa, piiripi soontaro neesetoeka.

Paoroa i'isaeri ti'tijoe pa'pamiratuame nayewena Rooma muuwarichi

¹⁷ Paoroa paika taawe wa'a kahtiaio, i'isaeri pa'pamiratuame paaenurekapua, ahpo kahtiachi napawimichio. I'kao ahpo kahtiachi napawisooopua, eee cheeka chaanekapua pu'kao:

—Poponiwa, i'wa aamo paaenurekania, itapiti Eerusareni no'o ikiria naewanariapa, pu'kawichio i'wa upatiapa peereso. Neeea, i'ka nane'rejeraninia, neea ahkai no'o oiriachiamio, kihta ki kaawe ihsikamenia i'isaeri ti'tijoechio, ihtaio taamo ehkoriami o'inia nokaka mochitoniamio. Nape Eerusareni i'isaeri pa'pamiratuamea, rooma ya'yawichichi no'o nehjakapua wenejikao. ¹⁸ Puuu ya'yawichi rooma yawichituachi ihchiamea, utewaeme no'o iinatukekaio, kih-

† Puuu ri'riosi netetiamea, pawekakerachi ohjoame, neesetomechitia tetewiniamekapua, ka'chi ikipuaichioopua maapori ikitiai.

ta tewakapa noochio, mukiwame asiyame wenejiwao, no'oopua waikao, no'o toinariaipua. ¹⁹ Nape puuu no'o wenejiame i'isaeri pa'pamiratuamea, ki nahkekapua pu'kao no'o toimichioo, ohsotia no'o merinurekapua. Pukaepa i'wa te'ta yawichichi itakania no'o upapuai-chioo, no'o katewepuawichioo, kihta iinuekainia no'o iintoria wenejipuawichioo. Nape wa'a chaachapati-ainia merinarekao, kihta nekamuchiamera pu'kao, aaataoi no'o tetejimari i'isaeriopua. ²⁰ Pu'kawichio i'wa aamo paaekamera, aamo tuuyenariapa aatia ti-iachipa i'wa no'o kahtiaopua kaarenaekao. I'wa eee teeka no'o kahtiaa, naati tiiachiwichopua: Riosi taamo uhjuremo tuuria taamo puuyeka mochitoawichioopua, aaata taamo tatakori cho'weka newipatemeriwichioo, Riosie Apoe uhjurepo tuutiameopua. I'wa kahtiamenia kaarenaekaopua o'yetiame tiame, pu'ka aaata taamo newipatemerii eenariame nayewatuka oiyamekapa.

²¹ Aapoeo chaachapakapua waikao:

—Teemea, Rooma mochikame i'isaeri pa'pamuratu-amea, kihta wenejiwa i'tochetiame u'yepaniame teemea pehjio, aaataeoi Eerusareni mochikame te'ta pa'pamiratuameeo. I'wa enapameai, aaataai ki aamo wenejiamepua, itapiti ki kaawe aamo iintorio tuukao. ²² Nape kaawe taamo naewejerani teemea, pu'ka weemera Eesusichi simiyame paparaniameopua, muuwaeme ti'tijoerio ki kaawerumako tuuya.

²³ Waikaopu i'isaeri pa'pamiratuame napawikamea, piie taawe yahchakapua eenechi napawipuachio. Pu'ka napawipuachi asisoo, muuwaeme napawikapua wa'ao, Paoro checherepachio. Paoroa napawikopao, piari o'inia ahkasi ariwachisi naewekapua pu'kao, weemera simiyamechiopua Riosi poechiopua, Riosi ye'karichi tiiameopua. Pu'kao aapoeo machiyamekopua Moisetaru Iyoteriopua, wahjachi Ehkoriaami Riosi na'nayewatura Iyoteriaopua tiameo, pu'ka Iyoteri ch-ia Paoroa, oowe eratemo o'rakapua pu'kao, pu'ka aapoe chaachapaopua aaata enamerikoo, Eesusiko tuukaopua pu'kao. Puuukopua tiameo, taamo kokosa-puame newipatemeria, ki kaawe taamo nokariawichioopua. ²⁴ Waikao ookapi puuuu, —;Naakona! ¿Pu-uukaitepua? —chaachapakapua—. ;Puuukaitepua wa'a teesoo Eesusi enamio tuutiamea?

Nape wahjachia wa'a tiame inamukaio, ki wa'achi er-apakapua. ²⁵ Ki yooma wa'achi erakopa Paoroa, chaanekapua pu'kao, ke'chu no'rapoio:

—Pichiwa machenakame Riosi cheeriaa, Ehkoriaami Isaia Iyoterichio, ahpo chiia taamo noonori chaanemi-chio uhjurarioiopua. Riosia Isaiao chaaneriaipua ahpo Riosiwario, eee tiiame:

²⁶ Wa'a siimitia pu'ka mochiwachi, pu'kao chaanemia: Eemea keepuaio, ki nakiyamepua.

Eemea, ma'chiame pichiwa tetewameaipua, ki wa'a eranariamepua.

²⁷ Ihji ti'tijoeria wa'a te'tiamepua, peewame iikae-mekapa;

ihji ti'tijoeri nahkaraa, peewamepua pichiwari ahpo inamumiao,

te'ta pichiwariwichioo, kupiyamepua puusiraa;

ki pahteka tetewinariamepua, ahpo puusieo,

ki pahteka inamunariamepua, nahkaeo,

ki pahtenariamepua ahpo iikachio.

Wa'a te'tiapaopua, ki noochi e'enanariamepua ahpo sautepuawichioopua tatakorio.

²⁸ Neeea aamo tuuyenarenia, i'ka Riosi kaaweruma tuuyewario, seesenu ti'tijoeri tuuyepuamekopua tiameo, ki i'isaeri ti'tijoerichi. Puuuape no'o keepumapua, i'ka Eesusichi simiyame ka'karuma tuuyewariopua, puuuu wa'a ikisaapua Eesusichi paparamapua.

²⁹ I'ka cheesaapa Paoroa, wa'asi kajukapua pu'ka napawitiameo. Waikao puuuu wa'a napawikamea no'rapaio, Paoro nayewaria Eesusichi simiyame, ahpo chaachapasiriapua, poechio.

³⁰ Paoroa pu'ka napawitiachi u'matosoopua pehjio, ooka paamupari yasakapua wa'ao pehji, Rooma weru-ma muuwari mochiwachiopua. Wa'a yasakaopua, yooma ahpo kahtiachi enapameo, kaawe e'raka asipukapua pu'kao. ³¹ Yooma pu'ka ahpo kaawe e'raka asipua, ta'iria masitekapua pu'kao, Riosi ye'kariwachi simiyameopua naawesari, Eesusi Riosie Weratiamechiopua, apoe taamo Paamirachi simiyameopua tiame. Aataai ti'tijoeai, kihta a'chi chaachapakapua ihtaoi itapitio.

I'ka no'o iyotiao, wa'asi kajunania, Eesusi ajawaria nokariao. Cheriwema wa'asi.

Ro'roma Iyotepawa

Teepotari

1 Kúira Rooma muuwarichi mochikame. Ka'karuma mochikame enesaa eemea, kaawe enemiihua, yooma eeme Riosichi poponiwao pipiniwaoa tiame. Teemea i'wao, ka'karuma mochikamehua. Nee Paoroa, Eesusi Riosie Weratiamechi tekipanamea i'wa yasakaoinia i'ka aamowichio iyotemo erapakania, itapiti Riosichi simiyame naawesari. Nee Paoroa Riosie Weratiamee poanataka uutiamenia, i'ka Riosichi simiyame yomatiami weechi nayewatumichiohua, i'ka ka'karuma tuuyewari Riosi kokosarichi newipapume.

² Ihji Riosi tuuyewaria, ehkoriaami Riosi na'nayewatura chaachapariapua, Ehkoriaami Iyoterichio, Riosi taamo newipamio tuuriapua. ³ Puuu Riosi ka'karuma tuuyewaria, Eesusi Riosie Weratiame nayewamehua Ehkoriaami Iyoterichio. Ihji Eesusia tijeochitiao, Raawitaru tetejimarisiwachi naawakamehua. ⁴ Nape ihji Eesusi tiariraa, ahpo Noono Riosi tiarira naawakamehua, wa'a tiame ahpo ma'chitarehua ahpo Noono tiari Riosiwari mukukai oijenatetiapa, wa' ikisao, ahpo Noono Taanachitia, ahpo Noono tiariwachi eenechi mooenakapa. ⁵ Puuu Eesusi oijenatetiamee ajawatiame teemea, ahpo wa'api nayewatumichiohua, yomachi weechiohua ahkai mochikameo, apochi e'enaka paparamichiohua. ⁶ Eemea Rooma mochikamea, muuwaeme wa'aopua uukame puuupa, taamo Noono te'pa kahtiame ka'karuma tuuyewario, Riosie paajutetiao, ahpo Taanachi paparaka mochitomichiohua, pu'ka Taanao apoe weerariamechio.

⁷ Pukaepa Riosia yooma ahpo kaaweruma tuuyewari uukameopua, ahpo mochiwari iintaparehua tísia ahpo nakiya. Apoe Riosionia, apoe Paamira Riosie Weratiameopua tiameo, aamo tísia kaaweruma cherirewa kijaerania, aamo ikachiohua tiameo, ta'iria aamo mochitomichiohua kihta a'chitiame eina erakoka.

Rooma weechi siminare Paoro

⁸ Neeea cheriwema ki'yamenia Riosio, ahpo ijinuwa mochiwari iintapariopa, ahpo Taana Eesusichi tísia ahjachi papariopa, yomatiami weechiohua tiameo, tísia Eesusichi papariame inamuapa tiame. ⁹ Neeea ki teesa tiame weemupakamenia, i'ka Riosi Taanarachi simiyame nayewatukao. Apoe Riosia no'o tete-

wamehua inisiao, ki no'o naanatakepopua senepi taawechi aamowichio itakao, Riosichi kaawe te'teretowaopua. ¹⁰ Riosio itaniamenia tiameo, a'chitia teekao no'o aamo tetewitemichiohua, aamo mochikachi eenakao, taamo Noono tewekachi kahtiame wa'a erasoo. ¹¹ Ki ahjame e'ranine wa'asi aamo tetewinariaa, pu'ka aamo Eesusi Riosie Weratiamechi paparao, epeche utewaeme ahjachi peewariopua wa'asi. ¹² Wa'achitia eemeai aamo mochikachi no'o enasoo, napatika ahpo wa'achitia oisa erapatema teemea, wa'achitia Eesusichi paparamekapa.

¹³ No'o Riosichi poponiwa pipiniwa tiame, aamo nane'rejerania no'oo, ki ehpesi o'inia aamo ne'ne-mia siisinarerioopua, nape ahkasi ehpesio ka'chi iika siime teeteriamenia. No'o wa'a Rooma muuwari siinawaa, Riosiwichio echimia siminiamenia wa'ao, epeche i'ipari teerepuawichio Riosiwichio, epeche Eesusichi paparama, wahjachi weechiami no'o iintoriachitia. ¹⁴ Wikirieka e'ramenia noochio, ki yomachi naewamekapa pehjo, Riosi kaaweruma tuuyewariopua yooma ihta ti'tijoeriohua, weeweruma tiameoi ki weeweruma tiameoi, te'ta pepenipakameoi, ki te'ta pepenipakameoi. ¹⁵ Wa'a e'rapa neee, tísia siminariame neee, wa'a Rooma aamo mochikachio, noe aamo naewatunariapa Riosi aamowichio ka'karuma tuuyewariopua.

Kaaweruma Riosi tuuyewari utewarira

¹⁶ Neeea kiisi suuwe e'ramenia i'ka Riosi kaaweruma tuuyewari nayewatukao, Riosia i'ka ahpo tuuyewario yooma ahpo Taanachi paparakameo, ahpo kokosapuameo, newipatiamekopua, Riosio apoe wa'api iin-uekapaopua, aaatao tatakoria cheriwepuaopua.

¹⁷ Riosia, ikachi kaaweruma tuuyewarichi taamo ne'netiamehua, achini teeka taamo ka'karuma te'teremiaopua apochio, ahpo Taanachiche paparasache. Ihji Ehkoriaami Iyoteria wa'achi chiamehua eee cheekao: "Taamo te'pa kahtiame Noono, yooma aaata ahpo Taana iintoriachiche paparakameo, te'ta ki wahjiame ahjarikamera kiamerapua."

Tísia tatakoriamewichio, Riosie kokosapuame

¹⁸ Nape yooma aaata ki'tio erakoamea Riosichi papariameo, apoche ki ka'karuma yoraniamenia, ki nu'uti kokosari enameriitehua pukachio, te'pa

tewekachi kahtiaméeopua taamo Noonoo. Puuu ki ka'karumache yooraka mochitonariamea, ki Riosi pichiwarichi simiyame inataka mochitoamepua.

¹⁹ Nape taamo Noonoo tewekachi kahtiaméa, apoe yahchakame ti'tijoe inatarichiopua ooweru tiame, te'ta apochi tiame nane'retewao, te'ta pichiware apochi tiameopua, ahpoo te'ta pichiwa yasitoamekoopua.

²⁰ Taamo te'pa kahtiamé Noonoo tiameo, pukeri naayachisi o'iniao, aataeoi ki tetewiniameaipua pusieo, apoe iintokamepua yooma ihtaio enepatekao, pukae chiiamepua ahpoo, aata kahtiamékoopua. Pukaepa aataai teemea, nane'riametepua ki ehpesi yasitoame, tisiwa ki teesa tiame utewarieka. Wa'a tiachipao, aataai kihta chaachapamete Riosio, ki'tio tuukao.

²¹ Nape aataa, nane'riamekaipua taamo Noonoo kahtiamékoo, ki nu'uti iintokamekoipua ahpowichioo, kiisi iyorika tetewikamepua taamo Noonoo Riosio, kiisioi ihta cheriwema ki'yamepua pu'kao, te'ta kaawe iintokameoipua ahpowichioo. Ohsotia puuua, ahpo inatari tukaparichi itipikamepua, oowera ihtaio itapitichi Riosiepaka, wa'a erakoapaopua. ²² Yooma wa'a tiame erakoamea, tísia te'ta ahpo machiwarieme maayameai, ohsotia puuua, te'ta ki ijinatamera puuua.

²³ Pukaepa wa'a te'tiamékapa puuua, ihtaio riositaka ahjachi paparare puuua, ki itapiti ahjamechi, tijoeka te'tiame netetiamechi, ihtaio animarika tiame neteka, tuchikika tiamechioipua netesa, wa'a ikisaopua tiameo, yooma ihta wehchi rusuwaka ohjoameka tiame, aapoe wa'api ahpo neteriamechi ahpo Riosiwachitia paparaweka.

²⁴ Pukaepa Riosia wa'atia toarepua pu'kao, ahpo ki ka'karuma yooraka mochitoamechi, ahpo suwepori nokiwamechi tiame, ahpo weerewa kihta nateyamechitia tetewamechi. ²⁵ Riosia toarepua tiame pu'kao, pu'kao toaka tetewariopa ahpo pichiware chiiao, wisturikamera pichikeriopa, Riosio ki'tiameko tuuwamekamera pichikeriopa, naatikamera iyoririopua, yooma ihta itapiti Riosie enepatetiameka tiamerachi paparakamekopua, ki Riosikamera apoe yooma ihta enepatekamechio.

²⁶ Pukaepa Riosia toarepua pu'kao tiameo, ahpo ki ka'karuma nokiwarichi weemupariopa, ahpo tísia suwepori nokiwamechi ruhjikamekopa, ahkasi ooweruai ahpo ahjama kuunachitia nokayamekopa.

²⁷ Wa'achi noonoikame ti'tijoeai, toaka ahpo ujupio ahjama nokiwao, ahpochitia ti'tijoe ahjama uupichitia nokinariapaopua, aapoe wa'api ahpo ikotupakamekopapua. Aapoe wa'api suwepori nokakaopua, ahpo wa'api kokosarichi te'terepatemepua. Yooma puuua wa'a tiame tísia suwepori nokayapao, aapoe wa'api, Riosie tísia kokosapuame enepakamepua.

²⁸ Pukaepa Riosia ki ahpo nakika tetewinariopao, wa'atia toarepua pu'ka ahpo wewekakame nokiwachio, ahpo kajuka nokimichioopua, ahpo ki ijinata noki-

nariachio. ²⁹ Pochipakame puuupa yooma ihta itapiti na'ararieo, ihtaio ikotuwachio, te'ta na'arari wewekamepua wa'asi, yokipakame puuupa puka-chio. Mu'ipakame puuupa, piirechi ikotuwa uukamepua: aata iinuekachitia yasitoa ikotuwa, aata merinarewa, nasiwanarewa, wihkuenarewa ikotuwa, aata ki kaaweruma nayewaniame ikotuwa. ³⁰ Ki kaawe chaachapamepua aataoi; Riosioio, nekumeka mochikamepua; ahpoche machiyo erakoamepua; aapoeopua, ahpo oijeramepua; we'wemera ki ka'karuma na'arariche mehtachamepua; ki ahpo yayawa yooreniaméchitia; ki inatamechitia inatamepua; ³¹ ki saayamepua ahpo inatarichio, aachintiamerakoopua ka'karumao, ki ka'karumaoopua; ki ahjachi erapoa te'teriaméopua; ki nakiyamepua aataoi; ki tesywa e'riameoipua aataoi; ki eenechi kaawe erapamepua aata ahjamao. ³² Ma'chiamé tetewaipua ki kaawe ahpo nokayao, ahpoo ki teesa kokosapuamekopua Riosieo, wa'api nokisirepua ki kaaweruma nokakao, puuua ahpo ki kaawe nokayakamera pu'sereka tetewarepua.

Riosia pichiwarichitia teeka taamo kokosa chaaniame puuua

2 Pukaepa aataai eemea wahjachi na'ara nokaya ma'majoamea, ki newimeripua Riosi kokosarichio, aamoe wa'api aamo ma'majoeka nokayamekopaopua, eeme wa'api na'ara nokayamekapaopua. ² Nape Riosia, ki wihtuka taamo ma'majoamepua, pichiwa ki kaawe taamo noonowiriopa, taamo ma'majoamepua. ³ Ehsoo aamoo, aata na'ara ihsio tuusoo, wa'achi ihisai muuuai, ¿ki aamo kokosamio maayamemua Riosio? ⁴ ¿Kikosa pahtiamé eemea Riosio, aamo ki nahsinepaka anachaka tetewamekopua pu'ka aamo puuyetokaopua, apochi kaaweruma enepamichioo aamo ki ka'karuma toaka? ⁵ Nape eemea peewamekapa iikachio, ki aamo tuunare eemea Riosio, aamo ki ka'karuma nokayao. Wa'a te'tiapa eemea, epeche epechechuurapame eemea amochio, Riosie aamo kokosapuameopua, te'ta Riosi nekamiachioopua, ti'tijoei katewekaopua, kiisi kaawe nokariao. ⁶ Waika kateweri taawechio, Riosia yomatiame ti'tijoe ooweru tiameo, yooma pipiripi a'chi tiame ahpo noonowiria yorapamepua, Riosieo. ⁷ Yooma ki nahsinapakamea ka'karuma yoorakao, ki nahsinepaka puuyekamea, Riosie kiapuamepua reesiserio, ahpo tísia peeniatiachi ohjoremichioopua, ki wahjiamesi. ⁸ Nape yooma aata ahpochewichio i'yakameo ahpo ki ka'karuma nokiwa, Riosia ahpo ki'tiameko maaekameopua pu'kao, ki nu'uti nekarewa teeremeripua pukachio, nape tahpiti-ka tiame. ⁹ Yomatiame ti'tijoeia ooweruria tiame, ki ka'karuma yooraka mochitoamea, waika taawechio ki nu'uti aiwari saaemeripua, ki nu'uti yuuwesiri tiame. Ihji te'ta aiwaria, i'isaeri ti'tijoeirikameraa te'ta, ahkasi

ki i'isaeri ti'tijoerichioi. ¹⁰ Sewina tiachiopua, ka'karuma yooraka mochikameopua, Riosia kiamapua pu'kao, te'ta peeniatamera mochira, te'ta nateyame teteiwamera mochira, te'ta ta'iria mochira iikachiopua tiameo. Ihji ka'karuma enepakame kiapuamea, isaeri ti'tijoerichi o'inepuamepua, ahkasi ki i'isaeri ti'tijoerichisi tiamé. ¹¹ Wa'a iintomeri Riosia, aaataoi ki epeche weruma tiame, tetewamekapa Riosia.

¹² Yooma ki ka'karuma yoorakamea, ki Riosi nuurari machikaio, Riosi nuurari chiiie kokosapuamepua. Yooma Riosi nuurari machikamekai tatakoriamea, pu'ka wa'api Riosi nuurari chiiie, kokosapuamepua tiame. ¹³ Riosi nuurari machiniamechea, kihta nateyamepua, ki yooreka yasitoniame enesaa. Riosia kaawe tetewamepua aaatao, ahpo nuurariche e'weka mochitoame. ¹⁴ Nape aaata ki machiyai Riosi nuurario, nape kaawe iintokamea pu'ka nuurari chiiachitiao, ahpo iikachi teetopa Riosi nuurario, wa'a teetokamepua. ¹⁵ Puuu tijoe ooweru tiame wa'a iintokamea, taamoe wa'api nane'reme tiameko ma'chitamepua, ihtanakoopua te'ta kaawerumao, ihtanakoopua ki kaawerumaoi. ¹⁶ Pukaepa iikachi i'toniame nahkipu Riosi nuurari e'wewaa, yooma aaatao Eesusi Riosie Weratiame katewischio, yooma aaata iikachi ne'neka ma'chitapuakopua. Neeea, wa'a tiame tuuyetuamepua.

I'isaeri ti'tijoeri, Moise nuurarirachi ahjachi erakoa

¹⁷ Aata eeme i'isaeri ti'tjoeria, Riosio aamo pahcha ki'yariopa ahpo nuurario, aamocheiwichio weruma erakoamepua. ¹⁸ Eemea amochi iinuekapa Riosi nuurario, tísia aamo pepeniame maayamepua Riosi nuurari chiiio, nane'riapa eemea, aachin teeka ohjoremiaopua pu'ka nuurariopua yooreka, yooma ma'chiamé tetewika ka'karuma nokipuameopua, ki ka'karuma nokiwameoipua. ¹⁹ Wa'a te'tiamékapa eemea, kaawe masitemerika erakoamepua aaata tukapachi mochitoameopua, aaata ki ma'chiriamechitia ki tetewaka mochitoameopua Riosio, ki machiyapa pu'kao. ²⁰ Eemea Riosi nuurari iinuekapao, machiyamekapa Riosi pichiwa chiiio, te'ta ma'masitari erakoamepua, pu'ka kihta machiyameopua Riosichi simiyameo, nu'unti kukuchichitia te'tiameo, ahpoo kaawe masitemeriko te'tiame. ²¹ Eemea yooma wa'a tiame te'ta masitari aamo erakoame enesaa, ¿achini iikai ki yoorame eeme wa'apia, pu'ka aamo wahjachi masitiao? ¿Achini iikai ki ichikopo tuuyai, ichikoame eemea? ²² Aamoe wa'api ki suwepori nokipo tuuyameai, ¿eemekamera wa'a nokayamepua? Nekumiameko tuuyai eemea ri'riosi netetiameo, ¿achini iikai ichikoame eemea naaju, ki Riosichi paparamé ti'tiopachi ajawatiameopua ri'riosi? ²³ Eemea tísia oijeramepua, Riosi nuurari te'ta machiyapa, nape wa'a te'

tiai eemea, kiisi iyoriamepua Riosi nuurario, ki Riosi nuurari yoorame enesa. ²⁴ Wa'apenatio wa'a chaanipu Ehkoriaami Iyoteria: "Yooma ki i'isaeri ti'tjoeria Riosi na'ariamepua, aamokamera ki kaawe nokayopa." Ehepe taawechioi wa'achi nooka eemeai, ehkoriaami nokariachitia.

²⁵ Ehepe siichitepuwachi simiyame nayewamane. † Aamo siichitepuniamea, nateyamepua Riosichi kaawe teetoawichioo, nape yoorame ahsepari yoorame eneti-aa, yomatiamé pipiripi Riosi nuurario. Nape piiripioi ki nuurai chiiie iintosaamua, yomatiamé nuurari ki iyorikame enemapua. Wa'a aamo iintoso, aamo siichiteputiamea kihta nateka itipimeripua. Wa'a tiachio muuuu, kihta siichiteputiameka ikiyamemua. ²⁶ Nape ki siichiteputiameai, yooreka mochitoamea Riosi nuurario, Riosia kaawe uuka tetewimeripua pu'kao, kihta apochi siichiteputiameoipua. ²⁷ Wa'a tiachiopua, aaata ki siichiteputiameaipua, nape e'waka mochitoameapua Riosi nuurario, puuukamera te'ta kaawe uuka tetewipuamepua Riosieo, eemea, amochi iinuekaipua Riosi nuurario, kiisi yooreka mochitokamekapa apoe Riosi wa'api aamo ki'yariaopua nuurari. ²⁸ Wa'a teeresoo Riosiwichioo, te'ta isaeri tijoe eneniamea, ki isaeri tijoe naawakamechekaitepua, aamo weerewa siichiteputiameoipua, ²⁹ naatikamera puuuu, ahpo iikachiche teetoniame Riosi iyoriwao. Wa'a tiachipa puuu te'ta siichitepuwa tiiaa, ki weerewachi ihsiniamepua, Riosikamera taamo iikachi ihsiamerapua, ahpo ijinuwa eenepatesaapua, apoe taamo iikachi yasitoka ahpo Riosiwario. Riosi ihsiwae taamo iikachi kaaweruma i'yamea, Riosichikamera te'terenariame puuuu, ki ti'tijoerichi.

3 ¿Ihtanawichio kaawe tiamepu, isaeri ti'tjoeri eneniamewichioo? ¿Te'ta nateyamerakosajoarepu siichitepuniamea? ² Eje'e puuuu, isaeri tijoeri eneniamewichioo, tísia nateyamepua, Riosio, taamokamera i'isaeri ti'tjoeriwichioo, Riosia yomatiamé ahpo Ehkoriaami Iyoteterichi cheeriaa, taamokamera neesetopuwichio cheeriamékapa, taamopua tiameo, pu'ka iyoterichi cheeriao, wahjachitia neipami ti'tjoeturisiamewichio, kaawe neesetomichioopua pu'kao, tumita-perichi iyotesikao, katewesika. ³ ¿Ihtana iintotare Riosia, pu'ka muuwaeme i'isaeri ki ahpo iyoteteria yooraka mochitorioopua? Riosia pu'kao ki noonowiriawichioopua wahjachi nayewatukao, ¿ki iintomerijoarepua wa'a tiachioopua, yomatiamé taamo i'isaeriwichioo iintomo tuuriao? ⁴ ¡Ka'i, ki wa'atia itipimeri puuuu kii iintokao! Riosia yomatiamé ti'tjoerio tísia wistuamekoipua, iintokache itipimeri puuuu ahpo cheeriao, kiisi wistuamekapa puuuu. Ehkoriaami Iyoterichi Raawiaa, eee cheerepua Riosio:

Muuuu pichiwa ihsiamemua aamo chiiio;

† Siichitepuwaa, "circuncisión" cheeka chaniwame yoori naewachio.

ahkaoi peereitaniachi ki pichiwari aamo tewaniaiopua,

muuuu newitokache machenamepua.

⁵ Aaata wa'ami ahka chaachapaniarepua: "Riosia kaawe e'raka tetewiniame enesaa taamo tatakoria cheriwesaa, ¿achini iikai taamo kokosamepua?" ¿Ihtana chaachapatare teemea pu'ka wa'a tiameo? ¿Ki kaawe tiamekosajuarepua tiarepua taamo kokosapao? ⁶ ¿Ka'i, ki wa'atepua! Riosia, ki kokosame enesaa tatakoriameo, Riosia kihta katewemeri enemiipua, kajuyachi taawechio, ki kokosamekapa puuuu, tatakoriameo.

⁷ Nape iiweta aaata ahka iinueme enesaapua ahpo chaachapamiao, ¿achini iikai no'o kokosameri Riosia no'o tatakorisoo, kaawe teeka itipiame teteiwameaipua, no'o ki kaaweruma iintoriao, ki kaawe iintotiameko tuuyoiopua? ⁸ Nape puuu wa'a chaachapamea, se'wi chaachapamepua. Pu'ka chaachapa taamo na'naritoame enesaa, epeche epecheche tatakoria kaawe enemiipua, epeche epecheche kaawe teeremeriopua Riosio. Ihjia wa'a tiame chaachapao, ki teesa Riosi kokosarichi ruhjimeripua. Iintuamepua ti'tjoeri, pu'ka wa'a chaachapame ti'tjoeri inatachitia, no'o masitiameko tuuyamekoo.

Yooma ki kaawe noonowikame teeme

⁹ Teeme i'isaeri ti'tjoeria, Riosie iyotetiame taamokamera neesetowetiamekapao, ¿epeche ka'karumachitia tetewipumeekosa erakotare teemea? Ka'i puuuu. Yomatiamete ti'tjioe ooweru tiame tatakoriame puuuu, i'isaeri ti'tjoerikaio, yooma ihta ki i'isaeri ti'tjoerikaio. Yomatiamete ti'tjoeri tatakoriamepua, wa'a tiameko aamo tuuyekamenia wa'asi.

¹⁰ I'kao ahkasi Ekhoriame Iyoteria wa'achi chiiamepua eee cheekao:

Ki'te aaataa kaawerumaa, aaataa piiripioi;

¹¹ ki'te aaataa te'ta machinariame Riosi; aaataa Riosiche na'naritoniamete i'yamea.

¹² Yooma ki ka'karuma pooechi uumparepua, yooma wa'achitia wewekamepua; ki'te aaata ka'karumache yooramea, piiripioi.

¹³ Yooma ki ka'karuma ti'tjoeri chu'waraa, wahjipame toaniachi wahjoramekatepua chaachapao;

Ihjia yeenieo tisiwa wistuamepua.

Puuu ahpo chu'wachio, sayawe yerowa pi'kara kimutuamepua.

¹⁴ Pu'ka chu'wachio, pochikame kahtiamete na'arario;

ihji chaachapaa, chihpuame wichiamepua aaatchio.

¹⁵ Tisia ye'kamepua tarachio, ikanatioi ahkaoi eenaka me'yamepua, eerasuteka;

¹⁶ ahkaoi ahpo u'matosiachi na'atacao, tesiwe erakori toisiamete.

¹⁷ Puuu ti'tjoeria, ki machiyamepua ta'iria yasitoniamete pooe.

¹⁸ Kiisi seewiamete Riosio, ki iyoriaipua.

¹⁹ Kaawe inataka mochitojerani neea ikachio, Riosi iyoriwa nuurario yoomahka wehjoarichi ohjoemeo iyorimichio kiatiamete, aawataa ki ahpo tatakoria chanimichio. ²⁰ Nape puuu nuurari yomatiamete taamo tatakoriame chewipatiamea, ki ahsepame tiame puuuu, taamo tatakoria piipatewawichio, aaataa ki ahsepame tiapua pu'kao, ki ahsieme iyorikamea. Puuu nuurari yomatiamete taamo chewipatiamea, taamo ki kaawe nokario erakomichio yachatiamepu puuu nuurario, taamo machika tetewimichio, aachin tiamerakopua kaawerumao, ki kaawerumaraooio.

Newiparia Riosichi papararie eenamepua

²¹ Nape ehpe taawechiami Eesusi taamowichio pejana nehpuaka mukuriopao, Riosia, kihta itapiti oowewawichio taamo kaawe teeretiamepua apochio. Riosia i'ka wa'a teerepuame weemera simiyamechi paparianiamete, ki ehpesi o'inia wa'a tiame nayewakamepua, ehkoriaisi o'inia ahpo na'nayewatura wa'a chiiame iyoteteka. ²² Ihji weemera teetoniamete, Eesusi Riosie Weratiamechi paparianiamete, yomatiamete ti'tjioewichio ooweruwichio tiameo, yooma aaataa Riosichi kaawe teereka yasitoniamewichio tiameo, aaataa Eesusichi paparka yasitoniametekoo, aaataa ihta ti'tjoeriwichoikopua, i'isaerikoio ki i'isaerikoioopua. ²³ Riosia wa'a tiame iintokamepua, yomatiamete wehjoarichi mochikame tatakoriamekopua, aaataa yomatiamete i'ka wehjoarichio, ki ahsepari e'wewa teereriapua Riosi nuurari yahchariao, tisia iyoriwa nuurario. ²⁴ Nape ehpe Eesusichiche paparakopao, Riosia taamo tatakoria, te'ta piipakame taamo teteiwamepua, kihta oowewari kianiaipua, oowera kihta natekachi. ²⁵ Riosia apoe wa'api, ahpo Taanachi teerepakamepua, yomatiamete taamo tatakoria ahsieme ch'owepakamepua, pukachi paparakameo. Riosia, Eesusi tatakoriwichio mukumia ne'nepaka, cheriwekamepua tatakoria ehkoriaisi o'iniaopua, nape ki ahsieme cho'weka pehji, ahkasi ahpo Taana Eesusi eenachisi tatakoriwichio mukumiachisi, wa'a teeremichio. Pukaepa Riosia aaatae kihta wenejime tiamepua, Riosio ahpo ehkoriaisi iintoriao tisia kaawe iintoriopua. ²⁶ Ehpe taawechiamioi wa'api tisia kaaweruma ihsiamete, taamoo ahpo Taana mukukia iintoriachi ne'nepaka, taamo apochi te'ta kaawe te'terepatemekopa, yooma aaata Eesusichi paparpameopua.

²⁷ Waikao wa'a tiiachio, ¿achini teeremeripua aaata tatakoriaria cheriwepuawichio itapiti Riosi ooweni-amea? Puuaa ki'tiamepua wa'asi yorapuameo, kajukamepua wa'asi. Pukaepa teemea ehpeo, kihta taamo oijeramete teemea, itapiti te'ta kaawe taamo iintorio erakoniameo, Riosie taamo tatakoriaria cheriwepuawichioo, Eesusi Weratiamechiche paparakapa, piipatetiame itipitiamekapa Riosieo, taamo tatakoriario. ²⁸ Wa'a tiiachiopua teemea, Eesusichi paparakache piipakame tetewiniame teemea, Apoe te'ta taamo Noonoo tewekachi kahtiameo, kihta oowewari oowekaipua.

²⁹ ¿Riosia, i'isaeri ti'tijoeche Riosiwara ohjoarepua? ¿Kikosa Riosiwara ohjoarepua, ki i'isaeri ti'tijoerio? Eje'e, pu'ka Riosiwara tiameo, ³⁰ piiripi wa'api Riosikapapua, yomatiame wehjoarichi mochikamewichioo, ihta ti'tijoerioipua, seesenu nayewameoipua. ³¹ Wa'a teesoo, ¿Riosi nuuraria, kihta nateyamejoarepua? Ka'i, ki wa'a tiamepua. Ohsotia Riosi nuuraria, kaawe tiamepua tamochio, taamo ki kaawe iintoria tetewitekamepapua, Riosi cheriwewao, Riosi itamichiopua.

Aurani teereria Riosichi paparaka

4 Taamo ehkoriaami Aurania, ¿ihtana iintoriare Aurania Riosichi ahpo kaawe teeremiaopua? ² ¿Itapiti ahpo iintoriawichio, Riosie kaawe ahpo tetewiniame maaeriarepua? Wa'a teereniame enesoo Auraniaruai, ahpo weruma tiame eramiipua, nape ki Riosie ahpo weruma tetewiwae. ³ Nape ¿ihtana chiiame Ehkoriaami Iyoteria? Ehkoriaami Iyoteria chaanipua: "Aurania Riosichi paparakapa, Riosieo kaaweruma tetewitiamepua, apoe Riosi wa'api piipateriapapua pu'kao." ⁴ Aaata piire tekipanasaa, ki oowera kianiamepua natetewao, yowikapa kianiamepua natetewao. ⁵ Nape taamo te'terewa Riosichio, ki wa'atepua. Taamo kaawe te'teremichio Riosichio, kihta tekipanakekai, oowera Riosichi paparakaiopua. ⁶ Ehkoriaami Raawitaruai ahpo Iyoterichio cheeriaipua, aaata tisia kaawe erakomio tuukamekopua Riosio, Riosichi paparakapa, te'ta ahpo piipakame tetewapa tatakoriario. ⁷ Eee cheeriai Raawitarua:

Yooma aaata ki kaawe ahpo noonowiria cheriwetiamea,

tisia kaawe erakoame puuaa, cho'wetiapa puuaa tatakoriario.

⁸ Riosio natakepariaopa aaata tatakoriarioopa, ki teesa kaawe erakoame puuaa.

⁹ Ihji Riosio tisia kaawe erapuae iintoriao, ¿i'isaeri siichiteputiamewichioche ohjoarekosapua? ¿Ki yoomawichiokosa enere puuaa? ¿Ehkoriaami Iyoterichio chii chiiamepua Aurani nayewakao, Auranio Riosichi paparakapa kaaweruma tetewitiamekopapua Riosieo?

¹⁰ Nape ¿achinitio te'ta kaaweruma tetewikame Riosia Auranio, ke'chu Aurani ahpo siichitepuwanioio, neipakosakooipua? Ka'i, pahcha enerepua, ke'chu siichitepuniaiopua. ¹¹ Ke'chu yahcheniai siichitepuwao, Aurania uutiameneerame wa'asio Riosieo, Riosichi paparakamekapapua. Neipao Riosia, Auranio ahpo paparakopa kaawerumachitia uusaopua, siichitepuwa iintonurerepua Auranio, ahpo te'ta piipatetiameo, naania teeremichioopua. Ehpeo Aurania, waika o'inia yooma ki siichitepuwa nokayameoi, noonoraka tiame puuaa, Riosichi paparamo. ¹² Aurania te'ta noonoraka tiamepua tiameo, ehpiami i'isaeri ti'tijoeri siichitepuwa nokayamekooipua, nape Riosichi paparamoepua, Aurani Riosichi paparariachitiao, ke'chu ahpo siichitepuwa nuuretioio.

Ahpo cheeria Riosia, ahjachi paparatiapa ikiyamepua

¹³ Riosia Aurani weemera wehjoari kiamo tuuriaa, yomatiame apochi paparakame naewaka cheerepua, yooma aaata te'ta Auranichi tetejimarichi tetejimarisiwakame, ki Aurani tetejimarichi, tetejimarisiwakame tiame, Riosichi paparakameo. Nape i'ka wa'a tiame nayewioioopua Auranio, kihta nuurari e'wepuame Riosi yahchoi enerepua, oowera Riosichi paparanioi enerepua pehjo. ¹⁴ Aaata Riosi nuurari e'weka Riosie ahpo kiapua uunariamea, nuurarikamera epeche nateyame tetewamepua ki Riosichi paparaniamekamera, ipaka tetewamepua pu'kao. Wa'a tiiachio, kihta enemii Riosie kiapo tuutiamea, aaatai ki ahsieme e'wekame eneriopa Riosi nuurario. ¹⁵ Aaata ki ahsieme e'weka Riosi nuurario, kokosapuamepua Riosieo, kihta kiapuame Riosieo, Riosie kiapo tuutiameo. Kiteresoo nuurario, ki'tiame kokosaniamea.

¹⁶ Pukaepa pu'ka nuurari e'wewaeo ka'chi iika uupamekopua Riosie kiapuameo, pukaepa Riosia, apochi paparariachikamerae taamo ki'yamepua taamo kiamo tuuriao, kihta natekachi kihta itapiti yoorariwae. Wa'a tiiachipao, ki i'isaeriche Riosi oowewari noki wamechiche, uumeripua pu'ka Riosie kiapo tuutiameopua, yomatiame ti'tijoeri Riosichi paparamo kiapuamepua, ihtaoyeenieme naera. Wa'a tiiachipa Aurania, yomatiame wehjoarichi Riosichi paparamo, noonoraka tiamepua. ¹⁷ Ehkoriaami Iyoteria eee chiiamepua, Aurani naewakao: "Ehpe o'inia neeaa, ki ookapi tijoeturi aamo noonoepatenania." Wa'a cheeka naewarepu Riosia pu'ka ahjama nayewaiopua, pu'ka Aurani apochi paparakameopua Riosia. Puua Aurani naewekamea, Riosi apoe enerepua, wahjipakameopua oijenatiame, kihta iintuameoipua, iintuame enepatiame.

¹⁸ Aurania, kihta maaepori tiiapua, ki ookapi noonora enemiao, pichikerepua Riosio, eee ahpo chaaneretioa Riosieo: "Ne'nepao tewekachio, wa'a kehki ene-

merapu aamo tatanaa, aamo tatanasiwachi muuwekamea tetejimari." ¹⁹ Aurania piie sientu paa-muamekaipua wa'asio, Saaraoi ki tanayamekoipua pu'kao, ki sewina erapaka inamurepua Riosio, ahjachi ahpo paparaopua, amori mukuyaipa Aurania wa'asi oochetupakao. ²⁰ Aurania ahpo oowe e'riao, kiisi wekaterepua Riosichio, ohsotia epeche ahjachi eraparepua Riosichio; Riosichiopua, pukaepa epeche kaawerumache nayewaka ohjoerepua Riosio, ²¹ oowera kiisi se'wi e'raka Riosi cheeriaopua, yorameche tiamekopa Riosio, ahpo cheeriao. ²² Wa'a tiioa Riosia Auranio, te'ta piipakame tetewarepua pu'kao, kihta tatakorieme, oowera apochi papararioche.

²³ Nape puuu Aurani kaaweruma tetewitiame ehkoriaami iyotetiame chiiaa, ki Auraniche nayewaka cheeriamepua; ²⁴ yooma taamo tiame teeremia naewaka cheeriamepua. Wa'achitia teemeai, Riosichi paparakachepa, piipakame tetewiniame teemeai, taamo tatakoriiriao apoe Riosie, taamo Paamira Eesusio oijenatekame. ²⁵ Puuu Eesusipua, Apoe Riosio taamo pejana mukiwarichi nehjaria, taamo tatakoriwa cheriwetiame itipimichio. Riosia Eesusio, eenechi oijenateriia, taamo apochi kaawe te'teremichio wa'a iintorepua.

Te'ta ta'iria yasitoniamie iikachi

5 Teemea, Eesusi Riosie Weratiameo taamowichio iintoria pichikekapao, te'ta piipatetiame tetewiniame teemea Riosieo, pukaepa teemea taamo iikachio, ta'iria mochitoamepua. ² Riosia, Riosie Weratiamechi taamo paparariopao, apochi taamo enepatekamepua ahpo ijinuwa iintapaka. Pukaepa teemea, tisia kaawe erakoka puuyame teemea Riosio, kiisi se'wika taamo ahjachi e'rao, ahkasi Riosio ahpo tisia peeniatiachi mochipuachi, i'tomichio. ³ Aiwaka puuyai teemea kaawe erakoame teeme Riosichio, pu'ka taamo aiwao, apoe taamo ku'isiamekopua, taamo anachaka machenasimichio. Ihta itapiti tiame aiwai. ⁴ Puuu anachaniamea taamo ku'yamepua, taamo epeche kaaweruma enepatekaopua Riosichio. Puuu kaaweruma te'terewa iinuekapa iikachio, tisia oowe e'reka puuyetoame teemea Riosio, ahkasi Riosio taamo ahsieme ki'yachisiopua taamo newipatewao. ⁵ Nane'rena teemea Riosi taamo kiamiao, tisia peenia erakopuame tiamekopua, kiisi sewina taamo erapatemioopua, itapiti ki ta'iria erakorio. Teemea ki wa'a erakomeripua, Riosio tisia taamo nakiyamekopua, ahpo Riosiwario tamochi yasitokao, wa'a teeka tamochio, tisia pichiwatakaopua taamo ahpo nakiyao.

⁶ Riosie Weratiamea, te'ta taamo ka'chi ikime e'roi tatakorieo, taamowichio mukurepua, te'ta Riosi yahchiarichitia taamo nehpuamichio mukukao. ⁷ I'ka weechio aataa ki mukiniamepua aata neh-

pupariwichio; seenekachi wa'a iintotare aataa, nape ki teesa te'ta nakiyame enesaa; aata wa'achi iintotariamepua tiameo, nape aata tisia kaaweruma enesooipua apochio. ⁸ Nape Riosia, kiisi ka'karumakoi taamooopua, tisiwa taamo nakiyamekapaopua, ahpo Taana mukiwae taamo nehpuarepua apoe Eesusi Riosie Weratiamee, te'ta natetetiame itipimichio taamo tatakoriiriao, Riosie kokosapioopua. ⁹ Waikao teemea, ahpo weratiame Eesusi mukuriae nehpuatiamekapa tatakoriichio, apoe eerara wi'suriopa Eesusi merinioio, newipakame itipikame teemeapa, Riosi nekarewachio. ¹⁰ Riosio ahpo Taana taamowichio mukuriae apochi kaawe te'terepakame enesaa, epeche ki nu'uti kaawe taamo nakika tetewimeripua taamo weemera ahjari kiasaopua, ahpo Taana eenechi oijenaka iintoriaepua, ahpo ahjama mochipuachio ki wahjiamesi, Riosi kokosamiao puhjetiamepua wa'asi. ¹¹ Epeche kaawe erakoame teemea Riosichio, sa'rukapa teemea ki kaawe tiiao Riosichio, tisia ta'iria te'tere-toapa Riosi ahjamao, yooma ihta taamowichio kaawe iintoriaepua Riosio, Eesusie ahpo Weerariae iintoria, Apoe taamo Paamira.

Aarani tewaniame tijoe, Riosie Weratiamechitia tetewiniame

¹² Tatakoriichi simiyame nayewamane, aachin teeka mehtakame. Tatakoria ehkoriaamio, piiripi tijoechi o'ineriaipua i'ka weechio. Wa'a o'inia yomachi weechi mehtakame tatakoriamea, yooma ti'tijoe ooweru tiame weechio tatakorisipakapa. Pu'ka tatakori noonotiamee, pukeri naayachi o'inia, o'inekamepua weerewachi wahjipaniamea, Riosichi te'terewa poanatumiamepua tiameo, ahjakame oiyai, mukukameka teereniamechitia. ¹³ Tatakoria, ke'chu Riosi nuurari yahchoi iintupakamepua, nape ki aata wenejime teereriaipua pu'kao, kihta Riosie nuurari yachatiamekopua pehjo, yooreka mochitopuawichio. ¹⁴ Nape ki'tioi aata nuurari iyoriopua, wahjipaniamea wa'api teerepua, Aaranichi o'inekaopua, ahkasi Moise yasariachisi. Puuu pu'ka taawechiami ti'tijoe, tatakoriapa wahjipatiame enepua, kihta nuurari ki iyoriakai. Nape Aarania, Riosi ki e'wekapa mukukamepua, ki Riosi nuurari iyotetiame, ki e'wekapa. Ehpeo, neneku simiyame ne'nepuapua, Aaranichi simiyame ikiria, Eesusi Riosie Weratiamechi simiyame ikiria tiame.

¹⁵ Riosi kihta natekachi cheriwewaa, tatakoriichi simiyamea tiameo, ki ahpo wa'achi te'tiamepua ikiniamea. Riosi kihta natekachi cheriwewaa, epeche ute-waemepua ki tatakoriichitia, yooma ihta tatakori choapamekopa, ahkasi ki wahjiamie tiachisi. Ihji Riosi kihta natekachi cheriwewaa, yooma tatakori natatekamepua, pahcha piiripi tijoe o'inia tatakori-

wachiopua ahkasi Eesusi eenasichi, yooma Riosichi itakameopua ahpo cheriwepuawichioo. ¹⁶ Riosi kihta natekachi cheriwewaa kihta wa'achi tiamepua tatakorio, tatakoria tatakoritaa Riosie taamo kokosatiamepua, nape Riosi kihta natekachi cheriwewaa, taamo nehpuamepua Riosi kokosarichio, te'ta ka'karuma taamo enepateka. ¹⁷ Yooma Aarani o'inia tatakorkamea, tatakorichi wahjipakame enerepua, piiripi tijoechi wa'api o'ineriachi tatakorkao. Nape piiripi aaata wa'api tijoe iintoriaechio Riosia, apechunekamepua tatakorichi wahjipaniameo, yooma aaata apochi paparakameopua. Riosia wa'a iintokamepua ahpo Taanachi Eesusio, oowera kihta natekachi cho'wekaopua tatakoritameo, weemera ahjarikamera ki'yakaopua.

¹⁸ Wa'a teererepua, piiripi wa'api Aarani tatakori ihisirie, o'inia o'inekame tatakoria. Wa'a o'inia wa'anao, yooma aaata tatakorkamea, Riosi kokosaripuameterete'teriamepua. Nape seenepi wa'api Eesusi iintoriae, Riosia puhjerepua ahpo paparameo, pu'ka kokosapuame teeweriaopua, na'sokame itipitekaopua wa'asi. ¹⁹ Pukeri tijoe ki Riosichi e'wekame o'iniaopua, yooma ahkasi neipami ti'tijoeri ki Riosi e'wakameapua tiameo, tatakoriame eneparepua, yooma ihta tatakoriniame nokisikaopua. Nape Eesusia Riosi Taanaraa, ahpo Noonoo e'wesoopua, ki ookapi te'ta ahpo pipatewachi toaparepua. Riosia wa'a iintoketiameo Eesusieo, ki tatakoriwaeme tetewamepua pu'kao, te'ta piipatetiame wa'asi Riosieo.

²⁰ Riosia ahpo nuurari iyoriapuame ti'tijoeri ki'yariaa, ahpo tísia ki kaawe nokayo erakomichio ki'yariaipua. Nape tatakorio epeche teetoiopua, ti'tijoerio epeche teetoamekopua tatakorkao, Riosiai aaata apochi paparasiameo, epeche teetonioiopua tiameo, cheriwe-sikao. ²¹ Taamo tatakoririao wahjiparichi taamo i'tomia utewareroopua, epeche utewarieme enere Riosia, ahpo taamo tísia nakiyaeo, taamoo weemera ahjarichi taamo teerepakaopua, ahpo te'ta utewarieopua. Wa'a iintokame Riosia, taamo Paamira Eesusie ahpo Weerariaeo.

Teeme Eesusichi paparakamea, wahjipakameka tiamepua tatakoriwichio

6 ¿Ihtana inatata teemea Riosio te'ta taamo nakiyao? ¿Epeche nokisitariare naaju tatakorkao, tísia taamo nakiyopao? ² ¿Ka'! Wahjipakamechitia enesaa teeme tatakoriwichio, ¿achini iika eenechi tatakori-ta teeme? ³ ¿Ki nane'riame eemea aamo papatonioio Eesusichi paparakapao, Riosie Weratiame ahjama mukukame enepariopua, Eesusi mukurioio? ⁴ Teemea taamo paatotiachio neerochi moropiaio, Riosie Weratiame ahjama mukukameka ikikame teemea. Nape moropisa machenaio, Riosie Weratiame ahjama oije-

nakameka ikikame teemea, weemera ahjarichi enepakame teemea, Eesusichitia.

⁵ Riosie Weratiame ahjama wahjipakameka erasaa teemea, ahjamachi oijenakame eremete teemea. Riosia wa'a iikame taamo tetewamepua, Eesusi ahjamao. ⁶ Wa'a tiachipa taamo oochetiame teeriao, mukukame tetewimete teemeapa pu'kao, ki tamochi teeremichioopua wa'asio, taamo ki kaaweruma iintonaretewaopua, wa'a teekaopu tatakorio, ki taamo teekorachitia teeremichioopua. ⁷ Aaata mukukameapa, kihta tatakoriame puuupa. ⁸ Riosie Weratiame ahjama mukukameka erasaa, ahjama weemera ahjarichi mochimerikoche, erakomete teemea, taamoo, ahjama oijenakameka tiamekapa. ⁹ Pahteka tetewimete teemea, Riosie Weratiame mukukaio, ki oosa mukimia oijenariopua, mukiniamea ka'chi iika mukitemerikopua wa'asio. ¹⁰ Riosie Weratiamea, newitokamepua mukiwameo, taamo tatakoririao ahpo natetekao. Ehepe eenechi oijenasaapa, ahpo Noonochi kahtiamepua, ahpo Noonoo tewekachi kahtiame taamowichio iintomo e'raria yoratoka. ¹¹ Wa'achitia eemeai, Riosie Weratiame ahjama mukukameka e'ramea, wa'achitia mukukameka erakopuapua tatakoriwichioo, Riosi Weratiame aamowichio iintoriaeopua, Apoe taamo Paamirao.

¹² Pukaepa eemea tatakorio mukukamekopa aamowichioo, ka'te amochi reesiseMITIAPUA pakimichio, itapiti ki ka'karuma eraniameeopua, kiisi aamo newitomichioopua. ¹³ Yomatiame eeme Riosichi aamo nehjipuapua, weemera ahjarichi oijenakamechitia. Ka'te chi'wapame nehja aamo weewewao, pukae aamo tatakorimichioo. Ohsokamera Riosikamera kiapuapua aamo weewewao, nape yomatiame aamo weewewao, pukaeo Riosiwichioo, ka'karumache nokiwa aamo yoramichioopua. ¹⁴ Eemea Eesusi paparakameapa, ka'te seeweka mochitomitia eemea Riosi nuurari yahchario kokosariopua, pu'ka nuurari kokosario yooma puhjetiame eemeapa, Eesusie newitepatiapua. Eemea ehpeo, Riosi kaaweruma cherirewa nakiraterere mochi-toamepua, Riosikamera tísia te'pa kahtiamera, yorakeka.

Riosi nakiyache yoratiame

¹⁵ Wee ehpeo, ¿ihtana erakotariare teeme i'ka wa'a tiamekopao? ¿Simitenaretariare tatakorkao, puhjetiamekai teemeapa, nuurari kokosario tatakoriwichioo? Ka'i puuua. ¹⁶ Eenechi ki kaawe noonowisaa eemea, aamo ki kaawe nokaya teekorepamapua eenechio. Aaata aamo teekorepakameo, pu'ka yooreka yasitomerimua. Pu'ka tatakori teekorepasaamua, pu'kakamera yorakeka yasitomeripua; muuua waikao pu'ka tatakori aamo teekorepakamea, te'ta wahjipaniachi i'tomeripua, nape ki teesa se'wi Riosi kahtiachioopua, ki

seenampasi. Nape Riosikamera teekorepasoo, te'ta kaawerumachi Riosi kaawe e'rewachi mochito-meripua, te'ta kaawerumachi. ¹⁷ Neeea aamowichioo, cheriwema ki'yaninia Riosio, pukerio ki ka'karuma yoorao, ka'karuma enepariopa ehpeo, Eesusi iintoria te'ta pichikeriopa. ¹⁸ Wa'a aamo ijikiriachiopua, Te'ta Ka'karuma Teekorachi enepare eemea, ki tatakoriamera teekorepaka. ¹⁹ Teeko cheekao, tijoe chaachapachitia naewaka chaaninia, epeche kaawe aamo ku'inariapa pahtewachio. Eemea, pukeri simiyachi ki ka'karumachi mochikaio, yooma ihta ki ka'karuma yooraka mochitoriaipua, eiwepuame tiameche yooraka, wa'a nokayapao, kominache kominachiche aamo ikiteka. Nape ehpeo, Riosi kaawerumachi te'terepakemekapao, Riosi kaaweruma piipari te'terewachiche nokisimeri eemea aamo weerewachio, epeche epecheche aamo kaawe piipasiwekao.

²⁰ Eemea tatakorie chapitiameka mochikaiiopua pehjo, ka'chi iika ka'karuma mochitome te'tereriopua. ²¹ Wa'a aamo tatakoriwa nokayaio, ¿ihtanana kaaweruma tewikamena eemea wa'ao? Nape ehpeo eemea pu'ka tatakoriniameo, suuwe e'riamepua. Yooma puuua, te'ta wahjiparichi kajuniamepua, Riosi tísia poanachikamera. ²² Nape ehpeo eemea, na'sokamekapua tatakoriniamechio, Riosikamera yorakeka mochitoamepua, te'ta Riosiekamera aamo kaawe yorapuamewichio; i'ka wehjoari kajusoopua eemea, Riosi ahjama mochimeripua, ahkasi ki wahjiamesi. ²³ Tatakoriniame natetewaa, te'ta mukiwamepua, Riosichi te'ta poanatumame, ahkasi ki seena aampasi. Nape Riosi taamo ki'yaa, ki wahjiame ahjaripua kihta natetewachi, apoeche Eesusi Riosie Weratiameche, apoe iintokamepua tatakori natetekao, apoekapapua te'ta taamo Paamiraa.

Nenewikamechitia tiame te'terewa

7 Eemea Riosi nuurari yahchari yooraka mochitoamea, ¿ki pahtiamé eemea aaata mukukameopa, puuu nuurario, kihta utewaemekopua wa'asio, ahpo yoorepuameo? ² Nuurari yoorewaa aaata oowitiamé neewikameo, pu'kache ahjama yasionurenepua, ahpo kuuna ahjaka yasitooopua pehjo, nape ahpo kuuna mukisooopua, sa'rukame itipio tuyamepua, ahpo kuunachio. ³ Piirechi ahjama ihsisaa-pua ahpo kuunama kahtiaio, suwepori ihsiameko tuyamepua pu'kao. Nape ihji kuunara mukisooopua, na'sokame itipio tuunapua ahpo neewiriao. Waikapa sa'rukame enesaapua ahpo kuuna neewiriao, ka'chi teeremeripua aaata ahjama neewikaio.

⁴ Wa'a tiiachiopua eemea, Riosie Weratiame ahjama mukukamekapapua, aamo oochetiame te'teretoriaopua, sa'rukame eemea Riosi nuurarie kokosapuaopua. Wa'a iikapa eemea kihta kokosari teere-

meripua Riosieo, aamo tatakoriawichioo. Aamo tatakoriario, aaata neewikame kuunara mukukamechitia wa'asi, tatakoriichi sa'rukame itipikame eemea pu'ka kuunara mukuriamechitiao, ehpeo, taamo Paamira Eesusikamera, taamo Paamirachi enepakamekapa, apoe taamo Noono Riosio eenechi ahjateriamechi. Ehpeo eemea, aamo oijenatekame ahjama mochipakapao, ka'karumache yooraka mochimeri eemea Riosiwichioo.

⁵ Taamo tatakorinareka mochikoio pehjo, puuu Riosi nuurari yahchariaa, epeche tatakori nokisinarewa mehtanakamepua. Pukaepa wa'a teeriopa nuurario, epeche epecheche teetokame teemea, taamo kokosapuameopua tatakoriwichio. ⁶ Nape ehpeo teemeapa, sa'rukame teemea pu'ka nuurari kokosarichiopa, taamoo chapika teeriamechitiaoopua te'ta wahjiparichio. Pu'ka sa'rukapaopua teemea, Riosi nookeka mochitoame teemea weemera ahjarichio, taamo iikachi teetokaopua Riosi Riosiwario, pu'ka Riosiwario, Riosi nakiya yorasika mochitoame teemea, ki pukerichitia Riosi yahcharia nuuraritere mochitoriachitia.

Paorochi kahtia tatakorinarewa

⁷ Waikao, ¿ihtana erakota teemea pu'ka Riosi nuurario? ¿Ki kaawerumako erakotariarepua pu'kao? Ka'i puuua. ¿Ki puuu nuurari taamo masitekamekosapua, ihtanakoopua Riosio tatakoriko tuuyao? ¿Ki pu'ka nuurarie machikamekosa teemea ki kaawerumako Riosiwichioo, ikotuniameo? Ki pu'ka nuurari cheeso: "Ka'te ikotumitia aaata iinuwarao", ¿machitamare teemea pu'kao, Riosiwichioo ki kaawerumakoo? ⁸ Wa'a chiiame inamukapa nuurario, nane'rekamenia noochioi, ki ehpesi o'inia no'o tatakoriamekopua, weeka a'chi tiame ikotuwa e'rakamekooopua. Kiteresoo nuurario, ki'tiameka teeremiipu tatakoria, Riosiwichioo. ⁹ Pukeri ke'chu nuurari machiaio, ki nane'riainia tatakoriameo ki teesa kokosapuamekoopua Riosieo. Nape pu'ka wa'api nuurarichio, no'o wa'api ihsika tatakorika yasitosoo, ahkasi te'ta mukiwachi no'o uhjurapuame nane'rekame neeea, oosa simiyame mukiwamechi, ki wahjiamesi Riosi poanachi teeremiachi. ¹⁰ Neeea pukerio, Riosi nuurari yahchariaeche yoorekai, taamo te'ta kaawe teeremio maayainia Riosichio, Riosiapua waikao wa'a tiioopa no'oo, no'o kiameriko maayainia weemera ahjario. Nape puuu nuuraria ki no'o ahsepari e'wekopaopua pu'ka nuurario, ohsotia ki wahjiamesi mukiniachi no'o ikitekapua, no'o Riosiwachio poanachi. ¹¹ No'o wa'api tatakorinarewae no'o wihkuekamenia, nooe wa'api iintonariapa pu'ka Riosi nuurari, ki yorajerao. Nooe wa'api Riosi nuurari ki yorajera no'o iintoso, no'oo ki wahjiamesi poanachi no'o uhjuramekapua, ki nu'uti poanachi ki Riosi kahtiachio.

¹² Wa'a tiiachio Riosi nuuraria, ki nu'uti kaaweru-makaitepua, no'o ki kaawerumachi wichimichio neese-toamepua. ¹³ Wa'a tiiachio, ¿Riosi te'ta kaaweruma nuurarikamerakosapu, no'o te'ta mukiwarichi uhjurakamea? Ka'ipua. Riosi nuuraria kihta iintokamepua taamo tatakoriwachi ipakao. No'okamera te'ta ki kaawe iintoriakamera, no'o te'ta mukiwarichi u'pakamepua. Ohso kaawe puuu nuuraria, no'o tatakori iintoriao, kiisi kaaweruma no'o iintoriachitia, tetewirio-pa.

¹⁴ Nuuraria kaawerumapua, no'o Riosichi kaawe yasitomia tuuyamekopua. Nape noochio, itapiti oochetiame no'o teeria nasiwamepua no'o weemera kaaweruma tiia ahjama, no'o newitonariameopua eenechio. ¹⁵ Neeea noochi ikiyao ki pahtiamenia, aatia tiiachipa wa'a no'o ikiyao. Seenekachio neea, Riosichi kaawe teeretoamekainia ehpeo itapiti kaaweruma yoranariainia, ki yooramenia; seenekachioinia tiameo, itapiti ki kaawerumao, ki yoranariamekainia pu'kao, yoyoramenia. ¹⁶ Nape pu'ka ki kaaweruma ki no'o yoranaria yorasaania, machika tetewamenia Riosi nuurari noochi yachatiamie e'wepuameo, te'ta kaawerumakopua Riosi nuurario. ¹⁷ Wa'a teesoo ki no'o yoranariakamera ihsinarewaa, ki weemera neekamera puuu, no'o oochetiame teeriakamera puuu, no'o tatakorika oioiopua riaorósie pa'pasuwaeo. ¹⁸ Pukachi oochetiame nee tatakoriamechio, kihta iinuemenia kaaweruma ihsiwao. Kaawerumakamera yoranaria yoranariao, nape ki utewaemenia pu'ka kaaweruma yoranariao. ¹⁹ Pukaepa ki utewaekapania noochio, ki yooramenia pu'ka ka'karuma no'o weemera tiiao yoranarewa, puuu no'o oochetiame teeriaopua nakiya, yooramenia. ²⁰ Wa'atiachio neea, ki kaaweruma no'o yoorapua, ki no'o weemera nee ihsiamepua pu'kao; piire neekamera ihsiamepua, pukeri simiyachio no'o tatakorika yasitoaio eneria.

²¹ Wa'a tiapa neea noochi, ooka no'o eratiame iinuemenia. No'o kaaweruma yoranarioopua, wa'achi mamachenamenia, no'o ki kaaweruma yoranarewaa. ²² Nee weemera yooreminao, Riosi e'rari ihsiwakamera, tísia pu'seriamenia, ²³ nape no'o piirechi yooreminao, no'o weemera yooreminawa ahjama nasiwamepua. Puu piire yooremina kahtiamie, no'o kaaweruma yooremina e'rario chapisa, no'o tatakoriichi panisunariamepua.

²⁴ ¡Ai nee! ¿Aatana no'o newipatetapua, i'ka ki kaaweruma e'rari noochi yasipakame ihsiao, te'ta mukiwarichi no'o i'tonariameopua? ²⁵ Neeea nane'riapa aatakamera no'o newipatemerikoo, kaawe e'raka cheriwema ki'yamenia Riosio, Eesusi Riosie Weratiamerakamera iintomerikopua no'o newipatekao. Neeea, iiweta pehjo i'ka weerewa kahtiaio, wa'api teetomania i'ka ooka no'o yooremina, nasiwaniameo, nape no'o Paamira Eesusi ku'iwae, newitosika.

Riosiwari tamochi teetoae yasitoniamie

8 Yooma Riosie Weratiamechi paparakea, ka'chitia taaweche kokosapuamepua Riosieopua wa'asi. ² Yooma aaata weemera ahjari iinuemea Riosie Weratiamechiopua paparaka, pukachi yasitoame Riosi Riosiwaria, tatakorio chapika panisunarioopua, newipatesika, te'ta mukiwachi i'tonariopa. ³ Pukaepa Riosia, ka'chi iika teeweme tiioa tatakori nokinarewao, nuurari yoorewaeoi ka'chi iika taamo newipateme tiioapaopua pu'kao, ahpo Taanakamera uhjurakamepua weechio, taamo pejana mukimichio nehpuakao. Riosia ahpo Taanao, tamochitia tijoe naawaterepua pu'kao, tijoe weerewaeka natetemi-chiopua, taamo tatakoriarioopua wikiria, Riosie kokosapuame. ⁴ Wa'a yoorare Riosia yooma aaata ahpo Riosiwariichi enepakameo, ahpo Riosi e'rachitia nokisinarimeopua, yooma toinareka ahpo ki ka'karuma nokayao.

⁵ Oowera tijoechitia mochitoamea, ahpo tijoeche kaawe wichiyameche inatamepua, nape Riosi Riosiwariichi mochitoamea, Riosi nakiyache ahpo yoramia inatamepua. ⁶ Weechiche nokiwa inataka mochitoniamie, te'ta mukiwarichi i'topuamepua, Riosichioo te'ta poanachi. Nape Riosi Riosiwari nakiya inataka mochitoamea, taamo ta'iria mochitoamepua, te'ta kaawerumachi te'teretoka. ⁷ Weechiche nokiwa inataka mochitoamea, ki nakiyapa Riosi chiao, Riosi seepurawapua. Wa'a te'teriamie, ka'chi iika yorameripua Riosi e'rao. ⁸ Waikao, aaata ki kaawerumache ahpo e'rari e'weka mochitoamea, ka'chi iika kaawe eratemapua Riosio.

⁹ Nape eemea, pichiwa Riosi Riosiwari amochi yahchaka mochitoamea, ki i'ka weechiche nokiwa inatamepua. Nape aaata ki apochi yachatoamea, Riosie Weratiame Riosiwariario, kiisi Riosie Weratiame ijinuwarapua. ¹⁰ Nape Riosie Weratiameo, amochi kahtiamie enesoopua, aamo weerewa yasitoachio, mukukamepua tatakorieo, nape aamo iikaa ahjamepua pehjo, yooma aamo weerewa tatakoriario, piipatetiamekopa. ¹¹ Puuu Riosie Weratiame oijenatekameo, amochi yasitoame enesoopua Riosiwariario, puuu wa'api aamo oijenatemeripua eenechio, aamo weerewao, weemera ki'yaka.

¹² Teemea i'ka taamo weerewa ihtaio ikotuwao, kihtawichio yooraka mochitomete teemea pu'kao, ki kaaweruma ikotuwa enesoo, aaatao taamo utewaemyeetoio, ki kaaweruma ikotuwa yoramichio. ¹³ Aata ahpo weerewa ikotuwa ki kaaweruma ihsiwaa yooramea, te'ta wahjiparichi akipameripua. Nape Riosi Riosiwari toisa eemea pu'ka ki ka'karuma ikotuwao, Riosi ahjama ohjoemeri eemea, ahkasi ki wahjiamesi.

¹⁴ Yooma puuu Riosi Riosiwari ahpo neesetoniamoo, Riosia ahpo tatanachitia tetewamepua pu'kao.

¹⁵ Pukaepa Riosio, ki majaweme teeremete eemea, puhku ti'tijoerio ahpo teekoekao majawiachitia. Ohso kaawe Riosia taamoo, ahpo tatanachitia tetewamepua, apoeo tamochi yasitoapa Riosiwari, taamo Noonoo te'pa kahtiamoo: "iNoonola!", cheeka ahpo nayewerjanipua, ahpo nayewetioo. ¹⁶ Puuu wa'api Riosi Riosiwari tamochi yahchariaa, taamo ku'ika pichi-watamepua, teemea Riosi tatanarakoo. ¹⁷ Waikao teemea, Riosi tatanarakapao, uumeri teemea, Riosi taamo nuutekiao. Riosio, yomatiame kiasoopua ahpo Taana kiamiao, taamo naachutemapua taamo Riosie taamo nuutekiao. Nape pu'ka nuutewari puuyeka mochitoapua pehjo, aiwaka mochitoiopua pu'ka Riosi iintomerichi inataka kaawe erakomete teemea.

¹⁸ Yooma ehpe taamo aiwaka mochitoaa, kih-takaitepua Riosie taamo kiapuamechiopua, te'ta tísia peeniatiachi mochipuachio, te'ta Riosi ahjamaopua. ¹⁹ Yomatiame itapiti Riosi enepateriaa, tahpitika e'raka tetewinareka puuyewamepua, ihtatia iintopuame-joarepua Riosi tatanarawichioo, pu'ka ahpo nuutekia ki'yoioopua. ²⁰ Riosia yooma ahpo enepateriao, aiwaritere teeriamepua pu'kao pehjo, ka'chi ikime ahpo erakotere, wa'a teewiamepua pu'kao ahkasi ahpo aiwaniameo, u'yemiachisi. ²¹ Pu'ka taawechi asisoo-pua, yooma puuu Riosie enepatetiamea, wa'achitia pu-uuai Riosi tatanarachitia weemerachi enepatepuamepua, yooma ihta aiwaniameopua, apechuneka. ²² Nane'riame teemea yooma Riosi enepateriao, aiwaka naarakoamekopua pu'kao, oowitiame sauyamechitia, ahkasi ehpe taawechiopua pehjo. ²³ Wa'achitia teemeai kai waapisi aiwaka mochitoamepua, Riosi Riosiwari kiatiameai, puuyetoka mochitoame teemea, ahkasi ahsepari taamo kianiachisiopua, Riosie taamo kiapuameopua, teemea Riosi tatanarakapa. ²⁴ Yooma Riosichi paparaka newipatetiamea, puuyeka mochitoame teemea, ki yomatiame taamo kiania pehji. Yooma kiatiame enesaa, ki puuyetoka mochitomii teemea. ²⁵ Taamo kiapua puuyemeri enesaa teeme, moena e'raka puuyemeri teemea, kiisi nahsinepaka.

²⁶ Wa'achitia tamochi kahtiamoo Riosi Riosiwari, ki nahsinepaka taamo ku'yachitia anachamichioo, itapiti taamo ki nu'uti aiwaio Riosichi nayewanarioo, ki kakuame enesoo Riosichi nayewakao, puuu Riosiwari tamochi yasitoame, taamo ku'ipasiamepua. Puuu Riosiwari tamochi yasitoaa, taamo pejana Riosichi nayewamepua taamo Riosichi chaninariao, nape apoe wa'api Riosiwari pahteniamechi. ²⁷ Riosi Riosiwaria kaawe wa'a iintosiame puuu, taamo e'rarichi kahtiamekapa puuu, nane'riamepua taamo saayao. Puuu Riosiwaria nane'riamekapa Riosi inatao, peeneka

itayamepua Riosichio, ihtana yoranariaopua taamowichioo.

Riosi e'raria taamo newitomichio, i'ka wehjoari naay-achi o'inia

²⁸ Nane'riame teemea Riosikamerakopua tamochi kaawe ihsiao, yooma taamo Riosi nakika mochikameo, yooma ahpo nakiyachitia mochimichio, paaekamepua. ²⁹ Pukeri naayachi o'inia Riosia, nane'riame enerepua aatanakamera ahpo Taanachi papamerikoo, pu'ka ahpo Taanachi paparakeo, ahpo Taanachitia te'ta piipatemo e'rariapaopua. Riosia ahpo Taana Eesusio, yooma pa'chirachitia teeretemo e'rakamepua, ki ookapi poponiwa pipiniwa tiame enemichioopua. ³⁰ Waikao Riosia wa'a tiame iintomo e'rakamekapao, yooma o'inerepua apochi paajutesikao. Wa'a iintosaa-pua Riosia, yooma apochi paparakeopua, yooma pipiripi apochi enapameo, piipatesikamepua pu'kao; wa'a ikisaopua, pu'ka ahpo piipateria tatakoriaopua, ahpo tísia peenia ohjoerachi, i'tomeripua.

³¹ Wa'a tiame inataria Riosia, ¿ki tísia peenia tiamekosapua? Riosio wa'a tiame inatakame enesoo taamowichioo, ¿iintunare aatapua, ki taamo Riosie kiapo tuume tiamea? ³² Ka'ii. Riosia ahkasi ahpo Taanao taamowichio mukiwachi nehjakame enesoo, ¿ki pichi-wa taamo kiatarepua, pu'ka yooma ahpo cheeriao, taamo kiania tuuriao? ³³ ¿Aatana chaachapame taamo Riosi apochi uuriao, ki te'ta piipatetiamekoopua Riosio? Riosia ki wa'a taamo chaanemapua, apoe wa'api taamo piipatekamekapapua. ³⁴ ¿Aatana taamo Riosie kokosapuameko tuutapua kajuyachi taawechio, taamo tatakoria ki cheriwetiameko tuukao? Apoe Eesusi Riosie Weratiamea ki wa'a cheemapua, apoekamerakapapua, taamo tatakoriawichio mukukamea. Puuu ehpeche epeche pehji iintokamepua taamowichioo, i'wa weeechi eenechi oijenakaopua. Puuu eenechi oijenasaapua, tewekachi kahtiamepua taamo Noonoo ahjama; wa'a o'iniaopua, simitiamepua pehji taamo nehpusikao, yooma ihta taamo aiwapuuchi teeresipaniachio. ³⁵ ¿Ihtanakamera taamo toitetamarepua, taamo Riosie Weratiame taamo nakika mochitoao? ¿Tísia aiwaniame pu'kawichioo? ¿A'chi tiameoi kokosa ikiniame aiwaniameoi? ¿Taamo a'chi yoraniokosaai wepakao? ¿Tooreoi amori mukuyapaai pu'kawichioo? ¿Ki wisasoriekapakosaai taamo chuchamiao? ¿Maapori ikiyakosapaai? ¿Taamo meripo tuuniokosaai? Ka'i puuu. ³⁶ Teemea, Ehkoria-mi Iyoteri chiiachitia, aiwamepua. I'ka eee tiame chiiameopua:

Aamowichio tísia aiwame teemea.

Itapiti po'wa ko'ipuachi i'toniamechitia.

³⁷ Nape teemea yooma pu'kao, te'ta newitoka puuyakame teemeapa, Eesusi tísia taamo nakiya ku'iwa.

³⁸ Neeea noochio tísia oowe erapakamepua, Riosio taamo te'ta nakika yasitoao, kiisi aaata ki taamo u'yeme tiamekopapua, ihtaoi taamo eerina ikiwaoi, ihjichitiaopua: mukiwaoi, ihtaoi taamo ahjatoka mochi-toachi ikiwaoi; tewekachi ohjoemeai Riosi ku'iwari; aaataoi itapiti tewekachi na'arariai; ihtaoi ehpiami seeweniameai; ihtaa, meeriamahkao ikipo eraniameai; ³⁹ kai waapisi te'pa taamo mochiniameai, kai waapisi teeresi mochiniameai, ihtaoi itapiti, Riosi enepateriaai. Ihtaoi yooma ihjia, kiisi taamo u'yemeri Riosi taamo te'ta nakika yasitoao, apoe Riosi wa'api taamo tetewiteriao ahpo Taana Eesusi taamowichio mukuriaeo.

Riosi i'isaerio ahpo tehkiwawichio uuria

9 Neeea te'ta Riosie Weratiamechi tiamekapao, kihta wistuame pu'ka Riosi Riosiwari noochi yahchapao, no'o iikachi kokosa e'raka yasitoaa, te'ta pichiwa puuua. ² Neeea no'o iikachi ki nu'uti kokosa saayaa, no'o tetejimari i'isaerio, kiisi kaawe te'teriamekopa Riosichio. Puu no'o iikachi saayaa, ki nu'uti yuuwesiri puuua, kiisi no'o toaka iikachi kokoretiamé. ³ Neeea no'o e'rao, ahkasioi Riosie Weratiamee no'o ipatiaio poanatakao, ka'chi eramii neeea, pukae wa'a iintotiamee, no'o i'isaeri tetejimari ka'karuma enepameriwichio enesoo. ⁴ Riosia, pu'ka no'o i'isaeri tetejimariopua, ahpowichio tekipanawichio uukamepua. Riosia te'ta apochi paparakameopua ahpo tatana iintaparepua. Wa'a iintosapao Riosia, ahjama yaajatorepua, ahpo te'ta tisiwari peeniatiame tetewiteka, ahpo ki nu'uti utewarie ihisia tetewiteka tiame. Riosia pu'kakamerao, ahpo ahjama katewari yahcharepua, pu'ka i'isaeri ti'tijoechiopua, itapiti tísia kaaweruma tiame iintokemo tuuka. Pu'kakameraopua tiameo, ahpo nuurari iyoriwa ki'yarepua tiameo. Riosia pu'kakamera ki'yarepua tiameo, ne'neseriosi ajawapuameo, itapiti Riosi ijinuwara katewaka neesetomichio. Pukaepa wa'a tiachipa, te'ta i'isaeri ti'tijoeria, Riosi iintokemo tuuria uumeripua. ⁵ Pukachi i'isaeri tetejimarichi tiame, puuyakamepu taamo ehkoriai noonoriai, Auranichitia. Pukachi wa'api i'isaeri tetejimarichio, naawakame Riosie Weratiameai, te'ta apoe Riosi yooma aampa tiamea, pu'kawichio yooma teemea, te'ta iyoriwa te'terepuamepua, ahkasi ki seena aampasi tiame.

⁶ Ehpe taawechiamio Riosia Auranio, ahpo iintokemo ki ookapi muuwepari tuuria i'isaerio, ki ahsepari muuwepamekatepua pehjo. Nape Riosia wa'a ahpo cheeria muuwepario, ki isaeri ti'tijoeriche nayewaka cheekai cheekamepua, aaataai ki i'isaeri ti'tijoerio, Riosichi paparasacheopua, te'ta pichiwa i'isaeri enepamekopua pu'kao. Wa'a tiachio, te'ta isaeri ti'tijoeria, aaataai te'ta Riosi chiia pichikekame puuua.

⁷ Ehkoriai Auranichi tatanaraai, ki yooma te'ta Aurani tatanarakaitepua, te'ta Aurani tatanaraa, te'ta Riosichi paparakamera puuua, te'ta Aurani paparariachitia, Riosio eee chaaneriopua Auranio: "Aamo te'ta tatana enemeria, te'ta noochi paparakamera enemeripua, aamochitia noochi te'ta paparariachitia, Ihsa aamo taana naawamioiopua." ⁸ Riosia wa'a cheeriachio, Riosi te'ta tatanaraa, te'ta Riosi chiia pichikiamerapua, ki Auranichi ti'tijoetusiwachiche naawakame. ⁹ Riosia eee cheeriaipua pukeri Aurani taanaemeriko tuuyao: "Pie paaumparichi eenechi no'o eenoio, taanaeme enemeri Saaraapa, piiripi temari." Auranio pu'ka Riosi cheeriao, te'ta pichikeka inamukamepua.

¹⁰ Riosia Auranichi o'inesaapua tatanatesikao, Ihsa Aurani taanarachi wa'api simiterepua i'isaeri muuwetesiwao, Reeweka tewaniame Ihsa ahjama neewiriachio. Ihji Reewekaa, ooka pirena naawakame tatanaerepua. ¹¹ Riosia i'ka ooka naawakameo, ke'chu saunioio, ke'chu noonowioiopua kaawerumao ki kaawerumaoipua, piiripi pu'kao uukame eneriamé Riosia, i'isaeri ti'tijoeri simitemichio, muuwepasiwao. ¹² Pu'ka wa'a teeremio nayewakao Riosia, eee teeremio chaanerio Reewekao: "Ihji aamo tatanaa, pa'chiraa ahpo poonikamera itapiti yooreka yasitomeripua, i'isaeri te'ta paamirachitia tetewika." Riosia, Aakowokamera uurepua poonirakai, pa'chirachitia teeremichioopua i'isaeri paamirachitiao. ¹³ Riosia wa'achi cheekamepua Ehkoriai Iyoterichio, ahpo nayewaturachi eee chiame iyotetekamepua, eureo nayewaniachio: "Aakowokamera uukamenia, Esauo ki uukamenia." Wa'a cheekao Riosia, Aakowokamera uuyo tuurepua, ki Esauokamera, i'isaeri paamira enemichioopua.

¹⁴ ¿Ihtana chaachapatate teemea, Riosi wa'a iintoriaopua, poonirakamera uukamekapao? ¿Kiisi kaawe iintokamejoarepua? Ka'i. Riosia, ahpo e'ra ihsiamekapua, wa'a iintokamepua. ¹⁵ Ihjia Riosi Moise cheeriachitia tiamepua, eee cheeria: "Neeea, aaata no'o kaawe yoranaria kaawe yoromania. Neeea aaata no'owichio yoratenaresaa, wa'a iintoamenia." ¹⁶ Wa'a tiachio Riosia, ahpo e'ra ihsiamepua, ki aaata ahpo utewa yorawae, ihtaoi utewa chaachapaka itaniameoi.

¹⁷ Pukaepa Ehkoriai Iyoterichio, Riosia chaanerepua Auranio: "Nee ihsikame aamo yawichi yahchakao, amochi tetewitenariapa no'o utewario, yomatiamé weechioopua, nane'remichioopua no'oo, aatanakoopua." ¹⁸ Wa'a teesoo Riosia, aaata ahpo weranaria itapitiwichio, apoe wa'api wa'a erasaa weeramepua; aata newitokache kiisi Riosi nakiya ihsinariameo, Riosia ahpo ki kaaweruma e'ra ihsinariachi toayamepua.

¹⁹ Aataa no'o iinatuketarepua: "¿Achini iikai Riosia, ki no'o e'rarioi itapitiwichio no'o weerakamepua, ki kaawe no'o iintosoopua, no'o te'yamepua pehjo?"

²⁰ Nape ¿aatanana muuua, aamo wa'a chanimiaopua

Riosio? Sikori netetiamekosaoipua, kaawe iinatuketarepua ahpo neteriaopua cheeka: “¿Achinikai eee tiame no'o netekamua?”, cheeka. ²¹ ¿Naakonakosa sikoritamea, ki ahpo iintonaria iintotarepua? ¿Ki ihta ahpo e'ra iintonaria iintotarepua wehchorieo, itapiti sikori tísia peeniatiame iintonaresaopua, ki te'ta peeniatiameoi iintonaresakoipua, piiripiopua, ahpo petechi ahjaepuameopua, piireo, te'ta pahkotanioi ahjaepuamewichioopua? Wa'a tiiachio Riosiai, apoe ahpo eramia iinuekapaopua, Aakowokamera uukamepua i'isaeri paamiratumichioopua, ki Esaukamera.

²² Riosiai iinuemepua tiameo, ahpo ki nahsinepaka puuemiao, ki ka'karuma nokayame ti'tijoeo ooweruopua tiameo, ahkasi apochi e'enaka ka'karuma enepachisio, nape ki apochi paparamia e'enanarekameopua, Riosia pu'kao iinuemepua tiameo, kokosamiaoipua. ²³ Riosia, ahpo ki nahsineka puuyeriaa, te'ta tísia ahpo tesiwewa e'ria tetewitenariapa wa'a teereriaipua. Puuu ki ka'karuma nokayame puuyetiamea, teeme puuu tiameo, Riosia pukeri ahpo iintomia inatariachi o'iniiao, taamo ahpo tesiwewa uupuame inatakamepua, taamo ka'karuma enepatesaapa, ahpo ahjama mochipuachi i'tonariapa. ²⁴ Puuu kakupachi i'topuamea, teemepua te'ta i'isaeri ti'tijoeri, yooma ki i'isaeri ti'tijoeriai, Riosie paajutetiame.

²⁵ Oosea tewaniamea ehkoriai ahpo iyotaperi chiiiao, Riosie nayewaria puuu Iyoterichio. Riosia pu'ka Oosea tewaniame iyotaperichio, eee cheerepua:

Ki i'isaeri ti'tijoeoipua, no'o ti'tijoeriwa tewamania;
ki nakiwame ti'tijoerio, nakiwame tewamania pu'kao.

²⁶ Wa'api pu'kao Riosio eee cheeriachio:

“Eemea ki no'o ti'tijoeriwapua”,

Riosie te'ta ahjamea,

ahpo tatana tewameripua.

²⁷ Isaeri ti'tijoeri nayewaniachio, Isaiaa weeru naewakao chaacharepua:

Isaeri ti'tijoeria seete pa'wechi kehki
muuwepakaipua,

Riosie te'ta kokosarichio,

ookapi wa'api newipameripua;

²⁸ muuwaeme puuu ki Riosichi paparakamea,

Riosie ka'karumara uuka katewiachioopua kajuyachi
taawechiopua,

kokosapuamepua Riosieo,

poanachi ki wahjiamesi poanatakaopua ki ahpo kah-tiachi.

²⁹ Isaiaa cheeriaipua tiameo ahpo iyoterichio:

Riosie yomatiami te'ta tiameo, ki taamo tooweriamie
enesoo tetejimarisiwao,

Sooroma muuwarika ijkimeriai teemea, ooruchi
itipiriamechitia ki ti'tijoerie;

Oomora muuwari mochiriamechitia, ikiriamechitia.

Isaeri ti'tijoe ki nakiwame pu'ka Riosie kaaweruma tuuyewari

³⁰ ¿Ihtana erakotariare teemea Isaeri cheeriao? Ehpe taawechemio, seesenu ki isaeri ti'tijoeria, kiisi i'yaka mochikai ahpo kaawe Riosichi te'terewao, tewakame puuu aachin teeka ahpo te'ta kaawe te'terepuaopua Riosichio. ¿Aachin nokaka tewariarepua te'ta kaawe te'terepuaopua Riosichio? ¿Ki Riosichi te'ta paparakapa, wa'a te'terepakamepua, ahpo tatakoria cheriwepuwichioopua? ³¹ Nape ehkoriai i'isaeri ti'tijoeria, tísia Riosie oowewari mochitoamekaipua ahpo tatakoria cheriwepuwichioopua, ka'chitia kaawe te'tereme teereriamepua Riosichio. ³² ¿Aatia wa'a teereriarepua? Puuu kihta Riosichi paparakapa, wa'a te'tereriamepua, oowera nuurari chii oowewarika nateteriamekapa. Pukaepa motochikamepua, Riosie yahcharia tehtechiopua. Puuu tehtea, Riosie Weratiamekai teererepua. ³³ Isaiaa eee cheeka iyoteriaipua Riosieo:

Neeea Siioni mochiwachio, Tehte yachamania wa'ao.

Pukachi tehtechio,

muuwaeme motochika ruhjimapa.

Nape pukachi paparakamea,

kiisi kitachi itipirio erakomapa

ahpo paparariao.

10 Pukaepa Riosichi poponi pipini tiame Rooma mochikameo, i'ka aamo tuuyeka iyotiamenia, neea senepi taawechi no'o tetejima i'isaeriwichioo, tísia Riosichi itayame neea, Riosie ku'imichioopua pu'kao, ki pu'ka tehtechi motochimichioopua, apoe Eesusichio, ohso kaawe neea pukachio, tísia ahjachi paparajaninia, Eesusie newipatepuawichioopua pu'kao, Riosie te'ta kokosapuameo. ² Nane'riamania pu'kao, tísia Riosikamera yooreka mochitonariopua, nape pu'kachepa, ki Riosie te'ta nakiyachitia nookapua. ³ Ki machiyapa pehjo aatana Riosie yahcharia, ahjachi pichikiachi ahpo tatakoria cheriwepuameopua, apoe ahpo i'yamepua aachin teeka kaawe teerepuameopua Riosichio. Pukaepa ki paparamepua Riosie Weratiamechio, ahpo newipatepuawichio weratiameo. ⁴ Pu'ka Riosie Weratiameopua, ehkoriai Moise nuurari nokisiniameopua wa'asi werapatiamepua, Eesusio yooma tatakoriame nateteka mukuriapa taamowichioo, yooma pukachi paparameo, ahsieme cho'wetiame itipimichioopua tatakoriao wa'asi.

⁵ Aata Riosie nuurari e'wekache kaawe teerenariameopua Riosichio, Moisea chiamepua pu'kao: “Aata Riosie nuurari e'wewache kaawe teerenariamea Riosichio, senepi taawechi ahsepari yooraka, yasitomeripua nuurari chiiiao.” ⁶ Nape papararichi simiyame kaawe teereniame Riosichio, neea Paoroa eee yorajera e'ramenia aamoo: “Ka'te eramitiamea aamo ikachio:

¿Aatanana moenamepua tewekachio mukusao? —wa'a eraniamea, Eesusio mukukaio ki tewekachi moenario eraniamepua—; 7 ka'te eramitiamua tiameo aamo iikachio: ¿Aatanana mukukatewechi tekitiaio machenatapua eenechio? —wa'a eraniamea Eesusi mukuriooopua, kiisiki oijenario eraniamepua. Nape Eesusia mukukai oijenasapapua, te'ta pichiwa tewekachi moenakamepua.” 8 Moisea simiteka nayewaka ahpo Iyoterichio, eee cheeriamepua tiameo: “Riosichi aamo kaawe teerepuaa, kiisi tehki tiiáitepua. Aamoe chuwa'e wa'api itapuapua Riosichio, nape te'ta aamo iikachi machenamee Riosichi oowe e'ráe, aamo tataroririao cheriwepuawichioo. Wa'a e'raka Riosichi itasaamua, kiisi tehkikai teereriopua Riosichi kaawe teereniameo, aamo chokichi wa'api kahtiamekai tiamekopua.” Teemea wa'a tiame masitesiamepua, Moise cheeriachitia, aachin teeka Riosichi paparaniamae. 9 Aamoe chuwa'e wa'api cheekame enesaamua, Eesusio apoe aamo Paamirako tuuyame enesaamua, te'ta aamowichio tataroriria cheriwepuawichio mukurioipa pu'kao, pu'kao Riosie oijenatetiamekopua aamo weemera ahjari kiapuawichioo, newipameri muua Riosie kokosapuamechio. 10 Teemea taamo iikachio, Eesusi taamowichio iintoria erakoniae, taamo kaawe te'teriamete tetewame Riosia apochio; teemea tiameo, taamo chuwa'e chaachapame teemea, Riosie taamo cheriwepua uunarewao, Eesusi taamowichio iintoria nateyaraeo, taamowichio mukuriaeo.

11 Ehkoriaami Iyoterichio, chaanipua tiame: “Aataai Eesusi Riosie Weratiamechiche paparamae, kiisi sewina erapameripua ahpo Riosichi paparariao, kihtawichio kaawe enerio eraniameo.” 12 Riosia ki seenu tetewamepua aataaoi, i'isaeri ti'tijoerioi, ki i'isaeri ti'tijoerioi; yooma pu'kao napati wa'achitia Riosiwarakapaopua, ki nu'uti cheriwewa e'rarie cheriwiamepua, yooma apochi e'enaka paparaka ahpo cheriwewa itayameopua. 13 Wa'achi chiiame ehkoriaami Ooeriai ahpo iyoterioipua, eee cheerioipua: “Yoomahka taamo Noono tewekachi kahtiamechi paparakamea, newipatemeripua, apochi enapameopua, ahpo tataroriria cheriwepuawichio itakao.” 14 Nape ¿aatana paparatapua pukachio, ki nane'riame enesaapua aatanakoopua pu'kao? ¿Aachin teeka nane'retapua, ki aataae tuuyetiame enesaapua aatanakoo? ¿Aatana tuuyetapua pu'kao aatanakoo, kiteresoopua tuuyemerio? 15 ¿Aachin teeka simitapu aata tuuyemeria, kiteresoopua aata ahpo itapitie ku'ika uhjuramerio? Puuu ehkoriaami Isaiaa ahpo Iyoterichio, i'ka nayewatupuamechi simiyame, nayewaka cheeriamepua, eee cheeriaopua: “Tísia peenia tiame iintokame aataa, Riosi kaaweruma tuuyewari u'pakaopua.”

16 Nape i'ka Riosi ka'karuma tuuyewario, ki yoomahka pichikerepua. Isaiaai, Ehkoriaami Iyoterichio, wa'achi

cheeriaipua cheekao: “Paamira, nape amochi simiyame nayewatuwao, ¿aatanana taamo pichikiamepua?” 17 Wa'a teesoo te'ta paparaniamae, Eesusi Riosie Weratiamechi simiyame pichikeka keepukapa, ikiniamepua.

18 Nape isaeri ti'tijoeria, ¿ki inamukamekosapua pehjo pu'kao? Eje'e, puuuapa pu'kao, inamukame puu-uapa wa'asi, ahpo wa'api Ehkoriaami Iyoterichio, eechi chiioipa:

Riosi na'nayewatuame Riosi chiia tuuyesika mochitoriaa,

ahkasi yomachi weechi nane'retiamepua,
ahkaiopua sihkochiamioipua.

19 Nape chaanine eenechi: ¿Ki pahteka inamukamekosajuarepua pu'kao, puuu i'isaeri ti'tijoeria? Riosio Ehkoriaami Iyoterichio Moise iyotaperichio cheerioipua:

Aamo isaeri ti'tijoerio, wa'ina erakotemania,
no'o ka'karuma naawesario seesenu ti'tijoeri
i'yetoretioipa,

aamoo ipaka tetewiria.

Aamoo nekumechetemania pukachio,
pu'ka aamo ki ijinatame teewarioipua,
no'o ka'karuma tuuyewario,
kaawe e'raka uukamekopua apochio,
aamoo ki nakika uukamekopa.

20 Riosia Isaiachio iyotetekao, wa'achi cheerepua, eee cheekao:

Ki no'o i'yamekameraa,
no'o tewakamepua;
ki no'o tetewai iinatukekameo,
no'o tetewitekamenia.

21 I'isaeri ti'tijoeri nayewaniachio, Riosia cheekamepua Isaia iyoterichio:

Neeea senepi taawechei oowekamenia,
ahpo wa'inameoipua noochi e'enapua,
ki no'o e'weka mochitopuameo.

Isaeri ti'tijoe te'ta uutiamera

11 Waikao iinatukenania: ¿Aatia wa'a iintoriare Riosia i'isaerio? ¿Ihpapakamejoare naaju Riosia i'isaeri ti'tijoerio? ¿Ki ahpowichio tekipanamichio uukamekosapua naaju? Ka'chitia wa'a tiame puuu. Ohsotia puuu, ki ehpesi o'inia uukamekopua pu'kao ahpowichio tekipanamichioo. Neeei isaeri tijoekapao, ipatiame enemii neeeai waikao, ki ahpowichio tekipanamichioopua tiameo. Nape neee Riosiwichio tekipanamenia, isaeri tjoenia tiameo, Aurani tetejimarini neee, Chaamini ti'tijoeturi neee. 2 Wa'a tiame tetewapa neee taamo i'isaerio, ki ihpapatiamae maena neee, Riosio i'isaerio, ki ehpesi o'inia ahpo tekipanemichioopua uuriamekopua. ¿Ki nane'riame eemea, Eeriaai wa'a chaanerio Riosi ahjama nayewao,

i'isaeri wenejikao? Puuuu chaaneriaipua Riosio: ³“No'o Noono Paamiraa, yoomá ko'iretupa aamo na'nayewaturao, puuu aamo oorona oowewari kokoseretiachioi, yooma ru'minaretupua wa'asi, tepawetetiamea. Neeche itipiamepa ahjamea, neeeai wa'asio, merinareniamepua tiame.” ⁴ Nape Riosia, Eeria wa'a chiiopao, ¿ihtana nehjiarepua? Riosia chaanerepua pu'kao: “Iiweta iinuenia oowisani miiri i'isaeri ti'tijoeri ooweruri tiame, ki chopokorieka ajapameopua pehjo, Waaari riositawaopua. Pu'kaonia noochikamera paparaka mochtópao, no'owichio poanatakamenia, noochi simiyame tehki yoramichio.” ⁵ Riosia wa'achitia teetoamepua ehpe taawechiamioi, ki weeka ahpowichio poanatakaoi, ehkoriai ko'itiochitia seesenuo, ahpo kaawe e'rachi nehpuwaka newiteriachitia. ⁶ Wa'a tiachi ahpo kaawe e'rachi enesoopua Riosio, ti'tjoeria kihta yoorakamepua ahpo newipapuwichio. Itapiti yoorakame enesoopua ahpo newipatewawichio, Riosia ki ahpo kaawe e'rachi iintokame enemiiipua. Wa'a teerekame enesoo, ahpo kaawe e'rachi iintotiamea, ki ahpo kaawe e'rachi iintotiame enemiiipua.

⁷ ¿Aachin tiamepu i'isaerichi simiyamea naaju? Isaeri ti'tjoeria, ki tewakamepua ahpo i'yao, Riosichi kaawe te'terewao, nape Riosie uutamea, Riosichi paparakapa tewakamepua pu'ka ahpo kaawe mochiwaopua Riosichio. Wahjachi ki Riosichi paparakamea, wa'apitia toiretupua, ahpo ki ka'karuma nokiwachi. ⁸ Puuu wahjachi toitiamea, Ehkoriai Iyoteri chiiachitia te'teriamepua, eee cheeka chanitiamea:

Riosia ahpo kokochiwachi toarepua pu'kao,
wa'atia ahpo pusio ki tetewimichio,
ahpo nahkaei ki inamumichio.

Ahkasi ehpe taawechiamioi wa'a te'terame puuu.

⁹ Ehkoriai Raawiai, wa'achitia cheeriaipua tiameo, ki nakika mochikameopua Riosio, eee chanitiame eee cheekao:

Puuu ki ka'karuma nokaka mochinariamea,
oowera mochika pahkotaka pu'serenariamepua.

Ahpo nokayae wa'api ruhjisaa,
kaawe enemiiipua.

Pu'ka ahpo ki ka'karuma nokayae,
motochitesaa kaawe enemiiipua,
pu'kao kokosatiaa kaawe enemiiipua.

¹⁰ Puuu puichi tukapasipasoopua,
kaawe enemiiipua,
ki ma'chiremichioopua pu'kao.

Puuu koomorasitepatetiaa,
kaawe enemiiipua.

Ki i'isaeri ti'tjoeri newipateniame

¹¹ Waikaonia noochio, e'raninia: “¿Ki oosa werisimeri ohjoarepua ahpo motochiria te'terewachio? ¿Ki

oosa Riosi nookemeri ohjoarepua wa'asio? ¿Kiíkosa ahpowichio nokimichio ukame Riosia pu'kao?” Eje'e. Pu'kawichio ukamepua. Nape ehpeo pehji Riosia, ahpo pukeri o'inia uuriao ahpowichio tekipanamichio, ki kaawe te'tiopa apochi pu'kao, ki isaeri ti'tijoerichi ih-siamepua ku'ikao, ahpo tehkiwachio. Wa'a iintioopua Riosio i'isaeri ti'tjoeria, seenekachi Riosichi e'enanaretareoipua eenechi. ¹² Riosia i'isaeri ti'tjoerio kihta yooraka mochtórioopua ahpo tehkiwachio, ki i'isaeri ti'tjoeri ajawarepua ahpo tehkiwachio, aapoekamera nakiriopa Riosi kaaweruma tuuyewari. Wa'a iika tisia muuwere Riosichi paparakame ki isaeri ti'tjoeri. Nape i'isaeria eenechi Riosichi e'enasoopua Riosichi paparaka ka'karuma enepakaopua, kaawe tekipanania enesoo pu'kawichio, ¿kehkisa epeche muuwepatarepua Riosichi paparama, tisia muuweeka Riosichi tekipanatoopua, pirená nokisika ki isaeri ti'tjoeri ahjamao?

¹³ I'ka aamo chaanania ki i'isaeri ti'tjoerio, neee aamoo, uhjuratiamekapa amochi nayewatumichio Riosi tuuyewario, i'ka no'o tehkiwa amochio, tisia nateyame tetewaninia. ¹⁴ I'ka no'o inisia amochio, Riosie Weratiamechi naewatukao, no'o tetejima i'isaerio eenechi Riosiche e'enanarewa erapatesoo, tisia kaawe enemiiipua, amochitia Riosie newipatetiame enemichio. ¹⁵ I'isaeri ti'tjoerio ki nakika tetevariopa te'ta kaaweruma tuuyewariopua Eesusichi simiyame Riosi Taanarachio, seesenu ki isaeri ti'tjioe ooweru tiame ajaware Riosia, kaaweruma ahpo tehkiwachi nokisimichio. Nape pu'ka i'isaeri ti'tjoerio ki nakiria ahpo tehkichio, eenechi Riosi tehkichi ajawatiame enesoopua Riosieo, ¿ki te'ta kaawe erakoame enetare i'isaeria, eenechi oijenatetiameka te'teriapa i'isaeria? ¹⁶ Riosio pukeri o'inia Aurani ahpo tehkiwachi ihsimia i'ka weechi kaaweruma machenakame enesoopua, yomatiamé ahpo inataria neipami iintomeriai, ahpo inataria kuuwepakaoi, kaaweruma machenameripua eneriamepua tiameo. Puuu Riosi inataria i'ka weechi ahpo iintomiaa, paatusika tiamepua. Paatusia pahcha takaritatiameo, ta'yame machenakame enesoo, yomatiamé kaaweruma paatusia. Puuu Riosi inataria i'ka weechi ahpo iintomiaa, kuuuka tiamepua tiame. Itapiti kuuuai naawara ahjame enesaapua, yomatiamé ahjamepua, atowara, saawara tiame.

¹⁷ Riosia i'isaeri ti'tjoerio, ooriwo kuuuka tiame tete-wanipua pu'kao, i'isaeri ahpowichio tekipanameo Riosia, pu'ka ooriwo kuuu atowarachitia tete-wamepua. Ookapi i'ka atowa i'isaeri ti'tjoerio Riosia, ki apochi paparamekopaopua, tehpunarepua pu'ka atowao. Wa'a ikisaopua Riosia, seesenu kuuu atowara atowatere puuu ahpo ooriwo kuuu, ahpo ooriwo naawae ahjaka mochtómichio; wa'a te'tereka mochtóame ahpo ooriwochio, ahpokamerawichio, yoor-

ka mochtomichiopua. Puuu seesenu atowaa, eeme puuu, ki isaeri ti'tijoeri Eesusichi paparakame.

¹⁸ Nape eemea pu'ka Riosi ooriwochi atowatetiamekapao, ki epeche erakometepua i'isaerichio, Riosi ooriwo te'ta atowarawachio. Wa'a e'rame enesaa eemea, pu'ka kuuu naawarao eemekamera ahjatio erakomiipua, nape ki eemekamerapua, Riosi ooriwo ahjatiameera.

¹⁹ Ehpeo eemea chaachapaniarepua: "¿Ki epeche tiame ohjoare teemea naaju, pu'ka i'isaeri u'yesaopua taamokamera atowatetiameopua?" ²⁰ Ka'i puuu. I'isaeri ti'tijoeria tehpunatiamepua atowachitiao, ki Riosichi paparakapa; eemekamera atowachitia ajawatiamea, Riosichi paparakapakamera eemea, ki epeche ka'karumakapa. Wa'a te'tiapa eemea, kihta weruma epeche erakometepua i'isaserichio, Riosie aamo kaawe yoraretiao. Ohso kaawe eemea, Riosichikamera aamo pewatiame te'terio erakopua. ²¹ Riosia i'isaerio ki nakiyapa ahpowichio tekipanamichioo, pu'kao tehpunakame enesoopua, ki apochi paparakopaopua, ¿ki wa'achi iintotarepua amochioi, ahpo oowarachi ihchiamekoipua, aamo toisopua apochi papara? ²² Riosia kaawerumapua kaawerumao, nape aaata apochi se'wika paparakameopua, ki teesa kokosamepua, ki ahpo tehkiwachi tekipanamichio. Riosia aamowichioo, tísia tesiwekamepua; ahpo tehkiwachi mochtomichiopua itapiti ahpowichio nokisikao. Wa'a tiiachipao eemea, iyorika mochtopuapua pu'kao, ki tehpunapuame eemea Riosi atowarachitiao. ²³ Nape i'isaeri atowara tehpunatiameopua, ka'karuma enepasoopua Riosichio, Riosia iinuemepua utewari apochio, eenechi wa'api kuuuchi ahpo atowatemiaopua, i'isaeri ahpowichio nokisimichioopua eenechi. ²⁴ Riosia aamo ki i'isaeri ti'tijoeri atowarao, seenu kuuu atowara tehpunatiame, ahpo ooriwo kuuuchi atowaterioo, ¿epeche ki tehkina eramerinapua, ahpo wa'api ooriwo kuuu atowara tehpunariao, pu'ka wa'apichi ooriwo kuuuchi atowatekao?

Wa'asi kajuyachi newipateniame i'isaeri ti'tijoeri

²⁵ Eeme ki i'isaeri ti'tijoeria, ki aamoeche itipimeri te'ta atowarachitiao. I'ka aamo nane'reka mochtoteraninia, ki aamo te'ta oijerawa erakomichiopua, i'ka Riosiche apoeche nane'riaopua: Puuu isaeri ti'tijoeri ehpe taawechiami ki nakikame Riosi tuuyewari ahpo Taana Eesusichi simiyameo, ki yooma taawechi wa'a teeremiite puuu, i'isaeri ti'tijoeria. Puuu i'isaeri wa'a te'teremeripua ahkasi yooma ahseparichisi Riosichi paparameriopua, ki isaeri ti'tijoeopua. ²⁶ Riosi nane'ria kehki ahsepasoopua ki i'isaeri Eesusichi paparakameo, yomatiame te'ta i'isaeri Riosi kuurachi atowatepuamepua tiame, yooma pirena Riosie te'ta newipatetiame itipimeripua wa'asi, Riosie newipateti-

ame pirenatupakaopua. Pu'ka nayewaka cheere Riosia, Ehkoriaami Iyoterichio, eee cheekao:

Apoee Newipatemeria, Siioni tewaniachi o'inia enam-eripua,

Riosi kahtiachi o'inia, yooma Aakowo i'isaeri ti'tijoeri ki ka'karuma te'tiao,

yooma puhjenekemapua pu'kao.

²⁷ Wa'a tiiachio yooma te'ta i'isaeri ti'tijoeri ahjama no'o katewerio,

ki i'isaeri ti'tijoeri na'pepaka ahjamaopua, ahsieme kuuwepakame enamania pu'ka ahjama no'o kateweri yahchariao,

pu'ka tatakoriario te'ta ahsieme cho'wekamekapo-
nia wa'asio.

²⁸ Nape iuweta i'isaeri ti'tijoeri ki Eesusi Riosi Taanarachi paparaka mochtioipua pehjo, Riosia ahpo tuuyewari newipatiameo, seepurawachitia tete-wamepua. Wa'a te'terioopua pu'kao Riosia, aamokamera ajawarepua pu'ka ahpo newipatiame tuuyewari tehkiwa nokisimichiopua. Aamokamera wa'a yoorakamepua, tísia ahpo Taana Eesusichi paparariopao, eemepechi simitemichiopua pu'ka ahpo Taana Eesusichi simiyame nayewatukao. Nape Riosia ahpo tehki ki'yaria u'yekameaiopua, ki toaka tete-wamekaitepua pu'kao, ki natakepamekapao, i'isaeri noonoriwa ahjama ahpo kateweri yahchariaopua.

Pukaepa Riosia wa'a tiamepua pukachio, nakiyamekapua pu'kao. ²⁹ Riosia kiisi wa'atia itipiamepua ki iintokao, ahpo iintomo tuuriao, yooma aaataoi ahpo ijinuwa paajutiaopua. ³⁰ Eeme ki i'isaeri ti'tijoeria, aamo ehkoriaami noonoria pukerio, ki Riosie uutiami eneri-aipua ahpo tehkiwa nokimichioopua, ki Riosichi paparaka mochtoriamekapapua pehjo; nape ehpe Eesusi taawechiamio, i'isaeri ti'tijoerio ki Riosi e'weka mochtonareriopao, eeme ki i'isaeri ti'tijoeri ajawatiamepua, ahpo Taana Eesusichi simiyame nayewatumi-chiopua. ³¹ Wa'achitia puuu i'isaeria ehpe taawechiamioi, ki pichikiamepua Riosi chiiiao, Riosi weeraria Taanachi simiyameoi. Nape Riosia i'isaerio, aamochitia ahpo Taana Eesusichi e'enaka paparakameo, ahpo tehkiwachi enepatemapua eenechio, pu'ka yooraka nokisimichiopua. ³² Riosia yomatiami ti'tijoe ooweru tiame wehjoarichi mochtikameo, napati wa'achitia tatakoriame tetewamepua, pukaepa Riosia, ahpo Taana Eesusichi paparaka e'enasoopua, ahpo tatakoriaria cheriwepuawichio itakao, napatika wa'achitia cheriwemeripua pu'kao.

³³ ¿Teesana tahpitika tiamepu Riosi inatariraa! ¿Ki nu'uti peeneka inatamepua, ki nu'utipua tiameo, pahteniamechiopua! Riosi iintonariaa aaataai ki nane'reporitepua, ihtaoi peeneka inataopua. ³⁴ ¿Aatana ahsepaka inatata Apoee Paamiraopua, inatao? ¿Aatana tuuyeme tiiarepua Riosi inatao? ³⁵ ¿Aatana itapiti rewetare Riosio, Riosio ahpo wikirioko tuupuachio-

ua? ³⁶ Aaataaiopua. Yooma ihta itapiti iintuameo, apoekamerache iinuwarakopapua. Wa'a teesoo, apoe iinuwaraa, apoewichiopua. Teemea, kihta iin-uekaitepua, itapiti kiapuaiopua Riosio, yooma itapitio Riosi iinuwarao, apoe enepateriamekopua. Yooma Riosi enepateriaa, apoe ahjaemichiopua. Pukaepa neeea Riosiwichioo, te'ta weruma nayewajeraninia, ahkasi ki wahjame taawechisi. Wa'a teeresaa kaawe enemapua.

Riosiwichioche yasitoniamie

12 Pukaepa eeme no'o Riosichi tetejima, Riosichi aamo oowewachitia te'terejeraninia, Riosichio aamoo, kaawe eraniamechitia. Puuu wa'a teeka mo-chitoniamie, Riosi ki nu'uti iyoriniamekaitepua. ² Ka'te i'ka weechi mochikamechitia inatamitia eemea, ohso kaawe kaawerumara inataka mochtitopuapua, Riosikamera kaaweche wichiya. Wa'a teeka mochtitosaa eemea, Riosi e'rachitia mochtitomapua. Wa'a teeka mochtitosaa tiameo, te'ta kaaweruma enemeri aamo mochtitowaa.

³ Riosio ahpo no'o tesiweka weerariopao, aamo kaawe e'raka chaaninia, ki aaata epeche erakoka mochtitomichioopua. Napati aamo tetewika mochtitopuapua, i'ka Riosi tehkiwa nokisikaopua, yooma eeme pipiripi ahkao. ⁴ Yooma eemea, piiripi weerewachitia te'tiamepua Riosichio, i'ka Riosi weerewachio muuwaeme teemea. Yooma pipiripi teemea Riosieo, itapiti ye'kari pepenewa kiatiamepua, taamo ihta ye'kari kiatiamepua pepenewa, pukae taamo nokisimichioopua, ihtaoh Riosichi tehkiwao. ⁵ Muuwaemekai teemea, Riosie Weratiame weerewachio, piiripi wa'api weerewakaite teemea. Piiripi weerewakapa teemea, yooma apochi ihcheka mochtitoamekate teemea, teemea wa'atiao, napati wa'achitia ahpo ku'wipuawichioopua.

⁶ Wa'a teesoo, yoomahka Riosie kiatiamekapaopua, yooma ihta ye'kari taamo nokisimichioo, pu'kakamera yooraka mochtitotariapua naaju. Riosi tuuyewarichi simiyame ye'kame enesaamua, peeneka nayewapua-mua Riosichi aamo paparae oowe e'raka, ahkai aamo masitiachio. ⁷ Wahjachi ku'iwa ye'kame enesaamua, kaawe e'raka ku'ipuapua pu'kao; masiteniamie ye'kame enesaamua, peeneka masitepuapua; ⁸ oowe erapatewa ye'kame enesaamua, oowe erapatewa tekipanapuapua. Ihkokeka pu'seriamie enesaamua, kaawe e'raka ihkokepuapua. Tesiwe e'reniamie ye'kame enesaamua, kaawe e'raka tesiwa e'raka ku'ipuapua.

Riosie Weratiamechi, te'teriamiechitia mochtitoniamie

⁹ Pichiwaka aamo nakimitia ahpo. Na'arario, neku-chemitiapua, kaawerumache chapitoka mochtitopua-

pua. ¹⁰ Yooma aamo te'ta nakika mochtitopuapua, Riosichi poponichitia, pipinichitia tiamé. Te'ta yoorewie teteipuaapua ahpo, epeche kaaweruma e'raka ahpo piirechio, napati ahpo wa'achitia.

¹¹ Ihta aamo yoorachioi utewaeme tiame teetopua-pua. Amochioi tiameo, amochi kahtiamie tetewitepuapua Riosi Riosiwari. Riosiche ihsiweka mochtitopuapua, ki aaata wa'asi.

¹² Peenia erakoka mochtitopuapua, piie taaweche ahkao, te'ta Paamira ahjama mochimiapa. Aiwaka mochikaio, ka'te yaapi erakomitiapua. Riosichi aamo paparaoi, senepi yooraka mochtitopuapua pu'kao, ah-jachi itaka.

¹³ Aaata Riosie piipatetiameo, tesiwa tiame enesoo-pua itapiti nakiwachio, ku'ipuapua pu'kao. Aamo ta'pechi asiyameoi, kaawe e'raka asipupuapua.

¹⁴ Aamo ki kaawe yoorameo, ka'chi chaanepuapua, kaawe yorapuapua ohso kaawe.

¹⁵ Aaata te'ta peenia erasoo, ahjama peenia erakopuapua; aaata yuuwesisoo, yuuwesipuapua tiame amochioi.

¹⁶ Eemea amochio, kaawe aamo ahpo erakoka uumitiapua. Ka'te weruma aamo uumitiapua aaatachioi, tesiwa te'tiameo kaawe uuka nayewepuapua, kihta epeche e'raka.

¹⁷ Na'aretiai muuuu, ka'te wa'achitia na'are muuuai. Itapiti yoorai, kaawe aamo neesetoka ihsiuapua, aamoo, kaawe ihsiame teteipuwichiopua. ¹⁸ Aamo wahjachi kaawe teerewao, kihta a'chi tiame ihrika ya-sitopuapua, aaataoi. ¹⁹ Ka'te aamo ki kaawe iintotiameo, wa'achi yooraka natetetemua, ohso kaawe Riosikamera tooepuapua pu'kao, apoe Te'pa Kahtiamie taamo Noono ihsimichiopua pu'kao, te'yakao. Wa'a teeremeri eemea, Ehkoriai Iyoterichi Riosio chiiamekopua: "Aaata aamo na'ara iintokameo, nee natetetemapua iintorio; wa'a chaani Te'ta Paamiraa." ²⁰ Pirenachi Iyoterichio chaanipua: "Aaata aamo seepurawaoi chorowasoo, ko'kotepuapua; aaataoi paramu-soopua, nerojitepuapua. Wa'a aamo iintosoopua, su-uwe erapatemamua pu'kao, ki nu'uti tataretemamua pukachio." ²¹ Ka'te aamo toa na'arari aamo yu-umpamichioo, ohso kaawe muukamera newitopuapua na'arario, aamo kaawerumachee ihisia.

13 Ihta ya'yawichituniameo, ihta pa'pamiratuniameopua tiameo, yooreka mochtitoniamiepu pu'kao, pu'ka yawichituniameo paamiratuniaopua tiameo, Riosie wa'a teewetiamekopua pu'kao. Yooma ya'yawichi ajawatiameo, pa'pamiratuameopua tiameo, Riosie reesetiame puuuu, e'wewari teereniamieopua tiameo. ² Pukaepa pu'ka e'wawari ki yoorekamea, Riosikamera ki e'wekai noonoikamepua, wa'a tiame e'wewa yahcharia Riosia, pu'ka pa'pamiratuame e'wepuawichio e'raria puuuu. Wa'a tiachiopua yooma aaata ki yoorekamea pu'ka pa'pamira e'wewario, pu'-

ka wa'api e'wewari kokosarira saaemeripua. ³ Aaata kihta ki kaaweruma nokaka mochikamea, kihta seewemetepua i'ka nuurari neesetoameopua, aaataoipua, pa'pamiratuameo, ya'yawichituameoipua. Nape ki kaawe nokaka mochikamea, seewemete puua i'ka e'wewa iinuemeo, pu'kaoi iinuemekopapua pu'ka nuurarie kokosamio. Pukaepa aaata ki majaka yasitonariamea i'ka pa'pamiratuame e'wewario, e'wekache yasitometepua i'ka e'wewari iinueme pa'pamiratuameo, kihta ki kaaweruma ihsikaopua. Wa'a teeka yasitosaamua, kaawerumachitia tetewipuamemua, ya'yawichieopua. ⁴ Aaata yoorewi yachatiamea, aamo ta'iria yasimichio yachatiame puua, Riosi nakiyachitia yooreka. Aaata ki yooreka mochi-toameapua pu'ka yoorewa neesetoameo, seeweka tetewimetepua pu'kao, pu'ka aaata yachatiameopua yoorepuawichioo, ki oowera kusiwaeka yachatiamekopua pu'kao. Ihji aaata yoorepuawichio yachatiamea, Riosi seekaerachitia ihsiamekopua, ki kaaweruma iintokameo, wepimichio yachatiamepua. ⁵ Pukaepa teemea pu'ka e'wewari neesetoao, yooreka mochi-to-metepua, nape ki taamo kokosapuameche seewekao, taamoe wa'apioi nane'riapa Riosio, pu'ka e'wewari e'weka mochi-tojeriopa. ⁶ Pukaepa teemea tiameo, yawichi koparolari nateteka mochi-toamepua, pukae natetepuaichioopua yoorewa inatiameo.

⁷ Yooma ihtawichio yawichi koparowaa, natetepuamepua, te'ta ya'yawichiwichio, ki te'ta yawichiwichioo, nu'nunti teesa ya'yawichioopua tiame. Wa'achitia weruma yooreka tetewipuamepua tiameo, yooma pipiripi pu'kao. ⁸ Ka'te ihta aaata wikirieka yasitomitiamua, naatichape, aaata aamo nakirewache. Wa'a teereka yasitoame enesaamua, yooma Riosi nuurari yorajera ihsiamerimua. ⁹ Riosi nuurari nokipumea, eee chiiamepua: "Ka'te suwepori nokimitiapua, ka'te merimitiapua, ka'te ichikomitia, ka'te ikotu." Iintusoo pehji ihta yoorepuameo, ihji no'o aamo chaanemiaa, yooma ahsepari iyoriwa iintoniamepua: "Aamo piirechio, aamochitia nakimitiapua." ¹⁰ Aaata ahpo piirechi kaaweruma nakika yasitoamea, kihta na'ara ihsiamepua aaataoi. Wa'a teeka yasitoniamua, kaawe yooreka yasitoamepua Riosi nuurario.

¹¹ Yooma i'ka no'o cheeriaeo, taamo newipua-puachiche inatapuapua, ehpe taawechiamiopua wa'asio, pu'ka taamo newipatepuao, epeche waapi teetoamekopua pu'kao, ki pukeri taamo paparariachitiaopua, Riosie Weratiamechio. ¹² I'ka weechi tukaparia, u'matona puuuapa, weemera taajenari asinapua. Pukaepa te'ta toaka mochi-to-mete teemea, ki kaawe nokiwao, yooma pu'ka tukapachi ki kaaweruma nokisiniameo. Ohso kaawe ka'karumachikamera mochi-toniachi kaawe enemiipua, Riosi uutaparichi, taamo Riosi neesetoraie wakiraetoka. ¹³ I'ka Riosi taajenari-chio eemea, ka'karumache yooraka mochi-to-puapua,

kihta na'arari, kihta nawajika, kihta pahkotawa nawajika, kihta suwepori nokaka, kihta nekumewa erakoka aaatachioi, kihta ikotuwa aaata iinuuka. ¹⁴ Ohso kaawe eemea, Riosie Weratiame e'rache wakiraeka teetopuapua, ki aamo newitopuawichioopua na'arari ta'irewaeo.

Ka'te ki kaawe chaanemitia aamo Riosichi poponiwao, pipiniwao tiameo

14 Aaata weemera Eesusichi paparakameo pehji, aamo ta'pechi asisoo, kaawe e'raka uuka tetewipuapua pu'kao. Ka'karuma Riosichi pu'serewa nayewepuapua pu'ka ahjamao, kihta nayewepuapua itapiti iyoriwachi simiyameo, Riosichi kaawe te'terepuawichio nokiwamechitia, itapiti kooame aaata Riosichi paparameo, ki ko'iniamechitia. ² Iintuame teemea Riosichi paparamea, sa'pa koayame ki sa'pa koayame tiame. Iintuamepua tiameo, yooma ihta kooame pu'serime koaka. ³ Yooma ihta kooame koayamea, kihta chaanemetepua ki sa'pa koayameo. Ki yooma ihta kooame koayameai, kihta chaanemetepua pu'ka yooma kooame koayameoi, Riosio pu'kao, wa'a te'tereoi pu'kao, napati uukamekopua. ⁴ Teeme Riosichi paparamea, kihta na'ara chaanemetepua aaata tamochitia Riosichi paparameo. Taamo Noono tewekachi te'ta Paamirakamera chanimetepua aaatao, kaawe ihsiamerimua, ki kaawe ihsiamerimua.

⁵ Iintuame aaata Riosichi paparamea erakoame, iintuamekopua taawe, Riosiwichio iyori-puachi yachatiame. Iinuamepua tiame, ki yahchame piiripioipua taawe Riosiwichio iyori-puachio, ihta taaweo napati tetewamepua wa'achi tiamekopua. Yooma pipiripi Riosichi paparamea, iinuamepua ahpo iintome tiiao, ihta taawechi Riosi iyori-puachi ahpo yachamiao. ⁶ Aaata piie taawe poanatakamea, Riosichi iyori-nariapa wa'a iintokamepua; aaata ki ihta taawe poanatakameai, Riosichi iyoriwa ihsiamerimua. Wa'achitia aaata yooma kooame koayameai, Riosi cheriwema ki'yaka koayame enesaapua, Riosi iyoriwa ihsiamerimua puuuai. Piire Aaata ki sa'pa koayamea, Riosi iyoriwa wa'a tiame enesaa, kaawe tiamepua puuuai, Riosichio, senepi ko'komiaoi, Riosi cheriwema ki'yamekapua.

⁷ Wa'a tiachipao yooma teeme Riosichi paparamea, ki aaata a'chi chaaneka mochi-to-metepua, ohso kaawe kaawe e'reka taamo ku'imete teemea, aaatawichio tiame inataka, ki taamo-chewichio. Wa'a te'teremeri teemea, i'wa weechi ahjaka mochi-kaio, wahjipakaio-pua, te'pa taamo Noono tewekachi kahtiamerimua, te'ta ijin-uwarakapa. ⁸ Pukaepa teemea, iuweta ahjaka mochi-kaio-pua pehji, yooma taamo ihsiwaa, taamo Paamira Eesusiwichio emerimua. Teemea wahjipakaio, Riosi ahjama mochi-merimua. Wa'a tiachio-pua, yooma teeme Riosichi te'terimeo, mukukaio, ahjaka

mochitoaiopua pehjo, taamo Paamirakamera ijinuwara teemea. ⁹ Apoe Eesusi Riosie Weratiame mukukai eenechi oijenakamekapapua, taamo tewekachi te'ta Paamirawa enepakamepua, yooma ahjaka mochitoameopua pukachi paparaka, yooma wahjipakameopua tiameo, pukachi Paamira paparakameo.

¹⁰ Wa'a teeresoo taamo Paamirao, ¿achini iikai te'yamemua aamo poponio aamo pipinioiopia tiameo? ¿Ki nane'riamekosa eemea, taamo nekakoka mochitosoo Apoe taamo Paamirakamerakopua taamo terimeriopua, kajuyachi taawechio Riosi katewiachio, Eesusichi taamo ki kaawe noonowiria taamo iinatukeniopua? ¹¹ Ehkoriaami Iyoterichio, Apoe taamo Paamiraa eee chiiamepua:

No'o te'ta ahjachitia pichiwaro chiiamenia,
yomatiametijoea ooweru tiamea,
no'o chopokorieka ajapamerikopua,
yooma noochi tuukaopua, ahpoo kiisi kaawe nokariao.

Wa'a noonoikaopua ki nu'uti iyoriwa noonoimapua Riosichio,
te'ta nane'rekapa aatanakoopua no'oo.

¹² Waika taawechio teemea, yooma taamo ki ka'karuma nokaka mochitoriao, yooma tuumeripua pu'kao, taamo Paamira Riosio.

Ka'te ki ka'karumachi motochite aamo Riosichi poponio aamo Riosichi pipinioi

¹³ Wa'a tiachipao, kihta chaachapamete teemea wa'asi taamo piirechio, ihta ki kaawe ihsio tuukaopua. Ohso kaawe aamokamera kaawe aamo neasetopuapua, ki aaata aamo Riosichi pooniwao piiniwaoi aamo sewina erapatemichiopua ki Riosichio. Ka'te sewina erapateme tiame iintomitiama, wa'achi iintonaremakoiopua, wa'a ihsiametewepaopua.

¹⁴ Nane'riamenia noochio, ihta kooameoi ka'chi tiamekopua Riosiwichioo, puu kooame Riosiwichio iyoriniamea, apoe wa'a erakoapa nokayamepua. Nape puu Riosi iyorika, ki ko'kopuame e'rameopua ihta kooameo, apoeche ki ko'kome wa'a e'ramepua. ¹⁵ Aaata poponiwa ki sa'pa ki koayame ahjama yasipasaa ko'komia, ka'chi eramichiopua pu'kao, muuui ki ko'kometepua sa'pao. Ko'kosaamua sa'pao waikao, ki Riosi nakiwari iinuemapua. Ohso kaawe kihta yorapua wa'a tiameo, aaata Riosie Weratiamechi paparario sa'rume tiameo, pu'ka wa'a tiame Riosichi pooni piinioi newipatepuawichio, mukukame Riosie Weratiamea.

¹⁶ Pukaepa kaawe aamo neasetomitiapua, ki aaata aamo Riosichi poponi pipinioi, ki kaawe aamo ihsio erakomichiopua, aamoopua seenekachio, kaawe ihsio e'roio. ¹⁷ Taamo Riosi ye'karichi mochipuamea, ki kooame iyoriwae puua, ihta iijiwaoi. Teemea Riosi

ye'karichi taamo mochimiaawichio, Riosi Riosiwarie te'ta piiari te'tereniamepua, taamo iikachio Riosie ta'iria yasitowa tiame, pukaepa tisia kaawe erakoame teemea. ¹⁸ Wa'a teeka ohjoesaa Eesusichio, kaawe tetewipuame teemea Riosieo, ti'tijoeopua tiame.

¹⁹ Wa'a teeresoo pirena nokisitariapua naaju, te'ta ta'iria mochitowa i'yasikache, epeche Eesusichi oowe erapasikaopua. ²⁰ Ki na'atamete teemea taamo kaawe uuka Riosichi pirenaturiao, oowera kooamechi simiyame, nekakome chaachapakao. Yooma kooamea kaawerumapua, naatiche ki kaawerumapua, aaata koaya kooame, pu'ka tetewachi koi'wame. Wa'a aamo ihsisoo, na'atamerikoimua aamo Riosichi pooniwa Riosichi teerewaopua, aamo pipiniwaoipua Riosichi kaawe teerewaopua tiame. ²¹ Ohso kaawe kihta koi'wa kaawepua, Eesusichi paparaniameo, sa'runame tiameo, ihtoiopua itapiti iijiwaoi, itapiti ihsiwaoi, Riosichi kaawe teerewa einatameopua. ²² Aamo kaawe ihsio e'raopua Riosichio, aamo Riosimache nane'reka yasitometepua pu'kao. Kaawe teetoka ohjoemea, ahpo inatariao kaawe yasito tuuyoo, ta'iria yasitomeripua. ²³ Nape ki kaawe ahpo ihsio e'raka koayamea, Riosi Riosiwari wa'a eratiamepua pu'kao, wa'a e'raka koayamea, ahpo e'rae tatakoriamepua. Yooma aaata ki e'wiamea, Riosi Riosiwarie ahpo inatarichi tuuyeniao, tatakoriniamepua.

Aamo piirechikamera kaawe eratemitiama, ki aamo wa'apikamera

15 Teemea, pewatiame mochikameapa Riosichi paparakao, ki ikanati taamochitia tiame, enepatejeramete teemea, pu'ka weemera Eesusichi paparakameopua. Teesa tiame masitepuapua pu'kao muuenati, ki ikanati tamochi tiame enepatenareka.

² Yooma teemea taamo wahjachikamerao, aachin teeka ku'imichio ahpo kaawe teerewa Riosichio, i'yameri teemea. ³ Riosie Weratiameai, ki ahpo ta'iria wichiya i'yakamepua, Ehkoriaami Iyoterichio wa'a chiiamekopa: "Yooma aamo na'aretiametepua, noochikamera saaetekamenia." ⁴ Yooma puu Ehkoriaami chaachapatiametepua, taamowichio iyotetiamepua, pukachi ne'netoka teetopuawichiopua, pewatiame nokisika Riosichi. Pu'ka Ehkoriaami Iyoterichi chii, taamo kaawe erapasimichiopua, ahkasi asiyachisi Riosie Weratiameo, taamo puuyeka mochitoao. ⁵ Aamoonia, pu'ka Riosie aamo utewa ki'yaeo, aamo weemuwaeopua tiameo, aamo ku'ijeraninia aamoo, kaawe ahpo nakika mochitomichiopua, piiripichitia mochitoka Riosie Weratiamechiopua, Eesusikamera na'naritokaopua. ⁶ Wa'atia piiripichitia mochitosaa eemea Riosichio, yoomahka piiripichitia, peenia tiame nayewame enema eemea Riosichio, taamo Paamira Eesusi Noonorachio.

**Riosi kaaweruma tuuwewari ki i'isaeri ti'tijoechi
nayewatunia**

⁷ Pukaepa kaawe aamo uuka tetewipuapua, Riosie Weratiame aamo uuka tetewachitia. Wa'a teeka aamo mochtosoopua, tísia kaawe eratema eemea Riosio.

⁸ Eesusi Riosie Weratiamea, i'isaeri ti'tijoeri tuuyemia eenakamepua, Riosi iintomo tuuria pichiwatamia, Riosi i'isaeri ehkoriaami noonoriwara, iintokemo tuuria.

⁹ Ihji Riosie Weratiamea ki isaeri ti'tijoechi eenakamepua tiameo, nane'remichiopua pu'kaopua tiameo, ahpo tatakoriariao cho'wepuamekopua, Eesusichi paparaso. Wa'a iintoketiaapua Eesusie Riosi e'rariaeo ki i'isaeri ti'tijoechia, weruma kaawe e'rewa nayewamapua Riosio. Pukaepa Eesusia ki i'isaeri ti'tijoechi eenakamepua, ahpo tewekachi kahtiame Noonochi nayewemiapua, te'ta Ehkoriaami Iyoterichio, chiiachitia: Neeea aamo no'o Noonoo tewekachi kahtiameo, ki i'isaeri ti'tijoechichio, tísia kaaweruma aamo nayewamania; weruma te'ta kaaweruma aamo wikatamania, ki i'isaeri ti'tijoechichio.

¹⁰ Pirenachia Iyoterichio ki i'isaeri naewakaopua tiameo, chaanipua tiame: Eemea ki i'isaeri ti'tijoechia tiamea, i'isaeri te'ta Riosichi paparakame ahjamao, peenia erakomeripua.

¹¹ Pirenachi Iyoterichiopua tiameo, ki i'isaeri nayewakao, chaanipua tiame: Yomatiamé ti'tijoechi wehjoarichi mochikamea, kaawerumako tuuka nayewamitiapua Riosio; yoomachi weechi mochikameapua Riosio, te'ta weruma tiame nayewamitiapua pu'kao.

¹² Sewinachi ihji Ehkoriaami Iyoterichiopua tiameo, Isaiatarua wa'achi cheeriamepua, eee cheekao: Isai naawaraa uuyameripua, Isai tewaniame tetejimarisiwachio, aaata naawameripua, yomatiamé wehjoarichio, te'ta weruma yawichichitia yasipameri. Waikao yomatiamé weechi mochikamea, pukachi paparaka ahpo newipatepuame inatameripua, ahpo tatakoriaria cheriweka cho'wepuawichioopua.

¹³ Puuu Riosi aamo puuyetoka mochtioame ki'yamisi, aamo peenia eratejeraninia iikachio, ta'iria yasimichioopua, aamo Eesusichi ahjachi paparaka mochtioopua. Riosi Riosiwaria i'wa weechi aamo mochtioopua pehjo aamo ku'isiamepua, aamo ahjachi erakoka puuyetomichioopua ahkasi aamo Noonoo tewekachi kahtiame ahjama, aamo ohjoepachisiopua, ahkasi ki wahjiamesi.

¹⁴ Nee Paoroa wa'a mochikame no'o poponiwaro pipiniwari tiameo, ahsieme amochi e'ramenia, ka'karumache erakoamekoopua, tísia machiyamekopua Riosichi simiyameo; eemea aamo wa'api pepeniame ahpo tuuyeka mochtioameopua kaawe te'teretopuameopua Riosichio, te'ta Riosi nakiyachitia. ¹⁵ Nape neee aamo, wa'a aamo te'teriameko e'raipua wa'asio, nape ki natakepamichioopua aamo, epeche ma'chiamé iyotekamenia i'ka iyojurachio. ¹⁶ Neeea aamo ki i'isaeri ti'tijoechichio, Eesusie weratiamenia amochi u'yepamichioopua Riosie kaaweruma tuuwewari aamo tuuyemichioopua. Neeea pu'ka tuuwewari yooraka amochi yasitoamepua, pu'ka tuuwewarichi aamo pichikariaopua, taamo Noonoo tewekachi kahtiamechi ma'chitasimichioopua, itapiti Riosiwichio kaawe e'rewa oowewarichitia, taamo Noonoo Riosiwariae wa'api pipatetiame.

¹⁷ Aamo Riosie Weratiamechi aamo e'enariopao, tísia kaawe e'rame neee, no'o tekipanaka ihsiriaopua amochio, tísia kaawe teereka itipimerikopua Riosichio. ¹⁸ Ki no'o yoorariakamera oijerawanariamenia, ohso kaawe Riosie Weratiame iintoriakamera no'oe, oijerawamenia, yooma pu'ka ki i'isaeri ti'tijoechio no'o iintoriaopua, nayeweriaopua tiameo, Riosikamera e'wepuawichioo. ¹⁹ Neeea Eerusareni o'inia ahkasi Iiririko weechisi oikamepua, yooma ahsieme nayewesika Riosie Weratiamechi simiyameo, yooma wa'amio Riosi Riosiwariae Eesusichi oowe erapatekao, yooma Riosi chiihao ki maaenarie pichiwatakao, yooma ihta kokoriame sautesiwae. ²⁰ Wa'a siimo orapakania, ki aaata naewaturiachi, Eesusichi naewaniameopua pehjo. Neeea ki siminarekapua Eesusichi simiyame machitiachioopua wa'asio, ki piirechi tekipanariachi ihsinariaapa, eenechi aampachio. ²¹ No'o wa'a nayewariaa, Ehkoriaami Iyoterichio, eee chiiapua: Pu'ka aaata ki nane'retiame pehjo, nayewapuamepua; Pu'kao, ka'chitia taawechi ahpo nayeweretia pukachi simiyameo, pahtepuamepua pukachi simiyame ahpo nayeweretio.

Paoroa Rooma muuwarichi siimo o'rani

²² Neeea pu'ka aaata Eesusi tewaniame ki machiwachi pehjo oiyapa nayewatukao, ka'chi iika siime teerekamenia aamo ne'nemio, ki ehpesi o'inia wa'a siimo e'raka weritoai. ²³ Nape ehpeo yooma kajukapania no'o tehki, ki nakiwamekapa wa'asi wahjachi ohjoriachi naewatupua, ehpeope siimo o'rane aamo ne'nemio. ²⁴ Wa'ami u'matosimo o'rane Ehpanya simiyaio. Wa'a aamo mochikachi no'o asisooopua, ta'iria naewapuawichioopua paikapi taaweoi, wa'a ikisao Ehpanyami u'matomo e'ramenia, itapiti aamo

ku'iwae. ²⁵ Nape ehpeonia pehjo, Eerusareni simiyamenia, itapiti ku'iwa i'yetoka Eerusareni mochikame tísia tooremuame, Riosichi poponiwao, pipiniwaopua tiamé, no'o oiriachi Riosichi poponiwa, toomi na'poaria i'yetoka. ²⁶ Ihji ku'iwa no'o i'toaa, yooma Eerusareni Eesusichi paparamewichiopua, poponiwa pipiniwaopua tiame, wa'a Maseroniami Aakayaami tiame mochikameo, ahpo kaawe e'rachi na'poasa uhjureria. ²⁷ Puuuu, ahpo kaawe e'rachi ihkokekamepua pu'kao, kaawe noonoikamekopua Eerusareni mochikameo, i'isaeri naewaturaeo, Riosi kaaweruma tuuyewari ahpo kipoteriopa, ahpo mochikachiami u'yepakao. ²⁸ Neeea Eerusareni toowesapa i'ka no'o i'yetoa ku'iwao, wa'a o'iniiao Ehpanyami siimania. Wa'ami simiyaio aamo ohjoekachi asisimania. ²⁹ No'o wa'a Rooma aamo ohjoekachi asisoo, tísia ahjachi e'ramenia Riosie Weratiamechio, no'o ku'imerikopua apoeo, aachin cheeka no'o nayewamichioopua Eerusareni Riosichi paparaméo, aamo tísia kaawe erakoka cheriwema ki'yao, yooma tísia kaawe noonoikamewichioopua, ahpo ku'iwa uhjuretiao.

³⁰ Riosichi poponiwao pipiniraopua tiameo, no'o neesetowa itajerenania Riosichio. Aamoo itanenania tiameo, no'o ahjama enepamichio Riosi tehkiwachio, Riosie Weratiamechi mochtitopuawichioopua, Riosi Riosiwari nakiwarie taamo ki'yae. ³¹ No'owichioo, Riosichi itapuapua tiame, pu'ka Uurea mochikame i'isaerio, ki Riosie Weratiame paparaméopua, ka'chi no'o yoramichioopua. Itapuapua Riosichio tiameo, pu'ka ku'iwa no'o i'toaa kaawe e'raka uupuaichioopua, Eerusareni mochikameo, poponiwao pipiniwaopua tiameo, Eesusichi paparaka mochitoameo. ³² Itamitia tiame Riosio, kaawe e'raka no'o asimichio aamo mochikachioi, kaawe e'raka no'o resipumichioopua wa'ao, wa'a no'o enasooopua, kaawe erakoka pu'seriapuaichioopua wa'ao. ³³ Ta'iria mochijerania aamo iikachio, Riosichi kaawe erakokaopua aamo tatakoriria cheriwekamekoopua. Wa'a teeresa naaju.

Pipiripi tuuwika teepoteniamé

16 Aaata ootiamé Eewe tewaniamea, ku'we siminariamépuu wa'a aamo mochikachio. Puuu oowitiamé, kaaweruma piinirapua Riosichio, tísia kaawe teeka tekipanakame, Senkeréa tiopachio. ² Kaawe uuka asitepuapua pu'kao, aamo mochikachi asisoo, te'ta Riosie Weratiamechi paparaméchitia. Kaawe ku'ipuapua pu'kao yooma ihta nakiyae, ki ookapi ku'ikamekopua pu'kao, ahkasi no'ooiopia tiame.

³ No'o teepotekemitia wa'a mochikameo, Aakira, Pirihkaopua tiame Aakira uupira wa'api, puuu na'paa, no'o ahjama tekipanakamepua, no'oo Eesusi Riosie Weratiamechi simiyame masitioio. ⁴ Puuu ookaa, tísia

ahpo maaporichi te'teretokamepua no'owichioo. Pu'ka noonoria no'owichioo, cheriwema ki'yaninia pu'kao, yooma wa'ami ki i'isaeri ti'tiopachi mochikameopua tiame, cheriwema ki'yamenia tiame pu'kao. ⁵ No'o teepotekemitia tiame, Aakira, Pirihka ta'perachi nanapawiamé, Eesusichi paparamé. Epene-to tewaniame teepotemitia tiame, Aasia weechi ohjoeme, puuupua pahchakamera paparakame Eesusichio. ⁶ Maaria teepotemitia tiame, aamowichioo tísia tekipanakame. ⁷ Teepotemitia tiame Aanroniko, Uunia tewaniame tiame, puuu na'pa no'o perekarichi kah-tioio, no'o ahjama mochiriamé. Puuuu, weeweruma ti'tijoeopua Riosie Weratiamechio, ke'chu no'o Eesusichi papario, Eesusichi paparakame.

⁸ Naati teepotemitia tiameo, Aampiasi tewaniame, no'o Paamira Eesusichio, ki teesa nakiwame. ⁹ Uruwano teepotemitia tiame, puuuu taamo ahjamao, Eesusi Riosie Weratiamechi tekipanakame. Ehtaki tewaniame teepotemitia tiamé, no'o aaata tísia kaawe e'ria. ¹⁰ Aapere teepotemitia tiame, tísia oowe e'riame tetewiniamé Riosie Weratiamechio. Teepotepuapua tiameo, Arihtóuro ta'perachi mochikame. ¹¹ No'o teepotekemitia Erorioni tiame, no'o weewachi ohjoeme tijoe. Teepotepuapua tiameo, Naasiso ta'perachi tetejimara, Eesusi Paamirachi paparamé tiame. ¹² Naati teepotemitia tiame, Tirijena tewaniame, wa'a ikisa Tirijosa, na'pa puuuu, Riosie Weratiamechi tekipanakame. Teepotemitia tiame Peresira, piirechi ootiamé tísia tekipanakame Eesusi Riosie Weratiame Paamirachio. ¹³ Teepotemitia tiame Ruujo, weruma paparamé Riosie Weratiamechi. Pu'ka Ruujo yeeyeraoi teepotemitia tiame, pu'kaonia no'o yeeyechitia tetewa. ¹⁴ Yooma i'ka teepotepuapua tiame: Asinkirito, Perekoni, Erema, Paratowa, Erema, yooma Eesusichi poponiwa tiame, wa'a ahjama mochikame. ¹⁵ Yooma i'ka teepotemitia tiame: Ii-roko, Uuria, Neereo tiame piinirama, wa'a ikisa Oorimpa, yooma wa'a mochikame tiame ahjama, Eesusichi paparakame.

¹⁶ Teepotaio, kaawe ahpo uuka teepotepuapua. Yoomahka i'wa tiopachi Eesusichi paparaméai, yooma aamo teepotenapua tiame.

¹⁷ Kaawe aamo inatepuapua, ki aaata sewina aamo erapatemichioopua no'o aamo masiteriao. Ka'te keepumitia pu'kao, seesenu masitiamépuu ki ka'karuma.

¹⁸ Puuuu ahpoche ikotua nokayamepua, ki Riosie Weratiamechi nayewaniame. Ki te'ta pepeniaméopua Eesusichi simiyameo, peenia chaachapaka masiteka wihkuiamépuu. ¹⁹ Aamo Riosichi kaawe te'tereka mochitoao, ahkaoi yomachiami nane'reniamé eemea. Wa'a aamo te'teriopa neea tísia kaawe e'ramépuu. Neeea aamoo, wa'api aamo te'teretojerame neea, tísia aamo kaawe inatetoka ki aamo ruhjipuawichioopua ki ka'karumachio. ²⁰ Wa'a aamo te'teretosooopua

Riosichio, Riosia Satanasio, aamo taarae tekeka weripateka, newitotemapua. Yooma aamoo, Apoe Riosie Weratiame aamo ku'ijeraninia, aamo ta'iria mochitomichiopua.

²¹ Wa'ami teepotenapua tiameo, Timoteo no'o ahjama tekipaname. Aamo teepotenapua tiameo, wahjachi no'o weewachi ti'tijoe: Ruusio, Aasoni, Sosipate tewaniame tiame.

²² Teresio tewaniameai, i'ka iyojura no'o iyoteteriaai, taamo Paamira Eesusie aamo teepotenapua.

²³ Aamo teepotenachi Aakayoai, pu'ka ta'perachi kahtiamekane ehpeo, ahpo ta'perachi asikoame che'repatiamekapu puuuu, aaata Riosichi paparame i'wa asipuameo. Aamo teepotena tiame Eerahto, i'wa mochiwachi toomi koparoari katewetoame. Aamo teepotenapua tiame Kuarató, Riosichiopua, taamo pooniwachitia tiiáme.

²⁴ Ehpeonia taamo Paamira Eesusi Riosie Weratiameo, ki nu'uti kaawerumari aamo teewejeraninia.

Riosi kaawerumataka nayeweniame

²⁵ Neeea taamo Noono tewekachi kahtiamero, tísia kaawe e'riamepua, aamoo utewaeme aamo teetotiopua Eesusi Riosie Weratiamechi simiyame masiteniamechio; pu'ka Eesusichi simiyameo, ehkoriai mochiriameropua, ki tetewiriaopua pehjo, ²⁶ pu'ka ehkoriai mochiriame ki tetewiriaao, taamoo ehpiami taawechi tetewika mochitoao, Riosie taamo tetewitetiapa. Ehpeo puuu Riosi ki wahjika kahtiamero, ahpo Taanachi paparamichio paajutenapua, yomatiamero wehjoarichi mochikameopua. Wa'a cheekame taamo Noono tewekachi kahtiamero ahpo ehkoriai na'nayewaturachi nayewaka iyotetekao ahpo Ehkoriai Iyotaperichio.

²⁷ Pu'ka taamo Noono tewekachi kahtiamero, ahpoche te'ta peenewariekameo, yomatiamero i'ka wa'a iintokamekopapua ahpo Taana Eesusi Riosie Weratiamechio, ki nu'uti iyoriwa teerepuamepua, ahkasi ki wahjiamesi wa'a te'teretoka.

Wa'asi kajuyameria i'ka iyotaperio. Cheriwema ehpeo no'o keepuriawichio.

Pahcha Ko'korintio Iyotepawa

Teepotari

1 Kúíraa, aamo Koorintio mochikame Riosichi poponiwa pipiniwa tiame. Paoro neeea yooma aamo teepotiamea, wa'a Koorintio tiopachi te'teretoameopua. Ka'karuma mochikare eemea. Teemea yooma i'wa mochikamea, ka'karuma mochiwipua. Neee Paoroa, te'pa kahtiame No'no e'rarie, weratiame neeea, Eesusi ahpo Taanachi simiyame nayewamichiopua. ² Pukaepa neeea, Sohtene iyoteraeo, i'ka iyotesa aamo uhjuramepua yooma aamo Koorintio mochikameopua wa'a tiopachio, te'ta Riosie Weratiame iintoriae pipakameo, Riosia aamo ahpo mochiwari iintapario, ka'karuma apochi mochimichio paaekamepua, yooma aaata wahjachi mochiwarioropua tiame, ahpo Taana Eesusichi paparakameopua. ³ Neeea yooma amochio, taamo Noono tewekachi kahtiameo, Eesusi apoe Weerariaopua tiameo, tísia te'ta kaawerumari amochi teerejerania.

Ka'karuma te'terewa Riosichi

⁴ Neeea tísia cheriwema ki'yaka yasitoamenia Riosio, Apoe taamo Noonoo tísia kaawe iintoriopua amochio, aamoo tísia paparariopa Riosi Taanachiopua, Riosie Weratiamechiopua. ⁵ Pukaepa taamo Noono tewekachi kahtiamea, tísia pahtewa ki'yakamepua amochio, ma'chiame masitemichiopua ahpo tuuyewario, muuwaeme aamo aaataopua, ye'kari aamo ki'yakamepua tiameo, aamoe wa'api ahjae pepenika ahpo ku'itopuawichiopua tiopachio, tiopachi te'teritameo. ⁶ Puuu Riosie aamo kiaretia no'o aamo masiteria Eesusichi simiyamea, amochi ikikamepua. ⁷ Wa'a te'teretosa eemea yooma ihta aamo ku'isiwaopua nakiwaeo, ahsieme teeretoma eemea aamo yekiyao, Eesusi enamia puuyeka mochtokaopua, apoe Riosie Weratiameopua. ⁸ Wa'a teetoka aamo mochtitoipua Riosia, aamo piipateka neesetomeri puuuu, aamo ka'karuma piipakame mochtitomichiopua, ki aaata aamo ki kaawe iintorio tuumichiopua, Eesusi Riosie Weratiame enasooopua i'ka weeechio. ⁹ Riosia pichiwa neesetomeri puuuu, Riosia kiisi wa'atia itipiamepua ahpo chiiao, apoe iintokamekapapua aamo paaekao, pirena mochtitopuawichiopua ahpo Taanachio, Riosie Weratiame taamo Paamirachio.

Tiopachio poanatumiamie

¹⁰ Neeea aamo no'o Riosichi poponiwa pipiniwaopua tiameo, neeea Riosie Weratiamee naewamea, pirena piiripichitia aamo inataka mochtitojerania, kihta amochi nekakoka. Ohso kaawe pirena, Riosichiche kaawe inataka mochtitopuapua, kaawe ahpo uuka, napati wa'achitia Eesusichi paparakaopua. Ka'te aamo pirenatuka poanatumitiapua, ki napati aamo ahpo wa'achitia inatakao. ¹¹ Neeea Kooe tewaniame ta'perachi mochtikameeo, aamo nekakoka mochtitoameko tuuyetiamea, ki napati wa'achitia inataka mochtitoamekoo. ¹² Eemea poanatumitapua, chaachapatapua: "Neeea, Paoro na'naritoamenia"; ookapi wahjachia chaachapatapua: "Aaporokamera na'naritoamenia"; wahjachia chaachapatapua tiameo: "Seeja na'naritoamenia"; aaata wahjachia chaachapatapua tiame: "Neeea Eesusi Riosie Weratiamerakamera na'naritoamenia." ¹³ ¿Te'ta Riosie Weratiame weerewaa, chi'wapamekonapua? ¿Paorokosanapu kurusichi mukukamea aamowichio? ¿Paorocho paparakapa paatotiamekosa eemea naaju? ¹⁴ Kaawe chopena neeea aamoo, ki aamo paatokamepua aaataoi. Neeea naatichie paatokamepua, Kirihpo tewaniameche, wa'a ikisa Kaayo tewaniameche tiame. ¹⁵ Pu'kache paatokame neeea, ki aaata noochi paparopa paatorio tuupuaichiopua. ¹⁶ Pichiwa paatokamenia tiameo, nape Ehtejana ta'perachiche. Wa'asi waanamio, ki aaata nane'renane no'o paatoriao. ¹⁷ Apoe Riosie Weratiamea, ki no'o paatomichio uhjurakamepua. Neeea, Riosi ka'karumache nayewatumiache uhjuratiamenia, nape ma'chiame nayewaka ki te'ta peeniamechitia, ki te'ta machiwari iinuemechitiaopua tiame, ma'chiame pahtemichiopua ti'tijoerio, Riosie Weratiame kurusichi mukuriao, ahpo newipatepuawichio mukuriamekopua.

Riosi te'ta peenewari ahpo Taanachi tetewiteria

¹⁸ Eesusi kurusichi mukukame nayewatuwa ki pichikamea, a'achepori tiame tetewamea pu'kao, kiisi kaawe te'teritamepua Riosichio. Wa'a te'tiamekapa puuuu, Riosi te'ta kokosarichi ruhjimeri puuuu. Nape teemea taamowichio Eesusi iintorio erakoameopua, Riosi utewarie newipatepuamepua, apoeche iinuekapapua ah-

po utewari wa'a iintomiaopua. ¹⁹ Riosia Ehkoriaami Iyoterichio cheekamepua:

Pepeniwari ti'tijoeriopua,
kihta nateyame iintamania pu'kao, pu'ka pepeniwarirao.

Ti'tijoeri te'ta pahtewaopua,
kihtawichio kaawekame iintamania pu'kao,
ki ahjae noochi kaawe te'terepuawichioopua.

²⁰ Wa'a teesoo ti'tijoeri te'ta pepeniwariraa, ¿ihtana nateka itipitanapua? Aata te'ta pahtiamelai, ¿ihtanana nateka itipitanapua Riosiwichioo, ahpo te'ta pahtewarieopua? Riosia pu'ka ti'tijoeri te'ta pepenewario, pahtewariopua tiameo, ki ijinatarichitia tetewamepua pu'kao, pu'kao kihta nateyamekopua pukaeo, pu'ka ti'tijoeri tatakoria cheriwepuawichioo. ²¹ Riosia te'ta inatamekapaopua, ki toarepua pu'ka ti'tijoeri apochi kaawe te'terepuawichioo, ahpo erakoriepua. Ohso kaawe ahpo kaaweruma tuuyewarie kaawe te'terejerakamepua ti'tijoerio, kihta nateyachipua, apochiche pichikesochepua Riosichio. Nape ki ookapi ti'tijoeria, ki inatamechitia tetewarepua pu'ka Riosi e'rariao, Riosi Taanarachi simiyameopua, Eesusichi.

²² Uurio ti'tijoeria †, Riosi peenia ihsiwache tetewinaramepua, pukae ahpo pichiwatamichioopua Eesusio, pichiwa Riosichi eenakamekopua. Ri'rieko ti'tijoeria ahpo te'ta pepenewachi nane'renariamepua Eesusio, pichiwa Riosichi o'inia eenakamekoopua. ²³ Nape teemea Eesusi Riosie Weratiameo, te'ta Riosichi eenameko tuuyamepua, pu'ka Eesusio taamo nehpu-pariwichio kurusichi mukukamekoopapua pu'kao. Muuwaeme i'isaeri ti'tijoeria, ahpo tísia na'aretiachitia tetewamepua Eesusi kurusichi meritiameo, ki pahteriamekapapua ehkoriaami iyoterio mukimio Riosie Weratiameo. Muuwaeme ri'rieko ti'tijoeria Eesusi iintoriao, itapiti ki inataka inataniamechitia tetewamepua pu'kao. ²⁴ Nape aata isaeri ti'tijoeria, rieko ti'tijoeria tiameo, Riosi paajutewa apochi uukamea, Eesusi iintoriae ahpo tatakoria cheriwepuae, te'ta utewarieme tetewakamepua Riosio, pu'kao tiameo, te'ta tísia peenewari iinuekamekopua pu'kao. ²⁵ Ti'tijoeri ki inatarichitia tetewaniamea Riosi iintoriao, ohsotia epeche tísia peeneka iintotiame machenakame puuua, ki yomatiamé ti'tijoeri pepenewarichitia; Riosio ki maaewari e'reniame utewario, epeche tísia utewariekaitepua, ki ti'tijoeri utewarichitia. ²⁶ Wa'a ti-iachipao eemea, ka'chi erakomitiapua, kihta pepeniamekaiopua, kihta te'ta machiwari iinuekaio, kihta weruma teerewaemekaio, ki weruma te'tereka ti'tijoe-tukamekai. Riosi paaewachi enaniamea, kihta nakiyamepua yooma wa'a tiameo. ²⁷ Riosia taamo ahjachi pichikerioiopua, ki taamo weruma te'terewa ne'neka uukamepua, a'chi tiameoi taamo

† I'wao Paoroa, Uurio teewaka nayewao, isaeri ti'tijoeri wa'apipua.

uukamepua, kihta machiyameoi. Riosia wa'a iintorepua taamo uukao, te'ta machiyame ti'tijoeriopua suuwe erapamichioopua, pu'ka aapoe ahpo inatarieo, kihtawichio kaawe eneriopua ahpo Riosie uupuameopua. Pu'ka te'ta weruma te'tiame suuwe erapamichioopua, ki weruma te'tiameraa uurepua, apochi ahjachi pichikekameopua, wa'a teekaopua weeweruma te'tiameopua, kihta nateyame ahpo nane'remichioopua ahpo Riosie uupuameo. ²⁸ Riosia ihpapaka tetewiniakamera apochi uukamepua, kihta nateyamechitia tetewiniame ti'tijoeri, pu'ka te'ta nateyamechitia ti'tijerio, kihta nateyame enepamichio, apochi uupuameopua. ²⁹ Wa'a tiichio aataai ki enamete Riosichio, ahpo kaaweruma tiiae kaawe eratemala Riosio, ahpo kaawe uupuawichioopua. ³⁰ Riosia aamoo, te'ta ahpo peenewae ahpo Taanachi iintapakamepua, ahpo Taana Weerariachi taamo te'teremichioopua, pukae taamoo, te'ta piipakame itipimichioopua tatakoriao, ahpowichio taamo poanatakapapua, taamo pejana natetekao. ³¹ Pukaepa: "Aata ahpo oijeranariamea, Riosichikamera aamo oijerapuapua, pu'ka Riosi iintoriawichioopua aamowichioo", wa'a chiiame Ehkoriaami Iyoterichio.

Riosie Weratiame kurusichi meritiame nayewatuwa

2 Pukeri amochi eenakai neeea, kihta te'ta machiyamechitia aamo nayeweka eenakamenia Riosi tuuyewario, ki aamo eerina erakomichioopua aamo no'o pahtemichioo, Riosio te'ta ahpo peenewae iintomia inatariaopua. ² Neeea ohso kaawe, tesiwa teeka aamo nayewekame neeea, kiisi tehki e'raka pahtemichioopua aamoo, i'ka Riosie Weratiamechi simiyameopua. Neeea i'ka Eesusiche aamo pejana meriretia kurusichi, nayewakame neeea, kihta seenu itapiti nayewakamenia pehjio. ³ Neeea ki nu'uti chachapia ihsika aamo nayewekamepua, majawia e'raka. ⁴ Aamo Riosichi e'enamichio nayewekaio, ki te'ta peeneka machiyamechitia aamo nayewekamenia, aamo oowe erapamichioopua, Riosichi e'napuao. ⁵ Wa'a iintokame neeea, pu'ka aamo Riosichi ahjachi erakoao, ki ti'tijoeri pepeniwari machiwarachi eenakame enemichioopua, pu'ka peenewario, ohso kaawe Riosi utewarichikamera eenakame enemichioopua.

Riosia Riosiwarie ahpo machitenapua

⁶ Nape epeche machiyameopua Riosichi simiyameo, wa'achitia epeche machiwamee, nayewiame teemea pu'kao, nape ki ti'tijoeri ma'machiwarichi eename, ki aata machiwari i'ka weeechi te'ta ya'yawichichi eenameoiopua, ki yooma taawechi yawichituka mochi-toamechioopua. ⁷ Taamo te'ta pepenewa machiwari nayewaa, Riosichi eenamepua, apoe Riosikamera

taamo masiteria, apoe taamo Noono. Puuu te'ta machiwaria, taamo Noono iintomo e'raria nayewame teemea, ahkasi ehpesiamiopua noriwi teereria, taamowichio iintomiaopua tisiwá peenia tiame.

⁸ Nape aataai ki pahterepua Riosi iintomio, waika taawechiami pa'pamiratuamea, pu'ka Riosi iintomia pahtekame enesaa, ki merimiipua taamo te'ta weruma tiame Paamirao, te'ta peenia tiame teerewameopua. ⁹ Ehkoriai Iyoteria chiamepua:

Rosia yooma ahpokamera nakika mochikameopua, aataai ki nane'riamepua Rioso, ihtanakoopua ahpowichio iintomia katewetiamie iin-uekao,

aaataeoi ki inamuniamepua, Riosi iintomo e'rario, teesaoi ki inatamepua aataai, Riosi iintomo e'rario.

¹⁰ Pu'ka Riosi noriwi teereriachi simiyame, pu'ka taamo tetewiteme Rosia ahpo Riosiwario, taamoo aamo masitemichio. Puuu Riosi Riosiwariakamera nane'riamekapao, ahkasi yooma Riosi inatao.

¹¹ ¿Aatanakamera taamo nane'retapu inatao, ki teemeche wa'api? Wa'achi tiame Riosiai apochio, apoeche nane'riamepua apochio, apoeche ahpo Riosiwari. ¹² Teemea, Riosi Riosiwari kiatiamepua, ki i'ka weechi mochikame inatachitia. Rosia tamochi yahchakamepua ahpo Riosiwario, yooma pu'ka itapiti taamo ki'yariaopua pukae nane'remichio, kaawe taamo teetopuao, apoe taamo e'reriachitia. ¹³ Ki taamoe wa'api taamo inatae aamo nayewiamie teemea, Riosi Riosiwari ku'iwa inatarie aamo nayewiamie teemea, Riosichi simiyame masiteka, Riosi Riosiwari machename naera.

¹⁴ Nape ki Riosi Riosiwari apochi yahchamea, ki te'ta pahteka inamuamepua ihtaoi Riosichi simiyameo, ki inataniame maayamekapapua pu'kao. Ki kajuyamepua Riosichi simiyame pahtekao, Riosi Riosiwari ku'iwa nakiyamekapapua, te'ta kaawe pahtemichioopua pu'kao. ¹⁵ Riosi Riosiwari iinuemea apochio, pukae iinuemeopua apochio ahjae i'yemiaopua pahtewario, ahkasi tísia tehkitiameoipua newitoka Riosichi simiyame; ¿aatanana ki kaawe tiio tuutarepua te'ta Riosi Riosiwario? ¹⁶ ¿"Aatanana ahsepari pahtetapua Riosi inatao? ¿Aatana masitetapua Rioso"?, wa'a cheeka iinatukiame Ehkoriai Iyoterichio. Nape wa'a tiioi teemea, tamochi iinueme teemea, Riosi Riosiwari inatariopua, Riosie Weratiame inatao.

Paoro Riosie Weratiamechi tehkira

3 Neeea poponi pipini tiame, wa'ami u'matoaionia, ki aamo Riosi Riosiwari iinuemechitia naewekamenia aamoo, aamoo oowera tijoechitia inatamekopua pehjo. Ohso kaawe nu'nuntichitia aamo masiteka-

menia Riosi Weratiamechi simiyameo. ² Neeea aamo masitekao, kohja koaya koi'tekameka iintokamenia, aamoo ki ko'kome tiamekopaopua, pa'pamura koayao, we'wemerakapa pehjo eemea Riosichio.

³ Waika taawechio aamoo ikotuwa erakoka mochikoio, aamo ahpo nekumeka mochikoioipua tiameo, ki Riosi Riosiwari iinuemekepua wa'a nokariame eemea, oowera ki Riosichi te'teramechitia te'tereriai eemea. ⁴ Iiweta aata eemea, chaachapaka mochisaa: "Paorokamera na'naritoame neeea", piirea cheesaa: "Aaporo na'naritoame neeea", ¿ki oowera ti'tijoechitia chaachapanikosa eemea?

⁵ ¿Aatanana nee Paoroa? ¿Aatanana Aaporoaio? Teemea, oowera Riosie ajawatiamepua, pu'ka aatae Eesusichi aamo paparariachie, Apoe Paamirachi.

⁶ Neeea Riosi naawesario, oowera echakamepua pu'kao; Aaporoa no'o echariao, neerotoekamepua pu'kao, nape weripatekao, Riosi iintokamepua pu'kao.

⁷ Wa'atiachio echayamea, nerotowiamea tiameo, ki te'ta ihsiamie puuua, Riosikamera te'ta ihsiamiepua yau-patekao, weripatekaopua tiameo. ⁸ Echayamea neerotoyamea tiame, ahpo wa'achitia nateyatamepua Riosichio, Riosi tehkiwachi tekipanamekapua. Yooma aata tekipanamea, yooma pipiripi natetepuamepua Riosieo, ahpo kehkisa tekipanario. ⁹ Teemea Riosi tekipanakiamepua, Riosi tehki yoorame; eeme Riosi keepuamea, waasapua, taamoo Riosi chiia echayachi.

Eeme Riosi chiia ukamea tiameo, Riosi kariwara enepakamepua, ki pusie teteiwame. ¹⁰ Neeea pu'ka kaario, Riosie uhjuratiamenia, pu'ka kaari nawatera o'inemichio. Aata wahjachi tekipanamea, pu'ka Riosi kaari nawatera no'o o'ineriachi, nokayamepua werisipukao. Nape pu'kachepa, puuu no'o nawateriachi simitiamea Riosi karitekewachio, te'ta kaawe inataka simitemetepua, ki sewina tiame iintopuawichio, aachin tiame Riosi weranareriaopua. ¹¹ Puuu Riosi kaari nawaterachi no'o yahchariaopua, aataai ki ko'rinametepua pu'kao, piirechi epeche kaaweruma nawatera o'inemiaopua wa'ao, ki'tiopa epeche kaaweruma nawateraopua wa'asio, ki Riosie Weratiamechitiaopua. ¹² Aata pu'ka Riosi kaari nawaterachi karitakamea, naatieoi karitakamea, apoche o'roeo, apoche tataparasioipua, te'ta tehte tísia nateyameeoipua peenia tiame, yooma puuua, anachameripua ahpo kosipuachi taawechio. Nape itapiti ki tehpe e'ramee Riosi kaarira karitekamea, itapiti ma'reeoi, tahku saawara chuhcheka mo'enekaoipua, oowera paaaoi chuhcheka mo'yejoyekaoi, kiisi kaawe siimeripua Riosie ahpo kateweni-achio, yooma tajenamerikapa puuua, Riosie katewerichio, na'ie tajenakamechitia. ¹³ Puuu Riosi kateweri taawechio, yoomahka chaachapameripua, aachin noonowiria ahpo tekipanariaopua Riosi tioparachio, ihtanae teetoka werasiriaepua

pu'kao. Puuu itae Riosi tiopara ahjae neteniamea, taamo Riosichi simiyame taamo masiteniamepua, ti'ti-joeopua ooweruopua tiamé. Yooma taamo masiteriaa, Riosi katewia na'ichi, u'matokameka ikimeripua, Riosio wa'a iintoka ne'nemerikopua, aachin tiamera tehpe e'ramekopua. ¹⁴ Wa'a na'ichi u'matoka ki tajakame ahpo Riosiwichio iintoriao, kaawe iintokame tewa-puamepua Riosieo, te'ta yorapuame puuu Riosieo. ¹⁵ Nape ki kaaweruma machenasoopua ahpo iintoriaopua Riosiwichioo, kiisi kaawe yorapuamepua Riosieo, yooma wekatemeri puuu ahpo kaawe yorapua. Nape puuu kihta kiatiario ahpo kiapo tuutiameopua, Riosi ahjama yasimeripua, nape ki yooma ahpo kiapo tuutiame teereweka.

¹⁶ ¿Ki nane'riame eemea aamoo, Riosi kariwaraka te'teriamekopua, amochi kahtiamekoopua Riosio, ahpo Riosiwarie? ¹⁷ Riosi kariwarachio, ki nu'uti iyoriniamepua. Pukaepa aaatao Riosi kariwao, kiisi iyoriniame iintosoopua, tísia kokosa saaetemeri Riosia.

¹⁸ Ka'te aamo wisikuemua, noriwi aamo ki aaata tetewachi na'ara ihsikao, ki aamo na'ara ikimio e'rakaopua. Wa'a erakoame ti'tijoeria, ki Riosichi ahjama te'tiamepua, wa'a iintonaresaa aaataa, ahpo wa'api wisikuamepua. Te'ta peenewa machiyame enariamea, toimetepua wa'a eraniameo. ¹⁹ Puuu wa'a eraniame machiwaria, ki inataniamepua Riosiwichioo. Wa'a teeka inataka naewaniameo, Ehkoriaami Iyoterichio chaanipua: "Riosia te'ta ahpo pepenia erakoameo, noriwi ki kaawe nokaka Riosie ki ahpo kokosapuame erakoameo, ahpo wa'api wipicharichi ruhjtiaí nokayamepua." ²⁰ Pirenachi Iyoterichio, chaanipua tiameo: "Apoe te'ta Paamiraa, nane'riamepua yooma ti'tijoeri inatao, yooma pu'ka oowera ti'tijoerichitia inatao, ki ijinatari tetewamekopua pu'kao."

²¹ Pukachipa ki aaata ahpo oisa e'remetepua, aaata paikapi apochi poanataka i'tonarekaopua, wa'a tiame inataniamea, ti'tioeche inata puuu, ki Riosi. Yoomahka teeme Riosichi simiyame nayewatuamea, napati teeme wa'achitia kekechuma tiaremichio ajawatiamepua Riosieo, napati taamo ku'itomichioopua aamo masitekao, yooma Riosi chiiio, kaawe pahteka inamumichioopua. ²² Yooma teemea no'ochitiao, Aporochitiao, Peerochitiaoopua tiameo, wa'achitia i'ka wa'a chiame, nayewiamepua: i'ka wehjoarichi simiyame ikiniameo, ahjarichi simiyame nayewaniameo, wahjipanimechi simiyame nayewaniameo, ehpe taawechi teetoamechi simiyame nayewaniame, wahka ihtoriachi ikipuamechi simiyame nayewaniame tiame. Yooma ikachi simiyame taamo aamo nayewesiaa, aamowichio kaawe teeremichio puuu. ²³ Pu'ka wa'a teetoame neeea amochio, aamoo Riosie Weratiamechi enepariopa. Ehpeo eemea, Riosie Weratiame ijinuwarapua, Riosie Weratiamea, Riosichi eename.

Eesusie ajawatiame tehkiwara

⁴ Pukaepa eeme Koorintio mochikamea, oowera Riosie Weratiame ku'yamechitia, taamo tetewimete eemea, i'ka ehkoriaami Riosi iintomo e'raria, taamo masiteka nokisiameo, pu'ka Riosi noriwi teereweriaopua pukeri o'iniaio i'ka weee yasipoio.

² Aata ihtaoi neesetowetiamea, iyorika neesetometepua ahpo neesetoretiao, kiisi se'wi teetoka. ³ Nape aaata no'o tehkiwa ki kaawe no'o neesetoame teewasoo, kihta a'chi e'ramenia wa'a chaanetiaio. Nooeoi ki nooe wa'api no'o kaawetame tiipaopua, no'o tehki yoorariaopua Riosiwichioo. ⁴ Neeea no'o tehkiwa kaawe neesetoea e'raio, seenekachioi ki kaawe teetokameoinia itachioo. Nape Riosi cheemapua ki kaawe no'o iintorioo. ⁵ Pukaepa eemea ki ikanati na'ara chaachapamete aaataoio, puuyepuapua pehjio ohso kaaweo, ahkasi Apoe Paamira Eesusi eenachisiopua, yooma aaata tijoe noriwi teereriaopua ma'chitapuchiopua. Waika ihtori taawechi Eesusia, yooma ti'tijoeo ooweruopua tiameo, ma'chitamapua pu'kao, ka'karuma inatari yoorarioopua ki ka'karuma inatari yoorariaoiopua. Waikao Riosia pu'ka ihta inataria taamo ne'nesapaopua, taamo pipiripichio, apoe chanimapua waikao taamoo, kaawe iintorioo ki kaawe taamo iintoriooiopua.

⁶ Pukaepa eemea no'o Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiameo, pu'ka aamo no'o masitewakamera na'naritonareriaio, Aaporo masitewaoi na'naritonareriaio, kiisi kaaweko aamo tuuyamenia Riosiwichioo. Taamo Noono tewekachi kahtiamé chiia na'naritopua ohso kaawe, pu'kakamera masitia pepenipasika, Apoe tewekachi taamo Noono cheeria, Ehkoriaami Iyoterichio. Apoe taamo Noono tewekachi kahtiamé, aaatao ki ipaka tetewijeranipua, aaatao te'ta kaawerumachitia tetewikao. ⁷ ¿Aatanana muuu ki aaatae aamo masitetiame eramichioo? ¿Ihtanakosa te'ta penipakamemua ki aaata masitetiameeo? Aatae kiatiame enesaamua aamo penipario, ¿achini iikai aamo oisa e'ramemua, amoe wa'api ki aaatae penipakamechitia?

⁸ Muuwaeme eeme Koorintioa, yooma aamo nakiyaeopua, pochipakame eemeapa wa'asio, paarasateka mochikame eemeapa wa'asio. Ehpeo eemea te'ta yawichika te'teriapao, kihta nakiyame eemea taamoeo, Riosichi simiyame nayewaniameopua. Puuu aamo te'ta yawichika te'terewao, tísia kaawe enemiiopua, te'pa tewekachi Riosi ye'karichi enesoo, wa'achi mochimii teemeai waikao aamo ahjamao, Riosi ye'karichio! ⁹ Teeme Riosie ajawatiamea, te'ta aiwarichi taamo toatiame maaenania, wahjiparichi uhjuratiameka teeka, ki aamochitia ta'iria mochikamechitia. Teemea yooma ti'tijoerio, tamochi ne'niame saena teemea, ahkasioi Riosi ku'iwarioiopua tiame,

tewekachio. ¹⁰ Teemea Riosie Weratiamechi simiyame nayewatuamekapao, ki ijinatamechitia tetewiniame Koorintio mochikame ki Riosichi paparameeo, nape aamoo tísia paarasarichi inataka mochitoameo, tísia peenewari machiyamechitia tetewiniamepua pukaeo. Teemea kihta paarasariikapao, kihta pepeniamechitia tetewiniame teemea paarasari na'poamichioo, nape eemea tísia pepeniamechitia tetewiniamepua pu'kawichioo. Teemea ipaka tetewiniamepua, aamoo tísia iyorika tetewiniopua. ¹¹ Teemea ahkasi ehpeoi wa'api teetoame teemea tísia aiwakao, toore aiwasikaopua, parae aiwasikaopua tiame, wa'wakiraai ka'karame wakiraeka, taamo wepiwa aiwasikaopua tiame, kaarioi ki iinueme teemea. ¹² Taamo ko'komiao, tamoe tekipanaka koayamepua tiameo. Na'aretiai teemea, ka'karuma nayewaka nehjiame teemea. Na'ara yoojoratio, oowera anachame teemea, kihta iintoka. ¹³ Taamo aaata ki kaawe chaanesooio, kaaweruma nayeweka nehjiame teemea pu'kao, kaawe e'reka kateweka pu'ka ahjamao. Teemea, kasarachitia tetewiniamepua. Teemea, ti'tijoeri ohchorewachitia teeweniamepua, kihta kaawewichioamechitia. Wa'a teeka tetewiniame teemea, ahkasi ehpe taawechiamisio.

¹⁴ Neeea i'ka aamo cheeka iyotiao, ki no'o tesiwe e'repuawichio chaaninia, ohso kaawe aamo tuuyeka chaaninia, no'oo aamoo, no'o tatanachitia nakiyapa.

¹⁵ Eemea wa'a Koorintio mochikamea, ahkasioi piire miiri ma'masitari iinueme enetariareoipua, nape te'ta aamo noonoka e'rame masitaria, neechepua. Neeea, aamo noonoka iintokamepua, Riosi newiparichi u'pakao, Riosie Weratiamechi simiyame amochi i'yetokaopua aamo masitemia, Eesusichi paparama enepamichioipua. ¹⁶ Pukaepa neea aamoo, no'o teetoachitia mochijerania.

¹⁷ Pukaepa wa'ami aamo uhjurekania Timoteo, taamo Paamirachi te'terewachioipua pu'kao, no'o taanachitia tetewame, te'ta tísia nakiyamekapania pu'kao. Puuu ihsimapua eenechi aamo inatepatekaopua, no'oo aachin teetoamekopua Riosichio, Eesusichi te'ta paparapa neea, yooma ti'tiopachiami masitesikaopua. ¹⁸ Aaata wa'a aamo mochikachi mochikamea, aapoeche te'ta masitari ahpo maayamekatapua, ahpokamera weruma erakokaopua Puuu wa'a erakoamea, ki wa'a no'o enamio maayamepua terimiao, ¹⁹ nape neea wa'a eranioio, ku'we wa'a enamitepua, no'o Noono te'pa kahtieme wa'a eraso. Waika wa'a enasaonia, iinatukemania pu'kao, ahpo weruma erakoameopua, ihtana utewarichi wa'a nokayamekopua, pu'ka kiisi kaawe nokiwame masitekaopua. ²⁰ Nape aaata te'ta Riosi ye'karichi te'teretoamea, ka'chitia wa'a tiame masitemii puuu, ohso kaawe Riosi te'ta nakiya aamo masitemii puuu, aamo te'teretojeraopua Riosi ku'i-

warieopua utewarie. ²¹ ¿Aachin teeremia no'o enajerame eemea wa'ao, aamo kaawe e'reka no'o asiwa, aamokosa no'oo, te'ta utewaeme aamo terimia?

Suwepori nokiwa peereitari

5 Wa'a eemeai pichiwa ki nu'uti suwepori ihsieme aaata inamukame neea, ahkasioi ahpo noono uupirao, uupiemekatapua. Pu'ka wa'a tiameo, aaataai Riosi ki iyoriameai, ki nu'uti suweporika tiame tetewamepua pu'kao, aaataoi aapoeo wa'a tiameo, kiisi nokiwamekopua. ² Eemea wa'a nokiwameo, yuuwesimetepua pu'kao, ma'chipamete eemea pu'kao, wa'a tiopachio. ³ Neeea, ki wa'a kahtiemeainia, wa'a kahtiaitena no'o inatarieo. Neeea wa'a kahtieme no'o inatarieo, e'rakame neeepa ihtana yorapuameopua pu'ka tísia suwepori iintokameo. No'o wa'a e'rariaa, no'o Paamirae Eesusi wa'a e'rakamenia. ⁴ Neeea wa'a aamo napawiriachio, wa'a kahtiaitena no'o inatarieo, wa'a kahtiaitepua tiameo, Eesusi Riosi utewarirai, pu'ka suwepori iintokame katewepuwachioopua. ⁵ Wa'a teeso eemea, pu'ka suwepori iintokameo, yoomahka napawinasapa wa'a tiopachio, ma'chipapuapua pu'kao wa'a aamo tiopachio, saupuaichioipua wa'ao, wa'a tiopachi ki kaawe nokiwameopua. Satanasichi uhjurapuapua pu'kao, kokosa aiwamichioipua ahpo iintoriawichioo.

⁶ Eemea weruma aamo erakoio kiisi wa'a noonoimeriko chaachapaio, ¿achini iikai amochi reesiseka eemea pu'ka ki nu'uti suwepori noonoiwao? Puuu wa'a aamo noonowiraa, kiisi kaaweruma puuu. ¿Kiisi nane'riamekosa eemea naaju: "Rearurao, teesa yahchetiamekoipua paatusichio, yomatime a'potiamekopua pu'kao"? ⁷ Wa'a teeso pu'ka ki kaaweruma rearurao, ma'chipapuapua pu'kao, ki nu'uti mehtaka amochi na'atamerikopua. Aamo ma'chipasooopua pu'kao, piipakame itipima eemea waikao, weemera paatusie ki rearurae takaritanimechitia, Semejenato pahkochi koi'wameopua. Eemea takari ki rearuraemekatepua, Riosie Weratiame aamo pejana mukuriopua aamo tatakoria piipatekao. Puuu Eesusi Riosie Weratiame meritiamea, po'wa enekamepua Semejenato pahkokoioipua, pu'ka iintoria inatepasiwa nokisime teemea, ahkasi ehpe taawechiami ihtoriwa, teetoachioipua. ⁸ Pu'kao teemea Semejenato pahko ko'ioio, Eesusi iintoria taamowichio inataka nokimete teemea, Eesusio te'ta pichiwa taamo tatakoria piipateria erakokaopua, po'wachitia taamo tatakoria pejana meritiamekopua pu'kao. Teemea Eesusi iintoriae takari ki rearuraeme itipikameka tiame teemea waikapao, yooma puhjetiapa teemea Eesusieo, ki kaaweruma rearuraopua.

⁹ Piirechi iyojura aamo uhjureriachioipua chaaninia, ki pirena aamo te'teremichioipua, te'ta suwepori ki

ka'karuma nokayame ahjamaopua. ¹⁰ Wa'a cheekaonia iyojurachio, ki aamo ki nayewemichio cheekamenia ki ka'karuma nokayameo, pukaeo norikame mochini-amekapa teemea, naatichitia nokiwamepua: ki ka'karuma ikotuwa erakoniamechiopua, ichikoniamechioi, ri'riosiwachi paparaniamechioipua. Yooma pu'ka ti'tijoerichio poanatumariame enesaa teemea, puuyameriai teemea i'ka wehjoarichio. ¹¹ Naatiche aamo poanatumichio chaanekamenia aamoo, aaata Riosichi poponiwako tuuyameoio pipiniwako tuuyameoioipua tiame, ki ka'karuma nokayamechi, i'kachitia: suwepori nokayame ti'tijoechi ooweru tiame, te'ta ahpochiche erakoame ti'tijoechi, te'ta itapiti ri'riosiwa paparamechi, na'ara chaachaparichi, na'nawajiamechi, i'ichikoamechi tiame. Aataa ki ahjama te'terepuapua pu'ka wa'a nokayame ahjamaopua, kiisoi ahjama ko'kopuaopua. ¹² Nape ki Riosichi paparamepua pehjo, kihta chaania pu'kao, aamo napawiriachi enapoio. Pu'kao aamo nayewesopa Eesusichi simiyameo, Riosi apoe iikachi nayewemeriopua pu'kao, kaawerumachi enepamichioipua pu'kao. ¹³ Aamo wa'api naanapawiachio, aaata ki kaawe iintosoopua wa'ao, eeme wa'api ma'chipapuapua pu'kao.

Riosichi paparama, aapoe wa'api ahpo nekakoria

6 Aata eeme aamo Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame, itapiti ki kaawe iintotiame katewenariaa, zachini iikai ki Riosichi paparak mochtioame peereirachi uumpame eemea aamo katewemiao, aamoe Riosichi mochtioame wa'api, kateweme tiiai pu'kao? ² ¿Ki nane'rena eemea wahka ihtoriachio, Riosie piipatetiameo, i'ka wehjoarichi mochikame katewemerikopua? Wa'a teeremeri enesaa eemea, ¿ki'tiarekosa eemea amochio, aaata aamoe wa'apio ahpo katewemiao, teesa ki kaawe nokitiameoipua? ³ ¿Ki nane'rena eemea taamo Riosichi paparama, ahkasi Riosi ku'iwarioi ki kaawe iintorioo, katewemerikopua? Wa'a teeresoo, ¿ki epeche tiame ohjoare eeme wa'api aamo katewemiaopua, i'ka weechi mochikaiopua pehjo? ⁴ Waikao, ¿aatia seesenuchi siimpata eeme aamo katewemiao, kihta katewepua iinuemeopua aamo tiopachio? ⁵ ¿Ki suuwe erakona eemea wa'a nokaka? ¿Ki'tekosa naaju amochio piiripioi, amochi ki kaawe nokakameopua katewemeri? ⁶ Nape eemea wa'a te'tiamekatepua, sewinachi i'topapua aamo katewepuawichio. ⁷ Puuu aamo wa'api Riosichi poponiwa pipiniwaoiopua tiameo, ahpo wenejika mochiwamea, kiisi kaawe tiamepua Riosichio. Puuu ahpo wenejika mochikamea, te'ta ki kaawerumachi komina teetoamepua, kihtawichio kaawekamepua. ¿Achinikai ki anachame eemea ohso kaawe: aamo ki kaawe yoratioopua, itapiti wisikueka ichikone tiiaoipua? ⁸ Ohsotia eemea wa'achi

iintoamepua na'ara yoorakao, ichikuame eemeai pu'kao, wisikuekao, aamo poponikooipua wa'apio, aamo pipinioi.

⁹ ¿Ki nane'riame eemea, aaata ki toakamekoopua ahpo suwepori nokayao, kiisi Riosi ahjama mochimerikoopua pu'kao? Riosi ki nakiyaa nokipuai-chioo, ihjipua: kuunara ahpo uupio, ki piirechi oowitiame ahjama suwepori nokawa, uupiraohpo kuunao ki piirechi tijoe ahjama suwepori nokiwa; itapitichioipua ahpo riosietaniameoi; aaata oowitiame ahpochitia oowitiame suwepori nokiwameoi; aataoi ti-joeai, ahpochitia tijoe ahjama suwepori nokiwameoi; ¹⁰ aaata ichikoka pu'seriamiameoi; ahpoche iinuopua weemuameoi; aaata nawajika pu'seriamiameoi; tisia na'ara chaachapameoi aatao; ki ahpo wenejipuawichio nateteniameoi. Yooma i'ka wa'a tiame nokayamea, ki uupuamepua Riosieo, ahpo ye'karichi mochimichioopua. ¹¹ Aata eemea, wa'achi nokayame eneriaipua pukerio, nape Riosie Weratiame aamo tatakoriawichio pejana mukuriopao, eemea papakotiame itipikamepua tatakoriario, piipakame wa'asi. Riosia aamoo, ahpowichio poanatakamepua. Puuu ki iyoriaria amochi petereriamiamea, yooma cho'wetiametiame eemea, Riosi Riosiwarioe.

Piipari eenepaniame weerewachi

¹² Aata eemea chaachapamepua: "Neeea no'o iintonariao, ahkasi no'o iintonaria iinueme neee no'o iintomia iintonaresaa." Wa'a tiamepua tiiao, nape ki yooma taamo yoranarewa, kaawerumakaite puuu. Pukaepa kaawe taamo inateka ihsimete teemea itapiti taamo iintonariao. ¹³ Taamo weerewaa, ihtaao taamo itaniamepua, nape ki yooma taamo weerewa itaniae, nokisimetepua. Wa'a nokiniamea, ahpo weerewa e'rarie wa'api ye'kaniamepua, ki Riosi nakiyachitia teetoniame. ¹⁴ Teemea mukukaio tewekachi taamo Noono, Eesusi taamo Paamira ahjateriachitia, wa'achitia taamo ahjatemapua taamooi.

¹⁵ ¿Ki nane'riame eemea aamo weerewao, Riosie Weratiame weerewarakopapua tiameo? Wa'a tiame enesaania Riosie Weratiamechio, ¿iinuemenane no'o suwepori iintomia ooweru ahjamao? Ka'íi, ka'chitia. ¹⁶ ¿Ki nane'rena eemea, oowerua ahjama suwepori iintokamea, piiripi weerewa wa'api enepamekopua? Wa'a chiiame Ehkoriaami Iyoteria, eee cheekao: "Ooka weerewakaipua, piiripi weerewa wa'api enepamepua." ¹⁷ Wa'achitia taamo iikaai taamo Paamirachi enepakao, wa'achitia piiripi wa'api iikachi enepamepua, Riosi Riosiwariachio, Riosi Riosiwarioe wa'api.

¹⁸ Ikicha enepamitia eemea suwepori nokiwamechio. Ihta tatakoriamea aatao, ma'chi ahpo weerewachi iintoniamepua, nape suwepori iintokamea, ahpo wa'api weerewa na'atamepua, ki ahpo wa'api iyoria-

papua, ahpo wa'api weerewao. ¹⁹ ¿Ki nane'riamemua aamo weerewao, Riosi Riosiwari ohjoerachikoopua, Riosie aamo kiatiamе weerewachi? Aamo weerewaa, ki aamo piineriwichio weerewara puuua, ²⁰ natekachi taritiamekapa muuua Riosi Taanaraeo. Pu'ka Riosi ahpo Taanara iintoriawichio aamowichioo, iyorika mo-chitomeri eemea Riosio, yomatiamе aamo weerewa ih-siwae.

Nenewiwachi simiyame tuuyewari

7 Ehpeo eeme no'o iinatukeria iyoteka, nehjiamane. Pu'ka aamo te'teria no'o iinatukeriaio, ki nenewinia nahki eemea ohso kaawe. ² Nape tijoe ki anachame enesaa ooweruwichioo, ooweruoi ti'tijowichiooi wa'achitia, ki suwepori nokipuaichioopua, ohso kaawe nenewiwa kaawepua. Epeche kaawepua tijoea, ahpo uupiche ahjama yasiwaa, ki piirechi oowitiamе ahjama tiame; oowitiamеai wa'achitiaio, piiripi wa'api kuunaeka yasimeripua. ³ Uupiraa, ki ahpo wa'iname-
tepua ahpo kuunachio, wa'achitia kuunaraai ahpo kiametepua ahpo uupichio, ⁴ uupira weerewaraa kuunara iinuwarakapa, kuunaraai ahpo weerewao, ahpo uupi iinuwarakopapua. ⁵ Itapiti weruma simiyame Riosi ahjama nayewameri enesaa, weeka taawe ih-simeri enesaa Riosi ahjama naewakao, toipuapua pe-hji aamo uupichi ihsiao kuunachitia. Neipa kajusapa aamo Riosichi nayewao, eenechi nokisipuapua pu'kao seenekachi riaorósia, ki aamo anachatekao, ki kaawe aamo iintotemaopua.

⁶ Ihji no'o cheemiaa, nooe e'rejerapua, ki Riosie yachatiamе nuurari. ⁷ No'ochitia ki neewikame enesaa, kaawe enemii eemea, tísia aiwaniachi teetoni-amekopapua taamoo, ehpe taawechimio. Nape Riosia ki yooma taamo wa'achi te'teremichio ki'yamepua. Aaata teemea neewimichio kiatiamеpua, aaata piireo ka'i.

⁸ Ki neewikameo pehjiio, kunamukukameoipua tiameo, uupira mukukameoipua tiame, ki nenewisaa-pua epeche kaawe enemiiipua noochitia. ⁹ Nape ki anachame enesaa neewinariao, neewinia nahkipua ohso kaawe, ki neewinarewae suwepori iintomichio-pua.

¹⁰ Nenewikameo chaanenania, nape ki nooe e'rachi, Paamira e'rachi chaanenania pu'kao. Uupiraa ki toime-
tepua ahpo kuunao, kuunaraai ki toimetepua ahpo uupio. ¹¹ Ahpo kuuna toakamea, piineri yasimeripua; ki piineri yasinariaa, eenechi ahpo kuunama yasimeripua.

¹² Wahjachi nenewikameo no'o chiiiaa, ki taamo Paamirachi eenamepua. Aaata uupira ki Riosichi pa-parame enesoopua, nape ta'iria kahtiamе enesoopua ahpo ahjamao, ki toimeri kuunaraa pu'kao. ¹³ Uupiraa ahpo kuuna ki Riosichi paparamе enesoo, nape ta'iria

kahtiamе enesoopua ahpo kuuna ahjamao, ki toime-
tepua ahpo kuunaoi. ¹⁴ Aaata nenewikaio neipao, Eesusichi pichikesoopua kuunarao ooitiamеo ka'i, nape ooitiamеo ta'iria kahtiamе enesoopua ahpo kuu-namao, ki toimete kuunaraa ahpo uupio. Wa'achitia ooitiamеai, ki Riosichi paparamе enesoopua ahpo kuu-nao, nape ta'iria kahtiamе enesoopua ahpo ahjamao, ki toimetepua tiameo ahpo kuunao. ¹⁵ Nape aaata neewikame ki Riosichi paparamеo ahpo nenewiwao sa'runanaresoopua, Riosichi paparamеo, reesisepuamepua sa'rupuawichioo ahpo nenewire-tiao. Aaata Riosichi paparamе ahpo reesisesoo poanatupuaichioo, kihta ki kaaweruma iintokame tetewipuamepua Riosieo. Pu'ka wa'a tiameo, Riosia reesiamеpua pu'kao, ki nasiwaka mochtitopuawichioopua. ¹⁶ Puuu uupira Riosichi paparamеa, ki toimetepua ahpo kuunao ki paparamekopaopua Riosi-chio, pu'kao seenekachio paparamerikooipua Riosi-chio, ahpo uupie ku'itiaopua. Wa'achitia kuunaraai Riosichi paparamе enesaa, ki toimetepua ahpo uupio ki Riosichi paparopao, seenekachi kuunarae ku'itiaop-ua ooitiamеa, paparamaopua Riosichio.

¹⁷ A'chi tiiachioi aamo nenewikame teerewachio, kaawe teetoka mochtitopuapua, Riosie ku'iwarioe, a'chi teeka kaaweruma aamo yasitoriaopua ke'chu aamo paaenoi Riosieo, wa'api te'teretoka mochtitopuapua Riosichio. Pu'ka masiteka teetoamenia yomachi ti'-tiopachioopua. ¹⁸ Aaata siichitepuwetiamе enesaa Riosie paaetiaio, kihta ki kaawe tiame puuua Riosi-chio. Ki siichitepuwetiamе enesaa Riosie paaetiaio, wa'a tiaimua kaawepua, kii siichiteputiamеkai. ¹⁹ Riosi-wichioo, aaata siichitepuniamеo, ki siichitepuniamеoi, kihta nateyamеpua Riosi kaawe te'terepuao, Riosiwichioo te'ta nateyameraa, ahpo nuurari chiiakamera e'weniamerapua. ²⁰ Yooma aamo te'tereria ke'chu paaeniai Riosieo, ka'chi tiamepua Riosichiwichioo.

²¹ Tijoea ooweru tiamea, puhkuchitia mochtikame enesaa Riosie aamo paaetiaio, ka'chi tiame puuua Riosi-wichiooi. Aaata puhkuchitia mochtikamekoio ki puhku-chitia mochtikoio, puhkuchitia yasinaresaa Riosichio, kaawepua, nape sa'rukame yasinaresaa ki puhkuchitia mochiwao, kaawechipua tiame. ²² Puuu puhkuchitia Riosie paaetiapao, sa'runatiame itipiamepua tatakorio, puuua waikao, Riosie Weratiamekamera ihsika yasito-merikapaopua, wa'apitia puhkuchitia yasitoaiopua. Puuu ki puhkuchitia yasitoaiopua, Riosie paaetiapaop-ua, ki puhkuchitia oiaioopua, Riosie Weratiamechi puhkuka tiamekaitepua, Riosi yooreka yasitomerika-papua wa'asi. ²³ Apoe Paamirao taamo taripariopao, apoe Paamiratere mochtomeri teemea, pu'kachewichio yorakeka, ki tijoeekamera taritiamekapa.

²⁴ Waikao poponiwa pipiniwaa tiame wa'a teeresoo, ta'iria mochtitopuapua Riosichio, ki se'wika ahjachio,

puuu pukeri aamo teeriao, ka'chi tiamepua Riosichio.

²⁵ Ehpeo, ki nenewiame pehjichi simiyame nayewamane. Ki nenewiamewichioopua pehjio, kihta eetiame tuuyeniame nio'o Paamirae Eesusio, nape no'o e'rachitiao chanimania. ²⁶ No'o e'rachitiao, yooma aaata oowerua ti'tijoeai, wa'apitia ki nenewika itipisaa kaawe enemiipua, ki teesa kokosa tiame simiyame teetoamekopa ehpe taawechiamio. ²⁷ Pukaepao uupieme enesaa, ka'te toimitiapua. Ki uupieme enesaa, wa'atia itipipuapua. ²⁸ Aaata ki neewiai neewisaa, ki tatakori puuu. Nape aaata neewikame mochikamea pu'ka aiwari eenoio, tísia kokosa teeremeripua. Pu'kao ki tísia aiwamichioo wa'a e'ramenia, ki nenewikame mochisaa epeche kaawe enemiopua.

²⁹ Poponiwa pipiniwa tiame, kiisi mehka toio tuuka chaaninia tísia kokosa aiwapuameo. Ehpe waanamio uupiemea, ki uupiemechitia mochisaa kaawe enemiipua. ³⁰ Puuu tísia naarakomeria, ki naarakosaa kaawe enemiipua. Puuu kaawe erakoamea ehpe taawechio, ki kaawe erakoamechitia te'teresaa kaawe enemiipua. Puuu itapiti tarakamea, ki tarakamechitia teeresaa kaawe enemiipua. ³¹ Aaata i'ka weechi paarasarika yasitoamea, kihta ahpo paarasatiachitia, ahpo tetewisaa kaawe enemiipua. Wa'a erakoka mochito mete teemea, ehpe taawechiamio tísia aiwaniachikopaopua. Wa'a te'teretoka ohjoemete teemea, yooma i'ka wehjoarichi paarasatetiameopua, kiisi mehka teetoamekoopua kihta itipimerikopua kajuka.

³² Wa'a aamo chaaniame neea ka'chi teeremichioopua aamoo, wa'a ikiwame taawechiopua. Tijoe ki neewikamea, ahpoche inateka yasitomeripua, Riosikamera kaawe eratepuawichioopua. ³³ Tijoe neewikamea, ahpoche ahpo uupima neesetowa teetomeripua, itapiti nakiya i'yesika. Riosi kaawe eratewache teetomeri puuu, ahpo uupi tiame.

³⁴ Oowitiame ki neewikamea, Eesusi Paamirachiche simiyame neesetomeri puuu, Riosikamera kaawe erateka. Nape aaata ootiame neewisaapa, ki Eesusi Paamirache kaawe erateripua, ahpo kuuna tiame kaawe erateripua.

³⁵ Ihji no'o chiiaa ki teesa kaawe teeremichioopua amochio, ki utewaeme aamo nuureka chiiamenia i'kao, ki te'ta tehki aamo teetomichio chiiamenia aamo Riosi tehkiwachi nokisiachioopua, ahkasi tísia aiwari taawechi asiyachioopua.

³⁶ Aaata ki anachame ahpo neewimiao, aaatao ahpo u'matoame erasoipua ahpo neewimiao, neewimeripua neewinariaa, ka'chitepua neewikaio, ki tatakoriopua. ³⁷ Aaata ki neewika pu'seriamie, piineriche ohjoenariamea, kaawepua wa'a e'rai. ³⁸ Wa'a teesoo taamo aiwamiachi teetoachio ehpe taawechiamio, aaata neewinaresaa kaawepua, nape ki neewinaresaa epeche kaawepua.

³⁹ Nenewiamechi tiameo i'ka chanimane. Uupira Riosichi paparama, ahpo kuunachi ihcheka yasimetepua, ahkasi ahpo kuuna mukuyachisi. Ahpo kuuna mukisoo puuu, na'sokame itipiamepua ahpo kuunachio, kaawe neewimeripua piirechi ahjamao neewinaresaa, nape Riosichi paparama ahjamache ti-joe. ⁴⁰ Nape noochio e'ramenia pu'kao, ki eenechi neewisaapua, epeche ta'iria yasimeripua, Riosioi wa'achi e'rameko e'ramenia noochitia.

Kooame ri'riosi oowetiame

8 Ehpeo itapiti ri'riosiwati kohseka ooweniame nayewamane. Yomarika teeme te'ta machiwarieka mochitoamepua, pu'ka ri'riosi oowewewachi simiyameo. Nape aaata te'ta Riosi nakira machika yasitoamea, ki ahpo weruma e'raka yasitometepua, pu'ka oowewarichi simiyame ahpo machiyao. Pu'ka oowewarichi simiyame nayewiaio, kaawe aamo uuka, nayewapuapua pukachi simiyameo. ² Aaata ahpo te'ta siinto machiyame maayamea, seenekachioi kihta te'ta machiyamekoipu puuu. ³ Nape aaata ahpo kaawe e'reka katewiameopua itapitio, kaawe iintokame tetewamepua, taamo Noonoo te'pa kahtiameeopua. Nape kaawe ahpo nakika mochitoamea, ka'karuma nokaka mochitoame tetewamepua Riosio.

⁴ Puuu ahpo riosiwachitia uuka manakeniamea, oowera wa'a nokiwame puuu kihtawichio. Nape teeme taamo Noonoo Riosichi paparama, yoomahka nane'riame teemea, puuu ri'riosiwaa, kihta kaaweruma iintoamekopua taamowichioo, tísia manakeniaipua pu'kawichioo. Teemea taamowichioo, piiripi wa'api Riosipua, kihta muuwaemekamera ri'riosi.

⁵ Muuwaeme ti'tijoea, ki ookapi iintuamekotipua ri'riosio i'wa weechio tewekachioopua tiameo, utewari iinuemea. ⁶ Nape teemea ki wa'a chaachapamepua, piiripi wa'apikotipua taamo Noonoo Riosio, puuu apoea, yooma ihta itapiti iintokamepua weechi iintuameo, tewekachi iintuameopua tiame. Weechioi, piiripi wa'api te'ta Paamiraame teemea, Apoe Riosie Weratiame, Apoe Eesusikamera te'ta iyoriniamera.

⁷ Nape ki yooma Eesusichi paparama nane'riamepua, ri'riosi manaketiame sa'pa koi'wameo, ka'chi tiamekopua Riosiwichioo pu'ka sa'pa manaketiame ko'kotioiopua Riosichi paparama. We'wemera Eesusichi paparakamea, pukerio ri'riosi manakeka mochtoriaamea, kiisi konariamepua ri'riosi sa'pa manaketiameo, pu'ka koayaioopua, pu'ka ri'riosikamera iyoriameka erakoamekapa. Pukaepa ki ko'kome erakoamepua pu'kao, ki na'atapuawichioopua ahpo Riosichi iyoriwao. ⁸ Nape te'ta pichiwaa ihjipua, kihta kooame koi'wae taamo kaawe teeretiame Riosia, apochio. Wa'a tiachioopua, ri'riosi manaketiame sa'pa koi'wamea, ki epeche kaawe taamo tetewiniame

Riosieo, ohsooi ki kaawe taamo tetewiniame Riosieoi. ⁹ Nape pu'ka kooameo ka'chi aamo ikitio e'raipua Riosichio, ka'chi eramichioepua weemera Riosichi eenakameo, ki ko'kopuapua ri'riosi oowetiame, aaata pu'ka tetewachioepua, ki aaata aamo ki kaawe eramichioepua. ¹⁰ Aaata aamo ri'riosi oowetiame sa'pa koayame tetewisaa, pu'ka ri'riosi oowetiame ko'komo orapasaapa tiame, ko'komapua koayao, nape Riosi nekamio e'raka. ¹¹ Wa'a iintosaamua, tatakoriitemamua aamo Riosichi pooniwao piiniwaoio, apoe Riosie Weratiame pu'kawichio mukukameopua tiame. ¹² Wa'a teesoo wa'a iintokamea, na'atamepua ahpo poonio, kaaweruma inataopua Riosichio. Wa'a teekao muuuai, kiisi kaawe itipiamemua Eesusichioi, Riosie Weratiamechio. Wa'a iintosaamua, te'ta tatakorieme muuuu. ¹³ Wa'a teesoo pu'ka kooameo, tatakoriwichitiame enesoopua poonio, ohso kaawe neeeai kiisi ko'komapua pu'kao, ki seenampa.

Eesusie weratiameo ihtana ahpo iintomia reesiseri iin-uewa

9 No'o chaachapania nayewamania ehpeo, aaata wa'amahkao chaachapatapua, ki Eesusie weratiamekopua no'oo. Nape neee chaanenapua pu'kao, pichiwa Apoe Eesusie no'o weratiamekopua, nooe tetewikapapua Eesusio, neipa meritioio, eenechi oijenakame mukukaio. Apoe wa'api no'o chaanekamekopapua, amochi upamichioepua ahpo no'o aamo tuuyenurario, puuupua no'oe aamoe inamuriao, no'o nayewatusiao. ¿Ki pu'ka Eesusichi simiyame no'o aamo nayeweria pichikekamekosa eemea? ² Wahjachio ki no'o Eesusie weratiameko erakoiopua, eemea ki wa'achi erakometepua, wahjachtiao. Eeme wa'api no'o u'paria Eesusi chiia pichikekame enesaa, eeme wa'api no'o Eesusie weratiame ukamekai ikikamekapa. ¿Ki wa'akosa erakoame eemea?

³ Ihji no'o nehpupaka chiiiao, ki no'o Eesusie weratiameko erakoamerawichioepua, no'o masitiao kihta nateyo tuuyamekopua. ⁴ Pu'kao chaaniamenia, apoe Eesusiko tuuyamenia wa'a tiame masitekaopua kooamechi simiyameo. Apoe Eesusia cheekamepua, ihtaoi kooame enesaa, kihta ki iyoriwa tiamekopua Riosiwichioo, ihta iijiniameoi. Wa'a te'teriatame enesaa teemea Eesusichio, iinue teemea taamo ku'ipua, ihtaoieo taamo nakisiao, kooameeoi, neeroioi taamo ooweniame taamo paramoo. ⁵ Teemeai Eesusichi simiyame nayewatiamea, iinuemepua tiameo, taamo yeetoka ohjomiaopua taamo uupio uupiemeraa, Peerochitiaopua, wahjachi Eesusi ajawariaopua, Eesusi ahpo yeeyechi poponiwaopua tiame. ⁶ Neeea Wenawe tiameo, ki ujupiekapa teemea, ¿ki iinuemejuare teemea, taamo ihkokeniame ko'komiao? ⁷ ¿Aatana

soontaro ahpo mochiwawichio nasiwaio, ki iinuetarepua ahpo ko'kotepua? ¿Aatana itapiti echakai, ki ko'kotapua taakeriao? ¿Aatana chiiwa neesetoameaio, ki iijitarepua mu'ira ihpaketiameopua? ⁸ I'ka no'o chiiiao, ki nooechi eenameche maaepuapua. I'ka wa'a tiameo, wa'achi chiiame Moiseai Ekhoriame Iyoterichio. ⁹ Wa'a cheekame Moisea, eee cheekao: "Oisio ka'te to'pemitiapua chu'wachio, tekeka okayaio, ko'komichioo." ¿Oisi nayewaka cheeriamenapu wa'a cheekao? ¹⁰ Ka'ii. Taamo nayewaka cheerepua Riosichi tekipaname. Aaata yoomoka echayamea, aaata okitiame ekasuamea tiame, na'pa puuuu, ahpo echaria taakeria, ahpo naachutemeri puuuu. ¹¹ Teemea amochi echakameai tiamea, Riosi kaaweruma tuuyewario, ¿ki kaawe e'raka taamo ku'ipuame maaena eemea taamo ko'komiao? ¹² Aaata ki Riosi tekipaname nateteniame enesoo, ¿ki epeche iinueme ohjoare teemea, taamo natetepuameopua, Riosichi tekipanamekapaopua?

Nape wa'a tiiai teemea, kihta koparowa inataka nokisiame teemea i'ka Riosi tehkiwachio, ki aaata taamo koparoame tewamichioepua, Riosie Weratiame nayewatuwaopua. ¹³ ¿Ki nane'rena eemea wa'a tiopachi tekipanameo, wa'api tiopachi iintuame kianiamekopua kooameo? ¿Ki nane'renako eemea, puuu tiopachi paamiratuamea, wa'api Riosi tepaweterachi toatiame, koayamekopua? ¹⁴ Wa'achi chiiame Riosiai Iyoterichio, aaata Riosichi newipari nayewatuamea, kiapuamekopua ko'kometio. ¹⁵ Nape neee, seenepioi ki itakamepua no'o kiapua teerewiao. Ki itaka chiiamenia aamoo, i'ka iyoterichi no'o chiiiao. Neeea wa'a iintonaresaa, mukimania ohso kaawe, ki wa'atia wekamichioepua no'o wa'atia kaawe e'rewaopua, no'o nooe i'yaka koi'sika tekipanakaopua.

¹⁶ Neeea, ki no'o weruma eratewawichio ihsiameneeea, Riosi tehki yoorakaopua tuuyesikao. Neeea, utewachi no'o yoramio e'raninia i'ka tehkio, ki yorasaania ki nu'unti yuuwesimiinia. ¹⁷ Nape i'ka tehkio, nooe no'o kaawe e'rachie ihsiamenaa, no'o natetepuame tiame neee. Nape i'ka tehki no'o yoorao, ki nooe e'rachi ihsiamenia, Apoe Riosie Weratiame no'o nuurekamekopa i'kao. ¹⁸ Wa'a tiiachipao neee i'ka tehkio, ¿ihtanakamerajoarepu no'o natetewaa? Puuu no'o natetewaa ihjipua: Tisia no'o pu'seriapua naewatukao, Eesusi no'o nuureria nayewatumichioopua pu'kao, i'ka tisia te'ta Riosi kaaweruma tuuyewarikopapua, nape pu'kao, kiisi kihta natekachi, aaataoi kihta itanesikaopua ku'iwaio, ihtaoi no'o ku'iniameoipua, iinuekai neeéa, no'o natetepuawao, Riosichi tekipanamekapao.

¹⁹ Ki aaata puhkukainia, yoomawichio puhkuchitia tekipanamenia, epeche muuwaeme oowe erapatenariapa ti'tijoe oowerua tiameo, Eesusichi paparamichioo. ²⁰ I'isaeri ti'tijoeiekachi enasaania, isaeri tijoehitia

no'o uuyamenia wa'ao, epeche muuwaeme oowe erapatenariapa taamo Paamira Eesusichio, yooma napati ti'tijoe ooweru tiame. Moise nuurari nokiwachi enasaio, Moise nuurari nokiwatere iijisiamenia, epeche ti'tjoeri oowe erapatenariapa no'o Paamira Eesusichio. Neeea wa'a oiyaio, ki Moise nokiwatere tiamekaitenia. ²¹ Seesenu nokiwachi eenakainia ki Moise nuurewa nokiwachio, pu'ka seesenu nokayachitia no'o uuyamenia, epeche tewinariapa pu'ka ti'tjoerichio, no'o Paamira Eesusichi paparamerio, ti'tijoe ooweruopua tiameo. Nape pu'ka ki Moise nuurarichi mochitoamechitia ihsiaio, Riosie Weratiame yasitoamenia, Riosi nuurariterchitia. ²² Neeea weemera te'terame Paamirachi eenakaio, pukeri o'iniamechitia nayewiamenia pu'kao, Riosichi simiyameo, epeche tewinariapua pukachio, Eesusi Riosie Weratiamechi paparamichioo, ti'tijoe ooweruopua tiameo. A'chikoitia no'o uuka ihsiamenia, a'chikoitia iintoka tewinariapa, Paamirawichioopua ti'tioeo. ²³ Yooma pu'ka ihsiamenia, epeche mehtamichioopua Riosi kaaweruma tuuyewario, epeche muuepari teerepuawichioopua Paamirachio, no'oo epeche tísia kaawe e'rewa eramichioopua tiaméo.

²⁴ Nane'riame eemeapa, aaata u'masiwa te'ewa newitoniaméo, piiripi wa'api newitoamepua ahpo natetepuawichioo. Ujumasa naaju, Riosichi newitoka kaawe teetokaopua, itapiti Riosi kaawe e'rewa aamo kiapuachioopua aamoo. ²⁵ Yooma aaata newitote'yamea, kaawe ahpo neesetoamepua weerewachio, oowera raureri kuhsisawa mosokitewa yowitai, kiisioi tehpe e'rame; nape teemea Riosichi tekipanawao, kiisi wahjiamé kiapuamewichio te'yameka nokayámepua. ²⁶ Neeea no'o teetoao Riosiwichio tehkió tísia no'o kaawe neesetoamepua, ki no'o se'wi teetowichioopua ihta itapitieopua, ki no'o kajuteme tíaopua Riosichi tehkiwao. Neeea ki eekachi wepayamechitia ihsiamepua, aaatachi ahpo nasiwamiapa ahpo penitiamechitiao. Neeea no'o Riosie kiapuamekamera, te'ta inatatoka teetoame neee, i'ka Riosichi tehkiwao. ²⁷ Pu'kawichiokamera neee, tísia kaawe neesetoamenia no'o weerewao, kiisi no'o so'mipamichioopua ki kaawerumachi wichipua. Neeea wa'a tiame teetoamenia, Riosio kateweniachi taawechio, kihta no'o ki kiapua teerepuawichioopua Riosie nuutewa no'o kiapua, weechi kahtiaio tísia kaawe masitekamekaiopua.

Ri'riosichi paparaniamé wa'inewa

10 Riosichi poponiwa pipiniwa tiame ki natakepa-
jeraninia, yooma taamo ehkoriaami mochiri-
amekoo, Riosio toomaritere neesetotiamékopua siim-
pachio; yooma pirena uumatokame Riosi wahjone-
riachi pa'weo, Eejito soontarochi newipamichioo. ² Wa'a

tiiachioopua, Riosie toomaritere nokisitiamé waki-
wechiami nokisiaiopua, Pa'we Sehtanamechi wanami-
ka paaterepua, pukae wa'a paatetiamee paatotiaméka
tiame itipirepua Moise ahjamao, Riosi neesetowatere
pirenatuka itipikaopua. ³ Yooma puu ti'tijoe
oowerua tiame, wakiwechiami nokisikamea, tewekachi
eenamé kooame ko'kakamepua, Riosie ahpo kiaretia.
⁴ Ehkoriaami wakiwechi nokisiameapua tiameo, yoom-
ahka e'pechi pajenakame nerojikamepua tiameo. Pu-
uu e'pea ehpiamio, Apoe Riosie Weratiamekaitepua,
pukachi nerojiamé teemea, nape puuua neeroi taamo
nerojiaa, ki wahjiamési ahjari teereniamépu. ⁵ Nape
Riosia, muuwaeme ki apochi paparaai nerojikameo
pu'ka e'pechi pajenakame neeroi, kiisi kaawe e'reka
tetewarepua pu'kao. Pukaepa yooma wahjiparepua,
wakiwechiami nokisinoio.

⁶ Yooma puu ehkoriaami ikitiamé, pu'ka ne'netoka
seeweka, taamo Riosichi iyorika mochitomichio ikiti-
ame puuua, ki pu'ka te'tereria teerepuawichioopua.

⁷ Pukaepa eemea, ka'te ri'riosichi paparamitiapua
ehkoriaami nokisiriame ookapio nokisiriachitiao. Pu'ka
noonowiria naewaka chiiame Ehkoriaami Iyoteria, eee
cheekao: "Ti'tjoeria weesero netetiame, pahkoterepua
ahpo riosichitiao, nawajika yaawekaopua tiameo."

⁸ Ka'te wa'a nokimitia eemea suwepori nokiwao. Wa'a
nokisaa eemea yooma wahjipamaoi eemeai, pu'ka
ehkoriaami piire weerewa paika miiri wahjipakamechi-
tia, piie taawechi wa'apiopua. ⁹ Ka'te aatiatamua, te'ta
aamo Paamiraopua, ehkoriaami mochiriamea wa'a
nokaka wahjipakamepua, siinoie ki'kiretiao. ¹⁰ Ka'te
Riosi we'sapapuame chanimitiamua, ehkoriaami
mochiriamea wa'a chaachapakaka Riosio, wahji-
pakamepua.

¹¹ Pu'ka taawechiami ikitiamé seeweka nokisimete
teemea, Riosi iyorikao. Pu'kawichio iyotetiame Ehkori-
ami Iyoterichi chiiio, pu'ka wa'a ikitiamé ne'neka
pepenipamichioopua taamoo, Riosio iyoriniakopua
pu'kao. Wa'a teetomeri teemea ehpe taawechiami
Riosichi mochitoamea. ¹² Pukaepa aamo ahpo inateka
mochitopuapua, amochi pewatiame tiio e'roio ki
tatakori wihitepuameo, senawato wa'a e'rai
tatakori wihimakoipua muuuai. ¹³ Yooma ihta
tatakori iintonarewaa, wa'api teerekamepua ehkoria-
ami o'iniaio. Nape piiripikoi puuua, ki iinuemepua ki
newitowao. Aaata pu'ka tatakori ahpo pa'panisusoop-
ua, Riosi waapi kahtiamépu, aamo ku'ipaka newitop-
uawichioopua pu'ka tatakori aamo pa'panisuwao.

¹⁴ Wa'a teesoo, kaawe aamo neesetoka mochitopua-
pua amochio, kihta tatakori aamo panisutomichioopua
apochio, ri'riosiwachi paparamichioo. ¹⁵ Nane'riamenia
aamoo, ahsepari ijinatamekopua, no'o aamo cha-
niao, aamoe ne'nemichioopua te'ta kaawerumakoopua
ki kaawerumakooipua. ¹⁶ Teemea taamo Paamira Aari
Koi'wa koayaio, iijipasochi iijiwa iijinioopua, yoomah-

ka pirena Riosichi cheriwema ki'yame teemea, Riosie Weratiame taamo pejanawaka wi'suriopua ahpo eerarao, kurusichi meritiaio. Pu'ka paani koi'wao, Riosie Weratiame taamo pejana mukuria inatepaka, nokayame teemea. Pu'ka Eesusi Aari Koi'wame paani ko'kosaa, yoomahka piiripi inatari enepame teemea, Eesusi Riosie Weratiame weerewachio. ¹⁷ Muuwaemekai teemea, piiripi wa'api enepame teemea, piiripi paanichi wa'api koayamekapa.

¹⁸ Wa'achi piiripi enepaniame erakoka nokariaipua tiameo, ehkoriai i'isaeriai ahpo Riosi manaweria sa'pa koayaipua. ¹⁹ Puuu ki Riosichi pichikiameai wa'achi piiripi enepaniame erakoka koayaipua tiame, pu'ka ahpo ri'riosiwa manakeriaopua. Nape wa'achi nokayaipua kihta nateyame enepua tatakori puhjepuao, kihtaio, itapitiwichio yoratiaio. Pukaepa Eesusi Aari Koi'wa piiripichitia enepaniame ko'kakamea, toimete puuu ahpo ri'riosiwa manakiao. ²⁰ Pu'ka ri'riosi netetiame manakiamea, Satanasi ku'iwariamera iyoriamepua, ki Riosikamera. Pukaepa neea pu'ka ahjama, kihta ahjama te'terejeraninia. ²¹ Ka'chi iika iyoriniame ooka teekoo, Satanasi iyorisikao taamo Paamira Eesusi iyorisikaopua tiame. ²² Ihtana erakoame eemea wa'a nokayapao? I Nekatetariame eemea naaju taamo Paamira Eesusio? I Ehkoriai mochiriamechitia i'isaeri nokayamekosa eemea, wa'a nokakaopua nekamuchepatekamepua Riosio? I Newitomerikosa erakoame eemea Riosio?

Ahpo nakika ki o'yaeka, te'terewa mochiwa Riosie Weratiamechi

²³ Riosia yooma ihta taamo nokimiao, taamo toanipua toayao, nape ki yooma taamo nokaya kaawe tiame, aaatachiori taamo piirechiori ki kaawe wichiamepua, taamoo, kaawe te'tepuao aaata ahjamao taamo piirechichio. ²⁴ Aataai ka'te aamo kaawe teerewache i'yapuapua, ohso kaawe wichiame nokipuapua aamo wahjachioi.

²⁵ Muuu sa'pa tarayaio kihta ahka eename iinatukeka taripuapua. Aata aamochitia Riosichi paparama inamusaa, pu'ka sa'pao ri'riosi manaketiamkoopua, ki kaawe tiio erapamaoipua amochio weemera paparama enesaa Riosichio, puuu inamukamea ki koi'wameko e'rapa ri'riosi manaketiamoo. ²⁶ Ohso kaawe pu'ka sa'pa tarayaio, ka'te iinatukemitiamua ahka eenameo, ki aaata a'chi e'remichioopua aamoo, aataai weemera Riosichi paparama.

²⁷ Aata ki Paamirachi paparama paajutetiaapua ko'komichioo, siminariaa siimpuapua. Ihta itapiti kooame weeretiaa, kihta iinatukeka ko'kopuapua pu'ka sa'pao, ahka eenamekoopua. Aata aamochitia Riosichi paparakame inamukamea, ri'riosi manaketiamkoopua pu'ka sa'pao aamo ko'komiao, ki kaawe

aamo ihsio erapamapua, ki koayamekapa puuu pu'ka sa'pa ri'riosi manaketiamoo, aamooopua te'ta Riosichi paparama nane'riame enesaa. ²⁸ Nape aaata ri'riosi manawetiame tuusooopua, ohso kaawe ki ko'kopuapua pu'kao, ki aaata aamo ki kaawe erakomichioopua.

²⁹ Muuu nane'riamekai ka'chi tiamekopua Riosiwichioo ko'kotioio, ohso kaawe ki ko'kopuapua pu'kao, ka'chi eratepuawichioopua aamo piirechio.

Aata ahka no'o iinatuketariareoipua: "I Aatia a'chi chaanetaria no'oo aaataeo ki noochitia e'rameeopua? ³⁰ No'oo ihta kooame ko'komiao, Riosi cheriwema ki'yaka koayame no'o enesoo, I aatia ki kaawe ihsio tutarepua aaataa pu'ka no'o koayao, ki wa'a no'o chaaneme tiiao?" Wa'atepua tiiao, nape teemea iwapakamea Riosichi simiyameo, taamo inatemetepua ohso kaawe, ki aaata ki kaawe erakomichioopua tamochio. ³¹ Ohso kaawe yooma taamo nokayao, Riosikamera kaawe eratewa nokisia kaawepua, apoeopua, taamo tetewamekopua, ihtaio taamo nokayaopua, koi'wamechi simiyameo, itapiti taamo iijiaoipua.

³² Ka'te nokimitia eemea, aaata tatakorichi wichipuatepua tiameo, isaeri ti'tijoerioi, ki isaeri ti'tijoerioi, aaataoipua Riosichi paparamaio, Riosi tioparachi ki pusie teteiwamechi mochitoameo. ³³ Neeea wa'a teetoamepua, yooma aaatachiori kaawe teetokaopua. Wa'a teetoame neea, ki no'owichioche inisiamekapa inatatokao; wahjachi aaataoichi inataka wa'a inisiame neea, pu'kao, newipari ahsepamichioopua tiameo, taamo Noon te'pa kahtiamechioopua.

11 No'o teetoachitia teetopuapua, no'oo no'o Paamira Eesusi teetoriachitia teetoao.

Aachin te'teremia oowerua napawitiachio

² Kaawechupena kaawe noonoire eemea, ki no'o natakepaka no'o aamo masiteriaopua, yooma kaawe teetokaopua, te'ta no'o aamo masiteriachitiaopua.

³ Ehpeo mo'oratuamechi simiyame aamo nayewemane, ehpe taawechiami te'teretopuame. Aata ahpo uupi mo'oratuamea, kuunarapua. Aata kuunara mo'oratuamea, Riosie Weratiamepua. Taamo Paamira Riosie Weratiame mo'oratuamea, Apoe taamo Noon Riosipua, tewekachi kahtiame. ⁴ Aata tijoe Riosichi nayewamea, aaata ti'tijoeri Riosie tuuyewa masiteka ihsiaamea, mo'kori pujisa ihsimetepua. Ki mo'kori pujisa ihsiaamea, ki iyoriamepua Riosie Weratiameo, ahpo mo'orachitia teeretoameo. ⁵ Aata oowitiamea, mokoraeka ihsimeripua Riosichi nayewaio, aaatao Riosichi simiyame nayewiaioopua. Ki mokoraeka ihsisaapua, ki ahpo mo'oechitia yooriame enemapua ahpo kuunao. Ki mokoraeka ihsisaapua ootiamea, sikika tehpunatiameka tiamepua kuuparao, ahpo kuunachitia mo'oratuame. ⁶ Ki yoorenariameopua mokoraeka ihsiwao, sikinia nahkipua kuuparao. Nape suuwe e'rame ene-

saapua ahpo kuupara sikiwao, mokoratamapua Riosi nayewiaio. ⁷ Tijoea, pujisa ihsimetepua mo'korio, Riosi mo'oratuwa tetewitekapua i'ka weechi ti'tijoeo.

Oowerua, ti'tijoe mo'oratuwa tetewitame puuuu.

⁸ Wa'ate ihjia, pukeri o'icharichio tijoea, ki oowitiamechi enepatetiamekapua puuuu, oowitiamekamera tijoechi ma'chipaka netetiamekapapua. ⁹ Ki tijoekamera, oowitiamewichio enepatetiamepua, oowitiamekamera, tijoewichio enepatetiamepua. ¹⁰ Pukaepa oowerua, mokoraeka nokimeripua Riosi paparaka nayewamia napawitiachiopua. Puuu ooweru mokoraraa, ahpo kuunae neesetoniam ne'netiamepua, Riosi ku'iwari te'teriachitia tewekachi Riosichio.

¹¹ Nape Riosichi te'tereniamea, napati ahpo tetewiniamepua kuunaraai uupiraai tiame, nenekutia ahpo nakirewaemekapapua. Wa'a tiipa puuuu, aataai ki ohjoemepua, ki ahpo nenekuti ku'iwaao, pe'yachi ooweru ku'iwaaoi ti'tijoeo, ti'tijoeoi ku'iwaaoi ooweruo, napati ahpo ku'iniamepua. ¹² Pukeri o'inia oowitiameo, tijoechi o'inia enepatetiamekapao, wa'a o'inia ti'tijoea, ahpo ootiamie yeeyechi naawamepua.

¹³ Pu'ka ooweru mo'o mo'porawachi simiyameo, zih-tana inatame eemea pu'kao, Riosichi nayewamia napawitiachio? ¹⁴ Wee, i'ka no'o aamo chaaniao kaawe inatamitiamua: ti'tijoea ehpe taawechiamio, sikitiame ohjoamepua kuupao, ¹⁵ oowerua tepekuma kuupaeka ohjoamepua ehpe taawechiamio; wa'atiame kiatiamekapua oowitiame enepatetiachisi o'inia, pu'ka kuuparaeo ahpo mokoraeka teeremichio. ¹⁶ Wa'a tiachio neeea, te'ta iyoriwa Riosi ahjama nayewamiaopua napawitiachio, ihtaoi Riosie ahpo nane'retetiame napawitiachi mochikame nayewenariaoi, aata oowitiame mokoraerjaninia itapitie pahchao. Aata i'ka no'o nokiwaajera ki wa'a e'ramea, nane'remeri aataai teeme i'wa mochiwachi napawiniachio, wa'ami ahka napawiniachioi, piirechi nokiwa iinueme.

Eesusi Aari Ko'karia inatepari, ki kaawe nokisiwa

¹⁷ I'ka ehpe aamo no'o nayewemiachio, ki peenia tiame aamo nayewamania, aamo Koorintio mochi-toameopua tiopachi. Eemea wa'a tiopachi aamo nana-pawichio, epeche epecheche ki kaawerumachi teetoamekatepua. ¹⁸ Pahcha simiyamechio i'ka chee-manee, ki napati yooma eeme, aamo wa'achitia inatakamekatapua. Pichikiamenia pu'ka wa'a tiio tuuwameo, nape ki yooma. ¹⁹ Neeea pu'ka ki amochitia Eesusichi te'ta paparameo, poanatuapua pu'kao amochio, kaawe aamo nokisipuawichio pu'ka Eesusi Aari Ko'karia inatepariopua. ²⁰ Eemea pu'ka poanatakameo, amochi itipisoo pu'ka Eesusi Aari Ko'karia inateparia, ki Eesusi Aari Ko'kari enemii puuuu, ki kaawe nokimekapapua wa'ao. ²¹ Puuu amochi poanatamiaa, pahcha koayamekatapua ke'chu yoom-

ahka mochipanioipua ko'komiao, kihta tooeka neipa e'eneri ko'komiaopua. Wahjachi puuuu tiameo, tisia nawajamekatapua wa'ao. ²² Puuuu wa'a nokayamea, ahpo petechi ko'kosa e'enameteopua. Puuu ki ko'kosa e'etakamea wa'ao, suuwe erapo nokayamepua wa'ao, pu'ka wa'a nokayopa wa'ao, ma'chi ki Riosichi paparamea, na'areka tetewimapua wa'a tiopachi te'ta Riosichi paparameopua. Puuu neipa e'etakameaipua, te'ta Eesusichi paparameaipua, kiisi kaawe erakomaai puuuu, kihta kitereripua ko'kometio. zKaawekosa no'o eramio maayame eemea, pu'ka wa'a aamo nokayao? Ka'iii. Ka'chitia.

Paamira Eesusi Aari Ko'kari

(Maateo 26:26-29; Marako 14:22-25; Ruuka 22:14-20)

²³ Neeea eenechi aamo chaanemania, taamo Paamira Eesusi Aari Ko'karichi simiyameo. Taamo Paamira Eesusia, kooame yoranurariaipua Semejenato pahkokoi ko'kopuameo, ahpo ajawaria ahjama ko'kopuameopua ariwatopio, pu'ka wa'api tukawarichi, noriwi nehjiretiame Eesusi Uurási tewaniameeo, ²⁴ ko'kosepatioopao Semejenato pahkokoi koi'wameo, Eesusia waikao, piiripi paani uusa chi'wanasaopua, cheriwema kiasapapua Riosio, yooma ahpo ajawaria naachuterepua cheekao: "Ihji paania no'o weerewapua, no'o aamowichio pejanaka kiamía. Ko'komitiapua i'kao. I'ka no'o iintoao, yooraka mochi-topuapua, i'ka yoorao no'o inatepaka mochi-topuawichio, ihjia, ehpe wa'api aamo tatakoriawichio, aamo pejanaka no'o iintomiaopua." ²⁵ Wa'a cheesaopua tiameo, iijipasoo to'wame uusaapua cheerepua: "Ihji paasochi iijiwaa, no'o eerapua wi'sumeri, no'o weemera kateweri yomatiamie ti'tijoeiwichio ooweruriwichioopua tiame, pichi-watakaopua. I'ka no'o iintoaioopua tiameo, yooraka mochi-topuapua. Senepi i'ka yoorao eemea, no'o aamowichio iintoria inatepaka mochi-topuapua." ²⁶ Pukaepa pu'ka taawechi o'inia, senepi yooraiopua i'ka Paamira ko'kariaopua paani, iijiriaopua tiame, Paamira iintoria inatepaka nokayame teemea. Ahkasi Eesusi Riosie Weratiame eenachisi, wa'a teetoka nokisimeri teemea.

Achini e'raka uupuame, i'ka Paamira Aari Ko'kari inatepasiwa

²⁷ Puuu ki paparamea Eesusichio, ki ko'komeripua i'ka Paamira paanio, paasochi iijiwaoiopua, ka'i. Aata ki Eesusichi paparai iijisaapua, ki iyoriamepua Eesusi iintoriaopua, ahpo weerewaeo. ²⁸ Puuuu, ke'chu koayaiopua iijiaopua pu'kao, ahpo ne'nesa iintometepua ahpo iikachio, kaawe ohjoarepua ki kaawe ohjoarekoi. ²⁹ Taamo Paamira Aari Ko'kari ihsiaio koaka, ki Eesusi taamowichio iintoria inataka ko'kakamea, kokosapuame puuuu Riosieo. ³⁰ Pukaepa ki Eesusi ah-

powichio iintorio inataka ko'kakamea pu'kao, a'chikoi ikikamepua kokorepakao, aaataa ahkasioi wahjipakamepua. ³¹ Nape teemea kaawe taamo ne'nekameo yooreminao, kihta seewemetepua Riosi kokosario, kihta a'chi tiamekapapua tamochio.

³² Nape Riosie itapiti iintoriawichio taamo teritiaa, ahpo iyoriopia pepenipamichio ihsiamepua, nape taamo ki te'ta kokosarie, kii ki Riosichi pichikiamechitia.

³³ Poponiwa pipiniwa tiame, Eesusi Paamira aari koi'ra inatepari ko'koma napawisaa, pu'ka piiripi paani chi'wanasa naachutetiaio, puuyepuapua pu'ka naachutakame ko'komioio, yoomahka pirena ko'kopuawichio. ³⁴ Yooma aaata wa'a napawiniachi e'enameria, ahpo petechi ko'kosa e'napuapua, ki chorowapuawichio wa'a napawitiachio. Wahjachi itapiti katewepuameo, wa'a enasa katewemania pu'kao.

Riosi Riosiwari aachin teeka taamo ki'ya

12 Ehpeo no'o Riosichi poponiwa pipiniwaopua tiame, Riosi Riosiwari ku'iwarichi simiyame aamo nayewemane, ki wa'atia itipimichio aamo, ki pahtekao, Riosi Riosiwari ku'yao.

² Nane'riame eemea aamo, ke'chu taamo Noono Riosichi papario Eesusio, Satanasia ki mamachiriamechitia aamo panisutorio, ri'riosi netetiamekamera paparatekaopua, pu'ka ri'riosi netetiameo, kiisioi nayewamechio. ³ Puuu wa'a iintokamea, ki Riosi Riosiwari yahchamepua, aaata Riosi Riosiwari yahchamea, ki wa'a iintomiiipua Eesusi na'arekao. Ki Riosi Riosiwari yahchamea, ka'chitia pichiwa paparamepua Eesusio ahpo te'ta Paami-rawako tuukao.

⁴ Teemea weeka a'chitiame taamo ye'kari iinuekao, piiripi Riosi Riosiwari wa'api kiatiamepua. ⁵ Teemea tiameo, weeka ka'karuma a'chitiame yoramichio ajawatiamepua, puuu yooma ajawatiamea, apoe Paamirawichio nookemichio ajawatiamepua. ⁶ Teeme taamo ti'tiopachio, weeka tiame tehki iinuemepua, yooma puuu tehkia, Riosiwichio taamo kaawe teerepuawichio. ⁷ Riosia yooma apochi paparameo, yooma nane'retiamepua ahpo Riosiwari simiyameopua, pukachi yasitoamekapapua Riosiwari iikachi, Riosiwichio kaaweruma yoranarewa erateka. ⁸ Piiripi puuu muuwari ye'kari taamo ki'yaa ihjipua: te'ta peeneka naewaniame Riosichi simiyameo; piirea, tisia peeneka kaaweruma tuuyeniame, yooma pu'kao, te'ta Riosi Riosiwari ihsiamepua, pu'ka wa'a tiame taamo yoratekao. ⁹ Aaataopua tiameo, Riosichi te'pa kahtiamechi paparatemichio, kiatiamepua; aaata wahjachi Riosichi paparame Riosi Riosiwari kianiamea, kokoriame yachapatewa ihsimichio kiatiamepua; ¹⁰ aaata epeche wahjachiopua

tiameo, Riosi peenia ihsiwa nokimichio kiatiamepua; wahjachi pehjiopua tiameo, Riosi chiia aaata chaachapamichio kiatiamepua; wahjachia, itapiti se'wi masitia machika tetewimichio kiatiamepua; wahjachia, seesenu nayewa pepenipamichio kiatiamepua; wahjachiopua tiameo, aaata seesenu nayewa, taamo nayewachi ma'chitamichio, kiatiamepua. ¹¹ Yooma i'ka ye'kario, piiripi wa'api Riosi ihsikamepua, ahpo Riosiwari ki'yakao, yoomahka pipiripio, ahpo e'rarria nokisimichio.

Riosichi paparamea, yoomahka piiripi weerewachitia te'tereniame teemea

¹² Teemea Riosieo weeka itapiti chuhchetiamekaipua taamo weerewachio, piiripi wa'api weerewakaite teemea. Wa'achitia teemea ki ookapikai Riosie Weratiamechi paparamea, yooma teeme Riosie Weratiamechi ihchiamepua, piiripi weerewachitia. ¹³ Wa'a tiapa teemea, yooma Riosi Riosiwari yachatoameapua tamochio, Riosie Weratiamechio, piiripi weerewa wa'api enepakamechitia, pe'yachi isaeri ti'tijoe kai, aaataai Riosichi paparameopua, seesenu ti'tijoe kai, pe'yachi puhku ti'tijoe kai ki puhku ti'tijoe kai, aaata tekipanameai, ki tekipanameai.

¹⁴ Taamo weerewaa, ki ookapi itapitie netetiamepua, ki piiripie. ¹⁵ Pukaepa taamo taaraai cheesaa: "Ki seekarakapa neea ki weerewachi ihchiamepua", nape wa'a chiiapua, ¿ki ihchiamenakosapua weerewachio?

¹⁶ Nahkaai cheesapua: "Ki puusikapua neea, ki weerewachi ihchiamenia", nape wa'a chiiapua, ¿ki ihchiamekosapua weerewachio? ¹⁷ Weerewaa puusiemeche enesaapua ki nahkaeme, ¿achini iika inamutamarepua puuu? Weerewaoi, nahkache iinueme enesaa ki yahkaeme, ¿ihtanae saaetamariame teeme? ¹⁸ Pukaepa Riosia taamo weerewao, muuwaeme itapitieme neterepua, nane'riapa Riosia, yooma pu'ka taamo nakiriameekopua. ¹⁹ Piiripi wa'api itapitie netetiame enesaa teemea, ki weerewa ahsepari enemipua. ²⁰ Teemea ki ookapi itapitie netetiamekaio, piiripi wa'api weerewakaitepua.

²¹ Wa'a tiapa taamo puusia, kihta chaanemetepua seekao: "Neeche piineriai soparamepua", chaachapaniameo. Taamo mo'oai ki cheemetepua taamo taaraoi: "Neeche piineriai soparamepua chaniwameo."

²² Ohsotia ki te'ta ahjaepuameka tiiao, epeche tisia ahjaeniamekaitepua. ²³ Teemea taamo weerewachi yooremina noriwi tiamea, ki te'ta natewameka tiiaipua, epeche tisia nateyai tiamepua. Teemea kihtawichio teteipuachi teetopuameo, mo'poraka ohjoamepua wisarioe, ²⁴ ki wahjachia taamo weerewachi i'toachitiaopua, yooma teteiwachio. Taamo tetewiniachi i'toaa, naatipua: taamo nanari, taamo taaraa, taamo seekapua tiame. Riosia taamo

weerewachi iintoriaa, itapiti ki nateyameka tiamekoio, te'ta tísia nateyame iintoriakaitepua taamo weerewachio, tísia tehkiemekopua pu'kao, taamo weerewachio. ²⁵ Wa'a tiamekapa teemea taamo weerewachio, yooma taamo itapitiwa taamo weerewachio yooma pirena ahpo tísia ku'isika teetoamekaitepua teemea, taamo weerewachio. ²⁶ Wa'a tiachipa ihtaai taamo weerewachi kokosa ikisoo, yooma taamo weerewachi itapitiraa, kokosa ikiwame saayamepua. Ahkaai taamo weerewachi kokosa ikiria sautetiaa, yooma taamo weerewa itapitira ta'iria itipiamepua.

²⁷ Wée, yooma teeme Riosie Weratiamechi te'terimeame, Riosie Weratiame weerewarachi ki teteiwamechi itapitira teemea, yooma pipiripi ahka.

²⁸ Riosia Riosie Weratiame weerewara ki teteiwame itapitirao, yooma ihta ye'kari ki'yakamepua, yoomahka pipiripi ooweru tiame. Puuu yoomahka pipiripio, yomatiamé wehjoarichi tiopachi ku'imichio kiatiamepua, i'ka eee tiame nokisipuame: paikapio Eesusie ajawatiame enemichio kiatiamepua, wahjachi puuu ki teteiwame weerewachi itapitirao, Riosi kaaweruma tuuyewari tuuyemichio kiatiamepua ye'kari, wahjachi tiameopua, masiteri ye'kaniame kiatiamepua; aaata puuu tiameo, itapiti peenia ihsiwa ki maaepori yoramichio kiatiamepua; wahjachi aaata puuu tiameo, kokoriame sautemichio kiatiamepua; wahjachi puuu tiameo, aaata peeneka ku'imichio kiatiamepua; wahjachi puuu tiameo, peeneka nuuremichio kiatiamepua; wahjachi tiameopua, seesenu naera penipamichio, kiatiamepua. ²⁹ ¿Naakonakosa yoomahka Eesusi ajawatiame enemichio kiatiamepua?

¿Naakonakosa yoomahka, Riosi tuuyewari enemichio kiatiamepua? ¿Naakonakosa yoomahka Riosichi simiyame masitemichio, kiatiamepua? ¿Naakonakosa yoomahka Riosi ki maaepori peenia ihsimichio, kiatiamepua? ³⁰ ¿Naakonakosa yoomahka, kokoriame sautemichio kiatiamepua? ¿Naakonakosa seesenu naera penipamichio kiatiamepua? ¿Naakonakosa yoomahka aaata pejana seesenu naera ma'chitamichio, kiatiamepua? Ka'ipua, kiisi wa'a teeremerpua.

³¹ Eemea ohso kaawe enemipua, aachin teeka aamo nokisipuame i'yame enesaa, itapiti Riosi ye'kari aamo ki'yariaopua.

Ehpeo aamo ne'netemania aachin teeka epeche ta'iria amochi mochitopuameopua.

Nakiwarichi simiyame nayewaniame

13 Neeea weeka seesenu naera nayewaka machiaio, ahkasi Riosi ku'iwari naera nayewamekaipua, kihta tísia nakirewaka nayewiame enesania, kihta nateyame enemiiina no'o chiiiao, oowera te'ochaniameka teeremipua, oote ka'rame choniwamechitia. ² Yooma peeniamekainia Riosichi

simiyame nayewakao, yooma ye'kainia tísia tehki tiame pahtekao, ki nu'uti paparainia Riosichio, ahkasi kaawioi noonoteme tiiao, wa'a tiame enesania, aaata kihta nakiyame enesaoinia, kihta nateyame enemiiina, Riosichi te'ta paparainia. ³ No'o iinuekaioi yooma aaata tesiwa tiame ihko nehjakainia, no'o weerewaoi Riosiwichio kosoka manarikainia, kihtawichio nateyame enemii no'o iintoriaa, kiisi iinueme enesania aaata nakirewaopua noochio.

⁴ Pichiwa nakiwari tiamea, eee tiamepua: ki yaapi e'riamepua aaatao; kaawe e'rewaka ihsiame aaataoi; ka'chi e'rame aaata epeche tiamekoipua ki ahpochitia; ki ikotuwa e'ramepua aaata epeche itapiti iinukoio; ki ahpo oijeraka yasitoamepua; ki ahpo weruma tiameko e'rameoipua; ⁵ ki iinya chaaniame aaatao; ki iinya ihsiame aaataoi; apoeche peeneka yasitonariamepua; ki nekatuame aaatachio; ki nekumeka itipiame; ⁶ ki peenia e'riame aaata wenejitiameepua, nape wenejiwa wihtuki machenasoopua, peenia erapame. ⁷ Aaata pichiwa nakiwari iinuemea Riosiwichio, eee tiamepua: kiisi we'sapamepua ahpo Riosichi paparao; Riosi iintomo tuuria ahpowichio, iintokache itipimeriko e'ramepua; ihtaai aiwaka yasitoaio, wa'api teeka yasitoamepua ahpo Riosichi oowe e'riaio.

⁸ Nakiwaria wa'api teeremeri puuu, kiisi wahjiamesi. Piie taawechi wahka ihtoriachio, Riosichi simiyame nayewatuwaa kajumeriitepua wa'asi. Riosichi simiyame seesenu naewarichi nayewatuniameai, kajumeriitepua. Kiisi nakipuamepua wa'asio, yooma Riosi iintomo tuuria, yomatiamé tetewamekapa pu'kao, Riosi iintomo tuuria. ⁹ Ehpiami yooma Riosi iintomo e'rariao, teesa ta'wesame nane'reka mochitoame teemea, pukaepa teemea ki te'ta ahsieme machiyaiopua taamo kajuyachisi pahtekao, aamo masitesiamé teemea aamo tuuyewao. ¹⁰ Nape pu'ka teesa ta'wesame nane'reka taamo mochitoao, u'matosooa wahka ihtoriachi kajuyachio, yooma te'ta ahsieme nane'repuaitepua, ma'chiáme.

¹¹ Neeea nu'utikaio, nu'utichitia nayewakamenia, nu'utichitia inatakamenia, nu'utichitia e'rakamenia tiameo. Nape weripasaapa neea, pu'ka no'o nu'utichitia teereriaio, yooma u'matokamenia noochio. ¹² Ehpe taawechiamioipua pehjo Riosichi simiyameo, teesa ta'wesame tetewame teemea pu'kaopua pehjo, itapiti nanarichari ki ma'chiame ta'wesame taamo tetewitamé chitia. Nape yooma kawiyame nane'repori asisooopua, yooma ma'chiame tetewipuaitepua, waapi taamo nanarichi ne'niamechitia. Ehpe taawechiamio, paikapi wa'api nane'reka mochitoniamé pua pehjo, nape wai-ka taawechio, yooma ahsepari nane'repuaitepua, yooma Riosi taamo nane'rejeriaopua. ¹³ I'wa wehjoarichi taamo mochikoioipua pehjo, paika itapiti yooraka mochitomeri teemea, puuu paikaa ihjipua: taamo Eesusichi paparapuamepua; piirea, Riosiche

taamowichio iintomo tuuria, oowe e'reka mochitop-uamepua; piirea tiameo, taamo te'ta nakiwari iinuew-pua ahpoo, Riosichi tiame. Nape te'ta nateyamera i'ka paikachi simiyameaa, taamo te'ta ahpo nakiwarikam-erapua, taamo Noono tewekachi kahtiame nakini-ameopua tiame.

Seesenu naewari nayewaniame

14 Wa'a teeresoo, Riosichi ahpo kaawe te'terewa tetewitenariaa, kaawe aamo neesetoka ihsi-wamepua kaawe nakika nayeweniame aaatao. I'yaka mochitopuapua amochio, aachin teeka nok-isipumeopua, pu'ka Riosie aamo kiaretia ye'kario; nape te'ta Riosichi simiyamekamera tetewiteka, ahpo kaawe e'reka kipoteka Riosichi simiyameo nayewani-amepu napawitiame mochikachio, pu'ka napawitiachi mochikameo, wa'api naerachi nayeweka. ² Nape aaata wa'a eenakame enesoo, ki wa'api naerachi nayewa-sisoo, aaataa wa'a napawikamea kihta pahtemapua pu'kao seenukopa ahpo nayewao. Apoeche nane'remapua ahpo inatarichio, ahpo chiiapua, nape napawikamea ka'i. ³ Nape aaata wa'a napawitiachi naerachi nayewamea, ma'chiame nayewiamepua na-pawikameo, te'ta Riosi chaanenariaopua pu'kao, ih-taiowichioopua kaawe erapatepuawichiooi, oisa erap-atepuameoipua Riosichi te'ta te'teretoapua. ⁴ Aaata ahpo seenu naerachi nayewiameapua wahka napawiti-achio, apoeche ahpo te'ta teerepamepua Riosichio, nape puuua napawikame naerachi nayewesaapua, itapiti Riosichi simiyame kaawerumaopua, yooma ah-po keepuria tiame Riosichi te'ta te'teriatime enepati-amepua, ki ahpoche piineri.

⁵ Yooma eeme Koorintio tiopachi mochikamea, kaawe enemii seesenu mochiwachiami naera pepeni-pakame enesaa, pu'ka seesenu nayewameo, seesenu naewachi kipotepuawichio itapiti Riosi ka'karuma tu-uyewario. Nape epeche kaawe e'riamenia aamo wa'api mochikachikamera aamo te'ta naerachi te'ta ye'kaka nayewaniameopua, aamo ahpo kipotekaopua, itapiti te'ta Riosie ka'karuma tuuyewari aamo tetewite-riaopua aamo pahterichioopua, wa'atiao yoomahka aamo napawiriachio, te'ta ma'chiame pahtemichio-pua. Nape aaata seenu nayewame asisooopua wa'a aamo napawiriachio, aaata wa'a aamo napawiriachi nayewaniame machiyame uusaa, pukachi nayewama puuua ahpo seenu naerao. Wa'atiao yoomahka pahte-meripua wa'a napawitiachio, pu'ka seenu eenakame u'paria chaanenariaopua. ⁶ Wa'a tiiachipa tiameo, No'ooi piirechi mochiwachi seenu naewaniame amochi eenaka nayewesoo, kiisi no'o pahtemiipua. Nape no'o aamo wa'api naerachi nayewesooopua aamo napawiriachio, ihtaoi te'ta nane'repori masitemichio

Riosie no'o kiaretia amochi upamichioopua, tisia ma'chiame no'o pahtemeri eemea.

⁷ Te'ta kawiyame nayewaniame simiyame nayewakao, i'ka aamo chaaniamenia. Ihta itapiti cheeteniameai, machika inamupuawichio neteti-amepua tiameo, ahpo iiyena ihkeparioopua. Itapiti cheeteniame pakapuchera a'rapaoiopua, ki machipuame ihkepame netetiame enesaopua ahpo iiyenao, ki aaata pahteme teeremiipua cheeteniao. ⁸ So'sontaroai nasiwapuachio, ki ma'chiame tu-rupuchatioopua nasiwapuame o'inepuawichioo, ki nane'remiipua nasiwari o'inepuachio. ⁹ Wa'achitia teemeai aaatao, ki machipori tiame taamo ihkepa-soopua aaatao ahpo naerachio, ztaamo pahtemanapu aaataa? jOowera nayewatiame enemiiipua eekachi! ¹⁰ I'ka wehjoarichio, ki ookapi naera yeenieniamepua, yooma puuua pahtewari tiaamepua. ¹¹ Nape ki pahti-ame enesaania no'o aaatae nayeweniameo, seenu en-emiinia pu'ka aaata nayewao, puuu aaataa seenu en-emiipua no'o nayewaoi. ¹² Eeme tisia ku'inariamea aamo Riosichi te'teretoachio, aamo Riosie kiaretia ye'karie ku'ipuapua, aaata ku'iwa nakiyameo. Nape te'ta Riosi ye'kari aamo kiaretiae teetopuapua, epeche Riosichi paparame enepamichioopua.

¹³ Aaata aamo napawiniachi seenu mochiwachi eename enesoo, ki aamo napawiriachi naera nae-wame enesooopua pu'kao, wa'a ohjoepaka enesooopua, wa'api napawiniachi nayewaniame penipanurepuapua pu'kao, Riosichi ahpo ku'iwa itakao. Teesaai peni-pasaopua aamo napawiniachi naerao, teesaai ma'chi-ame iyyenanariaopua ahpo chaninaria aamo naera-achio, kaawe enemapua. ¹⁴ Aaata wa'a aamo napawiria-achio, ahpo naerachi paparaka nayewesooopua Riosio, apoe wa'api ahpo pahtewachichewichio nayewame enemiiipua Riosichio, ki wa'a napawikame pahtewachi-wichio. ¹⁵ Wa'a tiiachio, zihkana noonowita teemea? Aaata taamo napawitiachi Riosichi nayewesaapua, ah-po naerachi e'raka nayewametepua Riosichio, nape wa'api napawikame naerachi paparaka Riosichio, yoomahka wa'a napawikameo, ma'chiame pahtemi-chioopua. Taamo nanapawiachi wikataniamea tiameo, taamo iikachi o'inia pajename e'rarie, wikatamete teemea, yooma pirena Riosichi wikataio, nape wa'api napawikame naerachi, yoomahka ma'chiame pahtepuawichioopua. ¹⁶ Wa'a aamo nanapawiachio, aaata ahpo naerachiche pahtia Riosichi nayewasoo, zaachin teeka pu'ka ahjama Riosichi paparatapu na-pawikamea, ki ahpo naerachi nayewetiame enesoo-pua, Riosichio? Puuu napawikamea kiisi pahtemiipua pu'ka aaata chiiiao, ihtaoi pu'kao, Riosichi cheeriao. ¹⁷ Puuu aaata Riosichi paparariaa, tisia kaaweruma enetarepua eneyao, nape aaata ahjama Riosichi pa-paramea, kihta kaawe teeremiipua Riosichi kaawe te'tereniameopua. ¹⁸ Cheriwema ki'yaninia Riosio,

epeche seesenu mochiwachiami naerao, epeche ye'kamekapa nayewakaopua ki aamochitia. ¹⁹ Nape wa'ataiai neeea ti'tiopachiamio, ohso kaawe marikioi wa'api napawitiachi pahteniame nayewanariamenia, ma'chiame pahtemichioopua napawikameo, ki oosa mariki miiri ahka no'o seesenu naerachi nayewaniameopua, kihta pahteme tiamekoopua.

²⁰ Eeme Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiamea, aamo nanapawiachioopua, aamo ahjaewa i'ka seesenu mochiwachiami nayewaniameo, pa'pamura inatachitia kaawe inatapuapua, ki kukuchi nu'nunti inatari inatachitia. Nape aamo Riosichi te'terewachiope, kukuchi nu'nuntichitia teeremete eemea, ki itapiti tatakorichi inatame tiamechitia pehji. ²¹ Puuu seesenu mochiwachi nayewaniame ahjaeniamechi simiyameo, taamo Paamira Riosia ehkoriaimio, i'ka cheeka cheekame eneriaipua i'ka Iyoterichio: "Neeea i'ka ti'tijoerio, seesenu ti'tijoeri naerachie nayewemania, aaata piirechi ku'iwae, nape aaatae ahpo naerachi nayewetiaio, kiisi no'o e'wemeripua." ²² Wa'a teesoo seesenu naera pepeniamia kaawe tiamepua, ahkaoi seesenu nayewaniachi eenakaiopua, ki Riosichi paparianiachioopua pehji, wa'api mochiwachi naerachi masitepuawichioopua, itapiti Riosichi simiyameo. Neipao wa'api nanapawiniachi mochiwachi ohjoemea, te'ta Eesusichi paparama enepasapaopua, aapoe wa'api ahpo naerachi nokisimeripua masitekao, Riosie apochi enatesiaopua masitepuao. ²³ Nape wa'a aamo Koorintio tiopachio, ki ookapi Riosichi paparama seesenu nayewame aamo tiopachi enasoo, pu'kao ahpo seesenu naerachi Riosichi simiyame naewasisoo, aaata wa'a aamo tiopachi eenakame Riosichi simiyame penipariamea, pu'kao ahpo seesenu naerachi naewachaniame inamukapaopua, rooroikame maaepamapua pu'kao. ²⁴ Nape wa'a napawitiachio ahpo naerachi yoomahka pu'serenioipua Riosichi paparianiameo, aaata wa'a eenakamea ahpo naerachi naewaniame inamukamea, ki Riosichi paparamekaipua pehji, tisia kaawe ihsiamie nayewaniame inamukapaopua Riosio, Riosichi paparamo erapamaopua tiameo, ahpo ki kaawe ihsio, yooma toinarepakaopua. ²⁵ Wa'a erapasaapua ahpo iikachio, chopokorieka weripaka ahpo ma'chitamapua Riosichio, yooma ihta ahpo noriwi iintoriaopua. Waikaopua, wa'a tiopachio, Eesusichi paparamichio paetia i'amekapaopua Riosieo, chanimapua: "Pichiwa Riosia i'wa tiopachi ihsiamiepu, aamo tiopachi napawiniachioopua."

Aachin te'terepuame ti'tiopachio

²⁶ Eeme Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame aamo ti'tiopachiamio, eee te'terejeramenia. Ahkaoi aamo tiopachiami napawiniachi enapameo, kaawe e'raka

teepotaka asitejeraninia pu'kao. Wa'a napawitioopua, Riosichi simiyame nayewajeraninia wa'ao, i'ka eee tiamechitia: wikataka pepeniamia, Riosiwichio chaniwame wikatamapua, yoomahka pirena, o'okaoi Riosiwichio wikataka; aaatao wa'a napawitiachio, itapiti Riosia ahpo pahtewari tetewiteria, masitemapua; aaata seenu mochiwachiami nayewaniame nayewanaresaa, aaata wa'api naeraeme uusaa, pukae nayewamapua. Wa'atiao yoomahka pirena pahtemapua pu'ka wa'a asikame cheeriao, ma'chiame nayewatiopua ahpo naerachi. ²⁷ Nape seesenu naewamea wa'a napawitiachio e'enasoo, ookaoi paikaoiche wa'asi muika nayewajeraninia pu'kao, nape aaata wa'api napawitiachi naera nayewame uusa, wa'a tiiao yooma wa'a napawikame ma'chiame pahtepuawichioo. ²⁸ Nape ki iinumea ahpo nayewa ma'chitamario, wa'atia itipimeripua kihta naewaka wa'a napawitiachio. Ohso kaawe teesaoi pahtiamie enesaopua wa'a napawiniachi nayewaniameo, apochiche inataka keepumapua Riosichi simiyame. ²⁹ Wa'a mochiwachitia naeraemea, ookapioi ti'tijoeri Riosichi simiyame nayewamia werisika nayewakooi, kaawe enemapua. Wahjachi wa'a napawitiachi keepuamea, oowera ahpo inatarichiche kaawetame enemapua, pu'ka muikame chaachapariaopua, kaawe tiame enesooopua apochio. ³⁰ Aata keepuameai, itapiti Riosie ahpo ku'itiame ahpo inateparia nayewanaresoo pu'kao, reesisepuapua, nape nayewaka ihsiamie teewemapua pahchuo. ³¹ Wa'atiao aaataai iinuemapua itapiti ahpo chanimiao, wa'a napawitiachio. Wa'atiao yoomahka ahpo pirena nokisimipua Riosichi simiyame pepenipachioopua, yoomahka ahpo weemuteka. ³² Yooma aaata wa'a aamo napawitiachio nayewanariamea, ku'witapi wa'api nayewametepua, ahsepamichioopua piirechiwichioo nayewamichioo, itapiti ahpo cheenariao. ³³ Wa'a aamo te'teretosoo kaawe te'teretoma eemea aamo napawitiachio, ki wekapuwa te'teretoka aamo napawiwachio.

Ehpe taawechiami taamo te'terewaa taamo Riosichi te'teretoame nanapawiwachio, ³⁴ ki reesiseniamie oowera napawitiachi naewamichioo. Oowera ahpo kuunache neesetotere mochtomeri puuua, ehkoriai Riosia nuurario, wa'a chiamekopa. ³⁵ Oowitiamea itapiti epeche nane'renaresaa wa'a napawitiachi masitetiameo, petechi enasa iinatukemapua ahpo kuunao. Wa'a nokisijeraninia, taamo Riosichi te'tereka mochtomiameopua napawiniachio, ki kaawe tiamekopa, napawitiachi oowera werisika nayewaniameo.

³⁶ Eemea kaawe neesetoka mochtomitiapua, i'ka Riosia ka'karuma tuuyewari Eesusichi simiyameopua no'oe aamo masiteriao. Ihji Riosia kaaweruma tuuyewario, ki aaata aamoe mehtanakamekopua, ki aamoche u'yepatiamekopua amochi uumichioo.

³⁷ Aata piire wa'a aamo napawitiachio, yooma

Riosichi simiyame ahpo penipakame maayamea, ahpo te'ta Riosi ahjama yasito e'rameiopua, ma'chiame nane'remete puuu, i'ka no'o aamowichio iyoteka chiao, Apoe Paamira te'ta eenamekopua pu'kao. ³⁸ Puuu ki uuka tetewisaa i'ka Eesusichi eename no'o masitiao, ka'te reesisemitia pu'kao, wa'a aamo nanapawiachio, masitemichioo.

³⁹ Ehpeo neeea, i'ka te'ta aamo chaaneka kajunarenia. Wa'a aamo napawiniachio, aamo wa'api naerachiche nayeweka masitepuapua, ihtaoi itapiti Riosie aamo penipatetiao. Ka'te wa'inemitia aaata ahpo naerachi nayewamichioopua, wa'a aamo napawiriachio, ⁴⁰ no'oeche aamo tuuyeriatiachiche te'teretopua, ki wekapuri teeretomichioopua wa'a aamo nana-pawiachio.

Riosie Weratiame eenechi ahjaria

15 Ehpeo neeea, Riosichi simiyame eenechi aamo inatepatenarene, Riosi ka'karuma tuuyewari no'o aamo nayeweria, pu'kao aamo uuka mochi-toameopua wa'asi. ² Pu'ka Riosi tuuyewarichi ki se'wika mochitokamea, pukae newipakame eemea aamo tatakoriario, nape ki oosa aampa Riosichi paparamia toisaapua ahpo Riosichi paparao, kihtachi itipima puua waikao, ahpo Riosichi paparario.

³ Pu'ka tisia nateyamera tuuyewari aamo masitekamenia, pu'kao Eesusie wa'api no'o masiteretia. Neeea Eesusi Riosie Weratiameo taamowichio pejana mukukamekopua, aamo masitekamenia, te'ta Ehkoria-mi Iyoterichi chanitiamechitia. ⁴ Ehkoria-mi Iyoteria cheeriapua tiameo, Eesusi Riosie Weratiameo, mukukai katewetiaopua, paika taawechi ahjamerikopua eenechio. ⁵ Puuu Eesusi eenechi oijenasaapua neipao, Peero machejenerepua pahchao, Seeja teewataniameopua tiameo. Pu'ka meeriamio waikao, ahpo ajawaria machejenerepua tiameo, ahpo oosa mariki piiripi ajawaria. ⁶ Epeche meeriamio, u'matoame mariki sientto mochikame machejenerepua tiame, ahpo Riosichio poponiwa pipiniwaopua tiame. Puuu Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame, u'matoame naasipasi mochitoamepua pehjio, wahjachia wahjipakamepua puuuapa. ⁷ Pu'ka meeriami neipao, Saantiao machejenerepua waikao, epeche neipao, eenechi pu'ka ajawaria machejenerepua waikao, yooma pu'ka oosa mariki aampa piiripi ahpo ajawaria.

⁸ Wa'asi weeka taawechi neipamiopua, no'okamera machejenakapua waikao, wa'asi kuwachi ahpo weeraria enemichioopua, aaata kuita ahpo naawamiachi, u'matotekamechitia. ⁹ Neeea Eesusie no'o weratiameo, ki te'ta no'o weruma tiamerako e'ramenia, kiisikoi, Eesusie weratiame no'o tewapuame maayamenia, pukeri o'iniapua neeea, na'ara yoramia naanarika oikamekapa Eesusichi paparamio, ahkaoi ti'tiopachi-

amio. ¹⁰ Nape wa'a teerekameai neeeapa pu'kao, Riosieo cheriwetiameiapa pu'kao. Riosie no'o cheriw-eriaa, ki wa'atia kihtachi itipikamepua, Riosi no'o tesiw-eria ku'iriaeo, no'oo epeche tehki yoorakamekopua, ki wahja Eesusi ajawatiame pahcha yoorariachitia.

¹¹ Riosie Weratiamechi aamo nayewetiamea, aaata enekoipua aamo nayewekameo, ka'chitepua, Eesusi ajawatiame enerioio, no'oeoi. Yooma teeme Eesusie ajawatiamea, pu'ka Eesusi chaachapame teemea, nayewatukao.

Wahjipakameopua eenechi kiapuamepua ahjari

¹² Taamoo pu'ka Eesusio ma'chiame oijenako chaachapao, nape eemea aaatao, ki taamo pichikiamepua. ¿Achini iikai ki taamo pichikiamepua, teemea Eesusio ahjakame tetewikamekoipua? ¿Achini iikai wa'a tiioio, ki'tio tuuna eemea, eenechi ahjaniameo?

¹³ Kiteresoopua eenechi ahjaniameo, waikao Eesusiai, ki oijenakame enemiiipua. ¹⁴ Eesusio ki oijenakame enesoopua, kihtawichio enemii taamo nokariaa, Eesusi oijenaria nayewatutiamea. Wa'a teeresoo, aamo Eesusichi paparario, kihtachi itipimiipua. ¹⁵ Waikao wahjipakameo, kiteresoopua oijenaniameo, teemeai waikao wihtuki chaachapariame enemiiipua, Riosi ahpo Taana Eesusio, Apoe oijenaterio tuutiameo. Wa'a teeresoopua, Riosio ki oijenaterioopua ahpo Taanao, pichiwa ki'tiame enemii oijenaniamea. ¹⁶ Eenechi chaaninia, eenechi ahjaniameo kiteresoo, waikao Eesusiai, kiisi oijenakamepua wa'a teesoo. ¹⁷ Riosie Weratiameo ki oijenakame enesoo, taamo ahjachi paparariai, kihtawichio kaawe ikitiame enemiiipua; taamo tatakoriariai tiame, kihta cheriwetiame itipikame enemiiipua; teemeai tamochio, ki iinuemii teemea, weemera ahjario. ¹⁸ Ki teemeche ki weemera ahjari iinueka itipimiipua, waikao wahjipakameai Riosi Taanarachi paparakao, wa'achitia itipimiipua tamochitia, kihta weemera ahjari iinueka. ¹⁹ Taamo Riosie Weratiamechi paparariaa, i'wa wehjoarichiche nateyame enesoo, ki nu'uti wihtuki aiwameri teemea tesywa iikao.

²⁰ Nape Eesusi Riosie Weratiamea, te'ta pichiwa oijenakamepua, ke'chu aaata oijenaio, ki wahjiamechi ahjarichio. Eesusi oijenaseo tewekachi apechunatiamea ahpo Noonoe, pukeri pahcha simiyame i'ipari, apechunatiameka tiamepua weemera ki wahjiame ahjari-chiopua. ²¹ Wahjipaniamea, piiripi tijoe wa'api ki iyoririo, o'inesikamepua. Wa'achitia eenechi ahjaniameai weemera ahjarichi ki wahjaniameo, piiripi tijoe wa'apichi o'inesikamepua tiame. ²² Yooma Aaranichitia tatakoriamea, wahjipameripua, ki iyorika mochitoriapua Riosichio. Nape yooma Eesusichi paparakamea, eenechi ahjatepuamepua Riosieo, weemera ahjarichio.

²³ Nape pu'kachepa puuu weemera ahjarichi ahjatepuamea, eee teerekapua: pahchao, Riosie Werati-

ame ahjatetiamepua ahpo tewekachi Noonoeopua tewekachi kahtiamée apechunatiapa, puuu itapiti pukeri i'ipari apechunakameka iintokamepua; neipao teeme yooma Eesusi ijinuwaraa, weemera ahjarichi oijenatepuamepua tiameo, Eesusi te'ta enasoopua, i'ka wehjoari kajuyachiopua wa'asi. ²⁴ Waika kajuyachi taawechio, Eesusi Riosie Weratiamea, wa'a yomatiamé newitosaapa ahpo seepurawaopua wa'asio, yooma itapiti ahpo newitoriaopua, ahpo Noonochi upama-pua, Apoe Te'ta taamo Noonochi, tewekachi kahtiaméchi. ²⁵ Nape ke'chu ahpo Noonochi upatioiopua ahpo newitoriao, Eesusia yawichitumeripua pehjo, ahkasi ahpo Noonoo ahpo taarateré toapachisiopua, yooma ahpo seepurawaopua. Wa'a teeremeri Riosie Weratiamea, wa'a chiiopa Ehkoriaami Iyoterichio.

²⁶ Wa'a ikitiopa wa'asio, mukiwarioopua ahpo seepurawao, kiterepatekame enemapua wa'asio, taamoo ki wahjipame enemichioopua wa'asio, ki seena aampasi ki wahjiamési. ²⁷ Eesusio, ihji Ehkoriaami Iyoterichi yomatiamé ahpo taarateré toapapuame chanitiamea, ki Apoe Noonorakamera taarateré toapuameko tuutiamepua. Apoe Noonorakamera iintomerikopua ahpo Taana taarateré toapakao, yomatiamé ahpo Taana seepurawao. ²⁸ Waikao Riosi Taanaraa wa'apio ahpo Noonoo, neipa yooma ihtaohi ahpo taarateré eenepatesoopua newitotekao, yooma ahpo newitoriaopua ahpo Noonoo kiameripua, ahpo Noonoo Apoe Riosioopua, yomatiamé aampa teereka yasitomichioopua.

²⁹ Ki'tiame enesoo eenechi ahjaniamé, ¿achinikai aataa tijoea, aatia ahpo paatoamepua aataa mukukamewichio pu'ka mukukameo newipatepuawichio? Kiteresoopua oijenaniameo, ¿achinikai wa'a nokayamepua erakokao? Ki teeresoo eenechi ahjatepuameo, ¿wa'ana nokimii puuu?

³⁰ Kiteresoo oijenaniameo, ¿no'o maaporichina teeretotamarenia senepi taawechio, yooma taamo Eesusi ajawariaa? ³¹ Kiisi wa'a e'ramenia noochio, senepi taawechi mukime teetoamekaipua, Riosie Weratiame nayewatoapaopua, Riosie Weratiameopua eenechi ahjarío tuuyapao. Neeea oijenaniameo, pichiwa te'ta wa'a teeremio e'rame neee. Neeea noochio kaawe e'ramepua aamoo tiameo wa'achi erakoamekopa. Aamoo noochitia erakoamekoopua, Riosie Weratiamea amochi inisiamepua aamo kaaweruma teetotetikao. ³² Kiteresoo oijenario no'o puuu oorichi no'o nasiwaria Eejesioo, ¿ihtana yowika machenatania, pu'ka wa'a no'o iintoriao? Kihta kiteresoo eenechi weemera ahjarío, ¿ohso kaawe a'chikoi nokitariarepua naaju, kihta inatakache koakao, oowera itapiti tísia taamo pu'serewaoiopua nokaka, ahkasi wa'a nokakaopua wahjipakao?

³³ ¡Ka'í! Ka'te aamo wisikuete eemea. Ka'te wa'a erako eemea, ki'tio erakokaopua eenechi ahjaniamé, pukae wa'a erakotetiame enesaa, yooma eemea

wa'achi erakotepuamepua pukaeo. ³⁴ Aamo wa'a tiame Koorintio tiopachi masitiame, aamoo chaaniame-nia: "Teewemitia eemeapa wa'a tiame tatakoriao, wa'a tiame masiteniaméopua. Wa'a aamo chaaniame neee, aamoo suuwe erapamichioopua. Aataa eeme wa'a tiame masitiamea, teesaohi kihta machiyamepua Riosichi simiyame."

Achini teeka ahjameri eenechi wahjipakameo

³⁵ Aataa eemea chaachapaniarepua: "¿Achini iika ahjatariaopua eenechio, wahjipakamea? ¿Achin tiame enetapu weerewaraa?" ³⁶ Puuu wa'atiame inataniamea, ki inatame inatarirapua. Itapiti iimoria yaupami-aa, mukuyamekatepua pahchao, esorapaka aaperao. ³⁷ Pukeri echiwaa, pahchirachepua. Yaupasaopua, sewina tiame yaupamepua, ihta pahchirakai, tiirikooi, suunuooi. ³⁸ Wa'a ikiyame puuu, Riosi ihsiamekopua weerewa ki'yakao, aachin tiame enemerikopua oowarao, yooma ihta echitiameopua. ³⁹ Yooma ihta weerewaa, ki ahpo wa'achi te'tiamepua. Weerewaa iintunapua: tijoe weerewa, animari weerewara, tuchiki weerewara, so'chi weerewara tiame. ⁴⁰ Yooma tewekachi iintuameai, seesenu tiame weerewamepua, yooma itapitia, ki i'wa weechio te'tiamechitia. ⁴¹ Taaa piiripi tiiamepua, meecheai piirechi tiiamepua, so'poriai piirechi tiiamepua; so'poriai, ahpo wa'apio seesenu te'tiamekaitepua tiame. ⁴² Wa'achitia teemeai, eenechi oijenasa, seenu weerewa te'teremeriopua. I'wa weechi weerewa taamo mukiso wetemajiniamea, ki tehpe e'ramepua, pikayamepua esoratupakao; nape eenechi ahjaniamé weerewaa, ki wahjiamési enemeri puuu, kiisi esoratukao. ⁴³ Taamo weerewa wetemajisa itipiniamea, yooma ihta itapiti iinyatiame taamo ikiriao, pujaka toiniamepua. Taamo eenechi ahjatiame weerewaa, kihta itapiti iinya tiame iinuemeri puuu. Taamo weerewa mukusa wetepasa toitiamea, i'ka weechi echisa toitiamekate puuu, weemera ahjarichi tewekachi naawamiapa, weemera weerewakamera uuka, yooma teeme, ooweruai. Puuu weerewa wehtere toitiamea, o'ochetupaka esoratupamepua. Nape taamo weemera weerewa eenechi taamo ahjatetiamea, kihta ka'chi ikiwame enemeriopua, kokorepaniameo o'ochetupaniameoi, ya'watupaniameoi. ⁴⁴ I'ka weechi weerewao echiwamechitepua, tewekachi weerewa enepamiaapapua. Wa'a teesoo teemea, ki i'kache weerewa teeremeriakite teemea. Piiripi weerewaa, weechiwichio taamo ohjoremichio weerewatetiamepua; piire taamo weerewaa, tewekachi taamo ohjoremichio weerewatepuamepua.

⁴⁵ Ehkoriaami Iyoterichio chiiamepua: "Pukeri pahchi Aarano Riosia, i'wa weechi ohjoremichio ahjarío yahcherepua." Neipa Aarano Eesusi tewaniamea, Apoe taamo Paamira Eesusi puuu. Puuu Eesusia, Riosi ti-

iarie tijoetutetiamekapapua i'wa wehjoarichio, tewekachi ahjari tiaeme puuuu. Wa'a tiipa puuuu, tewekachi tiame ahjari taamo ki'yame puuuu, ahpo Eesusi ahjama ohjorepuaichiopua. ⁴⁶ Nape pahchao weechi ahjaniame kiatame teemea, neipao tewekachi ahjaniame. ⁴⁷ Pukeri naayachi Aarani tijoe, we'ee netetiamepua, i'ka wehjoarichi ohjoemichio. Neipa simiyame Aaranja Eesusi, tewekachi o'inia eena-ka naawakamepua, tijoe enepaka, nape Riosi tiari yahchame. ⁴⁸ Yooma weechi tijoetukamea, naayachi o'inia netetiame weerewa iinuemepua, i'wa weechiche ohjoepuame. Yooma weemera ahjari kiatamea, tewekachi ohjorepuame ahjari kiatamepua. ⁴⁹ Yooma i'wa weechi ohjoemea, pukeri Aaranichitia weerewaemepua. Yooma tewekachi ohjoemeria, Riosie Weratiameka tiame weerewaemeripua.

⁵⁰ No'o Riosichi poponiwa pipiniwaa tiame, tísia kaawe inataka no'o keepumitia i'kao, i'ka aamo chaanemiao: Iiweta i'ka weerewa eeraamechi ahjaapua pehjo, ka'chi iika ohjoremeri teemea tewekachio, Riosi ohjoekachio. Taamo weerewa esoratupamea, ka'chi iika tewekachi i'topuamepua, ki tehpesi e'ramekapapua. ⁵¹ Ehpeo, kaawe keepumitia i'kao. Itapiti ki yoomae nane'reniame pehji, aamo tuuyemane. Riosichi paparakamea, ki yoomahka wahjipamerikaite puuuu. Wa'atia puuuu ki mukukaio, sewina ijkimeripua weerewao. ⁵² Puuu wa'a ikiniamea, seenepi kupipari ikiwachi ikimeripua, turupuchari kajuyachi chaachamiachio. Pu'ka wa'api turuwari chaachachio wahjipakamea, ki wahjipakameaiopua pehjo, weemera weerewapameripua. ⁵³ Puuu weere-wa na'ituamea, ki na'ituame weerewachi enepatepuamepua. Mukiwame weerewaa, ki mukiwame weerewachi enepatepuamepua. ⁵⁴ Puuu weere-wa na'ituamea, ki na'ituame weerewachi enepatepuamepua, pu'ka weerewa mukiwameo, ki mukiwame weerewachi enepatepuamepua, kiteremeri wa'asi wahjipaniamea, ehkoriai iyoterio te'ta chiiachitia, Riosio ehkoriai eee cheeriopa:

Mukiwamea, newitowae ko'kotiamepua wa'asi,
kitereparepua wa'asi.

⁵⁵ Aa muuu wahjipaniamea,
¿achini iikamemua aamo newitoriraa?

Ai muuu wahjipame toaniachio,
¿akana akiparu muuu tísia kokosa yoorameai?

⁵⁶ Mukiwari taamo ikitiamea, tatakori puuuu. Tatakoria taamo poanatemepua Riosichio te'ta mukukamechitia Riosiwichio, Riosi nuurario wa'a tiame ma'chitamekopapua. ⁵⁷ Nape Riosia, taamo newitori ki'yariopapua tatakorchio, taamo cheriwemeripua yooma ihta taamo tatakoririao, ahpo Taana Eesusi iintoriaeopua, pu'ka Apoe taamo Eesusi Paamirao, apoe Riosi weerakamekapapua pu'kao.

⁵⁸ Pukaepa tísia no'o nakiya poponiwaa; pipiniwaa tiame, pewatiame mochtupapua Riosichio, ki ikicha paparaka taamo Eesusi Paamirachio, taamo Paamira Eesusi tehkirachiche yorasika, epeche epecheche nokisika Riosi tehkiwachio. Nane'riame eemea aamoo, Eesusi Paamirawichio aamo nokariao, kiisi wa'atia kih-tachi itipimerikopapua pu'kao.

Riosichi paparamewichio ku'ipua na'poatiame

16 Ehpeo neeea aamo no'o Riosichi poponiwao pipiniwaaopua tiame, toomi na'poaniamechi simiyame aamo nayewamane, wahjachi Riosichi paparamewichio, te'ta Kaarasia tiopachi mochtame no'o masiteriachitia. ² I'kao eemea, senepi pahcha weeriamae oowisari taawechio, yooma pipiripi eeme na'poasipapua toomio, wa'a no'o eenoio ki pukeri na'poaka nokipuawichio. ³ Wa'a asisaapa neeea, aamoe uutiamae uhjuranania Eerusarenio, iyojura i'tochekaopua, yooma eeme pirena uhjuro tuuka, pu'ka toomi na'poatiameo. ⁴ No'o simiwa nakiwame enesoo wa'a Eerusarenio, pirena siimpama teemea waikao.

Paoro asisimo e'rachiami nayewari

⁵ Maseronia weechiami u'matoaio, aamo mochiwachi enamania, Maseronia weechiami oisimo o'ranepu pahchao. ⁶ Seenekachi aamo ahjama itipimane ku'itapi, seenekachi ahkasi tuurawio u'matoachisi. Wa'atia eemea no'o ku'inaresao, no'o ku'ipamapua ahka no'o simiyachiwichio. ⁷ Ki ikanati u'matonarenia wa'ao, nape pu'ka no'o wa'a e'rao, Apoe no'o Paamira cheemapua, tewekachi kahtiamae. Itapiti no'o yoramia iinuesoopua wa'ao, tepipi itipimania waikao. ⁸ Nape i'wa Ejesio muuwari mochiwachio, i'ipari pahko u'matoachisi itipimania i'wao, Peentekote pahko tewaniamechi. ⁹ I'wa itipimane pehjo, Riosio ki ookapi tehki no'o wahjoneriopa, i'wa ti'tijerio pu'sereme tiame, wahjachi muuwaeme i'wao, ki no'o nakioipua no'o masitewao, eerina chaachapakao.

¹⁰ Timoteo wa'amahka oiaio aamo mochtachi asisoo, kaawe uuka teteipapua pu'kao, kaaweruma tehki yooramekopapua, taamo Paamira Eesusiwichioopua no'owichioopua tiame. ¹¹ Pukaepa Timoteo wa'a asisoo, aataai wa'a aamo mochtachio, ki ipaka tetewipapua pu'kao. Wa'a asisoo pu'kao, kaawe ku'ipapua, no'o kahtiami enamerieopua, i'wao neeea no'o ahjama mochtameapua tiameo, puuyeka mochtamepua.

¹² Taamo pooniwa Aporoo, utewa yoorakainia siimichio, wahjachi poponiwa ahjamaopua aamo ne'nenia, nape puuuu ki siinarekapua pehjo, itapiti yoramierikapapua pehjo. Neipa siimotiapua wa'ao, ahpo yekiwa iinuesaapa.

Kajuwachi wa'asi teepotari

¹³ Aamo Riosichi paparaka mochitoao, kaawe aamo neesetoka mochitopuapua, pewatiame mochitoka aamo te'ta Eesusichi paparao. Oisa te'teretopuapua pukachio, ki ikanati aamoo, sewina erapatepuaichio.

¹⁴ Aatawichio yooraka ihisiaoo, kaawe e'raka ihsipua-pua pu'kao.

¹⁵ Ehpeo eeme no'o poponiwa tiiaa pipiniwa tiame, nane'riame eemea yooma Ehtejana ta'pechio mochikameo Aakaya weechio, puuukopua wa'ao o'inekameo, pahcha Eesusichi paparakao. Puuukopua tiameo, pahcha o'inekamekopua ku'isikao yooma wa'a mochikame Riosie Piipatetiameopua, yooma ihta itapiti ku'iwa nakisiwaeopua. ¹⁶ Aamoo neeea, yooreka tetewijerani neeea pu'kao, pu'ka ti'tijoeri wa'a teeka ku'yameo, yooma pu'kachitia, Riosi tehkiwa nokisiameo. ¹⁷ Neeea tisia kaawe erapakamepua, i'wa eenakopa Ehtejanasiopua Otunato yeekao, Aakaikoopua tiame. Puuua i'wa e'enakao, tisia no'o ku'ikamepua, aamoo, ka'chi iika no'o ku'imia teereriao, ki no'o ahjama mochikamekapa eemea. ¹⁸ Aapoe nokakapua no'o oisa erapatekaopua Riosichio, aamo oisa erapateriachitiaopua, aamochi Koorintio e'enari-aiopua. Wa'a nokayame tijoeopua, kaawe e'raka tetewiniamepua.

¹⁹ Aasia weeechi ti'tiopachi mochikamea, aamo uhjurenepua teepotari, ehpeo i'wa no'o ahjama mochikamea. Aakiraa, Pirisiriaapua tiamea, ahpo ta'pechi nanapawitiamea, aamo teepotenapuapua tiame, te'ta tisia Paamirachi tiame teepotarie.

²⁰ Yooma Eesusichi poponiwa pipiniwa tiame no'o ahjama mochikamea, aamo teepotenachipua tiame. Aamoo eemea, aamo napawimiachi asikoaiopua, kaawe e'raka aamo teepotepuapua, Riosichi te'terimechitia.

²¹ I'ka teepotario, nooe Paoro sekae iyotesa aamo uhjuriamepua.

²² Yooma aaata ki nakika tetewikame taamo Eesusi Paamirao, Riosi kokosarichi ruhjimeripua.

"Aa muuu taamo Paamira Eesusi, aamo eenakame tetewinare neeeapa tamochio."

²³ Yooma aamo Koorintio mochikame Eesusichi papameo, yooma Eesusi kaaweruma cherirewao, amochi teerepajeraninia pu'kao. ²⁴ Neeea yooma aamo Koorintio mochikameo, te'ta Eesusi Riosie Wera-tiamechi papameo, ki nu'uti no'o iikae aamo nakiyao, i'ka iyosichi iyotesa, aamo uhjurenania. I'kao neeea i'ka iyojurachio, i'wasi kajuyamenia iyotekao. Cheriwema wa'asi.

Oosa Ko'korintio Iyotepawa

Iyotepawa

Teepotari

1 Kúíra. Paoro neeea, Riosi e'rarie Eesusie weratiame, Apoe Riosie Weratiamee. Neeea Timoteo iyotetekao, i'ka iyojura iyotesa uhjurenania, Koorintio mochikameopua tiopachi, yooma Aakaya weewarachi-ami mochikameopua tiameo, yooma wa'ami mochikameopua, Riosie piipatetiameo. ² Neeea taamo Noono Riosio, Apoe Eesusi Riosie Weratiameopua tiameo, aamo iikachio, ta'iria mochijera kiajerenania.

Paoro kokosa tiame aiwaka yasitoo

³ Apoe Eesusi Noonora Riosio, taamo Paamira Weerakameopua, kaawe e'rewa chaachapapuamepua pu'kao, apoekopua taamoo, taamo tesiwe e'reka kaawe erapatesiameo. ⁴ Riosia, taamo kaawe erapatesiamepua, itapiti taamo a'chitiame aiwasiamopua. Wa'a tiachipa teemeai, wa'achitia kaawe erapatesimeripua tiame, aata itapiti aiwaka mochitoameopua. ⁵ Teemea, Riosie Weratiamechi paparapa, aiwame teemea. Taamoo, Riosie Weratiame aiwaria tamochi pochiwisusiamechitia, wa'achitia Eesusichi machenamepua taamo kaawe erapatesiwaai, puuu wa'api Eesusi kaawe erapatesiwaa, wahjachi Eesusichi paparamechi inisiamepua tiameo, yooma ihta kokosa aiwaniamechiopua. ⁶ Wa'a teesoo puuu a'chitiame taamo aiwariaa, aamo kaawe erapatesipuaichio puuu, pu'ka aamo Eesusiwichio aamo aiwaopua, aamo iika yachapasimichiopua amochio. Pukaechi tiameo, pukae kaawe erapasiwae anachasimeri eemea, ihtaoi aamo kokosa tiame aiwasiao, wa'achitia taamooi, kokosa tiame aiwasiachitia. ⁷ Aamo oowe erakona teemea, ki sewina erapamerikopua Eesusichio, tísia aiwaiopua pu'kawichioo, tamochitia aiwaiopua pu'kawichioo, pu'ka wa'api taamo kaawe erapatesiwae, kaawe erapatesipuame eemeai, Eesusi taamo ki'yae.

⁸ Riosichi poponiwa pipiniwa tiameo, ki wa'atia aamo itipijerani teemea ki nane'rekao, pu'ka itapiti tísia taamo aiwariaopua, Aasia weechi ohjoaiopua. Tahpiti iikame teeme wa'ao, itapiti maapori tiame, oow-

era mukime iikame teemea wa'ao, teemea taamoo, ahkasi ki ahjameri maayaipua, kiisi anachai teemeapa wa'asio. ⁹ Wa'asa iika teemea wa'ao, mukiwachi uhjurawatiameka erakoai teemeapa. Wa'a taamo ahjakame puuyariaa, Riosi apoe iintokamepua, ki teeme. Wa'a pepenipakame teemea, Riosiche taamo newipatemiao, ki taamo wa'api u'warie, Riosikamera ihsiamepua, ahkasi wahjipakameoi oijenatiamepua. ¹⁰ Apoe iintokamepua taamo newipatekaopua, pu'ka taamo wahjipamia teereriachio. Puuu, ki nu'uti taamo eeyowachi ma'chipakamepua. Teemea puka-chio, te'ta oowe e'rewa enepakamepua, yooma taamo maapori teeretoachio, Apoe Eesusi taamo ma'chipasimerikopao. ¹¹ Aamoo aamo napawitiachio, senepi Riosichi aamo papasoopua taamowichio, epeche enema eeme cheriwema ki'yameopua Riosichio, Riosio taamoo, tísia kaawe iintorio tuuopua.

Paoro aatia tiachipa ki simiyopa Koorintio muuwari

¹² Teemea tamochio kaawe erakoamepua, taamoo kihta a'chi tiame taamo nokario erakoamekapa, kih-taoipua ki ka'karumao, ki kaawe tiame inataniameo, epeche wa'a aamo mochikachi ohjoaio, tísia suwepori nokiwachio. Nape yooma puuu wa'a taamo kaawe te'tereteriaa, apoe Riosichi eenakame puuu, ki taamoechi wa'api. ¹³ Taamo iyotiaa, ki wihtuki puuu taamo nokisiao. Kaawe enemii eemea taamo pichikesaa. ¹⁴ Aata wa'a ki oowe e'riame enesaapua pehjo, tamochi oowe e'repaka ahjachi erapasaapua, kaawe enemiiipua. Wa'a ikisaa eemea, ki nu'uti kaawe e'remeripua taamoo, i'ka taamo amochi nokayaopua. Teemeai, tísia kaawe erakomapua, Eesusi eenechi eenoioopua ahka taawechio, aamoopua tiameo, Eesusi paparariopa.

¹⁵ Wa'a tiame taamo nokaya oowe e'repameri erapakaopua, oosa wa'a u'matosimo o'raninia, wa'a aamo mochikachi, wa'atiaopua oosa epeche pepenipamichiopua no'o masitiao. Maseronia siinyaio, eenechi no'raionia, eenechi asisimo o'rainia aamo mochikachi, wa'atiaopua, oosa enemichiopua no'oo,

wa'ami no'o u'matoachiopua masiteka, neipaopua waikao, no'o ku'imichiopua aamoo, Uurea weeechi simiwachiwichioopua. ¹⁶ Wa'a tiame inataka neeea, Maseronia simiyaio, aamo mochikachi asisika tetewisnariapa. Maseronia no'rasaapua, eenechi wa'ami u'matoka tetewinariapa. Aamo mochikachi o'iniaio, Uurea weeechi siminarekamenia, aamo no'o ku'i-waeopua ku'inariae. ¹⁷ Ihji aamo no'o ne'nemia inatariaa, kaawe inatasa eratiamepua. Ki aaata chaachapameka tiame ihjia, itapiti cheesaopua, ikanati sewina cheesiamechitiaopua eenechio. ¹⁸ Taamo aamo masiteniameoi Eesusichi simiyameo, ki sewina chaachapasiame teemea, piiripi tiame cheesaa piiripi tiame puuuu, ki eenechi sewina cheesiamepua, pu'ka Riosichi simiyame taamo masitiaio, taamo masitiaio Riosichi eenamekopua. Taamo Noono Riosia ahpo chiiiao, kiisiki eenechi sewina chiiamepua. ¹⁹ No'o Timoteo ahjama nayewaturiaa Siriwano ahjamaopua tiameo, yooma taamo masiteria Riosi Taanarachi simiyameopua, Riosie Weratiame Eesusi tewaniamechio, ki teesa pichiware puuuu. Ki taamo ehpe masiteriaio, meereo eenechi sewina chaachapasikame teemea. ²⁰ Riosi yooma ihta taamowichio iintomo tuuyaa, Eesusichi iintoamepua ahpo Taanachi. Pukaepa teemea, Apoe Riosi ihsiamekopua Eesusichio, Eesusichi taamo paparao, ahjachi erakoame teemea, kihta seeweka. Wa'a erakoka, cheriwema ki'yame teemea Riosio. ²¹ Riosia, apoe ihsiamepua taamoo, apochi kaawe teeretekao, ahpo Taana Eesusichi paparameopua. Apoeepua tiameo, taamoo, ahpo ijinuwa uuyameo ahpowichio. ²² Apoe ihsiamepua tiameo, taamo iikachi yahchakao ahpo iinuwatario, tamochi erateka ahpo Riosiwariopua, ahpokamera ijinuwarakopua taamoo. Ihji wa'a taamo eratewaa, Riosi Riosiwariopua, taamo nuutekia Riosiopua, o'ichari ki'ya.

²³ Eenechi inatepaka eenechi aamo mochikachi enamia, Riosi nane'renapua no'oo, ki te'ta aamo ternariapa, ki eenechi eenariopua wa'ao. ²⁴ Ki aamo paamiratuamechitia eratoame neeea. Ohso kaawe aamochitia, Riosichi tekipaname e'rame neeea, oowera wa'a eenakamenia aamo mochikachio, epeche kaawe erakomichioopua Eesusichio.

2 Pukachipa ki siimo orapakania wa'a aamo mochikachio, ki taamo iiyana erapuapuawichioopua iikachio. ² Wa'a mahka eenaka iiyana eratesaania aamoo, ki aaata no'o kaawe erapatemerikopua no'oo, eemechekopua no'o kaawe erapatamea, no'oo iiyana erapasoopua. ³ Pukaepa wa'a cheeka iyotekamenia pukachi iyojurachio, wa'a asisaapa, ki iiyana erapanariapa eenechio yuuwesika, eemeo, ohso kaawe no'o kaawe eraterioopua. Neeea aamoo, oowe e'rakania, kaawe e'raka aamo ahpo katewemiaopua, aamo a'chi tiame iiyana erapori tiiapua, wa'a ikitioopua, neeeai kaawe erapanariapa. ⁴ Ki nu'uti iiyana e'rapa wa'a ti-

iame aamo iyotekania pu'ka oosa iyoterichio, ahkasi naarakaio iyotekamenia pu'kao. Ki aamo iiyana erakomichio aamo iyotekania pu'kao, ohso kaawe pukachi iyoterichio, no'o te'ta aamo nakiyakamera, tetewimichio iyotekamenia wa'ao, no'o chiiiao.

Paaroo ahpo na'arekame cheriweria

⁵ Aata puuu iiyana iintokamea, ki no'ochi iiyana eratekamepua, yooma aamo iiyana erapatekamepua tiameo. Neeea teesa tiame chaaninia pu'kao, ki tahpiti tiame aamo erapuapuawichioopua pu'kao. ⁶ Puuu yomarika aaata ki kaawe iintorio wenejiriaopua, soparani puuuapa, aamo aiwateka yahchao. ⁷ Epeche kaawepua cheriwetiaa, kaawe erapatetiaopua tiameo, ki te'ta pehtime yuuwesimichioopua pu'kao. Kaawe enemiiopua pu'ka pehtiao, puhjetiaopua cheriwekao, ohso kaawe naewetia kaawepua kaawe e'reka, kaawe erapamichioopua pu'kao, ki a'chi ikimichioopua ahpo iikachio, yuuwesikaopua te'ta. ⁸ Pu'kao, ki kaawe iintorioopua pu'kao, nakiwameko tuuyejeraninia pu'kao. ⁹ Pu'ka wa'a tiame aamo iyotekameainia, aamoo no'o cheerichitia katewetariarepua e'rakaopua, wa'a aamo a'chi te'tereriaopua. ¹⁰ Aamo cheriwesoopua pu'kao, no'oeoi cheriwetiame itipiamepua. Aataaoi aamo cheriwesiao, cheriwetiame itipitemeripua no'oeoi, Eesusi Riosie Weratiame tetewachio. Wa'a iintosima neeea, kaawe te'tereka mochitomichioopua Eesusichio, ta'iria mochitowa. ¹¹ Wa'a taamo te'teresoopua riaorósia, ka'chi iika na'ara ihsimeripua tamochio.

Paoro Torowa tewaniachi ki ta'iria yasaria

¹² Torowa muuwarichi no'o asisoopua, kihta eina teeriapua wa'ao, Riosie Weratiamechi simiyame no'o masitiachio. ¹³ Naatiche yuuwesika yasakania wa'ao, ki tewakapa Tiitoo, no'o Riosichi pooniwao. Wa'ao neeea: "U'matona neeeapa", cheesache u'matokania wa'a o'iniaio, Maseronia weechiamio.

Riosie Weratiamee newitowa

¹⁴ Wa'a e'raka kahtiaichenia wa'ao yuuwesikao, ki tewakapa wa'a Tiitoo, ki piineri no'o kahtio erapakaopua wa'ao, Riosi no'o ahjama kahtime erapakania, itapiti seewajuyame eejekayamechitia noochi. Riosia, ihta taamo aioioopua, taamo newitoka ma'chipasiamepua taamoo, tamochi enatesika ahpo peenajuyao, yomachi ti'tijoechiopua ahpo peenajuyao, yomachi yasipasimichioopua tiameo ti'tijoechio, ahkai taamo ohjoiopua. ¹⁵ Teemepua, pu'ka Riosie Weratiame seewachitia peenajuwa i'toamea, aatachi e'wamekopua pu'kao, Riosichi e'enatekaopua. Pu'ka peenajuwae Eesusichi e'enatetiameo, Riosie cheriweka piipatesiamepua pu'kao, tatakoriaio. Ki peenia e'raka saayamea pu'ka Riosie Weratiame peenajuwao,

wa'api itipiamepua ahpo tatakoriwachio, ki piipatetiapa puuua Riosieo. ¹⁶ Aaata Riosie Weratiame peeniakame pu'serekamea, Riosie piipatetiameapua, puuua mukukaipua i'ka ahjarichio, piirechi weemera ahjarichi ahjameripua. Nape puu ki pu'serekamea Riosie Weratiame peeniajuwao, ki Riosie piipatetiamea, i'ka weechi ahjari mukusaapua, ki oosa ahjameripua eenechio, piirechi weemera ahjarichiopua. Puuua poanachi mochimeripua ki Riosi ahjama, wahjipakameka teeremeripua Riosichio. Nape i'ka Riosichi tehkichio, zaatanakamera ohjoarepua, i'ka Riosichi tehki te'ta kiapuame tiameraa, tisiwa iyoriwaemeopua? ¹⁷ Ki'tepua aataai wahjachia, ki iyorika tete-wamekapapua i'ka Riosichi tehki, kiisi kaaweruma inataka nokisiamepua, toomichiche inataka masitiame, ahpo se'wi masitiao toomichi nehjapa. Nape teemea kaaweruma inataka nokisiamepua i'ka Riosi tuuyewario, iyorika teetoka i'ka kaaweruma tuuyewario, te'ta Riosie taamo nuureniachitia, te'ta Eesusi Riosie Weratiame, seekarewarachitia.

Weemera katewewari tuuyetowa

3 Nape teemea Riosie uhjuratiameko taamo chaachapaa, ki taamokamera epeche weruma tiame tetewipuawichio, chaachapamepua. Taamo chaachapaa ki weechi ti'tijoe nuuretiamapua. Pukaepa ki nakiyame teemea ihta iyosi iyotetiameo, ahkaoi taamo asiyachio kaawe e'raka asipupuawichioo, wa'aoi aamo mochikachioi; aamoe taamo kiapuameoi, sewinachi taamo siimpamiawichioo. ² Taamo ahkaoi kaawe uuka tetewimeria, eeme wa'apipua Koorintio mochikame, yoomachi nane'reniamekopa, Riosi amochi iintoriaopua aamo Eesusichi paparariopua. ³ Aamo Eesusichi paparariopaa, taamo Eesusichi simiyame aachin teeka pichikeria, Riosie Weratiame wa'api aamo i'karachi iyotekapua ahpo kaaweruma ihsiao. Puu aamochi kaaweruma iintoriaa, itapiti iyosichi iyotetiamechitia tiamepua. Pukaepa teemea pukae ahkaoi taamo ajasiachiamio, pukae nayewatusimapua, aachin teeka aamo Riosie Weratiamechi paparariamekoopua. Wa'a tiame taamo nayewatuka nokisiamekopao, kaawe tetewisipume teeme ti'tijorieo.

⁴ Wa'a tiamepua tiiao nape te'ta tamochi iintokamea, te'ta te'pa kahtiamera puuua, te'ta Apoe Riosi. Pukaepa teeme Eesusie ajawatiamea, Riosichi paparamepua, Apoe Riosi iintoriopua amochio, ahpo Taanaeo, yooma taamowichioo kaawe iintokaopua. ⁵ Teeme Eesusie ajawatiamea, kihta nokayame teemea te'ta Riosichitiao, teemea oowera Riosi tehkiwache nokisiameopua. Ki Riosi ihsia tamochi teetosoopua ku'ikao, ki te'ta kaawe teetomii teemea, i'ka Riosi kaaweruma tuuyewario, ti'tijoeekachiami i'tokao.

⁶ Apoe iintokamepua tiameo, i'ka Riosi tuuyewari yahchakaopua, weemera te'terewa yorakeka mochi-topuawichioopua, apochikamera kaawe te'teretokao, ki ahpo ehkoriai te'teretopuame, yahchariachitia. Ihji weemera teerewaa, Riosi Riosiwari yasipaniamepua tamochio, Riosi Taanarachi pichiketioopa tuuyewarirao. Piire oochetiame nuurari te'terepua teereriaa, taamo wahjiparichi ihpapaniame teereriaipua, ki ahsepari iyoritaaapua, pu'ka nuurario ka'chi iika yorame tiamekopa ahsepario. Nape ihji weemera Riosichi te'terewaa, weemera ahjari taamo kianiamepua ahkasi ki wahjiamesi, Riosi Taanarachi taamo paparatioopa. Apoe Riosia ahpo Taanachi paparatioopua, tamochi yahchamepua ahpo Riosiwario.

⁷ Moiseo Sinai kaawichi ihsiai o'inia tekoiopua, Riosi nuurari u'pakaopua ti'tijoeeriwichioo, ti'tijoeeria pu'kao, kiisi ne'neme erakorepua nanarichio, tisia utewaeme tajitopa nanarichio. Nape Moisea wa'a teetoka teki-aioopua, puu nanarichi tisia tajitooa, saipatorepua. Puu Riosi nuurari Moise kiaretiaa tisia majapori tiame cheeka kiaretiamapua, tisia Riosi utewarieme tiame, ki nu'nunti ki ku'kuita te'teoka chiiame, ki e'wetiaapua pu'ka ahpo tisiwa iyoriwa nuurario, wahjipaniamee kokosamerikoopua. ⁸ Nape puu nuuraria tisia eeyowa tiame kiatiamekaiopua Riosieo, kihtakaitepua taamo Riosi Riosiwari taamo tisia kaaweruma tuuyewari taamo iikachi nayewiao, pu'kao pirenataka ne'neniaoopua, epeche ki nu'uti tisiwa peenia tiame Riosiwari taamo iikachi nayewiaa. ⁹ Puu ehkoriai Riosi nuurari taamo ki e'wetiaapua taamo Riosi kokosarichi ihpapamea, tahpitika cheeka tisia maapori tiame kiatiamepua; nape ehpiami Riosi kaaweruma tuuyewari nayewiaa, epeche tisiwa tahpitika tiame peenia tiamepua, ki ehkoriai nuurari Riosie tisia eeyowaeme chanitiamechitiaopua, i'ka ehpiami Riosi kaaweruma tuuyewario, taamo nehpuamekopua taamo Riosi kokosarichi wichipuameo, taamo Riosi Taanara papasoopua, pu'ka tuuyewari tamochi uusoopua. ¹⁰ Pu'ka oochetiame nuurari tisia eeyowa tiame ne'newachio, kihtakaite puu eeyowaa, Riosi te'ta kaaweruma tuuyewari te'ta tisia tahpitika peenia tiariwa ne'nepatiao. ¹¹ Puu ehkoriai nuurari Moise Riosie kiatiamea, ki tehpewichio eratiame eneriamapua Riosieo, pukaepa ki tehpesi nateyamechitia teererepua. Nape ihji weemera ahjari Riosi taamo ki'ya ahpo Taana Eesusichi papararichio, ki wahjiamesi e'ramerapua. ¹² Pukaepa teemea pu'ka weemera ahjari ki wahjiamesi enemerikoopua, yomatiamahjachi e'rarie nayewatiamepua, te'ta ma'chiamie nayewatuka, ti'ti-

† Puu ehkoriai nuurari nokiawao, ki ahsepakamekapa teemea pu'ka nuurari e'wekoo, Riosia pu'ka nuurarichio, taamo poana tetewikame puuua ki ahpo ahjama, aata ahpowichioo, mukukamechitia. Nape taamo ahpo Riosiwari taamo ki'yaepua ahpo Taana Eesusichi papararikoopua, apochi taamo uuyamepua, ki wahjiamesi ahjaka mochimichioopua, ahpo ahjamao.

joeopua ooweruopua tiamé, ahkai taamo asisiachiamio. ¹³ Teemea, ki Moiseka te'teretoamepua, Moiseo ahpo to'pekamechitiaopua nanarichio, ki tetewipuawichiopua apochio, Riosi tisiwarirao ahpo nanarichi teteiwameo, saipachisi. Teemea i'ka tisia tisiwari Riosi ka'kaweruma tuuyewario, kihta tamochi to'penaka nayewatusiamepua ti'tijoerio, pu'ka ti'tijoerio teemea, weemera ki wahjiamesi ahjari iinuejeramekapapua pu'kao, pu'kao Riosichi itanesoopua. ¹⁴ Ti'tijoeria ki pahteka tetewirepua Moisechi tetewitiameopua Riosi iyoriva tisiwariopua, pu'ka saipao, ihtana iki-wamekoopua. Riosi nuurari Moise kiaretiaa, oowera ti'tijoeri na'ara iintotiame tetewipuawichio enerepua. Aatao ki cheriwame Riosia tatakoririao, Riosi nuurari e'wekache mochtioniamemo. Ahkasi ehpe taawechiamioi wa'api erakoka mochtioamepua, pu'ka oochetiame nuurari e'weka mochtioamea. Wa'a tiame inataka mochtioapa puuuu, Riosi nuurarichi simiyameo, itapitie to'peniamekatepua inatarichio. Pu'ka inatarichi eina tiame puhjeniamema, te'ta Riosie Weratiame iintoria ahpowichio, te'ta pahtetiache wichima puuuu. ¹⁵ Ahkasi ehpiamioi wa'api te'teriamepua, ki pahtekao, pu'ka Riosi nuurarichi simiyameo. ¹⁶ Nape aata te'ta ne'nepasaapua Riosi chiia ahpo Taanachi simiyameo, te'ta pahteka tetewikamepua, ihtanawichio ki'yariopua Riosia, ahpo nuurario. ¹⁷ Puuu taamo Noono tewekachi kahtiamema, Apoe Riosiwari ihsiamepua, taamo inatarichi pahtemichioopua. Pukaepa aatachioi apochi pakimichio reesisetiaapua, puuu Riosi Riosiwari ihsiamepua, taamo inatarichi to'piao, puhjekao. ¹⁸ Pukae puhjetiapa teemea taamo inatarichi to'piao, epeche ma'chiamema teerepame teemea ti'tijoerichio, te'ta kaaweruma ihsiapua Riosiopua, pu'kawichioo. Wa'a te'terepakamea Riosi Riosiwario, enepatesikaopua, epeche epecheche Eesusika te'teriamema, enepame teemea. Puuu wa'a tiame taamo enepatiamea, Apoe te'ta te'pa kahtiamema taamo Noono ihsiamepua, Apoekamera te'ta Riosiwari.

⁴ Pukaepa Apoe te'ta Riosiwari tamochi yasitopao, ki nahsinapame teemea i'ka tehkichio, apoe taamo teetotiamekopapua i'ka tehkichio. ² Itapiti aata wihkuepua, toakame teemea pu'kaopua, yooma ihta Riosichi simiyame ki noriwi nokisiamekapapua pu'kao, kihta e'rakaopua, noriwi yoranarewao. Teemea Riosi chiia pichiwario, ma'chiamema apoe cheeriachitia teetoame teemea, tuuyepasika Riosi ne'niachioopua, ti'tijoeripua tiame tetewachio. ³ Aata tukapame tetewame enesoo i'ka Riosi tuuyewari taamo nayewatuao, wahjiparichi uumpameri puuuu, te'ta kominarichi te'teretoamekapa puuuu wekaparichi. ⁴ Puuu ti'tijoeria kiisi pichikenariapa Eesusichi simiyame taamo nayewatuao, i'wa weechi riosirewa Satanasia, ki ma'chiretiamepua inatarichio, kiisi pahteka tetewimichioopua Eesusichi simiyame taamo nayewatuao, Eesu-

sio, Riosi wa'api nanarirakoioo. Wa'a teereniapapua puichio, kiisi Eesusichi tetewame puuuu, Riosi nanarirao. ⁵ Teemea ki taamo weruma e'repuawichio nayewatuamepua, oowera Riosichewichio yooraka mochtioame teemea, aamoo te'ta taamo pahtemichioopua, te'ta taamo Paamira Riosie Weratiameo, apoekopua te'ta Riosio, apoe te'ta Riosi, te'pa tewekachi kahtiamema taamo Noono. ⁶ Puuu wa'api Riosi naayachioopua cheekame: "Uutapasa tukapachio", puuu wa'api wa'a cheekame tamochi tajayamepua pahtewario, taamooopua Riosia, Eesusichi tetewitekaopua ahpo nanarirao, ahpoo aachin tiamekopua.

Eesusichiche paparaka mochtioniamema

⁷ Pu'ka tisia nateyame Eesusichi simiyame pahtewariopua, tamochi i'toame teemea, i'ka weerewa sikori kahsimerika tiamechi. Teemea i'ka weerewa kahsime tiamechio, tisia aiwaka nokisiamema teemea Eesusichi simiyame nayewatukao. Nape teemea pu'ka aiwarichio, ma'chiamema tetewame teemea, Riosi ihsiamekopua tamochi utewatekao, te'ta anachaka nokisimichioopua. ⁸ Nape a'chi tiame aiwari anachaka mochtioaipua, ki yuumpaniamema teemea kahsinakao, Riosie ku'iniapa utewarirao. Seenekachio, ka'chi ikime erakoi teemea, kiisi so'mipamepua, Riosie ku'isiwapa taamo erakoao, nape kiisi sewina erapame teemea, taamoo, kaawe teeka puuyamiaopua. ⁹ Tisia na'ara yorasiwaaipua, ki taamo ooyepiko erakosiamema teemea, nane'riamekapa teemea Riosio, taamo ahjama inisiamekopua. Teemea ahkasi puipatiaai nanaaramemo, Riosi ahpo utewarie taamo werisitesiamepua, senepi taamo wa'a ikitioiopua. ¹⁰ Teemea Eesusi inatakaopua, ahkasi mukiwachisi aiwarioopua taamowichioo, ka'chi erakoka nokisiamema teemea taamo aiwao, tisia teetonariapa teemea, pu'ka weemera ahjari tamochi tiiao, wahjachi tuuyenarewaopua tiameo, apoe Eesusi taamo ki'yario.

¹¹ Teemea, pe'yachi Eesusiwichioo eepi meripume ikisiamaipua, kihta ka'chi erasiamema teeme pu'kao, wa'a teeka tamochi tetewitetiapapua wahjachio, apoe Eesusi weemera ahjario, tamochi yasitoamekopua pu'kao, ahkasi ki wahjiamesiopua, taamo mukukoiopua i'wa weechio. ¹² Wa'a tiachio, taamo eepi wahjipame teetowachi teetoiopua, Eesusichi simiyame aamo nayewatukao, eeme Eesusichi paparasiamea, Riosie kiasiniamepua weemera ahjario, ki seenampasi ahjapuameopua.

¹³ Ehkoriai aataa cheerepua: "Ahjachi paparapa, naewakania." Wa'achitia teemeai, Eesusichi chaniwame pichikekapa, pu'ka nayewatusiamema teemea taamo asiyachio. ¹⁴ Pu'ka nokisiamema teemea, pichiwa eenechi taamo ahjamerikopua, erakoapa, wa'achitia

Eesusichitia, eenechi oijenatiachitia, Riosieo. Eenechi taamo ahjatesaopua, yooma taamo aamo ahjamapua tiameo, Riosi tetewachi ajapuatepuaichiopua. ¹⁵ Yooma Riosi ihsiaa, yooma taamo nokisiaapua tiameo, aamowichio kaawe teerewawichiopua, yooma wahjachiwichioopua tiame Eesusichi paparasiamero, Riosichio, epeche epecheche weeka enemichioopua, Riosichi cheriwema ki'yameopua, ki nu'uti kaaweruma iintoriopua ahpowichioo.

¹⁶ Pukachi wa'a tiachipa teemea, anachaka nokisiame teemea, i'ka tehkichio. Teemea, epeche epecheche oochetupai aampamio, yooreminao teemea taamo iikachio, epeche epecheche weemera enepasiamepua. ¹⁷ Pukaepa ehpe taamo aiwaka te'teretoao, kihtakaitepua, pu'ka epeche nateyame weemera ahjarichio, taamo mochtomerichioopua ki wahjiamesi. ¹⁸ Wa'a teeremerichioopua teemea, i'ka weeechi taamo pusie tetewaopua, ki tehpe e'ramekopua pu'kao, kihtachitia tetewame teemea pu'kao, te'ta Riosi taamo kiamerichioopua, pu'ka taamo kiamiao, ki tamoe tetewamekoopua pehjo.

5 I'ka weeechi weerewaa, weeechi taamo kariwaka tiame puuuu, kiisi tehpe e'rame. I'ka karichi mukisaapa teemea, weemera weerewachi akipamepua teemea, tewekachi weerewachi. Puuu weerewaa, taamo kariwa weerewa enemeripua, apoe te'ta Riosi taamo kiameri, ki weeechi weerewachitia. Ihji weerewa kaaria, ki ku'witapisi e'rame enemeri puuuu, ki wahjiamesi. ² Teemea i'ka weeechi mochikaioopua pehjo, ki ahjame e'raka mochtotoame teemea pehjo, te'ta taamo kariwachi mochinariapaopua tewekachio, te'ta tehpe e'rame weerewachioopua, tewekachi weerewaeniameopua. ³ Teemea, tewekachi weerewao, tisiwa iinuenariame teemea. I'wa weeechi mukisaapa teemea, taamo iikara apechusaapa teemea, kihta weerewaeka apechumeri teemea. Wa'a ikisaapa teemea iikaraa, poiame itipimeri teemea pehjo ki weerewaeme, kihta wisasori chuhchamechitia tamochio, ahkasi taamoo, weemera weerewa uuyachisi. ⁴ Pu'ka weerewa weemerachi inatakaopua, tahpitika erakoame teemea pu'ka puuyekao pehji, kai waapisi iwikao chaachapaka: "Ai puuuu, yaapiti enesaa kaawe enemiiopua." Wa'a erakoame teemea, i'ka karichi weeechi weerewaeniamechi puuyeka mochtokao, yaapi erakoka pu'ka weemera weerewa karichi mochtotonariapa. Puuu yaapi eraniameo, ki ikanati taamo mukinario chaachapame teemea, i'ka weerewa oochetiame toakao, nape teemea tisia weemera weerewa mochinariamepua. Taamo weemera weerewachi mochipatioopa, taamo weerewa wahjipaniameo, ki wahjipaniame enepamepua. ⁵ Riosia naayachi o'iniao, pukeri enepatiapua tijoeo, ahjari ki wahjiame kiamo o'raka iintoriapua, ki wahjiame ahjari teeremichioopua ti'tijoeo. Riosia ahpo Riosiwario, pukachi inataka taamochi

yahchamepua pu'kao. Puuu Riosiwario, Riosi pichi-watamepua, taamo weemera ahjari kiamiaopua, ki wahjiamesi.

⁶ Pukaepa teemea Riosichi paparamepua, pichiwa taamo kiamerikopapua, pu'ka ki wahjiame ahjariopua, tamochi inatariaopua. Nape i'ka weerewachi mochikaapa pehji, pu'ka puuyeka te'tereniamepua, yooma Riosichi pichikeka paparama. ⁷ Teeme Riosichi te'teretoamea, itapiti ki ikiya puuyeka mochtotoame teemea pehji, pu'ka iintomeri puuyetoka Riosichi paparama teemea. Pu'kaopua teemea, mehka ihtoriachi, ne'netoka mochtotoapapua, ki ehpechi simiyame.

⁸ Riosi iintomia puuyekao, i'ka weerewachi mochtotoaio pehji, kaawe erakona teeme erakoao, nape epeche kaawe eneriaipua toitiaa i'ka weerewao, te'ta Paamira kahtiachi mochipuawichioopua wa'asi. ⁹ Nape teemea pehjo, utewaeme kaawe teerenareka mochtomeripua, kaawe erateka Eesusiopua Apoe Paamirao, ahkai ohjoaio, mehka taamo ta'pechi ohjoaio, ki mehka ohjoaio, taamo petechio. ¹⁰ Wa'a te'teremeri teemea, kaawe eratekao Eesusio, taamoo, Riosie Weratiamechi e'namerikapa, apoe ne'niachi ajapamia, pu'ka Eesusio, itapiti taamo kiamerikopua, yooma ihta taamo noonowiriawichioo, ka'karumaio, ki ka'karumaio.

Ta'ria mochtotopua tuuyewari

¹¹ Nane'riame teemea, taamo Paamira Eesusio, ki nu'unti iyoriniamekopapua pu'kao, pukaepa teemea Eesusichi simiyameo, te'ta iyoriwa masitiamepua ti'tijoeo ooweruopua tiame, Eesusichi oowe erapatekaopua. Riosia nane'renapua taamoo, i'ka taamo oowe erapatewa nokayao, kaaweruma taamo erakoka nokayao, ki taamo weruma erakoka, Riosi tehkiwachi nokayapao. Pu'ka erakosaa eemea, kaawe enemiiopua. ¹² Ki taamo wa'api kaawe nayewaka chaachapani teemea pu'kao, aamoe aamokamera, kaaweruma taamo tetewachi, chaachapajerani teemea. Wa'a te'teresaa eeme, kaawe taamo nehpuwaka nayewama eemea, ki kaaweruma e'raka taamo nokayame chaachapamioopua. ¹³ Nape pe'yachi wa'a chaachapamapua, taamo rooroikame teewakao, ki rooroikameoi, te'ta taamo nokisiaa, Riosi tehkiwarapua, Riosiwichio nokiwa, eemewichioo, kaawe teeremeripua. ¹⁴ Teemea tisia kaawe e'raka nokisiame i'ka tehkichio, Riosie Weratiameo, ki nu'unti iintoriakopua taamowichioo, taamoo ki teesa nakiriopua tiameo. I'ka Riosie Weratiameo, taamo mukimia mukukame enesoo, pu'ka ahjama mukukamekate teemeai. ¹⁵ Yooma teeme ahjachi wahjipakameka teeresaa, ki taamoechewichio piineri nokisimeri teemea, taamowichio mukukamerachiwichio te'teremeri teemeai, apoeopua tiameo, taamowichio kiamiaapa weemera ahjario, oijenakamepua.

¹⁶ Pukaepa teemea ehpeo, nane'riapa teeme iintu-ameko weemera ahjaniameo, aaataoi ti'tijoeopua nateyame tetewame teemea, Riosiwichioo, ki aaata pi-irechi wahjachtiao, taamo wahjipasao, kihta iintu-meriko erakoamechitiaopua. Pukerio teemeai, ke'chu oijeno Eesusio, wa'a erakoameai teemeai, pu'ka mukisoo ki eenechi ahjameri maewao. Nape ehpeo nane'riame teemea pu'kao, iintuamekopua eenechi ahjaniameo, Eesusio eenechi ahjakopa. ¹⁷ Pukaepa aaata Riosie Weratiamechi enepakamea, weemera ah-jari kiapuame puuua Riosieo. Puuu oochetiame ah-jaria, u'matokamepua wa'asi; weemera ahjarikamera, yasitoamepua ehpeo.

¹⁸ Yooma i'ka ikiniameo, Apoe Riosikamera ihsi-amepua, yooma aaata ahpo Taanachi paparameropua Eesusichio, ta'iria mochtomichioopua apochio, kihta kokosapuame Riosieo. Taamoo Riosia pu'kawichio taamo ajawakamepua, ti'tijoei ku'ipuawichioopua apochi ta'iria mochtomichioopua, puhjepuawichioopua pu'kao, Riosie kokosapua tiiao. ¹⁹ Waikao Riosia, ahpo Taanachi paparakameo, cheriwesiamepua, tatakoria puhjekao, wa'a inisika puipakame Riosia, ahpo apochi eina teereriaopua. Taamoo, pu'kawichio ki'yamepua tehki. ²⁰ Teemea, Riosie Weratiame utewaame chiia aamo u'yepakame teemea. Pukaepa teemea Eesusi cheeriachtia, utewa chaachapame teemea, apoe Eesusie eee chiame aamo uhjurekapua: Toimitapua pu'ka ki kaawe aamo nokayao, ohso kaawe aamo cheriwepua itanemetiapua Riosio, aamo puhjemichioopua aamo kokosapua, ta'iria mochtopuawichio Riosichio, kihta kokosapuame te'tereka Riosieo.

²¹ Apoe Riosie Weratiamea, kihta iintokamepua ki kaawerumao, nape Riosia pukachi, taamo pi-ipatekamepua tatakorirao, pu'ka taamo tatakoriwao, Eesusikamera te'ta tatakoririamechitia. Riosia, wa'a iintokamepua Eesusichio, taamoo, te'ta piipakame tetewinariapa, Eesusichitiao, te'ta piiparieme.

6 Pu'ka Riosia wa'a iintoria nayewatuame teemea. Pukaepa teemea, Riosia chiia ku'ika chaachapakao, utewaame aamo chaachapani teemea, ki wehchi ipanurakaopua, i'ka Riosia chiiao. ² Riosia ehkoriai Isaia iyoteriachtio, cheeriaipua:

Aamo cheriwewa itayoio, aamo inamukamenia;
aamo tatakori kokosari newipari itayoio,
aamo inamukamenia.

Ehpeoi Riosia, pu'ka newipari aamo kianariamepua, yooma aamo tatakoririawichio kokosapuameo, newipateka. Pu'ka newipari inatapuapua Riosichio.

³ Teemea pu'ka tehki taamo teetoao, kaaweruma te'teretoka nokisiame teemea, ka'karuma inatapuawichioopua Riosichi taamo nokayao, kihta eerina teewetoka ti'tijoechiopua, Eesusichi paprapuaméo. ⁴ Wa'a te'teretoame teemea, ahkai taamo asiyachtio. Teemea taamo asiyachtiamio, ka'karuma Riosia ku'iwarichitia

te'teretonariamepua. Teemea wa'a teetokao, tisia taamo na'arewa anachatoka te'teretoamepua; tisia taamo a'chi ikiya anachatoka; tisia taamo ka'chi ikime e'ra, aiwatoka; yooma ihta tisia maaporichi tiameo, anachatoka; ⁵ naatichitia tiame anachaka, taamo wewi-wa; taamo karichi yeetepawa anachasika; muuwaame tamochi nasioio anachatoka; tisia resipaka tekipanaio, anachasika; kiisi kochika ma'chirepasiniame, anachatoka; tisia toore aiwari, anachasika. Wa'a tiame aiwasi-ame teemea, senepi taawechio; pu'ka yooma taamo aiwariae te'ta utewaame taamo nokisiwa Riosie tetewiteka. ⁶ Yooma pu'ka wa'a tiame aiwarieo taamo ka'karuma taamo tetewiatiame teemea, Riosie te'ta seekaerewachitia nokiwa. Pu'ka taamo Riosie seekaerewachitiaeo, i'ka eetiame taamo tetewiatiame teeméa: kihta ki piipariwa ikotuwa nokisika; ki yaapi e'rewae aaatao, aaata ki te'ta machiyame pehjo, i'ka Riosie kaaweruma tuuyewarichio; kaawe yoraniame aaata; Riosie Riosiwari tamochi yahchamechitia taamo tetewitewa; kaaweruma nakiwaame ti'tijoei; ⁷ naatichitia tiame, pichiwa tiiae taamo nayewae; Riosie utewari tamochi kahtiame tetewitewae; taamo utewaame nehpusiwaepua, taamo Riosichi papara; ⁸ naatie tiame, kaawe nayewaniaio, ki kaawe nayewaniaio, wa'api te'teretowae teemea, kaawe e'rewae; aaataoi ki kaaweruma taamo wenejioiopua, kaawerumaoi taamo chaachapaoio, wa'api te'teretoka kaawe e'raka tetewiniamee; taamo ki pichiwa chaachapame tewaniaio, tisia aiwasiaio; ⁹ wa'a ikisao tiameo, ki taamo machiyamechitia teteiwa aiwaniame; amori mukuyamesi toitai, werisisiwa; mukiwachisi kokosati-ai, oijenasi; ¹⁰ teemea tiameo tisia yuwesiaio, Riosie kaawe erapatesiniame teemea; teemea i'wa weechi ti'tijoeio, kihta paarasatiamekaio, teemea Riosieo ki ookapi tisia paarasatiamepua; teemea kihta iinuekaio i'wa weechio, teemea Riosichio tisia paarasatiamekaitepua.

¹¹ Teemea aamoo, taamo iikachi machenamee kaawe e'reka nayewekamepua. ¹² Taamoo yomatiame taamo kaawe e'rarie aamo chaaneokoio, eemea tamochio, ki wa'achi erakoamepua. ¹³ Aamo wa'a te'tiopao, no'o tatana tuuyemechitia, chaaninia aamoo, aamoo teemea, aamo iikachi machenamee, taamo tisia kaawe e'riameko tuusoo, tisia kaawe erakomii teemea.

Riosie ahjame tiopara teemea

¹⁴ Neeea ehpeo poponiwa pipiniwa tiameo, Riosichi te'terepua aamo nayewemania, ihtana te'terepuamekoopua. Ka'te pirena te'tere eemea ki Riosichi paparama ahjamaopua, kiisi kaawe te'teriamiopua, Riosichio. Wa'a te'teresaa eemea, ooka animari yoomuwame ki wa'achi ahpo te'teriamiaka te'teremapa. Aata Riosie te'ta teeretonariamea, zaatia ahpo

pirenatutapua, ki Riosi te'teretonariame ahjamao? Uu-
tapachi oiyamea, ¿aachin teeka ta'iria yasitotaria, tuka-
pachi oiyame ahjamao? ¹⁵ ¿Wa'achi erakotarekosa ah-
po kaawe erakowaopua, Riosie Weratiamea, Satanasi
ahpo seepurawa ahjamao, Weeriari tewaniáme? ¿Ih-
tanachi ahpo wa'achi te'tiamepua, Eesusichi papara-
mea, ki Eesusichi paparamechitiao? ¹⁶ ¿Ihtatia kaawe
teereta ri'riosi netetiamea, Riosi tiopachio? ¿Ki
nane'reka mochikame eemea aamoo, te'ta Riosi ah-
jamekamera tioparakoo? ¹⁷ Riosia cheerepua tiameo:
Puuyasa eemea wa'ao; poanatusa eeme pukachio;
ka'te noonote eemea wa'ao,
ihtaoi aamoo, ki kaaweruma iintapamechio,
¹⁸ pu'ka no'o tuuya ikisoo,
kaawe uuka aamo tetewimania waikao.
Aamo Noonochitia teeremania waikao,
eemea, no'o tatanachitia te'teremapua,
wa'a chiiame apoe Paamiraa,
yooma ihta itapitichi utewaemea.

7 Wa'a taamo iintomo tuuyopa Riosio, pu'kakam-
era inatakao, toitia kaawepua yooma ihta ki
ka'karuma nokiwameo, yomatiame epeche epecheche
taamo piipasika, taamo weerewachio yooreminao ma'-
chiopua tiame, yooma tamochio ki kaaweruma tiia.
Taamo Noono iyoriwao kaawe neesetoka mochitotia
kaawepua, weruma iyoriapuapua naaju, taamo
Noonochi tewekachi kahtiameopua.

Koorintio mochikame Riosichi enepaniame

² Eemea taamo nokisiao, kaaweruma taamo tetewi-
jeranipua, taamoo kihta na'ara nokisikamekopua,
aaataoi. Aataoi ki wisikuame teemea, taamo masiti-
aeopua. Aataoi kihta u'yekame teemea wisikuekao.
³ I'ka no'o chiiiao neeea, kihta nekaka aamo chaaniame
neeea, ohsotia neeea, tísia aamo nakiyapa aamo
kaaweruma tuuyeka chiiamenia. Teemea aamowichio,
ahkasi mukiwachisi maapori tiiachioi nok-
isikamepua. ⁴ Neeea, oisa e'riamepua amochio, aamo
kaawe te'teretopa Riosichio. Neeea wa'a e'rapao, wee-
ka itapiti ki kaawe tiame simiyoiopua i'wao, tahpitika
e'ramenia aamo kaawe e'rakao, aamo kaawe te'tere-
toame inamukapao, Riosichio.

⁵ Pukeri ajasisaapua teeme i'wa Maseroniao, tísia
taamo na'araniame natepakame teemea i'wao,
yomachi i'wa Maseroniao, ahkasioi, kiisi ta'iria taamo
resiputiapua, na'arakao. Ma'chi tamochiopua na'araai
aiwatiapua, yooreminao, majawi seewewa. ⁶ Nape
Riosia, yuuwesirichi wichikame kaawe erapatiameka-
pao, taamo kaawe erapatekapua Tiito asiraeo. ⁷ Nape
ki Tiito asiraeche te'ta kaawe erapakamenia, epeche
tísia kaawe erapakamenia, Tiito aamo erakoa no'o
u'yepariawichio, tísia no'o tetewinario chaachaparia,

aamooopua no'owichioo, tísia yuuwesirio tuuyopua
no'oo, weeka itapiti no'o aiwaka yasitoaopua i'wao.

⁸ Ehpeo neeea, pu'ka tapanarami aamo uhjureria iy-
ojurao, aamo ki kaawe eratekainia ku'itapio, kaawe
no'o iintorio e'raninia pu'kao. ⁹ Ehpeonia kaawe
e'raninia noochio, pu'ka uhjureria, aamo yuuwesiteri-
ai ku'itapio, kaaweruma machenariopa aamo ki
kaaweruma te'tereriaa. Puuu aamo yuuwesiteriaopua
ku'itapio, kaawe chupena no'o kaawe erakonapua, pu'-
ka aamo ki kaawe nokariaoipua, toinarepaka, iiyana
e'repakaopua ki kaawe nokiwao. Wa'a tiame
nakiyame Riosia. ¹⁰ Riosie ikiwa yuuwesiwaa, taamo ki
kaawe ihsika yasario eraniamepua, Riosie taamo cheri-
wejera eraniamepua, kiisi ta'iria kahtiapa ahpo, ki
kaawe iintorio. Riosia wa'a e'rameopua, cheri-
wamepua pu'kao, ahkasi ki wahjiamesi piipatekaopua
pu'ka tatakorirao. Nape aaataa aaata ihtaoi ki
kaaweruma yoorakapua pu'kao, ahpo ki kaaweruma
iintoria nane'retiamechi yuuwesiamia, Riosichi cheri-
wema itakaiopua, kiisi cheriwepuamepua Riosieo,
nane'riamekapapua Riosieo, wistuka ahpo cheriwepua
itayamekopua Riosichio. Puuu aaata wa'a tiamea, kiisi
Riosi ahjama yasimeripua, seena aampasio,
mukukame tiapa Riosiwichioo. ¹¹ Ai, ¿tetewaru eemea
aamoo e'wesoopua Riosio, tísia kaawe iintoriopua
amochio? Puuu wa'a aamo ikiriaa, Riosi e'wekapa
aamo toinareka ki kaaweruma, kaawe ikitiamepua
Riosieo, puuu tísia aamo yaapi e'rariaa. ¿Ki tísia iinyati-
ame tetewikapa ki kaawe nokiwa wa'a ikitiamepua
Riosieo? ¿Ki Riosichi tísia iyorinariapa toitiamewichio ki
kaawe nokiwao, Riosia tísia kaawe iintorepua amo-
chio? Wa'a tiame aamo inatakopa Riosia, aamo cheriw-
erepua, yooma aamo ki kaawe iintorio, puhjeka.
¹² Neeea pukeri simiyame aamowichio iyotepariaa, ki
pu'ka te'ta iinyatiame suwepori iintotiamekaipua
aamo eenechi inatepamichioopua wa'a aamo tiopawa-
chio, ohso kaawe puuuu, taamo tesiwa e'reria inata-
pamichiokakai puuuu, taamo aamo katewewa iyoteri
uhjurerioopua iyojurachio. ¹³ Pukaepa wa'a te'tereka
mochitoriopa tamochio, tisiwa kaawe erakoame
teemea amochio.

Teemea tiameo, tísia kaawe erakonapua, Tiitooopua
tiame wa'achitia amochio, tísia kaawe e'reka kahti-
amekopa i'wao, tísia kaawe e'reka inatepamepua,
aamo tísia kaawe yooraka yasiteriopa aamo
mochikachi ahjama kahtioio. ¹⁴ Ke'chu wa'a te'tere-
nioio, tísia aamo kaawe nayewakamekainia Tiitoo, eh-
peonia pichiwa wa'a tiame machinariopao, ki nu'uti
kaawe e'ramenia noochio, kihta suuwe erapariameka-
pa no'o wa'a cheeriao. ¹⁵ Tiitoo, tísia kaawe e'ranipua
tiameo, pu'ka no'o aamo chaaneka iyoteka uhjure-
riaopua, kaawe e'raka aamo uuriopua pu'kao, ahpo,
weruma kaawe yooraka tetewitiapapua wa'ao, wa'a
aamo mochikachi asikoopua. ¹⁶ Neeesai tísia kaawe

e'ranipua amochio, aamo kaawe te'teretopa wa'asio, aamoe wa'api te'teretomiao.

Tesiwatia ijinuekai weeka ihkoretiamē

8 Ehpeo aamo Koorintio tiopachi mochikameo, aamo tuuyenarenia, achini teetoriokamekopua Riosio, Maseronia weeechiami mochikamechiopua ti'tiopachio. ² Aapoeo tísia aiwaka mochitoamekaipua, kiisi weeka tomiwaeka mochikaio, pu'ka Eerusareni Riosie Weratiamechi paparameo, tísia kaawe e'raka ku'inarekamekopua, ihtawichiooipua nakiwiamewichiooipua toomi. ³ Nane'riamenia Maseronia Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiameo, ahkasi ahpo ku'ime-tiachisi, ku'iriamekoopua ahpo kaawe erakoariachisi. ⁴ Aapoeo, aapoe wa'api yaapi no'o chaachapakamepua ahpooi reesiseputaichioipua ku'inareka ku'ipuawichioopua, pu'ka Eerusareni mochikame ah-pochitia Eesusichi paparamewichioo. ⁵ Nape Maseronia ti'tiopachiami mochikamea, ehpe noonoikamepua ki maaeriachitia taamoo; puuu aapoea Riosichi paparame eenepasaapapua, tísia taamo ku'ikame puu-ua, te'ta Riosi Riosiwari ahpo erateriachitia. ⁶ Waikao aamo Koorintio mochikameo, wa'a uhjuramo o'ra teeme Tiitoo, i'noramichioipua aamo ku'iriao, Tiito wa'a kahtioi o'inetiameopua na'poakao. ⁷ Eemea, Riosie Weratiamechio, kaawe te'teretoamepua wa'asio, aamo wahjachi nayewiaopua tiameo, pepeneka nayewiamepua pu'kao, Eesusichi simiyame aamo nane'reka mochikaopua, taamooipua kaawe uuka tetewamepua. Wa'a te'tiapa eemea, kaaweruma erakoka kajupuapua pu'ka ku'iwa aamo na'poao.

⁸ Ki aamo nuureka chiiamenia chiiiao, nape kaawe erakoka aamo kuuwepame tetewinarenia, aamo ku'inariao, aamo o'ineriachitia wa'achitia. ⁹ Nane'riame teemea pu'kao, tewekachio tísia paarasatiaio, kihta iin-uelechitia i'wa weeechi eenakamekopua, taamoo, ahpo paarasarichi te'teretamia, taamoo weemera ah-jari ki'yakaopua, ahpo ahjama mochipuameopua, ki wahjiamesi.

¹⁰ Ihpi ki'yao, eemekamerakaipua pahcha ku'imio erapakamea Eerusareni mochikameo, tísia tooremuka mochikamekopa Eesusichi paparameo. ¹¹ Ehpeopua pu'ka ku'iwa, aamo ajasepa ku'yae, kaawe e'raka kajupuapua wa'asi, pu'ka aamoo, pukeri aamo o'ineriachitia. ¹² Riosiwichioo, te'ta kianarewakamera nateyamepua, kihta iinuekaio, paarasatiaio.

¹³ Ihji taamo wahjachi ku'yaa, ki taamo tooremuka itipuwawichio puuuu, ohso kaawe napati taamo Eesusichi mochitoame, teerepuawichioopua. ¹⁴ Ehpeo eemea, iinuekapa ku'yamepua aamo wahjachio, nape meeriami ahkao, aamo wa'achi te'teresoopua toore-mukao, aapoekamera aamo ku'imeripua tiameo. Wa'a te'teriami enesaa eeme, napati ahpo ku'yame enema-

pua, ¹⁵ Ehkoriaami Iyoterichi chiiachitia: "Weeka i'i-pakamea, ki u'matoame soparatiaitepua; ki weeka i'i-pakameai, ki toorewika itipimerikaitepua."

Tiito ahpo ahjama nokisiamē tiame

¹⁶ Cheriwema ki'yaninia Riosio, no'ochitia erateriopua Tiitoo, pu'ka ku'iwa aamo na'poakemerioipua, kaaweruma neesetoteka. ¹⁷ Tiitoo, apoe wa'api si-inarekapua wa'ao, pu'ka ku'iwa na'poaniameo, wa'a-chitia yaapi e'rapapua pu'kao tamochitia.

¹⁸ Tiito ahjamao, wa'achi uhjurena teemea piirechi Riosichi pooni, tísia machiwame ti'tiopachio, puuu tísia kaawe masitiame Riosi tuuyewario. ¹⁹ Puuu wa'api uutiamepua tiameo, yooma ti'tiopachi mochikameea, taamo ahjama siimichioipua Eerusarenio uhjurarepua, pu'ka ku'iwa i'yetokao, taamo siimpoiopua. Puuu Eerusareni taamo i'toa ku'iwa, taamo Noono Riosi kaawe ihsiamē tetewipuawichioipua, taamooipua tiameo, kaawe e'raka na'poariopua, taamo wa'api kaawe e'rachi. ²⁰ Ihji yooma ti'tiopae uutiamea, taamo ahjama siimerikapua Eerusarenio, ki aaata taamo a'chi chaanemichioipua, i'ka ki ookapi toomi taamo i'tomeriopua, kaawe neesetokao. ²¹ Wa'a teeka inatesimeri teemea, pu'ka ku'iwa neesetokao, wa'a teekao yooma ti'tijoeria taamoo, Riosi tetewachioipua tiameo, te'ta iyoriamechitia tetewimichioipua.

²² Aamo Koorintio mochikameo, Tiito ahjamao piirechi uhjuraninia tiameo, taamoo pu'kao, tísia pu'sereka tekipaname no'o tetewiria Riosi tehkiwachio, ehpeo epeche pu'serepakamepua Riosi tehkiwao, aamooipua, tísia kaaweruma teetoame inamukapa Riosichio. ²³ Aaata Tiito oowe e'repuame iinatuke-soo, oowe e'repuameko tuupuapua pu'kao, no'o ahjama tekipanamekopua aamowichioo. Wahjachi Riosichi poponiwa wa'a Tiito ahjama siimpameo, yoomahka ka'karumapua, Riosie Weratiame nayewatuame, ahkai tiopachiamiopua. ²⁴ Wa'a ajasisoopua pu'kao, pu'ka wa'a weruma ku'iwa na'poaniameopua, ku-uwepapuapua pu'kao, i'ka Maseronia ti'tiopachiami e'enakameo, aamo tetewimichioipua pu'ka ku'iwa, pichiwa na'poatiamekopua pu'kao, yooma Eerusareni mochikame poponiwa pipiniwa tiameo, ku'ipuawichio-wichiooopua. Wa'a aamo noonowiriaopua tiameo, taamo aamo kaawe chaachapariaopua tiameo, pichiwa enemichioipua.

Riosichi poponiwakame pipiniwakame tiamewichio, toomi na'poaniame

9 Pu'ka toomi ku'iwa na'poapuamechi simiyameo, ki nakiyame eemeapa aamo tuuyepuameo, ² nane'riamenia aamoo, weekaeoi aamo tísia ku'inariamekopua. Neeea Maseroniami ohjoemeo, eepi chiiamenia, eeme Aakaya weeechi mochikameo, ki'ya o'inia

tísia aaata ku'inareka mochikamekopua, aamo wahjachi Riosichi paparameropua. Wa'a aamo erakoamekopua aamoo tísia ku'inarekao, wa'achi erapakamepua tiameo, wa'a Maseronia weechiami mochikameai. ³ Ki wa'a siinariapa pehjiio, pu'ka uhjuranía wa'ao, pu'ka aamo ku'iwa na'poaopua, kajumichiopua wa'asi, pu'ka aamo ku'iwa, i'wa Maseronia mochikameo, no'o nayeweriaopua wa'asi. ⁴ Ki siminarekamenia pehjiio, ki suuwe erapuapuawichiopua aamoo, pu'ka ku'iwa na'poaniameopua, ki aamo kuuwepakame tewisoo. Wa'a tiame no'o tewisopua aamoo, tísia suuwe erapamii eemea. Puuu i'wa Maseronia o'inia no'o yeetoaai, wa'achi ijikimiipua, tísia suuwe erapakao, pu'ka aamo ku'iwa na'poao, kajukame tewipo tuuriopa. ⁵ Pukaepa pu'ka poponiwapa pahcha uhjuramo orapakane, aamo ku'ika kajutepuachiopua, aamo ku'iwa na'poao, pu'ka weruma ku'iwa ihkokewao, kajutiame manimichiopua wa'asi no'o asioio. Wa'a noonisaa ke'chu no'o asiyoio, aamo kaawe e'rachi noonowitiame enemapua, ki no'o aamo nuurewachi.

⁶ Nane'reka mochimitia i'kao: Aaata ku'ichi echakamea, paikapi i'ipamerikatepua; weere echakamea, weeka i'ipamerika tiamepua. ⁷ Aaata ku'iwa ihkokiamea, echayamekatepua. Paikapie ku'ikame enesaa, paikapi tooremuamewichio ahsepamapua ku'iríaa, weeka ku'iwa ihkokekamea, weeka tooremuamewichio ahsepameripua ku'iwaa. Yooma aaata ku'iwa ihkokenariamea, kehkisa ahpo ihkokenaria e'raria, ihkokepuapua; Riosia aamo ku'iwa, kaawe e'raka ihkokejeranipua. ⁸ Apoe Riosia aaata tesiwa tiame ku'yameo, ki nu'uti ku'imeripua pu'kao yooma ihta nakiwiaopua, epeche ku'yamepua tiameo, ahjae iinuepuawichiopua aaata tooremuame ku'ipuawichioopua, yooma ihta nakiwia tesiwa te'tereka mochi-toao. ⁹ Ehkoriama Iyoterichio chiiachitia:

Taamo Noonoa, yomachi echakamepua ahpo tesiwewao,

aaata ki apochi paparameropua pehjiio,
pukae ku'ipuaichiopua,
aaata pu'ka tesiwewa nakiyameopua,
apochi papapuawichioo,
aaata pu'ka Riosi tesiwewa uukameo,
ki wahjiamesi ahjameripua.

¹⁰ Riosia, aaata echimichioo, Riosi ihsiamepua iimori ki'yakao, pu'ka echisaopua tísia paarasatemichiopua taakeriao, u'matoame soparame aamo iinuemichiopua ko'kometio. Waikao puuu soparame u'matoame iinuemea, soparame iinuemichiopua ahjae ku'ipua, aaata ahpo wahjachi tísia tooremuameo. ¹¹ Puuu Riosie aamo nokisiriawichio ku'inarekao, Riosia amochio, epeche epecheche aamo ku'itenaremapua, aaataoipua, wa'a erapakaopua aamoo, Riosia aamo wa'a tiipao, epeche epecheche aamo kaawe

teerepamapua apochio. Wa'a tiiaopua eemea, i'ka aamo ku'iwa i'toaopua Eerusarenio, ki ookapi enemeripua, cheriwema Riosi kiameria. ¹² Wa'a teekao, pu'ka ku'iwa i'topuameo, ki kooameche i'toai teerepuawichioopua. ¹³ Puuu aamo ku'iríaaopua wahjawichioo, ma'chiame aamo tetewipamepua, te'ta Riosie Weratiamechi paparameropua, aamooopua, Riosichikamera iyorika mochitoamekopua. Puuu Eerusarenio pichikiameo wahjachiopua tiameo, aamo weruma ku'irae ku'itiamea, muuwaeme weruma cheriwema kiameripua Riosio, aamo Riosichi ka'karuma paparamero, aamo tísia kaawe noonowiriaopa. ¹⁴ Puuu yooma aamo ku'iwa kiatiamea tiameo, Riosi ahjama naewaiopua, tísia aamo kaawe e'reka nayewemapua Riosichio, Riosio tísia kaawe iintoriopua aamoo. ¹⁵ Taamo Noonoo Riosio, cheriwema kiataria naaju, yooma ihta taamowichio iintorioopua, yooma aachin teeka eenariawichioopua i'ka weechiopua, Riosikai tamochi ti'tijoechi tijoetuka. Pu'ka iintorio teemea, ahkasi kiisi ahsepari iinueme teemea, aachin teeka taamo te'ta tísia cheriwema kiamiao, ahkasi ki nu'unti tiame iintoriopaopua Riosio, taamowichioo.

Paoro Riosie weratiamekapa ahpo iintomia

10 Ehpeo neeea, no'o nayewaniame chanimane. Aaata wa'a mochikamea, no'oo suuwe e'raka nayewame teewameopua, wa'a aamo mochikachi kah-tiaopua tiopachio, nape no'o iyoteka nayewachio, kiisi suuwe e'raka nayewamekata neeea, tísia utewaeme nayewamekata neeea. Nape ehpeo neeea, Riosie Weratiamechitia aamo nayewemania, tesiwa aamo e'reka nayewaka, kihta utewa yoojorawa cheeka. ² Puuu no'o wa'a chaachapamea, kaawe enemipua wa'a no'o asisoo, ki no'o nekame tiame no'o chaanesaa, seenekachio wa'a tiame chaanetiaania, tahpitika yoojoramaoinia chaanewaeo, pu'ka wa'a tiame nakiyame puuu. ³ Nape teemea, ki wa'a chaachapaka katewamepua, ki i'ka weeechi eenamekopua taamo eratiaa. ⁴ Teemea riaorósi utewarirao, Riosi Riosiwari nehpuapaka taamo newipuame teemea, Riosi pichiwari nayewaka, ki i'ka weeechi kateweniachitia. ⁵ Teemea pu'ka Riosi pichiwari te'ta kaawe teeremerie, puipame teemea taamo seepurawaopua, oowera ahpo ki waapisi inatame maayameopua, oowera maaewachioopua, yooma ihta Riosichi simiyameo, inatasaapua. Yooma taamo ahjae nehpuasiwaa, Riosie Weratiame taamo masitiamechee, taamo nehpuanare teemea. ⁶ Neeea wa'a asisaa, yooma kiatiamekapa na'poatiameo, aamo Riosi e'weka noonowiriao, yooma katewemania waikao, yooma ihta a'chi teereniameopua Riosichio, ki e'wewa.

⁷ Aaata eemea, itapiti aampache tetewaka maayame eemea aaata tiarao, ki aaata ahpo yooremina tiia tete-

wai. Aataai te'ta ahpo Riosie Weratiamechi kaawe te'terio erakoamea, wa'achi taamo te'tereko erakoame enemeripua. ⁸ Neeea taamoo, te'ta Riosie Weratiamee ajawatiameko tuuyaio, kihta suuwe erapame neeea pu'ka cheekao, taamoo, aamo kaawe yoramiakamera ajawatiamekapa teemea, kihta Riosichi aamo eerina teeremichio uhjuratiame teemea, wepira makotoka aamo wewemerichitiaopua. ⁹ Neeea no'o iyoterichio, ki aata ahpo mamajochaniame, e'rejeraninia. ¹⁰ Aata wa'a chaachapamea, tísia no'o pehtiamé nayewameko tuuyamea no'o iyoterichio, nape wa'a kahtiapao aamo ahjamao, kihta tahpitika chiiame tuuwamekoio, no'o nayewiaio kihta nateyameko tuuwaio, ¹¹ nape wa'a enasaa neeea, amochitia teerema neeeai, tahpitika yoojorawa naewakao, ki maaeniai neeea. Puuu aata wa'a chaachapamea nane'remetepua, no'o iyoterichi cheeriachitia, wa'api no'o teeremerikopua pu'ka ahjamao, no'o ahjama wa'a e'enakameo, wa'achi te'teremerikopua puai.

¹² Teemea ki wa'achi te'tiamépuu, puuu ahpo wa'api kaawe nayewamechitiakoo. Puuuu, epeche weruma enenariamepuu ki piirechi te'terichitia; puuu wa'a eraniamea, ki ijinatame nokayapua. ¹³ Teemea ki wa'achi erakoamepuu, aata epeche weruma eraniameo, i'ka Riosiwichio tehkiwachioopua, Apoe Riosi ih-siriamekopua i'ka tehki taamo ki'yakaopua, ahkai taamo teetotekaopua, ahkasi aamo Koorintio mochikachiami i'yetokaopua, i'ka te'ta kaaweruma Riosi tuuyewariopua. ¹⁴ Teemea taamo amochi e'enariaa, ki se'wi e'enakame teemea Riosi taamo teetojerechio, Riosikamera iintokamepuu eenechi wa'a u'pakao, pukeri o'inia pahcha simiyachi, wa'ami taamo u'poiopua, i'ka te'ta Riosi kaaweruma tuuyewari Eesusichi simiyame, nayewatuniameopua. ¹⁵ Teemea piirechi tekipanariao, ki teeme nokario chaachapanariamepuu. Ohso kaawe teemea, aamo muuwepakame enesoo Eesusichi paparameo, aamo ku'inariame teemea aamo waapiami sewinachiami waminakaopua, i'ka Riosie taamo teetoa Riosi te'ta kaaweruma tuuyewario, Eesusichi simiyame nayewatuniameopua, nape oowera ku'ikache. ¹⁶ Wa'a aamo wa'a tiame ku'isacheopua, epeche waanami siimpanariame teemea, i'ka Eesusichi simiyameopua newipatewa, nape sewinachi ki piirechi nayewaturachi, ki raampata teeremichioopua aata nayewaturachiopua pahcha.

¹⁷ Aata werumatanariamea, Riosikamera werumatametepua, Riosio tísia iintoriopua ahpowichioo, ahpo Taana Eesusieo. ¹⁸ Taamoe wa'api kaawe iintorio tuuniamea, Riosiwichioo, kiisi nateyamepuu; nape apoe Riosikamera taamo kaawe iintorio tuusoo, ki teesa nateyamekaitepuu.

Eesusichi simiyame ki pichiwaka na'nayewatuame

11 Ehpeo, ehpeche ku'itapi no'o anachasaa kaawe enemii eemea, i'ka ki inatachitia iiweta no'o nayeoioopua. Nane'renania nane'riao, no'o anachaka keepuamekoo, nape ehpeche ku'itapioi, no'o anachaka keepupuapua. ² Neeea aamo wa'ina e'ramenia, aamo wa'api kaawerumawichio, aata noonora ahpo maara ki aata tijoe ahjama neewijerachitia pehji wa'inamechitia. Neeea aamoo, ka'karuma ne'netenariamea Riosie Weratiameo, kihta a'chitiame ki kaawe te'teriamo. ³ Neeea aamoo wa'inamepuu, aamo Eesusi Riosie Weratiamechi iyoriao, aamo sewina erapatepuame seewiapa. Neeea aamoo majawenania wiskueniameo, ehkoriami Satanasio, siinoiye wisikueriachitia ehkoriami Eewa tewaniameopua oowitiame; neeea aata wa'ao, Eesusichi simiyame masitiameo, se'wi teeka aamo masitio e'ramenia, kiisi pichiwaka chaachapame. ⁴ Eemea wisikueeka mochitoniamépuu, aata wa'amahka enasooopua peenia cheeka masitekao, sewina tiame masitioioopua ki no'o aamo masiteriachitia Eesusichi simiyameo, ikanati pichikiamekopua aataoi peenia cheeka masitioopao. Eemea ikanati uuyamepuu tiameo, se'wi masiteniameoipua, ki Riosi Riosiwariachi simiyame. Eemea wa'achitia tiame ikanati uuyamepuu, sewina teeka ahpo newipuaopua tatakoriachio, ki taamo te'ta aamo masiteriachitia. ⁵ Neeea pu'ka se'wi ma'masitiamechio, ki no'o epeche nu'utiko e'ramenia, ohsotia neeea epeche no'o e'ramenia ki pu'ka te'te ahpo peenewarieme erakoachitia, te'ta Riosichi simiyameopua. ⁶ Neeea, ki te'ta ye'kamejuarenia nayewakao, nape no'o Riosichi simiyame machiyao, te'ta penipakamenia. Eemea ma'chiame nane'riamepuu pu'kao, taamoo a'chitiao machenasiriopua, ma'chiame aamo nayewesikao.

⁷ ¿Ki kaawe iintokamekosa neeea, ki uunarekapa aamo no'o ihkokiao, Riosie newitoniamechi simiyame aamo mochikachi nayewatuai? ¿Ki kaawe iintokamekosa neeea, aamokamera epeche kaawe tetewika masitekapa yooma itapiti Eesusichi simiyameo, aamoo, epeche kaawe teetopamichiooioopua Riosichio? ⁸ Neeea pirenachi ti'tiopachiami ko'kometikamerae, no'o ku'itiae aamo masitekamenia. ⁹ Wa'a Koorintio ihsiainia masitekao, itapiti nakiyainia Riosichi tehkiwa teetopuawichioo, kihta aata itanekamenia, Maseronia o'inia e'enakame ponowiwa, ahpo kaawe e'rachi no'o ku'ikamepuu, yooma ihta no'o nakiyaopua, i'ka tehkichi no'o teetoachio. Neeea, nooe no'o neesetokamepuu, kihta itanariapa amochio, neeea no'o tiiao, wa'api teetomeripua. ¹⁰ Neeea, puuu no'o wa'a teetomia yomachi Aakaya weechi kihta itakao, te'ta pichiwapua, no'oo te'ta

pichiwa Riosie Weratiamechi teetoachitia. ¹¹ ¿Aatia wa'a teeretotarenia, kihta ku'iwa itanesikao? ¿Ki aamo nakiyapa ki no'o ku'ijeramenia? Ki puuupua. Nane'riame Riosia no'oo, tísia aamo nakiyamekopua.

¹² Neeea no'o teetoao, wa'api teetonariame neeea, pu'ka taamochitia nokisiamerakoameopua Riosichio, ki ihta iinuemichiopua taamoo, ki kaawe nokayo tuukao, i'ka Riosichi masitiao, taamo toomitunario nokayo tuukao. ¹³ Wa'a nokayame ti'tijoea, ki pichiwari Riosiwichio tekipanamepua, wiskuamepua, ki pichiwa chaachapame. Puuu ti'tijoea, Riosie Weratiamee ahpo ajawatiameko erakoowiamepua. ¹⁴ Puuu wa'a te'tiaa, ki sewina nokayamepua Satanasi ihsiao, Satanasio, wa'a ihsiamekopua, tamochi enasaapua, kaawerumaka chiiamepua. ¹⁵ Satanasiwichio tekipanameai, ki sewinatiame nokayamepua Satanasiichitiao. Puuu, Riosi ka'karuma chiia, masitiameka chaachapamepua. Nape kajuyachi taawechiopua, ahpo i'ya tewimapua, Riosi kokosarieo.

Paoro aiwa Apoe Eesusie weratiamechitia

¹⁶ Neeea, Riosie Weratiamee weratiamepua, kiisi aata ki inatame neeea. Nape no'o ki inatame erakonioipua, anachaka no'o keepupuapua ku'witapioi, ki inatameka cheeka nayewachio. ¹⁷ Ihji no'o naewamias, oowera ki inatamechitia nayewamane pu'kao, Apoe no'o Paamiraa, ki wa'a cheemiipua. ¹⁸ Muuwaeme ahpo wa'api aiwamechitia, wa'achitia no'o aiwameka cheema neeeai, nape oowera ki inatamechitia.

¹⁹ Eemea, ¡tísia machiyamekapao, aatao ki ijinatame pichikeka keepuame eemea!, ²⁰ ahkasioi tísia ki kaaweruma aamo masitioiopua pu'kao, ahkasioi tiameo tísia yooreka keepuamepua pu'kao. Puuu wa'a nokayamea, ahpokamera utewachi natetepuawichio, tekipanamepua. Puuu ahkasi aamooiopua, weweka ichikokiamepua itapiti aamo iinuekao. Wa'a nokakaopua tiameo, tísia ujuwatiame nuuramepua, aamoo ahpo ijinuwarachitia, tísia utewaeme nayewaka aamo nuuriamepua. ²¹ ¿Teemeai, wa'akosa te'teremepua, epeche kaawekosajoarepua naaju, pu'ka te'ta na'ara nokayamechitia? Ka'ipua.

Pu'ka wa'a nokayameo, ki suuwe e'rame enesoopua ahpo oisa e'rekao, wa'achi ki suuwe e'ramechitia nayewama neeeai, oowera ki inatamechitia. ²² Euro ti'tijoeo chaachapasoo, ¿ki euro neeeai? Isaeri ti'tijoeeriko chaachapasoo, ¿ki isaeri neeeai? Aurani o'inia ti'tijoesirio chaachapasoo, ¿ki Aurani eenakame neeeai, tijeetusiwachio? ²³ Puuu Riosie Weratiame nookiameko tuusoo, ¿ki epeche iintokamekosania Riosie Weratiamewichio, no'o oijerameka chiiamekai? Nape ki no'o aiwamenia, wa'a tiiaio. Neeea, epeche tekipanamenia Eesusichio; karichioi, epeche yachatiamenia; wepiwaoi, epeche wepitiamenia; ki ookapisa

amori meritiai, ahjakamenia. ²⁴ Isaeri ti'tijoeo, marikisa simiyame wepitiamenia, ooka weewewachi wewepuameo, piiripi toiteka. ²⁵ Paisa simikameo, weruma kuhsie wepitiamenia; seenepi simikameopua tiameo, tehtee papaka tísia aiwatetiamenia; paisa maapori tiiachi no'o tetewikamenia pa'wechioi, pawekakera motasoopua, piwiteme ikitiameeo, wa'a ikitioio, piie taawe piie tukawari anachamenia neerochio, pa'wechi; ²⁶ Neeea, eepi ahkai oikamenia, ki ookapi maapori tiame aiwaka, i'ka eee tiamechitia: aakichi paatewa maaporichi; ichikoamee maaporichi; no'o tetejimarichi maapori ikiwame; seesenu ti'tijoechioi maapori ikiniame; muuwari mochiwachi, maapori; ooruchiami oiwa maapori; pa'wechiami oiwa maapori; ki pichiwari poponiwachi maapori. ²⁷ Tísia utewaeme tekipanakamenia, seenekachio, kiisi kochika maapori tiopa; neea tísia toorewioi, machikamenia, paramuniao tísia aiwakamenia; eepi chorowaoi, ki teeweka tekipanakamenia; tuurawioi tísia aiwakamenia; ki wisasoriekapao, tísia aiwakamenia.

²⁸ Wa'a ikiyainia tiameo, ti'tiopachiami Riosichi parakameopua, tísia utewa e'rakamenia aachin, no'o neesetomiaopua pu'kao. ²⁹ ¿Aatanakosa epeche aiwakamepua, ki kajume tiameoipua tehkio, ki neeéche? ¿Aatanakamerapu epeche na'aretiamaaa, aatanakamerapu epeche nekamutetiamepua ki neeé? ³⁰ Yooma ihji no'o nayewariaa, aata ki inatamechitia nayewario, kii ki inatamechitia tetewipuawichio cheekamenia, ki no'okamera epeche ye'kamechitia tetewipuawichioo, e'raka nayewakamenia. No'okamera kaawe nayewaniachio nooeo, ki noekamera epeche kaawe ye'kameko tuukamenia. Ohso kaawe neea, Riosi noochi inisiameko e'ramania, noochi ye'katesikaopua no'o masitiesiao. ³¹ I'ka no'o chiiao, yooma no'o tetewakame Riosia, te'ta pichiwakopua pu'kao. Apoe Eesusi taamo Paamirakamera Noonoraa, apokamerapua, te'ta kaawe nayewapuamea, ahkasi ki kajuyame taawechisi. ³² Seenepi simikameo neea, chapipuai newikamenia, nape ki no'o ye'karie. No'o Raamahko ihsioio, wa'a muuwarichi yawichia, Aareta tewaniame te'ta yawichie weratiamea, ahpo soontaroe no'o inatiaiwa wa'a mochiwachi puuyaniachio, no'o chapisa karichi yachamichioopua. ³³ Nape aata wa'a ko're sa'michi kariwaamea, weruma waarichi no'o yahchaka ma'chipakapua, sa'mi yeewachipo ma'chisio, wa'a iintoa wanamina no'o tekipukapua ma'chi. Wa'asa yooraka newipatetiania wa'ao. Puuu wa'a mochiwachi no'o ikitiamea, Riosikamera iintokamepua, ki nooe ye'karichikamera.

Itapiti teteitewa ne'netetiame

12 Simitekaonia, no'o kaawe nayewaniachio, kihta kaawekoi no'o wa'api kaawe nayewaniameo, itapiti Riosie no'o tetewiteretia kochirewachi, nayewamane. ² Neeea ki'yamio, oosa mariki aampa naao paaumpari i'toachiopa, ahkasi paika tiachi tewekachi i'totiamekania, no'o weerewama i'totiameo ki nane'riamenia, ki no'o weerewama i'totiameoi, pu'kao apoeche Riosikamera nane'riamepua pu'kao. ³ Nape pichiwa wa'a i'totiamenia, weerewamao ki weerewamaoi, ki nane'riamenia. Pu'kao, Riosiche nane'renapua. ⁴ Wa'a no'o i'totiachio, Riosi taamowichio kateweriachikapua, ki teesa peeniatiame tiachi, wa'ao inamukane itapiti naawesari, nape pu'ka naawesario ki aaata chaninuretiane. ⁵ Neeea, pu'ka kochirewachi no'o tetewario, kaawe nayewamania, no'oo ki aaatakoio, Riosio wa'a ahpo tisia peeniatiwachi no'o i'toriopua; nape neeea, ki no'o kochirewachio, no'o ki ye'kameche uuka nayewamania. ⁶ Nape no'o wa'api kaaweruma nayewakainia, ki aaata ki inatamechitia nayewame enemiinia, no'o nayewaopua pichiwakopa. Nape ki no'o weruma uuka nayewamania, ki aaata no'o werumachitia tetewijerapa.

⁷ Pukaepa neeea, ki weruma no'o uumichiopua, pu'ka no'o kochirewachi tetewitetiameo, Satanasi reesetiamenia, itapiti ki kaawe yorapuaichiopua no'oo, weerewachio. ⁸ Neeea no'o Paamirao, paisa simiyame itaniame neeepa, i'ka no'o weerewachi aiwaka yaisitoao, no'o puhjemichiopua, ⁹ nape Apoe Eesusia senepi no'o itanioio, chaachaniamepua: "Neeea amochio soparame teewiamenia aamo ku'imiao, kihta eeri na teeremichiopua, aamo noochi tekipanao; wa'a teekao amochi no'o tetewipuwachiopua, no'o te'ta utewario, a'chitiao ki eerina teetoka simitiamekopua no'o tehkiwao." ¹⁰ Wa'a teetoame enesoo no'o Paamirao noochi, kaawe e'raka teetoamenia, yooma ihta a'chi tiame tesiwa ikiyaio, naatichitia, no'o na'ara chaanewa, ka'chi ikime eraniame, yooma ihta a'chikoi yoraniame tisia aiwatekao, yooma ihta no'o tehki tiame ikiwame. Yooma pu'ka aiwari no'o ikiyoiopua, te'ta Apoe Paamira utewariraa, noochi enesiamepua ku'ipasika.

Paoro ki Eesusie weratiameko chaachapawa

¹¹ Neeea, ki inatameka chaaninia chiiao, nape eemepua ki no'o kaawe chaachapaka wa'a no'o chaniamepua. Nape neeea ki nooe no'o kaawe nayewame tepua, eemekamera puuua, no'o kaawe nayewame te'teriamea. No'oo kihtakoio, neeea ki epeche nu'utikaitenia pu'ka te'ta ahpo Eesusie ajawatiamekoo, chaachapameo. ¹² Neeea eepi naaniatiame inisikamenia noochio, no'oo pichiwa Riosie weratiamekoo, naati

no'o iintoriachitiaopua: ki ku'itapisi no'o tekipanaka ihisia Eesusichio, amochiopua kaawe te'teremichiopua, Eesusie no'o kiasiwaopua, kokoriame yachapatesika ki maaenari peenia ihsiwa. ¹³ Wahjachi tiopachiamio Riosichi paparakamea, aapoe ahpo wa'api kaawe erakowachi no'o ku'ikamepua, nape neeea aamoo, no'o ku'inarioio ki no'o ku'ijerakamenia, ki amochi petenariapa itapiti no'o tesiwatia ki no'o iinuekao. Neeea ki no'o ku'ijerariawichio, no'o cheriwejeraninia. Neeea aamo tiopachi mochikameo, ki epeche wichipa tetewamenia aamoo, wahjachi ti'tiopachi mochikamechio.

¹⁴ Ehpe aamo tuuyamenia, no'oo wa'a siimeri kahtiamekopua wa'asi, amori yooma katewesa. Ihji no'o wa'a simiyaa, paisa enemeripua wa'asi, neeea ki peterenariapa amochio, ki uunariamenia no'o ku'iwaio, nooekamera aamo ku'inariamepua, itapiti Riosichi simiyameepua. Aata tatanaraa, ki aapoekamera i'yamepua ko'kometio, ahpo noonowichio; noonorakamera ihsiamepua ahpo tatanawichio, ko'kometi i'yanekao. ¹⁵ Pukaepa neeea aamo noonochitiao, neekamera resipanariamepua aamowichio, ahkasio mukiwachisio, kihta no'o ku'ijerapao. Nape epeche no'o ihasio aamowichio, zepeche no'o nakiyame enetare eemea?

¹⁶ Nape a'chitioi no'o eranioipua, kihta ku'iwa petereka yasitokamenia amochio. ;Naakonakosaoi, ki no'o nakiriopa aamo ku'iwaio, no'o aamo wiskuiame maaena eemea? ¹⁷ Ka'íí, ki wa'atepua. ;Naakonakosa no'o uhjurariaa wa'a, aamo wisikuaka itanekamepua itapitikosa? ¹⁸ Tiitooi piirechi ahjama no'o uhjurariaa, ze wisikuekosa aamo itanekamepua ku'iwa?

¹⁹ ;Taamo aamo wihkuekame maaenakosa eemea, neipa epeche weeka itanariapa? Kiisi wa'a e'rame teemea. Yooma taamo nokariaopua, chaachapariaopua tiameo, yooma Apoe Riosi ne'niachi ikitiamepua, te'ta Riosie Weratiamechi, te'teriamechitia. Yooma taamo yoorariaa, aamokamera epeche aamo Riosichi utewarepamichio, noonowitiame puuua. ²⁰ Nape seewenania wa'a no'o eenoio, seenekachioi ki yoomahka kaawe te'tereniaopua, no'o aamo te'terejeriachitiaopua. Seewiame neeea aamoo, tisia no'o aamo yooramiamia amochi eenameko, erakomiao. Seenekachio eemea wa'a erakomapua, weeka itapiti ahpo wenejiniame te'teriapa, i'kachitia: ahpo aamo nekamucheniame aaata itapiti epeche tiopua wa'achi teerenarewa, ahpo nekoniame, ahpochiche inataniame, ki kaaweruma naewaniame aaatachio, ki kaawe iintorio tuuwame, ahpo weruma uuyame, wa'a tiopachio ki Riosi nakiyachitia tahpitika nokiwame. ²¹ Seewenania tiame aamoo, pu'ka ki'yami o'inia kiisi kaawe aamo nokaka mochitoriao, ki yoomahka aamo katewetiame teimiaopua Riosichio. Wa'a te'teriame aamo tewisaa-nia, tisia suuwe aamo erapamania Riosichio, neeea tisia kaawe aamo nayewakamekapa no'o oiriachiamio.

Soparame tehpe iinueme eemeapa aamo ka'karuma enepamiaopua, yooma iinya aamo nokayaopua toaká, ki ka'karuma pahkotaka nawajiwaopua, ihtaoi suwepori nokiwameoioopua tiamé.

Paoro kajuyachi tuuyewa teepotari tiame

13 Ihji wa'a no'o enamiachio, paisa simiyamechipua. Peerei katewamechitia, paika nakiyame pichiwatameo, wa'achitia teeremerkate neeeai, wa'a asisaa. ² Wa'a aamo cheekame neeeapa, oosa oiyaiopua wa'ao, eenechi wa'a eenaio, ki teesa utewaeme terimeriko. Ehpeoi, eenechi wa'a chiiame-
nia, yooma pu'ka pukeri o'inia iinya noonoikame tatakorikao, yooma pu'ka neipa tatakorikameoi tiameo, ki nu'uti terimania pu'kao. ³ Waikapa noochi tetewimeri eemea, no'oo te'ta Eesusi Riosie Weratiamee weratiamekopua, wa'a tiapa neee, Riosie Weratiamechitia, aamo utewaeme terimania, pu'ka Riosie Weratiame ahpo terimiao, noochi kahtiamekopa. ⁴ Eesusia wiroriameka teerekameaipua meriniaio, te'ta ki nu'uti utewariemeai wa'a teerekamepua. Pukaepa pukae te'ta utewarie eenechi ahjakame Eesusia, ahpo wa'api te'ta Riosi utewarie. Wa'achitia teeme Eesusie ajawatiamea, weeka itapiti aiwaka nokisiameai, te'ta Riosi utewarie ku'isiniame teemea, anachaka nokisimichioopua Riosi Taanarachi simiyame aamo masitekao. ⁵ Kaawe ne'nepuapua amochio, aatia tiarepua amochio, pichiwa Eesusichi paparamekoopua aamoo. ¿Ki nane'riame eemea Riosie Weratiameo, amochi yasioamekopua, te'ta pichiwa Eesusichi paparamene-
tioopua? ⁶ Taamooi eemea ka'karuma taamo tetewisaa, kaawe enemiiopua, te'ta pichiwa Eesusichi paparamekoopua. ⁷ Teemea eepi aamowichio itayamepua Riosichio, ki tatakorichi ruhjimichioopua aamoo. Teemea kiisi taamokamera ka'karuma te'ta tetewijeramepua, Riosi kaaweruma tuuyewari Eesusichi simiyame taamo aamo masitekamekapao, ohso kaawe aamokamera, te'ta ka'karuma tetewijerame teemea Riosichi te'teretowao, pe'yachi aaata wahjachio taamoo, taamo wiskuameko teewamekoi. ⁸ Wa'a chaachapamea ki pichiwai wa'a chaachapamepua,

taamoo, te'ta Riosi pichiwarichi chiia, mochi-toamekopapua. Wa'a te'tiame teemea, ka'chitia aaata wihkueme te'tiame teemea, ki teesa Riosichi iyoriamekapa. ⁹ Wa'a te'tiapa teemea kaawe erakoame tamochio, aaata wahjachio no'o nanarichi tiiao, tesiwe e'reka no'o tetewamekoio, teeme aamo masiteriao epeche pewatiame enepariopua Riosichio, tísia pukachi aamo paparaopua. Wa'a aamo te'terepamichioopua teemea, senepi taaweche epeche epecheche Riosichi itakame teemea Riosichio. ¹⁰ Pukaepa ki wa'a kahtiaonia pehjio, utewaeme cheeka aamowichio iyotenia, wa'atiaonia, wa'a no'o enasooopua, kihta no'o cheemichioopua itapiti utewaameo. Neeea no'o Paamira Eesusieo, aamo Riosichi te'terewakamera te'ta pepenitemichio, weratiamechia, ki aaata aamo pihtunamichioopua, itapitiahka amochi eina teeretekao, aamo Eesusichi kaawe te'terepuao.

¹¹ No'o Riosichi poponiwa pipiniwa tiame, i'ka no'o kajuyachioopua iyotiao, kaawe eratojerania aamoo, ahkasi ahsepari ka'karuma enepachioopua Riosichio, epeche epecheche pewatiame enepaka. No'o aamo tuuyeriachiche inatatuapua, kaawe aamo, ahpo nakika mochtoka, napatika tiame. Ta'iria mochtomia eemea, kihta a'chi erakoka iikachio. Wa'a teeka mochtosaa eemea, Riosi nakiyachitia, amochi teetomeri eemea, ta'iria yasiwa iikachioopua tiame. ¹² Ahkaoi aamo teepotiao Riosichi te'terimea, aamo koorepaka teepotepuapua ti'tijoea, ooweru enesaa ahpo chuchukaoi. ¹³ Yooma Riosichi piipakame no'o ahjama mochtikamea, aamo teepotenapua tiame, yooma aamooopua, Riosichi poponiwaopua pipiniwaopua tiame. Wa'a te'terepuapua naaju.

¹⁴ Neeea amochio, Eesusi Riosie Weratiameo, ahpo te'ta kaawerumari teerejerania amochio. Eemeopua tiame taamo Noono Riosi nakira, amochi teetoka, ohjoejerania, amochi teeretokapua tiameo, Riosi Riosiwario. Wa'a te'teretosa eemea, tísia kaawe enema eemea.

Wa'asi kajuyamenia i'ka no'o iyotiao. Weruma cheriwema naaju wa'asio.

Ka'karata Iyotepawa

Teepotari

1 Kúira ti'tijoe ooweru tiame, Karata ti'tiopachiami mochikame. Nee Paoroa, weratiame neea weratio, nape ki aaata ti'tijoe, aaataeo ki uhjuratiamenia ti'tijoeo; aaata no'o weerakao Apoe Riosie Weratiame iintokamepua, Apoe Eesusi Noonora tiame, Apoe Eesusi oijenatekame. ² Nee yooma no'o ahjama Riosichi poponichitia mochikameo, pipinichitia tiame, i'ka iyosi iyotesa aamo uhjuriamenia, yooma Kaarasia weechiami mochikameopua ti'tiopachi. ³ Nee taamo Noonora Riosio, Apoe Riosie Weratiameopua tiameo, ta'iria aamo erakoa mochitejeraninia iikachio. ⁴ Apoe Riosie Weratiamea, taamowichio pejana mukukame puuua, taamo tatakoriario natetetiame itipimichio, yooma i'ka weechi ki ka'karuma nokiwachio, newipapuwachio; wa'a e'rakame taamo Noonora Riosia, yooma taamowichio. ⁵ Riosio wa'a e'rariopa taamowichio, te'ta ki nu'uti iyoriwa te'teremete teemea, kiisi ki wahjamesi ki nu'uti tiamee. Taamo Noonochi wa'a te'teresaa teemea, tísia kaawe enemapua.

Ki'tiame piirechi tuuyewaria, taamo newipateme tiamea

⁶ Ai eeme! Kiisi pichikeme e'ramenia pu'ka aamo te'terario. ¿Kiisi tehpekosa toayame eemea, pu'ka Riosie aamo paajutetiao, aamoo Riosie Weratiamechi paparamichio? ¿Kiisi tehpe toakamekosa eemea, te'ta aamowichio kaawe iintokameo? ¿Eemea ki tehpe sewina iikamepua, aamo kaaweruma tuuyewarikamera na'naritoaio? ⁷ Piirechi tuuyewari newipaniamea, ki'tiamepua. Puu sewina tiame aamo masitiamea, oowera pichiwameka chaachapamepua, eina nokaka Riosie Weratiame tuuyewario, sewina aamo ijkimichio pukachio. ⁸ Nape aaataoi sewina tiame masitesoopua ki taamo aamo masiteriachitia, taamoo enesoo, Riosie ku'iwariokooi tewekachi eenakamekooipua, pu'ka se'wi masitiamechio neea, te'ta Riosie kokosari ahjachi wichisaa, tísia kaawe enemiipua. ⁹ Wa'a cheekamekai eenechi wa'a aamo tuuyamenia, aaata se'wi masitiame enesoo, ohso kaawe Riosie kokosatiaa, kaawe enemiipua. ¹⁰ ¿Aatana kaawe eramichio no'o ihsiaame maaena eemea, ti'tijoiwichio, Riosikamerawichio? Ti'tijoi kaawe erami-

chio ihsiaame enesaania, ki Riosie Weratiamewichio ihsiaame enemiinia.

Aatia tiichipa weratiame Paaroo

¹¹ No'o nayewatuaa, Riosie inatarichi o'iniakamera ihsiamenia, ki aaata ti'tijoi inatarichi eenamekamera, Riosie newipaniamechi simiyamekamera. ¹² Ihji no'o nayewatuaa, Apoe Eesusi Riosie Weratiame kiatiamenia, kiisi aaata tijoe, puu Riosie Weratiame i'ka wa'a tiame no'o inatapatekao, kihta aaata ti'tijoe, masitetiamenia. ¹³ Eemea nane'rekamepa no'oo, pukeri simiyachio achini ihsika no'o yasitorio, i'isaerichio, neea pariseroakao pehjó. Nee i'isaeri ti'tijoiwichio, tísia i'isaeri nokiwa yoorewa, iyoriamekainia. Pu'ka taawechiamio neea, naanariamekai neea Riosie paparaka mochitoameo, sa'runanareka ahpo Riosie paparao. ¹⁴ No'o wa'api isaerichio, epeche tiamekai neea, no'o noonorie ehkoriai iyoriwa nokariame neesetowachio, epeche ki no'o kekechuma tehtemarichitia. ¹⁵ Nape neea wa'a tiamekaio, ke'chu naawai Riosie uutiameneeramepua. Riosie no'o weripasoopua, ahpo Taanae no'o paaekamepua, apochi paparamichio. ¹⁶ Waikao Riosie apoe wa'api no'o weerakamepua, ki isaeri ti'tijoiwichio no'o nayewatumichio, ahpo kaaweruma tuuyewariopua, ahpo Taanachi simiyame nayewatumichio tiame, taamo tatakoriario newipatewa iintoriaopua. I'ka wa'a tiame no'o wa'a iintotiameo, ki aaata tuuyekamenia. ¹⁷ Wa'a o'iniario neea seenepi Aarawia weechi simikania, ki aaata tuuyesaopua pehjó Eerusareni simikao Eesusi ajawariachio, ke'chu Eesusi no'o weeroi Eesusie ajawatiame. Aarawia o'iniario waikao, Raamahko eenakania eenechio, no'o o'inia simiriachio. ¹⁸ Paika paamuparichi neipao, Eerusareni moenakania waikao Peero machimia Seepa tewaniameopua tiame, wa'a yasakania waikao oosa mariki aampa mariki taawe, ahjama nayewaka Eesusie simiyameo aachin te'tewa. ¹⁹ Wahjachi Eesusie ajawatiameo, ki tetewikania pu'kao; Saantiaoche machikania wa'ao, pu'kao Aakowo teewaameopua tiame, Apoe Eesusi Paamira poonira. ²⁰ Ihji no'o aamowichio iyotiaa, Riosie tetewachio, te'ta pichiwa puuua. ²¹ Eerusareni o'iniario, Siiria weechi simikania waikao, wa'a o'inia u'matosao, Siirisia weechiami eenaka, wa'ami oikania waikao. ²² Wa'a no'o oioio

Uurea weechiami mochikamea, ki no'o machiyamea weemera enepakame Eesusichi paparameo, ²³ oowera eee chaachapaniame no'o inamuka mochitoriaipua: "Nee, puuu pukeri taamo Eesusichi paparameo ko'i-nariameaio, apoepechi o'ineriatapua ehpeo, Eesusichi simiyame paparaniame masitekao, pu'ka Eesusichi paparaniameo pukerio, sa'runanariaio." ²⁴ Wa'a tiame no'o inamukapaopua, tísia kaawe erakoka Riosichio, ki nu'uti cheriwema ki'yarepua, Riosi iintoriawichioopua noochio.

Wahjachi Eesusi ajawaria Paoro uuna

2 Neipamionia, oosa mariki aampa naao paamupari u'matosoopua, wa'ami mehka weechiami masiteka yaajatoaio, eenechi Eerusareni eenakania, wa'a eenaioa neeea, Wenawe yeeka oiyamekania, Tiito tiame. ² Wa'a Eerusareni no'o simiriao, Riosie wa'a erapatetiapa wa'a simikania. Wa'a Eerusareni asisapaonia, wa'a tiopachi pa'pamiratoame ne'nemia simikania, no'o ki i'isaeri ti'tijoerichi no'o nayewaturia tuuyemia. Pu'ka pa'pamiratoameo yeetaeka mochiwaka tuuyekania wa'ao, aachin teeka masiterio no'oo, Eesusichi paparatekao, pu'ka tatakoriario, Riosie cheriwepuwawichioopua newipateka. Wa'a tiame tuuyekania pu'ka pa'pamiratoameo, nane'renariapa neeea aatia chaachapamerikoopua, ki kaawe e'retiaapa, ki khitawichio itipimichioopua ookapi ahka pu'ka pa'pamiratuamewichioo, no'o nayewaturiao. ³ Wa'ao neeea, utewa taamo yorapuame maaeyainia siichitepuwachi simiyame taamo masitemichioo, taamoo Riosichi kaawe teerepuawichioo. Nape pu'ka wa'a tiameo, kihta no'o chaachapakapua. Tiitoai, Rieko tijoekaiopua ki isaeri, kihta noonotetiapua pu'kao, siichitepupuawichioo. ⁴ Naatiche utewa chaachapakaipua Tiito siichitepupuawichioo, wahjachi ki paaetiai wa'achi muikame no'o pa'pamiratuame ahjama nayeio. Puuua, taamo chaachapamia keepumia e'nakamekaipua, no'oo Eesusi Riosie Weratiamechi simiyame nayewamia. Puuukamera siichitepuwa simiyamekamera taamo masitemichio utewa chaachapaipua, taamo eenechi Moise nuurari nokiwaetere nokisimichioopua. ⁵ Nape neeea no'o ahjama e'enakame tiamea, kiisi e'rakapua siichitepuwachi simiyameo, pu'ka Riosi tuuyewari aamo masitetiameo, wa'apitia itipimichioopua aamo masiteretiachitia, kihta sewinatatiame, Riosichi simiyame te'ta pichiwariraopua. ⁶ Nape puuu Eesusichi ajawaria epeche yoorewachitia tetewiniameaipua, kihta aampachi sewina chaachapakapua no'o nayewaturiao. Noochio, puuu epeche yoorewa tetewiniameo, ki epeche weruma tiame tetewikania noochio, taamoo Riosio, wa'achitia napati taamo te'terio tuuyopa. ⁷ Ohsotia puuua wa'atia kaawetakapua no'o naewaturiao, aapoeo nare'rekapa Riosi wa'api iintoriopua

taamo na'pa ajawakao, no'oo ki i'isaeri ti'tijoerichi simitemichio uhjurakapua naewatumichioo, Peeroo, siichiteputiame ti'tijoerichi uhjurakapua nayewatumichioo. ⁸ Wa'a tiachipa puuu wa'api Riosi ihsiriopua taamo na'pa ajawakao, Peeroo, siichitepuwa nokiwamechi uhjurakapua pu'kao, no'oo, ki siichitepuwa nokiwamechi ti'tijoerichi uhjuratania. ⁹ Wa'a e'erakosaapa, puuu te'ta pa'pamuratuamea tiopachio, Saantiaoa, Peeroa, Waania tiame, taamo ahjamina sekachi chapika no'oo Wenawe tiameo, taamoo ki i'isaerichi uhjurakapua wa'ami nayewatumichioo, wa'a ikisaopua, taamo kaawe teetonurekapua. Aapoe puuu pa'pamiratuamea, wa'api itipikapua waikao, i'isaeri ti'tijoerichi nayewatumia tiame. ¹⁰ Naatiche taamo te'ta ki natekepamichio chaanekapua, tísia tooremuame ti'tijoeri ku'ipua, nape neeea pu'ka ku'inarewachi simiyameo, tísia wa'api tiamekania ku'inarekao.

Paoroe Peero teriwa

¹¹ Neipami Antiokía mochikaiopua, Peeroo wa'achi enasoopua, ki kaawe iintoriopua pu'kao, te'yakania pu'kao. ¹² Ihji Peeroa, ki i'isaeri ti'tijoeri nokayame ahjama koayamekai pukeri eenaio, toakamepua pu'kao, pu'ka Saantiao na'naritoame wa'a e'enakame seewiapua pu'kao, pu'ka ti'tijoeopua, tísia weemuamekopua pu'kao, siichitepuwa nokiwameo. ¹³ Wa'a iintokopa Peeroo, wa'achi noonowisire wahjachiai, ookapi i'isaeri Eesusichi paparameai, ahkasi Wenaweai wa'achi iintosiropua tiame, ki ahpo Eesusichi teerewakamera iintoka. ¹⁴ Wa'a noonoikaopua pu'kao, se'wi ikikapua Riosi ka'karuma tuuyewarichio, neeea wa'a noonoikopua pu'kao, yooma wa'a inamuachio, chaanekania Peeroo: "Nee, muuúa, uurio tijoekaiomua, ki uurio tijoechitia aamo uuyamepua, pu'ka aamo siichitepuwa nokiwameo, kihta nateyamechitia tetewapao. ¿Achinikai muuua ki nateyame tete-waimua siichitepuwao, ki uurio ti'tijoe amochitia Eesusichi paparakameo, siichitepunuranimua uurio ti'tijoe nokayachitia ohjoremichioopua?"

I'isaeri ti'tjoeria yoomahka wa'achitia, newipatetiame ahpo Eesusichi paparae

¹⁵ 'Muuua nee tiamea, isaeri ti'tijoe na'-nawakamepua, pukaepa teemea isaeri ti'tijoeopua. Pukaepa te'ta nane'reka mochitoame teemea, aachin teeka taamo Riosie cheriweniameo taamo tatakoriario, ki seesenu ti'tijoerichitia, ki i'isaeri ti'tijoeri. ¹⁶ Teemeai wa'a ahkasi ehpe taawechiami nane'rekamepua, pu'ka Moise nuurario, ki piipatiamekopua tatakorio, pu'ka nuurari yooraka mochitoaniameo. Ehpeo nane'riame teemea, Eesusichikamera taamo paparakopa, piipatiamekopua taamo tatakoriario, kihta puuu ehkoriai Moise nuurari nokiwae.

Puuu ehkoriaami nokitiamea, aaataoi ki te'ta piipatekamepua tatakoriario. ¹⁷ Nape teemea Riosie Weratiamekamerachi paparawae i'yamekapa taamo tatakoriaria te'ta piipatetiame, ¿te'ta piipakame itipiame ohjoare teemea taamo tatakoriario, ki siichitepuwa tiamekapa pehjo? Wa'a tiame enesoo, ¿ki kaawejoare wa'a teesoo Eesusichi taamo paparaa? Ka'ii, kiisi wa'a tiame puuu. ¹⁸ Neeea toakamekai oochetiame nokiwao Riosichi kaaweruma te'terewachi enepakao, wa'a iintokamekai eenechi oochetiame nokiwamechi oowe erapasaonia, neekamera ki kaawe iintokame enemiinia. ¹⁹ Neeea Riosie Weratiamechi paparaeo, me'yakamenia oochetiame nokiwame noochi teereria. Puuu wa'api Riosi nuurari chiaa, kiisi no'o ahsepari e'wewa teerekopao apochio, no'o mukukamechitia ikiteka, Riosichi no'o poanatakamepua. Nape ehpeo neea Riosie Weratiamechi paparapao, pu'ka oochetiame nuurari ki no'o ahsepari e'weriawichioo, kihta kokosapuame neea Riosieo, Riosie Weratiame ahjama mukukameka tiipao. Wa'a tiachio neea, Eesusi ahjama mukukame enesaa, Eesusi ahjama oijenakamenia tiame, weemera ahjari iinupakaopua, Riosikamera yorakeka yasitomiapaopua. ²⁰ Ehpeo neea Eesusi ahjama mukukaio Eesusichi oijenakapao, no'o weemera ahjari Eesusichi ahjariaa, Eesusie teetoamenia, apoe Eesusikamera noochi yasitoamekopua. Wa'a tiachipa no'o weerewao ki nooe teetoamepua, Riosie Weratiamekamera no'o teetoamepua, apoeo tísia no'o nakiyapa, no'owichio mukuriopa. ²¹ Wa'a iintokao neea, kiisi wehchi ipaka tetewikamenia, Riosi no'owichio iintoriao; aaata Riosi nuurari e'weka newipaniame enesoo, kihtawichio mukukame enemii, Riosie Weratiamea."

Riosichi kaawe te'terewa nayewaniame

3 ¿Ai eeme Karata ti'tjoeri, kiisi ijinatame eemeal ¿Aatana ihsikame aamoo wa'a ikitekao? ¿Ki ma'chiamekosa aamo chaachapakame teemea, Eesusi Riosie Weratiameo kurusichi meritiamekopua pu'kao, yooma tetewachi meritiamekoo, aamokamera kaawewichio meritiamekoo? ² Ehsoo aamo iinatuke-taone: ¿Achini teeka amochi uukame eemea Riosi Riosiwario, ehkoriaami Riosi nuurari nokiwarichio, naatichikosaoipua, weemera Riosi kaaweruma tuuyewarichi paparakopakosa? ³ ¿Rooroikamekosa eemea naaju? ¿Eemea ehkoriaami nuurari nokiwa na'pepakosa epeche aamo kaawe teeremio maayame eemea Riosichio? ¿Ki Riosi Riosiwariakamera o'inekame eemea, Riosichikamera aamo kaawe aamo te'terepuawichioo? Wa'a teesoo, Riosi Riosiwari aamo o'ineriaekamera te'teretomeriaipua, ohso kaawe. ⁴ Ihtanawichio kaawe enekamepu, yooma ki ookapi itapitia, Riosi Riosiwari aamo ku'iretiaa, ¿kihtawichiookosa kaawe

enekamepua, seenekachio pu'kao, kihtawichio kaawe eneka itipikame enesoo? ⁵ ¿Naakonakosa Riosia, aamo ehkoriaami yoorariokopa, aamo ki'yakamepua ahpo Riosiwario? ¿Ki Riosi tuuyewarichikosa pichikekopa, aamo ki'yakamepua, ahpo Riosiwario? ⁶ Wa'achitia Aurani ehkoriaamia, Riosi paparakapa, kaawerumachitia tetewitiamepua Riosieo. ⁷ Wa'a teesoo, te'ta Riosichi paparaka mochikamerapua, te'ta Aurani tatanarachitia tiamera, ma'chiame wa'a tiame puuu. ⁸ Ehkoriaamio Riosia cheeriaipua Ehkoriaami Iyoterichio ki i'isaeri ti'tijoerioiopua tiameo, apochiche paparakopa, piipakame tetewimo tuurepua tatakoriario. Riosia Ehkoriaami Iyoterichio eee cheeka nayewerepua Auranio: "Neeea aamo tetejimarisiwachi aaata iintomiaeo, yomatiamewehjoarichi ti'tijoerioopua ooweruopua tiaméo, amochitia te'ta noochi paparakameopua, cheriwemania tatakoriario." ⁹ Wa'a teeresoo yooma puuu Riosichi papamea, Auranichitia papariaopua, kaawe yorapuame puuu Riosieo, tatakori cheriwekao. ¹⁰ Yooma puuu Riosie Moise kiaretia nuurari ahsieme e'weka ahsepanariameapua Riosi cheriwewao, Riosi kokosaritere itipimerapua, ki yooma ahsepakapa yooraka Riosi nuurario. Wa'atiame iyotetiamepua Ehkoriaami Iyoterichio, eee cheeka naewakaopua: "Yooma ki ahsepaka yoorakame Riosi nuurarioopua, Riosi kokosaritere itipimeriche puuu." ¹¹ Ma'chiame taamo chaaniamepua, nuurari chiaa yoorarichio, aaataai ki piipakame tetewipuakopua Riosieo. Wa'achi chiopa Ehkoriaami Iyoterichioopua tiameo, eee cheekao: "Aata Riosie kaaweruma enepatetiamea, te'ta piipate-tiamea ahpo tatakoriario, weemera ahjari kiapuamepua ki wahjamesi, Riosichicheo, paparakache." ¹² Nuurari chiaa nokiwamea, kihta tiamepua Riosi papararichioopua; puuu nuurari chiaa, oowera ahseparika e'wepuameche nayewamepua, eee chiipapua: "Riosi nuuraritere yasitonariamea pu'ka e'weka nokiwa yasitokao, wa'api teetomeripua piiripioi ki se'wiche yorasika, Riosi nuurario." ¹³ Riosie Weratiamea, ahpo taamowichio kurusichi mukuriae taamo newipatekamepua, pu'ka nuurari chiaa taamo Riosie kokosapuameo, cho'wepaka; i'ka eee tiame Eesusi ikimiao, Ehkoriaami Iyoterichi, eee chiamekopa: "Kurusichi meriwamea, tísia na'aramechitia meritiamepua." ¹⁴ Ihji Riosie Weratiame iintoriaa, Riosi Aurani tísia kaawe iintokemo tuuria puuu, Aurani tetejimarisiwachi naawakamee. Eesusi Riosie Weratiamea kurusichi taamowichio mukuriaa, Riosi Aurani iintokemo tuuria puuu, yomatiameweechi mochikamewichioopua, ki i'isaeri ti'tijoerichewichio. Ehpeo yooma aaata Eesusi iintoria ahpo pejanawachitia uukamea, Riosi Riosiwarira apochi yasitoamepua, te'ta Riosi cheerichitia ehkoriaami o'inia, iintomo tuukao.

Riosi nuurari ki Riosi Aurani iintokemo tuuriachitia tiame

¹⁵ Ehpeo neeea wa'achitarichi aamo nayewemania, itapiti aaata toowenarewa mukusao: Wee, aaata tijoea oowitiameai, aaata toonariame mukisaa ihtoi ahpo iinuekao, iyosichi iyotesa tooweniamepua. Pu'ka iyoterichi tooeka toetiameo, aataeoi, kiisi sewinatapuamepua, epechetakaoi ki epechetakaoi. ¹⁶ Wa'a iintokame Riosia, ehkoriaami taawechio, ti'tijoei tatakorriria ahsieme cho'wepuo tuukao, ooka aaata iintokemo tuuriaio. Piiripi puuuu Aurani enerepua, piiree aaata Aurani tetejimariwachi naawameri, neipa wahka ihtoriachio. Aurani iintokemo tuuriaeopua, aaata Aurani tetejimarasiwachi, naawameri nayewaka cheerepua. Ki muuwaeme Aurani tetejimarisiwachi naewaka cheerepua, aaata weeka maaepoioepua, piiripi wa'apiche naewaka cheerepua pu'kao. Puuu piiripi aaata Riosi cheeriaa, Riosie Weratiame puuuu, apoe enameri eenakamepa. ¹⁷ Pukachi simiyame no'o ma'chitanariaa, ihjipua: Riosia Aurani ahjama katewiaio, ahpo iintokemo tuuriaio, te'ta pichiwa wa'a iintomo tuurepua, kiisi wehchi witechika. Pukaepa Riosi Aurani cheeriaa, ka'chitia taawechi sewinatatiamepua Riosi nuurarieoi, naao siento piire weerewa aampa oosa mariki paaumpari neipami, eenakameaipua nuurari, Moise Riosie kiaretiaa. ¹⁸ Wa'a tiachioepua, Riosi nuurari Moise kiaretiae yooreka, cho'wepuame enesoo taamo tatakorririao, kihtawichio nateriame enemii, Riosi Aurani apochiche papariae, tatakorriria cheriwio tuuriaa, kihta itapiti yoorari natekachiopua. ¹⁹ Wa'a teesoo, ¿ihtanawichio yachatiame enerepu Moise kiatiame nuuraria? Puuu Riosi nuurari Moise ki'yariaa, Riosie ahjae wenenejimichio enerepua, ki kaawe noonotiame ti'tijoeieo. Nape Riosie kiatiameapua nuurari, animari kosoka ahpo cheriwepuawichio tatakorririao, aaata Aurani tetejimarisi teetowachi eenachisi wa'a teeremeri eneriamepua. Puuu wa'a tiame teertoniamema, ahkasi Aurani tetejimarisiwachi naawachisi wa'a teeremeri eneriamepua, pu'ka Aurani tetejimarisiwachi enamerichio Riosia pu'kao, tisia kaawe iintomeriko tuuriamepua, yooma pukachi papariaio, tatakorriria cho'weneka. Riosia pukeri ahpo nuurari ki'yaiopua ti'tijoeio, pahchao Moise ki'yakamepua pu'kao ahpo tewekachi ku'kuiwáeo, neipao Moisea, ti'tijoei u'yeparepua pu'ka nuurario, yooreka mochtomichioepua. ²⁰ Nape Riosia ahpo iintomo tuuyaio, aaata Aurani tetejimarisiwachi naawamerichio, ki aaata piirechie chaanepua nakiriamepua. Riosia pu'ka aaata cheeka nayewariao, ahpo Taana i'ka weeechi tijoe ti joetumerio, apoe ko tuuka cheeriamepua; ka'chitia ooka tiamekapa Riosia.

Aatia tiachipa Riosi nuurari yachatiame

²¹ ¿Riosi nuurari e'weniamea, Riosi iintomo tuuriachitia tiame, wa'achi tiame ohjoarepua, Riosichi kaawe te'terepuamewichio? Ka'i kiisi wa'achi ahpo te'tiamepua. Wa'achi tiame enesoo, Moise nuurari e'weka mochtioio Riosia, taamo weemera ahjari kiamiipua, taamo apochi kaawe te'tereka mochtioepua. ²² Nape Riosia Ehkoriaami Iyoterichio, yooma taamo tatarierime teewamepua, ki ahsepari taamo e'wiamekopao, ahpo nuurario. Wa'a tiachipa Riosia, ahpo Taana taamo uhjurerepua, pukachi paparaka taamo piipamichioepua taamo tatakorririao, pukachi paparaka tiameo, taamo teimichioepua weemera ahjario, te'ta apoe Riosio wa'a iintokemo tuuriaio. ²³ Ke'chu eenoi Riosie Weratiameo taamo ahjachi paparamerio, Moise nuurari chiiaa, taamo chapika yasitoame eneriaipua pehjo, ahkasi Eesusi Riosie Weratiame eenachisi, pu'ka nuurarie taamo kokosapuameo, ahpo mukiwae taamo pejana cho'wepuachisi. ²⁴ Puuu oosa mariki aampa ooka nuurari chiiaa, puuu animari ko'yaka Riosichi oowewaa, ahpo tatakorriria cheriwepuawichio, ahpo masitewatere taamo teeretokamepua, kukuchi nu'nunti masitiamechitia, taamo ki kaawe iintosoo pu'ka nuurari ki e'wesoo, Riosi taamo kokosamerikopua. Wa'a teetokame teemea pu'ka Riosi nuurari Moise kiatiamechi teetoka mochtokame teemea, ahkasi Riosie Weratiameo tamochi eenariachisi. Ehpeo Riosia weeechi tekisaopa tijoechitia tijoetukao, ahpo Taana Eesusi weerewachi enepakaopua, pukachi iintokamepua yomatiamema ti'tijoei apochi paparamema, ahsieme ti'tijoe tatakorriria cho'wewaopua ooweruooptiame. Puuuu, ahpo kurusichi mukiwae natetekamepua pu'kao, ehkoriaami animari Riosi oowewarichitia ko'yéka. ²⁵ Ehpeo teemea wa'asio, taamo Noono ahpo Taana Eesusichi wa'a tiame taamowichio iintoriopao, ki Moise nuurari masitewatere mochtioamepua, Riosi masitewatere mochtioamepua, apoe te'ta inisiamepua taamo neesetokao, apoe tewekachi kahtiamema taamo Noono. ²⁶ Eesusi Riosie Weratiamechi paparopao, Riosi taamo Noono tewekachi kahtiamema ahpo tatana taamo enepatekamepua. ²⁷ Eemea Riosie Weratiamechi paparapao, Riosie Weratiame ahjama pirenatukamepua, Eesusi Riosi Riosiwari paatotiamekapa, pu'ka Riosiwari wakiraeka aamo neese-toame eemea. ²⁸ Wa'a taamo iintokapa Riosia, ahpo te'ta tatanachitia taamo tetewamepua, yooma taamo apochi paparamema, wa'achitia napati tetewaka, pe'yachi isaeri ti'tijoe tukamekoipua, rieke ti'tijoe turikooioepua, teekoemekoio, ki teekoemekoioepua, ti joekooioepua, oowitiamekooio. Yooma wa'a te'tiapaopua teemea, Riosie Weratiamechi pirenatupakamekapao, piiripi wa'api enepakame teemea, Riosichio. ²⁹ Yooma

Riosie Weratiamechi te'tiamea, Aurani tetejimarika tiame enepakame teemea, Aurani tetejimari enepakapao, yoomahka iinueme teemea kiapuao, Aurani Riosie kiapo tuutiameo.

4 Nape neeea, pu'ka nuutewachi simiyameo, kaawe aamo ma'chitanarenia neeea. Aataai pukeri weweripaio, ki sewina te'tiame eneriai teemea, aataoi ta'pechi tekipanameopua, yooma ahpo iinuwakoi, ahpo noono tooeriaopua. ² Ihjia, aata neesetorichi yasitoamepua pehjo, ahkasi ahpo noono cheeriachisiopua, kiapuameopua ahpo iinuwa tooeretiao. ³ Wa'a te'tereriai teeme i'isaeri ti'tijoeria, Moise taawechisi wa'anao, kukuchi nu'nuntika te'tereriai teemea, pu'ka oochetiame nuuraritere nokiawo, ti'tjoeri tatakoriario cheriwewa teewesiwachio, ki nateteniameopua pehjo. ⁴ Wa'a te'tereniame teemea ahkasi Riosi e'raria taawechisi, waika asisooopua, apoe wa'api oowitiamechi naawarepua weeechi tjoerichitiao, wa'a iintosaapua ahpo wa'apio, apoe wa'apikaioopua, ahpo Taana teewarepua; wa'a ikisaopua pu'ka ahpo Taana teewario, ti'tjioekachimi uhjuraropua, ahpo tisia kaaweruma tuuyewari nayewatumichioo. Riosia pu'ka taawechiami ahpo Taana ti'tjioekachiami uhjuroio, teemea Moise nuurari nokaka mochitoriaipua pehjo. ⁵ Nape Riosia ahpo Taanachitia eenakaopua, wa'asi weraparepua, Moise nuuraritere nokiawameo. Riosia pu'ka Moise nuuraritere nokiwa wa'asi werapasaapua, ahpo mukiwae yooma taamo tatakoriaria ahsieme natetesaopua, ahpo tatana iintapakamepua taamoo. ⁶ Ehpeo Riosia, aamoo ki i'isaeri ti'tjoerikoio, te'ta ahpo tatana iintapakapao ahpo Taana Riosiwarira, aamo iikachi yasipaterepua. Wa'a te'terepatiaapa eemea Riosieo, aamo Noono nayewiaio, Riosi kukuchiwarachitiao: "iNo'no, no'o No'nola!", chaachapamepua Riosio. ⁷ Wa'a ikitiapa muuu ki seenu muuu Riosi tetejimarichio. Muuu te'ta Riosi taanarakapao, Riosi aamo Noonoe kiapuamepua, yooma ihta ahpo taana kianiameopua, yooma ihta Riosie aamo kiapuame nuutekiaio.

Paoroe Eesusichi paparame inataniame

⁸ Eemea, pukeri ke'chu Riosi machiyaiopua pehjo, itapiti aamo ri'riosiwatae, chapitiame mochitoriaipua, pu'kakamera aamo riositewa e'weka. ⁹ Nape ehpeo eemea, Riosichi mochikai eemea, ohsotiao Riosikamera amochi kahtioiopua, achini iikai eenechi pu'ka aamo chapitiametere mochitonare eemea, pu'kao kih-ta aamo ki'yamekoipua aamo Riosichi kaawe te'terepua? ¹⁰ Eemea pehjo, aamo kaawe te'teremichio Riosichio, ihtaoi taawechioi iyoriweka pahkotamepua, ihtaoi paaumpari paamuniachioipua, ihta mechachioi iyoriweka pahkotiamepua, ihta taawechioi iyoriweka pahkotamepua. ¹¹ Tisia seewenania amochio, no'o

tehki amochio, kihtawichio kaawe eneriameko e'rakao. ¹² No'o Riosichi poponiwa pipiniwa tiameo, neeea aamoo utewaeme aamo chaanenania, eenechi noochitia utewaeme paparaka mochtomichioopua Eesusi Riosie Weratiamechio. Neeea amochitiao toakamenia no'o pukeri o'inia teereriaio, Moise nuuraritere nokiawameopua. Eemea aamo no'o masitia toayaio, ki no'okamera ki kaawe ikitiamepua, eemekamera ki kaawe ikiyamepua wa'a nokakao. ¹³ Nane'riame eemea, pukeri wa'a aamo no'o nayewaturioiopua Riosi tuuyewario, no'o kokoriame oiriopua, waika taawechiamio. ¹⁴ Wa'a tiapa neeea, tisia tehki teeretoka aamo masitekamepua wa'ao, nape neeea amochio kaawe e'ramenia, kiisi no'o nahsineka tetewikamekopua, kih-ta no'o ipaka. Ohsokamera kaawe no'o uuka tetewikame eemea, no'oo Riosie aamo tuuyemichio uhjuriamechitia, no'oo Eesusichitia tetewika, apoe Riosie Weratiamechitia uuka. ¹⁵ Ihtana ijikikame eemea pu'ka no'o aamo masiteria pu'sereriaio, no'o Riosichi simiyame kaaweruma aamo masiteriaio? Wa'a no'o ihsioio no'o masitekao, tisiwa kaawe erakoameai eemea, ahkasioi aamo puusioi ma'chipasa, no'o yahcheme erakokameai no'o tisia aiwame tetewapa no'o kokoriopao. Ihtana ijikikame eemea naaju? Ihtani iikai wa'a noonokame eemea? ¹⁶ Neeea aamoo, aamo toayame inamukame neeea, aamo ka'karuma tuuyewari Eesusichi simiyame nooe aamo masiteriaio. Ihtana eemea no'o aamo masiteria ipaka tetewapao, aamo seepurawachitia no'o tetewamepua, no'oo, te'ta pichiwari Eesusichi simiyame aamo masitekamekaiopua? ¹⁷ Puuu wihkueka aamo masitiamea, tisia kaawe aamo yorakio chaachapamepua chaachapao, nape ahpo iikachio, kiisi kaaweruma erakoai chaachapamepua. Puuu oowera wa'a aamo chaachapamepua, taamo poanatuawichioopua, apochikamera te'terepuawichioopua. ¹⁸ Wahjachi kaawe nayeweniamea, kaawerumapua kaawerumao, nape kaaweruma inataka chaachapatiame enesoo. Neeea mehka kahtiao, senepi taawechi wa'a tiame kaawe e'raka aamo nayewenariamenia nayewiaio, nape ka'chi ikime wa'a e'rio, tisia iikachi kokoreka inamuamekapa pu'ka aamo nokayao. ¹⁹ Eeme no'o noonolawaka te'terame Riosichio, tisia kokorenia wa'a aamo nokayopao, ahkasioi saumerichitia kokosa tiame saayamenia noochio. Ahkasi wa'a teeremeri neeea iikachi kokorewa aiwakao, ahkasi eenechi Riosichi aamo kaawe teerepachioopua. ²⁰ Ehpe wa'api aamo mochikachi yasisaa tisia kaawe eramiinia, tisia kaawe e'raka no'o aamo nayewemiaoopua; nape mehka kahtiapa neeea, ka'chi ikime e'raninia wa'a e'raio.

Aachin teereria Aurani ooka tatanarachi

²¹ Eeme wisikuari masitiamechi uumpanariamea, ʒnane'riamena eemea Ehkoriai Iyoteri chiiāo pu'ka masitia Moise nuuraritere mochitoniamēo? ²² Wee, Aurani ooka tatanarachi teerekame, pu'ka wa'achitarichi aamo kaawe tuuyemania aachin teereriae pukachio. Ihjia eee teereriaipua: Piiripi puuu Aurani taanaraa, Aakari tewaniame oowitiamechi taanatatiame eneri-aipua, puuu oowitiamea Aurani ta'perachi puhkuchitia yasakame. Piire Aurani taanaraa, Aurani te'ta uupirachi naawakame puuu, ki puhku oowitiamechi. ²³ Puuu puhkuchitia kahtiamechi naawakamea, aaataoi taanataniamechitia, tanatiamepua. Nape ki oowitiame puhkuchitia yasitoamechi naawakamea, Riosie taanaepo tuutiapa, taanaetiamepua. ²⁴ Ihji ooka Aurani tatanara te'teriaa, ooka Riosi kateweri iintotiamepua, Riosie ti'tijerichi katewetiamēchi simiyameo. Piiripi ihji ooka kateweria, Riosie sinai kaawichi Moise kiatiamepua. Puuu kateweria, Aakari oowitiamekaitepua, Aurani ta'perachi puhkuchitia yasakame. Yooma pu'ka Moise kiaretia yooraka mochi-toamea, Aakari tatanarachitia te'tereniamepua, pu'ka e'wewatere mochitoapa, pukae chapitiame. ²⁵ Ehpe taawechi Eerusareni mochiwaria, Sinai kaawika tiamepua Aarawia weeechi weeriame. Ihji i'ka weeechi Eerusareni i'isaeri mochikamea, iiweta simitiamepua pehjio, Riosie Moise kiaretia nokaka mochitopuame, pu'ka nokiwame puhkurachitia te'teriamepua pehjio, pukae chapitiame te'teriapua pehjio ehkoriai Aakari-chitia. Yooma ihji i'isaeri pu'ka nokiwa masitiamea, yooma puuu aaata masitiao, pu'ka Moisee nokisitewa puhkuchitia enepatiamepua, apochitia te'teria. ²⁶ Nape Aurani uupira Saara teewaeriamea, tewekachi Eerusarenikaite puuu, te'ta weemera Eerusareni, ki pusie tetewiniame pehjii. Puuu Saara Riosie tuutiame taanaremioo, taamo yeeyekaitepua Riosichio. Yooma pu'ka Saara Riosichi tatanaraka te'teriamea, tewekachi Eerusareni taamo mochiwaripua. Wa'a tiachio yooma teemea, pu'ka Saara tatanaraka te'tiame teemea, Riosie iintomo tuuria pichikekapa ahpo Taana Eesusichi iintomo tuuriao. ²⁷ Ehkoriai iyoterio pu'ka Saara ootiamē nayewakao, eee chaanekamepua pu'kao:

Peenia erapa muuu, muuu ki taanatamea,
kaawe e'raka sisinamitiama,
muuu ki sauka kokosa aiwakamea.
Muuu ki tatanatameai,
epeche tatanameri muuu,
ki aaata oowitiame tatanatamechitiapa.

²⁸ Ehpeo no'o Riosichi poponiwaka te'tiamea pipiniwaka te'tiamekaapua tiame, Ihsa teereriaka te'teriame teemea, Ihsaa, Riosi iintomio tuurewachi naawakamekapa. Ehpeo teemea Ihsa Riosi iintomo tu-

urewachi naawakamechitiao, Saara tatanara teemea, Riosi taamo iintokemo tuuriachi paparakapa mochi-toamekapapua, Auranichitia. ²⁹ Puuu Aakari taanara Ihmaéri tewaniamea, oowera tijoe naawachitia naawakamepua, nape Ihsaa Riosi Riosiwari taanaretewachi naawakamepua, Riosia Auranio, Saara iintokemo tuuriachitia. Wa'achitia waika taawechiamio, Ihmaéria na'arerio Ihsao, wa'achitia teemea Riosi Riosiwari naawakamea, na'areniamē teemea, ki apochi ijinuemeepua Riosi Riosiwario. ³⁰ Ne'nemitiapua Ehkoriai Iyoterichio, aachin tiamekopua i'ka ooka tatanareniachipua: "Saaraa chaanerepua Auranio: U'mapumitia muuu, i'ka oowitiame puhkuchitia taamo ta'pechi ohjoemēo, taanara tiame. Puuu oowitiame taanaraa, kihta kipotepuamepua aamo taana tooemiameopua aamo iinuwario." ³¹ Wa'a teeresoo teemea, ki pu'ka oowitiame puhkuchitia yasakame tatanaraka te'teriame teemea, Saarakamera tatanarakameka te'teriame teemea, Riosi Riosiwari weemera naawakamekapapua, Riosichio.

Puhjetiamē mochiwa oochetiame nokiwao

5 Teemea Riosie Weratiamee, puhjetiamē teemea-pa oochetiame nokiwameo, pu'ka Riosie Moise nuuretiao, utewachi ki ookapi taamo e'wepua nuurewaopua. Ehpeo kaawe aamo inateka mochitopuapua, ka'te eenēchi pu'ka oochetiame nokiwatere mochitomitia eemea, aamoo itapiti utewachi nokitiameopua, itapiti oisi yoomuame kutamochi puritiame tekitoamechitia. ² Kaawe keepumitia eemea i'ka aamo chaanēnio. Nēee Paoroa, aamo tuuyeka chaaniame nēee, eenēchi pu'ka siichitepuwa nokisisaa eemea, Riosie Weratiame iintoriaa, kihta nateyame enemapua aamowichioo. Riosie Weratiame aamowichio pejana iintoriaa, kitachi kaawewichio itipimapua tiameo. ³ Pichiwa aamo chaanēnia i'kachi simiyameo, aaata siichitepuwa ihsinariamea ahpo tatakoriria cheri-wepuawichioo, yooma ahsepari e'wewa yoramētepuwa Moise nuurari nokiwaopua. ⁴ Eemea pu'ka Moise nokiwatere mochitonaresaa Riosichi kaawe te'terepuawichioo, poanatakame eemea, Riosie Weratiamechio, wa'a te'teriapao eemea, kiisi uuka mochimeri eemea Riosie aamo te'ta nakiwao. ⁵ Nape teemea ukamekaopua Riosi taamo nakiyao, Riosi Riosiwariēo kaawe e'raka mochitoame teemea, yooma Riosie taamowichio iintomo tuuriao, ahjachi erakokaopua Riosie taamo kiapuamekoo. ⁶ Riosie Weratiamechi ahjama enepatioopua taamoo, puuu siichitepuwa nokiwamea, kihtawichio nateyamepua taamowichioo, pe'yachi ki siichitepuwa nokiwaio. Riosie Weratiamechio, paparaniakamera, te'ta nateyamepua, Apoekamera te'ta taamo nakika pejana mukukamekopa, teemea Eesusio ahpo taamo nakiyachitia, wa'achitia taamo

nakika mochitomichiopua i'ka weeechio. ⁷ ¿Achini ijikiru eemea, aamo kaawe te'teretoaio? ¿Aatana aamo sewina erapatekame aamoo, ki e'waka mochitomi-chiopua, te'ta pichiware chiameo? ⁸ Ihji sewina aamo ijikiriaa, ki Riosichi eenamepua, Riosio ahpo Taanachiche paparamichio aamo paaekamekopua. ⁹ Nane'reka mochitopuapua, pu'ka aamo se'wi erapati-amechiopua, puuu ki kaaweruma aamo erapateni-amea, rewaruraka ihsiamepua amochi muipakao, ti'ti-joerio eee chaachapawachitia: "Ku'ita rewarurakaio, yomatiam paatusichi mu'ipamepua." Pukaepa tisia kaawe aamo neesetomia eemea pu'ka ti'tijoerichio, ki rewarurachitia amochi ikimichiopua, pu'ka ki kaaweruma masitiao ki amochi mu'ipamichiopua mehtapakao. ¹⁰ Nape neea Riosichio ahjachi e'rame-nia, ki amochi mehtamichiopua pu'kao, aamo sewina erapatekao; puuu aamo sewina erapatiam eaataai, ki wa'atia itipimeripua Riosi kokosarieo, pe'yachi aaataai enema. ¹¹ No'oo siichitepuwachi simiyame no'o masitiam enesoo pu'ka no'o o'ineriachi o'inia, ti'tijoeri Riosie kaawe tetewipuawichoo, ki no'o nekamuchemii i'isaeri ti'tijoeria; pu'ka siichitepuwachi simiyame no'o masitiam enesoo, puuu Riosie Werati-ame taamowichio mukuriamochi simiyame no'o masitiam, ki eina teeremipua i'isaeri siichitepuwachi simiyame masitiamewichio. ¹² Puuu aamo sewina erapatiam eopua Riosichio, aamo siichitepuwa nokiwa nokijeramea, te'ta yomatiam ahpo tehpunasaapua, kaawe enemipua ohso kaawe! ¹³ Eeme Riosi ijinuwa enemichio paaetiam ea, poanatuapua pu'ka ehkoria-ami nokariamechiopua, Moise nuurarithio. Poanatuapua tiameo yooma ihta ki ka'karuma erakowaopua, ka'karumakamera erakoka mochitopua-pua ohso kaawe, kaawe aamo nakika tetewipuapua, te'ta aamo nakirae. ¹⁴ Puuu Riosi nuurari chiiaa, piiripi naawesarichi ahsieme chiamepua nokipua, puuu ihjipua: yomatiam Riosi yooreniam ea, piiripi naawesarichi ahsieme nuurari puuu, eee chiame: "Aamo wa'api aamo nakirewachitia, wa'achitia nakipuapua aamo piirechio." ¹⁵ Pukaepa kaawe aamo inateka mochitopuapua, aamoe wa'api aamo na'ara nokaka mochitosaa eemea, aamoe wa'api aamo soopameripua.

Taamo ki kaaweruma ikotuwa

¹⁶ Pukaepa eemea, ohso kaawe Riosi Riosiwari nakiy-achitia mochitopuapua, ki aamo a'chi tiame erakoa nokaka. ¹⁷ Ki kaaweruma ikotuwaa, tijoeripua oowiti-amechiopua tiameo, Riosiwari kaaweruma e'rawachi nasiwamepua; Riosiwari kaaweruma e'raria, ti'tijoe ooweru tiame ki ka'karuma erakowa ikotuachi, nasiwamepua. Puuu ki kaaweruma ikotuwaa, kaaweruma ikotuwachiche nasiwakache yasitoamepua. Pukaepa

aamo inatarichio, tehki e'rame eemea, aamo kaaweruma uumia yorapua. ¹⁸ Eemea Riosi itanemetepua ku'iwao, Riosi Riosiwari aamo ma'chiam tetewitemi-chiopua, ki kaawerumakopua pu'ka ki ka'karuma masitia na'naritoniam eo, Moise nuurarithere mochini-ameopua ehkoria-misi nokiwameopua. ¹⁹ Puuu ti'tijoeri ki kaaweruma ikotuwaa, ma'chiam tetewiniamepua ihsiamekoo, ihjichitia: suwepori nokinarewa, ewipuame nokinarewa, ki kaawe nokinarewa siintoka, ²⁰ itapiti netetiamochi riosienaretewa, siporewa nokinarewa, nekumekache mochitonarewa, ki kaawe erakoa mehtakache mochinarewa, wa'inakache mochinarewa, nekakokache mochinarewa, ki ihkokeka mochinarewa, seepurewatekache mochinarewa, naasi-pasi poanatuarewa, pirenachi pirenaturichi enepanarewa, ²¹ piirechi iinuekachitia ikotuka yasinarewa, nawajinarewa, siinto pahkochi oinarewa, yooma ihtaopua wa'a te'tiameo. Aamo inateka mochinurakai pu'ka wa'a tiame ikotuwaa, eenechi aamo chaaniamenia, kaawe aamo inatepuapua. Yooma wa'a tiame nokayamea ki reesisepuamepua, Riosi ye'karichi mochipuawichio. ²² Riosi Riosiwaria, iikachikamera taamo ku'yamepua taakekao: nakiwari, peenia erakori, ta'iria yasira e'rari, moena tiioi kaawe e'rewa, kaawe e'raka ku'iwa, kaaweruma eneniam ti'tijoe ooweru tiame, ahpo iyorimiache ihsiame, ²³ tesiwe e'raka tetewiniame, ahpo na'ara ihsinarewao wa'iname. Yooma i'ka iyorika yasitoamea, kihta tiamepua ahpo ki kaawe iintorio chaaniam eo, ihta nuurarioi iyoriwaopua. ²⁴ Riosie Weratiame ijinuwaraa, me'yakamepua ahpo ki kaaweruma eratio, te'ta ikotuwaa eratiamerao. ²⁵ Teemea taamo weemera ahjari-chio, Riosi Riosiwari ku'iwae mochitoame enesaa, Riosi Riosiwari taamo neesetoka panitotomete teemea. ²⁶ Kiteremete teemea tamochio, epeche weruma ahpo erakoniam eo, ihta ki iintomete teemea taamo ahpochi nenekaniameo; aaataoi ki ahpo ikotukemete teemea wa'achi teerenarekao, ihta itapiti wa'achitia iinuenarekao.

Ahpo ku'ika mochitopuame

6 Eeme Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiamea, aaata pooniwa piiniwaoi eenechi ki kaawerumachiwichikame enesoo, muuu kaawe oiyameapa Riosichio, kaawe e'reka ku'ipuapua pu'kao, sosopatiame nayeweka, eenechi kaaweruma pooechi enepatepuapua. Nape pu'ka tuuyeka ihnaio muuu, kaawe aamo inateka ihsiuapua, seenekachi wa'achi iintotare muu-uai, se'wi wichikaopua ki kaawerumachio. ² Pukaepa eemea, kaawe aamo neesetoka mochitopuapua, ki itapiti ki kaawerumachio aamo ruhjipuawichioopua. Kaawe aamo neesetoka mochitosaa eemea, Riosie Weratiame nakiya yoorame enemapua, aaata

ku'ipuawichioopua. ³ Aaata te'ta ki ahpo ki kaawerumachi wichimio e'ramea, wa'a e'ramea, ahpo wa'api wisikuamepua. Aaata kihta ahpo tuuyepo maayamea, iinuekaitepua aatae ahpo tuuyeka chaanepuao, wa'a e'raka ahpo wa'api wihkuamekapao. ⁴ Aaata ahpo piirechi ku'inariame enesaa, ahpo wa'api Riosichi kaawe tiiakamera ne'nemetepua pahchao, aaata piirechi ku'ipuawichioopua. Kaawe ahpo teeresoopua Riosichio, kaawe erametepua aaata piirechi ku'ime tiiapao. Nape puuaa aaata ku'ikaipua, ki ahpokamera epeche werumako erametepua aaatachio. ⁵ Yooma aaata pipiripi teeme, ahpo Riosichi kaawe teereme tiia, yorameripua, ki aaata piirechi ku'iwa iintoria wa'achi iintonareka.

⁶ Ehpeo te'ta aamo inatepajeraninia i'ka: Yooma aaata Riosi kaaweruma tuuyewari masitiameraa, ahpo masiterae ku'ipuamepua, ihta kooameeo, ihta nakiwaeoi.

⁷ Piirechi tuuyewari aamo kiamania tiameo, puuaa ihjipua: Ka'te wihkuenaremitia eemea Riosio. Riosi wihkuenariamea, ahpo wa'apikamera wihkuamepua. Eemea ihta aamo echaria, pu'ka echitiame i'ipameripua. ⁸ Ahpoche ki kaaweruma ikotuwa teerewa echakamea, ahpo ki kaaweruma ikotuwa taakeriache i'ipamapua. Puuu echakame waikao, te'ta poanatokame enemeripua Riosichio, mukukamechitia Riosiwichioo. Nape Riosi Riosiwari pu'seria echakamea, kaaweruma ahpo iintoria i'ipamapua, Riosikamera pu'seria. Puuu Riosi pu'seriakamera echakamea, ki wahjiamera ahjari i'ipameripua. ⁹ Wa'a teeresoo, ki nahsinapamete teemea, aaata taamo kaawe yoorao. Wa'a taamo te'teretosoopua, i'ipapuame asisooopua, taamoo uumerikopua Riosie taamo kiapuameopua, Riosie taamowichio nuuteniameo. ¹⁰ Wa'a teesoo waikao, senepi aaata ku'ime teeresaa, ku'ipuapua, aaataoi, nape te'ta Riosichi parapameo.

Kajuyachi wa'asi tuuyewari

¹¹ Nee, no'o cheriwepuapua no'o weeweruma iyoterioipua, no'o wa'api sekaeo. ¹² Puuu aamo eina nokayamea, aamo siichitepuwaka mochijeramea, oow-

era i'isaeri ti'tijoeriwachi kaawe itipinaria nokayamepua puuaa, oowera Moise nuurarichi aamo kaawe te'teretomichio chaachapamepua, ki ahpo wepupuawichioopua i'isaeri ahpo siichitepuwa nokayameopua. Puuaa ki masitenariamepua Eesusi Riosie Weratiamechi simiyamepua, ki ahpo kokosa tiame aiwatepuawichioopua. ¹³ Nape yooma puuu ahpo siichitepuwa nokayameai, ki ahsieme yooreka mochikamekaipua, Moise nuurario. Aapoea oowera aamo utewa yoorame puuaa, aamoo siichitepuwa nokisisoopua, ahpo aiwenariapa aamoo utewachi ahpo nokiwa nokayame, enepateriapa. ¹⁴ Nape neeea noochi wa'apio, kihta oisa e'ramenia ihtoioopua, Riosie Weratiame iintoriakamera oisa e'ramenia, no'owichio kurusichi mukukamekopa. Yooma i'ka wehjoarichi ki ka'karuma nokinarewaa, mukukame puuuapa noochio; i'ka weeechi ki ka'karuma nokiwameonia, ki pu'seriamenia, mukukamepua wa'asi no'o pu'serepuawichioo. ¹⁵ Teemea Riosie Weratiamechi kaawe te'teramea, siichitepuwa nokiwamea ki siichitepuwa nokiwameopua tiameo, kihta nateyamepua wa'asio, taamowichioo; taamowichio te'ta nateyameraa, weemera ahjarikamera puuaa, te'ta ka'karumakamera taamo eneparia Riosichio.

¹⁶ Ehpeo neeea yooma no'o tiichitia te'terameopua Riosichio, taamo Noono tewekachi kahtiameo amochi teewejeramenia, yooma amochi ta'iria mochiwa, tísia kaawe aamo yoorawa iintowa. Wa'a aamoo yorajeramenia Riosio, te'ta pichiwa Riosi mochiwarirakopa.

¹⁷ Neeea ehpe waanamio, ki aatae a'chi chaaneme tiiamenia, se'wi no'o masitio tuuwaopua, Riosie Weratiamechi simiyameo, neeea no'o weerewachio, naania tiamekopapua no'o wepiretiachio, pu'ka wepiretia no'o kokosa saaeriaa. Puuu te'ta saaeriaa te'ta no'o ma'chitamepua, no'oo te'ta Eesusichi simiyame pichiwari masitiamekóo.

¹⁸ Yooma eeme no'o Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiameo, Apoe Eesusi Riosie Weratiame Paamiraopua, amochi yahchejerani neeea, ahpo kaaweruma tesiwewaopua amochio, yooma aamo pipiripi iikachioopua. Wa'a ikisaa tísia kaawe enemapua. Cheriwema ehpeo, yooma i'ka no'o iyoteria keepuameo.

E'ejesio Iyotepawa

Teepotari

1 Kúira Ejesio tiopachi mochikame. Neee Paoroa Riosie Weratiame Eesusie weratiamepua, Riosi e'rarieo. Neeea i'ka iyojura aamo uhjuriaa, Ejesio mochikame ti'tjoewichiopua ooweru tiame, Riosie pi-patetiamechitia mochikamewichioo, aamo Eesusi Riosie Weratiamechio, ki se'wika paparaka mochitoamewichio. ² Neeea, Apoe taamo Noonoo, Apoe Eesusi Riosie Weratiameopua tiameo, wa'api teeteraninia aamo kiasikaopua ahpo cherirewao, aamo iikachiopua ta'iria mochitomichiopua pukaeo.

Riosi Riosiwarioe kaawe ikiwame

³ Teemea taamo Noonoo tewekachi kahtiameo, kaaweruma nayewataria naaju, Apoe Eesusi Riosie Weratiame taamo Paamiraopua, Noonora. Teemea tewekachi kahtiame taamo Noonoo, kaaweruma nayewemepua, taamowichio ki teesa kaaweruma tiame iintoriopua, taamoo ahpo Taana Eesusichi papariopa. Puuu Eesusi Noonoraa, ahpo ye'karichi tewekachi o'iniao, tísia kaawe ihsiamepua, yooma ihta itapiti tísia kaawe taamo ikiwa kiasikaopua, i'ka wehjoarichi apochi paparakameopua. ⁴ Ihji Noonoraa, ahpo Taana Eesusichi tísia paparama taamo tetewikapa naayachisi o'iniao, taamo ahpowichio poanatakame, kihta tatakorieme enepamichiopua apochio, ahpo tetewachio. ⁵ Tewekachi taamo Noonoo, tísia taamo nakiyapa puuuu, ke'chu naayachikoioopua pehjo, paa puuuapa taamoo, ahpo tatanachitia tetewiriamepua, ahpo Taana Eesusichi paparamerikoo. Wa'a tiiame inatakame taamo Noonoo, tewekachi kahtiamea.

Ke'chu Riosi yooma ihtaoti itapiti neteyoiopua naatichitia: taaao, meechao, yomatiamu muuwari so'porioio, wehjoarioiopua, Riosiapa taamo tetewame eneriamepua, aatanakamera apochi paparamerio.

⁶ Pukachipa wa'a tiiachipa kaaweruma naewame teemea Riosio, ahpo tísia peeniatiwari kaawerumari tamochi iintoriopa, taamoo ahpo Taana, tísia nakiyamerachi iintapariopa. ⁷ Ahpo Taanachi iintokame puuuu, yooma taamo tatakoriaria nateteniameo, ahpo Taana eerara wi'suwarie, pu'ka mukiwaeo. Puuuu wa'a iintokao, ki nu'uti taamo tesiwewa iintokamepua. ⁸ Puuuu wa'a iintokaopua, ahpo ki nu'uti nakirewa taamo ne'netekamepua, taamoo ki'yakaopua tiameo, yooma

ihta peenewariopua, yooma ihta pahtewariopua tiame, pu'ka naayachisi o'inia taamowichio inatariaopua, ⁹ yooma ihta ahpo noriwi teereriaopua pehjo, eh-piami wahka ihtoriachi ahpo iintomiaopua. ¹⁰ Riosia i'ka ihta taawechi asisooa ahpo ikitemiachio, yooma ihta iintuameo pirenatumeripua, Riosie Weratiame ye'karitereopua, tewekachi iintuameopua, weechi iintuameopua tiame. ¹¹ Apoe Riosia ahpo Taana Eesusichi taamo paparamio ne'netokao, pukachi inataka ahpo ijinuwa iintaparepua, waika o'inia. Pukaepa wa'a iintokame Riosia, wa'a iintonareriamekapa, puuuu, ahpo iintonariaa ki wa'atia itipiamepua ahpo iintonareriao. ¹² Pu'ka ahpo iintonareriaa Riosia, tamochi iintokamepua pahchao, i'isaerichio, teeme pukeri pahcha Riosie Weratiamechi paparakameopua, Riosi te'ta weruma nakirewara tamochi te'tereka mochitomichio. ¹³ Ehpeo eemea ki i'isaeri ti'tjioea ooweru tiame, Riosie newipatewa pichikekamekapao, ahpo Taana Weeraria ahjama enepatekamepua, tamochitia. Wa'a iintokaopua Riosia, te'ta ahpo ijinuwa iintapakamepua, ahpo Riosiwarioe ahjachi yasipateka, apoe Riosia, iintomo cheeriachitia. ¹⁴ Ihji Riosi Riosiwari te'ta kaawerumariaa, puuuu te'ta Riosie taamo nuutewa ki-apua, pichiwatamepua, wahka ihtoriachi Eesusi ahpo Taana tamochi enasooopua, iintopuame. I'ka Riosie Weratiameo taamo apechunamia enasooopua, i'ka weechi nanaarame mochikameo, taamo puhjekaopua wa'asi, tewekachi ahpo kahtiachi apechunakao. Teemea waikao, wa'a iintoriokamepua pu'kao, ki nu'uti tísia kaaweruma nayewame teemea, taamo tewekachi kahtiame Noonoo, ki nu'uti cheriwema ki'yaka.

Paoroa peenewari itaniame Riosio, Eesusichi paparakamewichioo

¹⁵ Pukaepa neeeea, Apoe Paamira Eesusichi aamo ahjachi erakoame inamukapao, aamoo yooma Riosichi piipakameo, kaawe ahpo nakika mochiko tuuopao, ¹⁶ senepi Riosichi nayewaio, tísia cheriwema ki'yamenia pu'kao, amochi kaawe teetoachioopua, amochi yasioamekopua Riosio. ¹⁷ Neeea tewekachi taamo Noonoo tísia tisiwariameopua, taamo Paamira Eesusi Noonorao, pu'ka peenewari tísia pahtewari tiame itaniamenia, pu'ka ahpo Taanachi simiyame aamo ma'chiteria, tísia kaawe peeneka pahtemichioopua.

¹⁸ Neeea Riosio itaniamepua tiameo, ma'chiame aamo pahtetemichiopua, ihtanakoopua Riosichi aamo pu-uyetoka mochitoao, pu'ka nane'remichio aamo paaju-teriao, yooma ahpo ijinuwa iintapariao. ¹⁹ Riosio itania-mentia tiameo, aamo ku'imichiopua pahtetekao, aachin tiame ki nu'utikopua ahpo utewario, pu'ka ahpo utewari ahjae taamo newipaterio, yooma taamoo, Riosichi paparakameo. ²⁰ Riosia pukae wa'api tísia weruma utewarie, oijenatekamepua ahpo Taana Eesusioiopua, wa'a iintosaopua tewekachio, te'ta weruma tiamera yasira ki'yakamepua Eesusio, pu'kao ahpo ah-jamina yasimichioopua. ²¹ Ihji Eesusi yawichituniamea, yomatiamé wehjoarichi ya'yawichi aampa tiamepua, yooma ihta te'ta tiame utewari yoorewiniameepua, yomatiamé aampa tiameopua, ahkaoui weechio, ahkaoui tewekachioiopua tiameo, ihta taawechioi ehpe taawechiamioopua tiameo, ahkasi wahka ihtoriachi taawechioopua tiame. ²² Riosia yooma ihta iintuameopua, yooma ahpo Taana Weerariateré iintapakamepua, puuuu ahpo Taana Weerario, mo'orawa iintapakamepua yomatiamé ihta iintuameopua. Riosia ahpo pirenatura ijinuwaopua, ahpo Taana weerarepua mo'oratumichioo, yomatiamé ahpo tiopa ki pusie teteiwameoipua. ²³ Puuu Riosi tiopawa ki pusie teteiwamea, Eesusi Riosie Weratiame weerewarakaitepua, Eesusi Riosie Weratiame Riosiwario, pukachi pochikame kahtiamekopua. Puuu Riosie Weratiame Riosiwari tisiwa tiariraeopua, yomatiamé ihta itapitichioiopua, pochikame kahtiaitepua.

Riosi nakiwae newipateniame taamo tatakoriario

2 Pukerio eemea mukukameka te'tereriaipua, tatakoriaka mochitoamekapa pehjo, ² ki ka'karuma nokiwame na'naritoamekapa, i'ka weechi nokiwame, na'arari noonora e'rárira, eekachi oiyame Satanasi tewaniame, kiisi pusie tetewiniame. Puuuu ti'tijoe iikarachio ooweru iikarachiopua tiameo, ahpo e'rakamera nokitiame, kiisi Riosichi paparanariameopua. ³ Yooma teemeai pukeri ki Riosichi paparariaiopua pehjo, wa'achi nokaka mochitokamepua, taamo wa'api eraniamera nokaka, ki Riosikamera e'rarira nokaka. Wa'a te'teriapa teemea, Riosi kokosarichikamera uhjurapo teereriai teemea, yooma aataai, ti'tijoeo ooweruopua tiameo, kiisi Riosi e'weka mochitonariameo. ⁴ Nape Riosia pu'kao, ki ahpo ahjama mochime te'tereriaopua, pu'kao tísia tatakoriakamekoiopua, ki nu'uti nakiwari iinuemekapapua taamo ti'tijoeerichio, ki nu'uti taamo tesiwa e'rekamepua, ti'tijoeo ooweruopua tiameo. ⁵ Riosia, wa'a tiame ki nu'uti taamo nakiyamekapao, taamo apochi ukamepua, Eesusi Riosie Weratiame taamowichio iintoria pichikeriopua. Tatakoriachi ohjoapa teemea pehjo, mukukamekate teemea, nape taamoo cheriwesopua Riosio, eenechi

ahjakameka enepame teemea, Riosio weemera ahjari taamo ki'yamekopa, Apoe Riosie Weratiameo taamo tewiteria, eenechi oijenaka. Wa'a teeso Riosi cherirewachiche newipateniame eemea aamo tatakoriario. ⁶ Riosia taamoo ahpo Taanachi paparakame enepakopao, pu'ka ahjama mukuka oijenakame taamo tetewame puuuu, Eesusi oijenateriaiopua. Waika o'inia Riosia, Riosie Weratiame ahjama taamo mochikame tetewamepua, te'pa tewekáchio. ⁷ Riosia wa'a tiame tetewimeripua tiameo, yooma aata ti'tijoe ooweru tiameo, ahpo Taana Eesusichi paparasiameopua, ahpo tísia nakiya nane'repatesinariapapua, ahpo kaaweruma tuuyewari pichikesiameopua, pu'ka ti'tijoeeri tatakoriaria cheriwesiwachiopua. ⁸ Wa'a tiachipa yooma tamochitia Riosie cherirewachiche newipatiamepua, yooma aata ahpo Taana Eesusichiche paparariaecheopua, kihta natekachi, kihta yoorariawichiooi. ⁹ Wa'a tiame inatakame Riosia, kihta taamo iintoriae newipatekáo, ki aata ahpo oisa eramichiopua, ahpo iintoriae newipatetiameko e'rakao. ¹⁰ Riosia enepatiame teemea, itapiti tísia nateyame netetiamechitia. Wa'a tiame taamo netekamepua, taamoo ahpo tísia nateyame ka'karuma yoratoka ohjoretomichiopua, taamo wahjachio, Riosichi eename tísia ka'karumari tetewitemichiopua, ahpoo pukeri naayachi o'inia ahpo inatária.

Riosie Weratiamechi paparapa, ta'iria mochiwame iikachi

¹¹ Nane'riame eemea ke'chu Riosie Weratiamechi paparao, kihta eneriai eemea Riosichio, oowera seesenuchitia te'tereriaipua Riosichio, kihta machiyamekapa Riosi tiiao. Eemea ki i'isaerioi eneriaimepua, pukaepa i'isaeria aamo seesenuchitia tetewariaipua. Aamoo i'isaeria ki aamo siichitepuwaka ohjoekopao, ki siichitepuwatiamé aamo tetewariaipua. ¹² Eemea pu'ka taawechiamio, kihta te'tereriaiopua tiameo, Riosie Weratiamechio, i'isaeri ti'tijoechioi, kihta te'tereriai eemea. Wa'a te'teriapa eemea, kihta machika ohjoeriaipua Riosichi simiyameo, Riosi i'isaeri iintokemo tuurio. Pukaepa eemea, kihta puuyetoka mochitoriaipua Riosio, yomatiamé wehjoarichi ti'tijoeeri iintokemo tuurio. ¹³ Nape ehpeo eemea, Riosi ahpo Taanachi aamowichio iintoria pichikekapao, Riosichi kaawe te'teriamé; eemea pukerio, mehka mochikameka teereriaiopua Riosichio, Riosichi te'terepatetiamepua, Riosie Weratiame iintoria, pichikekapa. ¹⁴ Apoe Riosie Weratiamea, apoe iintokamepua puhjekao, aamo seesenuchitia mochitowa tetewiwao, yooma ihta aamo pejana teereriaopua, i'isaeri ti'tijoechiopua ki i'isaeri ti'tijoechiopua, yooma aamo ihta, Riosichi kaawe te'terepua, eerina teere-

riaopua. Wa'a iintoka Riosia, i'isaerio eeme ki i'isaeripua tiameo, piipiri wa'api ahpo mochiwari iintapakamepua, na'pa eeme aamo seesenu mochiwari, ahpo Taanachi paparariopa. ¹⁵ Wa'a iintoka Riosia ahpo Taana mukiwaeo, wa'asi werapakamepua, ehkoriaami o'inia Moise nuurari, Riosie kiaretiatere mochtionameo, ki ookapi e'wewa ki ahsepame tiametere mochtionameo, ahpo tatakoria cheriwepuawichioo; nape pu'ka Moise nokiwao ki ahsieme nateteniame ahpo Riosie kokosapuame wikiriao. Nape Riosie Weratiamea, ahpo mukiwae te'ta ahsieme natetekopa taamo tatakoria Riosie kokosapuameo, i'isaeri ki i'isaeri wa'achitia, aataai ti'tijoeri tatakoria, ahsieme cho'weniamepua Riosieo, ahpo Taanarache paparasochi. Wa'a tiachipao Riosia, apoe wa'api iintokamepua ahpo Taanao, pu'ka ooka ti'tijoeturi mochtowao, piiripi wa'api weemera Riosi mochiwari iintapakao. ¹⁶ Riosie Weratiamea apoe mukuka wa'asi weraparepua, na'pa mochiwari ahpo seesenu eneniameopua, Riosichikamera kaawe te'terepuawichio. Wa'a tiachipao Eesusia, isaeri ti'tijoerio ki isaeri ti'tijorerikooiopua tiameo, ahpo iintoriaeopua kurusichi mukukao, kaaweruma te'terewari enepaterepua Riosichi pirenapataka, piiripi wa'api ahpo weerewachi pirenatukame enepateka, ahpo weerewa ki pusie teteiwamechiopua. ¹⁷ Riosie Weratiame eenakao, amochi nayewaturepua Riosi kaaweruma tuuyewario, aamo kaaweruma te'teremichio Riosichio, ki isaeri ti'tijoeripua, aamoo, mehka te'tereriameopua Riosichio pehji, i'isaeri ti'tijoerio ki Riosichi mehka te'tereriameopua tiame. ¹⁸ Ehpeo tamochi iinuekapa teemea pu'ka Riosi kaaweruma tuuyewario, yooma teeme i'isaeria ki i'isaeria tiameo, kaawe te'teriame teemea pu'ka Riosi kaaweruma tuuyewarichi taamo paparasoopua, Riosi ahpo Riosiwari tamochi yasitoniameopua. ¹⁹ Wa'a tiachioepua ehpeo eemea, ki seesenu eemea Riosi ijinuwara mochiwarichio, eemea ehpeo Riosi ohjirachikamera ohjoemepua. ²⁰ Ehpeo eemea tiameo, Riosi ahjae karitaniamepua, Riosio ahpo kariwa ahjae karita, itapitichi tisia pewatiame nawateka. Puu tisia pewatiame nawateka karitaniamea, Riosie Weratiame ajawariopua, ehkoriaami Riosi na'nayewatura tiame, waika o'inia masitesiria Riosichi simiyameo, ahkasi ehpesiami tiame, Eesusi ajawaria masitesia. Nape Apoe Riosie Weratiamea, te'ta nateyamera tehtepua, kaari te'ta pewatiame nawaterachi yachatiame, pukeri kaari nawatera o'icharichi te'ta yachatiame. ²¹ Pukachi te'ta nateyamera tehtechio Riosia, ahpo kariwa werisipuamepua, taamoo yoomahkae pu'ka Riosi kaari ki teteiwame, sa'mitewarachi to'wesiamechitia, ahkasi ahsepari kajuyachisi Riosi kaarira weraniameo, yooma taamo Riosiwichio pipatetiameo. ²² Eeme ki i'isaeri ti'tijoea ooweruaiopua

tiame, Riosi kaarira enepakame eemea, amochi yasitoamekopa Riosi Riosiwario.

Paoro weraretia, Riosi kaaweruma tuuyewari, ki i'isaeri mochikachiami nayewatumichio

3 Nee Paoro Riosie weratiamea, i'wa perekarichi no'o kahtiaa, Eesusi Riosie Weratiame kaaweruma nayewari, nayewatuapa i'wa yachatiamea, yooma aamo ki i'isaerio, Riosichi kaawe te'teremichio. ² Nane'riame eemeapa Riosio, aachin teeka no'o tesiwariopua weerakao, aamo ahpo kaaweruma tuuyewari nayewatumichio, yooma aamo ki i'isaeri ti'tijoeo, ooweru tiame. ³ Puu Riosi kaaweruma tuuyewario, ahkasi ehpiamisio noriwi teereriaipua pehji, puuupua apoe Riosia, noochi ma'chitaka, pahteteriao, pu'ka teesa ma'chiteka aamowichio iyotiamea. ⁴ I'ka aamowichio no'o iyotia aamo uhjuresoopua, nane'remapua eemea no'o aamowichio iyoteria ionasaapa, Eesusi Riosie Weratiamechi simiyameo, aachin tiame no'o pahteria Riosio. ⁵ Ihji Eesusichi simiyamea noriwi Riosie teereriaopua pehji, pukeri ehkoriaami Riosi na'nayewaturachisi o'inia, Riosia Eesusi ajawaria ma'chitekamepua no'oeo, yooma Eesusichi simiyame na'nayewaturaopua tiameo, Riosi Riosiwari pukachi yasitoka ku'isikaopua. ⁶ Puu ehkoriaami mochiriame ki pahteteka mochtetiamea, ahkasi ehpiamisio ihji puu: Riosia ahpo Taana Eesusichi iintoriaeo, Eesusichi piiripi pirenaturi iintaparepua, yooma ihta ti'tijoeripua, pukachi paparakameo, i'isaeri ti'tijoerio ki i'isaeripua tiame. Na'pa puu ooka ti'tijoeturi Eesusichi Riosie piiripi pirenaturi iintapatiamea, Riosie Weratiame ki pusie tetewiniame weerewarachi te'teraniamepua, wa'a te'teriame enepakapaopua, kiapuamepua Riosie nuutewa kiamo tuuriao, yomatiame ahpo Taana Eesusichi paparakameo. ⁷ Neeea, kihta kaaweruma enekamekaio, Riosia no'o tesiwekamepua, ahpo kaaweruma tuuyewari nayewatumichio weerakao, no'oo ahpo te'ta utewarie noochi yahchaka, no'o ku'itomichioopua. ⁸ Neeea Riosichi te'ta te'teriamechio, ki epeche no'o tiameko e'ramenia, ohsotia neea noochio no'oo, epeche nu'utirako no'o e'ramenia pukachio; nape wa'a no'o e'roipua noochio, Riosia no'okamera uukamepua, ki i'isaeri mochikachiami nayewatumichio, i'ka ki nu'uti nateyame ahpo kaaweruma tuuyewari nayewatumichio, ahpo Taana Eesusichi simiyameopua. ⁹ Riosie weratiamea tiameo, yooma ti'tijoe ooweru tiame ma'chitemichio, i'ka Riosi iintomo e'rariaopua, ahkasi naayachi o'iniaopua, ahpo noriwi iinueriaopua pehji ki ma'chitaka. Wa'asa iintomo e'rariaopua, yooma ihta itapiti enepatekamea i'ka wehjoarichio. ¹⁰ Yooma Riosie iintomo e'rariaa, tewekachi ahpo te'ta peenewari tetewipuawichio iin-

tokamepua, tewekachio yooma ihta yawichituwa te'terewachiopua. Puuu tewekachi ohjoemea, aapoe tetewamepua Riosio, achini ihsiamepua i'ka wehjoarichio, ahpo te'ta peenewarieopua, ahpo ki ookapi iintomo e'rariaopua. Piiripi tísia peenewari Riosi iintoriaa, ooka i'ka wehjoarichi ti'tijoeturi pirenatutiame puuu, i'isaeri ti'tjoeri ki i'isaeri ti'tjoeri, pu'kao Riosia, na'pa ti'tijoeturi mochtowario, ahpo tiopa ki pusie teteiwame netetiame. ¹¹ Yooma i'ka Riosi iintomo e'rariaa, naayachisi o'inia inatariamepua, iintonarewaa, taamo Paamira Riosie Weratiamechi, Eesusi ahpo Taanachi. ¹² Pukaepa teemea ehpeo, taamoe wa'api iinueme teemea Riosi ahjama taamo nayewamiao, ahjachi oowe erakoka, kihta seeweka tiame, Riosi ahpo Taanarachi iintoriopa, Riosi Taanarao ki nu'uti taamowichio iintoriopua pu'kao, taamowichio mukuriopa taamo tatakoriaa ahsieme cho'wepuawichioo, taamo apochi paparasoopua. ¹³ Wa'a tiachipa itaniame neea aamoo, ka'chi erakomichio, aamo mochikachi Eesusichi simiyame nayewatukapa, no'o peereso yachatiamekoopua. Ohso kaawe eemea kaawe erakopuapua, Riosie no'o wa'a uhjuratiamekopua, ahpo kaaweruma tuuyewari aamo nayewemichio, ahpo Taana Eesusichi simiyame.

Riosie Weratiame, yomatiame ti'tijoeturi nakiya

¹⁴ Pukaepa neea, yooma Riosi ahpo te'ta machiwarie iintomo e'raria inatapasaapa, chopokorieka weweripamenia Riosie Weratiame Noonora te'ta iyoriwa ki'yakao, ¹⁵ apoeopua yooma ahpo Taanachi paparama enepakopao, taamo ahpo tatana iintapariopua, i'ka wehjoari taamo mochikameopua pehji, te'pa tewekachi ahpo i'toriaopua tiameo, pu'ka wahjipakameopua wa'asi. ¹⁶ Neeea Riosio, ahpo tísia peniatiame paarasarichi uuka, utewari anachianiame aamo kiajeraninia, aamo iikachi teeretomichio ahpo Riosiwari ku'ikao. ¹⁷ Neeea Riosio itaniamenia tiameo, Riosie Weratiameopua epeche epecheche amochi aamo ahjama teeretomichio, aamoo Riosie Weratiamechio, te'ta aamo oowe erapachisi pukachio. Neeea aamo Riosi nakirawachio, ki e'nekuma teeresi nawatajeramenia, ¹⁸ aamo kajume eramichio pahtekao, yooma wahjachi Riosie piipatetiame ahjama, Riosie Weratiame nakirao, ki nu'uti tiamekopua aamochio: ahkasi tewekachi keenako nakirao, ahkasi kawiyanao ki wahjamesi, ahkasi tetuyanasio ki wahjamesi, ahkasi cherayachisi ki wahjamesi, ahkasi ariyachisiopua tiame ki wahjamesi tiame. ¹⁹ Ki nu'uti pichiwa amochi teerejeraninia, pu'ka Riosie Weratiameo, ki nu'uti tiamekopua amochi nakirao, kiisi ahsepame tiamekopua chanikao, kiisi ahsepame tiame pahtekao; wa'a teerejeraninia amochio, wahjachi aamo teteiwameo, Riosie amochi pochikame yasitoame tetewimi-

chio. ²⁰ Ehpeo neea Riosio, tisiwa peenia tiame chaachapajeraninia pu'kao, pu'ka Riosio ahpo utewarieo, epeche iintome tiamekopua, ahkasi epeche ki nu'uti taamo itayachitia, ahkasio taamoo ki ahsepame tiame inatakao. ²¹ Ehpeo teemea, taamo tewekachi Noonoo ki pusie teteiwame tioparachi mochtioamea, te'ta pichiwari Eesusi Riosie Weratiamechi paparakamea, ahkasi tewekachi asiyame ki nu'uti iyoriwa ki'yame teemea, ahkasi ki wahjamesi teetowame.

Riosi Riosiwari pirena nokisiniame

4 Neeea Riosie Weratiamechi simiyame nayewatupa, karichi yachatiamenia, aamoo neea, Riosi te'ta mochiwarichitia mochtiojerapa, Riosio aamoo, ahpo ijinuwa teewariopa. ² Eemea aamoo, ka'te weruma aamo uuka mochtioitiapua; ohso kaawe kaawe aamo uuka ku'ika mochtioapuapua. Ka'te ikanati ki kaawe chaachanimitiapua aataoi; ohso kaawe eemea, kaawe aamo nakika ku'ipapuapua. ³ Kaawe aamo neesetoka mochtioapuapua, ki a'chi tiame teeremichio aamo apochio, aamoo Riosi Riosiwari, aamo pirenatutiameo. ⁴ Teemea piiripi wa'api weerewachi pirenatutiamepua; teemea tamochio, piiripi wa'api Riosiwari iinuemepua; teemea tiameo, piiripi wa'api paajutetiamepua, itapiti tísia peenia tiame uumichio, taamo Noonoo tewekachi kahtiaame, taamo nuutekeniameo. ⁵ Teeme piiripi wa'api Paamira iinuemepua, tewekachi o'inia taamo ne'neka yasitoame; teemea piiripi wa'apichi paparamepua, apoe Paamira Riosie Weratiamechi; teemea piiripi wa'api paatoniamie iinuemepua, Riosi Riosiwari taamo iikachi paatoniamieche, Riosi Taanara Eesusichi taamo paparaso. ⁶ Teemea piiripi wa'api Riosiemepua, puupua apoe te'ta taamo Noonoo, yooma taamo Riosi Taanarachi paparakameo. Puupua tamochi tiameo, yooma tamochi neesetowao. Puuu apoe tamochi noonosiamea, ahpo erasia iintonariaa, taamo weerewachi yasitoamekapa puuu. ⁷ Taamo Noonoo tewekachi kahtiaame tiameo, taamoo muuwaame itapiti ye'kari taamo ki'yakamepua pipiripichio, yoomahka teeme pipiripio, ahjae taamo nokisimichio pu'ka ahpo ijinuwachio, yooma ihta itapiti Riosie Weratiame yorajerasichio. ⁸ Riosia ahpo Taana Riosie Weratiamechi simiyame nayewakao, ehkoriami Raawi ahpo nayewatura iyotetiaio, eee cheerepua:
 Puuu Riosie Weratiamea,
 muuwaame tatakorie chapitiame,
 na'sonatiame i'toka eenechi tewekachi moenasaopua;
 yooma weechi mochikame pehji ahpo ijinuwa piiparteriao,
 muuwaame ye'kari ihkokewa ki'yakamepua,
 ahpo ijinuwa ti'tijoe ooweruopua tiameo,

ahpo weerewa tiopachi ki pusie teteiwamechi te'terimeo,

pukae ku'isimichiopua wahjachi apochitia piipatetiameo.

⁹ "Eenechi tewekachi moenasaopua", chanitiamea, "tewekachi o'inia tekisa eenechi moenario", tuuniamea, i'ka wehjoari kiisi weruma tiariemechi. ¹⁰ Puuu tewekachi o'inia tekikamea, puuu wa'api eenechi moenakamepua tewekachio, wa'a moenasaopua wa'a yasipakamepua yawichitumiao, yomatiamae ahpoe enepateria yawichitumia, pusie teteiwame ahkasi yomatiamae ki wahjiamesi ki pusie teteiwamesi, yooma ihta ahpoe enepateriachisi pochikame yasaka.

¹¹ Ihji wa'api Eesusi moenakame iintokamepua weechi mochikame ki'yakao, aachin teeka ahpoe ku'ika mochitomichiopua apochi paparakameo, i'ka pepeniwari ye'kaniamechitia: Riosie Weratiame aata ajawariachitia; wahjachi pepeniwarichitia, Riosie tuuyewari ma'masitari; wahjachi pepeniwari kiatiamea, ahkai mochiwachiami Riosie kaaweruma tuuyewari tusimichio; wahjachi pepenewari kiatiamea, ti'tiopachi paamiratumichio; wahjachi tiameo pepenewari kiatiamea, nanapawiniame kaawe ma'chiamae tuuyeka masitemeri, Riosie simiyame tuuyewario. ¹² Riosie Weratiamea, wa'a teeka katewamepua ahpoe ijinuwao, ihta ahpoe tehkiwao, kaawe pepeneka yooraka mochitopuawichiopua, wa'a teekao, epeche epeche kaawe te'teretopuawichiopua taamo Noonosie Riosie Weratiame weerewarachio, yoomahka teeme pirena nokisika. ¹³ Wa'a te'teretomete teemea, taamo pirena wa'achitia erakowa teeremichiopua, taamo Noonosie Riosie Taanarachi paparaniamae. Wa'achi erakoame te'terepasaapa teemea Eesusie paparaniamae, iwapakame enema teemeapa, Riosie Weratiame tiarichi simiyameo. ¹⁴ Riosie Weratiame tiarichi iwapakame enesaopua teemea, ka'chi iika ikanati sewina erapatepuame teemea, ihtaosi sewina weemera tiame masitewarieopua, aata taamo wihkuemia enakameeopua. Teemea Riosie Weratiame tiarichi iwapakamekapao, ki kukuchi nu'nuntichitia ikanati pichiketepuamepua, aatae itapiti ahpoe chaanetiaeo; ki aatae i'ka wehjoarichi ohjoeme taamo apochi eejepume tiame teemeapa. ¹⁵ Pu'ka wa'a nokayame taamo wihkuenarioo, ohso kaawe Riosie pichiware inatakache itipupuapua, kihta nekamuwa chaaneka. Epeche epeche pepenipaka mochitomete teemea Riosie Weratiamechi te'teretowaopua, Riosie Weratiame weerewarachi itapitirachitiaopua, Eesusio taamo mo'orachitia te'teretoeka. ¹⁶ Riosie Weratiame taamo mo'orachitia te'teretoame enesaa teeme, kaawe te'teretoame enema teemea Eesusichio, Eesusi weerewarachi itapitirachitia te'teretokao, yooma pipiripi teeme ahpoe yoramia kaawe teeretowa yorasika. Yooma teeme pipiripi Eesusi weerewarachi itapitira

kaawe nokisiamae enesaa, kaawe ahpoe wa'achitia ku'itoka nokisiamae enema teemea, kaawe ahpoe wa'achitia nakitoka.

Weemera te'tereka ohjoeniame Riosie Weratiamechi

¹⁷ Pukaepa i'ka aamo chaaniamenia Eesusi Apoe Paamirae weratiamechitia, ka'te ki Riosie paparamechitia nokimitia eemea, ahpoe wa'api ahpoe erakoa nokayamechitia, pu'kao kihtawichio kaawekame. ¹⁸ Puuu ahpoe wa'api erakoakamera nokayamea, tukapachi te'teriamae ahpoe inatario, ki Riosie uutapari inatarichi. Puuu, kiisi uunareka mochitoamepua, Riosie weemera ahjario ahpoe kianarewao, peewamekapua ahpoe iikachio, kiisi sewina erapanariamepua ka'karumachio, kiisi toinariapa ahpoe ki ka'karuma nokiwao. ¹⁹ Puuu kihta suuwe erakoamepua ahpoe ki ka'karuma nokiwachi yokipakamekapua, yooma ihta eiwepua tiame, pu'serewa nokiwachi. ²⁰ Eemea Eesusi Riosie Weratiame tuuyewari pepenipao, pu'ka wa'a nokiwameo, kiisi kaaweko tiame pepenipakamepua. ²¹ Wa'a tiachiopua eemea, Riosie Weratiamechi pepenipakapa, kiisi kaawe tiamekopua wa'a nokiwao, ²² yomatiamae pu'ka ki kaawe nokiwao, toipuapua wa'asi. Puuu ke'chu Riosie Weratiamechi paparai nokariaa, ahsieme ki ka'karuma nokiwamechi wekaniamepua, aamo iinya tiame yooraka mochitonareriaa. ²³ Eemea ehpeo yomatiamae aamo weemera te'terewachi enemetepua, ahsieme kaawerumachiche inatatoame, kihta inatapuawichio wa'asi aamo ki kaawe nokinarewao. ²⁴ Eemea, aamo weemera ahjariwa tiame tetewitepuapua, weemera Riosie tiariwa enepatetiamekapa Riosieo, aamo weemera Riosie tiariwa te'teriamae tetewimichiopua wahjachio, te'ta Riosie ka'karumari aamo nokayame tetewiteka, kihta suwepori ihsiwa tetewitiame. ²⁵ Wa'a te'tiamekapa eemea, kihta wistuame enemitiapua; ohso kaawekamera aamo ahpoo te'ta pichiwaka nayewepuapua, yoomahka teeme pirenao, piiripikai tiamekapa, Riosie Weratiame weerewachio, ki pusie teteiwame weerewachio. ²⁶ Ka'te aamo newitote nekarewaeo, aata aamo na'ra iintokoio, itapiti aamo nekame tiame chaanekoio, nekarewae aamo newitotesaamua, tatakori iintoame muuuu. Aata ahjama nekasaamu, ikanati aamo katewepuapua pu'ka ahjamao, pu'ka wa'api taawechio, ²⁷ riaorósio ki amochi iintomichio nasiwatekao.

²⁸ Pukerio ichikoame enekaio, kihta inatepuapua aamo ichikomiao; ohso kaawe tekipanaka yowipuapua aamo nakiwiao, soparame iinuemichiopua aamo ko'komiao, ahkasi aamo aata ihkokemiaoi, tesiwa te'tiamekoopua kihta ko'kometieo.

²⁹ Eemea aamo chu'wachio, ka'te chiiame enemitiapua, itapiti nekame tiameo, ihtaosi ki kaaweruma

chaniwao; ohso kaawe kaawe e'reka nayewiame enepuapua aamo wahjachio, kaawe wichiyame inamuniame teerewaeme.

³⁰ Ka'te yuuwesitemitia eemea Riosi Riosiwario, ki kaaweruma aamo noonowisoo tísia yuuwesiamepua, tewekachi taamo Noonoa, ahpo Riosiwari amochi yasitopatekamepua, aamo tuuyesimichio aamo eeyowa teeresoopua ki kaawerumachi aamo wichipua. Riosia ahpo Riosiwario, ahpo ijinuwa iintapariache ki'yamepua, pukae kakupachiche aamo teetomichio, ahkasi wahjame taawechisi Eesusi Riosie Weratiameo, eenechi tekiyachisi tamochio, ahsepari taamo newipatemiaopua.

³¹ Eemea ihpapamitia wa'asio, pu'ka aamo chipurewa tiameo, aaata aamo nekamuchewa erakoao, aaata ahjama nekakoniameo, siinto e'raka chaniwame nayewakao, aaata na'arewa nokiwame, wa'a ikisa yooma ihta kiisi kaawe nokiwameo. ³² Kaaweruma enemitia muuua naaju amochio, tesiwe e'reka nayewiame enepuapua aaatao, tesiwe e'riame enepuapua aaatao. Eemea aamo ahpo wa'achitia cheriwame enepuapua, aamo ki kaawe yooraretiaio, Riosi iintoriachitia aamo cheriwekao, aamoo, Riosie Weratiamechi aamo paparariopa.

Achini teeka ohjoeme tiia Riosi tatanaraa

5 Wa'apenatio Riosi nakiya tatanarakapa eemea, kaawe aamo nakika ohjoepuapua, Riosi aamo nakika yasitoachitia. ² Wa'a teeka ohjoremitia eemea, Riosie Weratiame taamo te'ta nakiriachitia, Apoeopua taamo te'ta nakiyapao, ahpokamera ki'yariopua meripuawichioo, ahpo pejana po'wachitia Riosi oowepakao, taamo tatakoria Riosie piipatepuawichioo, Riosia ahpo Taana meritameo, peeniakame saekamepua. ³ Riosi tatanara enepatetiamekapa eemea, kihta suwepori nokiwame amochi tetewite-meripua, a'chi tiamekoiopua, suwepori nokiwameo, ihtaohi ki kaaweruma simiyame aamo weemuwaro. ⁴ Ka'te nayewamitia eemea, iinya tiame chaachapaniameopua, itapiti kiisi inatari nayewaniameo. Ka'te tamojeramitia eemea, aaata iinya tiame chaanekaoi. Kiisi kihta nayewamete eemea wa'a tiameo. Ohso kaawe eemea, cheriwema kiapuapua Riosio, apoe iintokamekopua, kaaweruma aamo iintapakao, aamoo ki iinya tiame nayewamichio. ⁵ I'ka no'o cheemiao, inataka inamumitiapua: Aawataa ki ahpo uupimache uupitaniame nokiwamea, ooweruai ki ahpo kuunamache kuunaniameaio, ki reesisepuamepua Riosie Weratiame ye'karichi mochipuawichioopua, Riosi wa'api ye'kariwachio; aawataa puuua, ahpo weerewa ikotuwache i'yamea, eiwepua tiameche nokayamepua. Aata tahpitika e'ramea toomichioio, ihtaohi itapitichi ki kaawerumachi weemuameo, ki

reesisemeri Riosia ahpo ahjama ohjoemichio pu'kao ahpo ye'karichio, pu'kao, ahpo toomichiche riosiwakamekopa. ⁶ Ka'te aamo tooa aaata aamo wihkuemichio ahpo wistukieo, puuua aamo wihkueniamea, oowera aamo wistukiamepua. Puuua wa'a tiame nokayamea, apochi wichiitemitepua, Riosi kokosari nekarewao, ki Riosi chiiamekamera, ma'masitiamekopua pu'kao. ⁷ Wa'a tiichipa eemea pu'kao, ka'te pichikemitia pu'kao. Pu'ka masitia pichikesaa eemea, ahjama te'terame enema eemea; wa'a aamo te'teresoo Riosia, aamo kokosamapua. ⁸ Pukerio eemea tukapachi ohjoeriaipua, ki machiyapa Riosichi te'tereniameo, nape ehpeo eemea Apoe Riosie Weratiamechi te'terepakamekapao, Riosi uutaparichi ohjoemepua, Riosi te'ta kaaweruma tuuyewari taajenarichi. Eemea te'ta Riosi uutaparichi mochi-toamechitia, aamo tetewitepuapua. ⁹ Pu'ka Riosi kaaweruma taajenarichi ohjoetoamea, kaaweruma e'rarie ihsiam eemapua ahpo piirechio, ki se'wika Riosi nakiyachitia, puuua pichiwakache nayewamapua. ¹⁰ Eemea te'ta Riosi pu'seriachitia, mochitonareka ohjoepuapua. ¹¹ Eemea tukapachi simiyameo, ka'te wa'achi nokisimitiapua, puuua tukapachi nokiwamea, kihta kaaweruma machenamepua; ohso kaawe eemea pu'kao, terika tuuyepuapua pu'kao, ahpo tukapachi nokayao, kiisi kaaweruma nokiwameko tuukaopua pu'kao. ¹² Utewaeme teripuapua pu'kao, pu'ka noriwi nokayao, ki nu'uti suwepori nokayameko tuuyeka, kiisi chanime tiame iinya tiame. ¹³ Nape yooma itapiti taamo nokiwao, Riosi tuuyewari taajenarichi ma'chipa tiiaapa, ma'chiam tetewipumeapua, kaawerumakoo ki kaawerumakooipua. ¹⁴ Pukaepa chaachapaniamepua: Pusasa muuupa, kochika tiamea. Werisisa muuupa, wahjiparichi tiamea, Riosie Weratiameo, aamo tahjepamichio. ¹⁵ Eemea amochio, kaawe amochi ne'nemitiamua aamo nokayao. Aamo pusakame yasitopuapua inatarichio. Ka'te kihta peenewari machiyame enemitiamua; ohso kaawe eemea, te'ta peenewari tiame enemitiapua, Riosi nakiyamera kaaweruma teetowara. ¹⁶ Senepi taawechi aamo teetoachio, kaaweruma poee ne'neteka mochitopuapua aamo wahjachio, tísia tehki tiame teetoamekopua ehpe taawechiamio, i'ka wehjoarichio tísia muuwamekopua nanaarameo. ¹⁷ Ka'te natakepaka mochitomi- tiapua, Riosikamera kaawe eratepua nokipumeo. ¹⁸ Aamo kaaweruma Riosichi tetewipuawichioo, ka'te nawajimitia ihtaohi paatarieo, puuua paataro taamo ki inatepame enepatiamekopao, ihtaohi a'chi tiame ikiniameo; ohso kaawe ihtaohi itapiti a'chi tiame amochi ikisaa, aamo Noono tewekachi kahtiam paparaka, itanepuapua aamo ku'ika katewepuawichioo, waikao apoeopua, aamo ku'ika katewemapua ahpo Riosiwario. ¹⁹ Eeme Riosie Weratiamerachi paparama, wa'amahka ta'pechi napawisaa, a'chitiaohi aamo peeni-

achitia nayewepuapua tewekachi Noonoo, Apoe Eesusiopua tiameo, ihtaoi Riosi iyotaperichi chiia iyonaio tiameo, ihtaoi Riosiwichio kaawe e'rewa wikatapua-pua, nape te'ta aamo iikachi machename e'rewae.²⁰ Senepi Riosichi nayewaio, ihtaoi itapiti nayewiaio, ka'te natekepamitia eemea, cheriwema kiamiao, Eesusi Riosie Weratiameo, pu'ka aamowichio iintoriopa.

Aachin teeka mochiniamenewikameo

²¹ Eeme nenewikamea, nenekuti ahpo yoorewatere te'tereka mochitopuapua, wa'a tiame yachatiamekopua Riosie Weratiameo.²² Eeme ujupiraa aamo kuunao, mo'orachitia teetoame tetewimitiapua, aamo kuuna neesetowatere mochitoka,²³ taamo Paamira Eesusio, yooma ahpo weerewa ki pusie teteiwamechi taamo te'teretoameo, apoe mo'orachitia teetoamekopa tamochio. Puuu Eesusi weerewa ki pusie teteiwamea, Riosi tioparakaitepua tiameo, pu'ka tiopa ki pusie teteiwamechi mochikamewichioo, Riosie Weratiamea ahpo ahjari nehjakamepua, pu'ka newipamichio, pu'ka tatakoriaria ahsieme cho'wepuawichioo.²⁴ Wa'achitia teemeai Riosie Weratiame ki pusie teteiwame tioparachi enepakamea, taamo Paamira Eesusio taamo mo'oratuamechitia tetewachitiao, wa'achitia eeme uupiraa aamo kuunao, wa'achitia aamo mo'oratuamechitia tetewimetepua, yooma itachioi, yooretoka.²⁵ Eeme kuunaraai, tisia kaawe nakika mochitomitiapua aamo uupio, Riosie Weratiamechitiao yooma ahpo tiopa ki pusie teteiwameo, nakika yasitoamechitia, pu'kao te'ta taamo nakiyapao, taamowichio ahpo mukiwarichi ki'yariopa.²⁶ Wa'a iintokame puuu ahpo mukiwachisi ki'yakao, taamo te'ta papakotiame itipimichiopua taamo tatakoriario, te'ta ahsieme pipakame, ahpowichio taamo poanatakamekapapua. Wa'a iintokame Eesusi Riosie Weratiamea, taamo tatakoriaria cheriwepuawichio itanetiapao, taamoo neeroie paatonioiopua.²⁷ Wa'a tiame iintokame Eesusi Riosie Weratiamea tamochio, te'ta ahsieme pipakame ne'netenariapapua, ahpo wa'apiopua. Puuu te'ta taamo piipateriaapua, ki teesa tiame tatapara tiamepua piipario, teesaai ki ohchoparieme, teesaai kihta chu'ruame.²⁸ Eeme aamo uupi kuunaraa, aamo tisia weerewa nakiyachitia, wa'achitia nakipuapua aamo uupioi. Aaataai ahpo uupi te'ta tisia nakiyamea, ahpo wa'api nakiyamekai teereniamepua,²⁹ aaataai ahpo weerewao, ki'tiamekopua ahpo weerewa wa'api nekamuchiameo, wa'a tiamekapa puuu ahpo weere-wao, tisia kaawe ahpo neesetoamepua, tisia kaawe koi'teka. Riosie Weratiamea wa'achi ihsika taamo neesetoamepua ahpo tiopawao, puuu tiopa ki pusie teteiwamea, apoe wa'api weerewakapapua, weerewa ki pusie teteiwame.³⁰ Teemea pu'ka weerewa ki pusie

tetewiniamechi te'teriamepua, pu'ka weerewachi piiripikame teemea, piiripi wa'api pirenaturichi.³¹ Wa'achitia Riosiai nenewikameo, piiripi weerewachitia pirenaturikame tetewamepua, Ehkoriaami Iyoterio, te'ta eee chiiachitiao: "Aaata tijoea toimeripua ahpo noonoo yeeyeopua tiame, ahpo uupimao piiripichitia enepamiapa pirenaturikao."³² Ihji pirenaturiname piiripi weerewachitiao, tisia tehki tiamepua pahtepuawichioo, puuu piiripi weerewachitia pirenaturinameo, ki pusie teteiwamekapa. Wa'a te'teriameteemea, piiripi pirenaturinamepakamekapa, Eesusi Riosie Weratiamechio, ki pusie tetewiniamechi.³³ I'kao cheeriamekainia wa'asio, eenechi aamo chaaniame-nia: Eeme kuunaraa, aamo wa'api aamo nakiyachitia, nakika yasitopuapua aamo uupio; eeme uupiraa, yooreka yasitopuapua aamo kuunao.

Tatanara nayewaniame, yayawara tiame

6 Eeme kukuchia, yooreka mochitomitia aamo yayawao. Puuu aamo yayawa yooreniamea, kaawerumapua, wa'a tiame nakiyame taamo Noonoo tewekachi kahtiamea.² Iintuame piiripi nuurari Moisetaru Riosie kiatime, ti'tijoeo ooweruopua tiameo, e'weka mochitomichiopua. Riosia ahpo nuurari Moise ki'yaioopua tiameo, pu'ka nuurari yooreka yasitokameo, tisia kaawe ikitemo tuukamepua. Puuu nuuraria eee chiamepua: "Yooremitia aamo noonoo, aamo yeeyeopua tiame."³ Puuu Riosie iintomo tuuriana, eee cheeriopao: "Aamo noonoo aamo yeeyeo tiame yooreka yasitosaa, tehpe weritomerimua ahjatokao."

⁴ Eeme noonoraa, ka'te nekaka tuuyemitia aamo tatanao; ohso kaawe kaawe e'reka tuuyepuapua masitekao, kaaweruma weripamichiopua pu'kao, yooreka yasitoame. Ki aamo e'wenaresoopua aamo tatanao, utewachi yooretepuapua pu'kao, a'chitiao aamo ye'kachitia masiteka, nape tisia nakika, kiisi nekaka; wa'a tiame nakiyame taamo Noonoo tewekachi kahtiamea.

⁵ Eeme aaata aamo teeko tekipanakiamea, yooreka tekipanapuapua aamo teekochio, iyorika yorapuapua aamo tehkio, kihta inasoame enepuapua, tijoeai oowitiameai, aamoo Riosie Weratiame tekipanakiamechitia iyorika.⁶ Aamo teekoe ki tetewiniachi ihsiao, wa'api tiame enepuapua, ki aamo teekochiche kaawe aamo itipinarewaeoi, Riosie Weratiamechiopua tiamé, wa'a tiame kaawe e'riame Riosia.⁷ Wa'a tiachio aamo teekochi tekipanaio, Riosie Weratiamewichio, tekipanameka erapuapua, ki aaata ti'tijoe teekowichio, ooweruoi teekowichioi.⁸ Nane'remitia eemea, puhku tekipanameo ki puhkuchitia tekipanameopua tiameo, wa'achitia kaawe yorapuamekopua Riosieo, yooma aaata ahkasi kaawe ahpo tekipanariachitiao.

⁹ Eeme tekipaname teekoraai, aamo tekipanamechitia te'terepuapua, aamo yooreka tekipanakiamechitia, ka'te e'raka yooraka tetewimitiapua pu'kao, kaawe nane'riamekapa eemeapa, tewekachi kahtiamekopua te'ta aamo Teekora, aamopua aamo tekipanateka iintuamea. Puuu aamo te'ta Teekoa, apoe Eesusi Riosie Weratiame puuu. Puuu Eesusi Riosie Weratiame aamo Teekoa, ki epeche weruma tiame tete-wamepua aamoo, aamo tekipanakiamechio.

Ihtanae taamo nehpuameriko riaorósi na'ararichio

¹⁰ Ehpeo neeea, no'o iyotewachi kajuyachio, aamo riaorósichio, ihtanae aamo nehpuameria, nayewemane. Eemea, riaorósi wihkuarichi aamo nehpuameria, Riosie Weratiame itanepuapua aamo te'ta ahpo utewarie ku'imichio. ¹¹ Eemea Riosie aawewiame enepuapua, ahjae aamo neesepuame riaorósi wihkuario. ¹² Apoe Riosi enemer taamo ahjae nehpuameria, ki aaata ti'tijoechi nasiwaniamekopua, apoe te'ta Satanasi aamo seepurawao, kihta sa'paeme ki eeraemeoipua tiame. Taamo ahjachi nasiwaa, eekachi ohjoame ahjaripua, Satanasi ku'yamera ahjari, tísia nanaarame ti'tijoechichio. Puuu Satanasi ku'yamea, i'ka wehjoari tukaparichi tekipanamepua, te'ta Satanasi kiatiamé, te'ta utewari kiatiamé i'ka wehjoarichi nokisimichio. ¹³ Pukachipa Satanasi ki pusie teteiwamechi nasiwaniamekopao, yomatiamé Riosie aamo nehpuameria amochi teeretopuapua, ahjae aamo aawemichio, Satanasi aamo wihkuarichio. Wa'atiaomua kiisi yuumpatiame enesaamua Satanasi wihkuarie nanaarameeopua, ma'chiamé teteipua enemamua Riosie Weratiamechi te'ta tiamekopua aamo paparao. ¹⁴ Pukaepa eemea, pusakame mochtopuapua, kaawe aamo inateka. Satanasi aamo wihkuarichio, te'ta pichiware Riosi chii-iae, nehjiaka aamo nehpuameria, pukae aamo nehpuameria ki'yakame Riosia. Satanasi aamo chaanepuapua: "Kiisi kaawe tiame muuu Riosichio, tísia wihtuka chiiame muuu", chaanepuapua pu'kao, "no'oo tísia kaawe tiamekopua Riosichio, no'o Riosichio paparakopa no'o cheriwekopa." ¹⁵ Kaawe katewetiame mochipuapua, aamo wahjachi nayewemiamé Riosi kaaweruma tuuyewario, Riosie aamo iikachi ta'iria yasi-towa eraniameo, Riosie taamo kianiameopua. ¹⁶ Riaorósio aamo sewina erapatenarioo, ki aamo ahjama tiioa Riosio aamo ku'ikao, aamo Riosichio paparae aamo nehpuameria, pukae aamo pejanaweka, choipatepuapua riaorósi ataporirao, taamo ki kaaweruma iintojeraopua, tajanarieme. ¹⁷ Pu'ka

Riaorósio aamo sewina erapatenarioo: "Ki Riosie aamo nehpuameria", chaanesoo, peeneka aamo nehpuameria, tísia wihtuameko tuuka pu'kao. Puuu tísia peeneka aamo inatawae nehpuameria, soontaro kaje-wa mo'koritoniameka tiamepua. Riaorósi wa'a mahka amochi eenaka itapiti ki kaaweruma Riosiwichio, aamo weemupanepuapua iintojerakao, Riosi Iyoterichio chii-iae aamo nehpuameria, Riosi Riosiwarié ku'iwaio.

¹⁸ Senepi kukuwe Riosichio itaka mochtopuapua aamo ku'iwaio, apoe aamo chaanesimichio, pukae aachin teeka aamo nehpuameria, Satanasi na'ararichio. Wa'achi cheeka nehpuameria yooma aamo wahjachiwichio itakao, Riosi Riosiwarié. ¹⁹ No'owichio tiame itapuapua Riosio, ma'chiamé ki seeweka no'o masitemichio, ahpo Taana Eesusi simiyameo, yooma pu'ka kaaweruma Riosi tuuyewario, ki ma'chitiamé pehji, ehpe taawechiamé noriwi teereniamé pehji. ²⁰ Neeea pu'ka tuuyewari nayewatuapa, i'wa yachatiame peereso, Riosi no'o chaanesiwa nayewatuamekapa. Te'ta itaka mochtomitapua no'owichio ehpe i'wa no'o kahtioipua peereso, Riosi no'o ku'imichio, no'o oisatia nayewamichio, te'ta kaawe no'o teetomichio, Riosi nakiyachitia.

Kajuyachi teepotari

²¹ Ehpeo nee Paoroa wa'a Eejesio tiopachi mochtiamé, wa'a aamo uhjurenane Tikikoo, taamo Riosichio pooniwaka tiame, puuu tísia yokipakame puuapa Riosie Weratiamechio, puuu tísia kaawe no'o ku'ikamepua tiameo, Riosi tehkiwa nokiwachio. Tikikoeo neeea, wa'a aamo i'tochenania, yooma aachin teetoa tamochio i'wa, puuu aamo mochtikachi asisaapa, puuu ihsimapa yooma aamo tuuyekao, aachin teeka taamo mochtikaopua i'wa, ²² aamo kaawe erakomichio, taamo kaawe te'terio tuuyetiopa Tikikoeo. ²³ Yooma eeme Riosichio poponiwa pipiniwaopua tiame, Riosi ihsijerania amochio, ta'iria mochtekaopua aamo iikachio, Riosi amochi teerenianiamé, te'ta aamo ahpo nakika mochtioniamé; aamo ku'imichio tiameo, ki se'wika aamo teetowetekao, aamo te'ta paparaopua, ahpo Taana Eesusichio. ²⁴ Yooma aamo taamo Paamira Eesusichio tísia ki wahjiamé nakika ahjachi paparaka mochtioameo, Riosi neeea, te'ta kaaweruma ikiwame amochi teewerania, ahkasi ki wahjiamé.

Wa'asi kajuyamé i'ka no'o aamo uhjuriaa, i'ka tuuyewari aamowichio iyotiao. Kaawe erakosa naajúu, cheriwema wa'asi.

I'iripo Iyotepawa

Teepotari

1 Kúira Iiripo tiopachi mochikame, Riosichi poponiwa pipiniwa tiame. Nee Paoro Timoteo ahjamao, Eesusi Riosie Weratiame yorakeka mochitoamea, i'ka iyotesa aamo uhjurena teemea, yooma pu'ka Iiripo mochikameopua, Eesusi Riosie Weratiamechi te'terimeo, yooma wa'a tiopachi pa'pamuratuameopua tiameo, wa'a ikisa wa'a pa'pamuratuame ku'kuyameopua tiamé. ² Teemea aamoo, Taamo Noono Riosiopua, Apoe Eesusi Riosie Weratiameopua tiameo, aamo tísia kaawe iintojerani teemea, aamo iikachiopua, tísia ta'iria mochitekao.

Paoro Eesusichi pichikiamewichio, Riosichi itanewa

³ Neeea senepi amochi inatepaio, cheriwema ki'yamenia te'pa tewekachi kahtiaameopua Riosio, ⁴ tísia kaawe e'rapa noochio, ⁵ pu'ka aamo no'o tísia ku'ika mochitoriawichioo, yooma i'ka ka'karuma Riosi tuuyewari no'o nayewa tuuoioopua, pukeri o'inia i'ka ka'karuma naawesari aamo inamuriachisio, ahkasi ehpe taawechiamisi. ⁶ Neeea i'ka Riosi iintomia amochio, tísia ahjachi e'rame neea: Puuu tísia kaaweruma itapiti iintokame aamo iikachio, puuu wa'api amochi o'inekame, amochi simitemeripua wa'apitia tísia kaaweruma inisikao, ahkasi Riosie Weratiameo, eenechi eenachisio. ⁷ Neeea Riosio amochio, tísia kaawe iintomeriko e'ramenia, wa'a e'ramenia aamo tísia nakiyamekapao, aamooopua tiameo, tísia no'o ku'ika mochitoriopapua, i'ka Riosi no'o ki'yaria yoramichio tehkichio, aamooopua tiameo noochi kiatiamekopua Riosie kaaweruma teetowao, pe'yachi no'o peereso yachatiaio, pe'yachi yawichichi no'o weranioi Riosi kaaweruma tuuyewari nehpuapakao, te'ta pichiwako tuukaopua pu'kao. ⁸ No'o Noono tewekachi kahtiaamea, nane'riamepua achini e'raka no'o kahtiaamekoopua iikachio, aachin teeka no'o tísia aamo tetewinareka yasitoo, ki nu'unti aamo kuchichewaka nakiyapa Apoe Riosie Weratiameo aamo kuchicheka tetewachitia. ⁹ Neeea Riosio, napatika aamo nakika mochitomichio itaniamenia, epeche machika mochitomichioopua Riosichi tiameo, epeche kaawe nokisikao Riosichio, ¹⁰ aamo peeneka uumichioopua epeche te'ta kaawerumara ne'nekao. Wa'a te'tereka mochitosaa eemea, kihta a'chi tiame te'tereka mochitomeripua

i'wa wehjoarichio, ahkasi Apoe Riosie Weratiame eenechi eenachisi, aamo tewekachi apechunamiaio.

¹¹ Wa'atiaio aamo kaaweruma teerewa nokariao, kaaweruma i'ipari enemeripua Riosie Weratiamee ku'itiame, wa'a ikitiapa eemea, kaaweruma nayewaka cheriwema kiama eemea Riosio, Riosie Weratiame Noonoraopua.

No'owichioo te'ta nateyamea, Riosie Weratiamechiche teetoniamepua

¹² Riosichi poponiwa pipiniwa tiamée, aamo nane'rejeraninia i'wa peereso yachatiameo, ohso kaawe teetomichio eneriopua Riosi kaaweruma tuuyewario, epeche muuwaame machimichioopua i'ka tuuyewari tuuyesiwaopua. ¹³ Yooma i'wa yawichikarichi so'sontarao, ki so'sontaraoapua tiame, nane'riamepua i'wa no'o peereso kahtiaoopua, Riosie Weratiame naewatuapa i'wa yachatiamekoopua. ¹⁴ Wa'achitia ki ookapi Riosichi poponiraai pipiniraai ma'chi mochitoamea, i'wa peereso kahtio tuuopa no'oo, aapoepечи tísia oisa erapaka, tísia oowe erapaka taamo Paamira Riosie Weratiamechiopua tiameo, tísia nayewatunareka mochitoamepua, i'ka tuuyewari Eesusichi simiyame tísia ka'karumaopua.

¹⁵ Aaata ti'tjoeria Riosie Weratiameo, naewatuamepua naewao, nape ahpokamera kaawe e'repuawichio, ki aaatae ahpo iimepuawichioamera; nape aaata wahjachia Riosie Weratiameo, kaaweruma erakoka nayewatuamepua pu'kao. ¹⁶ Ihji ki ka'karuma naewatuamea Eesusi Riosie Weratiameo, no'o kokosa eratenariapa wa'a nokayamepua ki pichiwariamera aamo nayewatuka Eesusichi simiyameopua. ¹⁷ Puuu pichiwaka nayewatuame Eesusichi simiyame Riosi ka'karuma tuuyewario, no'o nakika mochitoamepua. Puuu nane'riamepua tiameo, Riosi chiia nehpuapua i'wa peereso no'o yachatiamekopa, no'o Riosi kaaweruma tuuyewari nayewatuapa. ¹⁸ Nape pe'yachi ki kaaweruma iikaeka kaaweruma iikaeka nokayoio ka'chi no'o yoramepua, a'chitiaoi puuu, Riosie Weratiamechi simiyame nayewatuamepua. Wa'a teerewachio, kaawe e'ramenia. Wa'apitia epeche kaawe eratomania, ¹⁹ Riosie neesetoniamekapa i'wao, ku'we no'o ma'chipapuameko e'rapa i'wa perekarichio, aamo Riosichi no'owichio itarewae ku'iwa, Riosie Weratiame Riosiwari ku'iniapa tiameo. ²⁰ Neeea ahkaio oiyaio,

tísia kaawe nayewanariamenia Eesusichi simiyame, kihta suuwe e'reka aaataoi. Neeea no'o nayewaturaeo, Riosie Weratiameo ki nu'uti tiameko nane'rejeramenia, pu'ka wa'a tiameo noochi epeche, epecheche tetewitoka, ahkasi no'o ahjaka yasitoachisi, ahkasi no'o mukuyachisio. ²¹ No'owichioo ahjaka yasitoniamea, Riosie Weratiamewichio yorakeka yasitoniame puuua, nape mukisaooinia, tísia kaawe enemeripua noochio. ²² Pu'ka na'pa kaawe tiame no'o uumia ne'newakao, ki tewayamenia aachin tiamekamera no'o uumiao. Ahjaka yasitosaania, Riosikamera yorakeka yasitomania, Riosiwichio epeche taakiamechitia itipipuawichio. ²³ Mukisaania, Riosie Weratiamechi ahjama yasimerinia, pu'kakamera uusania kaawe enemiiinia. ²⁴ Nape wa'a tiame no'o inatoio, amochi inataniachio, aamo ahjama itipiniakameraa, epeche kaawepua. ²⁵ Wa'a teeso Riosichi paparapa no'o ahjamiaopua pehjo, aamo ku'ika yasitonariamenia ohso kaawe, pu'ka aamo Riosichi paparawao, aamo waminasinariapa, epeche kaawe aamo teetomihiopua Eesusichio, ta'iria mochtoka Riosie Weratiamechio. ²⁶ Wa'atiao eenechi amochi no'o iinuetare eeméa, peereso no'o kahtioio, ma'chipatioiopua, wa'a aamo ahjama no'o kahtioopua, tísia kaaweruma nayewapuawichio Riosie Weratiamechi simiyameo.

²⁷ Neeea aamoo, i'kache aamo te'tereka mochtiojeramepua: kaawe aamo e'reka mochtitowa, kaawe aamo nakika mochtitowa, yooma aamoo Eesusi Riosie Weratiameo, taamo mochtijerachitia. Wa'a te'tereka mochtitopuapua, wa'a aamo mochtikachi no'o eenachisioio, ki no'o wa'a eenakooio, eemea wa'api te'teretopuapua. Nape ki wa'a simikaionia, kaawe aamo nayewaniame inamunariamenia, kaawe aamo uuka mochtitowa tuuwame, ki se'wika nokisio tuuwame, Riosi tehkiwachi nokisiwao, wa'a tiiao, muuwaeme ti'tijoe ooweru tiameo, Eesusichi paparamichio. ²⁸ Ka'te seewemitia eemea aamo seepurawao, a'chikoi aamo yoramio tuuka mamajochoio; ohsotia oisa te'teretopuapua, ki isisuuwe erapaka nayewasikao, Riosi kaaweruma tuuyewario. Puuu aamo seepurawaa aamo momojochamea, aapoekamera kokosapuui wa'a chaachapamepua, ki ukamekapa puuua Riosi chiiao, Riosie Weratiamechi simiyame aamo nayewatuao. Nape eemea Riosi kaaweruma tuuyewari ukamekapao, newipameripua Riosi kokosarichio. ²⁹ Eemea Riosie newipatepuamekapaopua, kaawe e'raka nokisipuapua yooma a'chi tiame aiwasiaopua Eesusiwichio nokisiwachio. ³⁰ Wa'a tiachioopua teemea, Riosi soontarora teemea, Riosi ahjama Satanasi puipanareka nasiwaniachio. Eemea tetewikamepapua no'oo, aachin teeka no'o tísia utewaeme tekipanamekopua Riosi tehkiwachio, ehpeoi wa'apitia no'o utewaeme teetome, inamuamepua, neea no'oo i'wa peereso kahtiaopua, ki isitoaka simitekaopua, Eesusichi simiyame masiteka.

Eesusi ahpo wa'api tesiwataria; wa'a ikisa te'ta weruma teeremichio weratiame

2 ¿Ihtana erakoame eemea Riosie Weratiameo, oisa erapame eemea pukaeo? ¿Aamo Riosie Weratiame aamo nakiyao, kaawe aamo erapatiameko erakoame eemea iikachio itapiti ihta aiwaio? ¿Amochi ku'ika yasitoameko erakoame eemea Riosie Weratiame Riosiwarirao? ¿Pichiwari tísia nakika tesiwewa erakoame eemea, aaataoi aamo piirechio? ² Wa'a te'terime enesaa eemea, no'o ahsieme kaawe eratepuapua, yooma pu'ka yooraka, yooma pu'ka wa'a tiame erakoka mochtitoka, kaawe aamo ahpo nakika mochtitoka, piiripi wa'api erakowari nokisika, Riosie Weratiameche yorakesikache. ³ Eemea ka'te yoramitiapua ihtaio, aamo epeche weruma tiame eraniameo, aamochekichio yorapua eraniameo; ohso kaawe eemea aamo piirechio, epeche weruma tiamechitia teteipuuapua, ki amochitia. ⁴ Aataai eemea ki aamoche kaawe e'rewa i'yapuapua, ohso kaawe aamo piirechio, kaawe e'rewa yasitowa i'yepuapua, kaaweche yorakewa teetoka.

⁵ Eemea, Eesusi Riosie Weratiame te'ta inatariachitia, inataka mochtitopuapua. ⁶ Puuu Eesusia, ke'chu tijoe ti joetuaio, ki ahpochekichio inatariamepua, ohsotia puuua, taamowichio kamera inatariamepua tiamé.

⁷ Pukaepa ki ahpo wa'inarepua ahpo tisiwari Riosiwari itipimiao, ohsotia kamera puuua ahpo tisiwari ku'itapi poanatakao, tijeokamera tijeotumio eraparepua, i'wa weechio tijoe weerewaraeme enepaka, tomochitiao puuua, tijoe naawaka. ⁸ Neipao tijeotusaapa puuua, epeche nu'uti tiame ahpo iintaparepua pehjo, ahkasi ahpo mukiwachisi tesiwatakao, tísia suwepori tiame ahpo yorapuawichio ikitewakao.

⁹ Wa'a iintoriawichioo ahpo Taanao, apoe Eesusi Noonora tewekachi kahtiaeme te'ta Riosia, yooma te'ta weruma iyoriwa teerepaka weerarepua, yomatiaeme tatariniame newipaterachitia weeraka, pu'kao Newipateri teewaka, puuua Eesusi cheeka chaniwame.

¹⁰ Pukaepa ihji teewaraa ki nu'uti iyoriwa tiamepua, yomatiaeme ahjakamea te'ta yoorewa teerepuame tiarieme, ahkasi yomatiaeme tewekachi ahjario, ahkasi yomatiaeme weechi ohjoeme ahjariopua tiame, wa'a ikisaopua tiameo, wehtere ohjoeme ahjariopua tiame.

¹¹ Wa'a iintokame Riosia Eesusichio, yomatiaeme Riosio ahjakame enepateriao, Eesusi kamera te'ta weruma iyorimichio, te'ta ahpo ki nu'uti Paamirachitia tete-waka. Wa'a tiachio puuu Eesusi te'ta iyoriniameo, te'ta taamo Noonon Riosi, iyoriniame enemichio tiame.

Riosie Weratiamechi paparama, tajayamechitia mo- chitoamepua

¹² Wa'a teetoachipa aamo tísia no'o nakika yasitooa, e'waka mochitoameraa Riosi tuuyewario, wa'api teeto-ka mochitopuapua, aamo ahjama no'o kahtioio, ki aamo ahjama no'o kahtioiopua; nape ki aamo ahjama no'o kahtioo, epeche yorika mochitopuapua no'o e'wejerao. Eemea ka'te weruma aamo erakoka mo-
chitomiapua, eemea eeyowa e'reka aamo mochitop-
uapua aamo ki ka'karumachi ruhjipua, Riosia aamoo, wa'a teeka aamo neesetomichio newipatekamepua.

¹³ Riosio, amochi teetoamekopa ahpo Riosiwari-
ku'isikao, puua a'chitiaoi ahpo yorajera aamo yoma-
chioopua.

¹⁴ Ka'te nekamuchiameche enemitiapua, ihtaio aamo
yoorao; ka'teoi aamoche kaawe tiameche eramitia-
pua. ¹⁵ Wa'a te'tiame enesaa eemea, kaaweruma
aamo te'teretowame tetewitemamua aamo wahjachio,
wa'a te'teriame aamo enesoo, ki aaata aamo ki kaawe
te'terio chaachapamapua. Eemea so'pori tajayamechi-
tia mochitomeripua, ki ka'karuma mochikachi tuka-
parichioopua, aamo te'ta ka'karuma te'teriaéo. ¹⁶ Riosi
kaaweruma tuuyewari weemera ahjari naewae, uuta-
pasipatepapua pu'ka ki ka'karuma ti'tijoerichio, tuka-
parichi te'tereka ohjoemeopua pehjo, ma'chiame
tetewimichioopua, weemera ahjarichi pooeo. Wa'a
aamo te'teresoo, Riosie Weratiame eenoio, kihtawi-
chio no'o tehkiwa amochi iintorio eramania. ¹⁷ Nape i'-
ka amochio kaaweruma Riosi tuuyewariwichio
meripuaio i'wao, Riosi oowewarichitia meritiaa, kaawe
e'ramenia pu'kawichio meritiao, nane'riapa aamo no'o
nayewaturiao, kaaweruma machenariopa Riosichio,
aamoopua ka'karuma tekipaname eneriopa tiame
Riosichio. Wa'a aamo te'tereriopa aamoo, tísia kaawe
e'ramiinia amochio, pu'ka amochi no'o kaawe e'ra,
noonowiriopa. ¹⁸ Wa'achitia no'oo amochi kaawe e'ria-
chitiao, wa'achitia eemeai, kaawe erakoka te'teretoka
mochitopuapua Riosi tehkiwachio, ka'karuma aamo
tekipaname erakoka amochio.

Timoteo, Eepajorito tiame nayewaniame

¹⁹ Ahjachi e'raninia no'o Paamira Eesusichio ku'we
no'o aamo mochikachi uhjuremiaopua Timoteo. Tim-
oteo wa'a no'rasa eenechi enasoopua, tísia kaawe era-
mania aamo nane'riapa, aachin te'tereka aamo
mochikoo. ²⁰ Ki aaata piirechi iinuemenia piiripioi, te'ta
noochitia inatameo, aaatae aamo aachin teeka mochi-
ka nane'retemiao. ²¹ Aaataai wahjachia, ahpoche
kaawe teerewawichio i'yamepua, ki Riosie Weratiame-
chitia erakoamepua, Eesusi Riosi Taanarachitiao.
²² Nape Timoteo nane'riame eemeapa no'oo, tísia
no'o ku'ika yasitoriamekopua, pu'kao neea no'o

taanachitia tetewamepua, puua te'ta kaawerumache
yooraka yasitoamekopua. ²³ Wa'a tiiachipa Timo-
teoo neea, aamo uhjuremo orapakania, nape neea
pehjo, puuyemania aachin teeremio no'o peereso
kahtiao, no'o ku'we ma'chipapuamekooio, tehpesi
no'o teerepuamekooipua peereso. ²⁴ A'chitiaoi
neea, ahjachi e'ramenia Riosichio, ku'we no'o
ma'chipapuamekopua i'wa no'o peereso kahtiao,
wa'a tiiachionia, ma'chipatiaapa neea i'wa peereso
kahtiao, nooe wa'a siimania aamo ne'nemiao.

²⁵ Nape wa'atioi, Eepajoritoo ku'we wa'a aamo
uhjurekemo o'rania, aamo mochikachio eenechi no'ra-
puka. Puua te'ta ihsikamepua no'o tehkiwachi
ku'ikao, pu'kao no'o seekarewachitia yasitomichioopua
no'o ku'ikao, yooma ihta no'o nakiya ihsikao, pu'kao
aamoe wa'api no'o uhjureria no'o ku'ika yasitomi-
chioopua i'wao. ²⁶ Apoe puu Eepajoritoo ki ahjame
e'ramepua aamo tetewinariao, yooma aamoo pu'ka
tísia kokorio tuuwa inamukapao, tísia yuuwesiriopa
weeka inataka. ²⁷ Pichiwa tísia kokorekamepua koko-
riao ahkasi kiiya mukiwachisi, nape ehpeo yacha-
pakamepua Riosieo, Riosie tesiwa e'repariopa pu'kao.
Wa'a iintokao Riosia, ahkasi no'ooi yuuwesiao, kaawe
no'o erapatekamepua tesiwekao, kihta no'o epeche
no'o yuuwesimichioopua wa'asi, i'wa no'o peereso ai-
waka kahtioio. ²⁸ Pukaepa yaapiti aamo uhjuremo o'ra-
nia Eepajoritoo, aamoo eenechi tetewapao, kaawe er-
akomichioopua wa'asi. Aamoo kaawe erakoka
mochikopa saukame eenariopa Eepajoritoo, neeai ki-
hta yuuwesimapua waikao, aamo tísia yuuwesia
e'rakaopua, Eepajorito kokoreriao. ²⁹ Wa'a aamo
mochikachi enasopa, kaawe e'reka asipupuapua
pu'kao, taamo poonichitia tetewika, kaaweruma
Riosichi tekipanamekopua. Pu'ka wa'a te'tiameo,
aaataai ti'tijoeo ooweruoi tiameo, kaawe e'raka uuka
tetewipuapua; ³⁰ ihji Eepajoritoo ahpo kokorewaeo, ki-
iya mukukamekopua, Riosie Weratiamewichio
tekipanakao. Ihjia no'owichio ihsikao, tísia tesiwa ih-
sikamepua no'o ku'isikao, ahpo ahjario tísia maapor-
ichi teeretokao, eemeo ka'chi iika ki aamoe no'o
ku'imia teereriaopua, mehka mochikamekapa eemea.

Kehkisa ki nu'uti nateyame Eesusichi paparaniameo

3 Ehpeo Eesusichi simiyame aamo nayewemania,
aachin teeka ki nu'uti nateyamekopua Eesusichi
paparaniameo. Eeme no'o Riosichi poponiwaa pipini-
waa tiame, te'ta taamo Teekora Eesusichio, peenia er-
akoka mochitomiapua. No'owichioo ka'chi tiio e'ra-
menia eenechi wa'api aamo chaaneka aamo iy-
otepainia, no'oo wa'api cheeka iyoteriaopua wa'asio;
ohsotiaonia i'kao, kaawe teeremeriko e'raninia amo-
chio, ki natakepa mochitomichioopua no'o aamo
chaaneriaopa wa'asi, i'kao tísia kaawe tiamekopua

amochio. ² Kaawe aamo neesetoka mochtomitia eemea, pu'ka sapoorika erakoamekoopua aamo ko'konariao, puuu nanaarame se'wi aamo masitiamaea, aamo tahpitika erakoamepua aamo ko'konariao, ahpo ki ka'karuma se'wi masitiaeo. Puuu utewa aamo yooramepua aamo siichitepuwa nokimichioo, aamoo Riosichio, kaawe te'teriamo tetewipuwawichio tuukao. ³ Puuu weerewachi siichitepuwa ahpo nokiwamea, ehpiamio kihta nateyamepua Riosichi kaawe te'terepuawichioo. Teemea ki taamo weerewachi siichitepuwaio, teemekamera te'ta pichiware siichitepuwatiameraka tiamepua, puuu siichitepuwao te'ta Riosi Riosiwarikamera taamo iikachi tehpuhaniamekamerapua taamo tatakoriario, ahpo Taana Eesusichiche taamo paparatioiche. Teemea kiisi ahjachi erakoamepua ihtaio itapitichio, taamo tewekachi kahtiamame Noonochi kaawe te'terepuawichioo, ki pu'ka Taanarachi paparaniameo, Riosie Weratiamechiche. ⁴ Aaata isaeri tijoekapao, te'ta ahpokamera epeche kaawe tetewiniame e'rame enesoopua Riosieo, neea epeche tiamekaitenia wa'a tiichio; ⁵ neea te'ta isaerikaiteenia, osanao taawe i'toai no'o naawariachio, siichiteputetiamekapapua; neea tiamekoo, Chaamini ojochiwarachi naawakamekapao, te'ta isaeri tijoekaitenia tiame, isaerikopua no'o yayawao euroo nayewame. Neeei Moise nuurari nokiwa yooreniawachio, tisia iyoriwa tiame enekame neea, ahkasi no'oo parisero masitari enepachisi. ⁶ Pariserochitia enepasaapa neea, tisia weemuka yasitokamenia nooe wa'apioi, Eesusichi paparama tisia na'arewa ihsiwachio, ki kaaweruma maaeka Eesusichi simiyame masitiamameo, ki iyoriameko e'rapaopua Moise nuurario. Waika taawechiamio neea, Moise nuurari e'wewa nokiwachio, aataai kihta no'o terime tiamekainia. ⁷ Nape ehpeo neea Riosie Weratiamechi paparamekapao, pu'ka Riosie Weratiameo no'o tatakoriaria piipamichio mukuriopua pu'kao, pu'kakamera kaawerumako e'ramenia ehpeo. Pukaepa ehpeo neea, yooma pu'ka pukeri no'o ihsiriao, Moise nuurari nokiwachi simiyameo, pu'ka yoorewae yooraka no'o kaawe teeremio e'rariaopua Riosichio, pu'kao neea ehpeo, ipaka tetewamenia pu'kao, kihta nateyamekopa pu'kao. ⁸ Ehpeo neea no'o te'ta Eesusi Paamirachio, ihtaio ki epeche nateyame tetewamenia, ki Eesusichi paparaniamechio. Pukaepa neea, yomatiame pu'ka te'ta nateyamechitia no'o tetewaria pukerio, yomatiame ipakame neea pu'kao wa'asi, kasarachitia, te'ta Riosie Weratiamechikamera paparamiapa. ⁹ Ehpeo neea, Riosie Weratiamechikamera enepakapao, tewekachi kahtiamame Riosi no'o Noonoe, kaaweruma tetewiniamenia, ki pukerichitia no'o maaeria, Moise nuurari nokiwa iyoriniame yoorariwae. Wa'a teeresoo, taamo te'ta kaaweruma tetewiniame Riosieo, Riosie Weratiamechikamera paparaniamekamerapuuu, kih-

ta itapiti taamo wa'api kaawe ihsiwaepua. ¹⁰ Pukaepa neea ehpeo, te'ta pewatiame no'o naawaemeko eranariamenia, no'o Eesusichi te'ta paparawao, pu'ka Riosie Weratiameo no'owichio iintorio, te'ta pichiwa wa'a iintorio eranariamenia noochio, pu'kao kurusichi mukuria no'o piipamichioo, mukukai eenechi oijenariao. Neeea Riosie Weratiamechio, ahjama mukukameka eranariamenia, pu'kao te'ta kokosa aiwariaopua mukukao, te'ta no'owichio aiwario inatakache yasionariamenia noochio. ¹¹ Wa'a no'o e'raeopua, ahkasi Riosi wahjipakame oijenatemiachisi puuyeka yasionariame neea, waika oijenatewachio, no'oo eenechi ahjatemichioopua tiameo.

Ahkasi Riosie kiapuame puuyetoka mochtowa

¹² Wa'a cheeka nayewaionia, ki no'o sewina erapatiamameko cheeka chiiamenia, ki no'o seenekachi itapiti ki kaawe tiameko yoorameko cheeka chiiamenia. Nape wa'a tiiai neea, utewaeme teetoame neea, yooma Eesusi Riosie Weratiamee, kiatiamame yoramichioo, ahkasi ahsieme no'o ahsepatiachisi. ¹³ Neeea no'o Riosichi poponiwa pipiniwa tiamée, ki no'o sewina erapameko chiiamenia no'o Eesusichi paparaniamechio; nape yomatiame te'ta natakepake yasioaonia, no'o pukeri o'iniao ki kaaweruma ihsiriao, utewaeme teetoka yasitoamenia yorasikao, ¹⁴ Riosie Weratiame ki'yaria yoramichioo, ahkasi no'o ahsepatiachisi no'o Riosie kiapuao, no'o kiamiwichio nuuteka kahtiao, yomatiame taamo ahpo Taana Eesusichi paparaka mochtowa kiapuamewichioo.

¹⁵ Yomatiame teeme iwapakamea Riosie Weratiamechi paparawachio, wa'a tiame erakoka mochtowamete teemea. Nape aata eemea seenekachio, noochitia se'wi erapaka yasitoame enesaa Eesusichi aamo paparao, Riosi wa'api ahpo Riosiwari amochi ma'chiame erapatemapua, aachin teeka aamo peewanamerikopua, aamo Riosie Weratiamechi paparao, eenechi aamo kaawe teetomichioopua Riosichio.

¹⁶ Pukaepa i'wa weeechi mochikaapa pehjo, Riosi Riosiwari taamo tuuyesiachiche, taamo se'wi wichiyame tuuyesoo, taamo Eesusichi pewatiame te'tereto paparao.

¹⁷ No'o Riosichi poponiwa pipiniwa tiamée, no'ochitia teetoka yasitoachitiao, wa'achitia teetoka mochtowajaninia, wahjachi no'ochitia teetoka mochtowameo, ne'netokaopua tiame. ¹⁸ Neeea weesa aamo chaaniamenia wa'asiopua aamoo, wa'a aamo mochikachio muuwaeme wa'a mochikamea, ki ahpowichio mukukame erakoamepua Eesusio, ahpowichio ihsiwa, kurusichi mukukamekiopua pu'kao. Pukaepania ehpeo, o'kewataka aamo chaaniamenia eenechio, Eesusi Riosie Weratiameo, ki ookapi seepurawa iinuemekopua ahkai. ¹⁹ Neeea Eesusi seepurawaka te'teriamo,

tesiswa e'riamenia pu'kao, Riosieo ki teesa kokosa yorapuamekopua pu'kao. Pukaepa naaraka yasitome e'ramenia pu'ka wa'a ikimiopao. Puuu Riosie kokosapuamea, wa'a yorapuamepua, ahpo suwepori nokiwarichikamera ahpo riosiepariopaopua, pu'ka ahpo suwepori nokayaeopua, tísia ahpo oijeramepua, tísia ahpo te'ta suuwe eramitioiopua. Puuu pu'kache ki kaaweruma inataka mochitonariamepua, i'wa wehjoarichi nokiwameche pu'sereka. ²⁰ Teemea ki pu'ka ti'tijoechitia inataka mochitoamepua, i'wa weechiche pu'sereniameo, ohsokamera teemea, tewekachi taamo ohjoremiakamera inataka mochitoamepua, wa'a o'inia enameri puuyeka mochitokaopua, Apoe taamo Paamiraopua, Eesusi Riosie Weratiameo. ²¹ Puuu Eesusia enasaapa, Apoe iintomeripua sewinatakao, i'ka ehpe taamo weerewa mukuka pikayameopua, ahpo weerewaka tiamekamera iintapaka, weerewa ka'chitia taawechi mukuyamera. Wa'a taamo iintomeripua te'ta ahpo utewarieo, yomatiamie ahpo utewarie ahpo ye'katere teerepateniameeopua, Apoe te'ta enasáa.

Senepi taawechi peenia erakoniame taamo Paamirachi

⁴ Wa'a taamo iintomerikopua Eesusi Riosie Weratiameo. Eeme no'o tísia nakiya Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiameo, ka'te se'wika mochitomia eemea aamo Eesusichi paparao, Apoe te'ta taamo Paamirachio. I'ka aamo chaaniame neea, tísia aamo tetewínariapa, eemekamerakopua no'oo, no'o te'ta kaawe erapatiameo, pu'ka no'o amochi masiteriao, kaawe e'raka amochi uukamekopapua.

² Neeea i'wa o'inia, aamo Euoriao, Siintike tewaniameopua tiameopua wa'a tiopachi mochikameopua ooka ooweruo, Riosichi kaawe erapajerani neea, Eesusi Riosie Weratiamechi, ahpo pipiniamechitia mochitomichio. ³ Muuu wa'a tiopachi paamiratuamea, i'ka Riosi tehkiwachi no'o ahjama anachatokameopua, aamo ku'ijerania i'ka ooka ooweruo, puuu Keremete ahjamao, yooma wahjachi Riosichi tekpaname ahjamaopua tiameo, tísia kaawe no'o ku'ikamekopaopua pu'kao, Eesusichi simiyame tuuyewari tuuyetokao; puuu yoomahkao, Riosi iyotaperichi iyopuka toatiame puuupa tewarao, Riosi Ahjari Iyotaperichio.

⁴ Yooma eeme wa'a Iiripo tiopachi mochitoamea, peenia erakomitiapua eemea, taamo Paamirachio, wa'apiche te'teretoka eemea. Eenechi wa'api aamo chaaniamenia, taamo Paamira Eesusichio, peenia erakokache mochitopuapua pukachio. ⁵ Eemea aamo wahjachi kaawe e'reka tetewao, aamo tesiweka tetewameko tetewitepuapua pu'kao, aamo wahjachio, Apoe taamo Paamira tewekachi kahtiameo, ma'chiame aamo tetewamekopapua pu'ka aamo wahjachi

kaawe ihsiao, pu'ka Apoe Eesusi Riosie Weratiameo tewekameo, waapi teetoamekoopua ahpo enamiao, epeche epecheche. ⁶ Ka'te weeka inataka mochitomia eemea, itapiti ka'chi ikime tiachi, ka'chi iika machename tiiao, pu'kawichio kahtiame taamo tewekachi Noonoo, aamo ku'ika machenatemichio, pu'ka tewekachi kahtiame taamo Noonoo, itanepuapua aamo ku'ipapuawichio, pu'kao yooma ihta aamo tesiweka ku'iriopao, cheriwema kiapuapua pu'kao. ⁷ Wa'a aamo te'teretosoo Riosia, ta'iria aamo mochitowa aamo kiama Riosia iikachio, puuu ta'iria aamo mochitowaa, ki nu'uti tiame puuu, epeche tiame ki taamo maayachitia. Puuu taamo iikachi ta'iria mochitoniame Riosie taamo kianiamea, puuu tamochi ihsiamie, ki taamo toitenaretekaopua Riosie Weratiameo, Apoe Eesusio. Pukae kaawe erakoame teemea taamo iikachio, Riosie Weratiamechi taamo te'teretoo, pirena kaawe eratoka pukachio.

Ka'karumache inataka mochitoniame

⁸ Kajuyachio i'ka no'o naewao, yooma aamo neea, chaaniamepua: Eemea pichiwarichiche inataka mochitopuapua; ihtaio yoorewa nakiwameo yoorekache mochitopuapua; te'ta ki ikicha tiameache, kaawerumache inataka mochitopuapua; ka'te suwepori tiame inataka mochitomiapua; te'ta peenia tiameche inataka mochitopuapua; eemea tiameo, kaawe wichiamechiche inatapuapua; aata kaawe iintokameo, kaaweruma iintorioche chaachapapuapua.

⁹ Eemea no'o aamo masiteriache, nokisipuapua, yooma aamo no'o ihsia tetewariache yooraka, yooma aamo no'o cheeria inamuria. Wa'a aamo te'teriami enesoo, Apoe Riosi aamo te'ta ta'iria yasiwa ki'yamer-aa, aamo ahjama yasitomeripua.

Paoro Iiripo tiopachi mochikame ku'iria

¹⁰ Neeea no'o Paamirachio tísia peenia e'ramenia, aamo eenechi noochi inatepariopa. Neeea ki no'o natakepatiameko cheeka chiiamenia, kaawechupena eemea noochi inatepariopa, no'oo, ku'iwa uhjurekaopua, ki ehpesi o'inia wa'a e'raka mochitoaiopua, nape ka'chi iika no'o ku'ime tiapao, ki no'o ku'iriameo.

¹¹ Nape eemea, ka'chi erakopuapua ahkasi ehpe no'o ku'ikaio, nane'riame neea aamo, ka'chi ikime e'rapa wa'a te'tererio. ¹² Neeea penipakamepua, kihta iinueka yasitowao, paarasateka yasitoawoiopua. Yooma a'chitiao no'o ye'kakamenia ohjoewao: posakame yasiwao, chorowaka yasiwao, u'matoame soparame iinueka yasitowao, tesiswa teereka yasitowameoi, itapiti no'o nakiwao. ¹³ Ihtaio kaawe anachamenia Riosie Weratiame utewarieo, puuupua yooma ihta no'o nakiwia kiasiao, no'o ahjaka weritomichio. ¹⁴ Nape wa'a no'o tiioio, tísia kaawe noonowikame eemea no'o

ku'ikao, no'oo te'ta kihta no'o iinuekoio, no'o uhjurakapua aamo no'o tesiwiao.

¹⁵ Neeea aamo Iiripo mochikameo, nane'riamenia eemeche no'o ku'iriamekopua, Maseronia o'inia no'o machenoioopua, wahjachi mochiwachiami no'o nayewatumia simirioio, i'ka Riosichi simiyame kaaweruma tuuyewario. Waikami taawechio ki'tiainia aaata tiopae ku'iniameo. ¹⁶ Tesaronika no'o kahtioio tiameo, kiisi no'o toakame eemea no'oo ku'ipakao, weesa no'o u'yepakame eemea no'o ku'iwao, ihtaoieo no'o nakiya. ¹⁷ Neeea ki no'okamera te'ta kaawe ku'ijeramepua, neeea Riosieo, ohso kaawe aamokamera te'ta kaawe ku'ijeramepua, i'ka no'owichio tísia kaawe noonowiriaopua. ¹⁸ Ehpe aamo no'o uhjureriaeo, soparame iinuemenia no'o Riosi tehkiwachi teetomiao. Puuu eemea no'o uhjureriaa Riosiwichioo, tísia peenia tiame puuu, itapiti peeniajuwa e'onichitia. ¹⁹ Puuu wa'api Riosi no'o neesetoamea, ahpo te'ta paarasarichi ma'chipaka aamo ku'isimeripua, yooma ihtaoi aamo nakiwiasichioopua, napati taamoo, Eesusi

Riosie Weratiamechi paparaka mochitoameo.

²⁰ Pukaepa teemea yoomahka, te'ta kaawe nayewame-
tepua Riosio, te'pa taamo Noono tewekachi kahti-
ameo, ahkasi ki wahjiamesi tiameo.

Iyojura kajuyachi teepotari

²¹ Teepotemitia eemea, yooma pu'ka Riosie Weratiame Eesusichi, paparaka mochitoame. I'wa no'o Riosichi poponiwachitia pipiniwachitia mochitoameapua tiamea, aamo teepotenapua tiameo. ²² Wa'achitia aamo teepotenapua tiameo, wahjachi i'wa Rooma mochiwachi mochikame, wa'achitia Eesusi Riosie Weratiamechi paparama, ookapi puuu, i'wa Rooma yawichikarichi tekipanamea, aamo teepotenapua tiame.

²³ Neeea nooeo, Apoe taamo Paamira Eesusi Riosie Weratiameo, te'ta kaaweruma amochi teerejeraninia. I'wasi ihji no'o naawesari iyotiaa. Kaawe erakoka mochitomitia.

Ko'korosa Iyotepawa

Teepotari

1 Kúira Koorosa tiopachi mochikame. Neee Paoroa, Riosi e'rarichi Eesusi Riosie Weratiamee weratiamepua, Eesusi wa'api taamowichio iintoria nayewamichio. Pukaepa i'ka iyojura iyotesa aamo uhjurenania, no'o Riosichi pooniwa Timoteo ahjama, ²yooma aamo Koorosa mochikameo, Riosie Weratiamechi te'te iyorika mochikameo, yooma wa'a Riosichi piipakameopua poponiwa pipiniwaoopua tiame. Teemea yooma aamoopua tiameo, Riosi taamo Noonoopua, tísia kaawe teeretojeranipua amochio, iika yachapari kiamichio, ta'iria aamo mochiwari ki-amichio tiame.

Paoro Riosichi nayewa, Eesusichi paparamewichio cheriwema ki'yaka

³Senepi aamo kaawerumawichio itayaiopua Riosichio, cheriwema ki'yame teemea taamo Riosio, Riosie Weratiame Noonorao, ⁴aamo wa'a Koorosa mochikameo, tísia aamo paparamame inamuamekapa, Riosie Weratiamechi Eesusichio. Teemea tiameo cheriwema ki'yamepua Riosio, aamoo tísia nakika mochi-toamekopao, Riosichi ahpo ijinuwaka mochi-toameopua wa'ao. ⁵Wa'a te'teretoame eemea, te'pa tewekachi nuutewa inataka mochi-toamekapa, aamowichio enemerikopua, Riosie aamo kiapuameopua nuutewao. Eemea pu'ka nuutewa puuyeka mochi-toamepua, pukeri aamo o'ineriachisi Riosi pichiwari tuuyewarichi paparakapao, i'ka Riosi Taanarachi simiyame, aamo tatakoria newipari aamo nayewaretiachi. ⁶Ihji wa'api pichiwari kaaweruma tuuyewari amochi tuuyetiamea, ahkasi yomatiamé wehjoarichi mehtakamepua, epeche epecheche muuwepari teetoka, Eesusi Riosie Weratiamechi paparasiamé. Wa'achitia ikiyame eemeai wa'a aamo mochikachio, Riosi pichiwari tuuyewarichi inamukapao, epeche epecheche muuwepaka Eesusichi paparasiamé, nane'rekapa eemea Riosio, ki nu'uti aamo nakiyai teereriopa, aamo tatakoria cheriwemio erapariopa tiameo. ⁷I'ka tuuyewari aamo u'yetokamea, Epajarasi iintokamepua, puuu taamo ahjama tekipanakame, taamoeo tísia nakiya. Puuu aamo mochikachi kahtiaio, kiisi se'wika aamo masitekamepua, Riosie Weratiamechi simiyameo. ⁸Apoe i'wa enasaopua, yooma taamo tuuyekamepua, aachin

teeka aamo mochikao, tísia kaawe aamo nakika mochika.

⁹Pu'ka taamo nane'retewa u'yepatiachisi wa'anao, ki toayame teemea Riosichi itaka aamowichioo, Riosio ahpo Riosiwario, ahpo e'ra aamo nane'retemichio-pua, yooma ihta pahtewari machiwari aamo kiamichio-pua, apochi simiyameo. ¹⁰Wa'a tiame amochi iintoopua Riosio, Riosi nakiyachitia mochi-toame enemapua; wa'a nokisikame eemea tiameo, kaaweruma taakeri noonowikame enemapua, Riosi kaawe erate-wakamera, yooma ihta machipakamekapua Riosichi simiyameo. ¹¹Teemea Riosio itaniamepua tiameo, ahpo te'ta peenia tiame utewario, aamo utewatesimichio-pua, aamoo pu'sereka te'teretomichio-pua, anachasika aamo a'chikoi tiame ikiyaiopua. ¹²Teemea taamo Noonoo tewekachi kahtiamé, cheriwema ki'yamepua pu'kao, pu'ka itapiti aamowichio katewiamekopua tiame itapiti nuutewao, ahpo ahjama te'ta kaaweruma mochiwarichi mochi-puame, te'ta tajayame piiparichi mochiwarichi. ¹³Riosia taamo tukupachi mochi-koi tatakoria, taamo puuyanakamepua, ahpo Taana te'ta nakiya ye'karirachi enepatekamepua, ¹⁴ahpo Taanao taamo pejana mukuriopa taamo tatakoria cheriwepuwichioo, Riosia te'ta ahsieme taamo piipatekamepua.

Ihtanako Riosie Weratiamea, Riosi tiarichi

¹⁵Riosie Weratiamea, tewekachi taamo Noonokaitepua ki pusie teteiwame. Puuu tewekachi taamo Noonoo, i'ka wehjoarichi eenakamepua, ahpo Taanachitia naawaka. Pukaepa Riosie Weratiamea, ke'chu naayachisi o'inia ahjaka yasitoame tuuyamepua. ¹⁶Wa'a tiachiopa yooma ihta tewekachi iintuameopua weechi iintuameopua tiameo, apoe Riosie Weratiame iintoriakaitepua enepatekao, Riosie Weratiameo apoe taamo Noonoo tewekachi kahtiamé, apoe taamo Noonoo ki pusie teteiwame. Apoe wa'api iintokamekaitepua tiameo, yooma ihta teteiwame, yooma ihta ki teteiwame tiameo, yooma ihta ye'kariwaoi, yooma ihta ya'yawichiwaoi, yooma ihta pa'pamiratuwaoi, yooma pu'kao ahpowichio enejrameo. ¹⁷Ihji Riosi Taanara Eesusi tewaniamea, ke'chu kihta ki'tioi ki tetewitiame ahpo Noonochi yasitoniamékaitepapua, Apoe ih-sikamepua yooma ihta itapiti iintuame enepatekao,

puuu tiameo yooma ahpo enepateriao, kiisi ikicha iintokamepua kaawerumachio, yooma ahpo enepateriao te'ta kaawerumachiche teeretomichiopua. ¹⁸ Puuu Eesusi wa'apiapua, yooma apochi paparaka pirenatukameo, ahpo kiisi pusie weerewa tetewiniameka, tiame te'terame tetewamepua, Apoeo pukachio, mo'oraka teetowachitia tetewiniame. Puuu Eesusi ki pusie weerewarachi pirenatutiamea, Riosi tioparakaitepua, ki pusie tetewiniamera. Apoe Eesusia tiameo, apoekamera ihsiamepua mukukai eenechi ahjaniameo, ki'tiamepua aataai wa'asi wa'a tiamea, pukaepa puuu Eesusia, yomatiame ihtaohi ahpo enepateria, te'ta aampa tiamepua. ¹⁹ Riosia ahpo te'ta kaawe e'rachi, yomatiame ahpo Riosichitia tiiao, ahpo Taana Eesusichi yasipakamepua. ²⁰ Riosia tiameo yomatiame ahpo tewekachi iinuekaopua, weechi iinuekaopua tiame, ahpo Taanachi taamo ahsieme pipatenarekamepua, taamo ahsieme cho'wekaopua taamo tatakoriario, taamoo te'ta kaawe te'teremichiopua apochio. Wa'a tiame iintore Riosia ahpo Taana taamowichio iintoriaeo, taamo tatakoria Riosie kokosapuame, pejanaka kurusichi mukuriaeo.

²¹ Eemea pukerio, seesenuka te'tereriaipua Riosichio seepurawarachitia, itapiti ki ka'karuma yooraka ohjoekapao. ²² Nape ehpeo Riosia, ahpo Taanara aamowichio ahpo weerewachi aiwariaeo, aamoo kaawe te'terepaterepua Riosichio. Wa'a iintokame Riosi Taanaraa amochio, ka'karuma aamo ne'netenariapapua ahpo Noonochio, kihta a'chi tiameopua ohchopario, te'ta piipákame, aataaeo kihta aamo chaanepo tiaeameopua. ²³ Nape ahpo Noonochio, wa'a tiame aamo tetewitepuamewichioopua Eesusieo, kiisi se'wika Eesusichi paparaniame nakiyamepua, kiisi toaka yasitomeripua Riosi ka'karuma aamo tuuyewari nayewetiameopua, itapiti Riosie aamo kiapo tuuriache inataka yasitomerimua. Puuu wa'a tiame Riosi cheeriaa, yomatiame wehjoarichi nayewatupo tuutiamepua, Riosi Taanara Eesusieo. Nee Paoroa tiameo, pu'ka nayewatuka ku'ika yasitoamenia.

Paoroa Riosi tioparawichio tekipanawa, ki pusie teteiwame

²⁴ Nee Paoroa, ahkai aamo mochiwachiami Eesusichi simiyame nayewatuka aiwakamekaio, a'chitiaoi aiwaka yasitoainia, ta'iria itipiame neea, puuu Eesusi i'wa weechi oiame enesaapua pehjo nayewatukao, i'ka no'o aiwa nayewatuka aiwamii puuu, pu'ka aiwari aiwameri teereria, aiwatoka aiwame neea, Eesusichi simiyameo. Pu'ka yooraka aiwaka yasitoame neea, Riosi tioparawichio tekipanaka, pu'kao ki pusie teteiwame, Eesusi weerewara tewaniame. ²⁵ Nee pu'ka Eesusi weerewarachi te'terameo, te'ta ma'chiame simiyame masitemichio weratiamenia, Eesusichi

simiyameo. ²⁶ I'ka Eesusichi simiyameo Riosia, ehkoria-mi o'inia noriwi teewereriaipua pehjo, nape ehpe waanamio Riosia ahpo ijinuwa enepatesiao, ma'chiame tuuyesiamepua pu'kao. ²⁷ Riosia wa'a iintoamepua yooma ahpo piipateria ijinuwachio, te'ta nane'reka mochitomichiopua i'ka te'ta peenia tiame yooma ihta Eesusichi tiameopua, pu'ka taamo Noonoo Riosio yomatiame ti'tijoeriwichioopua ahpo tiia ma'chitameo, isaeri ti'tijoeriopua ki isaeri ti'tijoeriopua tiamé. Puuu Riosi ma'chitaa ihjipua: Eesusi Riosie Weratiame amochi yasitoamepua ahpo Riosiarieo, pu'ka tisia peeniatiame ahpo mochiwarichi mochipuame, aamo inatapatesiamepua. Ihjipua te'ta taamo Noonoo, te'ta ahpo pichiwataa.

²⁸ Teemea, yooma Riosi na'nayewaturaa, i'ka Riosie Weratiamechi simiyame nayewatusiamepua ti'tijoerio, ahkai mochiwachiami tuuyesikao, kiisi wehchi ipaka tetewimichiopua i'ka tewekachi kahtiame taamo Noonoo taamo masitetiao. Teemea i'kao, te'ta peenewari machiwarichi teetoka masitiame teemea, pu'ka taamo masitiao tisia kaawe pahtepuwichioopua, yooma ihta Eesusichi simiyameo. Teeme pu'ka wa'a tiame masiteka, tisia kaawe te'teremichiopua Riosie Weratiamechio. ²⁹ Pu'kawichio neea utewaeme tekipanamenia Riosie Weratiamechio, yomatiame te'ta utewarie no'o teeretotiao.

2 Nee no'oo aamo nane'reka mochitojeraninia, aachin teeka tisia utewaeme tekipanakamekopua wa'a kahtiao, aamo Koorosa mochikamewichioo, yooma wa'a Raoriséa mochikamewichioopua tiameo, yooma wahjachi no'o oiychiamio ki no'o tetewamewichioopua tiameo. ² Wa'a tiame tekipaname neea, yooma aamowichioo, aamo iikachi oisa erapamichiopua, napati eeme aamo kaawe nakika mochitoka. Wa'a teetoamenia tiameo, epeche ahsieme aamo pahtiame enepamichiopua, pu'ka Riosi ki ehpesi o'inia noriwi teereriameopua pehjo, pu'kao yooma Apoe Riosie Weratiamechi simiyameo. ³ Ikachi simiyame te'ta nane'reka mochitosaa eemea, te'ta pahtewari paarasatiame enemeripua, te'ta peenewari machiwarie nokisika. ⁴ Nee i'ka aamo chaaniamenia, i'ka wa'a aamo teeresoo, aataai peenia cheeka aamo wihkuenarioio, ka'chi iika aamo wihkuepuawichioopua. ⁵ Nee, ki nooe wa'a kahtiainia, aamo ahjama wa'a kahtiainenia no'o inatarieo. Peenia e'rame neea Riosi nakiyachitia te'tereto tuuopa, te'ta pewatiame mochito tuuopa Riosie Weratiamechio, pukachi ahjachi te'ta paparameko tuuopa.

Weemera teerewa mochipuame Riosie Weratiamechi

⁶ Wa'apitia pukeri o'inia aamo Riosie Weratiamechi paparariachitia, Apoe Eesusi aamo Paamira uuriachitia, pu'kache e'weka mochitopuapua, pukachiche ah-

jachi paparatoka. ⁷ Pukachio eemea teeresi naawaeka mochtotopuapua, pewatiame naawaeka Eesusichi aamo paparario, Apoe Eesusi te'ta aamo masiteretiachitia. Eemea aamo Noono tewekachi Riosio, cheriwema ki'yakache mochtotopuapua, apoe iintoriopua aamowichio tísia kaawe iintokao, ahpo Taana Eesusichi iintokaopua.

⁸ Ka'te aamo toimitia aaata aamo ko'komichioo, aaata aamo ki pichiwaka nayewesooopua Eesusichi simiyameeo, aamo wihkueka nayewenaresooopua. Puua oowera i'ka weeechi ti'tijoeri nokiwameche inatamepua, ki ehpesi o'inia wa'a nokiwame. Puuu chaachapaa rooroikame masitewa puuu, kiisi Riosie Weratiame masitia, uuka chaachapame.

⁹ Puuu aaata wa'a chaachapaka aamo wihkuenariamea, ki nane'rekamepua ihji Riosie Weratiame weeechi oikameo, pukachi weerewachi yasitoriamekopua, te'ta tisiwari Riosi tiarirao. ¹⁰ Eemea te'ta Riosie Weratiamechi te'teripao, amochi teerepuame eemea Riosie nehpuari ku'iwario, ka'chi iika aamo wihkuepuawichioopua. Puuu Apoe Riosie Weratiamea, puuu wa'api tisiwarikai tiipaopua, yomatiamie ihta ki ka'karuma tiariopua, aampa te'ta utewari tiaamepua, yomatiamie ki ka'karuma nokiwari noonoraopua, ahpotere tiamepua pu'kao, yomatiamie aampa tiamepua yomatiamie pu'ka utewarira tiarirao.

¹¹ Eemea Riosie Weratiameeo, iikachikamera tehpunetiamepua, yooma ihta amochi ki ka'karuma te'terirao, ki ma'chikamera weerewachi siichitepuwekao.

¹² Eemea paatoniao, Riosie Weratiame ahjama mukukameka ijikikamepua, ahjama wetemajitiamechitia; wa'a tiachio, neerochi o'inia puuyapaio, eenechi ahjakameka ijikikamepua weemera ahjarichi, Eesusi ahjameo. Wa'a ijikikame aamo tetewame Riosia, Riosi te'ta utewarirachi paparakamekapa, ahpo Taana oijenateriae, te'ta ahpo utewarirae. ¹³ Eemea pukerio, poanachi te'tereriaipua Riosichio, aaata wahjipakamechitia Riosie tetewiwachio, aamo iikachio pehjiio eemea, ki Riosie tehpeneniaiopua pehjiio aamo tatakorrirao. Nape ehpeo eemea, yooma tehpunetiamekapaopua ki kaawe aamo te'tereriaio, weemera ahjari kiatiamepua, yomatiamie aamo cheriwekekaopua aamo ki kaawe noonowiriao. ¹⁴ Riosia yooma ihta ahpo nuurari taamo wenejiao, yooma wa'asi werapakamepua pu'kao, taamo tatakorriria wenejiwa wikirieriao, kurusichi raositepakaopua pu'kao, ahpo Taana Eesusi mukiwarieo, ahsieme kajuka netetepakao. ¹⁵ Riosie Weratiamea yomatiamie tamochi ki ka'karuma chaachapaka wenejitiameo, ahsieme kihta nateyame enepaterepua pu'kao, yooma ti'tijoeri tetewachi kurusichi meritiamieo. Wa'a iintoka Apoe Riosi Taanaraa, pu'ka Satanasi ku'kuiwari taamo na'areka Riosichi wenejika mochtokameopua, tísia suuwe erapatekamepua pu'kao, te'ta newitoka chapisa pe'pereso

i'tokaopua, yooma ti'tijoeri tetewáchi suuwe erapateka newitokamechitiao.

Ki i'ka wehjoarichi inataka mochtotamechitia inataniame

¹⁶ Pukaepa eemea i'ka wehjoarichi mochtotamechitia pehjiio, ka'te aamo tooa wenejimichioo, aaata i'ka wehjoarichi iyoriniame nokayameeo, i'ka eee tiame iyoriniamechitiao: ihta kooame iyoriniameoi, ihta itapiti ijirewa iyoriniame, ihta yoorewa teeweniameoipua pahkochio, meeche weemerachi simiyame iyoriniameoi, Riosi resipuniame taawechi iyoriniameoi.

¹⁷ Yooma puuu itapiti iyoriniamea, kihta nateyamepua Riosichi ka'karuma te'terepuawichioo, se'wi iyoriwakaopua. Te'ta Riosiwichio iyoriniame nateyameraa, ihjipua: Riosi ahpo Taana Weerariakamera iyoriniame.

¹⁸ Ka'te aamo tooa aamo wenejimichio, Riosi tewekachi ku'kuiwari tísia yoorewari te'terewameopua, aaata ahpo tísia tesiwa te'teriamie, e'retiameopua. Pu'ka wa'a tiame nokiwa inatamea, apoe wa'api ahpo oisataka chaachapamepua, ahpokamera tísia machiyameko erakoka. Yooma puuu wa'a ahpo oisataka masitiamea, kihta Riosi pichiwari tiamepua, teesaoi ki Riosi inatá, oowera weeechi ti'tijoerichitia inatamepua. ¹⁹ Puuu ki nakiyamepua Riosie Weratiameo, ahpo mo'orachitia teetomichioopua, puuu kihita Eesusi weerewara itapitira enepanariamekapapua, te'ta taamo Noono tewekachi kahtiamie e'rariachitiaopua, ahpo Taanakamera mo'orachitia teetomichioopua, ahpo Taana weerewachi ki pusie teteiwamechio.

²⁰ Nape eemea, Riosie Weratiame ahjama mukukameka ijikikamepua, ki i'ka wehjoarichi mochtotamechitia inatamiapapua wa'asi. Nape wa'a ijikikamekaai eemea, zachini iikai eemea wa'api te'teretoamepua eenechio, ke'chu aamo Eesusichi paparoi te'tereriachitiao, aamo ki ka'karuma yooraria yooraka mochtotao? ¿Achini iikai i'ka wehjoarichi nokiwame yoorewatere mochtotoniame eemea, i'ka eee tiame nuurari yachatiamiechitiao: ²¹ "Ka'te ihchepa pukachio, ka'te ko'ka pu'kao, ka'te ahjae ihsi pu'kao"? ²² Yooma puuu nuurari ka'tetaniamea, i'ka wehjoarichi mochtotameche nuurari iyoriniame puuu, puuu Riosichi kaawe te'terepuawichioo, kihta nateyame puuu. Puuu i'ka wehjoarichi nuurari yachatiamie wa'inewa iyoriniamea, kajumiite puuu wa'asi, taamoo tewekachi Riosi ahjama mochipatetiopaopua. ²³ Puuu i'ka wehjoarichi itapiti iyoriwa nokayamea, tísia Riosichi iyoriameka nokayamepua, tísia ahpo weerewachi kokosa yooramekapaopua, te'ta Riosichi iyoriame ahpo eratekaopua ti'tijoerio. Nape puuu weerewachi ahpo kokosaniamea, kiisi taamo

ku'yamepua ki ka'karuma nokipuawichioo, itapiti ki ka'karuma nokiwa weemuniamopua.

3 Eemea Riosie Weratiamechi paparakapaopua, weemera ahjarichi oijenakameka iikamepua Eesusi Riosie Weratiame ahjamao, Eesusi mukukoi eenechi oijenatetioopua. Pukaepa eemea wa'a ijikikamekapao, aamo tewekachi mochikameka erakópuapua wa'asi, Riosie Weratiame yawichituachi ahjama mochikameka erakoka, Eesusi ahpo Noono yawichiturachi kahtiachi, ahjamina ahjama ya'yawichituka. ² Pu'kache epeche te'ta nateyamechi inataka mochi-topuapua, tewekachi mochipuameche, ki i'ka weeechi aamo mochikamechitia erakoka. ³ Eemea ehpeo, i'ka wehjoarichi iintuame aamo ki ka'karuma weemuka mochitoriao, mukukameka ikikame puuupa amochio, weemera ahjarikamera uukamekapa eemea, Riosie aamo kiatiamekamera, Riosie Weratiamechi paparakamekapapua. ⁴ Riosie Weratiamea pu'ka weemera ahjari taamo ki'yakamepua, pukae taamo ahpo tísia peeniatiamé mochiwarichi mochime te'teriamé enemichio, eenechi enasaopua taamo apechunamiao, ahpo ahjama mochiwamiachio.

Ke'chu Eesusichi paparai te'teretotiamé; Eesusichi paparaka te'teretoniamé tiame

⁵ Pukaepa eemea i'wa wehjoarichi mochikaiopua pehjo, yooma toipuapua wa'asio, mukukamechitia tetewipuapua pu'kao, yooma pu'ka ki Eesusichi paparaniamé nokiwameopua, i'ka eee tiaméchitia: ihtaoi suwepori nokiwame, ki ka'karuma ikotuwa nokiwame, aaata iinuekopao wa'achi teerenarewa, ihtaoi itapitichi riosiwataniameoi. ⁶ Yooma aaata i'kaka tiame ki kaawe nokayamea, Riosi nekarewae kokosapuamepua, kiisi e'weka mochitoamekapapua, tewekachi kahtiaméopua Riosio. ⁷ Eemeai wa'achi nokaka mochiriaipua, ke'chu taamo Paamira Eesusichi paparaio. ⁸ Nape ehpeo eemea, ki oosa wa'a nokaka mochitopuapua, i'ka eee nokiwamechitia: aaata tísia nekakapa merinarewa, aaata na'ara yorapuachio na'ara ihsiwa, na'ara chaachapawa aaata na'arepuawichio, iinyatiame suwepori nayewaniame. ⁹ Ehpeo eemea ka'te aamo ahpo wistuka mochitomiapua, yooma toakamekapa eemeapao, aamo ki ka'karuma nokariaopa, ke'chu Riosie Weratiamechi aamo paparai nokariameo. ¹⁰ Ehpeo eemea Riosieo, weemera ti'tijoe enepakamepua, ooweru tiameo, wa'achitia. Amochio eemea senepi epecheche teetopamepua yooma ihta Riosichi simiyame machiwari, Riosi tiameka teerepakamekapapua amochio, weemera te'terewachio. ¹¹ Wa'a tiame iintokame Riosia aaataoi tamochio, yooma Eesusichi paparaméchiopua, pe'yachi ki i'isaeri ti'tijoe, pe'yachioi siichitepuwatiamékooi ki siichitepuwatiamékooipua, pe'yachioi aaata Siintiani

weeechi ti'tijoe, pe'yachi simaroni ti'tijoe-erikooiopua, pe'yachi teekoemékooi ki teekoemékooiopua. Te'ta nateyameraa, Eesusi Riosie Weratiame yomatiamé wehjoarichi mochikame iintoriakamerawichio puuua; puuua yooma aaata ti'tijoe apochi paparakamechio, pukachi yasitonariame eneriamé puuua, ahpo Riosiwario.

¹² Riosia aaata ahpo Taana Eesusichi paparakameo, ahpo ijinuwa iintapakamepua, tísia nakiyamekapapua aamoo. Pukaepa eemea amochio, ka'karumache tiame tetewitetopuapua, eee tiamechitia: aamo ahpo tesiwe erakoniamé, kaawe e'raka ihkokeniamé, kihta aamo weruma uuniamé teerewa, ki e'raka cheeka nayewaniame, ki aaata nahsinepaniamé. ¹³ Aamo ahpo anachiamé enepuapua; aaatae aamo wenejitiaeo, cheriwepuapua pu'kao. Eemea taamo Paamira Eesusi aamo cheriwériachitia, wa'achitia aamo ahpo cheriweka mochitopuapua. ¹⁴ Te'ta nateyameraa amochio, te'ta kaawe aamo nakika mochitoniamerapua. Te'ta aamo nakika mochitosaa eemea, te'ta kaawe nokaka mochitomeri eemea amochio, taamo nakika mochitoniamékopapua, taamo piiripi pirenaturi iintapakamepua, Riosie Weratiame weerewarachiopua, Riosie Weratiame weerewara ki pusie teteiwamechio. ¹⁵ Ta'iria mochitopuapua aamo iikachio, kaawe aamo te'terio erakokaopua, taamo Noono tewekachi kahtiaméchio, pu'kawichio apochi aamo paajutekame Riosia, piiripichitia enepamichio, ahpo Taana Eesusi weerewachio, ahpo Taana Eesusi weerewara ki pusie teteiwamechio. Riosi amochi iintoriao, kaawe e'rekache mochitopuapua, eepi cheriwema ki'yakache, aamo ahpooiopua tiameo, cheriwema kiapuapua aaataeo aamo kaawe yoratiao.

¹⁶ Eemea amochio, amochi pochikameche te'terepuapua Riosie Weratiamee aamo masiteretiao. Aamo nanapawiachi napawisaapua Riosi iyorimiao, Riosie Weratiame te'ta machiwari masiteriachiche teetowa masitepuapua. Ahkaoi aamo nanapawiachiamio, ihtaoi Riosi nayewame wikatapuapua, yoomahka pirena kaawe chaachapaniamé Riosio, pirena aamo iikachi kaawe erakoka, cheriwema ki'yaka Riosio. ¹⁷ Ihtaoi aamo chaachapaopua, ihtaoi aamo nokayaoipua tiameo, aamo Paamira Eesusichi te'ta aamo te'teria inataka nokisipuapua, ahkaoi aamo nokisiachiamio. Ka'te natakepamitia eemea tiameo, aamo cheriwema kiamia Riosichio, Eesusi te'ta kaawe iintoriawichio aamowichio.

Ta'pechi mochikamewichio tuuyewari

¹⁸ Eeme kukunara ujupiraa, aamo kukunawa neesetowatere te'teretopuapua. Wa'a te'tereka mochitorejename Eesusi Apoe Paamiraa, ooweru apochi paparaméopua. ¹⁹ Eeme ujupira kukunaraai, kaawe nakika

mochitopuapua aamo uupio. Ka'te e'raka ihsiwa ih-simitiapua aamo uupichio. ²⁰ Eeme kukuchiwaraa, ka'te toaka mochimitiapua aamo yayawa e'wewao, wa'a aamo te'terejeramekopua Apoe aamo Paamira Eesusia. ²¹ Eeme yayawaai, ka'te ki taisa erapatemitia-pua aamo tatanao, tísia nekaweka tuuyewaeopua pu'kao, utewaeme e'raka yoorawa chaanewaeo. ²² Eeme ahpo teeko seekaraka teeka mochitoameai, kaawe e'waka mochitopuapua aamo teekoo. Nape pichiwarie e'weka mochitopuapua pu'kao, taamo Paamira Eesusio aamo kaawe nokayame e'remichiopua aamo wa'a te'teretoopaopua. Eemea wa'a te'teremeripua, ki aamo teekoe tetewiniaopua. ²³ Yooma eeme Eesusichi paparamea, yooma ihta aamo yoorapua tiameo, kaawe e'raka kaawe yorapupua, aamo Paamira Eesusiwichioo, kaawe e'raka yorakiamechitia. ²⁴ Wa'a erakoka mochitomete eemea, aamoo Riosio itapiti aamowichio nuutia ki-amerikopapua. Pukaepa yooma ihta aaatawichio aamo yooraiopua, Eesusi Riosie Weratiamewichio yoraniameko erakopuapua, puuu Eesusikamerakopua te'ta aamo Teekorao. ²⁵ Nape aaata ki kaawe nokakamea, ahpo ki kaawe nokariawichioo, kokosari aiwatepuamepua Riosieo, ki aaata epeche weruma tiame tetewamekopua.

4 Eeme tetekoraai, kaawe uuka mochitopuapua aamo seekarewachitia mochitiao. Ka'karuma eenepuapua pu'ka ahjamao, kaawe e'erakoka kiapua-pua pu'kao, yooma itapitio ihtaoni nakiyao, nane'reka mochitoamekapua eemea, te'ta aamo Teekoo, te'pa tewekachi kahtiamekoopua.

² Eeme Eesusichi paparamea, senepitia Riosieo nayeweka mochitopuapua. Ihtawichioo nayewiaopua Riosio, aamo e'ra nayewepuapua pu'kao, ki ni'oka nayewepuapua Riosio. Riosio eemea, ka'te natakepamitia aamo cheriwema kiamiao. ³ Riosio itanepuapua taamowichio, kaaweruma tiame tamochi teetomichioo, wahjachi mochiwachiami taamo masitemichioo, ahpo kaaweruma tuuyewari taamo ki'yaria taamo nayewatumichio. Ihji Riosie Taanarachi simiyame no'o nayewatuaa, Riosie noriwi teereriapua, ehpiamio taamoeo, yomachiami mochiwachiami ma'chitapuawichioo. Neeea pukachi simiyame nayewatuaamekapao, i'wa peereso yachatiamenia. ⁴ Riosichio no'o ku'iwa itaka mochitopuapua tiameo, no'o ahpo kaaweruma tuuyewario, ma'chiamie no'o masitemichioo, ahkai mochiwachiami no'o masitesichio, yooma ihta Riosie Weratiamechi simiyame no'o nayewatuachioo, te'ta Riosie no'o yorajerachitiao.

⁵ Eemea Riosie Weratiamechi simiyame masitiaopua, aaata ki Eesusichi paparakameopua pehjo, kaawe peeneka nayewepuapua pu'kao, kaawe e'reweka teeka masiteka, kihta kokosa erapuaichioo aaatachio, aaata masiteme tiioo, ka'te wa'atia u'matotemitiapua.

⁶ Muuuu aaata nayewiaio, kaawe e'raka nayewepuapua pu'kao, kaawe e'raka itipimichioo pu'kao; itapiti aamo iinatukesoo, peeneka nehjiapuapua pu'kao.

Kajurachi teepotari

⁷ Wa'a aamo uhjurenane aaata tijoe Tikiko tewaniame, apoe aamo tuuyemichioo te'ta achini teeka taamo mochika i'wao, aachin teeka taamo simitia Riosichio tehkio. Puuuu Riosie tehkiwachio, tísia kaawe taamo ku'ikamepua, pukaepa teemea pu'kao Riosichio, taamo poonichitia tetewamepua. ⁸ I'ka Tikiko wa'a aamo uhjurekania aamo tuuyemichioo, aachin teereka taamo mochikao, aamo taamo nane'resaapa wa'ao, kaawe erakomichioo. ⁹ Wa'a uhjuraenia tiame Tikiko ahjamao, Oonesimo tewaniame. Puuuu, wa'a aamo mochiwachio ohjoemepua, taamoo pu'kao, Riosichio poonichitia tetewa, puuu ooka chaachapama-pua aachin teeka taamo mochikaoopua i'wao.

¹⁰ Arihtako tewaniameai no'o ahjama peereso kahtiamie, aamo teepotenapua tiame. Marako tewaniame tiameai, aamo teepotenapua, puuuu Wenawe pa'chira taanara. Nane'riame eemeapa aachin teeka no'o tetewamekopua Marakoo; wa'amahka aamo mochikachi enasooopua piie taawechemi ahkai, kaawe uuka tetewipuapua pu'kao. ¹¹ Eesusi Uhto teewatiamieai, aamo teepotenapua tiame. Ihjichepua paika i'isaeri Eesusichi paparakamea, no'o ahjama tekipanamea Riosiwichioo, ti'tijoeri paajutekao Riosie ye'karichi e'enamichioo. Ihji paikaa, no'o tísia yuuwesioo, no'o kaawe erapateka mochitokamepua. ¹² Aamo teepotena tiame Epajarasi tewaniame, aamo ohjoekachi o'inia eenakame tiame. Ihjai Eesusi Riosie Weratiamewichioo, tísia tekipanaka yasitoamepua. Ihjia aamowichioo, tísia itaka yasitoamepua Riosichio, aamooopua Riosichio, epeche kaawe te'teretoka mochitomichioo, yooma ihta Riosie te'ta nakiyachitia, yooma wahjachi aamo yorakeka mochitowachio. ¹³ Epajarasio nooe wa'api tetewakamepua pu'kao, tísia utewaeme tekipanaka yasitokamekopua aamowichioo, Raoriséa mochikamewichioo tiameo, Eerapori mochikamewichioo wa'achi. ¹⁴ Ruuka merikoai tísia kaawe nakiwamea, piirechi tijoe Reema tewaniameapua tiame, na'pahka aamo teepotenapua wa'achi, yooma aamoo.

¹⁵ Eemea no'o teepotekemitiapua, Riosichio poponiwa pipiniwa tiame Raoriséa tiopachi nanapawiamie. Niinja tewaniame oowitiameopua, no'o teepotekepuapua tiame wa'achitia, yooma Riosichio paparame, ahpo ta'perachi naanapawitiame. ¹⁶ Eemea yooma i'ka iyojura chiia iyonaka nane'resaopua, Raoriséa tiopachi mochikame i'yetopuapua i'kao, Raoriséa tiopachi mochikame iyonamichioo tiameo, i'ka no'o iyojura. Wa'a i'yetosapa i'ka no'o iyojura, Raoriséa no'o

uhjureria iyojura Koorosa tiopachi upapuapua, wa'a Koorosa tiopachi iyonapuawichiopua tiameo. ¹⁷ Aakipo tewaniameo chaanepuapua eee chanikao: "Ahseparika kaawe teetopuapua, aamo Paamira Eesusi ki'yaria teh-kichio, ahpowichio aamo yoramichio ki'yariachio."

¹⁸ Neee Paoroa, nooe sekae iyoteka chiiamenia i'ka no'o aamo chaaniao: Ka'te no'o natakepamitia eemea

Riosichi itamiao, no'o i'wa peereso kahtioio, kaawe no'o neesetoka yasitomichioo. Neeea i'ka aamowichio iyotewachiopua wa'asio, taamo Noono tewekachi kah-tiameo, aamo tísia kaawe ikiniame ikijeraninia. Wa'a ikisaa kaawe enemapua. Cheriwema wa'asi.

Pahcha Te'tesaronika Iyotepawa

Teepotari

1 Kúira Tesaronika tiopachi mochikame Riosichi poponiwaa, pipiniwa tiame. Ka'karuma mochikare eemea, teemea i'wao ka'karuma mochikamepua. Ka'karuma mochisaa eemea teemechitia, tísia kaawe enemiiipua. Wee, i'wa aamo uhjurenane itapiti aamo no'o nayewiaio. Nee Paoroa, Siriwano ahjamao Timoteo tiameo, yooma wa'a Tesaronika tiopachi mochikameo, taamo Noonochi te'tereka mochitoameo, i'ka iyosi iyotesa aamo uhjurenania, yooma wa'a tiopachio, Eesusi Riosie Weratiamechi paparaka mochitoameo. Yooma wa'a Riosi tuuyewarichi te'tere-toameo, aamo iikachio neeea, ta'iria mochitojeraninia, amochiopua tiameo, taamo Noono tewekachi kahtimeo, taamo Paamira Eesusi Riosie Weratiameopua tiameo, tísia ta'iria mochitojeraninia, aamo tísia ka'karuma neesetori, teewetokeka.

Tesaronika tiopachi mochikame, tísia Riosichi paparama

² Teemea aamowichioo, senepi taawechi Riosi ahjama nayewaio, tísia cheriwema ki'yamepua Riosio.
³ Teemea Riosichi nayewaio ki natakepame teemea, aamo tísia kaawe te'teretoapua, Eesusi Riosie Weratiame tehkiwachio, aamo iikachio tísia kaawe erakoamekapapua, tísia paparamekapa eemea Eesuschio, tísia puuyetoka mochitoamekopua tiame, Eesusi tewekachi o'inia eenechi enamiaopua weechio.
⁴ Aamo taamo Riosichi poponiwao, taamo pipiniwaopua tiameo, nane'rena teemea Riosio, tísia aamo nakiyamekopua, aamoo tísia apochi paparariopa. Nane'riame teemea aamoo wa'a te'terelopao, ahpo ijinuwa iintapariopua Riosio. ⁵ Teemea aamoo, Riosi ka'karuma chiia aamo nayewiaio, te'ta pichiwari Riosi chiia aamo nayewiamepua, Riosi Riosiwario tamochi yasitopa, puuu ki taamoe wa'api inatariaepua. Eemea amochi e'enarioiopua, nane'riame eemeapa aachin teeka taamo amochi kaawe te'tereka mochiriopua, kaawe teeremichiopua amochio.
⁶ Kaawechupena eemea taamo Riosi kaaweruma tuuyewari chaachaparia, peenia erakoka ahjachi pichikerepua, tísia aiwaka mochitoaiopua, Riosie Weratiamechi paparapao. Puuu aamo aiwaka mochitoaa, Eesusi aiwariaka tiame puuu i'wa weechi oiyai

nayewatukao, teemeai wa'achitia aiwaka nokisiamepua, Riosie Weratiame nayewatuaio. Nape Riosia yooma amochi aiwatoachiopua, wa'achi ihtoame Riosiai amochi yasitoaite ahpo Riosiwarie amochi yasitoko, yooma amochi pipiripichiopua. ⁷ Eemea wa'a te'teretoaa aiwaka anachakao, yomachiami Riosichi paparakamea nane'rekamepua wa'asi, yooma Maseronia weechiami mochikame, Aakaya weechiami mochikame tiame. ⁸ Eemea i'ka Riosie Weratiame naawesario, eeme wa'api amochi uuriaa, yomachi i'toriame eemeapa, Maseronia weechiamio, Aakaya weechiamiopua tiame. Eemea, ki wa'amisiche i'tokame eemea Riosi tuuyewario, ahkasi epeche waanamisi i'tokamepua pu'kao. Pukaepa teemea, ki nayewatumeri teemea wa'a aamo ohjoriachiopua, aamooopua wa'amioopua wa'asio, nayewaturioa wa'asi. ⁹ Puuu aamo ahpo mehkamisi i'yetoriopua i'ka Eesusi ka'karuma tuuyewario, aapoeo wa'api tísia kaawe erakoa aamo nayewamepua Tesaronika mochikameo. Puuu mehkami tuuyewari aamo i'yetoriaa, aamoo kaawe nayewamepua tiameo, taamo aamo Eesusichi simiyame i'yetoriao, tísia kaawe aamo noonowiriopa ahjachi tísia paparakao, tísia aamo Eesusichi paparapao, ahkasioi aamo itapiti ri'riosiwa ri'riosiereria ki ahjameo towariopa pu'kao, te'ta Riosi ahjamerachi paparamiapa, pu'kakamera yorakeka mochitonariapa, ki waapisi i'toka Riosi kaaweruma tuuyewario. ¹⁰ Aapoeopua tiameo amochitiao, tísia puuyeka mochitoamepua Eesusi Riosie Weratiame eenechi enamerio, wa'a tiame tuuyetiamera pukaeo. Puuu eenechi enameria, apoe Eesusi puuu apoe Riosikamera Taanara i'wa weechi tijoetukame, Riosio pu'kao, mukukoi eenechi oijenateria, puuupua te'ta apoeo, taamo newipatiamea, Riosie tísia iinya tiame kokosariepuachio.

Paoro Tesaronika mochiwachi tekipanaria

2 Eeme wa'api no'o Riosichi poponiwa pipiniwa tiamea, nane'riamepapua taamo amochi tekipanariao, ki oowera kihtachi itipiriopua. ² Eemea nane'riamechi taamoo, Iiripo mochiwachi ajasirioiopua pehjo, tísia taamo na'aretiamekopua wa'ao, ke'chu aamo mochiwachi e'enoioopua. Nape teemea tísia wa'ineka na'aretiai Iiripo mochiwachio, Riosia taamo ku'ikamepua kihta seeweka amochi e'enamichioopua,

wa'a Tesaronika mochiwachio. Wa'a aamo mochiwachio, tísia tehkikoi Eesusichi simiyame nayewatupuawichio pukeri taamo ajasirioio, kaawe nayewatukame teemea wa'ao, Riosie ku'ipatiapa wa'ao, oisa erapatekao. ³ Teemea waikao oisa erakoka nayewatukamepua wa'ao, taamo Eesusichi simiyame nayewatuao, te'ta pichiware chaachapamekapua. Teemea ki aaata wisikuiamekapaopua, te'ta Riosi pichiware chiia pichiwaka masitekamepua aamoo. ⁴ Ihji Riosi newipari tuuyewaria, Riosie e'retiame teemea amochi upamichiopua, amochi nayewamichiopua. Teemea i'ka taamo nayewatuao, ki ti'tijoeri ahpo pu'seriakamera kaawe erakomichiopua, Riosi pu'seriakamera taamo erakomichiopua, Apoekopua taamo tewekachi kahtiame Noonoo, taamo inata tetewaka ne'niamea. Pukaepa puuua nane'riamepua, taamo masitia ti'tijoerikamera pu'serewawichio enesoo, apoekamera pu'serewawichiooio. ⁵ Teemea aataoi ki peenia chaaneka u'yekamepua toomioi; ihtaai taamo ku'ipuawichiooi, kiamo itanekame teemea, Apoe Riosiai, nane'riamepua pu'kao, pichiwa no'o chiiamekoo. ⁶ Teemea amochio aaatachioio, ki taamokamera iyoripuawichio i'yakamepua, ⁷ iinuekai teemea wa'a tiame taamo noonoimiao, Riosie Weratiamee ajawatiamekapa. Ohsotia teemea, kaawe e'reka aamo neesetokamepua, kukuchi yeeyerachitia ahpo tatana inatiamechitia. ⁸ Teemea ki nu'uti aamo nakika mochi-toamepua, Pukaepa teemea aamo mochikachi ohjoaio, ki i'ka Riosi kaaweruma tuuyewariche aamo kianarekamepua, epeche tiame aamo kianarekamepua pehjio, ahkasi aamowichio mukiwameoioopua, wa'a tiame nakiwewiame enesoo. ⁹ Nane'riame eemea wa'a taamo mochikoio, i'ka Riosi kaaweruma tuuyewari aamo nayewiaio, te'ta ute-waeme tekipanaka i'yariamekopua taamo ko'komiao, kihta peterenariapa teemea amochio.

¹⁰ Teemea wa'a aamo mochikachi mochikaio, ka'karuma enekame teemea amochio, taamo te'ta pipakame ti'tijoechitia tetewitekaopua wa'a aamo mochikachio, kihta a'chi tiame taamo nayewapuawichiopua, aaataeoi. Pu'kao eemea aamoe wa'api tetewikamepua. ¹¹ Nane'riame eemea tiameo, taamoo Riosichi tatanachitia aamo uuka tetewiriopua, aamo itapitiwachio yuuesirioioopua, kaawe e'raka aamo kaawe erapatesiriopa, aamooopua Riosichio, te'ta oisa erapatesika. ¹² Teemea aamoo tiameo, kaawe e'reka aamo tuuyekamepua, te'ta Riosi tatanarachitia aamo mochijerawao, Apoe Riosi wa'api aamo paajuteriopa, ahpo ahjama mochipuawichiopua, ahpo te'ta tísia peenia tiame ye'karichio.

¹³ Eemea Riosi aamo paajuteria nakikamekapa, ahpo tísia peenia tiame mochiwarichi mochimeripua, Riosi te'ta ye'karichi. Riosio aamo ku'iriopa pahtekao taamo amochi nayewatuao apochi eenamekoopua ki

taamochi wa'api, cheriwema ki'yamepua Riosio, senepi taawechi. Pukaepa ihji Riosi kaaweruma tuuyewari pichiwa Riosichi eenamekapaopua, aamo iikachio yooma itapiti kaaweruma inisiamepua, yooma aamo pipiripichio, Eesusichi paparakamechio. ¹⁴ Eemea Tesaronika mochikame Eesusichi paparama, Uurea weeechi tiopachi mochikamechitia ikitiamepua. Puuu Uurea tiopachi mochikamea, ahpo wa'api weeechi mochikame i'isaerie, tísia aiwetetiame puuua, wa'achitia eemeai aamo wa'api weeechi mochikameeo, tísia aiwetetiamepua. ¹⁵ Ihji ehpiami i'isaeri pa'pamuratuamea, Eesusi Riosie Weratiame me'yakamepua, te'ta ahpo ehkoriame mochiriamechitia noonowiriachitia, Riosi na'nayewatura ko'yakamechitia. Ihji pa'pamiratuame Riosie Weratiame me'yakamea, kiisi kaawe e'retiamepua Riosieo, taamo wa'ineriamekopua pu'kao, ti'tijoeri ki taamo nayewemichioopua Eesusichi simiyameo. Pukaepa, wa'a nokaka wa'inamekapao, ahkasi ahkai taamo muioipua Eesusichi simiyame nayewatumiao, taamo ma'chi uhjurakame puuua, ki taamo nahkeka nayewatumichio ahpo mochiwachio. ¹⁶ Puuua wa'a nokaka taamo wa'inarewaeo, kiisi taamo toakapua, i'isaeri ti'tijoerichi taamo nayewetumichioopua, Riosie ahpo newipatepuawichioo. Wa'a nokakaopua ahpo, epeche epeche tatakori-pamepua. Pukaepa Riosia tísia nekakaopua pukachio, ki nu'uti kokosameripua pu'kao.

Paoro eenechi, Tesaronika tiopachi siminarewa

¹⁷ Aamo taamo Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiameo, neipami aamo mochikachi puuyasaapa teemea, aamo eenechi tetewinareka mochitokamepua, aamo ijinatopaka mochitoamekapa. ¹⁸ Teemea weesa wa'a siimpanarekamepua aamo ne'nemiao, nape neee Paoro epeche, nape Satanasia senepi wa'a taamo siimpanarioioopua, eepi taamo pejana weeweripakamepua, ki siimpapuawichiopua wa'ao. ¹⁹ Ehpe taawechiamioi teemea tísia aamo tetewinareka mochitoamepua, eemekamerakopapua taamo te'ta peenia erakotiameo, ki aaata ki'tiamekopua wa'asi te'ta taamo kaawe eratemeriopua. Eemea tiameo tísia taamo kaawe eratemeriopua, Eesusi eenechi enasoioopua pu'ka ahjama mochikoio. ²⁰ Eje'e amochio, wa'a erakoame teemea, te'ta pichikekamekopapua, taamo aamo nayewaturiao, Eesusi Riosie Weratiamechi simiyameo.

3 Pukaepa wa'a tiachipa tísia aamo tetewinariapa teemea, tísia aamo nane'renariapa tiameo, achini aamo te'teretoaopua Eesusichi aamo paparaio, ki anachapakaopua wa'asio, Timoteo aamo uhjurekame teemea tapanaramio, teemea Aatena mochiwachi itipikapua waikao, pu'kao wa'a no'ramioio. ² Timoteo aamo uhjurekame teemea, pukachi aamo nane'renari-

apa aachin teetoamekopua aamoo, Eesusi Riosie Weratiamechi aamo paparao. Ihji Timoteoa, kaaweruma ti-joe puuua, taamo ahjama tekipanakame Riosichio, Eesusichi simiyame tuuyewatukao. Timoteoo amochi uhjurekame teemea, aamo pewatiame mochitonureka ku'imichiopua Eesusichi aamo paparao, aamo oisa erapatemichiopua Riosichio, ³ kiisi nahsinepaka, anachaka mochitomichiopua ihtaoi Riosiwichio aamo aiwaka mochitoaio. Eeme wa'apiai nane'riamepua wa'a tiame aiwaniamekopua, Eesusichi paparameo. ⁴ Aamo ahjama mochikaio, wa'a tiame aamo nayewakame teemea, aamo kokosa tiame aiwamiaopua, yooma teeme Eesusichi paparameo. Wa'a tiame taamo ikisipo tuurii-aa, kiisi wehchi wichikamepua, pichiwa wa'a teetoniamepua amochio. ⁵ Pu'kawichio aamo uhjurekamekai teemea Timoteoo, nane'renariapa neeea, achini aamo te'teretoapua, Eesusichi aamo paparao. Neeea ke'chu wa'a uhjurai Timoteoo, majawiameai neeea Satanase, aamo sewina erapatepuameopua, aamo wa'a Tesaronika tiopachi mochikameo, Eesusichi paparameo. ⁶ Nape ehpe wa'a no'rariopa Timoteoo, kaawe erapakame neeea, kaawe aamo te'tereto tuuyopa Eesusichio, kaawe aamo ahpo nakika mochito tu-uopaopua tiameo. Aamoo tísia taamo ijinatempa mochito tuuopao taamo tetewinarekao, wa'achi erakoame teemeai aamo tetewinariiao. ⁷ Teemea i'wao tísia aiwaio, tísia kaawe erapakamepua, wa'a aamo mochikachio tísia aiwaka mochitoaiopua, pewatiame aamo mochito tuuyetiapa Riosie Weratiamechio, ahjachi paparakao. ⁸ Wa'a tiame inamukapa teemea aamochio, tísia oisa erapakame teemea, Riosi tehkiwarachi taamo mochitomiao, eenechi oijenakamechitia. ⁹ Teemea soparamena cheriwema kiamerina teemea Riosio, aamoo tísia kaawe yoratiamewichioo, tísia kaawe erakowa taamo eraterioopua tiameo, aamoo taamo nayewaturiachi paparakamekopao? ¹⁰ Teemea Riosichi nayewaio, senepi itaniamepua pu'kao, taamo ku'imichiopua eenechi ahpo tetewimichioo, aamo toitia masitepuawichio pehjiio, aamo ahsepari nane'reka mochitomichiopua, Eesusichi simiyameo.

¹¹ Pukaepa teemea, Apoe taamo Noono Riosio, Apoe Eesusi Paamiraopua tiameo, taamo ku'ijeraninia wa'a siimpaka aamo tetewipuawichioo. ¹² Apoe Paamirao aamo ku'ijerani teemea, epeche aamo nakika mochitomichiopua ahpo, aamo wa'achi te'teremichiopua wahjachioi, te'ta taamo aamo nakiyachitia. ¹³ Neeea taamo Paamira Eesusio itaniamepua, aamo ku'ika Riosichi pewatiame mochitotemichiopua, kiisi se'wimichiopua aamo Riosichi paparao, no'oo aamo te'ta pipakame tetewitemichiopua no'o Noono tewekachio, no'o Noono te'ta katewiachi taawechio, no'o eenechi i'ka wehjoarichi tekiniioipa.

Aachin nokaka kaawe eratepuame Riosi

⁴ Ehpeo utewaeme aamo chaaniame teemea, Riosi kaawe eratewache aamo nokisimichio, te'ta taamo aamo masiteriachitia, nape utewaeme taamo te'ta Paamira Eesusi ijinuwarachitia.

² Machiyame eemeapa no'o aamo tuuyeriaio, aachin teeka aamo mochinuraria taamo Paamira Eesusichio, Apoe no'o weerakamechiopua, Apochi simiyame no'o nayewatumichiopua. ³ Riosi nakiyaa ihjipua: Riosiche nakiya yooraka mochitopuame; kiisi suwepori nokipuuame, ⁴ yoomahka eeme nenewikameaio, yoomahka pipiripi ahpo yooreka mochitomeripua; kuunaraa ahpo uupi yooremeripua, uupiraa wa'achitia ahpo ku-unachio, ⁵ ki aaata ki Riosi machiyamechitia te'tereto-ka, ki aaataoi uupiraoi kuunaraoi ikotukeka. ⁶ Aataai eemea, ki wa'a nokaka mochitometepua, yooma i'ka wa'a tiame suwepori nokiwaio, piiripioipua wisikueniameo. Suwepori nokaka mochitoameopua Riosia, ki teesa kokosamapua pu'kao. Yooma pu'kao, aamo tuuyekame neeepa, amochi masitiaio. ⁷ Riosia ki iinya tiame taamo nokimichio taamo paajutekamepua, ohso kaawe Riosia, kaawerumarache taamo nokimichio apochi paaekamepua, ahpoche peenia e'ria nokisimichiopua. ⁸ Wa'a tiachipao aaata ki e'wiamea i'ka no'o chiiao, ki tijeokamera ki e'wiaitepua, Riosikamera ki e'wiai tiamepua, Apoekamera ahpo Riosiwari taamo ki'yaa, taamo neesetomichio kiatiamepua, ki itapiti suwepori tiamechi, taamo ruhjimichiopua.

⁹ Neeea, ahpo nakika mochipuamechi simiyameo, kihta chanimetenia wa'asi pu'kao, apoe Riosi wa'api iintokamepua pu'kao, ahpo Riosiwari wa'api wa'a erapateka. ¹⁰ Kaawe nane'reniamenia aamoo, Riosichi poponiwao pipiniwao tiameopua, Maseronia weechi mochikameo, taamo te'pa kahtiame Noono nakiyachitia mochitoamekopua, yooma aamo ahpo kaawe e'reka mochitoamekopua. Nape teemea i'ka aamo nakika mochitoniameo, epeche aamo epeche epechechi teetojeramepua. ¹¹ Eemea kaawe aamo neesetoka mochitopuapua, ki aaata aamo eina chaachapamichiopua aamo ku'ipuawichioo; ohso kaawe, aamoe tekipanaka i'yapuapua aamo ko'komiao, te'ta aamo no'o tuuyerichitiaopua aamo masitekao. ¹² Eemea wa'a te'tereka mochitometepua, ki Riosichi paparameo, kihta aamo chaanemichiopua. Aamoe wa'api i'yaka ku'yame ene-saa, kihta tooremumeri eemea.

Eesusi Apoe Paamira eenechi enameri

¹³ Ehpeo neeea, aamo Eesusichi paparame poponiwao pipiniwaopua tiame, aaata eeme mukisoo ihtana aamo ikimio nayewamane. Ma'chiame aamo tuuyenarenia pukachi simiyameo, ki te'ta aamo yuuwesimichiopua aaata Riosichi paparame mukukoio, kiisi

eenechi ahpo tetewipuameko maaeka. Ihji no'o nayewamiasa, mukukai eenechi ahjaniamepua, ki Riosichi paparama ki pichikiamepua i'kao, wa'a te'tia-pa puua i'kao, kihta inataka mochitoamepua, i'ka mukukai eenechi ahjaniamie. ¹⁴ Teemea Apoe Eesusio pichiwa mukukai eenechi oijenario erakoapao, teemeai mukukaio, pichiwa eenechi taamo ahjamio erakoamepua. Wa'achitia Riosio, Eesusi oijenateriachitia, wa'achitia taamo oijenatemio erakoamepua, yooma taamo Eesusichi paparamepua.

¹⁵ Wa'a tiachiopua Eesusia, yooma taamo ahpo ijinuwao, apechunamia enasaapua, wahjipakame pahcha oijenatesa apechunameripua taamoo, yoomatiame ti'tijoe ooweru tiame apochi paparakameo. ¹⁶ Pu'ka taawechi ikipuamea, tewekachi o'inia ki ku'ita sisi-name inamupuame Eesusia, te'ta Riosi ku'iwariai, ki ku'ita turuwachameri puuui, ahpo turupuchaeo. Pu'ka turupucharie sisinamutioopua, tewekachi o'inia toomarichi weritoka, enameri tekika, Eesusi Riosie Weratiamea. Puua te'pa toomarichi werikao, yooma apochi paparaka wahjipakameo, wa'a o'inia apechunamapua pu'ka pahcha. ¹⁷ Pu'ka yooma mo'moena-pusaopua toomarichi ahpo weeriachio, taamopechi apochi apechunameripua waikao, yooma taamo Eesusichi paparama, ahjaka mochikameo. Kajusaapa taamo ahjakame weechi mochikame apechunakao, ahpo oijenateria ahjama taamo enepatemeripua, pahcha ahpo apechunaria ahjama. Wa'a o'inia teemea, Eesusi ahjama mochipuachi i'topuamepua, wa'ao teemea, ahkasi ki wahjiamesi mochipuamepua. ¹⁸ Wa'a ikipuamekopa taamoo, kaawe erakopuapua, aamo ahpo wa'achi teerenarewa erapateka, Riosi ye'karichi mochipuameo.

5 No'o Riosichi tetejima, te'ta taawechi Eesusi enamiachio, ka'chi iika iyotepuamepua achini keenakoo, aaatai kiisi nane'riamekopua pu'kao. ² Nane'riame eemeapa Eesusi enamioio, ichikoamechitia enamerikopua, tukaomi ahka senawato, wa'a tiame te'ta aamo masitekame teemea. ³ Pu'ka taawechiamio ti'tijoerio, natakia ta'iria mochikoioopua, senawato enameripua, ti'tijoerio chaachapoiopua: "Eh-piamio kihta a'chi tiame naanewa tiamepua, yu-uweeme po'yamepua i'wao." Nape wa'a chaachapaka mochikoioopua, pukachio Riosi kokosaria senawato ahjachi enamiitepua, oowitiame saumerichitia senawato kokorepamechitia. ⁴ Nape eeme ki tukapachi mochitoamea, pu'ka taawechi Eesusi enamiachio, ki senawato natakia mochikame chapipuamepua, ⁵ eemea utapachi mochitoamekapapua, Riosi uutaparichi ohjoamekapapua, ki tukapachi. Pukaepa ma'chiamie tetewika mochitoame eemea, itapiti ikiniameopua enamerikopua. ⁶ Riosi taajenarichi mochitoamekapao teemea, ki kochika mochitometepua, ki natakia mochikame, tewimichio Eesusio, eenechi enaioopua.

⁷ Aata Eesusi enamia natakia mochikamea, tukao natakia kokochiamekatepua, aata nawajika mukipakamechitia. ⁸ Nape teemea senawato enamio-pa Eesusio, ki kochika mochitoamepua, taamo Eesusie apechunapuame puuyeka mochitoamekapa. Teemea tiameo, taamo Eesusichi paparae taamo neesetoamepua, weruma nakiwarieopua tiame, Eesusichi taamo iinuekaeopua. Teemea pukae paparario Eesusichi nakiraeopua tiameo, kajewakiraemeka te'teriamepua muripao, soontaro nasiwamerika tiamechitia. Eesusi taamo newipatemia enamio inatatoka mochitoao, taamo nehpuari kajemokorikachitia teetoame teemea tamochio. ⁹ Wa'a te'teretoka taamo neesetoame teemea, Riosio taamoo, ki taamo kokosapuawichioopua ahpo kokosario, apochi iintapariopa, ohso kaawe taamo newipamichioopua, ahpo Taana Eesusichioopua, pukachi te'ta paparakapa. ¹⁰ Apoe Eesusia, taamowichio mukukamepua, ahpo ahjama mochipuawichioopua, taamo apechunamia enasooopua wa'asi, taamoo ahjakame mochikameo, taamo wahjipariameioopua wa'asi. ¹¹ Wa'a tiachipa eemea, utewaeme te'teretopuapua, kiisi nahsinepaka puuyekaopua, ahkasi Eesusi eenachisi anachaka. Ka'te kochika mochitomitia, ohso kaawe, aamo ku'ika oisa erapatepuapua, aamo utewaeme te'teretoachitiapa wa'asi.

Paoroe tuuyewa Riosichi te'tereniamie

¹² No'o Riosichi tetejimaa, yooreka mochitomitia eemea, aata Riosi tuuyewari masitario, aata aamo ki kaawerumachi weritooopua, aamo kakupachi iintapasiameopua, puua aaataa aamoo, kaawe aamo neesetoka mochitojeriameopua, ki aamo tatakorihi ruhjimichioopua. ¹³ Eemea kaawe e'reka tetewipuapua pu'kao, Riosi tehkiwachi yooramekopua aamowichioo, Riosichi aamo kaawe teeremichioopua. Neeea aamoo amochio ta'iria aamo mochitojeramepua, kihta amochio nasiwaka.

¹⁴ Aamo no'o Riosichi tetejimario, aamo terijeraninia aata nanasinameo, ki i'yaka mochitoame, itapiti ahpo ta'pechi nakiwiao. Aata ki Riosie ahpo nakiwameko e'raka yuuwesiameo, kaawe erapatepuapua pu'kao, Riosieo, tisia nakiniameko tiio, tuuyeka. Aata ki te'ta utewaeme tiameopua Eesusichi ahpo paparao, kaawe e'reka ku'ipuapua pu'kao, kihta nahsinapa aamo pu'ka ku'imiao, oisa erapaka utewapamichioopua Eesusichi ahpo paparao.

¹⁵ Kaawe aamo neesetopuapua, aata aamo na'araka ki kaawe iintoso, ki wa'achitia na'ara yooraka natetetepuapua. Ohso kaawe kaaweruma nayewaka katewepuapua pu'ka ahjamao. Wa'a te'teremete eemea amochio, Riosichi paparaka mochitoamea, aaatachioipua, ki Riosichi paparamechioi.

¹⁶ Eeme Eesusichi paparama, ka'te yuuwesika mo-chitomitia, ohso kaawe kaawe erakoka mochtotopua-pua aamo iikachio. ¹⁷ Ihta itapiti ki kaawe ikiwame aamo teetosoopua aamo pipiripichio, Riosi itapuapua aamo ku'ipuawichioo, a'chitia keenakooi ki kaawe ikiyaio. ¹⁸ Ihta a'chi tiame ikiwachioi, cheriwema kiapuapua Riosio, kaaweruma ikiyaio ki kaaweruma ikiyaio. Itapiti ki kaaweruma aamo ikiwame enesaa, cheriwema kiapuapua aamo tewekachi kahtiamé Noonoo, aamo chokichi kahtiamékopua pu'kao, aamo ku'ipuamewichioo. Wa'a tiame aamo te'teretojerame Riosia, yooma ahpo Taana Weerariamechi paparaka mochtotoameo.

¹⁹ Ka'te choipamitia eemea Riosi aamo tuuyenariao, ihtaai aamo tuuyenariao, ahpo Riosiwario. ²⁰ Ka'te ke'chu aamo kaawe ne'niai Riosi tuuyewari iyotetiameo, ipaka tetewimitiapua, aaataoi Riosie eratiame masitiame tuuyoio. ²¹ Yooma aamo masiteka tuuyao, kaawe wa'achitaka ne'nesa Riosi Iyoterichi chiiao, kaawerumarache uusa amochi teetopuapua. ²² Yooma aaata se'wi masitiame enesoo, poanatupuapua pukachio.

²³ Neeea Riosio, aamo te'ta cheriweka piipatekameo, wa'api te'tiame piipatetiame aamo te'teretojeraninia Riosio, ahkasi Riosie Weratiame eenachisiopua, kihta

ki kaaweruma aamo te'teretomichiopua aamo iikachio, yomatiamé aamo weerewachioi, yomatiamé aamo inatarichiopua tiame. ²⁴ Neeea Riosio, yooma aamowichio no'o itaneriao, yoorakache itipiamekopua pu'kao, tísia ikikache itipimeriko e'ramenia pu'kao, pu'kawichio aamoo, ahpo tatana iintapakamekopua pu'kao, pu'kawichio aamo apochi paaekamepua.

Kajuyachi teepotari

²⁵ I'wasi ihji no'o aamowichio iyotiaa. Taamoche-wichio itajeraninia Riosichio, taamo kaawe teetomichiopua Riosichio.

²⁶ Teepotemitiachepua wa'ao, yooma taamo Riosichi tetejimaio, kaaweruma aamo e'rewakaopua.

²⁷ Neeea Riosie Weratiamee weratiamea, tísia aamo iyonajeraninia i'ka aamowichio iyoteriaio, yooma wa'ao, wa'a Tesaronika tiopachi mochikameo, yooma wa'a mochikame Riosichi tetejimaio, poponiwao pipiniwaopua tiameo.

²⁸ Apoe taamo Paamira Riosie Weratiameo, yooma ihta Riosi kaawerumario, amochi yachajeraninia. Wa'a no'o aamo e'ria ikisaa, tísia kaawe enema Riosia.

Cheriwema, kajurunia wa'asi.

Oosa Te'tesaronika Iyotepawa

Teepotari

1 Kúira, Tesaronika tiopachi mochikame. Ka'karuma mochisaa eemea kaawe enemiiopua. Teemea i'wao, ka'karuma mochikamepua. Nee Paoroa Siriwano ahjamao Timoteo tiameo, i'ka aamowichio iyoteria uhjuriamepua, yooma aamo Tesaronika tiopachi mochikame, taamo Noono Riosichi te'teriamo, Apoe taamo Paamira Riosie Weratiamechi te'teriamo. ² Neeea yooma aamo taamo Noono te'pa kahtieme Riosio, taamo Paamira Eesusio tiameo, te'ta kaawerumari amochi teerejeraninia, te'ta ta'iria mochiwa amochi teeretetoka.

Paoro kaaweruma te'terewata Tesaronika Eesusichi paparama

³ Teemea senepi taamo Noonochi naewaio, tísia kaawe tiio erakoamepua cheriwema kiapua, tísia kaawe aamo teetopa taamo Noonochio, te'ta ute-waeme teetoka Eesusichi aamo paparao, amochi naki-raopua tiameo, tísia kaawe te'teretopa. ⁴ Teemea ahkai ti'tiopachi asiyaio, kaaweruma aamo nayewame teemea, aamo Eesusichi paparaopua, kiisi se'wika teetoamekopua aamooopua pukachio, ki ookapi a'chi tiame na'arari yoraniame aiwaio, anachaka nokisiaio. ⁵ Nape Riosia yooma aamo ehpiami Eesusiwichio aiwaka mochitoao, kajuyachi taawechi ahpo katewiachioopua wa'asio, tísia kaawe aamo erap-ateripua, tísia kaawe iintoka aamowichio, ahpo ye'karichi mochipatekao. Wa'a iintoka Riosia, tísia kaawe ahpo iintuameko, tetewitemapua. ⁶ Nape aamo na'areka aiwatekameo, ki ahpo ye'karichi reesemapua ohjoremichio, ohsotia puuua, tísia kokosarichi aiwaniachikamera uhjurameripua pu'kao. Wa'a iintokao Riosia, te'ta ahpo kaaweruma tiia tetewitemeripua, wa'a yoraniame nakiriamekopua nanaameo. ⁷ Wa'a iintoopua Riosie waanamio, kiteremerie eemea ihtaio aamo aiwaniameo, wa'achitia tiame taamooi. Wa'a teeremeripua, te'ta Riosie Weratiame enasooopua, ahpo tewekachi ku'kuiwa ahjama eenoiopua, Apoe te'ta ahpo utewari teetoka eenoiopua. ⁸ Pu'ka taawechi eenao Eesusia, tahpitika teetoka enameripua na'ietoka, pukae na'ie ma'chitamiaopua kiisi kaawe nokitiameopua. Wa'a iintosaapua kiisi kaawe noonoikameopua, yooma ki Riosichi pa-

paranarekameo, taamo Paamira Eesusichi simiyame tuuyewari ki nakiriameoiopua, ki nu'uti kokosameripua pu'kao. ⁹ Ihji kokosaria, ki nu'uti teeremeripua, ahkasi ki seenampasi tiame. Puuua, kai waapi mehka ihpapapuamepua Riosichio, ki Riosie te'ta peenia tiachikamera, Riosie utewarioi kihta teewewiachi. Puuu ki ka'karumaa wa'a itipimeripua wa'asi, ahkasi ki wahjiamesi seenampa. ¹⁰ Nape eemea pu'ka taawechi Eesusie enasooopua, yooma wahjachi tiame Eesusichi paparakame ahjamao, tísia kaawe erakowa wiikemapua Eesusio. Wa'a noonoimerie eemea wiikekao, yooma eeme Eesusichi paparakamea, taamo Eesusichi simiyame aamo nayewaturia pichikeka inamukamea. ¹¹ Pukaepa teemea, ehpe taawechiamio, Riosie itasiamie teemea aamo ku'ipuaichioo, Riosie te'ta aamo kaawe te'teretopuawichio, pu'kawichio apochi aamo paaekamekopapua. Teemea Riosichio itaniamepua tiameo, aamo ku'isimichioopua ahpo utewarieo, yooma aamo itapiti Riosie paparawa nokisinarekewachioopua. ¹² Pu'ka wa'a aamo nokisioo, yooma aaata aamo Eesusichi simiyame aamo masiteria pichikekamea, pu'ka aamo noonowiriae, ki nu'uti iyoriwa chaachapameripua Eesusichio. Aamoo kaawe noonowiriopa tiameo, Eesusia pu'kawichioo, ki nu'uti kaawe aamo iintomeripua. Wa'a iintokaopua Riosie Riosie Weratiamea tiamea, ki nu'uti aamo nakiya tetewitemapua.

Ki pichiwa masitiame eenechi enaniame Eesusichi simiyameo

2 Ehpeo aamo no'o Riosie tetelijamao, Eesusie enamerichi simiyame aamo nayewemania, aachin teeremerikopua wahka ihtoriachioopua, Eesusie ahjama taamo mochipamioopua, Eesusie enasooopua, ahpo ye'karichi i'tomiaio. ² Nee, ka'te ikanati aamo sewina erapamitia aaataeioopua, taamo Paamira Eesusie enamiachio asikameko wa'asi, aamo chaachapanioopua, pe'yachi ahpo masitiaio, Riosie Riosie ahpo masitiameko tuuyoio, pe'yachi taamo masitia iyojurachi uhjureria masitiameko tuuyoioopua. Kiisi pichikepuapua wa'a chaachapio. ³ A'chikoitia yoraniao ka'te aamo toimitia eemea aamo wisikuepawichioo. Yooma wa'a aamo chaachapamea, aamo wihkuame enameripua. Ke'chu Apoe Eesusie eenoio i'ka weechi yawichitumiao, aaata Te'ta Tatakori Ihsi-

amera machenameripua ti'tijoechio, ki teesa tiame na'arari iintomia. ⁴ Puuu Na'araria machenasacheopua i'wa weeechio, ki nu'nuti mehtanameripua ti'tijoechio, yooma ihta eerina teereniame Riosichi simiyameo, Riosichi paparaniameopua. Puuu yooma u'yemapua ihta Riosichi iyoriniameo, ahkasioi Eerusarenio, Riosi te'ta tioparachioi yasipamapua, apoekamerako tuuka te'ta Riosio. ⁵ Neeea i'ka wa'a tiame ikipuameo, aamo tuuyekame neeepa aamo mochikachi ihsiriaio. Pukaepa nane'riame eemeapa wahka ihtoriachi wa'a ikipuameopua. ⁶ Pukaepa nane'riame eemeapa tiameo, ihtana eerina tiopua pehjo, pu'ka na'arari tijoe ki machenamichioo, pu'ka aamo nayewekame neeaa, Eesusichi paparakame apechunapuame aamo nayewiaio. Puuu te'ta na'arari tijoe ki machenameri puuu ke'chu reesiseri kianioopua Riosieo. ⁷ Puuu na'arari tijoea ki machenaioopua pehjo, o'inekame puuapa ahpo na'arari ihsiaeoopua i'ka wehjoarichio, ahkasi yooma apechunaniachisi i'ka wehjoarichi ahpo Riosie eina teereweniaio. ⁸ Pu'ka ahpo eina teerewa apechunatiaapapua, waika machenameripua te'ta na'arari tijoeturia, ti'tijoeerichi na'ara iintomiaio. Nape Eesusi Riosie Weratiamea tepepi neipamiopua, apoe ki nu'uti utewari teetoka enasaopua, kiisi tehki e'raka newitomapua pu'ka tísia na'arameo, itapiti pu-upuchekamechitia. Wa'a iintokaopua, yooma u'yemapua pu'ka tísia utewarirao. ⁹ Nape ke'chu Eesusie newitoniaioopua na'araria, ihji machejenasaapua ti'tijoeerichio, yooma ihta utewari peenia ihsiwa inisimapua, Satanasia ahpo kiatia, pukae wihkuesimapua ti'tijoeo ooweruopua tiame, ki Riosi te'ta pichiwari tuuyewarikamera, pichikemichioopua. ¹⁰ Yomatiame ti'tijoeerio, pu'ka peenia ihsiwa wihkuaeopua, apochikamera paparapatemapua, apochikamera iyoritekaopua pu'kao. Nape Riosia, pu'ka Satanasia wihkuetiameopua, tísia kokosamapua pu'kao, kai waapi uhjurakaopua ki apochíi, ki ahpokamera pichikeriopa ahpo pichiwari chiiao, ahpo Taana Eesusichi simiyameopua ahpo ahjae newipatepuao. ¹¹ Riosia ki ahpo Taanachi simiyame pichikenareriopao, na'ararichi toimeripua, wihkuarichi. ¹² Riosia ki ahpo pichiwarikamera pichikeriopao, pu'ka na'arari wihkukikamera pichikeriopao, ki reesiseripua pu'kao, ahpo Taana Eesusi ye'karichi mochimichioopua, pu'kao tísia pu'sereriopaopua kiisi kaawe ahpo nokiwao.

Riosie newipamichio paaeniame

¹³ Teemea senepi Riosichi nayewaio, aamowichio cheriwema ki'yame teemea Riosio, eemekamerakopua pahcha Eesusichi paparakameopua wa'ao, taamo aamo mochikachi nokayoioopua Eesusichi simiyame nayewatukao, Riosio ahpo Riosiwario, apochi aamo paajutioioopua newipatemiaio. Riosia ahpo ijinuwa iinta-

pakamepua, ki aamo aiwamichioopua ahpo kokosario. ¹⁴ Riosia ahpo kaaweruma tuuyewari taamoe aamo nayewioioopua, ahpo Taana Eesusi tísia peeniatiame ye'karichi, mochimichio aamo paaekamepua. ¹⁵ Wa'a tiiachipa eemea, wa'api te'teretopuapua aamo Riosichi paparaka nokisiao, kaawe inatatoka wa'a taamo masiteriaopua, neipami taamo aamo masiteriaopua tiame iyojurae. ¹⁶ Ehpeo taamo Riosichi tetejimaio, aamo inatepajerani neeaa, taamo Noonoo tewekachi kahtiameo, tísia taamo nakika yasitoamekopua pu'kao, Apoe Eesusi tiameopua, taamo Noonoe Weratiamea. Wa'a tiame yasitoamekapa puuu tamochio, ki wahjiamesi taamo ki'yakamepua kaawe erapario, ki nu'uti kaawe e'raka taamo puuyeka mochitomichioopua, ahpo ki teesa peenia tiamechi taamo mochipuame, Riosi taamo mochiwamio tuuriachi. ¹⁷ Neeea taamo Noonoo Riosio, taamo Paamira Eesusi tewekamepua tiameo, aamo utewaeme ku'imichio itaniamenia pu'kao, aamo pewatiame mochitomichioopua Riosichi paparao, kiisi se'wi nokaka ki kaawerumachio, ihtaio se'wi ki kaaweruma nayewaniamechio.

Taamowichio itamitia Riosichio

3 I'ka iyojura kuwatewachio, no'o Riosichi tetejimaio, taamowichio Riosichi itajerani teemea, taamo ku'isimichioopua pu'kao, ikanati yomachiami i'topuawichioopua, i'ka Eesusichi simiyame ka'karuma tuuyewario. Riosichi itamitiapua tiameo, yomachiami ti'tijoe ooweru tiameo, i'ka Riosi tuuyewari inamukameo, kaawe e'raka apochi uumichioopua pu'kao, amochitia pu'sereka uuriachitia. ² Taamo Noonoo te'pa kahtiamechio, taamo neesetowa itapuapua tiameo, taamo kaawe inatemichio tísia nanaarame ti'tijoechio, kiisi taamo keepunariameopua i'ka ka'karuma tuuyewari Eesusichi simiyameo, taamoo nayewesiaio. ³ Nape wa'atiaoi ki ookapi nanaarameo ki Eesusichi paparariamekoipua, ahjachi erakoame teemea taamo Noonochio, Apoe inisimerikopua, aamo Riosichi paparakame inatetokao, aamo Eesusichi paparakameo pewatiame mochitomichioopua. ⁴ Riosichio teemea kaawe erakoamepua, aamoo kaawe teetoamekopua taamo masiteria nokisikao, ahjachi erakoame teemea Riosio, aamo ku'isimerikopua pu'ka aamo nokisiwachi masitekao. ⁵ Nee Paoroa taamo Noonoo, aamo ku'ijerania pahtemichioo, ihtana keenakosi tísia aamo nakiyamekoopua, tewekachi taamo Noonoo. Neeea taamo Noonoo aamo ku'ijeramenia tiameo, Riosie Weratiamee aamo anachasimichioopua, yooma ihta aiwari aamo ikisiaopua.

Ki nanasiname enepuame

⁶ Ehpeo taamo te'pa Noonochi poponiwao pipiniwaopua tiameo, neeaa Eesusie weratiamechitiaio, i'ka

aamo utewa chaaniamepua. Poanatumitia eemea wa'a mochikame nanasinamechio, kiisi tekipanaka mochinariamechio, kiisi i'yaka mochikamechiopua ahpo ko'kometio. Puuu wa'a nokayamea, kihta yooraka mochitoamepua Riosi nuurario, Riosioio, kiisi iyoriamepua. ⁷ Eemea nane'riamepua taamoo, te'ta taamo teeretomechitia teetoriopua, kihta nanasinaka taamo nokisiriopua wa'ao, taamo ihtaoi nakiwiao tekipanaka i'yasiriopua. ⁸ Teemea wa'a mochikaio, tekipanakache i'yakamepua taamo ko'komiao. Teemea aaataoi ki ko'konekamepua ki tarakao, ohsotia teemea tarakache ko'kakamepua, ki peterenariapa amochio, tekipanakache koaka. ⁹ Aamo ihkorewa itaka koaka mochitokame enesaio teemea, ka'chi teeremii teemea, Eesusie ajawatiamekapa teemea, ahpo tehkiwachio. Nape ki wa'a teerekame teemea aamoekamera taamo ko'kotepuaoi, aamoo taamo ki nanasiname tetewapa, tamochitia ki nanasiname enemichioopua. ¹⁰ Wa'a mochikaio teemea, utewaeme eee aamo chaanekamenia: "Aaata ki tekipananiameo, kiisi kianurekamenia kooameo." ¹¹ Wa'a aamo chaaniamenia i'kao, wa'a aamo mochikachio aaata ti'tijoe ooweruopua tiame, oowera ki tekipanaka ko'konariameko tuuwamekopa, oowera ta'pechimiache ohjokache ihkorikache konariamekopua. ¹² Pu'ka nanasiname ti'tijoeo ooweruoiopua tiameo, utewaeme chaaneka tekipananiamenia, Riosie Weratiame tuuyachitia pu'kao, tekipanaka yowika ko'konuriachitia pu'kao, ki aaata kichiwa nokaka wa'ami ahkao, aaata ta'pechiamio. ¹³ Eeme wahjachi no'o Riosichi tetejimaio, ki nanasinapaka mochito-

jeraninia, ihtaoi te'ta ka'karuma aamo aaata yorasikiaopua. ¹⁴ Wa'a aamo tiopachio, kaawe ne'nepuapua wa'ao, aatanakamerakopua, ki yooreka mochitonariameo i'ka iyojurachi no'o chaaniao. Ka'te ahjama teeremitiapua pu'kao, ohso kaawe ipaka teteipuapua pu'kao, suuwe erapamichiopua pu'kao, ahpo ki kaawe nokayao. ¹⁵ Nape wa'a te'tioi pu'ka nanasinameo, ka'te aamo seepurawachitia tetewimitiapua, ohso kaawe aamo Riosichi tetejimachitia uupua-pua, kaawe e'raka utewaeme tuuyeka, pu'ka ahpo ki kaawe nokayao, kiisi kaawe e'raka tetewamekopua Riosio.

Kajuyachi teepotari

¹⁶ Ehpeonia Apoe taamo Paamiraonia, yooma ihta aamo ta'iria yasitia, amochi teerepajeraninia pu'kao, ahkasi aamo weritoachi taawechisi, aamo ahjama oijeraninia taamo Paamirao.

¹⁷ Kajukamenia neeeapa no'o chanimiao. I'wa iyopumane no'o teewa, aamo nane'remichiopua i'ka iyojurao, noochi o'inia eenamekopua. Wa'a teeka no'o teewa iyopusa uhjuramenia, yooma no'o iyojura uhjurasioopua. ¹⁸ Ehpeo Apoe Paamira Eesusi Apoe Riosie Weratiameo, yooma amochi Tesaronika tiopachi mochikamechio, te'ta ta'iria mochiniame teewejeraninia amochio.

Wa'asi ihjia. Wa'a aamo teewesaa Riosia, tísia kaawe enemapua.

Pahcha Timoteo Iyotepawa

Paoroe Timoteowichio iyotepawa

1 Kúíraa Timoteo. Neee Paoro Riosie e'rariaeo, Riosie Weratiamee weratiamea, i'ka iyojura aamo uhjurenania. Pu'ka Eesusi Riosie Weratiame enamio puuyeka mochitoame teemea, puuu iintomichiopua taamo ki'yakao, itapiti Riosie taamo kiapo tuutiameo. ² Neeea aamo Timoteo Riosichi no'o taanachitia tete-wao, Apoe taamo Noonoo tewekachi kahtiameo, Apoe Eesusi Riosie Weratiameopua tiameo, aamo ta'iria yasira kiajeraninia pu'kao aamo iikachio, te'ta kaawerumari amochi teeréwari.

Paoroe inatenura ki pichiwaka masitiamechi

³ Neeea aamo Timoteoo, Maseronia simiyaonia, wa'a Ejesio aamo itipinurakamenia, ki ka'karuma ma'masitariopua terimíchio, pu'kao kiisi pichiwaka masitiamekopa wa'ao. ⁴ Pu'kao teripuapua, kiisi masitenuraka ihtaoi ehkoriaami ki pichiwarichi simiyame naawesario, ki mehkasi mehtanamichiopua pu'kao, oowera pu'serepuawichio nayewaniameo. Ka'te tehpe wekatenuremitiapua tiameo, ehkoriaami o'inia ahpo ti-joetusiriachi nayewaniame nayewakao, puuuu pu'kakamera aamo nane'rejerekao, sewinatamepua te'ta nateyamera Riosichi simiyameo. Puuu wa'a ti-iamea, itapiti nekakoniameche mehtachamepua, kihta taamo ku'yame Riosichi taamo paparamiaopua, taamo Riosi nakiyachitiaopua.

⁵ I'ka no'o aamo terinuriaa wa'a Ejesio mochikameo, aamoo neea, te'ta Riosichi e'enaniame aamo masitenuramichio cheekamenia, pu'ka Riosichi e'enaniame pu'sereka keepukekameo, kaawe e'raka Riosichi e'enamichiopua. Wa'a tiiao Riosi nakirewa uukamea, pu'ka nakirewae wa'achitia ahpo kaawe nakika mochitomichiopua, te'ta pichiwa Riosie ahpo piipatetiameko erakoka, te'ta ahpo Noonoo tewekachi kahtiamechi paparakamekapa. ⁶ Ookapi wa'a mochikame ma'masitaria, kihta pichiwari te'ter-iamepua Riosichi simiyame ahpo masitiao, tisiwa se'wi wewekakamepua, Riosikamera te'ta ahpo nokijera-towaopua. ⁷ Puuuu Riosi nuurarichi simiyame masitari enenariamepua enenariaa, nape oowera ahpo pichi-wariko erakoa, maaewache masitiamepua, kiisi nane'riamepua Riosi pichiwarirachi simiyameo, te'ta Riosi pichiwari masitio tuuyai.

⁸ Riosi nuurari ehkoriaami Moise kiaretiaa kaawerumapua kaawerumao, nape ki aampachi pehji epeche nuurarieme yahchetiamea taamo Noonoo tewekachi kahtiameche yahcharia, nuurarira na'narito-niameche enesaa. ⁹ Ihtaoi yoorewa nuuraria, ki aaata ka'karuma nokayamerawichio kokosapuawichio yachatiamepua, ki ka'karuma nokayamechewichio yachatiamepua. Wa'achitia Riosi nuurari yahchariai, ki Riosi nuurari yooreka mochitoakamera, kokosamichio yachatiamepua, i'ka noonoikamechitia: tewekachi taamo Noonoo ki iyorikamechitia; aaataoi tewekachi taamo Noonoochi paparameo kiisi yooreka tetewikamechitia; ti'tijoeri ko'yamechitia; aaata ahkasi ahpo yayawaoi ko'yamechitia; ¹⁰ yooma aaata suwepori nokayamechitia, ti'tijoe ooweruchitia ahpo uuyamechitia, ooweru ti'tijoechitia ahpo uuyamechitia; aaata ti'ti-joeri ichikoka chapisa toomichi nehjame; wistuka mochitoniamie pu'serewa tiamechitia; kihta iintokoi wenejamechitia; wistuki te'ta ahpo pichiwarichitia tu-uuyamechitia. Yooma ihta wa'a tiame nokiwamea, ki Riosi nuurarikamera e'weniamepua, ihtaoi kaawerumachi simiyame masitewachio. ¹¹ Ihji kaaweruma no'o masitiao, Riosi kaaweruma masiterachi o'inia eenamepua, Riosi kaaweruma tuuyewari no'o ki'yaria, yomatiamie ti'tijoerichi no'o masitemichiopua. Ihji te'ta tísia nateyame tuuyewaria, Riosi kokosarichi simiyame newipapuamepua.

Paoro cheriwema ki'ya, Riosie ahpo tesiwetiamewichio

¹² Neeea Riosie Weratiame no'o Paamirao, tísia kaawe e'raka cheriwema ki'yamenia pu'kao, no'oo ki no'okamera werame tiioio, no'oo oowe e'reka weerari-opua pu'kao, apochi simiyame no'o nayewatumi-chioopua. ¹³ Riosia wa'a iintoriopua noochio, no'oo pukerio kiisi kaaweruma inatakamekoipua Riosie Weratiamechio, tísia a'chikoi chaanekamekoipua ki kaawerumao, no'oo Eesusichi paparameo tísia na'ara yoorakamekoipua ko'inareka naanarikáo, wa'a no'o iintokamepua. Riosia tísia kaaweruma iintokamepua noochio, tísia no'o cheriwekaopua no'o pukerio kiisi kaawe no'o iintoriao, no'oo pukerio ki nane'riapa, wa'a iintokamekopua, Eesusi Riosi Taanarao aatanakoopua. ¹⁴ Pukaepa neea, ki nu'uti noochi kaawe iintowa tetewamenia, i'ka tehki apochi simiyame kaaweruma nayewamichio no'o weerariop-

ua, yomatiamé ti'tijoeri Eesusichi paparamichiopua, te'ta Riosi Taanarakamera nakika mochtomichiopua, Eesusi tewaniameopua.

¹⁵ Eesusi Riosie Weratiamea, te'ta tatakorikame newipatemiawichio naawariaa, te'ta tísia pichiwa puuua, pu'kawichio naawakameo, yomatiamé teeme ti'tijoeri, te'ta pichikemetepua pu'kao, ti'tijoea, ooweru tiame. Yoomahka Eesusie newipatetiamea, neepua te'ta tísia tatakoririo e'ramea. ¹⁶ Nape Riosia tísia no'o na'ara ihsioio pukerio, wa'a no'o teewetorepua ahkasi ahpo Taana Eesusichi no'o paparasichi, ki nu'uti no'o tatakoririao, ki nu'uti cheriweniamé tetewitenariapua noochio, pu'ka wa'atiame noochi tetewikameo, ki nu'uti tatakoritameoiopua, cheriweniamekopua Riosieo, wa'a iintosaapua, ki wahjiamési ahjari kiamia-pa. ¹⁷ Pukaepa wa'a iintoriopa Riosio, ahpo Taana Eesusieo, ki nu'uti te'ta iyoriwa teewemete teemea, Te'ta Yawichi ki wahjiamési yasitoamekopua pu'kao, apoechekopua ki wahjiamési ahjamekopua Riosio, apoekai Riosikai tiopa pu'kao, ki pusie tetewiniame, kiisi teteipua tiamekopapua, puuu Apoechepua, te'ta peenewari tiameraa. Wa'a teeresa naaju.

¹⁸ Pukaepa neea aamo Timoteo no'o taanachitia tetewao, i'ka aamo chaaniamenia: Utewaeme aamo teetomitiamua Riosi tehkiwachio, te'ta ahjachi erasika Riosichio, Riosi Riosiwari amochi chiiáe e'wekache teetoka, te'ta aamoo nuureretiachitia, i'ka tehki yoramichio weratioio. ¹⁹ Aata ki apochi teetokamea Riosi Riosiwari chiiáe, ahpo na'ituamepua, Riosichi ahpo kaawe te'teriaio, ipakame puuua ahpo Riosichi paparario. ²⁰ Ihji Iimeneo tewaniamea, Arejanto tewaniamea tiamea, wa'a noonoika ipakamepua ahpo Riosichi paparario. Wa'a noonoikopania pu'kao, Satanasi aiwarichi toakamenia, wa'a ahpo inatapamichiopua Riosi na'arieriao, wa'a inatapasaopua, Riosichikamera eenepamichiopua eenechio.

Aachin teeka nayewapuame Riosichi paparaka

2 Neeea aamo Timoteo, i'ka aamo chaanejeramenia wa'a Eejasio mochikameo, Riosichi iyorimia nanapawiaméopua, pu'kaonia Riosichi ku'iwa itanejeraninia, yomatiamé weechi mochikame ti'tijoeriwichioo, Riosichi e'enamichiopua paparamiao. Pu'ka wa'a Eejasio nanapawiaméopua tiameo, aamoo chaanenuriamenia pu'kao, aataoi ahkai Riosichi paparakameo, Riosichi ku'iwa itanemichiopua pu'kaoi, ihtaio ahpo tesiwa te'teria nakiweka mochtioao, iinuemichiopua. Ka'te natekepanuremitiapua pu'kaoio, ahpo cheriwema kiamiaopua Riosio, itapiti ahpo tesiweretiawichioopua. ² Wa'achitia yooma ya'yawichiwichioo, kaaweruma yawichituniame itanenurapuapua Riosichio, ahkai yawichitutere mochtioameo, ta'iria mochtomichiopua pu'kao, kihta eeyowa erakoka.

Wa'a te'tereka mochtosaapua, ta'iria yooreka mochtomapua Riosio, wa'achitia ahpo wa'apioi puuua, kaawe erakoka ahpo yooreka mochtomapua. ³ Wa'a tiame Riosichi itayamea, kaawe e'reka tetewipuamepua tewekachi kahtiamé Riosieo, Apoe te'ta taamo Newipatiameéo. ⁴ Puuu Riosi Apoe Newipatiameraa, yooma aataoi ahpo pichiware tuuyewari pichikekameo, yoomahka apochi e'enaka newipajeramepua. ⁵ Yomatiamé te'ta utewari Noonoraa, piiripi wa'apiche puuua. Aata pukachi kaawe taamo teerepatiaméai, piiripiche puuuai, puuua, Riosi tiari i'ka wehjoarichi eenaka tijoetukamepua, Apoe te'ta Eesusi Riosie Weratiame. ⁶ Puuu Eesusia, taamo pejana ahpo ahjari mukiwachi nehjakamepua, kurusichi mukuka taamo tatakoriria wikiria natetekao. Wa'a iintokame Eesusia, te'ta Riosi yahcharia taawechi iintopuawichioo. ⁷ Nee Paoroa Apoe Eesusi wa'apie weratiamepua, apoe wa'apie iintoria pichiwatata tuuyepamichiopua, yomachiami oika, ki i'isaeri ti'tijoerichio. Ihji no'o tuuyesika oiyaa, te'ta pichiware puuua, kiisi wihtuki.

⁸ Eeme ehpe taawechiami Riosichi papamea, kaawe erakoka ahpo nayewejeraninia, kihta siinto weeru chaachapaka ahpo nayeweka, kihta nekakome chaachapaniamé. Ohso kaawe eemea Riosichi te'terimechitia te'terepuapua, itapiti ki kaawe tiame amochi teeresoo, Riosichi itapuapua ku'iwao, kaawe teerepamichiopua amochio. ⁹ Eeme ooweru Riosichi papamea, ehpe taawechiamio pehjiio, Riosichi te'terimechitia sipichatajeriamenia, ki siintoka peeniatatiame, ki aatae ikotupua teerepuawichiopua; itapiti o'roe netetiame tísia nateyameo, ki siintoka chuchatuapua pu'kao, aamo peeniataniachitia; aamo kuupaio ki siintoka peeniatatiame itichitiame tetewiteréjaninia. ¹⁰ Ohso kaawe eeme oowerua, aamo Riosiwawichio peenia te'terewaa, aamo ka'karuma nokiwakamera puuua, aamo wahjachi tetewachio; wa'a te'teremete oowerua, te'ta Riosichikamera te'te iyorika mochtioamea. ¹¹ Eeme oowerua tiameo, tiopachi Riosichi simiyame masitioi tijoero, ihchi mochika kaawe keepupuapua pu'kao, te'ta iyorika Riosichi simiyame aamo keepuao. ¹² Neeea ooweruo ehpe taawechimio tiameo, ki masitemeriko e'ramenia tiopachio, ti'tijoechio ki aata paamiratuame enejeramenia, tijoekamera ahpo paamiratuamechitia tetewijeramenia. ¹³ Wa'a tiame e'ramenia ooweruchio, Riosio, tijoekamera neteriopa pahchao, Aarani tewaniame, ki oowitiamekamera pahcha, Eewa tewaniáme. ¹⁴ Aaranja tiameo, ki puuukamera wihkuetiamepua Satanasieo, Eewakamerapua Satanasie wihkuetiamepua, wa'a iika tatakorikamepua pukeri o'iniachioopua naayachio. ¹⁵ Nape pahcha netetiame ootiamé tísia tatarikamekaipua Riosichio, yooma oowitiame Eewa tewaniame Riosi neteriachisi wa'anao, Riosie cheri-

wepuamepua tatakoririao, kokosapuamechi newipatekao, Riosi Taanarachi paparasoo, oowitiamechi naawakameo. Puuu oowitiame Riosi Taanarachi paparamea, eee tiame enepamapua: kaawerumachi ihsiwa inatame; ki siintoka ahpo tísia peeniatapua e'rame.

Riosichi paparame pa'pamiratuame, aachin te'teretomeri

3 Aaata Riosichi paparame paamiratuame enenariamea, tísia kaawe wa'a tiame inataniamea. ² Nape puuu i'kache tísia kaawe teeremerichepua: Kihta ahpo teripua teerewaeme; ahpo uupiche ahjama ohjoeka yasitomeripua; kaaweruma teetoameche enemeripua tijoe; tísia kaawe inatasa iintoame; ki a'chikoi ihsiame ki inataniameo; kaawerumache nayewaniame aataeo; ahpo ta'pechi enapameoiopua, kaawe uuka tetewame; masiteniamechio, kaawe peeneka masitiame enemeripua; ³ ki nawajiameripua; tésiwe e'reka tetewame enemeripua aataoi, ki e'raka ihsiwa yoorame; sosopatiame ihsiwaeme enemeripua, aaatachio; ki nasiwame enemeripua, naawesarichio; toomichio, ki weemuame enemeripua. ⁴ Aaata Riosichi paparame paamiratuamea, ahpo ta'pechio, kaaweruma yooretewa masitiame enemeripua ahpo tatanao; ⁵ puuu ki peeneka yoorewatiameopua ahpo ta'pechio, ka'chi iika paamiratumeripua, ka'chi iika neesetomerikapa Riosichi paparameo. ⁶ Puuu paamiratumeria, ki pukeri weemera Riosichi paparakame enemeripua puuu, weemera paparakamea, riaorósi wichichairachi witechepuamekoi puuu, riaorósi pu'kao, weruma ahpo erakotemakoiopua. ⁷ Puuu tiameo, kaawe teteiwame enemeripua ki Riosichi paparameeopua, kihta ki kaawe tiame ahpo nayewapuawichioo. Ki kaawe teeretoame enesooopua ki Riosichi paparameo, riaorósi ti'tijoe, na'ara chaanetemapua pu'ka paamiratuameo.

Tiopachi neesetoka ti'tijoe ku'kuyameopua, ooweru ku'kuyameopua tiame, aachin teeretopuame

⁸ Tiopachi ku'kuyame ti'tijoe ooweruopua tiameo, kihta ahpo teripua tiame enemeripua puuu; piiripi tiame cheesaa, ki eenechi sewina cheesiameripua; nawajikaoki pu'keriameripua; toomichio ki tahpitika siinto e'rame enemeripua. ⁹ Puuu yooma pu'ka Riosie Weratiamechi simiyameo, te'ta pichikiame enemeripua, pu'kao taamoo, te'ta nateyamechitia taamo neesetoka. Kihta itapiti a'chitiame apochi noriwi tiame inatame enemeripua; puuu, itapiti ki ahpo Riosichi tuuka katewiaopua pehjo, ahpo katewame enemeripua; ahpo inatarichio, itapiti ki kaawe ahpo iintoriopua aaatachio, ahpo katewame enemeripua Riosichio. ¹⁰ Ke'chu weraniaiopua, aatiata-

tiame enemeripua; ti'tijoeo, kaawe tiame tetewiniame enemeripua. Yooma ahpo aatiatawachio, kihta ki kaaweruma tiame machenakame enesoo, oowe e'reka werapuamepua pu'kao. ¹¹ Ooweruai tiopachi ku'kuyameai, wa'achitia yooreka tetewipua enemeripua puuu; kaawe inatoka ihsiame ihtaio ahpo yoorao aaatawachio; ki tísia na'arari naawesariame enemeripua; yoorakache itipiame ahpo iintomo tური; oowe e'repua tiame enemeripua apochio. ¹² Puuu ti'tijoe tiopachi ku'kuyameai, ahpoche uupiche ahjama mochitoame enemeripua puuu; ahpo ta'pechio, kaaweruma yooretewa masitiame enemeripua ahpo tatanao, ki ahpo tatanaopua tiamé. ¹³ Puuu ku'kuyame wa'a te'teriameripua ahpo ta'pechio, puukamera kaawe neesetoka enemeripua tiopachio. Pu'kao wahjachia, te'ta ka'kaweruma te'teriameripua pu'kao wa'a tiopachio, puuu tísia oowe e'remapua pu'ka wa'a tiopachi ku'kuyameo, puuu wa'a iikao epeche ahjachi erapamapua, Riosie Weratiamechi ahpo paparao, Eesusi tewaniamechio.

Taamo Eesusichi paparawa pichiwari

¹⁴ Ku'we wa'a enamo o'rane aamo kahtiachi, nape ke'chu wa'a no'o eenoio, i'ka tuuyewari aamo uhjumo erapakane pahchao. ¹⁵ Ihji aamo no'o uhjuriaa, aachin teeka aamo mochitojerapua wa'a tiopachio, seenekachi no'o tehpe enepamio e'rapa. Eeme Riosichi paparame wa'a tiopachi nanapawiamea, Riosi tioparachi ki pusie teteiwamechi te'teriameripua, pu'ka tiopa ki pusie teteiwame tewekachio, Apoe Riosi wa'a kahtiamepua neesetokao, ahpo te'ta pichiwari neh-pupakao. ¹⁶ Ihji Riosi pichiwari taamo pichikeka mochitoaa, ki nu'uti tísia te'ta kaawe tiame iintatiamepua, taamo Noono tewekachi kahtiameeopua. Puuu tísia pichiwari taamo pichikeka mochitoaa, ihjipua: Apoe taamo Noonoo, apoe tijoetuka tamochi eenakamepua; puuu Riosi Riosiwari tamochio, te'ta tísia Kaawerumako taamo tuuyamepua Riosio; Apoe Riosi Tijoetumioio, ki ookapi Riosi tewekachi ku'iwari tetewitiamepua, aapoe chaachapakamepua akana naawario Eesusio kohjakoio. Yomatiameripua wehjoarichi ahjachi pichiketiameripua, Apoe wa'api Riosichi simiyame aachin tiameko apochio Eesusi nayewatuka oirioio; Puuu weechi oisooopua, ahpo te'ta Noonoe apechunatiamepua tewekachio, ahpo Noonoe te'ta Riosi kahtiachio.

Eesusichi ahpo papara toimeri wahka ihtoriachio

4 Riosi Riosiwari ma'chiameripua no'o tetewitiamepua, i'ka weee kajuyachi teetowachi ikimeripua,

muuwaeme ti'tijoeri Riosichi ahpo paparao, toaka mo-chitomerikopua. Puuu ti'tijoea oowerua tiame, ohsokamera reemoni na'ararichikamera uumpama-pua Satanasi riarósi, tisiwa wihtuka masitiamer-akachi, na'naritoka. ² Puuu ahpo Riosichi paparawa toakamea, wihkuame ma'masitarikamera na'narito-mapua, ma'masitari kiisi suuwe erapamechi wistuki masitiai, puuu ma'masitaria ahpo inatarichio na'ie ta-jaka choochokamekatepua, puuu inatarichio wewekakamekapao. Puuu, pichiwaka chaachapame-ka nayewamepua Riosichi simiyameo, nape kiisi pahti-aiopua ahpo inatarichio. ³ Puuu ti'tijoeri wistuki masiti-amea, nenewiwao kiisi kaawe tiameko chaacha-pamepua, nape Riosia ki wa'a chiiamepua. Puuu wa'a chaachapamea tiameo, ihta kooameoi taamo wa'i-namepua ko'kopuawichioo iyoripua tuukao. Nape teeme Riosi chiia machiyamea, nane'riame teemea kihta iyoripuamekopua ihta kooamekoio, yooma kooameo Riosi apoe iintoriopua taamo ki'yakao, yooma kaaweruma kooame, yooma ihta kooame puk-eri naayachi enepatiaio. Pukaepa teemea, ihta kooame Riosie kiatiamero, kihta iyorika koayamepua, cheriwe-ma kiasache Riosio, kaawe ko'kopuamepua. ⁴ Riosia yooma ihta ahpo enepateriao, kaawe tiameko tetewikamepua. Pukaepa Riosi iintoria kooame taamo ko'komiawichioo, kaaweruma puuu, aataai ki ahpo wa'inametepua ko'kopuao. Pukaepa Riosi taamo ki'yaria kooameo, ta'iria ko'kometepua pu'kao, cheriwe-ma ki'yakache Riosio. ⁵ Riosi cheriwema kiasaa teeme, ihta kooame ko'komiaio, Riosi apoe kaawerutamepua aamo ko'komiaio.

Paoro Timoteo kaawe tuuyewa, Riosie Weratiame tehkiwachi kaawe teetowa

⁶ Yooma wa'a tiame aamo masitesoo wa'a tiopachi Riosichi paparameo, kaaweruma ihsiaame enemamua Eesusi Riosie Weratiamewichioo. Muuu tiameo pi-irechi masiteka ihsiaio, aamo wa'api penitamamua, aamo Riosie Weratiamechi paparariachitia, aatae aamo masitetiaio Eesusi Riosie Weratiamechi simiyameo. ⁷ Nape Riosie Weratiamechi simiyame masitiaio, ka'te na'roemitiapua kihta nateyame ehkoriai nayewaniame pu'serewaao; ohso kaawe muuu, te'ta aamo Riosichi kaawe teeretoniameme, pewatiame teetopuachepua masitekao. Muuu tiameo, te'ta aamo Riosichi simiyame penipawa i'yasiapuapua.

⁸ Taamo weerewa wi'rochaniamea, kaawe wichiamepua weerewawichioo, nape Riosichi epeche kaawe teerepuawichio i'yasiamea, pu'ka aataawichio epeche nateyamepua, ki ehpechewichio natemerika-pa, ahkasi wahka ihtoriachisi natemerikapapua, te'ta Riosi taamo ahjama mochikoio. ⁹ Yooma ihjia tu-yewari no'o aamo chaaniaa, te'ta pichiwari puuu,

i'kao yomatiameme ti'tijoeri pichikémetepua, ti'tijoe ooweru tiame wa'áchitia. ¹⁰ Pu'kakamera Eesusi pichi-warirakachi simiyame, pichikémichio. Taamo keep-uameo, utewaeme tekipanakame teemea, tísia taamo na'ara chaanewa aiwatoriaopua. Wa'a te'teretoame teemea masitekao, taamo tatakoria newipatewa oowe e'riapa, pu'ka Riosi Ahjamechiopua, puuu Riosi ahjamea yooma newipatiamepua, nape ahpo Taana Eesusichi paparakameo.

¹¹ Muuu Timoteoa, yooma i'ka aamo no'o ma-sitenuriao, yooma wa'a tiame masitemitiamua aamo masitiaio, kaawe pepenipanurekapua pu'kao, ahkai aamo oiyachiamio. ¹² Aamoo temarikapa a'chi chaane-niao, ka'te a'chi eramitiamua; ohso kaawe muuu, aamo Riosichiche kaawe teetoame enepuapua, pu'ka aamo kaawe teetowao amochi tetewiteka, aamo wah-jachi Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiame, aamo ihsiwa na'naritoka wa'achi nokisimichio, yooma i'káchitia: kaawe e'reka nayeweniameme; kaaweruma ihsiwa teereniameme; kaawe e'raka yorakeniameme aataawichioo; te'ta paparawa tetewitewa Riosichio; ti'tijoe ooweruchio, yooreka ahpo tetewitewa, kihta suwepori ahpo nokiwa; ooweruai ti'tijoechio, yooreka ahpo tetewitewa, ihtaio suwepori ki kaawe nokiwa. ¹³ Nape ke'chu ki wa'a no'o simioio pehjo, iiweta simitepuapua iyonakao, Riosi Iyotaperichi chiia, yooma inamuachi wa'a tiopachio, pu'ka chiia masiteka. Pu'kao kaawe tuuyepuapua kiisi nahsinepaka teetowaopua Riosi chiiá. ¹⁴ Muuu Timoteoa, ka'te natakepamitiamua amochi seekarepaka weraretiao, wa'a tiopachi pa'-pamiratuameo, Riosi Riosiwari erapateretia aamo werapuawichioo. Muuu paikapioi Riosi ye'kari aamo kiatiameme, ku'ika yasitopuapua wa'a Ejesio tiopachi mochikameo, ihtaio ku'iwa yorakekaopua pu'kao, ihtaio Riosichi simiyame kaawe masitekaopua pu'kao.

¹⁵ Kaawe teeremio iintasa inisipuapua aamo tehkiwa, kaaweruma epechetoame tetewipuawichio amochio, aamo paamiratuachi yooroopua. ¹⁶ Kaawe aamo neesetomitiapua pewatiame yasitoka, wa'a tiopachi aamo masiteka ihsiachio. Wa'a teetosamua Timoteoa, wa'achitia Riosie aamo tatakoria cheriwaka newipateretiachitia, wa'a tiiao ki ookapi aamo keep-unariamea tiame, Riosie newipatemapua pu'kao, ahpo Taana Eesusichi paparasoo.

Paoro tuuyerewa Timoteo, Riosichi paparamechi simiyameo

5 Nee Paoroa aamo Timoteo, aamo chaanena-nia, yooreka aamo tuuyenurenania o'ochetiameo, kihta te'ya cheeka, kaawe e'reka tuuyepuapua ohso kaawe, aamo noono itapiti nane'remichio tuuyamechitia. ² Ooweru pa'pamiraopua, aamo yeeye yooreka nayewiamechitia, tuuyepuapua pu'kao. Ooweru

kuteweopua pehjo, aamo pipinichitia yooreka tu-yepuapua pu'kao, kihta ahjama kochiwa erakoka.

³ Aaata ooweru ahpo kuuna mukipatekameopua, kaawe e'raka ku'ipuapua pu'kao, itapitichi tísia tesiwa teeresoopua pu'kao. ⁴ Nape tatanaesoopua ahpo ku'ime te'teriamo, pu'ka tatanarao, kaawe ku'inurepuapua ahpo yeeyeo. Iinuesoopua susuwarao, kakawarao tiameo, kaawe ku'inurepuapua pu'kaoi ahpo su'suo ahpo ka'kaoi. Riosia wa'a te'tereka mochitoniamo, tísia kaawe e'reka tetewamepua, neeeai wa'achi e'raka tetewamepua. ⁵ Aaata kunamukukamea, te'ta Riosichi paparame enesaa, Riosichiche paparaka yasitoamepua ahpo ku'ipuao, senepi taawechi Riosichi paparaka itaka, ihtaoi itapiti ahpo nakiwiao. ⁶ Nape aaata kunamukukame ki Riosichi paparaka yasitoamea, oowera ahpochewichio ta'irewa yooraka yasitoamepua. Puuu kunamukukamea, mukukamekatepua Riosiwichio, ahjáka yasitoamekai. ⁷ I'ka aamo kaaweruma teerenurewa, masitepuapua tiame wa'a tiopachi mochikameo, kihta ki kaawe ihsio tuupuachio, aaataeoi. ⁸ Aaata ka'chi erakoamea ahpo tetejima tísia tesiwa te'tereka mochikoio, ihtaoi itapiti nakiwekao, ahpo ta'pechio epeche te'ta tesiwa teewenioio kiisi ku'yamea, kiisi Riosichi teerepuame inataka yasitoamepua; wa'a tiamea, ohso kiisi kaawe tiamepua Riosichio, ki aaatachitia ki Riosichi paparamechitiao.

⁹ Puuu ooweru kunamukukamea, ahpo ku'ipua teerepuawichio tiopachi mochitoameo, eee tiame enemetepua: paika weerewa oosa mariki u'matoame paamuame; piiripi wa'api kuunaeka yasitokame, ahpo kuuna ahjaka yasitio. ¹⁰ Puuu tiameo, ahpo yooraka yasitoriao, ka'karuma yooraka yasitokame, tetewitiame enemeripua; ahpo tatanaopua tiameo, ka'karumache tuuyewa tuuyeka yasitokame; ahpo ta'pechi asikoameio, kaawe uuka asipukame; aaata Riosichi paparameo, ki weruma ahpo uuka yorakekame enemeripua; aaata itapiti aiwaka mochitoameo, ku'ikache yasitokame enemeripua; ihta itapitioi, kaaweruma ihsika yasitokame.

¹¹ Puuu ooweru ki ahsepame paamuameopua paika weerewa oosa mariki paaumpario, ki iyopupuapua pu'kao ku'iwa kiapuawichio, seenekachioi neewinaremerikopua pehjo. ¹² Neewisaapua, ka'chi iika tekipanamaopua tiopachio, ahpo yooraka yasitomia chaachapatiameopua. ¹³ Puuu tiameo ku'iwa kiatiaopua, nanasiname enepamaopua, oowera wa'ami ahka ohjonaremapua ta'pechiamikoio, ki ka'karuma i'topakaopua naawesari, itapiti naawesaniachio, peyachi papakika, itapiti kichiweme tiame chanika, pu'ka wa'a tiameche nokaka mochitomapua, kihta yooraka wekateka. ¹⁴ Pukaepania pu'kao, nenewijerania ohso kaawe, tatanatasaopua moena yasimichio, ahpo tatanakamera inateka. Pu'ka wa'a teeka

yasitooopua pu'kao, Na'arari Noonoraa, ka'chi iika aaata na'aretemapua pu'kao. ¹⁵ Nape ookapi ooweru kunamukukame ki te'ta paamuame ki nenewikameopua, seewiamenia pu'kao, se'wikamekopua Riosi kaaweruma pooerachio, Satanasikamera ahpo eratiakamera nokisikamepua, ahkai ta'pechiami ta'ratoka, kiisi kaawe te'tereniamo nokisika.

¹⁶ Aaata Riosichi paparame kunamukukame tetejimaeme enesaa, pu'ka tetejimarao, ku'inurepuapua pu'kao, kihta pehtiamo teeremichio tiopachi mochikamewichio, pu'ka kunamukukame ku'ipuao. Pu'ka ahpo tejima kunamukukame ku'ika yasitooopua, yooma tiopachi ku'iwa, ahsepamapua waikao, tiopachi kunamukukame mochikame ku'iwa, te'ta tesiwa te'tiamerawichio.

¹⁷ Ehpeo neee aamo Timoteo, tiopachi pa'pamiratuaame ajawaniame aamo nayewemane. Yooma tiopachi pa'pamiratuame kaawe yoorameopua ahpo tekpanao, epeche kaawe e'reka teteipamepua pu'kao, Riosi tuuyewa masitiame enesoo osopena, tumika ki'yaka itapiti kianiame ku'iwa. ¹⁸ Wa'a tiame aamo chaaniamenia, Riosia Ekhoriama Iyoterichio, eee cheeka iyoteteriamekopua: "Ka'te yakajipuremitiamua oisio, aamo tiiriko tekejokiteka oitioio." Sewinachi Iyoterichio tiameo, eee chiiamepua: "Tekipanamea nateténiamepua."

¹⁹ Aaata tiopachi paamiratuame aamo weerario, aaata ki kaawe ihsiameko tuusoopua pu'kao, nape ki u'pakame enesoo aaata tetewikame ookao paikaoio, ka'te pichikemitiamua pu'kao, apoe piineri chiao, kihta nateyamekopua. ²⁰ Aaata tiopachi paamiratuame ki kaawe iintokame tewitiameopua, ooka paikaoi tetewikame enesoopua pichiwatame, yooma tetewachi weeraka tísia teripuapua pu'kao, wa'a yoratioopua pu'kao, yooma tetewikame seewepakaopua, ki wa'achi nokinaremichio. ²¹ I'ka no'o aamo pa'pamiratuame ajawanureriao, neee Riosi tetewachio, Riosie Weratiame tetewachio, Riosi tewekachi ku'iwari tetewachio, tísia kaawe aamo neesetojerania pu'kao, napati aamo tetewikapua aaataoi, ki aaata epeche teereweka. ²² Ka'te aaata ajawamitiapua, ki ne'nesaopua pahchao, ihtana tiameopua pu'kao, ki aaata aamo ki kaawe iintorio tuumichio, ki kaaweruma mchenasoopua aamo weerario.

²³ Ihji no'o chiao, aaata ti'tjoeri chaachapamechitia tiamepua: "Ka'te neroiche nerojimitiamua, aamo eepi topachi kokoresaa, wiino iijipuapua ku'ita." Pukaepa muuu, ke'chu aaata weeraiomua wa'a tiopachio, kaawe ne'nesa ihtana kaawe ihsiameko tijoe, werapuapua.

²⁴ Aaata ki ka'karuma nokiwa, ma'chiamete tewiniamepua ke'chu ahjachi i'yaio, itapiti ki kaawe iintorio, nape iintuamepua tiameo, itapiti ki kaawe iintotiamemo ki ikanati ma'chiamete tewiniameo, ahkasi te'ta

i'yawesaape ahjachio. Pukaepa te'ta kaawe tiia ahjachi i'yewesa werapuapua, aaata tiopachi paamiratumerio, seenekachi neipa ki kaawe ihsiamera enemaopua weratiameo. ²⁵ Seenekachioopua aaata kaawe ihsiwaa, ki ikanati tetewiniamepua, puuyeniame nakiyamepua aaata ku'we nane'repua kaawe ihsiamekoo, pu'kao kaaweruma tiiao.

6 Ehpeo aaata ahpo teekorachi te'tereniame nayewamane. Aaata teekoemea Riosichi paparameneesaa, yooreka tetewame enepuapua ahpo teekoo, kihta ki iyoriwa masitio tuupuaichioopua Riosio ahpo paparawiao, aaataeo wahjachi ti'tijoerieopua, ki na'arepuawichioopua tiaméo, taamoo aamo teekoeka mochikameo, Riosichi paparaniame aamo masitiao.

² Aaata Riosichi paparamene teekoemea, wa'apitia teekochitia yooreka tetewimetepua pu'kao, Riosichi paparamekoipua pu'kao ahpochitia. Riosichi paparamekopua ahpo teekoo, epeche te'ta yooreka tetewimeripua pu'kao, pu'kao Riosichio, ahpo pa'chichitia tiamekoopua pu'kao. Pu'kawichioo epeche kaawe yorakeka yorameteopua pu'ka tekipanakiao, na'pa Riosichi te'teriamiakapaopua. Yooma i'ka no'o aamo masitenuriao, utewaeme wa'a tiame masitepuapua, yooma wa'ami ahkai aamo asiyachio.

Te'ta pichiware paarasari

³ Aaata seenu te'terewa masitiamea, i'ka Eesusi Riosie Weratiamechi simiyame ka'karumara tuuyewario, pu'ka tuuyewarichi taamo paparaka mochitoao, ⁴ ahpokamera tisia weruma ukao, ahpokamera tisia machiyame maaekoamepua. Puuuu ahpo Riosichi simiyame seesenu te'terepuame masitiamechio, tisia ahpo weruma erakoniamene tiamechipua wa'ao, tisia ahpo machiyamera erakoniamenechi, tisia nekakoniamene mehtáchaniachi, tisia nasiwaniame mehtachaniachi, tisia aaata na'arewachi, tisia nekamucheniachi aaata, tisia aaata ikotukewachi. ⁵ Senepi taaweche wa'apitia nekakoka ma'chirepaniachipua wa'ao, ki ijinatarichi wewekaniachikapapua wa'ao, kiisi machiniamekapa wa'ao, Riosichi eename pichiwariao. Puuuu, kihta machiyamepua, te'ta Riosi pichiwariraopua, te'ta Riosi iintoriaopua ahpo Taanaeo. Puuuu oowera seenu Riosichi simiyame masiteka, tomiwaremio erakoamepua. Nape muuu Timoteoa, ka'te pu'ka te'teria ahjama, teeremitiamua. ⁶ Teemea Riosichi te'ta paparamene, paarasatiamepua paarasatiao, nape taamo Riosichi paarasatiaa ki toomipua. Ihji paarasaria, te'ta Riosie te'ta taamo ta'iria mochitowa puuuu, Apoe te'ta taamo Riosi kiasiaeo, ihtaio taamo nakiwiao. ⁷ I'wa weechi naawaio, kihta iinueka naawakame teemea; wa'achitia mukisaio, kihta i'tomeripua. ⁸ Wa'a teeremeri enesoo mukiniamechio, kihta te'ta weemumete teemea i'ka wehjoarichi iintuameo, kooameche wisas-

oriche iinuekaio, kaawe erakomete teemea. ⁹ Yooma u'matoka ohso e'rameopua paarasarichio, pu'ka ki kaaweruma tisia weemuwa paarasari ihsumarachi, wichiyamepua. Puuu ki ka'karuma weemuniamea, taamo ki ka'karuma nokiwa ihsitiamepua, kiisi ijinata nokiwame, na'ara nokiwame aaata tiame. Yooma ihji ki ka'karuma nokiwamea, kominarichi simiwamepua, ahkasi yooma si'riwachi ki ka'karumachi wichiwachi, ahpoo pihtuka kajuyachisi. ¹⁰ Siintoka weemuniame toomichio, yooma ihta ki ka'karuma naawarapua. Muuwaeme siintoka u'matoka toomichi weemupakamea, poanatokamepua Riosichio, Riosichi ahpo paparao; wa'a iikapa puuuu, tisia yuuwesi mochitoamepua, epeche tisia tomiwaereka mochinarewae aiwaka.

Aachin teeka ahpo inateniame Riosichi paparaniamewichioo

¹¹ Nape muuu Timoteo Riosiwichio tekipanamekapaopua, yooma wa'a tiame weemuwachio, ikicha enepapuapua, kaawe aamo neesetoka, ki wa'a tiamechi aamo wichipuawichioopua. Ohso kaawe muuuu, kaawerumache ihsiamene enepuapua, pewatiame yasitoame Riosichio, aamo Riosichi paparawa yasitoao, aamo tesiwa tiame uuyame iikachio, kihta nahsinepaka tetewame aamo Riosichi poponíwao, pipiniwa tiaméo. ¹² Utewaeme teetopuapua aamo Riosichi paparaniame nehpuwarichio; pewatiame chapika yasitoamitiamua, aamo ki wahjiame ahjari Riosie aamo kiaretiao, Riosie aamo uumichio paajutetiao. Muuuu pu'ka ki wahjiame ahjari aamo Riosie kiaretiao, ki ookapi tuuyekame muuuu, Eesusi Riosi Taanarachi paparakapa kiatiameko tuuka. ¹³ I'ka no'o aamo tisia neesetotiao, kiisi toaka aamo teetojeraninia pu'kao, kaawe teetokache kihta se'wikao, Riosi yooma ihta ahjari ki'yamera tetewachio, Eesusi Riosie Weratiame tetewachioopua tiameo, puuuu Poonsio Piiratochio, ahpo ma'chitakame aatanakoo, Piiratoe ahpo iinatukenioio. ¹⁴ Neeea i'ka no'o aamo neesetotiao, tisia aamo neesetojeraninia, ahkasi Eesusi Riosie Weratiame taamo Paamira eenachisi, kihta aamo ki kaawe chaachapapuaichioopua, aaataeo. ¹⁵ Ihji Eesusi enameria, Riosi te'ta yomari aampa tiamera e'rariapua, ihta taaweche yachatiamechio, tekitepuame; ihji Eesusi Riosie tekimichio eratiamea, te'ta weeweruma ya'yawichio, te'ta yomatiame aampa werumara tiamepua, te'ta papamiratumeopua, te'ta aampa Paamiratumeopua tiameo. ¹⁶ Puuu Eesusi Noonoraa, apoe eenechi tekitemeria Eesusio ka'chitia taaweche mukuyamepua; puuuu te'ta ki teesa taajenachi kahtiamerapua; aaataai pu'kao, kiisi ahseme tiachi kahtiachio; pu'kao aaataeo ki teteiwamepua ahpo pusieo, ka'chi iika tetewime tiameopua pu'kao.

¡Pu'kakamera te'ta weruma iyoriwa kiapuamepua taamoeo, te'ta weruma utewari iinuewa e'rewa tiame! Wa'a tiame e'rejeremitiapua naajúu.

¹⁷ Pu'ka ti'tijoe ooweru tiame tísia paarasateka mochitoameo, chaanepuapua pu'kao, pu'ka ahpo iinueka mochikao, Riosi wa'a tiame teewewiopa, wa'a te'terio tuuyepuapua pu'kao, pukaeo wa'a tiiae ta'iria mochitomichiopua, nape kihta weruma ahpo erakoka, tísia paarasatiapao. Pu'kao chaanepuapua tiameo, pu'ka weeechi iintuame ahpo paarasatiao, kihtawichio kaaweko tuuyepuapua, Riosichi kaawe te'terepuao, pu'ka paarasario kihta tehpe e'ramekopapua. Wa'a ti-iachipao, ohso kaawe Riosichikamera paparaka mochitonurepuapua pu'kao, apoe te'ta Riosi ahjamerakamerachi, pukachikamera te'ta oowe erakoka, taamoo chuurame wi'suame taamo nakiwia ki'yamechi. ¹⁸ Pu'ka paarasatiameo chaanepuapua tiameo, pu'ka paarasario, ahpo iinuekaeopua paarasatiao, ihkokewa erakoka mochitojerepuapua pu'kao, tísia tesiwa te'tereka tooremuachiopua. Wa'a nokaka mochitosoopua ihkokekao, te'ta pichiware paarasari iinuemio tuuyepuapua pu'kao, Riosi ahjama mochiwachiopua, Riosi ye'karichi. ¹⁹ Puuu wa'a te'tereka mochi-

tosaapua ahpo paarasari tooremuame ihkokeka mochitokamea, te'pa tewekachikamera paarasari muuwepatiame enemapua waikao, te'ta Riosi ahjama ahpo mochimiachiopua tewekachio, ahkasi ki wahjimesio.

Paoro kajuyachi Timoteo neesetotewa

²⁰ Muuu Timoteoa no'o aamo uhjurario, yoorakache itipipuapua wa'a ti'tiopachiamio. Ka'te e'waka keepumitia ki ijinatame nayewao. Puuu ti'tijoea tamochio, ki ookapi itapiti, tísia Riosichi simiyame peenewari machiwari teewaka masitiamepua, nape oowera wa'a chaachapaka nayewamepua, kihta machiyai Riosichi simiyameo. ²¹ Ookapi Riosichi paparame ti'tijoea ooweru tiamea, pu'ka ti'tijoe wihkuari masitiakamera na'naritoamepua wa'asi, ikicha simiyamera ki Riosichi paparaniamera, ipaka tetewamepua Eesusichi ahpo paparao, Riosie Weratiameo. Yooma aamo kahtiachi mochikamewichioo, Riosichi itayamenia pu'kao, ahpo te'ta kaawerumari kiasimichioo.

I'wasi ihjia, kaawe erakoka ehpeo. Wa'a ikisaa tísia kaawe enemapua.

Oosa Timoteo Iyotepawa

Teepotari

¹ Nee Paoro Riosie Weratiame weratiamea, i'ka weemera ahjarichi simiyame nayewemichio Riosi e'rarie uhjuratiamea, yomatiame ahkai ti'tijoeri no'o nayewemichio, i'ka weemera ahjario aataoi ahpo Taanachi Eesusi paparasoo kiamo tuuyame. ² I'ka iyojura iyotiamea aamowichio Timoteo, no'o taanachitia Riosichi tiameo. Aamoo neea, taamo Noono tewekachi kahtameo, Apoe Eesusi Riosie Weratiameopua tiameo, ahpo aamo tesiwa e'rewaeo, aamo iikachio ta'iria yasirewa kijaeraninia.

Riosie Weratiame chiia pichiwataniame

³ Nee Paoroa, senepi taawechi aamowichio nayewiainia Riosio, cheriwema ki'yamenia pu'kao, aamoo kaawe teetotiamkopua, aamo Riosichi teetowa tehkiwachio. Nee Riosieo ahsieme cheriwetiameko no'o tatakoriario e'raka yorakiamea, no'o ehkoriai noonoriwa te'ta Riosi iyoririachitia inisitoka. ⁴ Senepi aamo iijinatepaio, aamo nanararia iijinatepamenia aamo mochikachi o'inia machenario. Wa'a tiame iijinatepakaopua, eenechi tisia aamo tetewinaria pame neea, eenechi aamo ahjama tisia kaawe eranarekaopua. ⁵ Nee aamo tetewinareka yasitoamepua tiameo, tisia aamo iijinatepapaopua, Eesusi Riosie Weratiamechi aamo paparamekoo, ki'yami Rora tewaniame aamo su'su Eesusichi paparariachitiaopua, aamo yeeye Eunise tewaniame Eesusichi papariachitiaopua tiame. Ehpeo neea aamoi, wa'achitia tetewamepua, tisia Eesusi Riosie Weratiamechi paparae.

⁶ Pukaepa neea, amochi oijenatejeraninia tahjewachitia amochi teetomichio, Riosi ye'kari amochi yahchariaopua, no'o amochi seekarepaka uhjuriopua Riosi kaaweruma tuuyewari kihta seeweka nayewatumichio, ⁷ Riosio taamoo, kihta majawewa ki'yakamekopua, aataoi kihta seewewa. Riosia apoeekamera taamo utewataniame erakotiamepua. Riosia tamochi yahchakamepua tiameo, taamo ahpo nakika mochitopua erakoniam, pu'ka nakiwarie taamo nokisimichio aatachio, kihta ki kaawe teerepuame aamo teerepuawichio aata aamo masitachio. ⁸ Wa'a teeka ku'itoniamekapamua Riosieo, ka'te suuwe e'raka nayewamitiamua aataoiomua, i'ka

Eesusi taamo Paamirachi simiyame nayewaiopua; peereso aamo yachapo tuuwai, noochitia Eesusi taamo Paamirachi simiyame nayewatuapaopua. Ohso-tiamua, tisia wa'a chaaneniaopua, tisia aiwatoaimua taamo Paamira Eesusichi simiyame nayewatuapao, erasika anachatopuapua pu'kao, no'oo te'ta teetoriachitia. ⁹ Riosia kihta yoorarie natetewachi taamo newipatekamepua, taamo apochiche teetoka taamo ahjatomichio, Riosia wa'a tiame inatakamekapua, naayachisi o'inia, ahpo tisia taamo nakiwari, taamo ne'netenariapapua, yooma ihta Eesusi taamowichio iintoriaeopua. Wa'a iintokame Riosia tamochio, yooma ahpo Taana Eesusichi paparakamewichio inatakao. Wa'a tiame inatakame Riosia, ke'chu kihta i'ka wehjoarikoio. ¹⁰ Pu'ka ke'chu naayachi ahpo e'rarie taamo tetewitiamepua ehpe taawechiamio, ahpo Taana Eesusi naawateriachi tetewitekamepua. Puuu ahpo naawateria iintokamekopua taamo newipatekao, wahjipari utewarira newitosaapapua. Puuu Riosi naawateria iintokamepua tiameo, taamo ma'chiam pahtetekaopua, ahpo kaaweruma tuuyewarichi simiyameo, aachin teeka taamo teimeri weemera ahjariopua, ahkasi ki wahjiamesi ahjaniameo.

¹¹ Riosia no'oo, apoe wa'api weerakamepua ki i'isaeri nayewatumichioopua, ahpo naawateria Eesusi tewaniame taamowichio iintoria nayewemichioopua, yooma ti'tijoeopua ooweruioopua tiame. ¹² Pu'ka yoorapa i'wa kahtiamenia peereso aiwaka. Nape wa'a teereniainia i'wao, kiisi tesiwa erapame neea, ki teesa ahjachi oowe e'riamekapaopua, aatanachi no'o paparario, pukachi te'ta ahjachi erapame neea. Pukaepa kiisiki se'wi erapamenia, apoeopua tisia ahpo utewarie no'o ku'isiamekopaopua, i'ka tehki ki teeweka no'o simitemichio no'o ki'yariachio, te'ta utewaeme kaawe neesetokaopua, ahkasi yomatiame no'o yoorachisi i'ka tehki no'o nuureriaopua, ahkasi Eesusi eenechi eenachisi teeretopuameo.

¹³ Wa'a tiachio muuu Timoteo, te'ta no'o masiteria inamuriachitia masitepuapua, aataoi aamo masitiaopua, pu'ka te'ta kaaweruma Eesusie tuuyewario, kiisi se'wi ikika masiteka. Muua tiameo, kiisi se'wi teetopuapua Riosie Weratiamechi aamo paparaopua, Riosie Weratiame nakirewarachi yasitokaopua. ¹⁴ Te'ta Kaaweruma Riosiwari ku'iwarie tamochi yasitoameop-

ua, te'ta kaawe neesetopuapua, i'ka pichiwarichi simiyameo, Riosio aamo te'ta masitemichio ki'yario.

¹⁵ Nane'riame muuupa, yooma Aasia weechiami no'o kahtiachi e'enakameopua, yooma eenechi nonowakamekopapua; ooka puuua wa'asi Aasia nonowakamea, Iijero tewaniame, piirea Eremojene tewaniame enekamepua. ¹⁶ Onesijoro tewaniame ta'perachio, Riosio te'ta kaawe teewejeraninia pu'kao, pu'ka Onesijorokamera tísia kaawe iintoriopua weesa no'o ku'iwa u'yepakao, i'wa peereso no'o yachatiachio, kihta suuwe erapaka, no'o peereso yachatiopua.

¹⁷ Ohsotia puuua i'wa Rooma weruma muuwarichi asisaopua, no'o yaapi e'raka i'yariapua ahkasi no'o tewayachisi. ¹⁸ Tísia kaawe enemipua pu'kao, Apoe taamo Paamira Eesusi eenechi enasaa, itapiti tísia kaaweruma tiame ikitesaa. Muuu Timoteoa nane'riame muuupa, Ejesio aamo ahjama taamo mochikoio, tísia kaawe taamo ku'iriopua Onesijoroa.

Riosie Weratiame kaaweruma soontarowara eneniame

2 Pukaepa muuu Timoteo no'o Riosichi taanachitia yasitoamea, ka'te wirepamitiamua aamo Riosichi teetowao; ohsotia utewaeme teetopuapua aamo Riosi tehkiwachio, yooma Riosie Weratiame utewari aamo kiasiaeo. ² Muuua no'oo muuwaeme ti'tijoreri no'o masiteria tetewiriachitia inamuriachitia tiame, pu'ka masitenurapuapua aamo ajawasiao, ahkaoi mochiwachiami enapaio.

³ Pu'ka aamo tehkiwachi ahkaoi aamo ihtoachio, te'ta Riosie Weratiame soontarowachitia teeretopuapua, ihtaoi aamo aiwasiaio muuua, anachatopuapua.

⁴ Muuu Timoteoa ka'te papakimitiamua itapiti ki Eesusi Riosie Weratiamee aamo nuuretiachio, aaataai kaaweruma soontarochitia enenariaa, kiisi se'wi ihsiamepua ahpo te'ta kapitai nuureretiao, seesenu noki-wachi papakikaopua, ahpoche nuureretia iyorika teeretoamechepua. ⁵ Wa'achitia newitowa te'ewa nokayameai, te'ta kaawe te'epua yachatiameche na'naritomerichepua; ki pu'ka kaawe te'epua ki na'naritosaa, kiisi newitomeripua. Pukaepa muuui Timoteoa, tísia kaawe teetoka i'tomerichemua, Riosichi aamo tehkiwao; wa'a aamo teetoame enesoopua Riosia, tísia kaawe aamo iintorio tuumapua. ⁶ Aata ahpo echaria tísia kaawe neesetokamea, tísia paarasatemeripua ahpo echariao. Wa'achitia muuu Timoteoi, tísia paarasatemeripua muuua Riosiwichio aamo ihsika teeretorioa. ⁷ Naakoo, kaawe ne'nemitiakoomua i'ka no'o aamo chiiao, Apoe tewekachi kahtiame taamo Noono, ihsisimeripua aamo te'ta pahtetekao, aachin tiamekoopua no'o aamo chiiao.

⁸ Ka'te natakepamitiamua aamo masitia tuuyemiao, yooma Eesusichi simiyame eee teereriame: Eesusia ehkoriame Raawitaru tetejimarisiwachi o'inia tijoetute-

tiamepua Riosieo, Riosi Taanarachitia naawakao; neipami taamo tatakoriaria cho'weka mukisaapua, eenechi oijenasaapua, tewekachi mooenakamepua ahpo Noono kahtiachi. Puuupua no'o te'ta kaaweruma tuuyetooa, aachin teeka taamo tatakoriaria mochi-towachi newipatetiamea. ⁹ Pu'ka Riosie Weratiame tuuyewarira tuuyesika yasitoapao, káátisia aiwari anachaka yositoamenia, ahkasi kaarenaeoi o'oy-aeakaopua i'wao, káátisia aaata ko'yamechitia. Nape neeea kaarenae o'yaeka yachanioio, Riosi kaaweruma tuuyewaria, kihta o'yetiamepua, aaataai kaawe ahjachi pichikeme tiamepua. ¹⁰ Neeea wa'a tiichipao, kiisi toaka simitiamenia Riosi kaaweruma tuuyewario nayewatukao, tísia aiwaka yasitoai i'wao. Neeea ihtaoi kokosa yoraniaio anachaka yasitonariamenia, Riosio yomatiamae ahpo Taanachi paparakameopua, ahpowichio uumichio, ahpo tatanachitia iintapaka, pu'kao ahpo tatakoriaria newipateriaopua, ki wahjamesi ahjari kiamichio.

¹¹ Ihji no'o chanimia Riosie Weratiamechi simiyamea, pichiware puuua:

Teeme Riosie Weratiame ahjama mukukameka erakoame enesaa,

pu'ka ahjamakamera mochimia eenechi oijenakameko erakometepua,
tewekachi Riosie Weratiame ye'karichi.

¹² Eesusiwichio kokosari anachaka mochtokamekai teemea i'wa weechio,

Riosie Weratiamee apochi uupuamepua,
ahpo ahjamakamera mochipuawichio, ahpo tewekachi ye'karichio.

Taamo Eesusi ahjama te'terewa ka'itasoo,
Apoe Eesusia tiameo, wa'achitia taamo ka'itamapua,
ahpo taamo ahjama teerewao,
wahka ihtoriachi te'ta kateweri taawechio.

¹³ Teemea Eesusichi paparai ki kaawe noonoikoio,
Apoeo kiisi taamo toayamepua ahpo nakiraeo;
ka'chitia wa'a iintomeri tiamekapaopua,
ahpo Riosi nakiwariwae tisiwa taamo nakiyamekapaopua.

Piiripi Eesusiwichio tekipaname kaawe iintoria nayewaniame

¹⁴ Muuu Timoteoa, pu'ka aamo ajawaria masitemichio, yooma i'ka aamo no'o iyoteparia, inatepateka masitenurapuapua pu'kao. Pu'ka aamo ajawaria masitemia keepumeripua tiameo, Riosi tetewachi chaanenurapuapua, kihta naawesari chaachapanurepua pu'kao, kihtawichio kaawekameopua, nekakome chaachapaniame nayewaniameoi, kihtawichio kaawekameopua; wa'a tiame naawesaria, kaawe erakoka keepuamekaiopua Riosi kaaweruma tuuyewario, nahsinapatemeripua keepuameoi. ¹⁵ Muuu Tim-

oteoa Riosi tetewachio, utewaeme tekipaname enepuapua Riosi tehkiwachio, tísia kaawe teetoame Riosi kaaweruma tuuyewari masiteniamechio. Wa'a teetoka masitiame enesaamua, kihta suuwe erapamerimua itachioi itapitichi aamo yoorao. Kihta nekakome cheeka masitiame enesaamua, kihta Riosie teripuame teeremerimua aamo masitewachio, te'ta kaawe tiame teetoka masitiamekapaomua, te'ta pichiwarichi simiyameopua, Riosi naera. ¹⁶ Itapiti Riosichi simiyame aamo nayeoiopua aaatao, ka'te aaatae aamo se'wi ikimitiamua, aaata peyachí ki Riosichi simiyame nayewanariameeopua; wa'a tiame peyachi papakiwachioopua nayewamiao, oowera se'wi ikiniame ikitiamepua. ¹⁷ Puuu wa'a te'tiame naawesari kihtawichio kaawekamea, taamo wa'api soopamapua, ko'koame ka'chi iika yachapaniame ikiniamechitia ikiwamepua. Wa'a ikikameka te'teriami Iimeneoa, Iireto tewaniameopua tiameo, ¹⁸ Riosi pichiware masitewaopua, se'wi masitiamekapa wa'a ijikikame puuu. Puuu wa'a iikame ti'tijoea, pu'ka ti'tijoeri mukukoi eenechi oijenaniameo, ikikamekopa chaachapaka masitiamekapa. Puuu aapoea pu'ka eenechi oijenaniameo, taamo iikachiche wa'a erakoniameko tuuyamepua, Riosio ki taamo oijenatamerikopua, eenechi weemera weerewa taamo ki'yakaopua. Yooma i'ka inamukamea, wekamupakamepua ookapiopa, Riosichi paparameo. ¹⁹ Nape Riosia, se'wi masitiameopua ahpo pichiwarichi simiyame tuuyewario, tetewaka yasitoamepua aatanakamerakoopua ki ahpo ijinuwao. Riosi pichiwariraa, kaari nawateraka tiamepua, pukachi nawaterachi eee cheeka iyotetiame: "Apoe taamo tewekachi kahtiame Noonoo, te'ta machika tetewamerapua ahpo ijinuwao." Piirechi Riosi pichiware wa'achi nawaterachi iyoteriaapua tiameo, eee chiiámepua: "Yooma Riosie Weratiamechi te'teriami, te'ta Riosi pichiwarira masitiamepua, puuu te'ta pichiwa poanatakame enemetepua, ihtaoi ki ka'karuma nokiwamechio."

²⁰ Aata tísia paarasatiame ta'perawachio, ki ookapi itapiti iinuemepua tísia nateyame, itapiti pehtori o'roe netetiame, tataparasi meetarieoi netetiame, puuu oropetoria, tataparasi pehtoria tiame te'ta pahkotaniachiche ahjachi koi'wamepua. Nape wa'achi ta'pechioi iinueniamepua tiameo, senepi ko'komia ahjachi koi'wame, puuu wehchorie pehtoritatiamepua, kuuu oowarae netetiamekoio. ²¹ Muuu Timoteoa, o'ro pehtorika tiame enemitia muuu, Riosi ahjae tekipanania enenariaa ahpo tehkiwachio. Wa'a tiame ahjaera enenariaa Riosiwichioo, yomatiame aamo se'wimetechemua ki ka'karuma nokiwameopua. Wa'a teeresaamua, yooma ihta Riosiwichio yoraniamewichio, ahsepari kaawe tiame enemirimua.

²² Ikicha enepamitiamua pu'ka tehtemari ki kaaweruma erakoka mochitoaopua, ihtaoi ki kaaweruma ikotuwaoui, Riosichiche paparame ahjama teeremitiamua,

kaawerumache inatatoka, i'ka eee tiamechitia: Riosichi paparaniame teetowa, nakirewa teetowa, ta'iria yasirewa teetoka tiame. ²³ Ka'te nehjiamitiamua, ki inatari tiame iinatukewao. Puuu ki inatari iinatukewaa, oowera nekakowa chaachapaniameche mehtachamepua, ahkasioi nasiwaniame. ²⁴ Aata Riosi yorakiamea, kiisi papakimetepua nekakowa chaachapaniachio; ohso kaawe muuu, kaawerumakamera enemitiamua aaatachioi, ki ikanati nekayame; ye'kame enemitiamua aamo masitiachio; kaawe e'reka nayewepuapua aaataoi, kihta yaapi e'raka nahsinepaka. ²⁵ Aata aamo masitia na'ara chaachapasoo, ka'te nekamitiapua pukachio, ohso kaawe te'ta kaawe erapua tiame nayewepuapua, tísia ma'chiame tuuyeka aamo masitiao, ihtana achini tiamekopua aamo masitiao. Wa'a tiame aamo masitesoopua pu'kao, seenekachioi puuu, aamo chiiio oowe erapamapua, aamo masitiao tísia pichiwariko nane'rekapa. ²⁶ Wa'a iikapaopua te'ta aamo kaawe chiiame pahtepaopua, riaorósi wisikuewachi ahpo ruhjikameko erapamapua, riaorósikamera masitia pichikeka mochitoriamekopua.

Achini teeremeri ti'tijoeri, kajuyachi taawechi

3 Wa'a tiachipao muuu Timoteo, aamo nane'rejerania ehpiani kiisi kaawe nokiwamea, tísia epeche epecheche teetomerikopua, ahkasi kajuyachi taawechiopua, eee te'tereniame: ² waika taawechi-amio ti'tijoeria, ahpochewichio erakoame enemiripua; toomichiche weemuame; ahpo oijerame ihta ahpo iinuekae; ahpo tiiao ki nu'nuntiko erakoame; ihtaoi Riosichi simiyameo tísia na'ariame; kiisi ewakoame ahpo yayawao; kihta kaawe e'reka itipiame, itapiti tísia kaawe ikitetiaipua; puuu kiisi ka'karuma ti'tijoeri enemiripua; ³ kihta ahpo katewenariame apochio aaataoi ahjamao, kiisi aaata tesiwa e'riame enemapua; ti'tijoea ooweruapua tiameo, ka'chi iika ahpo teeweteme erakoame, ahpo ki kaaweruma nokiwa ikotuwaoui; tísia na'ara chaachapame aaataoi; tísia na'ra yoorame ahpo na'ara chaachapae; aaataoi oorichitia ni'epanarewa erakoame; yooma ihta kaaweruma nokiwameo, seepurawaame; ⁴ aaataoi ahpo kaawe uuyameo, pukamina na'ara nokayame; aaataoi eeyowachi werapame; ki nu'uti ahpo erakoame; ahpo pu'serewache i'yaka mochitoamea, Riosikamera pu'serewa i'yaka mochitometepua; ⁵ Riosi iyoriameka nokayamea kiisi wa'a erakoaiopua, Riosi utewari ka'karuma enepatiameo, wehchi ipaka tetewamepua pu'kao.

Yooma pu'ka wa'a te'teriami ahjamao, kiisi ahjama teeremitiamua. ⁶ Puuu wa'a te'teriami ti'tijoea, ahpo wihkuari na'ararieopua ta'pechiami asikokaopua ooweru piineri mochikachio, suwepori nokayamepua pu'ka ahjamao, kiisi ahpo wa'inameopua wa'a nokiwao, wa'a pu'seriamekapa. Puuu wa'a nokiwame

pu'seriame oowerua, Riosi pichiware eepi keepuka yasioamekaio, kiisi iyorika inamuamepua, ⁷ ahpo ki ka'karuma ikotuwa pu'serewae, panisutoniamekapa. ⁸ Puuu wihkuari ti'tijoea, ehkoriaami Aanesika te'teriamepua Amperesi tewaniamekoopua tiame, puuu ookaa ehkoriaamio, Moiseo ahpo kaaweruma Riosichi simiyame masitenarioiopua, ahpo wa'inekame. Puuu ti'tijoe aamo masitia na'arekamea, te'ta wewekakamepua ahpo kaaweruma inatariwao, pukaepa kiisikoi inatamepua Riosi kaaweruma pichiwari chiiao. Puuu ahsieme na'arachi wewekakamepua, Riosichi paparawachi simiyameo. ⁹ Nape puuu, kiisi mehkasi mehtamitepua ahpo wistuki masitiaeo, yooma ti'tijoeie nane'riamekopua pu'kao, kiisi ijinatamekopua. Wa'achi te'tereriame puuu ookaa ehkoriaamio, Moisee ahpo wa'inekameopua ahpo masitepuawichioo.

Paoro Timoteo tuuyewari ki'ya

¹⁰ Muuu Timoteoa, kaawe machikamepua no'o masitewao, no'o aachin teeka yasitoriaopua tiameo, ihtana ne'netoka no'o teetoamekopua no'o masitewao. Nane'riame muuupa tiameo, no'oo Riosichi te'ta oowe e'reka yasitoamekopua, aachin teeka ki yaapi e'raka itapiti aiwaka anachaio, aachin teeka no'o naki-ka teetoriopua Riosichio, yooma ihta ti'tijoeichio tiame, kiisi toaka masiteka yasitokaopua, Riosi tehkiwachio. ¹¹ Nane'riamemua aachin teeka no'o na'ara yoraretioopua tiameo, aachin teeka no'o aiwariopua Antiokía kahtiaopua weruma mochiwachio, Iikonio muuwari mochiwachio tiame, wa'a ikisa Rihtirá tewaniachi weruma muuwari mochiwachio tiame, aachin teeka no'o anachaka yasitorio, tísia no'o na'ara yoraniopua ti'tijoeie nanaarameeo. Nape te'ta taamo Paamira tewekachi kahtiaemea, yooma i'ka no'o na'ara yoraniopua, no'o newipatekamepua wa'a na'ara no'o yoraniachio. ¹² Wa'atepua, aaata Riosi nakiyachitia yasionariamea, Riosie Weratiamechi te'teriamewichioo, wa'a ahpo yoraniame na'ara yoraniame aiwameripua, nanaarameeo. ¹³ Wa'a teerenioipua, puuu ki ka'karumaa, epeche epecheche teetomeripua ahpo na'ara nokiwao, puuu wistuki ma'masitiamea tiamea, epeche epechechi teetomeripua ahpo wisikueka masitiaeo, epeche muuwepateka ahpo wihkuarieo.

¹⁴ Nape aamo Timoteo neea, aamo penipariakamera te'ta yorajeraninia, aamo te'ta kaawe tiio e'riamera, kiisi se'wika teetoka nane'riamekapa muuu, aatanakamera iintoriopua aamo masiteka, ¹⁵ pukeri o'inia aamo nu'utikoi masitenioio. Aamo su'suwa aamo yeeyewa tiame masitekamepua Ehkoriaami Iyoterichi chiiao. Pu'ka Ehkoriaami Iyoterichi nane'rekame Eesusichi simiyame, wa'a iika Eesusichi paparakamemua Eesusichi newipamiapa, yooma ihta

aamo tatakoriao. ¹⁶ Yomatiaeme Tumipirichi Iyoteriaa, taamo Noonno tewekachi kahtiaeme eratesiwee iyotetiamepua, ehkoriaami Riosi na'nayewaturaeo. Pukaepa tísia kaaweruma tiame puuu, taamo ahjae masitepuawichioo; taamo kaawe iintoso, pukae Iyoterichi Riosi chiiae, kaawe taamo iintorio tuupuame teemea; ki kaawe taamo iintoso, pukae ahpo Iyoterichi chiiae, taamo terimapua; tísia kaawe ihsiamepua tiameo, te'ta kaaweruma teeretoka taamo ohjoremichioopua, yooma ihta Riosie kaawerumachi simiyameo, ¹⁷ ahsepari taamo ye'kari penipatiamepua enepatiamepua, yooma ihta kaawerumachi simiyame yorapuamewichioo.

4 Pukaepa neea aamo Timoteo, taamo Noonno tewekachi kahtiaeme tetewachi, taamo Paamira Eesusi tetewachio tiameo, ahsieme Riosi kaaweruma tuuyewari aamo nayewatumichio weeramenia. Muuu aamo tuuyewarichio, Yooma aaata ti'tijoeie tuuyepuapua i'ka Eesusi ihta wahka ihtoriachi taawechio, eenechi enamerikopua yomatiaeme ti'tijoeie ooweruopua tiame katewemia, yomatiaeme ihta ahpo ki kaawe nokariao, ahjaka mochitoameopua pehjo, wahjipakameopua tiameo eenechi oijenatesaopua. Neipa ti'tijoeie katewesaapapua, yawichi yasi-pameripua, ahpo ye'karichio yasipamiaopua yawichitumia. ² Muuu Timoteoa utewaeme aamo nayewaturaninia i'ka Riosi kaaweruma tuuyewario, nape a'chitia keenako aamo nayewatumia tiioio, ki tiioio. Aaata ki oowe e'riameopua pehjo Riosi kaaweruma tuuyewarichio, oowe erapatepuapua pu'kao. Aaata ki kaawe tiame iintoso, terika tuuyepuapua pu'kao. Aaata ki ikanati pepenipame masitiaomua, ka'te nahsinepamiamua, ohso kaawe kaawe tuuyeka pahtetepuapua pu'kao. ³ Wa'a yooraka aamo masitejeraninia, ehpe waanami taawechio, epeche epecheche kihta inamunareka mochtomerikopua ti'tijoeie, Riosichi simiyameo. Oowera ahpo inamunariache keepupua, ahpoche pu'seria keepuka mochtionaremapua. Wa'a te'teriapapua, ahpo pu'seria masitiame ma'masitarikamera, i'yaka mochtionaremapua. ⁴ Wa'a te'teripaopua, ipaka tetewaka mochitoame enemeripua, pu'ka te'ta Riosi kaaweruma tuuyewario ahpo keepuka mochtoriao. Naatikamera inamunareka mochtomapua, oowera maaewarichi simiyame ehkoriaami ahka nayewatiame, pu'kao kihtawichio kaawekame.

⁵ Nape wa'a teeremioi muuu Timoteoa, pewatiame teetomitiapua amochio, kiisi sewina erapakaopua, pe'yachi wa'a teeremerikoio, ka'te sewina erapamiamua. Wa'api teetoka masitepuapua, Riosichi eename newipatewaopua, ahkasi aamo ahsepatiachisi aamo yoramichio weratiao.

⁶ No'o Riosiwichio tehkiwa i'wa weechio, amori kajuyamenia, ki tehpe no'o yasitomeriko e'rame neea; no'o ahjario neea Riosiwichioo, no'o Noonno

tewekachi kahtiamewichio, no'o oowewariameko e'ramenia. ⁷ Neeea Riosiwichio kaaweruma nasiwari iintokameka e'ramenia, no'oo ahsepari no'o iintokamekoopua pu'kao. Neeea u'masiwa te'etiame newitokameka e'ramenia. Neeea Eesusichi no'o papariasichi wa'anaopua, kiisi toaka yasitoamenia Eesusichi no'o paparao. ⁸ Pukaepa pu'ka te'ta kateweri taawechi enasoopua, Apoe te'ta Paamira Eesusia te'ta kaawe katewiamekapaopua peereichitiao, no'oo te'ta kaaweruma tetewikapaopua no'o kaaweruma iintoriawichioo, no'o te'ta kaaweruma tiari mo'koritemapua, yawichi o'ro mo'kori no'o mo'koritiamechítia, o'roe cheenkeritetiame, no'oo te'ta Paamirachio, kiisi se'wika no'o ahjachi te'ta paparaka yasitóriopa. Nape Eesusia ki no'ochekamera wa'a yorameripua, yomatiame aaata apochi tísia inataka puuyetoka mochitokameopua tiaméo, ahkasi ahpo eenechi eenariachisiopua, wa'a iintomeripua.

Paoro Timoteo nuurewa iintojerawa wa'asi

⁹ Timoteo, kú'we enapuapua no'o ne'nemiao, amori neeche itipiame i'waopua wa'asio, amori ki'tiamepua aaata no'o ku'imeri i'wao. ¹⁰ Reema tewaniamea, no'o toaka Tesaronika muuwarichi akipakamepua, epeche pu'serekamekapapua i'ka wehjoarichi iintuameo. Keresente tewaniamea, Kaarasia weeechi akiparupua, Tiitoo Raamasia weerachi akipakapua. ¹¹ Ruukache itipiamepua i'wao, no'o ahjamao. Muua wa'ana enamiao, Marako i'yasa no'o u'yepapuapua, pu'kao no'o ku'imichioo, tísia nakiyamekane i'wao. ¹² Tikikoo neeaa, Eejasio uhjurakamenia pu'kao weruma muuwarichi, itapiti no'owichio yoramichioopua wa'ao. ¹³ Muua wa'ana eenaio, no'o kemajipora u'yepamitiapua, Karapo tewaniame ta'perachi no'o towaria. Wa'a no'o toakamenia tiame ookapi iyoteri pi'pirinatiame, ookapi iyosi iyotetiame ahjama, paapiroe iyosi netetiamechi; pu'kakamera epeche ki natakepaka no'o u'yepamitiapua, pu'kao tísia no'o nakiyamekopapua.

¹⁴ Arejanto tewaniamea, sisioki tahtame chonaka tekipanamea, kiisi kaaweruma iintokamepua i'wa noochio. Nape pu'kao, Apoe taamo Paamirakamera nane'riamepua pu'kao, aachin teeka ahpo

katewemiaopua pu'kao. ¹⁵ Enasaapa muua, kaawe aamo inatepuapua pu'kao, ki nu'uti no'o wa'inekamekapu puua, i'ka Eesusichi simiyame taamo i'toa nayewatukao.

¹⁶ Pukeri peereichi no'o i'totioi no'o nehpuapua ih-sioio, aaataai Riosichi paparama, ki no'o ku'ika nehpu-pakapua. Nape wa'a te'terekoi pu'kao, kihta neka-jerania Riosio pukachio. ¹⁷ Nape Apoe Eesusi no'o Paamirache no'o ahjama ihsikapua wa'a peereirachio, noochi yasitoamekapapua, no'o ku'ika simitetotekapua pu'ka Riosi newiparichi simiyame tuuyewario, ahkasi yomatiame ki isaeri ti'tijoeri no'o nayewatumi-chioopua. Apoe Eesusi iintokapua no'o ku'ika newitotekáo, pu'ka tahpitika erakoamechi no'o wene-jikao, ma'mawiyachitia no'o konariamechio.

¹⁸ Pukaepa tísia te'ta no'o Paamirachi paparamepua, tísia oowe e'riamenia pu'kao, no'o newipatesimerikopua ihtaai kiisi kaawe tiame no'o natepasiachio, Apoe ahpo tewekachi ye'karichi ahpo ahjama yasimichio neesetomeriko tísia ahjachi e'ramenia. Pukaepa ki wahjamesi cheriwema ki'yaka yasitoamenia. Wa'a iki-jerania Eesusio, tewekachi kahtiamewichio.

Kajuyachi teepotari; kaawe ikijera tiame

¹⁹ Neeea yooma Riosichi te'teriame no'ochitiao, teepotari uhjurenania: Pirihkawichioo, Aakirawichioo, yooma Onesijoro ohjoerachi mochikamewichioopua tiame. ²⁰ Erahto teepotepuapua tiame tetewisaa, puua Koorintio muuwarichi itipikameo, wa'ami taamo u'-matioopua. Tójimo tewaniameoi no'o teepotio tuuyepuapua pu'kaoi, tetewisaa, Meerito muuwari mochiwachi no'o toariaopua, kokoriopao. ²¹ Muu Timoteoa, ke'chu tuuroi i'yapuapua aamo enamiao. Yooma ihjia aamo teepotiamepua tiame: Euwuro tewaniame, Puurente, Riino, Kauria, yooma wahjachi Riosichi poponiwachitia mochitoame pipiniwachitia tiamé.

²² I'wasi kajunane i'ka iyojurachi nayewakaopua. Aamo ahjama yasitojera e'riamenia, Apoe taamo Paamira Eesusio. Yooma Riosichi poponiwa pipiniwa tiameo, amochi tísia kaawe teewejerania Riosio.

Wa'asi ihjia. Kaawe ikisa naaju.

Tiito Iyotepawa

Teepotari

1 Kúira Tiitoo. Nee Paoroa Riosi yorakiamenia, apoe Eesusi Riosie Weratiamee weratiame. Neeea i'ka iyojurachio, papararichi simiyame aamo nayewemania, yooma Riosi ahpo ijinuwa enemichio uuriao, pu'kao ahpo Taanachi Eesusichi paparakameo. Ihji ikachi iyojurachi no'o aamo iyotepaa, epeche ma'chiamame chiiame aamo iyotepamania, Riosi te'ta pichivarichi simiyameo, yooma aaata Eesusi Riosie Weratiamechi paparamewichioo, epeche kaawe te'teretomichiopua Riosichio, wa'ami ti'tiopachiami mochikameo, pu'kao epeche kaawe tetewipuawichiopua Riosieo.

² Aamo iyotepaninia tiameo, pu'ka Eesusi Riosie Weratiamechi paparameo nane'remichiopua tiameo, pichiwa enemerikopua ahpo puuyeka mochitoa ki wahjiamesi ahjapuameo, pu'kao Riosia, ke'chu weee yasipoi o'iniao aamo kiamo e'raria. Riosia wa'a ahpo e'rariaa, kiisi wistikupua, Riosia te'ta pichiwa wa'a iintomeripua, kiisi wistuamekapa. ³ Ihji Riosi ke'chu naayachi o'inia iintomo e'rariaa, ehpe taawechiami ma'chitaniamepua ahpo nayewatuameo. Neeei apoe taamo Newipatiame Riosie uhjuratiamenia, ahpo e'raria ma'chitami-chiopua ehpe taawechiamio. ⁴ Aamo Tiitoo, no'o poonichitia tetewameoopua Riosichio, wa'achitia te'tiamekapa teemea Riosichi paparawao, i'ka iyojura aamo iyotiamenia aamowichioo, Riosichi taamo oowe e'ria. Neeea taamo Noono tewekachi kahtiameo, Eesusi taamo Newipatiameopua tiameo, amochi teerepajeraninia aamo iikachi tísia ta'iria yasirao, aamo kaaweruma tesiwewaopua.

Tiito tekipanaria Kereta, neronasipa weeechi ohjoewachi

⁵ No'oo aamo Kereta pawenasipa weeechi toakoioo, itapiti katewemichio wa'a aamo toakamenia, wa'a ikisa aaata pa'pamiratumeri ajawamichio, yooma pipiripi ti'tiopachiamiopua ahkai mochiwachiamio, te'ta no'oo aamo chaaneriachitia. ⁶ Puuu pa'pamiratuame aamo ajawamiaa, ka'karuma tiiame enemeripua, kihta a'chitiiame apochio, ihta itapiti a'chitiamie ki kaawerumaopua; piiripi wa'api uupieme enemeri puuu; tatanaraai, Riosichi paparame enemeripua, kihta a'chitiamie iintowa wenejitiame, kihta iinueme enemeripua, newitokache itapiti ki kaaweruma iintonarewao.

⁷ Tiopachi te'ta paamiratumeria, te'ta Riosi iyoriwa tetewiniame enemeripua, puuu Riosi itapitiwara te'ta neesetoamerakapapua; ki e'raka ihsiamie enemeripua ahpo ku'kuiwachio; ki utewachi newitoka iintomeripua ahpo e'rarikameraopua; kiisi nawajiamie enemeripua tiameo; kiisi nasiwame enemerikoipua; itapiti yooraka yowiwameoi, kihta na'ara ihsika yowinariame enemeripua. ⁸ Ohso kaawe puuu, te'ta kaaweruma tijoe enemeripua, te'ta kaaweruma inatame; aaata ki ahka che'repame tiameo, ki'yame enemeri puuu ahpo ta'pechi che'repamichioo; puuu kaaweruma e'rari iinueme enemeripua Riosichio, tísia ahpo kaawe neesetoame, ki kaawerumachi ahpo wichipuameo; ki nahsi-name enemeriopua, ahpo Riosiwichio ihsiwao. ⁹ Puuu pa'pamiratuamea, kihta se'wi ikiyame kaawerumachi enemeripua; puuu Riosichewichio ihsiwache, ahpo teerewaeme; kaaweruma inataniame peenewarieme, enemeripua. Ahpo masitiaopua, kaawe machiyame enemeripua ahpo masiteretiao, peeneka pu'seretiame aaatao ahpo wahjachio, pu'ka ahpo kaaweruma masitiaeo kipoteka. Wa'atiaopua, kaawe ahpo nehpu-pamichioopua, itapiti ahpo ki kaaweruma chaanetiao,

¹⁰ muuwaeme mochikamekopua ti'tijoeri, kiisi kaawe erakoame taamo masitiao. Puuu ti'tioeria wahjachio, epeche utewa erakoame siichitepuwa nokiwameo, pu'ka ki ijinatari ahpo masitewao, pukae se'wichamepua Riosie kaawerumara masitewao. ¹¹ Nape pu'kao muuu Tiitoo, to'pepuapua chu'waraopua pu'kao, utewaeme terikaopua pu'kao, wa'ineka pu'ka chaachapao, wa'asi aamo werapamichioopua pu'kao, pu'ka wihkuariwarao. Puuu ta'pechiami enapaka wihkuekao, yooma petechiami mochikame se'wichamepua ki Riosikamera pichivarichi masitewachio, toomi koparoaka masitekaopua. Wa'a nokaka yowiyamepua, ki pichiwari chaachaparíe.

¹² Piie taawechi wa'a Kereta no'o kahtioipua pehjo, aaata Kereta wa'api ohjoemea, wa'a mochikameo machikamekapapua ihtana nokaka mochikamekopua pu'kao, no'o tuuyekapua eee cheekao: "I'wa Kereta mochikamea, kiya yoomahka wihkuamepua, oorika te'teriamie puuu, tísia nanasiname, oowera u'matoka koaka pu'seriamie posakamekaipua." ¹³ Ihji tijoe wa'a tiiame no'o tuuyekamea, pichiwa cheekamepua wa'a te'teriao. Pukaepa muuu Eesusichi paparameo, utewaeme tuuyepuapua pu'kao, ki wa'achi nokimichio-

ua pu'kao, ohso kaawe pewatiame mochitonurepuapua pu'kao, ki se'wi nuureka ahpo Eesusichi paparao. ¹⁴ Wa'a aamo chaanesoopua pu'kao, kaawe chiame aamo inamukamea, ki e'weka mochitomapua waikao, siichitepuwa nokiameo, pukae ahpo wihkueniameopua, ki Riosi pichiwarichi simiyameo, ukana aja-toameopua Riosi pichiwarario.

¹⁵ Aaata kaaweruma inatariemea, kihta inatanariamepua ki kaawerumao kihtawichio kaawekameo, oowera pu'serewapuawichio nayewaniameo. Nape aaata kihtawichio ki ka'karumache inatamea, puuuu ahpo iikachio, pochikame kahtiamepua na'arario, ki nakika mochitoamekapapua Riosi te'ta pichiwarirao, te'ta kaaweruma tuuyewario. ¹⁶ Puuuu wihkuari ma'masitaripua, Riosi te'ta ma'masitariko tuuyaiopua, ahpo wa'api wihkuari nokayaeo, ahpo wa'api wihkuchame tetewitamepua. Puuu ti'tijoeria, kichiwa nokayamepua, kiisi e'weka mochitoamekapaopua Riosio, newitokache ki ka'karumara nokisiamepua, kihta noonoeme tiamepua, ihtaohi kaawerumao.

Kaaweruma masitewa ki se'wi simiyame

2 Muuu Tiitoa, kaawerumache nokiame masitepuapua. ² O'ochetiameo, apochi neesetoka mochitonurepuapua ki kaaweruma yoraniameo, se'wi ahpo nokimiaopua ki kaawerumachio, ahpoo puuuu, yooreka tetewipuawichio. Iwapakame enenurapua pu'kao, ahpo Noono tewekachi kahtiamechio, te'pa tewekachi kahtiame Noonoo, pichiwa nakiyameko tetewiteka, ahpo wahjachioiopua tiameo, pichiwa nakika tetewameko tetewiteka, ahpo wahjachioi ki kaawe nokayoio, ki ikanati nahsinenurapua. ³ Ooweru yayawatiameopua tiameo, tuuyepua, taamo Noono tewekachi kahtiamekamera pichiwa te'ta nakika mochitoamechitia, ahpo tetewiteka mochitonurepuapua. Ki aaata na'araka tisia naawesarieme enenurepuapua; paatarioi kiisi nawajiam enenurepuapua, ihtaohi wiino ijiwa nawajiwaopua. Ohso kaawe puuuu wahjachi ooweru kuteweopua pehjo, te'ta kaawerumache ahpo nokiwa tetewitenurapua. ⁴ Wa'a tiame enesaapu ooweru yayawatiamea, wahjachi ooweruo ki yayawatiameopua pehjo, kaaweruma tiame masitemapua pu'kao, kaawe nakiyasitomichio ahpo kuunao, ahpo kukuchiwa nakiwaopua tiame. ⁵ Pu'ka yayawatiameo masitenurapua tiameo, pu'ka ki yayawatiame pehjo, kaawe ahpo neesetomichio ki kaawe ahpo nokimiao, itapiti yoranariaa, kaawe inatasa iintonurepuapua. Pu'ka yayawatiameo chaanenurapua tiameo, pu'ka ooweru nenewikameopua wa'asio, ki ikotuwachitia mochitonurewa, ihtaohi ahpo peeniatawaeo; kaawe ahpo neesetoka mochitonurenurepuapua aaata ta'pechi mochikameo; ohso kaawe itapiti ka'karuma te'teri-

amekamera, yooraka mochitonurenurepuapua; ahpo kukunaopua tiameo, yooreka mochitonurenurepuapua. Pu'ka yayawatiameo, wa'a tiame tuuyenurepuapua pu'ka nenewikameo, ki aaata na'ara chaachapapaichio pu'kao, taamo Riosichi simiyame masiteriao.

⁶ Muuu Tiitoa wa'achi tiame tuuyepuapua tetemarioi, kaawe ahpo neesetonurapua ahpo ikotuka eraniameo, kihta iintomichio pu'ka wa'a tiameo. ⁷ Muuu Tiitoa yomatiame aamo wahjachio, amochi tetewitiame enemitiame, aamo kaawerumache ih-siao, aamo kaaweruma ihsiwachitia nokisimichio tiame; nape te'ta pichiwa wa'a tiame e'raka, aaataeo ki aamo wistuame maaepuawichio. ⁸ Muuuu kaawe neesetoka masitemerimua aamo chiiao, ka'chi aamo chaachapapaichio, apochi ki kaawe erakoameopua Riosi chiia aamo nayewao. Wa'a tiame masitepuapua, aaata ki kaawe erakoai pu'ka taamo Noono tewekachi kahtiame chiia aamo masitiao, suuwe erapamichio pu'kao, te'ta pichiwa kaaweruma tiame aamo nayewamekoopua.

⁹ Pu'ka ahpo teeko seekarachitia tekipanakiameopua, e'weka mochitoniameteiwa masitepuapua pu'kao, yooma ihta ahpo teeko nuurewachio, kihta nahsinepawa nehjiakaopua. ¹⁰ Ka'karuma teerewa masitepuapua pu'kao, kihta noriwi ki kaawe ihsiwa ahpo teekoo, wa'a tiaoopua ahpo teekoeo, ahpo oowe e'repu tiame tetewipuawichio. Wa'a tiame enesoopua wahjachi ti'tijoeriaiopua tiameo, pu'ka tisia peenia tiame taamo Newipatiame Riosichi eename masitewae, tisia kaawe teeka ohjoemeko erakomapua.

¹¹ Taamo Noono tewekachi kahtiamea, tesiwewa oowepakamepua taamoo, apoe wa'api ahpo Taana enepakaopua, apoe wa'api taamo mochikachi masitenariapa puuuu, yomatiame i'ka wehjoarichi ahpo newipatiameopua, ¹² yomatiame i'ka wehjoarichi ohjoemee, kaaweruma inataka mochitomichio pu'kao yomatiame ahpo tataroriniameo, ipaka mochitomichio, ihtaohi ki kaaweruma ikotuwa tiameo, te'ta taamo Noono tewekachi kahtiakamera, iyorika mochitomichio. ¹³ Wa'a te'tereka mochitomeri teemea i'ka wehjoarichi mochikaapua pehjo, ahkasi tisia peenia tiame tisiwari taawechisi, taamo Noono Newipateri Eesusi Riosie Weratiamechitia tewekachi moenakameo, eenechi weechi tekiyachisi, pu'ka taamo puuyeka mochitoa. ¹⁴ Puuu apoe enameria, apoe kaawe e'rachi iintokamepua, ahpo mukiwarichi taamo pejana nehjiakaopua, yooma taamo tatarorinawichio Riosie kokosapuameo, taamo newipamichio, yomatiame taamo tataroriria piipatekaopua, ahpo ijinuwakamera enepamichio, te'ta kaawerumarakamera tisia nokinariame enepamichio.

¹⁵ Yooma i'ka eee tiame no'o aamo nayeweria nayewemitiapua, ahkaohi aamo oiyachiamio. Ahkaohi

kahtiaiomua, kaawe e'raka paajutesimitiamua taamo Noono tewekachi kahtiamedio, pukachi paparaka mochtomichiopua aamo masitesiao. Nape wistuka taamo Noonochi paparameko tuuyameo, ki taamo Noono chiia yooraka mochtioameo, teripuapua pu'kao, kiisi e'waka mochtionariamekopa pu'kao. Aaata utewaeme terisaamua, taamo Noono tewekachi kahtiamedio utewarirae teripuapua pu'kao, aaatao kihta suuwe erapakaopua, na'areniaiomua temarikopao.

Riosichi paparaka mochikamea, ihtana yooraka mochtomeri

3 Muuu Tiitoa wa'a ti'tiopachi naanapawiameo, e'waka mochtionurepuapua pu'kao, aaatao wa'a yawichichitia te'teriamedio, aaatao te'ta weruma te'teriamedio. E'waka mochtionurepuapua pu'kao, ihta kaaweruma itapiti aho yorakejerasoopua, aho wa'api mochiwariwichio tekipanaturesoo. ² Pu'ka tiopachi te'teretoameopua, aaatao kihta na'arenurepuapua. Ohso kaawe ta'iria mochinurepuapua pu'kao, kihta nasiwaniame mehtachaka, kaawe aho e'reka tetewika, aaatao kihta aho weruma uuká.

³ Teemea pukerio tiameo, wa'achitia ki ijinatamechitia nokayamekaipua, ki e'waka mochtioamekapa Riosio. Teemea wihkuarie chapitiame eneriaipua, ki ka'karuma ti'tijorie wihkuarieo, pu'ka ki ka'karuma yoranarewae chapitiame eneriai teemea, ki ka'karuma ikotuwa pu'serewa. Teemea pukerio ki kaawerumachi te'tereka ohjoeriaipua; piirechi iinueka ikotuchewachio, tahpitika erakoamekai teemea. Nekumeka tetewamekai teemea wahjachio, epeche iinuwaemekopaopua ki tamochitia. ⁴ Nape taamo Noono te'pa tewekachi kahtiamedio, wa'a taamo te'terioiopua, tisia taamo nakiyamekapaopua, tisia taamo tesiwa e'repakamepua, pu'ka taamo ki ka'karuma nokiwachio puuyanaka. ⁵ Riosia wa'a iintokaopua tamochio, ki nu'uti kaawe iintokamepua tamochio, taamo tisia tatakoriario, apoe wa'apie taamo kokosapuame newipatekao. Puuu wa'a iintoriaa, kihta taamo iintowa natekachi iintokamepua, oowera tisia ki nu'uti taamo nakiyamekapapua, pukaepa aho Riosiwariopua, yomatiamedio ahsieme taamo piipatekamepua, weemera ahjarikamera tamochi enepateka. ⁶ Taamo Noono tewekachi kahtiamedio, aho Taana Eesusichi iintoriaopua, tamochi yahchepakamepua aho Riosiwario, ahkasi pochikame wi'suamesi. ⁷ Ehpe teemea weemera ahjari iinuekapaopua, aho taamo ki nu'uti tesiwewae taamo cheriwariopua, puuyeka mochtioamepua, ki wahjiamedio Riosio ahjama mochipuameo.

⁸ Yooma ihji aamo no'o tuuyeriaa, tisiwa ahjachi oowe e'repuame tiamepua, pichiwa simiyame. I'ka no'o cheeriachi simiyameo, eepi utewaeme chaanesipuapua pu'kao, yooma taamo te'pa kahtiamedio

Noonochi paparamedio, pukae aho ne'nesetoka mochtomichio pu'kao, ka'karumachio yoorakao. Ihji no'o chiiaa, tisia kaaweruma tiamepua, yoomawichioopua, tisia nateyame. ⁹ Ka'te tehpe eenepamitiama, ki inatame iinatukewa nehjiakaopua, kihta kaawewichio iinatukeme tiameopua. Ka'te ehkoriaa aho noonorichi o'inia e'enawa nayewaka, tehpe eenepamitiama, pukachi simiyame chaachapakao, kihtawichio kaawe tiameopua. Ka'te nekakowa mehtanamitiama, Moise nuurari yoratedachio simiyame nayewakao, puuu kihta nateyame puuupa. Yooma pukachi simiyameo, kihtawichio chaachapapamepua wa'asio, puuu, kihta kaawerumachi taamo i'toamekopao.

¹⁰ Aaata wahka taamo Noono ti'tioparachiama ahka napawitiachio, se'wika masiteka aho nasiwaniame enesoopua, seenepioi oosaoi utewaeme terika tuuyepuapua pu'kao. Ki aamo e'wesoopua tisia tuuyetiaio, ka'te uuka tetewimitiapua pu'kao wa'ási. ¹¹ Puuu aaata aamo kaaweruma tuuyewari tisia utewaeme tuuyetiaio ipaka tetewikamea, ahsieme wekakameko tetewimamua pu'ka wa'api aho nokayaeo, aho wa'api ki kaawe nokayaeo, aho wa'api Riosio kokosarichi aho ihpapakamepua, taamo Noono te'pa kahtiamedio, aho kokosapuamechi.

Paoro Tiito tuuyewa yoramichio

¹² Wee muuu Tiitoa, no'oo Atemasi tewaniame aamo uhjuresoo, Tikikooi no'o aamo uhjuresooio, a'chitiaoi Niikopori no'o tetewijerania, wa'a yasimo o'ranepu tuuroi u'matoachisio. ¹³ Nehpupari tekipaname Seensio, Aaporo tewaniameo tiameopua, a'chitia aamo ku'imetia ku'ipuapua pu'kao, iinuetomichioopua itapiti aho nakiwiao, wahka aho siimpachioopua. ¹⁴ Wa'a aamo iintosoopua, pu'ka aamo iintoriaeo, wa'achi nokipua pepenitemamua wahjachio, aho ku'ika mochtioameopua, aho tesiwewa nokiwame ku'iniameo, taamoo ti'tijorie masitiaeo. Wa'a te'teriamedio enesaopua aho ahjaka ajatowachio, nateyamerakamera nokayame enemeripua, taamo Noono tewekamechi te'teretokaopua.

Kajuyachi teepotari; Paoro kaaweruma e'rewari tiame

¹⁵ I'ka aamowichio no'o iyotewa kajuyachio, eee chiiame aamo uhjuriameo: Yooma i'wa no'o ahjama mochiaka, yooma aamo teepotiamepua wa'a aamo kahtiachi mochtioameo. Yooma wahja tamochitia Eesusichi paparamedio tiamé, teepotemitiapua tiame.

I'wasi kajuyameo i'ka iyojura. Kaaweruma e'rewa e'riameo wa'a aamo kahtiachi mochtioameo, taamo Noono tewekachi kahtiamedio e'rewaeo.

Cheriwema i'wasio.

Iremoni Iyotepawa

Paoroe teepotewa Iremoni

1 Kúíraa Iremoni. Paoro neeea, Eesusi Riosie Wera-tiamechi simiyame nayewatuamekapao, i'wao peeresochoitia yachatiamo. Neeea Timoteo ku'iraeo, i'ka iyoteri aamo uhjurenane. Aamo Iremonio teemea, tísia aamo nakika mochitoamepua, aamoo tamochitia Riosichi tekipanaka yasitoamekopa. ² Ihji iyoteri taamo uhjuriaapua tiameo, yooma aamo ta'pechi nanapaw-iamewichioopua tiame, Riosichi paparama ti'tijoewichio ooweruwichioopua tiame. I'ka iyojuraopua tiameo, Aapia tewaniamewichioopua tiame, pu'kao taamoo Riosichi piinichitia tetewa. Arakipo tewaniamew-ichioopua tiameo, teepotari uhjuriame teemea, tamochitia Riosiwichio utewaame tekipanaka weri-toamekopa. ³ Taamo Noono Riosio, apoe Eesusi Riosie Weratiameopua tiameo, yooma amochio kaawerumari yahchejeraninia, aamoo ta'iria mochitomichioopua, kih-ta a'chi erakoka aamo iikachio.

Iremoni Eesusi Riosie Weratiamechi nakirewa, pukachi paparawa tiame

⁴ Neeea aamowichioo Iremonio, senepi Riosi ahjama nayewaionia, aamowichio cheriwema ki'yamenia Riosio, ⁵ aamooopua inamukapao, tísia nakiweka paparamekopua taamo Paamira Eesusichio, aamooopua tiameo, yooma Riosie piipatetiameopua, yooma tísia nakika yasitoameko tuuwame. ⁶ Nane'riame neeea aamoo Riosie Weratiamechio, tísia oowe e'raka yasitoamekoopua, tamochitia. Simitiamenia Riosichi itakao, epeche machika aamo yasitomichioopua, Riosie aamo kaawerumari kiasiwaopua, yooma Riosichi aamo ahjama te'teriamiopua tiame, tamochitia Riosie Weratiamechi paparakameopua. ⁷ Tísia kaawe e'raka yasitoamenia amochio, tísia nakika yasitoamekopua aamoo, yooma wahjachi aamo ta'pechi nanapaw-iamewichioopua Eesusichi paparamiao, ahpo iika yachapateriopua iikachio, itapiti ahpo a'chi erakoao.

Paoroa tesiwe e'rewa itanipua Oonesimowichioo

⁸ Ehpeo aamo Iremoni itanemania, itapiti no'owichio yorajerawa. Muuuu, ki se'wika na'naritoamekopa Eesusi Riosie Weratiamechio, wa'a tiioapa aamoo, itapiti no'o yorakemichio aamo itanesoo, tísia oowe e'riame-

nia amochio, yoramerichekopua. ⁹ Neeea aamo utewa yorame tiaipua no'o yorajekewao, ki wa'a iintonaria-paopua, ohso kaawe aamo kaawe e'rachi yorajeraninia, teemea ahpoo, tísia kaawe e'raka tete-wamekopa. ¹⁰ Wa'a taamo te'terioteriopao, no'o kaawe iintojeraninia Oonesimochio, pu'kao neeea Riosichio no'o taanachitia enepateriopapua, pu'kao noochitia, tísia Eesusichi paparamepakamekopapua, i'wa no'o ahjama kahtiaioopua perekarichio. ¹¹ Ihji Oonesimoo amochi kahtiaioopua puhkuchitiao, ki kaawe ihsiamerieriaipua waikamio, nape ehpeo puuuu, kaaweruma enepakamepua, Eesusi Riosie Weratiamechi paparakapao. Pukaepa kaawe ihsiamekapapua ehpeo, kaawe ihsiamerieripua amochio, noochitiaopua tiame. ¹² I'kao neeea ehpeo, kaaweruma enepakame no'rapuamenia amochio, naarame e'rainia noochio, ki no'o ahjama yasimerikopua wa'asio. Pukaepa neeea pu'kao, kaawe e'raka asipujeraninia aamo ta'pechio, kaawe e'raka uuká. ¹³ Pu'kao neeea tísia kaawe eramiipua, i'wa no'o ahjama itipisoo, i'wa karichi no'o kahtioioopua pehjo, no'o ku'ika yasitomeriaipua, Riosi kaaweruma tuuyewariwichioo. ¹⁴ Nape aamo iinatukenare neeea i'ka Oonesimoo amochi uhjurementiao, ki nooe aamo uhjurenariapa ki aamo reesiserieo, ohso kaawe aamo reesisewachikamera amochi uhjurenariamenia. ¹⁵ Seenekachi Oonesimoo ku'itapi amochi poanaturiaa, Riosichi kaaweruma enepamichiokoi enerepua, no'oopua amochio, kaaweruma enepakame no'rapumichioopua, eenechi aamo ahjama yasimichioopua wa'asi. ¹⁶ Eenechi aamo kaawe uusoopua Oonesimoo, epeche kaawe ihsika yasitomapua amochio, nape ki puhkuchitia, puuuu amochio Riosichi poonika teeremerikopua. Neeea pu'kao, tísia kaawe nakika yasitokamenia, nape muuuu ehpeo epeche kaawe nakimakoi, Riosichi aamo poonika teeremerikapapua, ki aata puhkuchitia. ¹⁷ Muuuu Riosichio, no'oo aamo poonichitia tetewame enesaa, wa'achitia Riosichi poonichitia teteipupapua pu'kaoi, kaawe uuka. ¹⁸ I'ka Oonesimoo ki kaawe iintokame enesooopua amochio, itapiti aamo wikirieme enesooio, no'okamera koparopapua wikiriarao. ¹⁹ Neeea Paoroa no'o aamo natetemo tuukao, nooe iyoteka aamo chaaniamenia, kiisi wa'atia itipimerinia pu'kao, ki natetekao. ²⁰ Eje'e, pichiwa wa'a iintomania pu'kao. Pu'ka Oonesimoo, kaawe uuka aamo tetewisoo, tísia

kaawe e'raka yasitomania, iika yachapakame noochio waikao. Wa'atiao teemea, nenekuti tísia kaawe itip-imeri teemea Riosichio, Eesusi Riosie Weratiamechiopua tiame. ²¹ Nee, neeea aamo Iremonio, amochi tísia oowe e'reka itanekamenia iyotekao, i'ka no'o aamo itaniao, yoramerichekoopua i'kao, epeche tísia kaawe iintomio oowe e'riamenia Oonesimochio, ki no'o aamo te'ta itaneriachitia. ²² No'oopua tiameo, katewetiamie iinuejeraninia no'o che'repamiachioi, ookapi taaweoi yasimo o'rachi wa'a enasaa. Wa'a ikimania i'wa no'o perekarichi ma'chipatiaapua, aamo no'owichio Riosichi itaya inamutioopua.

Kajuyachi teepotari

²³ Yooma i'wao, Riosie Weratiamechi simiyame no'o ku'ika mochitoamea, aamo teepotenapua puuuu ihjipua: Epajarasi tewaniamepua piiripia, puuuu i'wa no'o ahjama perekarichi yachatiamea, Eesusichi simiyame nayewatuamekapaopua tiame; ²⁴ wahjachi aamo teepotiameapua tiameo, Marako tewaniamepua, Arihtako tewaniame tiamé, Reemasi tewaniame, Ruuka tewaniame tiame.

²⁵ No'o chiiapua wa'asio, puuuchepua. Taamo Paamira Eesusi Riosie Weratiamecheo, tísia kaawe iin-tojeraninia amochi.

Wa'a ikisaapua, tísia kaawe enemapua. Cheriwema wa'asi Iremoni.

E'eureo Iyotepawa

Riosia ahpo Taanachi nayewakamepua, ahpo Tijoe Tijoetukame

1 Kúira, yomatiamé i'ka wehjoarichi mochikame. Neeea no'o cheriwejaraninia, ki no'o teewara tuuka aamo nayewiaopua. I'ka no'o iyotiachio aamo nayewemania, Apoe taamo Noonoo tewekachi kahtimechi simiyameo, achini teereriopua pu'kao, i'ka wehjoarichi mochikamechio. Wee, i'wa o'inemane pu'ka wa'a teeretiamé naewakao.

Kai waapisi ehkoriaami o'inia taamo Noonoo Riosia, ki ookapisa a'chi teeka nayeweriaipua, taamo ehkoriaami noonorio, ahpo ehkoriaamisi o'inia ahpo na'nayewaturara ajawasiriachio. Pu'ka na'nayewaturachi nayewao, taamowichio iyotenusarikamepua pu'kao †; ² nape ehpe taawechiami wa'asichio Riosia, Apoekamera taamo nayewenariapaopua, apoe wa'api ahpo Taanachitia tijoetukamepua, i'ka wehjoarichi naawakao. Ihji Riosi Tijoetukamea, yooma Riosi wa'api tiariwa iinuekapaopua, yooma Riosi iinuekao, ahpo Taanawichio nuuteka yasitokamepua. Ihji Riosi Taanaraa, apoe Noonorakai tiipaopua, apoe iintokamepua yooma ihta iintuame enepateka weechio, ahkasi yooma ihta tewekachi iintuameopua tiameo, wa'asa tiame inatakamekapua. ³ Ihji Riosi Taanaraa, yomatiamé ahpo Noonoo tiariwa, enepakamepua. Ihji Riosi wa'api Taanara nanariraa, apoe Riosi tiia nanarira puuuu. I'ka Riosi Taanachi simiyame nayewaniachio, yomatiamé Riosi ahpo utewari teerepakamepua pukachio, ahpo Riosiwariopua, yomatiamé ahpo enepateriao ahpo utewari naerae te'ta teerewiamépuu teetotewachio.

Puuu wa'api Riosi Taanarachitiaopua, yooma taamo tatakoria papakosaapua, eenechi moenarepua tewekachi kurusichi mukusao, ahpo te'ta yawichitumia yasitomiachio, ahpo Noonoo ahjama ahjaminao.

Riosi Taanaraa, epeche tiamepua ki tewekachi mochikame Riosi ku'iwarichitia

⁴ Ihji apoe wa'api Riosi Taanarachitia tiiaio, Riosia tewekachi ohjoeme ahpo tewekachi ohjoeme ku'kuiwario, epeche tísia weruma tiamepua pukachio.

† Pukeri o'icharichio Riosi na'nayewaturaa, wehchori rahpe-name netesa kosotiamechi i'iyoteriaipua. Neipamio pu'ka wehchori rarapenamechi netetetiamechi iyotetiameo, tumitaperichi iyoteparepua pu'kao.

Riosia ahpo Taana Tijoetukameo, yooma ahpo iinuwa kiamerapua pu'kao, ahpo Taanakamera tooepaka.

⁵ ¿Aatana chaanekame Riosia ahpo tewekachi ku'iwario:

Muuua no'o Taanapua?

¿Aatana pu'kao chaanekame:

Ehpiamio neee, aamo tijoetutukamepua?

¿Achinitio wa'a chaanekamepua, aaata ahpo tewekachi ku'iwario? Riosi tewekachi kahtimeo, ka'chitia taawechi cheekamekoipua, aaata ahpo tewekachi ahpo ku'iwario:

Nee enema aamo Noonoraa, cheekao, muuua no'o Taanara enemapua, cheekaoi.

⁶ Ohsotia Riosia, ahpo wa'api weeechi tijoetutesaapua, ahpo Taana teewarepua, ahpo piiripi wa'api Taanao. Wa'a iintosaapua chaanerepua ahpo tewekachi ku'kuiwario:

Yoomahka eemea, i'ka no'o Taanachi paparamitiapua.

⁷ Nape Riosia, ahpo tewekachi ku'kuiwarichi simiyame nayewakao, eee cheerepua:

Eeme no'o tewekachi ku'kuiwaa, eekaka te'teriamépuu, ki teteiwame.

Eeme no'o uhjurawa tu'tuiwaa tiameo, na'i tajenariraka te'teriamépuu.

⁸ Nape Riosia Ehkoriaami Iyoterichio, ahpo Taana nayewekao, chiamepua:

Aa muuu te'ta Riosia, aamo ye'kari yasiraa, ki wahjiamesi teeremeri puuuu; muuua aamo yawichituwachio, tísia kaawerumache teetomerimua.

⁹ Muuua kaawerumache nakiyamekapao, nekumiamemua ki kaawerumao.

Pukaepa nee Riosia aamo Riosiwaa, aamokamera ukamepua,

epeche kaawe kaaweruma e'rari amochi yahchep-akaopua,

ki aaataopua wahjachio, wa'achitiaio.

¹⁰ Pirenachi iyoterichio, piiripi Riosi nayewatura aaata, cheeriopua Riosiwichio nayewaka, mehka ihtoriachi Riosi ikipuame ne'neka, cheeriaipua ahpo Taana tijoetutemiao:

Aa muuu te'ta Paamiraa,
 muuu iintokamepua i'ka wehjoari enepatekao,
 muuuu iintokamepua tiameo,
 yooma te'pa tewekachi tetewiniameo iintuametio.
¹¹ Yooma aamo i'ka wehjoarichi enepateriaa,
 yooma wehjoari tewekachi tiameo,
 yooma kihta itipimeripua,
 nape Muuua wa'api teeremeripua enetokao.
 Yooma puuua oochetupameripua, itapiti wisasorichitia ka'rapaka.

¹² Yooma pu'kao itapiti aamo iintoria netekao,
 wisasori tuuminaka iintomerimua, muuu no'o tijoe-tuteriaa.

Yooma pu'kao sewina ikitemeri muuua,
 aaata weemera wakiratetekamechitia;
 nape Muuua wa'api teeremeripua,
 kiisi sewina iika.

Aamo ahjaa, wa'api teetomerimua,
 ki seena aampasi.

¹³ ¿Aatana seenepi ahka Riosia,
 cheekamepua ahpo ku'iwarario:
 "No'o ahjamina yasipamitia muuua,
 ahkasi no'o aamo seepurawao,
 aamo tarachisi koomorepatiachisi"?

¿Ki ahpo Taanache wa'a cheekamepua, ahpo ahjami-na yasipamio tuuka? ¹⁴ Wa'a tiiachio Riosi Taanaraa, epeche kai nu'uti puuua, ki Riosi tewekachi ku'iwarichitia. Riosi tewekachi ku'iwararia, oowera Riosi ku'iwari-pua, oowera nuurewariche. Puuu Riosi tewekachi ku'kuiwariaa, Riosi ahpo newipateria ti'tijoeri ku'imi-chio nuurewariemechepua, i'ka weeechi taamo mochi-toachiopua pehjo, ahkasi ahsieme taamo kiamiachitia Riosie newipatewao.

Ki sewina ne'nepa i'ka Riosi newipariopua

² Wa'a tiiachipa teemea tísia e'waka mochtomete teemea, Riosi Taanarachi simiyameopua, yooma pu'ka ka'karuma tuuyewari taamo inamuriaopua tiame, kiisi taamo neipumichiopua pu'kao. Ki wa'a teertosaa teemea, mekache enetoma teemea Riosichio. ² Taamo ehkoriaami yayawa Riosie kokosatiamepua, ki e'wekamekapa puuua, Riosi tewekachi ku'kuiwarie, uhjuratiame Riosie tuuyewariopua. ³ Pu'kao ki e'wekapa kokosariopao, ¿kehkisa epeche taamo kokosatapua ki iyorisooopua taamo Paamira Eesusi chiiiao, tísia taamo newipatenareka chiiiao, taamo tatakoria cheriwenareka chiiiao? Ihji Riosi Tijoetukamea i'wa weeechi kahtiaopua pehjo, yoomatiame tuuyekamepua ti'tijoeo ooweruopua tiameo, ahpo newipatewachi simiyameo; neipao, puuu Eesusi chiiia inamukamea, puuu nokakamepua tamochi tuuyepakao, Eesusi cheeriao, te'ta pichiwako tuuka. ⁴ Riosiai apoe ku'ipakamepua tiameo pichiwatakao,

pu'ka Eesusi cheeriaoopua, itapiti peenia ihsiwaeopua, itapiti ki maaenarieopua tiame, yooma ti'tijoeri tetewachi wa'a iintokamepua, yooma ihta kokoriameopua yachapateka. Yooma apochi pichikekameopua Riosia, yooma pukachi yasipaterepua ahpo Riosiwario, ahpo te'ta e'rariachitiaopua.

Eesusi Riosie Weratiame, weeechi tijoechitia tijoetute-tiame

⁵ Riosia ahpo tewekachi ku'kuiwario, ki ki'yakamepua pu'kao, apoe yawichitumichioo, weemera wehjoarichi taamo nayewa, taamo mochimiachiopua. ⁶ Ehkoriaami Iyoterichi aaataa iinatukeriaipua Riosio:

¿Ihtana tiiachipa tísia nateyamepu weeechi ti'tijoeria aamowichioo,

pukachio aamoo,
 tísia inataka yasitoamekoopua?

¿Ihtana tiiame weeechi ti'tijoeria,
 tísia nateyamechitia tetewarioopua,
 tísia neesetokao?

⁷ Muuua ku'itapio ti'tijoerio,
 ki aamo ku'kuiwarichitia weruma
 tetewikamekaimua pu'kao,

epeche kai nu'uti tiiame tetewikamemua pu'kao;
 wa'a iintokaomua yooma aamo tísia weruma tiiari-wa ki'yakamemua pu'kao,

yooma ki nu'uti aamo iyoripuame tiamé;
 muuua pu'kao, yomatiame ki'yakamemua pu'kao,
 yomatiame ihtaoi aamo enepateriao,
 ahpo ye'karitere teeremichiopua.

⁸ Yoomatiame pu'ka aamo enepateria wehjoarichio,
 pu'kátere teerepakámemua.

Wa'a tiiachiopua Riosia, kiisi kihta toaka yasitoamekaitepua ahpo inatariaopua ti'tijoeriopua ahpo ye'karitere teerepuao. Nape wa'a teeremeri yooma ihta ahpote te'ta e'weka mochtioniameo, ahkasi ehpiamioio ti'tijoerieo, ki tetewiniamepua pehjo. ⁹ Nape teemea Eesusi Riosie Weratiameo tetewakamepa teemea, pu'ka Eesusio Riosia, weeechi weerewaeme tijoetutekamepua pu'kao, ki tewekachi ahpo ku'kuiwa weerewaamechitia. Riosia weeechi tije weerewaeme tijoetutekamepua ku'itapiwichioo, pu'ka Eesusio weeechi weerewaekapa mukuyame enemichiopua, pu'kao taamowichio mukuka, taamo natetekemichiopua tatakoria, Riosie taamo kokosapua nehpuamichiopua. Wa'a iintokame Riosia ahpo Taanachio, tísia taamo nakiyámekapa. Riosia ahpo Taana Eesusio, taamo tatakoria pejanaka mukuriopao, tísia kaawe e'reka tetewamepua pu'káo. Wa'a iintokopa pu'kao, ki nu'uti iyoriwa ki'yakamepua pu'káo.

¹⁰ Yomatiame i'ka wehjoarichi iintuamea, Riosie enepatetiamepua ahpo iinuwa enemichio. Yooma Riosi ahpo Taanachi iintoriaopua taamowichioo,

taamo ahpo tatana iintapanariapa wa'a iintokamepua, wa'atiao, yooma taamoo ahpo ahjama ahpo tisiwa peeniatiwachi, mochimichiopua, apoekamerakapapua te'ta apoe teekoraa. Nape wa'a iintonariapa Riosia, tísia kokosa tiame aiwari saetekamepua ahpo Taanao, ahkasi mukiwachisio, taamo tatakoriaria Riosie kokosapuame newipatekao. ¹¹ Teeme te'ta piipatetiamea Eesusio, Eesusi wa'api Noonora noonoeme teemeai, te'ta taamo piipatekamechi. Pukaepa Eesusia, kihta suuwe e'ramepua taamoo, ahpo poponiwa pipinioi teewakao. ¹² Ehkoriai Iyoterichio Riosia, ahpo wa'api tijoe tijoetuteria ne'nekao, cheekamepua:

Neee Tijoe Tijoetutetiamea,
amochi simiyame nayewamapua No'no,
yooma no'o poponiwaopua,
yooma no'o poponi pipini tiame,
ahkai nanapawiachiami asikaopua,
kaaweruma amochi nayewaniame, wikatamania.
¹³ Pirenachi Ehkoriai Iyoterichio, chiiamepua tiame:
Neeea no'o oowe e'riao,
no'o Noonora Riosichikamera teeremapua.
Pirenachi Iyoterichio tiameo, Riosi ahpo Taanachitia tijoe tijoetusaapa, chaanipua:
I'wa kahti neea,
no'o Noonora Riosi tatanara ahjama,
no'o poponiwa pipiniwa tiame enepateriachi.
Pirenachia Iyoterichio, chaanichipua tiameo:
I'wa kahtinia no'o poponichi,
pipinichi Riosi tatanara ahjama,
apoe no'o No'noo,
no'o ki'yariachi poponi pipini tiame.

¹⁴ Aata ta'pechio, ahpo wa'achi te'teriamapua weerewao. Pukaepa Eesusia weeechi tijoe weere-waeme tijoetutetiamepua, Eesusio tijoe weerewaekapa mukimichiopua taamowichio. Wa'a iintoka Eesusia u'yekamepua riaorósio, te'ta utewari iinuekaopua ahpo mukitemiao, pukachi mukitewachio Riosichi poanataopua. ¹⁵ Wa'a iintokaopua sa'runakamepua, pu'ka mukiwame tísia majaniame ti'tijoeopua, ahkasi ahjaniachi o'inia, majaka mochiniaopua. ¹⁶ Eesusia, taamo weerewachitia weerewapakamepua, ki tewekachi Riosi ku'kuiwarichitia weerewa, taamochitakamera weerewaeme ku'imerikapa tamochi weeechi eenakao, yooma aataopua, Auranichitia Riosichi paparakameo. ¹⁷ Ihji Eesusia, yomatiamewe weeechi ti'tijoeeri mochikamewichio, te'ta tesuwe e'riame neeserosi enenariapaopua, tijoechitia te'ta naawanariame eneriamepua; tijoe enepasaapa, ahpo weerewao Riosiwichio kurusichi mukukao, oowewarichitia kianariapa Riosio, yomatiamewe ti'tijoe ooweru tiame tatakoriaria wikiriatariao, natetépa. ¹⁸ Riosia, tijoechitiakapaopua Eesusichio, kokosa aiwame eneparepua, tijoechitia kokosa saayame, wa'achitia tijoechitia tísia na'ara yoraniame aiwakamepua tiame, wa'a ikisa riaorósio

aatiatawa, tísia na'arari aiwatetiame tiame. Wa'a tiame enepakapaopua, kaawe taamo ku'imerikapaopua, ihtaoi taamo na'arewa anachasiwachio, yooma taamo riaorósio na'arari aiwaniachio, riaorósio taamo pa'pasuniamechio.

Eesusi epeche werumachitia tetewipuame ki Moisechitia

3 Pukaepa eeme no'o poponiwa pipiniwa piipatetiameapa, kaawe keepuka no'o inamumitiapua i'ka no'o aamo chaanemia Eesusichi simiyameo, yooma eeme Riosichi paaewa uukamea, Riosiwichio ahpo ijinuwa enemichiopua. Ihji Eesusia, Riosie te'ta weratiamepua, Riosichi simiyame taamo masitemichiopua, Apoepua tiame taamowichio, te'ta neeserosia Riosichio. ² Eesusia ahpo weerariao, tísia iyorika yasitokamepua pu'kao, Moisechitia tísia iyorika yasitorichitia Riosichio, yooma ihta yorakeka Riosi ijinuea mochiwarichio, Riosio ahpo kariwarachitia te'terimechio. ³ Nape nenekuti wa'achi te'terioipua pu'kao, Moiseo Eesusiopua tiameo, Eesusikamera te'ta yorepuamepua, ki Moisechitia, aata te'ta Riosi kariwarakamera netekamechi, te'ta kaaweruma nayewapuawichio, ki kaarikamera netetiame. ⁴ Ihta kaario, aatae neteniamepua, nape itapiti ahjae karitaniameo, Riosie enepatetiamepua, yooma ihta itapiti ahjae netetiamea, Riosio yomatiamewe iintuame iintokamekopapua, enepatekao. ⁵ Moisea, Riosi ta'perachio yorakiameche enepua, itapiti Riosi cheesia tusikamera, wahka ihtoriachi epeche ma'chiamewe nayewapuame. ⁶ Eesusia Riosi Taanakapaopua, epeche te'ta iyorika tetewipuame puuua, te'ta Riosi ta'perakaritamarakapa. Teemea itapiti puuua, Eesusi ahjae karita, ki wahjiamewe Eesusichi paparamewe enesaa, ahkasi taamo ahjachisio.

Riosie piipatetiamewichio resipuniame

⁷ Pukaepa neea aamo chaaniamepua, e'weka mochitopuapua Riosi Riosiwari aamo nayewesoo, Riosia eee cheerichitia ehkoriai:

No'o Riosiwari chiiame inamusaa,
⁸ ka'te peewame enemitia eemea aamo iikachio,
aamo resipuwa iinuemichiopua aamo iikachi.
Ka'te aamo ehkoriai mochiamechitia,
erapamitiapua,
wahka wakiwechi nokisinioio,
ki no'o e'weriachitia.

⁹ Ihji aamo ehkoriai noonoriwaa,
ooka weerewa paamupari no'o peenia ihsiawa tetewikameaipua,
ki noochi paparakamepua.
Nape wa'a te'tiai puuua,
oowera ahpo neesetojeraipua.

¹⁰ Pukaepa neeea nekaka pu'ka ehkoriaami ti'tijoerichio, erapakania:

"Ihji ti'tjoeria wekakache mochitonarepua ahpo iikachio,

ki no'o e'wenareka, kaaweruma pooechi mochitopuao."

¹¹ Waikao nekakao erapakania:

"Ka'chitia ajasitemania i'kao, no'o i'towa resipupua weeechi chaaneriachio."

¹² Eeme no'o Riosichi poponiwa pipiniwa tiamea, kaawe aamo inateka mochitopuapua, ki ka'karuma nokiwamechi ruhjipua kiisi kaawe tiame tetewamechiopua Riosio, aamo Riosichi paparáo, toaka. ¹³ Ohso kaawe eemea kaawe aamo neesetoka mochitopuapua, senepi taaweche wa'api te'teretoka Riosichi paparakao, kihta peewanapaka iikachio, kihta aamo wisikuepuawichio, tatakorieo. ¹⁴ Teemea pewatiame mochitosaapua Riosie Weratiamechi paparakao, ahkasi taamo o'ineriachi o'iniopua, kiapuame teemea yomatiamie Riosi kianareka yasitoo, Eesusio taamowichio iintoriopaopua.

¹⁵ Pukaepa ki wehchi ipaka keepupuapua Riosi Riosiwari aamo nayewesoo, pu'ka Ehkoriaami Iyoterichio cheeriachitia Raawitaruo, eee cheeka nayewaio:

Ehpiamio eemea, no'o aamo nayewesooopua Riosiwario,

ka'te peewame enemitiapua aamo iikachio, aamo ehkoriaami mochiriamechitia wahka wakiwechi nokisinioio, ki noochi erakoka paparakameopua, oowera ahpo neesetojerakameo.

¹⁶ ¿Aatana eneriarepua, wa'a chiiame inamukamea Riosi Riosiwario? ¿Kikosa Moise Eejito puuyanaria, chaanerepua? ¹⁷ ¿Aatanakosa ahjama nekakame Riosia, ooka weerewa paaumpari nokisinioio wakiwechio, kiisi e'weniapa pukaeko? ¿Ki puukosapu tatakori-ka wahjipakame wakiwechio? ¹⁸ ¿Aatanakamerakosa ki asitemo tuukame Riosia, ahpo i'toachi resipuwa weeechio? ¿Kikosa ki e'wekamera enerepua? ¹⁹ Wa'a teesoo, ¿ki paparaniamerapu te'ta nateyamerapua, kii ki paparapa ki asikamepua ahpo resipumia i'toniachio?

4 Pukaepa teemea, pu'ka Riosi cheeria taamo iikachi nayewekao, iiweta pehji taamo ooweniame enesooopua taamo iikachi resipuniameo, e'waka uupuapua, seenekachi eeme aaata ki e'weka uukamea, wa'atia ki resipuwa iinueka itipimapua ahpo iikachio. ² Ehpe taawechemio, puuua wa'api Riosi tuyewari taamo tuuyeniapua, puuu ehkoriaami chaaneretiaa, nape pu'kao ki pichikeria ahpo chaanetiaa, wa'a tiiachipa ki ajasirepua Riosie resipuwachio. Puuua ki pichikekapa ahpo Riosie chaanetiaopua Moisechi, kitachi itipire ahpo inamuriaa. ³ Nape teemea ki wa'a noonowikamepua taamo ehkoriaamechitiao.

Teemea, Riosi chiiiao, pichiwa pichikekamepua pu'kao, pukaepa uukame teemea Riosie resipuwao, ta'iria mochitoniamieopua iikachio. Pukaepa ki wa'achi te'teriamie teemea, Riosio ki mitemio tuuriopaopua ahpo kiamio tuuriachioopua Kaanani weeechio. Wa'a teesoo Riosi cheeriao muipuachio, iintuaitepua waikao piirechi resipupuachio. Puuu Riosi resipuwaa, Riosi yahchariapua ehkoriaami taamowichio, i'ka weee yahchaioopua kajusa. ⁴ Nane'riame teemea Riosio taawe resipuniachi yahchariamekoo, pirenapi Iyoterichio eee chiiamekopapua:

Riosia yooma ihta netesaopua, oowisani taaweche resipurepua.

⁵ Nane'riame teemea iintumerikoo, piirechi resipupuachi mochiwachi taamowichio tiameo, pirenachi Ehkoriaami Riosi Iyoterichio, Riosio, ahpo ki e'wiame ti'tjoeri naewakao, eee cheeriamekopua:

Kiisi mitemania no'o ahjama te'ta resipupuachio.

Pu'ka "piirechi resupupuachi" cheeriao, wahka ihtoriachi enemeru tuuka, cheeriamepua. ⁶ Wa'a teesoo iiweta toiyoopua resipupuachio, iintuamepua pehji muipuameo. Puuu ehkoriaami ki e'wakamea Riosi tuyewario, ki muimeripua. ⁷ Wa'a teesoo, Riosi resipupuachi muipuaa, ahpo Riosie paajutetiaa, inamusache ehpe wa'api enaniamepua Riosichio. Ihji "ehpe wa'api" Riosie chanitiamepua ehkoriaami o'iniaio, eee cheeka:

Ehpe wa'api no'o Riosiwari inamusaa, ka'te peewanamitia aamo iikachio, cheeka chanitiamepua.

Wa'achi cheeriamie taamo ehkoriaami Raawiai ahpo Iyoterichio, ki ku'itapi neipa, Kaanani muitioio, Osuwee. ⁸ Wa'a teesoo, Kaanani muitiamea Riosie i'toniaio Eejito o'iniaio, puuu resipuwaa, ki wahka ihtoriachi resipupua enerepua, te'ta resipupuachioopua wa'asio, Riosi ahjamaopua tewekachio. Puuu Osuwe i'toteka Kaanani resiputiamea, te'ta resipupuachi enesoo, ki piirechi resipuwa nayewamii Raawia, neipami taawechemiopia, wahka ihtoriachio. ⁹ Wa'a teesoo te'ta Riosichi paparakamewichio, iinuemepua pehji ihta resipuwa taaweche, yooma pu'kawichioo ahpo iikachi resipuwa uukamekoopua, Riosi Riosiwari ahpo paajutetioio. ¹⁰ Pu'ka mochipuachi taamo asisooopua tewekachi resipupuachio, kajumeripua wa'asio, taamo Riosiwichio tekipanakiaa. Wa'a mochipasaa teemea, pu'ka ahjama resipumiachio, resipumeri teemea wa'asi, Riosi yooma kajusaapa yooma ihta enepatekao, resipuriachitia. ¹¹ Pukaepa teeme Riosichi paparamiea, utewame taamo kaawe neesetoka mochitoamepua, ki taamo ehkoriaami mochiriamechitia, ki e'weka Riosio, ki taamo ka'itepuawichioopua Riosi resipuwachi muipua, Riosi ahjama resipupuachio.

¹² Riosia wa'a taamo resipupuachi ajasipuawichioo, ahpo tuuyesiwae taamo ku'ipamepua ka'karuma

asipuawichiopua wa'a ahpo kahtiachio, ahjama resipupuachio. Riosia te'ta ahjae taamo ku'ipaeo, ahpo Riosiwarie puuuu, pukae taamo iikachi nayewiaeo. Riosia tiameo, ahpo nayewaturae iyoteteriae taamo nayewesiamepua, ku'ipasikaopua taamo nokisiwachio. Puuu Riosi naeraa ahjamekaitepua, tamochi yasitoka neesetoame, a'chitia keenakooi kakupachi panitoka. Puuu Riosi naeraa, te'ta nane'riamepua taamo ki kaawe nokisoo. Puuu Riosi naeraa, ahkasi tísia noriwi taamo tiachisi pakiyamepua, taamo erakoaopua tetewipaka, taamo inataopua tiame, puuuu, itapiti nasimachetaka ihsiamepua, neneku tísia yoorame chupatetiame, puuuu ahkasioi owachisioi pakime tiame, ma'chiame tetewipaka aaataoi noriwi tiiao. Puuu Riosi naeraa tamochi yasipakao, ahkasioi taamo inataoi taamo ma'chitamepua Riosichio, ihtaoi taamo iintonariaopua. ¹³ Kihta ki'tiame Riosiwichioo, itapiti ki tetewipua tiamea. Yooma teemea Riosi tetewachi te'teriamekaitepua, kihta ichipume tiame teemea, Riosi tetewachio, yooma kawiyame ma'chiamepua. Pukaepa ka'chi iika wihtume tiame teemea, Riosi te'ta katewiachi taawechio kajuyachioopua wa'asi.

Eesusia Apoe te'ta neeseriosipua

¹⁴ Wa'a teeremiopa waika kajuyachi taawechio, Riosia taamo neeseriosi weererepua, aaata Riosichi taamo pejana nayewesimeri, ihtaoi taamo tatakoria cheriwepuawichioo. Puuu te'ta neeseriosi Riosi weratiamea, apoe Eesusi puuuu, te'ta Riosie Tijoetutetiame, Riosio ahpo Taana teewaria. Pukaepa utewaeme pukachichi te'teretomete teemea, utewaeme pukachiche paparatoka. ¹⁵ Puuu Eesusi taamo te'ta neeseriosia, tamochi oikamekapaopua tamochitia aiwasikaopua, yooma ihta taamo kokosa ikiyachitia saekapaopua, machikamepua taamo tesiwa erakoo. Pukaepa kaawe taamo pejanameri tiame enepakamepua, puuukamera taamowichio ahpo Noonochi tuuyesimeri tiame, taamo tesiwa chaacha-paopua, taamo te'ta aiwasiaopua. Puuu Eesusi neeseriosi tiameo, weesa pa'pasutiamepua tiame riaorósieo, taamochitia tatakoriajakaopua, nape Eesusia kiisi e'werepua, wa'a chiioi tatakoriajakaopua. ¹⁶ Wa'a teesoo teemea, kihta seeweka itanemetepua, ihtaoi itapiti taamo cheriwepuaopua, ahseka te'ta kahtiachi, apoeo, taamo puuyeka kahtiamepua wa'asi, tísia tesiwenareka taamoo, a'chitia keenakooi a'chitia taawechioi apochi enapameopua ihtaoi itanemiao.

⁵ Yooma weeechi te'ta neeseriosia, ti'tjoerichi uutiamepua, ti'tjoeri animari Riosiwichio meritame, eerarao Riosichi oowesimichioopua, ti'tjioe tatakoria cheriwepuawichio oowewawichioopua, ooweruwichioopua tiamé; naatiopua tiame, itapiti ti'tjoeri Riosiwichio ihkorewara, oowesimichioopua Riosiwichio

kaawe e'rewao. ² Puuu te'ta neeseriosi weratiameai, tatakoria cheriwepuame eeyowa tiamekapaopua ti'tjoerichitiao, machiyame puuuu aaata tesiwe e'repuao.

³ Puuu te'ta neeseriosiai, wa'achitia tatakoria mekapapua tiameo, animari merisa eerara, Riosi oowemeripua ahpo tatakoria cheriwepuawichioo, wa'a iintosaopua ahpowichioo, animari me'yaria Riosiwichio, pu'ka animari eerara Riosichi oowemeripua, ti'tjioe ooweru tiame tatakoria cheriwepuawichioo.

⁴ Puuu te'ta neeseriosi enepariao, ki apoe ahpo e'rachi, te'ta neeseriosi enepakameko erametepua. Riosikamera ihsikamekopua pu'ka weerakao, ehkoria mi Aaroni weerariachitiaopua, pukeri simiyachioopua.

⁵ Apoe Riosie Weratiameai, ki apoe wa'api te'ta neeseriosi enepakamepua. Pu'ka weerakao, Apoe Riosi iintokamekopua, eee cheekao:

Nee aamo tjoetutetekamepua,
pukaepa no'o Taana muuuu.

⁶ Sewinachi Ehkoria mi Iyoterichio chaanipua tiame:
Muuupua weeechi mochikame te'ta neeseriosia,
ki wahjiamesi teeremeripua,
i'ka weee kajuyachisio,
Merekiserechitia teereria.

⁷ I'wa weeechi kahtiai Riosie Weratiamea, weesa tísia tesiwa cheeka nayewakamepua ahpo Noonochio, ki ahpo neesetopuawichioopua pehjo ahpo meripua, ahpo Noonochioopua te'te ahpo newipateme tiamechioopua. Pu'kao apoe Nooraraa, wa'a teerekamepua keepukapao, te'ta iyoriamekopua ahpo Noonoo.

⁸ Apoe Eesusia, Riosi Tjoekai, ahpo Noonoo e'wawaterere yasitorepua, tjoetutetiame saaeaka. ⁹ Yooma ahsepari iintokapaopua tatakoria natetekaopua, ti'tjoewichioopua ooweruopua tiame, taamo ki wahjiame ahjaniame newipatiame eneparepua, yooma aaatawichioopua, apochi paparakameopua. ¹⁰ Pu'ka wa'apichi tiameo, apoe Noonoraa, te'ta neeseriosichitia yasipatekamepua pu'kao, Merekisere neeseriosi teereriachitia, ki wahjiamesi i'ka weeechio.

Ahpo Riosichi paparao, eeyowa tiame ahpo toimia

¹¹ Ehpeche nayewamiinia i'kao, nape eemea pehjo, ki te'ta pu'sereka inamunariamepua no'o masitiao, tísia tehki tiamekopua i'kao, kaawe pahtepuameo.

¹² Aamo tehpesi masiteniameopua wa'asio, masitari eneme teereri eemeapa, nape eemea ohsotia eenechi masiteniame nakiyamepua, kukuchi masiteniamechitia, yooma ahkasi ki eerina tiamekoiopua. Kohjaka te'teriami eemea iiwetao, ka'chi iika ko'kome tiame, pa'pamira koayao. ¹³ Eeme kohja koaya koayameapua pehjo, kihta inatamepua ihtanakamera kaawerumakoo, ki kaawerumarakooiopua. ¹⁴ Weeweruma koaya koayamekamera inatamepua, puuukamera nane'ri-

amepua aachintiamera kaawerumakoo, aachintiamera ki kaawerumakooio.

6 Nape eemea weweripakameapa wa'asi Riosichio, toitia kaawe pukeri simiyachi aamo masitere-tiaopua, ohso kaawe ki aamo masiteniakamera pehji, pepenipapuapua. Ki wa'api chaachapamete teemea eenechio, taamo kaawe masiteriaopua wa'asio, ihji eee tiame masitetiamechitiaopua: ki kaaweruma noki-wa toinarewa, Riosichi mochitoamekapa; itapiti yoore-wa kihtawichio teerepuame, Riosichi kaawe teere-puameo; naatioipua itapiti iintoka Riosichi paparani-ameoi; ² paatoniamechi simiyame nayewaniameoipua; aaatachi seekarepaka weraniameoipua, aaata itapiti yoramichioopua; eenechi ahjaniamechi simiyameoipua; Riosi kajuyachi katewepuameoipua. Yooma ihjia masitetiamepua wa'asio, ki masitenia nakiyamepua wa'asio. ³ Riosi wa'a erasoo, wa'a noonoima teemea, pu'ka pahcha masiteriao toaka, pi-irechi itapitichi simitema teemea masitekao.

⁴ Aaata puuu pahteka inamukaipua, Riosi ahpo taana enemichio paaewao, Riosi Riosiwari ahpo iikachi ta'irekaipua, ⁵ Riosi kaaweruma tuuyewari tísia peni-pakapa pu'serekamekaipua, aachin ihsika ohjoe-meripua weemera ahjarichi te'teretopua, ⁶ wehchi ipaka tetewikamea yooma ahpo Riosie masitetiao, kih-ta ki'tiamepua wa'asio, epeche ahpo masitepuao, ah-po kaaweruma enepamiaechi simiyameo. Puuu Riosi Taanarao, eenechi ahpowichio mukijerakameka noonoikame puuu, eenechi ahpo tatakoriwa cheriwe-gerachitia. Puuu wa'a tiame iintokamea, tísia na'arari iintokamepua Riosi Taanarachio, ki uunariameka-papua, Riosi ahpowichio kaawe iintoriao. ⁷ Puuu wa'a te'terekamea, waasaka te'teriamepua, kaawe yukisoo kaawe taakemeriai, kiisi taakekamechitia kaaweruma-chio, Riosieopua apochio, ahpo kaawerumari teere-puawichioopua. ⁸ Puuu Riosi masiteria wehchi ipaka tetewikamea, waasa apoche tahjichuri taakekameka ti-iamepua. Puuu wa'a teerekamea, tehpunasa kosipuamepua, kihtawichio kaawekamekapaopua.

Taamo Riosi iintomo tuuriaa, pewatiame inataka mo-chitotewa

⁹ Nape neeea wa'a tiame nayewaio, ki wa'a aamo noonowirio tuuka chiiamenia. Ohsotia neeea aamoo Riosio, iyorika mochikameko e'ramenia, wa'a te'tiapao eemea, newipatepuamepua Riosieo. ¹⁰ Riosia ki se'wi e'ramepua kaawerumachio, Apoeo ki natakepamepua ahpo ku'iretiao, aamo wahjachi ku'iriaopua kaawe er-akokao, aamo wahjachio, aamochitia apochi papara-meo, yooma pu'kawichio aamo nokisiaoiopua pehji. ¹¹ Teemea pu'kao, wa'api teetojeramepua yooma pipiripi eemea, aamo wahjachi poponiwachio, pipini-wachioopua tiame. Nape utewaeme aamo teetopuapua

pukachio, ahkasi aamo weritoachisi, yooma aaataoi aamo tetewimichioopua, aamo utewaeme te'teretoame Riosiwichio, te'ta ahjachi erakokao. Wa'a te'teretosaa eemea, aamo Riosiwichio nokinareria tetewima eemea, ahsieme noonowitiamekopua aamo inatariao. ¹² Wa'a te'teretoame enesaa eemea, ki nanasiname enemeri eemea, wahjachi Riosichi paparamechitia te'teretoamekapa, Riosie aamo kiapo tuutia puuyeto-ka, Riosiwichio tekipanaioopua pehji.

¹³ Riosia, Aurani pukeri iintokemo Aurani nayewiaio, apochi wa'api pichi-wataka nayewakamepua, ki'tiopa aaata ahpo epeche weruma tiariameoipua. ¹⁴ Riosia eee cheeripua Aurani iintomo tuuyaio: "Te'ta aamo pichiwa chiiame neeea, ihji aamo kaawe iintokemo tu-uyao, tisiwá kaawe iintomerinia amochio; neeea, aamo tetejimarisiwao, ki ookapi aamo muuwetekemania."

¹⁵ Waikao Aurania, moena teereka, oowe e'reka puuy-erepua ahkasi ahpo iintokiachisiopua Riosio, pukeri pahcha simiyameopua ahpo taana taanatariaochisi, o'iniachisi ahpo tetejimarisiwa muuwemeriopua. Wa'a iintoka o'inere Riosia, Aurani iintokemo tuuriaopua, ahpo muuwetewao. ¹⁶ Ti'tijoeria ihta itapiti pichi-wata-nariaa, aaata ahpo epeche pa'pamira ajawaka pichi-watame puuu, wa'a teekao ki aaatae ahpo a'chi chaanepuawichioopua, ki pichi-wako tuukao. ¹⁷ Waikao Riosia ahpo iintomo tuuriao, ahjachi erakomichioopua ti'tijoerio, ki nu'uti apochi pichi-watariamepua, apochi wa'api. ¹⁸ I'ka Riosi iintomo tuuriaopua, ooka itapiti ki-isi sewina ikiwamechi ahpo pichi-watakamepua. Puuu ooka naatipua: puuu piiripia, te'ta ahpo iintomo tuuri- apua, piireka, ahpo wa'apie pichi-watatiamepua, piiripioi i'ka ookao, ka'chitia wihtukupua, apoeo te'ta Riosikapa. Pukaepa ahjachi paparaka mochitoame teemea, oowe e'reka taamo iintomerichioopua, kaawe erakoka pu-uyetoka. ¹⁹ I'ka Riosi taamo iintokemo tuuria puuyeto-ka mochitoamea, puupua taamo Riosichi paparawa pewatiame te'teretiao, pewatiame naawaamechitia ki-isi wichipame teereka. Ihji taamo pewatiame naawaerewaa, tewekachi te'ta Riosi iyoriwachi naawaerewaeme teemea, wisasori te'ta iyoriwachi to'peraekachi yooreminaopua, pu'ka Riosi tioparachi ki pusie tetewiniamechio. ²⁰ Wa'a te'ta tewekachi Riosi iyoriwachio, Eesusia, wa'a yasimia akipakamepua. Wa'ao puuu taamo te'ta neeseriosichitia pakikamepua, wa'a o'iniaopua weeechi mochikame ti'tijoeriwichio, te'ta neeseriosiwaraa, Merekisere neeseriosichitia tiamepua, ki ku'itapisi neeseriosika yasitokamekapa.

Eesusia, Merekiserechitia neeseriosi

7 ¿Aatanajuare ihji Merekiserea? Ihji Merekiserea, Saaremi muuwari yawichira eneriaipua, te'ta Riosi neeseriosi enekame tiameo, Aurani taawechemio.

Ihja Saaremi yawichituaio, Aurani nasiwarichi o'inia eenoiopua, machenaka natepakame puua, kaawerumari yahchemia Auranichio. ² Aurania wa'a ikitiaapua Merekisere neeserosio, piie si'sientochio, yooma ahpo yowiriaopua nasiwarichio, o'osa ma'mariki uuyesa ki'yarepua Merekisere. Merekisere teewaraa, Kaawerumari Yawichi, chaniwamepua. Saaremi tewaniachi yawichituaio, Ta'iria Mochiniam Yawichituaio, chaniwame puua. ³ Ihji noonora kihta nane'reniamepua, yeeyeraai, aaata pu'ka ehkoriai mochiriameai. Ihja naawariachioi ki nane'reniamepua, ahkai mukuriachioi. Wa'a tiachipa puua, Riosi Tijoe-tukameka tiamepua, ki wahjiam neeserosichia tetewiniam.

⁴ Ne'nemitiao i'kao, achipu tiame yooreniam eneriapua, Merekisere. Aurania i'isaeri paamiratuamekaipua, Merekisere ki'yarepua o'osa ma'mariki u'yesa pipiripi si'sientochio, yooma nasiwariachi newitosa u'yeriaopua. ⁵ Neipami Moise taawechiamio, puu Reewi ne'neserosia reesetiame eneriapua, yooma ti'tjoeri koparoamichio Moise nuurario, o'osa ma'mariki u'yeka pipiripi si'sientochio yooma a'chi ahpo iinuekao. Wa'a yoorarepua pu'kao ahpo Aurani tetejimarisiwachi ti'tjoekoio, Reewitaai tiame tetejimarikai, Auranichi o'inia. ⁶ Nape ihji Merekisere, seenukaio Reewi tetejimario, Aurani koparoarepua, pu'ka o'osa ma'mariki u'yekaopua, pipiripi si'sientochio ahpo nasiwarichi o'inia u'pariaopua. Merekisere tiame Auranio, Riosie muuwetiameko tuutiamekoio Aurani o'inia tetejimarisiwao, Riosi kaaweruwari yahcherepua pu'kao. ⁷ Yooma aaatae nane'reniamepua, kaawerumari yahcheniam aaata weruma teereniam yahcheniamekopua ki weruma teerewaameopua. ⁸ Moise ajawaria ne'neserosia, pu'ka o'osa ma'mariki si'sientochio u'yeka koparoakamea, wahjipasikame puua. Nape ihji Merekisere, ki mukukamekoopua, iiweta ahjame kahtiamekatia tiamekotipu Ehkoriai Iyoteria. ⁹ Neeea kaawe chanimeteoio, ahkasi Reewi ti'tjoe neeserosiai, ki aapoe wa'api ki'yakamekaipua pu'ka o'osa ma'mariki ahpo oowewao, Merekisere koparoario, Aurani iintoria noonoikameka tiame puuai, Aurani kamera wa'a iintokamekooio pu'kao. ¹⁰ Wa'a erakoame teemea, Reewi ne'neserosio Aurani weerewachi te'tereriopua pehji ki na'nawakame pehji, iiweta Merekisere, Aurani natepoio puu poechio.

Weemera te'ta neeserosi nakiretiame

¹¹ I'isaeri ti'tjoeria ahpo Moise nuurewarichi nokisimichio, Reewi ne'neserosie uukamepua, waika o'inia oowewari nokisimichio yoorakao, ti'tjoe ooweru tiame tatakoria cheriwaniamewichio. Puu Reewi ne'neserosia Aaroni tijeochi o'inia teteji-

marisikame puua. Reewi ne'neserosi nokariao, te'ta piipatiame enekame enesoo puu tatakoria, zaatia tiachipa seenu neeserosi nakiretupua, ki Aaroni neeserosi tiachitia tiameo, aaatakamera weeraka Merekiserechitia tiameo? ¹² Weemera neeserosi weraniame nakiretupua ki mukuyame, puua, weemera Riosichi te'terewa mochitoniame kateweri yachamerikopua pu'kao. ¹³ Ihji weemera neeserosi taamo weereketiamea, Eesusi Apoe puua, weechi Tijoe Tijoe-tukame Riosi; ihjai seenu tetejimarisiwachi eenariamepua, ki Reewi tetejimarisiwachi eenakame; pu'ka seenu tetejimarichi eenariameo, aaatai ki neeserosi machenariamekaipua wa'ao. ¹⁴ Ihji weemera Eesusi neeserosia, ma'chiame tetewame teemea, ki Reewi tetejimarisiwachi o'inia eenakamekopua, ihji weemera neeserosio Uura tetejimarisiwachikamera eenamekopua pu'kao, pu'ka Uura tetejimarisiwachi Moisea, ka'chitia taawechi neeserosi, machenakameko tuuyamepua, aaatai pukachio.

Eesusia Merekiserechitia tetewiniam

¹⁵ Wa'a tiachipao ihji Eesusi neeserosia, epeche ma'chiame taamo nane'retiamepua ki Reewi ti'tjoechi o'inia eenamekopua, seenukopua pu'kao, Merekiserekameraka tiamekopua pu'kao. ¹⁶ Ihji Eesusi neeserosi, ki aaata ti'tjoeekamera neeserosi weratiame puua, aaata tetejimarichi uukaopua, ohsotia ihji Eesusi neeserosi teereniam Apoe tewekachi Noonora weratiame puua, Apoe te'ta Riosie. Weechi ne'neserosia, naapi weemera ajawasiniame nakiyame eneriapua puua, aaata neeserosi mukisoo. Nape ihji weemera Eesusi neeserosia, ki'tiamepua piirechi neeserosi weraniameo, ka'chitia taawechi mukimerikopua pu'kao, pu'kao mukiwaro, newitokamekopua wa'asi. Pukaepa Eesusi neeserosi-wa ki wahjiamesi teeremeriopua ahkasi ki wahjiamesi i'ka weechi kajuyachio, Merekisere ki wahjiamesi neeserosi tetewitiamechitia i'ka weechio. ¹⁷ Ehkoriai Iyoterichio, Riosia Eesusi inataka cheerepua eee cheekao:

Aamo neeserosi-wa,

wa'api teetomeripua ki wahjiamesi,

Merekiserechitia, ahkasi i'ka weechi kajuyachio.

¹⁸ I'ka weemera Eesusi neeserosi yasipakopao, Moise ne'neserosi ajawasika o'ineriaa, ikicha ipatiame puuwa wa'asi, ka'chi iika ahsiame cho'wakamekopua tatakoriameo. ¹⁹ Puu Moise animari me'yaka te'teretoria tatakoriamewichio, kihta natetiame enerepua, te'ta piipateniamewichio, naatikamera natetekamepua, weemera te'ta neeserosi Riosie weratiame, Apoe Eesusi. Pukae teemea iinuemepua tamochio, Riosichi e'enaka taamo itamiaopua cheriwepua, ihtaio taamo tatakori iintoriao, pu'ka

taamo tatakoria kokosapuameopua Riosieo, ahsieme natetetiame itipiriopua Eesusieo, apoe taamo tatakoria nateteka mukuriopua.

²⁰ Ihji Eesusi weemera neeserosia, Riosie apoe wa'api apochi pichiwataka weratiamepua. ²¹ Wahjachi ehkoria neeserosia, oowera ti'tijoechi uuka ajawatiamepua, kihta ki aaatachi pichiwataka. Nape ihji Eesusi neeserosiwachi simiyame, Riosia, te'ta apochi pichiwataka weerakamepua pu'kao, eee cheeka:

Muuua, ki wahjiamesi no'o neeserosiwa enemeripua, ahkasi i'ka weeechi kajuyachisi, Merekisere tetewiretiachitia.

²² Wa'a tiiachipao Eesusia, epeche ma'chiame pichiwatamepua, Riosi weemera katewera, weeechi mochikame ti'tijoechi ahjamaopua, aachin teeka te'ta cho'wetiamie itipimerikopua taamoo, taamo tatakoria. ²³ Ehkoria ne'neserosia, ki ookapi ne'neserosi eneriaipua, wahjipasiopa ajawasitiamekapapua. ²⁴ Nape i'ka Eesusio ki mukuyamekopao, ihji neeserosiwa ka'chitia taaweche piirechi neeserosi, werasiwa nakimeripua, ahkasi i'ka weee kajuyachisiopua. ²⁵ Wa'a tiiachipao, ihji Eesusia yooma aaata ahpo Noonochi e'enakameopua, ahpo tatakoria cheriwepuwawichio itakao, newipateka yasitomeripua pu'kao, ahkasi i'ka wehjoari kajuyachisi. Wa'a inisimeripua pu'kawichio, senepi taaweche ahpo Noonochi utewaeme itasikao, wa'apitia yasitomerikapua neeserosichitia, ka'chitia taaweche ki mukuyamekapa.

²⁶ Wa'a tiamekasa te'ta neeserosi nakiyamekaisa teemea, i'ka Eesusika tiame: kihta a'chi tiame ki kaawerumao, kihta iintokame ki kaawerumao, i'ka weeechi tatakoriachio poanatakao, tewekachisi apechunatiame, ahkasi kai waapisi te'pa. ²⁷ Ihji taamo te'ta neeserosi Eesusia, ki ehkoria te'ta ne'neserosi nokaka mochitoriachitia ihsiamepua, senepi taaweche animari ko'yaka Riosi oowewari nokariachitia, ahpo tatakoria cheriweka piipatepuawichioopua, ti'tijoechi ooweruwichioopua tiameo. Ihji Eesusi taamo te'ta neeserosia ahpo Noonochio, seenepi wa'api ahpo oowepakamepua ahpo weerewa meritameo, yomatiame i'ka wehjoarichi mochikameo, ahsieme natetetiame itipimichioopua tatakoria, ahsieme cho'wetiamie. ²⁸ Moise taawechemi o'inia ahkasi ehpesiamio, yooma te'ta ne'neserosi ajawatiamea, tatakoriame enerepua, aaataa ti'tijoechitia. Riosia pu'ka ehkoria o'inia te'ta ne'neserosi nokisiriaopua kajumichioopua, yooma pu'ka ehkoria pukeri o'inia ne'neserosio, yooma aaataoichitia tatakoriamekopua pu'kao, wa'asi teewetekamepua wa'a te'teretotiameo, ahpo Taanakamera te'ta neeserosi weerakamepua, ahpo wa'apichie pichiwatakao. Ihji Riosi Taanaraa, kiisi iintokamepua ihtaoi tatakoriameo, puuupua ehpeo,

taamo te'ta neeserosia ahkasi ki wahjiamesio, ahkasi wahka ihtoriachisi i'ka wehjoari kajuyachisio.

Eesusi Te'ta Pichiwa Neeserosi

8 Te'ta nateyame nooe aamo nayeweriaa, ihjipua: Te'ta Pichiwa Neeserosi iinueme teemea, te'pa kahtiamie Riosi ahjamina, epeche te'ta yooreniamera te'ta iyoriwachi tewekachio. Ihji te'ta neeserosia, Eesusi Apoe taamo Paamira puuua. ² Puuua wa'a yasa-ka tewekachio, te'ta iyoriwachi neesetonapua, apoe Riosi weeraria iyoriwachi, puuua wa'a te'ta iyoriwao, ki aaata ti'tijoechi neteriachipua. ³ Yooma te'ta neeserosi ajawatiamea, ti'tijoechio Riosi oowemeripua itapitio, itapiti Riosi ihkorewa, naati tiame, itapiti animari kokoniame tiame. Pukaepa ihji weemera neeserosiai, nakiyamepua tiameo, itapiti Riosi ahpo oowemiao. ⁴ Ihji Eesusi taamo weemera tewekachi neeserosia, i'wa weeechi yasisaapua pehji, ki te'ta neeserosi enemiipua wa'ao, ahpo tewekachi neeserosiwa ki weeechi ne'neserosi nokiwa ihsiamekapapua. I'wa weeechio iinuemepepua pehji aaata neeserosi, Moisee ajawatiamechitia nuurari nokayame. ⁵ I'wa weeechi neeserosi nokariaa, Eesusi tewekachi ihsiwia ekawira puuua. Wa'a tiame nane'riame teemea, Moise Riosi te'ta iyoriwachi netemioio, eee chaaneriopua Moiseo: "Te'ta te'pa kaawichi no'o aamo cheeriachitia netepuapua."

Weemera katewera ti'tijoechi ahjama

⁶ Ehpeo ihji Eesusi weemera neeserosia, te'ta weruma iyoriwachi ihsiamepua tewekachio, te'ta kaawerumara neeserosiwa teetoka. Ihji Eesusia wa'a tewekachioopua tiameo, apoepechi yasipakamepua Riosi weemera katewera weeechi ti'tijoechiwichio inisiwaopua. Puuua weemera katewera yooraa, tisia epeche kaaweruma tiamepua taamowichio, epeche kaaweruma Riosi taamowichio iintomo tuuriokopa. Puuua Riosi taamowichio iintomo tuuriaa, ihji eee cheeriapua: "Aataa no'o Taana Eesusichi paparamea, nooe cheriwetiame itipitiameripua tatakoria, te'ta ahsieme cho'wetiamiepua wa'asi."

⁷ Pahcha simiyame Riosi katewera, ahsepari tiame enesooopua ki sewinapuameo, ki nakimii puuua, weemera katewera yachianiameo. ⁸ Nape Riosia pu'ka ti'tijoechi, pu'ka katewera kiisi ahsepame tiopa iyorikao, pukaepa weemera katewera yahcharepua. Riosia ehkoria, eee cheeriaipua Eremia iyoterichio:

Enamiitepua no'oo piie taawecheo,
weemera katewera no'o yachiamiachioopua,
yooma i'isaeri ti'tijoechiopua,
Ura mochikame ti'tijoechiopua tiame.

⁹ Nape ihji weemera katewera no'o yachamiaa ti'tijoechi,

ki aamo ehkoriaami mochiriame no'o kateweri yahcheriachitia, teeremeripua, pu'kao Eejito no'o puuyanarioiopua panitokao. Pu'ka kateweri nuurario, ki yooreka mochitopua ti'tijoerio, ki no'o tatanachitia uukania pu'kao.

¹⁰ Nape neipami pu'ka weemera kateweri no'o yahchariachio,

yooma noochi e'enaka paparakameopua no'o tatana iintapasaopua, eee iintomiaa, cheere Riosia:

yomachiami i'isaeri noochi paparakamechio, yomatiame noochi paparaka te'ta i'isaeri enepakamechiopua tiameo,

no'o nuurari iyori puameo, pu'ka inatarichi teerepamania, i'ka ti'tijoeri iikarachiopua tiameo, wa'a iyotepa tiame iintapamania no'o nuurariopua tiame.

Pu'kao neea, Riosiwaraa enemapua, aapoeo no'o mochiwaria enemapua.

¹¹ Puuu wa'a no'o mochiwarichi mochikamea, aaataai kihta aaata masitemapua noochi simiyameo, ahpo poonioi, aaata ahpo ahjama oiyameoi, yoomahka pu'kao, te'ta no'o machika mochikamekopaopua wa'asi, nu'nuntiraai ahkasi weewerumaai.

¹² Wa'a teeremeri puuu, no'oo pu'ka weeechi mochikoioopua pehjo, yooma no'o cheriwieriopua na'ara nokariao, kiisi inatepawawichioopua wa'asio, pu'ka tatakoriario.

¹³ Riosi weemera kateweri nayewasaopua, pahcha kateweri yachatiameopua oochetupario tuukapua wa'asi, pu'kao kihta itipimio tuukapua wa'asio.

Weeechi Riosi iyoriwachi; tewekachi Riosi iyoriwachi tiame

9 Ehpeo pu'ka ooka Riosi kateweri aamo nayewemane. Pukeri Riosi ti'tijoeri ahjama ahpo kateweri yahchariaio, aachin teeremeri eneriaipua Riosichi iyori puao; puuu pukeri simiyamechi Riosichi iyori puao, i'wa weeechiche mochikamewichio iyori puawichio enerepua. Puuu Riosi iyoriniamea, Riosi kariterachi yooremina eneriaipua. ² Ihji Riosi karitera wakiwechiama i'toka siimpatiaamea senepi resipumia werasitiaamea, eee teereriaipua yooreminao: pahcha yooreminao teesa iyoriwachi eneriaipua, wisasori to'pera chuhkuachiopua; wa'ao, piiripi kanterero weririaipua; wa'ao werirepua tiame piiripi tepatetiame, paani to'wame neeseriosiche koaya. ³ Epeche yooreminaopua, piirechi wisasorie to'perachio, te'ta iyoriwachi enerepua wa'ao; ⁴ wa'ao, tepawetiachio, moorera cho'i

sewajuyame yahchame werirepua, puuu ahjae kokosa mooriniame enerepua, yooma puuu tepawea mooreraopua tiame, yomatiame puuu, o'ro tahpeteka netetiame enerepua. Wa'achi yooreminaopua tiameo, kaaja poirepua piiripi. Puuu Riosi kateweri yahchame enerepua, ehkoriaami ti'tijoeri ahjama katewetiame. Puuu kaaja kateweri yahchamea, yomatiame o'ro apoche tahpeteka chuhchetiame enerepua tiame. Pu'ka kaajachi yooreminaopua, wa'a werirepua piiripi sikorijari apoche o'roe netetiame, pukachi yooreminao Riosi maanara to'wame enerepua. Pukachi kaajachi yooreminaopua tiameo, Aaroni teesorara poirepua tiame, puuu seenepi simikameo uuyakame. Wa'achi kaajachio manirepua tiameo, ooka tehte rarapename, pukachi iyotetiame manirepua Riosi nuurari chiiaopua, Riosi ti'tijoeri ahjama katewetiame. ⁵ Pu'ka kaajachi neneku kuachio aampao, ooka itapiti aanaeme ajarepua, o'roe chuhcheka netetiame. Puuu, Riosi ku'iwarika te'tiame enerepua, Keruwine tewaniame. Ihji na'pa ahpo aanaraeo, mo'poraka teeka ajarepua wa'a Riosi te'ta iyoriwachi yooreminariwachio, Riosi kaaja to'perachi aampao, wa'ao, te'ta piipateniachi eneriaepua Riosieo, ti'tijoe ooweru tiame tatakoriameo. Nape ehpeonia, ki yooma cheemania, Riosi kariterachi simiyameopua pehjo.

⁶ Yooma weratiachiopua Riosi kariterao, wa'a pahcha iyoriniachi yooreminao, ne'neseriosiche muiwachi enerepua wa'ao, ahpo ne'neseriosi ihsiwa yoramia.

⁷ Nape te'ta tisia iyoriwachio ookachi simiyame epeche yooreminao, piiripi wa'api te'ta neeseriosi pakiyachi enerepua wa'ao, te'ta neeseriosiche. Puuu piiripi te'ta neeseriosia, piie paaumparichio, seenepi wa'api pakiyachi eneriaepua wa'ao, nape animari eerara oowataokaopua, ahpo tatakoriaria Riosie cheriwepuwichioopua, ti'tijoe tatakoriaria cheriwepuwichioopua tiame, ooweru tiamé, ihtaoi tatakori ikitiameopua, ahkasi ki nane'reka tatakori tiameoioopua. ⁸ Waikao yooma wa'a nokitiame ne'nekaopua, Riosi Riosiwaria, i'ka taamo inatatenapua, iiweta pahcha weririamera nokiwachi weerioio, aaataai ki ahsieme natetekame eneriaipua tatakori, ahpo oowewari i'yetoaieopua Riosichio. Aaataoi ki tetewitetiame eneriaipua aachin teeka muipuameopua, te'ta Riosi iyoriwachio, ihtanaeoipua, te'ta ahjae natetepuameopua tatakori, epeche te'ta nateyamera Riosi oowewari, nakiwame eneriopa. ⁹ Yooma puuu ehkoriaami Riosiwichio oowewaka nokitiamea, itapiti Riosiwichio oowetiamea, animarioioopua Riosiwichio meritiameapua tiame, kihta tatakori piipatiame enerepua, ahkasi taamo tatakori inatariaopua. Yooma puuu nokitiamea, oowera ekawirara enerepua, Riosi te'ta iintomiaopua neipao. ¹⁰ Puuu muuwaeme itapiti nokaka mochitiamea, kooamechi simiyameopua, itapiti iijiniameopua

tiameo, itapiti ahpo papakoniamopua tiameoi, ahpo weerewachiche aampa papakoniam eerepua, ahkasi Riosi sewina tiame teerepachisi, ahpo weemera kateweri te'teretowa ki'yachisiopua.

¹¹ Nape ehpeo apoe Eesusi Riosie Weratiamea, taamo te'ta neeserosi weratiamekapapua Riosie, Riosi weemera katewerichi, ihsika yasitoamepua, ahpo Noono Riosichiopua taamowichioo. Pukaepa Riosia ahpo Tijoetuteria te'ta neeserosi werasaopua tewekachio, ahpo weemera katewerichi yorasimichio weerakamepua. Puuu Eesusi te'ta neeserosi weratiamea, tewekachio ahpo Noono te'ta iyoriwachi pakikamepua, ahpo mukuria oowewarichitia i'toka, ahpo te'ta nateyamera eerachitia, ahpo Noonochio oowepamia, pukaeo, yooma taamo tatakoriaopua, ahsieme te'ta natetetiame itipimichiopua wa'asi. ¹² Ihji Eesusi apoe neeserosia, ki itapiti animari eerara i'toka pakikamepua wa'ao, naatichitiaopua, weesero eerara, chiwajowira eeraraoipua, ihjia ahpo kurusichi meritiamekamera i'toka pakirepua wa'ao, pukae taamo tari-pakamepua ki wahjiamesi mochipua. ¹³ Puuu ehkoriaami mochiriamea, ahpo tatakoria cheriwepuwichioo, chiwajowira eerarae wakajowira eerarae nokari-aipua pu'kawichioo, aaata ahpo tatakoria cheriwe-jara itasoo, pu'ka eera ahjachi chi'poneka, wakasi taanara ye'ira kosisaopua tiameo, pu'ka napisora eo wa'achi yooraka ahjachi ipaserepua pukachio. Pu'ka wa'a nokitiame tatakoria cheriwekao, inasokache nokitiame enesooopua tatakoriame natetewao, ¹⁴ Eesusia epeche tisia ki nu'uti nateyame iintokamepua, pu'kao ahsieme taamo cho'wekamekopapua taamo tatakoriao. Ihji Eesusi Riosie Weratiame te'ta neeserosi enepatetiamea, Riosi Riosiarichitia ahkasi ki wahjiamesi ahjamekapapua, te'pa tewekachi te'ta Riosi iyoriwachi eenakaopua, ahpo wa'api oowewarichitia ooweparepua ahpo Noonochio, puuu oowewaria, taamo tatakoria nehpuari enemichiopua, ahkasi yooma taawechisi. Ihji Eesusia, ahpo taamowichio mukuriae, ahsieme taamo iikachi pipatiamepua, taamo te'ta ahjame Riosi, yorakeka mochitomichiopua.

¹⁵ Wa'a iintoka Riosie Weratiamea, ahpo mukiwaeo taamo pejana teerepakamepua Riosi kokosario, ki taamo kokosapuawichiopua. Wa'a iintokaopua Riosichio, taamo pejanawa enepakamepua weemera Riosi katewerichio. Ihji Eesusi mukuriae weemera Riosi katewerichio, ahkasioi pu'ka ti'tijoeri oochetiame kateweritere nokitiameoipua, ahpo tatakori cheriwepua itatiameopua Riosichio, ahkasi pu'kawichiooi ahsieme natatekamepua tatakoriao. Wa'a iintore Riosie Weratiamea, yooma ukame Riosie paetiao, ki apuaichiopua tiameo, pu'ka kiapuame nuutewa ki wahjiamesi ahpo iinuepua. ¹⁶ Nape i'wa weechio, aaataai mukisa ahpo iinueka aaata tooemo tuukamea,

ahkasi pu'ka aaata tooemeri, pichiwa mukisopa naachutaniamepua. ¹⁷ Ke'chu mukuyoio pu'ka tooe-wari iinuemeo, kiisi naachutaniamepua pehjo, kihta natemerikopua puuu, pu'ka tooemio tuuka katewetiameo. ¹⁸ Pukaepa ehkoriaami kateweriopua tiameo, meritiame eerara nakiriamepua, pu'ka ehkoriaami kateweri chiia nokisipuawichiopua. ¹⁹ Pukaepa Moise Sinai kaawichi tekisaopua, Riosi yahcharia nuurari yooma ti'tijoeri tuuyaiopua, chiiwa me'yarepua weesero tiame, pu'ka eerara uunariapa. Waikaopua, pu'ka eerao neeroi na'pesaopua, poasiki saampatesa ahjae chi'ponerepua Riosi nuurario, tehte rarape-namechi iyotetimeo. Wa'a iintosaopua, iisopo kuhsi-sawa uusa eerachi saampatesaopua tiameo, ahjae chi'ponerepua ti'tijoechiopua chaaneka: ²⁰ "Ihji eeraa, Riosi aamo ahjama kateweria pichiwatamepua, aamoo pu'ka kateweri chiia, yooraka mochitomichiopua."

²¹ Wa'achitia eera chi'ponerepua tiameo, yomatiami itapiti wa'a pahcha yooreminari Riosi iyoriwachio, yomatiami pu'ka itapiti ne'neserosi ahjae yoorao. ²² Ehkoriaami Moise nokitiamea, ahkasi kiiya yooma itapiti Riosi ahjae yooreniamea, eerae piipatetiameopua, aaataopua tiameo, ki cheriwetiamepua ahpo tatakoriao, ki animari eerarae chi'ponekao, Riosio ki cheriwamekopa tatakoriao, ki aaata eerarae chi'ponekamechitia iintosoopua aaatachio.

Riosie Weratiamea, ahpo mukuriae cho'wakamepua tatakoriao

²³ Pukaepa Riosia weechi mochikameo, ahpo iyorikarichiopua, animari eerarae yooma piipatenu-rarepua, tewekachi Riosi te'ta iyoriwachio ekawirakopapua pu'kao. Nape yooma tewekachi iintu-ame Riosi iyoriwachi piipatemichioo, epeche kaaweruma tiame oowewari eerae nakiriamepua, ki pu'ka weechi eerae iyoriwachitia, nape te'ta Eesusi eerarae, te'ta tisiwa kaawerumarae. ²⁴ Pukaepa Apoe Eesusi Riosie Weratiame tewekachi moenasaopua, te'ta iyoriwachi pakisaopua, ahpo wa'api mukuria eerara oowewachitia ahpo Noono ne'netekamepua, wa'a yasakaopua, pukae ahpo mukuria eerae Noono ne'neteriae taamo nehpuaka yasitomichiopua wa'ao. ²⁵ Nape ihji Eesusia ahpo mukuria eerae, seenepi wa'api wa'a iintomia eenakame puuu, taamo tatakoria cheriweka ahsieme cho'wepuwawichioopua, ki weechi te'ta neeserosi seenepi wa'api pakiriachitia te'ta Riosi iyoriwachio, senepi paaumparichiopua, nape animari eerarakameraepua, ki ahpo eerarae. ²⁶ Riosie Weratiamea weechi mochikamechitia ihsi-ame enesaopua, senepi paaumpari tatakoriame cheriwepuame asisooopua senepi mukimeri eneriaipua ahpo mukiwa eerara oowepuwawichiopua, yomatiami Riosi mochiwari tatakoria cheriwepuwawichioopua,

ahkasi i'ka wehjoari naayasichisi o'inia. Nape Eesusia i'ka oochetiame kateweri kajumiachioopua, seenepi wa'api mukimia eenakamepua, yomatiamie i'ka wehjoarichi ti'tijoeri tatakoria, cheriwaka ahsieme cho'wepuwachioopua. ²⁷ Ti'tijoeria, seenepi wa'api mukiwamechitia, neipao ahpo katewepuamechitia Riosie, ²⁸ wa'achitia Riosie Weratiameai seenepi wa'api taamowichio mukukame puuua. Neipao ihji Eesusia wahka ihtoriachio, oosa simiyachi enamerikapapua, nape ki taamo tatakoria natetemia, ohso kaawe puuua, taamo apechunamiakamera enameripua wa'asio, taamo tewekachi mochimichioopua wa'asio, ahpo ahjamaopua wa'asi. Wa'a teeremeripua, yooma aaata wa'a tiame puuyetoka mochikamechio.

10 Yooma puuu pahcha oochetiame katewerichi nokitiamea, tewekachi weemera teeremia ekawira nokaka te'tererepua. Pukaepa senepi taawechi animari me'yeka mochitotiamea, ahpo tatakoria cheriwepuwachioo. Yooma puuu wa'a tiame nokitiamea, tewekachi teeremia taamo tetewetiame puuua, achini teeremia wa'a tewekachi te'ta Riosi iyoriwachio. Puuu animari meritiame ka'chitia taawechi ahsieme cho'wakamepua tatakoriameo. ² Puuu senepi paaumpari animari meritiame nokitiameo, te'ta pichiwa ahsieme cho'wiame enerioopua tatakoriame Riosie kokosapuameo, ¿wa'ana nokimiipua simitekao? Ka'i, ki wa'a nokimiipua. Pu'ka ahpo tatakoria cheriwetiameo, te'ta cho'wetiame enesooopua, natakepasimiipua ahpo tatakoriao, kihta apochi petereka pehji ahpo cheriwetia tatakoriao. ³ Puuu te'ta neeserosi te'ta Riosi iyoriwachi seenepi wa'api pakiniameopua senepi paaumparichi, animari eerara owatokaopua ti'tijoeri tatakoria cheriwepuwachio, naatiopua tiame inatepatepuawichioopua, yooma paaumpari ahpo tatakoria. ⁴ Puuu tooro eeraa, chiiwa eeraraaiopua tiame, kihta ahsieme cho'weme teerekamepua tatakoriameo, pu'ka tatakori te'ta cho'weniameo, tijoe eerarakamera nakiriamekopua.

⁵ Pukaepa Eesusi Riosie Weratiame i'wa weeechi naawakamea, chaanerepua ahpo Noonoo tewekachi kahtiameo:

No'noo, muuua ki nakikamepua animari aamowichio eepi me'yeniameo,

ihata itapitioi aamo ooweniameoipua,
tatakoriame nateteniameowichioo.

Pu'kawichioo, no'okamera tijoetutekamemua,
no'o weerewa aamo oowewari enemichioopua.

⁶ Yooma itapiti aamo me'yeniameo,
ihatai aaatae aamo ooweniameoi,

kihta ihsiame tetewame muuua tatakori cho'weniameo.

⁷ Waikao neea no'o Noonoo, chaanekania: "Née No'nóo, i'wa weeriamie neeepa wa'asi, yooma iintomiapa aamo ehkoriai iintomo e'raria,

te'ta Ehkoriai Pi'rinatiame Iyoterichi aamo cheeriá-chitia."

⁸ Pahchao Eesusia chaanekamepua ahpo Noonoo: "Ki nakiyamemua ihta oowewario animari me'yeniameoi, tatakoriame cho'wepuamewichioo", pukeri o'inia Riosia, wa'a tiame nuurakameai. ⁹ Neipao Eesusia cheekamepua ahpo Noonoo: "I'wa eenakamenia aamo e'raria iintomia."

Ihji ooka chanitiame Eesusieo, oochetiame te'teretoka animari me'yaka oowetiameo, wa'asi teeweteniamepua Riosieo, piirechi tiame oowewarichitia yachapamia, ahpo wa'api Taanara weerewarakamera oowewarichitia. ¹⁰ Riosia ahsieme taamo tatakoria nateteka cho'warepua, ahpo Taanaopua, ahpo weerewa ooweriopua, nape seenepi wa'api oowewaka taamo pejanao. Wa'a tiame inatakame Riosia, pukeri naayachi o'iniao.

¹¹ Yooma uurio ne'neserosia, senepi taawechi ahpo neeserosiwa yooramepua, weesa wa'api nokaka, animari ko'yewa eerarae Riosiwichio oowepuwachio, tatakoriame cheriwepuwachio, wa'a nokiwameo kihtawichio kaawekoipua, tatakoriame te'ta cho'wewao. ¹² Nape ihji Eesusia ahpo weerewakamera, seenepi wa'api ooweparepua Riosiwichio, tatakoriameo ahsieme cho'wemichio. Wa'a iintosaapa puuua, ahpo Noonomina ahjamina yasiparepua, te'ta iyoriwa yasirachioopua, ahpo Noonoo yawichituwa apoepchi yawichitumia. ¹³ Wa'ao yasaka puuyemeri Eesusia, ahkasi ahpo Noonoo, ahpo taaratero toapachisi ahpo seepurawao. ¹⁴ Puuu Eesusi Riosie Weratiamea, piiripi wa'api oowewarie, ahpo wa'api weerewa eerarae, te'ta ahsepari cho'wewepua taamo tatakoriao, yooma aaata ahpo Noonowichio piipatesikame. ¹⁵ Eremiaa, Riosi Riosiwario, Riosi pichiwatarepua, i'ka weemera katewerichi simiyameopua, eee cheeka iyotekaopua:

¹⁶ Waika taawechemio,

neipa i'ka no'o weemera kateweri uutiamie weeechi mochikamechio,

eee tiame iintomania pukachio, cheekame Riosia:

No'o nuurario ti'tijoerichio,
iikachi yahchemania pu'kao,
i'ka inatarichi moochiopua,
pukachi iyotemania tiameo,
no'o nuurario.

¹⁷ Wa'a iintosaapua,

ki oosa inatepamania aamo tatakoriao,
kihtaai aamoo, ki kaawe nokariaoi.

¹⁸ Wa'a iintosoopua Riosia, te'ta ahsepari cho'wewetioopua tatakoriao, ki nakimapua waikao wa'asio, itapiti ahpo tatakoria cheriwewawichio Riosi ooweniameo, ihatai itapiti animari me'yeniameo.

Riosio, naeapaniame nahkipua

¹⁹ Pukaepa ehpeo poponiwa pipiniwa tiame, i'wa weechi mochikaapua teemea pehjo, kihta seeweka ahsemetepua Riosio, te'ta iyoriwachi kahtiachio, ihtaot itanemiaopua taamoe nayewekao. ²⁰ Puuu Eesusi Riosie Weratiamepua, ahpo wa'api weerewa mukiwa eerarae, ahpo Noonochi ne'neteka taamo reesiseparetiopua, ahpo Noono te'ta iyoriwachi ahseka itanepuawichioopua, taamo tatakoria cheriwepuawichioo; wa'a taamo iintoso, weemera ahjari taamo kiapuawichioopua. ²¹ Ehpeo teemea Riosie Weratiameo, tewekachi kahtiamekopao te'ta Riosi iyoriwachio, wa'a kahtiamete taamowichio ihsikaopua.

²² Pukaepa teemea yooma taamo weerewachi ki kaawe te'teria papakotiamekapaopua, kihta tamochi na'ara tiame tamochi pehtiamekopao, kihta seeweka ahjachi erakoka e'enamete teemea Riosichio, ihtaot itanemiaopua epeche kaawe yorakepuawichioopua Riosio, wa'achitia tamochitia wahjachi Riosichi poponiwaai pipiniwaai tiame. ²³ Pukaepa teemea pukachi taamo paparao, pewatiame mochtomete teemea, Riosio ki wa'atia itipiamekopua ahpo cheeriao. ²⁴ Teemea kaawe ahpo ku'ika mochimetepua, ka'karuma nokaka taamo piirechio, ka'karuma naewekaopua pu'kao, kaawe ahpo nakikaopua tiame. ²⁵ Teemea ka'te toaka mochtotaria naaju, pu'ka taamo napawika mochtotoo, aaata pu'ka napawiniame toaka mochtotoachitiao. Teemea ohso kaawe taamo oowe erapatesika, epeche weeka napawisimetepua, epeche epecheche waapi teetoamekopua, i'ka wehjoari kajumiachioopua wa'asi, Apoe taamo Paamira Eesusi enamiachioopua eenechi.

²⁶ Aaata Riosi kaaweruma chiia pahtekaio, ki kaaweruma ihsiwa simitesaapua, kiteremeripua wa'asi ahpo newipamiao, ki'tiopa wa'asi sewina tiameo newipapuameo, ki'tiopa wa'asi piirechi aaataoi, ahpo pejana mukimeriopua, ahpo tatakoria nateteka cho'wepuawichioo. ²⁷ Aaata ki nakikamea Riosie Weratiame iintoriaoopua ahpowichioo, ki nu'uti kokosari saaemeripua yooma Riosi seepurawara ahjama, Riosio tahpitika yooraka kokosioopua na'ieo. ²⁸ Aaata pu'ka Moise nuurario ki iyorikamea, meriwame eneriaipua, ookaoi paikaoi tetewachioopua pichiwatameo. ²⁹ Wa'a yoratiame enesoo, ¿ki epeche kokosa iintotare Riosia, tekesetiaapua ahpo Taana iintoriao, ti'tijoewichio nateriiaopua tatakoriao? Riosia ki e'wakameo ahpo Riosiwari paaewao, wa'a yoramapua kokosakao.

³⁰ Nane'rena teemea eee cheeriao Riosio:

Neee iintoma puua,
aaata tatakoriaawichioo,
kokosakao.

Nane'riamechi teemea cheeriao tiame:
Neee Apoe Paamiraa nooe ihsimapua,

no'o mochiwari katewekao.

³¹ ¿Riosi ahjame kokosarichi wichiniamea, tisia majapori tiamepua, tisia iinya tiamekopua pu'kao!

³² Inatepamitia eemea, aamo pukeri o'inerioopua Riosi kaaweruma tuuyewarichi pichikekao, tisia kokosa tiame aamo aiwariokopua, itapiti a'chikoi tiamechi motasiamekapapua. ³³ Aaata eemea seenekachioopua, yooma tetewachi na'areka wepitiamepua, seenekachioopua tiameo, aaatawichio aamo ta'omoi wepitiamete. Wa'a ikisaopua, yooma itapiti kokosa ikitiameopua tiame, Riosie Weratiamechi paparakamekapa.

³⁴ Eemea, tesiwa e'reka tetewikamepua karichi pe'pereso mochikameopua. Eemea tiameo, yooma aamo iinueka u'yetiaipua, ka'chi chaachapakamepua pu'kao, ohsotia eemea kaawe e'raka anachakamepua, nane'riapa eemea aamoo, te'pa tewekachio, epeche nateyame iinuemerikapa. Puuu itapiti Riosio aamo kiamiaa, ki aaata aamo u'yeme tiamepua. ³⁵ Pukaepa eemea Riosi aamo paparao, ka'te ipaka tetewimitiapua, pukachi aamo ahjachi paparao, Riosieo, ki teesa tiame aamo kiamerikopua. ³⁶ Eemea Riosie aamo kiapuamewichioo, tisia anachaniame nahkipua, te'ta Riosi nakiyachitia teetowa. ³⁷ Riosia Ehkoriaami Iyoterichio, cheeriaipua:

Puuu aaata enameria,
tisia ku'we enamitepua,
kiisi mehka teetoachipa.

³⁸ Aaata no'o kaawerumachitia uuriao, te'ta ahjarikamera kiamania pu'kao, pu'kao, aaata te'ta enamerichi paparamekopapua. Nape pu'ka aaata enamerichi paparai toisoo pu'kao, kiisi kaawe eramania pukachio.

³⁹ Nape teemea ki wa'achi te'tiamepua, Riosichi paparakai toiniameo, Riosi kokosarikamera aiwapuawichioo. Ohsotia teemea, ahkasi taamo newipamiachio Riosichi te'teretomeripua, taamo iikachio kaawe neesetoka.

¿Ihtanawichio kaawekamepu paparaniamea?

11 Ehpeo, te'ta paparaniamechi simiyame aamo nayewemane. Te'ta paparaniamea ihjipua: Pichiwa ikimache puua eraniamepua, itapiti ki ikiyameopua pehji, ikikameche tetewiniame puua. ² Taamo ehkoriaami mochiriame noonoria, te'ta paparakamepua Riosichio, pukaepa kaawe tetewitiamepua, te'pa tewekachi kahtiameteopua taamo Noono.

³ Taamo pichiwa ahjachi oowe e'rarieopua, Riosi iintorio erakoame teemea, i'ka wehjoari yahchakaopua. Taamo Noonoa oowera chaachache, ihtaot ki tetewiniameopua, tetewiniame iintapakamepua, yooma ihta ahjachi iintuame enepatekaopua, yooma ihta taamo pusie teteiwame.

⁴ Naayachi pukeri pahcha tijoe Aarani tewaniame nerioiopua, Aarani taanara Aaweritaru tewaniamea, ahpo Riosichi te'ta ahjachi paparakao, epeche kaaweruma oowewari ooweriamepua Riosiwichioo, ki Kaainikamerachitia ahpo pooni. Pukaepa Riosia, Aawerikamera kaawe e'reka tetewarepua, kihta a'chi tiamekopua ahpo iikachio. Aaweria mukurepua mukuyao, nape Aaweri Riosichi paparariaa, tamochi naewaka teeretoamepua pehjiio, ahkasi ehpesiamio, aachin teeka Riosichi paparapuameo.

⁵ Ehkoriaami Eenoko tewaniameai Riosichi te'ta papamekapapua tiame, puuuu Riosieo, ahjakame apechunatiamepua tewekachio. I'yaretupua i'yao, nape ki tewiretupua ahkai, apoe Riosie i'toretupua pu'kao. Ihji Eenoko tewaniamea, ke'chu apechunaniapua Riosie tewekachio, kaawe e'raeka tetewiniame eneriaipua Riosieo. ⁶ Aaataai ki kaawe e'reniame Riosieo, ki te'ta paparamepua Riosichio. Aaata Riosi ahjama teerenariamea, Riosio, pichiwa kahtiameko erametepua pahchao; wa'a erasa Riosichi enamiapa, kaawe e'raka ahpo nehjiapo erametepua; wa'a teereka enakamea Riosichio, kaawe ahpo teeremeripua Riosichio, Riosieopua tiame wa'achitia.

⁷ Ehkoriaami Nooeai, tisia oowe e'rakamekapapua Riosichio, yooma yoorare puuuu, Riosie ahpo nuureretiao, itapiti ki nu'uti ikimeriko tuuyetiapa, te'ta weruma si'ripuame, te'ta wawasora yu'kie. Wa'a tiiachipa Nooea, Riosi chiia te'ta pichikekapaopua, ki nu'uti pawekakera neterepua, yooma ahpo ta'pechi ohjoemeo, newipamichio. Nape Nooea, wahjachi ki pichikekameopua Riosi chaaneria ki nu'uti ikipu tuyeriao, toarepua wa'asi pu'ka ti'tijoeio, Riosie kokosapuawichio. Wa'a tiiachipa Riosia, kaaweruma apochi tiame tetewarepua Nooeo.

⁸ Wa'achitia ehkoriaami Auraniai, Riosichi te'ta oowe e'rekapa, machenakamepua ahpo ohjoekachio, Riosikamera e'wekaopua, te'ta itapiti kaaweruma kiapo tuutiaopua Riosieo. Waikao Aurania, ki nane'riapua ahpo i'toniachio, oowera e'weka simirepua, kihta yuuwesika ahpo toayao. ⁹ Riosichi ahjachi e'rapa ahpo i'toniachio asisaapua, seenuchitia ohjoerepua wa'a weechio. Oowera teesa kaarichi netesa yaajatorepua ohjoekao. Wa'achitia ohjoere neipamio, Aurani ti'tijoe-tukameai, Ihsa tewaniameai, Aakowo tewaniameaipua, puuuu tiameo Aurani Riosie kiapo tuutiame kiapuamepua tiame. ¹⁰ Aurania, ki weechi simiyame tetewitoka yasitoai teetorepua, te'ta Riosi ahjama mochipuamera tetewitoka yasitokamepua, tewekachi Riosi ahjame mochipuame.

¹¹ Aurania Riosi te'ta ahjachi e'reriai, Saaraai kiaretupua tiame Riosieo, peteteremichio, kiisi tanayamekoipua Saara tewaniameopua, u'matoka werakamekoipua pu'kao, Aurani tisia oochetiame. Wa'a te'teramekai puuuu tisia oowe e'rekapa Riosi iin-

tomiao, taanaere Aurani uupiraa. ¹² Wa'a tiiachipao Aurania, ki tatanaamerika tiamekaipua, ki ookapi tatanaremiai teererepua, kiisi ahsepame tiame ihtetakao, so'porichitia, ahkasi pa'we seeterachitia kehki.

¹³ Yooma puuuu, Riosi iintomia te'ta ahjachi erakoka, wahjipakame puuuu, ke'chu ahpo uuyoiopua pehjiio, i'ka Riosi ahpowichio iintomo tuuriao. Ihjia i'ka weechi mochikaiopua pehjiio, pooesimiachitia mochiriamepua i'wao, nane'riapa puuuu, ki i'wa weechikopua te'ta Riosi ahjama ahpo mochitemiachio, te'pakamerakopua pu'kao, te'ta tewekachi. Yooma ehkoriaami mochiriame Riosichi paparakamea, mehka tetewamekaipua pu'ka wa'a teeremerio, pukachi Riosi wa'a teeremerichiche, mochitoriamepua. Puuuu ki i'ka weechi ahpo ohjoepuameo, kaawe e'raka tetewarepua.

¹⁴ Wa'a erakoamea, ma'chiame ahpo tetewamepua, iiweta i'wa weechi nokisiniame, ahpo te'ta Riosi ahjama mochipamiachi, siimpaniamekopua. ¹⁵ Puuu ehkoriaami ti'tijoei mochitokamea, ki tewekachi mochipuame inatakame enesoopua, ahpo noonori puuyariachi nane'rekame enesaapua, wa'a nonoramikoipua eenechio. ¹⁶ Nape puuu poorosimiwaa, ehpe taawechiamisi teetoniamepua pehjiio, pu'ka tewekachi mochipuamechi inatatoka, te'ta Riosi kahtiachiopua, te'ta kaaweruma mochirachi. Pukaepa Riosia, ki suuwe e'ramepua pu'ka ti'tijoeio, pu'ka Riosiwara tewaniai. Pukaepa Riosia katewiamepua pu'kawichioo, te'ta ahpo ahjama mochimichio.

¹⁷ Aurania Riosi ahpo aatiatiaopua, ahpo taanakamera itanetiaopua merisa ahpowichio oowepuawichioo, yoramochie e'rariaipua. Waikao Aurania weeka inataka ahpo katewepua, ahpo taana Ihsa meripua, Riosio eee ahpo chaanerioopua: ¹⁸ "Aurani, neea aamo taana Ihsa tewaniamechio, tisia muuwepatemia aamo tetejimarisiwachio." ¹⁹ Wa'a cheeriopa Riosio, Aurania ahpo taana me'yakoio, eenechi oijenatemio e'rarepua, Riosichio Aurania, ki nu'uti paparamekapua. Nape Riosie ta'omatiaipua ahpo taana Ihsa meripuameo, Aurania eenechi ahjatetiame kiatiameka iikamepua ahpo taanao.

²⁰ Puuu wa'api ehkoriaami Ihsa iintokamepua, te'ta ki nu'uti Riosichi paparaka, Riosi kaawerumari ahpo tatana yahchekamepua, Aakowoo, Esauopua tiame. Ihsaa, pu'ka Riosi kaawerumari yahchiaopua ahpo tatanachio, tisia Riosichi oowe e'reka cheekamepua, Riosio, te'ta iintomerichio pu'kao. ²¹ Aakowoi Eejito ohjoekai mukimiaopua, wa'achitia Riosichi te'ta oowe e'raka iintokamepua, ahpo ojochiwa Oose tatanarachi Riosi kaawerumari yahchiaopua. Wa'a iintosapua Riosi ahjama nayewarepua iyorikao, ahpo teesoraee iiweta werisisaapua. ²² Ooseai tisia Riosichi papara i'isaeri Eejito weechi puuyanamo tuurioi, ahpo weerewa mukuria o'wara i'tonurerepua.

²³ Moise yayawaraai, Riosichi ki nu'uti paparakapa, paika meeche inasorepua Moiseo kohjakoio, yooma kukuchi tehtemari ko'inurerioiopua te'ta Araoni yawichio, Eejito te'ta yawichioiopua. Puuu yayawaraa Araonio ki seewerepua, Riosichi te'ta paparakamekapua, ahpo taana tísia peeniatiameo, Riosi ihsimerikopua te'ta neesetokao.

²⁴ Puuu wa'api Moiseai weripasaapa, Riosichi paparamekapapua ahpo wa'inarepua, Araoni maarara ahpo yeeyetewaopua. ²⁵ Puuu Moisea ohso kaawe ahpo tetejimarichikamera yasimo o'rarepua aiwakao, Riosichikamera paparaka mochitoamechi. Araoni ta'perachio, na'ara nokiwa tatakori pu'seriopua wa'ao, kiisi yasinarepua wa'ao ehpeche ku'itapioi. ²⁶ Moisea ohso kaawe ahpo i'isaeri tetejimeri ahjama aiwamio e'rarepua, iiweta pehji puuyeka mochitonioiopua aata Riosie enameri tuutiame Meesíao, ki Eejito weechi te'ta ahpo paarasateniamekamera uumo erapakamepua, Araoni Eejito te'ta yawichi, maarara taanararchitiao. Moisea ahpo inatarichio, Riosikamerachi te'ta ahpo kaawe teeremia inatakamepua. ²⁷ Ihji Moisea tiame, Riosichi ki nu'uti paparamekapa, kihta seeweka Araoni nekarewa, machenakameepua Eejitoo, wa'a o'inia Riosimina teetorepua, Riosio, ki ahpo pusie tetewamekaipua.

²⁸ Moisea tiameo, Riosichi ki nu'uti paparamekapa, Eejito mochikai pehji, animari eerara chuhchenurerepua yooma kaari yeetarachiopua Riosichi paparamiopua. Wa'a tiame nuurekamepua yooma Riosichi te'teriatameopua, ki wa'a pakika ko'inekemichio. Riosi ku'iwaro, tehtemari pahcha naawakameopua. Waikao puuu Riosi ku'kuiwaria, yeetarachi chuhchetiame tetewakaopua eerarao, semejenatorepua ki ko'yesika wa'ao. Wa'a o'inia o'inetiame Semejenato pahkotawaa. ²⁹ Waikamiopua tiameo, Eejito puuyasaiopua i'isaeria, Riosichi oowe e'reka paparakapa, wakiyachi uumatore i'isaeria pa'we sehtanachi paonakaopua. Waikao wa'a u'matopoi i'isaerio, Eejito soon-tarao na'narika paatioiopua, yooma si'rika wahjiparepua, pa'wee mo'porepatiaopua.

³⁰ Neipamioipua tiameo, Kaanani weechi muipuaopua wa'asio, Eriko mochiwarichi noriyameai sa'mi ko'rea, ti'tijoeri Riosichi paparariae, ru'mikamepua wehchi yasipakao, te'ta oowisanisa norikame nokisika ku'ritioipua, te'ta Riosi cheeriachitiaopua. ³¹ Raaja tewaniame oowitiame pukerio suwepori tekipanameai, Riosichi te'ta paparakamekapa, ku'ikamepua ahpo mochiwarichi ihpuemia e'enakameo, i'isaeri ti'tijoerio. Riosichi paparameka ki meritiamepua yooma ahpo mochiwachi ko'itioiopua, yooma puuu ki Riosichi paparanarekameopua.

³² ¿Kehkisa epeche chanimerikoinia Riosichi ahjachi paparaniameopua? Nape ki iinuenia tehpesio, Kereoni tewaniame no'o nayewamiaopua, Waarakioi, Saanso-

nioi, aata Ejete tewaniameopua, Raawioi, Saamuerioi, yooma Riosi na'nayewaturaoiopua. ³³ Yooma puuu, Riosichi te'ta ahjachi paparapa ku'itiatameopua Riosio, yooma i'kaeo: Riosie ahpo kiapo tuutiame weee uutiamé, weruma nasiwarichi newitoniamé; oorai ki oojasipamepua ko'komiao; ³⁴ weeresi tajanakamekooi kajuteme tiamepua cho'wetekao; nasiwari machetae ko'ipoai newipatiame; ki u'wamekai, newitotiame ahpo seepurawao; nasiwarichioipua, ki nu'uti utewariame te'teretiame; ahpo seepurawa soontaroo, newitoka ujumaputiame. ³⁵ Ooweruai te'ta Riosichi paparamekapao, ahpo tetejima wahjipakameoio, eenechi ahjatetiame.

Nape wahjachia, ti'tijoea oowerua tiame, ki e'wakamea, ahpo Riosichi te'ta papara toinurenaiopua, ohso kaawe ahpo meripuakamera e'rakamepua, nane'riapa puuu epeche kaawe enemiopa ahpowichioo, Riosio apochi paparakame oijenatioio, eenechi ahpo ahjatepuamekopapua. ³⁶ Wahjachia ahpo Riosichi ahjachi paparaméa, na'araretupua wepiretupua tiame, wahjachia tiame ahkasi kaarenaeoi o'yeretupua peresokarichi yahchaka. ³⁷ Epeche wahjachia tiameo, pasipuka ko'iretupua tiame; wahjachia, seeruchoe naasipa tehpunaka ko'iretupua; wahjachia ki toinariamea ahpo Riosiwachi te'ta paparao, merimachetae ko'iretupua; wahjachi tiameopua ki wisasori chuhchaka ohjoerepua, oowera po'wa wi'chira ahpo wakirakachitia chuhchaka ohjorepua, chiiwa wi'chiraioi. Puuu oowera ohjorepua tiameo, ihpatiamé-chitia tísia aiwaka, na'ara yooraka tetewiniapa. ³⁸ Yooma puuu wa'a tiame yoratiamea, tísia ka'karumakapaopua, epeche kaaweruma te'tereniachi mochimetepua, ki i'ka wehjoarichi na'araniachi. Yooma puuu, ooruchi weechiami ohjokamepua, kaawichiami ohjoeka, teesochiamiopua tiame, ahkasioi weee yeewachiamioi. ³⁹ Yooma pu'ka Riosichi te'ta paparaka mo'mochitokameo, ahkasi ehkoriamisi o'inia, Riosia pu'kao tísia kaawe e'raka tetewamepua, pu'kao ki uukamekoipua pehji, Riosie ahpo kiapo tuutiao. ⁴⁰ Ki uuyamepua Riosie kiapuameopua pehji, Riosio pukeri Aurani ahjama nayewakao, taamo wahka ihtoriachi teeremeri inatariopua Riosio, taamo kiatioi kiapuawichioipua tiameo, taamo ahjama.

Eesusichi ne'nepatariapua naaju

12 Teemea taamo nokikameo, ki ookapi taamo tetewame iinuemepua, taamo tetewaka mochitoame aachin teeka taamo ohjoemekopua Riosichi paparakao, ehkoriamisi o'inia mochitoriamé, i'wa weechi taamo norikame mochikame tiame. Pukaepa se'wi toimete teemea yooma pu'ka taamo eerina tiameopua, yooma taamoo, te'ta taamo ki kaawerumachi wichipateme tiameopua. Mochitomete teemea,

pewatiame teetoka tamochiopua taamo kaaweruma teetowao. ² Teemea Eesusio, kurusichi mukuka taamo tatakoriria nateteria taamo inatarichi tetewitoka mo-chitometepua. Eesusia ki suuwe e'rakamepua tísia suuwe erapori teeka kurusichi mukuyaipua taamo tatakoriria natetekao, tísia kaawe eramiapa neipao, ahpo tísia kaaweruma iintorio e'rapaopua. Ehpeopua tewekachio, Riosi ahjama kahtiamepua, Riosi ahjamina seekarachitia ihsika, ahpo Noono yawichituwachio.

³ Nahsina erasaapua amochio, toinarekaopua Riosichi inisiao, Eesusi iintoria inatapuapua ohso kaawe, te'ta aiwariaopua aamowichioo, tísia na'ara yoraretia ti'tijoerieopua, yooma wa'a yoratiameopua tísia aiwaka anachariachi. ⁴ Eemea ki anachamepua pehji ahkasi mukiwachisio, aamo ki tatakorichi ruhjipua. ⁵ ¿Natakepakamekosa eemea, Riosie aamo tuuyeretiao pukeri simiyachio? Riosia eee chiamepua Ehkoriaami Iyoterichio:

No'o kuitawa,

ka'te ipaka tetewimitiamua,

Riosi aamo tuuyao;

ka'te nehkamua,

Riosi aamo te'yoipua ki kaawe iintoriao.

Ka'te ki oowe erapaoimua Riosichi aamo teetoao.

⁶ Apoe Paamiraa,

ikicha teetosoopua ahpo nakiyao,

kakupa teerewachi iintapasiamepua;

Riosia, yooma ahpo tatanachitia uuriaopua,

te'yamepua pu'kao.

⁷ Riosi aamo te'yaa, aamo ahpo taanachitia tetewapa te'yamepua. ¿Aaatana kaaweruma noonoa, ki terika tuuyamepua ahpo taana ki kaawe iintoso? ⁸ Taamo Noono tewekachi kahtiamema, wa'a tiame puua. Ki teriwame enesaa eemea pukaeo, ki Riosi tatanaraka te'teriamepua, oowera seesenu tatanaraka te'teriamepua, ki Riosichi paparama. ⁹ Taamo weechi noonoa taamo nu'utikoio, taamo ki kaawe noonoisio te'yoio, yooreka e'wekame teemea. Taamo Noono tewekachi kahtiamemo, ¿ki nu'uti yooriniameopua, ki epeche yooreka tetewitariarepua, ki kaawe taamo iintoso terisoo? Wa'a teereniamepua pukachio, apoe tewekachi taamo Noonoo, ki wahjiame taamo neese-toamekopua, ki wahjiamera ahjari taamo uumichio-pua. ¹⁰ Taamo noonowa weechio, ahpo peeniachitia teetorepua taamo tuuyesikao, ka'karuma taamo enemichioopua; nape taamo Noono tewekachi kahtiamema, taamo te'ta peeneka tuuyepasiamepua, te'ta taamo piipatiamepua ahkasi yooreminasiopua iikachio, te'ta yomatiamema taamo enepamichioopua, taamoo kiisi kih-taai a'chi tiiame enepamichioopua, ahpóchitia.

¹¹ Teemea ki kaawe noonowisa teritia, pukerio ki pu'sereka inamuame teemea, ko'koamekopua terika tuuyewao; nape pahesaapa teemea taamo terika tuuyetiao, kaawerumakopaopua pu'kao, kaawe e'raka

kaaweruma enepamepua, wa'a ikisao tísia ta'iria ohjoeniamepua.

Riosi chiia ki e'wewa maapori teerewa

¹² Pukaepa utewa teetopua eemea, aamo te'ta kaawerumachi teetopuapua, ¹³ ki se'wi ihtesikaopua rojowi oiyamechitia.

¹⁴ Kaawe ahpo uuka mochtitopuapua, te'ta kaaweruma teereka mochtitoka. Ki te'ta ka'karuma te'terepakamea, aataai ki ahpo tetewimeripua, ahpo Riosi kahtiachi kahtiamepua. ¹⁵ Kaawe aamo neesetopuapua Riosie aamo cheriweretiao, kihta a'chitiame ihsika ki kaawe teeremeri tiiao, Riosi te'ta kaaweruma amochi iintoriaopua; ka'te itapiti chihpuameka teeremua aamo aaatachioi, Riosichi mochtitoameo. ¹⁶ Kaawe aamo inateka mochtitopuapua, Riosichi aamo iyorika mochtitoaopua, ki aamo wekatemichioopua Riosichi aamo iyorika yasitao, ki aaata kuunachitia aamo teeremichioopua ki iyorikamechitia ahpo uupiewao, puua tísia suwepori nokiwamepua. Ka'te Esauchitia iintomitia muua, ahpo pa'chirachitia teereria iinuekao, itapiti kooame ahpo ko'konariawichioo, nehjakamechitia. Aamo Eesusichi papara toisaamua, Esauka iintokameka teeremamua, pukae papararie iinuemerikapua ki wahjiamesi ahjario. ¹⁷ Nane'riame eemea, Esau tísia naaracherioipua ahpo noonoo, Aakowochi yahcheria ahpo kaawerumari apochi no'rapumichioo, ka'chi iika no'rapume teereriopua Esauchio.

¹⁸ Nape ki aamo wa'a noonoikameko e'raka chaania, ki aamo Riosichi kaawe te'terewa wehchi ipaniamechitia. Eemea ki aamo ehkoriaami noonori ahjama mochiriameopua, pu'ka Riosi Sinai kaawichi tekiriaoipua na'i tajenarichio, wa'ao tísia tukapachi eneriaipua, oorosii weeriachi tukawari, tísia yukiterechioopua. ¹⁹ Ki inamukame eemea wa'ao tiame, ki nu'uti Riosi turupuchatiameopua. Ki inamukame eemea tiame, ki ku'ita ki anachame tiame Riosi nayewachaniameoipua, ahkasi ti'tijoerio Riosio, ki ahpo nayewajerarioopua wa'asi. ²⁰ Puua wa'a mochtikamea ki inamunarerepua Riosio, kiisi anachame tiopa Riosi chiia iyoripuameo, eee chiopa Riosio: "Aata i'ka kaawi kajanariamechi ihtepakamea, tetee pasaka meripuamepua, merijicheraeoi checheka; ihta animari wa'a moonameoipua, wa'achi yorapuamepua." ²¹ Ki teesa tahpitika tiame maapori teererepua wa'ao, ahkasi Moiseai cheerepua: "Ki teesa majaya e'rani neeeai, neeeai chachapi ihsinapua majakao", cheerepua.

²² Nape Riosia pu'ka ehkoriaami nokiwa teewekamekapua wa'asio, piirechi kaawichi e'enameri eemea tewekachi weeriame, puua Siioni tewaniamechi. Puua tewekachi Siioni kaawia, Riosi tewekachi te'ta muuwari mochirachi puua, puua

wa'a Riosi mochiwaria, Weemera Eerusareni tewan-
achipua, nape te'pa tewekachi ki i'wa weeechi. Wa'a
tewekachi Siioni mochiwarichio, kii ookapi Riosi ku'i-
wari mochikachipua, mi'miri miiri. ²³ Wa'a Siioni Riosi
mochirachio, wa'a mochiwipu Riosi ahpo iyotaperichi
iyoputiamea tiamea, Riosie ahpo tatana enepateti-
amea, Riosie kiapo tuutia kiatiameaapa wa'asi.
Wa'achi kahtiame tiame Eesusia, te'ta Apoe Peereiraa,
te'ta yooma ti'tijoewichio katewiameraa. Wa'achi
mochiwipua tiameo, yooma ti'tijoe ooweruai tiame
iikara, Riosie te'ta cheriwetiamea tatakoriario.
²⁴ Wa'achi kahti Eesusiai, weemera katewerichi taamo
nehpupameai, ahpo eerae iintokameapua taamo pi-
ipatekao, te'ta kaawerumara ahpo eera nehjakamea,
ki Aaweri eerarachitia, ahpo Riosichi wenejiamie ahpo
pa'chi, Kaaini tewaniame.

²⁵ Wa'a tiachipa i'ka weemera Riosichi teerewa
taamo yachatiamedio, aamo seeweka mochtupua-
pua, ipaka tetewiniameopua Riosi aamo tuuyeka chi-
iao, apoe Riosi Riosiwari chiia aamo nayewekapua.
Ka'te aamo ehkoriaami nokariamechitia te'teremitia, ki
Moise e'wepame Riosi ahpo nayewiao. Yooma puuua,
Riosi ki yooreka ipaka tetewikameopua, yooma ko'ire-
tupua Riosieo. Riosio wa'a te'terekameo, ki teesa
kokosaka ko'yakame enesoopua pu'kao, ʔki epeche
kokosatrepua apoe Riosi Riosiwari taamo iikachi
nayewioi ki e'wetioopua? ²⁶ Riosia wa'a Sinai kaawichi
o'inia ti'tijoei nayewerioio, ahkasi weeeai noonore-
pua, nape ehpeopua Riosia chaanipua: "Eenechi wah-
ka ihtoriachi no'o noonotesoopua weeeo, ki weeeche
noonotemania, ahkasi tewekachi iintuameoi, sasawe-
ka noonotemania."

²⁷ "Ki weeechiche noonotemania" cheeriaa Riosi,
yomatiamie ahpo enepateriao, sewinatamio tuuka
chanitiamepua, yooma sewinatapua, naatiche itip-
imeripua, ki sewinatame tiamerache. ²⁸ Puuu ki
sewinatame tiamea, taamo Riosichi paparaniamepua,
taamo kiamo tuuria, te'ta Riosi ahjama
mochipuamepua, ahpo ye'karichi mochipua, ki seena
aampasi. Pukaepa wa'a iintomerikopua Riosio, ki nu'u-
ti tahpitika tiame, kaawe erakomete teemea puka-
chio, ki nu'uti iyoriwae nayeweka. ²⁹ Wa'a teeremete
teemea taamo Noono Tewekachi kahtiamechio, tisiwa
ki nu'uti iyoriwa tiamekopua pu'kao, ki nu'uti ute-
warieme, ki nu'uti na'ika tiame puuua, yooma ihta ah-
po seepurawao, saipatiameopua wa'a erasacheo.

Achini teeka kaawe eratewa Riosio

13 Ka'te toaka mochito eemea, aamo ahpo kaawe
e'reka nakika mochitoao. ² Aamo ta'pechi
asikameoi ahpo che'repamiachi i'yakao, reesisepua-
pua aamo ta'pechi che'repamichioo, seenekachi aaata

Riosi ku'iwari, che'repateka ihsimaoimua, tewekachi
o'inia eename.

³ Ka'te natakepaka mochtomitiapua pe'pereso iinue-
niameoi, pu'ka wa'a karichi mochika aiwari saayao,
wa'achitia amochi saaeka mochtupupua tiameo.
Tesiwa e'reka tetewipupua, aaataoi tesiwa teereka ai-
wameopua, eemeai wa'achitia saayamekopua ihtaio
kokosa ikisaa.

⁴ Aamo kaawe neesetoka yasipuapua aamo
neewiriao, ki suwepori ihsika wa'amahka piirechi ooti-
ame ahjamao; uupiraa wa'achitia yooreka yasitome-
tepua ahpo neewiriao. Aata nenewikai suwepori
nokaka mochtomeo, Riosia, kokosa yoramapua
pu'kao.

⁵ Ka'te yooma ihta itapiti weemuame enemitiamua,
toomichioi ka'te u'matoka tahpitika e'rame, itapiti
epeche aamo iinueka yasinario. Soparame kaawe
e'raka yasitopuapua aamo iinuekae, aamo Noono
tewekachi kahtiameo, eee cheeriopa: "Kiisi toima
neee aamo neesetokao, piinerioi kiisi aamo toima-
nia."

⁶ Pukaepa kaawe chaachapamete teemea, taamo
ehkoriaami Raawi cheeriachitia ahpo Ehkoriaami Iyoteri-
chio:

No'o ku'yamea,
no'o Paamira Riosipua;
kihta seewiame neee,
aaatae no'o na'ara yorapua.

⁷ Aamo Riosi naera aamo masiteriachitia nokisipua-
pua. Pu'ka Riosichi oowe erakoriachitia, wa'achi nok-
isipupua eemeai.

⁸ Riosie Weratiamechi simiyame masiteniamea, ka'-
chitia taawechi sewina ikiyamepua, tapanamioi, ehpi-
amioi, meremiamioi, wa'api teeremeripua. ⁹ Pukaepa
eemea kaawe inataka keepupuapua aaata ma'ma-
sitiao, seenekachioi seesenu masitiamekoipu. Ka'te
aamo toimitiapua, aamo oowe erapatemichioopua
pukao, ki pichiwa Eesusichi simiyame masitewae.
Taamo Riosichi ka'karuma te'terepuaa, Riosie ahpo te'-
ta nakirarachi eenamepua taamowichioo eenamepua,
ki ihta itapiti kooame iyoriwa nokiwae Riosichi kaawe
te'terepua. Yooma pu'ka kooame iyoriwae, kaawe
te'terepo tuuyameopua Riosichio, ka'te pichikemitia
pu'kao, puuua, kihta nateyamepua Riosichi kaawe
te'terepua. ¹⁰ Ehkoriaami i'isaeri ne'neseriosia, animari
merisa Riosiwichioo, wahseka oowewariaipua, ti'tijoe
ooweru tiame tatakoriaria cheriwepuwawichioo. Wa'a
noonosaa puuu ne'neseriosia, pu'ka Riosiwichio
oowetiameopua sa'pa wahsetiameo, aapoe wa'api
kokowariaipua. Nape puuu ehkoriaami ne'neseriosia,
ka'chi iika ko'komeripua taamo tatakoriariawichio pe-
jana oowewariopua, pukae taamo tatakoriaria cheri-
wepuwawichio itayao, apoe taamo Paamira weerewa
puuua, apoe wa'api ahpo Noono ooweparia teweka-

chio, kihta ihta animari ko'kopua tiame. ¹¹ Puuu ehkoriaami te'ta neeserosia, ne'neserosi nokariaa, senepi paamuparichi piiripi chiiwa meriniameo, wa'a ikisaopua, eerara puhjesao te'ta Riosi iyoriwachi i'toka oojoweriaipua, ti'tijoeri tatakoria cheriwepuawichioo. Nape puuu animari ko'ika eerara u'yeniamea, ma'chi mochiwachi ko'isa uujupaniame enerepua. ¹² Puuu animari ma'chi mochiwachi ko'iniamea, Eesusi ma'chi mochiwachi i'toka meripuame tetewipua eneriamepua. Pukaepa wa'achitia apoe Riosi Tijoetukame Eesusiai, ma'chi mochiwachi i'toka meritiamepua tiameo, ahpo wa'api mukiwa eerarae, ahsieme cho'wetiamie itipimichioopua taamo tatakoriao. ¹³ Wa'a teesoo tisia aiwariopua taamowichioo, puuyataria teemeai naaju, ma'chiami aiwasimia, Eesusi taamowichioo iintoria nayewatuwachio, a'chikoitiame suuwe erapari tiame aiwasimia, taamo Paamira Eesusi na'areretiachitia. ¹⁴ Teemea i'wa weechio, ki yooma taawechi mochimerekapaopua, poechei nokisiameka te'tere-toame teemea, piirechi ta'pechi inataka taamo ohjoemiachio. Ihji taamo ohjoemiachio, te'pa tewekachi puuu. ¹⁵ Wa'a iintoriopua Riosio taamowichio Eesusichio, te'ta kaaweruma nayewamete teemea Riosio, senepi taawechi cheriwema ki'yakaopua pu'kao, itapiti tisia kaaweruma oowewari ki'yamechitia. ¹⁶ Eemea kaaweruma yooraka mochitoio, ka'te natakepamitiapua, aamo piirechi ku'imiao, kipoteka nokisikapua pu'kao aamo teesa iinuwaekaiopua, tesywa te'tiameopua kihta iinueka. Riosia, wa'a te'tereka mochitoniamieo, kaawe e'reka tetewamepua, kaaweruma ahpo ooweniamechitia tetewika. ¹⁷ Pu'ka aamo neesetoka masiteka tuuyameo, kaawe e'raka keepupuapua pu'kao, pu'ka chiiro kaawerumakopua aamowichioo. Puuu ahpo masitiao, kaawe neesotoamepua, nane'riamekapa puuu, Riosi tetewachi ahpo nokisiamekopua. Ka'te aamo itapitie ki kaawe tiamee eerina teewemitiapua pu'ka ka'karuma aamo masitario. Wa'a te'teresaa eemea yuuwesipatemaai eemea pu'kao, aamo wa'a teeresoo, kihta kaawe teeremapua aamowichioo.

¹⁸ I'wa taamo mochikawichioo, kaaweruma itapua-pua Riosichio. Teemea, a'chikoi chaaneniaipua, kihta kaaweruma taamo iintorio erakoamepua, te'ta kaawerumache nokisiamekapa. ¹⁹ Eemea Riosi ahjama nayewaio, utewaeme itapuapua Riosichio, ku'we no'o aamo mochikachi tetewipuwichio.

Kaaweruma e'rewa; kajurachi teepotewa tiame

²⁰ Ehpeo itaniamenia taamo Noono Riosio, aamochi yasitomichioopua pu'kao, yooma aamo pipiripichio, pu-uukopua taamo iikachio, taamo ta'iria yasira ki'yamea. Puuu apoe iintokamepua Eesusio, mukukoi eenechi oijenatekamea. Ihji Eesusia, taamo te'ta Inatiame puuu, po'wa tepuyamechitia, yooma taamoo, ki se'wi te'teretomichioopua Riosichio. Ihji Eesusia tiameo, ahpo mukuriae eerarae pichiwatamepua, Riosi weemera katewerichio, taamo tatakoria cheriwepuawichioopua, te'ta ahsieme choatiame itipimichioopua, ahkasi ki wahjiamesi. ²¹ Itanenania tiame taamo Noono Riosio, aamo ku'imichioopua pu'kao, yooma ahpo e'rachitia teetopuamichio, ahpowichio kaawe wichiyache nokisika. Yooma no'o itayaa, Eesusi Riosie Weratiame iintoriae itayamenia, pu'kawichioopua, te'ta weruma iyoriwa e'reka, ahkasi ki wahjiamesi.

²² No'o Riosichi poponii pipiniwa tiame, kaawe e'raka inamujerania i'ka paikapioi aamowichio iyoteria, aamo iikachio yachapari, kaawe erapari tiame. ²³ Aamo nane'rejeranine tiameo, taamo Riosichi pooniwa Timoteo, ma'chiparetiopua perekarichioopua wa'asi; ku'we enasooopua no'o kahtiachio, yeetoma neea aamo ne'nemia simiyaiopua aamo mochikachio.

²⁴ Yooma pu'ka aamo masiteka mochitoameo, teepotemitiapua, yooma wa'a taamo Riosichi poponiwao, pipiniwaopua tiame. Aamo teepotenapua tiame, Iitaria o'inia e'enakame.

²⁵ I'kache cheeka kajuyamenia amochi uhjuraopua iyojura. Riosio, amochi yahchejerania ahpo kaaweruma cheriwewao. Wa'a ikisaa tisia kaawe enemapua.

Saantiao Iyotepawa

Saantiao iyojura, i'isaeri chi'rika mochikamewichio

1 Kúíraaa, yomachiami i'isaeri mochikame. Ka'karuma mochisaa eemea, kaawe enemiiipua. Teemea i'wao, ka'karuma mochikamepua. Nee Saantiaoa Riosiwichio tekipanamepua, Eesusi Riosie Weratiamewichio tiame. Yooma aamo oosa mariki aampa ooka i'isaeri tetejimario, wekanami chi'rika mochikamewichioo, i'ka iyojura teepotari aamo uhjurenania.

Riosichi o'inia eename machiwari

2 Aamo no'o Riosichi poponiwao pipiniwao tiame, i'ka no'o iyotiachio, itapiti aamo tuuyewa chaanemania, achini teeka taamo mochitomerikopua Riosichio. No'o poponiwa no'o pipiniwa tiamée, ka'chi erakomitia eemea ihta itapiti a'chitiame aiwaio, ohso kaawe kaawe erakomitipua pu'kao, epeche pewatiame aamo enepamichioko puuuu, aamo Riosichi paparawao. **3** Wa'a te'teresa eemea, Riosi ku'irao, ihtaoti te'ta aiwaiopua, epeche kaawe anachaka mochitompua. **4** Puuu aamo aiwari anachaka te'teretoaa, epeche epecheche aamo utewaeme enepatemichio puuuu, te'ta aamo oowe e'rewachiopua Riosichio. Wa'a iikao eemea, soparame u'matoame iinuemapua utewari, ihtaoti aiwari aamo ahjae anachapuameo.

5 Nape ka'chi ikime erasaamua itapiti a'chitiame aamo aiwaka ikiyao, Riosi itanepuapua aamo ku'ipuai-chioo, apoe tísia kaawe e'raka aamo ku'ipamapua kiisi kihta aamo nahsineka, soparame u'matoame aamo ku'iwae, aamoo iikachio, iika yachapamichiopua, pu'ka ihtaoti aamo aiwaka yasitoao. **6** Nape te'ta ahjachi paparaka te'ta ahjachi oowe e'reka tiame, itanepuapua Riosio, kiisi sewina e'raka, ki pukeri ahjachi paparasikaopua, ki eenechi pukachi paparasikaopua Riosichio. Puuu wa'a nokaka paparamea Riosichio, pa'we eekae pe'koteniameka nokayamepua, seenekachi eejesoopua pe'koame, ki eejesoopua ki pe'koame. **7** Puuu aaata wa'a nokayamea, kiisi inatametepua Riosie ahpo ku'ipua itanewao. **8** Ooka e'rarichi naasipa yasitoamea, Riosichi paparaiopua piirechi inatarichi erapasiamemapua tiameo, ka'chitia piiripi tiame inatamete puuuu.

9 Aata tesywa teerewaeme Riosichi paparakamea, tísia kaawe erametepua Riosichio, Riosio ahpoo, tísia

nateyamechitia tetewiriopa, ahkasioiopua Riosio, ahpo taanachitia uuka tetewiriopa. **10** Aata tísia paarastime Riosichi paparamea, wa'achitia tísia kaawe erametepua Riosichio, Riosio apochi paparariopa ahpo tatakoria cheriweriopua, ki ahpo te'ta paarasari iin-uekamekopua. Ihta paarasario kihtawichio nateyamekopua Riosichi kaawe teerepuameo, pu'ka paarasario kiisi tehpe e'ramekopa, pu'ka paarasario to'iwe seewarachitia, ikanati waaropaka wakipamekopa. **11** Oowera puuu to'iwe seewaraa, taa machenasoche, ki teesa taipasocheputa wakipaka wehchi wichiyamekopua, ahpo tísia peenia tiiao wekateka. Wa'achitia tísia paarasatiameai, ahpo paarasarichikamera paparamea, ahpo paarasarichi saipameripua, ki Riosie cheriwetiaopua ahpo tatakoriao.

Riosichi taamo paparawa taamo toitetewa

12 Riosia ki nu'uti kaawe e'raka tetewamepua, aaata apochi iyoriwao, kiisi toayameo, weeka ihta aiwari aiwaka yasitoaiopua. Wa'a teereka yasitokamea, yooma ahpo aiwatoa newitoka machenakameo, Riosia pu'kao, ki wahjiamesi ahjari kiameripua, itapiti u'masiwa te'eri newitotiame, yowitiamechitia. Wa'a iintomeri Riosia, yooma ahpo te'ta nakiyao, aapoeo wa'a iintokemo tuukamekapa pu'kawichioo.

13 Aata itapiti ki kaaweruma ahka, tísia ki ka'karuma yoramichio pa'pasuniame enesaa, ka'te Riosi aamo aatiatawa maaemitiapua, Riosia ka'chitia taaweche wa'a tiame aamo erateripua, Riosio, ka'chitia taaweche wa'a tiame inatamekopua, tatakorinarewao. **14** Puuu ki ka'karuma taamo yoranarewaa, taamo wa'api ki kaaweruma ikotuwa eratewae taamo panisuniamepua, taamoo ki kaaweruma iintomichioo. **15** Pu'ka ikotuwa ki kaaweruma eratewa panisuwae newipatoti-aapa muuuu, tatakoriamepua. Pu'ka tatakoria ya-sitosisaamua, Riosi kokosapuamemua, Riosie poanatumiachi ki wahjiamesi seenampa, mukukamechita Riosiwichioo.

16 Pukaepa ka'te aamo wa'api wihkuemua, tatakoria kihta aamo a'chi ikiyame maeakaopua. **17** Yooma kaawerumachi mochipuawichio ku'iwaa, te'pa taamo Noonochi o'inia eenamerapua, tamochi eenaka ku'yamepua, ki tatakoria taamo wichimichio. Puuu tewekachi taamo Noonoa, puuu wa'api iintokamepua

yooma tewekachi tajayame netetiamepua, i'wa wehjoarichio taamo tahjemichio. Puu tewekachi tajayame ekawiraa, sewina ikiyamepua, nape Riosi ku'iwa ki taamo tatakoriwachi wichipuawichio, ka'chitia taawechi sewina ikiyamepua. ¹⁸ Riosia epeche te'ta nateyame taamo tetewinariapao ki yooma ihta itapiti ahpo neteriachitiao, tísia taamo cheriwenariame puua, yooma taamo tatakoriario, taamo weemera ahjari ki wahjame kianariapua, yooma taamoo, te'ta ahpo pichiwarichi simiyamechi paparariopa.

Te'ta Riosi pichiwarichi te'terewa

¹⁹ Waikao Riosio ahpo tatanachitia tetewame enesoo, no'o kaawe e'rewa poponia, kaawe ahpo uuka mochitopuapua, kaawe ahpo nakika tiame. Aaata piirechi aamo ki kaawe nayewioio, kaawe uuka keepusapa nehjiapuapua pu'kao, ki ikanati nekaya chaachaka.

²⁰ Taamo piirechichi nekaka mochitoame enesaa teeme, ki Riosi kaawe e'rachitia mochitoame teemea.

²¹ Pukaepa eeme ki uuyamea pehjo pu'ka i'ka Riosi pichiwa chiiio, yooma toipuapua ki ka'karuma nokiwameo, ihtaohi suwepori ki ka'karumaopua tiameo, pu'kao yomachi wehjoarichi pochikame kahtiameo. Ohso kaawe eemea, pu'ka Riosi kaaweruma tuuyewari amochi teewia, teewetopuapua, wa'a aamo ohjoekachiami tuuyeka nayewatutiameopua. Puu naawesarikamera aamo newipatemeripua, itapiti ki ka'karuma nokiwamechiopua, aamoo Riosio, weemera ahjari kiapuawichio.

²² Nape pu'ka Riosi tuuyewari amochi tuuyesiwao, yoorakache mochitopuapua pu'kao, ki oowera keepukache. Oowera keepukache soparaniame mae-saa eemea, aamoe wa'api wihkuamepua. ²³ Puu ki yooramea ahpo kaaweruma tuuyeniamemo, ahpo nanari neerochi tetewitekameka tiamepua, ²⁴ wa'a neerochi se'wi akipasaapua, ahpo neerochi nanariraa ki naania ikiyamepua. Wa'achitia ki naania ikiyame Riosi kaaweruma tuuyewari keepukai toakamea natakepakao, ki yooraka yasitoakamekapua pu'kao.

²⁵ Nape Riosi te'ta kaawerumara tuuyewari ahpo keepuria yooraka yasitoamea, yooma toinarepakaopua ahpo ki kaaweruma ihsiwao, yooma cheriwepuamepua Riosio, ihtaohi ahpo ki kaawe ihsiriaopua. Wa'a iintosaapa Riosia, ahpo Taana Eesusichi paparariopao, tísia kaawe yorameripua pu'kao, ahsieme piipakame enepatekaopua.

²⁶ Aaata Riosichi te'ta paparameka e'ramekai, nape wa'a e'rameaio a'chikoi ki kaawe tiame chiame enesapua ahpo yeenieo, wistuamepua ahpo te'te Riosichi papara e'raopua. Kiisi te'ta paparai chiiamepua. ²⁷ Te'ta pichiwa Riosichi paparamea, eee te'tiamepua: kaawe uuka tetewamepua aaataoi; aaata kunamukukameo, kaawe e'raka ku'yamepua tiameo,

ihtaohi itapiti nakiwawachio; kukuchi ki yayawae-meopua, tésiwe e'reka ku'yamepua pu'kao, ihkokekao. Te'ta pichiwa Riosichi chiia teetoamea, tísia kaawe ahpo neesetoamepua, i'ka weechi ki ka'karuma nokiwao, ki ahpo chuhkemichio.

Ki epeche nateyame tetewiniame aaataoi

² No'o Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame, eeme te'ta iyoriwame enepakame Eesusi Riosie Weratiamechio, te'ta kaawe aamo neesetopuapua eemea, ki aaata epeche nateyame aamo tetewimia aaatachiopua. ² Oowera naewakao chanimakosao neea:

Wa'amahka aamo napawiriachi enatarekoio-pua aaatao, aaata tísia tomiwaeme tísia nateyame wikiraemeopua, sutuchiopua tiameo, o'ro sutuchuchari chuchatoameio-pua, pu'kaomua epeche nateyame uuka eee chaanesaomua: "I'wa yasipamua te'ta kaaweruma yasirachi", ³ nape piirechi wa'a asisoo-pua tísia ka'rame wakiraameo, pu'kaomua kihta neteyamechitia tetewakaopua eee chaanesaomua: "Waami werimitiamua ikicha, i'waoi yasimitiamua nape wehchi", ⁴ ¿ki aaata epeche ki nateyame uuyamemua? Wa'a iintosaomua ¿napatinakona uuyamemua aaatao?

⁵ No'o poponiwa pipiniwa tiamea, no'o keepumitiamua i'kao: Nape Riosia ki amochitia inatamepua. Riosia te'ta ki paarasatiameopua, te'ta paarasatiamechio tetewamepua, apochi papararie te'ta paarasatiame enepatemerikapua, ahpo tatanachitia ahpo te'ta ye'kariwachi mochipatesaapua. Wa'a iintomo tuukame Riosia, yooma aaata ahpokamera te'ta nakika mochitoameo. ⁶ Nape eemea te'ta paarasatiamera ehpe nateyamechitia tetewakao, tésiwa yooramepua tésiwa te'tiameopua ki paarasariekao. ¿Ki puuukamerapu ki Riosichi paparamera te'ta paarasatiame, a'chikoitia wisikuaka aamo wenejika, peereirachi aamo panisutoka aamo iijitoamea? ⁷ ¿Ki puuupu tiame Eesusi na'ariamea, pu'ka Eesusi aamo tísia iyorika mo-chitopao, aamo Eesusi teewarachi Riosichi aamo itapiti itayopao?

⁸ Eemea te'ta nane'riamepua, Riosi te'ta iyoriwa nuurario, eee chiamekopua pu'kao: "Aamo wa'api nakiyachitia nakipuapua aamo piirechio." Wa'a te'teraka mochitosaa eemea, kaawe nokayamepua. ⁹ Nape eemea, aamo wa'api nakiyachitia ki napati uuyame enesamua aamo wahjachio, tatakoriamepua, kiisi kaawe iintoamemua Riosi nuurariwao. Puu wa'a iintoniamea, Riosi kokosapuachi wichiniamepua. ¹⁰ Muua yooma yooramekai Riosi iyoriwa nuurario, piipiri wa'apichioi se'wi ikisaomua, yomatiam Riosi nuurari ki e'wekamekaitemua. ¹¹ Puu wa'api Riosi nuurari: "Ka'te suwepori ihsi", chiamea: "Ka'te me'ya", chiiamepua tiame, Riosi nuurari wa'apikaitepua tiame.

Pukaepa ki suwepori iintokaiomua, nape aaata merisaamua, yomatiame Riosi nuurarichi na'ituti-amemua, ki ahsieme e'wekamekapapua Riosi nuurario. ¹² Pukaepa taamo neesetoka mochtomete teemea, ki ahsepari e'weka mochtoniame Riosi nuurario, Riosi kokosarichi wichiniamekopapua. Puuu Riosi oosa nuuraria, taamo ku'ika ki se'witomeri enerepua, taamo ka'karumara e'wewa teetomichiopua Riosi pooerachio. ¹³ Ki aaata tesiwe e'reka mochtokamea ahpo piirechio, wa'achitia ki tesiwe e'reka kokosapuamepua Riosieo, ahpo nuurari chiiiae. Nape aaata tesiwe e'reka mochtokamea ahpo piirechio, newitoka puuyameripua pu'ka Riosi kokosarichio, te'ta Riosi wa'asi, ti'tijoeri katewiachio. ¹⁴

Riosia ahpo nuurario yorajeramechepua, ki oowera yoramo tuuniamече

¹⁴ Nee, eeme poponiwaa pipiniwaa tiamee, zihntatia kaawe enetariapua, te'ta iyoriameko tuuyaipua Riosichio, kiisi yooraka yasitoamekaipua Riosi chiiiao? zNehpupapuame ohjoarepua Riosi kokosarichio, wa'a ahpo tiameko tuuyamekocheeo? ¹⁵ Oowera wa'a teeretakao cheemania. Aaataoiopua aamo piirechio, itapiti wisasoriwichio tesiwa tiamekoioopua, kooamechioopua tiameo, ¹⁶ pu'kaomua oowera wa'atia: "E'esa kaawe teetoka naaju, kaawe aamo neesetoka tuurawio, kaawe ko'komitia aamo ta'pechi asisaa." Nape kihta wisasori ki'yakai wa'a cheesaamua, wisasorioi kooameoi, keemaohijae kemitopuao, zihntatiana kaaweruma enetapu, aamo kaawe chaaneka no'rapuriaa? Kihta. ¹⁷ Wa'achi tiame aamo Riosichi papariai. Kihta nateyame aamo Riosichi tisia paparameko tuuyaa, ki amochi tetewitiame enesaamua, aata tisia itapitichi tesiwa tiame tisia kaawe e'raka ku'ikao.

¹⁸ Muuuu no'o chaanemakoioimua: "Neeea tisia paparameko tuumanekoipua Riosichio, muuuu tisia aaataoi ku'ika yasitoameko tuumaopua aaatao." Wee, wa'a teesoo no'o ne'netemitiama, aamo Riosichi paparao, nape kihtae ku'yai aamo piirechio. Neeea aaata ku'ika aamo ne'netemania no'o te'ta Riosichi paparao. Wa'a teesoo ki noochitia aaata ku'isaamua, ka'chi iika aamo ne'netemamua Riosichi paparao. ¹⁹ Muuuu piiripi Riosi wa'api iintuameko erasaamua, pichiwa wa'a tiio e'ramemua; riaorosi re'remoniai nane'riamepua tiame, piiripi wa'apikoopua Riosio, Riosio tisia ute-waeme kokosamekopapua pu'kao, chachapia nokayamepua majakoamepua Riosio, tisia kokosapuamekapapua ahpo. ²⁰ Ka'te kii ijinatame enemitia eemea, se'wi erakokao. zKiisi pahtiamе eemea, kihta yooraka mochtosa eemea Riosiwichioo, kihta Riosichi paparari aamo tetewitiamekoopua? ²¹ Ne'nepamitia eemea, aamo ehkoriaami Aurani iintorio. zKi ahpo

Riosichi paparari ma'chitariarepua Auraniai, ahpo taana Riosiwichio oowemo o'rarioiopua, Riosie ahpo chaaneretiachitia? Eje'e, wa'a iintokaopua, Riosichi paparari ahpo tetewiterepua. Riosia Auranio, apochi paparapa wa'a iintomerikoopua, ka'teparepua ahpo merimioiopua ahpowichio oowepakao. Pukaepa Riosia Auranio, te'ta apochi paparamekopa uukamepua, te'ta tisia kaawerumachitia tijoe, ahsieme piipakame tiamechitia. ²² Aai, Aurania ahpo iintoriae te'ta ahpo paparari tetewiterepua Riosichio. Wa'a chiiame Ehkoriaami Iyoteria, Auranichi simiyame nayewakao. ²³ Wa'a teesoo Ehkoriaami Iyoteri chiiiaa, tisia pichiwa chiiamepua, eee chiiachio: "Aurania ki nu'uti pichiwa oowe e'rekamepua Riosio, pukaepa te'ta tisia kaawerumachitia uutiamepua Riosieo. Wa'a iintowachi Aurania, ahsieme piipakame tetewitiamepua, Riosieo. Waika o'inia Riosia Auranio, tisia kaawe ahpo e'riameko tuukamepua."

²⁴ Aai, wa'a tiachipua, Aurani wa'a iintoriae ma'chiiame nane'reniame teemea, ki oowera taamo Riosichi paparariche te'ta tamochi kaaweruma tetewiniamekopua, taamo Riosiwichio yoorakache tiame. ²⁵ Ehkoriaami Iyoterichio tiame, Raaja tewaniame oowitiame nayewamepua tiameo, suwepori tehkiwa toakame oowitiame. Puuuaiopua, ahpo iintoriae tetewitekamepua, Riosichi ahpo paparario. Pu'kao Riosia kaawerumachitia tetewikamepua, Erikoo, isaeri ti'tijoe ihpuemia e'enakameo, ahpo ta'pechio, ichipupaka nehpuateriopa, sewinachi pooechiami newiteka. ²⁶ Wa'a tiachio, aaata Riosichi ahpo paparameko tuuyamea, ki itapiti kaawe iintoka ahpo paparari tetewitiamea, puuuu Riosichi ahpo paparao ki'tiamepua, aaata weerewa mukukameo, ki iikaamechitia.

Ahpo yeeni na'ara cheemia inatewa

3 Eeme no'o Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame, ki yooma tu'tuyewari enemeripua, ahpo kaawe mochtopuawichio tuuyemeria, pu'ka yooraka mochtokamea tu'tuyewari, teesa sewina iikaipua ahpo tuuyewarichio, na'arepuamekopua, kiisi kaawe cheerio tuukaa. ² Yooma teeme se'wi chaachapamaoipua seenekachio, nape aaata kaawe ahpo neesetoka ahpo nayewamea, peeniamepua ye'kaka ahpo yeenio, iwapakamekapa puuuu ahpo yeeni chanimia ye'kakao, puuu wa'a tiamea, ahkasi yomatiame ahpo weere-waoi, ye'kamepua ki na'ara iintomichioo. ³ Teemea kaawaioi chu'wachi yakajipurekacheoi, yooma weere-wama cheewame teemea ye'kakao. ⁴ Pawekakeraai ki nu'utikoipua tiameo, kiisi werumakoipua ahjae ye'kaniameo, kiisi pehtiamе ku'richianiamepua ki muuenati ekayoio, ahka ahpo i'tonariachiamio. ⁵ Wa'achitia taamo yeeniai, kiisi werumakaipua taamo weerewachio, pukae yeenieo, ki nu'uti oijerari chaacha-

pame teemea. Na'iai teesa tajenakaio, ki ku'ichisi kosoyamepua tajenakao. ⁶ Taamo weerewachio taamo yeenia, na'ika ihsiamepua, taamo nayewasoopua, ki nu'uti nekarewa tajenatiame taamo aaatachiopua. Taamo ki kaaweruma nayewaa, taamo na'itutiamepua, taamo wahjachichi kaawe te'teriaio. Wa'a te'teriame enesaa teemea, Satanasi e'rarikamera nokayamepua, ki Riosi e'rarikamera. ⁷ Yooma ihta animaria kaawe kajuniamepua e'wetekao, tuchikichitia, siinoioi, ihta pa'wechi ohjoemeoi, ⁸ nape aaataai ahpo yeeni na'ara chiiio, ka'chi iika teeweteme e'ramepua. Puuu yeeni na'ariraa, yerowaka ihsiamepua, taamo kaawe te'terewa Riosichio, taamo aaatachi kaawe te'terewa tiame, aaatachi taamo kaawe te'terewao, na'itutiamekapua. ⁹ Teemea taamo yeenie wa'api, kaawe chaachapamepua tewekachi taamo Paamirao, pu'ka taamo yeenieo wa'api tiameo, na'ariame teemea aaatao, napatika ti'tijoeo ooweruopua tiame, teeme ti'tijoeia. Riosi e'rachitia erakoamekapapua. ¹⁰ Wa'api taamo yeenieo tiameo, ka'karuma nayewame teemea, ki ka'karuma tiame. Nape teeme Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame, ki na'arari chanimetepua taamo yeeniewao, ohso kaawe taamo yeenieo teemea, kaawe taamo neesetometepua, taamo na'ara chanimiao, taamoo ki itapiti ki kaawerumachi wichipuawichioo. ¹¹ Naakooko eemea, wahka paichio inataka ne'nemitiao: ¿Naakonakosa ookasa tiame pajename wa'ao, ki onachari neeroi pajenamekai, onacharieme neeroi pajenatarepua? ¹² Ka'i, ka'chitiapua. Nee, naakoo no'o poponiwa pipiniwaopua tiame, chuunaai ki ooriwo taakewa taakiamepua; panijuwariai ki chuuna taakiamepua. Pukaepa ihta onachari pajename paichiai, ka'chitia pajenamapua neeroi ta'yameo.

Te'ta pichiwari peenewari

¹³ Aaata aamo mochikachio, te'ta peenewari ahpo penipakame erasaa, iintoka ahpo ne'netemapua, kaaweruma inisika ti'tijoeerichio, kaawe e'raka aaatachiopua tiameo, kiisi weruma ahpo e'raka. ¹⁴ Nape aaata ikotuwa pochikapa ahpo iikachio, aaata chipuweka nekumiame enesaa, kihta te'ta peenewari, ahpo machiyame ne'netiamepua. Aaata wa'a e'ramea, kihta e'ramepua Riosi nakiyao, aaata wa'a tiamea, ki nu'uti ahpo wa'api wihkuamepua. ¹⁵ Puuu wa'a tiame peenewaria, ki te'pa taamo Noonochi o'inia eenamepua, i'wache weechi peenewari inataniamepua, Satanasiamera inatarira. ¹⁶ Ikotuwa iintoniamea, ahpo nekamucheniamapua tiameo, yooma ihta na'arari mehtachame puuuu, a'chikoi nokiwame kiisi ka'karuma. ¹⁷ Nape taamo Noonochi peenewari eename iinuemea, eee teeka mochitoamepua: pahchasimiyameo, te'ta piipakame puuuu ahpo inatarichio, ahpo nayewaopua tiame; wa'a tiamea, ki aaata nasi-

wateniame mehtachamepua; kaawe e'raka ihkokeniame aaatao; ki e'raka ihsiamepua aaatachiio; puuuu tesiwa e'riamepua aaatao; aaataoi puuuu, napatite wamepua wa'achitia; puuuu ahpo e'rao, pichiwa chaniwamepua; ki wihtuwa chiame; kaawe ihsiwa nokiwame. ¹⁸ Yooma i'ka ta'ireka te'teretoamea, ta'iria mochipuame echayamepua, ta'irewa taakerewa teetoamepua, ti'tijoeerichio.

Ki Riosichi te'tereniame nokiwa

4 ¿Akana machenamepu aamo ahpo aaatachi nekakoniamamea, nasiwaniamamea tiame? ¿Ki aamo ki kaaweruma ikotuwachi machenamepua, itapiti tísia aamo pu'seria iinuwenariapa? ² Eemea itapiti tísia iinuenariamepua, wa'a erakoamekapua eemea, ahkasioi nasiwamepua iinuenariapao, ahkasioi aaata me'yakao. Nape wa'a nokaka iinuepaniamamea, kiisi kaaweruma puuuu, ohso kaawe eemea Riosikamera itanepuapua, itapiti iinuenariaa. ³ Nape ki kaaweruma inataka itanesaamua Riosio, ki kiapuamemua, ki kaaweruma ihsinariapao, aamoo, ki kaaweruma pu'serewachi na'ataska soopanariopao. ⁴ ¿Ai eeme kiisi iyoriame Riosichio! ¿Kiisi inatapame eemea, aaata ahpochewichio ihsiwa i'yamea i'wa wehjoarichi yasitoaio, Riosi seepurawa enepamekoo? Aaata ki Riosichi paparaka yasitonariamea, Riosi seepurawa puuuapa. ⁵ Pukaepa eee chiame Riosia, Ehkoriai Iyoterichio: "No'o Riosiwari amochi yahchario, ki i'tojeramenia ki kaawerumachio. Ki nu'uti yuuwesimerinia, wa'a aamo i'tosoopua." ⁶ Nape aaata Riosiwari apochi yahchatiamekai, ki kaawerumachi wichisoo, wa'a iikaio eenechi Riosichi enanaresoopua, Riosia, cheriweka tetewimapua pu'kao, Ehkoriai Iyoterichio eee chiiachitia: "Riosia, aaata ahpo aiweka ki toinareka yasitonariameopua, ki ka'karuma yooraka ahpo yasitoao, wa'iniamepua pu'kao, ki yooraka yasitomichioopua ki ka'karumao; nape aaata tesiwa erapaka toakameopua ahpo ki kaaweruma ihshiao, Riosia kaawe e'raka uuyamepua pu'kao." ⁷ Pukaepa eemea, kaawe te'tereka mochitopuapua Riosichio. Satanasio, aamo ki kaawerumachi wichenarioopua, aamo wa'inepuapua pu'kao, aamo tísia utewari e'rae wa'inesoopua pu'kao, aamo toimapa. ⁸ Satanasio ki kaaweruma aamo eratenaresoo, Riosi chokichikamera enepapuapua aamo iikachio, Riosi amochi enamichio aamo ku'ipamiao, Satanasio ki aamo newitomichioopua, ahpokamera ihshia, ki kaaweruma yorasimichioo. Eeme Riosichi mochitoai, Satanasi aamo ki kaawerumachi eratewachi wichisaa, Riosi nayewepuapua waikao, apoe taamo Noonochi Riosio, aamo cheriwemichioopua aamo ki kaawerumachi wichiriaopua. ⁹ Eemea, naaracheka itanepuapua aamo Noonochi Riosio, nape pichiwa amochi e'raka: "Kiisi kaawe iintokame neeaa", chaaneka. Nape pichiwa

amochi yuuwesiri e'rapa, chaanepuapua, aamo puke-rio, aamo kaawe e'rachi ki kaawe iintoriapa. ¹⁰ Tesiwa cheeka itanepuapua Riosio, aamo kiisi kaawe iintoriaopua cheriwemichio, waikaopua apoeo, aamo ki kaawe iintorio, puhjesa kakupachi iintapamapua.

Ki na'ara chaniwame ahpo piirechio

¹¹ No'o poponíwaa pipiniwaa tiame, ka'te na'ara chaanemitiapua aamo aaatao. Aaata ki kaaweruma iintosoo, Riosikamera katewemeripua pu'kao, ki muuu. Aaata ki kaawe iintokame amoe katewenaresaamua pu'kao, kiisi kaawe iintomerimua Riosi nuurichio. Wa'a iintosaamua, amoe wa'api ki kaawe iintomerimua Riosi nuurichio, amoekamera nuurario, e'wemeriaipua. ¹² Muuu kihta iintomerimua Riosi nuurario, aaatachi ki kaawe iintokamechio, te'ta Riosichekopua ahpo nuurari taamo yoramichio yahchakamea, wa'a tiiachiopua, apoechepua, ahpo nuurarie katewemeria. Wa'a tiiachio muuu, ¿aatanakana muuu, Riosi nuurarie aamo aaata ki kaawe iintoria aamo katewemerioopua?

Ki pichiwataniame ahpo iintomia, ki nane'riamekai meeriamahka ikipua

¹³ Ehpeo eemea kaawe keepumitiapua i'kao. Eemea chaachapamepua: "Meereo ihta mochiwachi siimpama teemea. Wa'a mochika tekipanakao piie paaumpari, weeka yowimeri teemea toomi." ¹⁴ Nape ¿aachin teeka wa'a chaachapata eemea, kiisi nane'riai meeriamahka aamo ikimiao? ¿Ki nane'riamekosa eemea aamo ahjario paawika ikiyamekoopua, ahjaniamea ku'witapi ahjasaopua, ikanati ki naania ikiwamekoopua?

¹⁵ Pukaepa eemea ohso kaaweo, eee chaachapamete eemea: "Taamo Noono tewekachi kahtinameo, no'o ahjari e'reesoo, yoromania waikao no'o iintonarioo."

¹⁶ Nape eemea kihta apochi Riosi e'rewa itakao, amochiche machename e'rakao, chaachapamepua: "Siimache neeea no'o siinariachio." Yooma wa'a tiame chaachapaniamea, ahpo aiweniamapua, puu wa'a chaachapaniamea, kiisi kaawe tiamepua Riosiwichioo.

¹⁷ Aaata Riosi nakiya nane'riamekai ki yoraniamea, tatakoriniamepua Riosiwichioo.

Tísia totomiwaeme naane e'reka mochitonurawa

5 Eeme paarasatiamea toomichio, no'o keepumitiapua pahchuo. Eeme totomiwaeme ki Riosi e'weka mochitoamea, naarakomete eemeapa, aamoo tísia kokosapuamekopapua, aamo ki kaawe noonowiriawichioo. ² Ne'nemitiao eemea aamo paarasario, wahka ihtoriachiopua ihtana ikiyamekopua. Aamo paarasariaa, yooma esoratupakame maaniamepua wahka ihtoriachio; aamo te'ta nateyame wisasoriaa, yooma ka'rapakame puuu wahka ihtoriachio, wehtapachie ko'ko-

tiame puuu. ³ Aamo paarasatia o'ro toomia, tata-parasi toomia tiameo, yooma nanaepakame maaniamepua wahka ihtoriachio. Yooma puu toomi nanaepariraa, aamo i'ka wehjoarichi ki kaawe noonowiria puuu, te'ta aamo wenejimeripua, wahka kajuyachi taawechio, Riosieo tísia aamo kokosapuawichioopua. Yooma ihta aamo paarasatiaa, na'ie kosipuaitepua, yooma i'ka wehjoarichi paarasari na'poatiameopua. ⁴ ¡Inamukao eemea! Puu aamo ki nateteka tekipanatetiamea, aamo echaria i'ipaka tekipanaria ki natetetiamea tiame, Riosichi sisinatiame puuupa tekipanakameeo, Riosi yomatime te'ta aampa utewariamea keepukame puuupa pu'kao. ⁵ Eemea i'ka wehjoarichio, ta'iria koaka wiipakamepua, wakasi wiipateniamechitia, tísia peenia te'tiame itapiti iinueka mochtokame eemeapa. Nape eemea wa'a te'tiao, amori asiyamekaite eemeapa wiipakame ko'ipuachio wakasi wiiyachatiamechitia, ko'kopuawichioopua. ⁶ Wa'a yorapuame eemea, pu'ka ti'tijoeri kihta na'ara aamo yoorakameo, tésiwa yooraka ko'yakapa.

Ki yaapi eraniame; Riosichi paparaka nayeweniame tiame

⁷ Eeme no'o poponiwachitia pipiniwachitia mochitoamea tiame, ka'te nahsinapa eemea aamo puuyeka mochitoao, ahkasi taamo Paamira Eesusi eenachisio, epeche epecheche wapiche teetoame. Eemea, aaata echayamechitia te'terepuapua, pu'ka echitiamechi yukuyoipua kiisi yaapi e'raka momochiachitia, ahkasi i'ipaniame asiyachisi. ⁸ Wa'achi te'teremete eemea, ahkasi taamo Paamira Eesusi eenachisi, kiisi nahsinepaka puuyeka, puu Riosie Weratiame enamiachio, epeche epechechi waapi teetoaitepua. ⁹ Eemea Riosichi mochitoamea, ka'te aamo apochi nasiwaka mochtomitia, apoe Riosi Riosie Weratiamechi eenaiopua, kihta na'ara aamo nokayame teimichiopua, pu'ka enamerio, aamo petechi muirachi weeriameka, tiamekopua wa'asi. ¹⁰ Eeme Riosichi no'o poponiwaa pipiniwaa tiame, ehkoriaami Riosi nayewaturachitia mochtopuapua, aiwaka mochitoao, ki nahsinepaka Riosie ahpo chaanesiwaopua, nayewatukao.

¹¹ Teemea pu'ka ehkoriaami na'nayewatura, anachaka mochtoriaopua ahpo aiwao, yooreka tetewame teemea pu'kao. Nane'riame eemea, pu'ka Oou tewaniameopua ehkoriaamio ki teesa aiwaiopua puuu, tísia anachariamekoo puuu, pu'kao Riosia tísia anachariopao, aachin iintoka ki nu'unti tésiweriopua pu'kao, tísia kaawe yoorakaopua neipamio. Riosia wa'a iintokamepua Oou tewaniameo, tísia tésiwa e'rewa ihsiamekapapua aaataoi, apochi te'ta paparaka ya-sitoamekoo, tésiwa iyorikaopua apochio.

¹² Nape neeea te'ta aamo chaanenariao, ihjipua: Ka'te aamo pichiwata muuu cheeka: "Ki no'o iin-

tosoo, no'o meripuapua." Ihta itapitichioi, ka'te aamo pichiwata muuuu, itapiti tewekachi iintuamechioi, ihta weeechi iintuameeoi. Muuuu: "Eje'e" cheesaa, eje'e enepuapua; "Ka'i" aamo cheesoo, ka'i enepuapua. Wa'a tiame enepuapua, ki aamo kokosamichioi Riosio, wistuamekoopua.

¹³ Aaata itapiti kiisi taisa e'rame enesaa, Riosichi itapuapua kaawe erapario. Aaata Riosichi tísia peenia e'ramea, Riosiwichio kaawe e'rari wikatapuapua.

¹⁴ Aaata ka'chi ikime e'rame enesaa, tísia yuuwesiri aiwame enesaapua ahpo tatakorririao, tiopachi pa'pamiratuame paaepuapua, pirena Riosichi paparaka itanepuawichioi Riosio, pu'ka iikachi aiwamewichioo, yachapatepuawichioi. Ahpo pirena Riosichi paparanioiopia, itapiti nerowiesoi pechichipuapua, Riosie yachapateniame tetewipuawichioi pu'kao.

¹⁵ Te'ta Riosichi paparaka itatiao, pu'ka tísia yuuwesiri aiwameo, yachapatemapua pu'kao, pu'ka tísia tatakorririao, cheriweka. ¹⁶ Eeme tiame Riosichi parakameapa, aaata ki kaawe aamo yoorario, aamo

na'ara yooraria aamo cheriwepua itaka katewepuapua, pirena Riosichi itaka ahpoo, kaawe te'terepuawichioi. Riosichio te'ta pichiwa e'raka itatiamea, kaawerumache ikiwamechepua te'ta Riosi utewario. ¹⁷ Wa'achi iintokame ehkoriamio Eeriataruai, ki yukijera Riosi itanerioiopia, ahkasi Eeria eenechi yukijerioiopia Riosi itanekao. Waikao wa'a teerekamepua ahkasi paika paamuparichisi u'matoame. ¹⁸ Neipamio ahkasi Eeria eenechi Riosi itaneriachi yukijerakao, eenechi yukurepua, yooma ihta echitiamekoo, taaketeka.

¹⁹ I'ka no'o aamo iyotepa kajuyachioi, i'ka no'o aamo chaanemio, tísia kaawe inataka keepujaninia. Aaata Riosi paparama sewina erapaka se'wikame Riosi pooerachio, eenechi Riosichi e'enamichio oowe erapatekamea, ²⁰ ka'te natakepamitia eemea, Riosie kokosapuameoi newipatekamekopua, yooma tatakorririao cheriweteka, ki ookapikoipua tatakorririao.

I'wasi ku'yamenia wa'asi i'ka no'o aamo iyotepao. Cheriwema wa'asi.

Pahcha Peero Iyotepawa

Teepotewa

1 Kúira, yooma aamoo seesenu weeechiami mochikame, aamo taamo tewekachi kahtieme Noonoeo, ahpowichio iintapatame. Nee Peero Eesusi Riosie Weratiamee weratiamea, i'ka iyojura iyotesa aamo uhjurenania, yooma aamo seesenuchitia ohjomeopua: Ponto weeechiami, Kaarasia weeechiami, Kaparasia weeechiami, Aasia weeechiami, Wiitinia weeechiami tiame. ² Eeme Riosie ahpo ijinuwa u'uwitamea, ahpo ehkoria misisi o'inia wa'a tiame ahpo iintomia inataria puuua. Riosia aaataoi waika o'inia ah sieme piipatemo e'rakamepua tatakoriameo, ahpo Weeraria Eesusichi te'ta paparakameopua, Eesusi ahpo Taana meripua eerara ne'netokaopua, taamowichio mukimerikopua pu'kao. Riosia ahpo e'rarichio e'rariapua tiameo, tamochi yasitomerikopua ahpo Riosiwari taamo ku'isinariapapua, ahpo nuuresiachitia nokisimichio. Neeea Riosio amochio, ahpo te'ta kaawerumari teetotejeraninia, yooma pipiripichi amochio, te'ta ta'iria aamo mochitomichio iikachio.

Ki wahjamesi ahjaniame Riosichi erakoa

³ Teemea kaaweruma nayewataria naaju Riosio, te'ta weruma iyoriwa teeweka taamo Paamira Eesusi Riosíwarachio, Apoe Eesusi Noonórawachi. Wa'a tiame ki nu'uti iyoriwa kiajeraninia te'ta Eesusi Noonora, taamoopua pu'kao, ki nu'uti taamo tesiweriopa, pu'kaopua taamoo, weemera ahjariwa taamo ki'yamekopapua, ahpo Taana taamowichio mukukamekoio, eenechi ahjateriaeopua, taamo ahjachi paparariopáopua. Ehpeo teemea weemera ahjari ijinuekapaopua, kaawe erakoka puuyetoka mochitoame teemea, ⁴ itapiti Riosio taamo nuutekeka kahtiaopua tewekachio, wahka ihtorichi taawechi taamo kiamiaopua. Puuu itapiti nuutewa taamo kiapuamea, ka'chitia taawechi esoratupamepua, kiisioi nanaepamepua kiisioi ka'rapamepua, puuua ohsotiao, ki wahjamesi e'ramepua. ⁵ Teemea te'ta iyorika parapamekopua Eesusichio, Riosia taamo neesetoka yasitoamepua, ahkasi taamo ki'yachisi ahpo taamo nuutekiaopua, i'ka weeechi tatakoriameo, taamo newipatekaopua te'ta kajuyachi taawechio.

⁶ Wa'a tiiachipa eemea pu'ka newipari kiapuamekaopua, kaawe erakoka mochitoamepua i'ka wehjoari-

chio, yooma ihta a'chi tiame aiwaka mochitoaio, ehpiamiopua pehjo. ⁷ Aamo Eesusichi paparaka mochitoaa, epeche nateyamepua ki o'rochitia. Aamo Eesusichi paparaka mochitoaa, aamo aiwarie aatiataka ne'neniamepua te'ta paparari pichiwarirao, o'roo na'ie kosoka, kaawerutaniamechitia. Wa'achitia eemeai, yooma ihta aiwarichi newitoka kaawerupakamea pu'ka na'iechitiao, kiapuame eemea Riosieo, Riosio aamowichio nuuteka kahtiao, te'ta kajuyachi Riosio katewiachi taawechio, Eesusi eenechi enasooopua i'ka wehjoarichio. Waikao yooma tewekachi mochikameaipua tiame, aamo kaawe e'raka uuka tetewimeripua.

⁸ Eemea ki aamo puusie tetewikameai Eesusio, tísia aamo nakika ukamepua. Ki tetewikai eemea, tísia oowe e'reka ahjachi paparakamepua, ki nu'unti kaawe erakoka, kiisi ahsepame tiame chanikao. ⁹ Ehpeo eemea tísia kaawe erakoka mochitoamepua, nane'reka mochitoapa Riosie kokosapua, Eesusichi paparaka newipaniamekopua.

¹⁰ Yooma ehkoria Riosio nayewaturaa, i'yeka kiisi pahtekaipua, Riosie ahpo chaanetiache iyoterepua, i'ka tatakoriwachi simiyame, Riosie newipaniameopua. Puuu ehkoria Riosio na'nayewatura ahpo taawechiami ti'tijoeturi nayewaturaa, ehpe aamo taawechiami ikipuame chaachapariamepua. Riosia ehkoria o'iniao ki nu'uti amochi iintomo inatakamepua aamo taawechiamio. ¹¹ Ihji Riosie Weratiame Riosiwari, ke'chu i'ka weeechi naawaiopua pehjo, apoe iintokamekaitepua ehkoria Riosio na'nayewatura tuuyekaopua, aaata Riosie uupuame enameriko tuukao; pu'kao ehkoria Riosio na'nayewaturaa, aiwatepuameko tuukamepua, nape neipa te'ta ahpo aiwasoopua, tísia peenia tiame teeremerikopua, pu'ka aaata tísia aiwariaeo, ah sieme natetetiame itipiriopa, tatakoriameo. Pukaepa ehkoria Riosio na'nayewaturaa, te'ta kaawe ne'neka i'yeriaipua pu'ka aaatao, aatanakamera enamerikopua Riosio Riosiwari ahpo chaaneria, achinitio wahka ihtoriachi enamerikopua tiameo.

¹² Nape Riosio Riosiwaria, ehkoria na'nayewatura ahpo iyotetariao, ki ahpo taawechiami enameriko erapaterepua pu'kao, ahpo Riosie iyotenureteriao, taamokamera wahka ihtoriachi taawechiwichio, enamerikopua pu'kao. Yooma ihji ehkoria Riosio na'

nayewatura chaachapatiamea, ihji Eesusi ikiriamepua taamo taawechiamio, Eesusie tisia peeniatiame iintotiame tiame. Pu'ka Eesusichi simiyame ehkoriaami Riosi na'nayewaturae iyotetiamea, puuupua, ehpe taawechiami aamo mochikachiami nayewatuniamea, Riosie newipaniame tatakoriaio, tepoona eename Riosi Riosiwarie ku'iwarie, nokisiniame. I'ka Eesusi ikitiame ke'chu ikinioiopua pehjio, ahkasi Riosi ku'iwari tewekachi mochikameai, tisia tetewinareka mochitori-aiopua tiame, i'ka Eesusichi ikitiameopua.

Riosi ka'karumache yorajera

¹³ Pukaepa eeme tewekachi Noono kahtiachi ahjama ohjoemerikapaopua, kaawe neesetoka aamo mochi-topuapua, aamo ki ka'karuma nokiwameopua, ka'karumache yoraka mochtoka. Riosie aamo kaawe yorapuameche puuyeka mochtitopuapua, Apoe Eesusi Riosie Weratiame eenechi eenachisisopua. ¹⁴ Eemea Riosi te'ta tatanarachitia tisia e'weka mochtitopuapua, kihta nokisika ki ka'karumao, ke'chu Eesusichi aamo te'tererioio, nokaka mochtoriachitiaopua tatakori-¹⁵ ka. ¹⁵ Toipuapua tatakoriameo ohso kaawe, ohso kaawe te'ta piipakame mochtitopuapua, ka'karumache noki-wa te'teretoka, Apoe taamo Noono tewekachi kahti-ameo, wa'a tiamekopua pu'kao. ¹⁶ Wa'a te'teretoka mochtomeri eemea, Ehkoriaami Iyoterichio Riosia, wa'a taamo chaaneka, iyoteriachitia:

Neeea te'ta aamo Noono tewekachi kahtiamea, aamo chaaniamea:

“Ka'te tatakorika mochtomitia eemea;
ohso kaawe noochitia,
kaawe piipakame enemitiapua,
no'oo tisia piipariemekopaopua.”

¹⁷ Wa'a teeresoo, Riosio aamo Noono teewame ene-saa, te'ta tisia iyorika mochtitopuapua pu'kao, te'ta e'weka tiame. Wa'a te'teremeri eemea, iiweta i'ka wehjoarichi mochikaopua pehjio, Riosi katewiachi taawechisiopua, pu'ka katewiachi taawechio, ki aamo kokosapuawichioopua Riosieo, napati aamo wa'achitia katewiachiopua. ¹⁸ Ka'te natakepamitia eemea, aamo te'ta ki ka'karuma nokiwachi puuyanatiamekoo, kihtawichio kaawekamechi, aamoo, ehkoriaami noonori-wa nokaka mochtoriachitia. Nane'riame eemea tiameo, aamo kihtawichio nokiwachi puuyanaretiaa, tisia natekachi natetetiamekopaopua, epeche ki o'ro-chitia nateyamee natetetiamekopapua, epeche ki tata-parasi toomi nateyachitiaoi, puuu meetari toomia, i'ka wehjoariche nateyamepua. ¹⁹ Eemea aamo tatakori-awichio natetetiamea, te'ta Eesusi mukiwarie nateteti-amepua, te'ta ki nu'uti nateyameraae, Apoe te'ta Riosie Weratiame eerarae. Ihji Riosie Weratiame Eesu-sia, te'ta Riosi oowewa enekamepua, po'wa meritiame Riosi oowewachitia, nape taamo tatakoriario ahsieme

natetepuawichioopua, ki ehkoriaami nokiwa oowewachi-tia, animari merisa ooweniame Riosio, ahpo tatakoriario oowera cheriwepuawichioopua pehjio. Puuu animari eerarae ki natetiame enerepua tatakoriameo, kihta ahsieme cho'wiamekapapua tatakoriameo. Ihji Eesusi mukiwae oowewaria, te'ta kaawerumara pi-²⁰ iparieme enekamepua, kiisi ihta a'chi tiiame, kiisi ehkoriaami Riosiwichio animari meriwa Riosi ooweweni-amechitia, te'ta kaawerumara animari uusa Riosiwichio me'retiaio. ²⁰ Ihji Eesusia, ke'chu i'ka weee yasipoio pehji, taamo tatakoriario natetemichio inatati-ame enerepua Riosieo, Riosia i'kao, ki ma'chiame tetewipukame eneriaipua pehjio, ahkasi taamo taawechiami tetewipuawichioopua. Yooma ihji Riosie inatatiamea, yooma aamo kaawe teeremichio enekamepua, apoe Riosi Eesusichi iintoriae, yooma aamo newipatepuawichioopua tatakoriario. ²¹ Ehpeo eemea Riosi wa'a iintoriopa Eesusichio, Riosichi oowe e'reka mochtitoamepua, Riosio Eesusio mukukoio apoe wa'api eenechi oijenateriopua. Wa'a tiiachipa eeme Eesusichi paparaka mochtitoamea, pukachi puuyetoka mochtitoame eemea, itapiti tisia peeniatiame kia-puameopua aamowichioo, Eesusi eenechi wehjoarichi enasooopua tepoona o'iniaio.

²² Pu'ka Eesusichi simiyame kaaweruma tuuyewari e'waka mochikamekapao, piipatetiame eemeapa, kaawe aamo nakika mochtitopuawichioopua. Wa'a teeso wa'a te'teretopuapua, nape te'ta aamo iikachi utewaeme aamo erakowae. ²³ Eemea wa'a erakoka aamo nakika mochtitoamepua, weemera enepakamekapa aamo iikachio, eenechi naawakamechitia aamo yoreminao. Ihji weemera naawaniamea, ki weeechi noonorewachi naawaniamepua; ihjia tewekachi kahtiame Noonorepaka, eenechi tijoetuka naawakameka ikiniamepua, te'ta Riosi Riosiwariarae, puuu weemera ahjaria, wahjiamesi ahjaniamepua.

²⁴ I'wa wehjoarichi ahjaniamea, wahjipaniamepua, Riosi cheeriachitia Ehkoriaami Iyoterichio. Puuu cheer-iaipua:

Yooma i'ka wehjoarichi mochikamea,
to'iwe seewaraka te'teriamiamepua,
ki tehpe e'rame;

Ihta ti'tijoeria,
yooma itapiti tisia peeniatiame noonowiriaopua,
yooma kiisi naania ikiyamepua,
itapiti to'iwe seewarachitiaoi,
wakipaka wichiame.

To'iwe seewaraa,
wichika wakipamepua,
kiisi tehpe e'raka;

²⁵ nape Riosi chiiaa wa'api teeremeriapua,
ka'chitia taawechi sewina ikika.

Puuu Riosi kaaweruma tuuyewari aamo nayeweti-amea, Riosi chiia puuuu, kiisi sewina ikiyamera.

² Wa'a tiiachiopua eemea, yooma ihta itapiti ki ka'karuma nokiwameopua, yooma toaka mochit-omitiapua pu'kao, i'kachitia: wihkueniamechitia, wistuai pichiwameka chaachapaniame, ikotuchewa, noriwi na'ara chaniwame aaata. ² Eemea Riosichi simiyame te'ta kaawerumakamera masitewario, kohjachitia erakometepua, ahpo yeeye mu'ira paramuamechitia, tísia paramuka eepi i'iyame. Wa'a te'teriami enesaa eemea, kaawe te'teretoame enema eemea Riosichio, aamo Riosichi weweripatokapua, aamo Riosi newipatemerichio. ³ Pu'ka ta'irepasaa eemea, tísia kaawe erakoma eemea taamo Noono tewekachi kahtiamechio, tísia kaawerumakoopua pu'kao.

Eesusia tehte ahjamechitia nayewaniame

⁴ Ehpeo eemea wa'a erakokamea, tehte ahjameka te'teriami epua, Riosi ahpo tiopa ahjae weraniame, nape tiopa ki pusie teteiwame. Eesusia te'ta Riosi tioparachi nawatewachi yachaniame epua, aamoo pukachi tehtechi toasika sa'miteka weraniame Riosi tioparao. Yooma aaata ti'tijoeturi ki Eesusi paparakamea, ipaka tetewikame epua Eesusio, ki kaaweruma tehtechitia ahjae karitapuameo. Nape Riosia ki ipaka tetewikame epua Eesusio, ohso kaawepua pu'kao, ki nu'uti nateyame tetewikame epua pu'kao. ⁵ Aamoo epua tiameo ahpo ahjae neteyame opua pu'ka tiopa ki pusie tetewiniamechio, ne'neseriosichitia tetewame epua wa'ao, wa'a yooreminao Riosi yorakeka mochitoame. Eeme Eesusichi paparakamea, aamo kaawerumache yooraka mochitoaa, Riosi oowewarikai tiame epua ki pusie tetewiwame, apoe taamo Noono tewekachi kahtiameeo, tísia kaawe e'raka uuniame. ⁶ I'ka Tehte Ahjame taamo chaachapaa, Ehkoriaami Riosi eee cheeripua Iyoterichio:

¡Nee! Neee Riosia no'o mochiwarichi Siioni tewaniachio,

te'ta nateyamera Tehte yahcheka o'inemania,
wa'a ohjorepasimichio pu'a no'o piipatesiao.

I'ka Tehte Ahjame tísia nateyamechi paparamea,
ka'chitia taawechee suuwe erapamapua.

⁷ Aamo tísia paparame pu'ka Tehte Ahjamechio, puuu Tehte Ahjamea, tísia nateyamechitia tetewame epua; nape ki pu'ka Tehte Ahjamechi paparamea, tísia ipaka tetewame epua pu'kao, Ehkoriaami Iyoterichio eee cheerichitia:

Riosia pu'ka Tehte Ahjameo, aaata ahpo ahjae karitami ipaka tetewiriao,

Riosia te'ta tísia nateyame iintaparepua, ahpo tiopachi nawatewachi yachaniamechitia.

⁸ Sewinachi Ehkoriaami Iyoterichio epua tiameo, Riosie Weratiame naewaka opua, eee cheekame epua tiameo: Wahka ihtoriachi i'ka wehjoarichio,
iintumeri aaata ahjachi motochipuachi,

puuu tehteka teeremeripua aaata ti'tijoeturi nanaarame,
motochika ruhjiniachi.

Yooma puuu ki Riosi Taanarachi paparaka nakika tetewikamea, ki pichikekamea tiame Riosi chiiao, pukachi Riosi Taanara Tehtechi, motochika ruhjimeripua Riosi kokosarichio, ahpo tatakoriwachi itipika opua.

Aata Riosi ijinuwara

⁹ Nape eemeapao ki wa'achi kokosarichi ruhjimeripua, eemeapa weemera ka'karuma mochiwarikapapua, Riosiekamera uutiamekapa Riosichi tetejimari. Eemea ehpeo, weemera Riosi ye'karichi mochi-toame epua. Eemea tiameo, we'wemera Riosi ne'nese-rioso enepakame epua, weemera Riosi tioparachi ki pusie teteiwamechi. Eemea wa'a weemera mochiwarichi mochikame papua, apoche te'ta piipakame, Riosiekamera ijinuwara. Wa'a iikapa eemea, yooma natipaka siimpaka tuuyetomeri eemea, ahkaoi mochiwachiame opua, pu'ka peenia tiame Riosi iintoria amochio, aamo tukaparichi oiameoi ma'chiparia, aamoo kaaweruma uutapachi iintapaka, te'ta kakupachi.

¹⁰ Ke'chu aamo tukapachi puuyachaniaio, kihta mochiwari eneriai eemea Riosichio, nape ehpeo eemea, Riosi te'ta mochiwari enepakame epua; Riosia ke'chu apochi paparoio, aaataai ki aamo cheriweka tetewiripua, aamo ki ka'karumachi tesiwa te'terioio, nape ehpeo Riosia aamo te'ta tesiwa e'rekapa opua, aamo cheriweka puuyanake epua aamo ki ka'karuma tukapachi mochitorichio.

Ahpo kaawerumache mochtowa tetewitewa

¹¹ Aamo Riosichi poponiwao pipiniwa opua tiame tísia no'o nakiyao, wa'a weechiami seesenuka te'tereka mochikameo, aamo inateka mochitojeraninia ki ka'karumachi ruhjipua; itapiti ikotuawa ki kaawe ikitiame iikachi. ¹² Kaawerumache aamo yoorame tete-witepuapua, ki Riosi machika mochitoame opua pehjo. Puuu ehpiamio aamo na'areka tetewameaipua, wa'a te'tiai puuu Eesusichi paparapasaapa, Riosi katewiachi asisoo pu'a taawechee, ka'karuma nayewamiitepua Riosio, yooma ahpo ki kaawe nokaria tatakorio, Riosie cheriwetiamekapapua.

¹³ Ahkaoi seesenu yawichituwachi mochikaio, yooreka mochitopuapua ya'yawichituameo, weruma yawichikoi ki weruma yawichikoio, aaataoi ti'tijoeri ajawatiameo. Wa'a aamo te'terejerani Eesusi taamo Paamiratuamea. ¹⁴ Yooma mochiwari ya'yawichia, mochiwari kaawe teeretomichio ajawatiame puuu, ahkaoi mochiwachiame yoorewa neesetomichio opua, ki kaawe nokayameo kokosamichio opua, kaawe nokayameo ku'imichio pu'kao, kaawe te'teremi-

chioo. ¹⁵ Riosia kaawe aamo nokayame tetewitejerame puuuu; wa'a aamo te'teresoo, puuu ki ijinatame aamo na'ariamea, ki machiyapa Riosichi simiyameo, ki iin-uemichiopua aamo ki kaawe chaachapamiao, ihchi mochimichiopua pu'kao.

¹⁶ Eemea riorósi puhkurachitia tekipanaio, puhjetiame eemeapa Riosieo, ki pu'kakamera e'weka mochit-omichiopua wa'asi. Nape puuu riorósichi aamo puh-jetiamea, ki aamo na'ara nokimichio puhjetiamepua, ihtaoi ki kaaweruma aamo yoranarewao; ohso kaawe eemea, Riosikamera tekipanakewa yoramichio puhjetiamepua, Riosi nakiyache yooraka nokisiwa. Wa'a aamo te'teretosoo, yoorewa ne'nesetoamea, kihta aamo terimapua waikao. ¹⁷ Aataoi yoorepuameo, yooreka teteipupua, nape epeche aamo Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiameo, te'ta kaawe e'reka tetewipuapua. Te'ta taamo Noonoo Riosio, te'ta ki nu'uti iyoriwa teewepuapua pu'kao. Aamo te'ta weruma weeechi yawichituameo, yooreka yasitopuapua pu'kao.

Aaata teekoraamea, aachin teereka Riosie Weratiame nakiyachitia mochitopuame

¹⁸ Aaata ahpo teeko tekipanakiamea, yooreka mochitopuapua pu'kao, e'weka tiame, kaawe e'reka aamo nayewiameoi, e'raka cheeka aamo nayewiameoi. ¹⁹ Aamoo Riosia, apochi kaawe te'teriapa na'arewa aiwamekoo, anachamekoopua pu'kao, Riosia aamo kaawe te'teretoame tetewamepua. ²⁰ Nape ahpo na'ara iintoriawichio na'ara yoorariao, Riosia kiisi kaawe iintokame tetewamepua pu'kao. Nape kaaweruma yooraka aiwameopua, Riosia pu'kao, tísia kaawe e'raka tetewamepua pu'kao. ²¹ Riosia apochi aamo paajutiaopua, nane'riame enere puuuu, wa'a tiame aamo aiwamerikoopua, ahpo Taana Eesusichi te'teriapaopua. Teemea Eesusio taamowichio te'ta aiwariopao, ka'chi eramete teemea Eesusichi taamo te'teriapa aiwaniameo. ²² Isaiaa ahpo Ehkoriaami Iyoterichio, i'ka Eesusi iintomeri taamowichio naewakao, cheeriamepua, eee cheekao: "Puuua kihta tatarikamepua, kihta wihkuakamepua aataoi. ²³ Te'ta na'areniaipua, kihta nekaweka na'areka nehjiakamepua. Tísia aiwateniaopua ahpoo, kihta wa'achi iintomo tuukamepua, ohsotia ahpo na'ara yoraniameo, Riosikamera towekapua pu'kao katewemichioo. ²⁴ Puuuu tiameo, ahpo weerewachi i'toka mukurepua kurusichio, yooma taamo ki kaawe nokaka tataririria, natetetiame itipimichiopua. Wa'a tiachiopua teemea, taamo weerewa tatarikameopua, pu'ka ahjama mukuyamechitia, taamo ikiyameko tuyamepua, weemera weerewachi enepakamechitia, ka'karumache yooraka mochitopuame. Wa'a tiame enepateka sautetiame teemea, taamo tatarika mo-

chitonarewao." ²⁵ Eemea pukerio tatarika mochitoaio, po'wa wewekakameka te'tereriaipua. Nape ehpeo eemea wewekakaio, tewitiameka ijkamepua Eesusichi paparakamekapa, Eesusi poakorechi upatiamechitia, Eesusi neesetotere mochitoamekapapua. Ehpeo eemea Eesusieo, po'wa tepuniameka te'teriamepua.

Achini teeka ohjorepuame nenewikamea

3 Ehpeo nenewikamewichio nayewemane aamoo, aachin teeka ohjorepuame ahpo ta'pechio. Wa'achitia taamo Eesusi neesetotere te'tetoachitia, wa'achitia eemeai ujupiraa, aamo kuuna neesetotere te'teremeripua, aamo kukunao aamo ta'pechio, mo'orachitia tetewika, wa'a tiame yachatiamekopua Riosieo, aamo ta'pechi te'teretopuameo. Muuu uupiraa, Riosi nakiyachitia aamo neesetoka yasitomeripua, pu'ka aamo kuunao ki Riosichi paparemekoioopua, aamo Riosichi kaaweruma teetowa tetewitepapua aamo kuunao, amochitia Riosichi paparama, enepanaremichioopua pu'kaoi. ² Wa'a ikisaa aamo kuunaa, aamo ihsitoo ne'netoka Riosichi paparanarepakame enemapua; oowera aamo Riosichi iyoriwa tetewaka, kihta masiteka nayewetiaipua Riosichi simiyameo, paparakame enemapua. ³ Eeme ujupiraa, aamo te'ta peenia tiame enenariamea, ki aamo ma'chi iintoame te'ta peenia tiamee enemeripua, itapiti naatichitiaepua: o'roe chuhchaka aamo peeniataniameepua, siintoka peeniataka itichinarewaoi, wisasorioi siintoka te'ta nateyame chuchanarewaoi. ⁴ Eemea aamo iikachi yooreminakamera peenia tiame enemeripua ki ma'chi aamo weerewachikamera, ki itapiti o'ro peenia tiame chuchaniamee, kiisi tehpe e'ramee. Eemea amochi peenia te'tereniamea, aamo wahjachi kaawe e'reka nayeweniamera puuuu, aamo ta'iria yasitoame tetewiniame, wa'a te'teriame ooweruo Riosia, peenia e'reka tetewamepua pu'kao. ⁵ Wa'a te'tereka ohjoeme eneriai oowerua, ehkoriaami Riosichi paparaka mochitoriamea, ahpo iikachi yooremina kaaweruma te'teriae, peenia te'tiame enerepua Riosie teteiwachio. Puuuu Riosi oowe e'reka, ahpo kuuna neesetowatere, mochitoame eneriaipua tiameo. ⁶ Piiripi puuu oowitiame te'ta wa'a teereka yasitokame Riosichio, ahpo kuunachiopua tiame, Saara tewaniame enerepua, ehkoriaami Aurani uupira. Puuuu ahpo kuuna Auranio, ahpo petechio mo'orachitia tetewame eneriaipua, ahpo kuunao yooreka tetewame. Eemea Saarachitia te'tereka mochitosaa, kihta aata aamo a'chi chaanewa seewemeripua, kaaweruma aamo nokisiwa te'teriamekapa, aamo wahjachi ooweruo tetewakao, wa'achi nokisimichiopua. ⁷ Eemea oowitiame kukunaraa, kaawe uuka teteipupua aamo uupio, kaawe e'raka keepupupua aamo

uupio, itapiti aamo tuuyenarioo. Ka'te natakepamitia aamo uupio, ki amochitia utewaemekoo, ki Riosichi paparamekoipua pehjiio, nape Riosia ahpo Taana Eesusichi paparasoopua, amochitia wa'achitia kiapuamepua ki wahjiamesi weemera ahjario, Riosia tísia tesiwa e'riamekapa pu'kao. Wa'a te'teretosaa eemea aamo nenewiria mochtionamechio, kihta a'chi tiame teerema eemea, Riosi ahjama aamo nayewamiao.

Kaaweruma yoorapa aiwaniame

⁸ Ehpeonia yooma aamo Riosichi paparameo, i'ka aamo chaanemania: Aamo tesiwaka e'reka mochtipuapua, aamo Riosichi poponiwaopua pipiniwaopua tiame, yoomahka aamo, yooma aamo ahpo napati nakika, kiisi weruma aamo erakoka. ⁹ Aatae na'areti-aeo, ka'te wa'achi iintonaremitia muuuu, na'arekao. Ohso kaawe ka'karuma nehjiapuapua pu'kao, kihta nekaweka. Wa'a aamo te'teresoo, kaawe e'reka aamo tetewimapu Riosia, aamo itaeoi kaawe yooraka.

¹⁰ Ehkoriai Iyoterichio eee cheeka nayewamepua:

Tehpe ta'iria ohjoenariamea,
ahpo inateka yasimachepua yeeniwao,
ki na'somichioipua itapiti ki kaawe tiame
nayewakao;
kihta aamo chu'wachi machenamichioipua wistukio.

¹¹ Poanatupuapua aamo ki kaawe nokiawo,
ukana weripakapua pu'kao.

Ta'iria yasitowa i'yapuapua aamo wahjachioipua,
kihta ki kaawe teerepuawichio aatachio.

¹² Apoe taamo Paamiraa,
taamo tetewaka yasitoamepua taamo nokaka mo-
chitoao,
ahpo nahkaeopua tiame inamuka,
taamo inamumia teereka kahtiamepua,
ihtaoi itapiti taamoe ahpo itanetioopua,
ikanati taamo keepunariapao.

Nape na'ara nokayameopua,
kiisi kaawe e'reka ukana weripamepua pu'kao.

¹³ Aamoo utewaeme kaawerumache yooraka ya-
sitionariame enesoo, ¿aatana aamo uumpatapua aamo
itapiti ki kaaweruma yoranarewa erapatekao? ¹⁴ Nape
kaawerumache yoranariame enesoo, a'chikoi aamo
chaanenia aiwaiopua ki kaaweruma enepamichioo,
newitoka machenamerimua, waikao ta'iria yasitoma-
mua. Yooma pu'ka a'chikoi aamo chaaneniaio, kiisi
majawemamua. ¹⁵ Pukaepa yooma eeme Riosie Wera-
tiamechi paparakamochitoamea, kaawerumache
te'tereka mochtipuapua, Apoe Eesusi aamo te'ta
Paamira nakiyachitia. Aata aamo utewa yooroo ki
kaaweruma iintomichioo, ohso kaawe kaawe e'reka
tuuyepuapua pu'kao, achini tiiachipa ki na'ara ihsinari-
amekopua aamoo, itapiti Riosi aamo kiamia puuyeka
yasitoapa, Riosi Eesusichi iintomo tuuria. ¹⁶ Nape

sosopatiame nayeweka chaanepuapua, kaaweruma
inataka, kihta aamo weruma uuka. Eemea, ka'karu-
mache yooraka mochtipuapua, te'ta Riosie Werati-
ame ijinuwarachitia, aaata aamo na'ara chaacha-
pameo, suuwe erakomichioipua aamo na'arenariaio.

¹⁷ Epeche kaawe kaawerumawichio aiwaniamea, Riosio
wa'a tiame reeserioipua, ki taamo ki kaawe nokaya-
pa aiwaniamechitiao.

¹⁸ Eesusia taamo kaawe teerepuawichio aiwaka
mukukamepua, kihta ki kaaweruma iintokameai. Apoe
wa'api ahpo kaawe e'rachi ahpo mukiwachi neh-
jakamepua, taamo tatakoriario, seenepi mukuka ah-
sieme taamo cho'wepuawichioipua. Puuuu wa'a iin-
tokamepua taamowichioo, ahpo Noonochi
mochipuawichio i'tomiapa. Eesusia meriretupua
me'yao nape weerewarache, nape Riosiwariara ka'i,
ahjamepua pehji; Eesusia ahpo Noonoe oijenatetiaa-
pa, tewekachi weerewaeme enepakamepua. ¹⁹ Eesusia
meritiai mukisao, ehkoriai naayachi mochiriame,
wahjipakame mochikachi nayewemia tekikamepua ah-
po Riosiwario. ²⁰ Yooma puuu wahjipakamea, ehkori-
ami Nooe taawechemi, kiisi e'weka mochtokamepua
Riosio. Riosia pu'ka taawechemi ti'tijoeri wahji-
pakameo, ki ku'itapisi puuyekame eneriaipua, apochi
e'enaka paparamichioopua, teewekaopua kiisi
ka'karuma ahpo nokayao, Nooeo, pawekakera o'ineri-
achisi netekao, ahkasi kajuyachisi pu'kao. Nape Riosia
ki wa'a noonowiriopao, osanao wa'api newipaterepua
pu'ka Nooe pawekakera neteriachioipua, pu'kao te'ta
tisiwa Riosichikamera paparakamekopapua. ²¹ Puuu
neeroichi newipatiamea Riosichi paparakapao, ehpe
taawechemi taamo tatakoriaria toinareka neerochi
paatoniamekaitepua, Eesusi taamowichio iintorio er-
akoapa, cheriweniame teemea taamo tatakoriario. Pu-
uu neerochi paatoniamema, ki taamo aampa
weerewachikamera piipatiamera puuuu, taamo
yooreminakamera piipatiamepua, te'ta taamo iikachi
eraniamee, Eesusi te'ta taamowichio mukuka eenechi
oijenakamekopua. ²² Wa'a ikisao Eesusia, tewekachi
moenarepua ahpo Noono Riosi kahtiachi, wa'aopua
ahpo Noono kahtiachi yasirachi yasiparepua ahjamina,
ahpo Noono seekarewachitia, i'wa wehjoarichi
ya'yawichio, seekarewachitia. Wa'a yasakao Eesusia,
yooma ahpo Noono utewario, yooma ihtaoi aata te'-
ta ku'kuiwari tewekachio, ihtaoi tewekachi te'ta ute-
wariopua tiameo, ahpo teeretera te'tere tiamepua,
ahpo tisiwari te'ta utewarieopua.

Riosi nakiyachitia ohjoeniame

4 Eemea aamo tatakoriwichio mukuriopua Eesusio,
ahjama mukukamechitia erakomete eemea, ki
simitenareka aamo tatakorinarewaopua wa'asi, aata
wahjipakameopua wa'asi, ki tatakoriamekopua wa'asi.

² Aaata Eesusi ahjama mukukameka e'ramea, kihta tatakorinareka yasitomeri puuuu, ahpo ahjaka weritoachiopua pehjio, ka'karumache yooraka yasitompua, te'ta taamo Noononakiyachitia, te'pa tewekachi kahtiamero. ³ Aamo ki ka'karuma yooraka mochtoriao, pu'ka ti'tijoeri ki Riosichi paparama pu'sereka nokayao, kiisi wa'a nokaka mochtopua eemea pu'kao, ka'chitia taawechi, i'ka eee tiameo: ki teesa suwepori ihsiwame; ki ka'karuma e'rari ikotuwa; nawajiwa nokiwameopua; weeru chaachapaniame pahkotakaopua; itapiti ri'riosi neteniamechi paparaniameoi, ki taamo Noonon Riosichikamera paparaniame. ⁴ Puuu ki Riosichi paparamekapaopua, u'matoka ki ka'karuma enepakamepua wa'asi, ahkasioi aamo iinsa te'tiameko e'riamepua, ki ahpochitia nokisinariopao ahjama. ⁵ Nape puuuu wa'a nokayaiopua, Riosi te'ta katewachiopua taawechio, iinatuketiao ahpo noonowiriao, yooma tuumii nookapua Riosio, ahpo ki ka'karuma nokaria i'ka wehjoarichio. Wa'a teeremiitepua yooma ahjaka mochtikamewichioo, yooma wahjipakamewichioopua tiame. ⁶ Pukaepa Eesusia i'ka weeechi oiyaiopua, Riosi ka'karuma tuuyewari tuuyerepua, yooma aaata tatakorichi wahjipakameka te'teriamiemo, ahpo Noonochi e'enamichioopua, pu'ka ki kaawe noonowiriao, cheriwepuawichioopua, ahpo weemera ahjari kiapuawichioopua tiame, Riosi Riosiarichi te'tereka mochtomichioopua, i'ka wehjoarichi mochtikaopua pehjio.

⁷ Epeche epecheche waapi teetoamekopa Riosi te'ta katewemiachioopua taawechio, kaawe aamo inateka mochtopuapua aamo ki ka'karumachi ruhjiniamopua, Riosichiche itaka mochtopuapua aamo ku'ipua, ki wa'a aamo ruhjipuawichioopua, nape te'ta pichiwa Riosichi paparaka. ⁸ Aamo nakika mochtoniameo, epeche teeremitiapua pukachio, puuu aamo nakika mochtoniamea, ki ookapi ki kaawe teereniame, katewiamepua amochio, ahpo kaawe erapatekaopua amochio. ⁹ Kaawe aamo e'reka tetewame enepuapua ahpo, aaata aamo ta'pechi che'repaniame nakiwame enesoo, kaawe e'raka reesisepuapua, chorowame enesoo, ihkokepuapua kooameoi, kihta kichiwewa erokaka. ¹⁰ Yooma aaata iinuekaitepua Riosi ye'kario, Riosichi eename ku'iwao, ahjae a'chitiaoi ku'ipuameopua aaatao. Pukae ihsiuapua ahkaoi aamo kahtiachio, Riosie kaawe ikipuameopua ahkaoi, amochie asimichioopua aamo wahjachioi. ¹¹ Peeneka naewame enesaamua, peeneka ma'chiamu tuuyemerimua aaatao, Riosichi simiyameo. Peeneka ku'yame enesaamua, peeneka ku'ipuapua aaatao, Riosie aamo ye'kari ki'yariachitiaopua. Aamo aaata ku'inarewaa, Riosichi eenamepua Eesusi Riosie Weratiamechi paparakopa, pu'kao te'ta utewari tiameopua, pu'kao teemea, te'ta iyoriwa kiameripua, ahkasi ki seena aampasi. Pu'kawichioo, wa'a teerewaopua naaju.

Riosie Weratiamechi paparapa aiwaniame

¹² No'o te'ta nakika tetewa poponia pipinia tiame, ka'te aamoche tisia aiwameko erakomitiapua. Yooma aaata teeme Eesusichi paparama, yooma wa'a tiame aiwamekaite teemea, taamo toiteme tiame Eesusichi paparaniameo. ¹³ Pu'ka aiwaniameo, ohsotia kaawe e'raka aiwapuapua, pu'ka Riosie Weratiameo, wa'a tiame aiwakamekopua aamowichioo. Wa'a te'tiame enesaa eemea, apoe enasooopua Riosie Weratiameo, epeche tisia kaawe erakomeri eemea, ki aamo aiwariachitia. ¹⁴ Riosie Weratiamechi te'teriapa na'aretiaa, ohso kaawe tisia kaawe erakopuapua, Riosi Riosiwari aamo ku'yamekapa wa'a aamo eratekaopua, aamo aiwaopua anachateka. ¹⁵ Aaata Eesusi Riosie Weratiamechi paparapa aiwamea, ka'chitia aaata meritiamewichioo enemeripua, ichikoniamewichiooi, ihtaoui einasika ikitiamewichiooi. Wa'a noonoikameo na'araka, kiisi kaawe e'raka tetewame Riosia. ¹⁶ Riosie Weratiamechi mochtioapa na'arewaa, kihta suuwe erapoa tiame puuuu. Pukaepa eemea ohsotia tisia kaawe erakomete eemea, te'ta Eesusichikamera te'teriamiemepa eemea, Riosieoioopua tisia kaawe e'raka aamo tetewiniamekopapua.

¹⁷ Ehpe taawechiame te'ta aiwaniamechio, tisia kaawe tamochi yooremina ne'nepamete teemea, te'ta pichiwa taamo Riosichi te'ta iyorika mochtikao. Teemea taamoe wa'api taamo katewia tisia taamo suuwe e'riame enesooopua, z'kehkinasa epeche te'ta kokosa tiame enetapu te'ta kajuyachi taawechioopua, te'ta Riosi ti'tijoeri katewachiopua taawechio, kiisi Riosi Taa-narachi paparakamewichioo? ¹⁸ Ehkoriai Saromoniam cheeriaipua Ehkoriai Riosie Iyoteriachio:

Riosie cheriwetiameo,
tisia tehki e'rario enesooopua Riosichi ahpo paparamia enanarewaopua,
zepeche kehkisa tisia tehkisa ohjorepua,
kihta iinuemekopaopua Riosichi ahpo e'enanarewaopua paparamia,
puuuu tisia pu'seriamiemepaopua,
te'ta tatakorikao?

¹⁹ Wa'a tiiachipa eemea, Eesusichi paparakamekapaopua, itapiti aiwasaapua Eesusichi te'teretowawichioo, ka'te aamo einawa tetewimitiapua pu'kao, ohso kaawe pu'ka aamo eerina tiiao, Riosikamera tooepuapua pu'kao aamo katewekemichioo; ohso kaawe eemea, kaawe erakokache simitepuapua aamo kaawerumache nokisiao.

Eesusichi paparama, kaawe nokipuame tuuyewa

5 Ehpeo neeee, wa'a aamo mochtikachiami napawiniachi pa'pamiratuameo, aamo chaanemania aamoo. Neeea eemechitia paamiratoamekapao, neeee

yooma tetewikamekapa Eesusi meritoioo kurusichio, neeepua tiameo, wa'achitia kiapuamekapa Riosie taamo kiapua ki taamo tetewiteniameopua pehjo, i'ka aamo tuuyenarenia: ² Kaawe neesetomitia eemea, wa'a Riosichi paparaka mochitoameo, aaata po'wa tepuyameka te'teriameo, nape aamoe kaawe e'rawae, ki aaata nuurewachi, kihta erakoka aamo toomi natetewao. ³ Pu'ka aamo neesetoka mochitoao, ka'te e'raka yoramitiapua pu'kao, aaata teeko ahpo puhkuchitia tetewameopua, ahpo tekipanatia; ohso kaawe eemea pu'ka aamo neesetoo, ka'karuma aamo te'terewa nokayame, tetewitepuapua pu'ka aamo neesetoka teetoao. ⁴ Wa'a aamo te'teretosoopua, aamoo po'wa tepuyamechitia neesetokao, aamo Te'ta Neesetoame enasaapua Apoe Eesusia, tísia kaawe aamo yoramapua, itapiti tísia peenia tiame aamo ki'yakaopua, ki wahjiamesi e'rame.

⁵ Ehpeo neeea aamo tehtemario, aamo chaanenania. Eeme tehtemaria, yooreka tetewipuapua aaata te'ta paamuriemeopua, pe'yachi tijoe enema, pe'yachi ooweruoi. Eemea amochioi, ka'te weruma erakoka mochtomitiapua apochioi.

Yooma ahpo weruma tetewameopua Riosia, kiisi kaawe e'raka tetewamepua pu'kao, nape tesiwa teeka ahpo uuyameo, tísia kaawe e'raka tetewamepua pu'kao, tesiwa e'reweka.

Wa'a chiiame ehkoriai Saromonia pu'ka iyoterichio. ⁶ Pukaepa eemea, Riosi neesetotereche mochtopuapua tesiwa te'teretoka, Riosio ahpo te'ta utewarie aamo neesetomichio, Riosio te'ta aamowichio iintomiachi asisoo, te'ta weruma kaawe e'rari aamo teeremichio, ahpo ahjama mochipuachi aamo ki'yoio, te'ta tísia peenia tiiachi mochiwari-chio. ⁷ Yooma ihta aamo a'chi erakoo, Riosichi paprapuapua pu'kao, aamo katewekepuawichio, Apoe aamo Noono tewekachi kahtiamero, wa'ache tiame aamo e'reka yasitoamekopaopua, aamo ku'inarewakao.

⁸ Che'maka mochtopuapua eemea riaorósichio, puuu riaorósi aamo seepurawao, mawiyáchitia ma'ucha-

ka oiyamekopapua, aaata konarekao. ⁹ Pu'ka riaorósi amochi enasoo, ki kaaweruma ihsimichio eratekao, utewaeme aamo wa'inepuapua pu'kao: "Ka'i, kiisi wa'a iintomania", chaaneka, aamo Riosichi paparakaopua. Amochio inatepuapua, ki muuuche wa'a tiame ikiyamekopua, yomachi weeechi aamo poponia pipini-ai, wa'achi tiame ikiyamekopua pu'kao, riaorosié.

¹⁰ Nape Riosia neipao, ku'itapi aamo wa'a te'terioopua aamo riaorósi ahjama nasiwakao aamo wa'ineka, Riosia amochi enamiitepua te'ta na'sonemiao, aamo riaorósichi o'yaekachitia te'teria. Nape i'wa wehjoarichi aamo aiwaka mochitoopua pehjo, aamo utewari kiamapua, aamo anachaka mochtomichio, riaorósi aamo na'areka yasitoao, pu'ka utewari aamo ku'iwae newitomichio, riaorósi. Wa'a iintomeri Riosia, apoe aamo paaekamea, tísia peenia tiiachi ahpo ye'karichi mochimichio, yooma ahpo Taanachi paparakameopua, Eesusichio. ¹¹ Wa'a iintomerikopua Riosio, tísia cheriwema ki'yamenia pu'kao, te'ta ki nu'uti utewari tiameraopua, ahkasi ki wahjiamesi simiyame wa'a teerejeraka.

Kajuyachi teepotari

¹² I'ka iyojura no'o aamo uhjuriaa, paikapioi naawesaripua, no'o ku'iwa Siriwano ahjama iyotetiamepua, pu'kao no'oo poonichitia tetewa. I'ka iyoterichio no'o chii, Riosi te'ta taamo tesiwaria nayewamepua, te'ta pichiwarichi simiyame, aamoo Riosichio, te'ta pewatiame mochtogerawa, Riosichi aamo paparawao.

¹³ I'wa Wawironia tiopachi mochkamea, puuu Riosie ahpowichio uutiamero amochitia, aamo teepotewa uhjurenapua. Marakoai no'o taanachitia tetewao, aamo teepotenapua tiame. ¹⁴ Eemea Riosichi te'terime, ahkai aamo natepaio, yoorewae koomorepaka teepotepuapua.

Yooma aamo Riosie Weratiamechi paparamero, ta'iria mochtogerame neea. Wa'a aamo te'teresoo tísia kaawe eramania. Cheriwema wa'asi.

Oosa Peero Iyotepawa

Teepotewa

1 Kúira, yomatiamé tamochitia Eesusichi paparamé. Neeea Siimoni Peeropua, piiripi Eesusi Riosie Weratiame ajawaria, ti'tijoeekachiami uhjuratiame, Riosi ka'karuma tuuyewari tuuyemichioopua. Aamoo pu'ka tuuyewari pichikeka Eesusichi paparakamewichio i'ka iyotesa uhjuriamenia, aamo tatakoriario Eesusi iintoriae piipatetiameopua, puuuu Apoe te'ta taamo Riosiwara, Apoe te'ta taamo Newipatekame. ² Neeea Riosieo, tísia kaaweruma amochi teetojeraninia, aamo Riosichi simiyameo epeche epecheche pahteniameeo, aamo te'ta Paamira Eesusichi simiyameo, epeche epecheche nane'rere-wae.

Riosi Weratiamechi aachin teeka mochtitopuame

³ Riosia epeche kaawe taamo pahtesoopua Eesusichi simiyameo, ahpo tísia utewarie taamo kaawe mochtitotesimapua, ahpo te'ta nakiyachitia. Riosia apoe taamo Noonoo, ahpo Taanachi iintoka taamo ta'iria mochiwa iintapakamepua. ⁴ Riosia ahpo Taana Eesusi iintoriae taamowichioo, ahpo tísia peenia tiame iintomo tuuria taamowichioo iintokamepua, taamo i'ka wehjoarichi kiisi kaaweruma nokiwachi puuyanakaao, apochi newipatekao. Wa'a tiamechi taamo puuyanakaopua, ahpo kihta a'chi tiame Riosiwariichi taamo kipotepamepua. ⁵ Pukaepa neeea aamo chaanenapua, aamo Riosichi paparaka mochtitoaio, i'ka naati itapiti yorapuapua tiameo: te'ta kaaweruma eneniamé; epeche epecheche Riosichi simiyame pepenipaka mochtitoka; ⁶ pu'ka aamo ki ka'karumachi wichiniamé, kaawe aamo neesetopuapua; aamo pewatiame te'terewaopua Riosichio wa'api pewatiame teeremitiamua, kiisi toaka pu'kao; aamo Riosichi iyoriwao epeche epecheche teerepuapua; ⁷ amochitia Riosichi paparamé, te'ta kaawe e'raka tetewipuapua pu'kao; wa'a ikisa tiameo, aamo ahpo nakika mochtitowao, epeche epecheche teetopuapua. ⁸ Yooma i'ka yooraka mochtitosaa eemea, te'ta Riosie Weratiame nakiyachitia mochtitomapua, itapiti kaaweruma yoorame enemapua, aamo mochiwachi taaketiamé. ⁹ Nape yooma i'ka teereniamé toinariamea, ki tetewamepua Riosie ahpo kaawe yorapuameopua meere taawechio, puuuu ahpo tesiweka tatakoriwa piipatetiameo,

natakepakame puuuu pu'kao. ¹⁰ Pukaepa eeme Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame, Riosie paaetiamekapa ahpo tatanachitia enemichioopua ahpo ta'pechio, pewatiame amochi chapika mochtitopuapua Riosichi aamo paparawao. Yooma i'ka yooraka mochtitoame enesaa, kiisi so'mimeri eemea ki kaawerumachio. ¹¹ Wa'a te'tereka aamo mochtitotoopua Riosia, kaawe e'raka aamo uumapua weemera wehjoarichio, ahpo Taana aamo newipatekame ye'kaka yasimichioopua, ki wahjiamesi.

Pichiwariamera masitewa e'wewa

¹² Wa'a tiachipa neeea, kiisi toimania i'ka aamo tuuyesiaopua, kiisi natakepaka mochtitomichioopua aamoo, i'ka no'o aamo masitiao, aamoo nane'reka mochtitoamekoiopua pu'kao, pichiwarikoopua.

¹³ Neeea ahjaka kahtiaapua pehjo, kaawe no'o ihsiame maayamenia i'ka aamo no'o iyotepao, i'ka aamo pusatewa inatepasiwaopua, yooma aamo no'o chaaneriaopua masitekao. ¹⁴ Nane'riame neeea i'ka no'o weerewaeka kahtiao, amori kiteremerikopapua, wa'a tiame ne'netetiame neeea no'o Paamiraao, apoe Weratiameeopua Eesusi. ¹⁵ Nape iiweta ahjaka yasioaone pehjo, yooma a'chikoi iintoma neeea, i'ka no'o aamo masiteriaopua, no'o ki'tioiopua masitekao, wa'api teetomichioopua no'o masiteriao.

Eesusi ajawaria Eesusichi simiyame pichiwataria

¹⁶ Teeme Eesusi ajawaria masitiaa, ki taamoe erakoa chaachapakameopua teemea aamo masiteriao, yooma ihta Eesusi Weratiame utewarira taamo aamo nayeweriaopua, pu'kao wahka taawechi enamerichi simiyame taamo aamo nayeweriaopua tiame. Yooma puuuu te'ta pichiwariopua, teeme wa'api tetewikamepua Eesusio, ki nu'uti tiame utewariemekopua pu'kao. ¹⁷ Pu'kao tiame teemea, nane'riame teemea ki teesa tiame werumakooopua, pu'ka Eesusi te'ta Noonorao, Eesusichi simiyame inamukamekapapua, eee cheekamekoopua ki nu'uti tahpitika tiame nayewakao: "Ihja no'o Taanápua, te'ta ki nu'uti nakika yasioamerao, tisiwa ki nu'uti kaawe e'riamenia pu'káo." ¹⁸ Pu'ka wa'a chiame taamo inamoio Noonorao, kaawichi taamo yeetokoikapua, sewina tiame enepariamekoi. ¹⁹ Ihji wa'a taamo inamuria sewina ikiriachio, te'ta pichiwa puuuu. Yooma ehkoria-

mi Riosi na'nayewatura Eesusichi simiyame iyotekaopua, te'ta pichiwa puuuai tiameo. Pukaepa eemea te'ta pichiwa chaachapario tetewika mochitopuapuaa, yooma pu'ka Ehkoriaami o'inia Riosi na'nayewatura Iyoterichi chaachapario, yooma puuuu pichiwa machenamerikopua. Yooma i'ka chaachapatiame ikisiwa teteiwachio, amochi tahjeraka teeretoniamepua, aamo te'ta pahtepuamechio ku'isimichiopua, ahkasi aamo ma'chirepachisiopua te'ta aamo pehterepachisio, aatanakamera nayewaka chaachapariamekopua Eesusichi simiyame iyoteriaopua. ²⁰ I'ka ehkoriaami Riosi na'nayewatura chaachapario, aataai ki sewina tiame chaachapametepua ahpo masitiachio, aapoeche wa'api machename kaawe chaachapaniameo. Aapoe ehkoriaami Riosi na'nayewaturaai, ki aapoe ahpo inatarichi e'ra chaachapatiame puuuu, ²¹ Riosi apoekamera ahpo Riosiwari wa'a cheeka iyoteteriopa, ki aapoe Riosi na'nayewatura erakoachi iyoteriapa. Pukaepa ihji Riosi na'nayewatura chaachapaka iyoteriapa, ki nu'uti iyoriwa tiiaitepua.

Ma'masitari wistuki masitiame

(Uurasi 4-13)

2 Ehkoriaami isaeri ti'tijoeturichio, iinturiaipua tiame ti'tjoeri, Riosichi simiyameo tísia wistuka nayewame; wa'achitia ehpe taawechiamioi amochio, iintumeripua tiame aata wistuka naewameopua Riosichi simiyameo. Puuuu ki maaeteka nayewaka aataoi wihkuemeripua, ihtaoi aamo sewina ikimichiopua ahpo masitewaeo, pukachi ki nane'retoka wichimichiopua, ahkasioi Eesusi aamowichio mukuria aamo tatakoria natetekao, ki pichiwako chaachapama-mua. ² Muuwaeme ti'tjoeria, pu'ka ki pichiwa chaachapaniamera nokisisimeripua, pu'ka yooma ihtasuwepori tiame nokisika, itapiti ki ka'karuma. Wa'a te'teretopua pu'kao Riosi poeche nokisiameai, kiisi kaawe chaachapapuaamepua. ³ Ihji ki ka'karuma masitaria, tahpitika e'ramekapapua toomichio, wihkueka toomitumapua ti'tjoerichio. Nape pu'ka wa'a nokayamewichio Riosia, ki ehpesi o'inia, ki nu'uti kokosamo e'ramepua, ka'chitia taawechi puuyame tiamechi kokosari. ⁴ Riosia tewekachi ahpo ku'iwaoui, ki isi cheriwerepua pu'kaoui tatakoriameo, yooma ahpo seepurawachikamera enepakameo, pu'kao Riosia pehji puuyeka mochitenapua pehji wahka oorosi tukupachio kaarenae o'yaekáo, ahkasi wahka ihtoriachio ahpo te'ta katewemiachi taawéchio. ⁵ Riosia ehkoriaami Nooe taawechiamioi ki ka'karuma ti'tjoerio, ki ahpo iyorika mochitoriopa pu'kao, yomatiamé si'ripuka kokosariamepua pu'kao, kiisi cheriweka tatakoriopua pu'kao, kiisi ahpo cheriwejereriopa. Riosia wa'a iintoaio, Nooeche newipateriamé, oowisani ahpo ta'pechi ohjoemeche ahjama, Nooeche waika taawechiami ti'tjoerio, Riosi kaaweruma tuuyewari

nayeweka yasitoriopa. ⁶ Riosia ehkoriaami Aurani taawechiamioi, Sooroma tewaniachio Oomora tewaniachio tiameo, tísia tatakorika mochiriopua pu'kao, na'ie tísia kokosarepua pu'kao, napiso yachapateka. ⁷ Riosia wa'a Sooromao, Rooti tewaniameche newipateriamé pu'kao, kaawerumakopua pu'kao, i'kao tísia aiwaka kahtiamé kopua wa'ao, wahjachi wa'a ohjoeme tísia na'ara yoraniaeo. ⁸ Ihji Rooti tewaniamea, tísia aiwaka yasariaipua wa'ao, yooma ihtakiisi kaawe tiame nokiopa wa'ao, yooma a'chi tiame ki kaaweruma inamukaopua, kiisi kaawe nokiame tete-wapaopua tiameo, kiisi wahjiame senepi taawechi. ⁹ I'ka Riosi wa'a iintoria tetewitoka teemea, te'ta ki ka'karuma yooraka mochitoameopua, ki teesa kokosari aiwatemeriki Riosia pu'kao. Nape te'ta ka'karumache yooraka mochitoameo, kaawe e'raka tete-wamepua pu'kao, kaawe e'raka ma'chipasiamepua, ihtaitapiti a'chi tiame aiwasiachio. Puuu te'ta ki kaawe noonokame te'ta kokosapuchio, Riosi ki nu'uti kokosamiachio, Riosi te'ta katewemiachi taawechi enemeripua. ¹⁰ Ihji nuuteniame kokosaria, naatiwichiopua: te'ta suwepori nokayamewichio, Riosi kaaweruma tuuyepuawichio wa'iname, kiisi yooreka yasitoame aata tísia yoorepua tiariameoi. Ihjia, te'ta iyoriniameoi kiisi suuwe erapaka na'ara chaachapame, ahkasioi te'pa kahtiamé Riosi ku'iwa na'arekaopua, kiisi suuwe erapame. ¹¹ Nape puuu Riosi tewekachi ku'kuiwaria, epeche tísia utewari iinuekaipua tewekachi taamo Noonoeo, kihta teriwa chaachapamepua pu'kao, Riosi tetewachio. ¹² Ihji ma'masitari kiisi ka'karuma masitiamea, oowera animarika te'tiamé chapisa ko'iniame. Ihjia kiisi ijinatamepua, ahpoche erasia nokisiamepua; ihji ti'tjoeria, kiisi ihtakaawe pahtiaopua, aata na'ariamepua. ¹³ Yooma ihji aiwateka nokisiame Riosichi te'teriamé, ki teesa kokosapuaite puuuu Riosieo, yooma pu'ka aata tetewachioi suwepori nokayameopua, pahkotaka, a'chitia keenakooi. Ihjia, aamo koayachi koaka mochikaopua tiameo, tísia iinya nokayamepua amochio, aamo ka'karuma tiia ohchopatekao. ¹⁴ Ihji ti'tjioea aata oowitiame ne'niaiopua ahpo puichio, ki nu'uti ikotuka tetewamepua, tahpitika e'raka ki aiwaniamesi; ihjia tiameo kiisi teweka tatakoriamepua. Ihjia tiameo, tahpitika e'ramepua ahpo ikotuwachio, tísia pepeniamekapa aataoi oowe erapatekaopua, ihjia aataoi oowe erapatiamepua, ki pepeniameopua ahpo wa'inakao. Nape pu'ka wa'a nokayameo, kiisi wa'atia itipimeri puuuu Riosi kokosario. ¹⁵ Puuuu, toakamekapa puuuu kaaweruma poeoe, ki teesa wewekakame puuuu na'ararichio. Ihji ti'tjoeria, Waarami tewaniame tijoechitia nokisiamepua, ehkoriaami yasakame. Ihji Waaramia Weeri taanara eneriaipua, toomi ikotuwawichio, sewina iintokame ahpo Riosichi iyoriao, ahpo ki kaawe iintomiawichioopua, toomi uunarekame. ¹⁶ Nape ihjia, i'ka ki

kaawe iintomia simiaio, teriretupua ahpo uuruwa yaasetoaeo, ka'chitiame taawechi nayewameoi, i'ka uuruhi ihtoio, ki u'matonarerioi. Uuruwa wa'a iintoka ki iintoterepua Waaramio, ahpo ki kaaweruma iintomia erasio. ¹⁷ Puuu wistuki ma'masitiamea tiameai, neeroi kaaweruma pajename wakipakameka te'teriamepua, pukachio kihta ka'karuma pajenamekopua wa'asi. Ihji ti'tijoeri ki ka'karuma masitiamea, pa'wichurichitia i'toniamepua eekaeo, ku'witapiche nokisa toomitusa sewinachiami uumatosiame. Ihjia wa'a nokayaio na'arakao, ki teesa tiame Riosi kokosamiachi i'topuaitepua, ki teesa iinya tiame tukapachi ahpo uhjurachi, ahkasi ki wahjiamesi ki teesa tiame aiwamiachi. ¹⁸ Ihjia tisia peenia tiame nayeweka oowe orapatiamepua, wa'a chaachapakaopua aaata ki pewatiame te'teriamepua Riosichio, sewina erapatekaopua pu'kao, ahpochitia nokisimichio ki ka'karumachio, kihta nateyamechi, aamo ka'karuma enepanariapao, ki ka'karuma yooraka mochitoai puuyariachi. ¹⁹ Puuu aamo se'wi tiame ma'masitiamea, ahpo ahjamao nokisioopua, sa'rumio tuuyamepua itapiti nuurari iyorika mochitoniameopua aamo o'yaeka te'teretiao. Pu'ka nuurari aamo o'yaeka te'teriachi na'sosaapua, ihtaai aamo nakiya yoranariachiopua, kihta eerina teeremio tuuyamepua. Nape puuuu aapoekamera o'yaeka mochitoai chaachapamepua, ahpo tisia tatakoriwachi chapitiamekapa, yooma ahpo ihta ki ka'karuma iko-tuwachi. ²⁰ Aaata taamo Apoe Paamira Eesusichi paparakapa i'ka weechi ki kaaweruma nokiwa newipatetiameaipua, ki wa'achi nokisimichio, eenechi ki ka'karuma yooraka yasitosaapua, epeche ki kaaweruma teerewa tiame, enepamepua Riosichio, ki pukeri ahpo teereriachitiaopua. ²¹ Aaata wa'a iintokame enesaa, epeche kaawe eneriaipua ki machisaa Riosi kaaweruma poeoe, ki epeche ikimichioopua pu'kao, ahpo ki kaaweruma teereriachitiaopua pukeri o'icharichio, i'ka Riosi kaaweruma machikaiopua. ²² Waikaopua puuu wa'a iintokamea, eee chaachapaniameka iintoamepua: "Chuhchuria, eenechi ahpo yo'yoria ko'koma eenakamepua"; piirechi chaniwamea, eee chaniwamechitia tiamepua tiameo: "Koowia kaawe papakoka uupetiaioo, eenechi wehsarachi eenaka wehsarapamepua."

Taamo Paamira Eesusia eenechi enameri

3 Aamo no'o te'ta nakiya poponiwa pipiniwa tiame, ihji no'o aamo iyotepaapa, oosa simiyamepua. Neeea i'ka oosa simiyame iyojurachio, te'ta aamo inatajeramenia, kai waapisi tiame inataka Riosichi simiyame, yooma te'ta tisia ka'karuma Riosi tuuyewarichiopua. ² Ki natakepajerani neee, pu'ka ehkoria-mi Riosi nayewatura iyoteka chaachapariapua, Riosie piiparieme. Yooma pu'ka chaachapariache yooraka

mochitojeraninia, yooma Eesusi ajawaria aamo masiteriaopua tiame, Eesusie taamo Paamirae Apoe taamo newipatekameopua tiame, nayewatumichio uhjuraria. ³ Ke'chu ihta chiainia aamoo, i'ka pahcha aamo nane'rejeraninia: kajuyachi taawechiamio, e'enameripua aaata ti'tijoeri, ahpochewichio erakoa inatame. ⁴ Puuuu aamoo na'ara erakokao, iinatukemeripua chaachapaka: "Nee, zenamerijoarepua, ki ku'itapisikoipua Eesusi ahpo ku'we enamio tuurioio? Ihji weeeai wa'api teetoamepua naayachi o'inia enepatetiao, kihta sewina ikiyamepua ahkasi ehpiami taawechisio. Taamo ehkoriaami noonoriai wahji-pakameai, wa'achi chaachapaniame puuyetoka mochitoriaipua Eesusi enamerio, nape ahkasi ehpesioi, kiisi eenamepua. ¿Achinitio enameripua naaju?" ⁵ Wa'a chaachapamea, kiisi pichikiamepua Riosi iintomo tuuyaa kiisi wehchi wichiameopua ahkasi ahsieme ikiyachisi. Ki pichikiame puuuu i'ka weeeo, ke'chu i'ka yachanioiopua pehjio, Riosio chaachakache wakiyachi iintapariopua i'ka weeeo, pa'wetere tiioipua i'ka weeeo, pa'weo norikame manipateka. ⁶ Ihji nanaarame masitaria, kiisioi nane'riamepua tiame ehkoriaamio, Riosi cheeriachichee yomatiame si'ripuriopua weeeo, yomatiame nanaarame wehjoarichi si'ripuka. ⁷ Nape i'ka weee kajuyachio Riosia, te'ta ahpo utewarieo, chaachasache tajenatemeripua yomatiame i'ka weeeo, ahkasi tewekaopua tiame. Wa'a iintomeri Riosia, te'ta ahpo katewiachi taawechiopua, yooma nanaarame katewesa kokosaiopua. ⁸ Pukaepa eeme no'o Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame, ka'te wa'a yaapi erakoka mochitomitapua, nanaaraka chaachapamechitiao, taamowichioo piie miiri paampario, Riosia piie taawechitia tetewamekopa; Riosio piie taawechitia tetewao, taamowichio piie miiri paaumparipua. ⁹ Wa'a teeka tetewiniachiopua, taamo Paamira Eesusia waikao, kiisi ariwapaitepua ahpo te'ta enamiachio, aaata wa'ami ahka tisia ariwapamekoo Eesusio chaachapanioioo; nape ihji taamo Eesusi Paamiraa, ki aaata epeche tatakoriichi wewekamichio-pua puuyeka tiamepua pehjio, tehpe teewepamepua ahpo enamiao, epeche weeka apochi e'enanuawichioopua, ahpo tatakoriniameopua wa'asio, toakaopua wa'ási. ¹⁰ Nape taamo Paamiraa enamachepua, ihji eenaiopua senawato asimitepua ichikoamechitia. Pu'ka taawechio, ihji tewekaa, kiterepamitepua waikao, ki nu'uti tiame te'teoka. Yooma aaata taamo itapiti ahjae neteniameai, yooma saipameri puuuai na'ieo, kihta enepaka wa'asi. Weechioi, yooma ihta netetiameai, wa'achitia saipameripua tiameo, weee tajenarieo. ¹¹ Yooma i'ka weeeo saipaka kajupuamekoopua, i'ka weee tewekara tiameo, ¿ki te'ta ka'karumachi yooraka mochitomerijoare eemea te'ta aamo iyoriwa te'terekaopua Riosichio, ¹² yaapi erakoka Apoe Eesusi tekimichioopua, aamo newipatemiao, i'ka weee kajuy-

achi tajenamerichio? ¹³ Teemea, yooma wa'a i'ka weeeo tajenaka kajumerikoioipua, yooma tewekaoioipua ki naania ikimerikoopua tiame, yooma ahjachi iintuameopua ki naania ikimerikopua tiameo, weemera wehjoari taamo mochimiachi, puuyeka mochitoame teemea, weemera teweka iinueme, Apoe taamo Paamira Riosio, iintomo tuuriachitia. Wa'a weemera taamo mochikachio, kiteremeripua ki ka'karumao, apoche ka'karumache ohjorepuachi wa'ao.

¹⁴ Pukachipa eeme no'o tísia nakiwaa, ka'karumache yooraka mochitopuapua pewatiame mochitoka Riosichio, wa'a aamo te'teresoo Eesusi eenao aamo katewemiao, ka'karuma te'teriame aamo tewimichioipua, kihta a'chitiame tatakorieme. ¹⁵ Puuu tepipi teeweniamea Eesusieo, epeche weeka muuwepamichioipua apochi newipamerio; wa'a teeka tetewimete teemea, pu'ka Eesusi tehpe puuyewa teewiao. Taamoo Paoroa taamo pa'chichitia tetewaa, wa'achi cheeka aamo iyotepekame puai i'ka tehpe eenepaniame Eesusieo, i'ka Riosie ahpo kiaretia ti'tijoeri tuuyewarichioipua. ¹⁶ Yooma ahkai ahpo iyotepariachioipua, wa'achi cheeka iyoteparepua i'ka tehpe eenepaniame Eesusieo. I'ka Paoro iyoteparichi tísia tehki tiame ma-

sitiamekopao, ki kaawe pahtekameapua, se'wikamepua pu'kao, te'ta Paoro masiteriachitia masitepuao. Pukaepa, ki te'ta machiyame Riosichi simiyameo, se'wichi ruhjiamepua ki kaawerumachi. Ihji ma'masitari ki ahsieme pepenipakame Paoro masiteriao, se'wi chaachapaka masitiamepua, wahjachi Riosi iyotaperichi chiiiao. Puuu se'wi masitiamea, kiisi kaawe nokayamepua Riosi te'ta pichiware chiiiao, wa'a te'tiapa puuu, ahpo wa'api na'atamepua. ¹⁷ Pukaepa eeme no'o poponichitia kaawe e'riaa, pu'ka se'wi masitiamechio, kaawe aamo inateka mochitopuapua, ki aamo apochi panisutomichioipua ahpo tísia wihkuewae, aamo kaawe Riosichi te'terewao, ruhjipateka. ¹⁸ Pukaepa eemea, kaawe machipakame mochitopuapua Eesusi masitiao, te'ta taamo Paamira Eesusi nakiyachitia, Apoe Eesusi Riosie Weratiameo, taamo te'ta newipatemichio weratiame. Pukaepania i'ka iyotepe kajuyachioipua, i'ka Eesusi Riosie Weratiamewichioo, weruma iyoriwa teerejerania pu'kawichioo, ahkasi ki wahjiamesi.

Wa'a te'teresaa kaawe enemiiipua. Cheriwema wa'asi.

Pahcha Waani Iyotepawa

Riosi Naera

1 Kúira yomatiamé i'ka wehjoarichi mochikáme. I'ka no'o iyotewachio, aaatachi simiyame itapiti aamo nayewemane, kihta ki'tioi i'ka wehjoario, ahjaka yasitokameopua wa'asi, ke'chu naayachisi o'ínia. Puuu aaataa ihji aaatapua: taamo wa'api pusie tetewaria, taamoo pu'kao keepuka ohjoria; taamoo pu'kao, taamo sekae ahjachi ihcheparia. Ihji te'ta aaataa, Eesusi Riosie Weratiame puuuu; puuuu, Apoe te'ta Riosi Naera puuuu, Riosia pukae ahpo Naeraeo, te'ta kaaweruma ahjarikamera taamo ki'yamepua, weemerakamera ahjari. ² Ihji wa'api Riosi Naeraa, i'wa wehjoarichi eenaka tijoetukamepua, taamoo taamo pusie tetewiriamepua; pukachi wa'a tiiachipa teemea, pichiwako tuuyámepua, i'wa wehjoarichi eenário. Pu'ka Naera Tijoetukamechi simiyame, aamo nayewatuna teemea. Puuu Naera Tijoetukamea ki wahjiamesi ahjari tiiamepua, puuu taamo Noono Riosi tiarichi o'ínia tekikamepua, pu'ka tiarichi o'ínia tekika weechi eenaka, taamo ahpo tetewitekame. ³ Pu'ka te'ta taamo tetewaria, pu'ka te'ta taamo inamuria tiame, aamo nayewatuame teemea, aamóo, wa'achitia tamochitia taamo Noono tewekachi kahtiamechi te'tereka mochtomichiopua, wa'achitia Riosi Taanarachi taamo te'tereka mochtitoachitia, wa'achi te'tereka mochtomichiopua, Eesusi Riosie te'ta Weratiamechio. ⁴ Wa'a tiiame aamo tuuyepame teemea i'ka iyotewachio, pu'ka aamo Riosichi peenia erakoao, epeche ahsepari teerepuawichiopua.

Riosia piipari tahjewari puuu

⁵ Eesusi Riosie Weratiame taamo aamo masitenureria, ihji kaaweruma weemera tuuyewari puuu: Riosia piipari tahjewari, ki'tiameoipua tiameo, ihtaoi ki kaaweruma tiiameo, kiisi oiameoiopua tiameo, tuka-parichio; ihjia te'ta kaawerumache ihsiwa tiiamepua. ⁶ Pu'ka Riosi ahjama kaawe te'tio tuusaa teeme, nape wa'a chaachapaio ki ka'karuma yooraka ohjosaa teeme, wistuame teeme taamo chaachapariao, ki taamo chaachapariachitia ohjoekapa teeme. ⁷ Nape uutapachi ohjoresaa teeme kaawe ahpo uukao, Riosichitia uutapachi te'tereka mochtioame teemea, kaawe erakoka mochtitoka taamo wahjachi ahjamaoi, Riosi Taanara Eesusio taamo tatakoria te'ta taamo piipate-

riopao, tísia kokosa aiwaka, ahkasi kurusichi mukukao.

⁸ Ki tatakoriwaeme taamo teewasaa teeme, taamo wa'api taamo wihkuiámepua, kihta ki'tiame teemea waikao, taamo pichiwariwao. ⁹ Nape teemea Riosio taamo tatakoriao tuusaa, tísia kaawe erakometepua taamo tatakoriao taamo cheriwemerikopua, pu'kao tamochio, te'ta kaawerumache ihsiamekopapua, yomatiamé taamo kiisi kaawe nokariaopua, piipáteka.

¹⁰ Nape ki tatakoriwaeme taamo tewasaa teeme, Riosikamera wihtuchame teeme waikáo, ki pichiwaka uuyamekapa teeme pu'ka cheeriao, Apoe Riosio cheeriopa taamoo, yomatiamé teeme tatakoriameko tuuka.

Eesusi Riosie Weratiame taamo nehpuhari

2 No'o Riosichi kukuchiwa, i'ka itapiti aamowichio iyotiamenia, kaawe aamo inateka mochtomichio itapiti ki ka'karumachi wichipuameo. Nape seenekachi aawata piire tatakoriao wichisoo, ijinueme teeme aata taamo nehpuamerio, riaorósi taamo wenejia taamo Noono tewekachi kahtiamechio. Puuu Eesusi Riosie Weratiamea, wa'a iintomeripua taamo nehpu-pakao, puuu Apoea, te'ta tísia kaawerumakapa puuuu, taamowichioo kaaweruma wichiyameche, ihsiamekapapua. ² Pu'ka Eesusio taamowichio mukiwarichi ahpo nehjariopaopua, yooma taamo tatakoriao wikiriataria natetetiame itipikamepua, ki ehpe taawechiami taamo chewichiopua, ahkasi yomatiamé i'ka wehjoarichi mochikamewichiopua, Eesusichi paparakameo.

³ E'waka mochisaapu teeme pu'ka Riosi nuurario, pukachi nane'repuame teemea, pichiwa kaawe te'tereka mochtioamekopua Riosichio. ⁴ Nape aaata ahka cheeso: "Tísia kaawe teereka yasitoamenia Riosichio", nape wa'a chiiáio, ki yorame enesaapua Riosi nuurario, kihta Riosichi kaawe teereka yasitoamepua, oowera tísia wistuamepua, kihta pichiwarí tiiamepua apochio. ⁵ Sewina chaniwachio, aaata e'waka yoorameapua Riosi nuurario, pukae e'wewa ihsiwae tetewitiame Riosio, tísia ahpo nakiyaopua Riosio. Pukachi wa'a taamo tiiachi, taamo nane'riame teemea, taamo kaawe tiiamekopua Riosichio. ⁶ Aata ahpo Riosichi kaawe teereka yasitoameko tuuyamea, Riosi Taanara Eesusi i'wa weechi yasariachitia, yasitómetepua.

Weemera nuurari

⁷ No'o Riosichi nakiwaa, ihji nuurari aamo no'o iyotepiaa, ki weemera simiyame puuuu, puuu wa'apikai tiipaopua ehkoriaami o'inia simiyame, puuu wa'api puuuu, ehpiami taamo nayewatuaa, pu'kaopa aamoo inamuriapa wa'ási. ⁸ Nape wa'a tiiaipua, Riosie Weratiameo ahsieme e'wewa iintoriopa, yomatiame Riosi nuurari e'wepakaopua i'wa weeechi oirioio, weemera tiame Riosi nuurari e'wewa, enepakamepua. Ehpeo eemeai Riosieo, yomatiame ahpo Taana Eesusichi papameo, ahsepari e'wekame taamo tetewamepua ahpo nuurario. Pukaepa ehkoriaami tukapari Riosi nuurari nokisitiamea, puuuu saipatoamepua, ehpeo taamoo Riosi Taanara tahjewarachi mochitoamekopa, Eesusichi paparakao. Ehpeo eemea Eesusi tahjewarachi mochitoamea, kaawe ahpo nakika mochitoamepua.

⁹ Aaata piire ahka Eesusi tahjewarachi yasitoame teewasoo, wa'achiaipua nekumesaa ahpo piirechio, tukapachi yasitoamekai chiamepua pehjiio. ¹⁰ Nape puuu ahpo piire nakika yasitoamea, Eesusi tahjerawachi kaawe teeretoka yasitoame puuuu, aaataai kihta tatakoriichi wichiteme tiamepua. ¹¹ Nape aaata ahpo piirechi nekumeka yasitoamea, wa'a ahpo ma'chitamepua tukaparichi yasitoamekoo, ki ma'chiriameka tiamepua, tukapachi oiamechitia kiisi ma'chiriachi.

¹² Neeea Riosichi kukuchiwalao, i'ka no'o iyoterichio eee chiame ka'karuma tuuyewa iyotiamenia aamowichioo, Riosichi aamo te'terepariopa aamoo, Riosio aamoo cheriweriopa tatakoriiriao, Eesusi Riosie Weratiameo aamowichioo iintóriae. ¹³ Eeme kukuchi yayawarao, i'ka aamo iyotiamene aamowichioo, tísia nane'reka mochitoamekopa Riosie Weratiamechi simiyameo, pu'kao ke'chu naayachisi o'iniasi ahjaka yasitoame.

Aamo tehtemario, i'ka kaawe e'rewa aamowichioo iyotiamenia, tísia aiwaio anachaka newitoriopua riaorósio, tísia na'ara aamo yoranareriameo.

Aamo kukuchio, i'ka kaawe e'rewa aamowichioo iyotiamenia tiameo, aamoo tísia nu'nuntikoioipua pehjiio, aamo Riosichi paparamekopua.

¹⁴ Eeme yayawaraa, kaawechupena tísia paparakame eemea Riosie Weratiamechio, ke'chu naayachi o'inia ahjaka yasitoamechio.

Eeme tehtemariaio, kaawechupena eemeai newitokamepua riaorósio, tísia anachatoaipua riaorósi na'arario, amochi tísia na'ara yoranarewa, Riosi kaaweruma tuuyewarichikamera enepakaopua, tísia utewaeme enepakaopua amochio, riaorósi aamo tísia na'arewa nehpuariwichioo.

¹⁵ Wa'a tiiachipao neea yooma aamoo, chaaniamenia, ka'te pu'sereka mochitomitia eemea, itapiti ki

ka'karuma nokiwame i'ka wehjoarichio, ikotukaohi itapiti i'ka wehjoarichi iintuameo. Aaata i'ka wehjoarichi iintuame ikotuka yasitoamea, kiisi nakika yasitoamepua tewekachi taamo Noonoo. ¹⁶ Wa'a tiamepua, yooma ki ka'karumaa i'ka wehjoarichie taamo ooweniamea, ki taamo tewekachi Noonoe ooweniamepua, ihjichitia weeechi iintuamea: yooma ihta taamo tetewao, ki ka'karuma yoranarewa; yooma taamo erakoa ki ka'karuma yoranarewa; tísia paarasarieka yasitonarewa. ¹⁷ Ihji weea ahpo kaju-mite puuuu, yooma apochi mochikame ti'tijoeri kiisi ki ka'karuma ikotuame ahjama; nape sewina tiachio, puuu Riosi nakiyachitia mochitoamea, ki wahjiamesi ahjameripua Riosi ahjamao.

Napapuka ne'newa, aachintiamera te'ta pichiwarikoo ki pichiwarikooio

¹⁸ No'o Riosichi kukuchiwala, waapi teetoamekaitepua epeche epecheche, Riosi ihsiwa kajumiachioipua i'ka wehjoarichio. Inamukame ohjoare eemeapa, aaata iintumio tuuwao, aaata Riosie Weratiame te'ta weruma Seepurawarao. Wee, weeka puuyapamepua wa'asio Riosie Weratiame seepurawao, te'ta Riosie Weratiame Seepurawa ijinuwarao. Wa'a tiiachipa epeche epecheche, waapi teetoameko erakoame teemea, Riosi i'ka wehjoarichi ihisia, kajumiachioipua. ¹⁹ Puuu Riosie Weratiame seepurawaa, ahkasio taamo ti'tiopachiamioi e'enariameaipua ookapio, ki pichiwa taamo Paamira Eesusichi paparama. Puuuu ki taamo ijinuwara eneriamepua taamo Riosichi ponowachio pipiniwachioipua tiameo, poanatakamekapua, tamochitia pichiwa Riosichi paparama enesaa-pua, taamo ahjama itipimeriaipua. Nape wa'a noonoiamea, taamo ma'chiame tetewimichioo iintuamekopua taamo ti'tiopachioi Eesusi seepurawa, nape ki yoomahka.

²⁰ Nape eemea ki poanatuamepua taamo Riosichi paparamechio, eemea amochi uukamekapa te'ta Kaaweruma tiamera Riosi Riosiwario, Riosi aamo ki'yariao, pukaepa machika mochitoame eemea, taamo Paamira Eesusi pichiwaritiao. ²¹ Pukaepa aamo iyotepamenia, aamo machiyamekopa Eesusichi simiyame pichiwarirao, kii ki aamo machiyamekopa. Eeme wa'api nane'riamepu, wistukio ka'chitia pichiwarichi eenamekopua. ²² ¿Aatana ohjoarepu te'ta wistuamea? Naati puuuu, ki Riosie Weratiameko tuuyame Eesusio, ki Riosi tiarichi eenameko tuuyame. Puu-upua, te'ta Riosie Weratiame seepurawaraa, ki uuka tetewamekamera Eesusi Riosi Taanarao, apoe te'ta Eesusi Noonoraio. ²³ Aawataai ki Riosichi eenameko tuuyamea Eesusio, ki apochi iniwaeka yasitoamepua te'ta Eesusi Noonoraio; nape, Riosichi eenameko tu-

uyamea Eesusio, apochi iinueka yasitoamepua te'ta Eesusi Noonorao.

²⁴ Pukaepa kaawe neesetomitiamua, pu'ka Riosichi simiyame tuuyewario, pukeri o'inetiachisi aamo inamuriao. Wa'a te'teretoka neesetosaa eeme, pukachi Riosi Taanarachiche te'tereriame enemapu eemea, Eesusi Noonorachi te'teretokameche tiame. ²⁵ Teemea wa'a te'teretokamea, kiapuame teemea waikao, Riosie Weratiame taamo kiapo tuutiameopua, kiisi wahjiame-si ahjaniameopua weemera ahjari.

²⁶ Pu'ka wa'a tiame aamo iyotepamenia, kaawe aamo neesetoka mochtomichiopua aamo wihkuenariameo. ²⁷ Eemea tísia machika mochtitoamekapaopua Eesusi Riosie Weratiame pichiwarirao, ki aatae aamo epeche masitepuamepua, Riosi Riosiwarikamera aamo masitiamekopua, amochi yasitokao. Puuu Riosi Riosiwarikamera inisiamepua aamo te'ta masitekao, ihtáoi Riosichi simiyameo. Puuu Riosiwari masitiaa, te'ta pichiwarikamera puuuu, kiisi wistúki. Wa'a tiachipa eemea, pu'ka Riosiwari amochi yasitoo masitia, e'weka mochtitopuapua, pu'ka Eesusi Riosie Weratiamechiche, Riosiwariichi teetoka.

²⁸ Ehpeo no'o Riosichi kukuchiwala, peewatiame mochtomitia eemea Riosie Weratiamechio, ki aamo suwe erapatepuaiachio aamo te'teretoriao, pu'ka Riosie Weratiame enasooopua te'ta taawechio; epeche kaawe ahjachi erakoka mochtitoniamea, pu'ka taawechi te'ta enameriwichioo. ²⁹ Eemea nane'riame enesaa Riosie Weratiameo, kaawerumache ihsiamekoopua pu'kao, nane'remete eemea tiameo, yooma aata kaawerumache nokayameo, Riosi tatanarachitia te'teriamiakopua, Riosi Taanara Eesusichi enepakamekopua.

Riosi te'ta tatanara

3 Eemea i'ka no'o chiao, inataka ne'nemitiapua: Nee, taamo Noonoo Riosia, ki teesa taamo nakiyamepua, ahkasioi puuuu taamoo, ahpo tatana taamo teewamepuá; pichiwa wa'a te'tiamekate teeméa. Nape wahjachia, ki Riosichi paparaka mochtitoamekapaopua, ki taamo Riosi tatanarachitia tete-wamepua, kihta tewekachi kahtiame Noonochi te'ter-apa. ² No'o Riosichi poponiwa pipiniwaa tiame, ¡Riosi tatanarapa teeméa! Teemea ki te'ta kaawe nane'riamepua taamo weerewa te'teremiao, nape wahka ihtoriachio Eesusi eenechi tewekachi o'inia tekisoo, Eesusi weerewaeka eenaria tetewapao, pu'ka weerewa taamo weerewaemeriko erakoame teemea. ³ Yooma pu'ka puuyetoka mochikamea, Eesusi ye'karichi ahjama mochipuameo, tísia piipari tiame ahpo neesetoka mochimeteppua, iiweta i'wa wehjoarichi mochtitoaiopua pehjo, te'ta Eesusi piipari tiachitia.

⁴ Ki ahpo piipari neesetoka mochtitoamea, ki iyorika mochtitoamepua Riosi nuurario, puuu ki iyorika

mochikamea pu'ka nuurario, tatakoriame puuuu.

⁵ Eemea nane'riamepua Eesusi Riosie Weratiameo, apoeopua kiisi ihta tatakoriameo, i'wa wehjoarichi eenariopua taamo tatakoria kokosapuame, ahsieme cho'wemiao. ⁶ Aata te'ta Riosie Weratiamechi kaawe teeretoamea, kiisi oiamepua tatakoriwachio; tatakori-wachi oika pu'seriamea, kihta Riosie Weratiamechi teeretoamepua, puuuu Riosie Weratiameo, kiisi machiyameka teeretoka yasitoamepua. ⁷ No'o Riosichi kukuchiwaa, ka'te aamo toimitia wihkuemichioo aataoi; aata kaawerumache yooramea, kaaweruma puuuu, Riosie Weratiameka tiamepua, ahpo kaaweruma tiiao. ⁸ Nape tatakorika pu'seriamea, riaorósikamerachi tiame puuuu, riaorósi iinuwara. Riaorósi, tatakorika pu'seriamepua, Riosichio, ahpo poanaturiachisi wa'ana, ki nane'reniachi wahkasi ehkoriai o'iniao. Nape Eesusi Riosi Taanaraa, riaorósi taamo ahpo ijinuwa eenepatenariopa, wa'inemia eenakamepua, riaorósi, ki taamo Riosi tatanara enejeriopa.

⁹ Aataai te'ta Riosi taanarachitia yasitoamea, kiisi tatakorika yasitonariamepua, weemera ahjari iinuekapua Riosichio Riosie ahpo kiatiamé. Pukaepa ki itipiamepua tatakorika simitewachio, eenechi naawakameka tiame enepatetiapaopua, Riosieo. Puuu ahpo yooreminaopua iikachio, Riosi taanara enepakame puuuapa. ¹⁰ Nane'repori tiame teemea, Riosi tatanara aatanakoo, riaorósi ijinuwarao aatanakoioopua, ahpo nokiwamechi ma'chiame tetewiniamepua, aatanakamerakoo. Aawataai ki kaaweruma yooraka yasitoamea, kiisioi nakika yasitoame enesaa ahpo piirechio, ki Riosichi tatanarachitia te'teriamié, riaorósikamera ijinuwarapua.

Napatika ahpo nakika mochtotaria naaju, aatachioipua

¹¹ Ki'yamisi o'inia taamo tuuyesiwa inamutiamepua, puuu wa'api ihjia: taamo ahpo nakika mochtitopuamepua. ¹² Teemea ki Kaainitaru ohjoériachitia ohjoétometepua, ehkoriai naayachikoio pehjo, ohjoer-achitia. Puuu Kaainia, riaorósi iinuwara enekamepuáa, ahpo pooni me'yakamekapa. ¿Ihtatia tiachipa wa'a iintoriarepua ahpo pooni me'yakao? Wee, puuu Kaainia, na'arari inataka yasitoriamekapa wa'a iintokamepua, pu'ka poonira Aaweri tewaniamea, kaawerumache yooraka yasitoamekopa, wa'a yoratiamepua.

¹³ Wa'a tiachipa eeme no'o Riosichi kukuchiwaa, aamo nekumeka teteiwai i'ka wehjoarichi mochikameo, ka'te iinsa tiameko erakoka mochtomitipua. Puuu aamo ku'kume e'raka tetewamea, ehkoriai naayachi Kaaini teereriachitia, te'tereka mochtitoamepua. ¹⁴ Nape teemea Eesusichi paparamea,

taamo kaawe nakika mochitoamepua, aataoi kaawe e'raka nayeweka. Wa'a te'teriapa teemea, nane'riamepua taamoo, ki aiwamerikopua oosa simiyamechi mukiwario, teemea weemera ahjarichi teetoapa, taamo Noono tewekachi kahtiame ki'yaria. Aataai ki ahpo piirechi nakika yasitoamea, ahjaka oiaiopua mukukameka tiamepua. Puuuu wa'apitia itipisaa, puuuu eeyowa tiamepua oosa mukiwachi wichipuameo.¹⁵ Aataai ahpo piirechi nekumeka yasitoamea, tijoe ko'yameka tiamepua; eeme wa'apiai nane'riamepua pu'kao, aataai tijoe ko'yameo, kiisi kiapuamekopua, ki wahjamesi ahjario.¹⁶ Teemea Eesusi Riosie Weratiame iintoriaeo, te'ta pichiwarikamera nakiwari machiyamepua, ki teesa taamo nakiyapao, kurusichi mukuriopa, ki nu'uti kokosa tiame aiwaka taamowichioo, apoe ahpo kaawe e'rachi wa'api. Wa'achitia teemeai taamo poponi pipiniwa Riosichi paparamewichioo, ihtaoi aiwari aiwaiopua pu'kawichioo, kaawe erakometepua, wa'a teeka tetewiteniamepua tamochio, te'ta kaaweruma Riosichi eename nakiniameo.¹⁷ Aata ahka soparame iinuekai yasitoameapua ahpowichioo, wa'a tiaiopua ahpo piirechio, itapitichi tisia tooremuka yasitoame tetewaiopua kihta ihkorewae ku'isaopua pu'kao, zihhtatiana, te'ta kaaweruma nakiwari Riosichi eename iinuetapua?¹⁸ No'o kukuchiwaa, taamo aata nakiwaria, tamoe iintokache tetewiteniamepua, ki oowera chanikache.

Pichiwa cheriwetiameko tatakoriario

¹⁹ Wa'a teeresoo taamo iintowachi tetewima teemea, taamo te'ta Riosi pichiwarichi te'terimekopua. Wa'a te'teriapa teemea, te'ta pichiwa ki kokosapo erakoame teemea, Riosi te'ta taawechi ti'tijoeri katewiachio.²⁰ Tahpitika e'roiopua taamoo, ki nu'utiko taamo tatakoriario, te'ta taamo pichiwari e'raka cheriwejera-ka itasoo Riosichio, cheriwepuameche teemea Riosieo, apoeo ma'chiametewamekapa taamo iikachio, tahpitika e'raka taamo itaya cheriwejerao. Wa'a iintomeri Riosia, yomatiametewamekapa nane'rewao.²¹ Nape kihta weruma tatakori tamochi pehtiamekoio Riosia, taamo cheriwemeripua tiameo,²² ahkasioi tisia nu'utikoi taamo tatakoriario. Wa'a iintoame taamo Noono Riosia, ahpo mochijerachitia mochitoameo, ahpo nuurariwa e'weka.²³ Taamo Noono Riosi nuuraria ihjipua: ahpo Taana Eesusichiche paparaka mochitoniametewame, te'ta pichiwari taamowichio iintorio erakoniame Eesúsio, te'ta kaawe taamo ahpo nakika mochitoniametewame, te'ta apoeo, taamo nuureriachitia.²⁴ Yooma aata pu'ka tewekachi taamo Noono nuurarira e'weka mochitoamea, taamo Noono tewekachi kahtiamechi te'terika mochitoamepua; Apoe taamo Noono tewekachi kahtiameai pukachi. Teemea tamochi kahtiameko

nane'riamepua Riosio, tamochi yasitoamekopua Riosiwariario.

Riosi Riosiwariario nayewaniame; riaorósi riaorósiwarira tiame

⁴ Aamo tisia no'o nakiyaa, ka'te yooma Riosichi simiyame masitio tuuyame pichikemitia. Nane'reka uumitia pu'kao, kaawe inataka, seenekachi ki Riosichi eenamekoi enema puuuu; i'ka weechio ki ookapi ohjoamepua ma'masiteri, puuuu ki pichiwaka masitiame.² Aata ma'masitari Riosi Riosiwari apochi yachatoamea, eee cheeka ahpo masitewachi ma'chitamapua: "Riosi tijoe tijoetukameo, Eesusi Riosie Weratiameko", tuumapua.³ Ki Riosiko tuuyamea Eesusi Riosie Weratiameo, wa'a chiiachi nane'rema teemea ki pichiwa chiiamekoo, pu'kao teesaio ki apochi tiamekoo Riosi Riosiwariario; puuuu, riaorósi riaorósiwarikamera yachatoamepua, Riosie Weratiame te'ta seepurawa. Inamuriare eemeapa, aata enamerikoo, Riosie Weratiame te'ta seepurawa. Weh, neea pu'kaopao, eenariameko tuuyamenia, puuu Riosie Weratiame seepurawa riaorósiwarirario, i'wa wehjoarichi tetewiniamekopa ihsiaopua wa'ási.

⁴ Eeme no'o Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame, Riosi tatanarakamera eemeapa, pukaepa eemeapa newitokamepua, pu'ka ma'masitari wihtuka masitiameo. Eemea ki yuumpatiamepua pukaeo, pu'ka Riosi Riosiwariario amochi yasitoameo, tisia utewaemekopa, ki pu'ka riaorósi riaorósiwarichitia i'ka wehjoarichio, ihstoameo.⁵ Puuu ma'masitari wistikia, riaorósi riaorósiwarirario ahpo eratewakamera masitiamepua, ki Riosichi tiiakamera. Pukaepa ki Riosichi paparanariamea, pu'ka riaorósi riaorósiwarie eratetiamee masitiamekamera tisia pu'sereka keepuamepua.⁶ Sewina te'terewachio, teemea Riosi ijinuwarapua. Puuu Riosi nakiyamea, taamo ahjama nayewaka pu'serimepua Riosichi simiyameo; nape ki nakika mochitoamea Riosio, kiisi pu'serimepua taamo ahjama nayewakao. Wa'a teeka nane'remeri teemea, aatanakamera pichi-waka nakiyamekopua Riosio, aatanakamerakopua tiameo, ki pichiwaka nakiyamekopua Riosio, oowera wihkuaka nayewamekopua.

Ahpo nakika mochitopua

⁷ Eeme no'o poponiwaa pipiniwaa tiamea, tisia no'oe nakika mochitoamea, teeme Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame taamo kaawe nakika mochitometepua, ahkasi taamo wahjachioi, pu'ka nakiwariario Riosichi eenamekopao. Aata nakika uuyamea aatao, kaawe tiamepua Riosichio, Riosi taanarachitia.⁸ Aata ki nakika tetewamea ahpo wahjachio, kihta iinuemepua Riosi nakiwariopua apochio, Riosia apoe te'ta pichiwari nakiwarikapapua, yomatiametewame aataoi nakiyame.

⁹ Riosia tísia taamo ahpo nakiya tetewitenariapaopua, ahpo Taana tijoetutesa uhjurekamepua i'ka wehjoarichio, taamo weemera ahjari kiapuawichioopua, pu'ka ahpo piiripi wa'api Taana iintóriae. ¹⁰ Te'ta ki nu'uti nakiwaria, Riosie taamo tetewitetiamepua, ki tamoekamera Riosio, apoe Riosio ahpo Taanakamera uhjurakamekopua, ahpo Taanakamera iintoriawichio, taamo cheriweriopa taamo tatakoririao, yomatiamie ahsieme natetekaopua.

¹¹ Wa'a teesoo eeme no'o Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiamé, Riosio ki teesa taamo nakiyame enesoo, wa'achitia teemeai tísia kaawe taamo ahpo nakika mochtometepua. ¹² Riosia seenepioi, ki aatae tetewiniamepua; nape ahpo kaawe nakika mochtioniachi, tetewiniamepua pukachio, te'ta kaaweruma Riosichi eename nakiwariaa, puuu Riosi nakirewaa, kaawe ahpo nakika mochtioamerakachi, epeche epecheche tamochi teetopasiamepua.

¹³ Teemea taamoo, ki taamo ahpo nakiwariche nane'riame teemea, taamoo Riosichio kaawe te'terimekoo, apoekamerakopua Riosio, ahpo Riosiwarie tamochi yasitoamekopua, ahpo Riosiwariopua taamo inatarichio chaanesika, taamo tísia kaawe tiamekopua apochio. ¹⁴ Teemea tiameo, Riosi Taanarao, tamoe wa'api pusie tetewikamepua pu'kao, pukaepa teemea Eesusi Noonorao, apoe wa'api tamochi uhjurario pichiwatamepua, yooma taamo i'ka wehjoarichi mochtikameo, newipatemichio. ¹⁵ Riosia aaatachioi Eesusio Riosi wa'apichi eenameko tuusoo, Riosie wa'api tijoetutetiameko tuusoo, Riosia pukachi pakiyamepua iikarachio, pukachi ohjoretomiaopua; puuu wa'a ikitiamea Riosieo tijoea oowitiameaio, tísia kaaweruma te'teretoamepua Riosichio, Riosia tiameo pukachio.

¹⁶ Naakona wa'a tiiaitepua, ma'chiame pahtiamie teemea ehpeo, achini tiameko Riosi nakiwariopua tamochio; eje'e pichiwa wa'a tiame puuuu, pukaepa wa'a tiachipa pukachio, te'ta pichiwarike erakoame teemea pu'kao. Riosio te'ta nakiwarikopaopua pu'kao, aata ahpo wahjachi tiame nakika yasitoamea, Riosichi ahpo teereka yasitoamepua; Riosiai pukachi teereka kahtiamepua. ¹⁷ Wa'a te'teretosaa teemea taamo wahjachi kaawe nakika mochtioniameo, kihta taamo seeweka mochtomete teemea, wahka ihtoriachi ti'tijoeri ki kaawe noonoikame, te'ta Riosi katewemerichio, te'ta Riosie Weratiame nakika yasitoriachitia, mochtioamekapa. ¹⁸ Aataai te'ta Riosi nakiyachitia ahpo nakika mochtioniachio, ki'tiamepua Riosi kokosari majaniamea, wahka ihtori taawechiopua ti'tijoeri te'ta katewemiachio. Ohsotia puuu majaniamea, ahpo pujayamepua tamochio, Riosi nakiyachitia taamo te'ta ahpo nakika mochtiosoo. Nape Riosi kokosari majaka yasitoamea, ki Riosi nakika yasitojerachitia, yasitoamekapa, wa'a e'ramepua.

¹⁹ Teemea ahpo nakika mochtioniameo, Riosie pepenipakamepua, ahpo Taana Eesusichi taamo tetewiterie, kurusichi taamowichio mukiwarie. ²⁰ Aata piire ahka cheesaa: "Nakiyamenia Riosio", nape wa'a chiaiopua, nekumesaa ahpo piirechio, wistuame puuú. Aata ki nakiyamea ahpo piirechio pusie tetewameoipua pu'kao, ¿osopenana nakitarepua Riosio ki ahpo pusie tetewao? Nakiniamea ki naawesarieche tetewiteniamepua, yoorakache tetewiteniamepua. ²¹ I'ka nuurari taamo ki'yarepu Eesusi Riosie Weratiamea: ki Riosiche nakika mochtomete teemea, teemea ohso kaawe taamo piirechio, nakika mochtometepua tiaméo.

Ki kaaweruma weemuwao, newitoniamie

5 Aata piire Eesusiko e'rame Riosie Weratiameo, pu'kao Riosi tiarachi o'inia eenamekoopua, puuu Riosi taanaraka tiame puuuapa. Aata tewekachi kahtiamie Noonora nakiyamea, wa'achitia nakiyamepua tiameo, pu'ka tatanarao. ² Riosi nakiyame enesaa teemea, e'waka mochisaa tiame pu'ka nuurariwaoio, pukachi nane'reka mochtitoma teemea, Riosi tatanarao, nakika mochtitopuameo. ³ Teemea Riosiwichio te'ta pichiwari nakiwaria, Riosi nuurariwa e'weka yasitoniamepua; puuuu e'weniamea kihta pehtiamekaitepua, ewanarewawichio. ⁴ Taamo Eesusichi paparaniamechi o'inia, eename taamo Riosi nuurariwa e'waka yasinarewaa; pukaewewitoame teemea ki ka'karuma yoranarewa weemuwao. ⁵ Newitoka machenasiamie pu'ka ki ka'karuma yoranarewao, Eesusi utewarira apochi yachatoamekapa wa'a tiamepua, Riosi tiarichi eenameko e'ramakopua Riosie Weratiameo, Riosi Taanarakopua naawakameo.

Eesusi Riosie Weratiame naania tiame aatanakoo

⁶ Teemea nane'riamepua Eesusi Riosie Weratiameo, Riosi Taanarakoopua, neerochi paatotioi machenoio, tewekachi kahtiamie taamo Noono tewekachi kahtiamie ma'chitatiamekopua pu'kao, ahpo Taana teewakao. Piirechi akana o'inia eenameko taamo nane'riaa, kurusichi mukuyai tewekachi kahtiamie taamo Noono nayeweriapua, ahpo Noono teewakao. Taamo nane'riaa tiameo, Riosi Riosiwari puuuu, tamochi iikachi yasitoka, pichiwa Riosi Taanarako taamo tuyamekopua pu'kao, te'ta Riosi tiarichi o'inia naawakame. ⁷ Wa'a tiachipa paikapua tewekachio, te'ta Eesusi pichiwatamea aatanakoo: piiripia, taamo Noono Riosi tewekachi kahtiamepua, piire Apoe Riosi Naerapua, piirechia tiameo, Apoe taamo Noono Riosiwariapua, tewekachi kahtiamie; ihji paikaa piiripikaitepua. ⁸ I'wa wehjoarichi taamowichio, te'ta Eesusi Riosie Weratiame aatanataa, ihji paikapua: pi-

iripia Riosi Riosiwarihua, taamo iikachi tuuyame; pi-
irea, Eesusi paatotioi neerochi machenoipua, ahpo
Noonoe tewekachi kahtiamée nayewetiame, ahpo
Taana teewakao; piirea, Eesusi kurusichi mukuyai
taamowichio erawisukao, ahpo Noonoo nayewarihua
tewekachi kahtiamée, ahpo Noonoo teewakao. ⁹ Weh,
pichikiame enesaa teeme ti'tijoeri chaachapao, epeche
pichikemetepu teeme Riosi chiiiao, epeche ki teesa
nateyakamera. Pukaepa te'ta pichikemete teemea
Riosi chiiiao, yomatiame Riosi Taanarachi simiyameo.
¹⁰ Riosi Taanarachi paparakamea, ahpo wa'apichi i'-
toamehua Riosi Riosiwari chiiiao. Ki pichikiamea Riosi
chiiiao, wistuchamehua Riosi chiiiao, ki pichikiameka-
papua Riosi Taanarachi simiyameo, apoe Riosi chee-
riiao. ¹¹ Riosi taamowichio te'ta ma'chitaa, ihji iintoria-
hua: ki wahjiamesi ahjari taamo ki'yaria, yooma aata
taamoo, ahpo Taanachi paparakameo, pu'ka Eesusi
iintoriao, taamowichio iintorio erakoamekoo. ¹² Aata
ahpo nehpuwarichitia iniwaemea pu'ka Riosi Taa-
narao, pu'kakamera ki'yakame Riosia, ki wahjiamesi
weemera ahjario. Nape ki ahpo nehpuwarichitia apoc-
hi teetoameo, Riosi Taanarao, kiisi kiatiamehua
Riosieo, pu'ka weemera ahjari ki wahjiameo.

Kajuyachi kuwateka tuuyewari

¹³ Nee Waania i'ka aamo iyojurachio, te'ta pichi-
wako nane'remichio iyotiamenia pukachio, amochi iin-
uemekoopua wa'asi, pu'ka weemera ahjario, te'ta
Riosi Taanarachi paparakamekapao.

¹⁴ Pukaepa tisia ahjachi erakoame teemea, yooma ih-
taoi taamo tatakoriaria cheriwepua inatetioo, taamo in-
amumerikopua puuuu, wa'a e'raka kahtiamekapapua
wa'asi. ¹⁵ Wa'a teesoo Riosia, ki wa'atia itipimeripua, ki
taamo inamukaopua. Nane'riame enesaa teeme
taamoo keepuamekoopua pu'kao, nane'riame eneme-
riai teeme waikao, taamo tatakoriaria cheriwemichio
itanesoo, taamo cheriwemerikohehua.

¹⁶ Aata na'ara ihsiame tetewisaapua ahpo Riosichi
pooniwao piiniwaoiopua, pu'ka wa'a ihsiwamewichio
Riosichi itamete muuuu ku'iwao, pu'kao ahpo
katewemichiohua, weemera te'teremichiohua. Nape

taamo Riosichi Taanarachi paparamée, itapiti ki kaawe
tiiame tatakoriisoo, pu'ka tatakoriariawichio Riosia
taamoo, ki taamo ipaka tetewimapua ki apochio, oosa
simiyame mukiwachiopua. Nape ki ahpo Taanachi pa-
paraméopua Riosia, pu'ka tatakoriariawichio Riosia, ki
nakika teteimapua apochio, ipaka tetewimapua
pu'kao, ki wahjiamesi ki ahpo ahjama mochimichio-
hua, puuu wa'a tiiame Riosie ipaniamea, oosa mukiwa
tiamera puuuu. Pu'ka ki Riosichi te'teriamé tatakori-
ariawichioo, ki aamo itapo tuuyamenia Riosie cheri-
wepua; aapoe wa'api Riosi itanemerikopua pu'kao,
ahpo tatakoriaria cheriwepuawichioo. ¹⁷ Yooma ihta ki
kaawe nokiwamea tatakorihua; nape iintuaitehua
tiame ki kaawe iintotiamé, pu'kawichioo ki oosa
simiyame mukiwarichi taamo i'toamea, Riosi ijin-
uwarakamera enepatetiamekápa.

¹⁸ Nane'reka mochitoame teemea, aata Riosi Noo-
noeka yasitoame, ki tatakoriaria yasitonariamekopua,
ahpo neesetoka yasitoamekopua pu'kao tatakori-
ameo; Riosi Taanara Eesusieopua apochi inateka ya-
sitoniamekapa, apoe Riosiwarié. Pukaepa Satanasia
ka'chi iika yuumpame tiiamehua pu'kao, ahpokamera
tatakoriame na'naritomichioo. ¹⁹ Teemea Riosi ijin-
uwarakai, nane'riame teemea i'wa taamo ohjoekachio,
Satanasi ye'karitere taamo mochikamekoopua;
pukaepa taamo kaawe neesetoka mochitometepua.

²⁰ Nane'riame teemea tiameo, Riosio ahpo Taanachi i'-
ka wehjoarichi tekikamekoopua taamo mochikachio,
apoe taamo machitanariapa, aatanakoopua te'ta
pichiwari Riosio. Wa'a tiiachipa teemea pukachi te'ta
pichiwa Riosichi, pirena mochitoamehua, pu'ka Riosi
Taanarachi te'téretoka, pu'ka Eesusi Riosie Werati-
amechi. Wa'a teesoo ihji Eesusi Riosie Weratiamea,
Apoepua te'ta Riosi pichiwaria, te'ta ki wahjiamesi ah-
jamea. Wa'a tiiachipao apoepua taamoo, te'ta ki'yam-
eraa ki wahjiamesi ahjario.

²¹ No'o Riosichi kukuchiwaa, ka'te paparamitia
eemea itapiti riositaniaméchio.

Wee, wa'asi ihji no'o aamo tuuyeka iyotiaa. Wa'a
te'teremitiapua naaju.

Oosa Waani Iyotepawa

Pichiwariwa nayewaniame, nakiwariwa tiame

1 Neee i'wa te'ta tiopachi paamiratuamea, Oochetiame tewaniamea, i'ka iyojura iyotiamenia, yomatiame pu'ka Riosi taanarachi paparamiopua, yomatiame ti'tiopachi mochitoameopua, Oowitiame Riosie uutiame tewaniamechiopua, yooma pipiripi pu'ka Oowitiame tiopa tatanarawichioopua tiame. Pu'kao neeea tísia kaawe e'reka yasitoamepua, tísia kaawe e'raka mochitoamekopa Riosi tísia kaaweruma tuuyewarichioopua, ki neecheopua, yooma wahja i'wa mochikame tiamépu. ² Teemea tísia aamo nakika mochitoame, tísia papaka mochitoamekapa te'ta pichiwari Riosi tuuyewario, puuua, ki wahjiamesi yasito-meripua tamochio. ³ Pukaepa neeea taamo Noonoo tewekachi kahtiamechi o'inia eenameopua kaawerumario, amochi te'ta teeretojerani neeea, amochi tísia tesiwewa e'rewaopua, aamo tísia ta'iria mochiwa iikachiopua tiame, yooma pu'kaopua tiamé, Riosi Taanarachi o'inia eenamekoopua, apoe taamo Paamira Eesusichi o'iniaoopua. Wa'a tiame itayamenia Riosichio, yooma aamowichio Riosi te'ta pichiwarira uukameo, pu'ka te'ta nakiwarira uukameopua tiameo.

⁴ Neee tísia kaawe erapakamepua, aaata ookapi aamo tatana tetewikapaopua, pu'kao tísia kaawe te'teretoamekopaopua, Riosi te'ta pichiwarirachi paparanameopua, te'ta taamo Noonoo tewekachi kahtiame nuurariachitia. ⁵ Ehpeopu aamo Riosi tiopa Oowitiame tewaniameo, aamo utewaeme nokisijerania, ahpo nakika mochitoniamopua. Ki weemera nuurari simiyamechitia tetewijerania, i'ka no'o aamowichio iyotiao, ohsotiaonia pu'kao, ehkoria-mi o'inia wa'a teetoniameko tetewijerania. ⁶ Ihji Riosi nakiwari aamo iyotekiaa, Riosi nuurari uuka, yooraka yasitoniamopua. Ihji nuuraria ahpo nakika mochiwamepua, kiisi ehpesi o'inia aamo inamuriachitia.

Wihkuame ti'tjoeri

⁷ Ki ookapi ohjoamepu i'ka wehjoarichio, wihkuaka masitiame, puuu wa'a nokayamea, kiisi uukamepua te'ta Riosi nakiwarirao; puuua ki pichiwarichitia tete-

wamekoipua, Eesusi Riosie Weratiameo, Riosi tiarichi o'inia weechi tijoe tijoetukamekoo. Puuu wa'a erakoamea, tísia se'wi te'teriamopua te'ta pichiwari Eesusichi simiyameo; wa'a te'teriapa puuua Riosie Weratiameo, seepurawara puuua, Pukaepa te'ta Eesusichi simiyameo, wihkuaka masitiamepua. ⁸ Wa'a tiachipa pukachio eemea, tísia aamo neesetoka mochitopuapua, ki wa'atia wekatepuawichioopua, pu'ka taamo aamo masiteriaopua, Riosie Weratiameo taamo aatatariaopua amochio, aamoo ahsieme uumichioopua taamo nokariaeo, Riosie aamo ihkokepuaopua, weemera ahjari ki wahjiameo.

⁹ Aaata se'wi masitiame na'naritoamea, ki Eesusi Riosie Weratiamekamera masiteriao, te'ta ahpo aatanakoopua chaanekao, kihta Riosichi teereka yachatoamepua. Nape aaata te'ta Eesusi masitiakamera teetoamea, apochi iinupua tewekachi kahtiame taamo Noonoo, pu'ka Taanaraoiopua tiamé, Eesusio. ¹⁰ Pukaepa aaata wa'ami ahka aamo nanapawiachi enasoo, aamo itapiti masitenarioopua, pu'kao ki i'tosoo i'ka Eesusichi simiyame pichiwari masitiao, ka'te kaawe uuka reesiseemitipua aamo napawiriachio; pu'kaoio ka'te kaawe cheeka paajutemitiamua aamo petechio, pu'ka ki kaaweruma masitiaomua, kaawe iintákao; ka'te Riosi kaawerurae teepotemitiakoioopua pu'kao, wahka pooechiamiahka natepakaiopua. ¹¹ Wa'a nokisaa eeme, pu'kachi yoorame enemapu eemeaipua waikao, pu'ka ki ka'karuma masiteniame nehpuapaka.

Kuatera naawesari

¹² Weeka iinuene pehji aamo no'o chaanemia, nape ki yoranarene iyojurachio, siimo o'rapa wa'a aamo ti'tiopachiami ne'nemiao, nooe aamo nayewemia pu'kao. Epeche kaawe eneriai no'o wa'a ikisooopua, epeche kaawe erakopuawichio nenekuti.

¹³ I'wa no'o kahtiachio, aamo ko'chi tiopa tatanaraa, yooma aamo teepotenapua tiame. Puuua Riosie uutiamepua aamochitia, ahpo ijinuwa enemichioopua.

Wa'asi ihjia ehpeo.

Paisa Waani Iyotepawa

Kaayo tewaniame kaaweruma nayewaniame

1 Neeea i'wa tiopachi Riosichi paparamewichioo, Te'ta Oochetiame tewaniame paamiratuamea, i'ka iyoteri iyotiamenia Kaayowichioo, pu'kao Riosi te'ta pichiwarichio, tísia no'o nakiya.

² Aamoo, tísia no'o kaawe e'riaopua Riosichi poonio, tísia kaaweruma yasitowa aamo kiajeraninia Riosio, yooma ihta aamo yoorao kaawe tiame machenasiwa, ta'iria yasitoniamie kihta kokoreka, nane'riamenia aamoo, tísia kaawe teetoamekopua Riosichi simiyameo. ³ Tísia kaawe erapakane aamo kaawe tiio tuuyetiapa, ookapi wa'a o'inia e'enakamee poponiwaeo, puuuu aamoo, ki se'wika teeto no'o tuuyekopa, pu'ka aamo Riosi pichiwarichi teetoa tehkiwachio. ⁴ Kihta epeche kaawe erapamenia noochio, ki i'kachitiao: yooma Riosichi kukuchiwao, Riosie Weratiamechi kaawe ohjoameko tuutiameo, Eesusichi simiyame te'ta pichiwarichio.

⁵ Muuu no'o tísia kaawe e'ria Riosichi poonia, muuuu tísia kaawe teetoamepua wa'a Riosi tiopachio, poponiwachio pipiniwaopua tiameo, senepi ku'ika yasioamekapaomua, wa'a Eesusichi paparameo, epeche pehjiomua, ahkaoi o'inia enapameo, Eesusichi simiyame ma'masitiameo. ⁶ Puuu ahkaoi ohjoka nayewatukamea, wa'a chaachapakamepua i'wa tiopachi e'ensaoopua yooma inamuachio, kehkisi aamoo ki nu'uti nakika ahpo ku'itiamekopua. Muuuu wa'a aamo tiopachi mochikamee ku'yame enesaamua wa'ami u'matopame Eesusichi simiyame masitiameo, ihtaaoi oowewiame enesaamua pu'kao poechei nakipumeo, no'o kaawe itipiwa ihsimeri muuuu, Riosio te'ta pu'ka yorajera ihsiame enemirimua. ⁷ Pu'kao, aamochiche Riosichi paparamechiche uumeripua ku'iwao, pu'ka Eesusi Riosie Weratiame tehkiwachi ahpo nokisimiaopua, kihta aaata ki Riosichi paparame ku'iwawa usika nokisiamekopapua. ⁸ Pukaepa teemekamera Riosichi paparamea ku'itomeripua pu'kao, iinuemichiopua pu'kao, ihta ahpo ahjae nokisipuameopua, pu'ka te'ta Riosichi simiyame pichiwari nayewatusiwa-chiopua.

Rioteje kiisi kaawe ihsiame

⁹ Neeea iyotepakamepa seenepio, pu'ka Rioteje tioparachi nanapawiamechiopua, nape Riotejea kiisi

taamo nahkekapua wa'ao, taamo Riosichi eename tuuyewario, wa'ami u'matopameopua ku'inarekao, Riosichi simiyame masitiameo, apoeche e'ramekapua te'ta ahpo paamiratuameo. ¹⁰ Pukaepa neea wa'a Rioteje tioparachi simisaopania, yooma tuuyemenia wa'a tiopachi nanapawiameopua, aachin cheeka tísia taamo na'ariamekoopua Riotejeopua, yooma ihta wihtuki cheeka oiyaopua tamochio. Puuuu ki soparachitia ahpo cheeka oiyaeo, wa'inamepua wa'a ahpo tiopachi asipuawichioo, Eesusichi simiyame masitiameopua Riosichi poponio; wa'api ahpo tiopachi nanapawiameoi tísia wa'iniamepua asipumichioo pu'ka Riosichi simiyame ma'masitario. Yooma aaata wa'a tiopachi mochikameo, ahpo ta'pechi asipunariameopua Eesusichi simiyame nayewatuameo, ujumapuamepua wa'ao, ahpo tiopachio, ki ahpo tiopachi mochitomichioopua.

¹¹ Muuu no'o te'ta nakiya poonia, ka'te wa'achi ihsimitia muuuu, ihtaaoi aaata ki ka'karuma nokayao; te'ta kaawerumarache ihsipuapua ohso kaaweo. Kaaweruma ihsiamea, kaawe tiamepua Riosichio, nape ki kaawe ihsiamea, kiisi kaawe tiamepua Riosichio.

Reemetio nayewaniame

¹² Nape Reemetio tewaniamea, tísia kaawe tiame nayewaniamepua. Yooma pu'ka te'ta machiyamea, te'ta pichiwako tuuyamepua, Reemetio wa'a chaachapaniameo. Teemeai wa'achi chaachapamepua, te'ta pichiwako tuukao, Reemetio wa'a chaachapaniameo; muuu wa'api te'ta nane'riamepua pu'kao, te'ta pichiwakopua taamo chaachapao.

Kujuyachi chaniwa wa'asi

¹³ Ki ookapi iinuenia aamo chaanemiao, nape ki iyoterichi aamo cheenariamenia pu'kao. ¹⁴ Ku'we wa'a siimo o'rapa, nooe aamo nayewenariapa wa'a enasapao.

¹⁵ Wa'asi ihjiapa no'o aamo tuuyaa. Kaawe e'raka yasiojeramechenia aamo iikachio. I'wa no'o ahjama mochikamea aamo kaawe e'riame, aamo teepotepua. Muuuu tiameo, teepotaka kiamitiapua, yooma pu'ka taamo kaawe e'reka mochikameopua wa'ao. Wa'a ikisa naaju.

Uurasi Iyotepawa

Uurasi teepotewari

1 ¡Kúíraa yomatiamé Riosie Weratiamechiwikame, yomatiamé pukachi paparamé! Neeea Uurasi tewaniamenia, Riosie Weratiamechi tekipaname, Saantiao yeeyerachi naawakame tiame. I'ka iyojura iyotesa uhjurenania, yooma aamoo tewekachi kahtiamé Noonoe paajutetiameo, ahpo ijinuwa enemichioo, yooma aamo taamo Noonoe tísia neesetoniamé ahpo ijinuwa enepateriopaopua, ahpo Taana Eesusichi tísia paparakopaopua. ²Yooma aamoo neeea pukaeo, ki nu'uti kaaweruma tiame teerejeraninia amochio, tísia ta'iria erakoka mochtomichioopua aamo iikachio. Aamo ku'ijerania tiameo, aamo tísia nakika mochtomichioopua aamo wahjachioi.

Wistuki ma'masitiame

(Oosa Peero Iyotepawa 2:1-17)

³No'o Riosichi poponiwa pipiniwa tiamée, taamo newiparichi simiyame tísia aamo nayewemo o'rainia, nape ohso kaawe papaparichi simiyamekamera aamo nayewemania, pu'kakamera tísia nakiwiamekopua nehpuapuapua. Pu'kakamera aamo utewaeme chaaniamenia, aamo pu'kakamera utewaeme teetomichioopua pu'ka nehpuapakao, Riosi te'ta kaaweruma tuuyewari pichiwarikámara. Riosia i'ka pichiware ki seenampa sewina ikiyame, ki'yakamepua ahpo ijinuwao. ⁴I'ka aamo chaaniame neeea, muuwaeme weechi siikuarichitia amochi muipariopao, Riosi te'ta pichiwarichi simiyame se'wika masitiameo. Puuuu, ka'chi ikiniameko tuuyamepua ihtaoi ki kaaweruma iintotiaio, Riosieopua taamo cheriweniamekopao, ihta tatakori iintotioiopua. Puuuu ki masitiamepua Riosie te'ta newipaniameo, Riosichi te'ta paparaniameoi. Puuuu tísia iinya tiame nokakao, ukana ajatoamepua taamo te'ta Paamirakamera taamo Teekoo, apoe te'ta taamo Paamira Eesusio, Riosie Weratiameo. Nape pu'ka wa'a nokayameo, ki ehpesi ehkoriaami o'inia Riosia Iyoterichio, ki nu'uti kokosamio tuuyamepua.

⁵Aamo nane'reka mochikoioopua i'kao, aamo chaanemania eenechio. Taamo Noonoe tewekachi kahtiamé, ehkoriaami taamo noonori Eejito mochikame puuyanakoio, yomatiamé apochi paparakamekooio, neipamiopua yooma pu'kao, toakamekopua pu'kao apochi paparao, wahjipaterepua pu'kao. ⁶Riosia

ahkasi ahpo tewekachi mochikame ki kaawe noonokame ahpo ku'iwarioi, ahpo ki iyorikameopua, tukapachi kaarenáe purisa iinuemepua pehjo, ahkasi asiyachisi pu'ka ahpo te'ta kokosamia taawechio.

⁷Naati ma'masitari Riosi te'ta pichiwarichi simiyame sewinatamea, puuuu wa'a nokayaio Riosie tísia kokosapuaitepua, ehkoriaami Sooroma mochiware kokosaretichitia, Oomora mochiware kokosaretichitia tiame, wahjachi yooma norikame mochiware mochikamechitia ahjamachitia tiamé, itapiti tísia iinyatiame yooraka mochiriamekopaopua, kiisioi nokime tiame nokaka mochtoriopa. Pukaepa wa'a noonoikapa puuuu, ki nu'uti kokosari na'ie aiwatetiamepua Riosieo. Puuuu wa'a iintoka kokosatiame Riosieo, Ehkoriaami Iyoterichi iyotetiamea, taamo Riosichi iyoriwa te'ta neesetoka mochtomichio ikitiamepua, ki wa'achitia na'ie taamo kosoka kokosapuawichioopua, ki wahjiamé kokosari-chio.

⁸Puuu ma'masitari Riosi te'ta pichiwarichi simiyame se'wika masitiamea, nane'riamekai na'ie kokosatiameopua kiisi iyoriameopua Riosichio, wa'api teetoamepua ahpo weerewachi tísia iinya tiame ahpo na'atoka nokisikao, itapiti iinyatiamee suweporitiameoi yorasika. Puuuu kiisi aata yooreka mochtomichio, ihtaoi te'ta iyoriwa yoorewaopua, ahkasi te'ta Riosi iyoriwaoiopua na'areka tetewamepua, ahkasi Riosie tewekachi ku'kuiwari utewariraoiopua tísia na'areka kiisi iyoriamepua, ahkasioi Satanasioi na'areka. ⁹Nape Apoe Mihkeai, Riosi te'ta ku'iwarikaipua, ki te'yarepua Satanasio, ki reesiseriemekapaopua Riosieo, Moise weerewa iintoriarekooichi simiyame chaachapanioio, wahka ihtoriachi ehkoriaamio, Mihkea oowera eee chaanerechepua pu'kao: "Aamoo Riosikamera apoe aamo terimeripua, neeea ka'i." ¹⁰Ihji ma'masitari te'ta Riosi pichiware se'witaka mochtomichio, ihtaoi itapiti ki pahtiaio, na'areka naewamepua, kihta machiaipua pu'kao. Nape puuuu ahpo tísia weerewachi ikotuwaé erakoawaeopua, animarichitia nokayamechitia nokayamepua, a'chikoi nokaka suwepori, ahpo weerewa na'atamepua, ahpochitia ti-joechi kunapakao uuwasari chewipakao, ooweruchioi uupitaka uuwasari chewipakaopua.

¹¹Nape ai puuuu wa'a iintokameapua, tísia iinya tiame ko'koame yekika wahjipameripua. Puuuu tísia na'ara nokayamepua ahpo piirechio, ehkoriaami Kaaini

ahpo pooni me'yariamechitia. Puuuu ehkoriaami Waarami iintoriachitia nokayaepua tiameo, puuuu tahpitika erakoamekapapua toomichio, noriwi ku'ipamo e'rakame i'isaeri seepurawakamera newitomichioo. Puuu ma'masitari Riosi te'ta pichiwarira se'wichamea, ehkoriaami Koorea ikiriachitia ijikimeripua, Riosieo, puuu Moise paamiratuwa wa'inekamekapaopua wenejika, weee wahjoraerupitutetiameopua, Riosieo.

¹² Ihji ma'masitaria, iinya nokayamepua aamo Eesusichi iyoriwa ko'kopoi napawiriachi e'énapakao, tahpitika erakoka eejenapamekopapua, tísia posakache ko'konarekaopua. Puuu ki ka'karuma ma'masitaria, ki ka'karuma tepuyameka te'teriamepua, puuuu sapoori ahpo tepuya ko'konaresoopua, ahpo tepuyao toisa uu-jumapamepua, ahpochekamerache kaawe neesetopaka. Puuuu toomarika te'teriamepua tiameo, kihta neeroi iinueme eekae i'toniame. Puuuu tiameo, itapiti oowara taakiam ki taakiameka te'teriamepua. Puuuupa, itapiti oowara wakipaka oosa wahjipakameka te'teriamepua, yomatiame nawapuka ko'rinatiame. ¹³ Puuuu tiameo, pa'weka nokayamepua, ahpo tahpitika ihsi-ka pe'konieo, ahpo toonewatae ahpo tísia maapori ihsiwa tetewitiame. Ihjia so'pori wewekakamepua, ki nu'uti tukaparichi uumpakame. Puuu ki kaawe wa'a nokayamea, ahkasi ki wahjiamesi tukaparichi mochimichio, kokosatiamepua aiwamichioo.

¹⁴ Eenoko ehkoriaamiai, Aarani oowisani neipa tijoe-turichi naawakameai, i'ka na'ara nokayame ti'tijoerio, cheeka nayewariaipua: "No'o Riosi Paamirao tetewakania, kíí ookapi mi'miri ti'tijoeri piipakame yeetoka eename, ¹⁵ Apoe Paamirao yooma ti'tijoeri katewemia eename, yooma pu'ka ti'tijoeri ki kaawe noonoikame, yooma na'ara nokaka tatakoriame, yooma pu'ka ti'tijoeri weeechi ohjoriameo, taamo Paamira Eesusi na'arekameo." ¹⁶ Ihji ti'tijoeriai ehpe taawechemioi, wa'achi chaachapamepua, yooma ihtaoi Riosichi simiyame ki kaawe chaachapakao, tísia na'arekaopua tiame. Yooma ihtaoi ki ta'iria mochiko tuuyamepua; ahpoche erakoa ikotuka i'yamepua; ahpo oisa e'reka, weeru nayewame; peenia chaachapemepua aatao, oowera ahpo yoramichio ahpo nakiyao.

Kaaweruma tuuyewari

¹⁷ Pukaepa eeme tísia no'o nakiyaa, ka'te natakepamitia eemea, pu'ka Eesusi ajawariae aamo masiteretiao. Puuu ajawaria aamo masiterepua, itapiti simiyameo ikimeripua, ke'chu ikimiachioopua.

¹⁸ Apoeo aamo chaaneka nayeweriaipua, kajuyachi

taawechemioopua, e'enamio tuuka, Riosi nanaarameopua, ahpoche weemua, na'ara nokayame. ¹⁹ Ihjipu ti'tijoea oowera tiame, aamo poanatumichio nokayamea, oowera i'ka weeechi iintuame pu'serewache inatamepua, kihta yasitoamepua apochio, Riosichi eenameopua Riosiwario.

²⁰ Nape eeme tísia no'o nakiyaa, utewaeme Riosichi mochitomitiapua, epeche epecheche ahjachi erakoka, Riosichioopua. Eemea Riosichi nayewaiopua, Riosi Riosiwari amochi e'raka, nayewepuapua. ²¹ Nape eeme Riosi Riosiwari amochi yachatoamea, Riosi nakiwarichiche teetoka mochitopuapua, puuyetoka ahkasi pu'ka Eesusi Riosie Weratiame eenechi eenachisio, aamo ki wahjiame ahjari aamo kiamiachisio, pu'kao Riosio, aamo tesiwa e'riamekapa aamo kiamiao.

²² Aata i'ka weemera ahjari ki apochi tiame erakoameopua, oowera erapuatepuapua pu'kao, pichiwa Eesusichi paparame enesoo ahpo tatakoriaria cheriwepuwachioo, pichiwa iinuemeriko tuuyepuapua, Riosie ahpo kiapuameopua weemera ahjario. ²³ Aata eeyowati mochikameopua Riosie ahpo kokosapuameo, tesiwa e'reka ku'ipuapua pu'kao, Riosi kokosari na'irachi puuyanamechitiaopua, tísia kaawe tuuyeka pu'kao, te'ta Eesusichi paparasache newipatepuamekopua Riosi kokosapuachio. Wahjachi tísia iinyatiame tatakoriachi nokayameoi, tesiwa e'reka ku'ipuapua pu'kaoi, nape aamo inateka naaju ki wa'achi nokiwamechi wichitarekoi muuuai. Eiweka tetewipuapua pu'ka tísia iinya tiame nokayao, aamo kaawe inateka ki amochi chuhkepamichio pu'kao.

Kaawe e'reka kaaweruma nayewaniame Riosiwichio

²⁴ Ehpeo kajuyachionia, Riosi ahjama nayewamania: "Muuu te'pa kahtiame taamo Noono Riosia, muuuchepua. Muuuchepua tiameo, te'ta taamo neesetoamea, taamoo muuuu, ki ruhjimichioopua tatakoriachio. Muuuchepua tiameo, taamo ki nohpieme i'tomeri tiamea, te'ta aamo kahtiachioopua tewekachio, aamo kahtiachioopua tísia peenia tiachioopua, wa'a ajasisaopua tísia peenia erapuchio. ²⁵ Muuuche puuuu, te'ta machiwari machiyamea. Muuuche puuuu tiameo, te'ta taamo newipatiamea, Eesusie taamo Paamirao, muuuu apoe amoe Weerariaeo. Pukachipa teemea, pu'ka yooma ki nu'uti aamo iintoriowichioopua taamowichioo, wa'api tiame aamo te'ta weruma iyoriniame, enejeriame teemea, ki nu'uti te'ta weruma utewarieme, ahkasi ki wahjiamesi tiame."

I'wasi ihji no'o iyotepawaapa. Wa'a teeresa naaju.

Waani tetewitewa

Waani teepotari

1 Kúíraa Riosichi paparama, ahkaoi ti'tiopachiami mochikame. Waani neeea, piiripi Eesusi Riosie Weratiame ajawaria. Ihji no'o cheemiachi simiyamea, Apoe Eesusi Riosie Weratiame no'o tetewiteriapua, apoe Riosi wa'api ne'neteriapua Eesusio, no'oo tetewitepuaichio. Ihji Eesusia eetiame no'o tetewitekapua ahpo tewekachi eenamee ku'iwarielopua, no'oo ahpo seekaerewachitia tiameopua, yomatiamewe-hjoarichi mochikame nane'retemichiopua, i'ka itapitio yomatiamewe-hjoarichi ikipuameo, ikikache itip-imerikoopua. Ihji itapiti i'ka wehjoarichi ikipuamea, ih-ta taawechi o'inesaopua, kiisi tehpe simiyamechi kajumeripua, yomatiamewe-hjoarichi ikimeriopua, ikika. ²I'kao neee Waania, yooma no'o tetewiriaopua, yooma no'o inamuteretiaopua tiameo, Riosi te'ta apoe iintokamepua i'kao, Eesusie no'o tetewitepuawichiopua.

³Neee Waani Eesusie weratiamea, yooma Eesusie no'o tetewiteretiaopua, te'ta ki nu'uti iyorika iyonameopua i'kao, tísia kaawe e'riamenia pu'kao, yomachiami ti'tiopachiami wa'a te'teriamielopua tiame, ihji no'o tetewiteretiaopua, waapiche teetoamekopapua pu'kao.

Waani oowisani ti'tiopachi iyojura uhjurari

⁴Neee Waania, i'ka iyotesa uhjuraninia pu'ka ti'tijoeo ooweru tiameo, oowisani ti'tiopachiami mochikame, Aasia weechiami wekanami ti'tiopachi. Ta'iria mochisaa kaawe enemii eemea, aamo iikachio moe-na e'rari erakoka, Apoe Riosieopua aamo kiania. Ihji Riosia, ke'chu naayachi o'inia ahjaka yasitoriamepua, ahkasi ehpe taawechiamichisi, ahkasi wahka ihtoriachisiopua ki wahjiamesi. Riosi Riosiwari oowisani puusieka tetewameai, yooma ihtaoi noriwi tiame tetewamea, aamo iikachi ta'iria mochirewa ki'yamepua tiame, puuua Riosi yasirachi, norikame ajakamerapua. ⁵Neeea yooma i'ka kaawerumari aamo e'rejerao, Apoe Riosie Weratiame tiame aamo kiajeraninia. Puuu Eesusi Riosie Weratiamea, yooma no'o tetewitekamepua, Riosi ahpo Noono no'o tetewitenure-riaopua, no'oo pu'ka cheeka no'o iyotesimichiopua. Puuu Eesusi Riosie Weratiamea, apoe iintokamepua tiame, pukeri pahcha simiyame oijenaniameopua, te't-

ta wahjipaniamewe-hjoarichiopua. Puuua tiameo, Apoe Te'ta Yawichipua, yooma i'ka wehjoarichi ya'yawichio, yooma te'ta aampa teerekaopua. Riosie Weratiamea, tísia taamo nakiyamekapapua, ahpo mukiwae taamo piipatekamepua tatakoririao, ahpo eera wi'sukaopua taamowichioo. ⁶Wa'a iintokaopua taamoo, ne'nese-riosi enepatekamepua, taamoo ahpo Noono Riosi ku'ika nokisimichiopua, ti'tijoeopua ooweruopua tiame, tuuyepakaopua ahpo Noono tísia kaaweruma tuuyewario, pu'ka ahpo Noono Riosi keepukameo, pukachi paparamichiopua. Neipa weemera wehjoarichio, ahpo ahjama ya'yawichitumeri enepatekamepua taamoo, tiame. Pukaepa Eesusi Riosie Weratiamea, ite'ta ki nu'uti yooreniamewe-hjoarichiopua, ki nu'uti nuurewari ye'kame, ahkasi ki wahjiamesi simiyame yawichituwa! Wa'a teeremitia naaju pu'kawichioo.

⁷Waika taawechio, chaachapapuaitepua: “¡Nee! ¡Wa'a ihtonapua wa'asi! ¡Toomarichi weritoka ihtonapua!” Waikao, yooma weechi mochikamea, ahpo pusie aapoe tetewimeripua pu'kao, ahkasi puuu merijicherae chechekameai tetewimeripua tiame. Yooma ki ka'karuma noonoikamea, naarakomeripua pu'ka taawechio, pu'ka Eesusio wa'a ihtoame tetewapaopua, ahpo tísia kokosamia. E'esa naaju, wa'a teerepuapua.

⁸Apoe Te'ta Paamiraa, Apoe te'ta yomatiamewe-hjoarichiopua, eee chiamepua: “Neee apoepua, ki o'inaeraemea; neeepua tiameo, ki kajuyaeme tiamer-aa”, wa'a chiame Apoe ehpiami ahjaka yasitoamea, Apoepua ki wahjiamesi o'inia yasitoamea, Apoepua tiameo, ki seena aampasi yasitomeria, Apoepua tiameo eenechi i'ka wehjoarichi tekimeria.

Riosie Weratiame tahpitika tiame, Waanie tetewitiame

⁹Neee Waania, Eesusichi teereka kahtiamekaapa, aamo poonichitia tiame neeea. Neeea aamochitia iin-ueme teemea, Riosi ye'kariwachi pirena ohjorepuao, piie taawechiami ahkao. Nape i'ka weechi tísia aiwaka nokisiaiopua pehjo, Riosi ku'iwari anachasiame teemea, te'ta Riosi utewarie. Neeei ehpiamio aiwaka yasitoamepua, i'wa pawenasipa Pahmo tewaniachi peereso yachatiapa. I'wa peereso yachatiame neeea, Riosi kaaweruma tuuyewari naewatuamekapa, i'kao Eesusia ahpo mukiwarie pichiwa tiame machenakame. ¹⁰Piie taawe Toomikochio, taamo Paamira Taawe tewaniachioopua, no'o yuuweeme

kahtioio no'o Noono te'pa kahtiamechi tísia inatakao, ki ku'wita nayewachaniame inamukania no'o pukami-nao. ¹¹ Puuuu cheechaniamekapua:

—I'ka no'o aamo tetewitemiao, yooma iyotesa uhju-ramitiapua, oowisani ti'tiopachiami, Asia weechiami ajakamechiopua: Eejasio tewaniachiopua, Ehmirina-pua, Peerekamo, Tiatira, Saarisi, Irarejia, Raoriséa tewaniachi tiame.

¹² Waikao, no'o ku'rika ne'nioiopua aatanakoo no'o nayewiao, naatiche ajakapua wa'ao, oowisani kaantera ahjachi ajawaniame, o'ro netetiame. ¹³ Wa'a naasipa pu'ka ajakachio, tijoeka tiame weeriapua, tarachisi wakiraeme, norikame muripao, o'ro apoche wah-sipuameapua, ¹⁴ moochiopua, tohsanameapua kuu-parao. Ihjia, tajenakameapua puichio. ¹⁵ Ihji taararaa, oronse meetarika tiamekapua, na'ie kosoka taapasita-tiamechitia. Ihji iyenaria, ki ku'ita neeroi wichiameka chiiapua. ¹⁶ Ihjia ahpo ahjamina sekachio, oowisani so'pori makoka weeriapua. I'ka chu'wachiopua, tepkuma machenameapua nasimacheta, neneku teh-puchame. Ihji nanariraa, ki teesa kokosatiame tajayamekapua, taaachitia.

¹⁷ Pu'kao wa'atiame tetewakapania, mukipakame wichikania, chokichi ne'niachi. Nape Apoeo no'o chaanekapua, noochi seekarepakaopua, ahjamina:

—Ka'te mahja muuuu, neepua aamo machiyaa, aamo Riosiwana neee; neepua ki o'inerieme, ahkasi ki kajuyamea tiameo. ¹⁸ Ahjame neee; mukukaiopua eenechi ahjakame, ki seena aampasi ahjaka yasitomeri neee; neepua, te'ta wahjochari iinuemea, pu'ka wahjipakame mochikachio, ahjae yeetapuniamopua yeetarao. Neepua tiameo, pu'ka mukiwariopua ye'kameo, aampa tiame utewariemenia pu'kao.

¹⁹ Yooma iyotemitiamua, i'ka aamo no'o tetewitiaopua; ehpe taawechi simiyame puuuu, wahka ihtoriachi ikimeripua tiameo. ²⁰ Ihji oowisani so'pori no'o ahjami-na sekachi makoka weriraa, oowisani tuuyetori puu-ua, kaaweruma tuuyewari i'toame, oowisani tiopachi mochikame. Puuu oowisani kaantera ahjachi ajawani-amea, o'ro netetiamea, oowisani tiopapua.

Eejasio tiopachi nayewatuamee tuuyepori

2 Waikao puuu tijoeka tiame no'o nayeweria, no'o chaanekapua tiameo:

—Eejasio kahtiameopua Riosichi simiyame ma-sitekao, i'ka iyotesa uhjuremitiapua pu'kao:

“Ihji naaweseria, Apoe oowisani so'pori makoka weeriamechi o'inia eenamepua, ahjamina sekachi makoka weririame. Puuuu, i'ka o'ro oowisani kanterero naasi-pa oiyamepua, puuuu, oowisani ti'tiopachi puuuu. Pu-uua eee aamo chaaniamepua: ² Neepua, te'ta machiyameraapua aamo yooraka mochikao, aamo aachin teeka anachaopua tiameo, itapiti a'chi yora-

niaopua, moena e'raka. Nane'riamenia aamoo, ki anachaka tetewamekopua ki kaawe nokiwa. Muuuu iintoteka ne'nekamepua, pu'ka no'o ajawaria ahpo teewameopua pichiwatakao. Nane'rekame muuuu pu'kao, kiisi pichiwa chaachapamekopua pu'kao.

³ Nane'renania aamoo ki naanaso e'ramekopua, kiisi nahsinepaka tekipanapakua no'owichioo, anachaka-pua eemea, aiwakaopua tiameo. ⁴ Nape wa'a chiiainia amochio, itapiti iinuenia amochio. Eemea toarepua pu'kao, pukeri o'inia, aamo peenia e'raka no'o yorakeka mochiriao. ⁵ Inatepamitiaopua eemea, pukeri o'inia, itapiti a'chi teeriaopua no'o ahjamao, sewina erapamitiapua eemea, eenechi wa'api teeremi-tiapua, pukeri o'iniaopua aamo teeriachitia. Ki wa'a aamo noonoo, wa'a eenaka aamo u'yemania, pu'ka aamo kantererowaopua. ⁶ Nape wa'a te'tiai eemea, itapiti iinue eemea noochitia, aamooopua, nekumi-amekopua, Nikorai nokayaopua ti'tijoeri, noochitiaop-ua. ⁷ E'waka mochitonariamea, inataka keepupuapua i'ka Riosi Riosiwari chiiiao, yooma eeme ti'tiopachio. Yooma e'waka mochitokamea i'kao, newitoka pu-uyakameopua ki ka'karumachio, neeeai reesiseri kia-mania pu'kao, kaawe ko'komichioopua, pu'ka kuuu ahjarichi taakiameopua, ki wahjiame ahjaniam taaki-ameopua, pu'ka Riosi eechichi, paarasarichi naasipa weeriameopua.”

Ehmirina tiopachi nayewatuamee tuuyepori

⁸ Waikao puuu tijoeka tiame no'o nayeweria pukeri o'inia, eee no'o chaanekapua:

—Ehmirina tiopachi mochikameo, pu'ka Riosichi simiyame wa'a nayewatuameo, i'ka no'o cheemia iy-otesa, uhjurepuapua: “Ihji i'ka naawesari chiiamea, aaata ki o'inerewa iinuemeopua, kajuwaoiopua; ihjia mukukamekaiopua, eenechi ahjakamepua. ⁹ Puuuu eee aamo chaaniamepua: Neee aamo Ehmirina mochikameo, nane'riamenia aamo tísia aiwaka mochikaopua, nane'riamenia aamooopua tiameo, kihta iinuekopua paarasario. Nape eemea wa'a te'tiaio, te'ta tísia paarasariemekaitepua. Nane'reka yasitoamenia pu'ka ahpo i'isaeri ti'tijoeri teewameo, aamoo a'chikoi chaaniakopua na'arekao; yooma puuuu, Satanasi napawikarichi mochitoamekapa wa'a chaachapamepua.

¹⁰ Nape eemea ka'chi eramitia tísia aiwateniaepua pukaeo. Neee Satanasio, wa'a tiame reesiserinina pu'kao aamo aiwatemichioo, aamoo ne'nenariapaop-ua, akatiasi noochi paparamekoopua. Néé, Satanasia, aamo amori o'iniame puuuuapa, aamo karichiami to'-towatowaopua, ahpo ku'iwariopua aamo na'ara yoratekao. Wa'a teeremeripua oosa mariki taawe Riosi inatarichi tiiao. No'o iyorieme enepuapua naaju. Aamoo noochi paparario, ahkasi mukiwarichioi ki wekatiam enesoo, neee aamoo waikao, te'ta ahjari

aamo kiamania, te'ta ki wahjiame ahjarirakamera, te'ta ki teesa nateyamera ahjari. ¹¹ No'o keepuka mochi-tonariamea, no'o e'weka mochitopuapua, no'o keepuka i'ka Riosi Riosiwari chiiapua, yoomahka wa'a Ehmirina tiopachiopua, yomachi ti'tiopachiopua tiameo, wa'amio. Yoomahka Satanasi na'arari aiwatewa newitokamea, kiisi aiwameri puuuu, oosa mukiwarichi simiyameopua wa'asio, te'ta ki Riosi ahjama mochiwameopua."

Peerekamo tiopachi nayewatuamee tuuyepori

¹² Waikao puuu tijoeka tiame no'o nayeweria puke-rio, no'o chaanekapua tiameo, Riosichi simiyame tu-yetoameopua, Peerekamo tiopachiopua, i'ka iyotesa uhjurepuapua pu'kao:

"Ihji naawesari chiiamea, maacheta neneku yoorame chu'wachi iinuemerapua, ahpo chiiia ki teesa tiame mu'ipamera. Puuuu Eesusi puuupua, eee aamo chaaniamepua: ¹³ Nane'renania wa'a aamo ohjoekachio, Satanasi ye'kachikopua. Nape eemea Satanasi ye'karichikoipua wa'ao, no'okamera iyorika mochi-tokame eemea. Aantipasi taawechi meritioipua aamo tetewachi wa'a tiopachio, muuuu no'okamera te'ta kaaweruma naewakamepua, káátisia aiwani-amekoipua wa'a tiopachio, no'okamera paparakame eemea. ¹⁴ Kaawepua aamo noonowiria, nape pu'kachepa, itapiti iinukane amochio ookapi. Eemea Waarami masitewachi mochitoaio, kiisi toinareka eemea pu'ka ki kaaweruma masitiao. Aamoo wa'a te'tiopao, Waaramia Waaraki nuurerepua, pu'kao ahpo i'isaeri ti'tijoerioo masitemichio, ka'chi tiio ri'riosi man-aketiamie ko'kotiaio, suwepori nokitioipua, ka'chi ikinio tuuyemichioopua. ¹⁵ Ahkasi nikoráita nokaya na'naritona eemea, ookapia, ka'chi ikipo chaachapaka su-uwe erapori nokayaio. ¹⁶ Sewina erapasa naaju eemea. Ki aamo sewina erapasoo, wa'a enamane nasiwari maachetaeka, pu'ka maacheta no'o chu'wachi iin-uekaeopua, nasiwari mehtanamania. ¹⁷ E'waka mochi-tonariamea, inataka keepupuapua i'ka no'o Riosiwari iyoterichi chiiiao, yomachiami ti'tiopachi mochikamea. Yooma e'waka newitoka puuyakameo ki ka'karumao, no'o Noonochi te'pa eenamee, koi'temania, puuu apoechi eename, ki teteiwamepua pusieo. Aamoo, tehte tohsaname kiamane tiameo, aamo weemera teewarao ahjachi iyotetiame. Pu'kao aawatao ki nane'remapua, muuuche nane'remapua kiatiamer-achi."

Tiatira tiopachi nayewatuamee tuuyepori

¹⁸ Waikao puuu tijoeka tiame no'o nayeweria puke-rio, no'o chaanekapua tiameo, Tiatira tiopachi mochikameo, Riosichi simiyame wa'a naewatuameopua, i'ka iyotesa uhjuremitiapua:

"Ikachi nayewamea, Apoe Riosi Taanara puuuu, ahpo puichio na'ika tiame tajenarieme, ahpo tarachiopua oronse meetarika tiamepua, kosoka apochetatiame. Puuuu eee aamo chaaniamepua: ¹⁹ Neeea aamo yoorao yooma tetewamepua, aamo nakira iinuekaopua tiame noochio, aamo noochi paparaopua tiame, aamoo Riosiwichio yorakeka mochika, aamoo ki nahsinepaka te'teretoa, aamo tísia aiwatoai anachatoameko. Yooma aamo ehpe yooraka mochiraa, yooma epeche kaawe teetoamepua, epeche ki pukerichitia, aamoo pukeri noochi pichikerioio. ²⁰ Nape i'kachepa ki kaawe tiame eemea, pu'ka Esaweri oowitiameo aamo reesiamekopao, no'o ti'tijoeriwao wisikuemichioo. Puuu oowitiamea, suwepori nokiwa masitiamepua no'o ti'tijoerio, no'o ti'tijoerionua tiameo, ri'riosi oowewatiame koame konuriamepua, ka'chi ikipo tuuka Riosichi kaawe te'tereniameo, ko'kakaiopua pu'kao. ²¹ Neeea pu'ka oowitiameo, tehpe ki'yakame neeeapa, ahpo suwepori ihsiao toimichioipua, nape puuu oowitiamea, ahpo wa'inanipua pu'kao. ²² Pukaepa wa'api inisinariopa pu'kao, tísia ai-watemanía, yooma pu'ka ahjamao, suwepori nokayameo. Pu'ka Esaweri tatanaraopua tiameo, ki kakupachi enepasooopua, ²³ yooma ko'imania. Waikao yooma ti'tiopachio, nane'remapua no'oo, ahkasi kai waapisi no'o nane'riamekopua aaata inataopua, ti'ti-joe ooweruoiopua tiameo. Pukaepa neeeea, yooma pipiripi pu'kaonia, ahkasi nokaria kiamania pu'kao, no'o teewiaopua kiapuameo. ²⁴ Nape wahjachi aamo Tiatira mochikameo, ki pu'ka masitewa nokaka mochikameo, ki pu'kachi wahjachi pepenipaka mochi-toameo, pu'ka kai waapisi noriwi tiameopua Satanasi-chio, ka'chi chaaninia aamoo. ²⁵ Wa'api teekache mochijerania aamoo, noochiche paparaniamie neesetoka, ahkasi no'o eenachisi eenechi. ²⁶ Yooma newitoka machenakame yomatiamie na'arewao, no'oche e'ra iintokaopua ahkasi kajuyachisio, neeeea pu'kao yomatiamie i'ka wehjoarichi ti'tijoerichioipua, kiamania yawichitumichioo. ²⁷ Puuuu waikao, sisioki wepirae makoka nuuremapua, ki kaaweruma tiario, sikorichitia kahsinamapua te'ta ahpo utewarie, no'oopua ki'yariae. ²⁸ Pu'ka kiatiamie neeeapa wa'a iin-tomeria, te'ta Apoe cheerichitia no'o Noonoo. Pu'kao kiamania tiameo weemera cheisopori, weemera wehjoarichio weemera ma'chirepari, te'ta peenia tiameo. ²⁹ E'waka mochi-tonariamea, inataka keepupuapua i'ka no'o Riosiwari iyoterichi chiiiao, yomachiami ti'tiopachi mochikamea."

Saarisi tiopachi nayewatuamee tuuyepori

3 Waikao puuu tijoeka tiame no'o nayeweria puke-rio, no'o chaanekapua tiameo, Saaris tiopachi

Riosichi simiyame wa'a naewatuameopua, i'ka eee chiame iyotesa uhjuremitiapua pu'kao:

"Puuu Apoe oowisani Riosiwari iinuemea, oowisani so'pori sekachi iinuemea tiame, aamo chaaniamepua: Aamo tetewaninia wa'ao ihtana aamo ihsio. Tísia kaaweruma naewaniame muuuu, nape mukukameka tiiaite muuuu, ki ahjamekate muuuu, kiisi kaawe tiiaapa noochio. ² ¡Pusasa muuuuapa! ¡Yaapiti muuuu! Oijenate pu'ka amochi tiiaopua, teesa amori mukuyame wa'asi itipiameopua amochio. Kihta tetewamenia amochio, no'o Noonowichio kaawe ihsiwao. ³ Inatepasa naaju, pu'ka pukeri oi'inia aamo masiteretia. Pu'kakamera na'naritopuapua. Aamo Riosikamerachi ku'ripuapua ohso kaawe. Naane e'reka moochi. Ka'karumache yooraka ahkasi no'o eenachisi, ki nane'riapa eemea, achini keenako no'o enamiao. Seenekachi ki kaawe teeretare eemea, senawato no'o enasooopua, ichikoamechitia tukaoo. ⁴ Wa'a Saarisiti tiopachio, mochiwipua pehji ookapi ki nohpikameopua apochio. Puuuu no'o ahjama mochimeripua tohsaname wakiraeka, Riosie piipatetiamekapaopua tatakoriario, Te'ta apoe no'o Noonoeopua cheriweka. ⁵ Yooma ne'newitoka puuyakamea ki ka'karumachio, toto-saname wakiratepuame puuuu. Yooma pu'kaonia no'o ahjari iyotaperichio, ki cho'wemania teewaraopua pu'kao. Yooma pu'ka teewarao, ka'karumachitia ne'netemania no'o Noonooopua wa'a tewekachio, yooma no'o Noono ku'kuira tetewachio tiame. ⁶ E'waka mochitonariamea, no'o Riosi Riosiwari chiiia keepupuapua, i'ka iyoteri chiiia iyonanioipua ahkaoi ti'tiopachio."

Irarejia tiopachi nayewatuamee tuuyepori

⁷ Waikao puuu tijoeka tiame no'o nayeweria puke-rio, no'o chaanekapua tiameo, Irarejia tiopachi nayewatuameo, wa'a mochikameopua tiameo, i'ka eee chiiame iyotesa uhjuremitiapua pu'kao:

"Ihji eee chiiamea neepua, apoche te'ta kaawerumaemera, apoe te'ta pichiwakamera chiiame; neeea apoe Raawitaru yeetapura te'ta iinuemerapua; neeea yeetepapurae no'o iinuekao, ihtaoi pukae no'o yeetepariao, ka'chi iika wahjonameripua aaataai; pukae no'o yeetapuriao, aaataai ka'chi iika yeetepameripua. ⁸ Tetewaninia aamo kaawe nokayao. ¡Néé! Neee apoea no'o Noono ye'karichi muimichio aamo wahjonekamepua, wa'a aamo muimiao aaataai kihta aamo wa'inameripua. Nane'riamenia aamoo aiwaka tesiwa teetoka nokisiriopua, kihta sewina erapaka noochio, ohsokamera eemea noochikamera epeche kaawe teetoka. ⁹ ¡Néé! Neea pu'ka Satanasi ijinuwarapua ti'tijoerioopua, ahpo pichiwa i'isaeri ti'tijoeriko tuuyoiopua wihtukao, yooma pu'kaonia kajuyachi taawechio, yooma aamo chokichi tetewachi

chopokorieka ajatetemania, pu'ka Satanasi ijinuwarawistuameo, aamokamera te'ta no'o nakiyameko tetewimichioopua, pu'ka chopokorieka aamo ajatekameo ka'i. ¹⁰ Aamooopua, ahsepari noonowiriopa, i'ka aamo no'o nuureriao nayewatukao, ki toaka neesetoriopa aamoo, wa'achitia neeeai kiisi chewitema neeea, pu'ka ki teesa tiame aiwariopua, yomachi i'ka tijoerichi enameriopua, pu'ka kajuyachi taawechioopua, yomatiameteeremerioopua i'ka wehjoarichioopua. ¹¹ Senawato enameri neeea. Pukaepa kaawe neesetoka mochtomitia eemea noochi paparao, ki aaata aamo sewina erapatemichioopua ki aamo kiapua, itapiti tísia nateyameopua aamo kiapua. ¹² Newitoka puuyakameopua ki ka'karumachio, ki ku'witapisi mochira kiamania pu'kao, no'o Noono kariwachioopua tewekachi, wa'a aamo mochimapua ki wahjiamesi, wa'a nawapakame mochimichioopua. Pukachio no'o Noono Riosi teewara iyotemania, pu'ka mochikachi mochiwari teewara tiamé, no'o Noono Riosi ijinuwarako tetewipuawichioopua, weemera Eerusareni tewekachio. ¹³ E'waka mochitonariamea, i'ka no'o Riosi Riosiwari chiiia keepupuapua, i'ka iyoteri iyonanioipua, ahkaoi ti'tiopachio."

Raoriséa tiopachi nayewatuamee tuuyepori

¹⁴ Waikao puuu tijoeka tiame no'o nayeweria puke-rio, no'o chaanekapua tiameo, Raoriséa tiopachi nayewatuameo, wa'a mochikameopua tiameo, i'ka iyotesa uhjuremitiapua pu'kao:

"I'ka naawesari chiiamea neepua, Apoe ahjachi erapua tiamerachi; Apoe te'ta pichiwatame ahpo Noonoo; Apoeopua Riosichitiao, pukeri o'inia yooma ihta itapiti iintokameopua netekao. ¹⁵ Aamo tetewaninia aamo te'ta nokayao, ki te'ta ma'chiame te'tiamekopua noochio, aaata piirechioi. Ki tahtame eemea noochioi aaatachioi; ki tuurameoi eemea, noochioi, aaatachioi. Piiripi wa'api tiame enesaa, kaawe enemii eemea; tah-tamechekoi, tuuramechekoi. ¹⁶ Aamo noochi te'tere-wao, teesa tataposoriamekopa noochio, yo'yomania aamoo, ki noochi poanatuwaka. ¹⁷ Eemea chaachapanipua chaachapao: Ki teesa paarasakame teemea, yooma itapitichio, toomichioipua tiame, kiisi tesiwa erakona teemea, chaachapawa. Nape ki nane'riame eemea, ki nu'uti yuuwesirikai amochio, kihta iinuekapa eemea aamo te'ta paarasario. Eemea tesiwa te'teritaitepua, kiisi pahtiameteemea aamo inatachio, poiyame mochikamekate eemea aamo naawariachitia. Wa'a te'tiame eemea noochio, aamo paarasarichikamera paparariapa. ¹⁸ Pukaepa neeea, noochi aamo paayamepua, noochi iintuame o'ro te'ta nateyame, amochi paarasatemichioopua, o'ro na'ie te'ta piipatetiame. No'okamera itanepuapua, aamo poiyame mochikao ahjate to'pepuameo, wisasori tohsaname pi-

ipatetiameo. No'okamera itanepuapua tiameo, aamo puichi i'yowapuaopua aamo kaawe ma'chiremichiopua, ki kaawe aamo tiia puichio. ¹⁹ Yooma no'o nakika kahtiao, kokosa yooraka kakupachi iintapame neeea, aaata ki kaawe noonisoo. Ka'te ki kaawe nokimitia naaju. Ikanati iiyana erapamitia eemea naaju, pu'ka ki kaawe aamo nokayao. Ohso kaawe noochi e'enamitiapua, aamo sewina erapakapua kaawerumachi. ²⁰ ;Nee! Amochi asiru neeepa, muuuche toinapua reesisemichio, aamo iikachi pakimichioo. Aaata piire ahpo iikachi no'o paajutesoo, ahjachi enamania iikachio, wa'a yasitomiaopua ahjama, ta'iria mochtotopuaichiopua pirena, kaawe e'raka. ²¹ Neeea wa'achitia neipa mukiwari newitoka machenakapao tatakori natetekao, no'o Noono ye'kachi yasipakame neeea, no'o Noono ye'kari yasirachiopua ahjama; wa'achitia neeeai, yooma pu'ka ki ka'karuma newitoka puuyakameo, no'o yawichika kahtiachi mochimichio kiamania pu'kao, no'o ahjama mochtotomichiopua. ²² E'waka mochtotonariamea, i'ka no'o Riosi Riosiwari chiia keepupuapua, i'ka iyoteri iyonanioipua ahkaoi ti'tiopachi-amio."

Riosichi paparaniame inamutiame tewekachi

4 Neipa i'kao neee Waania, te'pa ne'nepakania tewekachi, wa'a tewekachionia, piiripi yeeta wahjokame tetewikania. Wa'a yeetaputiachi o'inia, no'o paaechaniapua. Puuu wa'a no'o paaechaniamea, puuu wa'api enechaniamekapua, puuu pukeri no'o paaekame. Puuu wa'a no'o paaechaniamea, kokotiame cheechaniapua te'onichitia:

—Waaniii, moenasa wa'atikiáaa. Aamo ne'netenariame neeea, itapiti achini teeremeriko neipá itapiti no'o aamo tetewitemichio.

² Wa'a cheesooopua neeea, ikanati uutiapa Riosiwario, te'pa no'o tetewikania, no'o paaekame weeriachi. Wa'a moenasaapa no'o moenaputiachio, yawichi yasira weeriapua wa'ao. Pukachi yasirao, wa'a kahtiapua aaata. ³ Puuu wa'a kahtiamea, tehteka tiamekapua, tisiwa peeniatiamete. Puuu tehtea, asape tewaniame tehte tiamekapua, konarina tehteoika tiame. Wa'a ikisao ye'ka yasirachio, kenora weeriapua wa'ao aampao. Puuu kenoraa, esmeráta tehteka tiamekapua, káátisia peeniatiamete. ⁴ Wa'achi norikame ye'ka yasirachio, wa'achi ahjakapua piire weerewa aampa naao ya'yawichi yasira, pukachi pipiripichio mochikapua, piire weerewa aampa naao ti'tijoe o'ochetiame. Puuu, apoche totosaname wakiraemekapua, puuu moochio apoche o'ro yawichi mo'korira mo'korieemekapua, ya'yawichichitia. ⁵ Nape te'ta yawichi yasirachi o'inia, kuhjipari puuyapapua wa'ao, rurusura chiipua tiameo, wa'a ikisa te'oni. Tawemina ye'kari yasirachio, oowisani tahjera ajakapua wa'ao,

puuu oowisani Riosiwariapua. ⁶ Wa'a te'ta yawichi yasirachi taweminaopua tiameo, pa'weka tiame po'yapua wa'amio, kawiyame akipame, kaawirachitia.

Wa'a yawichi yasirachi norikameo, wa'a ajakapua tiame, naao itapiti ahjakame, pochikame puusiemekapua taweminao, pukaminaopua wa'achitia. ⁷ Piiripi puuu ahjakamea, mawiyaka tiamekapua; piire ahjakamea, oisika tiamekapua; paikachi simiyamea, ti-joekapua nanarirao; naaochi simiyamea, wa'weka tiamekapua, anasawiapua poojachuka simiyamechitia. ⁸ Yooma puuu naao ahjakamea, puhsani aanaemekapua pipiripichi. Aanatereopua, aampaopua tiameo, puusi apochekapua, puuu. Puuu naao ahjakamea, kiisi tewiapua kusuka chaachapakao, yooma taaweoi, yooma tukaooi. Puuu ahpo wiikachio, chaachapapua:

Te'ta piipari, te'ta piipari, te'ta piipari,

wa'a tiame taamo Paamiraa,

wa'a tiame taamo Noonoa.

Wa'a tiame Noonoa,

ki teesa tiame Utewariemeraa,

puuu yasariameraapa,

puuu ehpiami yasitoameraapua tiame,

apoeopua ahkasi ki seena aampasi yasitomeri,

kiisi nane'rewa wahka ihtori taawechisi.

⁹ Senepi ihji ahjakame wikataiopua, cheriwema kiasiapua yoorewi nookeka tiame pu'ka yawichi ki wahjiamesi ahjameopua. ¹⁰ Puuu piire weerewa naao pa'-pamiratuamea, chopokorieka ajapakaopua taweminao, ahpo yawichi mo'kori pujisaopua, pu'ka te'ta yawichi tawemina to'towesiapua. Wa'a nokisikaopua tiameo, wiikesiapua tiameo chaachapasika:

¹¹ Tisiwa weruma muuuu, yooma ihta enepatekapa

tisiwa yooreniame muuuu,

ki teesa cheeka nuurariemekapao,

yooma itapiti iintuameopua muuuu,

amoe e'rae iintupatekamepua,

amoe e'rae netetiamepua,

amoe e'rarichi enepakamepua.

Pi'rinatiame iyotetiame, Po'wa teewataniame tiame

5 Waikao puuu ye'kari yasirachi kahtiamea, ahjami-na sekachio, piiripi iyosi pi'rinatiame makoyamekapua, neneku iyotetiame, oowisanisi ikichetiame, ma'chi o'inia ahkasi kajuyachisi yooremina. ² Waikao-pua pu'ka tetewisaapa, piiripi Riosi ku'iwari tetewakania, ki teesa u'wame. Waikao puuuu, ki ku'ita sisi-nakao, chaachakapua:

—;Aatanakamera ikichapume tiamejuarepu, i'ka pi'rinati iyotetiameooo? ;Aatanajuarepu i'ka iyosi pi'rinatiameo sa'runasa iyonameriaaa, itapiti iyotetiame yooremina iinuekaooo?

³ Nape kiisi nehjiakapua aawataai. Yuuuwéeme tiiaapua wa'ao. Aawataai ki'tiapua wa'ao, i'ka iyoteri

ikichera wahjopume tiameopua, ahkaiopua, tewekachioi, weechioi, wehtereoi. Aataai ki ne'neme tiariemekapua pu'ka iyoterio. ⁴ Nee Waania waikao, naarapua, ki tewiniopa aataoiopua, pu'ka iyoteri wahjonameri tiameopua; aawataai ki'tiapua wa'ao, pu'ka iyoteri yooremina ne'nemeri ahsepari tiariemeopua. ⁵ Waikao, piiripi puuu wa'a mochikame paamiratuamea, no'o chaanekapua:

—Ka'te naara muuuu, iintuaitepua i'wao aata ikichapumeria. Nee, naati iintomeripua pu'ka ikichapukao, Apoe Mawiya teewataniamera, Apoeo yooma ihta itapitichio, newitokame. Puuu Apoe Mawiyaa teewataniamea, naatikapua, Uura tetejimarichi machenakame, puuu Raawitaru ojochiwarachi naawakame. Puuukapua, pu'ka pi'rinatiame iyoteri oowisani ikichera ikichapumeria. Puuukamerapua te'ta ikichapume tiariemea.

⁶ Wa'a te'ta ye'kari yasirachi weeriachi norikameo, pa'pamiratuame ajakapua, pu'ka pukaminao naao ahjari ahjakame ajakapua norikameo. Yooma pu'ka norikame ajakachi naasipao, Po'waka tiame chuhkuapua wa'ao, tijoekai tiameka puuuu. Puuu Po'waka tiamea tijoekai tiamea, meriretiamekai tiamekapua tiiao, nape wa'a chuhkuapua ahjakame. Puuu chuhkuamea, oowisani aawaemekapua oowisani puusime tiame. Puuu Po'wa oowisani puusiraa, oowisani Riosi Riosiwariikapua, yomachi wehjoarichi uhjuratiame. ⁷ Waikao puuu Po'waka tiame tijoekai tiamea, eenaka ukapua pu'ka pi'rinatiame iyotetiameo, yawichi yasirachi kahtiameo, ahjamina sekachi makoka kahtiao. ⁸ I'kao uusoopua pu'ka wipiri iyoterio, puuu naao ahjari ajakamea, puuu piire weerewa naao pa'pamiratuameapua tiamea, chopokorieka ajapakapua pu'ka Po'wa teewataniame taweminaopua. † Yooma puuuu a'rapa iinuekapua, moorera makoyameapua tiame, apoche o'roe netetiame, cho'ie pochiwetiamе. Puuu cho'ia, Riosi ahjae mooriniamekapua, yooma Riosichi mochiwariopua, ahjae Riosi taaenari itaneniame, ihtaoi itapiti. ⁹ Ihjia wa'ao, weemera wiika wikatakapua, ki wikataniame pehji. Ihjia i'ka wikalachio chaachapapua:

Muuuchepua i'ka pi'rinatiame iyotetiame iyoname tiameraa,
 ikichapume tiameraa tiameo,
 yooma pu'ka oowisani ikicheraopua.
 Muuuchepua aamo mukuriae tarakamea ti'tijoerio,
 Riosiwichio enemichioopua,
 yomatiamе ihta ti'tijoerioi,
 yooma ihta nayewameoi,
 yooma ihta tetejimari iintuameoi,

† Po'wa teewataniamepua Riosieo, taamo tatakori te'ta piipateniamewichio meritiamekopua, ehkoriai o'iniame wa'a nokisiniamechitia tatakori piipateniamewichio, po'wa merisa mananiame Riosiwichioo.

yooma pirenatakamemua taamoo,
¹⁰ piiripi wa'api ye'karichi iintapaka,
 piiripi wa'api mochiwarichi yomatiamе paamiratuame iintapaka,
 aamo yawichi ye'karichi ku'ipuawichioopua,
 ahkasi yomatiamе weeechi wehjoarichioopua.

¹¹ Neipa eenechi no'o ne'nepoio, muuwaeme ajakapua Riosi ku'iwari, nape kii ookapi miyoni, epeche epechesi simiyame miyoni, ahkasi epeche mi'miyoni, kiisioipua ihtetakao, ahsepame tiame, ¹² puuuu, weeru siinakoapua, chaachapapua:

Puuu Po'wa teewataniame taamowichio meritiamea, puuupua te'ta yomatiamе paarasari uume tiariemea, yooma ihta ye'kariopua,
 yooma ihta machiwariopua tiame,
 ki teesa u'wariopua tiame,
 weruma te'ta tisia yoorewiwa tiameopua tiame,
 yooma apochi kaaweruma chaachapari.

¹³ Pu'ka tetewisaapua inamukania, yooma ihta ahjatetiameopua, tewekachi ohjoemeopua, weeechi ohjoemeopua tiame, wehtere ohjoemeopua, pa'wechi ohjoemeopua tiame, yooma ihjia chaachapachania-pua:

Te'ta ye'karichi kahtiameopua,
 Apoe Po'wa teewataniameopua tiameo,
 pu'kakamera te'ta kaawerumari chaachapari chaachapapua pu'kao,
 te'ta weruma yoorewi e'repuapua tiamé,
 te'ta weruma utewari u'waeniame,
 ahkasi ki wahjiamesi.

¹⁴ Puuu naao ahjakame te'ta yawichi nooreka ajakamea, chaachapakapua waikaopua tiame:

—i'Wa'a ikimitiapua! i'Wa'a teeremitia!
 Puuu piire weerewa naao pa'pamiratuamea,
 chopokorieka ajapakao, weruma yooreka iyorekapua.

Po'wa teewataniame Tijoe oowisani ikichapura wahjonaria

6 Wa'a ikisaopu Po'wa teewataniamea, piiripichi simiyame oowisani ikichapura, ikichapukapua. I'kao ikichapoiopua, piiripi puuu naao ahjari wa'ao ajakamea, no'o chaanechaniapua:

—i'Yaapiii, u'masika ne'nesaopua! —nape kokotiame nayewachaniame, ki ku'ita te'teokachitia.

² Waikaonia wa'a u'masika ne'nepakania. Wa'a no'o ne'nioio, kaawai chukitoapua wa'ao tohsaname. Pu'ka kaawai yaasetoamea, atapori makotoamekapua, ahjae nasiwapuame. Puuuu ke'chu nasiwasiaio, yawichi mo'kori kiatiapua. Puuuu nasiwamiao newitomiache akipakapua.

³ Waikao ooka simiyame ikichera ikichapoiopua, puuu naaochi simiyame ahjariaipua, no'o chaanekapua:
 —i'Yaapi u'masika ne'nésaaa!

⁴ Waikao piirechi kaawai machenakapua sehtaname. I'ka yaasetoamea, weruma maacheta nasiwari kiatiapua, ta'iria mochikameopua, nasiwari mehtanami-chiopua, aapoe ahpo ko'imichio.

⁵ Paikachi simiyame ikichari ikichapuniopua:

—¡Yaapi u'masio ne'nesaaa! —no'o chaanechaniame inamukania, pu'ka paikachi simiyame ahjariopua.

Waikao no'o ne'nepoio, kaawai ohchoname machenakapua. Ihji yaasetoaa, sekachi makotoamekapua, pehtewari ahjae ihtetaniame. ⁶ Pu'ka macheniopua, naasipa pu'ka naao ahjari ajakachiopua, cheechaniapua:

—Piiripi peteri ihtetatiame kiapuamepua tiirikoo, piie taawechi tekipanaka yowiwameopua. Nape seewara tewaniame enesoopua tiirikoo, paika peteri ihtetatiame wa'asi kiapuapua pu'kao, piie taawe tekipanaka yowiwamewichioo. Iinuesaa itapiti ihkomerao itapiti nerowioi, itapiti wiinooi, inateka nuutetopuapua pu'kao. Ka'te na'atamitiapua pu'kao, soopatioo kiteremerikopua pu'kao wa'asi.

⁷ Naaochi simiyame ikichera ikichapuniopua Po'wa teewataniame ti'tijoeo, puuu naaochi simiyame ahjaria, no'o chaanekapua:

—¡Yaapiti eenaka ne'nesa!

⁸ Waikao, kaawai saawaeme machenakapua. Pu'ka yaaseka yasitoamea, Mukiwari tewaniamekapua, pu'kapu pukaminao, Wahjipari Noonora ihtoapua. Pu-uua kiatiapua, piie naasipa naasipasi ko'imichioopua ti'tijoeo, yomatiameweewechio, yooma ihta itapitie, nasiwarie, toorewie, ko'koamee, ooriewi ko'koniamee.

⁹ Pu'ka Po'wataniame Tijoeo, marikichi simiyame ikichera ikichaputiopua, waikao tatakori piipateniamechi teere ajakame tetewakania, Riosi tuuyewari iyorika mochitokamekapua, ko'itiame. ¹⁰ Puuuu, ki ku'ita siinakoapua chaachapaka:

—Yomari aampa tiaméee, apoche te'ta kaawerumáaa, te'ta pichiwariemeráaa, ¿ahkasi achinitio katewetamua Riosii, aamowichio te'teretopa, taamo ko'yakameopua weeechi mochikameo?

¹¹ Waikao wisasori tosaname kiatiapua, waki-ratamichioopua, yoomá pipiripi puuuu, yooma ah-sieme piipatetiameopua Riosieo. Pu'kao Riosia pu-uyenurekapua pehjiio, yooma kokosaniamepua weeechi nanaameo, ahkasi ahsepachisiopua tiameo, Riosichi poponiwao, kehkisa enemeriopua, Riosie Weratiamewichio nokaka wahjipakameopua, ko'ipuame toyameopua pehjiio, wisasori tosaname kiapuawichioopua tiame.

¹² Waikao Po'wataniame Tijoeo puhsanichi simiyame ikichera ikichapusoopua, ki nu'uti ahpo sasawekame tetewakania weeeo, taaaai ohchonasipakapua waikao, itapiti tunakamee mo'poretiamechitia. Waikao meechea, eeraka tiame eenepakapua. ¹³ Waikao itapiti so'porika te'tiame wehchisi ruhjikapua, itapiti taakeri

eekae ki muuenati sasawetiapa ruhjikamechitia. ¹⁴ Te'pa tiame tewekaai, pi'ripaka apechuka kiisi naania iikapua. Kaawiai i'ka weeechio, yooma sewina ajapaka-pua ahpo ajakachio. Neronasipa weeeai, wa'achi noonoikapua tiame, sewinachi ajapakaopua. ¹⁵ Waikao i'ka weeechi ya'yawichia kapitaia tiame, yooma ahpo soontaro ahjamaopua, yooma te'ta totomiwaeme ah-jamaopua tiame, ahpo puhkuchitia tekipaname ahjamaopua tiame, wahjachio oowera tekipanakame ahjamaopua tiame, yooma kaawichiami ujumakapua, teesochiami ichipumia. ¹⁶ Waikao wa'a kaawi teesochi mochikaopua, chaachapapua:

—¡Áii, áii! ¡Yaapiti tamochi ru'misa kaawíi, taamo ichipupapuapuaaaa! ¡Ka'te taamo tetewite pu'ka yawichi yasirachi kahtiameooo, pu'ka tamochi nekakameopua! ¡Taamo ichipupamitiaaaa, pu'ka Po'wa Tijoe nekarewachioo! ¹⁷ ¡Asirupa Riosi ki nu'uti nekarewaaa, kiisi anachame tiameaaa, tísia aiwari tiameaaa!

Machipori yahchetiame i'isaeri tetejimarichi ti'tijoeo

7 Neipa i'kao nee Waania tetewakania, naomina i'ka weeechio, naao Riosi ku'iwari ajakame. Puuuu, naomina i'ka weeechio, eeka to'piamekapua ki weeechi eejemichio, pa'wechiamioi, uumawechiamioi; wa'a teereniopa eekaa, yomatiameweewéeme itipikapua. ² Wa'a te'tioipua ajakao, cherayachitepa eenakapua piirechi Riosi ku'iwari, puuuu ahjae machitapuame i'toamekapua, Riosi Ahjamechi paparamepua. Ihjia sisinamukapua pu'ka naao Riosi ku'iwari ajakameopua, yooma na'atamichioopua kiatiameopua, weeeopua pa'weopua tiame. ³ I'kao chaanekapua:

—¡Ka'te pehjíi! Ka'te na'ata aaataoi pehjíi, weeeoi, pa'weoi, uumaweoi. Puuyemitiapua pehjíi, ahkasi pu'ka Riosi tekipanakekameo, yooma yahcheniasichioopua pehjiio, Riosi machitewaraopua koata.

⁴ Puuu machitewari yahchepuamea, kehki enemeri inamukania. Puuuu, piire sientoo ooka weerewa aampa naao miirikapua. ⁵ Yooma puuuu, oosa mariki aampa ooka tetejimari, apoche isaeri ti'tijoeo, waika o'inia ehpe taawechiamisi, mochitoame ti'tijoeetusika. Pu'ka oosa mariki ooka tetejimarichio, oosa mariki aampa ooka mi'miri uutiapua, yooma pipiripi tetejimarichioopua: piiripia naatikapua, Uura tetejimari, piirea Ruuweni tetejimari, wa'a ikisa Kaati tetejimari, ⁶ Aasere tetejimari tiame, wa'a ikisao tiame, Nehtari tetejimari, Manase tetejimari, ⁷ Simeoni tetejimari tiame, Reewi tetejimari, Isaka tetejimari, ⁸ Sauroni tetejimari, Oose tetejimari, kuachioopua wa'asio, Chaamini tetejimari.

Totosaname wakiraeme muuwaeme

⁹ Neipa i'kao i'ka ne'netetania. Waikao yawichi yasirachi taweminao, i'ka Po'wataniame Tijoe kahtiachi

taweminaopua tiame, ki ookapi ajakapua ti'tijoeri, nape ki ookapikapua, kiisi ahsepame tiame ihtetaka. Ihji ti'tijoea oowerua tiame, yooma ihta ti'tijoeturikapua, yomatiam weeechi ohjoeme, yooma ihta naera yeenieme. Yooma puuuu, wisasori totosaname chuhchaemekapua, ahpo sekachio, tahku saawara makoyáme. ¹⁰ Ihji ti'tijoea oowerua tiame, weeru siinakoapua chaachapakao:

Cheriwema Riosíí,
yawichi yasirachi kahtiámeooo,
cheriwema tiame Po'wa teewataniame tiaméee,
yooma taamoo, te'ta newipateriawichiooo!

¹¹ Neipao tetewakania, pu'ka yawichi yasirachio, pu'ka naao ahjari ajakameopua tiameo, pu'ka o'ochetiame pa'pamuratuameopua tiameo, yooma puuu Riosi ku'iwaria, norikame ajapakapua pu'kao. Waikao ihjia, wehchisi koomorasipakao, ¹² chaachapapua:

¡Wa'a teeremitiaaa!
¡Wa'a teeremitiaaa!
¡Cheriwema pu'kawichiooo! ¡Kaaweruma chaachapari pu'kawichiooo!
¡Ki nu'uti yoorewa pu'kawichiooo!
¡Ki nu'uti iyoriwa pu'kawichiooo!
¡Ki nu'uti machirewa pu'kawichiooo!
¡Ki nu'uti ye'kari pu'kawichiooo, ki wahjiamesi simiyame pu'kawichiooo!

¹³ Waikao piiripi puuu piire weerewa naao pa'pamuratuamea, no'o iinatukekapua:

—¿Aatanaju ihji totosaname wakiraamea? ¿Ki machiyamemua? ¿Ki nane'riamemu akana o'inia e'enakamekopua?

¹⁴ —Ka'i. Ki nane'riamenia. Muuupua nane'riameraa —chaanekania pu'kao.

Waikaopua no'o chaanekapua:
—Naati ihjia, te'ta aiwari enekachi o'inia e'enakame. Ihji puuupua, ahpo wisasoriwa piipatekamea, Apoe Po'wataniame Tijoe eerarae. Puuu ti'tijoeapua, Apoe Po'wataniame Tijoeo, totosaname enepatetiame wakirarao. ¹⁵ Pukaepa i'wa nokayamepua Riosi tetewachi, Riosi kahtiachi tekipanamepua, yooma taawe yooma tukawariopua tiame. Pu'kao Apoe Yawichi yasirachi kahtiam neesetomeripua pu'kao, ahpo ahjama ohjoekopapua. ¹⁶ Puuu Te'ta Yawichi ahjamao, kiisi cho'chorowaemeripua, kiisioi paramuka mochtomeripua, taaaeo ki aiwaka mochtomeripua, taajenari tataeoi, ki aiwameripua. ¹⁷ Wa'a te'teremeri puuuu, Apoe Po'wa teewataniamee neesetopuamekapua, Apoe te'ta yawichie yasirachi kahtiam. Puuu Po'wataniamea, neeroi ahjamechi paichi maaniamechi nerojiteka mochtomeripua. Wa'ao, ki iintumerichipua naarakoniameopua wa'asio, Riosio kiterepateriopa o'kewaniameo, wa'asi werapakao.

Oowisani ikicherachi simiyame naewaniame; o'ro moorerachi nayewaniame tiame

8 Pu'ka Po'wa teewataniameo, oowisani ikichera ikichapusoopua, yuuweeme itipikapua, tepipi. ² Waikaopua pu'ka oowisani Riosi ku'iwari Riosi ne'niachi ajakameo, oowisani kusupuchari kiatiapua. ³ Waikao, piirechi Riosi ku'iwari wa'a eenakao Riosi o'ro tepawechi weripakapua chokichi. Puuuu, weeru yahchetiapua moorerachio, cho'wi. Puuu cho'wia, Riosi tepawerachi, moomorepuamekapua, Apoe Riosio, saaemichiopua pu'kao, pukachi Riosie yooma piipatetiameo, pukachi moorechi asimichiopua, ahpo nayewiaopua Riosichio. ⁴ Puuu moorewaa, yooma parapatiame ahjamao, sekachi o'inia moomokaopua, Riosichi asikapua saaetekao. ⁵ Waikao Riosi ku'iwaria, pu'ka Riosi o'ro tepawechio, pu'ka moorerao, ihsawi tajenakame pochiwasaopua, weechitipo wi'sunakapua. Wa'a ikitioopua puuu ihsawia, yooma puuuu tahpitika chaachapakapua tataka. Tahpitika nokayapua kuhjipaka, ki ku'wita te'teosika. Weeeai kai muuenati noonokapua waikao.

Kusupuchari turuwaniame

⁶ Waikaopu puuu kusupuchari kiatiamea, oowisani Riosi ku'iwaria, kaawe ahpo ajapapua, o'inemia nokayapua wa'asio, puupuchekapua ahpo kusupuchario.

⁷ Piiripichi simiyame Riosi ku'iwari kusutesoopua ahpo kusupuchewao, waikao tehje wi'sunetiapua weechio, na'i, wa'a ikisa eera tiame. Waikaopu wi'suwetiamea, kiiyá naasipasi kosokapua weechio, yooma uumaweopua, yooma to'iweopua tiame.

⁸ Okarichi simiyame Riosi ku'iwario, kusutesoopua ahpo kusupuchario, pa'wechio, itapiti ipasetiapua na'i tajenakame. Puuuu ki nu'utikapua, kaawi kehchuma. Pa'wea waikao, kiiya naasipasi eeraeme enepakapua.

⁹ Pa'wechi ahjameai, kiiya naasipasi wahjipakapua. Pa'wechi pawekakera nasiwaniamechiai, kiiya naasipasi kosotiapua.

¹⁰ Paikaríchi simiyame Riosi ku'iwari, kusutesoopua ahpo kusupuchewao, tewekachi o'iniao, ki nu'uti wichiyapua so'pori tajenakame. Weechio puuuu, akichiamisi wichikapua, paichiamisi tiame. ¹¹ Puuu so'pori tajenariraa, Chihpuame tewaniamekapua, yerowakapa puuuu. Puuuu, kiiya naasipasi neeroi nerojiniame, chihpunakapua yeroweeteka. Waikao pukaao, ti'tijoeria, tahpitika iikapua wahjipaka.

¹² Waikao, naaorichi simiyame Riosi ku'iwario, puupuchesoopua ahpo kusupuchewao, taaaa kiiya naasipasi tajayao, tukapasipakapua waikao. Meechaai kiiya naasipasi choipakapua tiameo. So'poriai tewekachio, kiiya naasipasi choipakapua, tiame.

¹³ Ehjepaoo, wa'weka tiame tetewakania tewekachio, te'pa oiyapua eekachio cheeka:

—¡Áiii, áiii, áiii, eeme weechi mochikamea, tahpitika ikimera eeméaaa, pu'ka wahja paika Riosi ku'iwari ahpo kusupuchari kusupuchamioipua!

9 Waikao marikichi simiyame Riosi ku'iwaria, kusutekapua ahpo kusupuchewao. Waikao aata so'porika tiame wichikame tetewakania weechio. Puua ahjae wahjochaniame kiatiapua, ki wahjiamesi yeewachi to'perao, wahjonamichio. ² I'kao mo'porapusoopua, ki ku'ita moomokapua wa'atikia. Ooronakapua puuuu, nape kai nu'uti. Puuu moorewaraa moonakao, yomatiamé weechi tukapame ekatatupatekapua, ki naania ikitekaopua, taaaoi. ³ Pu'ka moroyachio, itapiti ohchika te'teriamé puuyakapua. Puuuu, machiri nokaya utewari kokosamichio kiatiapua. ⁴ Puuuu chaanetiapua:

—Ka'te na'atamitia to'iweo, kuuu siionameoipua. Ti'tijoeche na'atapuapua, ki koata yahchetiameopua Riosi machitewarao. ⁵ Ki reesetiapua ko'imichioo, oowera aiwatenuretiapua. Mariki meeche nokinuretiapua pu'kao. Puuu kokosa aiwateniamea, machiri ki'kitiameka, eraniamekapua. ⁶ Pu'ka taawechemio ti'tijoeeria, wahjipame e'raipua aiwakao, ka'chi ikime erameripua, mukinariiai.

⁷ Ihji ohchika tiamea, kaawairakapua, ahjachi nasiwaniame. Ihjia moochio, o'ro apoche mosokiratoapua ya'yawichi mo'koriraka tiame. Nanariraa, tijoe nanariraka te'tiamekapua. ⁸ Kuuparaa, oowitiamechitia kuu-paemekapua. Taameraa ihjia, mawiyaka tiamekapua. ⁹ Ihji weerewaraa, sisioki wakiratetiamekatiapua, ahpo neesetoachitia. Ihji ma'saraa, ki ookapi kaareta nasiwari kaawaiye panisutoamechitia, cheetoamekapua, nasiwasimia ujumasikamechitia. ¹⁰ Ihji wasichio, machirika te'tiamekapua, ahjae inikia. Pukae ki'kitiaa, mariki meeche kokosa aiwaniamekapua. ¹¹ Yooma i'ka ohchi ye'kamea, ki wahjiame wichiwachi ohjoemekapua, apoe wahjipari noonora; eureo naewarichio, Awaroni tewaniamekapua, rieke naewaniachio, Aporioni tewaniamekapua, na'atarika pihtuchari noonora cheeka chaniwame.

¹² Wa'asipua, piiripichi simiyamea te'ta iinyatiame aiwaria. Puuu pahcha simiyame aiwaria, u'matokapua u'matoao, toiyapua pehji, ooka simiyame.

¹³ Waikao, puhsanichi simiyame Riosi ku'iwaria, pu-puchekapua ahpo kusupuchario. Waikaopua, wa'a Riosi taweminao, o'ro apoche tepawetiame weeripua. Waikao, wa'a naasipa pu'ka aawa naomina ajakameopua pu'ka Riosi tepawechio, chaanechania-pua, pu'ka puhsanichi simiyame ku'iwariopua, kusupuchari iinuemeo:

¹⁴ —Muuu puhjesa ehpeo, pu'ka naao Riosi ku'iwario, Eurate weruma akichi o'yaemeopua.

¹⁵ Waikaopu naao Riosi ku'iwaria, puhjetiapua. Ihji naao puhjetiamea, yooma ti'tijoe ooweru tiame ko'imerikapua, kiiya naasipasi weechi ohjoerio. Te'ta i'ka taawechiwichio, nuutetiame eneriapua. ¹⁶ Ihji naao soontaroraa, kawachi nokisiapua, ooka siento miyoni kehkipua. Wa'a kehkiko tuuwame, inamukania.

¹⁷ Ihji no'o tetewetiamea, eee te'tiamekapua, yaase-toamea, kaawaia tiame. Kawachi nokisiamea, muripa i'toapua ahpo neesetowao, paika tiamekapua. Piiripi tiaria, sehtanamekapua, tajenarichitia. Piire tiaria, siionamekapua, tewekachitia. Paikachi simiyameopua ti-iaa, saawaemekapua. Puuu kaawai mo'oraa, mawiyaka te'tiamekapua. Ihjia chu'wachio, na'i puuchiamekapua aasujere tisia tahtame apochi, moroyamekapua tiameo. ¹⁸ I'ka paika na'atarieopua, pu'ka ka'kawai chu'wachi machenameeopua, kiiya naasipasi wahjipatekapua ti'tijoeerio, i'ka wehjoarichio. ¹⁹ Puuu ka'kawai na'atari utewariraa, chu'wachi yasitoamekapua, wahsirachi tiame. Ihji wahsiraa, siinoika te'tiame mo'oekapua. Ihjia, ahpo mo'oe na'atapua.

²⁰ Nape puuu ti'tijoeeria ki wahjipaka itipikamea, pu'ka yerowa ipasetiaio, kiisi ka'karuma enepakapua ahpo ki ka'karuma nokayao. Ohsotia simitekachekapua pu'ka kiisi kaaweruma ahpo nokayao, reemokamera na'nari-toamekapua. Ihji ti'tijoeeria ooweruria tiame, wa'api te'teretoapua, ahpo ri'riosiwachi paparakaopua, itapitie netetiamechio, miina meetarie, tehtee netetiamechi, kuuue netetiamechi tiame, yooma puuu ahjachi paparaa, kiisikoi tetewame puuuu, kiisikoi inamuamekoiopua, kiisikoi ohjoamepua ahjameo. ²¹ Ihji ti'tijoeeria, kiisikoi toayapua ahpo ko'yaaoi. Kiisiki toayapua ahpo sipoyaoi, ahpo suwepori nokayaoi, ichikokaaoi naapi simitiapua.

Te'ta Riosie uhjuratiame iyoteri pi'rinatiame makoyame

10 Waikao nee Waania, aata Riosie uhjuratiame tetewakania, puuuu ki nu'uti tiariemekapua. Ihjia, tewekachi o'inia tekiyapua, toomarichi yooremina weritoka. Mo'oraa, kenora naasipa weritoapua. Nanariraa, taa tajayameka tiamekapua, tisia uutapatoapua. Toonoraapua, na'i tajayameka teetoapua. ² Sekachio ihjia, nu'uti iyosi pi'rinatiame makotoamekapua. Ahjamina taararaopua, pa'wechi ihteka weripakapua, owenamina taararaa, weechi ihteka weripakapua. ³ Wa'a weripakao, ki ku'ita sisinapakapua, mawiyaka chaachaka. I'ka sisinasoopua, oowisanisa te'teoka nayewakapua. ⁴ Oowisanisa te'teosoopua i'ka te'teoni chiiao, o'inemo o'rai neeepa iyotekao, nape tewekachi o'inia no'o chaanechania-pua:

—I'ka oowisani te'teoni chanitiameo, ka'te iyote pu'kao. Amochi inatarichiche neesetopuapua pu'kao, puuuu noriwi teeremerikapua pehji.

⁵ Puuu ki nu'uti weruma tiariemea, pa'wechi ihteka weripakapua weechi tiame. Waikao, te'pa apechuna-ka ahpo ahjamina seekao, ⁶ Riosi tetewachi ahpo pichi-watakapua, yooma ahpo cheemiaopua. Ihji chanimiaa te'ta pichiwakapua, Apoe ki wahjame ahjamerachi eenamekapua; Apoe te'ta teweka enepatekamerachi eenamekapua, apoe yooma tewekachi iintuame enepatekamechi; Apoe te'ta wehjoari enepatekamepua, yooma ihta ahjachi iintuame tiame; Apoe te'ta pa'we enepatekame, yooma pa'wechi iintuame enepatekame tiame. Puuu aaata te'ta weruma Riosie uhjuratiamea, eee cheeka sisinakupua:

—Pichiwa Apoe Riosi e'raria ikipuameo, kiisi kihta toiyamepua wa'asi. ⁷ Pu'ka oowisanichi simiyame Riosi ku'iwaro, ahpo kusupuchari chaachatesoopua, asikame enemapua ikipuameo wa'asio, Riosio, yooma ahpo nayewaturachi cheeriaopua ehkoriamio.

⁸ Waikao te'pa tewekachi no'o nayewachaniamea, eenechi no'o nayewechaniapua:

—Waanii, waami enasa pahchu weruma tiarieme weeriachi, pa'wechi ihteka weeriamechi, weechi tiame. Itanemitiapua pu'kao, pu'ka nu'uti iyoteri pi'ris-arutiame makoka weeria.

⁹ Waikao, wa'a eenaka itanekania pu'ka iyoteri pi'rinatiame makoyao. Puuu pu'ka iyoteri pi'rinatiame no'o ki'yaioopua, no'o chaanekapua:

—Íya, rupitupuapua i'kao. Ko'kopuapua. Kakaremapua chu'wachio, se'orichitia kahkame, nape aamo topachio, tisiwa chipuremapua.

¹⁰ Waikao uusapania pu'kao, rupitukania. No'o chuwachio, kahkamekapua se'orichitia, nape no'o rupitusoopua topachio, chihpuamekapua. ¹¹ Waikaopu te'ta weruma tiarieme no'o chaanekapua:

—Muuua eenechi simitemerikaitepua nayewatukao, i'ka Riosi chiiiao, ki ookapi ti'tijoerichi ikipuame tuuyesiwa, seesenu ti'tijoerichi, seesenu na'nayewaniachi, seesenu ya'yawichichi tiame.

Ooka pichiwatame ti'tijoe

11 Waikaopu te'ta weruma tiariemea paaka ahjae ihtetaniame no'o ki'yakapua. Wa'a ikisaopua no'o chaanekapua:

—Werisika ihtetamitiama Riosi tiopao. Ihtetamitiapua tiameo, wa'a yooremina weeriame iyoriwachio, o'ro netetiame tepaweo. Wa'a ikisaopua, ihtetapua tiame kehkinajuarepu wa'a Riosi tioparachio, Riosichi paparamo. ² Nape ma'chi tiopachi ta'perachio, ka'te ihtetamitiapua wa'ao, wa'ao seesenu ti'tijoeeri kiatiamekopua pehjo. Puuu seesenu ti'tijoeeria, yooma nanaarame tekisomerichipua wa'ao, Riosi pipari muuwarichipua mochiwari. Wa'a teeremerikapua ahkasi ooka weerewa aampa ooka mee-chachisi.

³ Neeea, ooka ti'tijoe ajawamania no'o chiiia ikipuame

tuuyemeri, sosotame wakiraeme. Puuu, piire miiri ooka siento, aampa paika weerewa taawe, nokimeripua. Pu'ka ooka no'o ajawamiaopua, utewari yahchesa yomatame wehjoarichi uhjuramania, pukae utewarie pu'kao, ahpo ku'isimichioopua.

⁴ Waikaopu te'ta weruma tiariemea, no'o simiteka tuuyekao, eee cheekapua:

—Ihji ooka no'oe uhjurapuamea, ooka ti'ti-joekaitepua, Riosieo ooka ooriwo kuuuchitia tetewiniame, Riosi tawemina ajakame; puuu wa'api ti'ti-joekaitepua ooka kaantera ahjachi ajawaniamechitia Riosie tetewiniame, Riosi tawemina ajakame, te'ta yomatame wehjoarichi Paamiratuame. ⁵ Aaata na'ara yoranaresoopua i'ka ooka Riosi ajawaria pichiwatameo, na'ie kosimapua ahpo chu'wachi machenamee. Aaata pu'ka na'ara yoorakamea, choochotepuapua kosokao, mukimapua. ⁶ Ihji ooka pichiwari tu'tuwaria, iinuepua ahpo ku'iwa utewario, yu'kioi ki ahpo yukitemiaopua, iiweta Riosi ahpo nayeioopua; pu'ka ahpo utewarieopua tiameo, neeroioi puuu, eera ahpo enepatemia; puuu pu'ka ahpo utewarieopua tiameo, iinuepua ahpo iintomiaio, ihtaioi itapiti te'ta aiwaniame ahpo mehtanamiao, kehkisaoi ahpo e'rachisiopua. ⁷ I'kao kajusoopua, Riosichi simiyame nayewatukao, puuu maapori tiame ahjakamea, ki wahjika wichiwachi o'inia moenakaopua, nasiwasimapua pu'ka ooka ahjamao. Nape ihji ookaa, newitopuamepua. Puuu maapori tiamea pu'ka ookao, ko'imapua. ⁸ Ihji weerewaraa wahjipakamea, oowera wa'a maaniame tetewipuamepua, wehchi, wa'a weruma mochiwarichioopua, poerachi. Wa'ao, Eerusareni tewaniachi enemeripua, taamo Paamira Eesusio, kuru-sichi merinuratiachi. (Wa'a Eerusareni ikipuachio, Sooroma teewataniachipua, Eejito teewataniachi tiame.) ⁹ Waikao ko'itiaapua, paika taawe aampa naasipasi, ahkai mochikame enapameripua ne'nemiao, seesenu ti'tijoeeri seesenu nayewame. Yooma wa'a e'enakamea ne'nemiao, oowera tetewimapua wa'a po'yame. Pu'kao, aawataa ki toipuamepua wetemajimichioopua. ¹⁰ Waikao, i'ka wehjoarichi mochikamea, kaawe erakomapua pu'kao, meritiopa. Ahpo ihkokemapua pahkotakao, tisiwa peenia erakomapua, ki ta'iria mochitetiamekapa. ¹¹ Paika taawe aampa naasipasi manisapua wa'ao, puuu iwira kiatiapaopua Riosieo, ajasikapua oisikao. I'kao wa'a ikisooopua, tísia majakapu ti'tijoeeria.

¹² Waikao i'ka oijenakameo, te'pa o'inia tewekachio, paechaniapua pu'kao. Puuu cheechaniapua:

—Mo'moena wa'atikiáaa.

Waikao puuu, yooma ahpo seepurawa tetewachio, toomarichi mo'moenakapua tewekachio. ¹³ I'ka mo'moenasocheopua, ki muenati noonokapu weee. Pukae ahpo sasaweriae weeeo, muuwaeme kaari ru'rumikapua, ki ookapi ko'yaka. Wahjipakamea, oow-

isani miirikapua. Waikao, ki wahjipakamea, ki nu'uti majariapua Riosio. Wa'a ikisaopua, sewina erapakaopua kaawerumachi paparasikapua, Riosi tewekachi kah-tiamerachi.

¹⁴ Wa'a iikaopua, ookachi simiyame kokosari u'matokapua, tisiwa aiwaniamea. Nape piirechi toyiapua pehjo, kiisi tehpe simiyachi ikimeri.

Oowisani kusupuchari chaachatetiame

¹⁵ Waikaopua, oowisanichi simiyame Riosi ku'iwari, kusutekapua ahpo kusupuchario. Waikao, te'pa tewekachi o'inia, ki ku'ita chaachapachaniapua:

Weeechi ye'kariwaaa,
taamo Noono Paamira iinuwaru puuúaa,
taamo Paamira Riosie Weratiame iinuwaru tiaméee.
Ki seena aampasi yawichitumeri puuúaa, ahkasi ki wahjiámesiii.

¹⁶ Puuu piire weerewa aampa naao pa'pamuratu-amea, Riosi yasirachi ne'niachi mochikamea, chopokorieka ajapakaopua, wehchisi koomorasipaka. Puuuu, chaachapakapua Riosi iyoriakao:

¹⁷ Aamoo Paamira Riosiii,
aamoo tísia te'ta utewariemeooo,
aamoo senepitia kahtiameooo,
aamoo senepitia yasakameooo.
Aamopua ehpeopua,
te'ta utewari ukameooo,
Aamoopua ehpeo,
te'ta yawichi yasipakame;
weruma ye'kaka yasimeriooo,
te'ta weruma cheriwema ki'yame teemea aamoo,
muuukamera o'ineriopa yawichitukao.

¹⁸ Yomatiami wehjoarichi ti'tijoeturia,
nekakokamepua amochío,
nape muuuu asikamepamua,
aamo te'ta kokosamiachiopua pu'kaooo,
wahjipakameoiopua aamo katewemiachiopua.
Asikamepua tiameo,
aamo nuutewa kiamiachiopua,
aamoo yooreka mochiriameopua,
aamoopua, nayewatuka mochiriameopua tiameo,
ahpo iikachio piipatetiameopua,
pu'ka aamo iyorika tetewameopua.

Yooma katewemeru muuuu,
pe'yachi aaata weeweruma teerewaeme enemaaa,
pe'yachi aaata ki weruma te'terewaeme enemaaa.
Asikamemua taawechio, aamoopua pihunamia-
chiopua,
i'ka weeechi na'atameopua.

¹⁹ Waikao tewekachio, Riosi tiopachio tetewakania wahjokame. Wa'a yooreminao po'yamekapua kaaja, Riosi Riosiwari yasitoriachio, pukachi yooreminaopua tiameo, wa'a maaniamekapua Riosi i'isaeri ti'tijoeri ah-

jama kateweriaa. Waikao tahpitika iintokapua kuhji-pakao, ki ku'ita te'teokaopua tewekachio. Turuwaka itipiapua, ku'itapio. Weeeai, ki nu'uti ahpo sasawekapua. Tehjeai, ki nu'unti yukukapua.

Oowitiame taaa sipichaeme; itapiti ahjakame tísia iinya tiame tiame

12 Ehjepao tewekachio, itapiti uurapari tetewakania. Puuu uuraparia oowitiamekapua. Ihji oowitiamea, taaa wakiraemekapua sipicha tiame. Taararaa, meechachi ihtiamemekapua. Ihji oowitiamea moochio, yawichi mo'korira mo'korieemekapua. Pu'ka yawichi mo'korichiopua, oosa mariki aampa ooka so'pori † nachutetiamekapua. ² Ihji oowitiamea pe-teterepakamekapua amori sauyame. Ihji oowitiamea kokorepakapua, saumiapa wa'asi. ³ Wa'a o'inia, piirechi uurapari machenakapua te'pa tewekachio. Puuuu, raakoni iinyatikapua, sehtaname, puuuu oowisani mo'oememekapua. Ihji mo'orachi pipiripichio, yawichi mo'kori mo'korieemekapua. Aawaraa, oosa marikikapua. ⁴ Ihjia ahpo wahsio tewekachio, kiiya naasipasi karuwakapua so'porio ††. Pu'kao waikaopua, weeechi ihpapakapua. Waikao wa'a iintosaopua, puuu raakonia, weeechi tekikao oowitiame kahtiachi chukipakapua; pu'ka oowitiame sausoopua taanarao, ko'konariame enemerikapua. ⁵ Ihji oowitiamea ehjepamio saukapua, piiripi temari. Ihji temaria, yawichitumerikapua, yomatiami weeechi ti'tijoeturichiopua, tísia ute-warieme nuurarieme enemerikapua, sisioki wepijuarae. Nape ihji taanaraa, apechunatiapua Riosieo, ahpo ye'kaka kahtiachi yasirachi i'tokapua. ⁶ Waikao oowitiamea mehka newipapakapua, Riosi kateweriachi newipamichioo, Riosi neesetowatere ahpo yasitomi-achi. Wa'ao ooruchi kahtioio, piire miiri ooka siento, aampa paika weerewa taawechi, Riosie ko'kotetiapua wa'ao.

⁷ Waikao eenechi pu'ka oowitiame taanara apechunatiame nayewaniachio, waikao tewekachio, weruma nasiwaniame simikapua wa'ao. Mihkea, te'ta Riosi ku'iwaria wa'a tewekachio, ahpo ku'iwari ahjamaopua, raakonichi nasiwasikapua ahpo ku'iwari ahjama.

⁸ Nape ihji raakonia newitotiapua Mihkeeo. Waikao puuu raakonia newitotiaapa wa'asiopua, ka'chi iika tewekachi yasimerikapua wa'asio. ⁹ Wa'a iika tewekachio raakonia, ipatiame itipikapua Riosieo, yooma ahpo ku'iwari ahjamaopua. Puuu raakonia, ehkoriai Si-inoikapua, Satanasi tewaniame, riaorósi teewaeme tiame. Ihjia, puukaitepua, yomatiami weeechi mochikame wisikuiamea.

† Ihji oosa mariki aampa ooka so'poria, i'isaeri teteji-marikoipua, oosa mariki aampa ooka. †† Puuu ki ookapi so'pori wahsie ihpapatamea weeechio, raakoni wa'api ku'kuiwarakoipua puuuu.

¹⁰ Puuu raakonia weeechi ipatiamekapua yooma ahpo ku'iwari ahjamapua, Eesusio weeechi o'inia tewekachi eenariopapua, yooma natetewaopua tatakori tiameo. Waikao tewekachi o'inia inamukane chiiameo:

—Natetetiame itipikame yooma tatakoritiamapa, asikame i'waopa Riosi newipariaapa, yooma aaata Riosichi paparakamewichioo. Riosie Weratiamea, yawichitumia yasipakame puuupa i'wa tewekachio, weeechi ipatiamekopua Satanasio, tisia wenejika yasitoriameopua Riosichio, yooma taawechiopua tukawariopua tiameo, yooma weeechi mochikame Riosichi paparamapua, poponiwaopua pipiniwaopua tiame. ¹¹ Taamo Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame, pu'ka iinyati ahjakameo, Riosi Po'wa teewataniamee newitoriopapua pu'kao, ahpoo nehupuka pejana mukuriamekopua pu'kao. Wa'a iintokamekopapua pu'kao, ahpo tatakoriria cho'wekaopua. Puuu, tisia paparamekapapua Po'wataniame Tijoechio, ki se'wika mochitorepua, te'ta aiwaka mochitoaiopua, ahkasi mukiwachisioi anachasika. ¹² Pukaepa eeme Po'wataniame Tijoe newipatetiamea, kaawe erakomitiapua, tewekachi mochikamekapa wa'asi pu'ka ahjama. Nape áiii eemea, weeechi mochikamea pehjio, pa'wechi ohjoameopua tiame tekipanakao. Wa'a akipa riaorósia weeechi ki teesa nekakame, nane'riapa puuu, waapi toiyopua ahpo te'ta newitopuachioopua wa'asio.

¹³ Waikao tewekachio, puuu raakonia, weeechi enasaapua no'o tetewitewachio, pu'ka naawakame yeeyerao, te'ta yorasikapua pu'kao merinareka.

¹⁴ Nape waikao, puuu oowitiamea, ooka wa'we aana kiatiapua, mehka ki ti'tijoeekachi akipamichioopua, pu'ka siinoi nekarewao ki ahsepame tiiachi. Wa'a akipasaapa pohjachuka anasawekao, wa'ao paika paaumpari aampa naasipasi yasariapua wa'ao, Riosi inatewachi koaka. ¹⁵ Waikao puuu iinyati siinoia, neeroie puupuchekapua ahpo chuwachi machename, aaki eenepakao, ru'rupumichioopua pu'ka oowitiameo.

¹⁶ Nape we'ea, ku'ipakapua oowitiameo. Puuu, chu'wachitia wahjokaopua, yooma nerojikapua pu'ka iinyati siinoi pupucheriaopua neeroi. ¹⁷ Waikao raakonia, káátisia nekakapua oowitiamechio. Wa'a iikapa puuu, simikapua waikao oowitiame tetejimarachi nasiwamiaopua, ko'imiaopua pu'kao. Ihji tetejimaraa, Riosi yooreka mochitoamerakapua, Eesusi pichiwari tuuyewari, ki se'wika iyorika mochitokame.

Ooka iinyati ahjakame

13 Ehjepamio, pa'we suuwerachi weripakainia setechi. Pa'wechio waikao, kai nu'uti iinyati pawesinoi, werisiame tetewakania. Puuu oowisani mo'oemekapua, aawaraa oosa marikikapua. Yooma pipiripi awachioopua, yawichi mo'kori yahchamekapua.

Yooma pipiripi moochioipua, itapiti teewara to'wetiamekapua, Riosi na'arewa. ² Ihji iinyati pa'wechi machenakamea, oori korowameka tiamekapua. Taararaa, ooji taararaka tiamekapua. Chu'waraa, mawiya chu'waraka tiamekapua. Waikaopu raakonia, ki nu'uti utewari tiiamea, i'ka pawesinoi iinyati, weruma utewari ki'yakapua pu'kao, ahpo ihsika yasitoachitia teetomichioopua. ³ Piiripi puuu iinyati pawesinoi mo'oraa, mukukai ahjakamekapua. Naania tiamekapua moochio, meritiai saukachio. Wa'a iikamekopua pu'kao, yooma ti'tijoeria, ki nu'uti ikiriame erakoewa e'riamekapua pu'kao. ⁴ Waikao raakonio yooma ti'tijoea oowerua tiame, weruma paparawekapua pu'kao, raakonio, ki nu'uti utewari ki'yariopua iinyati pawesinoio. Wa'a ikitiopua iinyati pawesinoio, ti'tijoeeria chaachapakapua, oisa e'rekao:

—¿Iintunare aaata i'kachitiao? ¿Aatana newitonaretapua aaata i'kaka tiameo?

⁵ Puuu iinyati pawesinoia, ooka weerewa aampa ooka meeche reesisetiapua, na'areka oimichioopua Riosio, ahpokamera weruma tiameko tuuka. ⁶ Wa'a iintokapua waikao. Riosio tisia na'arekapua i'ka kaari-raopua tewekachio, yooma ahjama mochikameopua tiame. ⁷ I'ka weeechio puuu iinyati pawesinoia, nasiwari mehtanamichio reesisetiapua, Riosi piipateria ti'tijoechi nasiwamichioopua, yooma pu'kao newitomichioopua. Ihjia kiatiapua tiameo, yomatiamet i'tijoeeria ahpowichio iintamichioopua, yooma ahpo utewarieo, yoomachi weeechi ti'tijoeuriopua, yooma ihta ti'tijoeuriopua, yooma ihta nayewa yeeniemeopua. ⁸ Yooma ki Po'wa teewataniame iyotaperirachi iyotetiame teewaraa naayachisi o'inia, pu'ka pawesinoichi paparakapua. Puuu Po'wa teewataniame iyotaperirachi maaniame teewaraa, ke'chu we'e yasipoi Riosia, wa'a to'wakamepua teewarao, ahpo Taana Po'wa teewataniamechi, paparamerikopua, pu'ka Po'wa teewataniameo, yomatiamet wehjoarichi mochikamewichioo, meritioopua.

⁹ I'ka no'o cheemiao nahkaemea, pahtemitiapua pu'kao. ¹⁰ Pu'ka taawechiamio, Riosie karichi yachapuame tetewitiamea, karichi yachapuamepua. Riosie ko'ipuame tetewiraaa, ko'ipuamepua. Wa'a teeremirikopaopua pu'ka kajuyachi taawechiamioopua, eeme Riosichi te'ta paparama, kaawe aamo neesetomitiapua ki kaawe nokiwao, pu'ka taawechiami tisia aiwapuachio, ki aamo wekatemichioopua te'ta Riosichi aamo paparao.

¹¹ Wa'a tiame tetewisaapania, piirechi iinyati ahjari tetewikania. Puuu, wehtere o'inia werisiapua. Puuu ooka aawaemekapua po'wachitia, nape raakonichitia nayewamekapua. ¹² Ihji puuu wehtejuri iinyatia, wa'achitia ahpo nuuramia utewari iinuemekapua, iinyati pawesinoi kiatiamechitia. Ihji iinyati wehtejuria, pu'ka iinyati pawesinoi moochi saukamerachi, paparateka-

pua, yooma weeechi ti'tijoerio. ¹³ Ihjia waikao, yooma tetewimichiopua ahpoo, wa'achi ihsiamekopua ahpoo, na'i ruhjitekapua tewekachitepaopua, pu'ka pawesinoi po'yachiopua. Ihjia yooma ihta peenia ihsiwa ihsiamekapua tiame. ¹⁴ Ihjia, pukae ahpo peenia ihsiwaeopua, yooma tijoeri wisikuekaopua, pawesinoikamera paparatekapua, pu'ka pawesinoi itapitichi netesa, siinoika tiame. ¹⁵ Ihji wehtejuria, nayewatekapua ahjateka, pu'ka pawesinoi itapitie netetiameopua, pu'ka utewari, pawesinoie ahpo kiaretaieopua. Ihji wehtejuria, ko'imichio reesisetiamekapua tiame, ki yooriameopua, pu'ka itapitie netetiameopua pawesinoio, chopokorieka ajapekaopua. ¹⁶ Ihjia tiameo, yooma ihta ti'tijoe ooweruopua tiame weeechi mochikameo, pu'ka pawesinoi ma'chitame yahchenurakapua koatao, sekachiopua tiame. Wa'a tiame yahchenurakapua ahkasi yomatiamewehtejuria mochikameopua, yooma ihta ya'yawichiopua ki ya'yawichioi, totomiwaemeopua ki totomiwaemeoipua tiame, puhkuchitia mochikameopua ki puhkuchitia mochikameopua tiame, oowera tekipanameoipua tiame. ¹⁷ Ki koata yachatoameopua sekachioi, pu'ka pawesinoi teewaraopua, pu'ka teewara chiiameoipua ihtetari, ka'chi iika tarimerikapua ahkaoi, ka'chi iika nehjimerikapua ihtaoi. ¹⁸ Ihji ihtetaria, weeechi ohjoeme ahjae ihtetaniamekapua; ihji ihtetaria, puh-sani sienta paika weerewa aampa puhsanipua. Nape pu'ka ihtetari pahtenariamea, te'ta inatari nakiyame puuuu, nane'renaria ihtana chiiamekoopua pu'kao.

Piie sienta ooka weerewa naao miiri, wikatari

14 Pu'kachi neipao neeea, Apoe Po'wa teewataniame tetewakania, Siioni roomosachi weeriamewe. Puuuu, piie sienta ooka weerewa aampa naao miiri, ahjama weeriapua, ti'tijoe ooweru tiame. Yooma pu'ka ahjama ajakamea, pu'ka Po'wa teewataniame teewara, koata iyotetiamekapua, pu'ka Po'wataniame Noonora teewaraopua tiame. ² Waikao, te'pa tewekachi eename inamukania, kai ku'ita a'rapachitia cheetechaniame, tahpitika cheechaniapua, ki ookapika nokichaniame, kai ku'ita wawasora chiiame, neeroi kai ku'ita wichiamechitia. Kai ku'ita te'onichitia chiiapua. ³ Puuu weeka ahjama ajakamea, weemera wiika wikatapua. Riosi yasirachi wiikiapua pu'ka itapiti naao ahjakame ajakachi, pu'ka piire weerewa naao pa'pamiratuameopua, naasipa. Pu'ka wiikao, aataai ki pepenipame tiapua, naaticheape, piie sienta ooka weerewa naao miiriche. Puuuu, ahpo tatakoriwa natetetiame iikamekapua, weeechio o'inia e'enakame. ⁴ Puuuu ahsieme iyorikamekapua Riosio, yooma ki kaaweruma ihtaopua, piipatetiame, Riosio. Ihji ti'tijoea, Riosichewichio mochiriamekapua, kiisioi newewikame. Puuuu, ahkaoi simiyoipua, pu'ka Apoe

Po'wataniame Tijoeo, na'naritoamepua. Ihjipua tiameo, Riosiwichioopua, Apoe Po'wataniame Tijoeowichioopua tiameo, pahcha simiyame taakerichitia, i'ipatiamea. ⁵ Ahpo chu'wachioipua, kihta chaachakamepua, ihta itapiti wihtukiopua, kihta a'chi tiamekapua apochio.

Paika Riosi ku'iwari tu'tuiwisari

⁶ Eenechio neee Waania, piirechi Riosi ku'iwari tetewakania. Puuuu te'pa poojachuka simiyapua eekachi, itapiti cheesiapua ki wahjiamesi teetopuame, yooma ti'tijoeiwichioapua, ihta ti'tijoeuriwichioo, ihta naeraemeoipuwichioo. ⁷ Puuuu ki ku'ita sisinewasikaopua, cheesiapua:

—i;Tewekachi kahtiamewe'ta Noonorao, seeweka tetewimitiapua pu'kao, asikamekopua pu'ka apoe te'tao, ti'tijoeuri te'ta katewemerio! Pukaepa eemea pu'kao, te'ta iyorika mochitopuapua, pu'kao Apoe iintokamekopua teweka enepatekao, weeeoio, pa'weopua tiame, wa'a ikisa yooma ihta pa'paichioopua tiame.

⁸ Pu'ka wa'apichio tiame, piirechi Riosi ku'iwari machenakapua, ookachi simiyamekapua. Puuuu cheesiapua:

—i;Wichiparupa! i;Wichiparupaaa, te'ta weruma tiame Wawironiaapa, yomatiamewehtejuria mochikameo, ahpo tisia ki kaaweruma suweporichi ikotutekamea.

⁹ Waikao piirechi Riosi ku'iwari machejenakapua, puuuu paikachi simiyamekapua. Puuuu no'o tetewachi weripaka sisinakapua, eee cheeka:

—Aata piire ahkao, pu'ka wehtejurichi paparakamea, ahpo koatao ahjamina sekachioi ahpo toisooopua pu'ka wehtejuri machitewarao ahpo yahchepuwichioopua, ¹⁰ te'ta saaemerichepua Riosi kokosario, kiisi anachame tiameopua. Puuu ki teesa aiwaria, na'ie kosoka saaetepuamepua, aasujeree tisiwa tahtamee tiame. Wa'a yorapuame ihjia Riosi ku'iwari ne'niachi, Apoe Po'wa teewataniame tetewachioopua tiame. ¹¹ Ihji aiwaka moroyaopua tajakao, ki wahjika moromapua apechuka, ahkasi ki seena aampasi. Kiisi resipuniachipua wa'ao, yooma taawechioopua, yooma tukaoopua tiame, yooma pu'ka wehtejurichi paparakamewichioopua, wehtejurika tiame netetiameopua tiame paparakamewichioo, pu'ka teewara machitewara uukamewichioopua tiame. ¹² Wa'a ikipuaoopua, anachari nakiwamepua Riosi ijinuwaraa, Riosi nuurari apochi neesetoameopua, Eesusichi paparama.

¹³ Waikao tewekachio, chiiame inamukania:

—Iyoteo i'ka: "Ehpe o'inia Paamirachi wahjipakamea, ki teesa kaawe ikitepuamepua. Tisiwa kaawe siimeria, pichiwa puuuu." Eje'e, wa'atepua, wa'a no'o chaanena

Riosiwaria, resipumeri puuua, kaawe noonoikapa tekipanaka weeechio Apoe te'ta Paamirawichioo.

Weeechi i'ipaniame

¹⁴ Waikao nee Waania, toomari tohsaname tetewakania, pu'ka toomarichio, tijoeka tiame kahtiapua wa'ao. Moochiopua, yawichi mo'korira mo'koriekapua o'roe netetiame, sekachio puuua, ohsa makoyamekapua, tísia yoorame. ¹⁵ Tewekachi tiopachio, piirechi Riosi ku'iwari machenakapua. Puuua weeru sisi-nakaopua, chaaniapua pu'ka toomarichi kahtiaepua:

—O'inesa muuupa, tehpuhaka pu'ka weeechi taakekameopua, ahsepare puuuapa i'ipapuachio. Iwapore puuuapa wa'asi —wa'asa chiiapua.

¹⁶ Waikao, puuu toomarichi kahtiaeme, o'inekupua karuwaka tehpunakapua weeechio, wa'a o'iniaio. Waikao weeechio, i'ipatiame itipikapua.

¹⁷ Pu'ka wa'a ikisooopua, te'pa tewekachi tiopaopua, piirechi Riosi ku'iwari machenakapua wa'ao, puuua ohsachi makotoamekapua sekachio, ki teesa yoorame.

¹⁸ I'ka makenasooopua, wa'api tewekachi tiopachiopua, wa'a tepatetiachio, piirechi Riosi ku'iwari machenakapua. Puuua, pu'ka tísia yoorame ohsa makotoameopua, utewaeme sisinamukao chaanekapua:

—iYaapiti o'inesa tehpunaka pu'ka panijuwari yo'piameopua! iWakame puuuapáaa, i'ipapuawichioopuáaa!

¹⁹ Waikao puuu Riosi ku'iwari ohsa makoyamea, weeechi u'matotekaopua pu'ka ohsao, yooma tehpunakapua pu'ka panijuwari yo'piameo, i'ipaka. Wa'a ikisaopua, Riosi iinuware tekesowachi ihpoporowachi ihpapakapua pu'ka yo'pio. Puuu tekesoni ihpoporowaa, Riosi nekarewakapua. ²⁰ Ihji tekesoni ihpoporowaa, ma'chi weerimekapua muuwari mochiwachio, wa'a sahtuchaniachiapua panijuwari iwapakamea. Waikao pu'ka panijuwari sahtuchaniachio, eera machenakapua wa'ao, nape kai ku'witakapua, ahkasi kaawaio yakachisi manitoame, ahkasi norikameo, puhsani taawe pooesiniamekapua, weersi. Puuu eeraa tijoe eerarakapua.

Riosi ku'iwari kajuyachi wa'asio; oowisani te'ta aiwari tuuyeriwa

15 Waikao pu'ka tetewisaania, itapiti tetewakania tewekachio, itapiti ikipuame uurapame. Puuua weruma itapitikapua, tahpitika tiame. Pukachi teteiwachio, oowisani Riosi ku'iwari ajakapua, puuua kajuyachi oowisani aiwapuame iinuemekapua. Riosia pukae oowisani tísia aiwarieo, kajumerikapua wa'asi ahpo tísia nekarewao.

² Waikao wa'ao, naati tiame tetewakania, pa'we po'yapua kaawiraka tiame, i'ka aampao, na'ichitia tajayapua. I'ka pa'we ikichaminao, yooma ihji wehtejuri newitokamea, wa'a ajakapua. Yooma puuu ajakamea, ki wehtejurika tiame netetiamechi paparakamekapua, yooma puuua tiameo, ki apochi toakamekapua yahchepuawichio wehtejuri machitewarao. Yooma ihjia wa'a pa'wesuwe ajakapua ahpo a'rapama, Riosie ahpo kiatiaeme. ³ Ihjia, Moise wiikara wikatapua, Riosi ihsiweka yasakame. Naati wiikiapua tiameo, Apoe Po'wataniame paparawa. Puuua wiikekao chaachapua:

iMuuu te'ta weruma tiarieme Riosia, ki nu'uti peenia tiame iintokamemua taamowichio!

iMuuua, taamo te'ta Paamira Riosia, yooma ihta itachi aampa simiyame utewariememua!

iAamo ti'tjoerichio te'ta kaawerumara ahjachi teere-waememua,

te'ta pichiwarichi tiameraopua!

⁴ Aamo Apoe Paamirao, ¿aatana ki aamo seewetarepua?

¿Aatana amochio, ki kaaweruma aamo nayewanaretapua, amochi paparakaopua?

Ki'tepua wa'asio, epeche iyoriniameopua ki amochitiao.

Yomatiaeme ti'tjoeturi wehjoarichio, amochi paparamia e'eneripua,

pu'ka aamo iintoriao, tísia kaaweruma iintoria tetewikapao.

⁵ Neipa i'kao tewekachio, te'ta Riosi iyoriwachi tiopachio wahjoame weerime tetewakania, wa'a yooreminao, wa'a ajakapua tehte rarapenemea, ahjachi iyotetiamea, oosa mariki Riosi nuuraria. ⁶ Wa'a iyoriwachi o'iniaio, oowisani Riosi ku'iwari puuyakapua. Ihjia oowisani aiwari i'toamekapua, kiisi nohpieme riino wisasori wakiraeme tísia tatapara ihsiame, ihta itapiti ki kaawerumaopua; muripami norikameo, o'ro apoche teekeraemeapua, wahsipurachitia. ⁷ Puuu piiripi naao ahjari no'o tetewariaa, pu'ka Riosi ku'iwari oowisaniopua, oowisani oropetori ki'yakapua pu'kao, yooma pipiripi. Ihji oropetoria, apoche Riosi nekarewae, popochiamekapua puuua, Apoe ki wahjika ahjamera Riosi. ⁸ Waikao wa'ao, Riosi iyoriwa tiopachio, moorewa pochikapua wa'ao, puuua moorewaa Riosi utewarikapua, te'ta Riosi tiarichi eename. Waikao wa'ao, aawataai ki pakimerikapua wa'ao, ahkasi ki kajuyachisiopua, pu'ka oowisani Riosi ku'iwario, itapiti te'ta aiwari ihpapakao.

Iijipaso Riosi kokosari ijinueme

16 Waikao nee Waania, wa'a Riosi tiopara te'ta iyoriwachio, cheechaniame inamukania, pu'ka oowisani Riosi ku'iwario:

—Ehpeo weeechi siimpamitia eemea. Wa'a siimpaka wi'sunamitiapua, pu'ka aamo oowisani oropetorichi iinuekao, Riosi te'ta kokosari aiwariopua.

² Waikao puuu pu'ka pahcha simiyame Riosi ku'iwario, weeechi wi'sunesoopua pu'ka Riosi te'ta kokosari aiwario, yomatiamē ti'tijoea oowerua tiame, tisiwa na'arari ikiwa ehcha puuyatekapua, tisiwa iinya te'tiame. Yooma puuu ehchapakamea, wehtejuri tee-wara yahchetiamēkapua ahpo koatao, wehtejurika ti-iamēchi netetiame paparakamera.

³ Ookachi simiyame Riosi ku'iwario, pa'wechi wi'-sunesoopua, ahpo oropetori toatoao Riosi kokosari te'ta aiwariopua, waikao pa'wechi neeroia, eeraeme enepakapua, tijoe meritiamēchitia eerarae. I'ka wa'a ikisoopua, yooma pa'wechi ahjamea, wahjipakapua.

⁴ Waikao paikachi simiyame Riosi ku'iwario pu'ka Riosi kokosari te'ta aiwari, akichiami wi'sunesoopua ahpo i'toao, yooma paichiamiopua tiameo, yooma eeraeme enepakapua. ⁵ Waikao puuu Riosi ku'iwari neerochi wi'sunekamea, chaanechaniapua Riosio:

—Aa Muuua Riosia, Te'ta Kaawerumachekameraa, tísia kaawe iintokamemua pu'ka nanaarame tísia kokosakao, ⁶ wa'a yoraniame nakiyamekaipua, pu'ka aamo na'nayewatura piipateriaopua tiameo, eerara wi'suteriopa ko'yakao. Pukaepa muuuai, wa'achitia tísia aiwari saatekamemua pu'kaoi, ko'yakao.

⁷ Waikao Riosi iyoriwa tepawetiachi o'iniaio, inamukania cheechaniameo:

—Aa muuua, Apoe te'ta yooma Paamiraa, ki teesa kaawe iintokame muuua, Aamo iintoriao tísia pichiwarikopaaa, kiisi se'wi kaawerumachiche teetokaopuaaaa.

⁸ Naaochi simiyame Riosi ku'iwario, Riosi kokosari te'ta aiwari ahpo oropetorichi i'toao taaachi wi'sunesoopua, waikao, weeechi mochikame ti'tijoea, taaa tahtarae tajakapua. ⁹ Nape ki teesa tajaka aiwakai puuu, kiisi sewina erapakapua ahpo ki kaawe nokayao. Ihjia, Riosikamera seewemetioipua iyorikao, ohsotiakamera nekawekapua Riosio.

¹⁰ Marikisachi simiyame Riosi ku'iwario, Riosi kokosari te'ta aiwari ahpo i'toao, wehtejuri ye'kari yasirachi wi'sunesoopua, waikao wehtejuri yawichitua-chio, tukapachi enepakapua wa'ao. Waikao puuu wehtejuri weeechi paparakamea, kiisi anachame erakoa-pua Riosie tísia aiwariopua, ahkasioi ahpo yeenioi ki'puchapua, káátisia kokosari aiwapapua. ¹¹ Nape tisiwa aiwakaipua ehchapakao, kiisi toinarekapua ahpo na'ara nokayao ohsotia wa'a yoratiapa Riosieo, Riosikamera tísia na'arekapua tewekachi kahtiamēo, tísia iinya chaachapakaopua Riosio.

¹² Puhsanisachi simiyame Riosi ku'iwario Riosi kokosari te'ta aiwario, Eurate akichi wi'sunesoopua pu'ka ahpo oropetorichi i'toao, aakia wakipakapua, pu'ka cherayachi ohjoeme ya'yawichiwichioo, katewe-

tiame itipikapua, ahka ahpo siimpachi nasiwamia paateka uumatomichioopua.

¹³ Waikao tetewakania raakoni chu'wachio, iinyati pawesinoi chu'wachioopua tiameo, ki pichiwari Riosi nayewaturachi chu'wachioopua tiameo, teemo puuyakapua pukachi pipiripichio. Puuu ki pichiwari Riosi nayewaturaa, wa'api iinyati wehtejurikai tiapua. ¹⁴ Ihji paika teemo nanaarari reemoniwaria, ahpo utewarie ki'yaka pu'ka iinyati pawesinoio, pu'ka iinyati wehtejurioopua tiame, itapiti ki maaepori peeniatiamē nokisimichioopua. Puuu pawesinoia wehtejuria tiame, puuu ookaa, yomachi puuyakapua weeechio, yooma ya'yawichiami paajutemiaopua, pu'ka ya'yawichio pirenatumichioopua, yooma pirena nasiwapuwichioopua Riosi te'ta puipanariapa nasiwarichioo, Apoe Po'wa teewataniame Riosieo, pu'kao ki yawichi yasipamichioopua i'ka weeechi enasaapa. ¹⁵ Waikao nee Waa-nia, Po'wa teewataniameo chiiame tetewakania taamoo: “¡Nee, neea senawato enameripua, ichikoamechitia! Eeme no'o Noonoe piipakatetiamea, pusakame mochipuapua. Ki se'wika mochitosaapua noochi aamo paparao, tísia kaawe erakoma eemea, wa'a no'o enasooa, kihta suuwe erapakapaopua aamo ki kaawe te'tereriaopua noochio.”

¹⁶ Waikao tetewakania, weeechio yooma ya'yawichia, Amakeróni tewaniachi napawiriapua, yooma ahpo soontaroma. Amakeróni tewaniachikapua wa'ao, eureo naewaniachio.

¹⁷ Oowisanisachi simiyame Riosi ku'iwario, Riosi kokosari te'ta aiwario, te'pa eekachi wi'sunesoopua ahpo oropetorichi i'toao, tewekachi tiopachi o'iniaio, nayewachaniame inamukania. Puuu cheechaniapua: —¡Riosi nekarewaa, o'inepuameche toiyame puuupa!

¹⁸ Waikao, tahpitika iintoka kuhjipakao, ki nu'uti tatakao, tahpitika chaachakapa te'teokao. We'eai, tahpitika iintokapua ahpo sasawekao, ahkasi ki tetewinichitiaopua, ti'tijoei ohjoekoiopua weeechio. ¹⁹ Waikao, puuu te'ta ki kaaweruma mochiwaria, paikana ta'pakapua. Waikaopua tiameo, yomachi muuwari mochiwari ka'kariwaraa, wehchi e'enakapua ru'mika. Wa'asa iintoka Riosia. Riosia yooma weeechi mochikame ki ka'karuma Wawironiao, kiisi kaawe nokaya inatepakaopua, ahpo tahpitika ihsiwa nekarewa saatekapua. ²⁰ Yooma pawenasipa we'e, ki naania iikapua pa'wetere noripakaopua; kaawiai, ki naania ijikikapua ru'mikao. ²¹ Waikao tewekachi o'iniaio, ki ookapi kai nu'nunti tehje ruhjikapua, ti'tijoeikachioopua. Ihji ki nu'nunti tehjea, ooka weerewa u'matoame kiiro pehtiamēkapua. Ihji tehje ruhjikamea, tisiwa eeyowa iintokapua ti'tijoeichio, wa'a iintotiapa ti'tijoea ooweru tiamea, tisiwa na'araka chaachapakapua Riosio.

**Te'ta suwepori ihsiame oowitiame kokosari aiwa-
tepuame Riosie**

17 Piiripi puuu oowisani Riosi ku'iwaria, oowisani o'ro pehtori iinueriamea sekachio, noochi eenakapua chaaneka:

—Nahpeomua. Aamo ne'netemaneopua, aaata oowitiame te'ta suwepori ihsiameopua, ihjia ahpo ku-unachi poanatakao, piirechi ahjama akipamechitia. Pu-uua naatika iintokame puuua, yooma aaata Riosichi papararao poanatakame, Satanasichikamera eenepaka. Aataa ki iyorika mochikameapua Riosichio, suwepori noonokamepua Riosichio, pu'ka oowitiame suwepori iintokamekatepua, Riosi toakao Satanasikamerachi e'enepakao. Aamo tuuyemania Riosi kokosario, achini yoojoramiopua, yooma pu'ka oowitiamechitia nokaka mochitoamekoo. ² Pu'ka oowitiame ahjamao, yomatiam weeechi mochikame ya'yawichia, tísia suwepori noonowiriamekatepua. Yooma aaata ti'tijoe ooweru tiamea, ki ookapi i'ka weeechi iintuame itapiti ikotuka ohjoemea, yooma ya'yawichi pu'ka oowitiame ahjama suwepori noonowiriae, tetekupatetiameka ijikitiamepua.

³ Waikao puuu Riosi ku'iwaria, poanachi no'o i'tokapua, ki tijoeekachi. Wa'ao, oowitiame no'o tetewitekapua, weruma itapiti iinyati ahjakamechi kahtiame, te'ta tajayame sehtanamechi. Ihji itapiti iinyatia, pochikame to'wamekapua teewao, Riosiwichio tísia nekame tiame. Ihji oowitiame yasitoachio, oowisani mo'oemekapua; aawara mo'oraa, oosa marikikapua yooma ahkao. ⁴ Oowitiame wisasoriwaa, iimuri taakara iwakameka tiame sehtamurame pa'wisetiamekapua, wa'a ikisa naapo iwakameka tiame sehtaname pa'wisetiamekapua tiameo. Ihji peeniatetiamea, o'ro apoche chuhchetiamekapua; yooma ihta tehte peenia te'tiame chuhchetiameapua; puuu tehtea tísia nateyamekapua, pa'wechi uutiam. Ihji oowitiamea, sekachio o'ro iijipaso makoyameapua. Pu'kachi paasochio, pochikame yahchamekapua, itapiti tísia iinya tiameopua na'arari, itapiti tatakori eiwepua tiame.

⁵ Ihji oowitiamea, ahpo koataopua itapiti teewa iyotetiame i'toka oiyamekapua, tesiwa eerina tiame pahtepuao. Puuu chiiame iyotetiamea, eee chiiamekapua: "Te'ta Weruma Tiiamera Wawironia, Apoe Te'ta Suwepori Nokayamera Yeeyera, Apoe Te'ta Ki Ka'karuma Mehtatiamera Yomachi Weeechi Mochikameopua Ti'tijoeerio." ⁶ Ihji oowitiamea, Riosi piipateria ahpo ko'yaria eerarae, teekupakamekapua, Eesusi nehupaka nayewamekapa ko'itiame. Neeea, pu'ka oowitiame tetewakaopua, tajinachukania, tahpitika tiamekoopua pu'kao. ⁷ Nape Riosi ku'iwaria, noomina eenakao, no'o chaanekapua:

—¿Achini iikai tahpitika erapanimua, pu'ka tahpitika iintoriaeo? Aamo tuuyemania aatia tiachipa wa'a tiopua pu'kao, ihtanakoopua puuu oowitiame tiiaa, ihtanakoopua tiame puuu oowitiame ahjachi yasitooa, ihtanakoopua tiame pu'ka oowitiame ahjachi yasitooa oowisani mo'oraa, ihtanakoopua tiameo, pu'ka yaase-toa oosa mariki aawaraopua. ⁸ Puuu ahjari, itapiti tísia iinyatiame aamo tetewariaa, ki'yami yawichitukame puuua, ehpeo newitotiamepua newitotiao, nape eenechi machenamiite puuua yawichitumiao, ki wahjiamesi wichiwachi o'inia moenasao, wa'a ikisao eenechi enasaopua, kajuka pihtunapuamepua wa'asio. Puuu weeechi mochikamea, ki naayachi o'inia Riosi iyotaperichi toatiameopua teewaraa, tahpitika erakomapua, pu'ka ki'yami yawichitukameo mukukaio, eenechi ahjaka ahpo mochiwachi yawichituamekopua pu'kao, kiisi maeepori tiaipua.

⁹ Ihji pahteniamea, te'ta inatari machiniame nahkipua. Puuu oowisani mo'oa, oowisani kaawipua, ihji oowitiame ahjachi kahtia, ¹⁰ puuu kaawia oowisani ya'yawichikaitepua; mariki ihji yawichituwaa, newitotia ruhjikamepua wa'asi; piiripi ihjia, ehpe taawechemi yawichituamepua pehjio; piirechi yawichitumeria pehjio, ki eenamepua pehjio; puuu yawichitumia enameria, ku'itapi yawichitumeripua wa'asi, enasaapa. ¹¹ Puuu yawichituwa ki'yami enekamea, ki'tiameapua ehpeo, nape eenechi enepasaapua yawichituwao, osanao yawichituwa enemeripua, puuu osanao yawichituame enameria, piiripi puuu oowisanichi yawichi yawichitukame enemeripua. Nape puuu wa'apia waikao, ki tehpesi yawichitumapua.

¹² Puuu oosa mariki aawa aamo tetewariaa, oosa mariki ya'yawichi puuua, puuua ki yawichitumia mochipamepua pehji. Ku'itapi yawichitumichio kiapuamepua iinyatiame ahjari ahjama yawichitumichiopua. ¹³ Ihji oosa mariki ya'yawichia, yooma ahka pirena, ahpo kaawe iintameripua ahpo ku'ipakao, pu'ka iinyatiame ahjari yawichituachiopua. ¹⁴ Yooma ahka nasiwasimapua, pu'ka Po'wachitia uutiamechiopua Riosieo, nape Apoe Po'wa teewataniamea, yooma newitomeripua pu'kao, apoeopua, Apoe puuukapa puuua, te'ta pa'pamiraopua epeche te'ta Paamirarakapapua; te'ta ya'yawichiopua, epeche Te'ta Werumara Yawichirakapapua; puuu Po'wa tewaniame ahjama te'tiamea, aapoe kaawe e'rekamepua ikae Po'wataniamee ahpo paajuteretiao; ihji Po'wataniamea ahpo paeriaio, ahpo ijinuwachitia uuriamepua Riosichio; ihji paajutetiamea, yoorewa iyoriwa tewaniamekapua.

¹⁵ 'Neeroi ne'neroi aamo tetewariaa, pu'ka oowitiame suwepori ihsiame ahjachi yasariaa, yooma weeechi ti'tijoeeripua; ki ookapi ti'tijoeeri, yooma ihta naeri ye'ye-nieme, yooma ye'kari ti'tijoeeri. ¹⁶ Puuu oosa mariki aawa aamo tetewariaa iinyati ahjarichio, nekumemeripua pu'ka oowitiamechio, suwepori ihsi-

ameo. Pu'ka oowitiame na'ara yoramapua ahkasi pi-ineri toaka, poiýáme; pu'ka sa'parao ko'komeripua; pu'ka sa'para itipikameo, kosimeripua. ¹⁷ Riosia, pu'ka oosa mariki pawesinoi iinyati aawara ya'yawichio, wa'atiame noonoitekame enemapua, pu'ka ya'yawichio ahpo katewesaopua, te'ta utewari kiamichiopua pu'ka iinyati pawesinoio, ahkasi yooma ikiyachisiopua pu'ka ahpo iintomia no'o tetewiteriao. ¹⁸ Puuu oowitiame aamo tetewariaa, ki nu'uti mochiwari puuuu, yomachiami paanieka kahtiame ihcheka, yomachi chuhkeka kahtiame ahpo tísia ki kaaweruma ihsiao, yomachi ya'yawichituniachiamiopua, yomatiamewe-hjoarichiopua.

Wawironia muuwari wichiparia

18 Neipa i'kao nee Waania, piirechi Riosi ku'iwari tetewakania, tewekachi o'inia tekiyame. Puuuu ki teesa tiame iinuemekapua ahpo nuuramiao; oowera tisiwa tajitoapua uutapatoka, weeeai pukaao, kawiyame uutapasipakapua. ² Weeechi tekisaopua, weeru sisinakao chaachakapua:

—¡Wichiparu tisiwa weruma Wawironiáapa!
¡Wichiparu tisiwa weruma Wawironiáapa! ¡Puuu weruma Wawironiaaaa, re'remo ohjirachi enepare puu-uapáaa, yooma ihta ki ka'karuma naayuri ohjirachi eneparepuaaa, oonori kaarira enepare puu-uapáaa, yooma ihta oonorioipua tiaméee! ³ Wa'a ijikire ihjia, pu'ka suwepori oowitiame paatari ijikapapua, puuuu pu'ka oowitiame erateriae, tetekupakapaopua, yomachiami weeechi mochikame ya'yawichi, yomachi ihta ye'kari yawichituka mochitoameopua. Yooma chuhkewepakame puuuu, pu'ka oowitiame suwepori mehtanariaeopua, yooma ihta ki ka'karuma a'chi tiame nokiwaeeo. Puuu yomachi weeechi mochikameaipua yooma itapiti nehjameai, tísia to-tomiwaeme enepare puuuu, pu'ka itapiti tarinaria-paopua, na'ataka toomi, tahpitika erakoapa puuuu, yooma itapiti iinuenariapa, Riosikamera kaawe e'remitioopua.

⁴ Piirechi sisinachachapua te'pao, puuuu cheechania-pua:

—Pukaepa eemea no'o ijinuwaa, puuyamitiapua pukachio, ki aamo chewipamichiopua, pu'ka ki ka'karuma nokiwaopua, tatakori nokiwaopua, pu'ka ihta a'chi tiame tísia aiwariopua, ki amochi wichimi-chiopua. ⁵ Pu'ka suwepori oowitiamewichioo, ki teesa teeremerapua pu'kawichioo, Riosi te'ta kokosariopua. Ihjia, ki waapisi tatakoriame puuuapa, ahkasi tewekachi asina puuuapa, chuurawi tatakoriariaopua. Apoe Riosia, tetewakamepua pu'kaopua. ⁶ Puuu oowitiamea, epeche yoraniame nahkipua puuuu, apoekamera epeche kianiameopua paatario, epeche te'ta utewaeme paatari, epeche te'ta oosa simiyame

utewaeme, tuumika epeche yorapuapua pu'kao.

⁷ Wa'achita aiwatepuapua pu'kao, pu'kao ahpo iintori-achitia. Ahpo ki ku'ita paarasateka yasariachitia, wa'achitia aiwatepuapua pu'kao, kehkisa. Ihji oowitiamea e'raka kahtipua: “Yawichi oowitiame neeea, ki aiwame neeea, kuunara mukukamechitiaopua. Ka'chitia taawechi yuuwesiameai neeea.” ⁸ Pukaepa pukachi oowitiamechio, seenepi simikame yooma ihta kokosari enemapua ahjachio. Ahjachi enemapua toore aiwari, naarakowa, yoomá ihta aiwaniame tiame. Ihjia wa'a ikisaa, kosipuamepua. Wa'a iintoma Riosia, Apoekapa puuuu, te'ta Paamiraa, yooma aampa tiamekapa puuuu, utewariraa.

⁹ Yooma ya'yawichi ki iyorika mochikamea Riosio, pu'ka suwepori oowitiame te'terewa nokakamea, “Áiii” chaachapama puuuu, ki teesa yuuwesika, naarakomapua. “Tísia kaawe te'tiai teemea”, chaachapamapua ahpo, pu'ka oowitiame tajenaria moorewara ne'nekaopua. ¹⁰ Ihji ya'yawichia waikao, eeyowa e'era-pakaopua pu'ka na'i tajenario, mehkache enetoma puuuu, ki chewinariapaopua pu'ka na'ieo. Chaachapamapua:

—¡Áiii, áiii, muuuu te'ta werumakaimua mochiwari!
¡Tahpitika ikina muuuu Wawironi! ¡Tahpitika ti-
iamekaimua natekarirao! ¡Ikanati saipani muuuu!

¹¹ Yooma ihta nehjame tariwachio, tísia yuuwesimapua ehpeo, naarakomapua ki'tiopa aata tarimerio, ¹² itapiti o'roo, parata o'roo, tehte nateyameopua, perera peeniatiwaopua, riino wisasorioi, pupura pa'wisame wisasorioi, pupura pa'wisame wisasorioi, sehtaname wisasorioi, seera wisasori, yooma ihta ma're taparasi peeniajutiameoi, marajiri o'rooi, yooma ihta netetiame kuuu nateyamee, oronse meetarioi, sisiokioi, maramo e'peoi, ¹³ kaaneraoi ihtapaniameo, yooma ihta kooame yahcheniameoi ujurewao, moomori cho'ioi, miira sewajuyaoi, ihtaoi peeniajuwa sewajuyaoi, wiinooi, soowioi, aarinaoi, tiirikooi, wakasioi, po'waoi, kaawaioi, kaarooi, ti'tijeroi nehjiwameoi. ¹⁴ Puuu ne'neka ajakamea, chaachapatapua pu'ka tísia weruma muuwario:

—¡Muuu, yooma wewekakamemua itapiti te'ta ta'yame taakeriao, aamoo tisiwa aamo pu'sereriaio, pukaomua tisiwa peenia e'raka yasariao! Yooma itapiti nateyameopua aamo pu'sereriaa, yoomá wewekare puuuu. ¡Ki seena aampa teteipame muuuu, pu'ka aamo paarasariaa!

¹⁵ Yooma i'ka itapiti nehjiwari yooramea, pu'ka oowitiamechi te'ta toomituri enepakamea, mehka ajaka itipima puuuu, pu'ka aiwa majakaopua. Naarakoma puuuu, ki teesa ka'chi ikime erakoapa. ¹⁶ Puuuu chaachapamapua naarakokao:

—¡Áiii muuuu mochiwari! Te'ta nateyame tiiai muuuu, tisiwa peeniatiamekai muuuu, wisasoriwao muuuu, apoche riinokai muuuu, pupura apohekai muuuu,

apoche sehtanamee yo'kiwa, o'ro apoche peenia tiame teewekai muuua, yooma tehte peenia te'ti-ameeo peeniatatiameai, perera o'ro peeniatatiamekai, yooma saiparu muuua. ¹⁷ ¡Yooma aamo ki teesa paarasateriaa, ikanati kihta itipiru muuua!

Yooma pawekakerachi kapitairaa, yooma pawekakerachi e'enakamea, yooma pawekakerachi tekipanamea tiame, mehka o'inia ne'nekao, ¹⁸ pu'ka Wawironi weruma mochiwario, moorewatere po'yamekopua pu'kao tajenakao, chaachapakapua ki ku'ita siinakokao:

—¡Intukame ohjoare i'ka wehjoarichio, i'ka te'ta weruma mochiwarichitiaopua, epeche tisia weruma paarasari teerekamea?

¹⁹ Wa'a chaachapakaopua, tisia yuuwesikao, weeee ahpo mosowiapua naarakokao, eee chaachapapua:

—¡Áiii, áiii, weruma mochiwariaaa! Tesiwa ikina puuua. Yooma pawekakera puhkuemeo, ki teesa toomitu-pariachioopua, ¡ikanati wehchi yasipanipua saipakao!

²⁰ Waikao Riosi ku'iwaria chiiapua:

—¡Eemea tewekachi mochikamea, kaawe erakoka eemea! ¡Weeechi mochikamea tiamea, peenia erakomitia eemea, yooma Riosi ijinuwarakapao, Eesusi ajawariaa tiame, yooma ehkoriami Riosi nayewatukamea tiame, peenia erakoka eemea, i'ka Riosi iintorioa, aamowichio iintoriopapua, i'ka werumari muuwario, te'ta weruma kokosari saateka kokosariopa!

²¹ Waikao, piirechi Riosi ku'iwari tisia u'wamea, weruma tehte apechunakaopua moorino matasuraka tiameo, neerochi ipakapua pu'kao. Wa'a iintosaopua chiiapua:

—Wa'a yooraka ipapuame, te'ta werumara Wawironiaai, tisia e'raka yoojoraka, kai waapisi akipamichio-pua pa'wechi piwitewikaopua, ki oosa teteipuwichio-pua pu'kao, wa'asio.

²² Pu'ka cheesaapua, chaanekapua Wawironiao:

—Muuu Wawironiaa, kiisi inamupuame muuupa amochio, a'rapa cheeteniameopua, pakapuchera cheeteniameoipua, kusupucha turuwa cheeteniameoi, ihtaai cheeteniame soonia; aataoi ihta neteyameoipua; ahjachi tusuniameoi ki inamupuamepua wa'asi, seenampa. ²³ Ta'pe tahjeraai, ki uutapamapua wa'asi amochio; nenewiwaai ki iintumeripua amochio wa'asi. Wa'a teeremeri muuu Wawironiaa, te'ta weeweruma nehjame aamo wisikue-riopa, aamo te'ta tomiwaetameopua.

²⁴ Puuu Riosi ku'iwari tisia u'wamea, cheekapua tiameo:

—Wa'a ikimeripua puuu weruma Wawironia mochiwaria, pukachi wa'a ko'itiamekopapua, te'ta weeweruma nayewaturaopua, yooma wahjachi tiame Riosi ijinuwarao, wahjachi ti'tijoeri yomatiamie i'ka wehjoarichio, ko'iretiamewichioopua tiame.

19 Neipa i'kao, ki ookapi ahka chaachapaniame tewekachio. Puuua chaachapachaniapua:

¡Aamoo taamo Riosio, cheriwema aamo ki'yame teemea,

aamoo taamo newipatekamewichioopua;

Aamooopua taamo Riosio, ki teesa tiame tisiwari iinue-meopua;

Aamooopua taamo Riosio, tisia utewariemeopua!

² Kaaweruma chaachapame teemea pukachio,

kaawe iintoriopua Riosia,

pu'ka te'ta oowitiame suwepori iintokame kokosari-opapua,

pu'ka oowitiameo, yomatiamie weeechi mochikame ahpo suwepori ihsiriae na'atariopa.

Riosia, wa'a yooraka nateteterepua pu'ka oowitiameo,

kokosakao, ahpo na'nayewatura ko'yariopa,

ahpo te'ta ka'karuma tuuyewari nayewaturaopua.

³ Tewekachi o'inia eenechi siinakokao, chaachapachaniapua:

—¡Cheriwema, tisiwa kaawerumari Riosi! Weruma Wawironia mochiwaria, puuu apoe suwepori ihsikame oowitiamea, morika itipiamepua wa'ao, ahkasi ki wahjiamie taawe-chisi, wa'a teeremeripua morokao.

⁴ Puuu piire weeweruma aampa naao o'ochetiamea, puuu naao ahjaria tiamea, Riosi yasirachi norikame chopokorieka ajapakapua, chaachapaka:

—¡Eje'e muuua, kaawe iintore muuua! ¡Cheriwema ehpeo, pu'ka aamo iintoriawichio!

⁵ Ehjepao, Riosi yasirachi o'inia, aata te'ta Riosi ku'iwaria, eee cheechaniapua yomatiamie wa'a chaachapachaniameo:

Ehpeo eemea, ka'karuma nayewamitiapua,

te'ta taamo Riosio, yooma eeme Riosiwichio nokisi-ameraa;

yooma eeme, weeweruma te'tereka teereka mochitoamea,

yooma eeme ki weeweruma te'tereka mochitoamea tiame,

yooma te'ta weruma iyoriva ijinuwaemeapua Riosichio.

Po'wa teewataniame neewiwa pahko

⁶ Waikao inamukane, tahpitika chaachapaniame ti'tijoeri, kai ku'ita chiiame chaachapachaniapua, kai ku'ita wichiamechitia neeroi, kai muenati te'ochaniamechitia toomari. Puuuao Riosi yasirachi kahtiamieo, kai ku'ita eee chaachapachaniapua:

¡Tisia kaawe erakotaria pukachio,

Riosi taamo te'ta Paamirawachioo,

ehpeo pu'kao, apoechekamera te'ta yawichikopapua,

yomatiame pu'ka Apoeo te'ta aampa utewarie tiamekopapua!

⁷ ¡Kaawe erakoka kaaweruma nayewetariapua pu'kao,

kaawe eratekaopua pu'ka Apoeoo, pu'ka Po'wachitia uuniame tewekachi kahtiame taamo Noono Riosieo, asikopa pu'kao ahpo neewiwachitia taawechio, yomatiame apochi paparakamechio!

¡Yomatiame Eesusichi paparama, tísia peeniatatiame kahtiame puuupa, aaata oowitiame neewimerichitiao!

⁸ Puuu yomatiame Eesusi ahjama neewimerichitia te'teriami,

apochi riino wisasori tísia nateyame reesisetiame, chuhchetiame mochikame puuupa. Puuu wisasori tohsanamea, Riosi piipateria puuu, ahpo ka'karuma yorakeka mochitoria.

⁹ Waikao Riosi ku'iwaria no'o chaanekapua:

—Iyotemitia i'kao: "Pu'ka Po'wa teewataniame neewiachi paajutetiamea, tísia ta'iria nokimeripua wa'a kaawe erakowa pahkotaniachio, ahpo pirena mochitopua katewetiameopua ahkasi ki wahjiame taawechisi."

Wa'a cheesaapa, no'o chaanekapua:

—Ihji naawesari Riosi chiiaa, ki teesa pichiwari puuua.

¹⁰ Waikao neea, chopokorieka weripekai neea Riosi ku'iwario. Nape puuu, no'o chaanekapua:

—Ka'i no'oo, ka'te wa'a iintomua; amochika tiame neeeai Riosiwichio. Pu'ka ihsiwika kahtiame neeeai, wahjachitia tiame, aamo poponichitia, Eesusi nayewaria pichikekamechitia. Riosiche chopokorieka weripepapua.

Eesusi cheeriaa, Riosi Riosiwariichi eename puuu, ahpo ehkoriaami nayewaturiachi, nayewaria.

Kaawai tohsaname yaasetoame

¹¹ Waikao tewekachio, kawipakapua te'pao wahjokamechitia. Wa'a kawipakachio, kaawai tohsaname chuhkuapua, yaaseka kahtiamea pukachio, Ki Se'wika Ihsiname tewaniamekapua teewaraa, Pichiwari tewaniamekapua tiame; nasiwamia machenasaapua, riisaka simiyame nasiwamekapua.

¹² Ihji puusiraa, na'i tajenakameka tiamekapua; moochio, ki ookapi yachatoamekapua, yawichi mosokira. Ihjia, ahpo tiara iyotetiame i'toapua tiame, teewatewarachitia, aawatai ki machiya pu'kao, Apoeche.

¹³ Ihji ampawakiraraa, eerae saampatetiamekapua. Ihji teewaraa, Riosi Naera, tewatiamerakapua.

¹⁴ Tewekachi so'sontarowa ahjama nokisiamea, pukamina nokisiapua, riino wisasori ampawakira chuchatoamekapua, ki teesa totosáname piipakame,

puuu ahjachi nokisiao, kaawai totosánamechikapua.

¹⁵ Kawachi yaaseka kahtiamea, tepékuma machenamekapua chu'wachio, nasiwari maacheta, tisiwa yoorame, ahjae nasiwamerika puuu. Ahpo seepurawao, ahpo teereterere teeremerikapua pu'kao, sisioki kuhsie iintomerikapua, tisiwa aiwari saatekapua pu'kao; ahpo seepurawao, maaji sonaka yoojoramapua pu'kao, pihtunakao, maaji ihpoporowamechitiaopua, pu'ka te'ta Riosi utewariemeopua, nekarewa ahjachi iintokaopua. ¹⁶ Ampawakirachi kaichio, iyotetiamekapua, "Ya'yawichio, Te'ta Yawichi; pa'pamirao, Te'ta Paamira", chiiamekapua.

¹⁷ Waikao aaata Riosi ku'iwari tetewakania, taaachi weeriame. Wa'a werikaopua sisinakao, yooma paeekapua oonorio, te'pa kunuriameopua eekachi, eee cheeka:

—E'ena eemea, te'ta weruma Riosie ko'kotewa, ko'kopuachi, ¹⁸ yooma ihta wahjipakame sa'para ko'komichioopua: ya'yawichi sa'para, kapitai sa'para, ti'tijoe tísia natekari te'teriami sa'para, kaawai sa'para, kaawai ya'yaseto sa'para, yooma ihta ti'tijoeri sa'para tiame: weeweruma teere te'teriami, nu'nunti teerewa te'teriami tiame, tehki pa'pamiratoameopua sa'para, wa'a ikisaopua tiameo, tekipanatewa tiame sa'para.

¹⁹ Waikao tetewakane, pu'ka wehtere o'inia machenakameopua wehtejurio. Waikao yooma weechi ya'yawichia, ahpo soontaro ahjamaopua, wehtejuri ahjama, pirenatukapua nasiwamia. Ihjia, pirena nasiwamerikapua, pu'ka kaawai tohsanamechi kahtiame puipamerikapua, nasiwaka. ²⁰ Waikao, puuu kaawai tohsanamechi yasitoamea, pu'ka wehtejuriopua, pu'ka wihtuki naewatuameopua tiameo, chapikapua pu'kao. I'ka wihtuki naewatuameopua, Apoe iintoriopua pu'kao, pu'ka wehtejuri utewarie peenia ih-sikaopua, puuu pukae peenia ihsiwae, ti'tijoeri wisikuekaopua. Ihji ihhiriopua tiameo, ahpo wehtejuri machitewara ti'tijoechi yahchekaopua, wehtejurika tiame netetetiamechi, paparatekaopua tiame. Pukaepa ihji ookaa, na'i pa'wechi ihpapatiapua waikao, tisiwa tahtamechi, aasujere tajenarichio. ²¹ Ihji soontarowaraa, yooma ko'itiapua, kaawaichi yasitoameopua, ahpo chu'wachi merimachetaeopua. Waikaopua, yooma ihta oonorio, poposakapua pu'ka, wahjipakame sa'paraopua.

Piie miiri paamupari

²⁰ Pu'ka tetewisaapania, piirechi Riosi ku'iwari tekiyapua tewekachitepao. Sekachio kaarena makotoapua, piiripi ikichapura tiame, ki wahjiamesi wichiwachi yeetara, ahjae yeetapuniame. ² Ihji Riosi ku'iwaria, pu'ka raakoniopua, eee kehki teewaameo, ehkoriaami Siinoio, riaorósio, Satanasi teewaameopua

tiameo, chapika purisa, kai waapi ki wahjamesi wichi-wachi ipakapua. Ihji raakoni wa'a ipatiamea, piie miiri paaumpari wa'a yasimerikapua, kaarenae o'yetieme.

³ Waikao, ikicheka yeetepakapua pu'kao, ki machenamichioopua wa'ao, aaataoi wehjoarichi mochikameo wisikuemia, ahkasi piie miiri paamuparis u'matoachisi. Wa'ao piire miiri paamutesaopua o'yaekao, puhjemerikapua eenechio ku'itapio, Riosi ku'itapi.

⁴ Waikao, ya'yawichi mo'mochira tetewakania. Wa'a pukachio, wa'a mochikapua yooma kiatiameapua, aaata katewemichioopua. Pu'ka tetewisaa, wahjipakame tetewakania waikao. Puuuu, Riosie Weratiame pichiwatakameapua, Apoeo, Riosi Naerako tuukamekapua. Ihjia, ki pawesinoi iinyatichi parapakamekapua, naatichioi, pu'ka iinyati pawesinoi tiamechi netetiamechioi; iinyati pawesinoi machite-waraoi, ki ahpo toakamekapua, ahpo yahchepuawichioo, ahpo koataopua sekachioi. Ihjia eenechi oijenakamea, piie miiri paaumpari mochimiapua, Riosie Weratiame ahjamaopua. ⁵ Ihji oijenawaa, pahcha simiyamekapua, oijenaniame. Wahjachi ki Riosichi wahjipakamea, ki oijenamiapua pehjo. Neipa oijenamiapua eenechio, ahkasi piie miiri paamupari u'matosopa. ⁶ ¿Achipusa peenia tiamejuarepu, pahcha simiyame oijenapuachi oijenaniameapua, yooma tatakori piipatetiame kaawe erakoameopua, kihta seewiapa teemea taamo poanachi uhjurapuaopua Riosieo, oosa simiyamechi mukiyamechitia? Teemea tísia kaawe erakomeripua Riosichi, Riosi neesetowaterere mochitoamekapa Riosie Weratiametere tiame; pu'ka ahjama nokisikaopua yawichitukao, piie miiri paaumpari simiyame, pu'kao pu'kache yorakeka ku'isi-ka.

⁷ Piie miiri paaumpariopua u'matosoopua waanamio, eenechi puhjepuameapua Satanasia, ku'itapio. ⁸ Eenechi puhjetiaapua, eenechi machenamierikapua waikao, yooma wisikuemiaopua, yoomá weeechi ti'tijoeri. Yooma puuu Satanasi wisikueria, yomatiamie i'ka weeechi e'eneripua, i'ka weee Koojo kawiyanchisi yomatiamie, ahkasi i'ka weee Maakojo tetuyachisi. Pu'kao Satanasia, ahpo nasiwamiawichio, soontarotameripua, nape yomatiamie weeechi ki ookápi enemeripua, pa'wé seeterachitia kehki. ⁹ I'kao tetewakania, yomatiamie weeechi weerechisi nokiriameopua. Puuuu, norikame noorepakapua pu'ka, muuwari Riosi te'ta nakiyaopua, mochiwario; nape na'ia i'kao, tewekachi o'inia eenakaopua, yooma ko'yakapua pu'kao, kosoka. ¹⁰ Puuu Satanasi wisikuekamea noonoimichioo, na'ichi ipatiapua waikao tiame, pu'ka wiwisituri nayewaturao, pu'ka iinyati ahjariopua tiame, ihpapatiachioopua, na'i pa'we tajayachioopua. Wa'a yasimiapua wa'asi, yooma

taawechi aiwaniachioopua, tukaoopua, taawechioopua tiame. Ki seenáá aampasi aiwaka yasitomiapa wa'asi.

Weruma te'ta kateweri, te'ta tohsaname yasirachi

¹¹ Waikao, wéruma yawichi yasira tetewakania, tohsaname, wa'a yasirachi yasipame tetewakania aata. I'ka tetewakaopua, yoomá ujumakapua, weeechi ohjoemea, tewekachi ohjoemea tiame, ki wa'a mochime tiamekapa puuuu, pu'ka tetewachio. ¹² Wa'a ikisaopua, puuu weeechi wahjipakamea, pu'ka yawichi ne'niachi, ajakapua, yooma weeweruma te'terewaemeapua, nu'nunti te'terewaemeapua tiame. Waikao, ooka i'iyotape wahjonatiapua, piiripi puuu ooka iyotapea Ahjaniame Iyotapekapua, yooma ki wahjamesi ahjameri toatiachi teewara. Piire iyotapechio, yooma wa'a toatiame maaniapua teewaraa, ki wahjamesi ahjari uumeria. Yooma aaatai wahjipakamea, pu'ka ooka i'iyotapechi chiiie ihta noonowiria, pukae katewetiapua Riosieo. ¹³ Yooma pa'wechi wahjipakamea, weeechi wahjipakamea tiame, pirena katewetiapua Riosie, ihtana kaawe noonowiriaeopua ahpo kaaweruma tuuyewarieopua. ¹⁴ Waikao wahjiparia, wahjipakame mochiriachioopua tiame, na'ie kosotiapua Riosieo, na'i pa'we tajenarichi. Puuu pa'we na'ichi ihpapaniamea, oosa simiyame mukiwamekapua wa'asi, ki oosa aampa Riosi ahjama yasipume. ¹⁵ Yooma aaata pu'ka ahjari iyotaperichi ki'tiameopua teewarao, wa'achi ihpapatiapua tiame, pu'ka na'i pa'we tajayamechi, ki wahjamesi ki Riosi ahjama mochimerikapua.

Teweka weemera; weemera weee tiame

21 Yooma pu'ka ikitiame u'matosóopua, weemera teweka tetewakania waikao, weemera weee tiame; puuu pahcha simiyame tewekaa, puuu pahcha simiyame weeeapua tiamea, wa'a ikisa puuu pa'we pahcha simiyameapua tiamea, ki'tiapua wa'asi; yoomá pahcha simiyame iintuamea, u'matokapua wa'asi. ² Waikao wa'a weemera tewekachio, Te'ta Piipakame Muuwari, tetewakania waikao, Weemera Eerusareni. Puuu Weemera Eerusarenia, tewekachi o'inia tekiyapua, Riosi kahtiachi o'inia. Tisiwa peenia teetoapua, oowitiame neewimerichitia. ³ Waikao inamukania wa'ao, ki ku'ita siinachaniame, pu'ka Riosi yasirachi o'iniaopua:

—Riosia, yomatiamie weeechi ti'tijoeekachi kahtiame puuuapa wa'asi. Ti'tijoeria Riosi mochiwari enemeripua, Apoe Riosia pu'ka ti'tijoeri mochiwari, Riosiwara enemeripua. ⁴ Nape Riosia, ke'chuo muioi ahjama mochipuachio, wakipatemapua o'kewarao, pu'ka ti'tijoerio, kiteremiopua wa'ao, yuuwesirio, naarakorio, kokosa saeniameoi, wahjipaniameoi; wa'a ikisa

yooma ihta iintukame oochetiame ahjarichio, pu'kao yoomá u'matoriopua wa'asio.

⁵ Waikao, yawichi yasirachi kahtiamea, Riosi Apoea, chaachakapua:

—Nee, yooma weemera netekame neeea.

Chiiapua tiame:

—Iyotepuapua i'kao, pichiware simiyame ihjia, ki se'wi wichiyame.

⁶ No'o chaanekapua tiame:

—Yooma kuuweparu neeeapa. Neeepua, o'icharia, kajuyachiopua tiaméo, aapini o'inia yu'usisio. Weeechi mochikameo, pa'paramuameo, ki natekachi nerojitemania, ahjaniame paichi neeroie. ⁷ Aaata ka'karumachi newitokamea, no'o taana enemapua; neeea, noonora enemapua pu'kao, Apoe Riosi. ⁸ Nape ki ahpo pujime erakoamea ki ka'karuma nokiwao, ki ahjachi erakoamea noochi ahpo Riosichio, te'ta ki kaawerumachio enepakamea, tijoe ko'yamea, suwepori yooramea, susukituamea, ihtaoi riosiamea, wi'wisitua, yooma puuua, na'i pa'wechi ihpapapume puuua, pa'we tajenarieme po'yachi. Puuu pa'wechi ihpapaniamea, puukamera “te'ta mukiwamera” tewaniamekapua, ki wahjamesi se'wi mochiniamekapapua Riosichio.

Weemera Eerusareni

⁹ Waikao wa'a eenakapua, piiripi puuu oowisani Riosi ku'iwaria, pehtorichi oowaka ajakamea, pukachiopua, aiwari iinueriamea. Puuua no'o chaanekapua:

—Eenakóomua wa'ana. Aamo ne'netemane, pu'ka oowitiame Po'wa teewataniame ahjama neewikameo.

¹⁰ Waikaopu Riosi ku'iwaria, kai waapi weeriame kaawichi no'o i'tokapua. Wa'a o'inia no'o ne'netiaopua, Riosi piipateria muuwarikapua, weemera Eerusareni tewaniame. Puuu weemera Eerusarenia, tewekachi o'inia tekiyapua, Riosi kahtiachi o'inia, ¹¹ tahpitika teetoapua tajitokao, Riosi tisiwarieopua, tiari. Ihji muuwari mochiwaria, tatapara teetoapua, tísia nateyame tehtee peeniatatiameopua. Ihji mochiwaria, kawiyamekapua, kiisi kihta a'chi tíaame, tehte ahpe kawiyamechitaopua. ¹² Puuu muuwari mochiwaripua, kai waapisi weeriame, ko'raemekapua norikameo, oosa mariki aampa ooka muiraemekapua. Wa'a mu'muirachio, oosa mariki aampa ooka ajakapua Riosi ku'iwari, yooma pipiripi muirachiopua. Yooma pipiripi muirachiopua, wa'a iyotetiamekapua, yooma pipiripi puuu oosa mariki aampa ooka i'isaeri tetejimari teewaraopua. ¹³ Cherayachiminao, paikakapua muira; kawiyamina wehjoarichiopua tiameo, paika muirakapua; wehjoari tekiyaminao, paikachikapua wa'aoi muiwachio; ariyataminao, paikachikapua wa'a muiraa. ¹⁴ Puuu muuwari mochiwari ko'reraa, oosa mariki aampa ooka chokitetiamekapua; pu'ka

chohkirachi pipiripichio, wa'a iyotetiamekapua teewarao, puuu oosa mariki aampa ooka Po'wa teewataniame ajawariaa.

¹⁵ Puuu no'o ne'neteka naewekamea, o'ro kuhsi makotoapua, ahjae ihtetamiapua mochiwario, yooma muirachiopua tiame, yooma sa'mi ko'reopua tiameo.

¹⁶ Puuu muuwari mochiwaria, naao ihkiamekapua, wa'achi kekenuame. Pu'ka muuwari mochiwario, ooka miiri aampa ooka siento matoka, ihtetapakua kenekumao; wa'achitia ihtetapakua weereo, oowepoteopua tiame. ¹⁷ Ihji ko'reraa, paika weerewa aampa mariki matoka puuyakapua, te'pasi weeriameopua, Riosi ku'iwari i'toaopua ihtetaeo, wa'achi kehki ihtetameapua, tijoe ihtetaeo.

¹⁸ Puuu ko'rea, ahpe tehte nateyamee netetiamekapua; puuu muuwari mochiwaria, apoche o'roapua, kiisi a'chitiame iinuwaeme, ihtao. ¹⁹ Yooma puuu ko're maaniame nawateraa, yooma ihta tehte peenia te'tiamee, peeniatatiamekapua: piiripichi simiyamea, ahpe tehte; ookachi simiyamea, saajiro; paikachi simiyamea, ákata tehte; naaochi simiyamea, esmeráta; ²⁰ marikichi simiyamea, onise tehte; puhsanichi simiyamea, konarina; oowisanichi simiyamea, kirisorito; osanaochi simiyamea, weeriro; watanichi simiyamea, toopasio; oosa marikichi simiyamea, kirisopasa; oosa mariki aampa piiripichi simiyamea, aasinto; oosa marikichi ookachi simiyamea, amatihta. ²¹ Yooma puuu oosa mariki aampa ooka muiraa, o'ro perera netetiamekapua; yooma pipiripi muiraa, pipiripi perera iinuekapua. Te'ta muirachi pooea, apoche o'roapua, kiisikioiopia a'chitiameo.

²² Tiopaa, Riosi iyoriwachio, ki'tiamekapua wa'ao, Apoe yooma Paamirao wa'a kahtiopa, wa'achi kahtiamekoopua tiameo, puuu Paamira Po'wa teewataniameopua. ²³ Wa'a muuwari mochiwaria, ki nakiyachikapua taaa tajenariopua, meechnoipua, Apoe Riosi tisiwarira taajenamerikapua wa'ao; Po'wa teewataniamea, ahjachi tahjeraapua ahjae tahjeniamé. ²⁴ Yomatiame pu'ka wehjoarichio, yooma ihta ti'tijoe-rio, pu'ka tahjeraechi ohjomeripua. Ihjia, yooma ya'yawichiraa, Riosi kahtiachi e'enamapua, ahpo weruma iintowa, te'tereparia Riosio, i'yetokaopua, ahpo iyoriwaopua Riosio, Riosi kaawe e'remiaopua, cheriwe-ma kiamiaopua tiameo. ²⁵ Wa'a yomachi mu'muirachio, wahjoame werimeripua a'chi keenakooipua taawe; tukawaria kiteremeripua wa'ao. ²⁶ Yomatiame wehjoarichi ohjoemea, yooma ihta ti'tijoeri tijoe-tukameai, wa'a e'enamapua Riosi kahtiachio te'ta muuwarichio, ahpo ka'karuma erakoa, chaachapamia Riosio, Riosi iintoriaopua. ²⁷ Nape aaata a'chitiamea ki ka'karumao, ki muimeripua wa'ao, aaata te'ta na'ara nokayamea; aaataai, oowera Riosi pichikiameka nokayamea. Wa'ao, Po'wa teewataniame ahpo ahjari iyotaperichiche to'waria teewara, muimeripua wa'ao.

22 Yooma pu'ka no'o tetewitesaopua, naati no'o tetewitekapua waikao, piiripi aaki. Ihji aakia, kawiyame neeroikapua, ki teesa kawiyame. Ihji aakia, Riosi yasirachi o'inia pajenamekapua, wa'a Po'wa teewataniame kahtiachi tiame. ²Ihji aakia, te'ta Riosi muuwari mochiwachi, naasipami po'yapua, te'ta naasipa pooechiami yeenapua. Pu'ka aakichiopua, nenekuo, kuuu ahjari ajakapua, senepi mechachi taakiame. Ihji kuuu saawaraa, yooma mochiwari ka'karuma mochipuamichio i'yowapuamekapua. ³Ihtaoti kiteremerapua wa'ao a'chitiamea, Riosiche yasimapua wa'ao, Apoe Po'wa teewataniameopua tiame. Riosi tekipaneka mochikamea, ahjachi paparaka mochimeripua iyorikao. ⁴Riosio puuuu, nanarira tetewika mochimeripua, ahpo koata yachtomerapua, Riosi teewarao. ⁵Kiterema tukawaria wa'ao; wa'a mochikamea, ki tesiuwa erakomapua tahjerawichioopua, taaa taajenaripua, Apoe Paamira enemapua, taajenaria. Ihji ahjamao, ahkasi ki seena aampasi ahjaka, mochimerapua.

Eesusi Riosie Weratiame eenaria, waapi teetonapa

⁶Waikao Riosi ku'iwaria no'o chaanekapua:

—Ihji naawesaria te'ta pichiwari simiyamepua, te'ta ahjachi erakopuame tiame. Apoe Paamiraa, Apoe ih-sikamekapua, ahpo naewaturachi nayewakaopua, Apoe uhjurakamepua tiameo, i'ka ahpo ku'iwarioi ahpo yorakeka mochikameopua, aamo tetewitemichioopua.

⁷Neee Eesusi tewekachi o'inia no'o ku'iwari aamo uhjuriamea, yooma weeechi mochikameo, chaanena-nia:

—Ku'we enamiite neeea, wa'a weeechi aamo mochikachio. I'ka iyotaperi chiia e'weka yasitokamea, tisia kaawe siimeripua, tisia kaawe erameripua.

⁸Yooma i'ka tetewikamea, inamukamea tiameo, neeepua Waani. Waikaonia, chopokorieka weripakainia, yoorewewa iintokaopua pu'kao. ⁹Nape ihjia no'o chaanekapua:

—Ka'te yoorewi no'oo, Riosiwichio ihsiwame neeeai aamochitia, aamo poponichitiaopua, Riosi naewatukame, yooma i'ka iyoteri neesetoka mochitoamechitia tiame. Riosikamera chopokorieka weripapua-pua.

¹⁰No'o chaanekapua tiame:

—Ka'te oowera iinuemitipua i'ka iyoteri chiiaopua, ohso kaawe nayewemitiapua aata. Ihji chiia, ki mehka teetoamepua ikimiachio. ¹¹Nape pahtekai ki nakikameopua i'ka iyoteri chiiao, wa'atia toipuapua pu'kao, ahpo ki ka'karuma yoorachiopua, ahpo ki kaaweruma tiia, na'naritomichioopua. Ka'karuma yooramea, ka'karumache ahpo yoorasimitema puuuu.

Aata te'ta iyoriamea Riosi, wa'apitia teetomeri puuuu Riosi iyorikao.

¹²Waikaonia eenechi Eesusi naewame inamukania, puuuu eee cheechaniapua:

—Ku'we enamiitene wa'ao, yooma Riosichi te'terimeo, Riosichi te'teremia nuutewa i'toka, yooma pipiripiwichióopua, ahpo ihta kehkisa noonowiria kiau-puameopua. ¹³Neeepua, pahcha o'inia kahtiamea; neeepua tiame, neipa yasimeriapua pehji. Neeepua ke'chu ihtaoti ki'tioi, yasariameapa; kihta iintumerioipua wa'asio, wa'apitia iiweta yasitomeri neeea. Neeepua o'icharia, kajuraapua tiame; kihta kiterekame no'o pahchao, no'o neipaoi, kihta kiteremeripua.

¹⁴Tisia kaawe siimerapua aataa, aata ahpo wisasori wichonarekamea, tisia kaawe siimerapua, puuuu, reesisepuamekapapua, pu'ka ahjari kuuura taakewa, ko'komichioopua; reesisepuamepua tiameo, Riosi muuwarichi pakimichióopua. ¹⁵Yooma na'araria Riosi muuwarichio, ma'chi itipimerapua itapiti yoorakamekapa, tukapachi ohjowa nokiwame, ihtaoti riosichitia uuyamea, suwepori nokayamea, tijoe ko'yamea, yooma puuu wisikuari yooraka pu'seriamea.

¹⁶—Neee Eesusia, no'o uhjurawa uhjurakamenia, yooma ti'tiopachi ma'chitamichioopua, no'o tetewite-riao. Neeea apoe naatipua, ke'chu Raawitarukooi ahjaka yasitokame, nape wa'a tiiai neeea, te'ta Raawi tetejimarisiwachi, naawakamenia tijoetukao. Neeea, cheisoporika tiame neeea amochio.

¹⁷Riosi Riosiwari iinuemea, wa'api Po'wa teewataniamechi nenewikamechi te'terimea, chaachapamepua pu'ka Po'wa teewataniameo:

—iYaapiti enamitia muuuapa, muuuu Apoe taamo Paamiraaa!

Apoe yooma weeechi taamo Paamiraa, taamo chaanenapua weeechi mochikameo:

—Aata paramusaa, noochi enapuapua, ahjaniamereroi noochi pajename nerojimia. Neeea aamoo, kih-ta natekachi aamo nerojitemapua.

¹⁸Neeea Waania te'ta pichiwa Riosie tetewitetiameapua i'kao, aamo chaanenane: I'ka iyotaperichi chiiao, ka'te epeche chanimitiapua aampachio; wa'a iintosaa-mua, epeche tisiwa aiwatepuame muuuu, i'wa iyoterichio, wa'a chiiamekopua Riosio. ¹⁹Aamo u'yesoo i'ka iyotaperichi chiiao, Riosiaipua aamo u'yemapua aamo ahpo ahjama yasipua nuuteka teewiaopua, ahpo ahjama mochipuachi taakia ko'kopuameopua, te'ta kuuu ahjari taakewaraopua; wa'ao, ka'chitia taawechi pakime teeremeri muuuu, Riosi te'ta muuwari mochiwari piiparichioopua.

²⁰Ihji i'ka pichiwako tuuyamea, Apoe te'ta Riosie Weratiamepua, eee chaanipua:

—Eje'e. Enamache neeea wa'ao, ku'we simiyachio.

Wee, wa'a ikimitia naaju, Apoe taamo Paamira Eesusia.

²¹ Amochi Riosie piipatetiameo, Apoe taamo Paamira Eesusio, apoe Riosie Weratiameopua, amochi teeto-

jerania ahpo kaawerumari tiariwaopua. Wa'a teerejerame neeea.

I'wasi kajuyamenia cheekao, yomatiame Riosie Weratiamee no'o tetewitetiamea. Cheriwema, wa'asipua.